

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.

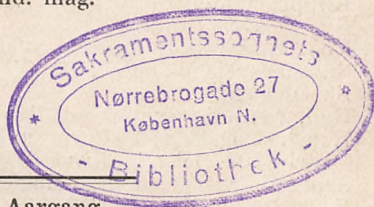
Et Tidsskrift til kristelig Oplysnings og Opbyggelses Fremme.

Udgivet af

Ansgarius-Foreningen.

Redigeret af

NIELS HANSEN,
cand. mag.

65. Aargang.

KØBENHAVN.
Mohns Bogtrykkeri.
1917.

Indholds-Fortegnelse.

I. Smaa Indledninger.

341.	Stjernen i Østen	1
342.	Hvorfor ikke flere?	21
343.	Moderens Mission (<i>P. S.</i>)	41
344.	St. Ansgars Offersind og Kærlighed (<i>Jos. Resch</i>)	61
345.	En from og rosværdig Skik (<i>Schmiderer</i>)	77
346.	Sexagesima (<i>A. Meyer</i>).	93
347.	Om at faste (<i>Fr. Klar</i>).	109
348.	Om at tage Korset op (<i>J. Otrik</i>)	173
349.	Den hellige Josef (<i>H. U. R.</i>)	193
350.	Et Brev	213
351.	Kongen kommer! (<i>Fr. Ludolf</i>)	233
352.	Alleluia (<i>Bw.</i>)	257
353.	De lukte Døre (<i>N. H.</i>)	273
354.	Hellig Kong Knud (<i>P. D. Steidl</i>)	293
355.	»En liden Stund« (<i>Fr. Jaworski</i>)	313
356.	»Katholikkerne er grove Afgudsdykere« (<i>J. M. Quaedvlieg</i>)	333
357.	Bededagene (<i>J. Koch</i>)	353
358.	Sandhedens Aand (<i>G. Schmiderer</i>)	373
359.	Pintseild (<i>K. Kjelstrup</i>)	3:3
360.	Trefoldighedsfest (<i>P. Meschler</i>)	413
361.	Emmanuel — Gud med os (<i>J. Resch</i>)	433
362.	Jesu Hjerte (<i>P. Nøsen</i>)	449
363.	Intet fanget (<i>Fr. Ludolf</i>)	469
364.	Klippegrunden (<i>N. H.</i>)	485
365.	Guds Gave (<i>J. Koch</i>)	505
366.	Vogt eder for de falske Profeter! (<i>Klar</i>)	525
367.	St. Maria Magdalenes Fest (<i>X</i>)	541
368.	St. Olaf (<i>Bi.</i>)	557
369.	Gud, vær mig Synder naadig! (<i>Dr. Kiefer</i>)	573
370.	Han har ogsaa vist sig for mig (<i>A. Jensen</i>)	589
371.	Den bedste Del (<i>Fr. Jaworski</i>)	605
372.	September — de hellige Engles Maaned (<i>X</i>)	625
373.	Er vi fri, eller er vi Trælle? (<i>N. H.</i>)	641
374.	Fastedagene (<i>Jos. Resch</i>)	681
375.	Kirken (<i>Bi.</i>)	701
376.	Kirkevielsesfest (<i>X</i>)	721
377.	Rosenkransbønnen (<i>A. Menzinger</i>)	745
378.	»Naar vi tænkte paa dig, Sio: 's« (<i>A. Jensen</i>)	765
379.	Guds Barmhjertighed — vor Barmhjertighed (<i>Fr. Ludolf</i>)	785
380.	Allhelgen og Alle Sjæles Dag (<i>G. Schmiderer</i>)	801
381.	De dødes Maaned (<i>K. Kjelstrup</i>)	825
382.	Vaag (<i>Fr. Jaworski</i>)	845
383.	Guds Rige — et Sennepskorn (<i>Christophorus</i>)	865
384.	Det gode Eksempel (<i>Dan</i>)	885
385.	Adventsstemning (<i>Dr. Kiefer</i>)	901
386.	Folkets Hyldest til Maria (<i>P. Nøsen</i>)	925
387.	Guds Fred (<i>Fidelis</i>)	941
388.	Juleaften (<i>Koch</i>)	957
389.	Nytaarsaften (<i>X</i>)	981

II. Aktstykker, Afhandlinger og større Artikler.

Det svundne Aar (Aarsoversigt)	3
Pavens Tale i Konsistoriet 4. Dec. 1916.	5
En middelalderlig munkeorden i Norden (<i>Ortved</i>) . 8. 23. 43.	63
Hvad kan vi gøre for at at opnaa Verdensfreden? (<i>E. Rosen- ørn-Lehn</i>)	22
Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917 (<i>F. F. M.</i>) 29. 47. 67. 81. 99. 121. 135. 157. 175. 199. 219. 239. 260. 280. 294.	319
Den glatte Guldring (<i>P. Husslein</i>).	95
Fastemandat.	111
Ansgariusforeningens Generallorsamling	113
De svenske Cisterciaklostre (<i>Ortved</i>). 117. 140.	162
Biskoppens Hyrdebrev 129.	149
Pastor H. Bøhmer † (<i>N. H.</i>)	196
Alvastra Kloster (<i>Ortved</i>) 215. 236. 265.	275
Maj Maaned (<i>Kardinal Newman</i>) 300. 315. 341. 359. 375.	397
Den hellige Monikas Minde.	336. 355
Nydala Kloster (<i>Ortved</i>) 346. 364.	380
Hjælp til Lithauen. Vikariatsmeddelelse.	368
Lithauerne. 406. 425.	435
Vårnhem Kloster (<i>Ortved</i>)	420
Pave Benedikts Brev til Statssekretæren om Freden	414
Kirkens Centralstyrelse	451. 471
To Skrivelser fra Kardinal Serafini	487
Saba Kloster (<i>Ortved</i>).	489
Sakramentskirken	507
Gulvalla Kloster (<i>Ortved</i>) 527.	543
Katholsk Højskoles Sommermøde	532
Er »Bibelen alene« tilstrækkelig?	559
Angelusklokkens Oprindelse	575
Gudsberga Kloster (<i>Ortved</i>).	583
Den ny Lovbog i kanonisk Ret (<i>Th. Slater</i>)	591
Et Kapitel Socialøkonomi (af Utopien).	607
Askeby Kloster (<i>Ortved</i>) 614.	627
150 Aarsdagen for Claudi Rossets Død (<i>H. H.</i>) . 642. 672. 687. 708. 727.	752
Pavestolens aandelige og verdslige Betydning (<i>F. F. M.</i>)	647
Af Pauline von Mallinckrodt's Liv (<i>Bi.</i>) . . . 655. 683. 714. 731.	758
Ved Biskop Johs. v. Euch's 25-aarige Bispejubilæum 661. 671. 691.	718
Byarum Kloster (<i>Ortved</i>).	685
Voltaire og Brandes (<i>F. F. M.</i>). 703. 723. 747.	838
Reformationsfesten (<i>Fjord</i>). 755. 772. 791. 814. 827.	847
Pastor Osterhammels Jubilæumstale	767
Odense Menigheds 50-Aars Jubilæum	777
Gudhem Kloster (<i>Ortved</i>) 780. 787. 809.	830
Hvad har vi vundet? (<i>Catholicus</i>).	803
Den gamle Kirke (<i>Jos. Koch</i>).	804
Hvorfor (<i>Dag</i>)	853
Enestaaende Kirkefest i Østergøtland (<i>Ortved</i>)	868
Katholsk Svar paa gejstliges etc. Angreb 1917	877.
Den nye Salmebog (<i>L. Günther</i>).	903
Indvielsen af St. Josefs Hospital i Odense.	912
Katholske Kirke og Prof. Holmqvist (<i>F. F. M.</i>). . . . 947. 964.	983
Riseberga Kloster (<i>Ortved</i>)	973. 994

III. Mindre Artikler af forskelligt Indhold.

Jubilæumstøner (<i>Niels Hansen</i>).....	13
Kristelige Tanker om Verdenskrigen.....	51
En Mindetavle for Prinsesse Marie (<i>Gregor</i>).....	54
Verdensfreden (<i>F.—J.</i>).....	55
Katholicerende Bevægelse i Holland.....	79
Luther og Bibelen (<i>F. Esser</i>).....	85
Frederiks første Whisky.....	104
Pater Ludvig Carl Schmitt † (<i>J. Dr.</i>).....	180
Angst for »Papismen«.....	182
Formaal og Opgaver (<i>A. Menzinger</i>).....	183. 204. 225
Ungdomsværnets Aarsmøde.....	207
En Indsigelse med Svar (<i>Westmann og F. F. M.</i>).....	245
En svensk Indsigelse (<i>G. J. V. Ericsson</i>).....	345
Klosterplaner i Sverige (<i>Baron Armfelt</i>).....	383
Brudstykker.....	385. 439. 514. 548. 564. 595
Et Dødsfald (<i>dt.</i>).....	387
Tetzel og Afladspredikenen (<i>F. Esser</i>).....	402
Endnu en Indsigelse med Svar (<i>Westmann og F. F. M.</i>).....	416
Den enkelte (<i>F. F. M.</i>).....	456
Kristi Legems Fest (<i>E. Rosenørn-Lehn</i>).....	460
Hvordan man omgaas med Sandheden (<i>Jos. Resch</i>).....	474
Historie eller Eventyr (<i>F. Esser</i>).....	475
Den katolske Sygekasses Jubilæum (<i>L. R.</i>).....	496
Hvad er en Højskoleforening? (<i>N. H.</i>).....	497
Udgravninger ved Øm Kloster.....	512
Til Broder Musterles Pris (<i>Johs. Frederiksen</i>).....	517
Sakramentskirkens Konsekration.....	531
En protestantisk Kritik af Reformationen.....	547
Naar Kirkeklokkerne tages ned.....	563
Nogle Meddelelser om Mariahemmet (<i>St. Ch.</i>).....	580
Munke og Klostre (<i>O. P. Jensen</i>).....	596
Et Gensvar (<i>L. Stampe Charisius</i>).....	613
»Betragtninger over Kristi Liv« af Th. a Kempis (<i>F. Esser</i>) ..	618
Hvorfor Mgr. Benson blev Katholik.....	530
I Anledning af »Brudstykker« Nr. 30.....	631
Et Par Bemærkninger til »Et Gensvar« (<i>Schreiber</i>).....	634
I Reformationens Jubilæumsaar (<i>N. H.</i>).....	635
Pius den Tiendes Fremsyn.....	653
Reformationsjubilæet (<i>Bernh. Jensen</i>).....	654
Salmesang (<i>En Lægmand</i>).....	695
Lidt Højskolekritik.....	712
Brudt og delt kan atter vorde helt (<i>N. P. Nielsen</i>).....	734
Mere end vildt — næsten forrykt (<i>N. H.</i>).....	737
Aflad og Syndsforladelse (<i>B. Jensen</i>).....	794
Margretheforeningen (<i>N. P. Nielsen</i>).....	808
Odense Menigheds 50-Aars Jubilæum.....	818
To Scener af Voltaires Liv (<i>F. F. M.</i>).....	838
Reformations-Betragtninger (<i>Erich Erichsen</i>).....	858
Luthers Gerning. — Til Pontoppidan (<i>F. F. M.</i>).....	872
Vore Skolers Fremtid.....	887
Er det Bedrageri (om d. h. Januarus)?.....	894
Myggen og Kamelen (<i>Hvem</i>).....	895
Til Stadfæstelse i Troen (<i>N. H.</i>).....	907
De 1000 landflygtige Præster (<i>Severinsen og B. Jensen</i>).....	909
Maa Sandheden ikke komme til Orde? (<i>F. Esser</i>).....	918
Om Bibellæsning (<i>G. Schmiderer</i>).....	927
»En Præst, der gaar«.....	929

Tack (<i>Sven Peter Nordan</i>)	931
Von Stöckens Legat (<i>H.</i>)	943
Salmesangen (<i>Stephan og G.</i>)	970
Assumptionssøstrene paa Amalievej (<i>N. H.</i>)	992

IV. Fortællinger og Skitser.

Den solgte Bog	229.	249
Praktisk Forsvar for Troen (<i>Rav.</i>)	286	
Stol ikke paa Mennesker (<i>K. K.</i>)	462	
Guds Moder som Gæst	566.	578
Præsten	598	
In memoriam (<i>Sr. C.</i>)	813	
Tre Bønner (<i>K. K.</i>)	960	

V. Digte.

Kom tilbage (<i>M. C. Jensen</i>)	102
Korset — Livets Træ (<i>Johs. Frederiksen</i>)	235
Paaske salme (<i>Ellen Wahl</i>)	259
Til den hellige Gudsmoder (<i>Johs. Frederiksen</i>)	335
Til Pintsefesten (<i>Johs. Frederiksen</i>)	395
Jesu Ord til Simon Peter (<i>A. K.</i>)	486
Hvor er det stort (<i>Elisabeth Hjorthmose</i>)	520
Velmødt igen paa Roskilds fagre Banker	533
Ungdomssang (<i>L. G.</i>)	741
Festdigt til Odense Menighed (<i>Johs. Frederiksen</i>)	819
Jul (<i>Elisabeth Hjorthmose.</i>)	959

VI. Nye Bøger.

Langsted: Fransk Heltemod under Verdenskrigen (<i>F. J. W.</i>)	33
Carl S. Petersen: Ill. Litteraturhistorie. (<i>N. H.</i>)	33 326
Katholsk Aarvog for 1917	124
Breitung: Overraskelser fra »Abeteoriens« o.s.v. (<i>M. Hansen</i>)	125
Borka: Påven och kyrkostaten	185
Pesch: Die heiligen Schutzengel	186
Albers: Der Geist des hl. Benediktus	186
Ungdomsvennen	224. 477. 676
Maier: Dorfgeläut (<i>Menzinger</i>)	224
Budbringeren	289. 514. 777. 978
En lille Pintsebog	290
Agnes Slott-Møller: Nationale Værdier (<i>N. H.</i>)	324
Harald Slott-Møller: Kunstens Kilder (<i>F. J. W.</i>)	325
Mads Nielsen: Paa Kirkesti (<i>N. H.</i>)	410
Bigler: Himmerigsklokker (<i>Magister</i>)	410
Kardinal Newmans Majbog	477
Dansk Tidsskrift-Index 1916	513
Niels Hansen: Vore Helgener (<i>F. J. West.</i>)	536
Haar og Nørregaard: Kirkehistoriske Læsestykker III	537
K. Kjelstrup: Er det sandt?	549
Steidl: Knud den Hellige. (<i>N. H.</i>)	637. 777. 911
Thomsen: Lærebog i Kirkehistorie	675
Hammerstein: Sincerus (<i>J—n. J—n.</i>)	677
G. Jørgensen: Fra Bispernes og Munkenes Tid. (<i>Bernh. Jensen</i>)	833

De danske Biskoppers Gensvar (<i>F. Kerff</i>)	835
Offerdahl: Luthers udtalelser (<i>A. Menzinger</i>).....	837
Armfelt: Vad har reformationen givit vårt folk? (<i>G. E.</i>).....	861
Thor Lange: Langt borte. (<i>N. H.</i>).....	875
Keppler: Mehr Freude.....	876
Holger Rafn: Elias.....	898
Kalenderen 1918.....	898
I. M. Sick: Ela fra Haven ved Floden (<i>N. H.</i>).....	910
Rosenørn-Lehn: Til Jesus ved Maria (<i>Steidl</i>).....	911
Johs. Jørgensen: Mit Livs Legende III. (<i>N. H.</i>).....	931
J. Schäfer: Der Rosenkranz ein Pilgergebet (<i>Bernh. Jensen</i>)..	988
John Peter van Kasteren, S. J.: Wie Jesus predigte (<i>B. Jensen</i>)	988
H. Most: Gehe hin und künde! Eine Geschichte von Menschenwegen und von Gotteswegen (<i>B. Jensen</i>)	988
Salmebog og Bønnebog for det Apost. Vikariat Danmark (<i>N. H.</i>)	991

VII. Smaating.

Brevkasse 19. 38. 74. 106. 145. 169. 210. 271. 329. 370. 522. 554. 587. 602. 679. 699. 763. 821. 882. 938.	954
Samlerforeningens Regnskab for 1916.....	59
St. Elisabeth-Vincentskonferensen F 1916.....	146
St. Josefs Hospital i Reykjavik.....	171
Ansg.-Bon. Foreningens (Vikariatskomiteens) Aarsregnskab..	189
Ungdomsværnet i 1916.....	208
Københavns Kirkestatistik for 1916	218
Vincentsforeningens Regnskab for 1916	447
Jesu Barndomsforenings Regnskab for 1916	459
St. Elisabeth-Vincentskonferensen Ø., C. og S. 1916	843
Oversigt over Kollektterne i 1916	161
Kollekterne af Peterspenge.....	40 538
— for de afrikanske Missioner	59
— for Danmarks katolske Kirkesag 127. 371. 659.	822
Langfredags-Kollekten	311
Fastealmisse.....	333
Kollekten paa Christi Himmelfarts Dag	431
— for Lithauerne	447
Liste over Bidrag til Feriebørnene (St. Knuds Feriekoloni) 539	659
Elisabethforeningens Kollekt.	978
Bispetiende	71
Ekstraordinære Medlemmer i K. U. F.	211
Fastealmisse.....	248
Frelserens Klage.....	251
Et lille Brev fra Landet.....	268
Sommerglæder (<i>M. H.</i>).....	443
Advarsel mod polske Bibler (<i>Klessens</i>).....	446
Hvem er St. Josefs Gildes Stifter? (<i>C. Ertner</i>)	499
Et lille Indlæg i Feriebørnssagen (<i>Martha Hansen</i>)	518
Sakramentssogets Grænser	555. 603
En Henvendelse fra Biskoppen om Bispejubilæet	601
Prædiken i Middelalderen (<i>F. Kerff</i>).....	677
Absalonsbøsserne (<i>Th. Fallesen Schmidt</i>)	698
Lidt om Salmesangen — med Svar (<i>E. G.—Günther</i>).....	739
Folkekirkens sociale Virksomhed (<i>Garboe</i>)	897
Brugte Klæder (<i>Elisabeth Greve</i>)	938
Om den nye Salmebog [Numrene]	952
Julebøn fra Holbæk	977

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 1.

Søndag den 7. Januar.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Det svundne Aar. — Den Hellige Faders Tale til Kardinalerne i det hemmelige Konsistorium den 4. December 1916. — En middelalderlig Munkeorden i Danmark. — Jubilæumstøner. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Ordrup. Rom. — Brevkasse. — Omslag: Privat-Annoncer.

Smaa Indledninger.

341.

Stjernen i Østen.

»Vi har set hans Stjerne i Østen og er kommet for at tilbede ham.« Det er det Svar, de Vise fra Østerland giver Kong Herodes, da de bliver spurgt, hvordan de dog er kommet paa den Tanke at rejse til Jerusalem og søge efter en nyfødt Jødernes Konge. De har levet derovre i Hedningelandene og har gransket og søgt efter Løsning paa de Spørgsmaal, der til alle Tider har beskæftiget Menneskene. De er saa omsider kommet til Troen paa den ene sande Gud og til Længslen efter en Frelser, en Messias. Maaske de ogsaa har lært nogle af de jødiske Spaadomme at kende, og har saaledes, skønt udadtil Hedninger, fremfor nogen været sande Abrahams Børn. Og da saa den underfulde Stjerne viste sig, og de ved den guddommelige Naade fik at vide, at nu var Jødernes Konge, Guds Søn, født, da nølede de ikke; straks fulgte deraf, at de maatte af Sted og tilbede ham. »Vi har set hans Stjerne i Østen, og — er kommet for at tilbede ham.«

Ogsaa vi har set en Stjerne i Østen. Fra Østen kom Kristendommens Stjerne og drog ud over Hedningelandene, lyste op i Mørket og forvandlede alt. Selv er vi saa lyk-

kelige at være født under denne Stjerne, at leve i Lyset, Kan vi da ogsaa sige om os selv: »Vi har set hans Stjerne i Østen og er kommet for at tilbede ham«? Lad os ikke betragte det som noget selvfølgeligt, at vi er Kristne. Lad os dog engang gøre os det klart, at det er en Naade, og at ogsaa vi, naar vi nu har set Stjernen, maa gøre som de Vise fra Østerland: komme og tilbede.

I Messen paa Hellig tre Kongers Dag gentages flere Gange de samme Ord, men med en lille Tilføjelse: »Vi har set hans Stjerne i Østen og er kommet med Gaver for at tilbede Herren.« De Vise fra Østerland drog ikke tomhændede ud, nej, de tænkte straks paa, at de maatte have Gaver med til »Jødernes Konge«. Og da de fandt Barnet, hedder det jo, at »de oplod deres Skatte og ofrede ham Gaver.« I Messen betones stadig dette, at vi kommer med Gaver.

Vi har set Stjernen i Østen nu i Julen straale langt klarere end nogen Sinde, det store Lys, der er tændt for dem, der bor i »Dødens Skyggers Land«, Morgenstjernen, det evige Lyses Glans, Retfærdighedens Sol. Og derfor kommer vi ogsaa straks med Gaver for at tilbede Herren. Vor første Gave er vor Tro. Vi tror, at du, fattige Barn, er Jødernes Konge, at du er Verdens Frelser, uden hvem vi var fortabte: »Gud af Gud, Lys af Lys, sand Gud af den sande Gud.« For os er Juleevangeliet ikke »et skønt gammelt Sagn«, det er Sandhed og Virkelighed. Vor anden Gave er Tilbedelse. Med de Vise fra Østerlandet bøjer vi os i Støvet for dig, fattige Barn; thi du er vor Herre og Konge, du er vor Gud, i hvis almægtige, om end nu saa lille Haand vi og Alverden er. Vor tredje Gave er vort Hjerte. Vi giver det til dig, fattige Barn, at det maa flamme og fortæres som en Fakkell i dit ringe Bo. Dig vil vi elske over alt andet, dig vil vi tjene, dine vil vi være. Vi bringer vore Gaver, men i Dag ikke nølende eller forsagte, nej, med Jubel drager vi ind til den nyfødte Frelser: »Dig vil med Gaver vi jublende hædre, synke tilbedende ned for din Fod!« — »Vi har set hans Stjerne i Østen og er kommet med Gaver for at tilbede Herren.«

Bi.

VIII. Efterretninger.

A. Udenlandske.

Rom 17. 38. 73. 106. 145. 188. 210. 231. 254. 290. 310. 328. 368. 389. 410. 430. 445. 466. 502. 522. 554. 570. 586. 601. 638. 658. 679. 718. 741. 762. 799. 881. 922. 998. Norge 230. 622. 678. Sverige 167. 187. 306. 327. 482. 538. 553. 798. England 37. 73. 89. 167. 586. 842. 954. 976. Frankrig 37. 553. 600. Tyskland 88. 187. 307. 327. 350. 445. 465. 600. 922. 938. Holland 79. Belgien 105. Schweiz 308. 522. 998. Italien 37. 329. 554. 976. Østerrig 57. 167. 328. Rusland 270. 410. 501. 678. 862. 977. Nord-Amerika 58. 126. 188. 310. 390. 482. 601. 861. 881. Syd-Amerika 74. 389. 954. Asien 74. 502. 571. 601. 717. Australien 91. 168. 445. 466.

B. Indenlandske (udenfor København).

Aalborg 253 (Mission for Polakker), 305 (Første-Kommunion), 570 (Kirkeregnskabet for 1916), 600 og 798 (Grevinde Ledochowskas Pension), 699 (Bispejubilæet). Aarhus 367 (St. Josefs Hospitals Aarsberetning), 389 og 430 (Krigsfangerne), 741 (Familieaften, 881 og 922 (Eksercitier). Bornholm 389 (Virksomheden), 410 (do.), 521 (Kapellet i Aakirkeby indvies). Fredericia 599 (Aarsregnskabet for 1916). Frederikssund 521 (Forp. Møllers Sølvbryllup). Helsingør 552 (Firmelse), 921 (Begravelse). Holbæk 976 (Erhvervelse af ny Kapelbygning). Horsens 105, 305 (Pastor Kerff syg). 327 (Lærer Siegler tager Afsked). Kolding 167 og 305 (P. Klemps Sygdom). Maribo 165 (Polakkernes Exer- citier), 444 (Pintsefest), 501 (del polske Pensionat), 783 (Firmelse), 881 (katholsk Forening stiftes). Nakskov 797 (Firmelse), 842 (Ejendomskøb). Nyborg 481 (Indsamling til en ny Kirke). Nykøbing F. 479 (Christi Legems Procession). Næstved 465 (Christi Legems Procession), 599 (P. Brems statsanerkendt). Odense 481 (Christi Legems Procession i Dalum), 553 (Krucifiks i Dalum), 570 (forskellige Efterretninger). Ordrup 17 (P. Pergers og Werhahns Sygdom), 37 (Menighedsfest), 72 (Mariabo solgt), 87 (P. Günther tilskadekommen), 144 (Fastelavnsforestilling. »Højen«). 166 (St. Andreas Sogns Aarsregnskab), 430 (Ansg.-Bon.-Forening), 444 (Kollegiets Skoleprogram), 464 (Christi Legems Procession), 479 (Ansgarius-Bonifacius Forening stiftes), 499 (Broder Musterles Død), 538 (Eksamensresultaterne), 658 (Biskoppen holder Exer- citier), 762 (P. Pergers 60 Aars Jubilæum), 797 (P. Nøsen Rektor), 937 (St. Andreasfest), 976 (Skolebladet »Højen«). Randers 762 (Menighedens 50 Aars Jubilæum). Ringsted 56 og 72 (P. Wij- nens Forflyttelse), 622 (Borebiller hos St. Josefssøstrene). Ros- kilde 87 (P. Quaedvlieg forflyttet), 464 (Christi Legems Proces- sion), 550 (Ildebrand), 842 (Bog af Baronesse Rosenørn-Lehn), 861 (Tilbedelse d. 31. Oktbr.). Svendborg 921 (P. Pohls 25- aarige Sognepræstjubilæum). Vejle 797 (Løfters Aflæggelse).

C. Københavnske.

15 (Aftenunderholdningen i Stenosgade. Professor Levys Af- sked med St. Josefs Hospital. Komædie i St. Annæ Skole. Marist- brødrenes Jubilæum), 36 (St. Josefs Gildes Fest. Aftenunderhold- ninger. Højskolen), 56 (Unios Julefest. Højskolen), 87 og 105 og 126 (Højskolen), 144 (St. Josefs Gildes Koncert. Højskolen). 166 (Fastepredikener. Højskolen), 186 (Syge- og Begravelseskassens Generalforsamling. Højskolen. Kirkeforstander J. Nielsen død), 210 (K. U. F.s Stiftelsesfest. Højskolen), 230 (Vincentiskonferen- sernes Generalmøde. Elisabethforeningens Basar), 252 (Ekser- citier for Damer i Jesu Hjertes Kirke. Højskolens sidste Aften.

St. Annæ Kirkes Regnskab), 269 (Fru Benzon død. Rosenkranskirkens Regnskab. Søster Marie des Anges død), 290 (Statsunderstøttelse til Bibliotheker. Frøken L. Bruhn død), 305 (Pastor Slump 60 Aar), 326 (Murermester A. V. Günthers 25aarige Jubilæum), 349 (P. Menzingers filosofiske Forelæsninger. Første Kommunion og Firmelse. Valg til St. Ansgars Forstanderskab), 367 (St. Josefs Gildes Generalforsamling. Begravelseskassens 50aarige Jubilæum. Sr. Marie de Jesus Død), 387 (Hitzingers Skolelegat. Elisabeths Hospitals Aarsberetning. Ungdomsforeningen ved St. Annæ Kirke), 429 (Firmelse i St. Ansgars K. Sakramentskirken. P. Olriks Rejse. St. Josefssøstrenes Artiumskursus. Ungdomsfest i St. Annæ Skole. Vincentskonferensernes 2. Generalmøde), 478 (Ungdomsfesten i Bagsværd. Faneindvielse i St. Josefs Gilde), 499 (St. Knuds Skoles Aarsprogram), 520 (St. Josefs Hospitals Aarsberetning for 1916), 537 (Eksamensresultaterne fra Skolerne i Stenogade og paa Østerbrogade), 549 (Pastor Ronges Indsættelse som Sognepræst), 622 (Sangforening i Sakraments sognet), 637 (Brentegani præsteviel), 677 (P. Ronge statsanerkendt. Krans paa Rossets Grav), 698 (Biskop Ostenfelds Hyrdebrev), 717 (Rossets Gravsten. Pastor Olriks Rejse), 740 (K. U. F.s Eftermiddagsunderholdning), 761 (Valg til Højskolens og A. C.s Bestyrelse. Vievandsskaal. Brix-Hansens Sølvbryllup. - Biskoppens Rejse. Højskolen), 783 (Mottetkor. Højskolen), 796 (Koncert for de unges Indsamling. Ungdomsfest), 820 (Billedhugger Windfeld Schmidt. Unios Generalforsamling. Højskolen), 842 (Højskolen), 861 (Privat Symfoni-Orkestrets Koncert. Fru Seitzbergs Koncert. Højskolen), 880 (Fru Wahls Legat til Pensionsfonden. Unios Stiftelsesfest. Dr. Hansens Bøger. Relief af Biskoppen. Højskolen), 898 (Ungdomsforeningernes Fest. P. Sialms Foredrag. Højskolen), 920 (Sakramentskirkens indre Udstyrelse. Højskolen), 936 (Magister Ericsson i A. C. Fidelitas's Aftenunderholdning. Højskolen. Mariahjemmet), 953 (Frk. Wegmanns Fødselsdag. Katholsk Boghandel. Højskolen), 975 (Enkefru Ronge 80 Aar. Højskolen), 997 (Vincentskonferensernes Generalmøde).

Billeder.

Mindetavle for Prinsesse Marie...	54	Claudi Rossets Statue	642
Pastor Jørgensen fra Australien ..	168	Claudi Rosset	644
Pater Ludvig Schmitt	180	Domkirken i Osnabrück	666
Pastor H. Bøhmer	196	Biskop Johannes von Euch	663
Grundrids af Alvastra Kloster	276	Jubilæums-Træet	692
St. Augustinus og St. Monica	339	Kapellet i Pesthuset paa Lade-	
Grundrids af Varnhem Kloster	420	gaarden	710
Christi Legems Procession i Nykø-		Pauline von Mallinckrodt	714
bing F.	480	Claudi Rossets Ligsten	753
Skomagermester de la Fontaine ..	496	Pastor Lichte	778
Broder Musterle	500	Odense første Kirke	779
Sakramentskirken	507	Relief af Biskop Johs. v. Euch ..	862
Pastor Neuvel	509	Det gamle St. Josefs Hospital i	
St. Villehad	511	Odense	913
Gutvalla Abbeds Segl	527	Det nye St. Josefs Hospital i Odense	916
Ruin af Gutvalla Kloster	545	Julebillede	959

Det svundne Aar.

Aaret 1916 har for Europa, ja maaske for hele Verden ikke været noget lykkeligt Aar. Den forfærdelige Krig har raset i de fleste Lande i Europa og bragt ny Ulykke og Sorg til de i Forvejen saa haardt hjemsøgte Folkeslag. Og i de Lande, som ikke har været indviklet i Krigen, har Lidenskaber som Begærlighed, Nydelsessyge, Overdaadighed m. m. faaet saa stor en Udbredelse og Magt, at de maaske mange Steder har medført lige saa megen Fordærvelse, som Krigen mere brutale Lidenskaber har bragt over de krigsførende Lande.

Til aandelige Sysler har der derfor selvfølgelig ikke kunnet være megen Tid og Lejlighed. Der er ligesom de foregaaende Aar af Præster og Sygeplejere udført mangan Storbedrift for at komme de ulykkelige saaredes og døendes Sjæle til Hjælp, og paa denne Vis er Krigen maaske blevet Tusinder til evig Frelse; men det er absolut ingen direkte Følge og Frugt af Krigen, men kun en naadig Styrelse af den himmelske Fader, der den Dag i Dag — som i Patriarken Josefs Dage — kan vende det, som Mennesker tænkte ondt, til det gode og derved forebygge megen Uretfærdighed og store Ulykker.

Men, bortset herfra, maa Aaret 1916 kaldes et tungt og haardt Aar baade for Verden og den kristne Civilisation. Den katholske Kirke som saadan kan dog ikke i særlig Grad klage. Dens Anseelse og gode Omdømme hos Menneskene er steget, og gentagne Henvendelser fra de forskelligste Sider til den Hellige Fader har vist, at ikke alene vi Katholikker, men ogsaa adskillige udenfor Kirken med os fornemmer, at selv om alt andet vakler, staar Petri Stol dog fast. Selvfølgelig har ellers ogsaa Kirken lidt umaadelige Tab i Retning af Mandefald blandt unge og haabefulde Mænd, der skulde baaret Fremtidens Udvikling paa deres stærke Skuldre. Dette vil dog maaske ikke mærkes saa meget i de gamle kristne Lande, da der i alle Kredse i disse er lidt lignende Tab, der vistnok endda i flere Henseender vil føles endnu smertefuldere.

Men for Hedningemissionens Vedkommende vil Tabene sandsynligvis føles stærkere. Der var før Krigen Opkomst

rundt i det brede katholske Folk i alle Lande begyndt at vaagne en særlig levende Interesse for Missionen blandt Hedningene. Denne Virksomhed er naturligvis blevet meget svækket, ikke mindst derved, at saa mange af de unge Troens Sendebud blandt Hedningene er blevet kaldt hjem til Krigen og maaske for længst faldet for de fjendtlige Kugler. Hvorledes det vil gaa med Missionen efter Krigen, kan naturligvis ingen med Sikkerhed sige; men her er et af de Punkter, som de kyndige ser paa med størst Ængstelse.

Af egentlige Nyheder paa det kirkelige Omraade bragte det gamle Aar ikke ret meget, hverken i Indlandet eller i Udlandet. Adskillige Byggeforetagender fortsattes eller fuldendtes dog her hjemme, medens andre har maattet stilles i Bero og vente til bedre Dage. Hvad der er sket her og andet Steds, kan ses af følgende lille kronologiske Oversigt.

19. *Marts.* Kardinal Gotti, Præfekt for Propaganda-Kongregationen, afgaaet ved Døden.
24. *Marts.* Paven udnævner Kardinal Dominico Serafini til Præfekt for Propaganda-Kongregationen.
22. *April.* St. Ansgars Skole har bestaaet 100 Aar.
- Maj.* Præmonstratenserne køber Grund og Ejendom i Næstved og begynder en Virksomhed i denne By.
4. *Maj* Ærkebiskop, Kardinal Sevin af Lyon afgaaet ved Døden i en Alder af 64 Aar.
5. *Maj.* St. Josefssøstrene aabner et Pensionat i Maribo for katholske Børn.
19. *Maj.* Grundstenen nedlægges til en katholsk Kirke (Hellig Kors Kirke) i Nykøbing F.
20. *Maj.* Gymnasielærer ved St. Andreas Kollegium, cand. mag. Halfdan Kejser, Kirkeforstander for St. Andreas Sogn i Ordrup og Formand for Ansgariusforeningen, pludselig afgaaet ved Døden.
17. *Juni* Cand. theol. Bernhard Jensen præstevies i Münster i Westphalen af Biskop Poggenburg.
27. *Juni.* St. Josefssøstrenes Amtssygehus i Randers indvies for den 5. Juli at tages i Brug.
16. *Juli.* Katholsk Højskole afholder et vellykket Sommermøde i Helsingør.
23. *Juli.* I Holbæk indvies et nyt (midlertidigt) Kapel (St. Lucius-Kapel) af P. Kerckhoffs fra Roskilde.

- Aug.* I Maanedens Begyndelse kommer Søstrene af det hellige Blod til Rønne og begynder Sygepleje der.
20. *August.* I Rønne paa Bornholm indvies et Jesu Hjerte-Kapel af Dominikanerpateren Nielen.
24. *August.* Biskop Johannes von Euch konsekrerer Den evige Tilbedelses Kirke paa Jagtvejen i København.
26. *August.* Pastor Bernhard Jensen kommer til Danmark og holder Dagen efter, en Søndag, Levitmesse i St. Ansgars Kirke.
1. *Septbr.* Pastor Joseph Schmidt og Pastor H. Wiesmann fra Jesu Hjertes Kirke i København bliver henholdsvis Sognepræst i Esbjerg og Kapellan ved Spangsbjerg Sanatorium. Pastor Quelen fra sidstnævnte Sted bliver Hospitalspræst i Randers.
1. *Septbr.* Pastor Olrik kommer til Danmark og tager Ophold ved Rosenkranskirken.
17. *Septbr.* Hellig Kors Kirke i Nykøbing paa Falster indvies af P. Klessens.
4. *Novbr.* St. Josefssøstrene aabner et Pensionat for polske Børn i Maribo.
5. *Novbr.* Kardinal della Volpe afgaaet ved Døden i Rom.
4. *Decbr.* og 7. *Decbr.* Pave Benedikt XV afholder hemmeligt og offentligt Konsistorium og udnævner tolv Kardinaler.

Den Hellige Faders Tale

til Kardinalerne i det hemmelige Konsistorium
d. 4. December 1916.

Ærværdige Brødre. Siden de Anliggender, der fra alle Kanter af Verden indsendes til den Apostoliske Stols Afgørelse, ikke længere, som det tidligere skete, kan behandles i Konsistoriet, eftersom de daglig bliver talrigere og mange af dem ingen Opsættelse taaler, er Vi dog glad ved at følge den prisværdige Skik, der er overleveret Os fra Vore Forgængere, at meddele eder, der er samlede til dette højtidelige Møde, et eller andet, der er af Interesse for Kristenheden. I denne Sammenhæng er det Os den største

Glæde at bringe til eders Kundskab en Begivenhed, der er af saa stor Vigtighed og Nytte for Kirken, at paa Grund af den vil vor Tid sandsynligvis blive betragtet som særlig begunstiget af de kommende Slægter. Vi hentyder til Lovbogen for den kanoniske Ret, der nu lykkelig er fuldendt, og som Vi, i Overensstemmelse med eders Ønske, om kort Tid skal offentliggøre. Vi husker godt, at dette Ønske blev udtalt til Os af Vor dybt savnede Broder Kardinal Antonio Agliardi paa Vor Kroningsdag, da han lykønskede Os i det hellige Kollegiums Navn.

Ingen ved det sikkert bedre end I, ærværdige Brødre, at de Love og Bestemmelser, som i moderlig Forudseenhed og Omhu er givet af Kirken, fra Begyndelsen indtil nu er tiltaget saa meget i Udstrækning, da der i Aarhundredernes Løb er kommet bestandige Tilføjelser til dem, at det var vanskeligt, endog for dem, som var bedst hjemme i Loven, at blive fortrolig med dem og have fuld Kendskab til dem alle. Desuden svarede, som Følge af Tidernes forandrede Vilkaar, mange af de kanoniske Bestemmelser ikke længere til de forhaandenværende Forhold og krævede en hensigtsmæssig og klog Fornyelse. For at derfor Kirkens Love og Bestemmelser bedre kunde tjene til Fremme af den kirkelige Disciplin, syntes det nødvendigt at fremstille en kirkelig Lovbog, som let kunde lægges i alles Hænder, og dette har ikke alene Biskopper og andre gejstlige længtes efter, men overhovedet alle, som hengav sig til Studiet af kanonisk Ret. Planen var længe blevet overvejet af den Hellige Stol, men Vanskeligheder af den alvorligste Art hindrede stedse dens Udførelse.

Det var aabenbart det guddommelige Forsyns Plan, at Æren for denne store Velgerning for Kirken skulde forbeholdes Vor Forgænger Pius X, af hellig Ihukommelse. I ved, ærværdige Brødre, med hvilken Iver han paatog sig det næsten umaadelige Værk ved selve Tiltrædelsen af sit Pontifikat, og med hvilken Udholdenhed og Energi han ledede det, medens han styrede Kirken. Men selvom det ikke faldt i hans Lod at bringe Foretagendet til Fulden- delse, maa han ikke desto mindre betragtes som Ophavs- mand til denne Lovbog, og derfor vil hans Navn for Frem- tiden altid straale i herlig Glans som Innocens IIIs, Hono-

rius IIIs og Gregorius IXs Navne, Paver, hvis Ry er herligt i den kanoniske Rets Historie. For Os vil det være nok, om det bliver Os forundt at offentliggøre, hvad han fuldendte. Og nu skal alle og enhver, som, alt efter hver enkelts Dygtighed og Flid, har ydet nogen Hjælp til dette Værk — Kardinaler, Biskopper, Verdensgejstlige, Ordensfolk, Lægfolk — modtage Jesu Christi Stedfortræders hjertelige Tak. Naar vi bringer denne, hvad Vi med Glæde gør, synes det Os, at Vi paa samme Tid opfylder en kær og behagelig Pligt, som er efterladt Os af Vor Forgænger. Men det er Os en særlig Glæde at fremhæve en Ros og en Tak til Vor elskede Søn Kardinal Pietro Gasparri, som, idet han fra Begyndelsen af bar Hovedbyrden ved Sammenstillingen af Lovbogen, har lagt for Dagen ikke alene sin klare Intelligens og juridiske Kundskab, men ogsaa sin utrættelige Iver og Energi, som heller ikke syntes at slappes, da han som Statssekretær fik andre tunge Pligter at opfylde.

Med god Grund stoler Vi paa, at dette saa vigtige og nyttige Værk vil bidrage meget til at styrke den kirkelige Disciplins Kraft; thi ved at gøre Kirkens Love bedre kendte fremmer den i ikke ringe Grad deres Overholdelse, til stor Gavn for Sjælene og den katholske Kirke. Det er nemlig en Erfaring i ethvert menneskeligt Samfund og i Nationernes internationale Forhold til hinanden, at hvor der er en alvorlig Overholdelse af Lovene, blomstrer de almene Interesser i Fredens Skød; men hvor man vænner sig til at se bort fra eller foragte Lovenes Autoritet, der tager Uenighed og Begærlighed Magten, og al Orden, baade privat og offentlig, bliver forstyrret.

Skulde denne Paastand trænge til Bekræftelse, faar den paa den klareste Maade denne ved det, der nu finder Sted. Vidner ikke denne Krigs forfærdelige Vanvid, der nu ødelægger Europa, klart om, hvad Mord og Ødelæggelser der kan indtræde, naar de højeste Love, der styrer det gensidige Forhold mellem Staterne, bliver foragtet? Thi vi ser i denne frygtelige Kamp mellem Folkeslagene hellige Ting og Religionens Tjenere — endog høje Kirkefyrster — som anses for hellige baade efter guddommelig og menneskelig Lov, blive behandlet paa den uværdigste Maade; Masser

af fredelige Borgere bliver revet langt bort fra deres Hjem og maa lade deres grædende Mødre, Hustruer og Børn blive tilbage; ubefæstede Byer og værgeløse Indbyggere bliver ubarmhjertigt angrebet af Luftskeibe. Overalt, til Lands og til Vands, ser vi Forbrydelser begaaet, som fylder Sjælen med Rædsel og Frygt. Medens Vi dybt sørger over denne Ophobning af onde Gerninger og paa ny fordømmer enhver skændig Handling, der er begaaet i denne Krig, hvorsomhelst og af hvem den saa er begaaet, nærer Vi det glade Haab, som Vi stoler paa, Gud vil føre til Virkeliggørelse, at lige som en mere rolig og frugtbar Periode vil oprinde, som Vi venter, med Offentliggørelsen af den nye Lovbog, saaledes vil ogsaa, naar Orden er blevet genoprettet ved Ærbødighed for Lov og Retfærdighed, den længe ventede Fred snart skinne ud over det borgerlige Samfund og vise sig frugtbar paa Velsignelse for Folkeslagene, der atter er bragt sammen i et venligt Forhold til hinanden.

En middelalderlig Munkeorden i Danmark.

Af *Edu. Ortvad.*

Når éneboer- og klostervæsenet opkom, da skyldtes det overbevisningen om, for enhver pris at måtte frelse sin sjæl. Midlet var afspærring — ikke så meget selve personens indestængning som udestængning af det mest mulige af, hvad der kunde sprede sindet, bringe fristelser og byde lejlighed til synd. Og til bekæmpelse af de onde og lavere rørelser hos sjælen og legemet, som fulgte med i afsondret-heden, var midlet åndelig og legemlig selvtugt.

Men alt i verden er omskifteligt og svagt — menneskene og deres institutioner ogsaa. Og således sker det da, at selv det, som er godt, har sine nedgangstider og først efter nye kraftanstrengelser når opad igen, stundom under en anden form.

Benediktinerregelen var god. Og dog læser man om

udskejelser i selve st. Benedikts dage († 543), ligesom der fandtes klinte både blandt apostlene og diakonerne, blandt de første mennesker og de første kristne.

En sådan nedgang i benediktinerånden fik st. Robert, prior for Molesme i Côte d'or i Burgund, og 20 af klostrets bedste munke¹⁾ til ca. 20. marts 1098 at stifte Citeaux (*Cistercium*) i Côte d'or bjergenes vildnis, sydøst for Molesme. Under dets tredje abbed, englænderen st. Stefan Harding, indtrådte i 1112 den 21-årige adelsmand st. Bernhard med 30 meningsfæller, og 25. juni 1115 stiftede Citeaux en aflægger Clairvaux (*Claravallis*) i Champagne, nordøst for Molesme, med st. Bernhard som abbed. 1135 sluttede det i bispedømmet York tre år tidligere oprettede Fountains (*Fontes*) sig til Clairvaux under sin abbed Richard, og fra Fountains stiftedes Kirkstad i Lincoln stift i 1139. Fra disse fire klostre har Norden fået sine mandsklostre.

Efterhånden fik Citeaux 27 direkte aflæggere og 353 indirekte foruden Clairvaux med dets 80 direkte og 276 indirekte. Der tælles således ialt 738 mandsklostre — foruden dem, man ikke længer kender, og dem, man ikke ved sikker besked om. De 525 oprettedes i tolvte, 164 i trettende århundrede. Tilgangen havde lige fra først af været så stærk, at generalkapitlet, Ordenens øverste myndighed, i 1152 og tilsyneladende også engang tidligere forbød oprettelse af Klostre, ialfald indenfor 51 km. omkreds af et allerede bestaaende²⁾; ja 1191 forbødes optagelse både af munke og lægbrødre i løbet af tre år; kun rent undtagelsesvis, og når en døde eller ophørte at høre til konventet, måtte en anden optages.³⁾

Ordensregelen var st. Benedikts, strengt overholdt og med tilføjelse af *Carta caritatis* — kærlighedsloven — der

1) Ordet kloster (*claustrum*) betyder et indelukke, munk (*monachus*) en ensom, nonne en ærværdig. Betegnelsen munk bruges særlig om kormunkene i modsætning til *conversi* (egentlig de omvendte), lægbrødrene; begge klasser tilsammen udgør konventet.

2) Nogle bekendte tyske skribenter angiver fejlagtig den påbudte afstand til 10 mil; den er kun 7 geogra. mil, idet en burgundisk leuca eller lieue — og om den taler kapitlet udtrykkelig — er 5,121 km (La grande encyclopedie l. XXII) og en geografisk mil 7,420 km.

3) Disse og de øvrige anførte generalkapitelbeslutninger haves i Statuta selecta capit. gener. ordinis Cisterc. under vedkommende år.

var forfattet af Stefan Harding, vedtaget på generalkapitlet i 1119 og godkendt af pave Calixt II samme år. Medens benediktinerklostrene hver for sig var et af de øvrige uafhængigt hele, fastslog Carta alle cistercienserklostrenes samhørighed til en fast organiseret enhed under fælles overhoved, nemlig abbeden i Citeaux, og under den nye, ved carta skabte institution: generalkapitlet. Endvidere fastsatte carta hovedtrækkene for livet og gudstjenesten, for valg, tilsyn og afstraffelse. Abbeder valgtes på livstid. Regelen og carta fuldstændiggjordes i 1134 ved *Liber usuum* — Sædvanernes bog — der i tidernes løb blev delvis ændret efter behov.

Generalkapitlet var en repræsentation af samtlige konventer. Det holdtes i Citeaux årlig i fire dage, og indtil 1439 åbnedes det i september ved korsophøjelsesfest, men forlagdes derefter af hensyn til høsten til mandag før Kristi himmelfart og varede de tre tamperdage. Under streng straf måtte ethvert klosters forstander møde — de fjerntboende dog ikke hver gang. Således vedtoges det i 1217, at abbeder fra Sverige og Norge kun hvert femte år behøvede at indfinde sig. Og da Frieslands abbeder i 1266 fik lov til at møde kun hvert tredje år på skift, dog saaledes, at mindst to kom til stede, har en sådan lettelse vistnok bestaaet også for Danmark, der lå fjernere end Friesland. Det synes så meget sikrere, som generalkapitlet 1321 under ét truer abbederne i Danmark og Friesland med afsættelse, hvis der ikke årlig møder to fra hver af disse to provinser. I 1275 fritoges abbeder, hvis konvent ikke talte tolv korimunke foruden ham selv, helt fra at møde. Endelig i 1412 fik Nordens abbeder lov til at sende blot én fælles deputeret abbed fra alle tre lande hvert skudår; disse skulde medbringe ethvert klosters årlige afgift. Om end disse lempelser skete under hensyn til de lange rejsers bekostelighed, besværlighed og stundom farefuldhed, så svækkedes i en betænkelig Grad kontrollen, der skulde udøves af Citeaux, hvorfor generalkapitlet 1439 ophævede alle begunstigelser.

Fremdeles stod ethvert kloster i en vis afhængighed af det, det direkte var udgået fra. Moderklostrets abbed havde tilsyn med datterklostret og skulde årlig besøge det

som visitator og da undersøge dets hele Forhold indgående; han besad dømmende og straffende magt, men måtte ikke afsætte en abbed uden samråd med flere abbeder. Dog kunde han også sende en befuldmægtiget i sit sted. 1217 fastsattes for Sverige og Norge visitation hvert tredje år som tilstrækkelig. Visitatorerne måtte ikke modtages med gilde. I kraft af sin moderret kunde Clairvaux, Fountains og Kirkstad visitere de fra dem henholdsvis udgaaede kolonier, men Citeaux samtlige.

Til dækning af omkostningerne ved afholdelse af generalkapitler og visitationer samt ved andre ting, der var af interesse for ordenen som helhed, havde ethvert kloster at erlægge til Citeaux en årlig afgift, der dog, navnlig i senere tider, indgik så uregelmæssigt, at Citeaux jævnlig måtte udsende særlige indsamlere eller udnævne sådanne blandt de stedlige abbeder. Desuden var Cistercienserklostrene ligesom alle andre kirkelige institutioner og personer pligtige at betale årlige Peterspenge og erlægge ekstraordinære tiender, som paven forordnede oftest på 3—6 år, bidrag til korstog og kampe mod tyrkerne, til nedkæmpelse af borgerkrige i Italien og af vranglæreres partigængere. Pligt til at efterkomme sådanne ekstraordinære krav godkendte ordenen ikke, så da dens store velynder pave Innocens III til dækning af udgifter ved det 4de korstog paabød den (1202) at udrede 2 % af dens indtægter, afviste ordenen skatten trods pavens utilfredshed, men tilbød frivillige bidrag. Derimod krævedes det ikke af cistencienserabbederne at erlægge afgift af det første års embedsindtægt (*annater*) ved deres valg og tiltrædelse, således som biskopper og andre kirkelige embedsmænd måtte, om end vi fra Sorø har et eksempel på erlæggelse.

Ethvert cistencienserkloster var *exempt*, d. v. s. havde det pavelige privileg at være unddraget den ordinære og nærmeste kirkelige foresatte, nemlig stiftsbiskoppen, og isteden at være direkte underlagt ordenens overhoved i Citeaux og paven. Forsåvidt var klostrene fri for at betale tiende, saameget mere som ethvert var sit eget sogn. Da imidlertid deres jordeje voksede, gik bisperne glip af en del indtægt, og dette gav anledning til rivninger. Pave Hadrian IV (1154—59) havde fritaget cistencienserne for

bispetiende af al jord, de selv eller på egen bekostning dyrkede — ikke blot af den, de opdyrkede; men i 1215, på den 4de lateranske kirkeforsamling, gav ordenen frivillig afkald på tiendefrihed for den jord, som fra nu af kom til ordenen i opdyrket stand. Blev kirker lagt til et kloster, beholdt biskoppen sin ret til tiende af dem.

Klosterløfterne om fattigdom, kyskhed og lydighed mod de ordensforesatte var livsvarige og højtidelige; midlertidige ordensløfter kendte man dengang endnu ikke til. Desuden forpligtede enhver, der aflagde løfterne, sig til at forblive i det samme kloster (stabilitetsløftet); kun udsendelse af kolonier eller valg til biskop skabte regulær undtagelse.

På den 15de almindelige kirkeforsamling 1312 i Vienne søgte biskopperne at få klosterexemptionen ophævet, men abbeden af Chailly trådte sejrrigt i skranken med en afhandling, så pave Clemens V opretholdt privilegiet.

Under løsenet »Fattigdom er dydernes vogter« lovfæstedes den kristelige, frivillige kommunisme: ingen, ikke heller klosterforstanderne, måtte have særeje; alt er fælles, og af klostrets eje skal alle udgifter bestrides. Kapitlet i 1183 jævntiller endog de klosterfolk, der har særeje, med brandstiftere, tyve o. l., og for at modarbejde havepsyge fastsloas det i 1191, at ingen må købe jord eller nogen slags urørligt gods — et forbud, der gentagende måtte fornyes. Ja i 1510 indskærper generalkapitlet endog en i fordums dage brugt fremgangsmåde: at findes der ved en munks død værdisager hos ham, bør han begraves med dem i møddingen.

Klædernes stof skulde være grovt; kun på sin indvielsesdag måtte abbeden bære silkekappe. Brug af linned var forbudt. Dragten for kormunkene — som ikke nær alle var præster — bestod af hvidgrå ulden kjortel (uldens naturlige farve) med sort uldbælte, sort skapular⁴⁾ med hætte; i koret desuden hvid kutte og mozette⁵⁾ af samme farve, til brug udenfor klostret derimod en sort eller grå kappe med hætte. Ligesom benediktinerne i Norden efter deres dragts farve kaldtes sortebrødre, indtil navnet overfør-

4) for- og bagpå nedhængende langt skulderklæde med hul til hovedet.

5) stor skulderkrave.

tes paa de nu talrige dominikanere, således gik cistercienserne i folkemunde under betegnelsen grå munke eller gråbrødre, indtil denne overførtes på franciskanerne; efter deres mest fremragende mand kaldtes de også bernhardinere. Kornovicernes dragt var hvid, lægbrødrenes brun. Novicer måtte ifølge generalkapitelbeslutning af 1157 ikke optages, før de var 18 år. Hvert kloster havde eget noviciat, med et års prøvetid. (Fortsættes).

Jubilæumstøner.

Allerede i næstforrige Nummer af Ugebladet har jeg under Overskriften »Brevkasse« maattet tage et overmaade hadefuldt Angreb paa den katholske Kirke under Behandling. Det vil jo næppe fejle, at Aaret 1917 vil bringe mange Angreb paa os, da det jo er 400 Aar siden, at Luther opslog sine 95, forresten tildels helt katholske Theses paa Kirkedøren i Wittenberg. (Hvor mange af de danske Lutheranere kender dem mon ??? Jeg tror ikke een af hver 10.000. Og det er dem, der skal festes for!) Den store Verdenskrig vil sikkert for Tysklands Vedkommende gøre et stort Skaar i eventuelle Festligheder, og her hjemme vil sikkert mange danske Lutheranere føle overordentlig lidt Lyst til at gaa til Fest sammen med de tyske Lutheranere. Det kan jo næppe være undgaaet adskillige lutherske Danskeres Opmærksomhed, at det, som har stødt dem i den preussiske Maade at føre Krig paa, ligger allerede fuldt og fikst færdigt i Luthers Ord til de tyske Fyrster i Bondekrigens Dage. Men Fest bliver her vel alligevel.

Det skal heller ikke vi have noget imod, ja, bør ikke indvende noget imod, at Protestanter fejrer Protestantismens Oprindelse — naar de blot vil gøre det uden at bagtale den katholske Kirke. Ikke saa faa Protestanter kan ikke andet, de kan ikke — som Luther selv som en gammel Mand sagde — bede uden at bande, deres Fromhedsliv er nøje knyttet til deres Modsætningsforhold til den katholske Kirke.

Saa meget glædeligere er det, at der ogsaa lyder andre Røster. Biskop Ludwigs i Aalborg, der forresten tidligere har været rigtig slem mod mig i Dansk Kirketidende, men hvem jeg alligevel stadig bevarer i venlig Erindring, har saaledes i sit Hyrdebrev nu ved Aarsskiftet

udtalt sig om Mellemværendet mellem Katholikker og Protestanter paa en Maade, der er vel værd at kendes i videre Kredse. Den unge Biskop skriver saaledes:

»Det vilde da ogsaa være naturligt at forberede Dagen med en ny Fordybelse i Reformationens Grundtanker og Historie. En saadan Fordybelse vil der mange Steder trænges til. Ikke bare kan der i vore Dage hos adskillige findes en Tilbøjelighed til at bryde Samhørigheden mellem »Retfærdiggørelsen af Troen« og det lutherske Skriftprincip, men man møder hos endnu flere en Tilbøjelighed til at søge Lys over Kristenlivet og dets Kaar snarere paa reformert Grund end hos Luther. En saadan Fordybelse bør ske uden Uret mod andre, og særlig maa vi, der prædiker og underviser, tage os vel i Agt for ikke at fremstille den romersk-katholske Kirkeafdeling efter Misbrug og Usømmeligheder, den selv forkaster. Vi skal i saa Henseende ikke »gengælde ondt med ondt«. Men vi kan og tør ikke tie med vor Tak til Gud for al hans Naade imod os «

Det er kønne og gode Ord, som Biskop Ludwigs her udtaler. Kun tager han fejl tilsidst, naar han taler om ikke at gengælde »ondt med ondt«. Her i Ugebladet tales der ikke »ondt« om Protestanterne; i de over syv Aar, jeg har redigeret dette Blad, tror jeg, det vil være vanskeligt for Biskoppen at finde onde og usande Ord om Protestantismen.

Selvfølgelig kan det ikke her hedde, at Protestantismen er den sande Form for Kristendommen, eller at den er lige saa berettiget som Katholicismen. Ja, selv om det hedder, at Protestantismen er en falsk Lære, er det ikke ondt eller usandt; det maa den sige, som tror, at Christus har stiftet den katholske Kirke og ikke den i 1517 i Tyskland opstaaede Protestantisme. Derimod skal vi aldrig paastaa, at Protestanterne lærer eller handler anderledes, end de gør, vi skal altid huske og hævde, at de troende Protestanter mødes med Katholikkerne i den apostoliske Trosbekendelse, og det er ikke et tomt Mundsvøj, men Sandhed for mig og de fleste af mine Trosfæller, at vi føler os som kristne Brødre med alle døbte, der tror paa og bekender Jesus Christus som deres Herre og Gud. Men Protestantismen som saadan er lige falsk og fordærvelig.

Dette sidste ses ikke mindst af Protestantismens mere og mere svigtende Evne til at holde sammen paa den kristne Tros Indhold. Herom finder man et meget gripende Vidnesbyrd i *Hovedstadens Nyaarsbetragtning*, hvilket vi heller ikke vil forholde Læserne. Det er vistnok Redaktøren, Provst Nordentoft, der skriver saaledes:

»Ogsaa indenfor den danske Kirke gør dette sig gældende. Ingen aandelig Myndighed og intet fast Styre; »hver Mand gør det, ham tykkes Ret«.

Ingen Klarhed og ingen Afgjorthed i det store Spørgsmaal om, hvad der er Kristendom og hvad ikke. Selv de, der har Klarheden og Afgjortheden for deres personlige Vedkommende, tør ikke træde fast i Gulvet og sige: »Dette er Kristentroen! Den, vi ikke selv har udtænkt, men som Gud har aabenbaret os. Den, vi fik i Arv fra vore Fædre, og som vi selv vil give i Arv til vore Børn«. Nej, slet ikke! Der er jo saa mange Kristendomsopfattelser, og den ene kan være god for mig, den anden for dig. Frisindet og liberal maa man være, hvis man vil have Folket, hvis man vil have Ungdommen i Tale. Derfor maa det hele være »ganske efter Behag«!

Men man gør blodig Uret mod Folket, mod de unge, der sukker efter klar Besked og aandsmyndig Tale. Og man bedrager sig selv for Glæden og Kraften, som den faste Grund og de klare Linjer giver.«

— Det er intet Under, kære Provst Nordentoft, fast Grund og klare Linjer findes kun i eet kristent Samfund!

Hermed kunde jeg slutte, hvis jeg ikke udtrykkelig vilde gøre opmærksom paa en eneste Ting. Jeg har sagt, at Ugebladet ikke skal tale ondt om Protestanterne. Jeg skal ogsaa love, det ikke skal tale ondt om Luther. Men jeg vil ikke love, at det ikke skal tale sandt om Luther. At sværte Luther er ikke ensbetydende med at fremstille hans Liv og Ord historisk korrekt. Hvor Luther har begaaet Fejl, Usømmeligheder, Raaheder, Anstødeligheder, og ikke har tilbagekaldt dem, skal det ogsaa nævnes. Men jeg ved godt, at de fleste tror, at vi sværter Luther, naar vi ikke fortæller hans Liv, prydet med de almindelige protestantisk-eventyrlige Myther. (I Diakonissestiftelsens Almanak sidder Luther med Kone og Børn om et — Juletræ! Men herom i en Artikel i næste Nummer.)

Til Slut vil jeg blot bede Biskop Ludwigs, hvem jeg agter at sende dette Nummer af Ugebladet, om at tilstille Pastor Dalhoff og Diakonissestiftelsen sit Hyrdebrev.

Niels Hansen.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Det var en vellykket Aftenunderholdning, der Fredag den 29. December fandt Sted i St. Knudssalen i Stenosgade. Det var unge Damer og Herrer fra Ordrup, der overordentlig fornøjeligt og flinkt opførte

nogle gode, gamle, morsomme Smaastykker til det i forrige Nummer af Ugebladet fremhævede nyttige Formaal. Hr. Violinist Axel Jørgensen spillede smukt nogle lange Violin-soloer. Tilskuerne morede sig udmærket og vil sikkert ikke have noget imod at komme igen, hvis de samme en anden Gang skulde indbyde til en Aftenunderholdning. — Garderobeforholdene var desværre saa upraktisk indrettede, at de sidste Tilskuere først kunde faa deres Overtøj udleveret over en halv Time efter Forestillingens Afslutning.

— Fredag den 30. December 1916 tog Professor, Dr. Fritz Levy Afsked med St. Josefs Hospital efter 32 Aars Virksomhed ved dette. Der blev ved Afskeden overrakt Professoren en stor, i rødt Skind indbundet Mappe med 7 smukke Fotografier, som i korte Træk var en Skildring af Professorens mangeaaige Virksomhed ved Hospitalet. Særlig stemningsfuldt er det sidste Billede, hvor Professoren kører ud af den store Port i Automobil og tager Afsked med den Søster, der hver Dag plejede at modtage ham, naar han kom. Et smukt Digt til Professor Levy skyldtes en Søster i Aarhus og et nydeligt Maleri af Professorens Yndlingsblomster, mørkerøde Roser, en Søster i Ringsted. Paa det sidste Blad findes en Skrivelse fra Søstrene, underskrevet af Provincial-Forstanderinden og Hospitalets Priorinde, og følgende Citat af denne vil give et udmærket Indtryk af, hvor megen Pris Søstrene satte paa den afgaaede Professor: »Det er med Vemod, at Søstrene i Dag tager Afsked med Hr. Professoren, thi vi ved vel, at det betyder et Tab for os og for vort Hospital, som for en stor Del skylder Dem sin Fremgang og sin Anseelse. Men det er ikke alene den dygtige, opofrende og menneskekærlige Læge, vi siger Farvel, det er ogsaa den gode Raadgiver og trofaste Ven, som har hjulpet Søstrene ved saa mangfoldige Lejligheder. Paa Patienternes Vegne siger vi Dem Tak, Hr. Professor, for al den Hjælp, De i den forløbne Aarrække har ydet, saavel ved Deres Dygtighed som ved Deres store Uegennytte. — Men især siger vi Dem Tak paa alle Søstrenes Vegne for al den Godhed, De har vist os, saavel som for den Støtte og Vejledning i Sygeplejen, som De altid saa beredvilligt har ydet os.«

— »Den blinde fra Kionkiang« er Navnet paa et Stykke i 3 Akter, som St. Anna Skoles Elever opførte 2., 3. og 4. Juledag samt Nyaarsdag. Salen var alle fire Gange godt fyldt. En stor Del af Overskuddet blev tildelt Børnedomforeningen til Fordel for Hedningebørnene. Stykket gjorde, takket være P. Klars og Søstrenes Arbejde, alle Gange stærkt Indtryk paa Tilskuerne, og der saas Taarer i mange Øjne.

— Maristbrødrenes Jubilæumsdag den 2. Janu-

ar oprandt mørk og regnfuld, saa det var langt fra, at alle Skolens Drengene havde givet Møde ved Højmessens i Rosenkranskirken Kl. 8¹/₄. Efter Messen drak Børnene Chokolade i Skolen, og saa begyndte Lykønskingsbesøg, Breve og Telegrammer at strømme ind. Den højærværdigste Biskop og Sognets Præster var til Stede og deltog i et lille Festmaaltid, ved hvilket Biskoppen i en Tale fremhævede Skolebrødrenes trofaste Arbejde trods de mange Vanskeligheder, der havde mødt dem. Ogsaa Forstanderskaberne fra Rosenkranskirken og St. Ansgars Kirkes Sogne sendte venlige Lykønskninger.

Ordруп. Hr. Pastor Perger, om hvis Sygdom vi for nogen Tid siden fortalte, er trods sin høje Alder i saa god Bedring, at han kan være oppe og snart udskrives fra Hospitalet. Desværre er en anden af Kollegiets ældre Præster bleven temmelig syg. Hr. Pastor *Werhahn* var otte Dage før Jul saa uheldig at falde i Haven og paa drage sig en alvorlig Sene forstrækning i Knæet. Han maatte straks køres til St. Josefs Hospital; men uheldigvis er der stødt Lungebetændelse til, saa hans Tilstand er ret alvorlig.

Rom. Med stor Højtidelighed og under levende Tilslutning fejrede Dominikanerne deres 700-Aars Jubilæum i Kirken Sta Maria sopra Minerva. Det var Søndagen *Gaudete* (17. Decbr.), som var udset til at festligholdes som den egentlige Jubilæumsdag, da selve den 22. Decbr. denne Gang faldt paa Tamper-Fredag. Den store Dag fik et uforglemmeligt Særpræg, som for Ordenens Medlemmer knyttede Baandet mellem Himmel og Jord endnu fastere, idet nemlig den gamle, højærværdige Pater Cormier, Ordenens forhenværende General, blev hjemkaldt til Gud netop paa den Dag. Allerede i Begyndelsen af December havde han følt sig Døden nær og modtaget de sidste Sakramenter af den nuværende Ordensgenerals, P. Theisslings, Haand; i mange af Fratrenes Nærværelse havde han derefter med rørende Ydmyghed og Enfold bedet P. Theissling om i hele Dominikaner-Ordenens Navn at tilgive ham alle hans Forseelser som General, som Forstander og som Ordensbroder. Endnu fire Gange kunde han i Løbet af de næste Uger læse den h. Messe, idet Paven havde givet ham Tilladelse til at frembære Messeofferet i siddende Stilling. Fredag den 15. forværredes hans Tilstand kendeligt, men indtil sit sidste Øjeblik bevarede han sin Aandsklarhed og blide Sindsligevægt. Lørdag udtalte han selv Ønsket om, at *Salve Regina* efter gammel Dominikaner-Skik maatte synges ved hans Dødsleje. »Jeg ønsker at høre *Salve Regina*, medens jeg endnu er ved fuld Bevidsthed«, tilføjede han, »saa at jeg kan forene mig helt med denne skønne Bøn.« Ved Totiden Lørdag Eltermiddag forsamledes da

Dominikanerne fra Byens forskellige Klostre i og udenfor Dødsværelset i S. Clemente-Klostret, og i sagte Sang steg Bønnen mod Himlen, medens den døende lyttede i dyb Andagt. Da Sangen forstummede, udtalte han: »Jeg fornyer mine tre Ordensløfter, og jeg takker Gud, fordi han har skænket mig den Naadegave at være udholdende i mit Kald.« Fra det Øjeblik af biede han uden Utaalmodighed, men i brændende Længsel efter sin endelige Forening med Gud. »Hvor han dog tøver,« hviskede han, »men ogsaa i dette ske hans Vilje!« Søndag Morgen skulde, som sagt, selve den store Jubilæumshøjtidelighed finde Sted og Dominikaneren, Kardinal Boggiani, læse Pontifikalmessen i Sta Maria sopra Minerva. Ordenens Generalforvalter, P. Desqueyrous, som var P. Cormiers Skriftefader, bøjede sig over den døende og sagde: »Nu gaar jeg bort for at overvære den Messe, i hvilken vi skal sige Gud Tak for alle de Naadegaver, han har skænket Ordenen«, og med en gribende Inderlighed i sin Stemme svarede P. Cormier: »Aa! ja hvilke Naadegaver!« Uden Dødskamp udaandede den hellige Olding i den selvsamme Stund, da Messen sluttede. — Ved Aftengudstjenesten, hvor den store Kirkehal alter var fyldt indtil Trængsel, bad man først Rosenkransen, hvorefter Mgr. Sardi (Konsistorial-Assessor) tog Ordet. Han fremhævede, at de Følelser, som beherskede indeværende Fest, var de samme, som opfyldte Marias Sjæl, da hun udbrød i sit *Magnificat*. Han kaldte til Minde Sta Catarina di Sienas Syn, i hvilket Gud Fader viste hende sine to Sønner: Jesus Christus, selve det evige Ord, Sønnen ifølge den guddommelige Natur, og saa St. Domingo, det evige Ords Tjener, den Søn, Gud havde kaaret sig. Taleren paaviste Pavernes Stadfæstelse af Sta Catarinas Syn lige fra Honorius III's Bulle og indtil Benedikt XV's sidste Brev til Ordenens General, i hvilket Brev den Hellige Fader priser Prædikebrødrene som Troens Forsvarere og Kirkens Lys, der trofast har bevaret St. Domingos Aand. Han sluttede med en bevæget Hyldest til P. Cormiers Minde, han, hvis sidste Embedsgerning havde været Forberedelsen af denne Fest, som Gud nu havde kaldet ham til at fejre i Himlen. — Efter Talen istemte Hans Helligheds Vikar, Kardinal Pompili, *Te Deum* og gav den sakramentale Velsignelse. Hvem, der har oplevet denne Fest under Sta Maria sopra Minervas gothiske Hvælvinger, kan ane, hvilken Afglans af himmelsk Herlighed der har henrevet alle Sind paa hin straalende Mindefest.

E. R.-L.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement. 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. O. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 2.

Søndag den 14. Januar.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Hvad kan vi gøre for at opnaa Verdensfreden? — En middelalderlig munkeorden i Norden. — Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917. — Nye Bøger. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Ordrup. Frankrig. England. Italien. Rom. — Brevkasse. — Omslag: Privat-Annoncer.

Smaa Indledninger.

342.

Hvorfor ikke flere?

Vi, som nu lever, undrer os ofte over, at ikke alle, som havde den Naade at lytte til vor Frelzers Røst og se hans vidunderlige Gerninger, blev hans Disciple. Man skulde tro, at hans Personligheds Ynde og Magt maatte have draget næsten alle til ham af de Mængder, som saa og hørte ham. Hans Hænder havde hvilet paa de syge, de blinde havde aabnet deres Øjne, naar han rørte dem, han havde skænket baade Brød og Vin, da de manglede det, hans blotte Ord havde kaldet de døde tilbage til Livet, og alligevel fulgte kun de færreste ham, alligevel maatte han lide og dø forladt næsten af alle, endog sine nærmeste.

Hvorfor formaade hans Ord og hans Gerninger saa lidt over denne Verdens Magter, hvorfor var Antallet af hans Disciple saa lille? I behøver ikke at se længere end til eders egne Hjerter for at finde Svaret. Det var ikke nogen Fejl fra hans Side, der bevirkede, at Mængden ikke anerkendte ham som Guds Søn eller fulgte ham til Himlenes Rige. Han lod intet ugjort for at vinde Menneskenes Sjæle — Fejlen laa hos dem, der elskede denne Verdens Glæder højere end det evige Liv. Den Vej, han traadte, var Vejen, der førte til Korset, og Korset betød Selvfornægtelse. Og kun de rene af Hjertet kunde se Gud korsfæstet og kan endnu se ham og følge ham til hans Rige.

Hvad kan vi gøre før at opnaa Verdensfreden?

Det er vel et Spørgsmaal, som vi hver især har stillet os, og overfor hvilket vi har følt os selv mindre end en Myre, mindre end et Sandskorn. Vi synes, at vor Bøn er saa svag og saa uværdig, at den maa synke til Jorden som en vingskudt Fugl.

Saa læste jeg forleden et lille historisk Træk, som siden uophørligt har beskæftiget mig, og som jeg syntes indeholdt en Løsning. Jeg skal her kortelig berette den historiske Tildragelse.

Den Gang St. Ignatius af Lyola og hans første Efterfølgere havde forenet sig om Grundlæggelsen af Jesu Selskab, ansøgte de i Efteraaret 1539 Pave Paul III om Stadfæstelse af deres Regel. Paven gav mundtligt sit Samtykke, men Sagen mødte dog tilsyneladende uovervindelige Vanskeligheder, idet Udvalget, som under Forsæde af Kardinal Guidiccioni skulde undersøge Regelen, erklærede, at intet nyt Ordenssamfund maatte oprettes. St. Ignatius og hans Disciple lod sig ikke skræmme. De blev enige om at opofre 4.000 Messer for at opnaa, hvad de bad om. Efter kort Tids Forløb skiftede Kardinalen ganske uventet Sind, og inden næste Aar var omme, stadfæstedes Regelen, og Jesu Selskab traadte ud i Livet.

Ja, det var Historien.

Var det nu ikke tænkeligt, at vi danske Katholikker kunde »gaa hen og gøre ligesaa«? Erkender vi først dybt og inderligt, at den hellige Messe, det ublodigt gentagne Korsoffer, er den bønfaldende Almagt selv, saa har vi fundet Løsningen paa alle Kvalers Gaade. Engelen med Vægt-skaalene staar for Guds Aasyn — Verdens Synd, Europas og vor egen Synd tynger den ene Skaal dybt ned; den Skaal, hvori der ligger Bod og Bøn er meget, meget lettere. Men een Draabe af Christi Blod kan opveje alt det andet. Ikke vi, men Gud ser, naar den Draabe falder paa Skaalen, og da hæver han sin Haand, byder Folkehavet og truer Krigsstormen, saa det bliver »ganske blikstille« — da siger han sit »hertil og ikke længere!« Tænk, om det nu var vor Opgeve at yde denne sidste Draabe? Ved vi

det? Tænk, om det paa Dommens Dag blev sagt til os: »For din Forsømmeligheds Skyld maatte Krigen vare ved Maaneder og Aarlængere, end det havde været nødvendigt. Du kunde have ofret et Par Kroner for at lade læse en Messe — men du brugte dem til at gaa i Teatret for eller til Pynt, fine Cigarer eller Fjas.« Vi, som med Skam og Blusel ser vort Folks Letsindighed, Havesyge og Liderlighed, medens Europa forbløder — skal vi da skyde Bods-tanken fra os? Vi, som færdes trygt i vort gode Hjem og i vort Arbejde — skal vi da skyde Taksigelsestanken fra os? Baade Tak og Bod — alt — rummes i den hellige Messe. Skal vi da ikke gribe St. Ignatius's Tanke? Skal vi ikke lade læse Messer for at opnaa det store Ønske, som opfylder os — Verdensfreden? Hvorfor ikke 4000? Det er mange — ja, men ikke for mange. Vi er vel nok 12.000 danske Katholikker; skulde vi ikke kunne ofre lidt, hver eneste af os, for at lade læse en Messe?

Nogle er i Stand til at lade læse mere end een, andre kan slaa sig sammen og hver bidrage lidt til at skaffe Messes stipendiet til Veje. Jeg er vis paa, at naar energiske Lægfolk vil tage Sagen op, saa vil vore Præster nok være os behjælpelige med at ordne den praktisk og systematisk. Lad os tage fat! Faar vi dette Korstog i Stand, saa har det lille Danmarks Katholikker gjort en vægtig Indsats i den store Verdenskonflikt.

Ad maiorem Dei gloriam!

Roskilde, Hellig Tre Kongers Dag 1917.

E. Rosenørn-Lehn.

Ovenstaaende Sag har allerede vundet stor Tilslutning hos Præster og Lægfolk.

N. H.

En middelalderlig munkeorden i Norden.

Af *Edw. Ortvad.*

(Fortsat.)

Der var en fælles sovesal for kormunke, en for novicer og en for lægbrødre. Skønt alle stod op til nattebøn fra de hårde lejer, på hvilke man tilmed sov paaklædt, nød man intet før middagsmaden, der fra 14de september

(korsophøjelsesfest) til påske var døgnets eneste måltid, medens der i årets øvrige tid gaves lidt aftensmad — brød og rå frugt. På fastedage var middagsmåltidet først kl. 3, i langfasten kl. 4.

Ordensreglen udelukkede kød som næringsmiddel udenfor sygehuset, og generalkapitlet 1222 bestemte, at fraregnet sygdomstilfælde måtte kød hverken nydes eller bydes i klostrene. Den tarvelige kost faldt mangan vel strengt i længden, så kapitlet 1449 bebrejdende siger, at for at kunne spise kød lader sommesteder indtil halvdelen af konventet sig indlægge paa sygestue i fjorten dage og mer. På den anden side fandtes der godtfolk, som mere velment end forstandigt undte klosterboerne en glad stund og lejlighedsvis skænkede klosteret mad- og drikkevarer eller penge hertil. Dette forekommer også hyppig i vor nordiske klosterhistorie. Men ordenen som sådan var det ukært, hvorfor generalkapitlet 1217 bestemte, at almisser, skænkede til ekstramad, kunde abbeden anvende på anden vis, og i 1222 vedtoges det, at den ordensperson, der råder en, som vil skænke klostret noget, til hellere at give konventet det til ekstramad, skal et helt år igennem have en ret mindre end de øvrige.

Kvinden var stængt ude fra mandsklostrenes klausur⁶⁾, og kapitlet i 1197 fastsætter, at tilsteder en abbed en kvinde adgang til klausuren, skal han afsættes, og i fire dage må kun den nødvendigste gudstjeneste holdes; er den skyldige en munk eller lægbroder, skal han jages bort hvad der dog i 1297 ændredes til, at han skulde sættes i klosterfængsel, indtil generalkapitlet gav ham fri. Det var tidligere blevet foreskrevet, at en afsat abbed ikke måtte blive i sit kloster, men skulde begive sig til et andet og dér aflægge nyt stabilitetsløfte inden tredive dage. Også på udestængningens område sløjede dog praksis med tiden hist og her af, så kapitlet i 1516 udtalte beklagelse over, at abbeder holder kvindeligt tyende indenfor klausuren og med adgang til cellerne. Kapitlet forbyder det som en grov overtrædelse og tilføjer, at kun højtstående damer, »hvem adgang ikke kan formenes uden skade for klostret«, må komme indenfor klausuren.

⁶⁾ Det i snævrere forstand afspærrede område.

Kvindernes udestængning gjaldt med en enkelt undtagelse også klosterkirken, idet kapitlet i 1157 siger, at kun ved en kirkes indvielse tilstedes der kvinder adgang, nemlig i festens ni dage, og en bestemmelse af 1220 viser, at forbudet gælder også nonner. Senere blev en del klosterkirker almentilgængelige, men desmere afsondredes munkenes plads, koret.⁷⁾

Næst korbønnen ved dag og nat samt de øvrige rent åndelige beskæftigelser var cisterciensernes hovedbeskæftigelse rationelt jordbrug i have, mark og skov samt alt af håndværk og industri, hvad der krævedes til klosterkoloniens daglige behov. Desuden plejedes boglige sysler i form af gudelig læsning, opsættelse af aktstykker, den langsomme afskrivning af bøger, og i form af studier, udarbejdelse af skrifter, undervisning.

Efter meget udstrakt målestok lagdes der vind på fattigunderstøttelse og sygehuspleje efter datids kår og krav samt paa gæstevenlig modtagelse af enhver vejfarende. Som et kun lille, men betegnende eksempel kan tjene, at ved ethvert middagsmåltid toges på forhånd tre portioner af, som tiligemed resterne fra bord og køkken derefter uddeltes ved klosterporten. Denne almisse udgjorde udtrykkelig et led af »sjælerøgten« — omsorgen for de i Gud hensovedes sjæle.

Fuldt retfærdigt skrev rigsarkivar A. D. Jørgensen⁸⁾ om benediktinerne, og dermed særlig om cistercienserne: »I hin barbariske alder virkede klostrene til stor velsignelse for den dybere ånd, som fandt et fristed i dem, og til mangfoldig gavn for deres omgivelser. Ikke blot de religiøse lærdomme og almindelige kundskaber udbredtes gennem deres skoler, ikke blot blev de midtpunkter for boglige kunster og bærere for oldtidens traditioner; men også i rent materiel henseende bidrog de til en rigere udvikling; et omhyggeligere agerbrug, dyrkningen af velmagende og lægende urter, af vin og ædle frugter, ligeså vel som de almindelige håndværk og kunster udbredtes så vidt, som benediktinerabbedierne trængte frem.«

⁷⁾ Således kaldet, fordi munkene i to hinanden svarende kor bad sin officielle bøn her.

⁸⁾ Den nordiske kirkes grundlæggelse og første udbredelse.

I samklang med den alvorsfulde ordensregel var kirkebygningerne fra først af tarvelige, uden tårn, om end med tagrytter, og ingen klokke måtte veje over 250 kilo. I presbyteriet (højkoret) var højaltret og pladser til dem, der forrettede altergudstjenesten. I midterskibet stod munkenes korstolerækker overfor hinanden og novicernes foran dem, kun lavere. En skranke tværs igennem langskibet skilte rækkerne fra lægbrødrenes kor, som var ordnet på samme vis og adskilt fra den vestligste ende af skibet, der benyttedes af klostrets *familiares* — tyende, faste arbejdere — og, i senere tider, pensionærer o. a. Efterhånden forlodes det oprindelige strenge standpunkt, så ligesom cistercienserhåndskrifterne hører til de skønneste, der findes, kom cistercienserkirkerne til at stå blandt middelalderens herligste bygværker.

Med god grund stod ordenen i højeste anseelse. Højt var den skattet af paverne for sin gode ånd og sin trofasthed mod kirken under alle politiske og dogmatiske storme. De gav den derfor en mængde åndelige og materielle privilegier, deriblandt fritagelse for det ordinære tilsyn fra biskoppernes side, som benediktinerklostrene var undergivne, og fra biskoppelig jurisdiktion undtagen i trossager. En biskops ban over et kloster var ugyldigt, og paverne støttede lejlighedsvis også de enkelte klostre kraftigt imod overgreb fra gejstliges som fra lægfolks side. Dog måtte intet kloster anlægges uden vedkommende biskops tilladelse. Abbedvielse og præstevielse skulde foretages af en biskop, som regel af stiftets egen, men han kunde ikke afvise en præsenteret kandidat. Biskoppen modtog lydighedsed af den til abbed valgte. Formularen var endelig fastslået af generalkapitlet 1222 og lød: »Jeg lover stedse at vise dig, fader biskop, og dine retmæssige efterfølgere den underkastelse, ærbødighed og lydighed, som er påbudt af de hl. fædre efter st. Benedikts regel, med forbehold af vor ordens ret (*salvo ordine nostro*).« Dette forbehold var en torn i øjet på mangen biskop, men det havde pavelig stadfæstelse, og udeladelse af de vigtige ord vilde fra ordenens side koste abbeden hans embede.

Gennemgående skattede også biskopperne ordenen og viste det hyppig, bl. a. ved at give delvis afkald på egne

indtægter og rettigheder til fordel for et kloster. Konger og fyrster så ligeledes med venlige øjne på den både fromme og nyttige orden, så de i større eller mindre omfang afstod klostrene den dem selv tilkommende jurisdiktion over klostrenes beboere og undergivne og dermed også afstod de eventuelt faldende bøder og fritog dem for alskens tyngde og afgifter til riget og fyrsten; og gentagende viste de, at skytsbrevne, de udstedte, var mere end mundsvejr. De eneste afgifter, intet kloster blev fritaget for, var den årlige afgift til Citeaux og Peterspenge til paven. Hvad folkets sympati angår, da trådte den daglig frem i tilslutning og ofervillighed århundredet igennem.

Cistercienserindernes, også kaldet bernhardinerindernes, orden eller, rettere sagt, ordensgren formenes stiftet 1125, idet benediktinerinder fra det af Molesme afhængige Juilly med Stefan Hardings bistand åbnede det første nonnekloster af den reformerede regel, nemlig Tart i Langres.

Den for munkene gældende regel gjaldt med de ændringer — ikke mildnelser — der måtte gøres for kvinder; generalkapitelbeslutningerne ligeledes. Efter noviciatsåret fulgte de højtidelige, livsvarige løfter. Kornovicernes dragt var en hvid ulden kjole med sort uldbælte, sort skapular og sort hovedslør; til kortjeneste desuden hvid kutte eller kappe, alt eftersom klostrets brug var. Arbejdssøstrenes dragt var brun. Alle havde stedsevarende klausur og måtte altså i grunden aldrig komme udenfor klostrets egentlige enemærker. Til arbejder, de ikke selv kunde forrette, havde de *familiares*, d. v. s. personer, som sluttede sig til et klostresamfund uden at indtræde i selve ordenen (altså én slags tertiarer), og ofte lægbrødre, der da bar samme dragt og havde samme love som mandsklostrenes konverser. Til den egentlige klausur havde de ingen adgang.

Samtlige ordenens nonneklostre stod i lydighed til Citeaux og generalkapitlet dér uden dog at have kvindelige repræsentanter på det. Men desuden stod forskriftsmæssig hvert enkelt i en vis afhængighed af abbeden for et nærliggende mandskloster, og denne var for så vidt konventets repræsentant. Vedkommende abbed havde visitations-

pligt og strafferet, og hvad han bestemte, kunde abbedissen ikke ombestemme. Generalkapitlet værgede dog nonnerne mod overgreb, som da det i 1227 straffede en abbed, fordi han uden gyldig grund havde afsat en abbedisse. Visitatoren, der tillige var konservator eller værneherr, skulde endvidere efterse regnskaberne og særlig påse, om nonnerne havde nok at leve af uden betleri — hvoraf fremgår, at da denne bestemmelse i 1276 blev udtrykkelig truffet, fandtes der ogsaa fattige klostre.

Skulde nogen nonne undtagelsesvis udenfor sit kloster, måtte den foresatte abbedsforlov indhentes (1213). For abbedisser gøres dog i 1219 den indskrænkning, at tilladelsen skal indhentes om muligt, men 1225 tilføjes, at hun skal afsættes, hvis hun har undladt det. Dog må hun kun meget sjælden komme ud og skal altid ledsages af to nonner, men 1298 føres forholdet tilbage til det oprindelige: at samtlige abbedisser og nonner ikke må komme udenfor sit klostres klausurindhegning.

Til befolkning af et nyt kloster krævedes foruden tilladelse fra dets stiftsbiskop ogsaa visitatorabbedens samtykke; 1213 påbødes samtykke fra generalkapitlet. Der skulde være mindst 51 kilometer mellem nonneklostre, og intet måtte ligge synderlig over 28 kilometer fra et mandskloster. Men generalkapitlet træder i 1222 på den anden side op imod, at munke eller lægbrødre bor i nonneklostre — nemlig af hensyn til gudstjeneste og sjælesorgen eller for ejendomsbestyrelsens skyld. Under vand og brøds straf forbydes det i 1295 abbedisser og nonner at sidde tilbords i klostret med lægfolk; yderligere forbydes det i 1275 og atter 1301 at lade gifte kvinder bo indenfor klausuren.

Af hensyn til kontrollen måtte ingen optages i konventet uden abbedens samtykke; efter noviciatårets udløb indvie han eller hans delegerede nonnen, hvorefter biskoppen giver den højtidelige konsekration.

(Fortsættes.)

Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917.

1. En lille Indsigelse.

Hvorvidt de Sorger, Verdenskrigen medfører, eller den indre Splittelse i Folkekirken vil tillade Lutheranerne at fejre Aaret 1917 som et Glædens og Jubelens Aar, maa vi sikkert lade staa hen. I hvert Fald er der allerede fremkommet og vil fremkomme en Del Henvisninger til den Kendsgerning, at Reformationen, altsaa den saakaldte lutheriske »Kirkeforbedring«, begyndte at spire frem i Aaret 1517.

Foran mig ligger en lille Bog, Diakonisse-Stiftelsens Almanak, der ikke varsler godt for os Katholikker. Om andre Bøger og Blade vil istemme samme Melodi som Falk Rønne, H. G. Jørgensen og navnlig Dr. theol. Alfred Jørgensen og N. Dalhoff i nævnte Almanak har angivet Tonen til, ved vi ikke, og tvivler vi gerne paa. ¹⁾ Men sikkert er det paa Tide, at vi her i Ugebladet med al Ro og Høflighed, men ogsaa med al ønskelig Bestemthed peger hen paa visse Ting, vi absolut maa have os frabedt og det baade af historisk-videnskabelige og af almen-kirkelige Grunde.

Lad os straks gribe en af Dalhoffs kraftige Udtalelser og ud fra den vise, hvad det er, vi Katholikker i det 20. Aarhundrede maa have os frabedt, naar man vil rose Luther paa vor Kirkes Bekostning. Dalhoff skriver: »Det er jo det ulykkelige ved Pavekirken, at den aldrig kan erkende sine Fejl og rette sine Skævheder, derfor maa den komme længere og længere bort fra Sandheden.«

Hvor gyseligt! Den maa vistnok nu under Pave Benedikt XV — altsaa den femtende Benedikt i den lange Paverække — være kommet uhyre langt fra Sandheden efter Pastor Dalhoffs og Meningsfællers Skøn. Og den erkender ikke engang sine Fejl! Hvor maa den dog stikke af imod Lutheranismen, der altsaa, hvis den overhovedet har Fejl og Skævheder, i hvert Fald erkender dem og retter dem, ikke sandt? — Naa, men Dalhoff fortsætter: »Men Luther, frigjort ved Sandheden og kun bunden af Guds Ord, bryder igennem alle kunstige Lovformer og

¹⁾ Man skal læse Dalhoffs Arbejde „Luther og de danske Præstegaarde“ to Gange igennem, inden man ret opdager, hvad den rummer af Had imod „Pavekirken“ og af grove Misforstaaelser. Her har vi det gamle Skyts fra det 17de Aarhundrede. Interessant er ogsaa et Billede i Almanakken, der frenstiller Luther med Familie omkring Juletræet! Ja, hvorfor ikke ogsaa med Pibe og elektrisk Lys? Luther har i Virkeligheden aldrig i sit Liv siddet ved Juletræet. Denne Skik er cirka 300 Aar yngre. Derfor er dette Billede saa betegnende for hele Bogens Mangel paa Vederhæftighed.

snedige Menneskepaafund ind til Kernen i Sagen.«²⁾ Luther følte sig altsaa »bunden af Guds Ord«! Ved Guds Ord forstaas her Bibelen, som Luther efter Sigende drog frem under Bænken. Dette: at Luther følte sig »bunden« af, hvad Bibelen siger, er noget, vi paa det kraftigste maa protestere imod. Netop Luther havde en suveræn Maade at skalte og valte med Bibelens Ord paa, efter som det behagede ham.

Kun en eneste Gang, den Gang det gjaldt at modbevise sin Medreformatør og Fjende Ulrich Zwingli med Hensyn til Læren om Nadveren, forsvarede Luther Bibelens Ord: »Dette er mit Legeme« imod Zwinglis Vantro. Men ogsaa her indførte Luther jo en hel ny Lære, ukendt indtil da.

Ellers har vi ikke blot hans samtidiges, men ogsaa den nyere protestantiske Videnskabs Udtalelser for det, jeg sagde: Luther skaltede med Bibelen efter sit eget Hoved, han bortforklarede eller omforklarede det, han vilde, han tillod sig ligefrem at forkaste hele Stykker af Bibelen, bare fordi de ikke behagede ham.

Allerede paa Mødet i Leipzig forkastede Luther Makka bæernes anden Bog, fordi han var bleven bragt i Forlegenhed, da Katholikerne med Dr. Eck i Spidsen foreholdt ham Stedet, der talte for Skærsildens Eksistens. Det behagede ikke Luther. Paa lignende Maade gik det med Brevet til Hebræerne, med Apostelen Judas' Brev, med Apostelen Jakobs Brev o. s. v.

Johannes Dietenberger, Luthers bibelkyndige samtidige, skriver om hans Methode: »Han forkaster ved Bibelen det, han vil, og han tilføjer dertil, hvad han vil, for at støtte sin Fejltagelse.«

Den lærde Protestant Zahn kalder Luthers Maade at behandle Apostelen Judas' Brev paa for »en Uretfærdighed«.³⁾

En anden ny Historiker, H. Barge, skriver om Luthers Polemik imod en anden af hans oprindelige Kolleger, nemlig Karlstadt, at den var bygget paa »en fuldstændig Principløshed« i Biblens kritiske Benyttelse fra Luthers Side. Luther »bar sin Dogmatik (Lære) ind i Bibelen«.

²⁾ Der er ingen Sidebetegnelser i Bogen. Udhævelsen her som ellers af os

³⁾ Zahn: Einleitung in das Neue Testament, Leipzig 1900, S. 84. Se Hartmann Grisar: Luther. 3 Bind, Freiburg 1912. Af det sidstnævnte vældige og nyeste Størværk om Reformatorens Liv er ogsaa de fleste Citater taget. Morsovit er det, at Dalhoff siger om Jesuiterne, at de »kaster Snavs« paa Luther, medens netop Grisars lærde Undersøgelser roses af Hamack og andre paa Grund af, at de fjerner overdrevne Beskyldninger imod Luther. Og Grisar er — Jesuit.

Denne sidste Udtalelse er maaske den mest slaaende. Ja, Luther havde, inden han optraadte som Reformator, allerede omkring Aaret 1515 faaet en — lad os sige — Idé, nemlig om Troens Kraft uden gode Gerninger. Vi skal siden komme ind paa denne Idés Opstaaen. Men sikkert er det, at han — ligesom senere andre Theologer og Filosofer, der troede at have fundet noget nyt — paa tvang denne sin nye Opdagelse om »Troen alene« alle Skriftsteder, han kunde faa drejet dertil. Og hvad der aabenlyst gik denne hans Idé imod, saasom Pauli Ord om at erstatte paa sit Legeme, hvad der mangler i Kristi Lidelser, overhovedet alle Steder om Bod og om Anstregelser, om Lønnen efter Gerningerne — alt dette sprang han over eller kom med en eller anden Bemærkning saasom: »Ej, hvilket Kaos!« Ja, Kaos var der, naar man skulde lade Bibelens »selvindlysende« Ord være afgørende. Det gjorde Morten Luther heller ikke. Fra sin første Plads iblandt de nye Trosforbedrere vaagede han skinsyg over, at hans Opfattelse blev paanødt alle andre. Paa denne Maade blev den Mand, der tilsyneladende kæmpede for »Aandsfrihed«, en af de værste Aandstyranner, Verden har set. Melankthon selv, bortset fra andre samtidige, har aflagt et bedrøveligt Vidnesbyrd om dette lutherske Trosaaag, som de enten bar med indre Modsigelse eller afkastede og saaledes paadrog sig den hidsige, men mægtige Mands Vrede. Thi de vilde nok, som f. Eks. Melankthon og andre Reformatorer, være Protestanter, men helst følge hver deres egne Meninger. De syntes, at Luther skaltede altfor enevældigt med Bibelen.

Det er slet ikke vor Hensigt at ville fremstille Luther sortere, end Historien viser ham. Som vi endnu skal se, er der en Righed af de mest forskellige Evner, af gode og onde Egenskaber, i denne mærkelige Mand. Hans Styrke laa til at begynde med i, at han gjorde sig til Talsmand for det tyske Folks berettigede Harme imod den pavelige Kuris og de store Prælaters Optræden. Hans Evne til at finde djærve og morsomme Udtryk for populære Tanker var aldeles enestaaende. Men hans Styrke laa ikke i aandelig Klarhed og Ro.

Han var tvertimod et af de mest urolige og uklare Hoveder, der nogensinde er dukket op som Folkefører. Derfor kunde han sige et den ene Dag, noget andet den næste. Han kunde tale om Villiens Ufrihed til det gode og bagefter opmuntre til at øve kristelige Dyder. Han kunde sige, at man ikke skulde forfølge anderledes tænkende, og saa paaminde Kurfyrsten af Sachsen om at udjage Gendøberne. Han kunde virke for, at hver Mand skulde dømmes om Bibelens »Meninger« og saa

blive frygtelig vred paa dem, der forstod disse »Meninger« anderledes end han selv. Han var nemlig i at udlægge Bibelen saa egenraadig, at man den Dag i Dag ved at læse hans Prædikener maa undres over den Lethed, hvormed han snakker sig fra det, der gik ham imod. Han følte sig saa lidt »bunden af Ordet«, at han snarere selv bandt »Ordet«. Jeg husker ikke, hvilket Bind af hans samlede Værker det er, men der findes bl. a. en Prædiken af Luther i Anledning af Kristi Legemsfest. Den holdtes paa et Tidspunkt, da Reformationen var indført, men denne Fest endnu ikke afskaffet. Saa udlægger han Teksten: Mit Kød er sandelig en Spise o. s. v. og forklarer, at Herrens Kød det var — Troen paa Kristus! Thi altid kom han tilbage til sin Opfindelse af »Troen alene« som Sikkerhed for den evige Salighed. Denne Tro — nærmest en Slags Tillid — gjorde efter Luther endog Sakramenterne tilnærmelsesvis overflødige, den gav »Frelse« og Syndsfrihed.⁴⁾

Og da han jo ikke kunde faa Medhold heri i den almindelige Kirkes bestandige og klare Lære, tog han sin Tilflugt — bortset fra en Aabenbaring, han derom vil have haft — til Bibelen. Naturligvis! Thi hvad kan man ikke med lidt god Villie faa ud af et eller andet Bibelsted, navnlig, hvis det er det vanskelige Romerbrev. Saaledes blev Bibelen af Luther taget »frem under Bænken«.

— Vi skal i det følgende komme ind paa de mest udbredte Slagord eller Talemaader om Morten Luther, d. v. s. nogle historiske Fejltagelser og Misforstaaelser angaaende Kirkelæren, som vi Katholikker maa have os frabedt, navnlig i vore Dage, da Oplysningen helst skulde vinde Sejr over gamle hadefulde Beskyldninger imod Kirken. Vi vil gøre det uden i mindste Maade at ville dække over de Misbrug, som Kirkens egne Mænd har gjort sig skyldige i. Thi Sandheden alene skal sejre, om den saa er paa den ene eller paa den anden Side. I rent menneskelige Forhold kan det ogsaa godt være, at der er nogen Ret og nogen Uret paa begge Sider. I hvert Fald har ovenstaaende vist, at vi Katholikker er berettigede til at gøre Indsigelse, naar man vil opretholde den gamle Usandhed, at Morten Luther »følte sig bunden ved Ordet«. Nej, den moderne protestantiske Videnskabsmand har Ret, naar han siger: Luther »bar sin Troslære ind i Bibelen«. *F. F. M.*

(Fortsættes).

⁴⁾ D. v. s. Syndsforladelse i den gamle lutherske Forstand, saa at Synden blev „tildækket“, men forblev i Mennesket. Dog hvem bryder sig nu til Dags om Luthers Dogmatik? Den er nærmest et Kuriosum.

Nye Bøger.

Adolf Langsted: Fransk Heltemod under Verdenskrigen. (Miloske Boghandels Forlag. Odense 1916. VI + 160 S. 2 Kr. 50 Øre).

Af denne illustrerede Bogs ret brogede Indhold skal her blot fremhæves tvende Afsnit, som vil læses med Interesse af os Katholikker, nemlig: »Ogsaa en Høvedsmand«, hvori Premierløjtnant Ernest Psicharis Levnedsløb fortælles, og hvori der tillige gives nogle Uddrag af hans sidste Værk »Høvedsmandens Rejse«, som er Digterens egen Omvendelseshistorie, idet han, som han selv siger, tog sine Forfædres Parti imod sin Morfader, Ernest Renan.

Dernæst Afsnittet: »Hvor Præst og Læge mødes i Forstaaelse«. Som bekendt er de franske Præster udkommanderet lige saa vel som Lægerne, og de af dem, som ikke gør Felttjeneste ved Fronten, arbejder under Lægernes Tilsyn som Sygepassere ved Ambulancen; men de faar paa denne Vis Lejlighed til at naa frem til de syge, at faa dem i Tale og vinde deres Fortrolighed.

Abbé René Gaëll, som f. T. leder et større Lazareth i Parises Nærhed, fortæller betegnende nok i sine Dagbogs-Optegnelser fra det første Krigsjaar, at Generallægen søgte ham for at aflægge følgende mærkelige Bekendelse: »Indtil den første August i Fjor hørte jeg — som saa mange af mine Fæller — til dem, der miskender Religionen og underkender Præsternes Betydning. Ikke havde jeg troet, at jeg under Krigen skulde komme til at velsigne den Lov, der kræver Felttjeneste af dem; thi det er gaet op for mig som for de allerfleste af mine Fæller, at vi har adskilligt at lære af Præsterne, af det Eksempel paa Selvopofrelse og Selvfornægtelse, som de til enhver Tid viser. Vi kan takke Dem og Deres Kaldsfæller for, at der fra Forsagelsens Vidder aabnes os — ogsaa os — Udsyn imod Gud.«

F. J. W.

P. Hansen: Illustreret Litteraturhistorie. Ved Carl S. Petersen. (3. Udgave. 2. Hæfte. 1 Kr. 50 Øre. 144 Sider. G. B. N. F. København. 1916.)

Det er egentlig ganske ukorrekt, at P. Hansen staar angivet som Forfatter til de to første Hæfter af den nye, store Litteraturhistorie, thi der er saa godt som ikke noget tilbage af P. Hansens Arbejde, ligesom ogsaa dennes uendelig taabelige, overfladiske og ganske uforstaaende Bedømmelse af katholsk Tro og Aandsliv er fuldstændig forsvundet og erstattet af en retfærdig, upartisk, ganske litterær Skildring af Begivenhederne og Forfatterne.

Ovenstaaende maa ikke misforstaaes, der skal ikke hermed være sagt, at Carl S. Petersen nu har givet en

katholsk Litteraturhistorie. Heldigvis, havde jeg nær og sagt; thi det er jo slet ikke Litteraturhistoriens Mening at give nogen Bedømmelse af religiøse Spørgsmaal, men ret og slet afgøre, hvorledes de, der skriver, uanset deres religiøse Standpunkt, skiller sig fra deres Opgave. Tidligere skrev man saaledes Litteraturhistorie her i Danmark, at man overførte sit eget personlige eller konventionelle religiøse Synspunkt paa Middelalderens og Reformationstidens Litteratur og gav de protestantiske Bidrag en fin Karakter og de katholske, paa faa Undtagelser nær, en meget daarlig. Men det er det, som Carl S. Petersen ikke gør, han fælder en af religiøse Fordomme fuldstændig uafhængig Dom og roser, hvad der litterært set fortjener Ros, selvom det er ærkekatholsk — og vi er ikke videre her i vort Fædreland, end at det maa kaldes en Stordaad. Det er derfor, jeg anbefalede første Hæfte saa stærkt, og hvorfor vist mange af dette Blads Læsere er Abonnenter paa den udmærkede og meget billige Bog, og det er ogsaa derfor, jeg lige saa afgjort kan anbefale andet Hæfte, der omhandler det religiøse Oprørs Kamptid her i Danmark. Altsaa, køb og læs Bogen, ikke fordi den er katholsk, men fordi den er retfærdig. Vilde blot rigtig mange Landsmænd læse denne Bog og tilegne sig dens Indhold, vilde megen religiøs Fordom og Uforstand forsvinde her hjemme.

For Sandheden af denne min Bedømmelse af den nye Bog kunde jeg anføre mange Beviser. Lad mig nøjes med at anføre nogle og samtidig give en lille Række Citater af en Del interessante og oplysende Steder, en Mundsmag af, hvad Læserne selv kan finde i Værket.

Om Paavirkning fra Udlandet bemærker Carl S. Petersen (S. 208): »Saa længe og saa langt den katholske Kirke strakte sit Scepter ud over Folkene, er Aandslivets Kilde at søge i de romanske Lande, fremfor alt i Frankrig. Hos os som andet Steds. Det er først, da Martin Luthers gigantiske Skikkelse toner frem og lægger ogsaa Danmark som religiøst Lydland for sin Fod, at vort Fædreland bliver en aandelig Provins af Tyskland — for en Tid, paa et enkelt Omraade.«

Interessant er Paavisningen af, hvorledes hvert Aarhundrede danner en Periode i Litteraturens Historie, men at hver ny Periode, som N. F. S. Grundtvig har sagt, synes at begynde lidt for sent, først en Snes Aar ind i Aarhundredet. Derfor har »det 20nde Aarhundredes Aasyn endnu ikke vist sig over Horisonten, og ingen ved bestemt, hvorledes dets Præg vil blive«.

Om Renæssance og Humanisme gives ogsaa nye og sikkert paalidelige Oplysninger, som vil interessere mange; den gamle Theori om, at denne Bevægelse skulde have

sin Oprindelse fra Tyrkernes Erobring af Konstantinopel 1453, henvises til den Fablernes Verden, hvor den utvivlsomt hører hjemme.

Carl S. Petersen giver mange yndede lutherske Myther deres Banesaar. Hvor mange bilder sig f. Eks. ikke ind, at det først var Reformationen, der indførte Menighedssangen ved Gudstjenesten. Herom hedder det (S. 233): «Den lutherske Bevægelse for gennem Salmesang paa Modersmaalet at levendegøre Lægfolks Deltagelse i Gudstjenesten indleder ikke, hvad mange vistnok er tilbøjelige til at tænke sig, i den Forstand noget nyt Afsnit indenfor det kristelige Menighedsliv, at sligt forud skulde have været aldeles ukendt. Ogsaa den katolske Kirke raadede i Middelalderen over en rig Salmedigtning paa Folkesprogene, i Tyskland som i Danmark, og den fandt sin Anvendelse ikke blot ved den private Husandagt, hvorom Bønnebøger bærer Vidnesbyrd, men mangen Gang ogsaa i den offentlige Kirketjeneste.» Og to Sider længere henne: »Ogsaa poetisk set maa det erkendes, at Reformations-tidens lutherske Salmedigtning i Danmark staar tilbage for den middelalderlige katolske samme Sted. For slet ikke at berøre dens aabenlyse Uoriginalitet (saa godt som alt er Oversættelse fra Tysk og Latin) bevæger Digterne sig med største Besvær i Versets Kunst i mangelfulde Rytmer og fattige Rim.» »Til samme Højde som i Middelalderen naaede den religiøse Lyrik i Danmark først et Par Menneskealdre senere.»

Forfatteren ytrer berettiget Tvivl, om Hans Tausens *Vise om Løgn og Sandhed* overhovedet er skrevet af Hans Tausen, medens han naturligvis fremstiller *Visen om Peder Smed og Adser Bonde* som et behændigt Plagiat fra Tysk — til Ære fra Præsten Mourits Poulsen i Karup.

Om Luther hedder det meget morsomt (S. 244): »Ogsaa i anden Henseende blev han det store Forbillede; som Polemiker var han — det være sagt som en Ros — utvivlsomt en af de største Skældsordslyrikere, der har eksisteret, og baade Tilhængere og Modstandere søgte efter Evne at komme paa Højde med ham.»

Det er vistnok sørgelig sandt, hvad Carl S. Petersen siger om den katolske Kirkes Forhold paa Reformations-tiden i Danmark (S. 258): »Hvor meget fint og smukt, inderligt og selvfornægtende der end var blandt den katolske Kirkes Tilhængere ogsaa i den sidste Tid her i Danmark, det staar fast, at dens øverste officielle Repræsentanter paa ganske enkelte nær savnede enhver Gnist af den Livets Idealitet og Aandens Myndighed, som havde været fornøden, om Masserne skulde været holdt sammen om det bestaaende. Men ikke nok med det. Ved deres hele

verdslige Færd hindrede de den gamle Religions indre Kraft i ret at udfolde sig og drev mangfoldige fromme Læg-mænd over i Modstandernes Lejr.«

En lang, upartisk Skildring af Poul Helgesen vil enhver med Glæde læse; Forfatteren siger, at hans Fjenders Øgenavn til ham, »Vendekaabe«, betegner en Dom, som »den historiske Forskning i eet og alt, i stort som i smaat fuldstændig har underkendt. Der vil tvertimod altid i det danske Aandsliv blive anvist denne rigt udrustede Natur en Førsteplads, og han vilde indtage en smuk Plads, i hvilket Land han saa blev indsat.«

At Forfatteren ogsaa roser adskillige Lutheraneres Skrifter, naar de er gode, er naturligvis kun, som det sig hør og bør; hvor meget vi end maa tage Afstand fra Peder Palladius's kirkelige Standpunkt, kan vi ogsaa godt glæde os over de ypperlige Skildringer og Formaninger, han giver i sin fortrinlige Visitatsbog.

Og hermed maa vi slutte, idet vi endnu engang anbefaler ikke P. Hansens, men Carl S. Petersens Litteraturhistorie. N. H.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Det hænder jævnlig, at St. Josefs Gilde henleder Opmærksomheden paa sig, som nu sidst ved sin Julefest paa Anden Juledag. Hertil havde Foreningen indbudt 50 fattige katholske Børn, som sammen med 60 andre Børn morede sig storartet. Alle Børnene blev trakteret med Chocolate, en Pose Julegodter, en Appelsin og et Stykke Legetøj. En Julemand underholdt en Tidlang Børnene. Omtrent 100 voksne overværede Festen, som forløb ualmindelig heldigt. Det smukke Formaal, at invitere fattige katholske Børn til Julefest, fortjener Anerkendelse, og det vilde være godt, om Festen aarlig kunde gentages.

— Opmærksomheden henledes paa Agnesforeningens Aftenunderholdning Søndag og Mandag den 21. og 22. Januar i den franske Skoles Gymnastikhus i Boyesgade. — Samme Søndag bliver der ogsaa Aftenunderholdning i St. Knudssalen i Stenosgade af de unge Mennesker, som for kort Tid siden holdt en Aftenunderholdning samme Sted. Overskuddet af Aftenens Indtægt gaar lige som forrige Gang til den dansk katholske Kirkesag. Billetpriiserne er de samme.

— Foredraget i Tirsdags Aftes paa Højskolen havde

fyldt Salen. Tilhørerne lyttede med Spænding til Frøken Ramsings levende Skildring af St. Josefssøstrenes bevægede første halvtredje Aars Ophold og Virksomhed i Danmark.

Ordруп. Søndag den 7. Januar holdt St. Andreas Menighed sin aarlige Julefest i Kollegiets Festsal. Hr. Pastor Meyer tilligemed en Del af Menighedens Damer og Herrer havde gjort et stort, forberedende Arbejde, der havde en meget vellykket Aften til Følge. Først opførte nogle Børn meget fornøjeligt Eventyrkomedien »Snehvide«, som gjorde stor Lykke hos de c. 250 Tilskuere, omtrent lige mange voksne og Børn. Sognepræsten, Hr. Pastor Ewers, talte kort om Betydningen af en saadan Fest for Menighedslivet, og Børnene sang Julesalmer og dansede om det mægtige Juletræ. Derefter legede Børnene længe under ypperlig Vejledning, hvorpaa Festen sluttede med en gratis Lodtrækning om en Mængde nydelige, til Festen skænkede smaa og større Foræringer. — Det var en udmærket Aften, en dejlig Vinterfest, kunde vi ikke faa en Sommerfest ogsaa — vi har jo de bedste Omgivelser dertil?

England. Den nye engelske Premierminister, Lloyd George, er Baptist, tilhører altsaa et Kirkesamfund, der staaar bestemt afvisende overfor den anglikanske Kirke. Nu kan det mærkværdige Tilfælde indtræde, at Baptisten kan komme til at udnævne Biskopper i Statskirken — et slaaende Eksempel paa Meningsløsheden i Statskirkevæsenet.

— Kardinal Logue, Ærkebiskop af Armagh og Primas over hele Irland, fejrede den 21. December under mægtig Tilslutning fra alle Sider, men uden verdslige Festligheder sit 50-aarige Præstejubilæum. Pave Benedikt sendte Kardinal Logue en egenhændig Skrivelse paa Latin, hvori han minder om, at Jubilæumsdagen ogsaa for ham var en dobbelt Mindetag, idet han samme Dag, men nogle Aar senere, læste sin første Messe og siden ogsaa samme Dag udnævntes til Ærkebiskop af Bologna.

Frankrig. Biskop Lobbedey af Arras er afgaaet ved Døden. Krigen bragte Sorg og Ødelæggelse over mange af hans Flok, men den uforfærdede Biskop veg aldrig et Skridt tilbage fra at bringe al den Trøst og Hjælp, det stod i hans Magt at bringe.

Italien. *Popolo d'Italia* er Navnet paa et af de ikke faa Blade, hvis Hovedopgave synes at være at ødelægge Religion og Moral i Folket. Det nævnte Blad indeholdt nylig en Artikel, der strømmede over med Forhaanelser mod Jesus Christus, og det italienske Folk i de forskellige Dele af Landet følte stor Harme derover. Et Parlamentsmedlem, Signore Longinotti, interPELLerede Indenrigsministeren i denne Sag og spurgte, om en saadan Forhaanelse af Forløseren burde taaes i et Land som Italien, hvor

næsten alle Indbyggere er Kristne, og om han ikke fandt, at det var Regeringens Pligt at forhindre, at noget saadant gentog sig. Nogen Tid efter besvarede Ministeren Interpellationen: Regeringen beklagede meget Offentliggørelsen af omtalte Artikel og udtalte, at den burde have været forhindret ad Lovens Vej, og at der var givet Bladets Redaktion saa alvorlige Advarsler, at der ikke oftere kunde fremkomme slige Ting.

— Som i andre Lande er der ogsaa i Italien ikke saa faa Mennesker, hvis Lumpenhed gaar saa vidt, at de søger at tjene Penge ved at fremstille umoralske Billeder. Ja, de er saa frække, at de endog søger at sælge deres modbydelige Produkter blandt Soldaterne i Skyttegravene. For at standse slig Virksomhed er der blevet forelagt det italienske Parlament et Lovforslag, som bestemmer, at enhver, som fremstiller usædelige Billeder med det Formaal at udstille og sælge dem, skal kunne straffes med indtil et halvt Aars Fængsel og 1000 lire i Bøde. Privat Uddeling af saadanne Billeder skal straffes med tre Maaneders Fængsel, og Annoncering i Aviserne af slige Billeder skal ogsaa være strafskyldig.

Rom. Ved sidste Konsistorium udnævnte Paven foruden de ti Kardinaler, hvis Navne er kendte, ogsaa to — som det allerede er fortalt — hvis Navne han beholdt *in petto* (egl. i »Brystet«, d. v. s. hemmeligt for alle andre; Betydningen for vedkommende er den, at deres Anciennitet som Kardinaler har de allerede fra December 1916, hvor længe det end varer, inden Offentligheden erfarer deres Navne). De tyske katholske Blade udtaler den Formening, at de to Kardinaler, hvis Navne man ikke ved, er Dr. Bertram, Fyrstbiskop af Breslau, og Grev Huyn, Ærkebiskop af Prag. Gætningen er sandsynligvis rigtig, da Indehaverne af de to omtalte Bispesæder i Regelen udmærkes ved Kardinalværdigheden.

Brevkasse.

Hr. Redaktør! Vær af den Godhed at oplyse mig om, 1) hvorledes jeg skal forstaa Hr. Pastor Esser, naar Pastoren i sin Bog »Kristus i Gaar og i Dag den samme og i al Evighed« siger, at Herren gav sig til at lære og fortolke Skriften?

2) Jeg tillader mig ogsaa at spørge om, hvad Trappisterne er for Brødre eller Orden, som omtales i Broder Hieronimus Missionsliv ved Tanganjikasøen.

3) Fremdeles spørges, om der ved Kroninger er bleven messet paa Latin; thi i Mynsters Lejlighedstaler omtales, at General-Superintendent Callisen messede: Veni Sancte Spiritus etc. ved Kristian den VIII's Kroning den 28. Juni 1840 i Frederiksborg Slotskirke.

Olaf Andersen.

Til 1). Meningen med denne Sætning er, at Jesus forklarede det gamle Testaments profetiske Skrifter og især paaviste, hvad der i dem var skrevet om ham.

Til 2). Trappisterne er en Munkeorden (egentlig en Afdeling af Cistercienserordenen, om hvilken der fortælles i Ugebladet i denne Tid), som udmærker sig ved stor Strenghed, ikke mindst i Retning af Tavshed. De virker meget i Hedningemissionen.

Til 3). Ja vist blev der »messet« paa Latin ved Christian VIIIs Kroning. Det latinske Sprog forsvandt først fuldstændig fra den protestantiske Gudstjeneste her i Landet omkring Aar 1900, da det lykkedes Biskop Rørdam at faa de ved Præsteordinationen brugte latinske Bønner ombyttet med tilsvarende danske. Da jeg blev ordineret til protestantisk Præst, messede Biskoppen ogsaa *Veni Sancte Spiritus*, underligt nok den samme Bøn, der mødte mig to Gange siden ved betydningsfulde Lejligheder, nemlig ved min Optagelse i den katholske Kirke og ved min Firmelse. N. H.

— Den Abonnent, som paa Nyaarsdag skriver til mig: »Jeg takker Dem for alle de behagelige og opløftende Timer, De gennem Ugebladet har beredt mig. Det er hver Uges store Glæde, naar »vort Blad« kommer«, samt saa mange andre, der med venlig Anerkendelse har opmuntret mig i min Gerning, bedes modtage en venlig Nyaarshilsen og hjertelig Tak. N. H.

Bogudlaan (*gratis*).

Fra St. Ansgars Folkebibliothek Bredgade 67, 3. Sal o. G. Tirsdag, Torsdag og Lørdag fra Kl. 7—9 Aften; desuden efter Eftermiddagsgudstjenesten i St. Ansgars Kirke.

Fra Bibliothekerne ved Rosenkranskirken, St. Annæ, St. Josefs og St. Andreas Kirkerne hver Søndag efter Højmessens.

Fra Mariahjemmet (Vestervoldgade 115) Onsdag den 17. Jan. Kl. 2 $\frac{1}{2}$ —3 $\frac{1}{2}$. (Der findes hovedsagelig udenlandsk Litteratur.)

Agnesforeningen afholder Søndag den 21. og Mandag den 22. Januar Kl. 8 Aften Aftenunderholdning i den franske Skoles Gymnastikhus i Boyesgade. Billetter à 50 Øre og 1 Krone faas overalt hos St. Josefssøstrene samt i Katholsk Boghandel.

Gevinsterne fra Unios Julelotteri kan afhentes hos Formanden, Hr. Ellyton, Vesterbrogade 29. 1. Præmie, et Lithografi, blev vundet paa Nr. 141 af de smaa Sedler; 3. Præmie, et Maleri, blev vundet paa Nr. 17 af de store grønne Sedler.

Aftenunderholdning

afholdes i St. Knudssalen i Stenosgade Søndag den 14. Januar Kl. 8 Aften. Optræden af kgl. Skuespillerinde Fru Oda Nielsen, kgl. Operasangerinde Frøken Johanne Hansen og Hr. Skuespiller Sophus Erhardt under Medvirken af Orkestret „Stringendo“.

Billetter à 2 Kr., 1 $\frac{1}{2}$ Kr. og 1 Kr. faas i Katholsk Boghandel.

Ingen Skat. Intet offentligt Salg ved Indgangen.

Billetter sælges hele Søndagen fra mit Hjem, Mysundegade 21.

Ærb. Albert Schmidt, Skuespiller.

En ung Mand kan faa Værelse og Kost hos en Familie paa Jagtvejen tæt ved Klosteret. Pris 65 Kr. mdl. Billet, nrk. »Pensionær«, modtages af Bladets Kontor, Bredgade 69, 2. Sal ov. G. K.

Kirkelig Kalender.

14. Jan. 2. Sønd. eft. H. 3 K.	21. Jan. 3. Sønd. eft. H. 3 K.
15. — M. Paul Eremit, Bekender.	22. — M. Vincentius og Anastasius, Martyrer.
16. — Ti. Marcellus I, Pave og Martyr.	23. — Ti. Raymund af Pennafort, Bekender.
17. — O. Antonius, Abbed og Bekender.	24. — O. Timotheus, Biskop og Martyr.
18. — To. Petri Stol i Rom.	25. — To. Pauli Omvendelse.
19. — F. Knud Konge, Martyr.	26. — F. Polykarpus, Biskop og Bekender.
20. — L. Fabianus og Sebastianus, Martyrer.	27. — L. Joh. Chrysostomus, Biskop og Kirkelærer.

Den katolske Højskole.

Møde Tirsdag den 16. Januar Kl. 8 Aften.

Hr. P. Javorski: Zaccharias Werner — en Vandring fra Vildfarelse til Sandhed.
St. Knudssalen, Stenosgade 4, B. Adgang 10 Øre.

Den danske katolske Kirkesag.

(Ansgarius-Bonifacius-Foreningen).

Samtlige Lokal-Komiteer gøres opmærksom paa, at deres Aarsbidrag forventes indsendt inden d. 15. Januar til Vikariats-Komiteens Kasserer, Hr. cand. phil. Jos. L. M. Hoffmann, Købmagergade 48, København, K.

Ansøgninger om Understøttelser til de respektive Menigheder bedes indsendt af d'Herrer Sognepræster til Hr. Pastor A. Neuvel, Formand for Vikariats-Komiteen, ligeledes inden d. 15. Januar.

Kollekten af Peterspenge paa Nyaarsdag.

Denne Kollekt indbragte: St. Ansgar 85 Kr.; Rosenkransk. 43,00; St. Annæ 24,00; St. Andreas 38,85; St. Knud 12,05; St. Josef 35,01; Jesu Hjerter 110,97; Amalievej 7,60; Klosterkirken 17,00; Østerbrogade 11,81; i alt: 385,29 Kr.

Varden, Aargangen 1908, søges til Købs. Redaktøren anviser.

St. Ansgars Kirke.

Fredag den 19. Januar Kl. 8¹/₄ læses en stiftet Levitmesse i Anledning af Kong Knud den Helliges festlige Mindedag, hvortil alle indbydes.

St. Knuds Kapel. Fredag d. 19. Januar, Hellig Kong Knuds Fest, holdes Festandagt Kl. 3 Efterm.

St. Knuds Kapel. Mariabørnskongregationen af den ubesm. Undf. holder Onsdag d. 17. Kl. 7¹/₂ Aften offentligt Møde, og Søndag d. 28. Fælleskommunion Kl. 7 Morgen

Assumptionskapellet (Amalievej 14). Fredag d. 19. Januar Kl. 8 Messe for den nordiske Bønneforenings Anliggende, Kl. 4¹/₂ fransk Prædiken og Kl. 5 sakramental Velsignelse.

Pastor Orlriks Gennemgang af Troeslæren med Samtale finder Sted hver Onsdag Aften Kl. 8 i den franske Skoles Gymnastiksal (Indg. gennem Porten t. højre f. Kirken i Boyesgade).

Til Abonnenterne.

Enhver ikke-rettidig Udlevering af Ugebladet bedes straks meddelt til det stedlige Postkontor og ikke til Ekspeditionen.

Katolsk Boghandel Stenosgade 3. Kbhvn. B. Aabent 9-7. Tlf. Vester 3930. Bøger, Billeder, Devotionalier.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothés Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 3.

Søndag den 21. Januar.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — En middelalderlig munkeorden i Norden. — Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917. — Kristelige Tanker om Verdenskrigen. — En Mindetavle for Prinsesse Marie. — Verdensfreden. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Ringsted. Østerrig. Nord-Amerika. — Omslag: Privat-Annoncer.

Smaa Indledninger.

343.

Moderens Mission.

Familien i Nazareth var en hellig Familie. Man kan ikke tvivle om, at der ogsaa nu findes kristelige Familier, som ligner den h. Familie; men sikkert er det, at Helligheden i vor Tid er svunden bort fra mange Familier. Denne Kendsgerning er saa kendt, at mange gode, velmenende Mennesker med vemodige Følelser taler derom og spørger efter Aarsagerne til denne Fremtoning.

Man siger, at det er Nydelsessyge, Luksus, Mangel paa Religion, der bandlyser Helligheden fra Familien, og man kan ikke nægte, at disse Faktorer har en meget ødelæggende Indflydelse paa Familielivet. Men den dybeste Grund, hvorfor saa mange skadelige Elementer kan vanhellige og ødelægge Familien, er den, at Familiemødrene ikke forstaar deres overmaade vigtige Mission og derfor undlader at løse den Opgave, Gud har givet dem. En Moders Mission bestaar i Børnenes Helliggørelse.

Hendes Børn maa gerne blive store Mænd, lærde og dygtige Mænd, Mennesker, der er afholdte, Mennesker, som andre opsøger og raadfører sig med, Mænd, der er omgivne af Ære og Hæder; men alt dette kommer først i anden Linje, thi alt dette forgaar, naar Døden kommer, og for Gud har det ingen Værdi. Men Hellighed er og bliver det første og det vigtigste; thi den forgaar ikke.

En Moder kan altsaa anstrenge sig nok saa meget,

hendes Anstrengelser og Arbejde er forgæves, dersom hun ikke direkte eller indirekte arbejder paa Barnets Helliggørelse. Bortfjerner hun Barnet fra Helligheden, er hun Skyld i, at det gaar langsommere frem paa Dydens Vej, og hun gør sig skyldig i en større eller mindre Synd. Hvor mange Mødre vil ikke for Guds Domstol kunne pege hen paa et langt Liv, paa et besværligt og møjsommeligt Liv for et Barn, de holdt for meget af! Og dog er deres Liv saa tomt, saa skyldigt!

Det er særlig tre Ting, en god Familiemoder stadig skal have for Øjnene:

1. *Afsky for Synd.* — Mennesket stammer fra Himlen, og skønt i falden Tilstand, husker han Himlen endnu. Ganske naturligt føler han Afsky for det onde ligesom for det grimme. Denne Afsky er vor Kraft, men den tager af, naar man stadig ser og særlig gør det onde. Den kristelige Moder skal *bevare, forøge, udvikle, styrke* denne Afsky for alt ondt og urent. Hun gør det ved sit gode Eksempel, sine bestemte Ord, sine Bevægelser, men med Ihærdighed, thi Barnets Sjæl er ikke blot et ubeskrevet Blad, hvorpaa man skriver, men et Stykke Malm, hvori alt skal graves.

2. *Ringagt for alt forgængeligt.* Den, der ikke føler sig større end denne Verden, er et fornedret, faldent Væsen, uværdigt til sin høje Bestemmelse. Han giver Afkald paa Himlen for lidt glinsende Støv, paa Sandheden for Skinnet, paa det virkelige for det uvirkelige.

Sig derfor ret tidlig til eders Børn, at Ære og Dyd er bedre end alle Verdens Goder — at intet, slet intet kan erstatte Pligten, at intet fritager for Selvagtelse. Thi uden denne Overbevisning hengiver Børnene sig til det, der smigrer og behager, og de vil saa ofre alt, deres Lykke, deres Samvittighed og deres Sjæl, for forgængelig Ære og lade sig fange af alle, der lokker dem.

3. *Tanker om Gud, Trang til Gud, Længsel efter Gud.* Guds Søn er bleven Menneske. Ham skal Børnene kende, elske og følge. Hvor let er det ikke at tale om ham i Krybben, paa Golgatha, i Alterets h. Sakramente?

Mødrene siger ikke tit nok og viser for lidt ved deres Liv, at Gud ser alt og ved alt, at Gud kan alt, og at alt, hvad Gud gør, er godt gjort.

Mødrene viser for lidt, at deres Befalinger er Guds Befalinger, deres Forbud Guds Forbud. Har Barnet gjort noget forkert, saa skal det bede Moderen om Tilgivelse; hvorfor ikke kræve, at det ogsaa beder Gud om Tilgivelse? Før Børnene hen til Tabernaklet, og vis ved eders Ærefrygt, at Jesus er der til Stede. Ja, før eders Børn til Gud!

En middelalderlig munkeorden i Norden.

Af *Edw. Ortv.*

(Fortsat.)

Søstrene måtte udelukkende skrifte for den foresatte abbed, eller hvem han udnævnte til stedfortræder. En bestemmelse af 1262 om, at kun cisterciensere måtte være skriftefædre, gik kapitlet dog allerede tre år senere bort fra; forskriften har åbenbart vist sig upraktikabel. At en eller anden klosterforstanderske allerede tidlig har haft tilbøjelighed til at agere »skriftemoder« for sine undergivne, ses af, at generalkapitlet 1228 fandt sig foranlediget til at minde om, at sådant ikke må finde sted; pave Innocents III's forbud af 1210 i så henseende synes altså ikke at have virket tilstrækkelig.

En abbeds opsigst var imidlertid ikke altid nonnerne tilpas; der var konventer, som foretrak at give sig under stiftsbiskoppens lempeligere tilsyn, såmeget mere som han oftest var mere formående og oftere nærmere ved hånden end vedkommende abbed. Således var desuden den lovlige orden for benediktinerindernes vedkommende, og da flere af vore nordiske cistercienserindeklostre måske var benediktinerindeklostre fra først af, så blev de let i den gamle gænge. Men generalkapitlet sætter sig imod denne ulovlighed, som vi ser i 1243, da det forbyder Nonnesæter at være under Bergensbispens myndighed, og da generalabbed Johannes i 1342 i de strengeste ordvendinger træder op mod Gudhem, der holdt sig til Skarabispens: vilde ikke nonnerne holde sig ordensforskriften efterrettelig, skulde de som rådne lemmer afskæres fra alt samfund med ordenen; eller da Citeaux i 1356 måtte skride ind mod Skokloster, fordi det holdt sig under Upsalærkebispens ledelse — en sag, der satte både pave Bonifacius IX og Baselerkonciliet i bevægelse. For at undgå den slags ubehageligheder havde endda generalkapitlet 1244 bestemt, at intet nyt nonnekloster måtte tages i brug og intet bestående konvent affileres ordenen, inden der forelå skriftlig erklæring fra vedkommende biskop og domkapitel, at klostret var uafhængigt af dem.

Cistercienserfædrene havde aldrig været begejstrede for en søsterorden; selve Innocens III (1198—1216) måtte lægge et godt ord ind. De mænd, der selv havde givet sig under regelens åg og vidste, at om det end var dem sødt, var det dog ingen let byrde at bære, frygtede, at kvindelegemet ikke vilde kunne holde ud, og at slaphed derfor vilde indsnige sig; og så var der viljens underkastelse! . . . Deres frygt viste sig ikke ugrundet.

Hurtig gjort erfaring fik derfor allerede generalkapitlet 1220 til at vedtage, at ingen nonneklostre måtte fremtidig indlemmes i ordenen. Vel blev der næste år dispenseret for det franske kloster Panthemon på den højt skattede cistercienserkardinal Guido af Prænestes forbøn. Men 1228 bestemte kapitlet, at hverken måtte noget nonnekloster bygges under ordenens navn og jurisdiktion, eller noget fremmed konvent måtte omdannes og affileres ordenen; vilde nogen følge Cistercieregelen, stod det dem frit, men cisterciensere måtte hverken være sjælesørgere for slige konventer eller visitere. Da der nu imidlertid engang bestod talrige cistercienserindeklostre, vedtog samme kapitel, at der hvert år skulde udnævnes tre edfæstede auditører af generalkapitlet til behandling af sager vedrørende nonneklostre, »for at det selv kan blive befriet for den lede og det besvær.«⁹⁾ Forbudet mod klostres oprettelse og indlemmelse i dets absolute form kom man dog hurtig bort fra, som det bl. a. fremgår af fornævnte bestemmelse fra 1244.

Midt i al den ægte fromhed blev det her og der tidlig skralt med både fattigdom og klostertugt. Vi ser derfor generalkapitlet allerede i 1240 skride ind mod nonneklostrenes elegante køretøjer og forbyde brug af flottere befordring end tospændt vogn med betræk af simpelt, mørkt tøj, og tillige bekendtgøre, at nonner skal sættes i klosterfængsel for samme slags overtrædelser som munke. Endvidere udtaler kapitlet 1268: »For at tøjle deres mangfoldige udskejelser¹⁰⁾, skal klausuren overholdes med største fasthed.« Nu må man huske på, at i en streng orden hører der ikke meget til, for at det kan betegnes som udskejelser. Men også kapitlet 1298 bruger

⁹⁾ *tædium et gravamen*

¹⁰⁾ *ad refrænantum earum excessus multiples*

hårde ord. I 1481 må det dog give tabt paa ét punkt: samtlige nonneklostre får tilladelse til kødspiser — vel-sagtens efter det af pave Sixtus IV i 1475 givne råd om at lade fuld vegetarisme være en frivillig sag. Kapitlet 1439 havde endnu opretholdt mandag, onsdag, fredag og lørdag som kødløse dage, fredag tillige som fastedag, og forordnet, at de, der vilde holde abstinensen også andre dage, skulde have mad, overensstemmende med regelen. At den til de asketiske midler i åndens kamp mod legemet regnede åreladning fire gange i tiden februar—september var gaaet væsentlig af brug, turde være en selvfølge.

Hvor stort nonneklostrenes antal blev Evropa over, vides ikke, men mange var der; man mener 900 og mere.

Det vilde været overmenneskeligt, om der i et par tusinde, ofte store konventer i løbet af 400 år ikke var forefaldet misligheder. Undskyldende siger den svenske klosterhistoriker, pastor Vågman ¹¹⁾: »Tiden bringer forrådhelse selv i det ædleste træ; selv det hvide marmor forvitrer.« Men generalkapitlet skred stadig ind mod forfaldstendenserne, og paverne ligeledes, og derfor kan mislighederne hverken lægges ordenen eller kirken til last; derimod har ordenen fostret kirken adskillige helgener af begge køn, to dygtige paver, Eugen III (1145—53) og Benedikt XII (1334—42) o. s. v.

I 1206 havde kapitlet tilladt abbederne at indrette klosterfængsler, men allerede 1229 påbød det, at overalt, hvor det var gør ligt, skulde der indrettes et solidt fængsel, med tæt jerngitret vindue. At forseelser ordentligvis blev strengt straffet, har vi ¹²⁾ eksempel på deri, at da nogle rejsende munke fra de danske klostre Herisvad, Tvis og Øm i 1241 havde bragt skam over ordenen ved sin optræden på en kro, måtte de et helt år hver fredag, efterat det øvrige konvent havde spist, nøjes med vand og brød, hvorhos de en gang ugentlig skulde have disciplin ¹³⁾ i sin kapitelsal ¹⁴⁾.

¹¹⁾ Vreta kloster. ¹²⁾ Statuta sel. col. 1376.

¹³⁾ „Disciplin“ bestod i, at vedkommende smøgede sin kutte ned til bæltstedet og fik svøbeslag på den blottede ryg. Også selve svøben kaldes disciplin.

¹⁴⁾ Ethvert kloster havde sin kapitelsal, således kaldet, fordi munkene samledes i den til påhøring af et kapitel af regelen. Når det almindelige,

Om ordensmyndighedernes bestræbelser for at holde ånden i de nordiske klostre oppe meddeler Frithiof Hall¹⁵⁾ efter håndskrift i det vorarlbergske cistercienserkloster Mehrerau: Generalkapitlet 1410 overdrog abbeden af Alvastra myndighed til at reformere samtlige klostre i Sverige. Han fik det aabenbart ikke gjort; thi 1412 gav generalkapitlet abbeden af Sorø følgende på syv år gældende fuldmagt: »Generalkapitlet overdrager abbeden af Sorø og den abbed af ordenen, han bestemmer til sin medhjælper, reformeringen af alle og ethvert kloster af begge køn og af alle og hver enkelt person af Cistercieordenen hvorsomhelst i Danmark, Sverige og Norge og naboegne og paalægger abbeden personligt at begive sig til de nævnte klostre og ordenshuse af hvilkensomhelst nedstamning og dér enten selv eller ved en anden at visitere, reformere, rette, bestemme, indføre og afskaffe — både i åndelige og timelige sager, både hvad forstandere og medlemmer angår — hvadsomhelst han finder, der bør visiteres, reformeres, rettes Men alle regelbundne personer i ordenen, hvilket embede de end har, pålægger generalkapitlet strengelig, i kraft af den hl. lydighed og under synd, at adlyde fornævnte kommissær og efterkomme hans ordrer i ydmyghed og fromhed.« I 1423 får abbeden for det meklenburgske kloster Doberan samme opgave og i 1425 abbeden af Sorø igen, nu på seks år og med pålæg om fornødent da at ty til kirkelig domstol og til de verdslige myndigheder. 1434 og 1443 befaler generalkapitlet abbeden af Clairvaux at visitere de under ham sorterende klostre i Danmark og Sverige snarest eller sørge for, at det sker ved en anden. Og da de dertil udpegede abbeder af Sorø og Esrom havde udført hvervet utilfredsstillende, beordredes abbederne af Reinfeld i Holsten og Øm i Jylland til at undersøge deres forhold. Videre hedder det: »Yderligere overdrages reformeringen af klostrene i Danmark, Sverige og Norge og hvert især af dem nævnte abbeder af Reinfeld og Øm . . . med Cistercieordenens fulde magt, og det pålægges dem at

daglige „kapitel“ holdtes, stod man tillige offentlig skrifte for overtrædelser af ordensforkrifter og ikendtes straf.

15) Beiträge, pg. 17 flg.

meddele førstkommende generalkapitel, hvad de har udrettet.« Et nyt forsøg gjorde ordenen i 1462 ved på fem år at overdrage abbeden af Ås i Halland hvervet: »Visitation og reformering af samtlige og hvert enkelt af ordenens klostre af begge køn i Danmarks, Sveriges og Norges provinser og riger.« Det pålagdes ham at medføre en graderet munk¹⁶⁾ som medhjælper. Endelig 1518 var abbeden af Nydala visitorator og reformator for samtlige klostre i Sverige, Norge, Gothland og Lifland.

¹⁶⁾ De lærde grader var bakalaur, licentiat, magister, doktor.

(Sluttes.)

Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917.

2. Bibelen.

Efter det, vi i den foregaaende Artikel saa, gaar det nu til Dags ikke længere an at fremstille Reformationens Ophavsmand som den rolige Forsker, der upartisk granskede i »Guds Ord« og ene lod dette raade. Det var en naiv ældre Fremstilling. Nu maa den ogsaa af den Grund kaldes usandfærdig, fordi hele den nyere protestantiske og katholske Videnskab*) har ryddet en god Del Legender angaaende Luther og Bibelen af Vejen. I Virkeligheden har Luther »vælget og vraget« i Bibelen, ligesom det passede ham.

Derfor kunde heller ingen »overbevise« ham om hans mange dogmatiske og eksegetiske Fejlgreb. Thi hvor findes der ikke et eller andet Bibelsted, man kan bruge, til hvad det skal være? Har ikke netop nogle af hans saakaldte »Medreformatorer«, saasom Karlstad, Zwingli, Oekolampadius og andre, ud af Bibelens »klare Ord« faaet noget ganske andet end Doktoren i Wittenberg?

Luthers Hovedbetydning laa heller ikke i den Tros-lære, han havde lavet. De fleste Protestanter, endog selve Melanchthon, stod temmelig uforstaaende overfor Luthers indviklede Dogmatik og hans besynderlige Forklaringer af enkelte Punkter i den nye Lære. For dem var det negative: »Befrielsen« fra den katholske Kirkes, Kirkefædrenes og de store Theologers Autoritet Hovedsagen,

*) Protestanterne Harnack, Loofs, Walther, Risch, de Lagarde o. s. v. Katholikerne: Denifle, Paulus, Grisar o. s. v.

eller i hvert Fald det foreløbig vigtigste. For det andet havde de ved Luthers Optræden faaet en ganske anden Frihed til at studere, tolke og oversætte Bibelen, noget, den humanistiske Melanchthon og andre af Reformationens lærde Førere satte stor Pris paa.

Det er derfor ikke af Vejen at spørge: Hvad Betydning har i Grunden Luther haft for Bibelens religiøse Udnyttelse?

En af de nyeste protestantiske Forskere¹⁾ skriver om Bibelens Benyttelse og Udbredelse i Tiden før Reformationen følgende interessante Ord: »Tager man alt dette [Forsknings-Resultaterne] sammen, saa kan man i Virkeligheden ikke længere sige — som det var den gamle Polemiks Mening — at Bibelen havde været en for Theologer og for Lægfolk lukket Bog. Jo mere man beskæftiger sig med Middelalderen, des mere opløser denne Legende sig til intet.«

Før Luther var netop Bibelen allerede den Bog, som den katholske Kirke, d. v. s. dens Biskopper, Præster og Lægfolk, satte højest af alle religiøse Bøger. Den blev lige fra Bogtrykkerkunstens Opfindelse trykt i den ene Ud-gave efter den anden, mest i det Sprog, som den Gang var de lærdes og dannedes, nemlig Latin, men ogsaa i de forskellige Landes Sprog. I det hele eksisterede der 199 Ud-gaver af den hele Bibel, bortset fra de mange partielle Ud-gaver. Af disse var 17 Ud-gaver i det tyske Sprog²⁾, 11 i det italienske, 10 i det franske o. s. v. Ogsaa en dansk Oversættelse forelaa, før Hans Mikkelsens og Christian Pedersens Bibeloversættelser saa Dagens Lys.

Dette, at selve Bogtrykkerkunstens Opfinder og hans Medhjælper valgte Bibelen, da det gjaldt at prøve deres Kunst paa en Bogudgivelse, viser forresten, hvor naturlig Tanken paa Bibelen var hos Katholikker. Desuden var — og det beder vi alle nøje lægge Mærke til — hele Kirkelivet, dets Fester, Prædikener, Bønner og Folkets kristelige Tankegang gennemsyret og aldeles underbygget af Bibelens Sandheder, af Bibelens Fortællinger fra det gamle og det nye Testamente.

Det maa vi huske paa, thi Ukendskab med vort katholske Kirkeliv har næst efter Lysten til at sige noget til Reformationens Fordel skabt de mange fejlagtige Udtalelser om Middelalderen og Tiden før Reformationen, som vi saa tit finder i danske Historiebøger, Leksika og Tidsskrifter.

¹⁾ Kropatschek: Das Schriftprincip der luther. Kirche 1. 1904.

²⁾ Det tyske Sprog deltes den Gang i to Hovedretninger, hvoraf den „ober-deutsche“ havde 14, den „niederdeutsche“ 3 Oversættelser.

»Vi maa bekende«, skriver atter en ny protestantisk Forsker,¹⁾ »at Middelalderen sad inde med et overraskende stort, højest respektabelt Kendskab til Bibelen, der kunde beskæmme vor Tid i mange Maader.«

Ved Siden af Bibelen var der jo en hel Del Psalterier, Postiller, Plenarier og hvad de ellers hed, som bragte enkelte Dele af Skriften, bibelske Fortællinger, Bønner og Sange ind i Menigmands Tanke og Hjerte. Udenforstaaende vil, baade naar de ser hen til hin Tids Kirkeliv og til vor katholske Gudstjeneste i Nutiden, altfor let af Biting og Smaating, saasom Helgenbilleder, Afladsbønner, Røgelse og latinske Sangvers, lade sig forlede til at dømme uretfærdigt og udtale, som saa mange før og nu har gjort: »Den katholske Kirke skjuler Bibelen, for at de troende ikke skal opdage, i hvilken Modstrid Kirken og Bibelen staar til hinanden.« Den Slags uretfærdige Domme danner en Mur af Fordomme, der forhindrer ædle anderledes troende i at nærme sig Moderkirken. Denne gamle, store Moderkirke er ingeniunde hange for Bibelen, den har bygget hele sin Lære og sin Liturgi op paa Bibelen, men dens Udvikling er saa stor, saa gammel og rig, at den paa dette bibelske Grundlag og ud over Trosbekendelsens nødvendigste Former ogsaa har Plads til et frodigt Andagtsliv. Dette Andagtsliv har selvfølgelig tidligere som nu frembragt en saadan Rigdom af Former, at der iblandt dem ogsaa kan være nogle, der kan virke utiltalende, endog maaske er utiltalende eller stik imod Kirkens Lære. I sidste Tilfælde kan de dog ikke vare længe. Men er det retfærdigt at sige, at Skoven ingen Træer har, fordi man paa Afstand kun ser Blade og Løv? Saaledes dømmer mange om det katholske Andagtsliv, fordi de ikke øjner Evangeliets stadige Forkyndelse bag ved det. Det gælder ogsaa om Fortidens Bedømmelse. »Langt hyppigere, end man til nu har vidst, har man i Middelalderen arbejdet paa at fortolke Bibelen«, siger den nyere protestantiske Forskning.²⁾

Men, naar dette er Tilfældet, hvad er der saa at sige til Luthers Bibeloversættelse og hans Ord, at Bibelen »under Pavedømmet« havde »ligget under Bænken«?

Det sidste er en af Luthers mange grove Anklager imod den Kirke, han havde svigtet. En frafaldens Had er jo forstaaeligt, og Hadet udvider ikke, men indsnævrer Synskredsen. Ud fra sit Had imod den gamle Kirke har Luther sagt mangt et Ord, som ingen af hans senere Tilhængere — det skulde da lige være Pastor Dalhoff i Dia-

¹⁾ Ed. v. Dobschütz.

²⁾ Se nærmere Citaterne af den rige nye Litteratur hos Grisar III, 418-464.

konisse-Almanakken — tager hogstaveligt. Saaledes er ogsaa Luthers Ord om Bibelens Skrinlæggelse kun et voldsomt Udtryk for den Kendsgerning, at man før Humanismen, altsaa ved Middelalderens Slutning, i theologiske Kredse altfor meget fulgte Spekulation og »a priori«-Grunde, d. v. s. Beviser, der var tagne mere fra Tænkningen end fra Erfaringen. Han havde aldeles Ret i at fordre, at man med Hensyn til Bibelstudiet burde høre Sprogvidenskabens Resultater. Han tog kun fejl i at tro, at man ved bedre Kundskaber, f. Eks. i Græsk og Hebraisk, kunde forklare Bibelen paa egen Haand. Ikke en Gang en nogenlunde fejlfri Oversættelse kunde han og hans Medarbejdere bringe. Dertil var ogsaa Tiden altfor kort. Saaledes oversatte han hele det nye Testamente i Januar, Februar og Marts 1522, altsaa i 3 Maaneder. Han havde en eller flere katholske Oversættelser, efter hvilke han arbejdede, saaledes Mathæus-Evangeliets Oversættelse af Lang.¹⁾ Denne første Oversættelse havde dog saa mange Fejl, at den blev revideret og udkom i betydelig forbedret Skikkelse 1540, efter at siden 1534 hans hele Bibel i det ene Aftryk efter det andet var bleven sendt Landet rundt.

Dog er det slet ikke vor Mening her at ville nedsette denne Bibeloversættelse, der ganske vist baade af samtidige og senere Lærde paa mange Steder blev erklæret for at være højst vilkaarlig. Hovedsagen er her ikke dens mer eller mindre store Rigtighed, men dens Betydning for det tyske Folks, ogsaa for de skandinaviske Folks religiøse Vækkelse i luthersk Retning. Dertil kom Sproget! Luther har ved sin Bibeloversættelse, om ikke skabt, saa dog hidraget meget til at skabe det tyske Sprog, d. v. s. faa en mere jævn Ordbenyttelse. Det var jo netop hans Styrke at kunne tale fra Leveren, at finde populære Billeder, Lignelser, Kraftudtryk, det morede og styrkede hans Tilhængere. Alt dette skete, inden den katholske Kirke, hvis tyske og danske Prælater kun daarligt var egnede til at danne en Modvægt imod denne Strømning, kunde, om jeg saa maa sige, komme sig af den Forskrækkelse, det store Frafald indgød dem. Først lidt senere optraadte saadanne Præster og Biskopper, der kunde tage Kampen op og gøre Folk opmærksomme paa, hvorledes Lidenskaberne og Lysten til at sige den gamle Kirke imod havde indblæst Reformatorerne deres folkelige Kraft, men — ikke indgydt dem den Helligaand, »Sandhedens Aand«, der ikke kan modsige sig selv, der elsker Klarhed, Renhed, Ydmyghed og Lydighed. Her nytter det

¹⁾ Reichert: Luthers deutsche Bibel.

ikke at sige: »Aanden blæser, hvor han vil.« Med den Slags som med lignende Bibelsteder kan man ødelægge alt, hvad Kristus har lært. Thi Bibelen har altid været Kirkens Lærebog, men desværre samtidig alle Urostifteres, alle Vranglæreres Skjulested, som allerede Augustinus advarende har skrevet.

F. F. M.

Kristelige Tanker om Verdenskrigen.

Af de østriske Biskoppers Nytaars-Hyrdebreve.

. . . Underligt er det ikke, hvis der i Nutiden sniger sig bange Tvivl ind i mangt et Hjerte. Vor Tro er ikke Menneskeværk, men Guds hellige Indstiftelse, derfor ubegribelig som Gud selv . . . Især er Lidelsen en af de vanskeligste Gaader, ogsaa for de troende. Den fulde Løsning af denne Gaade kan ikke ventes her paa Jorden. Den almindelige Udjævning, den hele Belønning og den retfærdige Straf er jo netop forbeholdt hin store Dag, hvor Herren vil gengælde enhver efter hans Gerninger. Derimod er Verdenshistorien slet ikke Verdensdommen, som man plejer at sige. Den, som kun opfatter Religionen ensidig, som en Kulturfaktor, en Kilde til jordisk Fremgang eller, som det gamle Testaments Jøder, som Løn for Gudsdyrkelsen venter sig et Land flydende af Mælk og Honning — en saadan fornedrer Religionens Majestæt til Menneskenes Haandlanger, stiller Kirken paa samme Trin som en Ulykkesforsikring og nedværdiger Gud, som aldrig maa gøres til en blot Tjener af sine Skabninger. Fandtes der en kær »Vorherre« i Fredens lykkelige Dage, findes der ogsaa endnu en Gud i den grufulde Krigsnats bange Timer. Stadig har gudsforgaaene Mennesker benyttet jordiske Hjem søgelser som en velkommen Anledning til at skaffe deres afmægtige Had imod Gud og Religionen Luft. Som dengang i de tunge Tider, da Tertullian levede, de ugudelige Hedningers Had vendte sig mod de Kristne, saaledes giver nu til Dags de moderne Hedninger Gud Skylden for Krigstidens tunge Byrder; de kaster Ansvar paa Religionen og Kirken eller nægter ligefrem Eksistensen af den Gud, hvis straffende Haand de tydeligt føler. Dog disse Gudsfor nægttere overbevises om Løgn gennem det, der nu foregaar ved Fronten og i Landet bagved. Overfor Dødens og Evighedens Nærhed ved Fronterne har den gudsforgladte Verdens-

anskuelse fuldstændig svigtet. Derimod vinder den praktiske, levende Tro paa Gud stadig mere Fremgang, idet jo netop nu Religion og Guds frygt viser sig som hine faste Støtter, der opretholder den truede Statsbygning.

Krigens Svøbe er nærmest Guds Tugteris, ikke saa meget for de enkelte Menneskers Synder — skønt vi alle har fejlet i mange Ting (Jak. 3, 2) — som for Samfundets offentlige Synder, og der gælder den Grundsætning: Een for alle, alle for een. Og hvilken uhyre Gældsfordring, især til det selskabelige og offentlige Liv, staar ikke ubetalt overfor Guds Retfærdighed!

Familien har tit været røkket i sin inderste Kerne ved Ægteskabets syndige Misbrug; er det uretfærdigt, naar nu Gud tager den eneste Søn fra Forældre, som forholdt ham saa mange andre Børn? Børneoptugtelsen har igennem ukristelig Undervisning og Opdragelseslærdom fornyet Frelserens Klage (Mt. 14,10): Se til, at I ikke foragter nogen af disse smaa! Er det uretfærdigt, naar Gud med Vold tager den blomstrende Ungdom, som man ikke vilde lade komme til ham? En vantro Presse har for længe siden i Fredstiden undergravet Folkenes Grundlag, bekæmpet og forhaanet Religion og Sædelighed, Verdensfredens eneste Garantier, og derigennem forberedt Verdenskrigen. Er det uretfærdigt, naar nu Aviserne fyldes med endeløse Tabslistor, siden man aandeligt har stødt Herren over Liv og Død fra Tronen? Profeten Oseas's Ord (Os. 13,9) gælder ogsaa for vor Tid: Din egen Fordærvelse er du selv, Israel! En grænseløs Forlystelsesyge, forbunden med skamløs Løssluppenhed og tøjlesløs Usædelighed, har i Aartier vanhelliget det offentlige Liv. Klædedragt, Theatre, Biografer trodser — desværre endnu — den kristelige Blufærdigheds ringeste Fordringer. Er det uretfærdigt, at Gud, der gav os det sjette Bud, ogsaa paa vor Slægt opfylder Profeten Jeremias's Trusel (Jer. 2,19): »Din Ondskab skal tugte dig og dine Afvigelser straffe dig; vid da og se, hvor ondt det er, at du har forladt Herren, din Gud, og at Frygten for mig ikke er hos dig!« Nej, dyrebare Kristne, lad os ikke gaa i Rette med Herren, vor Gud, lad os hellere dømme os selv og drage Omsorg for, at i Fremtiden Familierne og det offentlige Liv ikke maa bære Hedenskabets Brændemærke, men Kristendommens Kendetegn; thi enhver er mere eller mindre Skyld i den ukristelige Tidsaad. Hvis enhver af os havde gjort sin Pligt, vilde det ikke have kunnet komme saa langt.

Dog, Gud ske Lov, ved Siden af dybe Skygger viser vor Tid ogsaa herlige Lyssider. Et inderligt Bønnens Liv og glødende Iver for at tjene og ære Gud, det kristelige Livs velsignelsesrige Fornylelse og Fordybelse i religiøse

Foreninger og storartet Velgørenhed, talrige Lægfolks aabne Bekendermod, liflige Blomster af et rent Familieliv, af gud-indviet Ungdom, taalmodigt lidende, stille Martyrer, ja, en ligefrem hellig Stræbsomhed efter alle Slags Dyder minder stadig endnu om hint Brev til Diognet (c. 5) i det andet Aarhundrede efter Kristus: »De Kristne er af Kød, men lever ikke efter Kødet; de lever paa Jorden, men for Himlen. De elsker alle og bliver forfulgt af alle; de er fattige og gør mange rige. De krænkes og velsigner, de bespottes og viser Ære.«

Se nu, dyrebare Kristne, ogsaa disse uskyldige lider meget, maaske mest, under Krigens forfærdelige Hjemsegelse, men de lider ikke uden Nytte. Vor Guds fornærmede, uendelig hellige Retfærdighed forlanger Fyldestgørelse for Synden. Dog har hans Barmhertighed tilladt sonende Stedfortrædelse, saaledes at den uskyldige formaar at bøde for den skyldige, den retfærdige kan sone for den uretfærdige (efter Frelserens Eksempel). Dette Lidelsens Sonoffer af de uskyldige har vi ogsaa først og fremmest at takke for Guds Hjælp og Velsignelse i de nuværende Trængsler, om end den kulturstolte, selvbevidste Verden atter og atter tilskriver sig selv Fortjenesten, som om dens Skarp-sindighed havde afhjulpet Nøden.

Hinsides vil ogsaa en anden tilsyneladende Gaade finde sin Løsning; Hvorledes kan Kærlighedens og Barmhertighedens Gud se og tillade saadanne Krigens Rædsler? Saaledes spørger saa mange, naar de hører og læser om de utallige Menneskeofre ved Fronterne, de saaredes navnløse Lidelser, umenneskelige Skændselsgærninger og stigende Nød? Til Svar hold fast paa følgende Grundsætning: Gud vil aldrig det onde. Det onde ved Krigen er ikke fra ham. Han har ikke villet det, men det er alligevel tilladt af ham, der har skabt Mennesket med fri Selvbestemmelse. Det maatte han gøre, thi uden fri Vilje vilde der ikke findes hverken Dyd eller Synd, ej heller Belønning eller Straf. . . .

Guds Hensigter med denne Verdenskrig er endnu skjulte for os, thi »mine Tanker, siger Herren, er ikke eders Tanker, ej heller er eders Veje mine Veje« (Is. 55,8.) Dog har Guds Straffedomme ikke blot et hævnende, men ogsaa et lutrende og helbredende Formaal. Saaledes som man ikke bliver salig uden Tro, kan man heller ikke blive lykkelig uden Haab. Haabet er jo det praktiske Udbytte af Troen. Et stærkt Haab med vedholdende Bøn bærer ogsaa med Taalmod, hvad Gud sender af Smerte, Savn, Lidelser. . . . I det mindste vil vi i kristelig Bodsand og Selvfornægtelse bære alt det, som Tidens Nød gør uundgaaeligt.

Men I alle, dyrebare Kristne, vis nu Verden ved eders klippefaste, religiøse Trofasthed, eders urokkelige Forhaab-

ningsglæde, eders virksomme Næstekærlighed, at Kristendommen — den katholske Kirkes Kristendom — staar fuldkommen paa Højde med Tidens Nød og Trang.

En Mindetavle for Prinsesse Marie.

Paa St. Josefs Hospital fandt der Lørdag den 13. ds. en lille Højtidelighed Sted, idet der til Minde om Prinsesse Marie og til Tak for, hvad hun havde været for St. Josefs-søstrene, blev afsløret en Mindetavle. Højtideligheden overværedes af deres kgl. Højheder Prins Valdemar og

Prinsesse Margrethe samt af hendes Hofdame, Frøken Ransing, hvilke ved deres Ankomst blev modtaget af de tilstedeværende Søstre, der iblandt saa godt som alle Forstanderinderne for de forskellige Institutioner, som Søstrene har her i Byen, med Provincial-Forstanderinden, Moder Geneviève, i Spidsen, samt Hospitalets Præst, Pastor Neuvel, og Hospitalets Overlæge, Professor Schou.

Deltagerne samledes i den store Port, hvor Mindesmærket er bleven anbragt paa den højre Sidevæg, og hvor der var smukt dekoreret med grønne Planter. Efter at der var afsunget en Sang, talte Pastor Neuvel nogle faa hjertelige Ord om Prinsesse Mariens Godgørenhed, idet han gik ud fra St. Johannes's Ord: »Børnlille, elsker hver-

andre.« Derefter blev Dækket fjernet, og de tilstedeværende besaa Mindesmærket. Efter at der var afsunget en Slutningssang, samledes Prins Valdemar og Prinsesse Margarethe med de tilstedeværende — hvoriblandt ogsaa Kunstnerinden, som havde udført Kunstværket, Fru Thyra Boldsen befandt sig — i Søstrenes Modtagelsesværelse og underholdt sig her med dem. Inden sin Bortgang mindede Prins Valdemar om, at det den Dag var hans afdøde Hustrus, Prinsesse Marias, 52aarige Fødselsdag, og takkede Kunstnerinden for det smukke Arbejde, hun havde udført, og Søstrene for det Minde, de havde sat, og for alt, hvad de havde været for Prinsesse Marie og Prinsesse Margrethe. Derefter tog de kongelige Herskaber Afsked med de tilstedeværende og forlod Hospitalet.

Selve Mindesmærket er udført i citronfarvet Marmor og er ca. $1\frac{1}{3}$ m højt. I Midten ses Prinsesse Marias Billede i naturlig Størrelse, udført som ægyptisk Basrelief; herover er en Krone med de tre danske Løver og paa hver sin Side de franske Liljer. Øverst slynger sig følgende Indskrift: »Hun aabnede sin Haand for den trængende og rakte den til den fattige«, og for neden staar:

»Prinsesse Marie af Danmark,

vor højhjertede og trofaste kongelige Velgørerinde, satte vi, St. Josefssøstrene, i dyb Taknemmelighed dette Minde.«

Indskriften, som er udført efter tyrkisk Mønster med ophøjede Bogstaver, og som har været et vanskeligt Arbejde at udføre, er forgyldt lige som Kronen, Løverne og Liljerne.

Naar der her er anvendt ægyptisk Basrelief, er det paa Grund af de daarlige Lysforhold i Porten, hvor Lyset falder fra to Sider; paa denne Maade faar man Konturerne bedre frem. Men hel heldig er Pladsen dog ikke, da man alligevel ikke ved alle Belysninger faar Prinsesse Marias smukke Træk at se, som Kunstnerinden har udmejslet.

Gregor.

Verdensfreden.

Det kan ikke være andet, end at baronesse E. Rosenørn-Lehns tilråb om at vi — ad den bedende almagts vej — skulde »prøve Herren«, om Han dog ikke for denne vor tros skyld vilde åbne himlens sluser og udøse fredens velsignelse over folkene, må have vakt en hjertelig genklang hos alle danske katolikker.

For at der nu ikke skal blive for megen famlen og vaklen henstiller jeg ved disse linjer, at nogle få taktfulde:

og behjertede kvinder og mænd ufortøvet tager sig af sagens gennemførelse.

Jeg kunde tænke mig, at følgende veje hurtigt vilde føre til målet:

1) Kirkeforstanderne landet over bør straks og energisk tage sig af sagen, hver i sin kreds.

2) I kirken opstilles bøsse med påskrift: Messestipendier for en varig og retfærdig fred.

3) En centralkomité påtager sig ved udsendelse af »Messekort« (i lighed med de saakaldte »Kransekort«) og på anden vis at modtage stipendier og ordne det videre fornødne. Til denne komité indsender præsterne meddelelse om, hvormange hh. messer de hver for sig har læst i det pågældende øjemed, og resultaterne offentliggøres i »Ugebladet«.

F.—J.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Søndag d. 7. Januar afholdt Foreningen Unio sin aarlige Julefest, som var yderst vellykket. De ca. 30 Børn, som var til Stede, drak først Chokolade, hvorefter de dansede om et festligt pyntet Juletræ, som de bagefter plyndrede. Børnene fik ved et Lotteri Smaa-gaver og Legetøj, medens de voksne kunde vinde Malerier, Litografier, Cigarer o. l. Efter at Børnene ved 10-Tiden var gaaet, samlede et veldækket Aftensbord ca. 90 Deltagere, hvorefter de unge, der var mødt særlig talrigt, endnu morede sig nogle Timer.

— Paa Højskolen i Tirsdags Aftes holdt Hr. Pastor Jaworski det lovede Foredrag om Digteren og Præsten Zaccharias Werner og gav en ganske interessant og over-skuelig Skildring af denne omtumlede Mands mærkværdige Livsskæbne. Særlig interessant var Beretningen om hans Møde med den hellige Clemens Maria Hofbauer.

Ringsted. I denne Uge forlader Hr. Pastor Wijnen Ringsted og forflyttes til Holbæk. *Ringsted Folketidende* skriver meget venligt herom: »Pastor Wijnen har i 8½ Aar været katholsk Præst i Ringsted og har i den Tid vundet sig en stor Vennekreds, ikke alene blandt sine Trosfæller i snævrere Forstand, men blandt alle, med hvem han er kommen i Forbindelse. Pastor W. er Hollænder fra Provinsen Limburg ved den belgiske Grænse. Sin præ-

stelige Uddannelse har han faaet dels i Holland, dels og mest i Frankrig. Endelig har han for en Aarrække siden opholdt sig i Kanada, hvor han studerede ved Universitetet i Ottawa. Pastor Wijnen har i de Aar, han har virket i Ringsted — han kom hertil fra Roskilde — set sin Menighed udvikle sig, Kirkens Indre er bleven forskønnet, St. Josefssøstrenes Skole er bleven oprettet, og W. selv har ved Siden af sin Præstegerning faaet Tid til at give nogen Undervisning i Sprog, særlig i Fransk. Budskabet om, at han skulde forflyttes til Holbæk, kom ganske uventet for Menigheden, som forresten ogsaa for W. selv. Menigheden i Holbæk er kun lille; der er ingen Kirke, men det er Tanken, at Arbejdet nu skal udvides. Hertil mener man, at Pastor Wijnen medfører særlige Betingelser. Han tiltræder sin nye Stilling først i April, men rejser her fra Byen allerede om en 14 Dages Tid. Hans Menighed har gennem en Henvendelse til Biskoppen søgt at udvirke, at W. kunde blive her. Men til saadanne Henvendelser tages der ikke Hensyn i den katholske Kirke. Pastor Wijnen er selv vemodig stemt ved Tanken om at skulle bryde op fra en Gerning, som han har faaet saa kær, og fra Mennesker, blandt hvilke han altid har befundet sig godt. Han vil selvfølgelig kaste sig ind i sin nye Gerning med den samme Interesse, som han har udvist her, og han vil sikkert hurtigt vinde Venner. W. er 39 Aar gammel. Hans Efterfølger bliver en Landsmand, Pastor Quadvlieg, der hidtil besøgsvis har betjent Menigheden i Holbæk.

Østerrig. Der hersker rundt om i den katholske Kirke vel begrundet Harmen over, at Russerne stadig væk holder den ruthenske Ærkebiskop af Lemberg, Mgr. Szeptycki, i Fangenskab. Ligesom Kardinal Mercier, der dog kan færdes nogenlunde frit, som han vil, har Ærkebiskop Szeptycki været en storslaaet Velgører for sit Folk. I sin Bispetid har han i den Grad forøget den unerede Kirkes Indflydelse, at den paa en Maade er blevet den nationale Kirke for Ukrainerne. Han spillede en ledende Rolle indenfor enhver Bevægelse til dens Fremme. For egne Midler grundede han en Lægeskole i Lemberg, et Folkebibliothek og en Havebrugsskole i Stanislavof og en højere Skole, ogsaa i Lemberg. Hans største Velgerning mod Galiciens Hovedstad var dog Grundlæggelsen af det nationale ukrainske Museum og det lembergske Bibliothek, hvortil han skænkede en Mængde Penge. Da den russiske Hær i 1914 trængte ind i Galicien, bønfaaldt hans Venner ham om at flygte, men han vilde ikke forlade sin Hjord og prædikede i sin Domkirke. Men Russerne fangede ham, og han har lige siden da været underkastet en haard Behandling. For et Aars Tid siden blev han paa den »hellige« Synodes Befaling

indespærret i Spasso-Effimowsky Klosteret i Souzdal, der bruges som Bodsanstalt for uheldige russiske Præster, og mange Mænd, der er blevet betragtet som Kættere af omtalte Synode, har endt deres Dage der. Man maa haabe, at der maa blive lagt saadant Pres paa den russiske Øvrighed, at der kan blive gjort Ende paa Skandalen med Ærkebiskoppens Fængsling. Den Hellige Fader har gjort alt, hvad han formaaede, for at faa ham fri.

(Efter *Catholic Times*.)

Nord-Amerika. (Mejico). Verdenskrigens Rædsler har været saa store, at de næsten har faaet Evropa til at overse de frygtelige Begivenheder, der samtidig har fundet Sted i det gamle katholske Land Mejico. Præster og Ordensfolk er blevet mishandlet, bortjaget og myrdet i Tusindvis, Kirker og Klostre er blevet plyndret og ødelagt. Og Forholdene er ikke blevet meget bedre endnu. Ærkebiskoppen af Yucatan har i et Brev givet en interessant og sørgelig Skildring af Begivenhederne: »Yucatan var en af de fredeligste og lykkeligste Stater i den mejicanske Republik. Men det er utroligt, hvad Kirken i de sidste Par Aar har maattet lide her. Oktober 1914 blev over 50 Præster, under Paaskud af, at de var fremmede, udjaget af Landet, Kort Tid efter blev jeg selv drevet ud af min biskoppelige Residens, som i over 300 Aar havde været den fredlyste Bolig for Stiftets Biskopper. I September 1915 blev Domkirken angrebet af en Pøbelhob, ledet af amerikanske Anarkister, som ødelagde Kirkens Prydelser, stjal, hvad de kunde, og vanærede endog det allerhelligste Sakramente. Regeringen lod, som om den intet havde bemærket, paa en Maade ikke saa underligt, da nogle af Forbryderne var i Regeringens Tjeneste. Nu staar Kathedralen øde og tom, alle Billeder, Marmoraltre, Skriftestole m. m. er borte: brændte eller stjaalne. — Yucatan havde tidligere et Præsteseminarium, to Højskoler for Piger og 30 katholske frie Skoler, hvor over 5000 Børn blev undervist. Under Carranzas Herredømme er alle disse Anstalter bleven lukket, Bygningerne beslaglagt, og Søstre saavel som Lærere har maattet fly for at redde deres Liv. Ogsaa i andre Byer er noget lignende sket.

A. C. holder Møde Onsdag d. 31. Januar 1917.

Det ny Direktoratium for Aaret 1917 er nu ankommen.

St. Franciscus' III Orden holder Møde Fredag d. 26. Januar Kl. 8 Aften i St. Knuds Kapel.

Mariakongregationen for Ynglinge holder Fælleskommunion Søndag d. 21. ds. Kl. 8½ i Jesu Hjertes Kirke.

Mandag d. 22. ds. **Maanedsmøde i Salen.** Foredrag med *Lysbilleder* af Hr. Kontorist J. Hansen om det hellige Land. NB. Enhver katholsk ung Mand er velkommen til dette Møde.

Unio. Møde Onsd. d. 24. i Frederiksb. Allé. Red. *Opffer* oplæser.

Absalonsbøsserne tømmes i denne Maaned.

Samlerforeningens Regnskab for 1916.

Br. Cigarkasser Kr. 10.05. Bøssen i Bogsalget 7.00. Flaskespsler 49.59. Br. Bøger og Blade 2.05. Afskaarne Cigarspidser 2.60. Gl. og fr. Mønter 8.47. Br. Frimærker 19.79. Metaller af alle Slags 27.73. Gummi (Galoscher) o. l. 14.35. Gl. Klude og Papir 11.58. Staniol (Sølvpapir) 13.30. Gl. Ure m. m. 6.89. Kontante Gaver 2.10. Renter 3.00. I alt Kr. 178.50.

I alt indsamlet de sidste 4 Aar Kr. 701.87, der er indbetalt til den danske katolske Kirkesags Kasserer. — Indsamlede Ting afleveres ved Kirkerne.

Kollekten paa Hellig Tre Kongers Dag for de afrikanske Missioner.

Aalborg	7,25	Klosterkirken	3,40
Aarhus	7,32	Østerbrogade 7 C	5,10
Esbjerg	1,62	Køge	8,00
Fredericia	7,50	Maribo	15,00
Helsingør	5,65	Nakskov	27,50
Horsens	12,25	Nyborg	5,66
Kolding	3,50	Nykøbing F.	18,00
København:		Næstved	5,00
St. Ansgar	35,53	Odense	9,40
Rosenkranskirken	28,35	Randers	6,00
St. Anna	9,95	Ringsted	3,00
St. Andreas	9,67	Roskilde	13,83
St. Knud	6,05	Silkeborg	5,00
St. Josef	20,00	Slagelse	12,52
Jesu Hjerte	104,03	Svendborg	2,50
Immaculata	8,00	Vejle	3,36
Assumptionskapellet ..	9,61		
			Ialt: 420,55

Det Apostolske Vikariat.

St. Andreas Kirke. Begge Mariakongregationer holder paa St. Ansgarsfesten, Søndag den 28. Januar, Fælleskommunion i Messen 7³/₄.

Rosenkranskirken. Søndag den 21. Januar Kl. 5 Eftermiddag Andagt med Prædiken.

Til Aftenunderholdningen, der afholdes Søndag d. 21. ds. Kl. 8 i St. Knuds Skoles Festsal, Stenosgade 4, til Fordel for katolske Folkeskolelærere, vil Billetter kunne faas i Katholsk Boghandel, Stenosgade, indtil Lørdag Aften og i Prinsesse Alexandrines Allé 10, 3. Sal, Charlottenlund, Telefon Ordrup 1403, indtil Søndag Middag. I en af Mellemakterne vil Udfaldet af Bortlodningen i samme Øjemed blive bekendtgjort.

Den katolske Højskole.

Møde Tirsdag den 23. Januar Kl. 8 Aften.

Baronesse Rosenørn-Lehn: Katholsk Indflydelse paa dansk Digting i XIX Aarhundrede. (Med Oplæsning).

St. Knudssalen, Stenosgade 4, B. Adgang 10 Øre.

Pastor Orlis Gennemgang af Troeslæren med Samtale finder Sted hver Onsdag Aften Kl. 8 i den franske Skoles Gymnastiksal (Indg. gennem Porten t. højre f. Kirken i Boyesgade).

Til den katolske Skole paa de endnu dansk-vestindiske Øer er sendt 4 store Pakker Skolematerialier samt 30 Kr. kontant.

Kollekt for den danske katolske Kirke.

Søndag d. 28. Januar holdes den af det Apostolske Vikariat foreskrevne Ansgarius-Bonifacius Kollekt i alle Kirker og Kapeller til Bedste for vore mest trængende kirkelige Institutioner.

Kirkelig Kalender.

21. Jan. 3. Sønd. eft. H. 3 K. 22. — M. Vincentius og Anastasius, Martyrer. 23. — Ti. Raymund af Pennafort, Bekender. 24. — O. Timotheus, Biskop og Martyr. 25. — To. Pauli Omvendelse. 26. — F. Polykarpus, Biskop og Bekender. 27. — L. Joh. Chrysostomus, Biskop og Kirkelærer.	28. Jan. 4. Sønd. eft. H. 3 K. (I Højmessen Ansgar.) 29. — M. Frants af Sales, Biskop og Bekender. 30. — Ti. Martina, Jomfru og Martyr. 31. — O. Petrus Nolasco, Bekender. 1. Febr. To. Ignatius, Biskop og Martyr. 2. — F. Marias Rejselse. (Kyndelmisse.) 3. — L. Ansgar, Biskop og Bekender.

Katholsk Boghandel.

Stenosgade 3. Tlf. Vester 3930. Daglig aaben 9-7, Lørdag til 8.

St. Antonius af Padua Med Ill. 2,50, indb. 3,75. — Jesu Hjerte-Andagten. Ny (4.) Udg. 1,50, 1,75, 3,00. — Joh. Jørgensen: Den røde Stjerne 3,75. — Joh. Jørgensen: Taarnet 2,50. — Kardinal Newmans Søndagsbog 1,50. — Kohl: Kinas Apostel 2,00. — Lector Pouel af Paul Reiter 0,25. — Einführung in die lateinische Kirchensprache 1,25. — Vægkalenderen 1917 0,30. — Budbringeren 1917, I 0,25. Abonnement modtages 1 Kr. pr. Aargang (4 Hæfter). — Ungdomsvennen 0,15. Abonnement modtages 50 Øre pr. Aargang (4 Numre). — Nordisk Ugeblad 0,20. Abonnement modtages 1,50 Kvartalet.

Bestilling paa alle Bøger modtages.

Der forefindes et begrænset Antal Særtryk af Artikelen **Domnikaner-Ordenen**. Eksemplarer à 30 Øre leveres portofrit ved Indsendelse af Beløbet i Frimærker til Baronesse E. Rosenørn-Lehn, Roskilde. Indtægten tilfalder Fredsmessernes Stipendier.

Hos en **katholsk Fam.** (2 voksne) er Plads ledig for en Pige, slink og proper til Husgerning. Amagerboulevard 134, Mezzanin t. v. Træffes sikrest inden Kl. 12.

Agnese foreningen afholder Søndag den 21. og Mandag den 22. Januar Kl. 8 Aften Aften underholdning i den franske Skoles Gymnastikhus i Boyesgade. Billetter à 50 Øre og 1 Krone faas overalt hos St. Josefssøstre samt i Katholsk Boghandel.

Paa alle danske Katholikkers Vegne
tillader

Nordisk Ugeblad

sig herved i dybeste Ærbødighed at bringe den
højærværdigste

Biskop Johannes von Euch

en hjertelig Lykønskning
i Anledning af den 83-aarige Fødselsdag i Dag.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement. 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Hælrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 4

Søndag den 28. Januar.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — En middelalderlig munkeorden i Norden. — Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917. — Bispstiende. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Ordrup. Ringsted. England. Rom. Syd-Amerika. — Omslag: Privat-Annoncer.

Smaa Indledninger.

344.

St. Ansgars Offersind og Kærlighed.

Ved at betragte den h. Ansgars Liv og hans Gerning lidt nærmere, vil man ikke kunne undlade at lægge Mærke til det offerfulde Værk, hele hans Liv frembyder. Som ung Præst tilbyder hans foresatte ham den Opgave at rejse til de nordiske Lande for der at prædike Kristendommen. Gerne og frejdigt giver han sit Samtykke dertil. Nu begynder dette Liv fuldt af Ofre og Forsagelse, som i Virkeligheden bliver hans Livsgerning. Han forlader sit Fædreland og begiver sig til et fremmed, hedensk Land; han er nødsaget til at give Afkald paa mange naturlige Behageligheder i Klosterlivet blandt sine Medbrødre, især at leve et stille Liv blandt Trosfæller og at kunne tage Del i den opløftende og styrkende Gudstjeneste. I det nye Land er alle og alt fremmed for ham; der er ingen Kirker, intet Kapel, ingen Gudstjeneste — alt dette skal han selv først bringe dem. Hvem vil nægte, at det var et heroisk Offer, han bragte. Derefter selve Rejsen og de senere mange Rejser til Lands og til Vands baade i Danmark og Sverige, de mange Farer, selve Døden, han ofte var udsat for — det er kun en Antydning af det offerfulde Liv, St. Ansgar paatog sig og bestandig levede i.

Og hvorfor alt dette? Det var Kærlighed til hans Gud og Frelser og Kærlighed til Mennesker og deres udødelige Sjæle, der gav ham Mod og Kraft til at paatage sig

de mange Ofre og Forsagelser. Kærligheden var Drivfjederen til denne heroiske Livsgerning, og Kærlighedens Sol modnede alle disse herlige Frugter.

Vi ser med Beundring paa St. Ansgar. Hans Liv, hans Gerning, hans Ofre, hans Kærlighed staar som noget uendelig stort for vore Sjæle. Vi skylder ham endvidere meget, ja det bedste og højeste, vi ejer, vor h. Tro, Troen paa vor Frelser og hans h. Kirke. Skulde vi da ikke af ham lære at skatte og elske vor h. Tro, vor h. Kirke ligesom han? Enhver af os vil maaske sige: Ja, jeg elsker min Tro og min Kirke, jeg er taknemmelig for, at jeg er kommen til Erkendelse af Jesu sande Kirke, og jeg vil altid skatte det som et af de største Goder. — Ja, vi siger det, og vi føler det ogsaa ved visse Lejligheder. Men er det Sandhed? Er det maaske ikke blot en Følelse, som kommer og gaar? Vi har et ubdrageligt Tegn paa vore Ords Ægthed: dersom vi elsker vor Tro og vor Kirke, vil vi have Interesse for dem, vi vil bringe Ofre for dem.

Hvor godt, hvor let har vi Katholikker det ikke her i Danmark i aandelig, religiøs Henseende. Vi har Kirker nok, haade i København og i mange Provinsbyer; kun faa vil kunne sige, at de har en lang Vej til Kirken; hvor let er det for næsten alle hver Søndag at overvære den h. Messe, modtage de hh. Sakramenter; man har kun en kort Vej, man kan med Skrifteklokken hidkalde sin Skriftefader, naar omtrent det skal være, i fem—seks Maaneder er vore Kirker opvarmede o. s. v. Altsaa behageligt og let i enhver Retning. Mangler noget i økonomisk Henseende, saa er det Præstens eller Biskoppens Sag at sørge for Tilvejebringelsen af det nødvendige. Er Præsten eller Biskoppen ikke efter ens Behag, er Forholdene maaske ikke saadanne, som man ønsker det, saa sætter man sig til Døms. Hvilken Forskel mellem St. Ansgar og os, mellem hans offerfulde og vort blødagtige Liv! En Skam for mange af os! Er vort Liv ikke fuldt af mange, tomme Undskyldninger, dersom det drejer sig om at opfylde de religiøse Forpligtelser: Hovedpine og Forkølelse, Trang til Søvn, Udflugter og Forlystelser. Hør dog et lille Eksempel til Efterfølgelse: Hvem var i vor Menighed den første, som betalte sit Ugeblad til forhøjet Pris, 1,50 Kr.? En fattig Kone! En Katholiks Kærlighed til hans Religion og Kirke maales ene og alene ved den Interesse og de Ofre, han forstaar at bringe for sin Tro og Religion. Maatte St. Ansgar ved sin Forbøn opnaa os alle Forøgelsen af denne Kærlighed og dette Offersind!

Jos. Resch.

En middelalderlig munkeorden i Norden.

Af *Edu. Ortvad.*

(Sluttet.)

Kristi ånd er kirkens og klostrenes oprindelige ånd, derfor har også ordenerne havt sine åndelige glansperioder i ydmygheds- og fattigdomstiden. Efterhånden som rigdom kom til huse, forfaldt ånden, eller — for at bruge cistercienseren Janauscheks ord — »fromheden affødte rigdom, men datteren opslugte sin moder«. ¹⁷⁾ Saa slemt blev det nu ganske vist ikke, men den fundamentale grund-sætning om, at fattigdom er dydernes vogter, lod sig ikke uhævnnet træde under fødder. Forfaldstiden var inde, da den tidligere abbed i Fonfroids som pave Benedikt XII i Avignon d. 12. juli 1335 udstedte sit manende opråb i *Constitutio Benedictina*, om end ordenens ven Bonifacius IX endnu i bulle af 18. december 1396 kan nævne den med stærkt rosende udtryk.

Også i Norden kom rigdommen. Saavel fyrster som andre stormænd, ædelbårne kvinder og almuesfolk gav nemlig efter evne og god vilje rundelige gaver: fritagelser for skatter, oppebørsel af tiende, skænk af jordegods, kvæg, jagt- og fiskerirettigheder, strandret, utensilier, kle-nodier, rede penge, fødevarer o. s. v.

Særlig havde klostrene en jævnlig indtægt af, at folk stiftede sjælemesser og vigilier ¹⁸⁾, hvilke anniversarier ind-førtes med sine betingelser i klostrenes nekrologier ¹⁹⁾ og samvittighedsfuldt holdtes. Andre sikrede sig en grav indenfor det fredhellige kloster, hvor de vidste, at der mange gange i ethvert døgn løb blev bedet for de afdøde. Generalkapitlet 1152 fastsatte, at ingen fremmede foruden konge, dronning, ærkebisper og bisper må begraves i selve kirken; i 1180 endvidere, at i kapitelsalen kan

¹⁷⁾ Origines Cistercienses.

¹⁸⁾ Korbøn for de afdøde inden messen.

¹⁹⁾ Dødelister.

begraves abbeden og de, der har lov til at bisættes i kirken; samt endelig i 1217, at på klosterkirkegården kan med vedkommende sognepræsts samtykke lægfolk jordfæstes. Pave Gregor IX tillod 1227, at i klostrene måtte velgørerne begraves, hvad Innocens IV i 1249 udvidede til at gælde alle troende. Gården imellem korsgangens fire fløje brugtes til jordfæstelse. Andre indtægtskilder lå i, at folk lod sig optage i et konvents »broderskab«, hvorved de fik andel i frugten af konventets bønner og øvrige fromme gerninger; eller de lod sig indskrive på et klostres velgørerlister, hvorefter deres navne af og til oplæstes under gudstjenesten med opfordring til bøn for deres sjæle — som det endnu er brug i mangan kirke i Polen (*zrowaski*). Andre afstod, hvad de havde, imod paa livstid at faa husly, føde og klæder af klostret; såvel mands- som kvindeklostre modtog sådanne pensionærer af begge køn, og disse opholdt sig udenfor klausuren. Folk, der indtrådte i ordenen, medbragte ofte ejendom, navnlig kvinderne en »medgift«²⁰⁾, som tilfaldt vedkommende kloster; ufravigelig betingelse for optagelse var dog medgift ingenlunde.

Men selv bortset fra alt dette maatte Cistercieklostrene gennemgående blive velhavende. At arbejde samvittighedsfuldt var lov; det skulde jo være Gud til ære og de klostergivne selv til sjælegavn. Når så til fliden kom forståelsen og de små behov, fordringsløshed bragte med sig, måtte arbejdet give overskud. Klosterfolkene var klædt i uld; derfor og for at udnytte græsning på utilsåede steder holdt de en mængde får. Endel skind blev brugt til pergament og til slag for hyrderne, men spise kødet måtte klosterfolkene ikke, altså måtte de sælge. Ulden vævede de selv tøj af, og hvad der lavedes mer, end hvad der var brug for, blev solgt. Således på mange områder. For pengene købte man mere jord, og arbejdsudbyttet voksede igen. Forretningssans savnede klosterfolkene naturligvis ikke mer end andre mennesker. Det blev f. eks. en yndet måde, til begge parters tilfredshed at indgå mageskifte således, at en person overdrog klostret sin ejendom til

²⁰⁾ Medgift har ikke særlig med ægteskab at gøre; den kaldes ogsaa indgift.

eje imod på livstid at få sig en større ejendom overladt til brug. Også toges ejendom som håndfået pant, der hjemfaldt til klostret, når indløsningsfristen var omme.

Så længe der skulde bygges på klostret og på dets ejendomme, var der god brug for pengene. Men når det var i orden, afgifter betalte og almisser uddelte — og man kunde da ikke vænne en hel befolkning til lediggang ved stadig uddeling af almisser over en lav sko — hvad så med pengene? Regelen havde ikke forudset velstand. Ja, så begyndte konventerne at bruge pengene til sig selv, og forfaldet stod for døren. Ildsvåder, krigstider, lovløshedstider, misvækst, pest blandt dyr og mennesker og alskens andre landeplager gjorde tidt store skår i velstanden og medførte øgede krav til barmhjertighedsgerninger fra klostrenes side. Nogle klostre nåede da heller aldrig til velstand; andre mistede den igen ved tidernes ugunst. Foruden af ovennævnte kapiteludtalelse af 1276, der antyder, at visse kvindekloster var ved at måtte tigge for at kunne ernære sig, fremgår det af ordren fra 1399, ifølge hvilken ethvert kloster, være sig mandligt eller kvindeligt, som ikke er istand til at underholde et konvent på forstander og tolv fastboende medlemmer, skal slås sammen med et andet.

Et kedeligt syn er det også i Nordens historie ikke sjældent at træffe på kævl mellem et konvent og gejstlige eller læge, så om besiddelser, så om rettigheder. Fejlen lå dog sjældnest hos konventerne, eftersom der oftest tilkendtes dem ret. Fraset nogle kvindeklostres emancipationsbestrebelse er strid mellem Cisterciekonventer indbyrdes ret enestående.

Både mands- og kvindeklostrenes eneste reglementerede signet var forstanderens, der almindeligvis fremstillede en abbed, henholdsvis en abbedisse med krumstav i hånden og med en omskrift, der sjældnere angav vedkommendes navn. Konventerne indførte desuden et større konventssignet, der fremstillede jomfru Maria siddende og bærende Jesusbarnet. Ganske vist forbød generalkapitlet 1218 abbederne at have to signeter og befalede: ethvert konvent, der har eget signet, skal sønderbryde det. Men konventssigneterne kom trods det efterhånden igen i brug.

En anden generalkapitel-forordning vilde det have været godt, om man var efterkommen, nemlig den fra 1239 om, at alle klostres navne med stiftelsesdag og kalender skulde tilstilles Citeaux.

Alle klostrene var i første række — næst til Gud, naturligtvis — viede st. Bernhards elskede Vorfrue til ære. Ved anlæggelse her i Norden blev naturskønne afsides steder udsete med smag; de var i almindelighed lavt beliggende, med dyrkelig jord og ved vande, der gav adgang til fiskefangst; i mangel af sådanne, eller til supplerung, anlagdes fiskedamme.

Hvad historien nu fortæller os om de nordiske Cisterciaklostre, og da navnlig om flere nonneklostre, er ofte ret sparsomt; tidt er deres allerførste historie hyllet i mørke, beboernes antal kendes næsten aldrig og heller ikke tidspunktet for konventets uddøen; ogsaa særlige indendørsbegivenheder vides der kun altfor lidt om. Det meste tiloversblevne materiale er dokumenter om privilegier, gaver og handeler. Vel har der været adskilligt mere, men navnlig ildsvåder og reformationstidens vandalisme har tilintetgjort dette værdifulde materiale.

Den nye lære havde ordenen stræbt at holde på afstand ved i 1522 at paahyde opbrænding af de antikatholske bøger og derpå i 1531 kun at tilstede læsning af bøger, de foresatte gav lov at læse, samt forbyde nonnerne brug af bøger paa folkemål ved konventernes daglige højtlesninger. I modsætning til de fleste andre munkeordener afgav den i Norden intet bidrag til førernes skare i kampen for den nye læres udbredelse.

Hvor stort frafaldet i Norden var, ved man ikke, men i Tyskland, hvor forholdene dog var vanskeligere, blev i konventerne størsteparten kirken tro (Heilsbronn i Middelfranken undtaget), skønt der var 98 mands- og omkring 230 kvindeklostre. Luthers såkaldte ægtefælle Katharina v. Bora var en af de ulykkelige, der brød sine på livstid aflagte edelige løfter, da hun i april 1523 forlod det sachsiske kloster Nimptschen med 8 andre nonner og derefter i 1525 giftede sig med den 41-aarige augustiner-øremit, som ligeledes havde brudt sine livsvarige kloster-

løfter og desuden det i modtagelse af præstevielsen liggende edelige løfte om ugift stand.²¹⁾

- ²¹⁾ Fra kirkens oldtid opfattede den det højtidelige, livsvarige, uaftvungne kyskhedsløfte som et af den godkendt åndeligt ægteskab med Kristus, hvem vedkommende indviede sin hele person — legeme og sjæl, og modtagelse af præstevielsen regnedes fra den tidlige middelalder af lige med ovennævnte udtrykkelige løfte. Vedkommende munk, nonne eller præst har altså givet sig Kristus til evig gave og kan ikke efter forgodtbefindende tage sig tilbage, så lidt som man egenmægtig kan tage tilbage, hvad man har skænket et menneske til ubetinget eje. Vedkommende er endvidere bleven en Gud viet genstand, hvis misbrug, f. eks. i form af påfølgende giftermål, er sakrilegi — Gudsran. Vedkommende har endelig for bestandig givet afkald på jordisk kærlighed og taget Kristus til sin brudgom; men lige så lidt som en ægtefælles utroskab befrier den utro fra båndet og ophæver ægteskabet, lige så lidt løser en løftebundens utroskab mod Kristus — heller ikke i form af giftermål — den utro fra det Gud givne og livsvarige løfte. Derfor er en munks og nonnes „ægteskab“ kun et sakrilegisk liv i utugt, og dobbelt, naar munken er præst. Og derfor kan en reformator af den slags vel være en „Guds svøbe“ for kirken — en åndelig Attila — men ikke nogen sandhedens og moralens gudsendte apostel. Den almindelige kirkeforsamling i Lateranet 1139 erklærede i can. 7 og 8, at har præster, munke og lægbrødre, der har aflagt løfterne, fordristet sig til at gifte sig, skal de skilles; thi saadant giftermål er ikke ægteskab; det samme gælder om nonner.

Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917.

3. *Den nye Troslæres Tilblivelse.*

Som i den nyeste Tid endog protestantiske Forskere har indrømmet, har Luther behandlet Bibelen — »Guds Ord« — ret vilkaarligt, alt eftersom det passede i hans forfattede Troslære.

Nu vil vi se lidt nærmere paa denne sidste.

Siden Luthers Kommentar til Romerbrevet fra 1515/16 er bleven kendt og undersøgt, er mange Gaader om hans Tankegangs Udvikling bleven bedre belyst. Det viser sig nemlig, at Luther, allerede længe inden han brød med sit Kirkesamfund, havde dannet sig en Lære om »Tro uden Gerninger,« der stod i stærkeste Modstrid med hele den almindelige kristelige Tro fra Oldtiden af indtil da.

Alligevel finder man i de gængse Beskrivelser af Reformationen en Skildring af Luthers Klosterliv, hans Romerrejse og Anstrengelser efter at faa »Syndsforladelse«,

der skal godtgøre, at Morten Luther maatte bryde med den mørke Pavekirke og al dens »Udvorteshed« for at finde Fred eller »Vejen til Gud,« som det hedder.

Dette Syn paa sin Udvikling har Luther selv i Løbet af sine senere Leveaar søgt at udbrede iblandt sine Venner, saa for den Sags Skyld er de ældre protestantiske Historieskrivere undskyldte. De har blot gentaget, hvad deres Mester — navnlig i sine »Bordtaler« og lejlighedsvis i Breve — havde fundet for godt at oplyse om sin Kloster-tid. Men de har gentaget disse Udtalelser paa en aldeles kritikløs Maade.

Vel mangler det ikke paa kraftige Udtalelser fra Luthers Side. Han har skildret sig som den ivrige Munk, der havde ødelagt sig ved Faste, Vaagen og Kulde for at opnaa »Syndernes Forladelse« (!) Han havde, skriver han, »daglig skriftet« for ved sine »egne Gerninger at opnaa Retfærdighed«, thi dette lærte Paven, man skulde gøre. Han havde »pint sig« med at læse Messe og bede Breviar, og naar han havde undladt det sidste, havde han senere ved Ugens Slutning indhentet de forsømte Breviar-Bønner o. s. v. o. s. v.

En nyere protestantisk Lærd¹⁾ har betegnet den Slags Udtalelser af Luther om sig selv som »Kilder af anden og tredie Rang«. Grisar tilføjer med Rette: »Han kunde ogsaa kalde dem Kilder af fjerde og femte Rang, thi som Denifle og jeg selv har paavist, er disse nævnte Skildringer for en stor Del ondsindede Opdigtelser.«

Ja, enhver Katholik eller i hvert Fald enhver Præst, der læser ovenstaaende, vil allerede kunne se Vrængebilledet. Vel har Luther haft Sjælepinsler, Anfægtelser og sygelige Tilstande. Men — at faa »Syndsforladelse« ved Vaagen og Frysen, skønt han daglig skrifter, — om Lørdagen at bede det i Ugens Løb forsømte Breviar, at være »bange for Kristus«, fordi Paven lærer, at vi ved egne Gerninger skal vinde Syndsforladelse, alt dette er Misfostre af Luthers Fantasering, som Denifle og Grisar med Rette fremhæver, »en Omdigtelse af Kendsgerningerne«.

Luthers Udtalelser om den katholske Lære og Praksis — vel at mærke: Praksis i hin Tid, thi ogsaa om den er vi godt underrettede — er saa aldeles aabenbart overdrevne og falske, at Motivet er meget øjensynligt. Det er et dobbelt: for det første at retfærdiggøre sit eget Frafald og sin Forkastelse af Ordenslivet, for det andet at nedsætte Kirkens Lære. Thi Kirken havde ganske vist indskærpet Pligten til at »gøre gode Gerninger« og derved fundet sig paa bibelsk Grund, thi »Menneskesønnen vil gengælde enhver ef-

¹⁾ Otto Scheel: Dokumente zu Luthers Entwicklung, 1911.

fer hans Gerninger« [Matth. 16,27]. Men den lærte den Gang som nu, at vi intet formaar uden ved Kristi Naade, at de tre guddommelige Dyder: Tro, Haab og Kærlighed er Grundlaget for hele det religiøse Liv.

Hvad Luthers Udtalelser angaar, saa har vi jo hans tidligere Breve og Skrifter, som belyser hans Tankegang den Gang. Hans senere Oplysninger staar i Modstrid med disse, ja mange, saasom at han havde været meget ivrig og dog ikke bedt sit Breviar o. s. v., er indbyrdes modsigende.

Hans fromme Breve, f. E. fra Aarene 1507 og 1509, aander en ganske anden Religiøsitet. Han er begejstret for sit Kald, takker Guds Godhed for den Naade, at han er bleven præsteviet, taler om den Lykke at leve i Klosteret, roser sin Nøvicemester o. s. v. Ved Siden af disse Glæder fandt Luthers urolige Sjæl ogsaa Prøvelser, Anfægtelser og Lidelser. Men deri var i og for sig intet besynderligt. Tværtimod, det var aldeles efter Bibelens Ord: »Min Søn, hvis du indtræder i Herrens Tjeneste, saa bered dig til at taale Anfægtelser.« Ikke engang hans Romerrejse har haft synderlig Indflydelse paa hans nye Lære og Frafald.¹⁾ Vel benyttede han den senere, mange Aar efter Frafaldet, til at fortælle de utroligste Historier og navnlig til at kaste Snavs paa Pavedømmet. I den Henseende har naturligvis Julius d. 2dens og Leo d. 10des Rom givet rigeligt Stof til Sladder, men ogsaa til berettiget Kritik. Kardinalerne var den Gang ofte mere verdslige Stormænd end Kirkens Tjenere, og et utiltalende Slæng af Digtere og Hoffolk omgav den pavelige Kurie.

Men Luther var ikke rejst til Rom for at faa »en kraftig Syndsforladelse,« som det hedder i protestantiske Bøger. Han var rejst der ned som Repræsentant for syv Augustiner-Klostre, altsaa i Forretninger. Det drejede sig om, hvor vidt disse Klostre skulde slutte sig til et større Ordensforbund, de saakaldte »Konventualer« indenfor Augustinerne. Rejsens Formaal blev ikke opnaaet.

Først i Aarene 1515 og 16 fremtræder i Luthers bibelske Forelæsninger og i hans Udtalelser som Distrikts-Vikar for Augustinerne Tanker, der førte hen til hans ensidige Troslære. Han kævledes med en anden Retning i Ordenen, nemlig »Observanterne«, skønt han selv officielt hørte til dem. Han begyndte med at spotte over »Farisæerne«, der øver sig i Strengheder, der holder paa de ydre Former, saasom at tigge ved Dørene, at bære Ska-

¹⁾ Mon han ikke ogsaa fik mange gode Indtryk ved Siden af de daarlige, dem, som han senere atter og atter fremhæver? Hans Tvivl om „den hellige Trappe“ var ægte, ligesom hans Forundring over de altfor mange store Af-ladsbevillinger i hin Tid ogsaa deles af mange gode katolikker.

pular, at vinde Aflad, at prædike til Fordel for Broderskaber og ydre Andagtøvelser. Samtidig blev han som Professor i Wittenberg mere og mere fri for Ordenslivets forskellige Forpligtelser. Hans Forelæsninger, hans vittige Udtalelser, hans Bibelkundskaber og rige Personlighed samlede en Kreds af Beundrere omkring ham. Nu var han ikke længere den »ivrige Munk«, men den veltalende Doktor, der nødigt bøjede sig under Kloстераandens Lydighed og Ydmyghed. —

I sit Indre var han omkring Aaret 1517 allerede paa Kant med Ordenslivet, skønt han endnu ventede med at kaste selve Dragten. Det kostede ogsaa flere Aars Samvittighedskampe, inden han brød sit Kyskhedsløfte og giftede sig med en Nonne, der allerede havde været 18 Aar i Kloster.

Intet er værre end at være Munk og leve i Uoverensstemmelse med Reglerne. I denne Pine, da han følte Syndens Magt i sig stærkere end ved Ordenslivets Begyndelse, medens han med voksende Skepsis saa paa ydre Andagtøvelser og samtidig længtes efter Fred og Befrielse for en uudholdelig Tilstand, blev han opmærksom paa bibelske Udtryk som »den retfærdige«, »Guds Retfærdighed, der gives den troende«, »den retfærdige lever ved Troen« og lignende Steder, der for det meste findes i Romerbrevet, dette vanskeligste af alle Breve. Den h. Paulus stiller deri den nye Retfærdighed ved Kristus i Modsætning til det gamle Testamentes Bundethed af alskens Love. Paulus forkynder de første Kristne Befrielsen fra den mosaiske Lovs mangfoldige Bestemmelser. Dette faldt aldeles i Luthers Smag. Han længtes ogsaa efter »Befrielse fra Trældom«, fra ydre Love. Ganske vist var Grunden til denne Trældomsfølelse hans egen Udvikling, hans Ulyst til at bære Lydighedens og de andre Forpligtelsers Byrde, skønt han en Gang havde overtaget og haaret dem aldeles frivillig. Nu passede det ham med Paulus at tale om »Guds Børn Frihed«, om at vi er »retfærdige allerede ved Troen«, til Trods for vore Synder, ja, at disse Synder i og for sig slet ikke kan overvindes af vor uhjælpelig sunkne Natur. Men Troen paa Kristus »tildækker« denne Skrøbelighed. Alle ydre asketiske Midler saasom Faste, Kyskhed i ugift Stand, frivillig Fattigdom o.s.v. er af det onde, d. v. s. det er meget smukt, men ikke til at gennemføre. Saaledes modnedes i ham en Modsætning til den gamle Kirke, en Modvillie, som maatte bryde ud ved den første, den bedste Anledning. Og da Kirkens ydre Skikkelse i hine Dage frembød mange Misforhold, varede det heller ikke længe, før en Gnist tændte det opsamlede Eksplosionsmateriale. Gnisten blev Aflads-sagen, hvorom nærmere i det følgende. F. F. M.

Bispetiende.

Dengang Kristendommen havde faaet fast Fod her i Danmark og Landet skulde sættes i ret kirkelig Skik og Orden, var der især et enkelt, bestemt Punkt, som Gang paa Gang voldte Vanskeligheder. Knud den Hellige kunde saaledes nok faa sine Undersaatter til at forstaa, at de skulde betale Præstetiende; thi de begreb jo, at Præsten ogsaa skulde leve, men at han ved sit Embede, hvis store Nytte de anerkendte, var forhindret i at tage sine Indtægter, som de tog deres. Ligeledes kunde Folk forstaa, at de skulde svare Kirketiende; thi en Kirke kunde de ikke undvære, og den kunde hverken bygge eller holde sig selv vedlige. Men hvorfor de skulde yde Bispetiende, det havde de svært ved at faa ind i Hovedet, og vor kongelige Martyrhelgen havde mangen haard Kamp at bestaa paa dette Punkt.

Nu forstaar vi jo let, at Bispetienden var lige saa vigtig som de andre Tiender. Deres Indvendinger, at Bispen boede saa langt borte, og at ham havde de ingen Nytte af, tillægger vi nu ingen Vægt. Vi ved, at Biskoppen ikke alene er den synlige Enheds nødvendige Symbol, men endnu mere: et uundværligt Led i den aandelige Kæde, der fra vor Tid rækker tilbage til Kristendommens første Dage og forbinder os med »vor Tros Begynder og Fuldeender, Jesus«. Vi ved, at det er gennem Biskoppen, vi og vort lille Samfund er et Led af den store katholske Kirke, og at det er gennem vor Tilslutning til Biskoppen, at vor Tilslutning til den katholske Kirke kommer i Stand.

Derfor er vi ikke enige med vore Forfædre, naar de vægrede sig ved at ville betale Bispetiende, og derfor er vi rede, hver Gang der kommer Opfordring til os om at betale vor Bispetiende. Det kommer der fire Gange om Aaret; thi de fire Ansgarius-Bonifacius Kollektter til den danske katholske Kirkesag er i Virkeligheden vore Bispetiender. Lad os betale denne Tiende med Villighed og Glæde og saa rigeligt, som vi formaar. Og er der endnu hos enkelte lidt af vore gamle Forfædres Sindelag tilbage, saa skal saadanne betænke, at hvad de giver til Biskoppen, der »maaske bor saa langt borte, og som de ser saa lidt til«, det giver de til alle, især til de fattigste; thi Biskoppen deler ud til alle de ringest og svagest stillede af sine aandelige Børn, og hvad der adskillige Steder gives til denne Kollekt, kommer mangedobbelt tilbage til den samme Menighed som en saare nødvendig Støtte og Hjælp.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Agnesforeningens Medlemmer havde megen Fornøjelse af deres Aftenunderholdning i Søndags og Mandags i Gymnastikhuset i Boyesgade. Iscenesættelsen og Dragterne var meget smukke, og de to Stykker blev spillet elskværdigt og kvikt af de glade unge Piger, som alle gjorde deres Sager godt, et Par af dem, f. Eks. en meget morsom engelsk *Miss*, endogsaa overordentlig godt. I Mellemakterne spillede Frøken Mimi Enna kønt og med Færdighed paa Violin og Fru Birtha Jubler sang godt, begge akkompagnerede af Hr. Organist Siegler.

— Ved Højskoleens Møde i Tirsdags talte Baronesse Rosenørn-Lehn om katholsk Indflydelse paa danske Digtere i forrige Aarhundrede og fremhævede i saa Henseende særlig H. C. Andersen. Baronessen oplæste Eventyret »Noget« og et Digt af Tiele: »Tiggeren fra Palermo«.

Ordrup. St. Josefssøstrene har solgt deres store Villa Mariabo, til Fraflytning allerede den 1. Marts. Villaen, der tidligere i en lang Aarrække tilhørte Familien d'Auchamp, gaar nu ud af katholsk Eje.

Ringsted. Naar jeg skal skrive lidt om vor kære Sognepræst, hans Virksomhed her i Ringsted og hans Forflyttelse her fra, saa maa jeg lige straks sige, at det var med Vemod, at vi alle modtog den beklagelige Nyhed lige efter Jul. Ingen af os havde vidst noget om det, derfor kom det saa meget mere overraskende. Et Andragende fra Menigheden om at maatte beholde Pastoren hjalp desværre ikke. For 8½ Aar siden, da Pastor Wijnen kom hertil, var vi endnu et godt Stykke tilbage med Kirken. Men det viste sig snart, at Pastor W. forstod Situationen, og interesseret, som han var for Kirken ligesom ogsaa for Befolkningen her, vandt han snart alles Sympathi. Kort efter Ansættelsen her gjorde Pastor W. et Par Rejser til Holland, hvor han fik samlet nogle Penge ind til Virksomheden her. Og Kirken, som kun var hvidkalket, blev nu malet og dekoreret, som den er den Dag i Dag. Menigheden var jo lille, men den samlede lidt sammen, som den bedst kunde, til en ny og større Klokke, end den vi havde. Hvad der manglede i Beløbet, dækkede saa Pastoren ved Hjælp af Indsamlingen fra Holland. Omsider blev en meget anset Familie her paa Egnen optaget, og takket være dens Interesse for Kirken blev Tid efter anden snart en og snart en anden Ting anskaffet. Hver Gang vi fik noget nyt, glædede det os og ikke mindst Pastoren, som sagde: Ligesaa vel som vi har det pænt i vore Hjem, skal vi gøre, hvad vi kan, for at pynte op i Gudshuset, for der boer jo vor Herre selv under Sakramentets Skikkelse. Imidlertid

havde Pastoren faaet St. Josefssøstre her til Byen for at oprette en Skole. Det var ikke uden Betænkning, de kom, men paa Pastorens Initiativ og ved hans Bekendtskaber varede det ikke ret længe, før Skolen var godt i Gang. Søstrene kunde sige: »Vi kom, vi saa, vi vandt.« Skolen er endogsaa bleven udvidet, og for Tiden har den 50 Børn. Intet Under da, at Pastor W. hang ved dette, som han igennem Aarenes Løb havde set fuldstændiggøres. Han er derfor ogsaa selv vemodig stemt ved Tanken om at skulle bryde op fra en Gerning, som han havde faaet meget kær: Men han vil selvfølgelig kaste sig ind i sin nye Gerning med den samme Interesse, som han har vist her, og vil sikkert hurtig vinde Venner. Vi takker da alle Pastor Wijnen for, hvad han har været for os, medens han var her, og kan kun ønske ham alt Held og al Lykke til hans nye Gerning. *Emil Klint.*

England. Den bekendte engelske Jesuit, P. Bernhard Vaughan, som i snart et Par Menneskealdrer har været næsten den virksomste katholske Præst i England, lige paaskønnet i de fattigste som de fornemste Kredse, hvilke sidste han efter sin Fødsel er nøje knyttet til, har for nylig fejret sit 50aarige Jubilæum som Ordensmand. Pater Vaughan er bleven oversvømmet af Lykønskninger og Gaver, især af aandelig Art. Herimellem skal især fremhæves et Brev fra Jesuiter-Generalen, Pater Ledochowski, hvori denne lykønsker P. Vaughan og lover ham en Gave paa 50 Messer »for hans Vækst i Kærlighed og Troskab mod hans guddommelige Mester, Jesus Christus«. Sammen med Brevet fulgte et Maleri af St. Ignatius af Loyola. Fra Pave Benedikt XV kom en lang, meget naadig Lykønskningsskrivelse, i hvilken han skænker Pater Vaughan det Privilegium, at han altid maa føre et Rejsealter med sig, saa han aldrig skal have Behov at undlade den hellige Messe.

Rom. Forhenværende Biskop af Viterbo, en By ikke langt fra Rom, Titular-Ærkebiskop Antonio Grasselli, har i disse Dage fejret sin 90 aarige Fødselsdag. Det er kun faa Aar siden, at Mgr. Grasselli paa Grund af sin høje Alder trak sig tilbage fra sin Bispestilling og flyttede til de franciskanske Conventualers Kloster i Rom, da han tilhører denne Orden. I sine yngre Aar var Ærkebiskop Grasselli Apostolisk Delegat i Konstantinopel.

— I Anledning af det nye Aar har den Hellige Fader modtaget Gesandter og Ministre fra følgende Lande i Audiens: Spanien, Brasilien, Belgien, Stor-Britannien, Rusland, Columbia,, Argentina, Chile, Holland, Monaco og Peru. Efter Audiensen begav de fornemme Herrer sig til Kardinal-Statssekretær Gasparri for ogsaa der at forebringe deres Lykønskning.

Asien. (Indien.) Ærkebiskoppen af Agra i Indien, Mgr. Carlo Gentili, Medlem af Kapucinerordenen, er afgaaet ved Døden. Mgr. Gentili blev født 1840 i Bertinovo i den gamle Kirkestat og udnævntes 1897 til Biskop af Allahabad, hvorfra han allerede 1898 forflyttedes til Ærkebispesædet i Agra.

Syd-Amerika. (Chile.) Republikken Chiles Regering er meget glad over, at den Hellige Faders Repræsentant i deres Land er bleven forfremmet til Nuntius. Forfremmelsen er sket efter Regeringens Anmodning, og som Bevis paa sin Erkendtlighed har denne nu ladet den chilenske Gesandt i Rom overrække den nye Nuntius et prægtigt Bispekors. Den nye Nuntius hedder Sebastiano Nicotra, og han studerede paa det kapranikanske Kollegium i Rom sammen med Giacomo della Chiesa, den nuværende Pave. Denne konsekreerede selv den 6. Januar sin gamle Studiekammerat til Biskop, ikke blot for at vise den chilenske Regering en Opmærksomhed, men ogsaa af Venskab for Mgr. Nicotra. Det er første Gang, at Pave Benedikt har foretaget en Bispe-Konsekration.

— Mgr. Lauri, Vice-Regens i det pavelige Cancelli, er bleven udnævnt til Apostolisk Delegat for Peru. Mgr. Lauri var mange Aar Professor i Dogmatik ved Propaganda-Kollegiet i Rom.

Brevkasse.

Hr. Redaktør. De bedes godhedsfuldt sige mig, om De da ved det, hvad der er mest i Overensstemmelse med god kirkelig Skik og Brug, at kommunikere under Messen eller før, eventuelt efter denne?

Ærbødigst

Deres stadige Læser.

Ærede Læser. Deres Spørgsmaal er let at besvare. Det er absolut det, kirkeligt set, mest korrekte at modtage den hellige Kommunion under selve Messen, umiddelbart efter Præstens egen Kommunion. At kommunikere før og efter Messen er og bør kun være en Undtagelse, som der dog intet er at indvende imod, naar en rimelig Grund taler derfor. Det hedder nemlig i *Rituale Romanum*, hvor der tales om den hellige Kommunionens Uddeling: »Menighedens Kommunion bør ske under Messen straks efter den celebrerende Præsts Kommunion (med mindre den da undertiden af en rimelig (*rationabili*) Grund sker efter Messen), da de Bønner, der i Messen bedes efter Kommunionen, ikke blot tager Hensyn til Præsten, men ogsaa til de andre Kommunikanter.«

N. H.

Den eukaristiske Forenings Medlemmer bedes erindre Tilbedelsen i St. Ansgars Kirke Fredagen den 2. Febr. til de aftalte Tider.

Lodtrækningen ved Aftenunderholdningen i Stenosgade. Malleriet blev vundet paa Nr. 46 og Vievandskarret paa Nr. 62 B.

K.U.F. Søndag d. 28. ds. Kl. 7½ Møde i Stenosgade 4 B. Foredrag af Præses og levende Billeder. Derefter *Præmieskydning* i to Hold.

St. Josefs Gilde

afholder Fredag d. 16. Februar Kl. 8¹/₄ Aften (præcis*) i St. Knuds Skoles Festsal (Stenosgade 4 B.)

Velgørenheds-Koncert

under Ledelse af Kordirigent ved Jesu-Hjerte-Kirke, Hr. Pastor C. Bannwart, og med velvillig Assistance af kgl. Kammermusikus, Hr. Fini Henriques, kgl. Hofpianistinde, Frk. Johanne Stockmarr, kgl. Operasangerinde, Fru Inger Leth-Rasmussen, kgl. Operasanger, Hr. Marius Jørn-Nielsen. Akkompagnement: Pianistinde Fru Mary Horneman.

Program:

1. 4 stem. Kor med Orkester:
I. Mitterer, Adoro te devote (Kirkemusik i moderne Stil).
 2. Duet for Piano og Violin: { Hr. Fini Henriques og
Beethoven, Sonate (Nr. 8) i G-Dur, Op. 30 { Frk. Joh. Stockmarr.
 3. Solo Sang Hr. M. Jørn-Nielsen.
 4. 5-stem. Kor a capella:
Palestrina, O Beata Trinitas (Kirkemusik i klassisk Stil).
 5. Violin Solo Hr. Fini Henriques.
 6. Solo Sang Fru I. Leth-Rasmussen.
 7. 4-stem. Kor a capella:
Sophus Andersen, Klokke, ring Fred.
 8. Klaver-Solo Frk. Joh. Stockmarr.
 9. 7 stem. Kor a capella:
Ed. Stehle, Heinzelmännchen (humoristisk Korballede).
 10. Orkesterudtog af:
P. E. Lange-Müller, Der var engang —
med Solo og 4 stem. Kor: Vi elsker vort Land.
Flygel fra Hornung og Møller.
- Billetter (I. Pl. 3 Kr., II. Pl. 2 Kr., III. Pl. 1 Kr.) faas i Katholsk Boghandel — hos Portneren, Stenosgade 4 A — St. Andreas Kollegiet — St. Anna Kirke — Bogbindermester Schloemer, Elmegade 22 — Blikkenslager Dose, Studiestræde 41, Tlf. Byen 2297 — Barbermester Riise, Falkonerallé 26, Telf. Vester 2104 y.
- Overtøj maa ikke medtages i Salen.
- Udførligt Program faas ved Indgangen à 15 Øre.
- *) NB. Dørene laases under Udførelsen af første Nummer.

St. Andreas Kirke. Begge Mariakongregationer holder paa St. Ansgarsfesten, Søndag den 28. Januar, Fælleskommunion i Messen 7³/₄.

Ansgariusforeningen

afholder **Søndag den 11. Februar Kl. 12** sin aarlige **Generalforsamling** i Lokalet Bredgade 67, 1. Sal o. G. Eventuelle Forslag maa inden Ti. 6. Februar være indsendt til den fungerende Formand, Hr. Pastor Ronge, Bredgade 64.

Jesu Hjerter Andagt (2. Februar).

- St. Ansgars Kirke:** Kl. 8¹/₄ Messe med sakramental Velsignelse, Kl. 8 Aften Andagt.
- Rosenkranskirken:** Efter 8-Messen sakramental Velsignelse, Kl. 7¹/₂ Aften Andagt.
- St. Annæ Kirke:** Andagt efter Messen Kl. 8 og om Aftenen Kl. 8.
- Jesu Hjertes Kirke:** Efter 8¹/₂-Messen sakramental Velsignelse, Kl. 8 Aften Andagt.
- St. Andreas Kirke:** Efter 8-Messen sakramental Velsignelse, Kl. 7¹/₂ Aften Andagt.

Kirkelig Kalender.

28. Jan. 4. Sønd. eft. H. 3 K. (IHøjmissen: Ansgar.)	4. Febr. Søndag. Septuagesima. (IHøjms.: Kyndelmisse.)
29. — M. Frants af Sales, Biskop og Bekender.	5. — M. Agathe, Jomfru og Martyr.
30. — Ti. Martina, Jomfru og Martyr.	6. — Ti. Titus, Biskop og Bekender.
31. — O. Petrus Nolasco, Bekender.	7. — O. Romoaldus, Abbed og Bekender.
1. Febr. To. Ignatius, Biskop og Martyr.	8. — To. Johannes af Matha, Bekender.
2. — F. Marias Renselse. (Kyndelmisse.)	9. — F. Cyrillus af Alexandria, Biskop og Kirkelærer.
3. — L. Ansgar, Biskop og Bekender.	10. — L. Oktav af Ansgar.

Den katolske Højskole.

Møde Tirsdag den 30. Januar Kl. 8 Aften.

P. Meyer: Klostrenes Vandring.

St. Knudssalen, Stenogade 4, B. Adgang 10 Øre.

A.C. Onsd. d. 31. ds. Kl. 8½ Em. er der Møde i Studenterforeningen. Hr. stud. mag. Hafstrøm taler om protestantiske Ungdomsforeninger.

Ved næste Møde indleder Hr. Pastor Günther en Diskussion om Ungdomssagen.

Katolsk Boghandel.

Stenogade 3. Tlf. Vester 3930. Daglig aaben 9-7, Lørdag til 8.

St. Antonius af Padua Med Ill. 2,50, indb. 3,75. — Jesu Hjerte-Andagten. Ny (4.) Udg. 1,50, 1,75, 3,00. — Joh. Jørgensen: Den røde Stjerne 3,75. — Joh. Jørgensen: Taarnet 2,50. — Kardinal Newmans Søndagsbog 1,50. — Kohl: Kinas Apostel 2,00. — Lector Pouel af Paul Reiter 0,25. — Einführung in die lateinische Kirchensprache 1,25. — Vægkalenderen 1917 0,30. — Budbringeren 1917, I 0,25. Abonnement modtages 1 Kr. pr. Aargang (4 Hæfter). — Ungdomsvennen 0,15. Abonnement modtages 50 Øre pr. Aargang (4 Numre). — Nordisk Ugeblad 0,20. Abonnement modtages 1,50 Kvartalet.

Bestilling paa alle Bøger modtages.

Der forefindes et begrænset Antal Særtryk af Artikelen **Dominikaner-Ordenen**. Eksemplarer à 30 Øre leveres portofrit ved Indsendelse af Beløbet i Frimærker til Baronesse E. Rosenørn-Lehn, Roskilde. Indtægten tilfalder Fredsmessernes Stipendier.

Kollekt for den danske katolske Kirke.

Søndag d. 28. Januar holdes den af det Apostoliske Vikariat foreskrevne **Ansgarius-Bonifacius Kollekt** i alle Kirker og Kapeller til Bedste for vore mest trængende kirkelige Institutioner.

Pastor Ollriks **Gennemgang af Troeslæren med Samtale** finder Sted hver **Onsdag** Aften Kl. 8 i den franske Skoles Gymnastiksal (Indg. gennem Porten t. højre f. Kirken i Boyesgade).

Bekendtgørelse til Rosenkranssognet.

Da Menighedens Regnskab for 1916 vil blive sluttet Onsdag d. 7. Februar, bedes de resterende Bidrag (Kirkeskat, Præstepenge m. m.) snarest indbetalt til Sognepræsten, Hr. Pastor H. Slump eller til Kirkeforstander, Hr. P. Stagno Balestrini, St. Thomas Allé 6² Kl. 7-8.

Forstanderskabet.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2 S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 5.

Søndag den 4. Februar.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Katholiserende Bevægelse i Holland. — Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917. — Luther og Bibelen. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Ordrup. Roskilde. Tyskland. England. Australien. — Omslag: Privat-Annoncer.

Smaa Indledninger.

345.

En from og rosværdig Skik.

For vore katholske Mødre.

Blandt de kirkelige Velsignelser, der findes i det romerske Rituale, er der en, som sikkert er opstaaet af Mindet om og i Tilknytning til Marias Tempelgang, Marias Kyndelmisse. I den ny Pagt er der for kristne Kvinder, der nylig har født, ikke noget i Vejen for, at de snart derefter betræder Guds Hus; Kirken har ikke optaget de jødiske Renselsesceremonier, men den tilbyder de gifte katholske Barselkvinder en særlig Velsignelse, naar de nogle Uger efter overstaaet Fødsel første Gang vil betræde Guds Hus. Det romerske Rituale siger: »Hvis en Barselkvinde, i Overensstemmelse med en from og rosværdig Skik, vil komme til Kirken for at takke for Sundheden og beder Præsten om Velsignelsen, skal han o. s. v.« Heraf ses, at det vel er en frivillig Sag at søge denne Velsignelse, men at Kirken anser det for baade fromt og rosværdigt at gøre det.

Det er at beklage, at denne Skik, der i mange protestantiske Egne, f. Eks i Vest-Jylland, er bleven bevaret

til vore Dage, mere og mere synes at forsvinde blandt vore danske Katholikker. En Aarsag dertil synes at ligge i den Uskik, at man opsætter Barnets Daab i Uger og Maaneder; thi saa kommer jo Moderen med til Daaben, og dette bliver altsaa hendes første Kirkegang. Man kunde i dette Tilfælde jo indrette det saaledes, at Moderen først indføres i Kirken, og at Barnets Daab foretages straks derefter. Men saa bliver det mere omstændeligt, og Bilen venter jo. . . En omvendt Rækkefølge svarer egentlig heller ikke til Kirkens Hensigt med Indledelsen af Barselkvinden — naar hun altsaa allerede har været første Gang i Kirken. Den rigtige Orden er: Lad Barnet blive døbt saa snart som muligt, saa kan Moderen en Søndag (Søndagen fraraades af flere partielle Kirkemøder paa Grund af Præstens Optagethed) henvende sig til Præsten, før hun har betraadt Kirken, og Præsten vil saa indlede og velsigne hende.

Ceremonien begynder uden for Kirkedøren (eller i Sakristiet), idet Moderen knæler ned og faar et brændende Lys i Haanden. Præsten bestænker hende med Vievand og læser den 23. Psalme over hende; derefter rækker han hende en Flig af Stolaen, idet han siger: »Betrød Guds Tempel, tilbed den salige Jomfru Marias Søn, som har givet dig Frugtbarhed.« Saa føres hun frem foran Alteret, hvor hun atter knæler ned, medens Præsten bl. a. beder følgende smukke Bøn over hende: »Almægtige, evige Gud, du som ved Jesu Fødsel af Jomfru Maria har forvandlet de troende Mødres Smerter til Glæde, se naadig ned paa denne din Tjenerinde, der glad vender tilbage til dit hellige Tempel for at takke dig, og giv, at hun efter dette Liv ved den samme salige Marias Fortjenester og Forbøn maa fortjene med sit Barn at naa til den evige Saligheds Glæder, ved Christus, vor Herre. Amen.« Derefter bestænker Præsten hende atter med Vievand og velsigner hende med de Ord: »Den almægtige Guds, Faderens og Sønnens og Helligaandens, Fred og Velsignelse komme ned og hvile stedse over dig. Amen.« —

Vilde det ikke være Skade, om denne »fromme og rosværdige Skik« efterhaanden helt forsvandt? Det er vore gode kristelige Mødre, der skal genoplive den.

P. G. Schmiderer.

Katholicerende Bevægelse i Holland.

I det amerikanske Ugeskrift *America* skriver Præmonstratenserpræsten *G. Rybrook* følgende interessante Artikel om — hvis man tør slutte det af Navnet — sit Fædreland Holland. Den skal her gengives i sin Helhed og lyder saaledes:

Der er for Tiden i Holland en Bevægelse i Gang blandt Protestanterne henimod Katholicismen, hvilken hovedsagelig skyldes den intelligente og ivrige Virksomhed, der udfoldes af *Canisius-Foreningen*, en Organisation, der i meget minder om det bekendte Samfund *Catholic Truth Society* (Katholsk Sandhedsforening) i de engelsktalende Lande.

Canisiusforeningen bestaar af fremragende katholske Præster og Lægfolk og staar under særlig Beskyttelse af det hollandske Episkopat og den berømte Redemptorist-Pater, Kardinal van Rossum. Det har Æresmedlemmer, som yder det finansielle Støtte, og aktive Medlemmer. De sidste skriver Smaahæfter, der uddeles blandt Katholikker og Protestanter, offentliggør apologetiske Artikler i katholske Dag- og Ugeblade, gendriver urigtige Paastande i protestantiske Aviser og Tidsskrifter, leder Foredragssækker paa omtrent samme Maade, som man i Amerika har Oplysningskursus og Missioner for Ikke-Katholikker. Et almindeligt Oplysnings-Bureau er bleven oprettet i Forbindelse med denne Forening, og Annoncer indrykkes i ikke-katholske Dagblade med Opfordring til Læserne om at søge Oplysninger hos Sekrelæren for Canisius-Foreningen angaaende Kirkens Lære om Trossandhederne, Moral, Historie, Sociologi o. s. v.

Paa denne Maade er mange falske Forestillinger om Kirken bleven udryddet, og mange Konvertitter har denne udmærkede Forenings uafbrudte Virksomhed at takke for deres Omvendelse. En velkendt Forfatterinde, *Ida Dorper*, som har skænket os en interessant Beretning om sin Konversion i en lille Brochure, kaldet *Katholiek of Protestant*, skriver, at de Smaaskrifter, som efter hendes Anmodning blev sendt hende fra Canisius-Foreningen, var de menneskelige Hjælpemidler, der førte hende fra Forvirringens Babylon til Fredens hellige By.

Den hollandske Forenings Artikler og Smaaskrifter har givet mange udenforstaaende et bedre Kendskab til den katholske Kirke og større Agtelse og Sympathi for denne. De har ogsaa gjort mange Protestanter mere tolerante overfor Kirken, som man saa det, da Pastor Vethake, Præst ved den reformerte Kirke i Koedijk, gik over fra Kalvinismen til Katholicismen. Da han erklærede overfor sin Menighed, at alvorligt og samvittighedsfuldt Studium havde bevæget ham til at give Afkald paa Protestantismen og antage den katholske Tro, og at han derfor agtede at tage Afsked fra sin Stilling som deres Præst, tillod Sognets Ældsteraad ham at holde et Foredrag i Kirken, i hvilket han forelagde de Grunde, der havde bevæget ham til at tage det vigtige Skridt.

Den dybere Paaskønnelse af den katholske Lære, der som oftest er Følgen af bedre Kendskab til Kirken, har nylig lagt sig for Dagen i adskillige protestantiske Præsters Ytringer. Nogle af de interessanteste af disse er citerede af Præsten A. R. Rutgers i en overordentlig læseværdig Artikel i det protestantiske Maanedsskrift *Omhoog*.

Præsten J. L. Snethlage føler det f. Eks. som en stor Mangel, at »Protestantismen ikke besidder noget, der kan være en Erstatning for det katholske Dogme om Skærsilden«, og tilføjer, at »den katholske Lære om en Renselse efter Døden, aandeligt opfattet, er psykologisk uendelig mere fornuftig end de taabelige og latterlige Opfattelser om Tilstanden efter Døden, der er gængse blandt Protestanterne«. Videre citeres en Udtalelse fra en Prædiken af Pastor B. de Ligt, hvori de helliges Dyrkelse forsvares og tilraades. En anden Præst, Pastor G. H. van Senden, vel kendt i protestantiske Kredse for sine katholske Tilbøjeligheder, betragter det tilsyneladende som sit Livs Formaal at sprede bedre Kendskab til katholsk Kristendom blandt sine protestantiske Trosfæller. Han er særlig ivrig for at fremme den kristne Askeses Principper og Retraite-Bevægelsen blandt de hollandske Calvinister. En tredje Præst, Pastor Gerritsen, holdt Hvide Søndag 1916 en Prædiken om den sakramentale Absolution, som Protestanterne efter hans Mening med Urette havde forkastet. Og endnu en Præst nævnes,

som forsvarede den katholske Kirkes hierarkiske Ordning som et uundværligt Led mellem Kirken og Verden.

Forfatteren til Artiklen i *Omhoog* konstaterer, at Spørgsmaalet ikke saa meget drejer sig, om man skal gaa over fra den ene Kirke til den anden, som om, hvorledes man skal naa til et dybere religiøst og aandeligt Liv. Religionens store til Grund liggende Sandheder som Mystik, Syndsbevidsthed, Frigørelse fra de jordiske Ting, sand Katholicisme, Autoritet i Troens Anliggender findes alle sammen i den romerske Kirke. Han er ogsaa ganske enig med Pastor van Senden om, at »kun protestantisk Snæversynethed kan lade være at se, at den romerske Katholicisme tilfredsstiller de dybeste Længsler og den stærkeste religiøse Trang i den menneskelige Sjæl«. Han slutter med at citere endnu en Præst, der siger: »En aandelig og religiøs Vækkelse i Folket vil nødvendigvis medføre flere Konversioner til Rom.«

Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917.

4. Afladen.

En hel Afhandling har Sognepræst H. G. Jørgensen, Farup, viet vor katholske »Aflad og Afladshandel«^{*)}. Enhver dannet Katholik, der ønsker at overbevise sig om, hvorledes vor Kirkes Lære og Praksis kan blive mishandlet, finder her al ønskelig Anledning. Ikke som om Sognepræst Jørgensen vil bringe usandfærdige Beskyldninger eller disker op med den forældede Paastand, at Aflad er ensbetydende med Syndsforladelse. Han har tvertimod Ret i at sige, ligesom Morten Pontoppidan gør, at det ikke er let at svare paa Spørgsmaalet: »Hvad er Aflad?«, i alt Fald, naar Spørgeren er en luthersk Præst, der vil angribe den katholske Kirke. Det skal dog her anerkendes, at Morten Pontoppidans bekendte Luther-Biografi hæver sig højt over H. G. Jørgensens Tone og viser en tydelig Stræben efter at dømme vor Kirkes Anliggender paa en retfærdig Maade.

Naar man historisk vil klargøre Afladens Væsen og alt, hvad der hænger sammen dermed, er det unægtelig »en indviklet Sag« for Protestanter. Det er, ligesom en Kineser — lad os sige: en meget lærd, kritisk Kineser — ud

^{*)} I Diakonisse-Stiftelsens Almanak 1917.

fra kinesiske, men ogsaa maaske fra en eller anden dansk Kilde vilde skrive en Afhandling om Grundtvigianismen. Det er jo muligt, at vedkommende lærde Kineser opfattede denne Fremtoning i dansk Aandsliv paa en nogenlunde rigtig Maade, men

Og dog har »Afladen« hos os Katholikker langt fra den Betydning, som Grundtvigianismen har for det danske Aandsliv i det 19. Aarhundrede. Udenforstaaende vil altfor let fanges af en eller anden lille Biomstændighed, naar det gælder om at studere en fremmed Indretning. Deres Opmærksomhed bortledes derved let fra Hovedsagen.

Da disse Linjer formodentlig ogsaa læses af Protestanter, maa det være mig tilladt, kort og — som jeg haaber — klart at fremstille Kernepunkterne i hele Afladssagen, thi deraf vil Bedømmelsen af enkelte Punkter i Reformationshistorien være afhængige.

Aflad er en delvis eller fuldstændig Eftergivelse af Syndestrafte. Den meddeles i Forbindelse med en eller anden Bodsøvelse, f. Eks. Bøn, Almisser, Valfart, og kun, naar man har angret og faaet Forladelse for sine Synder. Det er altsaa ganske umuligt, at man kan vinde en saadan Eftergivelse bare ved Penge eller for »fremtidige Synder«.

Hvad i al Verden kan Protestanter forresten have imod en saadan Eftergivelse, naar de selv lærer, at en angerfuld Tro og Tillid til Herren — noget, vi Katholikker selvfølgelig først skal have, inden der kan være Tale om Aflad — allerede i sig selv er nok til at udslette eller, som Luther sagde, »tildække« baade alle Synder og alle Syndestrafte? Protestanterne tildeler sig selv jo fuldkommen Aflad ved Troens Bekendelse — hvorledes kan de saa se noget »udvortes«, noget »overfladisk« ved dette, at vi Katholikker efter Syndsbekendelsen gør Bod for vore Synder og eventuelt — thi det er ganske efter individuel Fromhed og Ønske — forretter nogle Bønner, giver Almisser o. s. v. for at faa Eftergivelse af mulige Syndestrafte? Jeg siger: mulige, thi vi ved jo saare lidet, om hvad den enkelte skal bøde for sine Synder. Men Gud straffer os for vore Synders Skyld, og at vi skal »løskøbe« os fra vore Synder ved Almisser og fra vore Misgerninger ved Barmhjertighed imod de fattige, som Skriften siger (Dan. 4,24), det ved vi. Desuden ved vi, at Herren har sagt til Apostlene: »Hvadsomhelst I løser paa Jorden, det vil ogsaa være løst i Himmelen.« (Matth. 18,18).

Det er altsaa et godt bibelsk Grundlag, vi staar paa, et Grundlag, som nu snart har 1900 Aars Hævd for sig,

og som har støttet en alvorlig Betragtning af Synd og Skyld og fremmet en praktisk Bodsøvelse. Herren sagde jo til den angrende Røver paa Korset, at denne endnu samme Dag skulde være med ham i Paradiset, men dette betød for Røveren ingen fuldstændig Fritagelse for Syndestrafen. Tvertimod maatte han jo endnu lide grusomt i flere Timer. Men han led det altsammen netop som Straf for sine Synder (Luc. 23,41). Altsaa begge Dele: Bodstanken, Bodsøvelse og en rimelig Eftergivelse af Syndestrafte finder Plads i vor Kirkes Lære.

Hvorledes staar det til med disse Dele hos Protestanterne? Jeg vil ikke her indlede en Polemik, thi alle disse Artikler er udsprungne af den bitre Nødvendighed at forsvare os imod usandfærdige Angreb. Men jeg tillader mig at bemærke, at protestantiske Præsters ubeføjede Angreb paa vor katholske Bodspraksis staar i et mærkeligt Forhold til deres egen Lære om Synden og Syndestraffens Eftergivelse.

Efter denne principielle Redegørelse maa vi se paa Sagens historiske Side, der ikke helt falder sammen med de nævnte Principper.

En Afladsforkyndelse var den Gang omtrent noget i Retning af »en Mission« eller en »Vækkelsesuge«. I flere Dage blev der afholdt Prædikener, højtidelige Gudstjenester og Andagter. Tilstrømningen var stor, allerede fordi der prædikedes af fremmede Talere, Ordensfolk, af hvilke vist mange talte bedre end de almindelige Præster. Der prædikedes om Religionens store Sandheder, om Død og Dom, Himmel og Helvede. Derfor var ogsaa Tilstrømningen til Skriftestolene og Herrens Bord usædvanlig. Thi ikke blot Prædikanterne, ogsaa de mange Andagtsbøger og kirkelige Forordninger udtalte alle som een, hvad den saa ilde omtalte Dominikaner Johann Tetzel udtrykkelig baade i sine Instruktioner til Afladsprædikanterne og i sine Theser imod Luther fremhævede: »Enhver Aflad gives for det første for Guds Æres Skyld. Saaledes gør den, der giver en Almisse for at vinde en Aflad, dette til Guds Ære, eftersom ingen modtager en Aflad, hvis han ikke har en sand Anger og er i Guds Kærlighed, og hvem der gør noget godt af Kærlighed til Gud, indordner derved sit Liv under Gud.«¹⁾ Dette var den stakkels Tetzels egne Ord. At hans Underkommisærer og Medhjælpere optraadte stødende, var vistnok ikke hans Skyld. Han modtog endog af Luther privat den Forsikring, at

¹⁾ Se f. E. Joh. Janssen Geschichte d. deutschen Volkes I. og II. Bind og „An meine Kritiker“, 14. Brev, hvor der ligesom i Grisars første Bind findes et rigt Bevismateriale.

Larmen ikke var begyndt for hans (Tetzels) Skyld. »Barnet havde en anden Fader.« Det var et sandt Ord.

☞ Ogsaa i dette, at der var fastsat en vis Almisse til Peterskirkens Nyopførelse for at vinde enten Afladen eller de andre »Naader«, var der i og for sig intet galt i. Thi alle de, der ikke godt kunde give Bidrag, kunde alligevel faa Del i Afladen paa de gængse Betingelser, og et Offer, en Bodsøvelse skulde nu engang være knyttet til Afladens Erhvervelse.

Men der var samtidig nogle andre »Naader«, som gav Anledning til Misbrug.

Der blev udstedt Fuldmagtsbreve til Skriftefædre, hvilke man kunde erhverve sig — selvfølgelig ingen Syndsforladelse, men en lettere Adgang til Skriftemaalet for visse Tilfælde — og desuden kunde man »tilvende« de afdøde, man ønskede at hjælpe, en Aflad. Dette sidste Punkt blev desværre misbrugt, idet man her kun skulde give Pengene efter en den Gang udbredt, men nu fuldstændig opgivet Mening. Men ogsaa den Gang kunde ingen være vis paa, at Bidraget frelste Sjælen ud af Skærsilden; dog haabede man det paa Grund af Kirkens Forbøn.

Ordene: »Naar Pengene klinger i Bøssen, farer Sjælen i Himmelen« er en i vore Øren afskyelig Talemaade, men den udtrykker groft, hvad vistnok den Gang mange af Tetzels Medhjælpere har sagt for at faa saa mange Bidrag som muligt.

Det var et aabenbart Misbrug. Og hvis Luther havde nøjedes med at paatale den Slags Fejl, vilde han have været en sand Reformator og forresten have udtalt, hvad allerede Kardinaler og fromme Theologer fra hin Tid, f. Eks. Kardinal Sadoletto sagde: at den Slags Afladsbevilinger var urigtige, og at han havde søgt at hindre dem.

Skylden falder tungt paa visse letfærdige Kirkefyrster, der maaske ligesaa meget som de saakaldte Reformatorer har bidraget til, at denne sørgelige Splid opstod, hvorved de bedste og ædlestes Aander i de senere Aarhundreder skulde adskilles. Skylden falder her paa den letfærdige Pave Leo X og den elendige Ærkebiskop af Mainz, Kardinal Albrecht af Brandenburg. Navnlig den sidste var et Eksempel paa alt det, en Kirkens Mand, en Herrens Tjener ikke burde være.

Men naar vi her aabent vedgaar Kirkens, d. v. s. dens menneskelige Sides Brøst — har da andre Religionssamfund Ret til at kaste Sten ud fra deres Glashus? Hvor er det Samfund, som ikke er sammensat af skrøbelige Mennesker?

Men hvad der ikke kan bevises, det er, at selve Kirkelæren om Aflad er ukristelig, og at man den Gang var

berettiget til at afskaffe Kirkens Læremyndighed og andre væsentlige Indretninger og sætte en ny, aldeles uhørt Lære i Stedet.

Endnu mindre skal man i Aaret 1917, bare for at ophøje Reformationen paa vor Kirkes Bekostning, komme med Udtalelser, som Sognepræst Jørgensen, Farup, gør.

Han skriver — i Diakonisse-Almanakken — bl. a.: »Anger [hos Katholikerne i hin Tid] var ikke nok, thi den Anger, en Synder kunde fremtvinge, var som oftest ufuldstændig.« — Hvad mener Sognepræsten med, at vi Katholikker »som oftest« kun kan »fremtvinge« en — »ufuldstændig Anger?« Hvert Ord viser, at Pastoren er paa vilde Veje.

Han skriver ogsaa saaledes: Aflad og Syndsforladelse var »omtrent det samme« i den »almindelige« katholske Opfattelse. Hvad ved De dog, Hr. Pastor Jørgensen, om den »almindelige« Mening hos os Katholikker nu, end sige den Gang?? End videre: Afladsskatten var »oplagret paa forskellige Steder«. Man kunde fristes til at spørge: Hvor mange Meter højt, Hr. Pastor Jørgensen? Og hvorfra ved De, at Læren om Skærsilden er »en af Pavekirkens værste Vildfarelser«? Er det da saa slemt at bede for de afdøde, »for at de maa faa Forløsning fra deres Synder« [2 Makk. 12,43 ff.]? F. F. M.

Luther og Bibelen.

I »Berl. Tid.« af 28. Jan. Side 19 læses følgende:

»Som Dreng traf Luther tilfældig paa Bibelen. Han havde aldrig set den før. Han slog den op og læste Historien i 1. Sam. 1. om Samuels Moder. Den gjorde Indtryk paa ham, og han tænkte ved sig selv, at han vilde være meget glad, om han engang kunde faa saadan en Bog. Kort Tid efter købte han sig en Postille (som jo var betydelig billigere end en Bibel) og blev glad overrasket ved at opdage, at den indeholdt flere Evangelier end dem, han hidtil Aaret rundt havde hørt.

»Denne Begivenhed — fortsætter Berl. Tid. — er utvivlsomt historisk og passeret i Magdeburg. Senere fik den imidlertid en udvidet Form og blev henlagt til Luthers Studentertid. Saaledes hos Mathesius. Luther skulde da i Universitetsbiblioteket for første Gang have set en Bibel og læst i den. Dette er ganske umuligt, Bibelen var slet ikke saa ukendt en Bog i Middelalderens Slutning, som man ofte forestiller

sig, end ikke hos Lægfolk, og Brødrene af Fælleslivet har vistnok benyttet Bibelen ved deres Undervisning. Som Student maa Luther have set Bibelen. Men som Dreng er det meget sandsynligt, at han uventet falder over den, f. Eks. hos Nulbrødrene, og den lille Fortælling giver i saa Fald et fint og smukt Billede af, hvilket Indtryk Bibelen kan gøre paa en opvakt 14 Aars Dreng.«

»Berl. Tid.« skal have Tak for denne lille Fortælling. Vilde det ikke være en fortjenstfuld Gerning, om den trykte den særskilt i Millioner Eksemplarer og spredte den over hele Landet, for at den gamle Krønike om, at den katholske Kirke havde forholdt sine Børn Bibelen, endelig engang kunde stedes til Jorden?

Vi maa dog tillade os at føje nogle Bemærkninger til.

1. »Bibelen var slet ikke saa ukendt i Middelalderens Slutning.« Heller ikke i Middelalderens Begyndelse og hele Middelalderen igennem. Thi i hvert Aarhundrede fremstod der en hel Del ny Bibeloversættelser, som af de flittige Munke blev kopieret i mangfoldige Eksemplarer. Selvfølgelig var dette et sent Arbejde, og der kunde ikke være Tale om en Udbredelse i stor Stil. Men saasnart Bogtrykkerkunsten var bleven opfundet, kom der Fart i Sagerne. Bibelen hørte til de første Bøger, der blev trykt, og før Luther satte sig til at oversætte den, eksisterede der mindst 19 fuldstændige Oversættelser, dels paa Højtysk, dels paa Plattysk. I Aaret 1494 kunde Sebastian Brant skrive: »Bibelen er over hele Landet.« — Hvad skal man efter dette sige om Luther, naar han paastaar: »For 30 Aar siden var Bibelen ukendt.« (L's sämmtl. Werke, Erl. Udg. 60de Bd. S. 255)? Uden de Bibeloversættelser, der allerede havde eksisteret i over 50 Aar, havde selve Luther ikke været i Stand til at oversætte Bibelen saa hurtigt, som han gjorde.

2. »Brødrene af Fælleslivet har vistnok benyttet Bibelen ved deres Undervisning.« Ikke blot de. I Klostrene, selv i de kvindelige Konventer, dannede Bibelen en Del af Bordlæsningen, og den blev ligeledes flittig benyttet ved den theologiske Uddannelse af de vordende Præster. Saa man maa slaa Hænderne sammen af Forbavselse ved at læse Luthers Anekdote om Biskop Albrecht af Mainz. Han fortæller nemlig, at Albrecht paa Rigsdagen i Augsburg 1530 engang havde læst i Bibelen og udraaht: »Jeg ved ikke, hvad det er for en Bog,« endogsaa med den vanvittige Tilføjelse, »thi alt, hvad der er i den, er imod os« (Erl. Udg. Bd. 57 S. 35 f.).

3. »Som Student maatte Luther have set Bibelen.« Ja, det maatte han sandelig, dersom han ikke var stærblind. Han studerede jo i Erfurt. Og i Erfurt stod netop Bibellæsningen i høj Blomstring. Men hvordan kunde Lu-

ther saa sige: »Dengang jeg var 20. Aar gammel, havde jeg endnu ikke set nogen. Jeg troede, der fandtes ikke flere Evangelier og Epistler foruden dem, der var i Postillerne. Endelig fandt jeg i Bibliotheket i Erfurt en Bibel, som jeg tit læste til stor Forundring for Dr. Staupitz« (Erl. Udg. Bd. 60 S. 255)? Skulde mon Staupitz have ytrei sin Forundring over Luthers Paastand, at han aldrig før havde set en Bibel?

4. Kunde Protestanterne efter alt dette ikke beslutte sig til at revidere deres Historiebøger o. lign., hvori de gamle Fabler om Pavekirkens Foragt eller Frygt for Bibelen atter og atter diskas op paa ny? Og kunde de ikke beslutte sig til at stryge det fæle Vers i Grundtvigs Salme, hvori det hedder, at Bibelen var lagt paa Hylden?

F. Esser.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. I Tirsdags fortalte Hr. Pastor Meyer paa Højskolen om den h. Columban, som to—tre Hundrede Aar før den hellige Ansgar forlod sit Fædreland Irland og paa det europæiske Fastland i høj Grad fremmede Klostartanken og øvede stor Indflydelse under Datidens forvirrede og vilde politiske og moralske Forhold.

Ordrup. Førrige Søndag — den Aften, Agnesforeningen havde sin vellykkede Aftenunderholdning i Boyesgade — var Hr. Pastor Günther paa Vejen ind til denne Fest. Paa Trianglen havde han imidlertid det Uheld at blive revet omkuld af Sporvognen og var nær ved at blive kørt over af den; heldigvis blev han dog i Tide trukket bort fra Bivognen, saa han slap med at faa Brystet noget klemt. Pastor Günther kørte straks til St. Josefs Hospital, hvor han endnu ligger, ret godt tilpas, men dog med nogen Ømhed i Brystkassen. Der er godt Haab om, at Pastor Günther snart kan vende tilbage til Kollegiet.

Roskilde. Forflyttelserne i denne By og Ringsted har vakt megen Sorg i de to smaa Menigheder. Et Medlem af den sidste fortæller, at Pastor Wijnens Afskedsmesse kunde faa enhver til at tænke paa Absalons Sjælemesse i samme By for hans Ven Valdemar den Store, hvor alle græd, og den store Kirkens Mand døjede med at føre sin Messe til Ende. Ogsaa Pastor Quadvliegs Afrejse fra Roskilde synes at have været til stor Sorg for Menigheden der. *Roskilde Avis* skriver saaledes herom: »Tirsdag den 23. Januar tiltræder herværende katholsk Præst, Pastor Quadvlieg, sin Stilling som Sognepræst i Ringsted. Pastoren, som i 2¹/₂ Aar har været Hjelpepræst under Pastor Kerck-

hoffs her i Byen, har i denne saa korte Tid som kun faa forstaaet at gøre sig ualmindelig agtet og afholdt, ikke blot blandt Katholikkerne, men ogsaa blandt de anderledes troende, med hvem Pastoren har stiftet Bekendtskab, enten ved sine Undervisningstimer i Sprog eller paa anden Maade. Pastoren, som i alt er en Menneskeven, vandt alles Tillid, med hvem han kom i Berøring. Man vil derfor let kunne forstaa, hvilken Sorg det er for de herværende Katholikker, der med velment, dyb Vemod nu maa tage Afsked med deres Præst, der i enhver Hensende efterlader sig et varigt og smukt Minde.»

Emmanuel.

Tyskland. Fra Kølner kommer Efterretningen, at Domprovst Dr. Berlage den 27. Januar er afgaaet ved Døden i sit 82. Aar. Ogsaa herhjemme vil dette Dødsbudskab vække Deltagelse. Dr. Berlage var nemlig i Aarene 1864—65 ansat ved St. Ansgars Kirke i København og vandt sig under dette sit altfor korte Ophold her i Landet Venner, der har bevaret ham i trofast Minde. Efter at være vendt tilbage til sit Fædreland beklædte Dr. Berlage forskellige betydningsfulde Stillinger og blev i Aaret 1886 paa den tyske Kejsers Anbefaling udnævnt til Domprovst ved Kølner Domkirke, en Stilling, som i Anseelse rangerer omtrent lige med en Bispestilling, og som han beklædte lige til sin Død. Dr. Berlage vedblev altid med at nære Interesse for Danmark og var overordentlig venlig og gæstfri overfor alle Danske, som besøgte ham i Kølner. Den, som skriver disse Linier, kom for godt en halv Snes Aar siden en 1. Maj om Aftenen sammen med sin Søster ind i Kølner Domkirke til Andagten og saa der en ærværdig gammel Prælat blive ledet gennem den tætpakkede Folkmængde frem til Prædikestolen, hvor han — halv blind, som han allerede den Gang var — famlede sig op ad Trinene og holdt en smuk Majandagtsprædiken, hvori han bl. a. — som Eksempel paa den selv hos Protestanter mædfødte naturlige katholske Sans — fortalte om, hvorledes han for mange Aar siden i et protestantisk Land oppe imod Nord havde fundet et smukt Billede af den hellige Jomfru paa Hæderspladsen i en protestantisk Familjes Stadsstue, hvad der havde glædet hans katholske Hjerte meget. — Jeg, som den Gang endnu ikke kendte Dr. Berlage personlig, gættede da straks, hvem Prædikanten var, og lærte ham ogsaa snart derefter at kende som den aldeles udmærkede, forekommende Vært, han som sagt altid var. Naar man ellers ønsker et Bevis for den Interesse, som Dr. Berlage bevarede for Danmark, saa kan man f. Eks. slaa op i »Nordisk Ugeblad« 1888, No. 47, S. 849. Der vil man finde en interessant historisk Artikel fra hans Haand om »Den danske Kongedatter: Søster Isa-

bella af Jesus Maria« (en Datter af Kristian IV og Kristine Munk), en Artikel, som — hvis Børge Jansen havde kendt den — kunde have sparet ham hans møjsommelige Søgen i alle mulige kølnske Klosterarkiver, da dens Indhold næsten Ord til andet er ganske det samme som den danske Forfatters Artikel i Fyens Stiftstidende for 25. Juli 1909. — Dr. Berlage var forøvrigt Medarbejder ved forskellige tyske theologiske Tidsskrifter og en lang Aarrække Redaktør af det bekendte Tidsskrift »Chrysologus«. Hvad Domprovst Dr. Berlage ellers i sine forskellige, meget betroede Stillinger har virket for Guds Ære og Sjælenes Frelse ved sit ægte kristelige, fromme, blide og venlige Væsen og Væren, der gjorde ham afholdt af alle, selv af Kirkens ret fanatiske Modstandere i Preussen, det er noget, som hovedsagelig er kendt af Gud alene. R. I. P.

F. R.

England. Gilbert K. Chesterton er Navnet paa en af de for Tiden i dette Land mest bekendte Mænd. Han nævnes ogsaa ofte i danske Blade, nu sidst i Plovfuren af 20. Januar, hvor cand. theol. Hee Andersen har skrevet en meget interessant Artikel om ham. Vi tillader os her at give nogle Uddrag af denne. »Chesterton er først *Journalist*. Han er *Journalist* med Liv og Sjæl. Han kan lægge alt sit Vid og hele sit gode Hjerte ind i Behandlingen af en eller anden Bagatel i det offentlige Liv eller i Folks Maade at tænke paa, som under hans Hænder bliver et Symptom paa det, der er galt i Verden og stjæler Glæden fra Menneskene. Han slaar til højre og venstre, blandt konservative Modstandere og liberale Meningsfæller, uden Personsanseelse. Han udtrykker sig helst i Paradokser, er altid overraskende, stiller Tingene paa Spidsen; men man kan være sikker paa at finde en alvorlig Mening bag den sprælske og vittige Form. Chesterton er endvidere *Digter*. Han kan skrive Detektivhistorier næsten lige saa spændende som Conan Doyle's og med en hel Del mere Indhold. Han er ogsaa en betydelig *Litteraturkritiker*. Hans Bøger om Charles Dickens og Robert Browning er meget læseværdige. Men egentlig er han dog *Filosof* — i den Forstand, at der blandt alle de mange Indfald, Vittigheder og barokke Paahit, bag Avisartikler og Forbryderhistorier, ligger en dybtbefæstet Livsanskuelse, som han ikke bliver træt af at forkynde. Klarest træder den frem i to Bøger, som bærer de meget sigende Titler *Heretics* (Kætterier) og *Orthodoxy* (Rettroenhed). Kætterier er en Uting, mener Chesterton. Folk siger: »Jeg mener saadan og saadan, det er maaske nok noget kættersk, men . . .« Men man har ganske simpelt ikke Lov at være Kætter. Kætter er

den, som nedbryder Menneskelivet i Stedet for at bygge det op, som tager Glæden fra Mennesket, hvor han skulde bringe den, som er Skeptiker i Stedet for Tilbeder. Kætteriet over alle Kætterier er den tyske Pessimisme, især Nietzsche's Dyrkelse af Overmennesket, med dens engelske Aflæggere som Shaw og H. G. Wells. I Modsætning til alle Kætterierne hejser Chesterton Orthodoxiens Fane. Orthodoxien er for ham Kristendommen, nærmest i katholsk Form. Han staar vistnok inden for den engelske Statskirke, men tilhører dens stærkt katholiserende højkirkelige Fløj. Det synes, at hans Trang til Tilbedelse og til at møde det underfulde i Tilværelsen har ført ham i denne særlige Retning. Hans Forsvar for Troen er lige saa vittigt og paradoksalt stillet op som f. Eks. hans Angreb paa Overhuset, Toldbeskyttelse eller Chauvinisme. Kristendommen er meget *morsommere* end Atheismen. Den giver Farve og Glans over Livet, hvor Fritænkeriet kun byder et enstonigt og kedsommeligt Graat i Graat. Nu vil man vel sige, at dette er en temmelig overfladisk Maalestok; hvem borger os for, at Livet er eller skal være morsomt? Men for Chesterton ligger der noget langt dybere bagved. Kristendommen er det *livsbekræftende*, hvor Atheisterne er Livsfornægterne. Livet skal *leves*, og det faar først sin sande Mening og Indhold, naar vi anerkender dets guddommelige Udspring og Formaal. Denne Følelse af Livets Mysterium, forfærdende for den vantro, men rigt og vidunderligt for den troende, er det, der dybest begrunder Chesterton's Kristendom. I Orthodoxy skildrer han sin egen Udvikling, hvordan han fra Begyndelsen stræbte efter at danne sin egen Livsanskuelse. Men det gik ham som en Mand, der startede en Ekspedition for at opdage en ukendt Ø i Sydhavet og kom ud af sin Kurs, saa han landede paa en mærkelig Ø, som han gav sig til at »opdage«, indtil det pludselig gik op for ham, at han stod i England og var ved at opdage Pavillonon i Brighton. Han studerede Kristendommen, — men kun gennem dens Angribere. Her stødte han paa noget mærkeligt. De var nemlig alle enige om, at Kristendommen havde Uret, men dermed ophørte Enigheden. For nogle hævdede, at den var alt for livsglad, andre, at den var asketisk. Nogle fandt den for aristokratisk, andre for demokratisk. Nogle angreb de Kristne, fordi de alle sammen mente det samme, andre angreb dem for deres indbyrdes Uenighed. Han tvivlede endnu ikke paa, at Kristendommen var forkert, men den maatte være det paa en meget løjerlig Maade. For det var jo, ligesom man hørte om en Mand, som alle var enige om, at der var noget forkert ved; men nogle fandt ham for høj og andre for lille, nogle for tyk,

andre for tynd, nogle for lys, andre for mørk. I saa Fald maatte man komme til det Resultat, at han maatte være en meget mærkelig Slags Vanskabning. Hvis ikke — her dæmrede der et Lys — Hemmeligheden skulde være den, at han netop var et ganske normalt Menneske, og det var hans Kritikere, som der var noget forkert ved. Og — ligesaadan kunde det jo være med Kristendommen! Saa gik han til Evangelierne, og her fandt han, hvad han søgte. — Her hjemme hos os har Johannes Jørgensen paa omtrent samme Grundlag leveret et udmærket Forsvar for Kristendommens Sandhed.

Australien. Ærkebiskop Dunne af Brisbane er afgaaet ved Døden i en Alder af 86 Aar. Afdøde, som var født i Irland, udvandrede i 1863 til Australien, hvor han efter næsten 20 Aars præstelig Virksomhed i 1882 blev udnævnt til Biskop af Brisbane, der fem Aar senere blev ophøjet til et Ærkebispesæde. Hans Efterfølger bliver Hjælpebiskoppen af Brisbane, Titular Ærkebiskop Dr. Duhig, som i 1905, kun 34 Aar gammel, blev konsekreret til Biskop af Rockhampton, hvorfra han i 1912 blev forflyttet til Brisbane.

Unio. Juventusaften Fredag den 9ende Februar Kl. 8 $\frac{1}{2}$ i Søpavillonon. Mandlige Medlemmer under 30 Aar bedes give Møde. Forhandling om Juventusaftenernes Fortsættelse.

Søndag d. 18 Februar 1917 Kl. 8 Fastelavnsfest i Lokalerne, Frederiksberg Allé 11. Nærmere i næste Nr.

Ordrup. Mariakongregationen for Mænd holder **Diskussionsmøde** Torsdag den 8. Februar. Alle Kongreganister bedes om, saa vidt muligt, at komme til dette Møde, da vi skal omtale noget, der er vigtigt for os alle.

»Fidelitas«. Ved vor Sammenkomst, Onsdag d. 7. Februar, forevises Lysbilleder. *Bestyrelsen.*

Abonnement paa „Ungdomsvennen“

bedes fornyet i Løbet af **Februar Maaned**. Restancer for 1916 bedes ligeledes **snarest** indbetalt.

Ekspd., A. V. Günther, Bangertsg. 11, Kbhvn. N.

Udbyttet

af Aftenunderholdningerne, som en Kreds af Dilettanter afholdt i Stenosgade i velgørende Øjemed, var 208 Kr. 21 Øre, hvilken Sum nu er overleveret til det Apostoliske Vikariat, der med Tak har taget imod den som et kærkomment Bidrag til de katolske Folkeskolelæreres Dyrtidstillæg. *Vikariatssekretæren.*

St. Ansgars Kirke. Søndag den 4. Februar Kl. 9 $\frac{1}{2}$ Form. Lysevielse og Procession, Kl. 10 Højmesse. Ved Eftermiddagsandagten er der ingen Procession.

Mødreforeningen Ti. d. 6. Febr. Kl. 8 $\frac{1}{4}$ læses i St. Ansgars Kirke den h. Messe for Foreningens Medlemmer og Anliggender.

Nogle Timers ugentligt **Regne- og Skrivearbejde** kan faas. Billet, mrk. »Skrivearbejde«, modtager Redaktøren.

Kirkelig Kalender.

4. Febr. Septuagesima Søndag. (I Højm.: Kyndelmisse.)	11 Febr. Sexagesima Søndag.
5. — M. Agathe, Jomfru og Martyr.	12. — M. Serviterordenens Grundlæggere.
6. — Ti. Titus, Biskop og Bekender.	13. — Ti. Ferialdag.
7. — O. Romoaldus, Abbed og Bekender.	14. — O. Valentinus, Martyr.
8. — To. Johannes af Matha, Bekender.	15. — To. Faustinus og Jovita, Martyrer.
9. — F. Cyrillus af Alexandria, Biskop og Kirkelærer.	16. — F. Ferialdag.
10. — L. Oktav af Ansgar.	17. — L. Marias Officium.

Den katolske Højskole.

Møde Tirsdag den 6. Februar Kl. 8 Aften.

P. Breitung: Åbevennernes gamle Uheld om igen.

St. Knudssalen, Stenogade 4, B. **Adgang 10 Øre.**

Pastor Orlis **Gennemgang af Troeslæren med Samtale** finder Sted hver **Onsdag** Aften Kl. 8 i den franske Skoles Gymnastiksal (Indg. gennem Porten t. højre f. Kirken i Boyesgade).

Bekendtgørelse til Rosenkranssognet.

Da Menighedens Regnskab for 1916 vil blive sluttet Onsdag d. 7. Februar, bedes de resterende Bidrag (Kirkeskat, Præstepenge m. m.) snarest indbetalt til Sognepræsten, Hr. Pastor H. Slump eller til Kirkeforstander, Hr. P. Stagno Balestrini, St. Thomas Allé 6^a Kl. 7-8.

Forstanderskabet.

Ansgariusforeningen

afholder **Søndag den 11. Februar Kl. 12** sin aarlige **Generalforsamling** i Lokalet Bredgade 67, 1. Sal o. G. Eventuelle Forslag maa inden Ti. 6. Februar være indsendt til den fungerende Formand, Hr. Pastor Ronge, Bredgade 64.

Velgørenheds-Koncerten den 16. Febr. — se forrige Nummer.

Katolsk Boghandel Stenogade 3. Kbhvn. B. Aabent 9-7. Tlf. Vester 3930. Bøger, Billeder, Devotionalier.

K.U.B. (Katholsk Underretnings Bureau), et Samfund af katolske, akademiske Lægfolk, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katolikker, som maatte ønske at faa nøjere Kendskab til den katolske Kirke. Henvendelser, der alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister **Matthæus Hansen**, Hovmarksvej 20, Charlottenlund.

At min inderlig kære Mand, **Ignatz Prochaska**, er afgaaet ved en stille og rolig Død Fredag den 26. ds., bekendtgøres herved for Venner og Bekendte af hans dybt-sørgende Hustru, Børn og Svigerbørn.

Bertha Prochaska.

NB. Den afdøde anbefales til de troendes Forbøn.

Begravelsen har fundet Sted.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 6.

Søndag den 11. Februar.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Den glatte Guldring. — Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917. — Kom tilbage! — Frederiks første Whisky. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Horsens. Belgien. Pom. — Brevkasse. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

346.

Sexagesima.

Saa er den alvorlige Tid der igen, hvor Præsten staar ved Alteret, klædt i Bodens Farve, i det mørke Kirkeviolet, der engang imellem næsten kan forekomme en at være sort. Intet Alleluja kommer mere fra hans Læber.

Egentlig skulde vi jo allerede i Søndags have mødt disse Bodstidens Kendetegn; men Højtideligholdelsen af Marias Offergang til Templet dækkede over Septuagesima Søndagens Liturgi, og de nyindviede Lys spredte en saa festlig Glans over Gudstjenesten, at vi næppe lagde Mærke til, at Forfastetiden begyndte, den Tid, der danner Overgangen fra Julefesternes Engleglæde til Askeonsdagens Gråvtanker.

Men i Dag er den der altsaa, Bodens Farve, den kan ikke undgaa vor Opmærksomhed; og naar tilmed Orgelet tier, saa holder en alvorlig Stemning sit Indtog i vore Hjerter, før vi selv rigtig ved det. Vi lytter med større Opmærksomhed til de Ord, som Præsten synger, og som vi selv synger, nu, da de træder os imøde ligesom med mere Bestemthed uden at være iklædt Orgelets Toneslør.

Et Ord, som stadig gaar igen i Kirkens Liturgi i denne Tid, og som derved kommer til at sætte sit Præg paa hele Tiden, er den 129. Psalms Begyndelsesord: »Fra det dybe raaber jeg til dig, Herre!«

»Fra det dybe!« Hvilken kristen Sjæl har aldrig følt det, naar den vilde tale til sin Gud, som om den laa i en Afgrund, dybt nede, hvortil ingen Straale af Guds Skønhed naaede?

Vi alle befinder os her paa Jorden i en saadan Afgrund. Vi ved, at der er en Himmel til, straalende i Guds Herlighed, men den hvælver sig saa højt, saa uopnaaelig højt over os, at vi endogsaa paa Skabningens rene, brødefri Stade føler os saa langt borte fra de Høje, til hvilke vort Blik hæver sig, at Psalmens Ord uvilkaarligt trænger sig frem paa vore Læber: »Fra det dybe raaber jeg til dig, Herre!«

Der gives andre Afgrunde. Skyldfrihedens barnlige Tillid er sjælden i Adams Hus og Slægt. I Sjælens Indre kan der aabne sig Afgrunde: Angst og Tvivl, den knugende Følelse af egen saa tit erfaret Svaghed, en hvileløs Frygt for Guds hemmelighedsfyldte Højhed. Hvad skal Sjælen, naar den føler sig nedsænket i saadan en Afgrund, gøre andet end klæde sig i Bodens Dragt og ustandselig gentage: »Fra det dybe raaber jeg til dig, Herre!«

Den dybeste Afgrund er Synden, den frivillige, bevidste, svære Synd. Hvis Skabningens Natur allerede i sin Renhed er en Afgrund, saa er den dog ikke mørk, den oplyses af Guds Velbehags Straaler; men Syndens Afgrund er mørk, Uhyggens og Rædselens egentlige Hjem; den sænker sig jo ned til de evige Flammer. Ja, en Sjæl i Synden har al Grund til at sukke og jamre og skrige: »Fra det dybe, fra det dybeste Dyb raaber jeg til dig, Herre!«

Der gives dog en Afgrund, der er lukket for hver Sjæl her paa Jorden, der har bevaret Troen: Fortvivlelsens Afgrund, hvor alt Haab er slukket. Hvor dyb Angsten end er i Sjælen, hvor tungt end Synden hviler paa den: den troende Sjæl ved, at selv af Syndens dybeste Svælg kan Guds Haand frelse, Guds Haand, der er Barmhjertighed og Langmodighed. Hvis du, Sjæl i Afgrunden, føler den Haand, saa grib den, grib den ved Bod, ved alvorlig Bodsvilje, der ikke flygter tilbage for det faste Tag af Guds barmhjertige Haand, om den end rører et ømt Sted i din syndige Natur.

Men selv om du ikke mener at føle denne Guds Haand, Naadens Dragelse i dig, hør dog aldrig op med at bede:

»Fra det dybe raaber jeg til dig, Herre, fra det dybe!«

P. A. Meyer.

Den glatte Gøldring.

Af P. Joseph Husslein, S. J., i »America«.

Der er tre Scener, som for Kirkens Betragtning staar i et nøje indbyrdes Forhold til hinanden. Den første ligger langt tilbage i Menneskeslægtens første, gyldne Morgengry, da Kvinden blev dannet af den sovende Adams Side, nær op til hans bankende Hjerter. Og Gud bragte hende til ham, Ben af hans Ben og Kød af hans Kød, at de skulde være uadskilleligt forenede. Derfor skulde Manden forlade sin Fader og sin Moder og holde sig til sin Hustru, at de to skulde blive eet Kød.

Den anden Scene, hvorpaa den første var Symbol og Forbillede, har til sin Baggrund den mørke Himmel over Golgathas Høj, hvor Verdens største Tragedie blev udspillet: Der hvilede den anden Adam i Dødens Søvn, og af hans aabne Side blev Kirken dannet, Christi mystiske Brud, hellig og uden Plet, bestemt til for evig at skulle være forenet med ham. I denne Forening mellem den guddommelige Brudgom og hans Brud skulde Verden til alle Tider besidde Mønsteret paa den fuldkomne Forening mellem Mand og Kvinde.

Den tredje Scene er ligesom den første et Symbol paa denne Christi Forening med Kirken. Dog er den mere end et Symbol, den er en virkningsfuld Handling af Guds Naade. Dens Baggrund er det oplyste Alter med den hvidklædte Præst, rede til paa ublodig Vis at gentage det samme vældige Offer, som fandt Sted paa Golgatha. I Forgrunden, ved Alterets Trin, er den kristne Brudgom og hans Brud. Det er ikke en blot borgerlig Overenskomst, det er ikke en ren og skær juridisk Kontrakt, det er ikke et Baand, der let kan knyttes og atter let løses, men det er en vedvarende og uopløselig Forening, som der knyttes. Det er en højtidelig Handling, som ikke blot har Mennesker, men Gud og de hellige Engle til Vidner, og som er optegnet i Himmelen med hellige Forpligtelser for Fremtiden og imod Kirken.

Straks vor guddommelige Herre begyndte sin offentlige Tjenergerning, viste han sin dybe Interesse for det ægteskabelige Baands Hellighed. »Begyndelsen paa hans Un-

dergerninger« fandt Sted ved en Bryllupsfest i Kana i Galilæa. Her fremtraadte ogsaa Guds Moder som Forbeder hos sin Søn. »Endog allerede fra den Dag,« skrev Pave Leo XIII, »synes det, som om Begyndelsen til en ny Hellighed blev Ægteskabet skænket.« Det var Christus, som frelste Kvinden fra Polygamiets Nedværdigelse og fra den hjerteløse Forstødelse fra Mandens Side, idet han førte det ægteskabelige Forhold tilbage til dets oprindelige Renhed og for stedse afskaffede Skilsmissem. Gennem ham opnaaede Kvinden sin sande Emancipation.

Men den største Gave, Christus skænkede Kvinden i det ægteskabelige Liv, var dog, at han ophøjede Ægteskabet til et Sakramentes Værdighed under den nye Pagt. At han har gjort saa, er hævet over al Tvivl. Saadan er hele Kirkens Tradition, saadan er Konciliernes Lære og de ældste Liturgiernes Vidnesbyrd baade i Østen og Vesten, hvor Ægteskabet udtrykkelig kaldes »de levendes Sakramente«. Det samme lærer St. Augustinus, naar han anfører Ægteskabet mellem Daabens og Præstevielsens Sakramenter. Det er den samme Lære, som ganske tydelig ligger til Grund for St. Pauli Ord i Efeserbrevet om dette Emne.

Et kristent Ægteskab er, som Apostelen skildrer det, et helligt og hemmelighedsfuldt Symbol paa Christi Forening med hans Kirke; det er en tro Gengivelse af den Forbindelse, der finder Sted imellem den guddommelige Brudgom og hans mystiske Brud, genspejlet i Forbindelsen mellem Husbond og Hustru. Adams og Evas Ægteskab i Paradis var ligeledes, som vi har set, et Symbol paa denne Forening; men det kristne Ægteskab skulde være noget større. Ulig det gamle Testamentes forbilledlige Ceremonier er Ægteskabet ikke et tomt Tegn, men et virkningsfuldt Tegn paa Naadens Liv eller, med andre Ord, et virkeligt Sakramente. Derfor var det ogsaa med Rette, at Tertullian i det andet Aarhundrede af vor Tidsregning udraabte; »Hvorledes kan vi beskrive Lykken i de Ægteskaber, som Kirken stadfæser, Offeret styrker, Velsignelsen besegler, Englene forkynder og den himmelske Fader med Naade ser ned paa.«

Den sakramentale Virkning af det kristne Ægteskab bestaar ikke blot i at symbolisere, men ogsaa i Realitet at

bevirke, at den Forening, der finder Sted mellem Christus og hans Kirke, ogsaa kommer til at bestaa i den Forening, der er oprettet mellem den kristne Mand og hans Hustru. Det er det, vi mener, naar vi siger, at det kristne Ægteskab er et virkeligt Afbillede af Forholdet mellem Christus og hans Kirke, og det er til dette Formaals Opnaaelse, at Gud skænker den sakramentale Naade. Desværre ser man tit nok, at dette ophøjede Maal ikke naas; men Fejlen ligger hos Menneskene, ikke hos Sakramentet.

Skal Mand og Hustru i deres ægteskabelige Liv virkeliggøre den ophøjede Lighed, deres Forhold har med Christi og hans Kirkes Forening, maa de samvittighedsfuldt samvirke med de Naadegaver, der er nedlagt i Sakramentet. I Ord, der er fyldte af Æmhed og i Skønhed langt overgaar alt, hvad Digtere nogen Sinde har sunget om den menneskelige Kærligheds hellige Flamme, beskriver St. Paulus den kristne Husbonds Pligter saaledes (Efeserbrevets 5. Kap.):

»I Mænd, elsk eders Hustruer, ligesom Christus har elsket Kirken og givet sig selv hen for den for at hellige den, idet han rensede den i Vandbadet ved Ordet, for at han kunde fremstille Kirken for sig selv i dens Herlighed, uden Plet eller Rynke eller noget saadant, som en hellig og ubesmittet. Saaledes skal og Mændene elske deres Hustruer som deres egne Legemer. Hvo som elsker sin Hustru, elsker sig selv. Thi ingen har nogen Sinde hadet sit eget Kød, men han føder og plejer det, ligesom og Christus Kirken. Thi vi er hans Legemes Lemmer, af hans Kød og af hans Ben.«

Kan der tænkes et inderligere Forhold, en større Æmhed, en dybere Kærlighed, en rigere Opofrelse end den, der her er foreskrevet som en Mands Forpligtelser overfor sin Hustru? Christus elskede Kirken, saa han for den hengav sig til Døden paa Korset; det er det Kærlighedens Ideal, som en Mand her bliver formanet til at nære overfor sin Hustru. Hendes Pligt er at indvie sig til ham og hellige sig for hans Skyld, som ogsaa Kirkens Hellighed er kær for Christus. Han skal hjælpe hende til at bevare hendes Sjæls Skønhed, at den kan blomstre i en evig Ungdom, som Aarene aldrig kan gøre Ende paa, om ogsaa hendes udvortes Ynde skulde svinde, som de Blomsters Skønhed

gør, hun ligner. Det er den sakramentale Naade, der gør det muligt for Manden at opfylde sin enestaaende store Opgave. I Sandhed, det er et stort Sakramente, i Christus og i Kirken.

Men ogsaa Kvinden har sine Pligter at opfylde. Som Kirken er Christus lydige, skal hun være sin Mand lydige i sand Kærlighed og Troskab. Han er »Kvindens Hovede« efter Skabelsens Lov og Guds udtrykkelige Vilje, men paa samme Maade, som »Christus er Kirkens Hovede«. Hendes Underkastelse er, naar alt kommer til alt, ikke under Manden, men under Herren, hvem hun ser i sin Husbond, som enhver Kristen ser ham i al lovlige Øvrighed, der skal lydes med glad og villig Lydighed. Saadan Underkastelse er den største Ære for den kristne Mand og Kvinde. Dens op-højede Eksempler er Christus selv og hans jomfruelige Moder. Klart og tydeligt taler St. Paulus herom (paa samme Sted som før):

»Kvinderne være deres Mænd underdanige som Herren; thi Manden er Kvindens Hovede, ligesom Christus er Kirkens Hovede — han, der er sit Legemes Frelser. Men ligesom Kirken er underlagt Christus, saaledes og Kvinderne deres Mænd i alle Ting.«

Een stor Forskel er der dog imellem den Maade, hvorpaa Christus og Manden er Hovedet. Christus er sit »Legemes Frelser«, han har frelst Kirken. Det er Manden naturligvis ikke med Hensyn til sin Hustru. Hendes Sjæl er lige saa vel som hans umiddelbart skabt af Gud. Hans Myndighed angaar Husets og Hjemmets Ledelse. Kun for den hedenske Kvinde kan der blive noget uværligt i Underkastelsen, fordi hun adlyder et Menneske alene og ikke Gud. Heraf det moderne Hedenskabs Kamp for Emancipation paa Ægteskabets Omraade. Den kristne Kvindes Underkastelse i Kærlighed er noget andet, den bliver hende gengældt ved hendes Brudgoms ømme Hengivelse.

Oplyst og styrket af Guds Aand maa Kvinden sætte alt ind paa at bevare og fuldkomme i sin Husbond Christi Billede. Hun vil søge at finde hans Svagheder blot for at frelse ham fra Fald. Hun vil bede med ham og vaage med ham, at de begge tilsammen kan naa det høje Ideal, som det store Sakraments Naade gør det muligt for dem

at naa. Saaledes vil Christi Billede blive synligt i begge Sjæle. De vil da ikke selv leve, men Christus vil leve i dem, saa at der af de to kun bliver eet Kød, een Sjæl, een Christus. Herren alene vil de tjene og elske. Det er det, den glatte Guldring betyder, som den kristne Brudgom sætter paa den kristne Bruds Finger.

Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917.

5. *Frafaldets Begyndelse.*

Vi saa i forrige Afsnit, at Aflad og »Afladshandel« er to meget forskellige Ting. Læren om Aflad er et lille Led i Kirkens Bodspraksis og indtager ingenlunde den frem-skudte Plads hos os, som anderledes troende har ment.

Men de Misbrug, som Afladsforkyndelsen medførte omkring Aaret 1517, og den Kendsgerning, at den pave-lige Kurie udstedte »den store Naade«, hvori der indeholdtes Bevillinger, som selv mange af Kirkens fromme Mænd ikke syntes om, kan til en vis Grad gøre den spottende Betegnelse »Afladshandel« forstaaelig for os.

Kirken trængte den Gang til en Forbedrig »paa Hoved og Lemmer,« som Kirkemødet i Lateranet 1512 forgæves søgte at fremskynde. Men det er aldeles ubeføjet at tro, at selve Folkets Religiøsitet var i Tilbagegang. Nej, jeg tror, at f. Eks. den nuværende religiøse Slappelse, i hvilken store Dele af det danske Folk befinder sig, og det Minimum af kirkesøgende i de forskellige Menigheder Landet rundt i Forhold til Menighedernes Størrelse, var utænkeligt paa den Tid. Hele Folkets Liv var paavirket af Religionen. Naar protestantiske Forfattere kritiserer Helgendyrkelsen, Valfarterne, Mirakeltroen med meget mere ved Middelalderens Slutning, saa var disse Ting netop et Tegn paa et rigt religiøst Liv. Man vil saaledes aldrig kunne bebrejde f. Eks. det nulevende danske Folk, at det har for megen Tid tilovers til Kirkebesøg og offentlige Bønner og Andagtsøvelser. . .

Var der ved det 16. Aarhundredes Begyndelse Tegn paa Overdrivelser i ydre Religiøsitet, paa Misbrug af det hellige, saa laa bagved alt dette en inderlig Tro og Kærlighed til vor Herre og Frelser. Jeg tvivler stærkt paa, om man i Protestantismen, saaledes som den har udfoldet sig til nu, bare tilnærmelsesvis har haft vor Herres Jesu Kristi Liv og Lære i den Grad til Genstand for Betragtning

og Efterfølgelse, som det f. Eks. sker af de mange Hundrede Tusinde Ordenspersoner i den katholske Kirke. Og disse er atter Førerne for det aandelige Liv hos de troende. Den Bog, der næst efter Bibelen er — og har været — mest udbredt blandt Katholikkerne, er Thomas af Kempis's Kristi Efterfølgelse. Den er det bedste Udtryk for Kirkens Lære og Praksis, baade med Hensyn til Kristi Naades fundamentale Betydning for de troende og med Hensyn til Nødvendigheden af den enkeltes personlige Anstrengelser, »de gode Gerninger«, der kræves.

Nej, Misforholdene laa ikke saa meget i det religiøse Folkeliv den Gang som i de store socialpolitiske og kirkepolitiske Tilstande. Kirken sad inde med uhyre Rigdomme. Baade Bispestolene og de gamle Klostre havde i Aarhundredernes Løb ved Kongers og andre fromme Stifters Gaver samlet Guld og grønne Skove i Ordets hogstaveligste Forstand. Samtidig var selve Folket, de verdslige Stænder og og deres Styrere, naaet til en kulturel Udvikling og Organisation, der forandrede Forholdet til Kirken og dens Mænd. Man vilde nu være mindre afhængig af dem. De mange nye verdslige Opgaver krævede Pengemidler, som netop en Konfiskation af Kirkegodset nemt kunde skaffe. Dertil var Indehaverne af disse store kirkelige Stillinger ingenlunde i kristelig Forstand alle lige velegnede til deres ansvarsfulde Embeder. Der fandtes ganske vist fromme og betydelige Personligheder iblandt dem, men de fleste var bleven valgt af Domkapitlerne eller af Landets Fyrste efter politiske eller private Interesser. Valget faldt som oftest paa fornemme Herrer, der paa Bispestolene fortsatte deres verdslige Levned. I mange Domkapitler kunde overhovedet kun adelige faa Optagelse. Dette stod i et skrigende Misforhold til den apostoliske Indrefning af Bispedømmet og Pauli Formaning: »Læg ikke snarlig dine Hænder paa nogen, og gør dig ikke delagtig i fremmede Synder.« (1. Timoth. 5,22.)

Misforholdene var særdeles store i Tyskland og i Danmark, netop i de Lande, i hvilke »Reformationen« fik særligt Tag. I Danmark saa det efter den fromme og dygtige Roskilde Bisp Lage Urnes Død sørgeligt ud iblandt Kirkens øverste Hyrder. Flere, som Joachim Rønnow og Knud Gyldenstjerne, Biskopperne i Roskilde og Odense, havde givet Kongen Penge for deres Embeder og hverken modtaget Pavens Stadfæstelse eller den biskoppelige Vielse. Deraf kan man slutte sig til Følgerne. I Sverige var hele »Reformationen« fra Gustav Vasas Side i den Grad knyttet til en Finansoperation, at man med Rette kan tvivle om den »sande lutherske Lære« nogen Sinde havde sejret, hvis Kirken fra først af havde stillet sig imødekommende

overfor Kongens Pengetrang og frivilligt havde givet Afkald paa den største Del af sine Rigdomme. Det vilde være af stor Betydning, om en Gang en katholsk dansk Historiker vilde lægge sig efter Studiet af den til nu saa ensidig fremstillede Reformationstid her i Landet. Jeg tror, der vilde komme helt nyt Materiale frem.

Der var altsaa Fængstof nok til en stor Ildebrand. Vi Katholikker vil gerne være de første til at indrømme, at Kirken, d. v. s. Kirkens Mænd og mange af dens Tilstande, trængte til en Forbedring. Men vi maa paa det bestemteste benægte, at daarlige Hyrder nødvendigjorde Afskaffelsen af den apostoliske Hyrdemyndighed, at kirkelige Institutioner, der var i Forfald, berettigede til Afskaffelsen af selve Ordenslivet og selve Gudstjenestens Kerne, at Misbrug, som forefandtes i den kirkelige Praxis, berettigede til selve Troslærens Forandring, til Sakramenternes delvise Ødelæggelse, til Løsrivelse fra den gamle kirkelige Enhed, som Jesus Kristus havde grundlagt, som Apostlene havde vedligeholdt, som alle Kirkemøder og Tusinder af lærde og hellige Mænd havde forsvaret. Det var en anden Aand end den Helligaand, der nu kom til at raade. Det var Had og Trods, der fik Ledelsen, og det førte til et aldeles uklart Maal.

Thi selve Morten Luther var i 1527 ikke klar over, hvor det bar hen, og hvad han skulde forkynde som »Sandhed«; han var heller ikke enig med de snart efter ham opdukkende »evangeliske« Førere. De var alle sammen kun enige om to Ting: at omstyrte den katholske Kirke og at forklare Bibelen paa egen Haand. Hverken det ene eller det andet lykkedes saaledes, som de havde ønsket, men de fik da i hvert Fald mange Folk med sig, bort fra den gamle Moderkirke.

Da Morten Luther paa Alle Helgens Aften 1517 forkyndte sine Theser mod Afladens Misbrug — thi selve Afladens Berettigelse havde han endnu ikke aabent villet benægte — var han allerede, som vi tidligere saa, i sit Indre paa en gal Vej. Han mente, at Menneskenaturen var helt fordærvet, men at Troen paa Kristus »retfærdiggjorde« den enkelte, saa hans Synder blev »tildækket« og hans Salighed derved absolut sikret. Denne Lære var fremkommet ud af dybe, indre Kampe, den var et Kompromis mellem hans mest personlige Erfaringer af egen Skrøbelighed og hans levende Ønske om at komme ud af det ved Hjælp af Religionens Trøst. Denne religiøse Trøst — Troen alene — var hans eget Fabrikat, hans egen Opfindelse, og med en Opfinders hele Lidenskabelighed kæmpede han nu for, at hans nye System skulde faa Anerkendelse.

Snart blev han berømt over hele Tyskland. Mange gode Kristne saa i ham en virkelig Reformator, der ikke vilde bryde med den katholske Kirke. De jublede over hans djærve Ord imod Afladsforkyndelsen. Dertil kom, at nogle indflydelsesrige »Rigsriddere«, Hutten og Sickingen, der ogsaa paa deres Maade var paa Kant med Forholdene, tilsagde ham deres Sympati og Støtte. Nu gik Luther et Skridt videre. Han skrev de »store«, d. v. s. meget læste, Reformationsskrifter: »Kirkens babyloniske Fængenskab« og »et Kristenmenneskes Frihed« og andre.

Naar man nu til Dags læser disse Skrifter, undres man som Katholik over deres Uklarhed. Der fandtes lidenskabelige Anklager imod Paverne, Kirkens Mænd, ogsaa imod selve Kirken, dog dette endnu halvt skjult. Disse Skrifter var en underlig Blanding af alle de Tanker, der gærede i denne urolige Tid. De manglede ikke Salt og Peber, og der taltes smukt om Kirkeforbedring og Frihed, om Pavernes Synder og atter om Frihed, oven i Købet om »kristelig« Frihed. Hvad mere skulde der til for at lokke mange Mennesker?

F. F. M.

Rom tilbage.

Efterladt Digt af M. C. Jensen.*)

Rom til Kirke, kom til Kirke!
 Jesus, som for eder døde,
 ham I her opstanden møde.
 Kommer, alle Jordens Folk!
 Hvad I drømte om i Vrimlen,
 findes her: paa Jorden Himlen.
 Her, hvor Bønnens Virak bølger,
 Herren ej sit Håsyn dølger.
 Her forstummer hver en Klage,
 her er Fred foruden Måge.
 Rom tilbage, kom tilbage!
 Kirkens Røst er Jesu Tolk.
 Søskendskaren smykker hjemmet
 og vil eder der modtage,
 aabne Døren under Sang.

*) Forhenværende luthersk Sognepræst, konverterede 1894, døde 1913.
 (Se Ugebladet 1913, Nr. 37.)

Skønne Ranker, grønne Grene
 snor sig op ad Væggens Side.
 Roser røde, Liljer hvide
 gøre Gang og Forhal trang.

Her er purpursmykte Sale,
 her er Glædesharpers Klang.

Lytter dog til Fredens Tale!
 Fader vinker, Moder beder,
 Længselstaarer Rinden væder.

Hvis I vidste, hvis I vidste
 hvem I gøre Giden lang,
 snart et Farvel, et sidste,
 bød I Verdens Lyst og styred
 imod Hjemmet eders Gang.

Gider svinde, Gider komme,
 fruende sig Skyer sanker.
 Snart er Dagens Rønge borte,
 og da griber Mørket fat.

Døden banker, Døden banker
 fruende paa alle Porte.
 Ængstes maa for Døden alle,
 som har Kirkens Skød forladt.

Dagen viger, Dagen hælder —
 kom dog, før det bliver Nat!

Alt maa den ene Kirke
 under Taget sit, det gamle,
 alle Jordens Slægter samle,
 skænke dem sin Naadesskat.

Ja, fra Sneens hvide Egne
 og til Indiens Palmeskove
 alle Steder, alle Vegne
 Lyset er i Stagen sat.

Endte være Splidens Dage —
 kom tilbage! kom tilbage!

Frederiks første Whisky.

Der er ikke mange Mødre, der regner det for en lykkelig Dag, naar Frederik, deres store Dreng paa 17 Aar, drikker sin første Whisky. For at standse hendes Taarer hævder Frederik, at »det er ingen Synd at tage sig et Glas,« »han vil ikke misbruge Alkohol,« han ved godt, naar »der maa holdes op«. Stakkels uerfarne Frederik! Han ved ikke, at hver eneste Mand, der har endt med at foretrække Drik for Kone, Børn, Familie, Land, Ære, Gud, er begyndt med de samme gamle Undskyldninger. Frederiks Forsikringer klinger saa hult. Han er ikke ved at blive en Mand, som han saa stolt tror om sig selv, men han er ved at slaa ind paa en af Livets bredeste Veje. Frederik ser paa de lystige Kammerater og ler. Hans Moder ser paa Frederik og græder. Moder har Ret. Det har Mødre i Regelen.

Selvfølgelig er det slet ikke afgjort, at Frederik vil dø af Drukkenskab. Han kommer maaske blot til at følge i det Asens Fodspor, som Juleaften i det Naadens Aar 1916 kom fuld hjem og jog sin Kone og sine smaa Børn ud paa de sneklædte Gader. Eller maaske han ved vore Whiskyfabrikanters og Ølbryggerses patriotiske Virksomhed kan komme saa vidt som et andet menneskeligt Udyr, som efter en lystig Nat med sine gemytlige Kammerater gik hjem og myrdede sine Børns ulykkelige Moder. Der er ingen Ende paa de Muligheder, der aabner sig for Frederik, naar han nyder sin første Whisky. Selvfølgelig — det kan jo være, han nøjes med at gaa til Grænsen og siden bliver et nyttigt, endog udmærket Medlem af Sainfundet. Men man kan ikke nægte, at Mulighederne snarest peger i en anden Retning.

Frihed er noget godt, og et Land og et Folk staar sig bedst ved at blive styret i Frihed. Der kan alligevel komme de Tilfælde, hvor nogle Baand kan gøre deres Nytte, og det er maaske ikke mindst, naar Talen er om Indskrænkning af den uhindrede Adgang til berusende Drikke. I et Land med en fri Forfatning er det jo forøvrigt netop Folket selv, der lægger disse Baand paa sig, og det har altid blandt Kristne været regnet for det største Tegni paa Frihed at kunne overvinde sig selv.

Det er selvfølgeligt, at de, der hævder, at Alkohol i og for sig er noget ondt, er direkte Descendenter fra Oldtidens Manikære og ingen Plads har i den katholske Kirke. Kun Misbrugen af Alkohol er syndig, og det er meget vel tænkeligt, at et Menneske kan prise Gud, naar han med et taknemmeligt Hjerte nyder Guds Skabning: Vinen. Dog lurer der for de fleste Mennesker, ikke mindst i vore Dage,

en stor Fare i Alkoholen, og de Whiskyfabrikanter og lign., der anbefaler deres Produkter som nyttige og styrkende for »haardt arbejdende unge Mennesker i Overgangsaaene« eller »nervøse Kvinder«, fortjener næsten at kaldes djævelske. Maaske gør det Indtryk paa stakkels dumme Frederik, men ikke paa Frederiks Moder. Maaske bliver Frederik alligevel til sidst en stor Helgen. Men naar man betragter mange tidligere Frederikkers Skæbne, maa man dog sige, at Frederiks Udsigter til at faa en Helgenglorie om Hovedet blev meget formørket, da han tog sin første Whisky.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Paa Højskolen gennemgik Hr. Pastor Breitung i Tirsdags en Del af Darwinismens nyeste Fejltagelser. Særlig fremhævede Foredragsholderen Professor Häckels epokegørende Forfalskninger, som vore hjemlige Darwinister har bevaret Tavshed om. En Række gode Tegninger, der var ophængt paa begge Sider af Talerstolen, var en god Hjælp til Forstaaelse af Foredraget.

Horsens. Efter henimod 40-aarig Virksomhed som Sjælesørger her i Horsens, hvorved han har vundet ikke blot Menighedens udelte Hengivenhed og Kærlighed, men ogsaa hele Byens Agtelse og Anseelse, har den alderstegne Hr. Pastor Kerff efter længere Tids tiltagende Svaghed og Afkræftelse set sig nødsaget til at ty til det herværende St. Josephs Hospital for at underkaste sig en ikke ufarlig Operation, som gælder enten Liv eller Sundhed. Mange er vistnok de Bønner, som opsendes til den almægtige Herre over Liv og Død i disse Dage, for at Menigheden atter maa faa sin nidkære Sjælehyrde sund og nogenlunde karsk tilbage. Ogsaa de andre Menigheder bedes om deres fromme Forbønner. Godt er det, at den højærværdigste Biskop i Tide sendte en ung og flink Kraft her til Byen i den nyviede Pastor Jensen, som med stor Interesse og Kærlighed har optaget sin præstelige Gerning iblandt os.

Joh. Siegler.

Belgien. Kardinalstatssekretær Gasparri har sendt Kardinal Mercier følgende Brev: »Paven, hvis faderlige Hjerte er dybt bevæget ved alle det elskede belgiske Folks Lidelser, har anmodet mig om at underrette Deres Eminence om, at han, som nærer saa levende Interesse for Deres Folk, der er sat paa saa haard en Prøve, allerede har talt dets Sag hos den kejserlige tyske Regering, og at han vil gøre alt, hvad der staar i hans Magt, for at der kan blive

gjort en Ende paa Deportationerne, og for at de, der allerede er bleven ført bort fra deres Land, snart maa komme tilbage i deres sørgende Familiers Midte.«

Rom. Den Hellige Fader har udnævnt en danskfødt Herre ved Navn Holm af New York til Kommandør af St. Sylvesters Orden for hans Opdagelsesrejsers Skyld i Kina. Paven har udtalt til Hr. Holm, at den Gengivelse af det nestorianske Monument (se Ugebladet 1910, Nr. 22), som han har bragt med sig fra Kina og skænket til Paven, skal opstilles i det lateranske Museum. Omkostningerne ved Forfærdigelsen af Reproduktionen og dennes Overflyttelse til Rom har været c. 270.000 Kr., som næsten alle er bleven betalt af Hr. og Fru George O'Leary i New York.

— Det er bleven forbudt de italienske Biskopper at præstevie nogensomhelst ung Theolog, som kan vente at blive indkaldt til Militærtjeneste.

Brevkasse.

Ærede Hr. O. P. — De er ikke den eneste af Ugebladets Abonnenter, der har været glad for F. F. M.s. smaa klare, beherskede Artikler i Anledning af Reformationen; de er et smukt Eksempel paa, hvorledes der for det meste fra katholsk Side skrives om protestantiske Forhold, og et Forbillede for adskillige af vore anderledes troende Landsmænd, hvilket de des værre ikke ret tit naar. De kan godt faa at vide, hvor lang Serien bliver af de smaa Artikler: der vil i alt komme fjorten, og der tages et lille Særtryk af dem, om nogen skulde ønske at eje dem i Sammenhæng.

Ærbødigt

N. H.

Elisabethforeningens Basar

vil i Aar blive Søndag d. 18de Marts, Midfaste Søndag, ikke som tidligere Palmesøndag. Med denne Meddelelse følger en Bøn til Menigheden om at tænke paa et eller andet Arbejde eller en eller anden Gave til Basaren, for at de lange Borde der ikke skal staa tomme og raabe: »Det er os, der skal skaffe Penge til at forsørge de forældreløse og forsømte Børn, og hvad nu?«

C. T.

Ansgariusforeningen

afholder **Søndag den 11. Februar Kl. 12** sin aarlige **Generalforsamling** i Lokalet Bredgade 67, 1. Sal o. G.

Den katholske Højskole.

Møde Tirsdag den 13. Februar Kl. 8 Aften.

Fru Rose Bruhn: Foredrag om Orienten, ledsaget af Lysbilleder.

NB. Begynder præcis Kl. 8.

St. Knudssalen, Stenosgade 4, B. Adgang 10 Øre.

St. Josefs Gilde

afholder Fædtag d. 16. Februar Kl. 8 $\frac{1}{4}$ Aften (præcis*) i St. Knuds Skoles Festsal (Stenosgade 4 B.)

Velgørenheds-Koncert

under Ledelse af Kordirigent ved Jesu-Hjerte-Kirke, Hr. Pastor C. Bannwart, og med velvillig Assistance af kgl. Kammermusikus, Hr. Fini Henriques, kgl. Hofpianistinde, Frk. Johanne Stockmarr, kgl. Operasangerinde, Fru Inger Leth-Rasmussen, kgl. Operasanger, Hr. Marius Jørn-Nielsen. Akkompagnement: Pianistinde Fru Mary Horneman.

Billetter (I. Pl. 3 Kr., II. Pl. 2 Kr., III. Pl. 1 Kr.) faas i Katholsk Boghandel — hos Portneren, Stenosgade 4 A — St. Andreas Kollegiet — St. Anna Kirke — Bogbindermester Schloemer, Elmegade 22 — Blikkenslager Dose, Studiestræde 41, Tlf. Byen 2297 — Barbermester Riise, Falkonerallé 26, Telf. Vester 2104 y.

Overtøj maa ikke medtages i Salen.

Udførligt Program faas ved Indgangen à 15 Øre.

*) NB. Dørene laases under Udførelsen af første Nummer.

Pastor Orlriks Gennemgang af Troeslæren med Samtale finder Sted hver Onsdag Aften Kl. 8 i den franske Skoles Gynnstiksal (Indg. gennem Porten t. højre f. Kirken i Boyesgade).

Katholsk Boghandel.

Stenosgade 3. Daglig aaben 9—7, Lørdag 9—8. Tlf. Vester 3930.

St. Antonius af Padua, med Ill. 2,50, indb. 3,75. — Jesu-Hjerte-Andagten 1,50, 1,75, 3,00. Ny (4.) Udgave. — Kardinal Newman Søndagsbog 1,50. — Et Ord til hver Dag. Samlede af Niels Hansen. 2. Udgave 0,15. — Lector Pouel af Paul Reiter 0,25. — Joh. Jørgensen: Lourdes 4,00. — Laserre: Vor Frue af Lourdes 0,50. — En Helbredelse i Lourdes, frit efter Laserre 0,35. — Vægkalenderen 1917 0,30. — Nordisk Ugeblad 0,20 St. Abonnement modtages, 1,50 Kvartalet. — Alban Stolz's Skrifter i billige Enkeltudgaver. — Udvalg i Beuronbilleder. — Breitung: Overraskelser fra »Abeteoriens« og Udviklingslærens Omraade. 1917. 2,50.

Maskinskrivningsarbejde udføres hurtligt og nøjagtigt. Prinsesse Aleksandines Allé 10^a t. h., Charlottelund. Telefon: Ordrup 1403. Træffes mellem 11—1 og efter 5.

Unio. Onsdag d. 14. Februar, Alm. Møde i Lokalet, Frederiksberg Allé 11. Viser til Luth-Akompagnement af Hr. K. Benzon.

Unios Fastelavnsfest

Søndag d. 18. Februar i Frederiksberg Allé 11, Kl. 7 $\frac{1}{2}$

St. Hansaften ved Furesøen.

I Aftenens Løb vil der være forskellige Underholdninger, bl. a. Unio-Revuen, Viser, Spil m. m.

Adgangskort til Festen for Medlemmer 1 Kr., for besøgende (indført ved et Medlem) 1.50 Kr., kan faas hos:

E. Bækklund,
Frederiksberggade 34.
Tlf. Byen 3136.

A. V. Günther,
Bangertsgade 11.
Tlf. 4110.

Johs. Hoffmann & Søn,

Købmagergade 48.
Tlf. 1389.

Vesterbrogade 18.
Tlf. Vester 2583 x.

H. Ellyton,
Vesterbrogade 29.
Tlf. 5011.

G. Venturi,
Badstuestræde 4.
Tlf. Byen 2766 y.

NB. Man bedes om i Tide at bestille Adgangskort, da der kun vil blive udstedt et begrænset Antal.

Kirkelig Kalender.

11 Febr. Sexagesima Søndag.	18. Febr. Quinquagesima Sønd.
12. — M. Serviterordenens Grundlæggere.	19. — M. Ferialdag.
13. — Ti. Ferialdag.	20. — Ti. Ferialdag.
14. — O. Valentinus, Martyr.	21. — O. Askeonsdag. (<i>Fasten begynder.</i>)
15. — To. Faustinus og Jo- vita, Martyrer.	22. — To. Petri Stol i Antiokia.
16. — F. Ferialdag.	23. — F. Petrus Damian, Bi- skop og Kirkelærer.
17. — L. Marias Officium.	24. — L. Matthias, Apostel.

St. Andreas Kollegiums Skolekomedie

finder Sted Søndag d. 18. Februar Kl. 5³/₄ og Mandag den 19. Februar Kl. 5 (altsaa ikke om Tirsdagen som i tidligere Aar).
Der opføres — foruden Instrumentalmusik og Korsang —

Revisoren

Komedie i 5 Akter af Nikolaj Gogol, oversat af H. W. T. v. Gerstenberg.
Fri Adgang har kun Kollegiets Lærere og nuværende Elever; for enhver anden sælges Adgangskort (med Program) à 50 Øre i Katholsk Boghandel, Stenosgade 3, og paa Kollegiet.

Assumptionskapellet (Amalievej 14). Fredag d. 16. Februar Kl. 8 Messe for den nordiske Bønneforenings Anliggender, Ki. 4¹/₂ fransk Prædiken og Kl. 5 sakramental Velsignelse.

K.U.F. Søndag d. 11. ds. Kl. 7¹/₂ **Fastelavnsmøde** i Stenosgade 4 B. Humoristiske Sange til Luthakkompagnement. Nye levende Billeder.

NB. Den aarlige **Generalforsamling** finder Sted Søndag d. 25. Febr.

En **pæn Pige eller Kone** kan faa en Times Morgenarbejde. Silcowitz, Studiestræde 27—29.

St. Josefs Gilde. Alm. Møde alh. Mandag d. 12. ds. Kl. 8¹/₂ i Lokalet, Bredgade 67.

Mariakongregationen for Mænd holder Fælleskommunion Søndag den 11. Februar Kl. 8¹/₂ i Jesu Hjertes Kirke.

Birgittaforeningen holder Fastelavnstfest Onsdag den 14. Februar i Foreningslokalet, Griffenfeldtsgade 44.

St. Franciskus' III. Orden har Møde Fredag den 9. Februar Kl. 8 Aften i St. Knuds Kapel.

Mariaforeningen kan i Aar kun komme trængende **Konfirmander** til Hjælp. Skemaer, som de ansøgendes Forældre eller Værger selv maa afhente hos under tegnede (Form. Kl. 9—10 eller Eftm. Kl. 3—4), maa ligeledes udfyldes og afleveres af dem selv inden **Onsdag den 21. Februar** enten hos Frøken A. Ronge (Lykkesholms Allé 14 C) eller Frk. Ortved (St. Josefs Hospital, Griffenfeldtsgade) eller Fru H. Mariboe (Istedgade 3^a) eller hos
J. Braun, Sognepræst, Bredgade 64.

† At min kære Mand, Metalstøber **Josef Eisenbichler**, er afgaaet ved Døden den 30. Januar, meddeles herved til alle Bekendte blandt Trosfæller med Anmodning om Bøn for den afdøde.
Aarhus den 31. Januar 1917. **D. Eisenbichler.**

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontore, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2 S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 7.

Søndag den 18. Februar.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Fastemandat for det Apostoliske Vikariat Danmark og Island. — Ansgariusforeningens Generalforsamling. — De svenske Cistercioklostre. — Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917. — Nye Bøger — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Nord-Amerika. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

347.

Om at faste.

Den ældgamle Skik, som Bod for sine Synder paa visse Dage at spise lidt mindre, end det sanselige Menneske kunde have Lyst til, er af Jesus, vor guddommelige Frelser, bleven godkendt og helliget derved, at han selv fastede i fyrretyve Dage. Ved sin Faste vilde Jesus gøre Bod ikke for egne Synder, men for vore Synder. Vor hellige Kirke har taget imod Fastetiden som en hellig Arv efter sin guddommelige Stifter og trofast bevaret den gennem alle Aarhundreder. Ligesom Jesus betragter ogsaa hans Kirke og dens lydige Børn Fastetiden som en hellig Bodstid, en velkommen Lejlighed til at byde Gud en Erstatning for deres Synder og Forseelser fra hele det tidligere Liv.

Naar Fastetiden kommer, søger den alvorlige Kristen derfor ikke med Iver efter Grunde, der kunde fritage ham for at faste. Nej, han spørger snarere sig selv: Hvad tillader mine Kræfter mig med Hensyn til at undvære Mad og Drikke og byde Gud som Erstatning for mine Synder? Finder han trods sin gode Vilje, at han ikke kan und-

være noget af sin sædvanlige Kost, og er han af sin Skriftefader bleven fritaget for at faste — det bodfærdige Sindelag i ham hviler alligevel ikke. Han finder nok noget andet, han uden Skade for sit Helbred kan give Afkald paa.

Han tænker: Skønt jeg ikke kan faste, skal Faste-tiden dog alligevel være en Bodstid for mig. Hvorfor skal jeg da have denne eller hin overflødige Nydelse? Det er jo bare saadan en Vane at have det og det; jeg kunde jo godt undvære det nu i denne hellige Fastetid. Hvad jeg derved sparer, kan jeg anvende til et godt Formaal, f. Eks. den dansk-katholske Kirkesag, eller mine Børn skal faa det til Hedningebørnene.

Kirken fritager af vigtige Grunde nok for at faste, men den vil og kan ikke fritage nogen for at gøre Bod. Hvem der altsaa paa Grund af anstrengende Arbejde eller svageligt Helbred ikke kan faste, skal i det mindste opofre sine Arbejder og Besværligheder som Bod for sine Synder og bære dem taalmodigt. Hvem der ikke er 21 Aar endnu, er vel ikke forpligtet til at faste, men har dog allerede Grund og Pligt til paa anden Maade at gøre Bod. Fastetiden skal derfor for alle Kristne være en Bodens Tid, og det vilde være et sørgeligt Tab, om nogen lod den gaa forbi som enhver anden Tid.

Den h. Ambrosius skriver: »Kristus, som ikke kendte til nogen Synd, har fastet for vore Synder. Men hvad for en Kristen er du, naar du føder dig rigeligt, medens Kristus hungrede for dig?« Naar vi i denne Fastetid betragter Jesu bitre Lidelse, maa vi tænke noget lignende: Jesus gør saa usigelig Bod for mig, og hvilken Bod gør jeg? Og dog er Jesu Bod til ingen Nytte for mig, naar jeg ikke selv gør Bod. — Vi maa ogsaa vel huske paa, at en fornuftig Fasten i Lydighed mod Kirken og i Bodens Aand, langtfra at skade Sundheden, vil erhverve os Guds Velbehag og drage hans Velsignelse ned — ogsaa over vort Helbred. Saaledes fik jo ogsaa Daniel og hans Venner, der i Lydighed mod Guds Lov nøjedes med Grøntsager og Vand, et langt sundere Udseende end de andre, der spiste bedre, men af Loven forbudte Spiser. — Ogsaa vi vil faa timelig og evig Velsignelse, hvis vi tilbringer Fastetiden i Bodens Aand.

P. Fr. Klar.

Fastemandat

for

det Apostoliske Vikariat

Danmark og Island.

- I. *Fastebudet* — som kun tillader eet fuldstændigt Maaltid, eet mindre Maaltid og om Morgenen en Smule Brød*), men udelukker al anden Spise — gælder for alle Dage af den 40 Dages *Fastetid* med Undtagelse af Søndagene, desuden for alle *Tamperdage* og for *Vigilie-Fastedagene* før Jul, før Pintse, før Petri og Pauli Fest, før Mariæ Optagelse og før Alle Helgen. Naar en af disse Festdage forlægges til en Søndag, forlægges *Vigilie-Fastedagen* til Dagen forud, Lørdagen. Forpligtede til at faste paa disse Dage er alle, som har fyldt 21 Aar, men endnu ikke er 60 Aar. Fastedagene skal hver Gang Søndagen forud forkyndes fra Prædikestolen.
- II. *Abstinensbudet*, som forpligter til fuldstændig Afholdelse fra Kødspise, gælder for *Askeonsdag, Skærtorsdag, Paaskelørdag* og Aarets samtlige *Fredage*. (Jfr. dog Nr. III). De øvrige Dage tillades Nydelsen af Kødspiser med den Indskrænkning, at paa samtlige paabudte *Fastedage* (jfr. Nr. I.) tillades Nydelsen af Kød kun een Gang, nemlig ved Hovedmaaltidet. De, som paa Grund af deres Alder eller formedelst Dispens er fritagne for at faste, er ogsaa fritagne for Abstinenspligten paa Fastedagene.
- III. I Følge Pave Pius X.s Dekret af 2. Juli 1911 bortfalder Faste- og Abstinenspligten paa alle *paabudte Festdage*.
- IV. Paa alle Aarets Fastedage saavel som paa Søndagene i Fastetiden er den samtidige Nydelse af *Kød- og Fiskespiser* forbudt ved eet og samme Maaltid. Dette Forbud gælder for alle uden Undtagelse fra det fyldte syvende Leveaar af, saafremt de ikke er alvorlig syge.
- V. *Kødsuppe* og med Flæsk, Fedt eller Blod tilberedte Spiser, forsaa vidt de enten slet ikke indeholder Køddele eller kun i en aldeles uvæsentlig Grad, kan nydes hver Dag, alene med Undtagelse af *den hellige Langfredag*, og det ogsaa i Forening med Fiskespiser.
- VI. Følgende Personer er med Undtagelse af Langfredag aldeles fritagne for *Abstinensen*: a) de i aktiv Tjeneste staaende Militærpersoner og, hvis disse fører egen Husholdning, ogsaa deres Hus- og Bordfæller; b) Gæstgivere og Spiseværter og deres Gæster samt alle de, der jævnlig faar deres Mad fra et offentligt Spisested; c) Handelsbetjente, Svende, Lærlinge, Arbejdere og andre, som holdes med Kost af Ikke-Katho-

*) Theologerne regner gerne indtil 60 Gram.

likker; d) de af Ikke-Katholikker indbudte Gæster; e) Medlemmer af og Tjenestefolk i Familier, hvor enten Mand eller Hustru ikke er Katholik; f) fattige, rejsende og de paa offentlige Bade- eller Kuranstalter. under Kur værende Personer.

VII. Alle approberede Skriftefædre meddeles der herved Myn- dighed til i paatrængende Tilfælde — hvor der nemlig fore- ligger vægtigere Grunde end blot overdrevent Hensyn til det legemlige Velvære — at forandre Faste- og Abstinens- budet for *enkelt* troende til en eller anden from Gerning; dog kan kun Sognepræsterne og Rektorerne gøre Brug af denne Fuldmagt udenfor Skriftemaalet.

Hermed er iøvrigt ingen Fuldmagt givet til at dispensere fra Forbudet mod den *samtidige* Nydelse af *Kød- og Fiske- spiser* i de paabudte Fastetider. (Jfr. Nr. IV.)

VIII. Af Hensyn til, at Faste- og Abstinensbudets oprindelige Streng- hedsgrad for alles Vedkommende er bleven mildnet, *skal alle troende, som er i Stand dertil*, i Fastetiden nedlægge en *Almisse* i de Bøsser, som i denne Hensigt bliver at anbringe i alle Kirker og Kapeller med Paaskrift: *Faste-Almisse*. Disse Faste-Almisser, som anvendes til Bedste for Vikariatets kirkelige Anstalter, *skal indsendes* til Vikariatet straks efter Fastetidens Afslutning. Den, som ikke er i Stand til at give en saadan Almisse, skal paa Søndagene i den hellige Faste- tid bede den smertefulde Rosenkrans for Kirkens Anliggen- der.

IX. I Overensstemmelse med det hellige Tridentiner-Koncils Be- stemmelse (S. XXIV de ref. c. 4) forordner Vi, at der i samtlige Sognekirker i den hellige Fastetid skal holdes en *sær- lig Fasteandagt*, bestaaende af en Prædiken, Salmer og Bøn- ner, hvorom Vi overlader de Herrer Sognepræster at træffe nærmere Bestemmelse. Disse Andægter skal slutte med den sakramentale Velsignelse og Prædikenerne have Men- neskets sidste Ting eller Frelserens Lidelse og Død eller et andet dermed i nær Forbindelse staaende Emne til Gen- stand. — Paa *Søgnedagene* i Fastetiden bliver under eller efter Skolemessen den smertefulde Rosenkrans eller andre passende Bønner at forebede for Kirkens Anliggender.

X. I de saakaldte *lukkede* Tider, d. e. fra Askeonsdag indtil første Søndag efter Paaske og fra første Adventssøndag ind- til Hellig Tre Konger inkl., maa ingen højtidelige Bryllupper finde Sted, og overhovedet ingen Bryllupper finde Sted uden særlig Dispens. I *Faste- og Adventstiden* skal de troende og- saa afholde sig fra alle *Danse og andre sløjende offentlige Forlystelser*.

XI. Tiden for Opfyldelsen af det kirkelige *Bud* om *Paaske- Kommunionen* fastsættes i Medfør af et paveligt Indult at skulle vare fra Palmesøndag indtil Kristi Himmelfart og for

de Katholikker, som bor langt borte fra en Kirke, indtil Anden Pintsedag. De troende gøres opmærksomme paa den ældgamle kirkelige Forskrift om at modtage Paaske-Kommunionen i deres respektive *Sognekirker*, en Forskrift, der ogsaa under vore kirkelige Forhold saa vidt muligt bør søges overholdt.

København, den 10. Februar 1917.

✠ Johannes,

Apostolisk Vikar for Danmark og Island.
Biskop af Anastasiopolis,

Ansgariusforeningens Generalforsamling.

Søndag d. 11. Februar Kl. 12 afholdt Ansgariusforeningen sin aarlige Generalforsamling i Forsamlingsalen Bredgade 67. 20 Medlemmer havde givet Møde.

Næstformanden, Pastor *Fr. Ronge*, der siden den tidligere Formand, cand. mag. *H. Kejsers Død* har fungeret som Formand, bød velkommen og oplæste Dagsordenen, efter at have udtalt nogle faa hjertelige Ord om den afdøde Formand, hvortil alle tilstedeværende sluttede sig ved at rejse sig.

Efter at Sekretæren, Pastor *v. d. Kettenburg*, havde oplæst Protokollen fra forrige Aars Generalforsamling, af lagde Pastor *Ronge* følgende Beretning om Foreningens Virksomhed i det forløbne Aar:

Nordisk Ugeblad har med 1916 afsluttet sin 64. Aargang. Der udkom 53 Numre med et Sideantal paa 1040 + VIII. 20 Billeder har været optaget i Teksten; 16 af Clicheerne var nyanskaffede. Abonnenternes Antal er steget med ca. 50 i det forløbne Aar. Paa Grund af Prisstigningen paa alt og særlig Papiret er Abonnementsprisen fra 1. Januar 1917 bleven forhøjet til 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet, 6 Kr. aarlig, inkl. Porto. Forhøjelsen blev bestemt i sidste Øjeblik, idet man, Dagen før Anmeldelsesfristen til Postvæsenet udløb, fik Meddelelse fra Bogtrykkeren om en yderligere Prisforhøjelse

paa Papiret til Ugebladet. Allerede fra 1. Juli af havde man nemlig faaet en Forhøjelse paa ca. 10 Kr. pr. Nr. Nu var Forhøjelsen igen ca. 10 Kr. pr. Nr. Hertil kom endnu andre Forhøjelser — Redaktionen, Ekspeditionen og Trykningen — saa at Udgiften ialt vilde blive ca. 1800 Kr. større end tidligere Aar og ca. 1500 Kr. mod Udgiften i 1916.

Bestyrelsen er kun nødtvungen gaaet til denne Forhøjelse og haaber ikke, at Abonnentantallet af den Grund skal gaa tilbage, hvad det heller ikke ser ud til, at det skal; der er jo forøvrigt for ubemidlede Lejlighed til, f. Eks. gennem Vincentsforeningerne, at faa Ugebladet betydeligt billigere.

Udgivelsen af »Katholsk Kirkeblad« er i 1916 fortsat med Nr. 16 (»Højesteretsdommen«), Nr. 17 (»Mand og Kvinde«) og Nr. 18 (»Guld Korn«).

Annonce-Tillægene blev, som omtalt i forrige Aars Beretning, d. 1. Januar 1916 overtaget af Hr. A. Silcowitz og har givet et godt Udbytte i Aar.

Kalenderen for 1916 blev trykt i et Oplag paa 1125 og udsolgt paa et Par Stykker nær.

Bogforlaget er i 1916 bleven forøget med *Kardinal Newmans Søndagsbog*; den blev trykt i 1000 Ekspl., og Udsalgsprisen er 1 Kr. 50 Ø. Teksten havde iøvrigt først været optaget i Ugebladet under »Smaa Indledninger«. 6000 nye »Sjælemesser« (latinsk og dansk Tekst til d. h. Messe ved Begravelser) er ligeledes trykt i Aar. Endvidere har Foreningen af det ophævede A/S Varden købt Restlageret af Bøger, som A/S havde udgivet.

En Del Eksemplarer af »Lille Nellie« var skænket af Frk. *M. Hoffmann* til Foreningen.

Som en Begyndelse til et Redaktions-Bibliothek til Brug for Redaktøren havde Hr. A. *Hoffmann* foræret Foreningen en Del til dette Øjemed passende Bøger.

En hel Del Bøger, som skulde have været sendt til den skandinavisk-katholske Forening i New-York, er desværre paa Grund af de vanskelige Afsendelsesbetingelser endnu ikke afsendt og kommer næppe afsted før efter Krigen.

I Aarets Løb er der bleven udsendt en Del Brevkort med Fortegnelse over forskellige katholske Bøger.

Foreningens Medlemsantal, som i 1915 var 454, var i 1916 487. 14 døde eller udtraadte af Foreningen, og 47 nye blev indmeldt i Foreningen i Aarets Løb.

De, som døde i Aarets Løb, er:

Enkefru S. A. Carlsen, København.

Isenkræmmer Chr. W. Hald, København.

Gymnasielærer H. Kejser, Ordrup.

Frk. M. Siegler, København.

Fru Stiftamtmandinde M. E. Wahl, København.

Blandt disse sidste led Foreningen et stort Tab ved Kandidat Kejsers Død.

Siden 1899 havde Hr. Kejser været Formand, og hans Interesse for den katholske Sag, hans store litterære og filologiske Kundskaber samt hans altid redbonne Tjenstvillighed har været Foreningen til megen Gavn. Kandidat Kejser redigerede i mange Aar den katholske Kalender, et Hverv, Pastor Back nu velvilligst har overtaget. Kejsers bramfri Færd og ærlige, kristne Vandel vil længe blive mindet og holdt i Ære i Ansgariusforeningen.

Efter 1. Januar 1917 er der endvidere indmeldt 8 nye Medlemmer. Medlemsantallet er saaledes lige ved de 500.

Regnskabet udviser en kontant virkelig Indtægt paa 8517,69 Kr. og en tilsvarende Udgift paa 8118,27 Kr., altsaa et kontant Overskud paa 399,42 Kr.. Status udviser en Formueforøgelse paa 630,52 Kr. mod forrige Aar.

De nærmere Enkeltheder vil fremgaa af Regnskabet, som Kassereren om lidt vil forelægge.

Fra en »Vincentsbroder« fik Foreningen tilsendt 100 Kr. og under Mrk. »Dyrtid« ligeledes 100 Kr. Endvidere fik den en mindre Gave paa 10 Kr. og en Del ekstra Bidrag udover det sædvanlige Aarsbidrag.

Hvad det nye Aar angaar, foreligger der ret store Op-gaver for Foreningen. Der paatænkes saaledes udgivet en Bog, »Vore Helgener«, som udarbejdes af Redaktør *Niels Hansen*. Endvidere agtes udgivet paa moderne Dansk *Poul Helgesens* saakaldte »Modskrift af 1530«. Bogen vil blive udarbejdet af Arkivsekretær *Fr. Jürgensen West*. Til dette Værks Udgivelse har Foreningen faaet det ved den katholske Højskoles Sommermøde i Helsingør den 16de Juli til dette Øjemed tegnede Beløb, ca. 525 Kr. Endvidere

vil der blive taget en Del Særtryk af enkelte længere Afhandlinger og Artikler i Ugebladet. Da Foreningen endvidere udgiver en Katholsk Aar bog for 1917, hvis Redaktion denne Gang er overtaget af Pastor *F. Ronge*, vil der saaledes blive stillet ret store Krav til Foreningens Kasse for det kommende Aar.

Til Slutning en Tak til alle, som paa nogen Maade har hjulpet og støttet Foreningen i det henrundne Aar. En særlig Tak til vore Præster og andre, som gør meget for Ugebladets Udbredelse og har en hel Del Ulejlighed derved. Foreningens Bestyrelse, som skal lede Foreningen, maa jo være lydhør for gode Raad, og uden at rette sig efter fornuftige og praktiske Henstillinger vilde Bestyrelsen jo ikke udfylde sit Hverv. Et godt Samarbejde mellem Bestyrelsen og Præsterne i Vikariatet er aldeles nødvendigt for at opnaa gode Resultater. Et godt Resultat for Ansgariusforeningen, for Ugebladets Udbredelse er i Virkeligheden til Bedste for hver katholsk Menighed. Men jo bedre Resultat der opnaas, desto større Maal maa der sættes. Maalet er: ethvert katholsk Hjem bør holde Ugebladet. Til at opnaa dette slaar Bestyrelsens Kræfter ikke til; her maa enhver, der har Forstaaelse af Sagens Betydning, hjælpe med.

Derefter oplæste Kassereren, Cand. phil. *Hoffmann*, Regnskabet, som forøvrigt i sine Hovedtræk er offentliggjort i den nye Aar bog for 1917 paa Side 82 og 83. Alle Medlemmer vil faa Aarbogen samt en stor Bogkatalog gratis tilstillet, naar Aarskontingentet for 1917 (2 Kroner) er indbetalt eller opkrævet. Regnskabet godkendtes enstemmigt.

Til Formand valgtes enstemmig Hr. Arkivsekretær, cand. polit. *Fr. Jürgensen West*, som med Tak modtog Valget. Til Næstformand genvalgtes Pastor *Fr. Ronge*, til Sekretær Bestyrelsens hidtidige Assistent, Trafikassistent *Gravgaard*, til Kasserer genvalgtes Cand. phil. *Jos. Hoffmann* og til Assistent valgtes Hofjægermester *Garth-Grüner* til Lille Svenstrup ved Ringsted. Til Revisorer genvalgtes Murmester *Günther* og Handelsfuldmægtig *Balestrini* og til Revisor-suppleant valgtes Grosserer *Fallesen Schmidt*.

Foreningen skylder Pastor *v. d. Kettenburg*, der ikke ønskede Genvalg, stor Tak for nidkært Arbejde i Foreningens Interesse, hvilket han lovede at ville fortsætte.

De svenske Cisterciieklostre.

Af Edw. Ortved.

Sverige kan opvise Nordens ældste såvel mands- som kvindekloster. Medens Danmark fik de fleste munkelostre af Cistercieordenen, fik Sverige langt de fleste nonneklostre.

Katholske historieskrivere Evropa over har altid vedgået, at langtfra alting i kirken var, som det burde være; kun mod falske eller ubevislige påstande og mod overdrivelser protesterer de. Og ligesom den nyeste tids danske historikere er blevet langt mere retfærdige mod catholicismen — med C. F. Allens motto: *Præ omnibus quæramus verum* ¹⁾ — er ogsåa hos svenske forfattere den religiøse partifanatisme, der gør historieskrivning uhistorisk, i betydelig grad begyndt at svinde.

Som et fremragende eksempel står Sveriges bedste klosterhistoriker, lektor Frithiof Hall, der om sig selv erklærer, at han arbejder på et felt, som har været ham kært fra ungdommen af. Han giver cistercienserne i deres blomstringstid, der regnes indtil midten af det 14de årh., følgende ros ²⁾: »Cistercienserordenen var et løvrigt træ, som bar frugt af uendelig værdi. Munkene bad og arbejdede. Kormunkene passede den liturgiske bøn og åndsarbejdet, konverserne det legemlige. De sidstnævnte udgjorde en tavs arbejderskare; blot lyd af arbejdet, ikke af arbejderne måtte høres. Denne tavshed øvede en stor indflydelse på ordenen, så medlemmerne blev utilgængelige for verden. Cistercienserne var flittige arbejdere, som i sine afsides dale udøvede et stille og velsignelsesrigt arbejde i den menneskelige kulturs tjeneste. Overalt, hvor de slog sig ned i vort land, brød de vej for bebyggelse, opdyrkede urskovene, tørlagde vandfyldte enge og moser, anlagde veje og møller. Ved flid og sparsommelighed blev cistercienserabbederne store jordrotter. En mangesidig kærlighedsvirksomhed øvedes af klostrene. Da de lå i afsides trakter, var det naturligt, at de skulde kunne være

¹⁾ Lad os fremfor alt søge sandheden!

²⁾ Bidrag till kännedommen om Cistercienserorden i Sverige.

de vejfarende til stor gavn. For fremmede stod klosterporten og landgårdene åben, og næppe kunde de få en mere venlig og gæstfri modtagelse end af cistercienser-munkene. Hele natten brændte der lys for at vise vandreren vejen til ly og pleje. Også mod de fattige øvede klostrene stor velgørehed; helt sikkert udrettede munkene med sin kærlighedsvirksomhed storværk, hvorom dokumenter intet fortæller. Også de syge og alderdomssvage var genstand for klostrets særlige omsorg. På klostergårdene fik lægfolk bosætte sig som pensionærer også på livstid, og mange sådanne omtaler sit ophold med taknemmelighed i testamenter. Sjælemesserne overholdt munkene med megen samvittighedsfuldhed. Cistercienserne var tillige dannede mænd og stod højt i anseelse både hos kirkens og statens mænd.«

I politik blandede Sveriges abbeder sig ikke, og stridigheder mellem dem og biskopper eller verdenspræster forekommer meget sjælden; derimod benyttede selv paven hyppig cisterciensere i vigtige hverv, ved en lejlighed endog imod ærkebispem af Upsala.

De katholske tiders kærlighed til klostrene lyser ud af mangfoldige dokumenter, som f. eks. af kong Knut Eriksons (1167—95) gavebrev til Sko³⁾: »Jeg opmuntrer mine efterfølgere på kongsstolen til ikke at lade de i vore dage påbegyndte understøttelser til Guds tjenere mindskes, men øges i ejendom.« Og det var alle samfundslag, der kom ordenen i møde med højagtelse og kærlighed. Ganske vist er klostrene i nu 3—400 år bleven lagt for had og alskens ondt fortalt om dem. Men, som Hildur Werner⁴⁾ siger: »På reformationstiden opdagede man om den gamle læres bekendere alt det onde, man kunde hitte på.« Selv den hadske biskop Rhyzelius (1740) erkender⁵⁾ i anledning af et af ham refereret sagn om barneskeletter ved Vreta kloster: »Dog turde det som så meget andet være opdigtet i hin tid for at lægge klosterlevned for had og mindske menighedens hengivenhed for klosterfolket.« Hall⁶⁾

³⁾ Celsius: Monasterium Sko.

⁴⁾ Varnhems kloster och kyrka, pag. 24.

⁵⁾ Monasteriologia, pag. 211.

⁶⁾ Bidrag till kännedom pag. 45.

erklærer da også: »Det kan ikke bevises, at klostrene skulde have været usædeligheds hjem. De beretninger, der er gået fra slægt til slægt, turde mere have sit udspring i fantasien end i virkeligheden.«

Man forbavses ved at se, at klostrene kommer i besiddelse af ejendomme i hundredvis, stort og småt, og så på den anden side se dem endda være i knibe af og til, navnlig naar det gælder rede penge, f. eks. til byggeri. Men sagen var, at de arealer, de fra midten af 12te årh. fik skænket, for en stor del først skulde opdyrkes. Ejendommene lå desuden ofte langt borte fra klosterets virksomme tilsyn og langt fra hverandre, spredte over forskellige lande. Det meste måtte altså bortforpagtes, men afgiften bestod mest i naturalier og var ikke høj. Således bortforpagtede Gudhem i 1399 sin vistnok ganske anselige gård Rackeby med 6 husmandslodder og 9 ubebyggede tomter for to tønder smør årlig⁷⁾ og i 1433 nævnte gård for kun én tønde. Heller ikke ejendommenes handelsværdi var stor; 13 gårde, Gudhem tilbyttede sig i 1405, havde ejeren kun givet 1200 mark penge (150 m. sølv, eller altså 5000 kr. i nutidsmønt) for, og 10 gårde samt 2 møller og et ålefiske, som dronning Margrete Valdemarsdatter tilskrev klostret i 1392, havde hun købt for 300 m. sølv (10,000 Kr.)⁸⁾.

7) Et gælds-brev af 3. 3. 1398 bestemmer værdien af 1 td. smør til 1 m. s. Repertorium nr. 4188.

8) Den ældgamle værdibestemmelse er marken; en mark deltes i 8 ører, en øre i 3 ørtuger. Men disse tre værdier var fra først af metalvægt, ikke mønt, idet ørtuger først prægedes efter midten af 14de århundrede, mark under Sten Sture d. yngre og ører under Gustaf Vasa. Penning var ældste mønt. Dens vægt var i forskellige landsdele forskellig, hvorfor der altså ikke overalt gik lige mange på en ørtug, resp. paa en mark penninge; i Svealand regnedes 8 på en ørtug (i Norge 10, i Danmark 10—12), paa Gothland 12, i Götaland 16. Men hvor mange mark penninge (m. p.) der gik på en mark rent sølv (m. s.), det afgang af penningmøntens bonitet. Ved vor klostertids begyndelse i 12te århundredes anden halvdel var 1 m. p. lig 1 m. umøntet sølv, hvilken Hans Hildebrand (Sveriges medeltid I. II., pag. 933) sætter til ca. 33 kr. nutidsværdi. Men efterhaanden som det metal, man lavede penningene af, blev simplere, kom der til at gå flere m. p. på 1 m. s., således efter år 1200 2 m. p., ved år 1300 3, ved 1350 5, ved 1400 8, ved 1450 9, ved 1500 11, ved 1510 13, ved 1515 16, i 1527 24. Af den grund er den virkelige værdi af enslydende gave- eller salgssummer, når disse er udtrykte i m. p., yderst forskellige i de for-

Dertil kommer så de evindelige borgerkrige og krige, navnlig med den landfaste nabo Danmark, hvor det gik løs med brænden og hærgning, og de to tyske kongers misregering. Og så naturligtvis ulykkerne! En grufuld og endda måske ikke fuldstændig række af disse lyder således⁹⁾: 1291 hård tid af pestilents og hungersnød, 1311—12 tørke og misvækst, 1314 hungersnød, 1315 regnflod, 1316 farsot, 1318 tørke og kvægsyge, 1350 den store digerdød, som alene i Vestergötland dræbte 466 præster; 1413 stor pest i Østergötland og andre steder i Sverige (alene fra Vadstena by var der i det sidste knappe halvår 400 lig), 1421 regnflod, som fulgtes af misvækst og pest, der varede næste år med, så mangt hus henstod uden beboer; 1439 pest hele Sverige over; 1455 eller 1456—58 — eller måske begge dele — hungersnød i hele landet, så mange døde af sult; 1465 en meget heftig pest og hungersnød over hele landet; 1484 pest, særlig i Stockholm, hvor der skal være død 15000 mennesker; 1495 stor pest over næsten hele Sverige. Hvordan pest kunde rydde op i et konvent, giver det finske birgittinerkloster Nåndal et eksempel på, idet 35 personer døde på en månedstid i 1508, eller cistercienserklostret Alvastra, som i st. Birgittas dage mistede 33 munke på kort tid. De gothlandske klostre havde ifølge Visby-mindrebrødrenes annaler desuden i 1300 den særlige modgang, at samtlige får døde.

(Fortsættes.)

skellige tider. Og derfor fandt folk sig foranledigede til stundom selv at fastsætte, hvordan de vilde have summen beregnet. Filip Ulfson kvitterede i 1320 Gudhem for erlagt betaling af 200 m. s., hver regnet til 5 m. p. ÷ 2 øre; præsten i Øja i 1381 forlanger, at af de 20 m. p., han skænker Juleta, skal der gå 6 på 1 m. lødig; gavebrev af 1399 fra en kantor i Linköping til Vreta fastsætter, at der skal regnes 7 m. p. på 1 m. lødigt; andre bestemte, at udbetaling skulde ske efter gængse mønt; atter andre, at efter gammel svensk mønt.

⁹⁾ Messenius: Scandia illustrata II, Diarium Vazstenense o. a.

Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917.

6. »Et Kristenmenneskes Frihed.«

Det var vældige, kraftige Ord, med hvilke Luther omkring Aaret 1520 indledede det store Frafald. Hans Afhandlinger, Taler og Prædikener fløj fra By til By og vakte ved deres Toner — snart haarde og spodske, snart fromme og indsmigrende — et Røre, hvis Betydning først ikke helt gik op for alle Kirkens Mænd, navnlig ikke for dens søvnige Vogtere. Kun enkelte Ordenspræster og Theologer — som Dominikaneren Sylvester Prierias og Dr. Eck fra Ingelstadt og her i Danmark Karmelitteren Paulus Eliae — traadte med al Kraft op imod disse Lærdomme. Ingen af dem benægtede eller forsvarede Kirkens Brøst, men de mente ikke, man af den Grund skulde løsrive sig fra Kirkens Enhed.

Det vil ikke være af Vejen at se lidt nærmere paa et af Morten Luthers mest bekendte Skrifter fra hin Tid. Thi, mærkeligt nok, gaar vore protestantiske Medkristnes Anskuelse ud fra en Domfældelse, som for snart 400 Aar siden i Luthers Skrifter blev afsagt over vor h. Kirke. *Hinc illæ lacrimæ* eller — paa godt Dansk — deraf kommer saa mange Misforstaaelser, der skiller gode Kristne fra hinanden den Dag i Dag.

Skriftet »Om et Kristenmenneskes Frihed« udkom 1520 paa Latin og paa Tysk. Medens et andet Skrift om Kirkens »babylonske Fangenskab« havde søgt at nedrive Folkets Agtelse for den gamle Kirke og dennes Myndighed, skulde dette positivt vise, hvad Luthers Troslære, i hvert Fald dens Kerne, var. Det skulde være et glad Budskab, navnlig vise, hvorledes man bliver en sand Kristen — noget, man efter Luthers Udsagn til nu ikke havde vidst, eftersom Pavedømmet havde holdt Sjælene fangne i alskens »udvorles døde Gerninger«.

Luther gaar ud fra et Sted i det første Korinthierbrev. Han yndede at komme med Bibelsteder, thi han var ikke blot hurtig i Vendingen, naar det gjaldt at lancere et Angreb, men ogsaa dygtig til at finde paa saa mange Bibelsteder som muligt for at underbygge sine nye Paastande. Saaledes ogsaa her, hvor det var ham om at gøre at tale »Friedens Sag, d. v. s. Friheden fra Kirkens Bud og alle Forpligtelser indenfor den katholske Kirke. I videre Forstand prædikede han Frihed fra alle Bud, eftersom man jo ikke kunde holde Budene. Disse var kun en Tugtemester, et Skræmmebillede, medens Troen paa Kristus i sig selv gav Syndernes Forladelse og Naade, og det var nok. Dette havde jo været hans Opfattelse allerede siden 1515—16,

men nu skulde Menigmand faa Forstaaelse af det. Derfor kom Bibelstederne, vistnok netop de, der havde hjulpet ham over Fráfaldets Betænkeligheder.

Stedet hedder hos Morten Luther: »Jeg er fri i alle Ting og har gjort mig til alles Tjener.« Heraf vil han nu udlede, at man ingen Forpligtelser har foruden at tro paa Kristus, saa kommer bagefter af sig selv de gode Gerninger, i hvilke man skal vise sig som alles Tjener.

Men desværre lyder Bibelstedet lidt anderledes og har i dets Sammenhæng langt fra den Rækkevidde, Luther ønsker at give det. Stedet er 1. Cor. 9,19 og hedder efter den græske Tekst: »Thi uagtet jeg var fri for alle, har jeg gjort mig til alles Tjener, for at jeg kunde vinde desto flere.« Det sidste har Luther udeladt, thi det peger hen paa Sammenhængen, og det første har Luther forandret lidt og skrevet »fri for alleTing,« det, han gerne vilde Paulus skulde have sagt, i Stedet for »fri for alle,« nemlig Mennesker. Paulus taler her om sin Apostelgerning blandt Menneskene og siger, at han er ingen forpligtet, fordi han ikke havde modtaget Betaling, hvad han jo godt kunde have gjort, som han skriver. Men han vilde være »fri« og har kun af indre Trang, ud fra sit Kald, været »alles Tjener,« nemlig i Apostelembedets Arbejde. Se det giver et helt andet Indtryk af Bibelstedet.

Vi har her villet give et Eksempel paa den Overfladiskhed, for ikke at sige noget værre, hvormed Luther misbrugte Bibelen imod Kirkens ældgamle, almindelige Lære. Selvfølgelig nævnes i det følgende ogsaa Stedet i Romerbrevet: »Den retfærdige lever ved Troen, eller ved sin Tro«; thi det er et Citat af Profeterne, men Luther gengiver det flot: »En retfærdig Kristen lever kun af sin Tro«!!! —

Jeg har kun den tyske Tekst af Luthers Skrift foran mig, og det er muligt, at han ved andre Lejligheder oversætter Stedet mere nøjagtigt. Men om han saa gengav det helt rigtigt, vilde det aldrig i Verden bevise hans nye Paastand om »Troen alene« og gode Gerningers Overflødighed. Thi han skriver jo, at det er forkert at bede, faste, give Almisse o. s. v. for at faa Løn for det hos Gud eller for at blive et bedre Menneske. Men dermed gaar Luther netop imod Paulus og de andre Apostle, ja imod Evangelierne. Thi, som den lærde Johannes Adam Möhler, vistnok den største Kender af Reformatorerens Skrifter i det 19. Aarhundrede, skriver i sin »Symbolik«: »Hver Side af Bibelen modbeviser Luthers Lære om, at vi ikke kan opfylde Budene.« Og Paulus taler jo netop paa andre Steder i samme Korinthiebrev om de Bud eller Forskrifter, han har givet Menigheden. I det andet Korinthiebrev skriver Apostelen: »Thi vi skal alle stedes foran Kristi Domstol,

hvor enhver vil faa betalt [eller gengældt] efter sine Gerninger, ondt eller godt« (2 Cor. 5,10). Og lige i Forvejen formaner Apostelen til »at stræbe« efter at behage Herren. I Kolosserbrevet formaner Apostelen de Kristne — selvfølgelig de i Forvejen troende — til at virke eller gøre noget godt, »fordi de jo ved, at de vil faa Lønnen for disse Gerninger af Herren« (Col. 3,24).

Vi skal her ikke gengive Evangeliernes og de mange andre bibelske Udtalelser om Lønnen og om de gode Gerningers Nødvendighed. Kun maatte vi vise, at endogsaa Apostelen Paulus, som ellers saa gerne benyttes af Luther, har udtalt det stik modsatte af, hvad Reformationens Op-havsmand ønsker. Men, som vi allerede har set: Luther bragte sine nye Meninger ind i Bibelen. Skriftsteder som »den retfærdige lever ved Troen« eller »i sin Tro« er aldeles katholske. Thi altid har vor h. Kirke lært, at Troen er Grundlaget for hele vort Gudsforhold, og at den skal være en »levende Tro« (*fides formata*).

I alle 30 Afdelinger eller Numre i det omtalte Skrift bliver Læren om Troen alene uden Gerninger — thi deri bestaar den attraaede Frihed — gentaget, saa Læsningen er nu til Dags meget trættende.

Der maa dog, for at forebygge Misforstaaelse hos Katholikker, bemærkes, at Luther ingenlunde i dette Skrift om Frihed forkaster Bøn, Faste og andre gode Gerninger, som om de var daarlige i sig selv. Nej, han siger: »Naar man har Troen paa Kristus, skal man »frit« gøre godt, bede, faste o. s. v. Kun skal man ikke gøre det for at blive from, for at faa Løn af Gud. Troen i sig selv er aldeles nok, der behøves ingen Bodsøvelser.«¹⁾ Denne Vildfarelse, der, som vi har set, intet Medhold finder i Skriften, udtrykker han i det 23. Nummer saaledes:

»Gode, fromme Gerninger gør aldrig (et Menneske til) en god, from Mand, derimod gør en god, from Mand gode, fromme Gerninger.«

Her har vi hele Uklarheden, der lyder saa kønt og rummer Fejlen i Luthers nye Opdagelse. Thi gode, fromme Gerninger gør sikkert et Menneske til »en god, from Mand,« om saa end en Hykler vel kan gøre »gode, fromme Gerninger,« d. v. s. i et enkelt Tilfælde efterligne en god Gerning.

Den anden Del af nævnte Udtalelse, at en god Mand gør gode Gerninger, er mindre uklar, selv om ogsaa den ikke er helt rigtig, hvis man forstaar den saaledes, som

¹⁾ Nr. 29. Denn ich fürchte, dass in dem allesamt (nemlig ved at bede og at faste) ein jeder nur das seine sucht, vermeinend damit seine Sünden zu büssen . . . welches alles kommt aus Unwissenheit des Glaubens und christlicher Freiheit!!! —

Luther gjorde, nemlig at alt, hvad en god Kristen — en, der har »Troen« — gør, om det saa er Synder, alligevel er gode i Guds Øjne, eftersom de er tildækkede »med Kristi Fromhed.«¹⁾

Smukke Ord, men de skulde, ligesom Ordene »Evan-geliets Frihed«, »Jesu Blods overflødig store Fortjeneste«, »Troen paa Syndernes Forladelse« og mange Bibelsteder — kun indføre en ny Troslære, Luthers Meninger, der in-tet havde at gøre med den gamle, apostoliske Lære om Tro og Gerning, om Kristi Naade og den enkeltes Medarbejde, om Bodsøvelser og gode Gerninger med Hensyn til Løn-nen i Himlen.

Men det er let at paavise de lutherske Theoriers Fejl-agtighed. Langt vanskeligere er det at faa Protestanter til at indse dette, thi saa skal en for dem ubehagelig Tanke overvinde vante Forestillinger og Følelser. Og vi Katho-likker, der er saa klare i vor Tro, saa stolte af Kirkens væl-dige Sandhed, har derimod al Grund til at være ydmyge, naar vi ser, hvor lille en Indflydelse urigtige Theorier kan have paa gode Mennesker og — rigtige Theorier paa skrø-belige Mennesker.

F. F. M.

Nye Bøger

Katholsk Aarvog for 1917. (Udgivet af Ansgariusforeningen.)

Efter tre Aars Forløb er der atter udkommet en Ka-tholsk Aarvog, denne Gang velvilligt redigeret af Pastor F. Ronge, men for øvrigt i det store og hele sine Forgæn-gere lig. Een stor Forskel vil man dog straks opdage: den indeholder ingen Fortegnelse over den katholske Litteratur. Grunden er den, at Katholsk Boghandel for nylig har udsendt en stor og næsten udtømmende Bogkatalog. Ansgariusforeningen har opkøbt saa mange Eksemplarer af denne, at den kan sende alle sine Medlemmer sammen med Aarbogen denne Bogkatalog, hvori der er indlagt et lille Blad med nogle nødvendige Tilføjelser og Rettelser.

Skønt den nye Aarvog ligner — og maa ligne — de foregaaende, er der dog nogle Tilføjelser og Forbedringer at bemærke. Straks paa første Side finder man saaledes et lille, meget nyttigt Overblik over den katholske Kirkes

¹⁾ Dette udtaler han paa mange Steder, f. Eks. naar han taler om Umuligheden af at modstaa Synden. I nævnte Skrift taler han om Begærligheden, vi ikke kan modstaa, skønt den i sig er Synd. Disse Fejltagelser bevises med det 9. og 10. Bud! Men dette Bevis er i bedste Tilfælde et Selvbedrag. (Jævnf. N. 8 af omtalte Skrift.)

Stilling i Verden. Det er ogsaa gavnligt, at den katholske Forening for Skandinaver i New York er anført som et Tillæg til vore egne Vikariatsforeninger; des værre er alle Angivelser om den forkerte, hvorfor jeg blandt Annoncerne har indrykket de rigtige Meddelelser. Under Oplysninger om Kommunion lægger man Mærke til følgende: »Den hellige Kommunion meddeles under enhver Messe, saa vel stille Messe som Højmesse. At kommunikere før Messen burde egentlig kun ske undtagelsesvis, i Nødstilfælde. Altermindst passer det sig at indskyde Kommunionen mellem »Asperges« og Højmesse.« Under Sjælemesser er følgende tilføjet: »For afdøde Protestanter kan der ogsaa læses Messe naar 1) vedkommendes Navn ikke nævnes højt under Messen, og 2) naar det er en Katholik, som bestiller Messen.«

Aarbogen behøver ikke nogen egentlig anbefaling. Den er i og for sig god, men desuden uundværlig for enhver, der interesserer sig for og beskæftiger sig med katholske Forhold.

N. H.

A. *Breitung*: *Overraskelser fra »Abetheoriens« og Udviklingslærens Omraade.* (Schønbergs Forlag 1917. 167 Sider. 2 Kr. 50 Ø.)

I den danske Naturvidenskabs populære Form er der desværre indsmuglet en hel antikristelig Religion under Navn af Videnskabens »sikre« Resultater. Og man har systematisk holdt vort Publikum i Uvidenhed om, hvad Videnskaben i Virkeligheden lærer os. Det er derfor en yderlig fortjenstfuld Gerning, at skaffe os en kritisk Gennemgang af alt det, der endnu kan præsenteres paa Dansk.

Det er ved denne Bog og Professor Warmings »Nedstammingslæren« blevet muligt for en Læser uden videre Forkundskaber at sætte sig ind i den Tankegang og de Grunde, der bærer Udviklingshypotesen, og saaledes selv at kunne se, at Udviklingslæren ikke strider mod Kristendommen — Tanken er allerede fremsat af Augustin — og at de Forsøg, der er gjort paa at udfinde Menneskets Slægtskabsforhold til Dyrene, er strandet. I den foreliggende Bog gøres der først Rede for de gamle Beviser med Haarmennesker o. s. v., og derefter omtales de sidste Forsøg. Ganske særlig maa Kapitlet med Fremstillingen af Blodbeviset og dets Kritik nævnes. Man havde ment, at der var fundet et eksakt Bevis for nært Slægtskab mellem Mennesker og Aber deri, at man kunde indføre Aebelod i Menneskets Aarer, men ikke f. Eks. Faareblod. Det blev dog snart godtgjort, at der kun var Tale om en Blodslighed, der ogsaa fandtes hos Rotte og Sandorm, men ikke om Blodsslægtskab.

Et helt Kapitel har til Overskrift »Haeckels nyeste Falsknerier«. Deri gøres der for første Gang herhjemme Rede for den sørgelige Opdagelse, at mange af Haeckels »Beviser« er blotte Forfalskninger. Vi faar her uimodsigelig

godtgjort, at hans Fosterbilleder er frit opfundne, saa at det ikke mere vil imponere nogen at se dem med Underskrift: Se den store Lighed mellem Menneske- og Gibbonfoster, fordi man her med Originalbilleder af virkelige Fostre faar paavist, at Menneskefostret er blevet gjort dyrisk ved Bortskæring af Hjerne blandt andet, og »Gibbonfosteret« — eller rettere Makakfosteret — har mistet en Del Halehvirvler og andet generende.

Herefter er Haeckel færdig som Videnskabsmand. Des mere usmageligt er det da ogsaa, at han, der blev Æresdoktor i Upsala ved Linnéfesten; misbruger vor store Linnés Navn til at gøre Propaganda for sine helt modsatte Anskuelser. Linné havde nemlig som sin Ledetraad: Gud er nær. Og det er godt, at vi her endelig faar en nordisk Protest mod dette Misbrug af Linnés Navn.

I Bogens sidste Del faar vi saa en positiv Fremstilling af Forskningens sikre Resultater.

De er nemlig: der findes en Udvikling i Naturen, selv om det ofte er vanskeligt nok at paavise Rækker. Der er ingen Grund til at antage Udvikling fra et enkelt Udgangspunkt. Alt taler for en flerstammet, parallel Udvikling, altsaa f. Eks. Menneskets Udvikling i Racer, men uden Forbindelse med Dyrene.

Endelig findes et yderst fortjenstfuldt lille Kapitel om rudimentære Organer, hvori den Tanke fremsættes, at da f. Eks. vore Øreknogler naturligt udvikles af Ben, der i deres Anlæg ligner Gællebuerne, saa bevises der intet derved om Menneskets Fiskeoprindelse; men vi faar et Fingerpeg til Erkendelse af en intelligent Plan overalt i Naturen. Altsaa atter et Bevis paa, at Visdom, øst overfladisk, fører bort fra Gud, men øst fra Dybderne fører den tilbage til ham, der er al Sandheds Begyndelse og Ende.

Chr. Matthæus Hansen.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. St. Knudssalen i Stenosgade var fyldt til sidste Plads i Tirsdags Aftes ved Højskolens Møde, da Forfatterinden, Fru *Rose Bruhn*, fremviste en stor Mængde nydelige Lysbilleder fra en Rejse til Orienten, Fruen for syv Aar siden havde foretaget.

Nord-Amerika. (U. S. A.) Mange Læsere har hørt Navnet »Buffalo Bill«, og ikke saa faa Drengene har været vildt begejstrede over hans eventyrlige Bedrifter. Hans virkelige Navn var Oberst Cody, og han er nylig afgaaet ved Døden. Han var, som saa mange Amerikanere, ikke døbt, men paa sit Dødsleje blev han fuldt bevidst og efter sit

udtrykkelige Ønske døbt af en katholsk Præst. — Efterretningen herom er vel ikke af stor Vigtighed, men de mange, der har hørt om »Buffolo Bill«, vil det dog interessere at høre, at han er død som en god Katholik.

Danmarks katholske Kirkesag.

(Ansgarius-Bonifacius-Foreningen).

1. Kvartals-Kollekt.

Aalborg	17,10	Østerbrogade 7 C	4,40
Aarhus	45,19	Køge	10,00
Esbjerg	3,61	Maribo	12,75
Fredericia	47,00	Nakskov	17,00
Helsingør	10,60	Nyborg	7,32
Holbæk	7,10	Nykøbing F	19,00
Horsens	19,05	Næstved	1,50
Kolding	7,00	Odense	15,00
København:		Randers	37,00
St. Ansgar	122,56	Reykjavik	10,00
Rosenkranskirken	81,28	Ringsted	24,66
St. Annæ	24,00	Roskilde	15,10
St. Andreas	57,21	Rønne	5,46
St. Knud	15,15	Silkeborg	10,00
St. Josef	43,00	Slagelse	11,55
Jesu Hjerter	159,24	Svendborg	10,90
Immaculata	21,00	Vejle	10,25
Amalievej	8,65	(Malmø)	10,00
Klosterkirken	6,50		
			ialt: 927,13

København 13. Febr. 1917.

Det Apostoliske Vikariat.

Ungdomsværnets Aarsmøde afholdes i Citys Lokaler Mandag d. 12. Marts.

Koncerten Fredag Aften i Stenosgade begynder Kl. 8.

Unio. Fastelavnsfesten aflyst.

St. Ansgars Scandinavian Catholic League Tuxedo Building, 637 Madison Avenue New York City. Meetings: second Thursday of every month, at 8 p. m. Spiritual Director: Rev. Frederick M. Lund 289—15th Street, Brooklyn N. Y. Secretary: Alexander Amann 174 East 74th Street. New York City.

Mariaforeningen kan i Aar kun komme trængende **Konfirmander** til Hjælp. Skemaer, som de ansøgendes Forældre eller Værger selv maa afhente hos undertegnede (Form. Kl. 9—10 eller Eftm. Kl. 3—4), maa ligeledes udfyldes og afleveres af dem selv inden **Onsdag den 21. Februar** enten hos Frøken A. Ronge (Lykkesholms Allé 14 C) eller Frk. Ortved (St. Josefs Hospital, Griffenfeldtsgade) eller Fru H. Mariboe (Istedgade 3^a) eller hos

J. Braun, Sognepræst, Bredgade 64.

Korsvejsandagt. Fredag Aften: St. Ansgars K. Kl. 8, Rosenkransk. Kl. 7¹/₂, St. Annæ K. Kl. 8, St. Andreas K. Kl. 7¹/₄, St. Josefs K. Kl. 7¹/₂. Torsd. Aften: Jesu Hjertes K. Kl. 8¹/₄ (med Præd.)

Et **Chatol** ønskes til Købs. Billet, nrk. »Chatol«, modtager Bladets Kontor, Bredgade 69, 2. Sal ov. G. K.

Bogudlaan (*gratis*).

Fra **Mariahjemmet** (Vestervoldgade 115) Onsdag den 21. Febr. Kl. 2¹/₂—3¹/₂. (Der findes hovedsagelig udenlandsk Litteratur.)

Birgittaforeningen holder Møde Onsdag den 21. Februar med Foredrag af Hr. Pastor Gamél. Griffenfeldtsgade 44.

Kirkelig Kalender.

18. Febr. Quinquagesima Sønd.	25. Febr. 1. Søndag i Fasten.
19. — M. Ferialdag.	26. — M. Ferialdag.
20. — Ti. Ferialdag.	27. — Ti. Ferialdag.
21. — O. Askeonsdag. (Fasten begynder.)	28. — O. Tamperdag.
22. — To. Petri Stoli Antiokia.	1. Marts. To. Ferialdag.
23. — F. Petrus Damian, Biskop og Kirkelærer.	2. — F. Carl den Gode, Martyr.
24. — L. Matthias, Apostel.	3. — L. Tamperdag.

Den katholske Højskole.

Møde Tirsdag den 20. Februar Kl. 8 Aften.

Magister M. Hansen: Den hellige Teresa.

St. Knudssalen, Stenosgade 4, B. Adgang 10 Øre.

Vincentiskonferensernes første Generalmøde

for i Aar finder Sted Søndag d. 25. Februar Kl. 8 $\frac{1}{2}$ i Bredgade 67 o. G. Til Mødet indbydes alle aktive og bidragydende Medlemmer.

St. Ansgars Kirke. Askeonsdag d. 21. Febr. Kl. 9 Form. Askevielse.

Von Hurcks Legat. Af dette Legat, som kan søges af Mænd og Kvinder, bliver en Portion ledig. Ansøgninger (Skemaer forefindes ikke) med Oplysning om Alder og Trang indsendes inden 1. Marts til St. Ansgars Menighedskontor, Bredgade 69, 2. o. G.

St. Knuds Kapel. Mariabørnskongregationen af den ubemittede Undfangelse holder Fælleskommunion Søndag d. 18de Februar Kl. 7 Morgen og offentligt Møde d. 21de Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften.

Pastor Ollriks **Gennemgang af Troeslæren med Samtale** finder Sted hver **Onsdag** Aften Kl. 8 i den franske Skoles Gymnastiksal (Indg. gennem Porten t. højre f. Kirken i Boyesgade).

Maskinskrivningsarbejde udføres hurtigt og nøjagtigt. Prinsesse Aleksandrines Allé 10^a t. h., Charlottenlund. Telefon: Ordstrup 1403. Træffes mellem 11-1 og efter 5.

St. Andreas Kollegiums Skolekomedie

finder Sted Søndag d. 18. Februar Kl. 5 $\frac{3}{4}$ og Mandag den 19. Februar Kl. 5 (altsaa ikke om Tirsdagen som i tidligere Aar).

Der opføres — foruden Instrumentalmusik og Korsang —

Revisoren

Komedie i 5 Akter af Nikolaj Gogol, oversat af H. W. T. v. Gerstenberg. Fri Adgang har kun Kollegiets Lærere og nuværende Elever; for enhver anden sælges Adgangskort (med Program) à 50 Øre i Katholsk Boghandel, Stenosgade 3, og paa Kollegiet.

Rettelse. Midt paa Side 101 i Nr. 6 skal 1527 være 1521.

Mariakongregationen for Ynglinge holder Fælleskommunion Søndag d. 18. ds. Kl. 8 $\frac{1}{2}$ i Jesu Hjerte Kirke. Mandag d. 19. ds. bortfalder Mødet.

†
 Fra Port Lincoln, Syd-Australien, har jeg modtaget Meddelelse om, at vor kære Broder, **Peder M. Jørgensen**, Sognepræst i Distriktet Eyre's Peninsula, er afgaaet ved Døden d. 2 December f. A. R. I. P.

Paa Familiens Vegne.

Thora Marie Jørgensen.

Den afdøde anbefales til de troendes Forbøn.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvarialet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2 S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Pr. 8.

Søndag den 25. Februar.

1917.

INDHOLD: Biskoppeligt Hyrdebrev. — Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917. — De svenske Cistercioklostre. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Ordrup. Rom. — Brevkasse. — Aarsberetning for St. Elisabeth-Vincentskonferensen F. — Avertissementer.

Biskoppeligt Hyrdebrev i Anledning af Fastetiden.

Johannes,

ved Guds Barmhjertighed og den Apostoliske
Stols Naade

Biskop af Anastasiopolis,
Hs. Helligheds Husprælat,

Apostolisk Vikar for Danmark og Island,

til det højærværdige Præsteskab og det Apostoliske
Vikariats troende

Hilsen og Velsignelse i Herren!

Højtelskede i Herren!

Naar jeg nu atter efter gammel ærværdig Skik henven-
der nogle formanende og opmuntrende Ord til eder i An-
ledning af den tilstundende Fastetid, saa tager jeg som
Udgangspunkt den skønne og tiltalende Skildring, som den
fromme Thomas a Kempis i den 4. Bog af Kristi Efter-
følgelse (11. Kap.) giver os af Alterets Sakrament og af
Guds Ord.

Men først maa jeg dog have Lov til ganske kort at karakterisere selve Bogen »Kristi Efterfølgelse«. Den kaldes vistnok med Rette »en gylden Bog«, og næst efter Bibelen maa den erklæres for den skønneste og kosteligste Perle i hele Kristenhedens Litteratur. I Løbet af et halvt Aartusind er denne Bog blevet læst og overtænkt med uformindsket Kærlighed og usvækket Interesse i hele den civiliserede Verden, af lærde lige saavel som af ulærde, af rige og fattige, af høje og lave; store Helgener som Karl Borromæus, en Frants af Sales, en Philip Neri søgte og fandt deres aandelige Næring i denne Bog. Ingen anden Bog er i højere Grad egnet til at styrke og vejlede vort aandelige Liv; den giver et saa gribende Billede af Guds Retfærdighed og tillige af hans Godhed og Barmhertighed, at vi paa den ene Side gribes af en gavnlig Frygt, men paa den anden Side igen opfyldes af en ubegrænset Tillid. Den trænger ind i Hjertets dybeste Vraa og afslører med mild og skaansom Haand alle dets Svagheder og Urimeligheder; den rører ved alle Saar, men den tilbyder samtidig ogsaa de Lægemedler, der kan helbrede dem; den ydmyger vort Hovmod og vor Indbildskhed, men forsøder samtidig det bitre ved at henvise til Sejrens herlige Løn; i alle vore Kampe, i alle vore Lidelser peger den paa ham, vort fuldkomne Forbillede og Mønster, der har sagt: »Kom til mig, alle I, som er bekymrede og besværede, og jeg vil vederkvæge eder.« (Matth. 11,28.)

Nu vel! Vi ejer denne herlige Bog i en god og tilforladelig dansk Oversættelse, der i 1880 er udkommen paa Høsts Forlag; der gives flere andre Oversættelser, men da disse enten ikke gengiver den hele Tekst eller tilføjer Bemærkninger, der er stødende for den katholske Læser, saa kan jeg ikke anbefale andre end den ovennævnte; hertil kommer, at denne Oversættelse hidrører fra min ufor-glemmelige Forgænger, den Apostoliske Præfekt for Danmark og Island, Hermann Grüder. Med stille Vemod tænker jeg endnu ofte paa, hvorledes han i vore fortrolige Samtaler udtalte sin Glæde over, at han, nu da det lakkede mod Enden af hans virksomme Arbejde i Herrens Vingaard, kunde efterlade et Skrift, hvis Læsning atter og atter vilde minde de letlevende og flygtige Mennesker om den evig-

gyldige, men des værre saa tit glemte kristne Sandhed: »Hvad gavnede det Mennesket, om han end vinder den hele Verden, men tager Skade paa sin Sjæl? Eller hvad vil et Menneske give i Løsepenge for sin Sjæl?« (Matth. 16,26) og: »For mig er det at leve Kristus, og at dø en Vinding.« (Phil. 1,21.)

I vil da kunne forstaa, at jeg har Ret til at klage over, at vor danske Thomas a Kempis nu allerede i 36 Aar har foreligget for Offentligheden, uden at dens første Udgave er bleven udsolgt. Det nytter jo ikke at blive mismodig over de Iagttagelser, vi daglig kan gøre, at værdiløse eller endog skadelige Skrifter faar en rivende Af-sætning; men eet skal vi dog gøre, lad os til Gengæld fra vor Side efter bedste Evne arbejde paa, at den gode og værdifulde kristelige Litteratur faar stedse større Anerkendelse og Udbredelse; lad os navnlig under Hensyntagen til det omtalte gøre vort Til, at snart et nyt og forbedret Oplag af Kristi Efterfølgelse kan komme til at foreligge. Saa vilde jeg anse det, jeg har sagt, for at være en stor Vinding for vor gode Sag.

Men lad mig nu anføre de betydningsfulde og vægtige Udtalelser i »Kristi Efterfølgelse«, som jeg allerede har antydet, at jeg vilde tage som Udgangspunkt for vor Betragtning. Den fromme Forfatter siger: »Jeg finder, at to Ting er højst nødvendige for mig i dette Liv, og uden dem vilde dette jammerfulde Liv blive mig utaaleligt. I dette Legemes Fængsel maa jeg bekende at trænge til to Ting, nemlig til Næring og til Lys. Derfor har du, o Herre, givet mig svage dit hellige Legeme til Vederkvælgelse for Sjæl og Legeme, og du har sat dit Ord til Lygte for min Fod. Uden disse to Goder kan jeg ikke vel leve; thi Guds Ord er min Sjæls Lys, og dit Sakrament er Livets Brød. De kan ogsaa kaldes de tvende Borde, som paa hver sin Side er opstillede i den hellige Kirkes Skatkammer. Det ene er dit hellige Alterbord, som gemmer det hellige Brød, nemlig Kristi dyrebare Legeme; det andet Bord er den guddommelige Lovs Lærestol, som indeholder den hellige Lære, underviser os om den rette Tro og trygt fører os ind til det allerseligste, skjult bag Forhænget. Tak være dig, o Herre Jesus, du Lys af det evige Lys,

for den hellige Læres Bord, som du har beredt os ved dine Tjenere Profeterne, Apostlene og andre Lærere.«

Saavidt den fromme Forfatters Ord. Allerede en Gang tidligere har jeg i et Hyrdebrev skildret Messeofrets Betydning og uendelige Værd for os Kristne; saa vil jeg da nu lade mig nøje med at dvæle ved det andet Bord, som staar i Herrens Helligdom. Det vil sige, vi vil betragte den anden Hoveddel af Søndagsgudstjenesten, nemlig Gudsordets Forkyndelse eller, som vi ogsaa kan sige, Søndagsprædikenen.

I ved, at vor Gudstjeneste i Grunden ikke er andet end den gentagne Fremstilling af hin ophøjede Gudstjeneste, som Jesus Kristus selv Aftenen før sin Lidelse fejrede i Nadversalen i Jerusalem. Kristus opofrede sig selv i hin hellige Time under Brødets og Vinens Skikkelser til sin Fader og rakte sit eget Kød og Blod som aandelig Næring til Disciplene, og paa samme Tid aabenbarede han i sin gribende Nadvertale Troens Hemmeligheder og Guds- og Næstekærlighedens Pligter. Vor hellige katholske Kirke gør det samme. Ligesom Herren i Nadversalen er den af Gud sendte Ypperstepræst og Sandhedslærer, saaledes røgter ogsaa Kirken paa Søn- og Festsdage det den af Gud overdragne Præste- og Læreembede. Kristus lever uafbrudt i Kirken, og vi har Lov at sige: han fortsætter sin Forløser og Lærergerning indtil Verdens Ende ved sine Stedfortrædere. Se, højtelskede, ligesom Apostelen Thomas ved den sidste Nadver spurgte Herren: »Herre, vi ved ikke, hvor du gaar hen, og hvorledes kan vi kende Vejen?« saaledes skuer til alle Tider den søgende og spørgende Menneskehed op til sit Maal, til de himmelske Boliger. Og ligesom Kristus svarede Thomas: »Jeg er Vejen og Sandheden og Livet« (Joh. 14,6), saaledes viser Herren os til alle Tider ved sine Tjenere, ved den katholske Kirkes Læreembede, Vejen til Sandheden, forkynnder os uafbrudt Indholdet af den aabenbarede Sandhed og meddeler os Gudsordets Brød, som vedligeholder og styrker Sjælens Liv.

Ingen vil kunne nægte, at Skaberen i vor Sjæl har nedlagt en uudslukkelig Higen og Stræben efter uforgængelig Lykke. Og denne Higen og Attraa bliver ikke tilfredsstillet og mættet ved nogen skabt Ting, ingen sanselig Nydelse

kan bringe os varig Lykke, ingen jordisk Ære eller Udmærkelse lige saa lidt som Overflod paa timelige Goder kan yde os en varig Tilfredsstillelse, vi vedbliver at hungre og tørste efter noget mere, efter det, som ikke forgaar, og kun Gud, den uendelig gode, formaar at stille Aandens Længsel. »Mit Hjerte,« siger den h. Augustin, »mit Hjerte er uroligt, indtil det hviler i dig, o Gud.« Først naar vor Forstand erkender Gud, den evige Sandhed, naar vort Hjerte i Kærlighed ejer Gud, den uendelig gode, først da føler vor Aand sig i Sandhed lykkelig. Dette Liv i og med Gud ejede Mennesket engang i Paradiset; vore Stammeforældre nød en uforstyrret Lykke, da Gud omgikkes med dem som en Fader med sine Børn. Men Synden, den skabte Aands Oprør imod Guds Aand, sønderrev dette hellige Baand. »Ved eet Menneske,« siger Apostelen Paulus, »er Synden kommen ind i Verden, og ved Synden Døden, og saaledes er Døden gaaet over til alle Mennesker, fordi alle har syndet i ham.« (Rom. 5,12) Men selv »i Mørket og i Dødens Skygge« udslukkes ikke Hjemveen efter den tidligere Lykke, Længselen efter Paradisets Hvile og Fred. Men, højtelskede, hvor er Vejen, der fører tilbage til Gudserkendelsens og Gudskærlighedens Lysrige? Svaret herpaa giver Frelseren os, naar han siger til Nikodemus: »Saaledes har Gud elsket Verden, at han har hengivet sin enbaarne Søn, for at enhver, som tror paa ham, ikke skal fortabes, men have et evigt Liv.« (Joh. 3,16.) Gud alene kunde sprede det Mørke, der rugede over Menneskeheden; kun det af Gud udtalte Ord udelukkede enhver Tvivl.

Derfor nedsteg Gud, Sandhedens Sol, til vor Jord; Guds Ord, den evige Guddom, blev Menneske. »Dette var det sande Lys, som oplyser ethvert Menneske, der kommer til denne Verden.« (Joh. 1,9). Og hvad Jesus Kristus, Guds sande Søn, lærte, var ingenlunde Filosofernes og de verdensvises blot naturlige Gudserkendelse og rent menneskelige Sædelære; nej, ligesom Mennesket har et overnaturligt Endemaal, nemlig Guds Beskuelse i Himlen, saaledes var ogsaa Kristi Lære en overnaturlig Aabenbaring af de dybeste guddommelige Hemmeligheder og en Grundlæggelse af den kristelige Livsførelse. Tre-

foldighedens Hemmelighed, den guddommelige Kærligheds og Naadens Hemmeligheder, Guds Menneskevordelses Mysterium, den Helligaands Sendelse og Virksomhed, kort sagt, alle disse evige Sandheder, som viser os den eneste Vej til Himlen — »den enbaarne Søn, som er i Faderens Skød, han har kundgjort det.« (Joh. 1,18.)

Til hvem og for hvis Skyld har Herren aabenbaret disse Sandheder? Mon det lille Palæstina alene skulde være Skuepladsen for denne Aabenbaring, mon det jødiske Folk alene skulde besidde en Lærer i al Sandhed og en Fører paa Vejen til Himlen? Nej, Kristus er den hele Verdens Lærer og Frelser. Derfor sagde han til sine Disciple: »Mig er givet al Magt i Himlen og paa Jorden. Gaar derfor hen og lærer alle Folk, idet I døber dem i Faderens og Sønnens og den Helligaands Navn, og lærer dem at holde alt, hvad jeg har befalet eder.« Og fordi Guds Ord aldrig mere skulde forstumme paa Jorden, fordi Kristus ved sine udsendte og beskikkede Disciple vilde være Menneskenes Lærer indtil Tidernes Ende, derfor tilføjede han den store Forjættelse: »Se, jeg er med eder alle Dage indtil Verdens Ende.« (Matth. 28,18—20.) Det var jo derfor, at Kristus havde stiftet sin Kirke og bygget den paa en Klippe (Matth. 16,18), paa Petrus som den første i Rækken af de romerske Paver. Ham havde han givet det Hverv: »Vogt mine Lam, vogt mine Faar.« (Joh. 21,15—17.) Faarene følger deres Hyrde; derfor skal alle Kristne følge Kristi synlige Stedfortræder, d. v. s. den romerske Pave og de med ham forenede Biskopper; thi »den Helligaand har«, som Paulus siger, »indsat Biskopperne for at styre Guds Kirke, som han har forhvervet ved sit eget Blod.« (Apostl. G. 20,28.) Saaledes lever Kristus til alle Tider som vor Lærer og Mester i Kirken: Kirkens Tale er Herrens Tale, Kirkens Ord er Herrens Ord. Anderledes kan vi ikke forstaa Kristi Forjættelse til Disciplene: »Hvo som hører eder, han hører mig, og hvo som foragter eder, foragter mig; men hvo som foragter mig, han foragter ham, som har sendt mig.« (Luc. 10,16.) (Sluttes.)

Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917.

7. Luther som »Samfundsreformatør« i Stat og Kirke.

I Diakonisse-Almanakken priser Dr. theol. Alfred Th. Jørgensen Luther som »Samfundsreformatør«. Denne Artikels Indhold falder i enkelte Punkter sammen med nogle slemme Udtalelser, Pastor Dalhoff tillader sig om vor h. Kirkes Syn paa Samfundet, Familielivet o. s. v. (Vi er desværre nødte til at betegne baade Dr. Jørgensens og Pastor Dalhoffs Indlæg som sørgelige Vidnesbyrd om det Lavmaal af Kundskab, visse Folk har til den gamle katholske Møderkirkes Væsen og Lære. Thi jeg antager, at de nævnte Herrer har deres subjektivt kristelige Grunde til at skrive saa meget ondt om vor h. Kirke. Men maaske har ogsaa Hadet tilsløret deres Øjne.)

Dr. theol. Jørgensen aabner sine Angreb imod os med den Bemærkning, at »Luther hjalp for 400 Aar siden Mennesker med at finde Vej til Gud«. Ved Hjælp af Morten Luther kan Menneskene den Dag i Dag »naa frem til Guds Aasyn og finde Syndernes Forladelse«! Hvor dybt sidder dog den Slags Forestillinger i gode, fromme Protestanters Hjerter! —

Mere interessant er den Bemærkning, at det var »noget nyt« for Verden gennem Luther at høre, at de tre Samfund — Familie, Stat, Kirke — er »indsatte af Gud«, og »det ene Samfund maa ikke ødelægge eller herske over noget af de andre«. — Nej, Hr. Doktor, det var slet ikke noget nyt, at Gud havde indsat Familie, Stat, Kirke, at disse ikke maatte ødelægge hinanden! Heller ikke »herske« skulde de over hinanden, for saa vidt hver har sine Særrettigheder. Men at Staten har Lov til at ordne mange Familielivsspørgsmaal, at Kirkens Tros- og Sædelære skal følges ogsaa af Statens Styrere, overhovedet: at man »opfattede det menneskelige Samfundsliv som et stort Hele« — deri ligger jo dog en stor, ægte kristelig Tanke; thi Kristendommen skal være altomfattende. Saaledes omfattedes ogsaa i Middelalderen baade Familierne og Staterne af Kirken med dens ene Tro, dens ene Haab, dens Sandhedsvæld og dens Kærlighedskraft. Denne Theori om et

kristeligt Samfund af alle Stater var endog en Betryggelse for de enkelte Familiers og de enkelte Staters særlige Virksomhed og Lykke. Vor Tids Mennesker, sønderrevne af Nationalhad, Klassekamp og Vantro, kan ikke løftes op til den gamle, store Verdensplan. Dertil kommer, at Protestanter altid tænker paa »Præstetyranni«. Derfor skriver Dr. Jørgensen: »Ved Hjælp af Præsteskabet og Munkene regerer Paven Verden. Saaledes er Middelalderens Samfundsbetragtning, og saaledes er i Grunden det katholske Samfundsideal den Dag i Dag.« (! !)

Disse Udtalelser indeholder en Blanding af megen grov Usandhed og en lille Smule Sandhed. Sandheden deri er, at man — navnlig i Middelalderen, da alle Forhold var anderledes end nu til Dags — fra forskellige Kanonisters og Theologers Side, ja ogsaa i den saa meget diskuterede Bulle *Unam sanctam* af 18. November 1302 har hævdet et vist »Theokrati«. Det bestod kun deri, at man, ogsaa efter verdslig Retsopfattelse, ansaa Paven for alle Fyrsters Formand og det kristelige Statsvæsen som Kirken underordnet, forsaavidt det angik hele Samfundets Vel, men ikke deri, at man benægtede de verdslige Fyrsters Souverænitet og Selvstændighed indenfor deres verdslige Omraade. Dette sidste bør man vel lægge Mærke til. Ikke engang Bonifacius VIII, der fremsatte Billedet om de to Sværde i Kirkens Haand, benægtede Fyrsternes fulde Uafhængighed paa deres Omraade; kun »ratione peccati,« med Hensyn til Synd, d. v. s. paa det moralske og religiøse Omraade, var de Kirken underordnede.¹⁾

Men selv det »Theokrati« var kun i Tanken, i Theorien gennemført, desværre ikke i Virkeligheden; thi saa havde vi ingen Religionskrige haft og havde ingen Verdenskrig nu. Dr. theol. Jørgensen tager altsaa aldeles fejl, hvis han mener, at det katholske Samfundsideal var, at »Paven skulde styre Verden ved Hjælp af Præsteskab og Munke«.

1) Saaledes anerkendte Leo XIII udtrykkeligt, at han ingen Ting havde at sige i rent verdslige politiske Spørgsmaal. Bismarck vilde 1887 ud fra fejlagtige protestantiske Anskuelser om Pavens Magt, at Pave Leo skulde paabyde Katholikerne i Tyskland en Militærlovs Antagelse. Paven nægtede det, men udtalte et Ønske om Lovens Antagelse. Katholikerne gik ikke ind paa dette Ønske, og Bismarck „sad mellem to Stole“.

Der rummes i denne Paastand en ikke saa lille Uvidenhed om vort katholske Samfundsideal — — hvis der overhovedet eksisterer eet Ideal for alle. Vi kan saaledes forsikre Hr. Jørgensen, at hvis Paven f. Eks. vilde blande sig i Danmarks indre Anliggender, i Ministeriedannelser eller i Øsalget, vilde de danske Katholikker allermest have sig dette frabedt. Men det er jo aldeles latterlige Forestillinger, og det er sørgeligt, at Dr. theol. Jørgensen med den Slags Udtalelser om vort Syn paa Pavens Magt — Udtalelser, der er rent fantastiske — nedsætter den katholske Kirke i fornuftige Danskes Øjne.

Efter denne højst nødvendige Oplysning kan vi nu se nærmere paa Morten Luther som »Samfundsreformator«. Luther har i Virkeligheden haft en i kirkelig Forstand højst uheldig Indflydelse paa Fyrsterne Magtbegær og Statens Lyst til at blande sig i alt. Det var langt fra hans oprindelige Mening. Han havde jo, den Gang han skulde i Gang med Dannelsen af sine lutherske Kirker, ingen forudfattet Plan. Forudfattet var kun hans »Sola fides-Lære«, Syndsforladelsen ved selve Troen alene; alt andet, endog hans stigende Had imod den gamle Kirke og Ordenslivet, fulgte samtidig med, men Enkelthederne i den nye Tro skulde først laves, og her blev han hjulpet af Melanchthon, Justus Jonas, Amsdorf, Bugenhagen og andre. Det er et Tegn paa Luthers kraftige og rige Personlighed, at han kunde faa samlet en Kreds af Venner og Medhjælpere omkring sig og sit Forehavende.¹⁾

Alligevel blev Organisationerne af de lutherske Kirker en uoverkommelig Vanskelighed for selve Føreren. Han holdt mere af at prædike, skrive, polemisere og udskælde sine Modstandere end af at organisere og udtænke en Kirkeforfatning. Deri var *Calvin* ham overlegen, skønt Luther ellers som Personlighed var langt mere betydelig. Han ejede ogsaa mere »Gemyt«, mere Hjerte og Umiddelbarhed end den mørke Fanatiker fra Genf.

Saaledes kom de lutherske Kirker i fuldstændig Afhængighed af Staten. *Ruere in servitium*, de styrtede

1) Disse Venner holdtes kun sammen af Luthers Herskeraand; efter hans Død slog deres Uenighed og gensidige Had ud i lyse Luer.

ind i Slaveri, kan man sige med Tacitus's Ord om Selvstændighedens Ødelæggelse i Romerriget. Fyrsterne blev deres Kirkers Øverster (*summus episcopus*, øverste Biskop). Hellere end gerne slog Fyrsterne til, da Luther, nærmest af Forlegenhed og i Anger over det Virvar, hans nye Lære om »Evangeliets Frihed« havde anrettet i vide Kredse, lod Kirkestyrelsen glide over i deres kraftige Hænder. Det gik ud over Bønderne, over de brede Lag og overhovedet over Folkets gamle Rettigheder. Enevoldstidens Haardheder blev saaledes skærpet ved Protestantismen, hvis Prædikanter og »Superintendenten« (»Biskopper«) aldrig kunde indtage den Plads, som de i Egenskab af Kristi Kirkes Hyrder burde have indtaget.¹⁾

Luther følte nok, at det kneb, eftersom han og de unge Prædikanter var helt afhængige af deres Fyrsters skiftende Luner. Men han havde nu engang kastet det gamle Præstedømme med dets Sakramenter og principielle Myndighed over Bord. Han hjalp sig med en mærkelig Theori. Kristi Kirke og Verden er helt adskilte, siger han. Det aandelige har intet at gøre med det verdslige. De troende Kristne, som alle var »et aandeligt Præstedømme«, trængte ikke til Love og Forskrifter, hos den herskede Kærlighed, Tilgivelse, *eitel brüderlicher Dienst og Wohltat*, som Luther saa smukt paa sit uoversættelige Tysk skriver.

Samtidig indsaa han, at denne ideale Orden jo ikke havde noget med Virkeligheden at gøre. Saa gav han den ydre Styrelse til Staten og dens haarde Tugt. Thi siden Bondekrigen havde Luther smagt, hvad Evangeliet i Folkets Hænder kunde betyde, hvis ingen Myndighed holdt igen. Derfor siger med Rette en nyere protestantisk Forfatter:

¹⁾ Herskerens Villie blev det afgørende nu, baade i de tyske Smaastater og i andre protestantiske Lande. Et sørgeligt Eksempel er England, hvor den blodtørstige, vellystige Tyran Henrik VIII indførte Protestantismen. Det vilde føre for langt at komme ind paa denne Tragedie. (Se *Niels Hansen*: Fra Henrik den 8des Dage.) Med Rette siger M. Pontoppidan: „Den store Forøgelse af Fyrstemagten og Behageligheden ved at faa Raadighed over Kirkegodset har sikkert mange Steder fremskyndet Fyrsternes Overgang til den evangeliske Side.“ (Morten Luther. S. 129.)

»En kristelig Stat kender Luther lige saa lidt som en kristelig Skomagergerning.«¹⁾

Men dette var, vel at mærke, kun Theori eller rettere Udflugter, fordi hans ensidige mystiske Lære om de troendes ideale Samfund, hvor ingen Love gælder, ingen Styrelse er, var aldeles unaturlig og forresten ubibelsk.²⁾ Han selv handlede ogsaa imod denne sin Theori, at Staten intet havde med Guds Rige at gøre, idet han paa det mest bestemte forlangte, at hans Øvrighed skulde holde paa den »rette Gudstjeneste«, straffe falsk Lære og Afguderi, med andre Ord: undertrykke alle kristelige Trosbekendelser — navnlig den katholske Kirke — med Undtagelse af den ene sande lutherske Lære. Ja, Øvrigheden skulde »efter Skriften« forbyde Prædikener, der ikke stemte overens med den, altsaa med andre Ord: udøve Aandstyranni efter Luthers Recept!

Den moderne Stat og Kirkernes Uafhængighed og den religiøse Frihed har derfor intetsomhelst at gøre med Morten Luthers Lære og Praksis. Først efter flere Aarhundreders Forløb bragte den politiske Omdannelse af Staterne og Folkenes voksende Selvbestemmelse hin Frihed, som vi nu alle glæder os ved, fordi den er bygget paa det moderne Livs praktiske Krav.

Vel har Morten Luther tilskrevet sig Æren af at have været den første, der lærte »den rette Forstaaelse af verdslig Øvrighed«. Men, som Fr. v. Bezold indrømmer, »det er vistnok nu allerede ganske aabenlyst, at denne og lignende Opfattelser ikke længere kan hævdes«.

Hvad Kirken virkelig har lært om Staten og om Familien, skal vi i det følgende se.

F. F. M.

1) Karl Holl: Luther og das landesherrliche Kirchenregiment 1911. Se ogsaa Grisars interessante og klare Redegørelse i samme Anledning (III Bd. S. 478 — 514.)

2) Den skelner nemlig ikke mellem Raad og Bud og overser, at Kristus har indsat et Hyrdeembede. Det er jo ogsaa indlysende, at et saadant Samfund ikke kan formenes og straffes, altsaa ikke har noget at gøre med den apostoliske Kirke. Men det gjaldt for Luther blot om at komme bort fra det bestaaende, selv paa Logikkens Bekostning, hvilken han forresten ved flere Lejligheder med en mærkelig Selvironi udøser sin Vredes Skaaler over.

De svenske Cistercioklostre.

Af *Edu. Ortvad.*

(Fortsat.)

Hvad alle disse ulykker betød for jordbrugende samfund, som Cistercioklostrene var, kan man forestille sig: mangel på arbejdskraft, forpagtere og landbønder døde, jorden forsømt, dyrebestanden reduceret, intet at udrede afgifter af.

Og derfor er der ikke så svær grund til at slå hænderne sammen over de uhyre »klosterrigdomme«, så meget mere som konventerne sagtens gennemgående har fulgt samme synspunkt som den thüringske abbed Volquin († 1172) under lignende ulykkesforhold: »Lad os uddele, så længe her er noget. Lever vi, skal også de fattige leve, og dør de, så lad os dø med dem.« Historien har bevaret mangen oplysning om barmhjertigheds storværker under hungersnød o. l. Således beretter prior Cæsarius af Heisterbaeh: »Før høsten (i 1176) slagtede vi vore får og belånte vore alterkalke og bøger for de fattiges behov.« Ligeledes meddeler han, at i 1197 bespiste hans kloster op til 1500 fattige på én dag. Clairvaux bespiste under hungersnøden i 1146 tidt over 10,000 fattige på én dag.¹⁰⁾

Konventernes undergang hidførtes af kong Gustaf Vasa ved rigsdagsbeslutningen i Vesterås 1527. I 1522 havde Gustaf begyndt at vende sig mod klostrene. Ved bedømmelsen af ham må man dog også tage i betragtning, at riget trængte hårdt til penge på grund af de udgifter, befrielseskrigen mod Danmark medførte, og at der intet ordinært middel var til at tilvejebringe, hvad der nødvendigvis skulde bruges. Han gik ud fra, at er ens fædreland i nød, er man pligtig at bringe særlige ofre. Og da han så, at opfordring til hjælp sjælden mødtes med velvilje, forlangte han ved rundskrivelse af 29. juni 1523¹¹⁾, efter indhentet samtykke fra rigsdagen i Strengnäs s. år, at under venskabs fortabelse skulde kirker og klostre ufortøvet aflevere alt, hvad de kunde undvære af monstran-

¹⁰⁾ Ratzinger: Geschichte der kirchlichen Armenpflege, pag. 312. Winter: Die Cistercienser des nordöstl. Deutschlands, I. 371, o. a.

¹¹⁾ De her følgende data fremgår væsentligst af Konung Gustaf I.s registratur.

ser, kalke o. desl. samt af rede penge, som et lån(!), for at landets gæld kunde blive betalt.

På den tid optrådte Gustaf endnu skarpt imod lutheranismen, men i løbet af året slår han om. Såmeget mere som han lå i strid med Linköpingbispen Hans Brask og navnlig med den unionsvenlige ærkebisp Gustaf Trolle, passede det ham, at den lutherske kirkeordning anerkender statsoverhovedet som kirkens overhoved. Desangående bemærker pastor O. Vågman¹²⁾: »Ikke religiøse, men politisk-økonomiske bevæggrunde formåede i førstningen Gustaf Vasa til at hyldre reformatoriske grundsætninger . . . Gustafs sind åbnedes mere og mere for reformatorernes lære, og den smag, han havde fået for kirkens ejendom, gjorde ikke tilbøjeligheden mindre varm.«

I oktober 1524 foreslår kongen at lægge rytteri til forplejning i klostrene, ligesom man i Danmark gjorde. Rådet svarer imidlertid, at med magtbud bør det af hensyn til fundatorernes vilje ikke ske. Han beder da 24. februar 1525 biskopperne få det lempelig gennemført, da hestene måtte anbringes, så de kunde være ved hånden i de forhåndenværende usikre tider. Hans Brask svarede med at minde ham om hans kroningsed på landets love og påvise, at selv når det var konger, der havde stiftet klostre, var de bleven funderet med disses privateje og ikke med statens. I december fik kongen i Stockholm herredagens samtykke til fast indkvartering i klostrene på disses bekostning. Endnu gik han frem med forholdsvis lempe, idet han bad klostrene give ham penge¹³⁾ og forpleje en del af hærens rytteri, som han ogsaa skrev til abbedissen af Vreta 23. april 1526: »Vi vil altid gerne gengælde eder det efter evne.« Imødekom noget kloster ham, takkede han for velvilligheden og gav skytsbrev og ialfald delvis stadfæstelse af privilegier. Herm. Hofberg¹⁴⁾ bemærker rigtignok: »Når man på nærmere hold betragter den måde, hvorpå Gustaf I gennemførte Vesterås reces, kunde man være fristet til

¹²⁾ Vreta kloster, pag. 72.

¹³⁾ Diarium Vazstenence siger dog, at i foråret 1514 fratvang kongen klostret fem kunstfulde sølvplader til st. Katarinas helgenskrin og 12 mark lødigt sølv.

¹⁴⁾ Nerikes gamla minnen pag. 125.

at læse en hån mod det knækkede hierarki i de skrivelser, med hvilke han ledsager og forklarer sin kraftige fremfærd.«

På folkeforsamlingen ved Gl. Upsala under Eriksmessen d. 18. maj 1526 udtalte kongen sig med voldsomhed for klostrenes ophævelse, som almuen med tilsvarende voldsomhed afviste. Men i skrivelse af 7. april 1527 til klostrene erklærer han: »Vi har strengelig befalet vore folk at opføre sig sømmelig mod eder og eders folk, så de taknemmelig tager imod, hvad I til deres føde kunne afse;« var der grund til klage over soldaterne, kunde den forebringes kongen, og de skulde blive straffet. Men anklage rå personer, hvis ligesindede kammerater man er nødt til at huse! . . .

Så kom rigsdagen i Vesterås sidst i juni 1527 med sin *reces*.¹⁵⁾ Kongen fremhævede, at kronen og adelen ejede knap en tredjedel af, hvad kirkerne og klostrene ejede. I sin svarbetænkning indrømmede rådet og adelen, at indkvarteringen har nød tvunget kongen til, og foreslår, at han får fuld magt over alle renteklostre¹⁶⁾ — hvortil Cistercieordenens hørte — og kan bortforlene dem eller give dem indkvartering, dog at klosterfolket får sit redelige underhold, og at klostrene ikke ødelægges. Det siden Karl VIII Knutsons undersøgelse (*räffst*) 1454 skænkede, pantsatte eller solgte gods skal kunne kræves tilbage af vedkommende slægt under bevis for kravets »berettigelse«: skænket gods vederlagsfrit, pantsat eller solgt gods derimod mod større eller ringere vederlag — dog også vederlagsfrit, alt efter den kortere eller længere tid, det havde været i klostrets besiddelse. Byfolkets og bjergmændenes betænkning går ud på, at da kirken og klostrene har svækket kronens og ridderskabets formue, får de give erstatning, men hvordan, det overlader man til kongen og rigsrådet. Landalmuen finder det ret, at klostrene får indkvartering, hvert efter sin evne; dog at der sendes skikkelige karle, som uden alt bulder eller skalkhed lader sig nøje med det, de fattige mænd har at dele med dem, og at gudstjenesten ikke på nogen måde forhindres; hvor-

¹⁵⁾ De hidhørende aktstykker se Gustafs registratur IV pag. 200—258.

¹⁶⁾ Rigsrådets åbne brev af 28. 6. omskriver ordet med: de klostre, som lever af jordegods — i modsætning til tiggerordnerne.

ledes adelens og kronens finanser skal bringes på fode, overlader almuen til konge og råd at afgøre.

Overensstemmende med de tre betænkninger vedtog så rigsdagen, at »da den formue, klostrene sidder inde med, er kommen fra rigets indbyggere og med de daværende kongers stadfæstelse, samtykker vi alle i, at der med den bødes på kronens indtægt.« Angående kongens fuldmagt overfor klostrene og angående generhvervelsesret fastsættes som af adelen foreslået. Kongen kan sende en ridder, som skal sørge for klosterfolkets nødtørftige underhold og holde bygningerne vedlige, men lade det overflødige af indkomsterne stilles til rådighed for kongen og holde klostret åbent for indkvartering, og til hvad kongen ellers synes. Almuens krav om, at katolsk gudstjeneste oprettholdes, godkendes kun i det åbne brev, hvorimod rigsdagen udtaler ønsket om, at Guds ord overalt må blive prædikeret »rent«.

Til recessen føjedes Vesterås ordinants, der bl. a. bestemte, at Peterspenge og afgifter til klostrenes foresatte — i vort tilfælde til Citeaux — fremtidig skulde tilflyde statskassen.

Formelt blev lutheranismen ikke indført i Vesterås, så officielt var også klosterboerne foreløbig uhindrede i sin religionsøvelse.

Ved en rundskrivelse af 27. juli meddeler kongen klostrene de nye bestemmelser om deres gods, men pålægger dem at melde kongen det, hvis nogen uden bevis, ført inden retten, og uden kgl. bekræftelse tilegner sig noget af godset. Under d. 26. juni 1528 og atter 30. maj 1536 klager dog han selv over, at alverden river til sig af godset alligevel, og hans åbne brev af 28. februar 1539 udtaler: »At tage gods, gårde og anden ejendom fra kirker og klostre, det er alle villige og redebonne til, og paa den vis er enhver mand evangelisk.«

Med Cistercieordenens klostre forholdt man sig i begyndelsen således, at med en ved overenskomst med kongen fastsat afgift fik konventerne indtil videre bevare et vist selvstyre, fraset naturligvis over det, der reklameredes med »bevis«.

(Sluttes.)

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. St. Josefs Gildes Koncert i St. Knuds Skoles Festsal i Fredags havde vundet stor Tilslutning og forløb glimrende; andet var der jo ikke at vente af de medvirkende første Rangs Kunstnere, som alle ydede deres bedste og beredte det talrige, begejstrede Publikum en ædel Kunstnydelse. Det fortjener megen Paaskønnelse og Tak, at saa fremragende Virtuoser vilde stille deres Evner i en god Sags Tjeneste. Det var vistnok første Gang, at saa god Kunst, saa udsøgte Violinstykker og saa vældig Stemmeklang hørtes i den skønne Festsal. Ogsaa det store Sangkor under Hr. Pastor Cl. Bannwarts kyndige Ledelse viste sig ingenlunde lette Opgaver fuldstændig voksen. Programmet bød megen Afveksling af kirkelig og verdslig Musik, og alle Numre udførtes med stor Præcision og skøn Klangvirkning. Koncerten overværedes foruden af en Del Præster fra København og Omegn ogsaa af den højærværdigste Hr. Biskop.

Tilhører.

— Paa Højskolen fortalte Hr. Magister *Matthæus Hansen* i Tirsdags først i store Træk den hellige Teresas ejendommelige Livsførelse, hvorpaa han kastede nogle klare Strejflys over de mest betegnende Steder af den store Helgenindens ophøjede Mystik.

Ordrup. Der var i Aar — som forresten altid — overfyldt til St. Andreas Kollegiums store Fastelavnsforestillinger i Søndags og Mandags. Hornorkesteret og Kollegiets Musikforening spillede, en Elev gav en Violin-Solo, og et stort Kor sang et Digt af A. Munch, altsammen kønt og godt, noget end ogsaa udmærket. Der opførtes det store, historiske berømte Skuespil af den russiske Digter Gogol, hvori der gives en skarp, satirisk Skildring af den russiske Embedsstands Fordærvelse og Bestikkelighed i forrige Aarhundredes første Halvdel. Baade de to Hovedroller og de talrige, ret store Biroller blev fortrinligt udført, lige saa vel som hele Instruksen og Iscenesættelsen vidnede om et omhyggeligt og samvittighedsfuldt Forarbejde. — I denne Sammenhæng, hvor Elevernes Præstationer omtales, kan ogsaa nævnes, at foruden Diskussionsklubben, der gaar udmærket, har næstældste Klasses Elever fra Nytaar paabegyndt Udgivelsen af et ganske omfangsrigt Maanedsbld ved Navn *Højen*. Andet Nummer udkom den 15. Februar og bragte 12 Sider Tekst og 8 Sider Annoncer. Naar et saadant Foretagende ledes med Takt og Forstandighed og en Smule Talent — de to første Numre giver noget Haab i saa Henseende — kan det blive Eleverne baade til Nytte og Glæde. Fare er der altid for, at sligt skal gaa ud over Skolens Interesser;

men den Fare var der før (Spejdeture, F. D. F.-Udflugter, Selskaber, Baller, Theatre o. s. v., o. s. v.), og den bliver næppe større derved.

Rom. Kardinal-Biskop Diomedes Falconio af det suburbikariske Bispedømme Ostia-Velletri er den 7. Februar afgaaet ved Døden i Rom i en Alder af 74 Aar. Den afdøde Kardinal, som tilhørte Minoriterordenen, var Ærkebiskop af Acerenza i Italien, da han i 1899 blev forflyttet til Amerika som Apostolisk Delegat, først i Canada, dernæst i De forenede Stater. Ved sin Udnævnelse til Kardinal i 1911 rejste Mgr. Falconio til Rom, hvor han, som nævnt, fik tildelt et af de seks smaa Bispedømmer i Byens umiddelbare Nærhed. (Ostia-Velletri var indtil det 12te Aarhundrede to Bispedømmer, er langtfra det mindste af de seks og tæller dog kun 34.000 Sjæle.) Kardinal Falconio var et virksomt Medlem af fire af de romerske Kongregationer, der tager Del i Styrelsen af den hele Kirke, og hans Død vil sikkert blive følt som et stort Tab.

Brevkasse.

I dette Blads Nr. 2 i Aar spurgte en Indsender, Hr. Olaf Andersen, om det latinske Sprogs Anvendelse ved Gudstjenesten i de protestantiske Kirker her i Landet. Jeg svarede, at det havde været brugt til c. Aar 1900 ved Præsteordination. Det vil interessere baade Indsenderen og mange andre at høre, at Biskop Poulsen i Viborg i forrige Maaned ved en Præsteordination i denne By atter har benyttet de latinske Bønner. Det hedder nemlig saaledes i de stedlige Dagblade:

»Den egentlige Ordinationshandling begyndte med Sædvane med den gamle latinske Messe, sunget af Biskoppen og et særligt Kor, en Del af den dygtige Kantor Hæstrups Korforenings Damer og Herrer. Man har i Viborg fra Biskop Laubs Tid en Musik til denne Messe, som Biskop Laub har hjembragt fra Italien, og som er særlig smuk. I Domkirken har den i en Del Aar været afløst af den danske Messe, som Biskop Rørdam fik autoriseret til Brug, hvor man maatte ønske det. Denne har ikke tilfredsstillet. Ogsaa Lægfolk havde ytrét Ønske om at faa den gamle latinske tilbage, vel sagtens, fordi den bringer ligesom Føling med Oldtiden og et Pust fra den hellige almindelige Kirke. For at bøde paa Sprogvanskeligheden var der paa alle Siddepladser lagt trykte Eksemplarer af Teksten baade paa Dansk og Latin. Det viste sig, at denne Messe bragte en egen Stemningsglæde for dem, der har nogen Sans for Musik og ærværdige Kirke-minder.«

N. H.

Ærede Hr. Redaktør!

Uden at ville fremkalde en Diskussion beder jeg om Optagelse af et Par Linier angaaende Anmeldelsen af »Katholsk Aarbog« i sidste Nummer af Ugebladet. Der giver Anmelderen sin Tilslutning til følgende Sætning: »At kommunikere før Messen burde egentlig kun ske undtagelsesvis, i Nødtilfælde.« Denne Strenghed har ikke Hjemmel i den kirkelige Disciplin. Bortset fra visse Tilfælde, hvor ydre Hensyn taler imod Uddelingen af den h. Kommunion, foreligger der ingen Grund til at indskrænke

den Frihed, som Kirken, — netop for at fremme den hyppige Kommunion — indrømmer de troende. Kommunionen i Tilslutning til den h. Messes Offerhandling er sikkert Idealet; men hvem der af en eller anden fornuftig Grund — ikke først i Nødtilfælde — kommunicerer før Messen, kan ikke beskyldes for mindre kirkeligt Sindelar, selv om han gør dette til Stadhed. Med Tak for Optagelsen. *A. Menzinger.*

Ærede Hr. Pastor.

Lad mig blot bemærke en eneste Ting. De skriver, at jeg har givet »min Tilslutning« til den af Dem fremhævede Sætning. Derimod maa jeg indvende, at jeg kun har skrevet: »Under Oplysninger om Kommunion lægger man Mærke til følgende«; en saa spagfærdig Bemærkning kan næppe med Rette kaldes en Tilslutning, det er kun Anførelse af en andens Ord. *N. H.*

— Til en Højskolegæst. De har ganske Ret i, at Sangen ved Højskolens ugentlige Møder ikke altid er lige vellykket. Idet jeg indrømmer dette, benytter jeg herved Lejligheden til at forespørge, om der ikke skulde være en eller anden Dame eller Herre, som gratis eller mod en lille Godtgørelse kunde paatage sig at ledsage Sangen paa Højskolen med Spil paa det der staaende Harmonium og samtidig selv synge for eller blot begynde paa de enkelte Vers. En saadan bedes henvende sig til mig enten i mit Hjem eller i Højskolen paa Tirsdag. Ærbødigst *Niels Hansen.*

Aarsberetning for St. Elisabeth-Vincentskonferensen F.

Konferensen tæller 32 Medlemmer, 17 passive og 15 aktive. Medlemmerne har i Aarets Løb besøgt og understøttet 35 Familier. Systuen, der er knyttet til Konferensen, har Møde om Torsdagen fra Kl. 1½—4 i Boyesgade 8¹. — I Aarets Løb forfærdigedes 104 Beklædningsgenstande. Til Systuen blev skænket 60 brugte Klædningsstykker. — Som det ses af Regnskabet, har Udgifterne til Systuen været forholdsvis smaa; dette skyldes Gaver af Linned- og Uldstoffer fra 2 Familier, som vi herved bringer en særlig Tak. Alle, der paa den ene eller den anden Maade har ydet Konferensen Hjælp i Aarets Løb, bringes ligeledes en hjertelig Tak.

Nye Medlemmer, navnlig bidragydende, anmodes om at indmelde sig, enten paa Systuen om Torsdagen eller til anden Tid hos Frk. M. Hoffmann, H. C. Ørstedsvej 48 A², og Frk. Ronge, Lykkeholms Allé 14 C, hvor man ligeledes med Tak modtager Gaver, saavel Pengebidrag som brugte Klædningsstykker, Brugs- genstande o. s. v., eller besørger dem afhentede.

Indtægter og Udgifter i 1916.

INDTÆGTER.		UDGIFTER.	
Kassebeh. 1. Jan. 1916	1,73 Kr.	Maanedlig Hjælp til	
Faste aarlige Bidrag	207,00 »	3 enligstillede	72,00 Kr.
Eksstra Gave	10,00 »	Kontant Hjælp	22,50 »
		Indkøb til Systuen	16,39 »
		250 l. sød Mælk à 24	60,00 »
		50 » » » à 29	14,50 »
		Fødevarer . . . a	16,59 »
		5 Eksp. af Ugebladet	10,00 »
		Færvning af hvidt Vad-	
		mel	6,75 »
	<hr/>		<hr/>
	218,73 Kr.		218,73 Kr.

Mariakongregationen af »Apostlenes Dronning« lader i Marts Maaned afholde aandelige Øvelser (Eksercitier), hvori alle katolske unge Piger og ugifte Kvinder kan dellage. Anmeldelse om Dellagelse bedes sendt snarest — helst inden 4. Marts — til højærv. P. Rektor U. Sialm, Stenosgade 4, hvorefter Tid og Sted for Ekserciternes Afholdelse vil blive bekendtgjort.

K.U.F. Den aarlige **Generalforsamling** finder Sted **Søndag d. 25. ds.** Kl. 7 $\frac{1}{2}$ i Stenosgade 4 B. 1. Aarsberetning. 2. Aarets Regnskab. 3. Eventuelle Forslag. 4. Valg af Bestyrelse. Derefter The og Underholdning som ellers.

Rosenkranskirken.

I Fastetiden bliver der hver Søndag Kl. 5 Andagt med Prædiken.

Unio. **Onsdag d. 28. Februar** (Kl. 7—11) almindelig Mødefaften i Lokalet, Frederiksberg Allé 11.

Rettelse. I »Kirkelige Bekendtgørelser« Nr. 376, S. 454, 4. Linie fra neden, læs »Paulus« i Stedet for »Kristus«.

A.C. holder Møde Onsdag 28. Febr. i **den lille Sal i Stenosgade** Kl. 7 $\frac{1}{2}$, da Studenterforeningen paa Grund af Kulmangel ingen Lokaler udlejer. P. Günther indleder en Diskussion: »Vort Arbejde for den katolske Ungdom«. NB. Der kan kun serveres Te!

Jesu Hjerter Andagt (2. Marts).

St. Ansgars Kirke: Kl. 8 $\frac{1}{4}$ Messe med sakramental Velsignelse, Kl. 8 Aften Andagt.

Rosenkranskirken: Efter 8-Messen sakramental Velsignelse, Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften Andagt.

St. Annæ Kirke: Andagt efter Messen Kl. 8 og om Aftenen Kl. 8.

Jesu Hjertes Kirke: Efter 8 $\frac{1}{2}$ -Messen sakramental Velsignelse, Kl. 8 Aften Andagt.

St. Andreas Kirke: Efter 8-Messen sakramental Velsignelse, Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften Andagt.

Den eukaristiske Forenings Medlemmer bedes erindre Tilbedelsen i St. Ansgars Kirke Fredagen den 2. Marts til de aftalte Tider.

Korsvejsandagt. Fredag Aften: St. Ansgars K. Kl. 8, Rosenkransk. Kl. 7 $\frac{1}{2}$, St. Annæ K. Kl. 8, St. Andreas K. Kl. 7 $\frac{1}{4}$, St. Josefs K. Kl. 7 $\frac{1}{2}$. Torsd. Aften: Jesu Hjertes K. Kl. 8 $\frac{1}{4}$ (med Præd.)

Elisabethforeningens Basar.

Søndag den 18. og Mandag den 19. Marts holder Elisabethforeningen for forældreløse og forsømte Børn sin aarlige Basar, Bredgade 69, Stuen o. G. Alle i Menigheden, der har Interesse for disse Børn, bedes om at betænke vor Basar med Gaver, for at denne Basar maa blive lige saa indbringende som de tidligere. Basaren er jo Foreningens største Indtægtskilde og derfor Aarets Begivenhed for Foreningen. Om Eftermiddagen bliver der **Koncert** med velvillig Orkesterassistance. Gaver modtages med Tak af Hr. Pastor Braun, Bredgade 64, Fru Osterhammel, Frederiksborggade 54^a, Frøknerne Tetzlaff, Magnarpbo, Magnarp, Barkåkra, Sverige, og Frøknerne Stratbøcker, Jægersborg Allé 19, Charlottenlund.

Katolsk Syge- og Begravelseskasse

afholder sin aarlige Generalforsamling Mandag den 26. Februar Kl. 8 Aften, Bredgade 64, Forsamlingssalen. **Talrigt Møde forventes**, da Hospitalsforholdene særlig skal drøftes. *Bestyrelsen.*

Pastor Orlriks **Gennemgang af Troeslæren med Samtale** finder Sted hver **Onsdag** Aften Kl. 8 i den franske Skoles Gymnastiksal (Indg. gennem Porten t. højre f. Kirken i Boyesgade).

Kirkelig Kalender.

25. Febr. 1. Søndag i Fasten.	4. Marts. 2. Søndag i Fasten.
26. — M. Ferialdag.	5. — M. Ferialdag.
27. — Ti. Ferialdag.	6. — Ti. Perpetua og Felicitas, Martyrer.
28. — O. Tamperdag.	7. — O. Thomas Aquino, Bekender og Kirkel.
1. Marts. To. Ferialdag.	8. — To. Johannes af Gud, Bekender.
2. — F. Carl den Gode, Martyr.	9. — F. Francisca Romana, Enke.
3. — L. Tamperdag.	10. — L. 40 Soldater i Sebastie, Martyrer.

Den katolske Højskole.

Møde Tirsdag den 27. Februar Kl. 8 Aften.

P. Bernhard Jensen: Danskernes første Møde med Kristendommen, St. Knudssalen, Stenogade 4, B. Adgang 10 Øre.

Vincentskonferensernes første Generalmøde

for i Aar finder Sted Søndag d. 25. Februar Kl. 8^{1/2} i Bredgade 67 o. G. Til Mødet indbydes alle aktive og bidragsydende Medlemmer.

Von Hurcks Legat. Af dette Legat, som kan søges af Mænd og Kvinder, bliver en Portion ledig. Ansøgninger (Skemaer forefindes ikke) med Oplysning om Alder og Trang indsendes inden 1. Marts til St. Ansgars Menighedskontor, Bredgade 69, 2. o. G.

Katolsk Boghandel.

Stenogade 3. Daglig aaben 9—7, Lørdag 9—8. Tlf. Vester 3930.

St. Antonius af Padua, med Ill. 2,50, indb. 3,75. — Jesu-Hjerte-Andagten 1,50, 1,75, 3,00. Ny (4.) Udgave. — Kardinal Newmans Søndagsbog 1,50. — Et Ord til hver Dag. Samlede af Niels Hansen. 2. Udgave 0,15. — Lector Pouel af Paul Reiter 0,25. — Joh. Jørgensen: Lourdes 4,00. — Laserre: Vor Frue af Lourdes 0,50. — En Helbredelse i Lourdes, frit efter Laserre 0,35. — Vægkalenderen 1917 0,30. — Nordisk Ugeblad 0,20 St. Abonnement modtages, 1,50 Kvartalet. — Alban Stolz's Skrifter i billige Enkeltudgaver. — Udvalg i Beuronbilleder. — Breitung: Overraskelser fra »Abeteoriens« og Udviklingslærens Omraade. 1917. 2,50.

K.U.B. (Katolsk Underretnings Bureau), et Samfund af katolske, akademiske Lægfolk, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katolikker, som maatte ønske at faa nøjere Kendskab til den katolske Kirke. Henvendelser, der alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister Matthæus Hansen, Hovmarksvej 30, Charlottenlund.

† Fra Brunsbüttelkoog har jeg modtaget den sørgelige Meddelelse, at min kære Søn **Kristian** er afgaaet ved Døden Lørdag den 17. ds.
Inger Rasmussen,
Baggesensgade 10,
Alderstrøst.

† At vor kære Fader, fhv. Bogholder **Niels Madsen**, 79 Aar gl., er afgaaet ved Døden den 13. ds., bekendtgøres her ved.
Hans Børn.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2 S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 9.

Søndag den 4. Marts.

1917.

INDHOLD: Biskoppeligt Hyrdebrev. — Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917. — De svenske Cistercioklostre. — Kollektterne i 1916. — Efterretninger fra Ind- og Udland: Maribo. Ordrup. København. Kolding. Sverige. Østerrig. England. Australien. — Brevkasse. — Aarsberetning fra St. Josepchs Hospital i Reykjavik. — Avertissementer.

Biskoppeligt Hyrdebrev i Anledning af Fastetiden.

(Sluttet.)

Højtelskede i Herren! Af hvad jeg har sagt, vil I se, hvor vigtig og betydningsfuld den kristelige, den katholske Prædiken er for os alle. Siden Syndefaldet i Paradiset har Verden været Skuepladsen for den uophørlige Kamp imellem Lys og Mørke. Den h. Paulus har udtalt et profetisk Ord, naar han udraaber: »Jeg veed, at efter min Bortgang skal der komme glubende Ulve til eder, som ikke skal skaane Hjorden. Og blandt eder selv, skal der opstaa Mænd, som taler forvendte Ting for at drage Disciplene efter sig« (Apostl. G. 20,29-30). Dette Ord er til alle Tider og især i vore Dage bleven opfyldt. De onde Magter driver deres Spil, Mørkets Aand hverver allevegne sine Tilhængere; snart i Løn, snart aabent og ved højlys Dag prædiker han Vantro; snart paa Universiteternes Lærestole, snart i Blade, der ikke respekterer nogen som helst Autoritet, snart i den brede Offentlighed, snart i hemmelige Samfund nægter han Kristi Guddom og Kirkens Autoritet; han taler om Fremskridt, og det er Tilbagefaldet til Hedenskabet; han prædiker Dannelse og Videnskab, og

det er Kødets og Ugudelighedens Evangelium. Se, højtelskede, midt i denne Kamp genlyder den katholske Prædiken; den samme Røst, som engang trøstede og husvaledede Folket ved Jordanflodens Bredder og i Palæstinas Dale, den vedbliver at tale uophørlig ved de af Gud beskikkede Biskoppers og Præsters Mund. Ligesom fordem til Israelterne, saaledes siger Kristus til enhver Menighed og til enhver enkelt af os: »Hvo som er af Gud, han hører Guds Ord.«

Jeg haaber at kunne antage, at de fleste af eder i Ungdommen eller i en modnere Alder faar lært den katholske Religions Sandheder at kende og annammer dem med et troende Hjerte. Men I vilde tage højlig fejl, om I vilde mene, at den engang erhvervede Erkendelse vilde slaa til for eders hele Liv. Troen er baade en Videnskab og en Dyd, og i denne dobbelte Henseende maa den vokse, om den skal vedblive at være en levende Tro. Mangen en har faaet en fyldig Undervisning i Troslærdommene, men naar han staar midt i det travle Liv, naar han fra Morgen til Aften er optaget af de Krav, som Forretningen eller Haandværket stiller til ham, og naar han saa tillige forsømmer Prædikenerne, da svækkes umærkelig hans Interesse for de evige Sandheder; hans Kendskab til Troens Skat bliver svagere fra Dag til Dag, ja, han glemmer vel helt denne eller hin Del af Kirkelæren, og naar han da hører, hvorledes Kirkens Fjender bekæmper Troen og taler haanligt om vor hellige Religion, da vaagner der ogsaa Tvivl hos ham, og saaledes er mangen en gaaet tabt ved selvforskyldt Uvidenhed. Se, mine Kristne, derfor er det saa overmaade vigtigt, ja nødvendigt, at enhver Kristen, lad ham være nok saa dannet og undervist, regelmæssig eller dog saa tit som muligt hører en Søndagsprædiken.

Gud har lagt en forunderlig Trang til og Længsel efter Erkendelse ind i vor Sjæl; og Gud, der selv har skabt denne Længsel, kommer med sin Visdoms og Naades udtømmelige Skatte for at tilfredsstille den. Men vor Erkendelse af Gud og vort Forhold til ham skal ikke være en blot vag og dunkel Gisning, som kommer idag og forsvinder imorgen, nej, den skal være Sjælens dybeste

Overbevisning, den skal være en Tro, der gennemtrænger og helliger alle vore Sjælskræfter. Derfor siger den hellige Paulus i sit Brev til Kolossenserne (1,9-10): »Vi aflader ikke at bede for eder og begære, at I maa fyldes med hans Villies Erkendelse i al Visdom og aandelig Forstaaelse, at I maa omgaas værdigt for Gud og behage ham i alt, bære Frugt i al god Gerning og vokse i Guds Erkendelse.« Og i sit Brev til Philippenserne (1,9) siger han: »Og derom beder jeg, at eders Kærlighed mere og mere maa tiltage i Erkendelse og al Forstaaelse.« Altsaa vor Kærlighed til Gud skal netop derved vokse, at vi stede lærer hans Villie, hans Kærlighed og hans Hemmeligheder bedre at kende. Ligeledes formaner den hellige Petrus os (2. Petr. 3,18): »Vokser i vor Herres og Frelsers Jesu Kristi Naade og Kendskab.« — Og sig mig nu, min Kristen, naar du forsømmer eller ringeagter din Søndagsprædiken, kan der da være Tale om Vækst i Troen, om at tiltage i Kristi Erkendelse, om at blive opfyldt af Kristi Kærlighed? Sig ikke, at du har hørt det altsammen før, og at du kender det tilstrækkeligt. Jeg svarer derpaa: Den, som betænker, at vor evige Frelse afhænger af Guds Erkendelse og Kærlighed, vil ikke trættes ved stede paany at overveje og betragte Troens Hemmeligheder og anvende dem paa sit eget Liv.

Det er nemlig ingenlunde nok at kende og at betragte Troslæren; Troen skal meget mere være frugtbar for vort hele Liv. Thi, som jeg før sagde, Troen er ikke blot en Videnskab, en Erkendelse, den er ogsaa en Dyd, der skal gennemtrænge og hellige vort hele Liv. Den h. Paulus siger i sit Brev til Romerne (1,17): »Den retfærdige lever af Troen.« Vort hele indre og ydre Liv skal altsaa hvile paa Troen; Troen siger os, hvad Mening der er med Livet, og hvad der er dets Maal og Med; Troen viser os Vejen, ad hvilken vi skal vandre; Troen ordner og helliger alle vore Forhold til Gud, til os selv og til vor Næste. Men en saa levende og virksom Tro opnaar et Menneske i Livets sædvanlige Gang kun ved at være en flittig og opmærksom Hører af Prædikenen. »Thi hvorledes skal de,« som den h. Paulus siger (Rom. 10,14), »tro paa den, om hvem de ikke har hørt? Og hvorledes skal de høre, uden at nogen prædi-

ker?» Ja, mine Kristne, maa vi ikke netop deri se et Tegn paa Guds uendelige Godhed imod os, at han plejer at knytte sin usynlige Naade til synlige Organer? Ligesom han meddeler Helliggørelsens og Retfærdiggørelsens Naadegaver ved de synlige Sakramenter, saaledes har han ogsaa knyttet sig indre Oplysning og Naade til den Autoritet, med hvilken den af Kirken sendte Præst forkynder Evangeliet. Har vi ikke allerede ofte gjort den Erfaring, at den Belæring eller Formaning, som den retmæssig beskikkede Præst henvender til os fra Prædikestolen, den griber os langt stærkere og bringer større Vinding, end Læsningen af hvilken som helst Bøg vilde have kunnet yde os?

Ogsaa Kirkeaarets underfulde Skønhed og Mangfoldighed med al dets Naade og Trøst, der finder sit Udtryk i Kirkens og Messens Bønner og genlyder i Salmernes Melodier og i Orgelets Toner — først ved Prædikenen faar vi den fulde Forstaaelse deraf, først ved denne bliver det for os Kilden til fromme Følelser og gavnlige Beslutninger for Livet. — Med hvilken inderlig og barnlig Andagt vil ikke enhver Katholik i Juletiden nærme sig til Jesubarnets Krybbe, naar han ved at høre Adventsprædikenen er bleven opfyldt af en from og inderlig Længsel efter Frelseren! Hvor glad og med hvilket jublende Hjerte vil han ikke paa Paaskefesten nærme sig til Herrens Bord og istemme det glade Alleluja, naar han ved de foregaaende Fastepredikener har lært at forstaa, at kun igennem Bod og Selvfornægtelse fører Vejen til fuldkommen Hjertefred og Samfund med Jesus Kristus! Og atter, mon den højhellige Pinsefest kan blive en Naadens Dag for en Kristen, der næppe en Gang faar Tid til at høre en Prædiken, der kunde minde ham om, at det at fejre Pinse, det er af hele sit Hjerte at kunne istemme Pinsehymnen: *Veni creator Spiritus* — Kom Skaberaand, kom naaderig til hver en Sjæl, der priser dig; fyld med din Naade, med din Trøst hvert angerfuldt og ydmygt Bryst!

Det, den katholske Prædiken vil opnaa, er altsaa det, at vi skal vokse i Troen og i Kærligheden. Vi skal ved den lære at opfatte alle vore religiøse Pligter fra Troens Synspunkt og at udføre dem i Kærlighedens Aand. »Du

skal elske Herren, din Gud, af dit ganske Hjerte og af din ganske Sjæl og af dit ganske Sind og af alle dine Kræfter. Dette er det første og største Bud. Men det andet er ligesom dette: Du skal elske din Næste som dig selv« (Matth. 22, 37-38. Marc. 12,30-31). Minder den katholske Prædiken os paa den ene Side uophørlig om dette ene fornødne, saa op-hører den heller aldrig med at formane os til modigt og mandigt at kæmpe mod de Lidenskaber og Fristelser, under hvilke den hele Menneskehed sukker. — Hvem er i Stand til at udkaste en omfattende Skildring af de sjælelige Farer, som truer os trindt omkring: Farer i vort eget Indre, idet Kødets Lov strider imod Aandens Lov; Farer fra vor Fantasi, der besnærer og forvirrer vor Forstand ved sine Spejlbilleder; Farer fra en Verden, der efter Forgødt-befindende ombytter godt med ondt og omvendt ondt med godt; Farer fra Mørkets Aand, der som Løgnens Fader gaar ud paa at bedrage os ved sine Gøglebilleder og So-fismer. Og midt i denne Kamp, som enhver Sjæl maa stride, hører vi den h. Paulus's Røst: »Griber Aandens Sværd, som er Guds Ord« (Eph. 6,17). I Sandhed, mine kære Kristne, vi har kun Guds Ord og Guds Naade at holde os til for at blive Sejrherrer i Livets Kamp og Fristelser.

Hvad den gudsfjendske Verden lover, er Løgn og Bedrag; I. har jo daglige Beviser derfor; og hvad vort eget Hjerte indskyder os, hvor tidt fører det os ikke paa Vildspor! Der er kun een, der ikke skuffer os, det er Kristus, al Renheds og Helligheds Ophav. Paa alle Livets vildsomme Veje tilraaber han os: »Jeg er Vejen.« Han taler til os igennem den katholske Kirkes Prædiken, saa at vi aldrig er i Tvivl om, hvor Dydens rette Vej findes. — Naar Sanseligheden vil bedaare Mennesket, saa henviser Prædikannten ham til Syndens Straf, til dens skæbnesvangre Følger og opfylder saaledes hans Hjerte med gavnlige Frygt. — Mærker du, under Hjem søgelsens og Fattigdommens haarde Tryk, at du ser skævt til din Næstes Lykke, da henviser Guds Ord dig til Evigheden, som udjævner alt og gengælder kortvarig Sorg med evig Fryd; lider du Uret, og vil dit Hjerte briste i Kummer og Nød, da kom til Prædikenen, og ret med Kirken dit Blik paa Kristus, som for

din Skyld har baaret Korsets Byrde og lidt Dødens bitre Pine. — Saaledes lærer en Kristen at forstaa Jesu guddommelige Hjertes Kærlighed, saaledes bliver han fortrolig med Kristi Sindelag og finder i Kristi Aand overvættets Styrke og Trøst i alle Livets Omskiftelser. — Og endnu mere lærer Guds Ordets Forkyndelse dig; du bliver gjort opmærksom paa dine egne Fejl, din Aarvaagenhed vokser, og du lærer ganske anderledes at beherske de mangfoldige Sindsbevægelser, der saa ofte piner det urolige Menneskehjerte. Prædikenen afslører endvidere mangfoldige Lejligheder og Farer til Synd, den viser ofte som ved et Lysglimt den Afgrund, der aabner sig for den ubesindige og sorgløse Kristens Fødder. — Se, højtelskede i Herren, det er kun antydningvis nogle af de store Velsignelser, som Guds Ord vil berige eder med, om I blot vil annamme det med Iver og Andagt. Det vil just ikke sige, at denne eller hin enkelte Prædiken virker alle disse Velsignelser; nej, det, som det kommer an paa, er, at du til Stadighed og med god Villie hører Guds Ord og er beflittet paa deri at finde den skjulte Manna, Sjælens Spise. — Derfor sammenligner jo ogsaa den hellige Skrift Guds Ord med et Sædekorn, der falder i vort Hjertes Jord; længe henligger det der, skjult og ligesom dødt, men til sin Tid bærer det rig Frugt, om det kun er bleven modtaget i et godt Hjerte. Profeten Isaias kalder Guds Ord en »Regn, der falder fra Himlen og væder og frugtbargør Jorden« — i Sandhed et herligt Billede for at udtrykke Gudsordets Betydning og Virksomhed for Sjælens Liv og aandelige Vækst. Vor guddommelige Frelser selv kalder Guds Ord det Brød, som vedligeholder vort Liv, for at vor Sjæl ikke skal forsmægte. »Mennesket lever ikke af Brød alene, men af ethvert Ord, som udgaar af Guds Mund« (Matth. 4,4).

»Jeg er Vejen, Sandheden og Livet« (Joh. 14,6), saaledes havde Kristus Aftenen før sin Lidelse talt til sine Apostle. Ja, Kristus er selve Sandheden, Faderens evige Visdom. Netop derfor er hans Ord os saa dyrebare. De er evig sande og kan derfor ikke forgaa, selv om Himmel og Jord skal forgaa. Hvor lykkelig er du, min katholske Kristen, at du ejer denne guddommelige og evig saliggørende Sandhed med en Sikkerhed, der udelukker

al Tvivl! Du ved jo: den samme ufejlbare Vished, der tilkommer Kristi Ord, tilkommer i lige Maade den katholske Kirkes Lære. Thi Kristus, der for alle Tider er den ufejlbare Lærer af de aabenbarede Sandheder, betjener sig af det kirkelige Læreembede som et Middel og Redskab til at bevare og udbrede sin Lære og meddeler saaledes Kirken sin egen Ufejlbarhed. Mon det var muligt, saaledes spørger jeg eder, eller var det blot tænkeligt, at Kristus skulde lade sin Lære gaa til Grunde, den Lære, som han havde beseglet med sit Blod paa Korset? Den Lære, af hvis Bestaaen Menneskehedens Lykke for Tid og Evighed afhænger? Maatte Kristus ikke meget mere opstille en Vogter, der bevarede Aabenbaringens Skat, en Lærer, der forsvarede hans Ord imod enhver Vildfarelse og Løgn? Ja, højtelskede, saaledes er det, og saaledes har Kristus virkelig handlet. Han har bygget sin Kirke paa en Klippe, der aldrig skal kunne rokkes; til Simon Petrus sagde han: »Du er Petrus, og paa denne Klippe vil jeg bygge min Kirke, og Helvedes Porte skal ikke overvælde den« (Math. 16,18). Kirken, hvis inderste Element er Guds Ord, og Troen paa dette Ord har altsaa til alle Tider et urokkeligt Fundament i Petri Stol, i den romerske Paves Autoritet. Og den² uforlignelige Agtelse, Hengivenhed og Kærlighed, som enhver Katholik viser den romerske Pave, og som selv disse sidste skæbnessvangre Aar har set mange utvetydige Beviser paa, den har sin Rod i den katholske Bevidsthed om, at Paven beklæder et af Gud indstiftet Embede. — Da Kristus udsendte sine Disciple for at lære og for at prædike, henvendte han til dem de betydningsfulde Ord: »Ligesom Faderen har sendt mig, saaledes sender jeg eder« (Joh. 20,21). »Gaar derfor hen og lærer alle Folk. Og se, jeg er med eder alle Dage indtil Verdens Ende« (Math. 28, 18-20). Hvilken vidunderlig Forjættelse! Hvorsomhelst Biskopper og Præster i Overensstemmelse med Apostelfyrstens Efterfølger forkynder Troen, der er Kristus hos dem. Hvilke Skæbner der end rammer Menneskeheden, og hvad som helst end Menneskeaanden vil komme til at udforske: stedse vedbliver Kristus at være eet med den katholske Kirke og dens Læreembede. Om hele Folkeslag falder fra Troen, om end den ene Vranglære opstaar efter den anden:

»Herrens Ord bliver evindeligt« (1. Petr. 1,25). Saaledes har Herren lovet det, og derfor er den ene hellige, katholske og apostolske Kirke, som bekendes af alle Kristne, der døbes paa den apostolske Troesbekendelse, »Sandhedens Støtte og Grundvold«.

Og nu spørger jeg til Slutning: Naar Herren paa en saa underfuld Maade har bevaret og bevogtet Troens Hemmeligheder og Sandheder som et uforfalsket Evangelium i den katholske Kirke, hvor højt bør vi da ikke ogsaa skatte den hellige katholske Tro, som vi ene skylder Guds Miskundhed! Hvor inderlig maa vi ikke trage efter stedse dybere at opfatte dens Indhold og stedse fuldstændigere lade vort Liv blive præget deraf! Med hvilken Iver og Interesse maa vi da ikke ogsaa være betænkte paa at lytte til den katholske Prædiken! Engang sagde Herren: »De Ord, som jeg har talet til eder, er Aand og Liv« (Joh. 6,64). Nu spørg dig selv, min Kristen: Har du stedse søgt at følge Prædikenens Tankegang med en saadan Opmærksomhed, at du har kunnet trænge ind i Kristi Aand? Har du anvendt Præstens Ord paa dig, paa dit Liv, paa dine egne Handlinger og Fejl, saa at Kristi Ord kunde blive »Aand og Liv« i dig?

Saa lægger eder da paa Hjerte, hvad jeg har søgt at tolke for eder, mine Kristne! Hvor vilde jeg glæde mig, om mine Ord har bidraget om end kun lidet til at forøge eders Hunger og Tørst efter det livsalige Guds Ord, som den evige Visdom selv har lagt paa Bordet i vor hellige Kirke. Og denne min Glæde vilde blive endnu større, om Katholikkerne i de enkelte Menigheder i højere Grad end før vilde betragte Højmesse med Prædiken paa Søndagene som den Hovedgudstjeneste, de ikke burde forsømme uden at have de vægtigste Grunde dertil. Thi det er og bliver sandt: Idealet for den katholske Søndagsgudstjeneste er Højmesse med Prædiken, og dertil en Kirke, fyldt af bedende og andægtige Kristne.

»Vor Herres Jesu Kristi Naade, Guds Kærlighed og den Helligaands Samfund være med eder alle.« Amen. (2. Kor. 13,13).

København, den 12. Februar 1917.

† Johannes,

Biskop, Apostolisk Vikar.

Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917.

8. Kirkeranet.

Vi vil ingenlunde fratage den tyske Reformator, Protestantismens kæmpeglade Fører, Æren for noget, der virkelig tilkommer ham. Men naar vi ser, at han prises som den Mand, der »opdagede« Bibelen og »rettede sig efter Bibelen«, maa vi protestere imod denne Anskuelse, der ikke bliver sandere, fordi den i Aarhundreder er bleven lært den protestantiske Ungdom her i Landet. Ligeledes maa vi gøre Indsigelse, naar Luther prises som Samfundsreformatoren for Stat og Kirke. Som vi saa, vilde han i Theorien adskille disse to ved at opløse Kirkebegrebet til et mystisk Gudsrige uden Love, hvor der kun herskede Kærlighed, og ved ellers at lægge hele Styrelsen, baade af Kirkens Medlemmer og selve Troslivet, nemlig Bibelforklaringen og Opsynet med Prædikanterne, »Ordets Tjenere«, over i Statens, den havesyge, griske og haarde Fyrstemagts Hænder.¹⁾ Det var ingen Samfundsreformation. Det var — kristeligt set — dyb Nedværdigelse af Kristendommen.

Og det har Luther selv følt. Der mangler ikke paa djærve Udtalelser imod Statens Aag, bitre Klager over »Juristerne«. Han kan endog skrive: »Hvad spørger vi efter ham (Kurfyrsten), han har intet at befale ud over sine verdslige Sager.« Samme Kurfyrste kaldes dog af ham »Deres Kurfyrstelige Naade, som det øverste Hoved« (nemlig i kirkelige Anliggender)²⁾. Saaledes svajer Luthers Udtalelser frem og tilbage, de største Modsætninger mødes der. Men vi maa bedømme ham her, ikke efter mange smukke Ord om Guds Riges Frihed, men efter hans Handlinger. Og disse var al Frihed imod, baade den enkeltes, der havde at rette sig efter Fyrstens Love til Fordel for det »rene

¹⁾ Selvfølgelig gælder det samme for Republikernes, altsaa ogsaa de frie Rigsbyers Vedkommende, hvor Afgørelsen om Trosspørgsmaalet nu lagdes i et verdsligt Raads Hænder. Disse Raad havde samme Interesser som Fyrsterne indenfor deres Grænser, og disse Interesser var af meget blandet Natur.

²⁾ I et Brev d. 22. November 1526.

Evangelium«, og hele Kirken, der havde at bøje sig ind under Statens Styrelse.

Hvor klar, ægte, kristelig er ikke i Modsætning hertil vor h. katholske Kirkes Lære om samme Sag! Kirken anerkender Statens Ret med Pauli Ord: »Der er ingen Magt, uden at den er fra Gud,« og den lærer Lydighed overfor Statens Love, saaledes som enhver kan læse det i vor Katakismus. Men Kirken er ingenlunde Statens Trælkvinde. Den af Kristus indstiftede, paa Petrus grundlagte hellige almindelige Kirke skulde netop være »katholsk«, altsaa for alle Stater og Folkeslag. Derfor maa Kirkens Lære og dens Fællesorden ikke være undergivet en Despots, et enkelt Lands Regerings Forgødtbefindende. Kristi Kirke er og maa være en fri Kirke.¹⁾

Med denne Lære afviser vor h. Kirke ligesaa bestemt begge Yderligheder i Luthers Theori og Praksis.

Men hermed skal ikke være sagt, at Kirkeomvæltningen mellem 1520—1530 savnede gode Følger. Intet, ikke engang denne forfærdelige Verdenskrig, der raser for Øjeblikket, vil eller behøver at være uden Nytte for senere Slægtled. Saaledes fremskyndede den lutherske Omvæltning en Del Forandringer i den kommunale og den almindelige Forvaltning, som var paakrævet af de nye Tider. Der bortfaldt mange overflødige gejstlige Stillinger, hvis Indehavere ikke havde haft tilstrækkeligt at bestille. Det var en almindelig Kalamitet, ikke blot i Tyskland, men ogsaa i de romanske Lande, f. E. i Spanien, at der fandtes for mange Præster eller i hvert Fald »tonsurerede«, d. v. s. Folk, der havde modtaget Tonsuren og de lavere Vieser bare for at nyde godt af gamle kirkelige Stiftelser. Der fandtes Præster der intet andet havde at bestille end at læse en Messe paa visse Dage. Ligeledes var det i det hele godt, at Fattigstyrelsen gled over i det offentliges Hænder.

At denne Slags Indretninger fejedes bort, var en i nogle Henseender gavnlig Følge af Luthers nedbrydende

¹⁾ Altsaa ikke en „Frikirke“, hvor nogle Kristne paa egen Haand danner et religiøst Samfund og selv anætter Hyrden. Kristi Kirke er nok „fri“, men ikke nogen Privatforening. Desuden skal ikke Faarene og Lammene styre Hyrden, men omvendt. Men dette kræver Myndighed paa den ene og Lydighed paa den anden Side. Protestanterne savner begge Dele.

Virksomhed. Men vi maa huske paa, at den Slags Forbedringer alligevel før eller senere vilde være kommet. Dette skete f. E. i Münster og Köln, Steder, hvor en »Reformation« ikke sønderbrød de gamle Traditioner, men hvor de nye Tidens Krav alligevel lidt efter lidt blev indført. Desuden blev jo de rige Midler, Fyrsterne ved Indførelsen af Lutherdømmet fik i deres Besiddelse, langtfra alle brugt til Velgørehed eller i samfundsnyttige Øjemed.

Der vilde kunne skrives en tyk Bog, hvis man af Arkivernes Kilder vilde fremstille den Ødelæggelse, »Reformationen« har været for den kirkelige Kunst i Nordtyskland, ja hele Skandinavien over! Her i Danmark kan vi synge en bedrøvelig Vise om Reformationens Ødelæggelser. Naar man senere — navnlig i vore Dage — har søgt at bøde paa denne Skade, naar man nu ærefrygtsfuldt samler paa Minderne fra Danmarks Størhedstid, den katholske Tid, saa er det et lille Bevis iblandt flere større, at det ikke var Luthers Ødelæggelser, men den af ham hadede Kirke, der beskyttede Kultur og Videnskab.

Hvad har ikke de protestantiske Fyrster stukket i deres Lommer af røvet Kirkegods, affromme Stiftelser, af Monstranser, Kalke, Røgelsekar, Billeder og indviede Messehagler! Selv om alle ikke betalte deres Spillegæld med dem, som Fyrsterne af Brandenburg-Culmbach gjorde,¹⁾ selv om ikke alle belønnede deres Mundkok eller Kokkepiger med Abbedier og andre Klostergodser, fordi de havde lavet en god Budding, som det fortælles om Henrik VIII²⁾ — et sørgeligt Kapitel i de menneskelige Lidenskabers Historie er denne Side af »Reformationen«s Indførelse i hvert Tilfælde. Vi Katholikker harmes over at se de gamle Messehagler og Monstranser, som ikke er bleven knust og solgt den Gang, nu staa til

1) Se J. Janssen, *Geschichte des deutschen Volkes*, 3 Bd. 391 og 220 o. s. v.

2) Se nærmere *Gasquet: Henry VIII and the English Monasteries*, 2 vol., hvor der gives en gribende Skildring af den Elendighed, Klosterophævelsen medførte. Fortællingen om, paa hvad Maade Kongen kunde blive af med det røvede Kirkegods, er meget belærende. Dog blev en Del anvendt til nyttige Formaal.

Skue for alt Slags Publikum, der maaske gør deres Vittigheder derover, naar de spadserer forbi dem paa Nationalmuseet . . .

Lad mig slutte med Johs. Janssens vel overvejede og kun altfor vel begrundede Ord:

»Ved det 16. Aarhundredes Kirkeran drejede det sig dog endnu om helt andre Ting end om Ran, Misbrug, Ødelæggelse og Bortødsling af Kirke- og Kunstskatte. . . . Det drejede sig om et systematisk, koldt beregnet, uden Skaansel gennemført Kirkeran, der endda pristest som en god Gerning. . . .

Det drejede sig om et Ran, der tillige betød, at den jævne Mand berøvedes den Andel og de Rettigheder, han havde i Fælleslandet. Det drejede sig endvidere om et Røveri af Forfædrenes milde Stiftelser, der var oprettet til Fordel for Gudstjenesten og Skolerne og Hospitalerne og Fattighusene.«¹⁾

Her maa vi dog anerkende, at baade Luther og Melanchthon utallige Gange i deres senere Levetid har klaget over denne »usigelig skændige Havesyge«, Fyrsterne og Byernes Styrelser gjorde sig skyldige i.

»De, som vil være evangeliske, nedkalder ved deres Gerrighed, deres Røverier, deres Ødelæggelse af Kirker Guds Vrede«, skriver Luther i Aaret 1542 bedrøvet. Men det gik ham som Manden, der var i Tryllekunstnerens Lære og ikke kunde blive af med de Aander, han selv havde fremmanet.

Naar man altsaa vil prise Luther som »Samfundsreformatoren«, som Dr. theol. A. Th. Jørgensen gør, synes jeg, man ikke burde henvise til Stat og Kirke. En nyere protestantisk Theolog har udtrykt det, vi mener, kort og klart ved at erklære, at der intet System var i Luthers Tænkemaade, og dette »viser sig intet Steds tydeligere end i hans Opfattelse af Øvrigheden og dennes Forhold til Religionen.«²⁾

1) „An meine Kritiker“, 34. Brief.

2) Se Grisar 3 Bd S. 512 – 513, hvor flere af de nyeste Forskeres enslydende Udtalelser om Luthers Selvmodsigelser paa dette Omraade anføres. Luther talte for det meste, eftersom han øjnede en Fordel for sig og sin Lære.

Oversigt over Kollekterne i 1916.

	Ansgar- Bonif.	Afrik. Miss.	Den h. Gravj	Propa- gation.	Peters- penge	Samlet Indtægt	Dito i 1915
Aalborg	67,08	6,57	8,20	5,39	6,26	93,50	114,29
Aarhus	147,65	7,46	10,73	12,81	14,68	193,33	201,54
Esbjerg	19,78	1,70	0,81	2,94	23,23	48,46	23,94
Fredericia . .	139,00	15,00	19,45	15,00	18,00	206,45	224,50
Helsingør . .	137,65	3,61	6,00	11,25	20,75	179,26	116,23
Horsens	74,78	9,59	8,36	10,49	12,10	115,32	125,01
Kolding	28,52	4,00	6,15	6,10	4,15	48,92	41,75
København							
St. Ansgar . .	417,48	34,28	40,18	35,31	126,13	653,38	625,96
Rosenkrans . .	229,72	20,40	21,71	20,00	67,28	359,11	423,41
St. Annæ . . .	107,10	7,30	8,60	15,58	46,10	184,68	148,50
St. Andreas . .	306,77	18,23	12,03	28,11	99,77	464,91	338,18
St. Knud . . .	67,05	6,00	—	6,20	20,20	99,45	130,20
St. Josef . . .	187,38	17,00	—	21,20	47,36	272,94	357,29
Jesu Hjerte . .	607,72	56,15	—	53,35	166,05	883,27	791,60
Immaculata . .	42,29	5,00	—	8,00	19,00	74,29	84,20
Amalievej . .	35,00	7,65	—	—	5,06	47,71	12,82
Klosterkirk . .	42,82	7,14	—	7,63	14,14	71,73	6,13
Ø.-brog. 7 c . .	32,36	—	—	2,35	2,50	37,21	—
Køge	47,00	7,00	3,00	3,00	8,00	68,00	73,42
Maribo	50,36	10,00	—	12,75	8,40	81,51	114,35
Nakskov	54,00	—	—	22,00	15,00	91,00	—
Nyborg	17,25	1,70	—	3,00	7,02	28,97	22,50
Nykøbing, F. . .	64,00	—	—	15,00	15,00	94,00	—
Næstved	15,00	—	—	—	—	15,90	—
Odense	76,08	8,00	8,30	11,32	9,50	113,20	138,48
Randers	102,43	17,25	4,65	8,00	6,01	138,34	141,94
Reykjavik . . .	23,12	—	—	—	—	23,12	36,55
Ringsted	77,00	5,00	4,20	6,00	4,00	96,20	105,45
Roskilde	109,17	6,00	8,56	8,10	15,50	147,33	196,28
Rønne	8,53	—	—	—	—	8,53	—
Silkeborg . . .	40,00	5,00	3,00	5,00	5,00	58,00	78,00
Slagelse	59,59	15,32	6,88	12,18	7,60	101,57	67,74
Svendborg . . .	34,65	5,10	4,25	17,60	6,25	67,85	76,50
Vejle	91,00	5,00	5,00	3,00	5,00	109,00	72,19
Ekstra Gave (Malmø)	10,00	—	—	—	—	—	—
Total	3569,33	312,45	170,06	388,66	825,04	5265,54	4878,95
Dito i 1915	3526,02	232,97	209,24	280,03	690,69		

København, 5. Februar 1917.

Det Apostoliske Vikariat.

De svenske Cisterciieklostre.

Af *Edw. Ortved.*

(Sluttet.)

Utilfredshed med den nye lære og fremfærden mod kirker og klostre fik først på våren 1529 udslag i et almueoprør i Småland, Vester- og Østergötland. Gustaf retfærdiggjorde sig med, at det jo var folket selv, der havde vedtaget recessen; ved sin kongelige ære lovede han, at klostrene måtte bestå i det antal, almuen selv fandt tjenligt, og munke og nonner forblive i dem, så mange der kunde ernæres; kongen vilde ikke borttage sølv fra kirker og klostre mere, men lade rigsråd og menigmand bestemme, om noget fremtidig skulde tages; folket kunde blive ved sine gamle religiøse sædvaner. På rigsdagen i Vesterås i juni s. år oplyser han dernæst, at klostre, som før havde 40—50 medlemmer, nu kun tæller 4—6; han har imidlertid ingen fordrevet¹⁷⁾. Derimod vedgår han at have brugt gods fra klostre til at lade folk studere luthersk religion for i udlandet og meddeler i 1530 rigsrådet, at recessen overtrædes i næsten alle måder, særlig at enhver plyndrer fra kirker og klostre.

Intet under, med det eksempel, han selv gav! I 1534 gjorde Gustaf den frafaldne dominikaner Henrik Johanneson til biskop i Vesterås og udnævnte i august 1539 den samme år indkaldte og med Luthers og Melanchthons varmeste anbefaling forsynede pommerske adelsmand Georg Norman til en slags kgl. generalsuperintendent (overbiskop) i alt, hvad kirken angik, med Henrik til medhjælper. Luthers attest af $\frac{13}{4}$ 1539 lyder: »Det er en mand af helligt levned, beskeden, oprigtig og lærd«; Melanchthons af $\frac{13}{5}$ siger: »Han er en mand af gode sæder, guds frygtig, lærd og forstandig.«¹⁵⁾ 1539 og 40 berejste de to Götaland, undertrykkende den katolske gudstjeneste¹⁵⁾, og plyndrede på kongens vegne kirker og klostre, for hvad der endnu var levnet dem af værdigenstande. Kongen og dronning

¹⁷⁾ Dette var dog ikke sandt; det i 1504 indviede karteuserkloster Mariafred (Gripsholm) var det ialfald sket med i 1526.

¹⁵⁾ Handl. ror. Skand. hist. IV 38.

¹⁵⁾ Diarium Vazstenense, under år 1540.

Margreta fik personlig andel i rovet.¹⁶⁾ I 1541 besørgede Henrik i Småland plyndringen uden Norman.

Almuens misnøje fik nu igen et udslag, nemlig Dackefejden i Småland, og føreren Niels Dacke beklager sig i 1542 bl. a. over, at »af kirker og klostre er monstranser og andre ornamenter borttagne samt alt, hvad vore forfædre og forældre har skænket og bestemt til Guds forherligelse.« Efterat oprøret var dæmpet, fortsattes i Svealand og videre plyndringerne lige til kong Gustafs død 1560.

Om hele forholdet udtaler Emil Hildebrand¹⁷⁾: »I kronens navn inddroges kirkens ejendom, men nogen kontrol over anvendelsen forekom ikke. Kongens personlige begær efter at erhverve gjorde sig ofte gældende. De beslaglagte kirkeskrud kom nok til anvendelse for alskens verdslige formål.«

Ingensteds i det daværende Sverige meldes om personlig overlast mod klosterboerne. Den bittert antikatolske Rhyzelius¹⁸⁾ siger, at når kongen ikke straks gjorde dem husvilde, var det »dels for ikke at forbitre almuen, der havde en blind kærlighed til klosterfolket«. 25. juli 1527 udfærdigede Gustaf formular til værnebrev for klosterfolk, der vilde udtræde, ligesom han allerede i forvejen lejlighedsvis havde erklæret enkelte udtrådte for at stå under hans beskyttelse. Det formentes ikke formelt at optage novicer, men midlerne til sådannes underhold kom jo ved beslaglæggelserne til at mangle. Af mangel på tilgang hensygnede samfundene; de, der havde at forsørge dem, var interesserede i, at forsørgelsen snarest fik en ende; chikanering og idelig forstyrrelse af den klosterlige fred, navnlig hvor der var indkvartering, udeblev ikke; nogle af beboerne gik frivillig ud af sit hidtidige hjem, andre trådte helt ud af ordenen. Om nogen af denne orden sveg sit løfte og giftede sig, vides ikke, men i al almindelighed siger Vågman¹⁹⁾: »Folkets syn havde så lidt fået indtryk af reformationens grundsætninger, at det betragtede nonner, der udtrådte af sit kloster, med afsky og foragt.«

¹⁶⁾ Gustaf I.s quittancebrev 23.2.1541.

¹⁷⁾ Sveriges historia, III.

¹⁸⁾ Monasteriologia, pag. 21.

¹⁹⁾ Vreta kloster, pag. 73.

Da så rigsdagen i Vesterås 1544 ganske forbød katolske kirkeskikke og speciel-katolske lærepunkter, var konventernes saga ude.

Også de udplyndrede klosterbygningers dage var talte. Da indtægterne hovedsagelig beslaglagdes straks, og administratorer og lensmænd skulde sørge for at mele sin egen kage, fattedes midler til vedligeholdelse; tilmed bortførtes ofte materialer til bygning af kongelige slotte o. a. De forfaldt altså ligesom de velplejede klosterhaver, af hvilke flere var berømte i Norden, og kong Johan III.s senere kongebud om at istandsætte bygningerne viste sig magtesløse. Om Cistercielkirkerne og -klostrene siger Hall: »De havde fortjent en bedre ende end at hjemfalde til vandalsk ødelæggelse, disse boliger, der rejstes med så stærk en tro og så brændende en kærlighed.«

Om de værdifulde dokument- og bogsamlinger, der gik tilgrunde, klager en anden svensk forsker, Johannes Messenius († 1636)²⁰⁾: »Mange klostre i landet besad overmåde talrige biblioteker, hvis undergang, som lægges religionsfornyerne til last, de lærdeste mænd, både teologerne og historikerne, i vor tid sørger over. Navnlig beklages tilintetgørelsen af Alvastras, Varnhems og Visbys, hvilket sidste havde en rigdom på 2000 af de bedste og ældste-kodices.« Kun ganske få bøger er endnu til.

Endnu en harmfyldt udtalelse bør her anføres. Det er den lutheranske, gullandske sognepræst Hans Strelow, som i 1632 skrev: »Det er at klage, og ikke at love, at man i den reformerede lærdoms begyndelse ikke alene borttog af kirker og klostre guld og sølv og andre klenodier, som brugtes til den pavelige religions afgudereri, tilligemed klæder og andet sådant, men også skammelig ødelagde det, som de ingen gavn havde af, og nedslug skønne bygninger, så endog hine herlige bygninger og klostre, som navnkundige folk og slægter er jordede udi, er nu heste-, fæ- og svinehaver, og gjorde Guds hus såmeget blot, bart og øde, unødtørftig opbrændte nyttige bøger, og breve — med stor flid samlede og skrevne — er henkastede, og svin gik og rodede deri, og at man nedslug tavler og billeder.«²¹⁾

²⁰⁾ Scondia illustrata, tom. XX.

²¹⁾ Den guthilandske Cronica, pg. 256.

På de gamle fromheds- og kulturcentres ruiner stod lutheranismen sejrrig, prydet med sine hjælpemidler: samvittigheds- og trostvang, ran af fremmed ejendom, ringeagtelse af retmæssige ejeres frie bestemmelsesret og sidste vilje, og ramt af gaveydernes strenge ord, der f. eks. udtaltes 1256 eller få år senere i ridder Svantopolk Knutsons gavebrev til Vreta, dengang han anbragte sine døtre i klo-stret: »Hvo som bryder denne bestemmelse, være forbandet!« og i Sigge Guttormsons testamente af 1276 til Alvastra: »Hvo der afkræfter dette testamente, han få på dommens dag lod med de gudløse!«²²⁾

²²⁾ Diplomatarium Suecanum, I.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

Maribo. Den 18., 19. og 20. Februar har Polakkerne holdt aandelige Øvelser (Exercitier) her i St. Birgittas Kirke. 150 Tertiärer og en Mængde andre deltog. Mad havde de med for tre Dage; thi der var ikke Tale om, at de vilde vige fra Kirken fra Lørdag Aften til Onsdag Morgen. Fra deres Arbejdsgivere ringedes der op til mig, hvorfor Polakkerne skulde have hele tre Dage fri. Jeg svarede, da jeg vidste, de fleste var vore Venner: »De bedes tillade det, da vi har Exercitier i Maribo«, og det blev straks tilladt: »Naa godt. . . og god Fornøjelse Hr. Pastor!« — Alvør var der i Polakkerne i Forvejen, og nu i Krigens Tid er den blevet meget større. Kl. 6 Morgen er Kirken fuld, Polakkerne ligger alle Vegne, hvor de kan faa Plads, og jeg sidder i min Skriftestol, og Menneskeskarerne strømmer sammen til den, og jeg glæder mig: i 1916 havde vi 14.000 Mennesker til Alters, lad os blot faa nogle Hundrede flere i Aar. Jeg behøver heldigvis ikke at sende Indbydelseskort ud til Polakkerne om at komme til Kommunion, de kender godt Vejen til vor Herre og ved, hvad Pius X har sagt i sine berømte Dekreter. Fra Kl. 6 Morgen til 12—12½ Middag blev Polakkerne den Søndag i Kirken; saa gik de udenfor i Haven og spiste noget af den Mad, de havde medbragt. Kl. 1 var de atter i Kirken, og nu følger den ene Prædiken og Andagt efter den anden, til Kl. er 6. Fra Klokkeren 6 til 8 maa de tale, saa skal de i Seng — men hvor skaffe Plads til 250 Mennesker? De fleste faar Soveplads hos Søstrene, nogle ligger paa Bibliotekets Gulv, og enkelte vil blive hele Natten i Kirken.

»Det gaar ikke an,« siger jeg. Men de bliver ved at bede derom og vil ikke opgive deres Idé. »Naar Biskoppen er her til Firmelse, faar vi Lov, hvorfor saa ikke nu,« siger de, »vi vil skrive til Biskoppen og klage, De er altfor streng.« Men det hjælper altsammen ikke noget, jeg lukker Kirken i Laas til næste Morgen tidlig Kl. 6. — Saaledes som Søndagen gik ogsaa de øvrige Dage; kun ønskede Polakkerne, Exercitierne skulde vare i seks Dage i Stedet for tre. Her er nu ogsaa bleven kønt i vor Kirke. Tre store, kostbare Krystallamper og hundrede smaa Lys om Alteret gør et overmaade smukt Indtryk, og det er altsammen Polakkernes Julegave til Kirken. De vilde ikke mere se paa Gas, det skulde alt sammen være saa fint som muligt for vor Herre. Under Exercitierne taler de slet ikke; vil de sige mig noget, kommer de med det opskrevet paa en Seddel. — Polakkernes Exercitier er mig hvert Aar til stor Opbyggelse. Man ser deraf den Alvor, der findes i Folkets Hjerte, og hvor gode de er som Katholikker. Første Gang, jeg mødtes med Pastor Knapen (*r. i. p.*), sagde han til mig: »Tag fat med al Deres Kraft blandt Polakkerne«, og nu ved jeg, at han havde Ret. Der er mange mellem dem, der kan være Eksempler for Præsterne, ikke mindst i denne Krigstid, hvor de fleste har mistet enten en Fader eller Broder i Krigten. Det er for tredje Gang, jeg har holdt Exercitier med Polakkerne, og jeg siger af Hjertet: »Jeg takker dig, Herre, for min Arbejds-mark mellem Polakkerne i Danmark.« Jeg husker godt, hvor træffende Biskoppen engang her i Maribo sagde til dem: »Kære Børn, hold fast ved jeres Tro, hold ud imellem os, og bliv Apostle i Danmark«. *C. Klessens, O. M. C.*

Ordrup. Forstanderskabet for det herværende St. Andreas Sogn har udsendt Aarsregnskabet for 1916. St. Andreas Kollegiet og École française havde 1. Oktbr. 1916 285 + 128, i alt 413 Elever. Fra Menighedsbogsamlingen, som tæller 350 Bind, har der i Aarets Løb været 110 Udlaan. Skatteydernes Antal er 63; af en Menighed paa 440 Sjæle er det altfor faa. Kirkeskat og Præstepenge har indbragt omtrent 750 Kroner, medens der ved Kollektter og kirkelige Funktioner indkom ca. 25 Kroner mere. Johs. Hoffmanns og Hustrus Leget ydede som sædvanlig 200 Kr. i Rente.

København. I de forskellige Kirker holdes der som sædvanlig i Fastetiden Fastepredikener ved Gudstjernerne Søndag Eftermiddag. I St. Ansgars Kirke prædiker Hr. Pastor Meulenberg fra Klosterkirken paa Jagtvejen, i Rosenkranskirken Hr. Pastor Olrik, i St. Annæ Kirke Hr. Pastor Schmiderer og i Jesu Hjertes Kirke Hr. Pastor Back fra St. Andreas Kirke i Ordrup.

— I Tirsdags holdt Hr. Pastor *Bernhard Jensen* paa Højskolen Foredrag om Danskernes første Møde med Kristendommen. Efter en Indledning om de store Minder vi har i Jellinge, fortalte Foredragsholderen om den h. Vilibrord, Frisernes Apostel, som omkring Aar 700 aflagde et Missionsbesøg paa Jyllands Vestkyst, om den danske, vistnok legendariske Kongesøn Sebalduß fra Nürnberg, om Holger Danske, om den h. Ljudger, Westphalens Apostel, om Ærkebiskop Ebbo af Rheims o. s. v., som alle paa en eller anden Maade ved deres Virksomhed bragte Danskerne i Berøring med Kristendommen før Ansgars Tid.

Kolding. Den herværende Menigheds Sognepræst, Hr. Pastor Klemp, som i tre Ugers Tid har været syg (Slim paa Lungen), har nu maattet lade sig indlægge paa St. Josefs Hospital i Fredericia. Hr. Pastor von der Kettenburg fra St. Ansgars Kirke i København er kommet hertil for at vikariere under Sognepræstens Sygdom.

Sverige. Det ganske lille svenske Maanedsskrift *Solglimtar* har udsendt et Dobbelthæfte paa 16 smaa Sider for Januar og Februar. Foruden en længere Artikel i Anledning af det nye Aar bringes en lille historisk Oversigt over Dominikanerordenen paa Grund af dennes 700 Aars Jubilæum. Efterretningerne handler for største Delen om nys afdøde Kejser Franz Josef og dennes fromme Død. Forgæves har man hidtil i det lille Tidsskrift søgt Efterretninger, ikke alene fra selve Sverige, men ogsaa om den herlige Orden, Birgittinerordenen, der udgik fra Sverige, og som i vore Dage har begyndt en ny Virksomhed i Rom under en svenskfødt Forstanderindes Ledelse. — Bladet koster 2 Kroner om Aaret og kan faas ved Henvendelse til Fru Doktorinnan Lilly Lundstrøm, Sturegatan 21, Stockholm.

Østerrig. (Ungarn.) Kun 3 Dage efter Kardinal Falconio er atter en Kardinal afgaaet ved Døden, nemlig Biskoppen af Veszprem i Ærkebispedømmet Gran i Ungarn, Kardinal Karl Baron von Hornig, som døde den 10. Februar. Kardinal Hornig, der blev 77 Aar gammel, havde fra 1888 beklædt den gamle Bispestol i Veszprem. Han havde været Kardinal i henad 5 Aar.

England. Den 11. Februar er Englands mest bekendte katholske Lægmand, Hertug Henry Fitzalan Howard af Norfolk, afgaaet ved Døden. Hertugen af Norfolk var ivrigt optaget af katholske Spørgsmaal og var en trofast og virksom Søn af sin Kirke. Han har ofte været nævnt her i Ugebladet, hvor det ogsaa har været fortalt, at han længe levede som Enkemand og kun havde en eneste Søn, Jarl til en Række Slotte og blind, døv og Idiot, indtil han døde, godt 20 Aar gammel. Den allerede da lidt ældre

Hertug giftede sig saa igen og efterlader sig nu en Flok sunde Børn, hvoraf den ældste Dreng nu har arvet sin Faders Værdighed og er den 16. Hertug af Norfolk. Denne gamle Slægt har været Kirken tro gennem flere onde Aarhundreder, og den tæller adskillige Martyrer blandt sine Medlemmer. Som *Earl Marshal of England* var han Landets fornemste Mand næst efter Kongefamilien. Som Følge af sin indflydelsesrige Stilling, sin store Gavmildhed, især til de katholske Skoler, og sin ægte Fromhed var han til stor Gavn for Kirken. Hertugen blev 70 Aar gammel og havde siden 1860 været Hertug.

Australien. Ugebladet bragte den 8. November 1914 under Overskriften »En Landsmand i det fjerne« en Skildring af den danskfødte katholske Præst Peder M.

Jørgensen, som da havde virket en Menneskealder i den fjerne Verdensdel. Læserne vil have set, at Pastor Jørgensen i Slutningen af det gamle Aar er afgaaet ved Døden. Pastor Jørgensen blev henad 72 Aar gammel, af hvilke han har levet over de 50 borte fra sit Fædreland. Om hans interessante Livsførelse er der fortalt paa det anførte Sted i Ugebladet for godt to Aar siden, her skal derfor kun fortælles en lille Smule om hans sidste Tid. Allerede i mange Aar havde Pastor Jørgensens Helbred været alt andet end godt; især voldte en stedse tiltagende Asthma ham megen Besvær

og Pine. Det er ogsaa nærmest denne Sygdom (foruden almindelig Opslidthed), der den 2. December lukkede den gamle Mands Øjne. Hans Plejedatter (en lille Pige, han for en Aarrække siden tog til sig, da begge hendes Forældre døde) skriver til Pastor Jørgensens Søster her i København, at hendes »Far«, som hun altid kaldte ham, fik en overordentlig skøn og opbyggelig Død. Han var bevidst til sidste og havde et kærligt Smil til dem alle, hver Gang de nærmede sig hans Sygeleje. Han havde ingen Smerter og var blot glad ved, at han skulde gaa hjem til Frelseren. Pastor Jørgensens Medhjælper, Pastor Kelly, kom hjem før Dødsfaldet, til stor Glæde for dem begge; thi de stod i et meget hjerteligt Forhold til hinanden. Pastor Kelly skriver, at har han mistet den bedste Ven, han nogen Sinde har haft; han har heller aldrig været til Stede ved saa opbyggeligt et Dødsleje. — Da Begravelsen fandt

Sted, strømmede Folk til fra alle Kanter, fra Afstande paa flere Hundrede Kilometer, og der har aldrig før været saa stor en Begravelse i Port Lincoln som denne.' Pastor Kelly kunde ikke faa nogen anden Præst til at komme i Tide, og han maatte derfor selv læse Sjælemessen over sin Ven og talte saa smukt som ingen Sinde før. — *Requiescat in pace.*

Brevkasse.

Ærede Hr. Redaktør!

Trods Hr. Pastor Menzingers Ønske om »ikke at fremkalde en Diskussion« maa det vel nok være mig tilladt at retfærdiggøre det af mig i Aarbogen benyttede og af ham paatalte Udtryk: undtagelsesvis, i »Nødstilfælde« (angaaende Kommunion før Messen). Havde jeg benyttet Udtrykket »i alleryderste Nødstilfælde«, saa kunde jeg bedre have forstaaet Fremkomsten af en Protest.

Egentlig er Hr. Pastor M. og jeg vistnok fuldstændig enige, medens kun vor Udtryksmaade er forskellig. Hvilket Udtryk der er det bedste, er vel nærmest kun en Smagssag. Jeg har forøvrigt overhovedet ikke talt om mere eller »mindre kirkeligt Sindelag«, men kun om den mest *passende* Tid for at kommunikere i Forbindelse med Messen (*før* eller *under* Messen). — Naar jeg i Stedet for at benytte P. M.s Udtryk »af en eller enden fornuftig Grund« hellere har benyttet Udtrykket »i Nødstilfælde«, da har dette sine gode Grunde. Det er nemlig aldeles utroligt, hvad Folk undertiden kan finde at være tilstrækkelig fornuftig Grund til at kommunikere *før* Messen. Blot det at se andre gaa op til Kommunionbænken før Messen kan for mange være Grund nok til ogsaa straks at gøre det. Ja, jeg har endogsaa flere Gange selv været Vidne til, at man lige kommer ind ad Døren, kaster sin Hat eller Muffe paa en Bænk og løber direkte op til Kommunionbænken før Messen, naar der — uheldigvis — netop var nogen til Kommunion paa det Tidspunkt. Saadant er i allerhøjeste Grad usømmeligt og forargeligt, især naar det viser sig bagefter, at vedkommende har udmærket god Tid til efter Messen at blive et helt Kvarter eller længere i Kirken eller endogsaa at staa og snakke i Ro og Mag udenfor Kirken efter Messen. — En anden Sag er det, naar ens Arbejde og ens knappe Tid (hvad enten det er en enkelt Gang eller til Stadighed) virkelig forhindrer en i at kunne blive lidt efter Messen eller i det mindste til Slutningen af Messen, og man altsaa saa at sige bliver mere eller mindre *nødt* til at kommunikere *før* Messen; *saa* skal jeg sandelig være den sidste til at indføre nogen »uhjemlet Strengthed i den kirkelige Disciplin«. Men naar de nævnte lovlige Forhindringer bortfalder, saa vilde det være urigtigt at blive ved med denne Praksis af blot og bar Vane.

Hvad nemlig den her omhandlede Sag angaar, saa er nu en Gang i mine Øjne enhver *virkelig* »fornuftig Grund« til at kommunikere før Messen omtrent ensbetydende med »i Nødstillfælde«, d. v. s. at man i Følge sine hjemlige Forhold eller andre Omstændigheder (Tid og Arbejde) er lovlig forhindret i at afvente eller — hvad der vel kommer ud paa eet — er *nødt til* ikke at afvente den almindelige, den rette, den mest passende Tid for Kommunionen, nemlig *under* Messen.

Kbhvn. i Februar 1917.

Ærbødigst

F. Ronge.

Fastealmisse.

Det forordnes herved, at der i alle Kirker og offentlige Kapeller hele Fastetiden igennem paa et synligt og let tilgængeligt Sted skal opstilles en Bøsse med den tydelige Paaskrift: *Fastealmisse.*

Kbhvn., 22. Februar 1917.

Det Apostolske Vikariat.

Med Tak modtaget af Komiteen for Dilettantforestillingen i Stenosgade (til Fordel for den katolske Folkeskolelærerstand) 115 Kr. som Udbytte af den samtidig afholdte Bortlodning af et Maleri og et Vievandskar.

Kbhvn. 26. Febr. 1917.

Det Apostolske Vikariat.

Ansgariusforeningen.

Denne Forening, hvis Formaal er Udbredelse af katolsk Litteratur og Udgivelse af Ugebladet, bør i dette Aar have ganske særlig Fremgang. Den talte ved Nytaarstid ganske nær op til 500 Medlemmer, den bør ved Aarets Slutning have mere end 600 Medlemmer.

Det aarlige Medlemskontingent er kun 2 Kroner.

Alle gamle og nye Medlemmer faar ved Betaling af Aarskontingentet frit tilsendt

**Katolsk Aarbog
for 1917**

og

Katolsk Boghandels Katalog,

to uundværlige Haåndbøger for enhver, der ønsker at følge med i den katolske Kirkes og Litteraturs Udvikling her i Landet.

Indmeldelser

modtages hos Bestyrelsesmedlemmerne: Arkivsekretær F. J. West, Pastor F. Ronge, Kandidat Josef Hoffmann, Hofjægermester Garth-Grüner, Trafikassistent Gravgaard, Redaktør Niels Hansen samt Kontoret, Bredgade 69, 2. Sal o. G., København K.

Aarsberetning
fra
St. Josephs Hospital i Reykjavik
for Aaret 1916.

Antallet af Patienter fra 1915	75
Indkomne i Aaret 1916	655
	Ialt 730

Islændere: 700, Danskere: 10, Nordmænd: 12, Færingere: 5, Englændere: 3. Ialt: 730.

Antallet af Sygedage: 28,391. Antallet af døde: 63.

Korsvejsandagt. Fredag Aften: St. Ansgars K. Kl. 8, Rosenkransk. Kl. 7 $\frac{1}{2}$, St. Annæ K. Kl. 8, St. Andreas K. Kl. 7 $\frac{1}{4}$, St. Josefs K. Kl. 7 $\frac{1}{2}$. Torsd. Aften: Jesu Hjertes K. Kl. 8 $\frac{1}{4}$ (med Præd.)

St. Ansgars Kirke. Søndag den 4. Marts er der ved Aftenandagten Procession, i hvilken Rosenkransbroderskabet og de unge Pigers Foreninger deltager.

Pastor Orlriks **Gennemgang af Troeslæren med Samtale** finder Sted hver **Onsdag** Aften Kl. 8 i den franske Skoles Gymnastiksal (Indg. gennem Porten t. højre f. Kirken i Boyesgade).

Ungdomsværnets Aarsmøde.

Mandag d. 12. Marts Kl. 7 $\frac{1}{2}$ afholder *Katholsk Ungdomsværn* sit 7. Aarsmøde i Citygade 23. Formanden, Hr. Pastor *L. Günther*, taler. Efter Foredraget aflægges der Aarsberetning og gives der Medlemmerne Lejlighed til at ytre sig. Til Mødet indbydes – foruden Ungdomsværnets Medlemmer – enhver, der har Interesse for Sagen, og af de unge især de, der som 14 aarige har deltaget i Ungdomsværnets Ungdomsfester i Aarene 1910–1916. Sangbogen *Sursum corda* bedes medbragt (men tag den nu ogsaa virkelig med!).

Eksercitier. Fra Søndag den 18. Marts til Søndag den 25. Marts afholdes der i Jesu Hjertes Kirke, under Ledelse af P. Sialm, Eksercitier (aandelige Øvelser) for katholske unge Piger og ugifte Kvinder her i Byen. Alle indbydes venligst til at tage Del deri. Baade Søndag Aften og de paafølgende Ugedage holdes der Foredrag hver Aften Kl. 8 $\frac{1}{4}$.

Lørdag Aften bortfalder Foredraget.

Søndag Morgen (den 25. Marts) Kl. 8 Foredrag og derefter Messe med Fælleskommunion.

Søndag Aften Kl. 8 $\frac{1}{4}$ Prædiken og Slutningshøjtidelighed.

Conventus missionariorum insulæ Selandiæ locum habebit die 12. Martii, loco et hora consueta.

Cum nova electio præsidii sit facienda (vide Kirkel. Bekendtgørelser 1911, pag. 114, § 3) RR. i DD. i Confratres enixe rogantur, ut scrutinio dando nonnisi gravi ex causa se subtrahant.

Mariakongregationen af »Apostlenes Dronning«. Mødet paa Mandag d. 5. Marts bortfalder.

Tak. For de modtagne 25 Kr. til Kirkekorfonden takkes herved hjerteligt.
P. v. Kellenburg.

Kalendere 1917, som ikke er solgt eller forventes solgt, bedes tilbagesendt snarest muligt til Ekspeditionskontoret, Bredgade 69, 2. S. o. G., K.

Kirkelig Kalender.

4. Marts. 2. Søndag i Fasten.	11. Marts. 3. Søndag i Fasten.
5. — M. Ferialdag.	12. — M. Gregor den Store, Pave og Kirkelærer.
6. — Ti. Perpetua og Felicitas, Martyrer.	13. — Ti. Ferialdag.
7. — O. Thomas Aquino, Bekender og Kirkel.	14. — O. Ferialdag.
8. — To. Johannes af Gud, Bekender.	15. — To. Ferialdag.
9. — F. Francisca Romana, Enke.	16. — F. Ferialdag.
10. — L. 40 Soldater i Sebaste, Martyrer.	17. — L. Patricius, Biskop og Bekender.

Katholsk Boghandel.

Stenosgade 3. Daglig aaben 9—6, Lørdag 9—8. Tl. Vester 3930.
 St. Antonius af Padua med Ill. 2,50, indb. 3,75. — Jesu Hjerte-Andagten. Ny Udgave. Indb. 1,50, 1,75, 3,00. — A. Breitung: Overraskelser fra »Abeteoriens« og Udviklingslærens Omraade. 1917. 2,75; i komponeret Bind 5,50. — Et Ord til hver Dag. Samlede af Niels Hansen. 2. Udgave 0,15. — Lector Pouel, af Paul Reiter 0,25. — Lasserre: Vor Frue af Lourdes. 387 Sider, nedsat Pris 0,50. — St. Josef, Betragtninger til hver Dag i Marts Maaned. 111 Sider 0,30. — Katholsk Praksis. 207 Sider 0,40. — Abonnement paa Nord. Ugeblad. 1,50 Kvartalet. 13. Numre. — Budbringeren 1,00 pr. Aargang, 4 Numre. — Ungdomsvennen 0,50 pr. Aargang, 4 Numre. — Vægkalenderen 1917, 0,30.

Den katholske Højskole.

Møde Tirsdag den 6. Marts Kl. 8 Aften.

Frk. H. U. Ramsing: St. Josefsøstrene Ill. i Danmark. Anden Halvdel. Med Lysbilleder.

St. Knudssalen, Stenosgade 4, B. Adgang 10 Øre.

Mødreforeningen. Ti. d. 6. Marts Kl. 8¹/₄ læses i St. Ansgars Kirke den h. Messe for Foreningens Medlemmer og Anliggende.

Thomas a Kempis:

Kristi Efterfølgelse.

1 Kr. 50 Øre. Indb. 2 Kr. 65 Øre og 3 Kr.

Elisabethforeningens Basar.

Søndag den 18. og Mandag den 19. Marts holder Elisabethforeningen for forældrelose og forsømte Børn sin aarlige Basar, Bredgade 69, Stuen o. G. Alle i Menigheden, der har Interesse for disse Børn, bedes om at betænke vor Basar med Gaver, for at denne Basar maa blive lige saa indbringende som de tidligere. Basaren er jo Foreningens største Indtægtskilde og derfor Aarets Begivenhed for Foreningen. Om Eftermiddagen bliver der **Koncert** med velvillig Orkesterassistance. Gaver modtages med Tak af Hr. Pastor Braun, Bredgade 64, Fru Osterhammel, Frederiksborggade 54^a, Frøknerne Telzlaff, Magnarpbo, Magnarp, Barkåkra, Sverige, og Frøknerne Stratbøcker, Jægersborg Allé 19, Charlottenlund.

K.U.B. (Katholsk Underrætnings Bureau), et Samfund af katholske, akademiske Lægfolk, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katolikker, som maatte ønske at faa nøjere Kendskab til den katholske Kirke. Henvendelser, der alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister Matthaues Hansen, Hovmarksvej 20, Charlottenlund.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothens Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 10.

Søndag den 11. Marts.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917. — Pater Ludvig Carl Schmitt. — Angst for „Papismen“. — Formaal og Opgaver. — Nye Bøger. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Sverige. Tyskland. Rom. Nord-Amerika. — Ansgarius-Bonifacius Foreningens Vikariats-Regnskab. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

348.

Om at tage Korset op.

Vor Frelser, vor Herre Jesus Christus, den gode, den milde og kærlige, den trofaste og offervillige, han, Verdens sande Lys og Guds Søn og Gud selv, han gik rundt og gjorde vel og helbredte og uddrev de onde Aander, »og han uddrev en Djævel, som var stum, og da han havde uddrevet Djævelen, talede den stumme, og Folket forundrede sig. Men nogle af dem sagde: Han uddriver Djævle ved Beelzebub, Djævelenes Øverste.« Det var altsaa det, vor Herre Jesus Christus fik til Belønning for sin Godhed, at man gjorde ham til Over-Djævelens særlige Redskab. Det var nu ganske vist ikke alle, der sagde saadan, men der var dog nogle, sikkert dem, der raabte højest op.

Det er nu altid en god Ting at være i det mindste saa nogenlunde klar over, hvad man kan vente sig, saa bliver man ikke saa let skuffet, og saa taber man ikke saa let Modet, og skulde det saa dog ikke gaa saa galt, naa ja, saa er det jo ingen Kunst at finde sig i, at det gaar bedre end ventet.

Naar Mennesker, der dengang saa vor Frelseres Virksomhed, kunde faa ud af det, at det var selve Overdjævelen, der var paa Spil der, hvorfor skulde saa Mennesker i vore Tider ikke kunne faa noget lignende ud af det, naar de ser den katholske Kirkes Virksomhed nu til Dags. Den katholske Kirke er jo vor Herres Jesu Christi hemmelig-

hedsfulde Legeme og derfor eet med ham, saa den gør Ret i at vente sig omtrent den samme Skæbne. Det vil nu ganske vist være langt fra, at alle Mennesker vil anse den katholske Kirkes Virksomhed for Djævelens Værk. Gud ske Lov! Ellers saa det galt ud. Men paa den anden Side vil der ganske sikkert være en Del, der vil have den Mening og ogsaa udtale den.

Men hvad skal vi Katholikker saa gøre, naar der er nogen, der siger saadan om vor Virksomhed i Kirkens Tjeneste? — Ja, vi kan forsvare os og paavise, at det bare er taabeligt og urimeligt at føre saadan Tale. Vor Herre Jesus Christus giver os netop i Evangeliet i Dag et Forbillede paa et saadant Forsvar, og det et glimrende og i høj Grad overbevisende Forsvar.

Men nu de, der havde sagt saadan, lod de sig saa overbevise deraf? Nej, det har næppe været ret mange af dem! De allerfleste af dem er sikkert blevet endnu mere forbenede i deres Anskuelse eller rettere deres Modvilje, og saadan vil det ganske sikkert ogsaa gaa for os med adskillige Modstandere nu til Dags.

Ja, men hvad skal man saa gøre, naar de ikke engang vil tage imod Fornuft, naar det synes, som om ikke engang det mest glimrende Forsvar er i Stand til at udrette noget? — Naa, for det første er der altid nogle, der vil høre paa det, og som glæder sig over det, nemlig de, som allerede i Forvejen har en god Vilje; og det har endogsaa meget at sige, at disse bliver styrket og befæstet i deres Tro; desuden vil et godt Forsvar altid indvirke paa en Del, der hidtil ikke rigtig har faaet tænkt sig om, eller som har savnet den fornødne Kundskab; men iøvrigt er det heller ikke værd at ofre alt for mange Kræfter og alt for megen Tid paa at forsvare sig; det er ubetinget vigtigere roligt at fortsætte med at gøre godt ved Guds Naade og i hans Aand og saa een Ting til: roligt og taalmodigt at finde sig i, hvad der maatte blive sagt, og tage den Lidelse sammen med de andre, man har, og bære det altsammen med Hengivenhed i Guds Vilje, saadan som vor Herre Jesus Kristus selv gjorde. Naar derfor vor hellige Kirke angribes, saa er det herligt, naar der er nogle, som forstaaer at forsvare den med Kraft og Kundskabsfylde. Men lad os ved Siden af ikke glemme at stille Ryggen an til at tage mod den Kuffert, fuld af allehaande uundgaaelige Lidelser, som vi Katholikker nu engang er bestemte til at være Dragere af. Engang, om slet ikke saa længe, vil vi faa vor Dragerløn sammen med ham, der bragte nogle Bjælker fra det Sted i Jerusalem, »der kaldes Stenlagt, men paa Hebræisk Gaba-tha«, til en Høj uden for Byen.« Amen. J. Olrik.

Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917.

9. Ægteskab og Familieliv.

Dette Kapitel er efter min Mening et af de mest paa-krævede indenfor disse Artiklers Rækkefølge. Gud give, at dets svage Røst maatte høres saa langt som muligt, thi det er utroligt, hvad vi Katholikker maa lade os byde med Hensyn til gamle og nye lutherske Angreb paa vor Kirkes Lære om Ægteskab og Cølibat. Endnu i Fjor blev Ugebladet nødt til i Udtryk, der var dikterede af dybeste Indignation, at tilbagevise en yngre protestantisk Præsts Usømmeligheder paa dette Punkt. Ja, Fordommenes Mur er høj og svær og snart 400 Aar gammel. Alligevel skal vi hjælpe til at nedbryde den, thi enkelte Sjæle vil derved opdage Sandheden.

»Havde Morten Luther ikke udrettet mere med sin Lære, end at han atter bragte Ægteskabet til sin Ære, saa havde han gjort nok til, at han var al Ære værd.« Disse Ord gør Diakonisse-Stiftelsens Leder, Pastor Dalhoff, til sine egne og aner vistnok ikke selv, hvilken blodig Fornærmelse han dermed udslynger imod den katholske Kirke og — imod den historiske Sandhed.

Vi vil her ikke komme ind paa det personlige. Alle protestantiske Angreb paa vor Kirkes Personer vil vi lade ligge. Ja, endnu mere: vi vil slet ikke anstille en Undersøgelse om Luthers og Protestanternes aandelige og verdslige Foregangsmænds personlige Fejl eller opkaste Spørgsmaalet: Har Reformationen og dens Mænd virket sædelig forædlende? Har de bevirket en Forøgelse af det kristelige Dydsliv, af Bøn, Kyskhed, Næstekærlighed, Ydmyghed, heltmodig Forsagelse og Selvfornægtelse??

Vi har her med Principper at gøre, og omend det Lutherbillede, som f. Eks. Almanakkens Mænd har malet, ikke er saa lidt paa Kant med Historien,¹⁾ saa sigter

¹⁾ Saaledes er Skildringen af Luthers Klosterliv, af hans „uendelige Bønner og stadige Selvpinsler“, af hans Romerrejse, hans „Samvittighed“ angaaende Bibelen og den nye Lære og hans senere Forhold dels taget af 3die Rangs Kilde, nemlig Luthers senere Fortællinger derom, dels farvet med vel megen Rosafarve. Om Luthers afskyelige Smædeskrifter og hans udtømmelige Forraad af Skældsord siges, at hans Tale „stundom efter vor Smag“ var „altfor fri!“ —

dog deres Angreb hovedsagelig paa vore katholske Principper. Og paa det Punkt kan vi afvise Angrebet med største Ro, ja, vi vilde helst ikke nøjes med at afvise Angrebet, men hellere faa Læserne til upartisk at se, hvor Sandheden ligger.

Og vi behøver her kun at give Modstanderne Ordet. Thi deres Paastande vil paa dette Sted, hvor de er udsatte for lidt mere Lys, allerede ved bare at fremsættes vise sig usande.

»Luthers Husliv dannede et Hjem,« skriver Pastor Dalhoff, og fortsætter saaledes: »Det er betydningsfuldt, at dette Ord kun kendes i de evangeliske Lande. Der hørte Evangeliets Frigørelse dertil for at skabe, hvad vi lægger deri.« — Lad os standse et Øjeblik og med mild Forundring udbryde: Har man hørt Mage! Altsaa fordi Ordet: Hjem, home, Heim i romanske Sprog maa oversættes lidt anderledes, alt efter som man vil betegne enten Stedet eller Arnens Fred dermed, saa er denne Omstændighed et Bevis for, at — Lutherdømmet har skabt det nordiske Hjem!! Har Pastor Dalhoff da glemt, at allerede Romerne kæmpede »pro aris et focus«? I det sidste Ord ligger absolut Begrebet »Hjem«. Desværre kan jeg ikke se Sammenhængen mellem de sydlige og nordiske Opfattelser af »et Hjem« paa den ene — og den lutherske Reformation paa den anden Side. Hvilke Konsekvenser vilde følge deraf? Vi han jo heller ikke direkte oversætte Ordet »Hygge« paa Italiensk, men tror De ikke, Pastor Dalhoff, at naar den neapolitanske Gadedreng ligger og soler sig paa Molen til Castello dell' Ovo — at han ogsaa har Begrebet om at have det lunt og hyggeligt? Og dog er han endnu udenfor »Evangeliets Frigørelse« . . .

Denne Evangeliets Frigørelse skulde til, skriver vor Angriber, »for at skabe, hvad vi lægger deri« [nemlig i »Hjem«]: 1. Anerkendelse af det borgerlige Samfund med dets Arbejder og Glæder som noget, der i Kristelighed ingenlunde stod tilbage for Enebo og Klosterindespærring . . .«

Her maa vi atter standse og spørge Hr. Pastor Dalhoff og Meningsfæller: Hvor naar eller paa hvad Sted har den katholske Kirke lært, eller har vi Katholikker anset det

for rigtigt, at »Klosterindespærring« i Kristelighed staar over det borgerlige Samfund med dets Arbejder og Glæder?

Tvertimod lærer vor h. Kirke, og mener vi Katholiker, at Klosterindespærring er noget aldeles ukristeligt. Hr. Pastor Dalhoff og hans tarveligt oplyste Meningsfæller arbejder altsaa med den Slags Almanakker og »oplysende Artikler« paa Usandhedens og den konfessionelle Bagtalelses Omraade. Jeg vil kun haabe, at han ikke med Villie har brugt Ordet: Klosterindespærring. Han burde have udtrykt sig saaledes: Den katholske Kirke anerkender det borgerlige Samfund med dets Arbejder og Glæder som noget ægte kristeligt, hvis det er bygget paa Tro, Haab og Kærlighed. Tillige gentager Kirken Frelserens Opfordring til dem, der er kaldede til at leve »forsagende denne Verden og dens Ugudelighed« i frivillig Fattigdom, frivillig Kyskhed og lydig Efterfølgelse af Herrens Raad. Thi Herren siger jo: »Vil du være fuldkommen, da gaa hen, sælg alt, hvad du har, og giv det til de fattige. Da vilj du have en Skat i Himmelen! Kom og følg mig.« [Matth, 19, 21.]

Men saaledes gaar det med visse Lutheranere. De har fra deres Stammefader modtaget Uvillien imod Klosterlivet som en Slags Arvesynd. Viser man dem, hvor godt et bibelsk Grundlag Samlivet i Armod og Kyskhed har — saa skal disse Skriftsteder bortforklares, og der tales om »indiske Religionsformer«.

Herren har ogsaa sagt et andet Ord, jeg ofte kommer til at sande: »Og I skal hades af alle for mit Navns Skyld.« [Luc. 21, 17.] — — Kirkens Lære er jo paa dette Punkt ikke blot bibelsk, men ganske naturlig og ligefrem, idet den gaar ud fra den store Forskel, der er paa Menneskenes Individualitet og Aandsevner. Ogsaa for det religiøse er nogle Mennesker mindre, andre særdeles begavede og anlagte. At ville jævne hele det kristelige Dydsliv ud paa et hyggeligt Familielivs brede Grundlag er aldeles unaturligt. Derfor skrev en i sin Tid berømt Lærd, Johannes Scherr, de betegnende Ord: »Luther har taget den æggende Spids fra Kristendommen.«¹⁾ —

¹⁾ „Luther hat dem Christentum die scharfe Spitze abgebrochen.“ Scherr's Litteraturgeschichte.

Efter disse Oplysninger, som vi haaber ikke har været af Vejen, fortsætter vi Gengivelsen af »Beviserne« for, at det tyske og det danske Hjem er skabt ved »Evangeliets Frigørelse«. Vi, skriver Dalhoff, lægger deri [i Begrebet »Hjem«]:

2. »Agtelse for Ægteskabet, der ikke skal tvangspaa-bydes, men endnu mindre tvangsforbydes eller mod Guds Bud opløses af nogen pavelig Magt.«

Ja, vi forbavses nu ikke mere over noget, Pastor Dalhoff i Fremtiden ønsker at oplyse sine Medmennesker om, thi navnlig det sidste, nemlig at Ægteskabet »ved pavelig Magt« opløses, er vist Rekordens! —

Thi sæt, at vore Paver vilde opløse Ægteskaber efter visse Normer, saa vilde de jo ikke gøre andet, end hvad de lutherske Kirkesamfund altid har praktiseret og anerkendt: at det ægteskabelige Baand overskæres, lige imod Bibelens Ord ganske vist, men af visse praktiske Grunde. Altsaa selv i dette Tilfælde havde ingen Præst i Folkekirken Lov til at bebrejde vor Kirkes Ledere samme Fremgangsmaade.

Men eftersom dette — nemlig Opløsning af et retsgyldigt afsluttet Ægteskab — er imod det nye Testaments klare Lære [f. E. 1. Kor 7,10 og følg.], har netop vore Paver ligesom den katholske Kirkes Præster maattet døje meget ondt ved at holde paa Ægteskabets — ogsaa det af Protestanter afsluttede Ægteskabs — hellige Forpligtelser. Skal vi komme ind paa f. E. Henrik VIIIs Historie? Det vilde være lærerigt, ogsaa fordi Morten Luther i denne Sammenhæng har udtalt sig for Bigami.¹⁾ Men vi vil lade det ligge, heller ikke gaa ind paa Lutheranismens Forhold til Ægteskabsopløsninger og kongelige Bigamier — vi vil bare tilbagevise et aldeles ubeføjet Angreb paa vor h. Kirke, fordi den baade respekterer det kristelige Ægteskab og holder paa Herrens særlige Kald til enkelte, der frivillig giver Afkald derpaa.

Til Slut forløber Pastor Dalhoff sig endnu en Gang, idet han skriver, at man ved Ordet Hjem forstod

¹⁾ De bigamia regis Angliae, Corp. Ref. 2,526. Janssen, 2,375. Det var altsaa ikke blot i Landgreven af Hessens Sag, at Luther talte for Bigami.

3) Kærlighed til Børnene, som ikke skal ses paa med en halvvejs ond Samvittighed [!!] og ikke skal klosterbindes til Bod for Forældrenes Synder, men opdrages o. s. v.

Ja, man skal læse denne Sætning tre Gange, før man aner, hvilke Insinuationer den indeholder. Jeg siger det nødigt, men jeg svarer paa vore katholske Trosfællers Vegne: Fy!

Ingen katholsk Familie ser paa sine Børn med »halvvejs ond Samvittighed«, intet Barn maa »klosterbindes« som »Bod« for nogle Synder af nogensomhelst.

At Forældre »indvier« deres Børn til Herrens Tjeneste, er en gammel bibelsk Skik og har intet at gøre med at »klosterbindes«, thi det betyder kun, at Forældrene f. E. som Tak for særlige Bønhørelser erklærer, at der fra deres Side intet skal være i Vejen for, at Barnet senere vælger den gejstlige Stand. Thi Forældre vil af naturlige, egoistiske Grunde nødigt, at Barnet skal »tages fra dem« som Nonne eller Ordenspræst. Aanden strider her imod »Kødet«.

Men hvad har disse Ofre — eller eventuelle Misbrug, som f. E. at Forældre har overtalt et Barn til at vælge den gejstlige Stand — at gøre med Ordenslivets store Velsignelse, med Ægteskabets af Kirken højtagtede Indretning? Aner saadan en luthersk Præst noget om vor Kirkes indre Liv, f. E. om den Hellige Families Forening, om Mødreforeningen, om vore Præsters stille, men stadige Arbejde for at opmuntre Ægtefæller til Troskab, Pligtopfyldelse og Taalmodighed? Hvor mange Børn, hvor utallige nu i gode Forhold levende Mennesker har ikke den katholske Kirkes Klarhed og Fasthed paa disse Punkter og dens Præsters og Ordensfolks samfundsgavnlig, stille Indflydelse, Bøn og Raad at takke for, at deres Fædrenehjem ikke blev opløst, at Far og Mor har holdt ud i tunge Prøvelser, og at de selv, Børnene, saaledes har faaet et godt Hjem, en kristelig Opdragelses Velgerninger??

Vi vil overlade upartiske Lærere at tænke lidt over dette.

F. F. M.

Pater Ludvig Carl Schmitt.

Søndag den 25. Februar 1917 døde i Ordenshuset Exaeten ved Roermond i Holland P. Ludvig Carl Schmitt. Hans Navn vil være mange af Ugebladets Læsere vel kendt baade ved hans 15-aarige præstelige Virksomhed her i Landet og hans Forfattervirksomhed, som har skaffet os værdifulde Bøger angaaende Reformationen i Danmark.

Gud forundte P. Schmitt en særlig from og smuk Død, næsten lige efter den h. Kommunion. Da han ikke mente at være syg, men kun følte sig usædvanlig træt, vilde han endnu paa sin Dødsdag

læse den h. Messe. Han begyndte ogsaa paa den, men var ude af Stand til at fuldende den. Fra Alteret maatte han bæres til Dødssengen. I Løbet af faa Timer forværrede hans Tilstand sig saa meget, at man maatte give ham den sidste Salvelse og Vandringsbrødet. Da den h. Handling var fuldendt, og Præsten med Sakramentet havde forladt Værelset, udaandede den syge.

En særlig høj Alder naaede Pater Schmitt ikke. Han var født d. 5. September 1846 i Simprechtshausen, en Landsby i Schwaben. Hans Fader var Lærer og gav sin Søn en god musikalsk Uddannelse, saa han senere som Præst i Aarhus med Dygtighed dirigerede Kirkekoret. Der er vist flere Aarhusianere, der ved noget at fortælle om den strenge Dirigent.

Men mere end Musikken optog dog historiske Studier hans Interesse. Allerede som ung Ordensmand -- i en Alder af 17 Aar var han indtraadt i Jesu Selskab -- finder vi ham sysselsat med historiske Studier i Münster. Disse fortsatte han, da han 1879 som ung Præst kom til København, hvor han hørte Forelæsninger hos Prof. C. Paludan-Müller. Paa samme Tid afskrev han et katolsk Forsvarsskrift paa Latin fra Reformationstiden, som i to haandskrevne Eksemplarer fandtes paa det kgl. Bibliothek. Da det endnu aldrig var udkommet paa Tryk, fattede han allerede den Gang Planen om at udgive Skriftet. Det lykkedes ham at paavise, at Skriftet ikke var forfattet af Povl

Helgesen, som der stod skrevet paa et af Manuskripterne, men af en udenlandsk Graabroder Nikolaus Ferber (Stagefyhr). Med stor Flid og Omhu forberedte han en kritisk Textudgave, og efter 22 Aars Arbejde lykkedes det ham under sit Ophold i Italien ved Franciskanernes Hjælp at faa Bogen trykt. Det er et anseligt Bind med Titelen *Con-tutatio Lutheranismi Danici* (Gendrivelsen af den danske Lutherdom). Det var ham en stor Glæde at kunne tilegne Hs. Højærværdighed Biskop Joh. von Euch denne Bog.

Efter to Aars Ophold i København blev han forflyttet til Aarhus, hvor han i en Række Aar virkede som Præst og ledede Mariakongregationen for Mænd. Fra 1891—93 var han Lærer i Historie ved St. Andreas Kollegium. Derpaa blev han i en Aarrække beskæftiget i Ordensarkivet i Exaeten. Fra 1900—1910 opholdt han sig i Rom og arbejdede i Propagandaens Arkiv. De sidste 6 Aar var han atter ansat ved Ordensarkivet i Exaeten.

P. Schmitts historiske Skrifter omhandler dels hans Ordens Historie, hvilke Skrifter udkom paa Latin, og dels Danmarks Reformationshistorie. De vigtigste af disse sidste Skrifter er: Hans Tavsens eller den danske Luther (1892), Paulus Heliae (= Povl Helgesen) (1893), Nikolaus Stagefyhr und Nicolaus Herborn (1897), Verteidigung der katholischen Kirche in Dänemark (1898) og endelig den føromtalt »Con-futatio« (1901). Desuden har han skrevet mange Artikler i videnskabelige Tidsskrifter om Danmarks Historie, blandt andet en Række Artikler om den danske Reformation i *Historisch-politische Blätter*. Af hans Lejlighedsskrifter skal her kun anføres to: Den guddommelige Aabenbaring om Jesus Christus efter den saakaldte Folkebibel (1885) og *La tour Auberon, donjon de l'ancien chateau de Mons*. Det sidste Skrift udgav han under et kortvarigt Ophold i Belgien 1876.

Til Trods for et altid skrøbeligt Helbred var P. Schmitt dog i Stand til at udfolde en omfattende Virksomhed. Han lod sig aldrig kue af sin legemlige Svaghed, men var altid munter, glad og venlig. Han var en elskværdig Karakter med alle en Schwabers gode Egenskaber. I hans Selskab steg Humøret, naar han begyndte at fortælle de *Schwaben-streiche*, hvoraf han havde et rigt Forraad, og som han kunde fortælle paa sin morsomme Maade. P. Ludvig Schmitt bevarede altid Danmark i kærligt Minde; han vil heller ikke glemme det der, hvor han nu efter vort Haab er. R. I. P.

J. Dr.

Angst for „Papismen“.

I »Den konservative Arbejder«, 4. Aargang Nr. 1, findes under ovenstaaende Titel følgende Artikel, som vi her tillader os at gengive i dens Helhed. —

Reformationen fejrer 400 Aars Jubilæum. Luther prises, Bøger skrives, Kirker bygges — altsammen udmærket, thi hvor meget ved det oplyste danske Kirkefolk egentlig om Luther? Lad os faa hans Theses paa Tryk i mange Op- lag — hvem har nogensinde læst dem alle? Og saa en objektiv Skildring af denne voldsomme Bevægelse, som ret beset har haft Følger, Luther aldrig har drømt om. Skade, at den tapre Augustinermunk ikke var synsk, saa havde Europa maaske sluppet for adskilligt, f. Eks. 30-Aarskrigen.

I Aar skal der festes for en Revolution, der foregik for næsten et halvt Aartusinde siden. Den var oprindelig kun tænkt som en Reformation, men det gik som altid, naar Fanatikerne faar fat i en Sag.

Undertiden bebrejder vi hinanden Mangel paa Trofasthed mod vore nationale Minder, og det i Almindelighed med Rette. Her ser vi en Undtagelse.

Men samtidig med Glæden over det protestantiske Jubelaar hører man Ytringer, som maa være paafaldende for den opmærksomme Tilhører. Ord som: »Angst for Papismen«. Hvorfor er man bange for den? Er den ikke slaaet til Jorden af Luther, Kalvin og Zwingli? Og er der da virkelig nogen Kraft i en Sag, der udbreder Lærdomme imod Evangeliets klare Ord? Har Kristus ikke lovet at være med sin Kirke alle Dage? Kan nogen troende Kristen frygte, at Vranglærdommen skal sejre over det rene og sande Guds Ord?

Fra Skoletiden mindes nogle faa af os lidt om den katholske Kirke ved Aar 1500. Den var aabenbart paa den Tid slet betjent. Ligesom man nu besætter saa mange Embeder og Tillidshverv som muligt med Meningsfæller eller »ufarlige« Folk (Biskopper), fik den Tids herskende politiske Parti, Adelen, ansat saa mange som muligt af sine Folk som Biskopper, men de var ikke ufarlige — de ødelagde Kirkens Autoritet og hjalp derved Luther med at bryde dens Kontinuitet.

Saa har vi hørt nogle Ammestuehistorier om Kirkens officielle Udsalg af Syndsforladelse, som fik os til at ryste paa Hovedet over den menneskelige Uvidenhed og Dummhed — og dermed gik vi ud i Livet som grundfæstede Lutheranere.

Det hændte en og anden af os at finde en katholsk

Kirkes altid aabne Dør og at blive draget af den Skønhed og Højtidelighed, der ligesom aandede ud af dens Alter, Billeder, Røgelsesduft og andagtvækkende Stilhed — længere naaede kun faa, men mange har dog rimeligvis en Gang eller to gjort sig selv det Spørgsmaal: Er denne Kirke virkelig den samme som den, Hans Tavsén prædikede imod? Og nu hører vi, at man er bange for den.

Den Modstander, man er bange for, maa være stærk; men Løgn og Overtro er ikke farlige i et oplyst Samfund.

Vi ser højt begavede Mænd slutte sig til denne Kirke, vi ser Mænd og Kvinder ofre sig, deres hele Liv, for at tjene deres Herre ved Undervisning og Barinhjertighedsgjerninger — give Afkald paa alt det, vi Protestanter regner for Livets Goder. Det paastaas, at den gaar frem i England, Fristaterne, Holland og mange andre Steder, ikke blandt de mest uvidende, men blandt de kundskabsrigeste, de mest dannede. Denne Kirke gør Krav paa at være Kristi sande Kirke, hverken mer eller mindre. Hvis den ikke er det, hvor kan den da vinde og bevare saa mange Millioner Sjæle, og hvis den er det, den giver sig ud for, hvorfor da frygte den — Kristi Kirke, bygget paa Petrus?

Hvad nytter det at frygte og bekæmpe den, hvis den er den sande? Sandheden vinder dog Sejr. Ingen mennelig Magt kan holde den nede.

Men denne »Angst« er et interessant Fænomen i dette uhyggelige Jubilæumsaar. Lad os se efter, om den ikke spiller en politisk Rolle ogsaa.

Hvorfor er Hr. Borghjerg saa velvilligt stemt over for Kristeligt Landsforbunds Frikirketanker?

Severus.

Formaal og Opgaver.

Det er ellers ikke Skik og Brug at meddele Offentligheden noget om »Academicum Catholicum's« Forhandlinger. Naar der for det sidste Mødes (28. Febr.) Vedkommende gøres en Undtagelse, saa er det, fordi der baade i Foredraget (Ungdomsværnets Formand, P. Günther) og i Diskussionen blev udtalt Tanker af saa aktuel og almen Interesse, at der ved Slutningen af Mødet blev gjort Forslag om en refererende Meddelelse til »Ugebladet«. For at efterkomme dette enstemmigt vedtagne Forslag fremsættes der her — ikke nogen protokolmæssig Beretning, men

en Sammenfatning og Uddybelse af Forhandlingens Hovedpunkter.

1. Ungdomsarbejde. Det kan være interessant at sammenligne vore Ungdomsforeningers Medlemstal med F. D. F.'s og K. F. U. M.'s. Naar vi ser disse imponerende Foreninger drage gennem Gaderne eller holde deres store Møder, vil det gøre os mindre modløse, naar vi husker, at, hvis vi tænker os Folkekirken i København reduceret til Katholikkernes Antal, vil F. D. F.'s og K. F. U. M.'s Festtog kun bestaa af 32 Mand, mod 150 unge Katholikker, som er samlede i K. U. F. og Mariakongregationen for Ynglinge i København. Ganske vist maa det ved denne Sammenligning ikke glemmes, at jo mindre Forholdene er, desto lettere bliver det at opnaa gunstige Procenttal — men vi behøver i hvert Fald ikke at skamme os ved vore Resultater.

Det gaar fremad! Men, som det hedder i »Hinsides Bjergene« :

Og naar vi saa stod der og stirrede paa
det Haabets Land, vi dyrt havde vundet,
langt højere Bjerge vi foran os saa,
forøget Længsel vi kun havde fundet.

Vi skal længere frem, op ad den stejle Bakke, op over de høje Bjerge, til Maalet, der ligger hinsides Bjergene. Det kan vi ikke, med mindre vi samler alle vore Kræfter. Og dette betyder praktisk talt: vi maa se os om efter nye Kræfter, ikke blot Folk, der er villige til at være i Bestyrelsen som Kasserere eller Sekretærer, ikke blot Folk, der yder Sagen finansiell Støtte, men fremfor alt Folk, der ved personlig Indsats tager direkte Del i Ungdomsarbejdet.

Der gives vel næppe en mere taknemmelig Form for Lægmandsapostolatet end at stille sine Kræfter og sin Fritid til Raadighed for Ungdomsforeningerne. Der er, Gud ske Lov, allerede nogle, der har forstaaet dette. Men kunde og burde der ikke være flere? Frem med de skjulte Talenter, frem med de tavse Talere, de ensomme Musikanter, de lønlige Digttere og Journalister — Ungdomsforeningerne, »Ungdomsvennen« kalder. Og, hvem der ikke duer til dette Arbejde nu, kan maaske komme til at due dertil med Tiden. Vilde det ikke være en herlig Opgave for vore

unge Katholikker — jeg tænker navnlig paa dem, der har det Privilegium at gaa i en højere Skole, men ikke blot paa dem — at dygtiggøre sig selv til engang at kunne tage en Haand i med! En ung Katholik har en Grund mere end andre til at være om sig og lære noget til Gavns. Han begynder tidlig med at interessere sig for et Yndlingsfag — Grunden til, at mange ikke kan tale og skrive, er den, at de ikke har noget at tale eller skrive om! Han lærer at optræde og tale — vi kan kun glæde os over, at vore højere katholske Skolers aarlige Komedier giver os saa god Lejlighed dertil, og at vi f. Eks. i St. Andreaskollegiums Diskussionsklub har faaet noget, der minder om svundne Tiders Gymnasie-Rhetorik. Han lægger sig efter god Stil og æsthetisk Smag — ved udsøgt Læsning, ihærdig Øvelse og ubønhørlig Selvkritik. Han uddanner de kunstneriske Evner, som Gud har givet ham, tilegner sig de Færdigheder, som han har Anlæg og Lejlighed til at lære. Han hverken hører til de blaserte, der ikke har noget at leve for, eller til de barnagtige, der ikke har højere Idealer end Fodbold og Spejderbaal.

Man kan aldrig blive for dygtig, allermindst naar det gælder om at tilbyde Gud og Kirken sine unge Kræfter. Det gør man nemlig, naar man arbejder for den katholske Ungdomssag. Her gælder Jesu Ord: »Hvad I har gjort imod en af disse smaa, det har I gjort imod mig.« Det turde navnlig være vore Kongregationers betydningsfulde Opgave at opelske dette apostoliske Sindelag, denne Troens Aand hos sine Medlemmer. Thi overnaturlig Opfattelse maa være Sjælen i dette Arbejde, der ikke bringer jordisk Løn, men tit kræver store Ofre.

(Fortsættes.)

A. Menzinger.

Nye Bøger.

Borka: Påven och kyrkostaten. (20 Sider. Stockholm 1916).

Birgittaforeningen (svarende til den danske Ansgariusforening) i Sverige har udsendt et lille aktuelt Skrift, et Foredrag af Pastor Franz Borka om Pavens og Kirkestatens Stilling. Forfatteren gør opmærksom paa det mærkelige Faktum, at efter Omstyrtelsen af Pavens verdslige

Magt er dennes aandelige Magt stadig væk steget, noget, som dog ikke betyder, at Paven skal opgive Kravet paa Kirkestaten, men kun viser, at Pavens aandelige Suverænitet er ganske uafhængig af hans verdslige. Den lille Bog faas hos Sakristanen ved den katholske Kirke, Norra Smedjegatan 24, Stockholm. Des værre er det ikke meddelt mig, hvad den koster, men jeg gætter paa 25 Øre.

C. Pesch, S. J.: Die heiligen Schutzengel. (XII + 396 S. Freiburg. 1917. Herder. M. 3,20).

Det er en grundig, opbyggelig og let læselig Bog om Værneenglene og disses Betydning, som den bekendte katholske Dogmatiker, der i adskillige Aar har holdt sin Sommerferie paa St. Andreas Kollegium i Ordrup, her har udsendt til Nytte og Glæde, ikke som saa ofte før kun for Theologer, men for alle almindeligt dannede Læsere. I første Del behandler Forfatteren Troen paa Engle efter Kirkens Lære, hvori han — ligesom Grundtvig har gjort det her hjemme — hævder Eksistensen, ikke alene af Værneengle for de enkelte Mennesker, men ogsaa for Institutioner og de forskellige Folkeslag. I anden Del, Engletroen i Kirkens Liv, fortælles en Række interessante Eksempler paa Engles Indgriben i forskellige berømte Mænds og Kvinders Liv. Tredje Del, den længste af alle, hedder Engletroen i Kirkens Bøn og giver alle Breviars og Messens Bønner paa Englefester. Den kunde uden Skade været gjort noget kortere; det synes i denne Sammenhæng saaledes overflødigt at give alle Messens Bønner paa Værneenglefesten, f. Eks. Troen, Fadervor, Slutnings-evangeliet, kort sagt hver Bøn, stor og lille, fra først til sidst; de allerfleste Læsere vil jo i Forvejen have alle Messens Bønner i andre Bøger. Til Slut meddeles en lang Prædiken af Bossuet om Englene.

Bruno Albers, O. S. B.: Der Geist des hl. Benediktus. (VIII + 112 S. Freiburg 1917. Herder. 90 Pf.)

Enhver, som ønsker at vide, hvad Benediktinerordenens Væsen er, og efter hvilke Principper den ledes, kan i denne lille Bog finde en letfattelig, kort og fyndig Vejledning hertil.

N. H.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Mandag d. 26. Februar Kl. 8 Aften afholdt den katholske Syge- og Begravelseskasse sin aarlige Generalforsamling. Regnskabet viste desværre et Underskud paa 552 Kr. 82 Øre, da Aaret havde været rigt paa Sygdom; alene i Sygeunderstøttelse var udbetalt 1154 Kr. 50 Øre, hvortil kom et Par Dødsfald med 160

Kr. Trods disse Udgifter ser Kassen dog Fremtiden trøstelig i Møde. Kassen tæller nu 90 Medlemmer, 52 Damer og 38 Herrer. Foreningen fejrer den 1. Juli 1917 sin 50 aarige Bestaaen. Den har i de mange Aar været til Gavn og Støtte for mange i Menigheden, og kun endnu flere burde slutte sig til denne nyttige Forening, særlig unge Mænd og Kvinder. Indmeldelser modtages hos Inspektør F. Simonsen, St. Jørgens Allé 11, B.

— Paa Højskolen afsluttede Frøken H. U. Ramsing i Tirsdags sit store Foredrag om St. Josefssøstrene og fremviste en Række gode Lysbilleder, der ypperligt illustrerede, hvad der var blevet sagt. Det vil glæde baade Tilhørere og andre at høre, at Frøken Ramsing agter at lade sit paa mange omfattende Studier beroende Foredrag udkomme i Trykken.

— Tirsdag Morgen d. 6. ds. døde paa St. Josephs Hospital Typograf *J. H. Nielsen*, der nu i over 6 Aar har været Kirkeforstander i St. Annæ Menighed. Med ham har St. Annæ Sogn mistet et trofast Medlem, der var besjælet af den største Interesse for Menighedens Fremgang og for alt, hvad der kunde bidrage dertil. Ved sit gode Eksempel har han sikkert ogsaa udrettet meget. Som Kasserer i St. Annæ Vincents-Konferens vil han blive savnet, da han var det Medlem, der mødte mest regelmæssigt. Han hvile i Fred!

Sverige. Efter Stockholmer-Dagbladet *Aftonbladet* kan vi meddele følgende: *Polen nu og i forna dagar* er Navnet paa en interessant og fængslende Bog, som nylig er udkommet paa Svenska Andelsförlaget. Den er forfattet af to polske Damer, som længe har haft svensk Borgerret og været bosatte her i Landet, nemlig Friherreinde J. Armfelt og hendes Søster, Frøken Wanda de Pomian. I en Række velskrevne, paa grundige Studier hvilende Afhandlinger skildres Polens Historie, dets nutidige Liv og forskellige Landsdele, Befolkningselementer og mærkelige Steder med saadan Udførlighed, at den interesserede Læser kan siges at faa et fuldstændigt Billede af dette Folk, som trods den største Modgang har bevaret Troen paa sin Fremtid. Just nu, da Haabet om, at denne skal blive lysere, som Slægthed efter Slægthed af Polakker har drømt om — og ikke blot drømt om, men arbejdet og lidt for — just nu er denne Bog aktuel og velkommen og bør finde Vej til mange Hjem og mange Hjerter i vort Land.« Bogladeprisen er 3 Kroner.

Tyskland. Fra Emden meddeles, at den derværende Sognepræst, Pastor *H. Böhmer*, den 1. Marts er afgaaet ved Døden. Mange ældre Katholikker vil fyldes med Vemod ved dette Budskab, da Pastor Böhmer har virket

som Præst 19 Aar her i Landet, de sidste otte Aar som Sognepræst ved St. Ansgars Kirke i København, hvor han var Pastor Brauns Forgænger. Ugebladet skal i næste Nummer bringe hans Billede og en Nekrolog.

Rom. Den 23. Februar er Mgr. Anton Wladimir de Waal, Rektor for den tyske Kirke, Kirkegaard og Hospitium *Campo santo* paa Sydsiden af Peterskirken, fundet liggende død i sit Sovekammer. Den afdøde var født den 4. Maj 1836 i Tyskland, men kom allerede som ung Præst paa 32 Aar til Rom, hvor han siden tilbragte hele sit Liv. I Campo santo grundlagde han et Museum for romerske Antikviteter, redigerede det romerske Kvartalsskrift for kristelig Arkæologi og Kirkehistorie og udøvede ellers en stor og rig Virksomhed for Studiet af den kristne Oldtid. Mgr. de Waal har skrevet en Mængde Bøger, f. Eks. Biografier af Pius IX, Leo XIII, Pius X og Benedikt XV, endvidere en Mængde Fortællinger som Valeria, Katakombebilleder, Jødefolkets sidste Dage, hvilke tre er oversatte paa Dansk. Han var gejstlig Leder for alle sine Landsmænd i den evige Stad og for mange tilrejsende (ogsaa Danske) en meget elskværdig Raadgiver, Fører og Ven. Som rimeligt er, havde den lærde og virksomme Præst en hel Del kirkelige og verdslige Udmærkelser.

Nord-Amerika. Den 26. Oktober 1916 døde i Redemptorist-Klosteret i Denver, Col., U. S. A., *P. Edvard Madsen*, der var født i Boeslunde pr. Korsør den 26. December 1871. I 18 Aars Alderen udvandrede han til Amerika for der at søge sin Lykke. Han fandt dog, som han selv senere skrev, Lykken i en helt anden Form, end han havde tænkt sig den. I Anledning af en Folkemission, som Redemptoristerne holdt et Sted i en af de vestlige Stater, fandt han Vejen tilbage til sine Fædres Tro og indtraadte senere i Redemptoristernes Ordenssamfund, hvor han henved 30 Aar gammel aflagde Profesløftet den 15. August 1901 og blev præsteviet den 4. Juli 1906. Der blev gjort Skridt for at faa ham tilbage til Danmark; men det kunde ikke opnaas, baade fordi hans Helbred var daarligt (han var brystsyg), og fordi der var Skandinaver nok derovre, blandt hvilke han kunde virke, hvis hans Helbred tillod det. Efter at have været Præst i 10 Aar er han altsaa nu bukket under for den Sygdom, der saa ofte gør det af med bondefødte unge Mænd, der i en senere Alder begynder deres Studeringer. R. I. P.

Danmarks katolske Kirkesag.

(Ansgarius-Bonifacius-Foreningen.)

Uddrag af Vikariats-Komiteens Regnskab for 1916.

(14. Regnskabsaar).

INDTÆGT	UDGIFT
Kassebeholdning fra f. Aar 12,92	Udbetalt i <i>Understøttelse</i> til
Fire <i>Kvartals-Kollekter</i> i Vi-	følgende Menigheder:
kariatet ved den Apost. Vikar 3569,33	Aalborg (for 1915) 100,00
Fra <i>Lokal-Komiteerne</i> :	Aarhus 100,00
Aalborg (for 1915) 56,00	Esbjerg 100,00
Aarhus 34,00	Helsingør 200,00
Fredericia 29,75	Holbæk 150,00
Helsingør 47,61	København (Frederiksberg). 150,00
Holbæk 16,20	» (Nørrebro) 2000,00
København og Omegn. 247,79	» (St. Annæ) 300,00
» St. Andreas Kolleg. 12,21	Køge 200,00
» St. Annæ 45,00	Nyborg 100,00
» Nørrebro Afdel. 1815,00	Næstved 200,00
Odense 50,00	Odense 200,00
Ringsted 65,00	Randers 150,00
Roskilde 25,00	Reykjavik 100,00
Silkeborg 20,00	Ringsted 100,00
Svendborg 36,00	Roskilde 100,00
Fra <i>Samlerforeningen</i> 178,00	Rønne 150,00
<i>Gaver</i> : (Frk. G. H. i A. 400,00;	Silkeborg 150,00
tysk Præst 300,00; X 1,20;	Slagelse 200,00
J. W. J. 9,09; P. K. i E.	Svendborg 150,00
15,00; Frk. D. E. 20,00;	Til det <i>Apostoliske Vikariat</i> :
Fru B. 10,00; Frk. M. H.	de særlige <i>Indsamlinger</i> 402,01
13,57) 768,86	af Vikariatskollektterne 2000,00
<i>Særlige Indsamlinger</i> :	<i>Diverse Udgifter</i> :
Absalonsbøsserne 402,01	Tryksager 158,00
Indvundne Renter 47,89	Porto m. m. 19,02
7504,72	(Kassebeholdning til n. Aar. 25,69)
	Kr. 7504,72

Godkendt af Hs. Højærværdighed Biskoppen under 5. Februar 1917.

Af ovennævnte Regnskab ses, at der i Forhold til det foregaaende Aar er en Fremgang paa lidt over et Tusinde Kroner, hvad Indtægterne angaar. Kvartals-Kollekterne staar omtrent ens i Aar og i Fjor. Fremgangen skyldes dels Lokalkomiteerne (særlig Nørrebro), dels nogle ekstra Gaver, som er nærmere specificeret i Regnskabet.

Dette kan jo, i Betragtning af de vanskelige Tider, kaldes et ret smukt Resultat, thi det er jo ikke alle, som har Fordel af Tidsforholdene; de fleste mærker vistnok ligesaa meget eller mere til Dyrtidens Tryk end til den eventuelle lille Fremgang i Indtægter. Det vilde derfor være meget at ønske, at de, for hvem Forholdet stiller sig anderledes, for hvem altsaa Dyrtidens Merudgifter opvejes af

betydeligere Fremgang i Indtægterne — dersom der da findes saadanne ogsaa indenfor vore Menigheder — at de gerne og beredvillig kommer dem til Hjælp, for hvem de nuværende Forhold kun betyder stadig Tilbagegang i Indtægter. Og til disse sidste hører ikke mindst Danmarks katholske Kirkesag og dens højærværdigste Protektor. Som allerede ofte fremhævet, kan det jo slet ikke være anderledes, end at de udenlandske Hjælpekilder i disse Tider flyder sparsommere og sparsommere; og dertil kommer saa, at det lidet, som tilflyder os derfra, i høj Grad forringes i Værdi ved de umaadelig store Kurstab.

Hvad Fordelingen af Aarets Indtægter angaar, saa vil vistnok enhver uhildet Bedømmer af Regnskabet indrømme, at der, saa vidt muligt, er gjort Ret og Skel ved Bevillingen af Understøttelser til de forskellige Menigheder. Som tidligere bemærket, er Ansgarius-Bonifacius-Foreningens Hovedformaal jo dette: at understøtte Opførelsen af nye Kirker og Kapeller, hvor dette tiltrænges, samt at hjælpe til at afbetale Gælden paa de allerede eksisterende, hvor disse ikke er saaledes stillede, at de selv kan overkomme det.

De Menigheder, som derimod er i lykkelig Besiddelse af saadanne Aktiver, at de kan staa paa egne Ben og klare sig selv, maa i Stedet for at faa eller vente Hjælp snarere sætte en Ære i og have deres Glæde af at kunne hjælpe andre fattige Menigheder — deres endnu mindreaarige, umyndige Brødre og Søstre.

Thi ogsaa om vor samlede, over hele Landet forgrenede katholske, danske Menighed gælder det: »Hjælp dig selv, saa hjælper dig Gud!« Og den hjælper netop sig selv ved gensidig Hjælpsomhed.

København, d. 15 Februar 1917..

Vikariats-Komiteen:

Ant. Neuvel,
Formand.

Jos. L. M. Hoffmann,
Kasserer.

Fr. Ronge,
Sekretær.

A. W. Günther.

Med Tak modtaget af St. Josefs Gilde 234 Kr. 18 Øre —
Overskudet af den af Gildet forleden arrangerede Koncert i Stenogade til Fordel for Vikariatets Institutioner
København 1. Marts 1917. **Det Apostolske Vikariat.**

Ungdomsværnets Aarsmøde.

Mandag d. 12. Marts Kl. 7 $\frac{1}{2}$ afholder *Katholsk Ungdomsværn* sit 7. Aarsmøde i Citygade 23. Formanden, Hr. Pastor *L. Günther*, taler. Efter Foredraget aflægges der Aarsberetning og gives der Medlemmerne Lejlighed til at ytre sig. Til Mødet indbydes — foruden Ungdomsværnets Medlemmer — enhver, der har Interesse for Sagen, og af de unge især de, der som 14 aarige har deltaget i Ungdomsværnets Ungdomsfester i Aarene 1910—1916. Sangbogen *Sursum corda* bedes medbragt (men tag den nu ogsaa virkelig med!).

Conventus missionariorum insulæ Selandiæ locum habebit die 12. Martii, loco et hora consuetis.

Cum nova electio præsidii sit facienda (vide Kirkekl. Bekendtgørelser 1911, pag. 114, § 3) RR.i DDi Confratres enixe rogantur, ut scrutinio dando nonnisi gravi ex causa se subtrahant.

K.U.F. Søndag d. 11. ds. Kl. 7 $\frac{1}{2}$: **Stiftelsesfest.** Program: Festtale af Hr. stud. med. Reiter. Violinkoncert. Nye levende Billeder. Lotteri. The og Kage. NB. Den højærværdigste Hr. Biskop vil være vor Gæst, hvis hans Helbred tillader det.

Mariakongregationen for Ynglinge. Mødet d. 12. ds. bortfalder paa Grund af Ungdomsværnets Aarsmøde i Citygade, hvortil alle Kongreganister indbydes. Mandag d. 19. ds. holdes **Maa-neds-møde** i Salen.

Unio. Onsdag d. 14. Marts (Kl. 7—11) alm. Møde i Lokalet, Frederiksberg Allé 11.

St. Knuds Kapel. Mariabørnskongregationen af den ubesmittede Undfangelse holder Fælleskommunion Søndag Morgen d. 18de ds. Kl. 7 og offentligt Møde Onsdag d. 21. ds. Aften Kl. 7 $\frac{1}{2}$.

Assumptionskapellet (Amalievej 14). Fredag d. 16. Marts Kl. 8 Messe for den nordiske Bønneforenings Anliggender, Kl. 4 $\frac{1}{2}$ fransk Prædiken og Kl. 5 sakramental Velsignelse.

St. Josefs Gilde. Alm. Møde afh. Mandag d. 12. ds. Kl. 8 $\frac{1}{2}$ i Lokalet, Bredgade 67.

Det halvårlige Generalmøde afh. Mandag d. 16. April. Eventuelle Forslag skal være indsendt inden d. 1. April til *T. A. Schloemer*, Formand, Elmegade 22.

Elisabethforeningens Basar.

Søndag den 18. og Mandag den 19. Marts holder Elisabethforeningen for forældreløse og forsømte Børn sin årlige Basar, Bredgade 69, Stuen o. G. Alle i Menigheden, der har Interesse for disse Børn, bedes om at betænke vor Basar med Gaver, for at denne Basar maa blive lige saa indbringende som de tidligere. Basaren er jo Foreningens største Indtægtskilde og derfor Aarets Begivenhed for Foreningen. Om Eftermiddagen bliver der **Koncert** med velvillig Orkesterassistance. Gaver modtages med Tak af Hr. Pastor Braun, Bredgade 64, Fru Osterhammel, Frederiksborggade 54^s, Frøknernes Tetzlaff, Magnarpbo, Magnarp, Barkåkra, Sverige, og Frøknernes Stratbæcker, Jægersborg Allé 19, Charlottenlund.

Kirkelig Kalender.

11. Marts. 3. Søndag i Fasten.	18. Marts. 4. Søndag i Fasten:
12. — M. Gregor den Store, Pave og Kirkelærer.	19. — M. Josefs Ihukom- melse.
13. — Ti. Ferialdag.	20. — Ti. Ferialdag.
14. — O. Ferialdag.	21. — O. Benedikt, Abbed.
15. — To. Ferialdag.	22. — To. Ferialdag.
16. — F. Ferialdag.	23. — F. Ferialdag.
17. — L. Patricius, Biskop og Bekender.	24. — L. Ferialdag.

Den katholske Højskole.

Møde Tirsdag den 13. Marts Kl. 8 Aften.

P. Maurer; Reformation og Kirkeforbedring.

St. Knudssalen, Stenosgade 4, B. Adgang 10 Øre.

Thomas a Kempis:

Kristi Efterfølgelse.

1 Kr. 50 Øre. Indb. 2 Kr. 65 Øre og 3 Kr.

Korsvejsandagt. Fredag Aften: St. Ansgars K. Kl. 8, Rosenkransk. Kl. 7 $\frac{1}{2}$, St. Annæ K. Kl. 8, St. Andreas K. Kl. 7 $\frac{1}{4}$, St. Josefs K. Kl. 7 $\frac{1}{2}$. Torsd. Aften: Jesu Hjertes K. Kl. 8 $\frac{1}{4}$ (med Præd.)

Pastor Ollriks **Gennemgang af Troslæren med Samtale** finder Sted hver **Onsdag** Aften Kl. 8 i den franske Skoles Gymnastiksal (Indg. gennem Porten t. højre f. Kirken i Boyesgade).

Eksercitier. Fra Søndag den 18. Marts til Søndag den 25. Marts afholdes der i Jesu Hjertes Kirke, under Ledelse af P. Sialm, Eksercitier (aandelige Øvelser) for katholske unge Piger og ugifte Kvinder her i Byen. Alle indbydes venligst til at tage Del deri. Baade Søndag Aften og de paafølgende Ugedage holdes der Foredrag hver Aften Kl. 8 $\frac{1}{4}$.

Lørdag Aften bortfalder Foredraget.

Søndag Morgen (den 25. Marts) Kl. 8 Foredrag og derefter Messe med Fælleskommunion.

Søndag Aften Kl. 8 $\frac{1}{4}$ Prædiken og Slutningshøjtidelighed.

† Min kære Mand, Typograf **J. H. Nielsen**, døde paa St. Josefs Hospital Tirsdag Morgen d. 6. ds. Begravelsen finder Sted paa Kath. Vestre Kirkegaard Søndag den 11. Marts Kl. 1 $\frac{1}{2}$. — Om de troendes Forbøn for ham beder
Johanne Nielsen.

Vincentforeningens Kransekort faas hos Præsterne ved St. Ansgarskirken (Bredgade 64), Rosenkranskirken (Boyesgade 8), St. Josefskirken (Griffenfeldtsgade 44), St. Andreaskirken (Ordrup), St. Annæ Kirke (Sundby) og hos Murermester A. V. Günther, Bangertsgade 11, samt gennem Telefon 138.

K.U.B. (Katholsk Underretnings Bureau), et Samfund af katholske, akademiske Lægløse, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katholikker, som maatte ønske at faa nøjere Kendskab til den katholske Kirke. Henvendelser, der alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister Matthæus Hansen, Hovmarksvej 20, Charlottenlund.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (Incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 11.

Søndag den 18. Marts.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Pastor H. Bøhmer. — Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917. — Formaal og Opgaver. — Ungdomsværnets Aarsmøde. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Rom. — Brevkasse. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

349.

Den hellige Josef.

Det er et af Kristendommens store, vidunderlige Paradoxer, at det, vi synes er mindst, ofte netop er det største, det vil sige i dets skjulte Værdi og Kraft. Et fattigt, uanseligt, ukendt Menneskeliv kan være som en Diamant, der kun har været skjult for Menneskers Øjne under et simpelt Dække.

Vi behøver kun at betragte Kirkens store, herlige Helgenskare for at faa Syn for denne Sag. Hvor mange af disse, hvis Navne nu i Ordets egentlige Forstand er udødelige, har ikke, menneskelig talt, været ringe, jævne, fattige og enfoldige, sidst af alle, alles Tjenere! Dragten var Laser, men Hjertet var Guld. Der gaar Dønninger af deres Liv Aarhundreder efter i Sjælens Verden.

Naar vi rigtig tilegner os disse Tanker, bliver det os ogsaa forstaaeligt, at netop den Mand, der kan kaldes den største, i Ordets evige Betydning den største af Kirkens mange hellige Mænd, at netop han maatte være den mindste af dem alle!

For det er han, den fattige Tømmermand fra Nazareth! Ingen af Kirkens Helgener har været saa ringe og ukendt i Livet som han, og dog har han faaet en Førsteplads iblandt dem.

Den h. Josef er den uanseligste af dem alle. Hvem kunde vel paa Forhaand have tænkt, at der

boede en Helgen i den fattige Tømrer fra den lille By nede i Galilæas Bjerge.

Betragt ham engang, som han kommer gaaende ned ad en af Nazareths stejle Gader. Hans Dragt er fattig, hans Skikkelse luder. Han har den ældre forslidte Mands lidt trætte, tunge Gang. Paa Skuldrene bærer han vel et Par svære, nyhøvlede Brædder, som skal bringes ud i Byen. Der har været Bud efter ham — en Hylde, der skal slaas op i en Butik, en Bænk, der skal stilles op paa Husets Aftenside. I alt Fald groft Arbejde. Andet magter Tømreren Josef ikke; dertil er Hænderne for grove og Værktøjet for plumpt. Derfor er den vel ogsaa knap og beskeden, den Løn han henter sig rundt i Husene, lige nok til at føde de tre, der skal leve af den.

Han er en from Mand, Josef. Det er langt fra alle i Nazareth. Men der gaar ingen Ry af hans Fromhed. Han er ikke kendt for sine lange Bønner, han kommer næppe tiere i Synagogen end de andre fromme Folk. Han faster og beder som de andre — andet ved man ikke.

Intet var mærkeligt, intet overordentligt i den h. Josefs ydre Liv. I hans Helgenakter tales ikke om Ekstaser; der berettes ikke om Undergerninger; der er ingen straalende Syner. Naar Gud, som den h. Skrift melder, aabenbarer sig for den h. Josef, da sker det saa at sige paa naturlig Vis — i en Drøm.

Jævn og stille, ubemærket, ukendt af den Verden, han lever i, gik Josef sin Gang gennem Livet. Stille levede han, stille døde han. Det vakte ingen Opsigt, da Kirkens største Helgen blev baaret til Graven. Fulgt af Venner og Slægt, om de ellers har haft Tid og Lejlighed, fandt han en Grav mellem alle de andre, en Grav, som vist aldrig har været søgt af troende Pilegrimme, en Grav, som er borte, udslettet. Ingen ved noget om dens Plads.

Hvor var han jævn, hvor var han almindelig, menneskelig talt, den h. Josef. Og dog er han en af de største.

Hvori var han da stor?

Var det hans fortrolige Samliv med Frelseren, var det hans ophøjede Værdighed som Jesu Fosterfader, var det deri, hans Storhed bestod?

Alt dette kunde gøre ham berømt, kaste Glans over hans Navn, men aldrig gøre ham til Helgen. Der var ogsaa andre, der daglig var i Frelserens Nærhed. De blev ikke alle Helgener. — Mellem de tolv var der en Judas!

Der skal mere til en Helgen!

Den h. Josefs Storhed var ikke en ydre. Den var ikke blot et ydre Genskin af Frelserens Glans. Den bestod i hans indre Livsskønhed, i Sjælsrenhed, den

var Sjælsstorhed. Man kan sige om hans Storhed, som det siges om Kongedatterens Skønhed — alt var indre, skjult, uset af Menneskers Blik, skjult under hans ringe, uanselige Skikkelse og jævne, bramfri Færd.

Han var en retfærdig Mand. Han naaede det største, som kan naas, og som er større end alle Syner og Ekstaser, større end alle heltomodig Gerninger, større end alle de største Menneskers største Bedrifter, han naaede dette: at være fuldkommen i al sin Færd.

At være fuldkommen vil sige at være Helgen. Der er vel dem, der er blevet Helgener trods Ufuldkommenhed. Guds Naade og Kraft kan altid erstatte, hvad der mangler. Men den h. Josef vil altid staa som Idealet paa en Helgen.

Han behøvede kun at kende Guds Villie for at følge den. Han behøvede kun at se sin Pligt for at opfylde den. Hans Troskab svigtede aldrig, hans Skridt veg aldrig fra den lige Vej. Han udrettede intet, som i Menneskers Øjne var stort eller fremragende, men i al Ting var han fuldkommen tro.

Den fattige, ydmyge Haandværksmand, som i ingen Henseende var udmærket af Naturen, som blev stor, ikke ved den Gerning, han gjorde, men ved sin Troskab i det smaa, han maatte netop blive Kirkens største Helgen, den, som til alle Tider og under alle Forhold skal vise Vej, den korteste, den hurtigste, den sikreste Vej til Hellighed.

Det almindelige, det fremragende har aldrig gjort og vil aldrig gøre Mennesker til Helgener. Det følger ofte Helgener, ligesom Indfatningen, der omfatter Ædelstene og styrker og fremhæver den. Men det er kun Indfatning.

Mangfoldige, farvede, dejlige er de Ædelstene, som straalere i Kirkens Helgenskare. Dejligst af alle lyser Guds hellige ubesmittede Moder. Hun er som den straalende Diamant, der bryder alle Lysets Farver i sit Spil. Men mellem de mange brogede Stene, som hver bryder sin Farve og giver sin Glans, staar den h. Josef som den klare, uslebne Bjergkrystal, ren og ubrudt, uden Indfatning, uden Spil. I denne Krystal spejler de kristne Dyder sig i al deres Renhed og Skønhed. Intet er der gjort for at fremhæve og tilslibe dem. De er der, disse Dyder, urørte og oprindelige, som de fra først af er tænkt og formet efter Guds Billed.

H. U. R.

†
 Pastor H. Böhmer.

Mange af dette Blads Læsere vil endnu kunne huske Pastor Böhmer, som i Aar for godt 30 Aar siden efter 19 Aars trofast præstelig Gerning forlod Danmark for at vende tilbage til sit Fædreland Tyskland. Pastor Böhmer var

som ung Præst i Aaret 1867 kommet her til Danmark, hvor han først ansattes ved St. Ansgars Kirke i København. Herfra forflyttedes han i August 1874 som Sognepræst til Horsens, men vendte allerede December 1878 tilbage til København, hvor han atter ansattes ved St. Ansgars Kirke, fra 1882 ved Pastor Friends Afrejse som Sognepræst, den Gang for alle Hovedstadens Katholikker. I 1886 kaldte Biskopen af Osnabrück ham tilbage til hans Hjemstavn, hvor han siden da har været Sognepræst i Emden i Hannover, de senere Aar ogsaa Dekan, d. e. en Slags Provst for de omkringboende Præster.

Ugebladet skriver i 1886, at Pastor Bøhmers utrættelige Virksomhed uden Tvivl er Ugebladets Læsere saa bekendt, at en omstændelig Beskrivelse vil være overflødig — meget kedeligt, da en saadan Beskrivelse nu vilde være saare ønskelig. Man har fortalt mig, at Pastor Böhmer var en meget elskværdig Mand og en alvorlig Præst, ikke nogen stor Prædikant, men ivrig og trofast i sin Gerning. Han stiftede Svendeforeningen og Mødreforeningen og tog sig ellers af det den Gang begyndende Foreningsliv i Hovedstaden. De smukke Glasmalerier i St. Ansgars Kirke skyldes hans Initiativ, ligesom han ved sin Afrejse skænkede St. Ansgars Kirke de paa begge Sider opstillede Bænke. I Emden har Pastor Böhmer fortsat sin Gerning i samme Spor som her, og der har sikkert været Sorg ved hans Død, ikke mindst, da Menigheden i Aar skulde have fejret hans 50-aarige Præstjubilæum. Hans Lig blev ført ud til Gaarden »Böhmerhof«, hvor han var født, og begravet i den derværende Familiegravelse.

Desto værre er det ikke nogen, der har kendt Pastor Böhmer, der har skrevet disse faa Mindelinjer, ellers kunde der vistnok været fortalt langt bedre og udførligere om ham. I 1913 aflagde jeg en lille Visit hos Pastor Böhmer i Emden; han var meget elskværdig, men var ellers, forekom det mig, bleven ret fremmed for danske Forhold, ikke saa underligt efter omtrent en Menneskealders Forløb. Han talte kun Tysk, men fik dog stadig Berlingske Tidende tilsendt, ligesom han ogsaa til det sidste var Abonnent paa Ugebladet.

Til Slut bør det særlig fremhæves her i Ugebladet, at Pastor Böhmer fra 1880 til 1886 beklædte Stillingen som Næstformand i Ansgariusforeningen. *Requiescat in pace.*

Niels Hansen.

Efterskrift. Efter at ovenstaaende lille Nekrolog var skreven og sat, har Pastor Bøhmers Efterfølger ved St. Ansgars Kirke sendt Ugebladet følgende personlige Erindringer, der paa en meget behagelig Maade supplerer det foregaaende. Hr. Pastor Braun skriver saaledes:

Hvad der særlig kunde fremhæves hos Pastor Böhmer, var hans milde, venlige, hjertelige Væsen og Frem-

træden (han kunde le saa hjerteligt), hvorved han saa let og hurtigt vandt alle dem, han kom i Berøring med, særlig Børnene, som han forstod at tale til paa en egen barnlig Maade. Ogsaa i hans Prædikener kom dette frem. Jeg har saaledes selv engang hørt ham holde en Prædiken (i Fredericia) om Skytsenglene, som Tilhørerne talte med Begejstring om. Og det var ikke alene de voksne; men jeg husker, at der ogsaa iblandt Skolebørnene var en Dreng, som i den Anledning gav Pastor Böhmer Navnet »Skytsenglepræsten«. Et *monumentum ære perennius**) har han frem for alt rejst sig her i København ved d. 23. Maj 1880 at oprette Mødreforeningen, som han ledede til sin Afrejse i 1886.

Det kom som et Tordenslag for ham, da han fra Osnabrück modtog den Efterretning, at han skulde vende tilbage til Tyskland. Han havde lige i Forvejen holdt Eksercitier i Ordrup, og jeg husker godt, hvor stærkt det tog paa ham, at han skulde forlade Danmark. »Nu har jeg lige samlet nyt Mod til at fortsætte min Gerning her,« sagde han, »og saa faar jeg dette Budskab.« Han indsendte en Ansøgning til Biskoppen af Osnabrück med Bøn om at maatte forblive her, men Følgen var kun, at han fik Besked om at indfinde sig i Osnabrück inden den 1. November. Det faldt ham meget tungt at forlade Danmark, hans første og indtil da eneste præstelige Virkested.

Han stod stadig, lige til den seneste Tid, i Brevveksling med en Del af sine gamle Sognebørn. Kun een Gang, i 1888, har han efter sin Bortrejse besøgt København. Han har senere oftere talt om at ville fornye sit Besøg; men det blev jo ikke til noget (han mente, at han ikke kunde være saalænge fraværende fra sin Menighed i Emden), og nu maa hans gamle Sognebørn og Venner her hjemme trøste sig med »et Gensyn i Himmelen«.

*) Paa Dansk: et Mindesmærke, uforgængeligere end Malm.

Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917.

10. *Mod sætninger i Luthers Karakter.*

I forrige Kapitel var vi nødte til at hævde paa den ene Side Jesu Kristi, vor Frelasers, Apostlenes og hele den katholske Kirkes gennem alle Tider uforandrede og ligefremme Syn paa Ægteskabets Kristelighed, Værd og Velsigelse og paa den anden Side den frivillige Efterfølgelse af Kristi Raad om Fattigdom og ugift Stand. Vi var nødte dertil, baade fordi lutherske Præster den Dag i Dag søger at nedsætte denne vor Kirkes Lære, som om den skulde indeholde Foragt for Ægteskabet, og fordi selve Morten Luther, siden han hjemførte Katharina af Bora, Käthe, — »Djævelen til Trods« — altid har hævet sin Røst imod Kirkens Lære om Ordenslivets Berettigelse. Han har overdængt baade Kirkens Førere og dem, der vilde blive ved med at være Munke og Nonner, med sit enestaaende Forraad af Injurier og groveste Skældsord, som vi her slet ikke vil gengive. Og dog er Kirkens Lære jo saa bibelsk som muligt, og allerede den h. Paulus, der ellers saa gerne benyttes af Luther, har haft en helt anden, nemlig den katholske Opfattelse af gift eller ugift Stand.¹⁾ Men naturligvis — den Slags Udtalelser af Bibelen passer ikke ind i det lutherske System, altsaa skal de sættes til Side, og — saa skal der skændes videre imod »Romerkirken«!

At skænde var overhovedet Reformationens bedste Vaaben. Virkelige Misforhold, f. Eks. alt for mange gejstlige, en Del Ordensfolk, der ikke overholdt deres Regler o. s. v., fandtes jo selvfølgelig og bød altid »Evangeliets nye Talsmænd« velkommen Anledning til at tordne imod vor h. Kirke. Vi skal her ikke komme ind paa denne Litteratur af laveste Rang, som Luther og hans Evangeliums tyske og danske Prædikanter har frembragt i den Hensigt at nedsætte deres gamle Moderkirke og dens retsmæssige Hyrder. Endnu i Biskop Palladius's Visitatsbog dirrer den lutherske Lyst til Grovheder, omendskønt Pal-

¹⁾ Læs f. Eks. det 7. Kapital i 1. Korinthierbrev.

ladius maa siges at være særdeles sober i Sammenligning med sin Troslærer.

Vel var Tidens Smag den Gang en anden end nu, og vel har Luthers Modstandere, hvad enten det saa var de reformerede Prædikanter eller den gamle Kirkes Talsmænd, ogsaa benyttet sig af Skældsord og Smagløsheder i deres Svar paa Luthers Angreb. Men naar man læser visse af Luthers Skrifter, som f. Eks. det imod Jøderne (*Schlemhamporasch*) og det, der hedder »Pavedømmet, stiftet af Djævelen«, maa man forundret spørge, om der vel i hele Menneskehedens Litteratur, i hvert Fald i de sidste 5 Aarhundreders Litteratur, findes Bøger eller Skrifter, der i frastødende Ondskab og i massiveste Grovhed kan staa Maal med disse lutherske Smædeskrifter.

Dette Punkt maa nævnes her, fordi vi Katholikker jo ved, hvorfor vi ikke kan se en Kirkeforbedrer i Morten Luther, men vi behøver ikke at dvæle herved. Heldigvis findes der ved Siden af disse dybe Skygger mange lyse, ja ligefrem fornøjelige Sider i denne mærkelige Mand. I ham bor de største Modsætninger tæt op ad hinanden.

Nu har vi lige nævnt hans Ukærlighed, ja Ondskab, der som en Dæmon drev ham frem imod alle, der ikke vilde bøje sig for ham. Men tæt ved Siden af rummede hans Sjæl en overordentlig Sans for Kærlighed overfor Venner og Børn, selvfølgelig hans egne Børn i første Række. Han var vennsæl og gæstfri. Fra mange Byer og Lande kom besøgende og hørte den berømte Mand tale, helst indenfor Husets Vægge. Der, i Stuen, omgivet af sine trofaste, siddende ved sit Krus med Øl, kunde Luther føre interessante Samtaler, krydret med hele hans livlige Aands Umiddelbarhed og skiftende Stemningsliv, ganske vist ogsaa med bidende Bemærkninger og mindre høvisk Tale. En Mærkværdighed er ogsaa Modsætningerne i hans Stemningsliv og Trosliv. Ingen kunde som han vælge gode og fromme Ord til at gribe Tilhørerne. Hans Huspostille indeholder mange Vidnesbyrd om denne Evne. Hvem har talt smukkere om Ægtestandens Byrder og Velsignelser, om Arbejdets Gavn, om det jævne Kristenlivs Pligter, om Tillid til Gud, om Taalmodighed under Prøvelser end Morten Luther?

Men man maa des værre tilføje: hvem har talt styggere Ord om Ægteskabet, om Kønsdriften, om Frihed og Sædelighed end den samme Morten Luther? Derfor lader man ikke saa gerne de Skrifter eller de Steder i dem, som udtaler noget anstødeligt, komme ud blandt Folk.

Skade volder ogsaa hans Udtalelser om Frihed og Sædelighed paa de Steder, hvor han prædiker Umuligheden af at modstaa Synden, hvor han proklamerer Viljens Ufrihed.¹⁾ Med den Slags Principper har han i Begyndelsen skadet forfærdeligt og vakt en Bevægelse af Tøjlesløshed, der i Bondeoprøret, ved Gendøberiets og andre *Schwarmgeister's* sociale og religiøse Vildskab har ført mange Mennesker i Elendighed. Men saa snart den Slags Følger af hans Principper viste sig fra deres slemme Side, optraadte han selv med Kraft og Vrede derimod.

Derfor er det den Dag i Dag en uløst Opgave at skrive en speciel luthersk Moraltheologi, d. v. s. et Læresystem, der kan give en Forklaring af Forpligtelsernes Rækkevidde, af Syndernes Forskel, af praktiske Motiver til Syndernes Bekæmpelse og Dydslivets Gennemførelse. Martensens Ethik hjælper ikke, thi den er almenkristeligt og rationelt anlagt, medens Luthers Lære om Viljens Ufrihed, om at Gud ved Kristi Naade virker alt, men efterlader Synden i os, om at det kun kommer an paa Trosforvisningen o. s. v., dræber al praktisk Stræben efter Syndens Bekæmpelse og heltemodig Selvfornægtelse i — Theori.

Her gælder Møhlers Ord, at Reformatorerne selv ikke har anerkendt deres Princippers Følger, men ud fra en stærk religiøs Tanke om Guds Kraft og Naade gerne har villet fremme det sædelige Liv. Dette sidste har vi jo peget paa ved at nævne Luthers Huspostille og hans mange gode og fromme Ord om Bøn, Arbejde og andre borgerlige Pligter.

1) Luther skrev en Bog *De servo arbitrio* — Om Viljens Ufrihed. Han kommer ogsaa ellers ofte med Udtalelser, som at Synden ikke kan overvindes, at Begærligheden er Synd. Allerede Konkordiebogens Ophavsmænd (1580) beklagede Følgerne af denne Lære om Viljens Afmagt og advarede imod at misbruge den.

Gode og fromme Ord har Luther ogsaa talt og skrevet om Tiggeriets Afskaffelse og navnlig om Skolens Betydning. Men han har ogsaa misbrugt sine Formaninger desangaaende ved at nedsætte det tidligere Skolevæsen — skønt han atter ved andre Lejligheder henviser til den gamle Kirkes Omsorg for Skolerne. I hvert Fald havde Luther god Grund til at arbejde for Skolernes Forbedring, eftersom Statistikken for Besøget i de højere Skoler i det 16. Aarhundrede viser en rasende Nedgang. Ved Aarhundredets Begyndelse stod Universiteter og Skoler i Blomst; men saa kom Nedgangsperioden, hvis Hovedgrund var Tidens »utilitaristiske« Præg, d. v. s. Lysten til at tjene Penge ved Handel, Industri og Skibsfart. Dertil kom Reformatorenes ensidige Bibeltro, der tit viste sig fjendsk imod Videnskaben, navnlig den naturvidenskabelige Erkendelse.

»Luther delte enhver Bonde-Overtro af groveste Slags. Den naturvidenskabelige Betragtningensmaade var fremmed for ham, og Oplysningen [den senere rationelle] vilde have været ham en Gru,« skriver den lærde berlinske Professor *Friedrich Paulsen*.¹⁾

Det er jo bekendt, hvor indigneret Luther f. E. var over det kopernikanske System, som den store Astronom [og katholske Præst] Kopernikus lige havde fundet. »Den Nær vil vende om paa Astronomiae Kunsten«, sagde Luther saaledes.

Naar han holdt paa Skoler, var det navnlig for at faa Kandidater til Prædikant-Embederne. Den katholske Kirkes økonomiske Plyndring og Tidernes Usikkerhed havde skadet Skolevæsenet betydeligt. Først langsomt hævedes det henimod Aarhundredets anden Halvdel, men da var ogsaa Modreformationen allerede i fuld Gang.

Luther har skrevet, talt og gjort saa meget og bevæget sig i saadanne Modsætninger, at man næsten altid kan modbevise den ene af hans Udtalelser med den anden. Han kunde, som sagt, tale for Frihed og undertrykke andre, opfordre til de vildeste Forfølgelser, han kunde sige, at Troen var nok, at med den var alt godt givet, at der ingen

¹⁾ Flere af hans interessante Udtalelser om Pædagogikkens Historie og Forhold til Lutheranismen se hos Grisar 3. Bd., S. 530 ff.

gode Gerninger behøvedes, og saa holde indtrængende Taler om de gode Gerninger. Han kunde skælde og forbande i Vrede og dog sige fromme Ord til sine Børn og Venner. Han kunde gaa imod Kristi Ord og Formaning til Enhed ved at løsrive saa mange fra Kirken og dog bede inderlige Bønner og holde Husandagt med sin Familie. Han havde aldeles levet sig ind i, at han var Kristi Talsmand og »Evangelist«. Men dette maatte jo til.

Samtidig kunde han gribes af de stærkeste Trostvivl og Samvittighedsnag. Han troede at kæmpe med Djævelen og at se Djævelen i legemlig Skikkelse. Luther havde hele sit Liv meget med Djævle at gøre. Snart saa han dem sidde paa et Tag, snart kom de i en Hunds Skikkelse til ham under Sengen, snart viste de sig som en Slange, snart gjorde de Spektakler i hans Nærhed. Jeg har selv paa Wartburg været i Luthers Kammer og set det Sted, hvor han skal have kastet et Blækhus imod Djævelen. Blækket var i hvert Fald af nysgerrige rejsende blevet afkradset, saa der kun var et Hul i Væggen. Overalt i Luthers Skrifter træffer man paa Djævle og deres Kunster. Han var i Grunden en stakkels, af Kamp og Lidenskab — jeg mener her Had og Vrede — dybt mærket Mand. Det var jo ogsaa et for almindelige Nerver altfor voldsomt Omsving fra at være Munk og katolsk Præst til at forbande Munkelivet og sige, at hans største Synd havde været, »at han i saa lang Tid daglig havde læst Messe«

Med Rette taler ikke blot katolske, men ogsaa protestantiske Biografer, som Hausrath og Kaweran, om stærk nervøs Overspændthed, om »cirkulær Psykose«, om patologiske Tilstande«, altsaa om et — i hvert Fald i visse Perioder — sygt Sind hos Luther. Ellers vilde hans Vredes Ubeherskethed og hans Overdrivelser, for ikke at sige Usandheder, navnlig naar det gælder at nedsætte Modstandere, ikke lade sig forklare. Grisar har i sit nye store Værk om Luther et interessant og indholdsrigt Kapitel med Overskriften: Et Liv i Samvittighedskampe.¹⁾ Her sammenfattes Luthers Udtatelser om Anfægtelser, Tvivl og Samvittighedsnød, der lige fra 1521 indtil hans sidste

¹⁾ Ein Lebensgang voll Gewissenskämpfen. 3. Bd. S. 269—317.

Levetid findes i hans Breve og Skrifter. Disse mørke Stemninger søgte han at slaa ned baade ved Samtaler og ved at skænde endnu værre paa »Papisterne«. Værst var dog disse Samvittighedsnag omkring 1528—1529. »Oftte plager han (Djævelen) mig med Stemmer saasom: Se paa Klostrene, tidligere var de i den bedste Fred. Dem har du ødelagt. Hvem har kaldt dig dertil?« Eller: »Hvorfor laver du en saadan Storm imod Herrens Hus, eftersom du dog kun kan bebrejde dem, hvad du jo selv er fyldt med: Fejltagelse og Synd? Disse Tanker skræmmer mig meget (machen mir sehr bange).«

Vi kan her ikke komme nærmere ind paa denne Side af Luthers Sjæleliv.¹⁾ Sikkert er, at han indtil Døden bevarede et ligefrem dæmonisk Had imod den Kirke, han var faldet fra, han »sejrede« altsaa over disse »Anfægtelser«. Jo nærmere man kommer Luther, desto mere gribes man af det mystiske i hans Sjæls Dybder. Der ligger noget titanisk i hans Væsen, en titanisk Trods og en Kæmpekraft til at bære paa den. F. F. M.

¹⁾ Ogsaa Schlaginhausen og Veit Dietrich, som var længe sammen med Luther, fortæller om hans Anfægtelser.

Formaal og Opgaver.

(Fortsat.)

Mødet i *Academicum Catholicum* førte til Vedtagelse af en Resolution, i hvilken de tilstedeværende Medlemmer sluttede sig til Indlederens Tanke om at holde store Fællesmøder for de katholske unge Mænd og Kvinder og erklærede, at de vilde sætte stor Pris paa, om Ungdomsværnets Raad vilde begynde Forhandlinger herom med Ungdomsforeningerne.

Fællesmøder! Det er selvfølgelig ikke blot de unge, men ogsaa de gamle, der skal give Møde. Der blev sagt, at ved den Slags Lejligheder morede de unge sig bedst, naar det var de gamle, der tog sig af dem. Men dertil kommer for os en principiel Grund. Naar vi Katholikker afholder saadanne Møder, har vi udmærket Lejlighed — og selvfølgelig ogsaa Pligt — til at pointere vore Begreber om,

hvordan Ungdommen af begge Køn bør komme sammen. Disse Møder skal staa som Typer og Forbilleder, og da maa de voksne, fremfor alt Forældrene, ikke mangle, hverken paa Mødet eller paa Vejen til eller fra. Det er altsaa en Opgave for alle at indfinde sig ved disse Møder. Og dermed kommer vi til en Vanskelighed, som ogsaa vil føles ved andre lignende Lejligheder i vort Menighedsliv.

Vi er ikke saa talrige, at vi kan holde store Møder for enkelte Stænder, for Arbejdere, for Købmænd, for Studenter — og selv om vi kunde, vilde den Slags Særmøder ikke være Idealet. Vi maa holde Fællesmøder, hvis vi overhovedet skal have Møder i større Stil. Saa længe nu Rigmanden og Arbejderen kun skal knæle Side om Side i Kirken, er der ingen Vanskelighed; men naar det gælder et selskabeligt Møde, vil mange blive borte, ikke fordi de er Hjemmemennesker, men fordi de nødigt vil komme i det forkerte Milieu; og selv om de indfinder sig, bliver det for det meste kun til mange Enkeltmøder med de gamle Venner og Bekendte; de forskellige Elementer blandes ikke. Samlingen mangler.

Er dette Ønske om Samling nu ikke den reneste Idealisme? Der har i hvert Fald været en Tid i Kirkens Historie, hvor denne »Utopi« har været Virkelighed: i Oldtidens Menigheder. Og det til Trods for, at Standsforskellene — frie og Slaver — var ulige større, og at ogsaa de nationale Modsætninger — Grækere og Jøder — overalt var til Stede. Og dog blev det til Samling, til Fællesmøder, ikke blot liturgiske, men ogsaa selskabelige, de saakaldte Agaper, Kærlighedsmaaltider, saa at Hedningerne pegede paa dem og sagde: »Se, hvor de elsker hverandre.« Det var dengang, Paulus skrev de store Ord: »Her er hverken Jøde eller Græker, hverken Slave eller fri, hverken Mand eller Kvinde; thi I er alle eet i Kristus Jesus« (Gal. 3,28). Og Gang paa Gang mindede han sine Kristne om, at de, som før ikke havde kendt hinanden, som havde ringeagtet hinanden, hadet hinanden, nu skulde betragte sig som »de helliges Medborgere og Guds Husfolk« (Ef. 2,19), som »eet Legeme og een Aand« og derfor bevare Aandens Enhed i Fredens Baand« (Ef. 4,3).

Alt gælder endnu den Dag i Dag. Uden at revolutio-

•
 nere Samfundet slynger Kirken et aandeligt Baand om høje og ringe, rige og fattige, lærde og ulærde. Langt mere end ved det fælles Modersmaal er vi eet Folk ved vor fælles Tro. Langt mere end ved det fælles Fædreland er vi samlede og forenede i Kirken. Langt mere end ved Slægtskabets kødelige Baand er vi beslægtede i Jesu Kristi Blod. Derfor har vi egentlig ikke Lov til at betragte hinanden som fremmede, og det er godt, at vi engang imellem bliver os dette aandelige Slægtskabsforhold bevidst. Vore Fællesmøder bør være Brodersindets, Familieaandens Fester. Der skal for en Stund alle Forskelle træde tilbage, der skal vi kun føle os som Katholikker mellem Katholikker og omgaas hinanden, som om vi havde kendt hinanden i mange Aar.

»Jeg tror paa de helliges Samfund,
 en Broderskabskæde paa Jord,
 hvor Græker og Jøde
 hinanden kan møde,
 hvor sorte og hvide
 staar Side om Side
 og lovsynger Herren i Kor.« (H. Kejser.)

Vi finder maaske ikke selskabelige Møder af denne Art i de store katholske Lande. Der kan de undvære dem. Vore Forhold ligner mere de første Kristnes. Vi er faa og spredte — ikke blot territorielt, men nok saa meges socialt. Jo færre vi er, desto mindre Raad har vi til at understrege det, der skiller ad. Vi skal tvertimod bringe de personlige Ofre, som Samlingen kræver: den ene ved at stige ned og aflægge alt det i Tale og Optræden, der knnde krænke åndre; den anden maaske ved at huske, at selv om man er fattig og udannet, saa kan man dog have Takt og Følelse for, hvad man kan tillade sig og hvad ikke. Den katholske Familieaand er den for disse Møder foreskrevne Etikette.

Naar en stor Familie er spredt over hele Byen — en Broder Læge, en anden Købmand, en tredje Haandværker, hver i sin Ende af Byen — saa føler de sikkert Trang til fra Tid til anden at samles, maaske til en regelmæssig »Familietag« hver Maaned, snart hos den ene, snart hos den anden.

Saadan et Sammenhold burde der ogsaa være blandt os Katholikker. Tanken om katholske Fællesmøder er

mere end blot en original Idé, som et eller flere Mennesker har fundet paa. Den vokser ganske naturligt frem af vor Kirkes Væsen; Kirken er netop den »katholske«, den, der samler alle til een Familie. Og Jesus Kristus, som er denne Families Stifter og Hoved, giver Løsenet til Samling ved sin gribende Bøn om Enhed, som tillige er hans Testament; »Jeg beder ikke blot for disse, men ogsaa for dem, som ved deres Ord skal tro paa mig, at de alle maa være eet, ligesom du, Fader, er i mig og jeg i dig: at ogsaa de maa være eet i os, for at Verden maa tro, at du har udsendt mig« (Joh. 17,20 f.).

Naar der altsaa nu skal holdes katholske Fællesmøder, er det Maal, som tilsigtes, først og fremmest Samling: Vækkelse af Familieaanden og Broderfølelsen mellem os spredte Katholikker. For den enkelte vil dette betyde Glæde ved Troen i Bevidsthed om at have ligesindede. Mangen en vil gennem disse Møder vinde Tilslutning til katholske Kredse. Men ud over dette ventes der af disse Foranstaltninger endnu en anden, mere lejlighedsvis Virkning, som, hvis den indtræder, vilde være et betydeligt Skridt henimod Løsningen af et Livsspørgsmaal for Kirken her hjemme. Dog derom næste Gang.

(Sluttes.)

A. Menzinger.

Ungdomsværnets Aarsmøde.

Katholsk Ungdomsværns Aarsmøde i Mandags Aften havde fuldstændig fyldt den mindre Sal i Citys Lokaler. Formanden, Pastor Günther, aabnede Mødet med at oplæse et Brev fra den højærværdigste Biskop, som var for træt til at møde efter forrige Aften at have overværet et andet katholsk Møde, men som ønskede Ungdomsværnets Sag og dets Medlemmer Guds gode Velsignelse.

Formanden foreslog til Dirigent Kontorchef A. Tardini, som ogsaa modtog Valget og bad Deltagerne begynde Aftenen med at synges en Sang af *Sursum corda*.

Derpaa fik Pastor Günther Ordet og holdt Aftenens Hovedforedrag, om hvorledes vi skal sikre os en i kirkelig Henseende trofast Efterslægt. Taleren

fremhævede som første Punkt, at alle Medlemmer af Ungdomsværnet selv skulde give det bedste Eksempel og vejlede deres egen Ungdom til at blive bevidste katholske Kristne. Som det næste Punkt betonedes vore katholske Skolers Betydning, af hvilke vi jo her i København og Omegn har ikke færre end tolv. Det gjaldt for vore Skoler om at præstere saa godt og ægte et Arbejde som muligt baade fra Lærernes og Elevernes Side. Og for det tredje var det Ungdomsværnets Betydning, sagde Taleren, fremfor alt, om muligt, at paavirke Ungdommen saaledes, at den bruger den vaagnende, afgørende Selvbestemmelse paa den rigtige Maade. Her har Ungdomsværnets Medlemmer deres største og vigtigste Opgave. De, som er Faddere, ikke alene bør, men ogsaa skal tage sig af dem, de i Sakramentet har holdt deres Haand over. Katholske Arbejdsgivere af alle Slags har den Pligt saa vidt som muligt at anvende katholsk Arbejdskraft, og alle bør aabne deres Hjem for deres Trosfæller, især de yngre blandt disse. Til Slut paapegede Taleren den store Fare, der truede de unge fra de blandede Ægteskaber. Fra Paaske 1908 er den kirkelige Lovgivning paa dette Punkt jo blevet skærpet, idet en Katholik nu kun kan indgaa gyldigt Ægteskab, vel nok med en Protestant, men udelukkende i en katholsk Kirke, derimod ikke paa Raadhuset eller i en luthersk Kirke. Derfor bør vi virke for Fester og Sammenkomster blandt vore Katholikker, ved hvilke de unge Mænd og de unge Kvinder kan lære hinanden at kende under passende og betryggende, men ogsaa frie, muntre og fornøjelige Forhold. — Efter Foredraget aflagde Formanden, da en Sang var blevet afsunget, følgende Aarsberetning for det forløbne Aar:

»Mødet i Aften er vort 7. Aarsmøde. Bestyrelsen er den samme som i Fjor, idet de tre Herrer, hvis Navne staar under det udsendte Aarsregnskab, er bleven genvalgt paa tre Aar, fra d. 26. Februar 1917 at regne. Ungdomsraadet, der efter Bestemmelserne skal bestaa af mindst 20 Medlemmer, er i forrige Maaned bleven forøget med to Medlemmer, idet Lederne af Bredgades og Boyesgades Drengeskoler er bleven opfordret til at deltage i Raadets Møder og velvilligst er gaaet ind herpaa. Af Møder holder Ungdomsraadet som Regel to om Aaret, et i Februar og et i September.

For at begynde med det daglige Arbejde, saa har Ungdomsværnet ogsaa i Aar fortsat med at sende Fødselsdagslykønskning til alle dem, hvis 14 aarige Fødselsdag falder efter Foreningens Start i 1910. Der gaar næsten ikke en Dag, uden at vi sender Kort ud; i Marts Maaned er der saaledes kun tre blanke Dage.

Det ugentlige Arbejde er Besøgene i Hjemmene. Vi gør i saa Henseende, hvad vi kan overkomme; men København er en stor By, og Katholikkerne lever spredte omkring i alle dens Dele fra Østerbro til Vanløse, fra Sundby til Brønshøj. En Arbejdsdeling var her meget ønskelig, men Vejen til den er endnu ikke fundet.

I det sidste Aar har Ungdomsværnet ogsaa faaet sit Kvar-

talsarbejde, nemlig Udgivelse af »Ungdomsvennen«. Dens Formaal er dobbelt. Den skulde gerne først være et *ydre* Bindemiddel mellem de unge og Kirken, men dernæst ogsaa bibringe de unge den Erkendelse og de Følelser, der *sjæleligt* knytter dem fast til deres Religion. Forhaabentlig lykkes det at naa i alt Fald noget af dette. Redaktøren takker for den gode Modtagelse, det lille Blad har faaet, men beder ogsaa meget om Hjælp. Husk, at Bladet er »Organ« for Ungdomsværnet og Ungdomsforeningerne, d. v. s., at baade gamle og unge bør skrive i »Ungdomsvennen«, og sige, hvad de har paa Hjerte angaaende den katholske Ungdoms-sag: Med fornyet Tak til alle dem, der har støttet det lille Foretagende, anbefaler vi Bladet fremdeles til Publikums Velvilje. Der er her i Aften Lejlighed til baade at tegne sig som Abonnent paa »Ungdomsvennen« og til at indmelde sig i Ungdomsværnet; Kassereren, Murmester *Günther*, modtager Tegning og Indmeldelse.

De aarligt tilbagevendende Begivenheder er Rundskuedagene og Ungdomsfesten i Oktober. Af Rundskuedagene har der i Aar været tre, d. 5. Juni for Drengene, den 15. Juni for Piger og den 8. Oktober for voksne, alle under Ledelse af Hr. Lærer *Johnsen* og med Bistand af Fru *V. Feuerlein* og Hr. Boghandler *M. Holm*. Ungdomsfesten for de 14—15 aarige fandt Sted d. 15. Oktober i City og var meget talrig besøgt, denne Gang talrigere end ellers (over 200).

Aarsregnskabet, der er tilsendt alle Ungdomsværnets Medlemmer, udviser en god finansiel Status. Og dog er der ikke sparet paa Hjælp. Foruden 365 Kr. som Tilskud til »Ungdomsvennen« — hvad der maa kaldes naadigt sluppet — er der udbetalt over 1000 Kr. til Fordel for de unge og deres Foreninger.

Det gaar med vort Arbejde i Ungdomsværnet som med enhver god Sag, der har Fremtiden for sig og langsomt, men sikkert, gaar Opnaaelsen af sit Maal i Møde — tilsyneladende standser Udviklingen en Tid, men saa paa een Gang vaagner den atter.

I den paafølgende Diskussion sluttede Pastor *Menzinger* sig til det, Formanden havde udtalt, og foreslog, at Højskolen skulde paatage sig Ordningen af nogle større selskabelige Sammenkomster. End videre fremhævede Taleren Vigtigheden af god katholsk Litteratur og anbefalede alle at virke for Udbredelsen af god periodisk katholsk Læsestof for Ungdommen; især vilde han gerne, at vi skulde kunne udgive et godt katholsk Ungdomstidsskrift.

Kontorist *Husson*, Stud. med. *Reiter*, Pastor *Menzinger* m. fl. havde Ordet for nogle korte Bemærkninger, hvorefter Ungdomsværnets Formand afsluttede Diskussionen.

Efter det egentlige Møde indledede Redaktør *Hutters* en lille Forhandling om Vigtigheden af større fælles Aktion fra katholsk Side baade indad og udad. Han udtalte især det Ønske, at vort Landsmøde i Roskilde for snart fire Aar siden maatte blive efterfulgt af andre lignende.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Ved sin Stiftelsesfest i Søndags havde Katholsk Ungdoms Forbund den Ære at se den højærværdigste Hr. Biskop iblandt sine Gæster. Student Reiter dvælede i sin Festtale ved K. U. F.s Navn og forstod ved sin Varme og Overbevisning at fængsle sine unge Tilhørere. Derefter bød Programmet paa flere veludførte Musiknumre og en Række gode og morsomme levende Billeder. Efter Theen rettede den højærværdigste Biskop nogle hjertelige Ord til de unge og formanede dem især til Bøn, til Renhed og til Trofasthed mod Kirken. Til Slut udtalte han sit Haab om en stor Fremgang for K. U. F., et Haab, som Oprettelsen af den ny Sundby Afdeling kun kunde bekræfte. Derefter meddelte han den biskoppelige Velsignelse.

— Paa Højskolen gav Hr. Pastor Maurer i Tirsdags en historisk Udvikling af Aarsagerne til Reformationens Fremkomst samt en Oversigt over den Bevægelse rundt i de katholske Lande, som standsede Kirkenedbrydelsen — i den upartiske, overbevisende Aand, Læserne af Ugebladet saa godt kender. — Den 20. Marts bortfalder Højskolens Møde.

Rom. Den Hellige Fader har udnævnt Kardinal Giulio Tonti til Præfekt for Kongregationen for Ordensfolk i Stedet for afdøde Kardinal Falconio. Kardinal Tonti var Apostolisk Nuntius i Portugal indtil Revolutionen 1911. Da rejste han til Rom, hvor han levede i Ro, beskæftiget med Studier, indtil Benedikt XV udnævnte ham til Kardinal ved Konsistoriet d. 5. Decbr 1915. I Rom anses Pavens Valg af Kardinal Tonti til omtalte Stilling meget heldig; thi selv om Kardinalen er 72 Aar gammel, er han sikkert med sine store Erfaringer i Stand til godt at udfylde den vanskelige Stilling, i hvilken han skal have med Ordensfolks Anliggender hele Verden over at gøre.

— Studie-Kongregationen har besluttet fuldstændig at adskille Beda-Kollegiet i Rom fra det engeleke Kollegium samme Steds; før havde de fælles Rektor, Refektorium o. s. v.. skønt deres Ordning, Studieplan m. m. var meget forskellige.

Brevkasse.

Hr. N. i S. — De har sendt Ugebladet en Bog af Læge E. Fraenkel om et vigtigt moralsk og socialt Spørgsmaal. Emnet selv egner sig ikke saa godt til Diskussion i et Blad, der er beregnet for alle Aldere og Samfundsklasser, men Bogen selv er et udmærket Indlæg for Sædelighed og Moral baade indenfor og udenfor Ægteskabet. Jeg har faaet en af vore sikreste Theologer til at gennemlæse den lille Bog, og han forsikrer, at fra katholsk

Side kan man kun stille sig fuldt anerkendende overfor de Principper, Læge Fraenkel opstiller og saa udmærket hævder. Havde Emnet, Forbrydelser mod Sædeligheden med det særlige Formaal at faa Fødselsprocenten til at gaa nedad, ikke været saa daarligt egnet til almindelig Diskussion, vilde der her i Bladet været fremkommet en længere, anerkendende Anmeldelse af Læge Fraenkels Bog. Nu maa vi i al Almindelighed nøjes med denne mere i det ubestemte holdte, men oprigtige Tilslutning. N. H.

Kære Hr. Redaktør.

Tillad mig en lille Anmærkning i Anledning af det i Ugebladet opgivne Antal af Menighedsmedlemmer tilhørende St. Andreas Menighed i Forhold til Skatteydernes Antal. Menighedsmedlemmernes Antal er, naar man fradrager mandlige og kvindelige Ordensfolk samt interne Elever paa Kollegiet 331; regner man, at en Familie gennemsnitlig tæller 5 Medlemmer, faar man 66 skatteydende Personer; derfra maa endnu fraregnes de enkelte, som økonomisk ikke er i Stand til at yde Skat og de meget faa, for hvem det endnu ikke er blevet bevidst, at det er en hellig Pligt at yde Bidrag til den Kirke, hvis Velsignelse følger dem fra Vuggen til Graven. For disse faa er der endnu en Lejlighed til at hjælpe med til at dække det paa Aarsregnskabet fremkomne Underskud.

Med megen Agtelse Deres

A. M. Hutter.

Ekstraordinære Medlemmer i K. U. F.

Siden jeg i Fjor overtog Ledelsen af Katholsk Ungdoms Forbund, har jeg lit lagt Mærke til den store Velvilje, som de ældre i vor Menighed nærer for K. U. F. Det har været velgørende og opmuntrende for mig at møde denne Interesse, især da den som oftest ikke blot ytrede sig i Ord, men ogsaa i højst nødvendige Gaver. Af og til hørte jeg ogsaa, at ældre Herrer havde ønsket en Gang imellem at kunne overvære et Foreningsmøde for saaledes at se, hvorledes det gaar til blandt de unge.

For nu at imødekomme dette Ønske har vi paa vor sidste Generalforsamling vedtaget følgende: »Som ekstraordinært Medlem af Katholsk Ungdoms Forbund kan enhver Herre over 30 Aar optages, som vil vise sin Interesse for det ved at yde et Bidrag af mindst 50 Øre om Maaneden; ekstraordinære Medlemmer har Ret til at deltage i de almindelige Møder.«

Vi haaber, at vi saaledes faar en regelmæssig og sikker Støtte, og at der iblandt de ekstraordinære Medlemmer vil findes flere, der en Gang imellem har et Par gode Ord at sige til Ungdommen. Især vil Ungdomsværnets Medlemmer være velkomne.

Jos. Koch.

Elisabethforeningen.

Vi staar ligefor Midfastesøndag, den 18. Marts. Paa den Dag holder Elisabethforeningen for forældreløse og forsømte Børn sin Basar. Hertil indbydes alle, der har Hjerte for disse Børn. De indbydes til at købe af de mange Ting, der ligger udstillet paa Bordene, de indbydes til at tage Numre paa dejlige Dukker og paa nyttige Værdisager. De indbydes til at overvære Thekoncerten i den smukke og udmærkede Restauration. Og de vil træffe mange Bekendte. For alle Menighederne med deres Præster træffes paa denne hyggelige Basar. Men bag det hele staar den lille Børneskare, der skal hjælpes, ikke anende deres egen Hjælpeøshed, værnet og værgt, som de er, af Elisabethforeningen.

C. T.

Kirkelig Kalender.

<p>18. Marts. 4. Søndag i Fasten.</p> <p>19. — M. Josefs Ihukommelse.</p> <p>20. — Ti. Ferialdag.</p> <p>21. — O. Benedikt, Abbed.</p> <p>22. — To. Ferialdag.</p> <p>23. — F. Ferialdag.</p> <p>24. — L. Ferialdag.</p>	<p>25. Marts. Passionssøndag.</p> <p>26. — M. Marias Behudelse.</p> <p>27. — Ti. Johannes Damascenus, Kirkelærer og Bekender.</p> <p>28. — O. Johannes af Kapistran, Bekender.</p> <p>29. — To. Ferialdag.</p> <p>30. — F. Marias syv Smerter.</p> <p>31. — L. Ferialdag.</p>
---	--

Pastor Olriks **Gennemgang af Troeslæren med Samtale** finder Sted hver **Onsdag** Aften Kl. 8 i den franske Skoles Gymnastiksal. Sidste Aften bliver foreløbig den 21. Marts.

Eksercitier. Fra Søndag den 18. Marts til Søndag den 25. Marts afholdes der i Jesu Hjertes Kirke, under Ledelse af P. Sialm, Eksercitier (aandelige Øvelser) for katholske unge Piger og ugifte Kvinder her i Byen. Se nærmere de foregaaende Numre.

St. Andreas Kirke (Ordrup.).

Begge Mariakongregationer holder Fælleskommunion den 4de Søndag i Fasten (d. 18. ds) under Messen Kl. 7³/₄.

Mariakongregationen for Mænd holder Fælleskommunion Søndag den 18. Marts. Paa Grund af Exerციitjerne bortfalder Korsvejsandagten i Jesu Hjertes Kirke Torsdag den 22. Marts.

Elisabethforeningens Basar.

Søndag den 18. og Mandag den 19. Marts holder Elisabethforeningen for forældre og forsømte Børn sin aarlige Basar, Bredgade 69, Stuen o. G. Om Eftermiddagen bliver der **Koncert** med velvillig Orkesterassistance.

St. Knuds Kapel. Mariabørnskongregationen af den ubemittede Undfangelse holder Fælleskommunion Søndag Morgen d. 18de ds. Kl. 7 og offentligt Møde Onsdag d. 21. ds. Aften Kl. 7¹/₂.

Den katholske Højskole.

Intet Møde.

i denne Uge paa Grund af Exerციitjerne.

St. Franciskus' III Orden har Møde paa Fredag den 16. Marts Kl. 8 Aften i St. Knuds Kapel. Der meddeles den pavelige Velsignelse.

Mariakongregationen for Ynglinge holder **Maanedsmøde** i Salen Mandag den 19. ds. Tale af Præses om Sambesi-Missionærens Oplevelser. Missions-Sektionen indsamler. NB. Enhver katholsk ung Mand er velkommen. Fælleskommunionen holdes den 1. April, ikke den 25. Marts.

Aalborg. Den 24., 25. og 26. Marts holdes der i Aalborg aandelige Øvelser (Folkemission) for Polakkerne.

Bespisningen i St. Ansgars Skole bringes herved Børnenes Venner i velvillig Erindring. Bidrag bedes sendt til St. Josefs-søstrene, Østerbrogade 7 C.

En lille Pung med 2 Kr. i er fundet i St. Ansgars Kirke. Faas mod Betaling af denne Annonce hos Sakristanen.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 12.

Søndag den 25. Marts.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Alvastra Kloster. — Københavnsk Kirkestatistik for 1916. — Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917. — Nye Bøger. — Formaal og Opgaver. — Den solgte Bog. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Norge. Rom. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

350.

Et Brev.

Landet — i Marts 1917.

Kære Ven!

Har du lagt Mærke til, at Mariæ Bebudelses Dag og Passions Søndag i Aar falder sammen? Hvor er der dog i Grunden en dyb Harmoni mellem de to Mysterier! I Bebudelsens Stund, da Guds evige Ord undfangedes i Jomfruens Skød, da kom Maria i saa hel og fuld Besiddelse af sit guddommelige Barns Hjerte, at det ingen Hemmeligheder havde for hende mere. I den Stund nedsteg Jesus, i hvad der for ham som Gud var Ydmygelsens Dyb, og dermed begyndte hans Liv i Lidelse — aa, hvor har Maria ikke delt det med ham ved sin Forstaaelse, sin medlidende Ømhed og alt, hvad der rummes i det Begreb, at hun var *hans Moder!*

Beder du nogen Sinde dit *Angelus*? Nej — I Københavnere, I hører sjælden en katholsk Kirkeklokke ringe *Angelus!* I kender ikke den Fryd og Højtid, naar det ringer til Fest Lørdag Aften, og Sabbatsfreden ligesom paa bløde Fuglevinger svæver ind i ens skumrende Stue. Aa, hvor du vilde elske dit *Angelus*, hvis du bad det hver

Dag! Det er den Andagtsøvelse, som ved Gry og ved Kvæld, og naar Solen staar højest, gør Bebudelsens Hemmelighed levende for os — Bebudelsen og Menneskeverdelsen.

I Middelalderen kaldtes *Angelus*-Klokken for *Fredsklokken*, og det var hævdvunden Skik at bede for Fredens Bevarelse (eller — Genoprettelse!), naar den lød. Det kaldtes ogsaa at ringe *pro pace* (for Fred), og paa mange gamle *Angelus*-Klokker fra det 13de Aarhundrede finder vi Indskriften »*O Rex Gloriæ, veni cum pace* — Aa, Herlighedens Konge, kom med Fred.« Oprindeligt var det Klosters Aftenklokke, der ringedes efter Komplet, som ogsaa for Lægfolket blev Tegnet til Bøn. Saa kom Morgenklokken til; den ringede til Mette (*Matutin*) før Daggry. Endelig var der Middagsklokken. Bønnen henvendtes særligt til Maria, den Himlens Port, ad hvilken Fredsfyrsten en Gang var kommen og altid paa ny kommer til os. Om Aftenen mindedes man især Bebudelsens Hemmelighed — Overleveringen mener, at det var ved Solbjergslag, at Engelen bragte Maria sit Budskab. Om Morgenens ved Solopgang mindedes man Herrens Opstandelse og ved Middags-tid hans Lidelse og Død.

Hvis du vidste, hvor rigt dit Liv vilde blive, kære Ven, dersom du gennemførte den dejlige gamle Skik, saa betænkte du dig ikke derpaa! Hører du ingen Kirkeklokke, saa hører du vel en Fabriksfløjte, lad den da mane dig til Bøn! Leo XIII har her som saa mange Gange lempet Kirkens Fordringer efter Tidens Tarv; oprindeligt skulde *Angelus* bedes paa Knæ og ved Klokkens Lyd — nu har vi, naar gyldig Grund udelukker disse Muligheder, Lov til at gøre lidt, som vi bedst kan, og den, som ikke kan huske hele *Angelus* Bønnen med Vekselsvarene, kan endog nøjes med at bede *fem Hil dig Maria*. Men bild mig ind, du ikke kan lære den Smule Bøn udenad! saa kender jeg din Energi daarligt.

Lev nu vel og bed ogsaa lidt for

din hengivne Ven

X.

Alvastra Kloster.

Nordens ældste cistercienserkloster var Alvastra (*Albastrum*) i Østergötlands Lysing herred, Tolstad sogn, ved Ombjerget og lige ved Vetterns østlige bred; det hørte til Linköping stift. På kong Sverker I. Eriksons dronning Ulfhild (Alvilda) Håkonsdotters bøn sendte st. Bernhard munke derop fra Clairvaux, uden tvivl i det af ordensregelen foreskrevne antal: en abbed og tolv munke med nogle lægbrødre.

Herom fortæller De exordio ordinis Cisterciensis¹⁾: »Da den ærværdige fader Bernhard vilde have nogen frugt også i Nordens egne, sendte han på en from kvinde, dronning af Sveriges bøn et brødrekonvent til de egne. Da munkene og lægbrødrene, som var udtagne til at lære de rå og utæmmede folkeslag religion og tugt, var betagne af meget stor sorg og bad, så godt de kunde, om ikke at skulle måtte berøves en så fremragende faders nærvær ved at sendes til fremmede og barbariske egne, svarede den hellige abbed: »Hvorfor bedrøver I min sjæl med ufornuftige tårer og bønner? følger jeg i den sag mon min vilje eller ikke snarere Guds, hvem vi alle bør lyde?« Da han derefter øvede et jærtegn til deres bestyrkelse, fattede de mod og from tillid.«

Af dronningens morgengave blev det nye kloster væsentlig funderet, og efter hende mener nogle, at det er opkaldt. Også biskop Gislo af Linköping († vistnok 1158) støttede det med tiende. Som dets stiftelsesdag²⁾ regnes d. 6. juni 1143³⁾, medens andre gamle kilder angiver 1144. Karl VII. Sverkersen (1161—67) udvidede bygningerne, men først i det 41de år efter grundlæggelsen, altså 1184 eller 85, stod kirken færdig til indvielse.

Den første abbeds navn kendes ikke; antagelig var det

1) Script. rer. Danic. II 642. Det er fejl, når Brinckmann, Den hl. Birgitta pg. 111, siger, at Alvastra i førstningen var et benediktinerabbedi.

2) Ved stiftelsesdag forstås ordenen dagen for konventets højtidelige indtog, men iøvrigt findes stiftelsesdokumentets datum og dagen for munkenes ankomst også regnede for stiftelsesdag.

3) Janaushek: Origines Cistercienses.

tyskeren Albero, medmindre det var ham, som var første abbed i Nydala. Han fungerede en halv snes år og efterfulgtes af en anden af de indvandrede, nemlig den hidtidige prior, Gerhard.

Den ved fromhed og dyder udmærkede mand tog kun nødig mod forstanderværdigheden, »da han hellere vilde frelses i en ydmyg stilling end stedes i fare i en fremragende«, og overlod de materielle sager til pater økonomen (*cellarius*). I hans væрге var noget brød, st. Bernhard havde velsignet og givet den udvandrede koloni med på vejen, og som efter ialfald 11 års forløb endnu var ufordærvet. Som eksempel på hans sagtnodighed anføres, at da han engang havde måttet idømme en munk en straf, og denne tog det så ilde op, at han undervejs til sovesalen gav abbeden et næveslag, bad abbeden ham om forladelse istedenfor, som lovlig ret var, at jage ham på porten. Både konger og rigets stormænd ærede ham som en sand Gudsmænd, og efter hans ord gjorde de mange ting, og de hørte ham gerne. Efter i 40 år at have ført hyrdestaven og gentagende deltaget i generalkapitlet drog han så alderdomssvag den lange vej til Clairvaux, at han måtte befordres i en mellem to heste anbragt bærestol. Men hans ønske at begraves i Clairvaux opfyldtes, således som st. Bernhard havde lovet ham, inden han drog til Sverige.

Om dette tilsagn fortæller Exordium ord. Cist., at da munkene skulde drage afsted, var der iblandt dem en yngling af hæderlig karakter og dueenfold, Gerhard, født i byen Utrecht; han var fyldt af heftigere smerte over skilsmissemis end de øvrige og særlig over, at han ikke skulde komme til at sove sin sidste søvn på klosterkirkegården. Rørt over ynglingen søgte den salige mand (st. Bernhard) at berolige hans sorggrebne sjæl, og idet han forudså og forudsagde, hvad der vilde ske 50 år senere, sagde han til ham: »Gå, kæreste søn, hvorhen den Helligånd værdiges at sende dig, og jeg lover dig i Herrens navn og tilsikrer dig, at, som du ønsker, skal du dø i Claravalle, og sammen med os skal du oppebie den himmelske brudgoms herlige komme.« Gerhards mindedag i ordenen er d. 9de oktober, og blandt hans dyder nævnes: »Af hvad der var fælles; tilfredsstillede han sit legemlige krav.«

Til biskop af Upsala udvalgte ved biskop Kopmans død den lærde englænder *Stefan*, munk i Alvastra, og med kong Karl Sverkersons og de svenske bispers bøn til paven om, at Upsala måtte ophøjes til ærkesæde, rejste han til Aleksander III i Sens. Denne, der var i hed kamp med kejser Frederik Rødkæg og hans modpave Viktor IV, kunde kun være glad ved at gøre et venligsindet folk en tjeneste og endda få et medlem af den trofaste cistercienserorden til hoved for den svenske kirke. Han oprettede altså det ønskede ærkesæde og lod Stefan vie af hans foresatte, Nordens primas, ærkebiskop Eskil, der opholdt sig i Sens, landflygtig på grund af sin troskab mod kirkens retmæssige overhoved. Paven gav med det samme Stefan palliet.⁴⁾ Dette skete altsammen i de første dage af august 1164.

At just Stefan blev udset til den høje værdighed, er tilstrækkeligt vidnesbyrd om ham. Hans rettesnor var generalkapitelbestemmelsen af 1134: at, bliver en munk biskop, skal han vedblive efter evne at efterleve klosterregelen. Rhyzelius⁵⁾ kalder ham en hædersmænd og meddeler i 1752, at hans billede findes i St. Peterskloster i Erfurt med sålydende påskrift på latin: »Stefan, af st. Benedikts orden, Sveriges apostel, upsalensernes ærkebiskop, død 1185.«

Stefan skrinlagde 1165 den året tilforn af paven kanoniserede⁶⁾ Helena af Sköfde, hvis dyrkelse også på Sjælland, særlig ved Tisvilde, blev velkendt, og hvis levned han skrev. Også deltog han i Knud Lavards skrinlæggelse i Ringsted 25. juni 1170 efter ved personligt besøg i kong Valdemar Is ærinde at have formået Aleksander III til d. 8. november 1169 at kanonisere Knud. På denne rejse ledsagedes han af cistercienserabbeden for Kalø i Jyl-

4) Pallium er en hvid ulden, med indvævede kors udstyret halskrave, der symboliserer jurisdiktionsrettighederne, som indehaves af episkopatets højere grader.

5) *Episcoposopia* 1 bok, c. 2.

6) At kanonisere vil sige, at kirken anerkender en afdød som hellig og optager ham på kanon: på fortegnelsen over helgener; dermed følger retten til at vise ham offentlig, kirketjenstlig hyldest (helgendyrkelse). En omhyggelig undersøgelse af den pågældendes lære, liv og jærtegn går forud (kanonisationsprocessen). Beatifikation (saligerklærelse) er en ringere grad af det samme.

land, Briennus. Efter sin Død d. 18. juli 1185 bisattes Stefan i sit gamle kloster.

At også hans eftermand Johannes, hvem Absalon bispeviede, toges fra Alvastra, er i alfald ubevisligt. En anden af Alvastras bekendteste munke er Stenar, en mand af Sverkersætten. Efter Gislos død ca. 1161 blev han biskop af Linköping, men nedlagde i sit femte embedsår embedet i ærkebisp Eskils hænder, idet denne var pavelig legat. Årsagen synes at have været ufredelige forhold indenfor stiftet, og Stenar trak sig tilbage til Alvastra. Ved bulle af 8de septbr., tidligst 1165, godkendte Aleksander embedsnedlæggelsen og Stenars indtræden — eller genindtræden — i klostret samt eftermanden Kols valg. Da beboerne af landskabet Varend, siger den gamle Vexiö-stifts-kronike, bad kong Karl Sverkerson († 1167) om en egen biskop, udskilte han fem af Varends herreder fra Linköping og oprettede af dem Vexiö stift. Her blev Stenar, som var kongens frænde, nu biskop, og da han, utilfreds med sit stifts lidenhed, tog noget fra Linköping, påbød i december 1191 pave Colesin III ham at holde sig i ro. Af ukendt grund måtte han rejse ud af sit stift og søgte tilflugt hos ærkebiskop Absalon, hvis gæst han gentagende var, og hos hvem han traf sammen med Roskilde-domprovsten Saxo, hvem nogle hævder er identisk med Saxo Grammaticus. Stenars ønske synes at have været at få sit stift udskilt fra ærkestiftet Upsala og lagt under Lund. Han døde i sit bispedømme ca. 1193. (Fortsættes.)

Københavnsk Kirkestatistik for 1916.

(Samnl. S. 189 i 1916).

	Døbte			Ægte- viede Par.	Begravede			Firm. (voks- ne og Børn).
	Dren- ge.	Piger	Ialt		af Mand- køn.	af Kvin- dekøn	i alt	
St. Ansgars Sogn	27	34	61	28	20	31	54	93
Rosenkrans Sogn	18	24	42	11	3	8	11	45
St. Annæ Sogn	38	46	84	57	5	3	8	34
St. Andreas Sogn	11	4	15	4	2	3	5	»
	94	108	202	100	30	48	78	172

Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917.

11. *Allerets Sakramente og Reformatorenes »Forbedringer«.*

Pange lingua gloriosi

corporis mysterium. . .

Pris med Hjertets Jubeltoner

Kristi Legems Herlighed!

Hvor højtideligt lyder ikke denne gamle Hymnes Melodi, naar Præsten paa Skærtorsdag bærer det h. Sakramente fra Højalteret til et Sidealter, foran hvilket nu Dagen over de troende knæler i andægtig Bøn! Orgelet tier, og hele Kirken, navnlig Højalteret, bærer Præg af den alvorsfulde, vemodige Stemning, Liturgien er besjælet af.

Det var jo ogsaa den Stemning, der laa over den første Nadverhøjtidelighed, den Gang vor Frelser »elskede sine indtil det sidste« [Joh. 13,1.], og da han i Apostlenes Kreds udtalte de evig mindeværdige Ord:

»Dette er mit Legeme, som hengives for eder. Gør dette til min Ihukommelse. . . Dette er Kalken, den nye Pagt i mit Blod, som skal udgydes for eder« [Luc. 22, 19. 20].

Vi ser, hvor inderligt vor Frelser knytter Brødets og Vinens Forvandling til sit Legeme og Blod til den blodige Korsdød, han nu skulde lide. Saaledes blev Nadverhøjtideligheden det kraftigste Minde om den enestaaende store Begivenhed her paa Jordkloden: Guds Søns Offerdød for Menneskehedens Frelse.

Denne Nadverhøjtidelighed kaldtes senere — jeg siger des værre — *missa*, Messe, en ganske tilfældig Betegnelse, der slet ikke svarer til den hellige Handling's Indhold. Men saa meget er vist, at hele den katholske Kirke allerede i Oldtiden — altsaa ogsaa den græske, syriske, koptiske Liturgi — og derefter ufravigelig gennem alle Tider har bekendt, 1) at denne hellige Handling var den nye Pagts af Profeterne forudsagte ublodige Offer [d. v. s. Korsoffrets ublodige Fremstilling], og 2) at der paa Alteret fandtes Kristi sande Legeme og sande Blod.

Vi behøver ikke at gengive de mange bibelske og historiske Beviser for denne nævnte klare og uforandrede Lære. Disse findes jo kort i vor Katekismus, mere ud-

førligt i *Rauschens* eller en anden katholsk Lærebog. Kun vil vi mindes den h. Kirkefader Johannes Krysostomos's interessante Ord:

»Hvor mange Folk siger ikke nu til Dags: Jeg ønskede at se hans [Frelserens] Skikkelse, hans Figur, hans Klæder, hans Sko. Men du ser ham jo, du rører ved ham, du modtager ham som Spise. Du ønsker blot at se hans Klæder: han tillader dig jo ikke blot at se ham, men at nyde ham, at røre ved ham, at optage ham i dig.«¹⁾ Johannes Krysostomos døde i Aaret 407, altsaa for 1500 Aar siden!

Ogsaa en anden Udtalelse er værd at fremdrage her: »Hvem er mere den allerhøjestes Præst end vor Herre Jesus Kristus? Han, som frembar Offeret til Gud sin Fader og frembar det samme Offer som Melchisedech [1Mos. 14,18], nemlig Brød og Vin, det vil sige sit Legeme og sit Blod?«²⁾ Disse Ord skrev en af de berømteste Mænd i den kristelige Oldtid, Biskop og Martyr *Cyprian*, der døde for vor Tro i Aaret 257!

Jeg ved ikke, om alle, der læser disse Linjer, er klare over, hvilken Sandhedskraft der ligger i Kirkens gamle, uforandrede Lære. Thi naar man bare ser hen paa, hvor forskelligt ellers Folk tænker, hvilke uhyre Modsætninger der findes i Tidernes og Nationernes Anskuelse, i de forskellige religiøse Sektors skiftende Systemer — og derefter lægger Mærke til, at det, vi danske Katholikker den Dagi Dag i Aaret 1917 bekender om Alterets Sakramente, er det samme, Absalon og Knud den Hellige, Ansgar og Gregor den Store, Augustinus og Oldtidens Martyrer bekendte om samme Troslære, ja, det samme, som saa mange store, selvstændig tænkende og fromme Mænd indenfor alle Nationer var og er enige om at tro og bekende — saa mener jeg, at denne Kendsgerning giver en noget at tænke paa. Ja, det er i og for sig allerede et saa talende Bevis for Troslærens guddommelige Sandhed og Magt, at der skal en vis Blindhed og Overfladiskhed til for at gaa denne Kendsgerning forbi.

Hvad betyder da overfor denne klare, næsten to Aar-

¹⁾ Hom. 60 ad popul. Antioch.

²⁾ Lib. 2 Ep. 3 ad. Caecilium.

tusinder gamle enstemmige Bekendelse af hele Kirken, ja endog af de ældste skismatiske orientalske Kirkesamfund, at Brød og Vin ved Præstens Bøn bliver Kristi sande Legeme og Kristi sande Blod og det uafhængig af den senere Modtagelse, uafhængig af de tilstedeværendes Tro, hvad betyder overfor dette, at der i Tyskland og Schweiz optraadte nogle indbyrdes kævlende, saakaldte »Reformatorer«, der paa egen Haand lavede nye Trossætninger om Alterets Sakramente?

Skulde virkelig hele Kristendommen vente 1500 Aar paa Ulrich Zwingli, hin usædelige Præst, der som »Reformator« giftede sig og døde med Sværdet i Haanden, da han sloges med dem, der ikke vilde antage hans nye Religion? Skulde Kristenheden vente i 1500 Aar paa Kalvin, hin mørke Fanatiker fra Genf, der lod anderledes troende forfølge, fængsle og dræbe? Desuden er Kalvins Lære om Alterets Sakramente en fantastisk Paastand om, at Brød og Vin, der efter ham ikke forvandles til Kristi Legeme og Blod, indeholder »Kristi Legeme og Blod,« for saa vidt som der ved Nydelsen modtages en aandelig Kraft, der strømmer fra Kristi Legeme i Himlen — og det vel at mærke kun for dem, der ~~er~~ udvalgt til Salighed!! — Kalvin lærer jo, at nogle Mennesker er forudbestemte til Helvede, andre til Saligheden! — Og det skal nu være den »sande« Kristentro! Da var Zwinglis aabne Benægtelse af, at Kristus virkelig gav os sit Kød og Blod, saa at Nydelsen kun var et Mindemaaltid, langt klarere.³⁾

Eller skulde Kristenheden vente paa Morten Luthers Lære om, at a) Brød og Vin ikke blev til Kristi Legeme og Blod, men b) at der⁴⁾ i Brød og Vin c) kun ved Nydelsen var Kristi sande Legeme og Blod? Interessant er her Melanchthons Holdning. Melanchthon var som bekendt Luthers Medhjælper, ja, han affattede den officielle lutherske Trosbekendelse, den saakaldte *Confessio Augustana*, fordi den blev overrakt i Augsburg. Hvad var nu den »rette«

³⁾ Men aldeles ubibelsk. Thi Herren sagde: „Gør dette — altsaa hvad han netop havde gjort, nemlig forvandlet Brød til sit Kød o. s. v. — til min Ihukommelse.“ Et Minde er den h. Messe unægtelig, men her spørges: Hvad Slags Minde? —

⁴⁾ Hvert Bogstav betegner en ny Paastand: altsaa 3 Trosforandringer! —

lutherske Troslære om Alterets Sakramente? Melanchthon selv troede nemlig ikke paa Luthers Lære i det Punkt som forresten heller ikke i nogle andre.

Den lærde Professor Möhler har sammenstillet de Forandringer, som Melanchthon foretog i denne augsburgske Bekendelse. Ved Læren om Nadveren har Melanchthon tre Gange forandret Teksten, hver Gang lidt henimod en mere uklar og rummelig Bekendelse.⁵⁾ Han selv stod nemlig paa Kalvins Side, d. v. s. omtrent, thi Reformatorerne holdt ikke af en altfor stor Klarhed. Andre, som Bucer og Kapito, havde igen deres Særmeninger.

Værre var det, at ved Melanchthons fejge — vi siger fejge — Holdning i disse vigtige Trosspørgsmaal mange gode Folk blev forvirret. Saaledes bad nogle lutherske Menigheder Melanchthon om at skrive dem den rette eller sande lutherske Lære om Alterets Sakramente. Thi de mente, at naar det kom fra Melanchthons egen Haand, saa vilde de kunne faa Vished. Men den falske Mand, der paa den ene Side frygtede Stemningen hos Gammel-Lutheranerne i Sachsen, paa den anden Side vilde lade en Dør aaben for sit eget, det kryptokalvinske Parti, »imødekom med lange og brede Talemaader, hvoraf den ene op-hævede den anden, Forespørgerne paa en bedragerisk, snu Maade« (Möhler).⁶⁾

Først nogle Maaneder, før han døde, erklærede Melanchthon sig afgjort for Calvin, da han ikke mere behøvede at frygte for sig selv. Melanchthons Hyklery efterlignedes af hans Disciple, Theologerne i Wittenberg og flere andre. Derfor mener Möhler, man kan kalde disse Theologers senere Skæbne — de blev af den lutherske Kurfyrste straffet paa det haardeste — for nogenlunde vel-fortjent. Med Rette skrev i sin Tid den h. Kirkefader Augustinus: »Hvis allerede nogle af Herrens Disciple syntes, at dette Ord [om at spise hans Kød og drikke hans Blod] var haardt, hvad vil saa hans Modstandere synes?«⁷⁾

⁵⁾ Johannes Möhler: Symbolik. Regensburg 1893, S. 325 og følg.

⁶⁾ Falskhed og Underfundighed spillede overhovedet en stor Rolle ved Reformationens Indførelse. Mange Portrætter af Datidens Mænd vidner endnu om dette iøjnefaldende Træk i det 16. Aarhundredes Historie.

⁷⁾ Tract. 27 in Johannem.

Disse tyske og schweiziske Reformatorer »sønderrev« — som ligeledes Augustinus sagde om Datidens Sektstiftere — »Kristi ene Kjortel, o: hans h. Kirke.« Vi vil ikke dømme dem, d. v. s. deres subjektive Mening, skønt for Eksempel Melanchthons falske Adfærd absolut hører Historien til. Men vi vil i hvert Fald frabede os Trosbelæring og Trosforandring angaaende Alterets Sakramente fra disse egenraadige Menneskers Side, der hverken indbyrdes kunde enes, om hvad der var den »sande« Lære, eller altid var enige med sig selv i deres Udtalelser. Ja, vi Katholikker føler en vis Harme over, at Kristi klare Ord, Apostlenes og Kirkens ene, hellige Lære om Alterets Sakramente efter 1500 Aars Forløb ikke mere skulde være god nok, men skulde »forbedres«, og det ved en aldeles utrolig, fri og modsigende Udlæggelse af Bibelsteder! Ogsaa her blev Bibelen mishandlet af dem, der med store Ord vilde »fremdrage« den »under Bænken«.

En hel anden Sag er det, at Kirkens Lære ikke falder i Verdens, i Rationalisternes Smag, og at Sekterne har brugt de værste Angrebsmetoder imod vor gamle Tro, der lærer, at Brød og Vin forvandles til Kristi Kød og Blod. Men allerede den h. Cyrillus af Jerusalem sagde: »Han [Kristus] har een Gang i Kanaan i Galilæa forvandlet [»convertit« efter den lat. Tekst] Vand til Vin skulde vi saa ikke tro, at han havde Magt til ogsaa at forvandle Vin til Blod?« Og den h. Ambrosius, som døde i Aaret 397 som Biskop af Milano, spørger i sin Afhandling om Sakramenterne [lib. 4. Cap. 4]: »Hvorledes kan det, der er Brød, være Kristi Legeme? Ved Konsekrationen. Men ved hvilke Ord og ved hvilken Tale sker Konsekrationen? Ved Jesu, Herrens Ord Hvad er det for et Kristi Ord? Det er det samme, hvormed alt er bleven gjort. . . . Hvis der altsaa findes en saadan Kraft i Kristi Ord, at det, som ikke var, blev til, hvor meget mere vil hans Ord ikke kunne bevirke, at det, som er, bliver noget andet?«

Se, det var Biskop Ambrosius's Tro, det var alle Aarhundreders Tro, det er vor Tro! Vi Katholikker tror ikke paa Trosandheder der forandres paa bedste Beskub. Vi tror ikke i Dag paa syv, i Morgen paa to Sakramenter, vi tror ikke i Dag paa, at Kristus er nærværende i Hostien, og i Morgen, at

dette var en »Misforstaaelse«. Vi tror hellere paa, at de skiftende Vranglæreres Meninger er Misforstaaelser, og at Kriste Kirke den Dag i Dag er bygget paa et Fjeld og ikke kan tage fejl — efter Herrens Forjættelse om Sandhedens Aand [Joh. 14,16].

Sandhedens Aand er altid den samme, altid klar, altid ydmyg. Og i denne ydmyge, barnlige, men i snart Aartusinder uforandrede Tro beder vi foran Alteret:

*Tantum ergo Sacramentum
veneremur cernui. . .*

Ydmygt lader os da ære
dette store Sakrament.

F. F. M.

Nye Bøger.

Ungdomsvennen. Red. af Pastor Günther. (2. Aargang. Nr. 1. 50 Øre om Aaret.)

»Ungdomsvennen« begynder sin nye Aargang med at anføre de smukke Ord, Frøken H. U. Ramsing aabnede den katholske Højskoles Møder med i Vinter. Et kønt Digt af Hans Bølling har Pastor Menzinger sat en pæn, letfattelig Melodi til. Arkivsekretær F. J. West skriver interessant om Vincentsforeningens Stifter, Franskmanden Ozanam. Kønne Smaahistorier, nyttige, oplysende Artikler, Digte, en opmuntrende Oversigt over vore forskellige Ungdomsforeningers Møder og Sammenkomster m. m. optager for øvrigt det første, vellykkede Nummer af den nye Aargang

N. H.

Benedikt Maier: Dorfgeläut. (12°. VIII + .96 S. Freiburg 1916. Herder. 1. M.)

Ikke noget for blaserte Mennesker — eller maaske alligevel: som Medicin! Det er Naturmennesker, som den lille Bog fortæller om, uforfalskede og ufordærvede, som de er vokset frem af deres hjemlige Jord, det skønne »Oberbayern«, Landet med de bugnende Marker, de mørke Skove, de smilende Søer, de mægtige Floder, med Bergenes vældige Crescendo lige fra Donausletterne til Alpernes iskronede Mur mod Syd. Det er Mennesker, der ler og græder, som man gjorde for 100 Aar siden, uberørte af moderne Kultur, men til Gengæld helt igennem prægede af deres gamle katholske Tro.

Det er sikkert dette sidste, som vil interessere danske katholske Læsere mest. Der er saa mange, der gerne vilde

se Livet i de katholske Lande paa nært Hold — ikke saa meget det, der rører sig indenfor Kirkens Mure, som det, der findes i Hjemmene, Mand og Mand imellem. Det skildres her aldeles usminket i smaa brogede Billeder efter Naturen. I de fleste Fortællinger er Præsten Hovedfiguren, Landsbypræsten, som han lever i og med Folket i gode og onde Dage. Men ogsaa de andre smaa Historier er ligesaa katholske, som de er bayerske: gemytlige, med en stadig Understrøm af dybfølt Kristendom.

Alt, baade det muntre og det alvorlige, er mesterligt fortalt. Kun skal man paa sine Steder kende noget til øvrebayersk Bondemaal; det er dog kun i een Fortælling, at Dialekten anvendes i større Udstrækning. — Hvis man er fra Bayern, kan man ikke læse *Dorfgeläut* uden at faa Hjemvé.

A. Menzinger.

Formaal og Opgaver.

(Sluttet.)

Naar Børnene i en Familie vokser til, er det ikke blot de unge selv, den store Søn eller den voksne Datter, men i Regelen ogsaa Forældrene, der ved Rejser, Selskaber, Indbydelser o. l. søger at lægge Planer for en god og lykkelig Fremtid. Heller ikke Kirken staar ligegyldig overfor sine Børn, naar de som voksne træder ud i Livet i den Alder, i hvilken de fleste tænker paa en ægteskabelig Forbindelse. Kirken har ikke undladt at fremsætte sine Ønsker og fastslaa sine Betingelser desangaaende. Vi véd, at ligesom det i en Familie kan komme til et Brud, naar de unge ikke respekterer deres Forældres berettigede Krav, saaledes kan ogsaa under Forsøget paa at knytte det ægteskabelige Baand et andet, helligere Baand blive sønderrevet, det, der knytter Menneket til Kirken.

Saa længe vi kun udgør 1 Procent af Befolkningen og derfor baade i Erhvervslivet og i det selskabelige Liv ofte er henviste til ikke-katholske Kredse, vil der i mange Tilfælde foreligge berettigede Grunde til Indgaaelse af blandet Ægteskab. Det er indlysende, at, hvis vi kunde bøde paa disse uheldige Forhold og, navnlig for de unges Vedkommende, lægge dem om, saa de unge mere kom i Berøring med deres Trosfæller, saa vilde der bortfalde en af Hoved-

vanskelighederne for Dannelsen af rent katholske Familier. At arbejde derpaa er at gaa Guds og Kirkens Ærinde. Thi rent katholske Familier : Familier, hvor baade Faderen og Moderen er Katholikker, som gør Alvor af deres Religion, Hjem, om hvilke det kan siges: »Han troede selv og hele hans Hus« (Joh. 4,53) — det er ikke blot et Ideal, men et Livsspørgsmaal for den katholske Kirke her i Danmark.

Præster, Skoler, Foreninger arbejder paa Kirkens Fremgang, men om deres Anstrengelser fører til noget Resultat, afhænger ganske væsentlig af den Aand, der hersker i Familierne. Kun naar Forældrene har lagt en god Grund og vedvarende støtter den katholske Opdragelse ved deres Myndighed og deres Eksempel, kan man gøre sig noget Haab for Fremtiden. At der gives Undtagelser til begge Sider, bekræfter kun Regelen.

Vor Ungdom trænger til en katholsk Atmosfære i Familien, og det saa meget mere, som den ellers maa leve i ikke-katholske og ofte afkristnede Omgivelser. Derfor er det Forældrenes hellige Pligt at gøre Hjemmet til et Asyl for Børnenes Sjæle, at sørge for den religiøse Varme og Hygge, den Rigdom paa fromme og opløftende Indtryk, den Indøvelse i praktisk Kristendom, som Ungdommen ude i Livet tit kun finder det modsatte af.

Dette er nu kun en Viljessag i en ren katholsk Familie, men ofte en Umulighed i det blandede Ægteskab. Selv om det væsentlige af det katholske Liv er i god Beholdt, vil saa meget af det, der netop mest gør Indtryk paa Børnenes Sind, maatte stryges af Hensyn til den ikke-katholske Ægtefælle: fælles Kirkegang, fælles Modtagelse af Sakramenterne, Familiebøn, Krucifikser og fromme Billeder paa Væggen, Samtaler om religiøse og kirkelige Emner og, hvad der ellers præger et katholsk Hjem.

Vi er i den Grad vante til disse Forhold, at vi ikke mere ser det uheldige i dem. Vi ynkes over Børn, der lever under mindre gode hygiejniske Forhold. Men kan ikke ogsaa Børnenes Sjæle fryse og smaasulte og mangle Lys og Luft?

Ganske vist kan Guds Naade sejre over de vanskeligste Forhold, navnlig naar vi ikke ved egen Skyld har hidført dem, men som oftest vil Barnets religiøse Liv være et

Spejlbillede af Hjemmets. I mange Tilfælde, navnlig naar den katholske Part, som jo er alene om den religiøse Opdragelse, ikke gør sin Pligt, er Børn af blandede Familier i religiøs Henseende »underernærede og blodfattige«.

Forlovelse med en Protestant er endnu ikke det samme som blandet Ægteskab. Hvorfor skulde Gud ikke ogsaa kunne vælge denne Vej til at føre en Menneskesjæl tilbage til Moderkirken? For en Konvertit er dog Katholicismen ligesom et fremmed Sprog, som han skal tilegne sig. Der er Gud ske Lov dem, der lærer dette ikke lette Sprog til Gavns, saa de taler det som en indfødt, tit renere end mangen født Katholik. Men der er ogsaa dem, der aldrig kommer ud over Begyndelsesvanskelighederne. Dette vil man ogsaa kunne mærke paa Børnene. Det »Modersmaal«, som de lærer og øver hjemme, mangler ofte Renhed og Rigdom.

Vi sætter Pris paa gode Konvertitter, men ogsaa paa gamle katholske Familier. Vi kan hverken undvære det ene eller det andet. Den katholske Kirke i Danmark er stadig endnu »Mission« : baade med Hensyn til Personale og til materielle Midler væsentlig henvist til Udlandet. Skal den komme ud over dette Standpunkt — det maa da endelig være Maalet — saa kan det kun ske i samme Grad, som den katholske Religion vokser ned i Folkets Dybde. Denne Dybdevækst foregaar i den katholske Familie, hvor Børnene ligesom indsuger Religionen med Modernmælken, og hvor den betragtes som en Slags Familietradition og som en hellig Arv meddeles den følgende Slægt. Dette gælder navnlig om det vigtige Fremtidsspørgsmaal: Kaldelse til Præstedømmet og Ordensstanden. Det skal vi ikke lade Gud alene om. Denne Kaldelse er nok saa hyppig noget, som stille vokser op i Familiens Skød, skænket fromme Forældres Bønner og Længsler, næret af Familiens Ærefrygt for Kirken og dens Tjenere, modnet i Hjemmets Indderlighed og religiøse Varme. Men vi maa ikke glemme, at denne Potensering af Katholicismen i Kaldelsen til en gudindviet Stand forudsætter en religiøs Dybde, som i Regelen kun opnaas ved, at den katholske Religion faar Lov til uforstyrret og i lang Tid at være virksom i en Familie. Den hellige Kaldelse ligner ikke sjælden Agaveblomsten, der

efter et halvt Hundrede Aars stille Forberedelse pludselig skyder sit høje Skaft op af den gamle Bladroset.

Alle Bestræbelser for at bringe Katholikerne hinanden nærmere og derved lette Indgaaelsen af rent katholske Ægteskaber, vil ikke føre til noget, med mindre de unge Katholikker selv i deres Valg lader sig lede af de katholske Grundsætninger. Det maa ikke blot staa urokkelig fast for den unge katholske Mand og Kvinde, at de vil lade sig vie i den katholske Kirke og afvise ethvert Tilbud, der strider mod Kirkens Bestemmelser, gør kirkelig Vielse umulig og derved selve Ægteskabet ugyldigt — den unge Katholik skal, omendskønt Kirken lader ham have sin Frihed, nære varm og oprigtig Sympati for en rent katholsk Forbindelse. Der er dem, som netop ikke ønsker at have en from, samvittighedsfuld, katholsk Hustru, men foretrækker det blandede Ægteskab for dets større Friheds Skyld. Der er andre, som er lige saa uinteresserede for den anden Parts Konfession, som om det drejede sig om en Forretningsven. Den, som gør Alvor af sin katholske Religion, vil have en afgjort og principiel Forkærlighed for det rent katholske Ægteskab, saa det kun er vægtige Grunde, der faar ham til at give Afkald paa dette Ideal. Men skal denne Forkærlighed være mere end blotte Ord, maa den alligevel gaa langt forud for det egentlige, afgørende Skridt. Giver den unge Katholik virkelig af Grund-sætning en rent katholsk Forbindelse Fortrinet, saa vil dette være ham en Grund mere til at iagttage en behersket, reserveret Holdning overfor den vaagnende Kærlighed. Han vil først give den sin Tilslutning, efter at han ogsaa samvittighedsfuld har prøvet den religiøse Side af Sagen.

Det er tit ved denne Selvbestemmelse, at den unge Katholiks Tro eller i hvert Fald hans Kærlighed til Kirken for første Gang maa bestaa sin Ildprøve. Egentlig burde den katholske Opdragelse opnaa endnu mere. Viljen til senere engang, om muligt, at træffe et rent katholsk Valg skulde gaa forud for den første Opvaagnen af Kærlighed. Troens Lys og Kærligheden til den katholske Kirke skulde ogsaa lyse for det unge Menneske paa hans Vej ud i Livet, hans Søgen efter Lykke. Dette Lys vil lade ham se Menneskene efter deres sande Værd. Da vil han betragte den

katholske Religion som en uvurderlig Skat, ikke blot hos sig selv, men ogsaa hos sine Trosfæller. De vil i hans Øjne have noget forud for andre, de vil synes ham rigere end mange andre, som ikke har denne Skat. Og denne overnaturlige Rigdom vil kunne erstatte meget andet, som han maaske ellers ikke kan finde hos sin Trosfælle.

A. Menzinger.

Den solgte Bog.

Det var en Juleaften, da en Student just havde afsluttet en Handel med Antikvar-Boghandler Müller. Ikke at han havde købt en Bog til sig selv eller til nogen anden; nej, han havde lykkelig og vel skilt sig af med sine fire Bind »Kirkeret« af Richter-Dove. Den gamle Müller havde tilbudt ham hele seks Mark derfor — ikke en Skilling mere. Hvad var derved at gøre? Studenten sagde ja, og Antikvaren vilde lige tælle Pengene op paa Disken, da en Dame med Slør og Hat traadte ind.

Studenten kastede et betydningsfuldt Blik paa Müller, og denne forstod ham ret vel; det vilde sige: »Udbetal mig ikke Pengene, før denne Dame er gaaet!« Thi naar en Student bringer en Bog til Antikvarboghandleren, behøver andre Folk ikke at faa det at vide.

Saadanne Blikke havde Müller allerede saa ofte tydet. Han sagde derfor saa venligt som muligt til Studenten: »Vær saa god, unge Herre, vil De ulejlige Dem herhen, saa kan De selv se efter, hvad De maatte ønske Dem!«

Og han posterede ham bag en Ladning Bøger, som om det drejede sig om at hæve disse videnskabelige Skatte, trykkede ham sagte Pengene i Haanden og begav sig da hen til Damen for at spørge hende, hvad hun ønskede.

Damen slog Sløret tilbage: et blegt, magert Ansigt med forskrækkede Øjne og udtærede Træk kom for Lyset, en hel Prædiken om Fattigdom, Sult, Nattevaagen og fortvivlet Kamp med Elendighed og Nød. Det var en ældre Dame med fine Manerer og i usigelig Forlegenhed. Tøvende trak hun en lille Pakke frem af Kaaben, aabnede en Avis, der dannede Hylsteret, præsenterede Antikvaren en lille Bog og spurgte med skælvende Stemme, om han ikke var tilbøjelig til at købe den.

Müller tog Bogen temmelig skuffet, saa flygtigt paa den og sagde derpaa forretningsmæssigt: »Jeg beklager, Frue, at jeg ikke kan tjene Dem. Gamle Bønebøger køber ingen, hverken Indbindingen eller Spændet har Værdi; jeg beklager altsaa meget. . .«

Tavs og resigneret havde Damen hørt paa Kendelsen; stum indsvøbte hun atter Bogen.

Hendes Blik og hele hendes Udtryk sagde: »Nu er det sidste Haab forsvundet.«

Langsomt trillede en stor, tung Taare ned over hendes Ansigt og faldt paa Bogen.

Da traadte Studenten rask frem fra Baggrunden, hvor han havde staaet, og med en uhørt Sikkerhed sagde han til Damen: »Tillader De, maa ikke ogsaa jeg en Gang se Bogen.«

(Sluttes.)

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. I Slutningen af Februar holdtes det første Generalmøde for Vincentskonferenserne i København i Bredgade. Hans Højærværdighed Biskoppen præsiderede og udtalte Ønsket om, at Konferensernes nye Medlemmer maatte møde ved Generalmøderne. Ligeledes fremhævede han den store Betydning, som Konferenserne vilde faa efter Krigen til at knytte Forbindelse igen mellem de Lande, der nu staar fjendtlig over for hinanden. Mødet var besøgt af c. tyve Medlemmer. Der synes paa Grund af Regeringens Dyrtidsforanstaltninger ikke at være nogen særlig Nød mellem de fattige nu, saa Konferenserne er temmelig forberedte paa at møde de store Krav, der snart vil rejses. Man maa haabe, at Menighedernes Ungdom her hjemme fuldtalligt vil flokkes til Arbejdet.

— Elisabethforeningens Basar i Søndags og Mandags havde et udmærket Forløb og bragte Foreningen en god Støtte til dens vigtige Virksomhed. Hertil bidrog ikke alene de mange Gaver, der var skænket, og de assisterendes Energi, men ogsaa Musikforeningen »Stringendo«, der spillede overordentlig kønt. Foreningen takker alle de medvirkende og de mange besøgende.

Norge. Den 19. Marts fejrede Biskop, Dr. J. B. Fallize sit 25-aarige Bispejubilæum. Biskoppen er født i Belgien af luxemburgske Forældre i Aaret 1844, men har faaet sin Barndoms og Ungdoms Opdragelse i sine Fædres Land. Fra 1866—1872 opholdt den unge Fallize sig i Rom, hvor han ogsaa blev præsteviet af Kardinal Patrizi. Derpaa fik Pastor Fallize 15 Aars ivrig Præstevirksomhed i Luxemburg, under hvilken han især kom til at virke for den kirkelige Presses vigtige Sag. I 1887 udnævntes Pastor Fallize til Apostolisk Præfekt i Norge, og da Præfekturet der ophøjedes til Vikariat, blev Præfekten udnævnt til Biskop, hvorpaa han konsekredes af Biskenderbiskoppen, Kardinal Melchers i det tyske Kollegiums Kirke i Rom den 19. Marts 1892. Siden har Biskop Fallize

arbejdet med stor Kraft og Ihærdighed i Norge, hvor hans Virksomhed, som *St. Olaf* siger, har skaffet ham mange Ubehageligheder, ja endog Modstand, hvad han dog med fast Tro har overvundet. Ugebladet tillader sig at slutte sin ærbødige Lykønskning til det norske Broderorgans.

— Pastor Flynn fra Helsingør holder ifølge *St. Olaf* Folkemission i St. Olafs Kirke i Christiania den sidste Uge i denne Maaned.

Rom. Den Hellige Fader modtog den 19. Febr. Roms Fasteprædikanter i Audiens og forelagde for dem sin Mening om, hvorledes der bør prædikkes. Han opfordrede dem saaledes til at tage Hedningepostelen Paulus til Forbillede som Prædikant og saa nøje følge den Metode, denne opstillede, naar han skrev til Korinthierne: »Min Tale og min Prædiken var ikke i menneskelig Visdoms overtalende Ord, men i Aands og Krafts Bevis.« Paven advarede videre Prædikanterne indstændigt mod at komme ind paa Emner, der ligger udenfor den religiøs-moralske Sfære, og ansaa f. Eks. politiske Prædikener for unyttige. Ligeledes advarede han Talerne mod at pynte deres Prædikener med blomstrende Talemaader eller prale med Citater af verdslig Litteratur i Stedet for at vise sit Kendskab til den hellige Skrift og Kirkens Fædre og Lærere. Hvad Paven havde hørt, at nogle Præster benyttede teatralske Fagter paa Prædikestolen, fordi Folk syntes godt om det, bedrøvede ham dybt. Paven foretrak den simple, ukunstlede Stil, fordi han var vis paa, at det var den, der gjorde det varige Indtryk paa Folk. »Hold Prædikener,« sagde han, »der gaar lige til Hjertet, og forman Folk til at øve Dyden i det daglige Liv.« Men fremfor alt formanede Paven dog til, at Prædikanten ved sit eget Liv skulde lære sine Tilhørere, hvorledes de skulde leve.

— Ved Omtalen i Ugebladets Nr. 8 af Kardinal-Biskop Falconios Død var han omtalt som Biskop af det suburbikariske Bispedømme Ostia-Velletri. Dette er ikke helt korrekt, idet han kun var Biskop af Velletri. Pius X adskilte nemlig ved Kardinal Oreglias Død det seks—syv Aarhundreder sammensluttede Bispedømme Ostia-Velletri.

A.C. holder Møde Onsdag den 28. Marts Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften i Stenosgade 4. Stud. polyt. G. Wissum: Tanker om Krig.

K.U.F. Søndag d. 25. ds. Møde i Foreningens Lokale, Stenosgade 4 B. Foredrag af Hr. Rodemester Olsen: Hvad bruger Kommunen vore Penge til? Derefter levende Billeder og Servering som ellers.

Korsvejsandagt. Fredag Aften: St. Ansgars K. Kl. 8, Rosenkransk. Kl. 7 $\frac{1}{2}$, St. Annæ K. Kl. 8, St. Andreas K. Kl. 7 $\frac{1}{4}$, St. Josefs K. Kl. 7 $\frac{1}{2}$. Torsd. Aften: Jesu Hjertes K. Kl. 8 $\frac{1}{4}$ (med Præd.)

Kirkelig Kalender.

25. Marts. Passionssøndag.	1. April. Palmesøndag.
26. — M. Marias Bebudelse.	2. — M. Ferialdag.
27. — Ti. Johannes Damascenus, Kirkelærer og Bekender.	3. — Ti. Ferialdag.
28. — O. Johannes af Kapistran, Bekender.	4. — O. Ferialdag.
29. — To. Ferialdag.	5. — To. Skærtorsdag.
30. — F. Marias syv Smerter.	6. — F. Langfredag.
31. — L. Ferialdag.	7. — L. Paaskelørdag.

Katholsk Boghandel.

Stenosgade 3. Daglig aaben 9—6, Lørdag 9—8. Tl. Vester 3930.

St. Antonius af Padua med Ill. 2,50, indb. 3,75. — Jesu Hjerte-Andagten. Ny Udgave. Indb. 1,50, 1,75, 3,00. — A. Breitung: Overraskelser fra »Abeteoriens« og Udviklingslærens Omraade. 1917. 2,75; i komponeret Bind 5,50. — Et Ord til hver Dag. Samlede af Niels Hansen. 2. Udgave 0,15. — Lector Pouel, af Paul Reiter 0,25. — Lasserre: Vor Frue af Lourdes. 387 Sider, nedsat Pris 0,50. — St. Josef, Betragtninger til hver Dag i Marts Maaned. 111 Sider 0,30. — Katholsk Praksis. 207 Sider 0,40. — Abonnement paa Nord. Ugeblad. 1,50 Kvartalet. 13. Numre. — Budbringeren 1,00 pr. Aargang, 4 Numre. — Ungdomsvennen 0,50 pr. Aargang, 4 Numre. — Vægkalenderen 1917, 0,30.

Kontorplads søges af en 23-aarig Kontorist. Har Real- og Handelseksamen. Bedste Anbefaling og Referencer. For Tiden tjenstgørende Sygepasser. Har her været beskæftiget paa Kontoret i 9 Mdr. Hjemsendes den 24. Maj.

Verner Stabehl, Garnisonssygehuset, Vordingborg.

Thomas a Kempis:

Kristi Efterfølgelse.

1 Kr. 50 Øre. Indb. 2 Kr. 65 Øre og 3 Kr.

Den katolske Højskole.

Møde Tirsdag den 27. Marts Kl. 8 Aften.

Baronesse Rosenørn-Lehn: Grev de Montalembert.

Nr. 61 og 36 i Sursum corda synges.

St. Knudssalen, Stenosgade 4, B. **Adgang 10 Øre.**

Gudstjenesten i Paasketiden.

Saaftremt der ønskes nogen Forandring i de Skemaer for Paaskegudstjenesten, som i Fjor fandtes i Ugebladet Side 323 og 343, bedes dette snarest godhedsfuldt meddelt Redaktionen.

Elisabethforeningens Basar.

Gevinsterne faldt paa følgende Numre: Gulvtæppet 469. — Tasken 233. — Klare Sengetæppe 15. — Tætte Sengetæppe 25. — Gedebukken 70. — Komfuret 3. — Dukken 95.

Unio. Onsdag d. 28. Marts. Alm. Møde i Lokalet, Frederiksberg Allé 11.

K.U.B. (Katholsk Underretnings Bureau), et Samfund af katolske, akademiske Lægfolk, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katolikker, som maatte ønske at faa nøjere Kendskab til den katolske Kirke. Henvendelser, der alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister Mathæus Hansen, Hovmarksvej 30, Charlottenlund.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 13.

Søndag den 1. April.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Korset — Livets Træ. — Alvastra Kloster. — Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917. — En Indsigelse med Svar. — Fastealmisse. — Den solgte Bog. — Frelserens Klage. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Aalborg. Rom. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

351.

Kongen kommer!

I Dag fejrer Kirken Mindet om Jesu højtidelige Indtog i Jerusalem. »Den store Mængde af Folket bredte deres Klæder paa Vejen, og andre huggede Grene af Træerne og stræde dem paa Vejen. Og Skarerne, som gik foran og fulgte efter, råbte og sagde: Hosanna! Davids Søn! Højlovet være den, som kommer i Herrens Navn.« Saaledes beskriver Matthæus den Begejstring og de Æresbevisninger, med hvilke Jøderne modtog Frelseren. Den samme Frelser vil i denne hellige Paasketid holde et andet Indtog, Indtoget i vore Hjerter. Kongen, Hjerternes Konge kommer! Det gælder da om at berede vor høje Gæst en festlig Modtagelse, og da han er den reneste blandt alle rene, skal vi søge den størst mulige Renhed i Hjertet.

Da Jacob vilde bygge et Alter til den sande Gud og bringe ham et Offer, sammenkaldte han alle sine Husfæller og bød dem bortkaste alle Afguder, rense sig og iføre sig nye Klæder. Da samlede Jacob alle Afgudsbilleder og gravede dem ned i Jorden. — Den menneskelige Sjæl er Guds Tempel: »Ved I ikke, at I er Guds Tempel?« I dette Tempel vil Gud bo alene, og han taaler ikke, at man ofrer der

til fremmede Guder. Disse Afguder, som saa mange viser den højeste Ære, er Egenkærligheden, Vellysten og det jordiske Mammon. De skal fjernes og begraves, og det sker ved en alvorlig Samvittighedsransagelse, en angerfuld Bekendelse og den faste Beslutning at forbedre sig. Særlig det sidste bør man ikke glemme. Thi naar Herren holder sit Indtog i dit Hjerte, er det hans Mening at bo der for bestandig. Derfor kan du ikke nøjes med at gøre det rent i Forbigaaende, men du skal stadig holde det rent.

Da den romerske Kejser Augustus holdt et stort Festmaaltid, forlangte han, at Gæsterne skulde møde i nye, kostbare Dragter. Jesus Christus, Himmelens og Jordens Konge og Herre, bereder i denne Paasketid et Festmaaltid, som ingen jordisk Konge kan berede, og indbyder Millioner af katholske Kristne. Det er ikke nogen almindelig Spise, han byder, men sit allerhelligste Kød og Blod. Men han forlanger ogsaa, at Gæsterne skal møde i en ny Klædning, og lader dem sige gennem Kirken: »Ifør eder det nye Menneske«, d. e. aflæg Syndens Klædning, og ifør eder Dydens og Renhedens Festklædning! »Ingen,« siger Johannes Chrysostomus, »vove at møde som Judas!«

Snart kommer den store Festdag, da Kongen vil komme og indbyde os alle til Festmaaltidet. Kære Læser, undlad ikke at møde i den nye Festklædning. Du vilde savne noget i din Paaskeglæde, hvis du ikke var til Stede for at tage imod din Konge ved Festmaaltidet. Vær du en af de mange bedende og andægtige Kristne, der Paaskemorgen fylder vore Kirker, og gør da ligesom de fireogtyve Ældste, hvorm Johannes taler i Aabenbaringen: »De faldt ned for ham, som sidder paa Tronen, og tilbad ham, som lever i al Evighed, og lagde deres Kroner ned foran Tronen og sagde: Værdig er du, Herre, vor Gud, til at annamme Pris og Ære og Magt; thi du har skabt alle Ting, og ved din Vilje blev de til og er de skabte.«

Da maa du nære Haabet om, at det Ønske gaar i Opfyldelse, som Præsten udtaler i samme Øjeblik, som Kongen kommer: »Vor Herres Jesu Christi Legeme bevare din Sjæl til det evige Liv. Amen!«

Fr. Rudolf.

Korset — Livets Græ.

Gil Bjergets Gind mit Øje
 jeg løfte vil og se,
 hvor Frelsen fra det høje
 randt frem af bitrest Ve,
 som Vandet lifligt vælded
 af Sten for Mose Stav —
 men Kristus selv er Fjeldet,
 som Livsens Vand os gav.

Han bar sit Kors, det tunge,
 ad stenet Lide op,
 og Slag der hørtes runge
 saa dumpt fra Bjergets Top;
 i Haand og Fod en Rilde
 der sprang med røde Stænk,
 men Frelseren er stille
 som Lam paa Slagterbænk.

Alk. Livets Græ sig hæver,
 dets Rod i Klippen staar,
 det blege Legem svæver
 og bæres kun af Saar.
 O Kors, du skal som Kronen
 i Frelsens Rige staa!
 Og om det saa er Kronen,
 vor Konge har den paa.

Hans Blod er Purpurkaaben
 og Strimer af hans Dragt;
 hans Favn staar udstrakt aaben,
 frem mod Alverden rakt.
 Kun Fattigdommen bliver
 ham tro i Døden Ve'r;
 sin Moder han os giver
 og ejer inlet mer.

Saa sort som Synd paa Fjeldet
 har haabløst Mulm sig lagt,
 til Syndens Pris er gældet
 og døbt den nye Pagt.
 Guds Lam, som vilde bøde
 for Syndens sorte Grods,
 Guds Lam, som for os døde,
 forbarm dig over os.

Johs. Frederiksen.

Alvastra Kloster.

(Af Edw. Ortvad.)

(Fortsat.)

At ikke Sverige selv var i stand til at skabe de ældste cistercienserklostre tilstrækkelig tilvækst, navnlig til den bestanddel af konventet, der skulde have de højere vielser, er klart. Derfor skaffede man sig de fornødne personer fra Tyskland og England og sikkert også hjemme fra de gamle moderklostre. Således blev Alvastra istand til at sende aflæggere til Lurø ca. 1144 (det senere Varnhem) og Vigby ca. 1160 (det senere Saba) og danne Gudsberga 1486. Lyse i Norge blev plejebarn ifølge generalkapitelbeslutning i 1213, hvilken abbeden af Ås i Halland fik pålæg om at meddele Alvastras abbed, der ikke var tilstede. Med disse klostre havde han at føre tilsyn, og desuden var han visitator for nonneklostret Vreta og Sko, om end det blev nærmest kun i teori. Men da Alvastra var Clairvaux' ældste datter i Sverige, stod dets forstander tillige som en slags overabbed for landets samtlige klostre af Cistercieordenen og var i senere tider inkassator af afgifterne til Citeaux.

Den rette ånd holdt sig længe, og klostret nåede en høj blomstring, både åndelig og materiel. I 1262 høres første gang om optagelse af livsvarige pensionærer — i dette tilfælde en enke, og dets sygehus for ikkemunke nævnes i et testamente af 1385.

Med biskopperne stod konventet stadig på bedste fod, så de og abbeden kunde samarbejde ved givne lejligheder.

og klostret nød godt af bispestolens bevågenhed. I 1288 ydede Alvastra i kraft af sin asylrets ukrænkelighed fristed til den 200 år senere kanoniserede biskop Brynjolf I Algotson af Skara i Vestergötland, da denne måtte unddrage sig kong Magnus I Ladulås' vrede over, at bispens broder Folke i 1287 med vold havde bortført fra Vreta klostres opdragelsesanstalt til Norge lagmand Svantepolk Knutsons datter Ingrid, og navnlig kongens mistanke om politisk virksomhed til bedste for den i 1275 afsatte ældre broder af kongen, Valdemar Birgerson. Den gang var Nikolaus (Nils) forstander, idet han nylig fra abbed af Nydala var bleven forfremmet til abbed for Alvastra.

Siden klostrets oprettelse viste Sverkers æt sig vedblivende som dets velyndere, gav rige gaver og valgte sit hvilested i dets kirke. Her begravedes således Sverker I (myrdet julenat 1156) og dronning Ulfhild, Karl VII Sverkersøn († 1167), Sverker II Karlson († 1210) og dronning Ingegerd — jarl Birger I Brosas datter, samt den unge Johan I Sverkersøn († 1222), den sidste af Sverkerætten; ligeledes Sverker IIs datter Helena (Elin) med sin mand lagmand Sune Folkesson († 1247). Stormandsætter fulgte eksemplet, dragne af stedets højtidelige fred, så kirken bl. m. a. kom til at huse Birger jarl I († 1202) med hustru Birgitte — datter af kong Harald Gille — og deres datter Kristina, ligeledes Birger II jarls broder Elof Magnusson med hustru, og jarlens svigersøn rigsråd Sigge Guttormson med hustru Kristina.

Af de utallige velgørere kan her nævnes nogle af dem, hvis gavebreve og testamenter ¹⁾ omfatter flere klostre, f. eks. rigsråd Magnus Johannesson Engel, som i 1283 testamenterede Nydala og Alvastra hver 40 mark penge, Saba 10. Kong Magnus Ladulås gav 22. februar 1285 3 mark rent sølv til hvert Cisterciakloster i Sverige, ligesom st. Birgittas fader lagmand Birger Person 1326 gav 3 m. p.; ved opgørelse af dennes anden hustru Ingeborgs, Birgittas moders, testamente i 1314 var der tilfaldet Alvastra, Nydala, Varnhem og Juleta 2 m. p. til hvert. Det var altså kun smågaver,

¹⁾ De fleste her anvendte aktstykker findes i *Diplomatarium Suecanum* (indtil 1350), *Svenska riksarchivets pergamentsbref* (1351—1400), *Svensk diplomatium* (1401—20) og *Handlingar rörande Skandinaviens historia*.

denne rigets mægtigste mand ofrede. I Karl Estridsons testamente af 1286, ved hvilket han skænkede Varnhem og Alvastra jordegods, Juleta, Nydala og Gutvalla 4 m. p. hvert, har vi den første opregning af samtlige da eksisterende mandsklostre. Den ædle marsk Torkil Knutson, hvem kong Birger Magnusson på sine brødre hertugerne Erik og Valdemars tilskyndelse lod halshugge uskyldig 10. februar 1306, opsatte i fængslet i Stockholm dagen før sin død sit testamente, ved hvilket han skænkede 5 m. p. til ethvert kloster i Sverige. Et andet almenomfattende testamente er det, som denævnte hertuger Erik og Valdemar affattede den 18. januar 1318 i sit fængsel i Nyköping, hvor kong Birger i december havde ladet dem hense på grund af borgerkrigen, de havde rejst imod ham, og hvor han i juli lod dem dø hungersdøden. Fællestestamentet fastsætter til Alvastra, Nydala, Varnhem, Juleta og Ruma 20 m. p. til hvert. Den førømtalte Ingrid Svante-polksdatter testamenterede fra Vreta i 1321 10 m. p. til Alvastra og til ethvert andet kloster i Sverige 3. Kong Magnus II Smek og dronning Blanka af Namur testamenterede 1. maj 1346 100 m. p. til lige deling mellem samtlige gråmunkeklostre i Sverige og på Gotland. En anden stor gave var fra den umådelig rige og mod kirken altid rundhændede jorddrot drost Bo Jonson Grip, som i påsken 1384 skænkede 100 m. p. til ethvert af klostrene i Sverige og på Gotland, dog mod afholdelse af to sjælemesser med vigilier ugentlig i hvert kloster i tre år.

Blandt gaveydere, der særlig interesserede sig for Alvastra, er kong Sverker IIs datter Helena, Sune Folkesons hustru, der i 1240 skænkede to gårde, en kværn og en skov på Visingø i Vettern, da hun »havde erfaret, at alt kød er hø, al dets ære som græssets blomst, og at alt kød vender tilbage til sin oprindelse d. v. s. støv til støvet.« I klostret ønskede hun sit gravsted. Hendes datter Benedikta, Svantepolk Knutsons hustru, skænkede i 1261 tre gårde. Endvidere bør fremhæves Johan Erlandson. Han med hustru havde fået en klostergård til vederlagsfri afbenyttelse på længstlevendes livstid og udbeder sig nu i 1327 en grav til dem begge, hvorhos han skænker 40 m. p., 6 ko- og 4 oksehuder m. m. samt sin

gård og anfører den særlige bevæggrund: »Da de ærværdige munke har opfostret mig fra barn af og i alt behandlet og elsket mig hæderligt og priseligt . . .« 1363 betænker en testator klostret og dernæst særskilt præstebordet med fast ejendom. Væbner Heyne Snakenborg minder d. 25. marts 1383 om, at Alvastra har tilgivet ham og afdøde hustru Benedikta, hvad de tidligere havde forbrudt imod klostret, og han stifter derfor nu ved st. Laurentii alter, hvor hun ligger, og hvor han selv vil ligge, en årlig messe for sig og sine to hustruer og giver til abbedsbordet en hel del jordegods og noget til klostrets underhold. Under 3. maj 1385 findes en testamentarisk gave særlig til sygehuset, til sakristiet, til klostret og til abbeden. At der stundom bragtes medgift ogsaa til mandsklostre, fremgaar af et aktstykke fra 1363: Sune Elavusson indtræder i konventet, og i den anledning giver faderen, Elavus Bengtson, nogle besiddelser og til sønnens underhold et eget stykke jord.

Også de fattige blev betænkt ved foundationer. Således oprettede Kristina Fastosdotter i midten af 13de årh. sit testamente, ved hvilket hun sikrede sig grav i klostret og stiftede 20 årlige messer, hvorfor hun gav jordegods; efter at der af hvert års indtægter var fradraget en vis part til vedligeholdelse af kirkeklæder, skulde der i den uge, messerne blev holdt, bruges en sum til munkenes bord, en anden del til kontant almisse og bespising for 40 fattige med øl, brød, flæsk og smør, og hvad penge der saa blev tilovers, skulde den munk have til privatbrug, som havde haft ulejligheden. Ligeledes gav i 1307 Holger Ulfson en gård imod årlige messer og bespising af 24 fattige.

(Fortsættes.)

Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917.

12. Protestantismens Udbredelse.

Maaske vil enkelte, der har læst de forudgaaende Kapitler og set, hvor lidt man kan stole paa de gængse Fortællinger om Luther, forundret spørge: Ja, men hvorfor

er saa mange gode og lærde Folk Tilhængere af denne Mand? Hvis hans Lære og Prædikener indeholder saa mange Selvmodsigelser, hvis hans Optræden har haft saa mange ukristelige Følger, hvis han ikke har »reformeret« Stat og Kirke og Familie og endnu mindre ved sin personlige Adfærd overfor anderledes tænkende har fulgt Kristi Lære om Selvbeherskelse, Sanddruhed og Kærlighed — hvoraf kommer det saa, at han med det samme fik saa mange Velyndere og Tilhængere og den Dag i Dag af saa mange anses for en Gudsmand?

Her ligger en stor Vanskelighed for en gensidig Forstaaelse mellem os Katholikker og Protestanterne. Thi selv i England, hvor jo Reformationens fyrstelige Ophavsmænd, Henrik VIII og Elisabeth, i langt højere Grad bærer Verdslighedens og grove Lidenskabers Præg, er jo endnu den største Del af Folket protestantisk, omend i forskellige Afskygninger, og skønt allerede mange søger Vejen tilbage til Moderkirken. Thi man siger fra protestantisk Side i England ligesom i det protestantiske Nordtyskland: Ja, vi indrømmer, at hine Protestantismens Ophavsmænd havde deres store Svagheder, at de paa en tyrannisk Maade indførte den nye »rene Lære« — men det var nu engang den nødvendige Udvikling, vi maatte komme fri fra »forældede« Indretninger.

Denne Tanke er ogsaa den fremherskende hos Protestantismens moderne aandelige Førere, altsaa navnlig visse tyske Universitetsprofessorer. De indrømmer, som f. Eks. Harnack, Pfleiderer o. a., aabent, at de ikke længere tror paa Morten Luthers og de saa ofte forandrede symbolske Bøgers »rene Lære«. De er, som vistnok Hovedmassen af Protestanterne nu til Dags, frigjorte fra den oprindelig af Fyrsterne paabudte positive Dogmatik. Det er det negative, som nu er tilbage. Bortset fra, at de fleste Mennesker religiøst eller rettere konfessionelt staar dér, hvor deres Forældre staar, og at de ikke gider anstrenge sig ret meget i Retning af konfessionelle Undersøgelser — bortset derfra er det saa mageløst let at blande den nyere Kulturudviklings Fremskridt sammen med Reformationen. Alle har jo fra Barn af hørt om den »Gudsmand« Morten Luther og om den skrækkelige Til-

stand under »Pavedømmets Mørke«. Alle faar de ogsaa i deres Avis- og Romanlektüre ret jævnlig en lille Forfriskning med Nonner, der »indemures«, med Munke, »der bryder ud«, med Pavedømmets Stejlhed overfor de »oplyste« Regeringer, om »alle moderne Tankers« Fordømmelse ved »Modernismen« o. s. v. Dette er fuldstændig nok til at holde de fleste Mennesker, der er fødte i Protestantismen, aldeles borte fra at lære den katholske Kirke at kende. Hos de fromme Protestanter kommer dertil deres Prædikanters Talen imod »Romerkirken« og frem for alt den virkelig religiøse Fred, de nyder ved et fromt, kristeligt Levned. De siger: Jeg har Jesus, hvad behøver jeg mere?¹⁾

Ganske vist er denne sidste Slags Protestanter mere udsat for at lære den fulde religiøse Sandhed at kende end den første, der i Grunden er ligegyldig og bare kulturstolt. Thi den fromme, sandhedssøgende Protestant læser og tænker mere over religiøse Problemer og kan ved en tilfældig Berøring med en god Katholik eller en katholsk Bog eller ved Naadens særlige Førelse ad direkte Vej komme til at indse, hvad den katholske Kirke virkelig skjuler i sig. Og da vedkommende ikke er kulturstolt, men »ydmyg af Hjertet«, finder Naadens Kald lettere Indpas.

Men skønt dette forklarer os en Del af det nævnte Spørgsmaal, maa vi dog, for at faa et fuldstændigt Svar, se paa nogle rent historiske og nogle psykologiske Grunde for Lutheranismens og overhovedet Protestantismens Udbredelse.

At Jordbunden var modtagelig for store kirkelige Forandringer i det 16. Aarhundrede, har vi tidligere nævnt. Paverne havde, dels ved en altfor ensidig juridisk Embedsførelse, dels ved deres politiske Interesser, dels ved store personlige Forsyndelser, selv bidraget meget til at nedsætte deres Stilling i mange Landes offentlige Mening. Den store Rigdom, som fandtes i Kirkens, d. v. s. Bispernes, Domkapitlernes og Abbediernes — altsaa ikke alle Klostres, alle

¹⁾ Denne Indvending høres ofte og beroliger fromme Protestanter, der tilfældigvis støder paa vor Kirkes Sandhed. Vi svarer: Der behøves at lære denne Jesus at kende og at rette sig efter hans udtrykkelige Villie om Enhed i Troen.

Menigheders²⁾ — Hænder fristede mange til at søge et gejstligt Kald og fristede udenforstaaende til at ærgre sig over Kirken. Fyrsterne laa paa Lur efter at faa presset Pengeafgifter af dem.

Fyrste- og Statsmagten havde siden det 13. Aarhundredes Slutning mere og mere løsnet sig fra Kirkens Indflydelse. Man maa forresten ikke tro, at Kirkens Indflydelse var noget, Kirkens Mænd havde tilsneget eller tilranet sig. Nej, paa den Tid, da f. Eks. det nuværende Danmark, England, det gamle tyske Rige organiseredes, blev de samtidig kristnet. Det var Kirkens Mænd, der lærte Kongerne at styre paa en mere civiliseret Maade. Det var dem, der lavede Lovene, raadede til Krig og Fred og navnlig støttede Kongerne og littede dem Regeringens Udøvelse i de enkelte Provinser og Byer, der var Biskoppernes eller Abbedernes Residens. Derfor fik de ogsaa saa mange Gaver i Jordegods. Men allerede i Middelalderens Blomstringstid var Kongernes Kancellier og deres Medhjælpere til Dels bleven selvstændige. Der førtes endog haarde Kampe imod Kirkens Mænd. Dog først ved Middelalderens Slutning stod Kirkens Jordegods og dens politiske Indflydelse og Nytte ikke i noget rimelig indbyrdes Forhold. Hvad laa nærmere, end at Fyrsterne ved at indføre den da opdukkende Protestantisme huggede Knuden over med et kraftigt Hug i Stedet for møjsommeligt at rede ud, hvad der burde beholdes (den katholske Troslære og apostoliske Organisation), og hvad der kunde forandres (de økonomiske og socialpolitiske og mange kirkelige Forhold).

Desuden ligger der i nye Tanker en dragende Magt. Det var noget fristende for mange, navnlig de humanistisk dannede Mennesker, at gaa imod den gamle kirkelige Slendrian, imod de altfor mange Klostre, imod de pavelige Reservater og andre Forrettigheder. Det var naturligt, at Bevægelsen ikke stoppede ved disse Krav, men nu

²⁾ Naar der tales om „Klostrenes Rigdom“, bør man huske paa, at dette kun gælder de store, gamle Benediktinerklostre og lignende Stiftelser, hvis Forstandere var Rigets „fødte“ Stormænd og ofte havde Fyrsterang. Men de saa bekendte Karmeliter- og Sortebrødre- og Graabrødre-Klostre, som var de mest talrige, var ingenlunde rige. De levede heller ikke af „Tiggeri“, men af deres Arbejde, om end de to sidstnævnte ogsaa bad om frivillige Almisser, d. v. s. tiggede.

gik videre, og navnlig der, hvor Fyrstemagten med en næppe dulgt Glæde saa paa dette Røre, som jo kun kunde bringe den Fordele, aabent frigjorde sig for den gamle Kirkes Myndighed, selvfølgelig med Bibelen i Haanden. Dette med Bibelen var det mest dragende. Derved fik Morten Luther, Zwingli, Karlstad og i Danmark Hans Tausen, Sadolin og Palladius det højst nødvendige Grundlag for alt, hvad de i religiøs og kirkelig Retning ønskede at ødelægge eller bygge op. De skældte og tordnede mod Menneskevæsenet, imod Pavedømmets gruelige Vildfarelser og var samtidig den kristelige Alvors, Evangeliets, den »rene Læres« Talsmænd. Vi vil slet ikke — og kan slet ikke — undersøge, hvor megen personlig Ærlighed og Overbevisning der laa i disse Tordentaler for »Evangeliet«, d. v. s. deres egne nye Meninger. En Agitator kan uden Tvivl leve sig saaledes ind i sin Sag, navnlig naar det gælder om at slaa en Konkurrent ned, at han virkelig mener, hvad han med Rhetorikkens hele Varme forkynder for Masserne. Desuden blandede baade Luther og Tausen — for at holde os til disse to — saa mange sande, begrundede Bebrejdelser med andre Krav, der aldeles kuldkastede den gamle Kirke og benægtede Tros sandheder, at det var meget vanskeligt, om ikke umuligt, for Menigmand at skelne og stoppe op i rette Tid.

Naar vi derfor sagde, at Fyrstemagten med Tvang paabød Lutherdommens Indførelse, maa vi huske paa, at dette gælder Reformationens endelige og almindelige Indførelse, ingenlunde dens Indførelse overhovedet. Havde der hersket Trosfrihed, vilde Folket sandsynligvis være bleven splittet i konfessionel Henseende. Thi der var meget dragende den Gang ved de nye Tanker, om de saa end — ligesom ved den franske Revolution — kun i deres Begyndelse havde Berettigelse og repræsenterede et Fremskridt, medens senere, da selve Grundlagene — her for Kirken, der for Staten — blev angrebet, den ene Ødelæggelse fulgtes af den anden. Men det er noget, mange Folk ikke kan tænke sig: nemlig at Verdenshistoriens Linjer med Hensyn til Livets store Goder ingenlunde betyder et absolut Fremskridt paa alle Punkter.

Ja, til at forklare Reformationens Udbredelse var der endnu noget at sige. Et Punkt vil vi kun antyde: nemlig Lysten til Uenighed blandt Menneskene. Det lyder som et Paradoks, eftersom vi jo alle raaber: Fred, Fred. »Men der er ingen Fred«, svarer den h. Skrift. Paa hvilket Omraade hersker der da Fred? Kun i Paradiset og maaske ogsaa i et Museums stille Sale! Der, hvor der er jordisk Liv, er der Kamp. Og netop det Omraade, som skulde være et af de mest frédede, Videnskaben, er jo en uafbrudt Slagmark, hvor Nederlag og Fejlgreb har krævet store Ofre.

Skulde der saa paa Religionens Omraade, det højeste for Menneskeaaanden, ikke ogsaa være Kamp, Ødelæggelse, Nederlag og Sejre? Vor Frelser taler om »denne Verdens Fyrste«, der søger at ødelægge Sjælene. Han kræver af sine Disciple aandelig Kamp ved at »vaage og bede«, og hele Kirken gentager for sine Børn Apostelens formanende Ord: »Arbejd som en god Kristi Jesu Stridsmand« [2 Tim. 2,3]. Denne Kamp gælder ikke blot selve Dyds-livet, men ogsaa Bevarelsen af den overleverede Tro. »O Timotheus! bevar, hvad der er dig betroet, idet du vogter dig for de daarlige nye Talemaader og Modsigelser af den falskelig saakaldte Videnskab [Gnostikernes Lære]« (1. Tim. 6,20). Og den h. Petrus advarer mod de »falske Lærere«, der optræder og »skal optræde« iblandt de kristne Menigheder. Thi der var allerede den Gang nogle, der »forvirrede« og »forvendte Kristi Evangelium« i Modsætning til Apostlenes gamle Evangelieforkyndelse. (Gal. 1,7). Altsaa er der Kamp, ogsaa paa Lærens Omraade, og det ingen ligegyldig Kamp. Det maa vi huske paa, thi Herren har forudsagt den. (Matth. 24,4,5.)

Naar der altsaa allerede i de første Tider, hvor Trosbegejstringen var saa stærk, kunde opstaa Modsigelser og Strid indenfor Kirken — ganske vist med det Resultat, at disse Vranglærere blev udelukket — hvor selvfølgelig er det saa ikke, at der ogsaa i Tidernes Løb, da Kristenheden blev større, kom større Modsigelser og Bevægelser henimod »Særkirker«.

Særkirkernes Bestaaen udelukker ikke blot ikke, men ligefrem beviser den almindelige Kirkes, den ene retsmæssige Kirkes Fortrin. Det gælder for os, ligesom for de

første Kristne, at være »varsomme«, at »prøve Aanderne«, eftersom der er nogle, der »forvirrer« og »forvender Kristi Evangelium«. (Gal. 1,7.) Det gælder altsaa om den sande Tro som om andre Ting, der er værdifulde her i Verden, at den skal »findes«, naar man — »søger«, og at den skal »bevares« under Anfægtelser og Angreb, eftersom Kristi sande, uforandrede Lære er en kostbar Perle.

F. F. M.

En Indsigelse med Svar.

Herr Redaktör!

I »Nordisk Ugeblad for katholske Kristne« nr. 6 (11. febr. 1917) förekommer i uppsatsserien »Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917« s. 100 f. ett omnämnande av reformationen i Sverige i följande ordalag: »I Sverige var hele »Reformationen« fra Gustav Vasas Side i den Grad knyttet til en Finansoperation, at man med Rette kan tvivle, om den »sande lutherske Lære« nogen Sinde havde sejret, hvis Kirken fra først af havde stillet sig imødekommende overfor Kongens Pengetrang og frivilligt havde givet Afkald paa den største Del af sine Rigdomme.«

Då denna reflexion är mycket missvisande, anhåller jag, att Ni i den historiska sanningens intresse ger utrymme i Eder tidskrift för nedanstående upplysningar.

Gustav Vasa stod vid början av sin regering inför den ytterligt svåra uppgiften att rekonstruera det svenska riket, som var i djupaste förfall efter unionstidens strider och olyckor. Den reduktion av kyrkans gods, som beslöts i Västerås 1527, och som tillintetgjorde kyrkans världsliga makt, var ett nödvändigt led i detta nationella förnyelsearbete, då kronan led brist, medan kyrkan var oskäligt rik. Kyrkans ledande man, biskop Brask, motsatte sig reduktionen, måste tvingas med på den, och lämnade efter beslutet Sverige.

Det är uppenbarligen denne »finansoperation«, som artikelförf. åsyftar. Han menar alltså, att om Brask gått med på reduktionen, så skulle reformationen förmodligen icke ha kommit till stånd. Men han glömmer därvid, att reformationens religiösa åskådning då redan i flera år haft en hängiven förkunnare i Olavus Petri. Dennes författerskap, som har en lika grundläggande betydelse för den nyare tidens Sverige på det andliga området som Gustav

Vasas verk på det politiska, var icke kyrkopolitiskt utan rent religiöst orienterat; det började ju med en enkel, opolemisk evangelisk andaktsbok, »En nyttig undervisning«, och en översättning av Nya Testamentet (1526). Olavus verkade under kungens beskydd. Det finns tydliga tecken till att Gustav Vasa — om det än, som sagt, fanns starka nationella skäl till hans ekonomiska politik emot kyrkan — dock även personligen var en övertygad anhängare av den evangeliska åskådningen, vilken ju och i Västerås blev antagen för den svenska kyrkan.

Det kan ha sitt intresse att fråga sig, vad anledningen var till att Brask icke följde den utväg, som artikelförf. — alltför optimistiskt — anger såsom den som skulle ha räddat katolicismen i Sverige. Det är icke svårt att se. Anledning låg i hela hans utbildning och föregående verksamhet. Han hörde till den under unionstiden på svenska kyrkans högre poster dominerande typ av katolska kyrkomän, som blivit utbildade framför allt i kanonisk rätt och för vilka kyrkans yttre maktställning var en huvudsak. Han satte denna maktställning framför landets välfärd. Och när en ny religiös rörelse kom, ville han strax gripa till yttre maktmedel: när Olavus Petris förkunnelse började bli bekant (1523), yrkade Brask genast på att inkquisitionen borde införas för att utrota kätteriet.

Uppsala, den 19. mars 1917.

Högaktningsfullt

Knut B. Westmann,
Docent vid Uppsala Universitet.

*

*

*

Svar til Hr. Docent Knut B. Westmann.

Det glæder mig, at de smaa Indlæg om Reformationen vækker til Eftertanke ogsaa i Sverige. Hr. Docent Westmann har Ret i, at jeg ved Udtrykket »finansoperation« hovedsagelig — men ikke udelukkende — sigtede til den Reduktion, der »beslöts« i Vesteraas 1527 eller, som andre vilde sige: der af den pengetrængende og pengebegærlige Gustav Vasa blev tvunget igennem i Vesteraas. 1)

Men jeg mener ogsaa hele det allerede før 1527 paa-begyndte og senere med Vold og Magt fortsatte Kirkeran

1) Om Gustav var »personligen övertygad« om sin nye Tro, har intet at gøre med Princippernes — altsaa det 7. Buds — Gyldighed. Ogsaa danske Konger saasom Kristian III, Frederik II, Kristian IV kaldtes af ældre Historieskrivere for »fromme«, hvad der ingenlunde er ensbetydende med, at de altid var sædelige eller fulgte Samvittighedens Bud. De lutherske Forfattere roste dem, for de holdt paa Lutheranismen efter den Tids Smag. Hvor kommer vi hen, hvis vi vil retfærdiggøre Reformationen med disse Herrers »Overbevisning«?

i Sverige. Saaledes skriver selv den protestantiske Historiker Niels Bache i sin bekendte Nordens Historie [3 Bd. S. 387]: »Imidlertid vedblev Gælden at vokse, uden at Midlerne til at dække den forøgedes i nogen mærkelig Grad. I sin Nød greb Gustav da til en paa den ene Side sikker, men paa den anden Side ogsaa yderst farlig Udvej: han angreb Kirkens Gods. I Januar 1529 bød han, at saa godt som al Kirketiende for det forløbne Aar over hele Riget skulde tilfalde Kronen, for det næste Toaar anvendtes to Trediedele af Tienden paa samme Maade. Kirker og Klostre maatte udlevere en stor Del af deres kostbareste Klenodier, Soldaterne lagdes i Kvarter hos Munkene; flere af Kirkens faste Ejendomme, f. E. Grips-holm, inddroges, men hver en, der ikke godvillig højede sig, fik den strenge Herres Vrede at føle.« [Fremhævelserne af mig].

Hvis Hr. Docent Knut Westmann kalder dette Røveri, som jeg med et mildt Udtryk benævnte »Finansoperation«, et »nødvendigt led i dette nationale fornyelsesarbete,« kan jeg ikke følge ham. En Reduktion af Kirkens Indtægter var paakrævet, som jeg selv i mine »Tanker« hævder, men den burde være sket paa en Maade, der ikke saarede Retfærdighedsfølelsen.

Docent Westmann mener, at jeg tilskrev alene denne Finansoperation Reformationens Indførelse i Sverige. Dette er snarere »mycket missvisande.« Jeg skrev kun, at man med Rette kan tvivle,« om den lutherske Lære havde »sejret« i Sverige, hvis ikke Kongens Appetit paa Kirke-gods havde været saa stor. Sandsynligt er, at hvis Kirken ikke var bleven plyndret, hvis Kongen havde respekteret dens Eje, at saa Kirken havde kunnet løfte sig til et ordentligt Forsvar. I saa Tilfælde var der nok bleven oprettet en Del lutherske Menigheder i Byerne, men det er tvivlsomt, om Lutheranismen havde sejret Landet over.

Eller tror Docenten, at Lutheranismens Sejre efter Landsgrænserne var et Resultat af Folkets eller Adels klare Overbevisning? Det er en psykologisk Umulighed, og jeg haaber, at mine ærede Modstandere er enige med mig i, at Trangen til Penge og Lysten til forøget Fyrstemagt har hjulpet de religiøse Elementer i Reformationen vel meget eller, efter vore Begreber — for meget.

Jeg beder Docent Westmann om at læse alle mine Artikler, ogsaa dem, hvori jeg taler om Kirkens Brøst og om det religiøse Element i Reformationen og dens Mænd. Om Sverige specielt har jeg ikke skrevet, heller ikke meget om Danmark, ellers vilde Artiklerne være blevet til lange Afhandlinger. At Olaus Petri og andre, som i Danmark Tausen, Sadolin og Palladius, var religiøst interesse-

rede Mennesker, der har talt og skrevet mangt et godt, kristeligt Ord, skal ikke benægtes. Disse Reformatorer flød over af evangeliske Ord og vilde arbejde for et religiøst og sædeligt Levned — bare man fulgte deres nye Særmeninger! Man behøver heller ikke at være særlig belæst i det 16. Aarhundredes Brevlitteratur for at lægge Mærke til den gudelige Salvelse, der ledsager Fyrsternes og Reformatorerens Interessepolitik. Derfor lader vi Katholikker os ikke friste af Luthers, Tausens og Olaus Petris Religiøsitet.

Jeg dømmes forresten ikke disse Reformatorerers subjektive Anskuelse, thi hvor mange Vanskeligheder findes der ikke paa Livets og Tankernes Vej! Men objektivt set har disse Mennesker ødelagt meget og med deres Bibel-Principper først de nordiske Kristne ind paa logiske og religiøse Urigtigheder.

F. F. M.

Fastealmisse.

Mon vore Katholikker har den rette Forstaaelse af Fastealmissens Betydning? At alle og enhver, som overhovedet kan undvære noget, ogsaa i Samvittigheden er strengt forpligtet til at yde den? Kirken byder os et føleligt Afsavn i Fastetiden; men da der er bleven givet saa mange Lempelser med Hensyn til den legemlige Faste i dens oprindelige Strenghed, saa skal der bødes herpaa ved en anden god Gerning, nemlig en passende Almisse, som svarer til den enkeltes Livsvilkaar og Formuesomstændigheder. Bedømmelsen af, hvad der er passende, overlades til enhver Katholiks gode Vilje og fromme Sindelag. Mon 1 — een — Øre om Dagen vilde være for meget? Det vilde blive 46 Øre for hele Fastetiden — lad os saa afrunde det til 50 Øre. Maaske er der dem, som endogsaa kan give baade en Krone eller to eller det tidobbelte heraf.

Men regner vi med 50 Øre pr. Hoved som Gennemsnit, saa bliver det for de danske Katholikkens Vedkommende — uden Polakkerne — en Totalsum paa rundt 6000 Kroner.

Denne Sum kunde og burde naas, dersom enhver Katholik gjorde sin Pligt; og hvilken betydningsfuld Hjælp vilde det ikke være for det Apostoliske Vikariat, som nu mere end nogen Sinde før trænger til materiel Støtte.

Derfor, danske Katholikker, husk Fastealmissen!

Jejunus.

Den solgte Bog.

(Sluttet.)

Vor Student tog Bogen i Haanden. Det var Jauschmanns Bønne- og Opbyggelsesbog, som en Gang havde været smukt indbundet i Fløjl, men nu var fuldstændig værdiløs. Dog, Damens Holdning og Udseende fortalte tydeligt nok, at det var det sidste Nødbanker, som hun kunde kaste ud. Saadan en Student er snu og fræk til-lige og paastaar ofte Ting, som han selv ikke tror.

Altaa tænkte han paa at narre Müller til at øve denne Barm-hjertighedsgerning ved at afkøbe den stakkels Dame Bogen; han sagde derfor højt og med fuldeste Bryststone: »Hr. Boghandler, Bo-gen er en Raritet; Forfatteren er forlængst død, et nyt Oplag altsaa ikke mere muligt, og efter Omstændighederne kan det komme til, at man betaler 20, ja 40 Mark for et saadant Eksem-plar. Fem Mark kunde De vel give derfor!«

Men i sit stille Sind tænkte Studenten: »Vel har jeg ikke tabt meget med min Richter-Dove, hvad Visdom anbelanger; men for lidt har du dog givet mig derfor; altsaa vilde det kun være en udjævnende Retfærdighed, dersom jeg fik dig til at give Da-men 5 Mark for den gamle Bønnebog.«

Men Müller var heller ikke noget Fæ og i Særdeleshed den Dag ikke oplagt til at gøre en god Gerning. Han sagde: »Unge Herre, Tiderne er daarlige. Af Folk, der bringer mig Bøger og siger, at det er Rariteter, gives der nok, som De selv véd: men Folk, der køber det Stads, er sjældne, og min Butiksleje skænker mig heller ingen. Jeg kan ikke bruge den Bog. Gamle Bønnebøger er nu engang ikke paa Moden, og derved bliver jeg.«

Damen havde hørt til i Tavshed; dobbelt ydmyget vendte hun sig efter en let Hilsen mod Døren.

Men Studenten kom hende i Forkøbet.

»Det er jo muligt,« sagde han roligt, »at en af os to tager fejl, Hr. Müller, men jeg for min Del anser ikke 5 Mark for meget for den Bog.« Og i en ligefrem bedaarende elskværdig Tone vendte han sig til Damen: »Undskyld, hvilket Værd tillægger De Bogen?«

Men hun formaaede overfor dette lille Blik af varm Delta-gelse ikke mere at bevare sin Fatning. Rask sagde hun: »Aa, min Herre, kunde jeg dog blot faa noget for den!«

»Vilde De overlade mig den for 5 Mark?« spurgte Studenten atter i en Tone, som om Damen og ikke han gjorde en Indrøm-melse.

»Ja visselig,« var det raske Svar, og det glade Glimt i hendes Øjne viste tydeligt nok, hvilken Sten der dermed faldt fra hendes Hjerte.

»Godt, saa skal Forretningen straks være afgjort,« sagde Studenten. Og med en Mine, som om han ikke havde taget de 5 Mark, som han gav Damen i Haanden, fra de eneste 6 Mark, som han overhovedet besad, men fra en halv Million, sluttede Forretningen.

Damen trak Sløret ned og gav ham Haanden Et sky Tryk fra de magre Fingre sagde ham, at han havde bevist hende en usigelig Velgerning.

En halv Time senere finder vi Damen i hendes Bolig. Foran Gudsmoderstatuen paa Kommoden, hvis gammeldags indlagte Arbejde virker sælsomt afstikkende overfor det lille Kammers øvrige Armod, synker hun ned, og en Taareflod baner sig Vej under Tak og varm Bøn for Velgørenen, der har befriet hende for at maatte fryse og sulte paa Julefesten. Hundrede Gange gentager hun den Bøn: »O hellige Kristusbarn, gengæld den gode Herre tusindfold, hvad han har gjort imod mig. Jesu hellige Moder! Bed dog ret meget for ham, og anbefal ham til din Søn!«

Men Studenten var noget anderledes tilmode. Med en hel Mark til Formue spadserede han langsomt og betænkelig ned ad Gaden; det var dog en Smule galt med denne Jul, og saa skulde han denne Aften endnu været til Juletræ, og hvem der ventede paa ham, det vidste han ogsaa. Nu skulde han hverken se Juletræet eller hende!

»Jeg var egentlig et Fæ,« mumlede han, »at jeg saaledes lod mig overrumple; men saaledes gaar det, naar man er for god.«

Ja, han havde rigtignok været for god, dog ikke denne Gang, men tidligere, i mere end et Aar, hvor han havde skænket de løse Selskaber og Forførerne for megen Opmærksomhed. Og havde han ikke gjort det, saa havde han heller ikke den Dag behøvet at gaa til Müller. Men den kostbare Present, som han havde givet hin Kokette, havde ganske slugt den Sum, hans Forældre havde sendt ham til Julen. Dersom hans Moder vidste det!

Betænkeligt, ja endogsaa ret uhyggelig alvorligt blev det Studenten om Hjertet, som han planløst gik gennem Gaderne. Virkede allerede den fattige Dames Bøn til hans Forbedring? Han saa op: der stod han alene under et Par Træer; op af Vinternattens Taage ragede højt i Vejret Kirketaarnet, og svagt skinnede igennem Vinduerne det evige Lyses Skær.

»Ak, jeg kan dog ikke gaa ind!« sagde Studenten ved sig selv, »jeg er ikke værdig til at træde frem for Højalteret.«

»Kom til mig, alle I, som lider Møje og er besværede!« sagde det i hans Indre, »selv om I er betyngede med Synd, vil jeg vederkvæge eder, og I skal finde Hvile for eders Sjæle.« Studenten gik langsomt ind. Derinde i Kirkens Halvmørke stod talrige Skikkelser omkring Skriftestolene.

»Ak, nu kan jeg dog ikke skrifte,« sagde Studenten atter til sig selv.

»Se, nu er Frelsens rette Tid,« talte det igen i hans Indre. Og det skete, da Rækken kom til ham, traadte Studenten ind i Skriftestolen og dvælede længe derinde, og da han kom ud igen, græd han. Var det Anger, var det Lykke — — hvo ved det?

Derpaa gik han hjem til sit lille Værelse. Og hvad han

længe ikke mere havde gjort, det gjorde han den Dag: han trak sin Rosenkrans op af Lommen, knælede ned foran sit Bord og bad. Og alt imellem, som Helligaanden indgav ham det, hviskede han andre Bønner, lige ud af Hjertet, Angerbønner, Løfter og Forsæt for Fremtiden. Og det var hans Alvor. Naar en Student beder — eller en Soldat — saa kommer det fra Hjertet; Hykleri gives ikke der.

Derpaa søgte han efter sin Bønnebog for at bede Aftenbønnen, før han gik i Seng. Endelig fandt han den ogsaa bagest i Skuffen. Tobak, Aske og Støv laa paa den; rask blæste han det bort, og derpaa slog han Aftenbønnen op. Ak, de forslidte Blade! Hvor troligt havde han ikke bedet efter den hver Aften, medens han gik paa Latinskolen! Og nu!

Med fuld Inderlighed og Andagt beder Studenten og vender det første Blad. Da ser han forbavset op: en virkelig Tyvemarks-seddel laa, let fastklæbet paa den sidste Side af Aftenbønnen, og derpaa en Seddel, som bar de Ord: »Gudsfrygt er nyttig til alle Ting. Til det fromme Barn, fra hans trofaste Moder.«

Allerede i et halvt Aar havde Sedlen, paaklæbet af den kærlige Moderhaand, ligget i Bønnebogen og ventet paa den Time, da en lykkelig Vending i Studentens Sind vilde berede ham Forløsning. Nu var denne Stund kommet.

Julemorgen, ganske tidlig, gik han til den første Messe og modtog den hellige Kommunion, og fra da af levede han anderledes, lykkelig, tilfreds og i Sandhed fornøjet.

Og al den Lykke for Tid og Evighed købte han sig for fem Mark den hellige Juleaften.

Frelserens Klage.

(Indskrift i Sognekirken i Unkel ved Rhinen.)

J falder mig Mester og følger mig ikke,
 J falder mig Eys og ser mig ikke,
 J falder mig Dej og gaar mig ikke,
 J falder mig Liv og begærer mig ikke,
 J falder mig viis og hører mig ikke,
 J falder mig skøn og elsker mig ikke,
 J falder mig rig og beder mig ikke,
 J falder mig evig og søger mig ikke,
 J falder mig naadig og tror mig ikke,
 J falder mig ædel og tjener mig ikke,
 J falder mig almægtig og ærer mig ikke,
 J falder mig retfærdig og frygter mig ikke —
 hvis jeg jer fordømmer, bebrejd mig det ikke!

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Det er ganske umiskendeligt, at katholsk Ungdom er lydhør for de store Spørgsmaal og modtagelig for aandelig Paavirkning. Det viste sig i Efteraaret, da unge Mænd i stort Tal deltog i Eksercitierne, og det har aller vist sig nu i Ugen 18.—25. Marts, hvor Jesu Kirke Aften efter Aften fyldtes af henved 200 Damer, overvejende unge, for at deltage i de aandelige Øvelser og lytte til Hr. P. Sialms inderlige Alvorsord. Gennem Foredragene, der omhandlede Kristenlivets bærende Sandheder, samlede Taleren Betragtningernes Indhold i de to Leveregler: »Vær rene af Hjertet« og »Frels din Sjæl.« Søndag Morgen holdtes en usædvanlig talrigt besøgt Fælleskommunion, og om Aftenen sluttedes med en højtidelig Festandagt og pavelig Velsignelse. Den forløbne Uge har ikke blot været en Række Stemninger, men en stille Reformation, der vil sætte varige Spor og mindes med taknemmelig Glæde.

— Paa Højskolen gav Baronesse Rosenørn-Lehn i Tirsdags Aftes en levende Skildring af den berømte franske Statsmand, Grev de Montalemberts Liv og Virksomhed, særlig af hans heltemodige Kamp for den katholske Skole- og Forsamlingsfrihed og af hans store Kærlighed til Kirken. — Efter Foredraget takkede Forstanderen Baronessen for hendes Foredrag og overhovedet for hendes Interesse for det Oplysningsarbejde, Katholsk Højskole søgte at arbejde for blandt danske Katholikker. Han gav tillige, da dette Møde jo var Højskolens sidste ordinære Møde i Vinter, en Oversigt over den Virksomhed, der havde udfoldet sig i de seks Vintermaaneder. Der havde i den Tid været holdt 22 Møder, 11 før Jul og 11 efter Jul. Af disse var Halvdelen optaget af kirkehistoriske Foredrag fra ældre og nyere Tid, seks var af litterær eller rent underholdende Karakter, medens de øvrige Foredrag var af apologetisk eller kunstnerisk Indhold. Hvad Sommerhalvaaret angik, haabede Bestyrelsen at kunne faa arrangeret i hvert Fald eet større Møde og maaske nogle mindre Friluftsmøder. Til Slut takkede Forstanderen de mange, der havde støttet Højskolen i den forløbne Vinter, allerførst Foredragsholderne, dernæst de Præster i Stenosgade, der saa ofte havde rakt en hjælpende Haand, samt Pastor Günther, der havde spillet den største Del af Vinteren, end videre den Dame, som nu havde indtaget hans Plads, samt den Herre, der godhedsfuldt havde solgt Billeter ved Indgangen, og endelig tilsidst, men ikke mindst, de ikke faa og især de stadige, trofaste Tilhørere.

— St. Annæ Kirkes Forstanderskab har udsendt Kir-

kens og Skolens Regnskab for 1916. Menigheden har ydet i Kirkeskat, Præstepenge og Skolebidrag godt 1000 Kr., medens der er indkommet mellem 1300 og 1400 Kroner ved Kollektor og kirkelige Funktioner. St. Annæ Skole har til Efteraaret bestaaet i 20 Aar, medens Menigheden som selvstændigt Sogn kun er 14 Aar gammel. Ikke mere end 71 Menighedsmedlemmer har ydet Kirkeskat, og da Forstanderne selv har betegnet dette Antal som allfor ringe, tør jeg maaske bemærke, at sikkert en hel Del flere. baade burde og kunde yde et fast, regelmæssigt Bidrag til Kirkens og Skolens Drift. Kirkeskatten er og bliver den vigtigste og mest pligtmæssige af alle en Katholiks materielle Ydelser til sin Kirke.

Aalborg. Vi sørger saa ofte over, at den guddommelige Frelser i Alterets allerhelligste Sakrament i saa mange af Døgnets Timer maa lades ene i vore Kirker — Sløvhed, Ligegyldighed og Dagens travle Færden er Aarsag dertil. Saa meget mere maa vi da glæde os, naar det falder i vor Lod at se Mennesker flere Dage i Træk flokkes om det hellige Tabernakel og vise vor Herre og Frelser al den Hyldest og Ærefrygt, som ægte katholske Hjerter er i Stand til at vise ham. Vi har i disse Dage her i Aalborg haft Lejlighed til at glæde os over og opbygges ved et saadant Syn. Den 24., 25. og 26. Marts har her været holdt aandelige Øvelser, Folkemission, for Distriktets polske Befolkning, og fra nær og fjern er Polakkerne strømmet hertil for at deltage deri. For 14 Dage siden udgik der Indbydelse pr. Brev eller med det polske Blad *Przswodnik Katolicki*, der holdes paa en stor Del Gaarde, og allerede Fredag Aften den 23. begyndte Polakkerne at indfinde sig i St. Mariæ Kirke paa Kastetvej. Godsejerne havde overall vist deres polske Arbejdere stor Imødekommenhed ved at give dem fri de tre ovennævnte Dage. »Ja, om det saa skulde være 8 Dage, maatte de faa fri«, sagde en Godsejer beredvilligt, medens en anden viste sin gode Vilje ved at give de bortdragende 2 Kr. til Rejsepenge. Og saa kom de da, kraftige unge Mænd og Kvinder fra alle Omegnens Gaarde, ja, selv fra saa fjerntliggende Steder som Viborg, Vestervig og Skagen. Den katholske Skoles rummelige Gymnastiksal var stillet til deres Raadighed, og her slog de fleste sig ned for Natten; det var vist kun faa, der havde Venner og Bekendte i Byen, som de kunde bo hos. De medbragte Mad til tre Dage og lavede kun Kaffe paa Skolen. Pastor Klessens fra Maribo var kommet hertil for at lede de aandelige Øvelser og saa med Glæde den store Tilslutning, de fik. Fra tidlig Morgen til om Aftenen Kl. 6—7 var Kirken fyldt af andægtige Mænd og Kvinder. Sang og Bøn vekslede med Prædikener og Litanier. De stærke unge

Stemmer lød klart og laktfast og forbavsende sikkert uden noget Orgelakkompagnement. Mange af de polske Salmer er overordentlig smukke, ikke mindst de tre Salmer, der omhandler Herrens Lidelseshistorie. Vi Danske forstaaer jo i Regelen ikke det polske Sprog, men ogsaa uden at forstaa det kunde man med Udbytte overvære selv den polske Prædiken; det var andagtsvækkende at se den spændte Iver, med hvilken de lyttede til Præstens Ord, at se, hvor ærbødigt de bøjede sig ved Nævnelser af det allerhelligste Sakramente — det Ord var ikke svært at opfatte. Om Lørdagen var der mødt hved 100 Polakker, om Søndagen over 200 og om Mandagen ca. 100. I Løbet af de 3 Dage modtog alle disse Mennesker Bodens og Nadverens Sakramenter. Søndag Eftermiddag var der Andagt med Vesper, der afsluttedes med sakramental Velsignelse og derefter Prædiken. Mandag Eftermiddag afsluttedes der med Andagt Kl. 5, hvorefter Pastor Klessens meddelte de troende den pavelige Velsignelse. — For Polakkerne har det sikkert været uforglemmelige Dage, og for os danske Katholikker har det ogsaa været betydningsfulde Dage. Vor sindige, noget trevne og tilbageholdende Katholicisme har Gavn af at stilles over for denne varme, selvforglemmende Katholicisme, som den møder os hos disse Sønner og Døtre af et ægte katholsk Land, en Katholicisme, der forlener disse jævne Landarbejdere med en aandelig Adel, over for hvilken vi maa føle os som beskedne Smaaborgere i den store, herlige katholske Kirke.

Th. Fr.

Rom. Den 22. Marts har den Hellige Fader afholdt hemmeligt Konsistorium, i hvilket han mod Forventning ikke i sin Tale kom ind paa Nutidens politiske Begivenheder. Paven nævnte, at han agtede at slutte Indeks-Kongregationen sammen med Officie-Kongregationen, da deres Formaal gik i ganske samme Retning. Der blev ingen nye Kardinaler udnævnt. — Signora Rosa Parolin, en af Pius Xs Søstre, er for nylig afgaaet ved Døden. — Præster, der gør Krigstjeneste, har hidtil kun haft Tilladelse til at læse Messe paa Søndage og paabudte Festedage. Sakraments-Kongregationen har nu udstedt et af den Hellige Fader godkendt Dekret, hvorved de faar Lov til at læse Messe hver Dag, naar blot Tid og Omstændigheder tillader det. For italienske og franske Præster vil dette især være af Betydning, da jo et stort Antal af dem er indkaldte som almindelige Soldater. — Protestantiske Foreninger i Rom benytter den forhaandenværende Dyrtid til at hverve Tilhængere blandt fattige Katholikker, især ved at tilbyde gratis Opdragelse af Børn og Mad. Traktater og Bøger spredes med Iver og bæres ogsaa ind i Hjemmene.

Gudstjenesten i den stille Uge.

St. Ansgars Kirke. Palmesøndag Kl. 9^{1/2} højtidelig Pontifikal-Palmevielse og Procession; derefter Højmesse og Oplæsning af Lidelseshistorien efter Matthæus. — **Skærtorsdag** Kl. 9 Pontifikalmesse, de hh. Oliers Indvielse og derefter Procession. Kl. 3 foretager Biskoppen den højtidelige Fodtvætning. Kl. 6 Aftenandagt til det allerh. Sakramente m. Prædiken. — **Langfredag** Kl. 10 Pontifikal-Gudstjeneste. Ved denne synges Lidelseshistorien efter St. Johannes. Forbønner, Korsets Afhylling og Hylding, Procession og Præsanktifikatmesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — **Paaskelørdag** Kl. 8 Ildens og Paaskelysets Indvielse, de tolv Profetiers Læsning, Døbevandets Indvielse, Litani til alle Helgener og Kl. henved 9 Højmesse og Vesper.

St. Josefs Kirke. Palmesøndag Kl. 9 Palmevielse og Højmesse. Kl. 3 Andagt. — **Skærtorsdag** Kl. 6^{1/2} Messe og Tilbedelse af det Allershelligste hele Dagen. Kl. 7^{1/2} Aftenandagt. — **Langfredag** Kl. 9 Præsanktifikatmesse. Kl. 3 Korsvej. — **Paaskelørdag** Kl. 6 Ildens og Paaskelysets Indvielse, Litani og Messe.

Jesu Hjertes Kirke. Palmesøndag Kl. 9^{1/2} Palmevielse og Procession, derefter Højmesse med Oplæsning af Lidelseshistorien. Kl. 6 Aften Andagt med Prædiken. — **Skærtorsdag** er der kun een Messe Kl. 6^{1/2}. Om Aftenen Kl. 6 Prædiken og Andagt. — **Langfredag** begynder den højtidelige Gudstjeneste Kl. 10. Om Aftenen Kl. 6 Prædiken og Andagt. — **Paaskelørdag** begynder Ceremonierne Kl. 8^{1/2}, Højmassen henved Kl. 9^{1/2}.

St. Knuds Kapel. Palmesøndag Kl. 7 Højmesse. Kl. 3 Andagt. — **Skærtorsdag** Kl. 7 stille Messe. — **Langfredag** og **Paaskelørdag** ingen Gudstjeneste.

Den evige Tilbedelses Kirke (Jagtvejen). Palmesøndag — som en almindelig Søndag. — Mand., Tirsd., Onsd. og Skærtorsdag stille Messe Kl. 7^{1/2}. Efter Messen lukkes Kirken i denne Uge, og Andagten Kl. 3 falder bort. — **Langfredag** ingen Gudstjeneste. — **Paaskelørdag** kun Andagt Kl. 3.

Immaculatakirken. Palmesøndag Kl. 7 stille Messe. Kl. 9^{1/2} Palmevielse og Procession, derefter Højmesse med Prædiken. Kl. 2^{1/2} Vesperandagt. — **Skærtorsdag** Kl. 7 Højmesse. Kl. 6 Andagt til det allerh. Sakramente. — **Langfredag** Kl. 7 Gudstjeneste. Kl. 2^{1/2} Korsvej. — **Paaskelørdag** Kl. 7 Gudstjeneste.

Rosenkranskirken. Palmesøndag Kl. 8 stille Messe. Kl. 9^{1/2} Palmevielse, derefter Højmesse med Oplæsning af Lidelseshistorien. Kl. 5 Katekese og Andagt. — **Skærtorsdag** Kl. 6^{1/2} stille Messe. Kl. 5 Andagt til det allerh. Sakramente. — **Langfredag** Kl. 10 Gudstjeneste med Prædiken. Kl. 5 Korsvej med Prædiken. — **Paaskelørdag** begynder Gudstjenesten Kl. 7, Højmassen henved Kl. 8^{1/2}.

Assumptionskapellet (Amalievej 14). Onsdag Kl. 4^{1/2} Eftm. Matutin (ingen Velsignelse). — **Skærtorsdag** Kl. 6^{1/2} stille Messe. Kl. 4^{1/2} Eftm. Matutin. Kl. 7^{3/4} Aften *Stabat mater* og fransk Prædiken. — **Langfredag** Kl. 7^{1/2} Form. Gudstjeneste. Kl. 4^{1/2} Eftm. Matutin. — **Paaskelørdag** begynder Ceremonierne Kl. 7^{1/2}, derefter Højmesse.

St. Annæ Kirke. Palmesøndag Kl. 8 stille Messe. Kl. 9^{1/2} Palmevielse og Højmesse med Lidelseshistorien. — Kl. 6 Andagt med Prædiken. — **Skærtorsdag** Kl. 7 Messe. Kl. 6 Eft. Andagt til det allerh. Sakramente med Prædiken. — **Langfredag** Kl. 10 Gudstjeneste. Kl. 6 Aften Korsvej med Prædiken. — **Paaskelørdag** begynder de kirkelige Ceremonier Kl. 7 og Højmassen ca. Kl. 8^{1/2}.

St. Andreas Kirke (Ordrup). Palmesøndag. Kl. 9^{3/4} Palmevielse, derefter Højmesse med Oplæsning af Lidelseshistorien. — **Skærtorsdag** Kl. 8 Levitmesse med Procession. Kl. 6^{1/2} Efterm.

Andagt til Ære for Alterets helligste Sakramente. — Langfredag Kl. 10 højtidelig Gudstjeneste med Afsyngelse af Lidelseshistorien. Korsets Hylding, Procession og Præsanktifikatmesse. Kl. 6 $\frac{1}{2}$ Efterm. Prædiken og Andagt. — Paaskelørdag begynder Cereemonierne Kl. 8, Levitmesse henved Kl. 9 $\frac{1}{4}$. Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften Korsets højtidelige Optagelse og Festandagt.

NB. Matulinerne Onsdag, Torsdag og Fredag bortfalder i Aar.

Kirkelig Kalender.

1. April. Palmesøndag.	8. April. Paaskesøndag.
2. — M. Ferialdag.	9. — M. 2. Paaskedag.
3. — Ti. Ferialdag.	10. — Ti. 3. Paaskedag.
4. — O. Ferialdag.	11. — O. Oktavdag.
5. — To. Skærtorsdag.	12. — To. Oktavdag.
6. — F. Langfredag.	13. — F. Oktavdag.
7. — L. Paaskelørdag.	14. — L. Oktavdag.

Husk Faste-Almissen inden Anden Paaskedag.

Palæstina-Kollekt.

Den aarlige Kollekt for de hellige Steder i Palæstina finder Sted Langfredag i samtlige Sognekirker.

Paaskekommunionen.

Med Palmesøndag begynder Tiden for den pligtmæssige Modtagelse af den hellige Kommunion.

Oljeindvielserne paa Skærtorsdag. Pris 25 Øre. Faas paa Menighedskontoret, hos Kirkebetjenten i St. Ansgars Kirke samt i Katholsk Boghandel.

»Budbringerens« Aprilnummer er udkommet.

NB. Da Nummeret for den 8. April agtes udsendt en Dag tidligere end sædvanlig, bedes alt Stof til Bladet ogsaa indsendt en Dag tidligere end ellers, senest Mandag den 2. April.

Den eukaristiske Forenings Medlemmer bedes erindré, at Skærtorsdag er Foreningens Hovedfestdag; der er Fælleskommunion Kl. 8 i St. Ansgars Kirke. — Skærtorsdag og Langfredag er der Fællestilbedelse sammesteds for Foreningens Medlemmer fra Kl. 2—3; derimod bortfalder den sædvanlige Tilbedelse til de aftalte Tider paa Langfredag.

Den stille Uge. Vor Herres og Frelseres *Lidelseshistorie* oplæses i denne Uge ved Morgengudstjenesten i Kirkerne Palmesøndag, Tirsdag, Onsdag og Langfredag henholdsvis efter Evangelisterne Matthæus, Markus, Lukas og Johannes.

Gethsemane-Andagt. Pris 10 Øre. Særlig passende til Skærtorsdag Aften. Katholsk Boghandel, Stenogade 3.

St. Ansgars Kirke. Processionen om Aftenen bortfalder i Dag, Palmesøndag.

Tak. Alle de mange, som glædede mig paa min 70-aarige Fødselsdag, bringes herved min hjerteligste Tak. *F. Simonsen.*

Marla-Kongregationen for Ynglinge holder *Fælleskommunion* Søndag d. 1. April Kl. 8 $\frac{1}{2}$ i Jesu Hjertes Kirke.

NB. Mødet bortfalder d. 2. og 9. April.

Katholsk Boghandel Stenogade 3. Kbhvn. B. Aabent 9-7. Tlf. Vester 3930. Bøger, Billeder, Devotionalier.

K.U.B. (Katholsk Underretnings Bureau), et Samfund af katolske, akademiske Lægløse, tilhyder at korrespondere med Ikke-Katolikker, som maatte ønske at faa nøjere Kendskab til den katolske Kirke. Henvendelser, der alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister Matthæus Hansen, Hovmarksvej 20, Charlottenlund.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2 S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 14.

Søndag den 8. April.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Paaskesalme — Tanker ved Reformationens-Jubilæet 1917. — Alvastra Kloster. — Et lille Brev fra Landet. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Rusland. — Brevkasse. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

352.

Alleluia!

Alleluia, Kristus lever! O glæd jer, Kristne, Alleluia! Paasken, vor Frelasers Triumfdag, vor hellige Religions store Glædesfest er oprunden, *Sollemnitas sollemnitatum*, som Kirken kalder den, alle Højtiders ypperste og største.

Ja, Paaskedag er frem for alle Fester en Glædesdag! Vel har hver Højtid i Kirkeåret sine Glæder. Selv Adventstiden har sin Gaudete- og Fasten sin Lætare-Søndag. Hver Julenat, naar Englenes evignye Glædesbudskab forkyndes Jorden rundt, og Nytaarsmorgen, naar vi med Tak til alle gode Gavers Ophav tager imod et nyt Afsnit af vor jordiske Pilegrimsfærd, opfyldes vort Sind med Glæde. Men aldrig svulmer de kristne Hjerter saa mægtigt, aldrig lyder Kirkens Sange saa jublende glade som Paaskesøndag Morgen, naar ud af Fastetidens alvorsfulde Bodsstemning det første Alleluia istemmes og Paaskeklokkens sejrstolte Stemme bærer det ud over Land og By: Alleluia, Kristus lever! Da er det ikke længere den natlig stille, næsten bange Juleglæde, som holdes nede af Staldens Nød og Kulde og af den uhyggelig mørke Skyggestribe, der fra det fjerne Kors paa Golgatha lægger sig over Bethlehems Krybbe; nej, Paaskemorgen er alt lyst og frit, og vore Hjerter fyldes med ublandet Glæde og frejdigt Mod ved Synet af den sejrriige Helt, der overvandt Død og Grav.

Alleluia er derfor Paaskedagens egentlige Løsen og

aldrig forstummende Omkvæd. Alt glæder sig paa denne Morgen i Himlen og paa Jorden, ja selv under Jorden. Den første Paaskeglæde blev ikke udløst her paa vor Jord. Mens Kristi Legeme endnu laa gemt bag Sten og Segl, foer — som Trosbekendelsen udtrykker sig — hans Sjæl ned til Helvede, d. v. s. til det Sted, hvor alle den gamle Pagts retfærdige Sjæle i Hundreder og Tusinder af Aar havde ventet paa Befrielsens Time. Nu aabnes Fængslets mørke Porte, og med ubeskrivelig Jubel slutter de lykkelige Himmelborgere Kreds om deres længe ventede Frelser og synger det første begejstrede Alleluiakvad.

Saa bryder Opstandelsens Time frem. Som Solens Ildkugle i Østen træder ind i og smelter sammen med Morgenrødens gyldne Skær, saaledes forener Kristi hellige Sjæl sig nu med Legemet i Graven og meddeler det Forklarelsens Glans. Som den flammende Sol, der spreder Morgenskyernes lette Slør, stiger den opstandne gennem Gravens Klipper og ud i det fri. Og ligesom Paaskesolen udsender sine Straaler og vækker den sovende Jord til Liv og Vækst, saaledes strømmer der fra Jesu Frelserhjerter Glæde og Lyst ud i hans Venners dybtsørgende Sjæle. Hvor ren og inderlig maa ikke den smertefulde Moders Glæde have været, da hun for første Gang turde se ind i sin egen Søns forklarede Øjne og lægge sit varme Moderhjerter til hans Bryst. Og hvor blev ikke den store Synderinde fra Magdala, da hun som den første iblandt Jesu Venner turde tage Del i hans Paaskeglæde, helt overvældet af den ubeskrivelige Lykkefølelse, som et eneste Ord af Mesterens Mund havde fremkaldt i hendes brændende Sjæl, saa at hun i sit jublende Hjertes Ustyrlighed omklamrede den himmelske Brudgoms Fødder og aldrig mere vilde slippe ham.

De fromme Kvinder ved Graven, den angergivne Petrus, de modfaldne Disciple paa Vejen til Emmaus og alle trofaste Apostle, selv den tvivlende Thomas, alle faar Lov at glæde sig ved denne Morgens underfulde Begivenhed. Opstandelsesglæden tager alle Hjerter i Besiddelse, og alle skumle Minder og Indtryk fra Langfredagstimerne forsvinder, selv Korset hylles i et Straaleskær, og Apostlene begynder at forstaa, at »Kristus burde lide dette og saaledes gaa ind i sin Herlighed« (Lc. 24,26).

Siden hin første Morgen fornyes og forøges Paaskeglæden hvert Aar i Kirkens Skød. Overalt paa Jorden, hvor paa Langfredag det sejrige Korsbanner drager frem, istemmes i Dag i Jubelakkorder et tusindstemmigt »Alleluia, Kristus lever!« — Og den, som elsker den korsfæstede mest, vil ogsaa finde den lifligste Klang i Paaskens glade

Alleluia.

Bw.

Paaskesalme.

il dig, Frelser, Sejervinder,
klædt i Lysets Straaledragt,
Døden ej din Vælde binder,
ingen Grav din Guddomsmagt!
Evig lever du, som døde,

Korsets Helt fra Golgatha,
skøn i Paaskemorgenrøde!
Hil dig, Drot, Alleluja!

Da du, Christe, frem af Mulde
steg i Herlighedens Glans,
blev dit Kors, det underfulde,
os et Pant paa Sejrens Krans.
Fri og frelst fra evig Vaade
fandt Forsoning vi og Fred,
løst var Korsets store Gaade
af din Visdoms Rærlighed.

Død, hvor er din Brod, din Sejer?
Satan, hvor din Pral og Pragt?
Den opstandnes Banner vajer,
brudt er Helvedsfyrstens Magt.
Døden ej os mer skal kue,
thi af Gravens mørke Gem
skal vi rejse os og skue
Livets Drot i Lysets Hjem.

Derfor pris ham, Jord og Himmel,
alle Verdens Folkeslag,
hyld ham, Natens Stjernevrimmel,
hils ham, Lysets klare Dag!
Havets Bølger, dybe Skove,
hver en Fugl paa Gren og Kvist:
enes alle om at love
den opstandne Jesus Christ.

Herligt, Herre, er dit Minde,
Grøst vi finder ved din Grav,
aldrig skal af Hu os svinde

Løftet, som engang du gav:
 at den Føde, du os byder,
 er dig selv, dit eget Kød,
 at enhver, som dette nyder,
 vækkes skal til Liv af Død.

Du, som ejer Guddomsvælde,
 kom i Paaskesolens Skær!
 Herre, naar vor Dag vil hælde,
 med dig selv vor Sjæl ernær!
 Før os til din Faders Rige,
 Korsets Helt fra Golgatha,
 der vi evig Tak dig sige,
 Livets Drot, Alleluja.

Ellen Wahl.

Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917.

13. *Den virkelige Reformation.*

»Hvorfor arbejder man ikke paa en Reformation — ikke af Tros- og Sædelæren, thi den er unødvendig — men af selve Sæderne og Livet? Hvorfor gaar vi ikke ved Hjælp af den gamle Lære, der er jo gammel og ny, tilbage til de fordums Tiders og de hellige Fædres Gerninger?«

Disse Ord, som en højtbegavet og inderlig from Mand skrev ned, den Gang han som Theolog deltog i Religionssamtalen i Worms 1540, kan med Rette sættes som Overskrift over vor h. Kirkes Reformarbejde i det 16. Aarhundrede.

Hurtigt som en ødelæggende Ildebrand havde Frafaldet bredt sig fra Sachsen gennem Nordtyskland, Danmark og det øvrige Skandinavien, fra Zürich og Genf gennem de schweiziske Kantoner til Elsass og til Nederlandene. England var officielt helt løsrevet, i Syd-Tyskland og Østrig, ja i Frankrig og i Italien dannedes protestantiske Samfund. Det var ikke de katholske Biskopper og Abbeder, nej, det var i Begyndelsen snarest kun det habsburgske Kejsershus og Hertugerne af Bayern, der dannede en Vold imod Protestantismens videre Fremtrængen. I Frankrig var det

politiske Grunde, ja man kan næsten sige politiske Tilfældigheder, der gjorde, at ikke ogsaa dette Land kom ind under Protestantismen. Menneskelig set var den katholske Kirke ved at forsvinde fra den største Del af Europa.

Vor Herre siger om Gudsriget, at det ligner en Surdeig, der lidt efter lidt blandes med den øvrige Masse og gennemtrænger den. Denne Sandhed, som jo passer saa godt paa det enkelte Hjertes Omvendelse, passer ogsaa paa den langsomme Maade, hvorpaa den katholske Kirke blev indført i de forskellige Lande ved Kristendommens Forkyndelse. I Taalmodighed og under store Lidelser, »i Frygt og Bæven«, har Kirkens Missionærer, Apostlene i Lille Asien og i Italien, har en Irenæus i Syd-Frankrig, en Leander i Spanien, Pave Gregor overfor Longobarderne, Augustinus iblandt Englænderne, Bonifatius iblandt Tyskerne og Hollænderne, Ansgar iblandt de Danske og Svenske prædiket den katholske Tro og samtidig søgt at indføre katholske Sæder, opdrage til det kristelige Dydsliv.

Men det var et besværligt Arbejde! Det gik ikke paa 10, 15 Aar som den oven omtalte »Reformation«. Ganske vist har i Aarhundredernes Løb ogsaa de nys omvendte Konger sine Steder og somme Tider paabudt Kirkens Indførelse og hjulpet til med deres Statsmagt. Men i det store og hele har den hellige katholske Tros Indførelse været en aarhundredlang Kamp imod Verdens og imod Mørkets misundelige Magter. Netop derved har Kirken vist, at der bor guddommeligt Liv i den.

Det er ikke de pludselige, med aaben Vold og Magt tilkæmpede Resultater, der staar højest. Ganske vist har de forskellige protestantiske Kirkesamfund i det 16., 17. og 18. Aarhundredes Forløb ved Hjælp af Kongemagten kunnet bevare deres Eksistens og tillige en god Del af den gamle Kristendom, der tit opflammedes ved enkelte Prædikanters personlige Fromhedsliv og navnlig ved de pietistiske Bevægelser i indremissionsk Retning.

Men ellers kan vi nu se, hvorledes i Reformationshistoriens videre Forløb, altsaa lad os sige siden 1540, som maaske betegner Protestantismens Højdepunkt, den gamle, saa ilde medtagne, ja nedtraadte katholske Kirke langsomt, men af egen Kraft atter [løfter sig i Vejret

og til Trods for de mangfoldigste, ja næsten uoverkommelige Vanskeligheder ikke blot igen indtager en større Stilling end alle de forskellige Landskirker tilsammen, men endog vinder frem, tilbageerobrer det ene Land efter det andet og i senere Tid har aabnet den ene Kirke efter den anden midt i de ¶fordums aflukkede, helt protestantiske Distrikter.

Saaledes tilbageerobredes f. Eks. den største Del af Syd-Tyskland, Ungarn og Østrig, den største Del af Rhinlandene, Münster og Osnabrück, Halvdelen af Nederlandene, næsten hele Elsass, Kongeriget Navarra og flere Kantoner i Schweiz. Hvilke Fremskridt vor Kirke har gjort i de senere Aar, navnlig i det 19. Aarhundrede, skal her ikke anføres. Jeg vil bare spørge, hvem havde bare i vore Bedsteforældres Tid tænkt, at der i smaa danske Købstæder nu skulde findes katholske Sognepræster og en Del ivrige Katholikker, og at der i og ved København skulde findes 7 katholske Kirker og en Del Kapeller?

Allerede Morten Luther havde i sine sidste Leveaar den Sorg at se, hvorledes »den gamle Kirke«, dette »Sodoma«, denne babyloniske Kvinde, atter begyndte at vise sin Livskraft.

I vor Kirkes Historie hedder det 16. Aarhundrede ikke blot Reformationens, men ogsaa »Helgenernes Tidsalder«. Der optraadte først i Italien, saa i Spanien og de øvrige katholske Lande Mænd, som hele med deres Kraft tilraabte deres samtidige: Ikke vi skrøbelige Mennesker skal forbedre Troslæren, men Troslæren skal forbedre os. Ikke vi skal forandre Sakramenterne, men Sakramenterne skal forandre os!

Det var netop det, den fromme *Peter Faber* (eller med sit franske Navn, thi han var Savoyard: *Pierre Lefèvre*) vilde udtrykke med de Ord, der indledede dette Kapitel. Denne ualmindelig lærde og elskværdige Præst havde — forresten samtidig med Calvin — studeret paa Pariser-Universitetet og opnaaet Magistergraden. Sammen med nogle ædle Venner havde han besluttet at leve i frivillig Fattigdom, Lydighed og Kyskhed og ved først at reformere sig selv, altsaa ved alvorlig Selvfornægtelse, Studium og Bøn, at reformere Kirkens Stænder: Præsteskabet og Læg-

folket. Føreren for denne lille Skare i Paris var den i Historien saa meget omtalte Inigo Loyola, den hellige Ignatius. Det var ham, der havde skrevet visse Regler og Oplysninger om Syndens Bekæmpelse, om praktisk Dydsliv, om heltemodig Efterfølgelse af den korsfæstede, der dannede Grundlaget i Peter Fabers og hans Venners aandelige Udrustning.

Disse Mænd, der nu vilde kæmpe under »Jesu Fane«, i hans »Kompagni«, tænkte i Paris slet ikke paa en speciel Kamp mod Morten Luther og de andre Reformatorer. De tænkte nærmest paa Hedningernes, Tyrkernes Omvendelse. Først i Rom 1539 blev de klare over, at de vilde hellige deres Kræfter til alle Arbejder, som var Kirken til Gavn, være sig apostoliske Rejser og Prædikener eller Studier og Skolegerning.

Saaledes kom den salige Peter Faber til Tyskland og saa, hvilken Elendighed der herskede. Han begyndte den virkelige Reformation ved at prædike den gamle Lære om Tro og Selvfornægtelse, ikke en bare Tillidstro, og han prædikede ikke blot om Syndernes Forladelse, men viste, hvorledes man skulde opnaa den efter Bibelens og Kirkens Lære, nemlig ved at gøre Bod og ved at bekende sine Synder for dem, der har Magt til at løse og binde.

Faber nægtede ikke, at der var Forargelser i Kirken. Men han skændte ikke paa Præster og Biskopper, men søgte at faa dem i Tale og ved kærlige Ord at faa disse Kirkens Hyrder til et godt Skriftemaal med paafølgende Forbedring. »Mit Hjerte siger mig,« skrev Faber til den h. Ignatius, »at hvis der kun fandtes to eller tre sjæleivrige Arbejdere her i denne By, vilde de kunne gøre med det gode Folk alt, hvad de vilde.«

Hans Foredrag og Prædikener gjorde et vældigt Indtryk paa de dannede Kredse i flere Byer, saasom i Mainz, Frankfurt, Regensburg. Thi P. Fabers Væsen aandede Kærlighed og Medlidenhed. Han forstod, hvor Roden til det onde laa, og med varsom Haand rejste han det knækkede Rør.

Snart kom flere af hans Ordensfæller ham til Hjælp. Samtidig aabnedes Kirkemødet i Trient. »Beder for vor Herre Gud [unsern Herrgott], thi Konciliet i Trient yredes

meget paa ham,« sagde Morten Luther i sine sidste Dage. ¹⁾ Forresten en mærkelig Anmodning, som dog viser, at den gamle Mand anede, hvorfra det største Slag vilde komme.

Og det kom. Kirken blev ved Tridentinerkonciliet forbedret »paa Hovedet og paa Lemmerne«. Dygtige, fromme Paver indførte Konciliets Bestemmelser og dets berømte Katekismus. Hellige Biskopper som Carlo Borromeo og Frans af Sales sørgede for gode Seminarier og rejste paa Visitats selv til de mindste og fjerneste Menigheder, fromme Præster, Theologer, Ordensfolk vakte Folkets Trosliv og dets Forstaaelse for Kirkens Værd. Ungdommen blev uddannet i gode Skoler og paa katolske Universiteter. Lærekræfterne stillede af Jesu Selskab og flere andre ivrige Ordenssamfund, som nu opstod. Men vi kan her ikke bringe en Oversigt over den gamle Kirkes Kraftudfoldelse. Vi maa nøjes med at konstatere, at den allerede omkring Aaret 1600 havde genvundet ikke saa faa tabte Distrikter, at den i det religiøse Liv, i Theologien og i de øvrige Videnskaber, navnlig ogsaa i Litteratur og Kunst, var den største Aandsmagt i Europa. Den havde lært af Ulykkens Dage. I den Henseende havde Reformationens Ophavsmand været den en haard, men gavnlig Læremester. Hans Overdrivelser vistes tilbage, men det berettigede i hans Kritik blev praktisk efterfulgt.

Saaledes blev den forkerte lutherske Reformation for den katholske Kirke, som den berømte Erasmus udtrykte sig, »en voldsom og bitter Medicin«. Den fremskyndte kun den virkelige Reformation, der bestod i at bevare den apostoliske Læremyndighed, ikke i at kuldkaste den, og at rette sig efter Bibelens Ord, ikke at rette paa Bibelens Ord, overhovedet ikke i at lave Trosforandringer, men Forbedringer indenfor og efter den gamle Trosregel.

F. F. M.

¹⁾ Denne Udtalelse gengives af hans Ven Justus Jonas i Dødsberetningen.

Alvastra Kloster.

(Af *Edu. Ortv.*)

(Fortsat.)

Som et eksempel på den gode ånd, der trivedes i konventet, kan berettes om en broder Gerechin. Han udmærkede sig ved særlig fromhed og varagtighed i bøn, og engang, da han på abbedens ordre skulde være med til at bage, klagede han sin nød foran et Mariabillede: det var et arbejde, han slet ikke forstod sig på. Jomfru Maria svarede gennem billedet, at han kunde i ro bede, hun skulde nok gå i bageriet istedenfor ham. Og medens han var fordybet i bøn i kirken, forrettede hun i hans skikkelse arbejdet i bageriet.⁸⁾

Det var vel i 1339, at fru Birgitta gav sig på valfart til apostlen Jakob d. ældres grav i Compostella sammen med sin husbond Ulf Gudmarson, lagmand for Nerike. De kom hjemme fra Ulfåsa til Alvastra, hvor prioren just holdt sørgegudstjenesten ved en adelsmands begravelse. Ved dens slutning blev det Birgitta åbenbaret, at manden var død under band, så han ikke måtte få kirkelig begravelse, men at prioren dog gav ham den af hensyn til klostrets indtægter, og at han til straf skulde blive den første, der blev begravet efter den bandlyste. Birgitta meddelte prioren åbenbaringen; han erkendte angrende sin brøde og beredte sig til døden, der også indtraf fjerde dagen efter.⁹⁾

Underprioren Peter Olofson fik sin abbed Ragvalds tilladelse til at følge med paa valfarten. Under denne skete det, at en unavngiven Alvastramunk, der også fulgte med, blev meget syg. Han havde da et syn: st. Birgitta i stråleglans, men solen formørket, hvorhos det sagdes ham, at solen betød kong Magnus Smek, hvem Birgitta så ofte havde formanet forgæves, og som jo siden blev afsat af sit eget folk. Som tegn på Birgittas tilkommende forherligelse og kongens fornedrelse skulde munken blive helbredt og efter sin hjemkomst nå til en højere stilling i sit kloster. Det tilføjes, at han virkelig blev abbed.¹⁰⁾

⁸⁾ Revel. extrav. cap. 55 additio. ⁹⁾ Revel. I. I. c. XIII Declaratio.

¹⁰⁾ Revel. J. VI c. 36 Declaratio. Ialfald i 1349 var Ragvald endnu abbed.

Da man var vendt tilbage til Sverige, havde ægteparret besluttet at leve klosterligt liv hver for sig, og Ulf indviede sig da til fromhedsliv ved Alvastra, antagelig som familiaris. Dog er han endnu d. 11. november 1343 som lagmand for Nerike på herredagen i Varberg, på hvilken Valdemar IV Atterdag godkendte Skånes, Hallands og Blekings overgang til Magnus Smek.¹¹⁾ Tilstede var ligeledes Alvastras abbed Ragvald og bl. a. abbederne af Juleta, Nydala og Varnhem.

Medens Ulf boede i Alvastra, var engang fru Birgitta med følge paa vej til Vadstena kongsgård. Under ridtet henrykkedes hun i ånden og så da en hende velbekendt cistercienserpater stående på en himmelstige, mens Kristus tronedede ved stigens top. Munken forelagde i lidet tilbørlig tone Kristus adskillige rækker spørgsmål om de fleste tvivl, kristendommen kan vække, hvilke Vorherre mildt besvarede; tilslut fik munken en tilrettevisning for videnskabeligt hovmod, og hans straks forestående død blev Birgitta meddelt.¹²⁾

Ulf døde i Alvastra 12. februar 1344 og blev begravet i kirken, hvor hans ligsten endnu findes; Munk blev han dog næppe. Ganske vist meddeler Henriquez, at Ulf iklædtes cistercienserdragten, og anfører til bestyrkelse en gammel beretning: »Efter at have tilbragt nogen tid i Alvastra blev han munk.«¹³⁾ Men i st. Birgittas levned, forfattet af hendes skriftefædre magister Peter af Vadstena og prior Peter af Alvastra, hedder det, at Ulf døde i forsættet om at indtræde i konventet; og hermed stemmer, hvad samme prior erklærer i forundersøgelserne til Birgittas kanonisation, hvor han desuden bemærker, at selv var han tilstede ved Ulfs dødsleje.¹⁴⁾ Ogsaa kanonisationsbullen, som Bonifacius IX udstedte 7. oktober 1391, siger, at Birgitta og Ulf besluttede at indtræde i hver sit kloster, og fyrsten hensov i Gud under overvejelsen (*in tali deliberatione*). Yderligere bevis ligger deri, at Birgitta var tilstede ved hans

11) I 1360 nødte Valdemar Magnus til at udlevere de dokumenter, der begrundede dennes ret til de tre provinser.

12) Revel. I. V.

13) Menolog. Cist., udg. 1630, pag. 242 og 243.

14) Script. rer. Suecic. III II 193 og note h.

dødsleje, og at han da tog sin ring af og satte den på sin hustrus finger.¹⁵⁾

Samme år Ulf var død, opnåede Birgitta at få sig en bolig ved klosterkirkens nordre side, og fire år førte hun her et strengt liv. At den gudbenaadede kvinde valgte sig just Alvastra, er ogsaa et bevis for dets gode ånd.

Den yngste søn Bengt (Benedikt) blev opdragen i munkenes skole, men faldt i en svær og langvarig sygdom, under hvilken hans moder plejede ham. Da hun en dag græd og mente, det var for hans forældres skyld, han måtte lide, taledede Jesus beroligende til hende og sagde, at drengen måtte lide for at kunne faa des bedre krone i himmelen. Femte dagen efter hørte hun som liflig fuglesang ved hans seng, og da vandrede hans sjæl til himmerig, løst fra legemets lænke.¹⁶⁾ Han jordfæstedes i klostret.

Gerechin kunde ikke lide, at Birgitta, en kvinde, havde sin gang i klosterkirken, indtil han en dag, henrykket under bøn, så hende løftet op fra Jorden og en strøm udgå fra hendes mund, medens de ord lød til ham: »Det er en kvinde, der skal læske mange folk ved visdom. Og det skal være dig et tegn, at hun skal forudsige dig din dødsdag, og dit ønske om at dø skal blive opfyldt, for at du ikke skal opleve det onde, Gud vil bringe over dette hus.« Birgitta meddelte ham hans dødsdag, og han omgikkes hende i fromme samtaler meget og fortalte brødrene, hvad han hørte af hende. Da det længselsfuldt ventede dødsøjeblik var for hånden, så han de tre bogstaver P O T for sig og forklarede de hosstående, at han skulde følges snarlig af sine fromme medbrødre Peter, Olof og Thordo; i løbet af en uge var ogsaa de afgåede ved en salig død.¹⁷⁾

Om en anden gudfrygtig lægbroder i Alvastra berettes der¹⁸⁾: Over tre år var han allerede syg, da fru Birgitta kom til ham og på Kristi bud lod ham vide, at han kunde ikke dø, førend han havde skriftet, af hvilken bevæggrund han var indtrådt i klostret. Broderen vedgik hidtil af undseelse at have fortiet den. Han skriftede så igen og døde fromt, som han havde levet.

¹⁵⁾ Ibid. pag. 227. ¹⁶⁾ S. r. S. III II pag. 200.

¹⁷⁾ Revel. I. IV c. 121 Declaratio og Rev. Extr. c. 55 med Additio.

¹⁸⁾ Rev. I. IV c. 93.

Den ovennævnte levnedbeskrivelse (Vita s. Birgittæ) siger ¹⁹⁾: »Efter at hun havde tilbragt omtrent to år i kloster, bød Kristus hende at tage til Rom.« Det var altså ca. 1346, men før 1348 kom rejsen ikke til at gå for sig. En ligesaa tilforladelig kilde haves nemlig i forarbejderne til kanonisationsbullen, hvor det anføres ²⁰⁾, at under den forberedende proces, biskop Valdemar Podebusk af Odense havde fået pavelig ordre til at foretage på stedet, og som han holdt i Vadstena i marts 1377, erklærede de tre ældste Alvastramunke under ed, at i fire hele år havde hun boet i deres kloster.

Den store pest, digerdøden eller den sorte død, havde allerede holdt sit indtog i Norden, da Birgitta i 1348 eller 49 rejste til Rom; i 1350 nåede den Sverige. Hun havde forudsagt dens komme ²¹⁾, idet Kristus sagde til hende: »Se, jeg vil stå op og ikke skåne ung eller gammel, hverken rig eller fattig, hverken retfærdig eller uretfærdig; jeg skal gå med min plov og vælte både avner og træer, så hvor der var tusind, skal knap hundrede blive tilbage, og husene skal stå uden beboere.« (Sluttes.)

Et lille Brev fra Landet.

I Passions-Ugen 1917.

Kære Ven.

Du bliver vel ikke ked af at faa Brev fra mig saa snart igen? Sagen er den, at du kom med en Ytring forleden, som jeg ikke uden Bekymring har tænkt paa siden.

Kan du huske, vi talte om din Datter Johannes Paaskeferie, og du fortalte, at hun skulde rejse paa Landet til din Svogers og tilbringe Langfredag hos dem. Du føjede til: »Det er jo ikke befaleet, at man skal gaa i Kirke den Dag.«

Du, godeste Gud, kære Ven, hvad tænker du dog i Grunden paa? Du som er saa familiekær, at du hvert Aar pietetsfuldt mindes din Moders Dødsdag — synes du virkelig, man behøver en Befaling for at indfinde sig ved Korssets Fod paa vor Frelsers Dødsdag? Jeg vil slet ikke tale om, at det vil være hartad umuligt for Johanne at gennemføre sin pligtige Abstinens den Dag i din Svogers ultra-protestantiske Hjem.

Ja, det er sandt, at Ungdommen trænger til en forfriskende Udflugt nu og da, men — den trænger sandelig først og fremmest til en Smule Alvor og mest af alt paa den alvorfuldeste af Aarets 365 Dage. Sæt nu alle Hensyn til Side, kære Ven, og sørg for, at Johanne med samt hele Flokken — og du selv med — kommer i Kirke Langfredag og tilbringer Dagen i Stillehed.

Jeg ønsker eder alle en velsignet stille Uge og en glædelig Paaske.

Din hengivne Ven X.

¹⁹⁾ S. r. S. III II pag. 202. ²⁰⁾ Ib. pag. 222. ²¹⁾ Rev. extr. c. 74.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. En af vore gode katolske Familier og Menigheden her i København har lidt et smerteligt Tab, idet Fru *Emma Benzon*, født Benzon, d. 30. Marts er afgaaet ved Døden paa St. Elisabeths Hospital som Følge af en Galdestenslidelse. Den afdøde, der var Enke efter Mag. art., kgl. Translatør *Carl Benzon*, hvis Fader faldt som Premierlieutenant ved Nybøl i 1864, gik for en halv Snes Aar siden over til den katolske Kirke. Hun var en intelligent, varmhjertet og hjælpsom Kvinde og en udmærket Hustru og Moder, hvis fremragende Egenskaber ogsaa kom det Samfund til Gode, hun hørte til efter sin Indtrædelse i Kirken. Fru Benzon havde megen Forstaaelse af sociale Forhold — ikke blot af dem, hun selv havde levet under — og i Ungdomsraadet, som hun var Medlem af siden dets Oprettelse i 1910, var det en Fornøjelse at arbejde sammen med hende og lytte til hendes kloge og milde Dom. Hun var Godheden selv og umaadelig afholdt af alle dem, hun kom i Berøring med. Energisk og arbejdsom som hun var, sparede hun ikke sig selv, men anvendte den Tid, Husvæsenet levnede hende, til litterært Arbejde. Hendes Hjem, hvor hun naturligvis mest vil blive savnet af sine fem, nu forældreløse Børn, var et ægte katolsk Hjem. Hvad Gud tilsigter med at lade Døden berøve dette Hjem dets Midtpunkt og bærende Kraft, ved vi ikke; men vi bøjer os for hans Vilje og Visdom. Og vi beder ham om at trøste og hjælpe Børnene og skænke deres uforglemmelige Moder den evige Hvile.

L. G.

— Rosenkranskirkens Regnskab for 1916 er i disse Dage blevet udsendt. Kirkeskeskatten er atter steget noget i Aar. Det samlede Beløb, Menighedens Medlemmer har ydet, udgør Kr. 2604,00, mod Kr. 2374,50 i 1915. Bidragydernes Antal er steget fra 233 til 289. Kirkeskolernes Skolepenge er ogsaa steget saavel i Drenges- som i Pigeskolen, henholdsvis med Kr. 132,59 og Kr. 100,50. Statsunderstøttelsen til Skolerne blev fra 1700 Kr. forhøjet til 2150. — Takket være den store Interesse og smukke Offervillighed, der er bleven udvist fra Menighedens Side og ogsaa fra en Del Trosfæller udenfor Menigheden, er det lykkedes i Sommer at udføre den længe og haardt tiltrængte Restaurering af Kirken, som, foruden at være blevet ny dekoreret, er bleven forsynet med elektrisk Belysning, et nyt Varmeapparat og Ventilationsanlæg. Forstanderskabet bringer i Aarsberetningen enhver, som har ydet Bidrag, sin bedste Tak, men tillader sig at henlede Opmærksomheden

paa, at der endnu mangler ca 800 Kr., før alle Udgifter kan blive dækket. Det i Aaret 1914 stiftede Legat under Mærke G. J. & H. er af Legatstifterne blevet forøget med 400 Kr. og udgør nu 1000 Kr. For den ifølge afdøde Grosserer Peter Emil Gades Testamente i Februar 1915 til Rosenkranskirken skænkede Gave paa 2000 Kr. til Minde om hans afdøde Hustru, Fernanda Gade, f. Stange, har man d. 4. December 1916 stiftet et Legat til Bedste for Sognet under Navn af: Grosserer Peter Emil Gade og Hustrus Mindelegat af $\frac{4}{12}$ 1916 og i taknemligt Minde om Grosserer Gade og Hustru stiftet en aarlig Messe for begge de afdøde, hvortil udrededes 100 Kr. af Kirkekassen. — Maristbrødrenes Drengeskole har været besøgt af 78 Elever, St. Josefssøstrenes Pigeskole af 103 Elever, deres franske Skole af 262 Elever og Assumptionssøstrenes Skole paa Amalievej af 44 Elever. — De sidste vanskelige Aar har faaet vore Forstanderskaber og Menigheder til at tage bedre fat end før, men der er endnu langt tilbage; med Guds Hjælp naas Maalet vel nok: at alle Menigheder klarer sig selv og faar noget til overs til almenkirkelige Formaal.

— St. Josefssøstrene har haft den Sorg at miste det ældste Medlem af deres Ordensprovins, Søster Marie des Anges, født Bellemin, der i en Alder af 86 Aar d. er afgaaet ved Døden paa St. Josefs Hospital Onsdag d. 28. Marts. Et langt og virksomt Liv har her faaet sin Afslutning, Som ung kom den afdøde Søster, der var fransk af Fødsel, til Norge og lagde Grunden til St. Josefssøstrenes Missionsgerning i dette Land; senere har hun arbejdet i Sverige, men den største Del af sit Liv har hun dog tilbragt i Danmark. I Aarenes Løb har hun været Forstanderinde i Odense, paa St. Josefs Hospital i København, paa St. Mariæ Hospitium og i Ordrup. Hun var kendt og afholdt af mange, som derfor sikkert nu ved hendes Død vil mindes hende i deres fromme Forbøn. Hun begravedes under stor Deltagelse fra St. Josefs Kirke Lørdag den 31. Marts.

Rusland. Ærkebiskoppen af Lemberg i Galicien, Grev Szeptycki, som ved den store Krigs Begyndelse i 1914 blev taget til Fange af Russerne og siden har været holdt i Fængsel af dem, tilsidst i et Kloster i Kursk, og hvem den gamle Regering trods engelske Anmodninger ikke havde villet løslade, er straks af den nye Regering bleven sat i Frihed. Ærkebiskoppen ankom den 1ste April til Petrograd, hvor han blev modtaget af Repræsentanter for alle polske Nationaliteter.

Brevkasse.

Til adskillige Indsendere. — Med hjertelig Tak til de ikke faa, der interesserer sig for Ugebladet paa den Maade, at de indsender Bidrag til dette, maa jeg gøre opmærksom paa, at af alle Bidrag er næsten (jeg siger altsaa ikke absolut) Efterretninger om katholsk Liv og Virksomhed rundt om i Landet de mest velkomne. Der er intet der kan og bør interessere os mere, end naar det gode Værk fortsættes, der ved Grundlovens Givelse midt i forrige Aarhundrede kunde paabegyndes eller rettere genoplages her i Landet. De fem Herrer og Damer, der venligst har tilsendt Ugebladet Digte i Anledning af Paasken, maa undskyldte, at der kun er blevet Plads for det ene optagne, som for øvrigt først og for længe siden er bleven mig tilsendt.

Med hjertelig Paaskehilsen

N. H.

NB. - I Vikariatets Bibliothek har der allerede i længere Tid været savnet **Filothæa** med haandskrevne Rettelses af afdøde Stiftsprovst Kofoed-Hansen; ligeledes IV. Bind af **Loch & Reischl's** Bibeludgave.

Skulde nogen, som læser dette, være i Besiddelse af disse Bøger, da bedes vedkommende om godhedsfuldt at tilbagelevere dem.

Inserat, Til »En Røst fra de unge«. — *Jeg sympatiserer med Deres Indlæg, men offentliggøre det i »Ungdomsvennen« gaar vist ikke an. Maaske i en ændret Form; men saa maa De først som Holger Danske »opslaa Deres Ridderhjelm« og sige mig Deres Navn.*

Venligst Pastor Günther.

Angaaende Højskolen. En Herre, stadig Gæst paa Højskolen, har tilsendt denne et Brev med en Række Raad, Ønsker og gode Forslag. Skulde andre regelmæssige Tilhørere paa Højskolen have Lyst til at gøre noget lignende, kunde det maaske blive til Nytte og Vejledning for Bestyrelsen for Højskolen, der skal holde Møde i Slutningen af denne Maaned.

Niels Hansen.

AC. De to resterende Møder i den af P. A. Menzinger for katholske Akademikere paabegyndte filosofiske Foredragsrække holdes Tirsdag d. 17. og Tirsdag d. 24. Kl. 4—5 i Stenosgade 4.

St. Andreas Kirke. (Ordrup.)

Mariakongregationen for Mænd holder sit første Møde efter Paaske Torsdag den 12. April Kl. 8^{1/2}, hvortil alle Medlemmer venligst indbydes.

St. Franciskus' III Orden har Møde paa Fredag den 13. April Kl. 8 i St. Knuds Kapel. »Generalabsolution«.

 Husk **Faste-Almissen** inden Anden Paaskedag.

Unio. Almindeligt Møde afholdes Onsdag d. 11. April Kl. 7—11 i Frederiksberg Allé 11.

St. Elisabeth-Vincent's-Konferenserne. Anden Paaskedag holdes højtidelig Messe med Fælleskommunion Kl. 9 i St. Ansgars Kirke og Kl. 8 i St. Annæ Kirke og Rosenkranskirken.

Kirkelig Kalender.

<p>8. April. Paaskesøndag. 9. — M. 2. Paaskedag. 10. — Ti. 3. Paaskedag. 11. — O. Oktavdag. 12. — To. Oktavdag. 13. — F. Oktavdag. 14. — L. Oktavdag.</p>	<p>15. April. Hvide Søndag. 16. — M. Ferialdag. 17. — Ti. Anacletus, Pave og Martyr. 18. — O. Ferialdag. 19. — To. Ferialdag. 20. — F. Ferialdag. 21. — L. Anselmus, Biskop og Kirkelærer.</p>
--	---

»Budbringerens« Aprilnummer er udkommet.

NB. Ligesom i Fjor vil der Paaskesøndag under Messerne i St. Ansgars Kirke, Rosenkranskirken, St. Annæ Kirke og St. Andreas Kirke i Stedet for den sædvanlige Kollekt blive foranstaltet en offentlig Indsamling til Bestridelse af Kirkens Udgifter til Lys.

Gudstjenesten i Paaskedagene.

St. Ansgars Kirke. Paaskesøndag Kl. 6 Morgen: Korsete højtidelige Optagelse, Procession, Levitmesse og Prædiken. Kl. 8 stille Messe. Kl. 10 Pontifikalmesse og Prædiken. Kl. 6 Aften Festandagt. — 2. **Paaskedag** Kl. 9 stille Messe med Fælleskommunion. Kl. 10 Højmesse.

St. Josefs Kirke. Paaskesøndag Kl. 6^{1/2} stille Messe. Kl. 9 Korsets Optagelse og Højmesse. Kl. 3 Festandagt. — 2den **Paaskedag** Kl. 9 Højmesse. Kl. 3 Festandagt.

Jesu Hjertes Kirke. Paaskesøndag Kl. 7 og 8^{1/2} stille Messe. Kl. 10. Levitmesse med Prædiken Kl. 6 Prædiken og Festandagt. — 2den **Paaskedag** Kl. 10 Højmesse m. Prædiken. Kl. 6 Festandagt.

St. Knuds Kapel. Paaskesøndag Kl. 8 stille Messe. Kl. 3 Festandagt. — 2den **Paaskedag** som almindelige Søndage.

Den evige Tilbedelses Kirke (Jagtvejen). Paaskesøndag Kl. 8 stille Messe med Prædiken. Kl. 6 Aften Festandagt. — 2den **Paaskedag** ligesaa.

Immaculatakirken. Paaskesøndag Kl. 6^{1/2} Morgen Korsets højtidelige Optagelse, derefter Procession og stille Messe. Kl. 10 Højmesse med Prædiken. Kl. 2^{1/2} Vesperandagt. — 2den **Paaskedag** Kl. 9 Højmesse.

Rosenkranskirken. Paaskesøndag Kl. 6 Korsets Optagelse med Prædiken og Højmesse. Anden Højmesse med Prædiken Kl. 10. Kl. 5 Eftermiddag Festandagt. — 2den **Paaskedag** Kl. 10 Højmesse. Kl. 5 Festandagt.

Assumptionskapellet. Paaskesøndag Kl. 8^{1/4} Messe (den h. Kommunion uddelses ogsaa Kl. 7^{1/4}). — 2den **Paaskedag** ligesaa.

St. Annæ Kirke. Paaskesøndag Kl. 7 stille Messe. Kl. 10 Højmesse med Prædiken. Kl. 6 Aften Festandagt med Prædiken. — 2den **Paaskedag** Kl. 8 stille Messe. Kl. 10 Højmesse med Prædiken. Kl. 6 Festandagt.

St. Andreas Kirke (Ordrup). Paaskesøndag Kl. 6^{1/2}, 7, 7^{3/4} og 8^{1/2} stille Messe. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 5 Festandagt. — 2den **Paaskedag** Kl. 6^{1/2}, 7, 7^{3/4} og 8^{1/2} stille Messe. Kl. 10 Højmesse. Kl. 5 Festandagt.

Katholsk Boghandel Stenosgade 3. Kbhvn. B. Aabent 9-7. Tlf. Vester3930. Bøger, Billeder, Devotionalier.

K.U.B. (Katholsk Underretnings Bureau), et Samfund af katolske, akademiske Lægfolk, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katolikker, som maatte ønske at faa nøjere Kendskab til den katolske Kirke. Henvendelser, der alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister Matthæus Hansen, Hovmarksvej 20, Charlottenlund.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Bogladere og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1—4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggø Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4—6.

Nr. 15.

Søndag den 15. April.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Alvastra Kloster. — Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917. — Praktisk Forsvar for Troen. — Nye Bøger. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København, Rom. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

353.

De lukte Døre.

»Jesus kom ind ad lukte Døre« — saaledes lyder i vor Kalender Overskriften til denne Søndags hellige Evangelium. Det er forøvrigt en Betegnelse, der passer godt til Jesus og hele hans Frelsergerning; thi hvor ofte kom han ikke ind ad lukte Døre! Hans Ord trængte ind ad de døvstummes Øren, i den lukkede Grav, i de forhærdede Synders Hjerter, ja, mere end hans Ord, han selv fulgte med og skabte Lykke og Lys og nyt Liv alle Vegne.

Og blev der ikke lukket i for ham selv paa Langfredag, da hans døde Legeme blev lagt i Klippegraven, og en stor Sten sat for Indgangen. Da blev der lukket i for mange glade Forhaabninger hos dem, der havde fulgt ham paa hans vidunderlige Vandring rundt paa Jødelandets Bjerge og Sletter. Men ogsaa der gik han gennem den lukte Dør: før Engelen væltede Stenen bort, havde Jesus genoprejst sit Legeme i herliggjort Skikkelse og var gaaet igennem den tykke Klippemur, der nu for ham kun var lige saa liden Hindring som den klare Luft.

Og Apostlene fik at se, baade her i Jerusalem og flere andre Gange, at lige saa sandt som han var opstanden,

lige saa fri og uhindret var han af alt, hvad der ellers standser og hæmmer alle jordiske Væsener; de fik at se og erfare, at hans Herlighed ikke var jordisk, men himmelsk; ham selv var det, som de havde kendt, og dog uendelig ophøjet over alt, hvad de havde set og hørt.

Og siden hen, Aarhundrederne igennem, har Mennesker med Fryd og Jubel, nogle ogsaa med Undren og Skræk, været Vidner til, hvorledes Jesus gik igennem lukte Døre. Folkslag og hele Lande, der syntes ganske lukkede for ham, kom han alligevel ind i, somme Tider paa een Gang som ved et Trylleslag, ligesom han pludselig stod midt blandt de forsamlede Apostle i Jerusalem. Og som blandt dem talte han ogsaa da Fredens Ord, og alle blev glade over at faa Jesus at se.

Og hvor mange enkelte har ikke Aar efter Aar været utilgængelige overfor ham, »der stod ved Døren og bankede«, indtil han pludselig en Dag trængte gennem den lukte Hjertedør, ikke sjælden, naar hans Kærligheds Kraft havde vist sig særlig stærk i et andet Menneskes Liv, og den hidtil døde derved havde begyndt at kunne høre.

Men der er alligevel nogle Døre, der er saa tillukte, at Jesus ikke kan gaa igennem dem. »Han kunde ikke gøre nogen kraftig Gerning der« (i Nazareth), hedder det om Jesus i Marcusevangeliets sjette Kapitel. Der er en Klippe, som selv Jesus ved sin Almagtskærlighed ikke kan trænge igennem, det er det forhærdede Hjerte. Da Gud skabte Mennesket i sit Billede, gav han ham en umaadelig Magt: at kunne modtage eller forskyde den guddommelige Kærlighed. Naar Jesus nu i denne Tid kommer til saa mange smaa for første Gang, sker der sikkert i mange Hjerter vidunderlige Ting: Jesus kommer ind ad lukte Døre og taler Fred til den, der frygtede før; men der kan ogsaa ske det, at Døren er og bliver lukket, og at Jesus, der har sprængt saa mange Døre, maa blive udenfor.

Vort Maal maa være, at vi selv lukker Aand og Hjerte op for al vor Frelsers Naade, og at vi samvittighedsfuldt passer paa, at der i hele vort Liv og al vor Vandel ikke skal blive det mindste, der kan spærre ham Adgang til et eneste af vore Medmennesker.

Alvastra Kloster.

(Af *Edw. Ortv.*)

(Sluttet.)

Medens pesten hærgede Mellemeuropa, rejste Birgitta til Rom, og den ved lærdom, klogskab, prædikeevne og praktiserede høje kristendyder fremragende prior Peter Olofson fulgte med. Allerede i klostret havde han — efter endel modstræben enten af mistillid til Birgitta eller, som han selv siger, til sine egne evner — nedskrevet størstedelen af de hende i den tid givne åbenbaringer og blev hendes tro rejseledsager, skriftefader og medarbejder til hendes død, medens han alligevel overholdt de ordensmæssige bønne- og fastetider. I St. Peterskirken var han skriftefader for de svenske Romafarere, navnlig til jubelårsafladen i 1350. En tid havde han tvivlsanfægtelser angående tre-enighedsmysteriet, men befriedes ved et syn og blev siden da dets ihærdige forkynder.

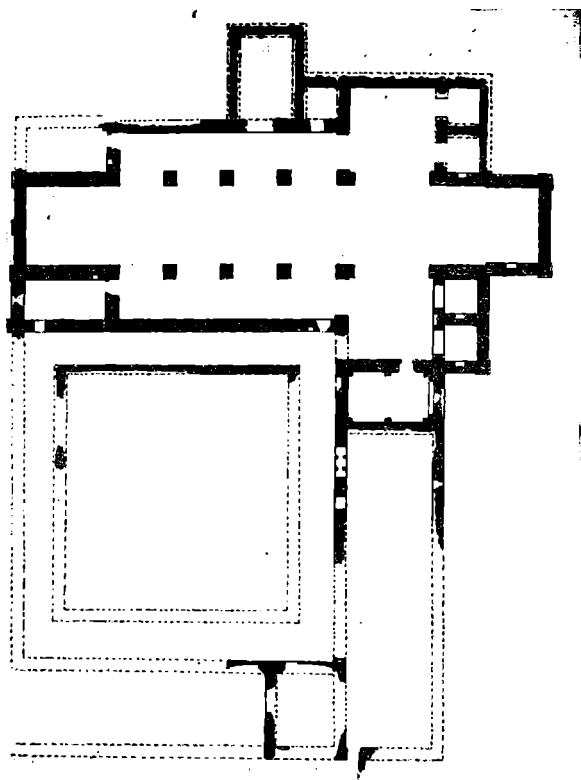
Under sit ophold i Rom så st. Birgitta en dag i ånden Alvastra med klar himmel over og med kaos under og så 33 af munkene, hvis navne blev hende tilkendegivet. Nogle af dem steg op til himlen som hvide duer, hvad negre forgæves prøvede at hindre dem i; andre munke gik til renselsesstedet, men atter andre stod med en fod på havet og en på et skibsdæk. Dette skete nok ca. 1363. Snart efter hjemsøgte en stor dødelighed konventet, og de 33 bortreves i den rækkefølge, i hvilken deres navne var bleven hende nævnt.²²⁾

Da st. Birgitta var død 23. juli 1373, førte den næstældste datter Katarina og Peter Olofson næste år liget over Danzig hjem til Sverige. Siden vendte han med Katarina tilbage til Rom og arbejdede for st. Birgittas kanonisation. Til opnåelse af denne holdt den svenske gejstlighed et møde i Örebro 18. januar 1379, i hvilket abbederne Mathias Knopp af Alvastra, Sven Erlandson af Nydala, Tideman af Varnhem og Ingvald af Saba deltog.²³⁾ Olofson døde

²²⁾ Revel. I. 6. c 113.

²³⁾ Med st. Birgitta skete på grund af indre stridigheder i kirken det enestående, at hun blev tre gange kanoniseret af paven, nemlig af Bonifacius IX 1391, i 1415 af Johannes XXIII og endelig for sikkerheds skyld af Martin V i 1419.

i bispegården ved Vadstena 9. april 1390, hvorfra bisp Nils af Linköping og abbed Tideman af Alvastra hjemførte hans lig til dette. Det berettes om ham, at da han en dag i Italien var bleven overfaldet og udplyndret, kaldte han — som altid streng mod sig selv og mild mod andre

Grundrids af ruinen af det typiske Alvastra klostres hovedkompleks.^{*)}

— røverne tilbage med de ord: »Gode venner! hvis I har lyst til en drik, så har jeg vin i min flaske her.« Tilbudet blev modtaget, hvorefter Olofson bad inderlig for mændene.²⁴⁾ Af værker efterlod han sig foruden den del af åbenbaringerne, han havde oversat fra svensk til latin,

²⁴⁾ Vitis Aquilonia.

*) På begge Sider af det omtrent mod øst vendende højkor ses de 4 kapeller; i skibet ses fundamenterne af de piller, der skilte langskibet fra sideskibene og bar hvælvingerne; op til kirkens sydside ligger hovedbygningernes tre fløje grupperede om korsgangen (ambitus, omgangen), der indeslutter den kvadratiske begravningsplads. Fra selve skibet var ingen udgang mod vest.

ligesom også birgittiner-ordensreglen, en række åbenbaringer, nedskrevne af ham efter hukommelsen,²⁵⁾ et officium til st. Birgittas ihukommelse og en levnedbeskrivelse af hende.

I st. Birgittas bolig ved Alvastra indflyttede 1374 som livsvarig pensionær fru Ramborg Knutsdatter, hvem adgang til klosterkirken betingedes, og 11 år efter skriver hun: »For mit timelige og evige vel er der blevet sørget med kærlighed«. ²⁶⁾

Menneskelig skrøbelighed møder os dog også i Alvastra: Clairvaux sendte engang munken Johannes af Chassignolle ud at visitere Nordens klostre og oppebære afgiften til Citeaux. Da han kom til Alvastra, satte abbed Mathias Knopp ham i bogstavelig forstand på døren og fratog ham endog den afgift, Saba havde udredet. Johannes indberettede sagen, hvorefter generalabbed Stefan af Citeaux 18. september 1380 beordrede abbed Peter af Esrom og Tideman af Varnhem til at visitere Alvastra. Peter skulde derefter visitere Nydala og de norske klostre. 2. marts 1381 holdtes retten i Alvastra, og i forhøret afsatte visitatorerne Mathias, bl. a. også for sløseri med klostrets eje, lyste ham i band og stævnedede ham for næste generalkapitel. Da konventet ønskede Tideman til abbed, nedlagde denne sit embede i Varnhem og valgtes 7. april til abbed for Alvastra. Det var nemlig ikke forment en visiterende abbed at modtage valg i det kloster, han just visiterede, hvorimod generalkapitlet 1230 havde forordnet, »at ingen munk, der ledsager en visiterende abbed, kan i løbet af året, i hvilket visitationen finder sted, vælges til abbed i det visiterede kloster, hvis abbeden afsættes; fratræder denne derimod frivillig eller dør, kan munken blive hans eftermand, såfremt han bliver forskriftsmæssig valgt.« ²⁷⁾ Tideman var en klog og højt agtet mand, der hævdede sit klostrets ret overfor egenmægtige krænkelse.

Engang visiterede abbed Andreas af Alvastra Saba, afsatte dets abbed Sven og indsatte en pater Mikael i hans sted. Ifølge generalkapitelbestemmelse fra 1231 måtte en abbed ikke selv indanke sin sag; skulde der appelleres,

²⁵⁾ Revelaciones extravagantes s. Birgittæ.

²⁶⁾ Hall: Beiträge pg. 24. ²⁷⁾ Thesaurus, col. 1351.

måtte en af de andre gøre det. Svens sag kom for kapitlet, der overgav pådømmelsen til abbed Magnus af Nydala og Peter af Varnhem. Retten blev sat på Alvastra i fasten 1483 og afsatte Andreas for ubeføjet fremfærd mod Sven, hvorefter konventet valgte Magnus til Andreas' eftermand. Ifølge sin fuldmagt visiterede så han og Peter Saba og genindsatte Sven i Mikael's sted.

Nogle år efter var der lidt i vejen igen: Abbed Håkon Peterson havde, da han fra abbed i Saba blev forfremmet til embedet i Alvastra, medtaget tre sølvkrus og en korbog. Da sagen var bleven indberettet, beordrede generalabbed Johannes abbederne Arvid Håkonson af Nydala og Sven Karlson af Varnhem til at fremtvinge tilbagelevering. Men Håkon var død, da de i april 1513 kom til Alvastra, hvorfor de indsatte en ny abbed, Andreas, og denne udleverede genstandene. Men nu beholdt Arvid dem som pant for et lån, Nydala havde givet Saba, »medens dette var i stor nød«.

Det fejler vel næppe, at Alvastras konvent oftere ud af sin midte har ydet andre klostre en abbed, men kun følgende navngivne siges det om: i det 12te årh. Varnhems to første abbeder Henrik og Laurentius, Gudsbergas første abbed Stefan i 1486, Nils, der i 1522 viedes til Saba og var dets sidste abbed, samt Johannes Martini, der 1523 valgtes til Nydalas abbed og blev dets sidste.

I 1312 og navnlig i påskeugen 1415 hjemstøttes klostret af stærk ildsvåde, men genrejstes begge gange. Som det af de herlige ruiner ses, var komplekset opført af Ombjergets kalksten. Kirken var en treskibet, 45 m. lang og 16 m. bred basilika med lige østgavl, hvori et højt, tredobbelt, rundbuet vindue. På hver side af det til Vorfrue viede højalter var der to mod øst vendende alterkapeller, hvert med et lille rundbuet vindue. Midterskibet havde tøndehvælvning, medens de temmelig lave buer på firkantede piller mellem midterskibet og sideskibene er spidse. Et stort spidsbuet vindue i vestgavlen er ikke oprindeligt. Langs kirkens sydmur ses den kvadratiske korsgang, og øst og sønden om denne resterne af det egentlige kloster. Blandt altrene fandtes et til Johannes døberens, et til de 12 apostle, et til st. Peter og Paul, et

til st. Laurentius; desuden har der selvfølgelig været et Mariaalter og altre til de store ordenshelgener Benedikt og Skolastika og st. Bernhard.

Den sidste abbed var Torkil. Som følge af kong Gustaf I.s manende rundskrivelse af 29. juni 1523 fandt han sig nødsaget til at indsende 47 mark lødigt sølv. Da så jordegodset, som bestod af 438 gårde rundt omkring,²⁹⁾ beslaglagdes i kraft af Vesteråsrecessen, bemyndigede kongen 28. juni 1527 Torkil til at bestyre det paa kronens vegne mod at erlægge en årlig pengesum af 100 m. ørtuger, og klosteret skulde så være fri for indkvartering. Af besiddelserne lå 24 gårde på Öland. Allerede d. 2. juli s. år indsatte dog kongen en tilsynshavende foged og overdrog 14. 9. 1529 det hele til adelsmanden Nils Svenson mod en forøget årsafgift, eftersom Torkil »for svageligheds skyld ønskede at nedlægge sit embede«. ³⁰⁾ Ihændehaveren skulde sørge for munkenes ophold. Under 22. maj 1532 fik adelsmanden Peter Svenske det i forlening »kvit og frit mod at ride færdig selv sjette«.

Hvornår den sidste rest af konventet ophørte, vides ikke. Men i et par skrivelser fra kong Gustaf i august 1543 angående tyske knægtes optøjer i og ved Alvastra er allerede ingen tale om munke. Bygningerne forfaldt hurtig, så meget mere som kongen lod nedrive og bortføre en del af materialerne — dog ikke af kirken — til opførelse af sit Vadstena slot i 1545 og påfølgende år, og det kongelige eksempel fulgtes af andre; navnlig bortførte grev Per Brahe meget til sit nye slot på Visingø i Vettern. Forgæves påbød Gustafs katolsksindede søn kong Johan III i 1573 istandsættelse. Det righoldige bibliotek er gået til grunde på et par ganske enkelte ting nær.

²⁹⁾ Til sammenligning tjene, at skønt halvtredje hundrede år yngre ejede Mariebo kloster ved reformationstiden tre hovedgårde, 477 bøndergårde m. m.

³⁰⁾ Gustaf I registratur VI. pg. 294.

Ved Alvastra er jernbanestation på ruten Hästholmen—Linköping; på samme rute er stationer ved Omberg, Vadstena, Ulvåsa og Vretakloster og lidt hinsides Linköping station ved Askeby.

Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917.

14. Kirkens Liturgi og Helgendyrkelsen.

De »ugudelige Ceremonier, Menneskepaafund og Skikke«, saaledes som den katholske Kirke overholdt dem delvis fra Oldtiden af, blev senere hen ikke mindre Genstand for Luthers og de øvrige »Kirkeforbedreres« Haan og Spot, end dens Lære og mere væsentlige Indretninger havde været det fra først af.

I Danmark var det navnlig Peder Plade, latinsk: Palladius, der paa sine Visitatsrejser og i sine Skrifter ivrede imod disse »ugudelige« Ceremonier. Hans grove Ord er forsaavidt forklarlige, som jo hans Mester Luther aldrig havde sparet paa nedsættende Ord om den h. Messe, om Helgeners Paakaldelse og de kirkelige Indvielser [*Schmer*].

Angaaende den h. Messes Forkastelse mener Johannes Möhler, at Reformatorerne vistnok ogsaa blev fristet dertil, fordi de savnede de fornødne historiske Kundskaber, der vilde have oplyst dem om denne hellige Handlings, ogsaa dens enkelte Deles høje Alder.¹⁾ At den h. Messe ikke, som Reformatorerne paastod, skadede Kristi Offerdød paa Korset, som han »een Gang for alle« [Hebr. 10,14] har lidt, viser jo netop Apostelen Paulus i samme Hebræerbrev, idet han taler om det »Offeralter« [»Thysiasterrion«!], der findes i de første Kristnes Forsamling, hvortil alle de, der endnu følger det gamle Testamentes Ritus, de »der tjener Teltet«, ingen Adgang har [Hebr. 13,10]. Den h. Messe er, som vi tidligere har set, netop det bedste Minde om Kristi Offerdød, om Kristi Midlerembede og Hjælp. Möhler undrer sig derfor ogsaa over, at Reformatorerne afskaffede en Kultus, som egentlig styrkede deres bestandige Henvisning til Kristus alene. Men Sagen var, at da de forkastede Præstedømmets Sakramente, gik den h. Messe med i Løbet, navnlig da de ogsaa mente, at denne Offerhandling var af senere Dato.

¹⁾ Symbolik 1895, S. 316. I Virkeligheden gaar jo ikke blot Messens Kerne, men ogsaa en Del af dens Ceremonier, saasom Hændernes Holdning, enkelte Bønner, den lille hvide Dugs [Corporalets] Benyttelse o. s. v. tilbage til det 2. og det 1. Aarhundrede.

Ganske bortset fra den hellige Messes Oprindelse er det vel nok tilladt at spørge: Har da Protestanterne vundet noget ved at afskaffe denne ærværdige Gudstjeneste? Har de vundet noget — i religiøs, moralsk, kunstnerisk Henseende — ved at afskaffe ogsaa de mindre betydelige Ceremonier, saasom Palmesøndagens Procession, Askeonsdagens, den stille Uges Højtidelighed m. m.?

Vi talte netop om Værdier ogsaa i kunstnerisk, d. v. s. i æsthetisk Henseende, altsaa om Skønhedsværdier. Jeg vil nødig her fremlægge mange Klager, som protestantiske Forfattere og gode lutherske Kirkefolk lejlighedsvis har fremsat over den lutherske Gudstjenestes Ensformighed og Kedsommelighed.²⁾ Mange af vore Konvertitter, hvis Længsel efter en mere indholdsrig Gudstjeneste ikke blev mættet af Salner og Taler, har paa denne Maade fundet Vejen tilbage til den gamle Moderkirke, der jo ikke blot sidder inde med theoretiske Sandheder, men i Aarhundredernes Løb har samlet Erfaringer ogsaa paa praktiske Omraader og er bleven udstyret med et Væld af Skønhed.

Reformatoreernes brutale Fremfærd berøvede derfor deres troende mange Kilder til Glæde og Trøst, mange Motiver til at besøge Gudstjenesten og Midler til at lade Kirkeaarets skiftende Tanker faa Udtryk ogsaa i Hjemmets og Familielivets Fællesglæder.

En Protestant ser maaske med en vis Medlidenhed ned paa de »stakkels« polske Piger eller de Børn, der med smaa grønne Grene i Hænderne vælder ud fra den katolske Kirkes Port. Han tænker: »Hvilken Udvorteshed! Hvilken Mangel paa den »Aand og Sandhed«, man skal tilbede Gud i! Og alligevel, netop denne smukke og ældgamle Skik med at bære indviede Palmegrene hjem, er et lille Middel til at prædike Kristus, er baade »Aand« og »Sandhed«, Aand, fordi der ligger noget aandeligt bag ved denne Ceremoni, Sandhed, fordi det er en Hyldest til Frelseren, »Kongen,

²⁾ Interessante Oplysninger findes f. Eks. i V. Bangs Bog om Dansk Præstegaardsliv i det 16. og 17. Aarhundrede. Men ogsaa det 19. Aarhundredes Konvertitter har skrevet om protestantiske Nutidsfolks Længsel efter en bedre Gudstjeneste, end de nu maa nøjes med, hvor næsten alt afhænger af Taleren.

for hvem alle lever,« naar vi i Aanden slutter os til den jublende Skare, der drog Herren i Møde, og — anderledes belært end hine — dermed forbinder et Løfte om Hengivenhed og Troskab.

Se, dette er kun et lille Eksempel paa den Nytte, de kirkelige Ceremonier har indenfor det godt oplyste Folk. Thi Oplysning, Undervisning skal der først til, for at en udenforstaaende kan faa Nytte af Kirkens Liturgi.

Det hænder saa tit, at en Protestant tilfældigvis eller af Nysgerrighed ser ind i en katholsk Kirke eller overværer den h. Messe og bagefter ryster paa Hovedet, thi »der var saa mange Ting, han ikke kunde forstaa«.

Lad mig svare! Det manglede bare, at du, lille Nutidsmenneske, der i Forvejen nærer adskillige Fordomme imod »Romerkirkens Udvorteshed«, ved kun at titte ind til den gamle katholske Kirkes Gudstjeneste straks skulde være med i det hele! I de første Aarhundreder maatte endog den, der ikke var Katholik, slet ikke deltage i »de hellige Mysterier,« netop fordi han ligesom Katekumenerne manglede de fornødne Forudsætninger dertil.

Paa den anden Side skal det ingenlunde paastaas, at denne vor Kirkes Liturgi altid og paa alle Steder er bleven udført paa en værdig Maade eller bleven tillæmpet efter de praktiske Forhold. Saaledes lyder den nikænske Trosbekendelse meget højtideligt, naar den synges af mange indøvede Sangere, men i en Landsbykirke, sunget af en gammel Klokke, kan den lyde frastødende. Der vilde Folkesangen lyde bedre, hvis den blev godt indøvet.

Reformatorerne har ogsaa paa dette Omraade i Begyndelsen angrebet Tilstande, der trængte til Forbedringer. Luther selv var meget musikalsk, og denne hans Forkærlighed for Sang og Spil hjalp ham under Reformbevægelsen, idet han hurtigt formaaede at skabe nogle tyske Sange, der udfyldte den tomme Plads ved Gudstjenesten. Det er her ikke Stedet at paavise, hvor meget ogsaa den første lutherske Salmesang benyttede sig af katholske Melodier — baade Koral og Folkesange — men vi vil her gerne anerkende den Kraft og det praktiske Syn, der gav sig Udtryk i Luthers Melodier. Ja, vi vil ikke benægte, at der ligger en god Del Sandhed i det

Ord, at Reformationen mere blev sunget end prædiken ind i det tyske Folk.

Her har atter vi den Forskel, der paa andre Omraader har gjort sig bemærket mellem de romanske og de germanske Nationer og deres Sprog. Latin er for Italienerne og Spaniere, ja ogsaa for Franskmænd og Englændere uden stort Besvær forstaaeligt, for Nordeuropas Folk derimod først efter et langt Studium. De germanske Kirkefolk trængte altsaa i langt højere Grad end andre til kirkelige Sange i deres eget Sprog. Navnlig var Kortjeningen i Domkirkerne, hvor desuden Højalteret som oftest ved en Søjlegang helt var skilt fra Folket, Genstand for Reformatorenes Angreb.

Paa dette Punkt har senere de nyere Ordenssamfund med Held forstaaet at give Gudstjenesten et mere folkeligt Præg, hvortil deres nye Kirkebygninger, de første Barokkirker, ved deres Fremhævelse af Højalteret, deres lyse, frie Rum ogsaa har bidraget deres Del. Saa helt forgæves har Erfaringerne fra Reformationstiden ikke været.

Men disse Erfaringer har ikke rökket — og ikke behøvet at rökke — den mindste Del af vor Liturgi eller af de netop nævnte »Sakramentalier«. Tværtimod har disse bestaaet deres Prøve saa godt, at Kirkens Kultusformer i de senere Aarhundreder er bleven forøget. Denne Forøgelse — som f. Eks. Jesu-Hjerte-Andagten og de eukaristiske Bestræbelsers forskellige Former — viser, at der indenfor den katholske Kirke hersker de modsatte, om jeg saa maa sige, biologiske Regler eller Livslove end i saa mange gamle og nye kristelige Særkirker. Disse sidste, der opstod ved en Modsigelse, ved en pludselig Bevægelse imod Kirken eller et af dens Lærepunkter, havde i Begyndelsen Begejstringens og Nyhedens Kræfter at leve af, men svandt senere helt hen som Arianerne og Pelagianerne i Oldtiden, som Gammelkatholikerne i Nutiden. Andre, der som de forskellige protestantiske Kirkesamfund har løsrevet vide Kredse og et godt Stykke Kristenhed og Kristendom med, har i hvert Fald i Folkets Tro og i nogle Naademidler — bortset fra den officielle Hjælp — større Kræfter at leve paa, men ogsaa disse Kræfter svinder øjensynlig bort fra det brede Folk og fra en stadig voksende Del af dets Førere. Trosbekendelsen bliver mindre og mindre, efterhaanden som disse

Særkirkers Læremyndighed bliver undergravet. Alene med Hensyn til Søndagsprædikener har vi katholske Præster i vor Kirkes herlige, af Luther og Reformatorerne bagtalte og forkastede Liturgi en stor Hjælp, en Kilde til positivt, kristeligt Tankearbejde og Naadeliv. Dette sidste gælder ogsaa for katholske Lægfolk, der fordyber sig i Liturgien.

Var det virkelig et Fremskridt at afskaffe alt dette under Henvisning til, at det var »ugudelige« Ceremonier, Menneskepaafund«? — Vel er de Ceremonier, men hvorfor »ugudelige«? Vel er disse Bønner og Ceremonier, som f. Eks. »Askekorset«, — Menneskeværk. De stammer lige saa lidt fra Kristus som Kirkebygningerne og Klokkerne. Disse er ogsaa Menneskeværk. Men er de derfor ukristelige, fordi Mennesker, altsaa Kirkens Medlemmer, ud af from Tro og praktisk Interesse for religiøst Samliv har indrettet og lavet disse Ting? Skal da alle Ceremonier falde ned fra Himlen eller staa i Pauli Breve?

Dertil kommer, at allerede Kristus selv har befalet Apostlene visse Ceremonier, som f. Eks. Salvelsen med Olie og Hændernes Paalæggelse [Marc. 6].

Hvor taabeligt er det altsaa at forkaste vor h. Kirkes ældgamle tankerige Liturgi, fordi den er ordnet og forøget af Kirkens Mænd, af Mennesker! Her har Reformatorerne Had imod Moderkirken gjort dem blinde og ødelagt meget, der baade havde religiøs og kunstnerisk og moralsk opdragende Værdi.

Det samme blinde Had har raset imod Helgendyrkelsen. Palladius har i et dansk Skrift søgt at latterliggøre Kirken i Folkets Øje, navnlig ogsaa Helgenernes Paakaldelse.³⁾ Han og andre protestantiske Forfattere efter ham gottes sig lidt vel meget over at fortælle, om hvilken Helgen der blev paakaldt imod Mund- og Klovesyge eller Tandpine. Disse Fremstillinger giver et forkert Syn paa den Stilling, Helgendyrkelsen indtager og altid har indtaget i vor Tros-lære og Liturgi.

Det er, som om en dansk rejsende efter et Strejftog i

³⁾ Bogen om St. Peders Skib 1554. Vi kommer andet Steds tilbage til denne i sproglig Henseende interessante, men for den gamle Lutheranismes aandelige Stade højst beskæmmende Bog, der nu af Lis Jacobsen med aldeles ufortjent Omhu og under store Omkostninger er bleven ny udgivet.

Tyskland og Italien vilde fortælle hjemme, at Tyskerne ikke bestilte andet end at drikke Øl og Italienerne at spise Macaroni. Med andre Ord, en for den udenforstaaende mærkelig Fremtoning bliver fremhævet ud over al Rimelighed.

Nu skal det ikke nægtes, at Helgendyrkelsen somme Steder har antaget og den Dag i Dag kan antage smagløse Former. Men Reformatorerne angreb jo selve Kirkelæren i dette Punkt. Og denne udtrykkes kort og smukt i den 150. Salme: »Laudate Dominum in Sanctis ejus — Lov Herren i hans hellige.« Denne bibelske Opfordring efterkommer vor h. Kirke og glæder sig over Kristi Magts Herlighed i dem.

Tillige opstiller Kirken Helgenernes Eksempel for vore Øjne. Det er derfor, at der i vore Kirker, paa vore Altre, i vore Hjem ses Billeder af Herrens jomfruelige Moder, af Værnehelgenen, af andre Helgener. Spørgsmaalet for en Protestant er nu: Hvilken Betydning har disse Malerier indenfor vor Kirkes Dogmatik og Trosliv?

Og Svaret vilde lyde: en hel anden og langt mindre, end vedkommende har Anelse om. Luthers og Palladius's — for blot at nævne to af de mere fremtrædende Reformatorer — spottende Fortællinger har forvrænget Protestanternes Syn paa denne Side af vor Kultus.

Det er jo ogsaa langt morsommere med Reformatorerne at gotte sig over den katholske Dumhed. Hvem bryder sig om, at »Heligendyrkelsen« hos os Katholikker kun er en naturlig Følge af vor aandelige Samfundsfølelse, af »de helliges Samfund«, der omslutter os kæmpende Kristne med vore Brødre hisset hos Gud? Hvem bryder sig om at høre, at denne saare naturlige Kærlighed og Interesse for vore kristelige Helte, vore Martyrer og Bekendere allerede i Oldtiden var et Kendetegn paa alle gode Kristne? Saaledes maatte allerede i den h. Polykarps Tid de første Kristne forsvare sig imod de samme Angreb, som senere Morten Luther og Tausen og Palladius gentog imod Kirken. Det hedder i det berømte Brev om den h. Polykarpus's, Biskoppen af Smyrnas, Død i Aaret 167: »De (Hedningerne og Jøderne, der ikke vilde udlevere Polykarps Relikvier) vidste ikke, at vi hverken nogen Sinde vilde kunne forlade Kristus, som har lidt for os, eller vise nogen anden

guddommelig Ære. Ham, der er Guds Søn, tilbeder vi, Martyrerne elsker vi, som tilbørligt er, som Herrens Disciple og Efterfølgere, formedelst deres inderlige Kærlighed til deres Konge og Lærer. Maatte vi dog alle blive deres Aandsfæller og Meddisciple!«⁴⁾

Vi Katholikker fra 1917 kan overfor uberettigede Angreb paa vor Kultus kun gentage disse herlige Ord, som Katholikkerne fra 167 rettede mod den Tids Angreb. 18 Aarhundreders Forløb har ikke røkket disse Ords Sandhed og Kraft.

F. F. M.

Praktisk Forsvar for Troen.

(Frit efter det hollandske).

»Altsaa man kan, saa at sige, ikke opfylde sin Paaskepligt uden først at gaa til Skrifte?«

»Naturligvis ikke.«

»Og som moderne, oplyst Menneske, der taler flere Sprog og har læst en hel Del, er man ikke desto mindre forpligtet til — ligesaa godt som alle andre — at skrifte sine Synder?«

»Ligesaa godt . . . hvorfor ikke?«

»Hvorfor ikke? . . . Fordi jeg finder det er en idiotisk, vanvittig — umulig Idé,« sagde Principalen ærgerlig, »et religiøst Paafund, som efter min Mening har overlevet sig selv.«

Overbevist om, at legemlig Bevægelse er gavnlig, gentog Chafen sin Spadseretur mellem Vinduet og Døren, alt imens han jog tunge Røgskyer ud af sin »Bella Cubana«, medens hans Fuld-mægtig i Overensstemmelse med deres indbyrdes Forhold tændte sig en Cigaret. Der var ikke særlig travlt paa Kontoret paa Grund af de daarlige Forhold under Krigen, og derfor var det, at Zeus var steget ned fra Olympen til en gemytlig Samtale med sit Personale, hvilken Samtale imidlertid var bleven til en skarp Ordstrid.

»De kalder det for et Paafund — af hvem?« spurgte den unge Mand, som sandelig ikke lod dette gaa upaataalt hen. Hans Ansigt med de svære Øjenbryn gjorde et truende Indtryk, som kunde faa en til at tænke paa en ung Tyr, førend den stanger.

»Af hvem? . . . ja, det er sagtens et Paafund af de romerske Præster.«

⁴⁾ Rundskrivelse om Polykarps Martyrium. (Vidnesbyrd af Kirkefædrene XI.) Brevet om Polykarp hører til de ældste og historisk bedst bevidnede Kildeskrifter fra den kristne Oldtid.

»Hvem siger det?«

»Aviserne«

»Mange Aviser siger Dumheder. Hver Dag skal Bladet fyldes, og det er vanskeligt at vide, hvad der er Sandhed, men jeg vil indrømme det, hvis de vil sige mig, hvor de romerske Præster har fundet paa Skriftemaalet.«

»Ja, det kan jeg ikke, jeg er ikke Theolog, men alligevel . . .«

»Hør engang, Hr. Chef, jeg skal sige Dem noget. Kristus, om hvem vi begge to ved, hvad han var, har med klare Ord sagt til sine Apostle: *Hvem I forlader Synderne, dem er de forladte* . . . Der har De Skriftemaalets Oprindelse. Hvor bliver nu Præsterne af? Sæt, et eller andet Menneske — en Statsmand, Fyrste eller Pave — havde gjort Forsøg paa at indføre Skriftemaalet som noget hidtil ganske ukendt . . . at en Mand af Myndighed havde sammenkaldt Folket, som aldrig havde hørt noget lignende, og sagt til dem: Hør engang, kære Venner, jeg har gjort en storartet Opfindelse, som I nok skal blive tilfredse med. Den bestaar deri, at I alle, rige og fattige, Præster og Lægfolk, skal knæle ned ved et Medmenneskes Fødder og aabenbare ham alt det onde, I har gjort, ja endogsaa de mest hemmelige Tanker og Begæringer, og denne Skik kalder jeg Skriftemaalet . . . Hvorledes, mener De, man havde modtaget saadan en Opfindelse? Og hvem havde været saa dum at underkaste sig dette hidtil ukendte Aag?«

»Ho, ho . . . i enhver Retssag søger man først den interesserede. Og denne falder straks under Mistanken. Det er klart, at den romerske Gejstlighed har megen Fordel af Skriftemaalet. For Deres Sognepræst maa Skriftestolen uden Tvivl være noget meget indbringende.«

»Hvem siger det?«

»Vel, Aviserne. . . .«

»Ja, hvilke Aviser! Vantro Blade, hvor Ræven bliver sat til at vogte Gæs, og man kommer til at skrifte hos Djævelen . . . Men Sandhed er det, at det endnu aldrig har kostet mig en Øre, og jeg gaar dog altid til Skrifte ved de fem Højtider.«

Chefen omfattede Panden med de fem udstrakte Fingre og trak disse lidt efter langsomt ind som en, der har fundet Løsningen paa et indviklet Problem. Derpaa viftede han med Haanden, at han havde faaet en ny Idé.

»Selvfølgelig, en Mand, som staar paa egne Ben, en Forretningsmand, som ser disse Herrer paa Fingrene, ham forlanger man ikke . . .«

»Min Hustru har man heller ikke bedt om en Øre, aldrig, og hun er dog meget frommere end jeg og gaar hver fjortende Dag til Skrifte . . .«

»De tillader altsaa, at Sognepræsten eller Skriftefaderen, i hvert Fald en fremmed, underrettes af deres Hustru om alle Deres hemmeligste Anliggender?«

»Men dog, Hr. Chef, De blander alt imellem hinanden . . . huslige Anliggender og Samvittighedssager, det er ikke det samme. Hvad Hjemmet angaar, det styrer vi sammen, min Hustru og jeg, og i de otte Aar, vi har været gift, gaar det ikke saa daarligt. Men Samvittighedsspørgsmaal, de er for enhver af os en Privatsag, som den anden ikke blander sig i.«

»Hvad der ikke forhindrer Muligheden af, at man kommer til at kende Deres Hemmeligheder.«

»Den Mulighed foreligger ligesaa godt for Lægen, der kender alle ens Sygdomme.«

»Ja, men Lægen respekterer sin Embedshemmelighed.«

»Og Skriftefaderen maaske ikke? . . . Desuden drejer det sig her om ens personlige Hemmeligheder, som man kan aabenbare, til hvem man vil.« — — —

I dette Øjeblik blev der banket paa Døren. En høj, ung Præst viste sig paa Tærskelen og hilste høfligt.

»God Dag, mine Herrer, undskyld, jeg forstyrrer Dem lidt paa Grund af . . .«

»Paa Grund af en Misforstaaelse, tænker jeg,« bed Chefen fra sig alt andet end venligt, »fordi jeg for mit Vedkommende ikke er Katholik, og Kontortiden synes mig at være mindre egnet til Privatanliggender med mit Personale.«

»Et Øjeblik,« siger Præsten halvt smilende, »det er netop i Kontoranliggender, jeg kommer her . . . Jeg tvivler ikke paa, at mit Besøg vil være Dem en Glæde. For omtrent seks Aar siden er der øvet Indbrud her, men om Gerningsmændene fik man aldrig noget oplyst. Det passer, ikke sandt?«

»Om det passer! Otte Hundrede Gyldensedler og lidt Skille-mønt! Jeg husker det, som var det i Gaar. Værsgo og tag Plads, Hr. Pastor.«

»Disse stjaalne Penge, min Herre,« siger den anden og tager en forsegleet Konvolut op af sin Kjole, »disse stjaalne Penge bringer jeg Dem her. Værsgo!«

Man paastaar, at Bjørnen i Polen tvinges til at danse, ved at man sætter den paa en hed Jernplade, saa den maa løfte den ene Pote efter den anden. Paa samme Maade omtrent sprang Chefen med det ene Ben efter det andet gennem Lokalet, som om Djævelen sad under Gulvet og gjorde hans Fodsaaler hede.

»Hr. Pastor, jeg tror, jeg lige har dømt forkert om Dem. Hjertelig Tak for Deres Mellekomst, jeg sætter stor Pris paa den. Sæt Dem lidt endnu! Hvem har givet Dem det?«

»Selve Tyven.«

»Politiet har altsaa fundet ham?«

»Politiet har allerede opgivet det hele for længe siden, tænker jeg. De forstaar — efter seks Aar . . . Men selve Gerningsmanden kom til Skrifte, og som De ved . . . Erstatning, ellers ingen Syndsforladelse!«

»Oh,« sagde den anden og fik det endnu varmere. Om han ogsaa var Chef, var det dog en stakkels forlegen Chef, ikke i Stand til at fatte sig saa hurtigt, som han plejede.

»Og, eh . . , maa jeg spørge, hvor meget skylder jeg Dem for Deres Ulejlighed?«

»Ikke en Øre, jeg er glad over at have kunnet gøre Dem en Tjeneste.«

»De forlanger altsaa slet ikke Provision . . . virkelig beundringsværdigt,« gentog Chefen, idet han aabnede Konvolutten. »Maa jeg ogsaa faa at vide, hvem der har bestjaalet mig?«

»Umuligt, det ved jeg ikke engang selv. I Skriftestolen spørges ikke om Navnet, som paa Raadhuset. De har Deres Penge, og det maa være nok!«

Chefen havde i sin udviklede Hjerne ogsaa en Celle, hvori de finere Taleorganer udløb. »Hr. Pastor,« sagde han højtideligt, »jeg gør Deres Religion min Kompliment; thi hvad der præsteres, er virkelig pragtfuldt! Indtil nu mente jeg, at enhver, som kom til Dem, straks fik Syndsforladelse, altsaa en Præmie paa Immoralitet, men ved nærmere Eftersyn synes det jo . . .«

»At ogsaa Skriftemaalet kan være godt for noget,« sagde Præsten, idet han rejste sig, »at mange Tyve bliver ærlige Mennesker igen, og mangan fortabt Søn vender tilbage derved, og at Antallet af Svindlere, Falsknere og liderlige Mennesker nok skulde formindskes ganske betydeligt, hvis de bare kunde beslutte sig til at gaa til Skrifte i rette Tid.«

»Jeg giver Dem fuldstændig Ret«, sagde Chefen med et straalende Ansigt.

Ved *Rav*

Nye Bøger.

Budbringeren. 2. Aargang. April 1917.

Der er kun godt at sige om det nye Hæfte af *Budbringeren*, baade om den »store« og »lille« *Budbringer*. (Hvorledes hænger det mon sammen, at denne begynder sin 3. Aargang — det er maaske kun en Trykfejl?) Dette nye Foretagende har vundet en stor Tilslutning, og havde alt ikke været saa dyrt i Øjeblikket, var *Budbringeren* vel allerede nu bleven til et Maanedsskrift. En udmærket Artikel om Børnenes tidlige Kommunion samler hele Begrundelsen af denne i de faa, afgørende Ord, at Kommunionen først og fremmest er vor Herres Gerning. Flere gode indholdsrige Stykker og kønne Digte fylder *Budbringerens* to Afdelinger, som begge udmærker sig ved en tiltalende Naturlighed og Friskhed, der ellers ikke altid findes i udpræget opbyggelig Læsning.

N. H.

En lille Pintsebog. Af Niels Hansen (2. Udgave 1917. 64 Sider. 75 Øre. Katholsk Boghandels Forlag.)

Opmærksomheden skal herved henledes paa, at Katholsk Boghandel har udsendt anden Udgave af En lille Pintsebog, der i nogen Tid har været udsolgt. Bogen fremtræder i kun lidet forandret Ydre, og Indholdet er ogsaa væsentlig det samme, kun lidt forøget. Alle Bønner (og Ceremonier) ved Firmelsen findes nu paa Latin og Dansk. Den lille Bog vil sikkert i den nye Udgave gøre endnu bedre Nytte baade ved Firmelsen og under Pintse-Novenen som overhovedet til at fremme Andagten til den Helligaand.

Læser.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. De forskellige — særlig Lærere og Lærerinder — som arbejder ved vore Folkebibliotheker og Børnebibliotheker, gøres herved opmærksomme paa omstaaende Bekendtgørelse om Statsunderstøttelse til saadanne. Videre Opmuntring eller Forklaring er næppe nødvendig. Sagen er nyttig, og en eventuel Støtte til den vilde være af stor Betydning. Derfor — grib efter den Hjælp, som her tilbydes.

— I Torsdags begravedes fra St. Ansgars Kirke den i vide Kredse kendte Kommunelærerinde Frk. Louise Bruhn, der døde i en Alder af 67 Aar Langfredag Formiddag. Frk. Bruhn stammede fra en gammel Officer-slægt, som aldrig kunde tilgive hende, at hun for 11 Aar siden sluttede sig til den katholske Kirke. I hele denne Tid har hun trofast opfyldt sine religiøse Pligter og givet et godt Eksempel ved sin Fromhed. Vor Herre maa vel have holdt af hende, ellers vilde han vel næppe have skænket hende en saa rolig Død paa denne sin egen Dødsdag. *R. I. P.*

Rom. Der har baade i indenlandske og især i udenlandske Blade været fortalt meget om en tysk Prælat, Mgr. Gerlach — et ellers skikkeligt dansk Blad gør ham endog til Kardinal og fantaserer en meget morsom Historie om ham — som i Ly af Vatikanets Mure skulde have virket som tysk Spion i Italien. Det var et socialistisk Parlamentsmedlem, De Felice, som med stor Heflighed førte denne Sag frem, og som det næsten var umuligt at faa standset i sine Angreb, skønt det fra Ministeriets Side blev godtgjort, at Mgr. Gerlach — som alle tyske og østrigske Undersaatter — havde forladt Italien, længe før han kunde have drevet omtalte lyssky Haandtering, hvorfor han absolut maatte være uskyldig i de Beskyldninger, der rettedes imod ham.

Rettelse. I Nr. 13, paa S. 247, Linje 7 fra oven, er 1529 en Trykkejl for 1525.

Skemaer

til den **aarlige statistiske Indberetning** til Vikariatet skal om ikke lang Tid optrykkes paa ny. Derfor bedes d'Herrer Præster, som muligvis vil foreslaa noget ændret eller tilføjet i disse Skemaer, om at indsende skriftligt Forslag herom i Løbet af Foraaret. Kbhvn., i April 1917. **Det Apostolske Vikariat.**

Statsunderstøttelse til Bogsamlinger.

Af den paa Finansloven givne Bevilling vil der gennem Statens Bogsamlingskomité blive uddelt Understøttelser:

til *Folkebogsamlinger*,

til *Bogsamlinger for Børn i Folkeskolen og for Lærere i Folkeskolen*,

til *Bogsamlinger for Børn i statsunderstøttede Privatskoler (Friskoler)*,

til *Børnebogsamlinger i private Realskoler*,

til *Elevbogsamlinger paa Folkehøjskoler og Landbrugsskoler.*

Ansøgninger om Understøttelser maa inden 30. April d. A. indgives til Statens Bogsamlingskomité, Stormgade 21, København B. Til senere indkomne Ansøgninger vil der kun i særlige Tilfælde blive taget Hensyn.

Ansøgningen skal skrives paa dertil indrettede *Skemaer* (for hver af de nævnte Arter af Bogsamlinger et særligt Skema, saa at Bogsamlingens Art maa opgives), der tilsendes Ansøgeren paa Begæring, indsendt paa aabent Brevkort efter samme Adresse.

Bekendtgørelse ang.

Valg til St. Ansgars Menigheds Forstanderskab.

Det bekendtgøres herved, at der Tirsdag d. 24. April Kl. 8 Aften foretages Valg af 1 Kirkeforstander og 1 Repræsentant til Menighedens Forstanderskab. Samtidig vælges 2 Revisorer. Valg-handlingen finder Sted i Forsamlingsalen, Bredgade 67, 2. S. o. G.

I den Anledning vil en Fortegnelse over St. Ansgars Menigheds valgbare og valgberettigede Mænd være fremlagt paa St. Ansgars Menighedskontor Bredgade 69, 2. S. o. G. fra den 16. til den 24. April (Søndag undtagen) 1-4.

Samtidig vil samme Steds i Henhold til Regulativets § 36 det fuldstændige specificerede Menighedsregnskab for Aaret 1916 være fremlagt. Et kortere trykt Uddrag af samme tilsendes i disse Dage Bidragyderne.

En Dame, 24 Aar, ønsker Plads i et velsitueret katolsk Hjem til 1ste Maj. Vil gerne beskæftige sig med Børn. Bill., mrk. »1917«, bedes sendt til Kontoret, Bredgade 69, 2. Sal ov. G. K.

Hjertelig Tak for de modtagne 10 Kr. til Kirkekor-Fonden.
P. v. Kellenburg.

St. Knuds Kapel. Mariabørns Kongregationen af den ubesmittede Undfangelse holder Fælleskommunion Søndag d. 15de April Kl. 7 Morgen og offentligt Møde Onsdag d. 18. Kl. 7½ Aften.

K.U.F. Søndag d. 15. ds. holdes Møde i Stenosgade 4 B. Hr. stud. polyt. G. Wissum taler om Fremstilling af Jern og Staal (med Lysbilleder). Derefter levende Billeder og Servering som ellers. NB. Mødet begynder først Kl. 8 (efter Andagten).

Fast Gave til alle ved Firmelsen:

En lille Pintsebog.

2. Udgave. 64 Sider. Smukt indb. 75 Øre.

Alle Bønner ved Firmelsen paa Latin og Dansk.

Mindeblad foran i Bogen.

Kirkelig Kalender.

15. April. Hvide Søndag.	22. April. 2. Sønd. e. Paaske.
16. — M. Ferialdag.	23. — M. Georg, Martyr.
17. — Ti. Anacletus, Pave og Martyr.	24. — Ti. Fidelis, Martyr.
18. — O. Ferialdag.	25. — O. Josefs Fest.
19. — To. Ferialdag.	26. — To. Marcus, Evangelist.
20. — F. Ferialdag.	27. — F. Oktavdag.
21. — L. Anselmus, Biskop og Kirkelærer.	28. — L. Paul af Korset, Bekender.

Hvide Søndag.

- St. Ansgars Kirke.** Kl. 7 stille Messe. Kl. 9 højtidelig Messe med Børnenes første h. Kommunion. Kl. 11 stille Messe. Kl. 5 Eftm. Festandagt med Prædiken.
- Rosenkranskirken.** Kl. 7 stille Messe. Kl. 9 højtidelig Messe med Børnenes første h. Kommunion. Kl. 5 Eftm. Festandagt m. Prædiken.
- St. Annæ Kirke.** Kl. 7 stille Messe. Kl. 9 højtidelig Prælatmesse og Meddelelse af Firmelsens h. Sakramente. Kl. 5 Eftm. Festandagt med Prædiken.
- St. Andreas Kirke (Ordrup).** Kl. 9 højtidelig Messe med Børnenes første h. Kommunion. Messerne Kl. 8 $\frac{1}{2}$ og 10 bortfaldet, men efter endt Højtidelighed læses Kl. 10 $\frac{1}{2}$ en stille Messe. Kl. 5 Eftm. Festandagt med Prædiken.

Gaver til den første h. Kommunion og Firmelsen.

Nye Testamente..... Kr. 2,50	Sursum corda ... Kr. 0,60—1,00
Messebogen — fra Kr. 3,50 til 7,00	Wiseman: Fabiola.... Kr. 4,00
St. Alphonsus: Bønnen 0,60—0,90	Festskriftet om Biskop
Kempis: Christi Eft. følg. 1,50—3,00	Johs. v. Euch..... Kr. 3,00
Essers Prædikener. 6 Hæft. à 1,00	Maurer: Veje til Moderkirken 3,00
Fuldstændig Bønnebog 2,75—3,75	Johs. Jørgensen: Frans
Børnenes Bønnebog m. Tillæg 0,75	af Assisi..... Kr. 5,50
Den daglige Messe.... Kr. 1,00	Johs. Jørgensen: Lignelser 1,00
Aloysiusbogen..... — 0,75	Frederiksen: Digte... 1,50—3,00
Den fuldkomne Anger. — 0,15	Min første Bønnebog.. Kr. 1,75
Bønnen — en Samtale med Gud 0,15	Kardinal Newmans Søn-
Svensson: Nonni og Manni Kr. 0,15	dagsbog..... — 1,50
Lille Nellie af den h. Gud 0,50—0,60	Schmid: Jesu Hjerte-An-
Huronhøvdingens Ed. . Kr. 1,00	dagten..... Kr. 1,50—3,00
Spillmann: Et Offer for	Et Ord til hver Dag... Kr. 0,15
Skriftemaalet..... Kr. 1,50	

Krucifikser i Metal, Træ, Perlemoder og Mosaik fra 25 Øre til 40 Kr. Medailler og Kors med vedhængende Sølvkæde til billige Priser. Rosenkrans af Træ, Metal, Glas o. s. v. fra 15 Øre til 12 Kr. Medailler fra 10 Øre. NB. St. Knuds Medaille i Aluminium 15 Øre, i Sølv 1 Kr. 50 Øre.

St. Josefs Gilde. Halvaarligt Generalmøde afh. Mandag d. 16. ds. Kl. 8 $\frac{1}{2}$ pr. i Lokalet Bredgade 67.

† At vor kære Veninde, forhv. Kommunelærerinde, **Frk. Louise Bruhn**, er afgaaet ved Døden Langfredag d. 4. ds., og begravet fra St. Ansgars Kirke i Torsdags, bekendtgøres herved — med indstændig Anmodning om Forbøn for den kære afdøde — af **hendes Venner.**

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2 S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Roth's Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 16.

Søndag den 22. April.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917. — Maj Maaned. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Kolding. Horsens. Aalborg. Sverige. Tyskland. Schweiz. Rom. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

354.

Hellig Kong Knud.

Anden Søndag efter Paaske fejredes i Middelalderen St. Knuds Skrinlæggelse, *festum translationis S. Canuti*, som Odense Breviaret siger. Landet over genlød Sangen:

»Kom Christum at prise,
ham Hyldest at vise!
Han gav Kong Knud af Naade
med sig i Himlen at raade.«

Mange Lys blev der tændt paa denne Dag til Ære for Helgenen. . . .

Ja, paa alle Højtidsdagene tændtes der Lys til Ære for St. Knud. Saaledes læser vi i Skraaen for Trefoldighedsgildet i Odense: »Enhver Broder eller Søster, som indtræder i dette Gilde for sin Sjæls Saligheds Skyld, skal betale til Gildet een Mark i Penge og een Mark i Voks. Af dette Voks skal man lade gøre tre gode, store Lys, som skal hænge foran Alteret; de skal brænde til den h. Trefoldigheds og St. Knuds Ære, naar Messen holdes paa alle Højtidsdagene.« . . .

Martyrkongen hædredes, og fra alle Sider strømmede Valfartsgæsterne ind til Odense. Hvert Aar blev det forgyldte Helgenskrin mindst 4 Gange i højtidelig Procession baaret gennem Byens Gader, maaske de samme Veje, han

havde søgt paa sin Flugt, og blev han den Gang haanet, saa hørtes nu Lovsange til hans Ære og Pris. . .

Overalt i Riget kappedes man om at faa en Relikvie af Helgenen. Lavene valgte ham til deres Skytshelgen; for Odense Stift var han desuden særlig Skytshelgen, og Biskopperne førte ham i deres Segl. Der blev rejst Kirker til hans Ære og Valfarter foretaget til hans Grav. De skønneste Officier og Liturgier blev forfattet til hans Lov, og de to Kirker, der var knyttet til hans Navn, St. Albani Kirke, hvor han led Martyrdøden, og St. Knuds Kirke, hvor hans Levninger hvilede, nød stor Anseelse.

Enhver af os skal ære St. Knud, tænde et Lys for ham ved at efterfølge hans Dyder. Men mange læser med Ligegyldighed om Knud den Helliges Liv, som om de intet havde at lære af ham. Og dog ejede han et indre Liv, et Naadens Liv, som ikke naas af mange. Ælnoth taler kun lidt derom, men dog tilstrækkeligt til, at den opmærksomme Læser kan gribe det sjælelige Billede i Flugten.

»Bøj naadig til vor Bøn dit Øre,
saa Skaren beder her til dig,
og bær den frem for Naadens Trone,
o salige, o fromme Knud!« (Af Lunde Messebogen).

P. D. Steidl.

Tanker ved Reformationens-Jubilæet 1917.

15. »Du er Petrus. . . .«

Som alle ved, sagde Herren en Gang ved Cæsarea Philippi til en af Apostlene, der hed Simon, at han skulde være Petrus [Aramæisk: »Kefas«, »Klippe«] og — fortsatte Herren højtideligt, »paa denne Klippe vil jeg bygge min Kirke, og Helvedes Porte skal ikke overvælde den. Og dig vil jeg give Himmeriges Nøgler. Og alt, hvad du binder paa Jorden, skal ogsaa være bundet i Himlene. Og alt, hvad du løser paa Jorden, skal ogsaa være løst i Himlene« (Matth. 16,13—19).

Naar man tager dette kraftige og klare Skriftsted og desuden mindes et andet hos Johannes i 21. Kapitel, hvor Herren atter fremdrager denne Apostel Simon og i alles Nær-

værelse højtideligt spørger ham, om han elsker ham mere end de øvrige Apostle, og saa giver ham det øverste Hyrdeembede, Hyrdestaven over de store og smaa i Herrens Hjord — saa er det med Spænding, man giver sig til at undersøge, hvorledes Luther og Reformatorerne stillede sig overfor disse bibelske Udtalelser. Thi det kan jo ikke nægtes, at det var haarde Nødder at knække for dem, der altid vilde »følge Bibelen«, der kun vilde prædike »Ordet«, og det »purt og rent«.

Hvorledes var nu den »pure og rene« Mening af disse omtalte Ord hos Matthæus?

Vi maa her tillade os at bemærke, at dette Skriftsted om Petrus ingeniunde havde ligget »under Bænken« før Reformationstiden, at tværtimod næsten alle Kirkens ærværdige Forfattere fra Oldtiden af indtil den nyere og nyeste Tid havde beskæftiget sig med dette Skriftsted, benyttet det i deres Prædikener og Afhandlinger og — vel at mærke — aldeles ens.

Disse fromme og lærde Mænd var baade efter deres Karakter og i deres Anskuelse ingeniunde tilbøjelige til at sige Ja og Amen til andre Forfatteres Udtalelser. Dertil kom, at de levede i vidt forskellige Lande og under helt forskellige Tidsforhold. Men alle er de enige om, at dette Skriftsted — eller disse Skriftsteder — betyder Grundlæggelsen af Kirkens Enhed og Autoritet.¹⁾ Saaledes skrev Martyren og Biskoppen Cyprian i sit 59. Brev om Novatianernes Sekt: »De vover at sejle over til Petri Lærestol og til Hovedkirken, fra hvilken den præstelige Enhed er udgaaet. . . og ikke at betænke, at der findes hine Romere, hvis Tro allerede Apostelen har rost, til hvem Vantro og Vrangtro ingen Adgang har.«

I sin Bog »Den katholske Kirkes Enhed« taler han om Splittelser og Sektens Opstaaen. Grunden dertil er, at man ikke gaar til Sandhedens Kilde, til Hovedet, og hører den guddommelige Lærers Undervisning. »Hvem der husker paa det, behøver ingen lange Forklaringer og Beviser. Herren siger til Petrus: Jeg siger dig, du er Petrus,

¹⁾ Professor Dr. Einig har 1894 i Trier udgivet et udmærket Svar til den vantro protestantiske Professor Beischlag og her samlet de interessanteste Udtalelser af Kirkefædrene om Petri Primat. I det følgende benytter vi ham.

og paa denne Klippe vil jeg bygge min Kirke, og: Vogt mine Lam. Paa hin ene [Mand] byggede han sin Kirke. . . .«

Skal vi anføre den h. Hieronymus's Skrivelse til Pave Damasus, hvori han siger: »Med din Hellighed, d. e. med Petri Stol, staar jeg i Forbindelse, jeg ved, paa hin Klippe er Kirken bygget?«

Skal vi citere den h. *Augustinus'* [in. ps. 30 og *Retract*, 1,21 o. s. v.], den h. *Basilius'* [in cap. 2 Is.], den h. *Cyrrillus* af Alexandrias [in. Ioan. 1,2 cap. 12], *Gregor af Nazianz* [or. 32 al. 26 c. 18], den h. *Ambrosius'*, *Optatus af Mileve's* Ord, ja hele Kirkeforsamlingers Udtalelser som Kirke-mødets i *E/esus* 431 og i *Kalkedon* 451?

Overalt finder vi, at disse Skriftsteder forstaas enstemmig 1) om Petrus som Klippen, 2) om et virkeligt Kirkesamfund, der bygger paa denne Klippe, 3) og om Kirkens Enhed og den apostoliske Stol i Roms Egenskab som »Petri Lærestol«.

Vel har ikke alle Oldtidens Forfattere med samme Klarhed som senere den h. Bernhard og den h. Thomas udtalt sig om de af denne Værdighed — at være Petri Stol — flydende Rettigheder, og vel har der i Tidernes Løb paa Grund af de mange nye Forhold, nye Angreb, Særbestemmelser og navnlig paa Grund af Reformatorerne's Ødelæggelser fundet en større Koncentration i Kirkens Ledelse Sted. Men Spørgsmaalet er, om nogen Sinde en Kirkefader eller Kirkelærer har benægtet disse nævnte Skriftsteders Anvendelse paa Petrus og Petri Lærestol? Her maa vi svare: nej. Om Eukelt-heder i Kirkens Styrelse, om Pavens Forrettigheder o. s. v. har der været Diskussion, men ikke om, at Kirkens Enhed var grundlagt af Herren, at Kirken som Helhed var bygget paa Petrus, at Biskoppen af Rom var Arvetager af Petri Lærestol. Endog den græske og syriske Liturgi bærer den Dag i Dag Vidnesbyrd derom.

Nu gjaldt det altsaa for Reformatorerne om at kuld-kaste Pavedømmet. Dette skete for det meste ved de groveste Injurier og Bagtalelser. Men der skulde ogsaa et bibelsk Grundlag til. Henvisningen til Johannes's Aaben-baring og »den store babylønske Horekvinde« var jo et lidt vaklende Grundlag at staa paa. Derfor maatte helst

de ubehagelige Skriftsteder om Petri Primat bortforklares og den »rene Lære« præsenteres for dem, der kaldte sig »evangeliske«, fordi de vilde følge de hellige Evangelier »purt og rent«.

Hvordan stillede Morten Luther sig overfor Matth. 16, 18²⁾. Han siger: »Jeg undrer mig over den store Blindhed, at man har kunnet tilbede Pavens Løgne og hans overalt uforskammede Anmasselse, som om den h. Skrift afgang af den romerske Kirke, hvis Hoved han vilde være, holdende paa Kristi Ord Matth. 16, 18.«

Nu vil altsaa han — Luther — vise dette Skriftsteds »christlichen Verstand«. Først kommer han med nogle raa Vittigheder [om at dette Skriftsted kunde forskrække ham, saaledes at han fik Diarrhoe] og spørger saa, hvorfor Paven ikke hellere støtter sig paa Ordet: »I Begyndelsen skabte Gud Himnelen, det er Paven, og Jorden, det er den kristelige Kirke. Det er det første Svar«.

Derefter polemiserer han imod den Paastand, at Paven af dette Skriftsted slutter, at han har »alle« Rettigheder »over Kirker og Kejser«. Denne Bagvaskelse gør han nu til Genstand for en lang Tordentale, der slutter med en Fordømmelse. Altsaa en meget billig Fornøjelse. Saa følger et Opraab til alle Fyrster om at fratage Paven den »med Løgn og Bedrageri« — mit Lügen und Trügen« — erhvervede Kirkestat og at dræbe ham med alle hans Kardinaler. (!)

Saa tager han et Skriftsted [Eph. 4, 15] og Steder af Augustin og Cyprian for at bevise, at Kristenheden »intet Hoved har uden Kristus«, thi Apostlene formaner jo de Kristne til at vokse i ham, der er deres Hoved, Kristus. Med Rette siger Hartmann Grisar: »Den virkelige Mening med dette Skriftsted og Kirkefædrenes Lære er altfor bekendt til at spille blot et Ord herpaa.« Det manglede ogsaa bare, at vi, fordi Kristus selvfølgelig er »vort Hoved« i aandelig Forstand, ligesom Gud i Himlen er vor Fader, ikke skulde trænge til synlige Ledere, Hyrder og Fædre!

²⁾ Det følgende er taget efter Grisar III p 813 og ff., hvor der leveres et interessant Kapitel: Zur Taktik der Bibelauslegung. Luthers Udtalelser findes i hans sidste store Skrift imod „Pavedømmet, stiftet af Djævelen“.

Efter nogen Tale om, at Herrens Ord er Aand og Liv, belærer Luther os om, at denne Klippe hos Matth. maa være en »levende, aandelig Klippe« [smukke Ord!], og ender med at sige, at »den, der tror, er bygget paa denne Klippe«, og at hele Stedet betyder: »Du er Petrus, det er en Klippe, thi du har erkendt og nævnet den rette Mand, som er den rette Klippe, som Skriften kalder ham, Kristus. Paa denne Klippe, det er paa mig, Kristum, vil jeg bygge min hele Kristenhed.«

Under Diskussionen i Leipzig havde Luther erklæret, denne Klippe var Troen eller Kristus selv! Om denne Bibelforklaring bemærker endda de lutherske Biografer Köstlin-Kawerau [1, 245]. »Vi tør ganske vist ikke benægte dens Svaghed.«

Man kan rolig sige, at med den Slags Bibelforklaringer kan alt bevises mellem Himmel og Jord. Og det var nu den »rene, pure« Lære! Hvilke Samvittighedsnag maa denne Mand ikke have haft, da han vovede at belære det stakkels Folk med saadanne nye Paastande!

Men paa lignende Maade gjorde den danske Reformator Palladius det af med Pavens Primat.

Han skriver³⁾, at den »hellige kristelige Kirke« blev »fortrykt« og »ødelagt i Papisteri« under de »Romske Paver«, at den kristelige Kirke »var plat ødelagt under den Romske Kirke«. Pavens og Kardinalernes og Biskoppernes Prædiken var intet »andet end idel Løgen om Helligen og om deris optenkte Miracler, saa at der bleff ikke en Artikkel aff vor Christne Lerdømme ret prædiket, forstaaet eller troet« (Om Prædike-Embedet).

Man forstaaer, at det ikke er Umagen værd at spille Modbeviser paa denne danske Reformators usande og grove Paastande. Om Matth. 16 udtaler han sig flere Steder, dog under al Kritik. Saaledes er Nøglemagten en Magt til at lade op for de gode og lukke for de onde, og det at »lade op« er at prædike det hellige Evangelium o. s. v. Det hele er saa svævende som muligt. Thi han siger ikke, hvem der saa af Menigheden skal have denne Magt, og hvem der er de »gode« og de »onde«. Antagelig er vi Katholikker de »onde«. Andet Steds viser han

³⁾ I Sankt Peders Skib: „Om Pavffvedømmet“ og „Om Nøglerne“.

hen til, at ogsaa de andre Apostle havde faaet Nøglemagten. Ja, men deraf følger jo ikke, at Petrus ikke paa særlig Maade er bleven udmærket frem for de øvrige Apostle.

Med Rette skriver den lærde Berliner-Ekseget Bernhard Weiss om Stedet hos Matth. 16: »Ved Henviſning af *taute* [det græske Ord for denne (Klippe)] paa et Navn [Petrus], der betegner Klippe, er Ordenes Henførelse paa Jesus ligesaa udelukket som paa Troen eller paa Petri Bekendelse.«⁴⁾ Professor *Holtzmann* i Strassburg har det Mod aabent at bekende, at andre Opfattelser end den gamle katholske af Skriftstedet kun var Produkter af »gammel og ny protestantisk Tendenseksegesi.«⁵⁾

Det kunde være højst underholdende ogsaa at se, hvad andre af Reformationens Førere og senere lutherske Bibeltheologer har fundet paa for at undgaa Matth. 16,18. Nogle af dem mener, Kristus havde ved de Ord »Du er Petrus« peget med Fingrene paa sig selv, andre, som f. E. Centuriaterne i Magdeburg, at Petri Bekendelse var Klippen, endnu andre, at »Petrus« kun betød et Sted, hvor der fandtes Sten o. s. v.

Vi vil ingen Kommentarer knytte til disse reformatorske »Skriftforklaringer«, de er ligesaa tendentiøse som Morten Luthers »rene« Lære. Vi slutter med de Ord, som for 1500 Aar siden den h. Augustins Ven, Biskop *Optatus*, skrev imod Parmenian, der tilhørte Donatisternes Sekt:

»Du kan altsaa ikke benægte, at du ved, at til Petrus som til den første er den biskoppelige Stol i Byen Rom bleven givet, paa hvilken Apostlenes Hoved, Petrus, sidder. Derfor blev han ogsaa kaldt for »Klippen« . . .

»Ordene: Du er Klippen o. s. v. har staaet deres Prøve ved Erfaringen«, skrev Kejsers *Justinian* til Pave *Agapitus* († 536), — . . . »fra denne Tro vil vi ikke skille os.«

F. F. M.

⁴⁾ „Das Matthäusevangelium und seine Parallelen“ Halle 1876.

⁵⁾ I Hilgenfelds *Zeitschrift für wissensch. Theologie* 1878.

Maj Maaned.

Af Kardinal Newman.

1. Maj.

Maj — Forjættelsens Maaned.

Hvorfor er Maj valgt som den Maaned, i hvilken vi vil pleje en særlig Andagt til den hellige Jomfru?

Den første Grund er den, at Maj er den Tid, hvor det friske Løv og det grønne Græs bryder frem efter Vinterens strenge Frost og Sne og det tidlige Foraars raa Luft og vilde Blæst og Regn. I Maj er frugttræerne hvide af Blomster, ligesom de myldrer frem i Haverne. Da er Dagene lange, og Solen staar tidlig op og gaar sent ned. Og al denne Naturens Glæde stemmer godt overens med vor Andagt til hende, som Litaniet kalder „den hemmelighedsfulde Rose“.

Herimod kan man indvende: „Ganske rigtigt; men i vort Klima har vi somme Tider en uhyggelig, barsk Maj“. Dette kan ikke nægtes; men det kan heller ikke nægtes, at Maj er og bliver Forjættelsens og Haabets Maaned. Selvom det falder ind med daarligt Vejr, er det dog den Maaned, der begynder og bebuder Sommeren. Hvor daarlig Maj end bliver, ved vi dog, at lidt før eller lidt senere bliver det godt Vejr.

Maj er da saa, om ikke Opfyl-

delsens, saa i hvert fald Forjættelsens Maaned; og er det ikke netop det Synspunkt, ud fra hvilket vi bedst betragter den hellige Jomfru og Gudsmoder, til hvem denne Maaned er indviet?

Profeten siger: „Der skal stude en Kvist af Jesse Rod, og en Blomst skal spire frem af hans Rod“. Hvem er Blomsten andre end vor Herre og Frelser? Men hvem er den Kvist eller Plante, Blomsten spirer frem af, andre end Maria, vor Herres Moder, Maria, Guds Moder?

Det var spaaet, at Gud skulde fødes paa Jorden. Da Tidens fylde nu kom, hvorledes blev det da forkyndt? Det blev forkyndt af Engelen, der kom til Maria. „Hil dig, fuld af Naade,“ sagde Gabriel, „Herren er med dig; velsignet er du iblandt Kvinderne“. Hun var det sikre Løfte om den kommende Frelser, og derfor er den løfterige Maj hendes særlige Maaned.

2. Maj.

Maj — Glædens Maaned.

Hvorfor er Maj særlig indviet til Maria? Blandt andre Grunde er der den, at i Kirkeaaet er Maj haade den helligste og den festligste Maaned. Hvem vilde ønske, at februar, Marts eller April var Marias Maaned — Fastens og Bo-

dens Tid falder jo i de Maanedet? Eller hvem vilde vælge Decem-ber, Advents Maanedet — det er nok en Haabets Tid, fordi Julen nærmer sig, men samtidig ogsaa en Bodens Tid? Januar har vel sin Epifanifest med paafølgende Søndage, men disses Række bliver ofte brat affaaet ved Septuagesimas alvorlige Komme.

Maj hører derimod til Paastetiden, som varer 50 Dage, indenfor hvilke Maj i Regelen falder, dens første Halvdel i hvert fald altid. Vor Hertes Himmelfarts store Festsdag falder altid i Maj undtagen een eller to Gange i Løbet af 40 Aar. Pintse, Helligaandens Fest, er sædvanlig i Maj, og Hellig Trefoldigheds Fest og Christi Egens Fest kommer ikke saa sjælden i denne Maaned. Maj er derfor i fremtrædende Grad Allelujernes Maaned, fordi Kristus er opstanden fra de døde, fordi han er opfaren til Himmelen, og fordi Gud Helligaand er kommen ned for at blive hos hans troende alle Dage.

Her har vi da en Grund til, at Maj er indviet til den saligste Jomfru. Hun er den første af alle Skabninger, Guds velbehageligste Barn, den, der er ham kæreast og nærest af alle. Derfor passer det saa godt, at denne Maaned er hendes, i hvilken vi glædes og jubler over vor forløsning og Helliggørelse.

Men Maria er ikke blot Herrens velbehagelige Tjenerinde. Hun er

ogsaa hans Sønns Moder og alle Helgeners Dronning, og i Maj fejrer Kirken netop nogle af de allerstørste Helgeners Fester. Allerførst, forud for disse, maa dog nævnes Korsfets Genfindelses Fest og hendes egen Behudelses Dag, som fejres offentligt paa Store Bededag, der meget ofte falder i Maj. Ærkeengelen Mikael og tre Apostle har deres Festsdage i denne Maaned: Johannes, „den Discipel, Herren elskede“, Philippus og Jacobus. Syv Paver, af hvilke to er særlig berømte, nemlig Gregorius VII og Pius V; ogsaa to af Kirkens største Lærere, Athanasius og Gregorius af Nazians; to hellige Kvinder, Maria Magdalena af Pazzi og Monica, Augustins Moder, et Mønster for alle kristne Mødre. Alle disse og mange andre Helgener danner et herligt Folge for deres Dronning i denne Maaned.

3. Maj.

Virgo purissima — den reneeste Jomfru.

Ved den saligste Jomfrus ubesmittede Undfangelse forstaaes den store, aabenbarede Sandhed, at hun blev undfangen i sin Moders, den hellige Annas, Liv uden Arvesynd.

Siden Adams fald bliver alle Mennesker, hans Efterkommere, undfanget og født i Synd., „J Uretfærdighed er jeg undfanget, og min Moder har undfanget mig i Synd“, hedder det i den berømte Salme Miserere.

Den Synd, som klæber ved hver eneste af os og er vor fra vor Tilværelses første Øjeblik, er Dantroens og Ulydighedens Synd, ved hvilken Adam mistede Paradiset. Vi, der er Adams Børn, er Arvinger til følgerne af hans Synd og har gennem ham mistet det Naadens og Hellighedens Klædebon, som blev skænket ham af hans Skaber den Gang, han blev til. Vi er alle undfanget og født som fattige og arveløse, og det er Daabens Sakramente, ved hvilket vi, der lever i et kristent Folk, føres ud af vor sørgelige Tilstand.

Men Maria var aldrig i denne Tilstand; ved en Evighedsbeslutning af Gud blev hun undtaget fra den. Fra Evighed af bestemte Gud, faderen, Sønnen og den Helligaand, at skabe Menneskene og besluttede — i forudviden om Adams fald — at forløse Menneskeslægten ved Sønnens Menneskevordelse og Lidelse paa Korset. Han, der fra Evighed af var faderens enbaarne, blev ifølge en evig Beslutning født til Verden for at forløse den hele Menneskeslægt, og Marias forløsning blev bestemt paa den særlige Maade, vi kalder den ubesmittede Undfangelse. Det blev ikke bestemt, at hun skulde renses for Synden, men at hun fra sin Tilværelses første Øjeblik skulde blive bevaret ren for Synden, saa at den Onde aldrig skulde have nogen Ret eller Magt over hende. Derfor var hun et Barn af Adam

og Eva, som om de aldrig var faldet, hun havde ingen Lod eller Del i deres Synd, hun arvede alle de Naadegaver (og flere endnu), som Adam og Eva havde besiddet i Paradiset. Det er Marias forrettighed og Grundvolden for alle de Sandheder, der er aabenbaret os om hende. Lad os da med alle hellige Sjæle bede: Reneste Jomfru, undfangen uden Arvesyndens Plet, Maria, bed for os.

4. Maj.

Virgo prædicanda — den prisværdige Jomfru.

Maria er virgo prædicanda, den prisværdige Jomfru, ordret oversat: den Jomfru, der skal prædikes eller forkyndes.

Vi plejer at prædike det, der er nyt, sjældent, vigtigt, underfuldt. Da Jesus skulde træde frem for Israael, prædikede Johannes Døberen ham; senere gif Apostlene ud i den vide Verden og prædikede Kristus. Hvilken er Marias højeste, sjældneste, herligste Forrettighed? At hun er uden Synd. Da en Kvinde i Skaren raabte til vor Herre: „Salig er det Liv, som bar dig,“ svarede han: „Ja, salige er de, som hører Guds Ord og bevarer det“ (Luc. 1, 27-28). Disse Ord har deres Opfyldelse i Maria. Hun blev fyldt med Naade, fordi hun skulde være Guds Moder. Men denne hendes Renhed og Hellighed var en endnu højere Gave end hendes Mo-

der værdighed. Vor Herre vilde ikke være bleven hendes Søn, hvis han ikke først havde helliget hende, derfor var denne hendes fuldkomne Helliggørelse hendes største Velsigelse.

Derfor er det altsaa, hun kaldes virgo prædicanda; hun fortjener at blive prædikeret overalt, fordi hun aldrig begik nogen Synd, end ikke den allerringeste; fordi Synd ingen Del havde i hende, fordi hun ved Guds fulde Naade aldrig tænkte en Tanke eller sagde et Ord eller udførte en Handling, uden at den i højeste Grad behagede den almægtige Gud; fordi der i hende aabenbarede sig den største Triumf over Sjælenes Fjende. For at vise os, da alt syntes tabt, hvad han kunde gøre for os alle ved at dø for os, for at vise os, hvad den menneskelige Natur, hans Værk, formaaede at blive til, for at vise os, hvor fuldstændigt han kunde tilintetgøre den gamle Fjendes ondskabfuldeste Had og Anstrengelser og fuldkaste alle Syndefaldets ulykkelige følger, begyndte vor Herre før sit Komme at udføre sin vidunderligste forløserhandling i hendes Person, som skulde blive hans Moder. Ved fortjenesten af det Blod, han vilde udgyde, greb han ind og hindrede, at hun blev plettet af Adams Synd, før han endnu paa Korset havde gjort fyldest for den. Derfor er det, at vi prædiker hende, der blev Genstand for denne vidunderlige Naade.

Men hun er ogsaa virgo prædicanda af en anden Grund. — Hvad er det, vi prædiker? Vi prædiker det, der ikke er kendt, at det kan blive kendt. Derfor siges Apostlene i Skriften at „prædike Christus“. for hvem? For dem, som ikke kendte ham: den hedenske Verden. Prædiken er en Gerning, der sker gradvis: først den ene Lærdom, saa den næste. Saaledes blev Hedningerne gradvis ført ind i Kirken. Og paa samme Naade er Prædikenen om Maria for Kirkens Børn og den Andagt, disse nærer til hende, ogsaa vokset, gradvis vokset, som Tiderne gik. Der blev ikke prædikeret saa meget om hende i de tidligere Dage som i de senere. Først blev hun prædikeret som Jomfruernes Jomfru — saa som Guds Moder — saa som herlighedsfuld i sin Opstandelse — saa som Syndernes Tilflugt — saa som uplettet i sin Undfangelse. Saaledes blev det, der var det første i hendes egen Historie, det sidste i Kirkens Erkendelse af hende.

5. Maj.

Mater admirabilis — den vidunderlige Moder.

Naar Maria, den Jomfru, der skal prædikes, kaldes den vidunderlige, antydes der herved for os, hvad Virkningen paa os maa være af denne Prædiken om hende, som er uplettet i sin Undfangelse. Den hellige Kirke forkynder hende som undfangen uden Arvesynd, og de,

som hører det, Kirkens Børn, fyldes med Andren og Ærbødighed og Ærefrygt ved denne Prædiken. Det er saa stor en Forrettighed.

Selv et Menneskes Ophøjelse er forfærdelig at tænke paa, naar den er saa stor som Marias. Hvad Skaberen selv angaar, saa sagde han, da Moses begærede at se hans Herlighed: „Du kan ikke se mit Ansigt; thi et Menneske kan ikke se, mig og leve,“ og St. Paulus siger: „Vor Gud er en fortærende Ild.“ Og da St. Johannes, hellig som han var, blot saa vor Herres menneskelige Natur, som han er i Himmel, „faldt han ned for hans Fødder som død“. Og noget tilsvarende fortælles angaaende Engles Aabenbarelsen. Da Ærkeengelen Gabriel viste sig for Profeten Daniel, „faldt denne besvimet om og laa med sit Ansigt mod Jorden“. Da samme Engel kom til Zacharias, Døberens Fader, „forfærdedes denne og blev betagen af Frygt“. Men det gik Maria anderledes, da Gabriel kom til hende. Hun blev overvældet og forvirret ved hans Ord, fordi han kaldte hende, den ydmygste af alle, for „fuld af Naade“ og „velsignet blandt Kvinderne“; men hun var fuldt vel i Stand til at taale Synet af ham.

Heraf lærer vi to Ting: først hvor stor Marias Hellighed var, at hun kunde taale den Engels Nærværelse, hvis Herlighed kastede den store Profet Daniel til Jorden; og dernæst, siden hun er saa meget helligere end denne Engel og vi saa meget mindre hellige end Daniel, hvor god Grund vi har til at kalde hende mater admirabilis, den vidunderlige Moder, naar vi tænker paa hendes uudsigelige Renhed.

Der er dem, som er saa tankeløse, saa blinde, saa jordbundne, at de tror, Maria ikke er lige saa harmfuld overfor forsættelig Synd, som hendes guddommelige Søn er, saa vi kan saa hende til Ven og forbeder, selvom vi gaar til hende uden Anger i Hjertet, uden Ønsket og Beslutningen om at forbedre os. Som om Maria kunde hade Synden mindre og elske Synden mere, end vor Herre gør! Nej, hun har kun Medfølelse med dem, der ønsker at opgive deres Synder — ellers kunde hun jo ikke være uden Synd selv. Endog for de bedste blandt os er hun med Skriftens Ord „skon som Maanen, klar som Solen og forfærdelig som en Hær i Slagorden“ — hvad er hun saa for den ubodfærdige Synder?

(fortsættes).

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. I Dag — d. v. s. Søndag den 22. ds. — fylder Rosenkranskirken mangeaarige Sognepræst 60 Aar. Pastor Slumps mange Venner bliver vistnok forbavsede over at høre, at han virkelig er saa gammel, saa frisk og livlig han er, hvor man end træffer ham; men det er et Faktum, Pastor Slump er virkelig naaet en halv Snes Aar over det halve Hundrede. Der er mange i hans Menighed, der ved det og vil lykønske ham, og disse Linjer vil maaske foranledige endnu flere Lykønskninger. Turde jeg give et Raad — jeg gør det kun med Ængstelse; thi man bør som Regel aldrig give Raad uden at være anmodet derom — vilde jeg foreslaa dem, der havde tænkt paa (som ikke saa faa gør ved saadan Lejlighed) at sende Fødselsdagsbarnet en Blomst til Kirken, i Stedet for at sende en Gave til denne, thi der mangler endnu 800 Kr. til Dækning af Udgiften til Kirkens Restaurering. I Haab om, at hverken den ene eller den anden vil tage mig dette Raad ilde op, skal jeg slutte med — paa egne og vistnok manges Vegne — at ønske hjertelig til Lykke og udtale Haabet om mange gode Aar endnu. *Amicus.*

Kolding. Vor Sognepræst, Hr. Pastor Klemp, om hvis Sygdom Ugebladet for nogen Tid siden bragte Efterretning, er nu atter rask og vel tilpas i vor Midte. Palmesøndag optog han atter sit Arbejde iblandt os og er siden den Tid kommen godt til Kræfter.

Horsens. Menigheden her har den Glæde, at dens mangeaarige Sognepræst atter er saa rask, at han kan være oven Senge og saa smaat begynde at optage sin Gerning. Det var i en belejlig Tid, den højærværdigste Biskop sendte en Kapellan i Pastor B. Jensens Person, der har været til stor Nytte under Pastor Kerff's lange Sygdom.

Aalborg. Hvide Søndag blev ogsaa i Aar en Festdag for Menigheden i Aalborg. Da Klokkeren i Sanct Maria Kirke Lørdag Aften Klokkeren 7 sendte sine Toner ud over Byen, varslede dens festlige Kimen allerede om den Højtidelighed, der skulde finde Sted næste Morgen: at 14 Barnesjæle for første Gang skulde modtage deres Frelser i den hellige Kommunion. Den fortalte om disse smaa, der med rørende Alvor og Iver i lang Tid havde forberedt sig til det store Møde, og som nu i Bodens Sakrament havde rensset deres Sjæle for hver en Smudsplet, at de kunde være som det reneste Krystal, som det pureste Guld, en Helligdom, som for en Stund skulde huse vor Herre selv. Gud ske Lov, endnu har Aalborg ikke vokset sig saa stor, at Klokkeklengen drukner i Byens Larm; paa en saadan stille Aften høres den vidt omkring, og mange katholske

Hjerter har ved dens Lyd hævet sig i Bøn til Gud for Menighedens smaa Førstekommunikanter — det er jo vore egne smaa, som vi har set vokse op for vore Øjne, vi kender dem alle. Somme Tider føles det hjemligt og godt at høre til en mindre Menighed. —

Søndagen var kold og regnfuld, som Dagene oftest er det i dette barske Aar 1917; men hvem tænkte vel paa det i Kirken, hvor Blomsterne duftede, og Lysene straaledede paa Alteret, mens alles Tanker og fromme Ønsker var samlede om de smaa hvidklædte Piger og de smaa Drengene med deres hvide »Uskyldighedsblomst« paa Brystet. Det var en Søndag med blide Følelser. Efter Fastetidens alvorfulde, tanketunge Prædikener og Paaskens storslaaede Jubelhymner lød Sognepræstens, P. Sassens Ord mildt og kærligt til disse smaa, som han saa længe havde undervist; der var den rette gensidige Forstaaelse, det forstod man straks. Han talte om Herrens Ord til Moses, da han gav Folket Manna i Ørkenen: »Se, jeg vil lade Brød regne ned fra Himlen, ned til eder, at Folket maa gaa ud og sanke, hvad der hører til Dag for Dag, at jeg kan forsøge det, om det vil vandre i min Lov eller ej,« og om Jesu Ord om det Livets Brød, der var kommet ned fra Himlen, og som nu ogsaa skulde mætte deres Sjæle. P. Wolf læste de foreskrevne Bønner med Børnene og førte de smaa op til Alteret, hvor de skulde modtage deres længselsfuldt ventede Frelser. — Ogsaa ved Takkegudstjenesten om Eftermiddagen var P. Sassens Ord særlig henvendt til de smaa — letfattede og simple Ord, gode at bevare Livet igennem. Mon nogen af dem nogen Sinde vil glemme den lille Fortælling, han valgte til Udgangspunkt for sin Prædiken, om den purunge Kejser Otto III, der gæstede den fromme Eneboer, Munken Nilus i Albanien, og begejstret over hans Fromhed før sin Afrejse lovede at opfylde et hvilket som helst Ønske, han maatte nære. »Arbejd bestandig paa din Sjæls Frelse,« var Munkens Svar, og Kejseren glemte aldrig sit Løfte, men indrettede sit Liv paa at kunne opfylde det. Og Fortællingen om hin fromme Fyrstinde, der paa sit Dødsleje lagde hele sin Sjæl i sine Afskedsord til sin ældste, elskede Søn: »Min Søn, forbliv altid katholsk!« Det var de to Ord: »Arbejd bestandig paa din Sjæls Frelse!« og »Forbliv altid katholsk!« som P. Sassen kærligt og indtrængende lagde de smaa paa Sinde; det blev det sidste Indtryk, de modtog paa denne den skønneste af alle Livets Dage. Gid de maa bevare disse Ord og handle efter dem til deres sidste Stund!

Th. Fr.

Sverige. Medens der kun findes sparsomme Rester af Klosteret i Vadstena, staar den herlige Klosterkirke

endnu hel og holden tilbage i sin gamle Skønhed ved Vetersnæsens Bred. Den er blevet besøgt af mange rejsende, ogsaa efter den katholske Tros Ødelæggelse, men næppe nogen Sinde af saa mange Protestanter og med saa megen Ærbødighed og Kærlighed som sidstledne 24. Oktober. En nystiftet Birgittaforening, som vil virke for at holde Erintringen om denne Sveriges største Kvinde levende, havde arrangeret denne Fest, som antog større Dimensioner, end man havde ventet. Alteret var rigt oplyst af høje Lys og pyntet med Blomster og Planter. Birgittas Skrin og Helgenbillederne var diskret oplyste, og pietetsfulde Hænder havde nedlagt Blomster foran Birgittas Billede. Aftenandagten var Festens Glanspunkt. Da skred en stor Procession ind i den herlige Kirke: først fire Præster, klædte i Kirkens ældgamle, fra Middelalderen bevarede Dragter, saa en Mængde andre Præster og tilsidst Ærkebiskop Søderblom med sin Kapellan. De fire Celebranter knælede foran Alteret, medens de øvrige tog Plads i Koret. Smukke Sange, ogsaa paa Latin, blev afsunget, gamle, inderlige Bønner af Birgittas Skrifter blev bedet, og tilsidst holdt Biskoppen Foredrag om Birgitta og — Reformationen. Ærkebiskoppen begyndte med den mærkelige, men ikke uhørte Paastand, at de i Sverige havde een og samme Kirke, baade før og efter »Kirkeforbedringen«. Hovedindholdet af Foredraget var et Forsøg paa at vise Birgitta som en Reformationens Forløber, hvad andre end Ærkebiskoppen har prøvet paa. For øvrigt var Ærkebiskoppens Tale en skøn Forherligelse af den store Kvinde, uden hvis Virksomhed hele Sverige vilde have været langt fattigere. — Latinske og danske Bønner og Salmer sluttede den stemningsfulde Højtidelighed.

Tyskland. Bayerns Hovedstad München er dybt grebet ved et uventet og pludseligt Dobbelt-Dødsfald, der overhovedet er et stort Tab for hele det katholske Tyskland. Den 12. April døde Ærkebiskoppen, Kardinal Bettinger, og paafølgende Nat Kl. 12 $\frac{1}{2}$ den pavelige Nuntius for Bayern, Ærkebiskop Aversa. — Ærkebiskop Aversa havde kun været Nuntius siden d. 24. Januar, da han afløste Kardinal Frühwirth, der rejste til Rom. Mgr. Aversa var overordentlig adholdt, og han havde i den korte Tid med Iver sluttet sig til det katholske Menighedsliv i München og personlig deltaget i mange Møder. Født i Neapel i Begyndelsen af Treserne begyndte Dr. Aversa tidlig sin gejstlige Virksomhed i det pavelige Diplomatiske Tjeneste og virkede bl. a. mange Aar paa Kuba. Paaske-søndag lod Mgr. Aversa sig indlægge paa en Klinik i München, hvor han blev opereret for Blindtarmsbetændelse, men døde, som sagt, kort efter; som Dødsårsag anføres Hjertesvækkelse. — Kardinal Bettinger blev født 1850 i Rheinpfalz,

hvor hans Fader var Smed. Knap 23 Aar gammel blev han viet til Præst og virkede de følgende Aar med stor Iver rundt omkring i Tyskland. Fra 1895 til 1909 var Bettinger ansat ved Domkirken i Speyer, i 1909 blev han Ærkebiskop af München-Freising og 25. Maj 1914 Kardinal med St. Marcellus in Corso som Titelkirke. Kardinal Bettinger havde en stor Indflydelse, som dels skyldtes hans udmærkede Begavelse, dels hans milde, faste Væsen og store Jævnhed og Folkelighed. Før de arbejdende Klassers Vanskelighed og Nød havde han altid et aabent Øje og Hjerte. Paa sin Dødsdag læste Kardinal Bettinger i bedste Velgaaende den hellige Messe og kørte noget over Kl. 9 hen til den kirurgiske Klinik for at aflægge den pavelige Nuntius et Besøg; men da denne var meget daarlig, kom han ikke ind i Sygeværrelset. Kl. 10 modtog Kardinalen nogle besøgende i sit Palais; men da Tjeneren en god halv Time efter bragte Frokosten ind i Arbejdsværrelset, fandt han sin Herre liggende afmægtig paa Gulvet. Sekretæren, Mgr. Preysing, der hurtig blev tilkaldt, meddelte Kardinalen den sidste Salvelse, og allerede før Kl. 11^{1/2} drog den udmærkede Kirkefyrste sit sidste Suk.

Schweiz. I Februar Maaned blev der i Zürich afholdt en Konferens af en Del fremragende Katholikker, særlig Parlamentarikere, som ønskede allerede nu at drøfte Midler og Muligheder for at tilvejebringe en Tilnærmelse imellem de krigsførende Nationer, saasnart Freden bliver sluttet. Deltagerne i Forhandlingerne, hvis Enkeltheder ikke er bleven offentliggjort, rettede en Hengivenhedsadresse til Pave Benedikt XV, hvorpaa der nogen Tid efter indløb Svar til Konferensens Formand. Begge Dokumenter, hvis Ordlyd først nylig er blevet meddelt gennem Pressen, lyder saaledes: »Katholske Medlemmer af Parlaterne og Partierne fra det tyske Rige, Østrig-Ungarn, Kongeriget Polen og Schweiz, som den 12 og 13. Februar er samlede i Zürich i Schweiz til en international Konferens, hvortil ogsaa førende Katholikker fra andre Lande har givet deres Tilslutning, begynder deres Arbejder for atter at knytte politiske og sociale Ledere sammen og for at genforene Europas Folk efter Krigen med den ærefrygtsfuldeste Hylding af vor hellige katholske Kirkes ophøjede Overhoved, opfyldte af den inderligste Taknemmelighed for de uforlignelige Kærligheds- og Barmhjertighedsgerninger mod alle krigsnødlidende, især Krigsfangerne og de civilinternerede, samt for Deres Helligheds utrættelige Fredsarbejde, som har gjort Benedikt XV's ophøjede Navn til et velsignet Navn hos alle Folk. Da Konferensens Arbejder skal tjene det Formaal, at alle Folk efter Krigen atter maa nærme sig hinanden i den Kærlighedens Aand, hvis ypperste og glørværdige Bærer

og Fortolker Deres Hellighed er, haaber vi med barnlig Tillid at finde Deres Helligheds naadige og faderlige Billigelse og beder ydmygt om den apostoliske Velsignelse for os og for vore Beslutninger og Bestræbelser til Bedste for nævnte Formaal. Hele den katholske Verden takker Deres Hellighed for de altid paany gentagne Forsøg paa at genoprette Freden og saaledes stille den brændende Længsel, som besjæler alle Jordklodens Folkeslag. Kristenheden sætter hele sin Lid til Deres Helligheds velsignelsesrige Virksomhed for dette store, ophøjede, i Sandhed katholske Formaal og beder om, at denne Gerning snart maa krones med Held. Med glad Beredvillighed stiller Konferensen sine Kræfter til Deres Helligheds Tjeneste og udtrykker Haabet om, at Freden maa give den Hellige Stol den Suverænitet, Frihed og Uafhængighed, som den trænger til for uhindret at kunne røgte sit guddommelige Embede og sin guddommelige Sendelse.«

Herpaa indløb den 2. Marts følgende Svar fra Kardinalstatssekretær Gasparri: »Den Hellige Fader har modtaget den smukke Hyldingsadresse, som enstemmig blev vedtaget paa den nylig afholdte Internationale Konferens af katholske Medlemmer af Parlamenterne og Partierne fra Tyskland, Østrig-Ungarn, Polen og Schweiz med Tilslutning af førende Katholikker ogsaa fra andre Lande, og som blev afsendt til Hs. Hellighed d. 19. Febr. Idet jeg efterkommer det mig paalagte behagelige Hverv, meddeler jeg Dem, højtærede Herre, som Konferensens Formand, at Paven med stor og opriglig Glæde har taget imod den i denne Skrivelse udtrykte Hyldest samt det taknemmelige og hengivne Sindelag mod hans ophøjede Person. Der fremlyser deraf ogsaa barnlig, taknemmelig Paaskønnelse af den forbarmende Kærlighed, som var Drivfjederen og Ledestjernen hos de troendes fælles Fader under hans omfattende Bestræbelser for at lindre Krigens Lidelser og for at formane de krigsførende til Fred. I Henblik paa det Maal, som nævnte Konferens tilstræber ved sine Arbejder, nemlig en fornyet Tilnærmelse mellem Europas Folk efter Krigen i den sande Kærligheds Aand, har det ogsaa behaget Hans Hellighed at give Udtryk for sin faderlige Tilfredsstillelse og for sit Hjertes overvæltede Lettelse. Thi han ser deraf, at der i Hadets uhyre Ildhede, som for Tiden har grebet baade Sager og Personer paa grufuld Maade, efter ædel, kristelig Vis skal udgyde sig en svalende Bølge, der har sit ophøjede Udspring i vor guddommelige Religion, som er Kærlighedens og Fredens Religion. Kristendommen, som allerførst paa Jorden har opstillet Broderkærligheden mod alle Mennesker som Grundlov, hvorfra end ikke Fjenderne er undtagne, kan sandelig ikke

tillade, selv medens en saa gyseligt Krig som den nuværende endnu raser, at et guddommeligt Bud ligesom sættes ud af Kraft, og at Hadet, som med fuld Føje retter sig mod det onde, ogsaa udstrækkes til de Personer, hvem man beskylder for at være dets Ophavsmænd og Redskaber, og gælder dette for Krigens Tid, da er dette saa meget mere Tilfældet senere, naar de krigsførende Stater ved fælles og højtidelige Overenskomster atter har foreledes med hinanden. Thi da vil det sikkert være af den allerstørste Betydning at lade alle tiloversblevne Kræfter virke sammen, ikke for at vedligeholde et billert og uædelt Sindelag, af hvilket der, som det er at forudse, atter vilde fremspire nye Krige og nye Ulykker, men for saa frejdigt og højhjertet som muligt at genoprette den ødelagte statslige og samfundsmæssige Orden paa Religionens og Relfærdighedens Grundlag. Disse enkle Overvejelser godtgør tilstrækkeligt, hvorledes Züricher Konferensen med fuld Føje anstrenger sig for at fremme hine Bestræbelser, som baade viser sig saa ægte kristelige og saa formaaltjenlige for det fælles Bedste. Derfor ønsker den Hellige Fader, at de maa udbrede sig yderligere i Omfang og Virksomhed, og anbefaler dem gerne til alles Medvirkning. Han velsigner dem, som paa virksom Vis deltager deri.«

Rom. Fra Konsistoriet den 22. Marts kan endnu meddeles, at Paven har bestemt, at alle Sager angaaende Aflad skal overflyttes fra Officie-Kongregationen til Bods-Kongregationen. — Kardinal Pompili, General-Vikar i Rom, har opteret for Bispedømmet Velletri, der blev ledigt ved Kardinal Falconios Død den 7. Februar. 25 Kardinaler deltog i Konsistoriet, deraf 3 engelskfødte, 1 Hollænder, 1 Tysker, Resten Italienerne. — Der arbejdes med Kraft paa Udgivelsen af den nye Samling kanonisk Ret, Pius Xs Codex, som den vil blive kaldet. Pavestolen tænkte først paa at udsende den i autoriseret engelsk, fransk, tysk og spansk Oversættelse, men denne Plan er nu opgivet; den vil kun udkomme paa Latin, hvad der i Grunden vist ogsaa er tilstrækkeligt.

— Dagbladene beretter, at Kardinal Vannutelli har planlagt Oprettelsen af et »Fredstempel« i Ostende i Belgien, og at den Hellige Fader straks har skænket 100,000 lire til nævnte Øjemed. Det vil blive interessant at høre lidt nærmere om, hvorledes denne Sag hænger sammen.

Nord-Amerika. (U. S. A.) Fra New York er tilsendt os No 8 af de fjerdingaarlige Meddelelser, som udsendes af den skandinavisk-katholske Forening i New York; *St. Ansgar's Scandinavian Catholic League of New York*. Af Nyheder er der ikke ret mange; der fortælles om det ægte danske Juleselskab, som Hr. og Fru Rambusch hvert Aar afholder for alle Medlemmer af den katholske Forening.

Der var Juletræ, Gaver, Julesalmer og Oplæsning af Den lille Pige med Svovlstikkerne af Fru Rambusch. For øvrigt er Foreningen optaget af Anstrengelser for at gøre Møderne mere interessante, saa Deltagelsen i dem kan blive større — ganske som paa denne Side af Atlanterhavet.

Langfredags-Kollekten.

Aalborg	8,19	Nakskov	0,00
Aarhus	17,54	Nyborg	4,50
Esbjerg	2,01	Nykøbing F	12,00
Fredericia	15,10	Næstved	0,00
Helsingør	6,18	Odense	15,00
Holbæk	3,10	Randers	7,70
Horsens	10,70	Reykjavik	7,24
Kolding	5,50	Ringsted	3,58
København.		Roskilde	7,20
St. Ansgar	62,66	Rønne	0,00
Rosenkranskirken	44,00	Silkeborg	5,00
St. Annæ	9,42	Slagelse	9,68
St. Andreas	13,49	Svendborg	7,50
Køge	5,00	Vejle	7,00
Maribo	0,00		
			i alt: 289,29

Det Apostoliske Vikariat.

St. Ansgars Kirke. Tirsdag den 24. April Kl. 8¹/₄ læses en stiftet Sjælemesse for afdøde Pastor Andreas Johansen.

A.C. Næste ordinære Møde udsættes til først i Maj Maaned.

Unio. Onsdag den 25. April (7—11). Alm. Møde i Lokalet, Frederiksberg Allé 11.

Unios Slutningsfest

finder Sted St. Bededag d. 4. Maj Kl. 5 i St. Andreas Ordenens Lokaler (Stue og 1. Sal) Frederiksberg Allé 11. *Oplæsning* af cand. Rønnow: J. L. Højberg: »Nej«. Sammenkomsten slutter Kl. 10¹/₂.

NB. Adgangskort vil blive tilsendt Foreningens Medlemmer.

Besøgende, indførte ved et Medlem, kan faa Billeter à 1 Kr. hos

E. Bæklund, A. V. Günther, Herm. Hoffmann,
Frederiksberggade 34, Bangertsgade 11, Købmagergade 48.
Tlf. Byen 3163. Tlf. Central 4110. Tlf. Central 1389.

H. Ellyton, G. Venturi,
Vesterbrogade 29. Badstuestræde 4.
Tlf. Central 5001. Tlf. Byen 2766 y.

Bekendtgørelse ang.

Valg til St. Ansgars Menigheds Forstanderskab.

Det bekendtgøres herved, at Tirsdag d. 24. April Kl. 8 Aften foretages Valg af 1 Kirkeforstander og 1 Repræsentant. Samtidig vælges 2 Revisorer. Valgbehandlingen finder Sted i Forsamlings salen, Bredgade 67, 2. S. o. G.

Til de Herrer Forlagsboghandlere.

Paa given Foranledning tillader jeg mig herved at anmode Dem om ikke at tage Hensyn til Anmodninger om Tilsendelse af Bøger, Blade o. s. v. til Anmeldelse i Nordisk Ugeblad for katolske Kristne, med mindre saadan Anmodning kommer fra mig personlig.

Charlottenlund den 12. April 1917.

Ærbødigst

Niels Hansen, Redaktør.

Kirkelig Kalender.

22. April. 2. Sønd. e. Paaske.	29. April. 3. Sønd. e. Paaske. Den h. Josefs Fest.
23. — M. Georg, Martyr.	30. — M. Catharina af Siena, Jomfru.
24. — Ti. Fidelis, Martyr.	1. Maj. Ti. Philippus og Ja- cobus, Apostle.
25. — O. Josefs Fest.	2. — O. Oktav af Josef.
26. — To. Marcus, Evangelist.	3. — To. Korsets Genfin- delse.
27. — F. Oktavdag.	4. — F. Monica, Enke. (I Højmessen: Marias Be- budelse.) [Store Bede- dag.]
28. — L. Paul af Korset, Be- kender.	5. — L. Pius V, Pave.

2. Søndag efter Paaske.

St. Ansgars Kirke. Kl. 7 stille Messe. Kl. 9 højtidelig Prælatmesse og Meddelelse af Firmelsens Sakrament. Kl. 5 Eft. Festandagt med Prædiken.

St. Annæ Kirke. Kl. 7 stille Messe. Kl. 9 højtidelig Messe med Børnenes første h. Kommunion. Kl. 5 Efterm. Festandagt med Prædiken.

Gaver til den første h. Kommunion og Firmelsen.

Nye Testamente Kr. 2,50	Huronhøvdingens Ed. Kr. 1,00
Messebogen — fra Kr. 3,50 til 7,00	Spillmann: Et Offer for
St. Alphonsus: Bønnen 0,60—0,90	Skriftemaalet Kr. 1,50
Kempis: Christi Eftfølg. 1,50—3,00	Sursum corda Kr. 0,60—1,00
Essers Prædikener. 6 Hæft. à 1,00	Wiseman: Fabiola Kr. 4,00
Fuldstændig Bønnbog 2,75—3,75	Festskriftet om Biskop
Børnenes Bønnbog m. Tillæg 0,75	Johs. v. Euch Kr. 3,00
Den daglige Messe Kr. 1,00	Maurer: Veje til Moderkirken 3,00
Aloysiusbogen — 0,75	Johs. Jørgensen: Frans
Den fuldkomne Anger. — 0,15	af Assisi Kr. 5,50
Bønnen — en Samtale med Gud 0,15	Johs. Jørgensen: Lignelser 1,00
Svensson: Nonni og Manni Kr. 0,50	Frederiksen: Digte . . . 1,50—3,00
Lille Nellie af den h. Gud 0,50—0,60	Min første Bønnbog. . . Kr. 1,75

Bedste Gave til alle ved Firmelsen:

En lille Pintsebog.

2. Udgave. 64 Sider. Smukt indb. 75 Øre.

Alle Bønner ved Firmelsen paa Latin og Dansk.
Mindeblad foran i Bogen.

En dygtig **Lærerinde** — ikke for ung — søges til efter Sommerferien at undervise fire Børn. Billet, mrk. August, sendes til Kontoret, Bredgade 69¹ o. G.

Kollekt for den danske katolske Kirke.

Søndag d. 29. April holdes den af det Apostoliske Vikariat foreskrevne **Ansgarius-Bonifacius Kollekt** i alle Kirker og Kapeller til Bedste for vore mest trængende kirkelige Institutioner.

† At det har behaget Gud at hjemkalde min elskede Hustru, **Elisabeth**, f. Kluge, styrket ved Kirkens Naademidler Tirsdagen den 17. ds. bekendtgøres herved.

Ludvig Nielsen.

De kære afdøde anbefales til de troendes Forbøn.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 17.

Søndag den 29. April.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Maj Maaned. — Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917. — Nye Bøger. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Sverige. Tyskland. Østerrig. Rom. Italien. — Brevkasse. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

355.

»En liden Stund.«

Vi kan næsten forbavses over, at et Evangelium af saa alvorlig Karakter og med saa mørke Varsler kommer til at staa i Paasketidens Søndagsliturgi. Det synes, som om det ikke kunde passe til Paaskeglædens jublende Halleluja. Og Jesu Varsel om, »at I skal jamre og græde og sørge,« vilde man næsten ikke forvente for dem, der kalder den Herre Jesus deres Ven og gode Hyrde.

Vistnok har Herren ikke talt disse Ord efter sin Opstandelse, men lige før han gik Døden i Møde. For Apostlene var Sørgetiden Dagene fra Jesu Død til hans Opstandelse. Men vor h. Kirke mener med dette »en liden Stund, og I skal ikke se mig mere« for Apostlenes Vedkommende ogsaa Tiden fra Jesu Himmelfart til Apostlenes salige Dødsdag. Desuden forstaar Kirken ved denne Stund Tiden, der ligger mellem Herrens Bortgang fra denne Jord og hans Komme paa Dommedag. »En liden Stund« ogsaa for hver enkelt: kort er hans Tid mellem Fødsels- og Dødsdagen, liden den Stund mellem Lys og Mørke, mellem Lykkens Soldag og Lidelsens Nat.

Og denne korte Tid skal ikke være uden Smerter. Chri-

stus har forudsagt det med guddommelig Bestemthed. »I skal græde.« Han, hvem Disciplene elskede, hvem de bragte de største Ofre og var begejstrede for, siger til dem: »I skal græde og jamre — men Verden skal glæde sig.«

Det er saare muligt, at den Verden, der »glæder« sig, vil bringe mørke Dage over os. Verden nægter os sin Kærlighed, fordi vi ikke er enige med den; den nægter os sin Anerkendelse, fordi vi ikke tænker og taler, som den vil; den nægter os sin Ros, fordi vi ikke vil og ikke gør, hvad den vil; den foragter os, fordi den tror, vi fortjener det ikke bedre; den hader os, fordi den hader den Sag, vi lever og strider for. Men her gælder det lykkeligvis: nægter Verden os sin Anerkendelse og Agtelse, ja, fordømmer den os, saa husk paa, den er ikke den sidste Instans, den er ikke Højesteret. Hader den os, saa husk paa, den har hadet ham først, der siger til os: »Frygt ikke.« Verdens Dom er saare billig, fejj, uforstandig, meningsløs og ofte saa karakterløs. »Hverken dens Ros eller dens Dadel skal røre dig.« (Kristi Efterfølgelse 2 Bog 6,2).

Og dog har der været saa mange svage, der troede ikke at kunne bære Verdens Dom, der traadte ud af Christi Stridshær. — Maatte dog det Herrens Ord ikke gaa i Opfyldelse paa dem: »Hvo som skammer sig ved mig og mine Ord, ham skal Menneskesønnen skamme sig ved, naar han kommer i sin Herlighed« (Luk. 9,26).

Lider du for din Tro, saa glem ikke, at din Mester har lidt først; selv om du skulde dø for ham — han er død for dig! Dog frygt ikke. Han, der har sejret over Verden, har ogsaa sejret for dig. »En liden Stund skal I græde og sørge, saa vil jeg se eder igen, og eders Hjerter skal glædes, og ingen skal tage eders Glæde fra eder.« En liden Stund i Sorg — en Evighed i Glæde.

Maj Maaned.

Af Kardinal Newman.

(fortsat.)

6. Maj.

Domus aurea — Hus af Guld.

Hvorfor kaldes Maria „et Hus“ og hvorfor et Hus „af Guld“? Guld er det smukkeste og værdifuldeste af alle Metaller. Baade Sølv og Kobber og Staal kan skinne blankt og smukt i Øjnene, men intet af dem er saa rigt og glimrende som Guld. Det er ikke ofte, man har Lejlighed til at se ret store Mængder af Guld; men enhver, der f. Eks. har set et større Antal blanke Guldmønter, ved, hvor prægtigt Guld tager sig ud. Derfor er det ogsaa, at den hellige Stad i Skriften kaldes for gyliden. „Staden,“ siger St. Johannes, „var af rent Guld, som var det gennemsigtigt Glas.“ Hans Mening er selvfølgelig herved at give os en forestilling om Himmelens vidunderlige Skønhed ved at sammenligne den med det smukkeste af alle de Stoffer, vi har her paa Jorden.

Derfor er det altsaa, at Maria siges at være af Guld, fordi hendes Naadegaver, hendes Uskyldighed, hendes Dyder, hendes Renhed, er af en i den Grad alt overstraalende Skønhed og blændende fuldkommenhed, at Englene saa at sige ikke formaar at vende deres Blik fra hende, lige saa lidt som vi kun-

de lade være med at stirre paa et eller andet stort, stønt Arbejde af Guld.

Men læg ogsaa Mærke til, at hun er et Hus af Guld eller — hvad man snarere kunde sige — et Slot af Guld. Lad os tænke os, at vi saa et helt Slot eller en stor Kirke helt og holdent lavet af Guld, fra Grundvolden til Taget; Maria ligner i Henseende til Antallet, Mangfoldigheden, Udstrækningen af sine aandelige Egenstaber en saadan herlig Bygning.

Men hvorfor kaldes hun et Hus eller et Slot, og hvis Slot er hun? Hun er den store Konges Hus og Slot, Guds eget Hus. Vor Herre, Guds enbaarne Søn, dvælede engang i hende. Han var hendes Gæst, ja mere end en Gæst, thi en Gæst kommer til et Hus og forlader det atter. Men vor Herre blev født i dette hellige Hus. Han tog sit Kød og sit Blod fra dette Hus, fra Marias Kød, af hendes Aarer. Det var med god Grund, at hun maatte være af det rene Guld, thi hun skulde tage af dette Guld og danne Guds Søns hellige Legeme. Hun var af Guld i sin Undfangelse, hun var af Guld i sin Fødsel. Hun gif gennem Lidelsens Ild ligesom Guld gennem Ovnen, og derfor synger vi ogsaa til hende: Solen

ombølger dig, Stjernerne pryder dig, straalere som Perler i Jomfruens Skrud.

7. Maj.

Mater amabilis — elskelige Moder.

Hvorfor kaldes hun særlig for „elskelig“? Fordi hun var uden Synd. Synd er nemlig ifølge sin Natur noget afskyeligt, medens Naade er noget smukt, herligt, tiltrækkende.

Alligevel maa det indrømmes, at Syndfrihed ikke var nok til at faa andre til at elske hende eller gøre hende kær i andres Øjne, og det af to Grunde: for det første kan vi ikke lide den, der ikke ligner os selv, og vi er Syndere, og dernæst vilde det, at hun var hellig, ikke gøre hende tiltalende, thi hellige Mennesker, som vi træffer, er ikke altid behagelige, og vi kan tit ikke lide dem, hvor højt vi end maa agte dem og se op til dem.

Hvad den første af disse Grunde angaar, er det jo ikke saa underligt, at slette Mennesker ikke kan lide gode Mennesker; men naar den allersjaligste Jomfru kaldes amabilis eller elskelig, er det, fordi hun maa forekomme Kirkens Børn at være det, ikke de andre, der staar udenfor den; og ethvert Kirkens Barn har nogle Rester af Guds Naade i sin Sjæl, hvilke maa fremkalde i hvert fald nogen Kærlighed til hende, hvor meget han end maa indrømme sin Uværdighed til saa-

dan Kærlighed. Saa vi kan se bort fra den første Grund-

Ved den anden Grund maa vi derimod dvæle lidt nærmere. Hvorledes kan vi være sikre paa, at Maria, da hun var her paa Jorden, virkede tiltalende paa sine Omgivelser og fik dem til at elske sig, blot fordi hun var hellig, da netop hellige Mennesker undertiden ikke har den Gave at virke tiltrækkende paa andre.

For at faa Klarhed herover maa vi huske paa, at der er stor forskel paa en Sjæl, der som den hellige Jomfrus aldrig har syndet, og en Sjæl, der, hvor hellig den end er, engang har haft Adams Synd hvilende paa sig; thi selv efter Daab og Bod er det umuligt andet, end at den maa lide af de aandelige Saar, som er følgen af denne Synd. Hellige Mennesker begaar ganske vist ikke Dødsynder; nogle har endog kun begaaet en eneste Dødsynd i hele deres Liv. Men Marias Hellighed gif langt videre. Hun begif ikke engang nogen Sinde en tilgivelig Synd, en Naade, som hun maasse har været alene om.

Den Mangel paa Elskværdighed og Evne til at tiltale, som findes hos nogle hellige Mennesker, skyldes Resterne af den Synd hos dem, de ellers ganske har overvundet; men Marias Hellighed er saa stor, at hvis vi saa og hørte hende, vilde vi ikke være i Stand til at svare den, som spurgte os om, hvordan

hun var, andet, end at hun var himmelf, skønnere end nogen Engel.

Hendes Ansigt var selvfølgelig overordentlig skönt; men vi vilde ikke være i Stand til at huske, om det var skönt eller ikke, vi vilde ikke kunne huske noget enkelt af hendes Træk, fordi hendes skønne, syndefri Sjæl, der straaede ud gennem hendes Øje og talte gennem hendes Mund og høretes i hendes Stemme, overgik alt andet; naar hun sad tavs, eller naar hun gif, eller naar hun smilede, eller naar hun var bedrøvet, var det hendes syndefri Sjæl, der tiltraf alle dem, der havde Guds Naade i sig eller blot nogle Rester af den eller af Kærlighed til det hellige. Der var en guddommelig Musik i alt, hvad hun sagde og gjorde, og hendes Udfyldighed, Ndmtyghed, Bessedenhed, Uselvisshed, hendes oprigtige Interesse for enhver, der kom til hende, hendes Renhed — det var disse Egenskaber, der gjorde hende saa elskelig; og fik vi hende nu at se, vilde hverken vor første eller vor anden Tanke være, hvad hun kunde udrette for os hos sin Søn (skönt hun formaar saa meget), men vor første Tanke vilde være: „Hvor er hun dog elskelig!“

8. Maj.

Virgo veneranda — ærværdige Jomfru.

Vi bruger i Regelen Ordet „ærværdig“ om det, der er gammelt.

Det er, fordi det, som er gammelt, sædvanlig besidder de Egenskaber, som vækker Ærbødighed og Ærefrygt.

Men dette gælder ikke, naar vi tænker paa Helgenerne. Et kort Liv er for deres Vedkommende et langt. Saaledes hedder det i Visdommens Bog: „En ærværdig Alderdom skyldes ikke en lang Tid og tælles ikke efter Aarenes Tal, men graa Haar er for et Menneske hans Indsigt, og et pletfrit Liv er Alderdom. Hurtig fuldendt i en kort Tid udfyldte han en lang Tid.“

Ja, der en hedensk forfatter, som intet kendte til Hellighed, der dog hævder, at man udfylder alle Børn en stor Ærbødighed, og det af den Grund, at de endnu er udfyldige. Denne følelse er almindelig udbredt og kendes blandt alle folkeslag, ja, man hører ofte, at Synet af denne Udfyldighed (det vil sige af saadanne, der endnu ikke er saa gamle, at de har kunnet begaa Dødsynd) har standset en Røver eller Morder midt paa hans blodige Bane, fyldt ham med en uforstaaelig frygt og bragt ham, om end ikke til Anger og Bod, saa dog til at opgive sit øjeblikkelige forsat.

Og — for med vor Tanke at gaa fra det laveste til det højeste — hvad skal vi sige om den evige Gud (hvis vi overhovedet tør driste os til at tale saaledes om ham), uden at han, fordi han er evig, er stedse ung, uden Begyndelse og derfor uden forandring og i fuld og fuld-

fommen Besiddelse af sine ufattelige Egenstaber, ganske den samme nu som for Millioner af Aar siden. Han kaldes i den hellige Skrift med Rette „den gamle af Dage“ og er derfor uendelig ærværdig; dog trænger han ingen Alder til for at blive ærværdig; han har ingen af de menneskelige Egenstaber, som de hellige Forfattere figurligt nødes til at tilskrive ham for at faa os til at føle den dybe Underdanighed og uendelige Ærefrygt, som vi bør nære overfor ham.

Noget lignende gælder den op-højede Gudsmoder, for saa vidt en Skabning kan ligne sin Skaber; hendes uudsigelige Renhed og fuldkomne frihed for enhver Skygge af Synd, hendes uplettede Undfangelse, hendes stadige Jomfruelighed — disse hendes Forrettigheder faar os til trods hendes tidlige Ungdom, da Gabriel kom til hende, med Skriftens profetiske Ord at udbryde, baade i Ærefrygt og i Jubel: „Du er Jerusalems Ære og Israels Glæde, du er vort folks Hæder; derfor har Herrens Haand styrket dig, og derfor er du velsignet til evig Tid.“

9. Maj.

Sancta Maria — hellige Maria.

I egentligste forstand kan man kun tillægge Gud Egenstaben „Hellighed“. Derfor synger vi ogsaa hver Søndag i Højmesjen: Tu solus sanctus — du alene er hellig. Ved Hellighed forstaar vi den fuldstændige Mangel af alt, hvad der

pletter, tilslører og nedværdiger Fornuften, alt, som staar i stærkest Mod-sætning til Synd.

Vi siger, at Gud alene er hellig, skønt i Virkeligheden alle de høje Egenstaber, han besidder, er til Stede hos ham i en saadan Fylde, at man i Sandhed kan sige, at han alene besidder dem. Hvad Godhed angaar, sagde vor Herre jo til den unge Mand: „Ingen er god uden Gud alene.“ Han alene er Magt, han alene er Visdom, han alene er forudvidenhed, Kærlighed, Naade, Retfærdighed, Sandhed. Men Hellighed fremhæves ganske særlig, fordi den fremhæver mere end hans andre Egenstaber, ikke alene hans Ophøjethed over alle hans Skabninger, men især med Eftertryk forstellen paa ham og dem.

Dette maa vi først og fremmest huske paa og betænke. Men dernæst ved vi ogsaa, at han af sin Naade i forskellig Grad har meddelt sine fornuftige Skabninger disse sine store Egenstaber, først og fremmest Hellighed som den nødvendige af dem alle. Derfor fik Adam, straks da han blev skabt, denne overnaturlige Gave, som skulde gøre ham hellig og færene ham med Gud. Denne helliggørende Naade er det Baand, som forbinder Mennesker og Gud. Adam kunde have haft Kundskab og Dygtighed og mange Dyder; men ingen af disse Gaver havde forenet ham med hans Skaber. Det var Hellig-

hed, som forbandt ham med Gud, som St. Paulus siger: „Uden Hellighed kan ingen se Gud.“

Og da Mennesket faldt og mistede den helliggørende Naade, beholdt han dog adskillige af Guds Gaver; han kunde — til en vis Grad — være trofast, barmhjertig, god, retfærdig; men ingen af disse Dyder forenede ham med Gud. Hvad han trængte til, var Hellighed; og derfor er Guds første Handling med os under den nye Pagt at tage os ud af vor vanhellige Tilstand og i Daabens Sakramente skænke os Hellighed og derved atter aabne forbindelsen mellem Sjælen og Himmelen.

Vi ser heraf, hvor meget der ligger deri, naar vi kalder den seligste Jomfru for Hellige Maria. Det var derfor, at Gud, da han bestemte en menneskelig Moder for sin Søn, begyndte med at skænke hende en uplettet Undfangelse. Han

begyndte ikke med at give hende Kærlighedens eller Trostabens eller Andagtens Naadegave, skønt hun jo efterhaanden fik alle Naadegaver. Men han begyndte sit store Værk, før hun blev født, før hun kunde tænke eller tale eller handle, med at gøre hende hellig. *Tota pulchra es, Maria — du er helt skøn, Maria!* Derved adskiller hun sig fra alle Helgener. Der har været store Befendere, Missionærer, Bisfopper, Lærere, Hyrder. De har øvet Storbærker og taget utallige bodfærdige med sig til Himmelen. De har lidt meget og samlet sig en overflødig Skat af fortjenester. Men Maria har i denne Henseende en Lighed med sin guddommelige Søn: ligesom han, fordi han er Gud, ved sin Hellighed er forskellig fra alle Skabninger, saaledes er hun forskellig fra alle Helgener og Engle derved, at hun er fuld af Naade. (fortjættes).

Tanker ved Reformations-Jubilæet 1917.

16. *Hvad vil Fremtiden bringe?*

Hvis disse Artikler, som nu afsluttes, har hidraget lidt til af forklare enkelte Hovedpunkter i Reformationens Tilblivelse, f. Eks. Nødvendigheden af en virkelig Reformation, men tillige Forskellen mellem en brutal Trosforandring og en varsom Forbedring af kirkelige Tilstande, saa er Formaalet dermed naaet. Samtidig maatte nogle gængse Fordomme angaaende »Bibelen Opdagelse« og selve Reformationens Ophavsmænds Udlæggelse af Bibelen fjernes. Des-

uden skulde nogle nyere Angreb paa vor h. Kirkes Lære og Praksis tilbagevises.

Naar vi Katholikker glæder os over vor Kirkes klare Grundlag og Lære, navnlig naar man dermed sammenligner det lutherske Trossystems og de forskellige protestantiske Sektors Uklarhed og Modsigelser, saa er det dog ingenlunde af Hovmod eller en farisæisk Følelse af »at være bedre«. Vi gør en stor Forskel mellem selve Troslærens Rigtighed og det enkelte Menneskes, den enkelte Kristens personlige Trosliv. Thi det første er jo ikke vor Fortjeneste, men Guds Anordning og Kristi Forjættelses Opfyldelse, det andet derimod er netop den enkeltes Fortjeneste eller — det modsatte. Troslæren alene er ikke nok. Hvad nytter det at have syv Sakramenter, naar man ikke bruger disse Naadekilder? Da er det bedre kun at have eet Sakrament og leve paa dets Naade. Thi Personligheden, det enkelte Menneskes Religiøsitet og Længsel efter Guds Rige, skal til. Hvor begge Elementer: den sande Tro og et sandhedshigende, godt Menneske forenes, er Kristenlivet det rette. Mangler det ene af disse Elementer, mangler der altid noget til Kristenlivets ideale Udfoldelse. Det er derfor med Beundring, at vi ser hen til alle anderledes troende, som til Trods for Aarhundreders Adskillelse har bevaret et ægte kristeligt Liv den Dag i Dag. Her ser man, at Gud ikke ved enkelte Menneskers Fejltagelser vil ødelæge saa mange andre, men giver hver enkelt Mulighed for at blive salig. Saaledes lever der i de forskellige protestantiske Samfund en Mængde inderlig fromme Kristne, hvis eksemplarske Livsførelse kan være et Eksempel, ogsaa for adskillige Katholikker.

Denne Tanke afholder des værre mange fra at finde Vej ud af det konfessionelle Virvar. De ser gode og onde Mennesker alle Vegne og mener saa, at det er lige meget, i hvad Konfession man er. Det er naturligvis en Fejltagelse, thi vor Frelser har ikke villet mange Slags Troslære, men een Slags og een Kirke og kirkelig Eenhed! Vi har i Reformationens Historie set, hvor galt det gaar, naar man løsriver sig fra Kirkens Enhed og paa egen Haand vil lave en Troslære.

Reformationens senere Historie er en Stadfæstelse

paa dette. Selv Luther var jo ikke enig med mange af sine Medreformatorer. Efter hans Død kæmpede Majorister, Kryptokalvinister [hvis Hoved Melanchthon var], Osiandrister, Synergister, Adiaphorister o. s. v. imod hinanden, vel at mærke: blot indenfor de egentlige Lutheranere. Dertil kom Kampen imod de »reformerte«, imod Mennoniterne o. s. v. Selve Konkordieformelen 1580 blev ikke almindelig anerkendt og skjulte daarlig den gensidige Mistro og det Had, de forskellige »Ordets Tjenere« nærede imod hinanden.

Protestantismen har Fyrsterne og Regeringerne at takke for, at dens forskellige positive Kirkebekendelser endnu er bleven bibeholdt saa længe. Men Udviklingen lader sig i Længden ikke standse. Enevældens Tid er forbi og Tros-tyranniets ligeledes.

Nu spørger vi: Hvilket af de forskellige Kirkesamfund har mest Gavn af Trosfriheden?

Vi svarer: Den katholske Kirke, thi de andres indre Uenighed træder nu mere og mere frem. Tag blot den danske »evangelisk-lutherske« Tro. Hvor stramt blev den ikke kørt i Tøjler i gamle Dage! Da en dansk Dronning var reformert, blev der truffet bestemte Forholdsregler, at hendes »falske« Tros Smitte ikke maatte spredes. Senere fik de reformerte alligevel Indpas. Saa begyndte Grundtvig. Hans friere Lære vilde uden Tvivl i Jesper Brochmands eller i Palladius' Dage have bragt ham, om ikke paa Baalet, saa dog ud af Landet. Men Tiden var nu nær op ad 1848, saa kunde endelig Grundtvig gøre sig gældende, om end under skarp Modstand fra Sjællands Biskops Side. Ja, Sjællands Biskopper! Hvilken Forandring i Tidernes Løb! Hvor bestemt og fast staar nu en Martensens Skikkelse i Sammenligning med den Udvikling, Folkekirken har taget i de sidste 20 Aar! Med Aaret 1848 blev principielt det gamle lutherske Trosaag brudt, for saa vidt ogsaa anderledes troende nu frit maatte bygge deres Kirker.

Og nu? Hvordan bliver den kirkelige Udvikling her hjemme? Saa meget er vist: den katholske Kirke vinder frem. Trosfriheden er for vor h. Kirke en god Jordbund. Thi da viser det sig, hvad den dur til i sit Indre, hvad den har at give de trængende Menneskesjæle. Der skal ingen stor profetisk Gave til for at forudsige en konfessionel Udvikling i

Retning af amerikanske Forhold, hvor de fri Kræfter tumler sig. Hvad ser vi der? Vi ser, at en stor Del af Befolkningen er »konfessionsløs«, hvad der ikke betyder »religionsløs«, men alligevel er et sørgeligt Vidnesbyrd, dels om mange Menneskers Ligeegyldighed for deres Sjæles Frelse, dels en simpel Følge af religiøs Uvidenhed og det moderne Virvar med saa mange modsigende Religioner. Paa den anden Side ser vi, at den katholske Kirke, netop den gamle Moderkirke, vinder mest frem og er langt det største og kraftigste af alle Kirkesamfund i Amerika. Ved Siden af den danner Protestantismen et Utal af større og mindre Trossamfund ved Siden af andre Sekter med eventyrlige Religionsformer og Meninger.

Al Udvikling tager sin Tid. Derfor vilde det være forhastet at mene, at disse nævnte amerikanske Forhold snart vilde overføres til det fremtidige Danmark. Men før eller senere vil med Folkekirkens Opløsning nogle større protestantiske Samfund blive dannet. En god Del vil maaske ogsaa aabent bekende sig »konfessionsløse«. Saa slipper de ogsaa for at betale Kirkeskat.

Men det vil vise sig, at disse protestantiske Kirkesamfund, f. Eks. Indre Mission eller en Slags Højkirke eller en grundtvigiansk Kirke, snart føler, at ingen Konge og ingen Stat staar bagved dem, at de er »fri Kirker« og ikke betyder meget her paa Jordkloden. Og selv om man antager, at alle Medlemmer af en saadan Frikirke er gode og fromme — hvad der ikke er givet — saa er det langt fra sikkert, at disse fromme Folk kan enes om religiøse Spørgsmaal. Og hvad Slags »Hyrder«, hvad Slags »Lærere i Troen« skal der saa vokse op? Selvfølgelig vil individuel Religiositet og Bibelens Læsning altid kunne danne et foreløbigt Grundlag for visse Kultusformer. Men i Længden? Subjektivismen vil sejre, »større« protestantiske Kirker vil deles i mindre, disse atter i mindre, og Udviklingen vil næppe standses ved, at der en eller anden Gang opstaar en særlig begavet Prædikant, en Personlighed, der kan samle. Og dog er Protestanterne væsentlig henviste til Personligheder og Vækkelsesprædikanter for at bevare noget Menighedsliv.

Det modsatte er Tilfældet med vor Kirke, Selvfølgelig

er det altid godt, hvis der opstaar »Personligheder«, store Talere o. s. v. indenfor den. Men vi er ikke afhængige af dem. Vi har i vor Kirke det fra Apostlenes Dage uafbrudte Lære- og Hyrde- og Præste- Embede og dermed den Helligaands stadige Beskyttelse, Livskraften for alle Tider indtil Verdens Ende. [Matth. 16, 18. Joh. 14, 16.]

Den katholske Kirke er altid enig i Troen. Dette er en stor Naade, thi den forudsætter ogsaa de troendes personlige Fromhed og Lydighed.

Det er overhovedet ikke Verdensaanden, der raader i vor Kirkes Tro og Trosliv. Tværtimod staar vor Kirke i Modsætning til Verdens og det moderne Livs Løsagtighed, Sanselighed og Hovmod. Og mere endnu. Vor Kirke har ogsaa Mod til at udtale sin Mening, til bestemt at sige ja eller nej i Samvittighedsspørgsmaal, i Tros- og Sædelæren, og at forkaste, hvad der strider imod Kristi og Bibelens Lære. Hvor er denne Myndighed, dette Mod ellers nu til Dags? Hvor er der en luthersk Biskop, et protestantisk Trossamfund, der klart og utvetydigt siger: Dette skal du tro, dette skal du ikke tro? —

Derfor vil mange Mennesker i Fremtiden finde Vej til den gamle Moderkirke, der med sin klare, af den Helligaand beskyttede Tro, med sit rige Andagts- og Naadesliv ogsaa i det 20. Aarhundrede vil være et »Lys i Mørket, Jordens Salt, Staden paa Bjerget«.

Ikke blot protestantiske Forfattere, men ogsaa den moderne Vantros Repræsentanter har gentagne Gange maattet indrømme, at paa det religiøse Omraade er den katholske Kirke det eneste imponerende Samfund.

»Lutherdommen«, skrev *Friedrich Paulsen*,¹⁾ »som efter gængs Tale skal have bragt Religionen ind i Verden og have udsonet Gudsdyrkelsen med Livet og med Kaldsopgaverne, har faktisk ført til en fuldstændig Isolering og Fjernelse af Kirken fra det virkelige Liv. Derimod har den gamle Kirke [altsaa den katholske Kirke] til Trods for dens

1) Jugenderinnerungen aus d. Nachlass 1909. Jena. Se andre Citater hos Grisar 3. Bd. S. 47.

Overnaturlighedslære i Virkeligheden hævdet sig paa det fuldkomneste ved at gennemtrænge Livets Tæppevæveri med tusind Traade. . .«

Det falder aldeles sammen med det, som Macaulay og Johannes Scherr har maattet indrømme: at til syvende og sidst netop den katholske Kirke var den religiøse Stormagt, af hvis Fylde de andre kristelige Samfund havde øst deres kristelige Værdier. Men vi Katholikker ved bedre, hvorfra denne vor Kirkes imponerende Kraft kommer. Den er »Staden paa Bjerget«, der ikke kan blive skjult (Matth. 5, 13, 14.) og »Modsigelsens Tegn«. Og vi glæder os derover og beder med Profeten Isaias, der skuede den: »Kom og lad os gaa op til Herrens Bjerg, til Jakobs Guds Hus, og han vil lære os sine Veje, og vi vil vandre paa hans Stier. Thi fra Sion [skal Loven udgaa og Herrens Ord fra Jerusalem« (Is. 2, 2—3).

F. F. M.

Nye Bøger.

Agnes Slott-Møller: Nationale Værdier. (180 Sider. Hagerup. 1917.)

Naar den udmærkede Kunstnerinde Fru Agnes Slott-Møllers nye Bog anmeldes her i Ugebladet, er det for det første Afsnits Skyld. Paa godt 30 Sider giver Fru Slott-Møller der en meget sympatethisk og begejstret Skildring af vort Lands store Værnehelgen, Kong Knud den Hellige. Og det fortjener saa meget mere at fremhæves her, som denne Skildring ikke har et eneste bittert eller ynksomt Sideblik til »Middelalderens Mørke« eller »Katholicismens Overtro«. Efter de gamle Kilder fortælles Knud den Helliges Historie med saa uskrømtet Kærlighed og Beundring, ja Ærefrygt, at vi kun kan være Fru Slott-Møller taknemmelige for, at hun har tændt »denne Kærte« til Ære for St. Knud. »Saa længe der er Danmark og dansk Historie til, er Kong Knud den eneste, hvis Skæbne gav ham Ret til at blive og være Danmarks Skytshelgen« — »han fik Kraft til at lindre Danmarks Lidelser og Magt til at være Danmarks Forbeder« — »Relikviernes Tilstedeværelse i den katholske Kirke er Tegn paa, at de hellige er til Stede og hører og fremmer de troendes Bønner og Ønsker« — — — alt sammen Prøver paa den Forstaaelse og Kærlighed, hvormed Fru Slott-Møller skriver om sit vig-

tige Emne. — Er der saaledes i den væsentligste Henseende kun Plads for Ros af den smukke Skildring, bør det dog ikke lades uomtalt, at en Mængde Trykfejl og mangelfuld Tegnsætning ikke saa lidt støder den Læser, hvis Sans for denne mere udvortes Side af Litteraturen ikke helt er sløvet; i saa Henseende burde der været vist langt mere Agtpaagivenhed. Det er ligeledes Mangel paa denne Egen-skab, der forvolder, at Knuds Broder Erik har tre forskellige Tilnavne: »Egode«, »Ejegod« og »Ejgode«. Det er galt, at Knud den Hellige »hørte Messe« ved Vespertid i St. Albani Kirke; Messe hører man kun om Formiddagen. Fru Slott-Møller stoler ogsaa vel meget paa den højst upaalidelige Knytlinge-Saga; Historien om Præstekonen er sikkert fri Fantasi, ikke mindst, da de andre, tidligere Kilder skildrer os en helt anden Knud end den, der træder frem i nævnte Episode.

Niels Hansen.

Harald Slott-Møller: Kunstens Kilder. (H. Hagerups Forlag. København 1917. 138 S.)

Den Paastand, som jævnlig er bleven fremført i radikale Krese, at først naar Kristendommen er udryddet, vil Kunsten faa den skønne Blomstringstid, den nok kunde trænge til, har ægget Maleren Harald Slott-Møller til Modsigelse, og ved en af velvalgte Billeder ledsaget Demonstration søger han at modbevise denne Paastand.

For at klarlægge hele Spørgsmaalet gaar Forf. tilbage til Kunstens Kilder. En Undersøgelse af Motiverne til kunstnerisk Virken, saaledes som den har givet sig til Kende først hos de primitive Folkeslag, dernæst hos Grækerne og Romerne og endelig under den kristne Kirkes Indflydelse, fører til det Resultat, at der gives følgende tre Hovedmotiver:

1. Trangen til at pryde og udsmykke, der giver sig Udtryk i den dekorative Kunst.

2. Trangen til at bevare det forgængelige fra Glemsel, der frembringer den mindebevarende Kunst.

3. Trangen til at gøre synlige og haandgribelige Billeder af usanselige Forestillinger, hvorved den skikkelse-skabende Kunst opstaar.

Af disse tre Motiver vurderer Forf. det sidste højest. Han mener endog, at det bedst svarer til Kunstens egentligste Evne og Formaal.

Da nu Kristendommens Verden af Ulegemlighed og Hinsideshed, dens aandelige og usanselige Væsen trængte til Kunsten og netop tog dens egentligste Evne i Brug, nemlig Evnen til at forme usanselige Forestillinger i anskuelig Skikkelse, gav den Kunsten naturlig Vækst og Grøde.

Under disse Vilkaar bliver Kunstudøvelsen Gudsdyrkelse, bliver Tilbedelse, bliver hellig; men Kunstneren

frembringer ikke alene til Guds Ære efter sit eget Hjertes Trang, han frembringer tillige med Menigheden for Øje; han føler sig som en Guds Tjener, en Guds Sanger, hvis Gerning det er at drage Hjerterne opad og fylde dem med aandelig Glæde, saaledes som den hellige Frans af Assisi tænkte sig det.

Dette Hovedresultat bekræftes nu af Erfaringen. Naar man rejser i Syden, ser man, at Kunsten har naaet sin højeste Blomstring netop i Kirkens Jordbund, i Kristendommens Sommersol. F. J. W.

P. Hansen: Illustreret Litteraturhistorie. Ved Carl S. Petersen. (3. Udgave. 3. Hæfte. 1 Kr. 50 Øre. 144 Sider. G. B. N. F. København. 1917.)

Som Læserne af Overskriften vil se, er nu 3. Hæfte af P. Hansens interessante Litteraturhistorie udkommen. Det er Reformationstidens Litteratur, der først behandles, og dernæst det følgende Aarhundredes bitre kirkelige Kampe med Mistænkeliggørelser og evindeligen Renden til den verdslige Magt for at faa Bugt med sine Modstandere i Aandens Verden, en Fremgangsmaade, som jo var bleven lyst i Kuld og Køn ved Reformationens Fremkomst. Interessante og lange, indgaaende Skildringer af Niels Hemmingsen, Tyge Brahe og Anders Sørensen Vedel kan ikke andet end gribe og fængsle Læseren fra først til sidst. Mange fortrinlige Billeder og Facsimiler af Haandskrifter og gamle Tryk gør det nye Hæfte end mere interessant og hele Fremstillingen vor Taknemmelighed mod Bibliothekar Carl S. Petersen bestandig større. N. H.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Den 28. April var det 25 Aar siden, at Murermester *A. V. Günther* tog Borgerskab her i Byen. Navnet *Günther* er jo, foruden blandt Standsfæller, ogsaa godt kendt indenfor den katholske Menighed, og som Bygmester har Hr. Günther efter sin afdøde Fader opført de fleste katholske Kirker og Institutioner her i Byen i de sidste 25 Aar. Der er dog særlig i Dagens Anledning Grund til at mindes, hvad Hr. Günther har virket og forhaabentlig endnu længe vil virke for den katholske Menigheds Sag, det være sig som Forstander ved St. Ansgars Sogn som Kasserer i Katholsk Ungdomsværn, indenfor Vincentsforeningen og iøvrigt som den, der ikke viger tilbage for at lægge personligt Arbejde i en Sag, der kan være til Nytte og Fremme for vort katholske Samfund.

Horsens. Med denne Maanedes Udgang har Hr. Lærer Sieglér taget sin Afsked fra vor Skole. Han hører til dem, der har staaet længst i den danske Kirkes Tjeneste, idet han omtrent i 50 Aar har været Lærer ved forskellige Skoler i Provinserne, særlig i længere Tid i Fredericia, Svendborg og nu i Horsens. Det er saaledes et stort og betydningsfuldt Arbejde, Lærer Sieglér har udrettet. Ved Afskeden fra Skolen bragte Horsens Skoleinspektør den gamle Lærer en hjertelig Tak for hans Iver og aldrig svigtende Interesse, der havde gjort, at Inspektøren i de forløbne Aar altid havde haft Glæde af sine Besøg i vor Skole. Horsens Menighed slutter sig til denne Tak, og vel ogsaa de andre Menigheder, hvor Lærer Sieglér har virket og sikkert ikke er glemt. Vi ønsker den 72-aarige, at han længe maa kunne nyde den velfortjente Hvile. *Bi.*

Sverige. Ifølge *Sydsvensk Dagblad* af 10. April kan vi meddele, at den katholske Præst i Malmø, Pastor W. Meijerink ved Vor Frelser's Kirke, har faaet det østerrigske Røde Kors's Hæderstegn af II Klasse med Krigsdekoration. Pastor Meijerink har paa den venligste Maade været behjælpelig ved Invalidetransporterne og lige saa begravet de mange østerrigske og ungarske Soldater, som er afgaaet ved Døden under Rejsen gennem Sverige.

— Birgittaforeningen, hvis Formaal er at udgive og udbrede katholske Skrifter, holdt Generalforsamling Langfredag den 6. April i Stockholm. Bestyrelsen, bestaaende af Baron G. Armfelt, Formand — Civilingeniør E. Roesler, Viceformand — Fru Doktor L. Sundstrøm, Sekretær — Fru M. Roesler — Komtesse Ebba Sparre, genvalgte alle.

Tyskland. Den 19. April er den sidste Rest af Tvangslovene mod Katholikkerne i dette Land bortfaldet, idet Forbundsraadet endelig — efter at Rigsdagen allerede for 24 Aar siden vedtog det — har bestemt, at Forbudet af 1872 mod Jesuiternes Ophold i Tyskland skal bortfalde. Det er en 45aarig gammel Uret, som Preussen nu endelig har ment at maatte gøre god igen. At det just er sket i Reformationens Jubilæumsaar, maa kaldes et kønt Sammentræf af Omstændighederne.

— Den 12. April døde i Universitetsbyen Bonn Professor, Dr. theol. og phil. *Gerhard Rauschen*, der vil være Ugebladets Læsere kendt som Forfatter til den Religionshaandbog i 5 Bind, som udgaves paa Dansk i 1914. Professor Rauschen var en flittig, stille og beskeden Lærd, hvis Dage optoges af hans Virksomhed som Religionslærer, Professor og Forfatter til en Række Skrifter om kirkeligt Liv og kirkelig Liturgi i Oldtiden. Men han var ogsaa en from Præst og et uegennyttigt, fordringsløst Menneske, der efterlader sig et smukt Minde hos dem, der kendte ham.

Han var meget glad over, at hans Haandbog i Religion ogsaa skulde udkomme paa Dansk, og da Værket var fuldendt, skrev han til den danske Oversætter: »De har udgivet min Bog paa en Maade, der er til megen Ære for dens Forfatter.« R. I. P. L. G.

Østerrig. Mere end nogen Sinde før taler man om den Fred, som en Gang maa komme, og som man rundt om i Verden saa længselsfuldt venter paa. De Forhaabninger, man nærrede før Jul, gik desværre ikke i Opfyldelse; Krigen kræver endnu daglig blodige Ofre. Imidlertid har nu Kejser Karl, beseglet af det oprigtigste Ønske om at bidrage sit til en snarlig Fredsslutning, i Midten af sit Folk og sammen med dette aflagt et højtideligt Løfte til Gud for ved hans Naade og Hjælp at opnaa, hvad der efter menneskeligt Skøn endnu synes haabløst, ja, næsten umuligt. Søndag d. 15. April indfandt Kejser Karl og Kejsersinde Zita sig, omgivet af talrige Medlemmer af Kejsershuset, civile og militære Autoriteter, Byraadet, deputerede og Repræsentanter for de forskelligste Samfundslag i Stefanskirken, hvor Fyrstærkebiskop, Kardinal *Dr. Piffel* holdt Pontifikalmesse. Efter denne aflagde Kardinalen foran det udstillede allerhelligste Sakramente i Kejsers og hele Folkets Navn det højtidelige Løfte at ville bygge en Kirke i Wien og at indvie den til Guds Moder under Titelen »Fredens Dronning«. I denne Kirke skal Fredsdagen aarlig mindes til evige Tider ved en højtidelig Gudstjeneste og ved en ni Dages Andagt til Ære for den allerseligste Jomfru, og i Alle Sjæles Maaned vil der blive afholdt Andagter for de til Landets Forsvar faldne Krigere. Højtideligheden afsluttedes med Afsyngelsen af Antifonen: »*Da pacem, Domine, in diebus nostris, quia non est alius, qui pugnet pro nobis, nisi tu, Deus noster*« (»Herre, skænk os Fred i vore Dage, thi der er ingen anden end dig, der kæmper for os« — det samme Vers, som Pave Benedikt XV lod synge i Peterskirken i Rom d. 15. Februar 1915, da han i Nærværelse af talrige Diplomater fra alle Lande med katolske Undersaatter foranstaltede en stor Fredsandagt) og med den sakramentale Velsignelse. Gid dette Løfte maa blive modtaget i Naade af den evige Fredsfyrste, saa han paa Fredsdronningens Forbøn vil skænke »Fred paa Jorden til de Mennesker, som har den gode Vilje«!

Rom. Hvad Dagbladene vidste at berette om et Fredstempel, Kardinal *Vannutelli* skulde have i Sinde at opføre i Ostende i Belgien, og hvortil Paven havde skænket 100000 lire, synes at bero paa en Misforstaaelse, fremkaldt ved en Trykfejl. Det forholder sig nok rigtigt baade med den nævnte Kardinals Hensigt om at bygge en Fredskirke og Pavens Bidrag dertil. Men Stedet er Byen Ostia ved

Tiberens Munding, altsaa i Italien, og der er for saa vidt ikke noget særlig paafaldende deri, da Kardinal Vannuttelli styrer Bispedømmet Ostia, medens han selvfølgelig ikke har noget at sige i Ostende.

Italien. I adskillige Bispedømmer i dette Land er der blevet aflagt Løfter til Gud om Opførelse af Kirker og gjort andre Løfter for at opnaa Fredens Velsignelse. I Domkirken i Piacenza samledes for ikke længe siden Biskoppen, Borgmesteren og Byens Borgere og lovede højtideligt altid at ville fejre Jomfru Marias Fødselsfest (8. September) som Helligdag med Afholdelse fra Arbejde, hvis deres Land kom frelst ud af den nuværende Krig. I Padova, St. Antonius's By, har de lovet at ville opføre en stor Kirke paa samme Vilkaar. I Venezia har de for nogen Tid siden aflagt det samme Løfte, og i Turin vil de paa Byens Hovedstrøg ogsaa rejse en Kirke. Der synes heraf og af lignende Bevægelser at turde sluttes, at der er ved at gaa en religiøs Vækkelse gennem Italien, saaledes som det allerede flere Gange er bleven paastaet.

Brevkasse.

Kære Hr. Redaktør!

Det var morsomt at læse i sidste Nr. af Ugebladet, hvad Ærkebiskop Søderblom har sagt ved Birgittafesten i Vadstena, nemlig, at den h. Birgitta skal have været »en Reformationens Forløber«. Jeg kalder det morsomt, naar jeg sammenligner det med, hvad samme Ærkebiskop Nathan Søderblom ved en anden Lejlighed har sagt angaaende samme Forhold. Ifølge »Svenska Dagbladet« af 26. Okt. 1916 har han nemlig paa det bestemteste protesteret herimod. »Vi hylder hende (den h. Birgitta) ikke som en Reformationens Forløberske; man skulde een Gang for alle afvise den uhistoriske Forestilling om Forløbere«. Det kan maaske ogsaa mere andre af Ugebladets Læsere ligesom undertegnede at lære dette at kende.

Med venlig Hilsen

Deres ærbødige

F. Esser.

Kære Hr. Pastor Esser.

Lad mig for alle Eventualiteters Skyld straks bemærke, at min Udtalelse i forrige Nummer af Ugebladet støtter sig paa Referatet i Svensk Kyrkotidning, 8. Novbr. 1916 (udgivet i Uppsala). Det hedder deri: »I den prægtige Skildring, som derefter gaves af Birgittas Forhold til Reformationen, hævdedes,

hvorledes der i Reformationen fremtraadte fuldmoden en Trosvished og en Fromhedstype, som havde søgt sig Udtryk Middelalderen igennem i mere blandede eller bestemte Former. Søger vi i Middelalderen at adskille de Strømninger, som først i Reformationen tydelig afgrænsedes fra hverandre, saa tilhører Birgitta med væsentlige Egenskaber og Bestræbelser den Linje, som gaar frem i Reformationen. . . . De Kendetegn hos Birgitta, som gaar i Retning af Reformationen med dens Trosvished og Naadelære, er hendes personlige Fromhed, hendes sædelige Alvor og hendes profetiske Opgave.« Hvis de citerede Ord ikke stemmer med det, der blev sagt, er mit Referat naturligvis heller ikke nøjagtigt; men er de rigtige, tør man vistnok sige, at Ærkebiskoppen med de Ord betegnede hende som en »Forløber for Reformationen«.

Med venlig Hilsen Deres ærbødige

Niels Hansen.

Fastealmisse,

udelukkende bestemt til Understøttelse af trængende kirkelige Institutioner i Vikariatet.

Aalborg	36,31	Klosterkirken	81,15
Aarhus	55,13	Østerbro Kapel	21,65
Esbjerg	24,41	Køge	32,00
Fredericia	59,00	Maribo	15,75
Helsingør	35,10	Nakskov	35,00
Holbæk	3,52	Nyborg	7,16
Horsens	50,00	Nykøbing F	49,00
Kolding	55,65	Næstved	17,00
		Odense	59,00
København.		Randers	53,60
St. Ansgar	319,43	Reykjavik	24,80
Rosenkranskirken	140,28	Ringsted	27,87
St. Annæ	113,00	Roskilde	45,00
St. Andreas	94,12	Rønne	16,35
St. Knud	23,00	Silkeborg	12,00
St. Josef	170,00	Slagelse	26,40
Jesu Hjerte	397,27	Svendborg	14,35
Immaculata	82,00	Vejle	30,00
Amalievej	70,00		
			i alt: 2296,30

Det Apostoliske Vikariat.

En hjertelig Tak til alle dem, som paa forskellig Maade har vist mig Opmærksomhed i Anledning af min 60 aarige Fødselsdag.
H. Slump.

A.C. har Møde Onsdag 2. Maj Kl. 8 Stenogade 4. Arkivsekretær Jürgensen West holder Foredrag om »Skrivestoffer og Skriveredskaber«.

St. Ansgars Kirke. Tirsdag Aften den 1. Maj aabnes Majandagterne med Prædiken og Procession. Mariakongregationen af Apostlenes Dronning deltager.

Unio. Onsdag den 25. April (7—11). Alm. Møde i Lokalet, Frederiksberg Allé 11.

Elisabethforeningens Basar. Udbyttet fra sidste Basar udgør 2519 Kr. 75 Øre. En hjertelig Tak rettes til alle, som har bidraget til dette fortrinlige Resultat, ikke mindst til Musikforeningen *Stringendo* for dens kønne Spil. *Bestyrelsen.*

Rettelse. Paa Side 304, 2den Spalte, Linje 11 fra nedan, skal der staa »Synderen« i Stedet for »Synden«. Dette vil blive rettet i Særtrykket, ligesom overhovedet Sammenhængen paa nævnte Sted vil blive noget ændret. *N. H.*

Mariakongregationen for Mænd holder Fælleskommunion i *St. Ansgars Kirke* Fredag den 4. Maj (Marias Bebudelse) Kl. 8.

Absalonsbøsserne.

Gennem Absalonsbøsserne er der nu — siden Krigens Begyndelse — indsamlet over et Tusind Kroner til Vikariatet; med det sidst indsamlede Beløb — Kr. 136,35 — ialt 1102 Kr. 61 Øre.

Absalonskredsen.

St. Andreas Kirke (Ørdrup).

Søndag den 29. ds. fejrer Maria-Kongregationen for Mænd sin anden Titularfest med Fælleskommunion i Messen Kl. 7³/₄ og Festandragt med Prædiken Kl. 5. Paa denne Titularfest kan alle troende her i Kirken vinde en fuldkommen Aflad paa de sædvanlige Betingelser.

K.U.F. Søndag d. 29. ds. Kl. 8 holdes det sidste Vintermøde i Stenosgade 4 B. Foredrag af Præses om: *Vore Planer for Sommeren.* The og Kage. Derefter Skiveskydning og forskellige Selskabsspil med Præmier. NB. Der forevises ingen Film og holdes ikke flere Møder paa Grund af de nødvendige Lysbesparelser. Derimod aabner K.U.F.s Gymnastik- og Fodboldklub »Ringene« Sommersæsonen *Onsdag d. 2. Maj.* Der spilles hver Onsdag og Fredag Aften paa det sædvanlige Sted paa Nørrefælled. Alle bør indmelde sig hos Klubbens Kasserer P. Kollevé, Gernersg. 41.

Vincentskonferensernes andet Generalmøde

finder Sted Søndag d. 6. Maj (efter Højmessens i St. Ansgars Kirke) Kl. ca. 11¹/₂ i Bredgade 67 o. G. Til Mødet indbydes alle aktive og hidragydende Medlemmer. Især opfordres ogsaa de unge Mænd i vore Menigheder til at overvære Mødet for at lære Foreningens Virksomhed at kende.

Rosenkranskirken. Kl. 7 stille Messe. Kl. 9 højtidelig Prælatmesse og Meddelelse af Firmelsens h. Sakramente. Kl. 5 Eft. Festandragt med Prædiken.

Majandagten.

	Søn- og Festdage	Hverdag
St. Ansgars Kirke.....	Kl. 8	Kl. 8
Jesu Hjertes Kirke.....	» 7 ¹ / ₂	» 7 ¹ / ₂
St. Josefs Kirke.....	» 3	» 7 ¹ / ₂
St. Knuds Kapel.....	» 3	»
Immaculatakirken.....	» 2 ¹ / ₂	» 7 ¹ / ₂
Rosenkranskirken.....	» 5	» 7 ¹ / ₂
Assumptionskapellet.....	» 2	» 2
St. Annæ Kirke.....	» 8	» 8
St. Andreas Kirke.....	» 5	» 7 ¹ / ₂

En dygtig **Lærerinde** — ikke for ung — søges til efter Sommerferien at undervise fire Børn. Billet, mrk. August, sendes til Kontoret, Bredgade 69¹ o. G.

Kirkelig Kalender.

29. April. 3. Sønd. e. Paaske. Den h. Josefs Fest.	6. Maj. 4. Søndag e. Paaske.
30. — M. Catharina af Siena, Jomfru.	7. — M. Stanislaus, Biskop og Martyr.
1. Maj. Ti. Philippus og Ja- cobus, Apostle.	8. — Ti. MikaelaAabenbarelse.
2. — O. Oktav af Josef.	9. — O. Gregor af Nazianz, Biskop og Kirkelærer.
3. — To. Korsets Genfin- delse.	10. — To. Antoninus, Biskop og Bekender.
4. — F. Monica, Enke. (I Højmessen: Marias Be- budelse.) [<i>Store Bede- dag.</i>]	11. — F. Ferialdag.
5. — L. Pius V, Pave.	12. — L. Nereus og Lidelses- fæller, Martyrer.

Den eukaristiske Forening. Tilbedelsen Fredagen d. 4de Maj (Mariæ Bebudelse) *bortfalder* i Tiden fra Kl. 9—12 Formd., hvorimod Medlemmerne bedes erindre Tilbedelsen til de aftalte Tider fra Kl. 12—8 Eftermd.

Kollekt for den danske katolske Kirke.

Søndag d. 29. April holdes den af det Apostoliske Vikariat foreskrevne **Ansgarius-Bonifacius Kollekt** i alle Kirker og Kapeller til Bedste for vore mest trængende kirkelige Institutioner.

Katolsk Boghandel.

Daglig 9—6, Lørdag 9—8. Stenosgade 3. Tlf. Vester 3930.

Pintsebogen, Ny (2.) Udgave, smukt indb. 0,75. — Majmaaned. Bønner og Betragtninger 350 Sider 1,00. — Jesu Hjerter-Andagten. Ny Udgave. Indb. 1,50, 1,75, 3,00. — P. Breitung: Overraskelser fra Abeteoriens og Udviklingslærens Omraader 1,75 indb. i komp. Bind 5,50. — Lasserre: Vor Frue af Lourdes, 387 Sider. Med Ill. neds. 0,50. — J. L. V. Hansen: Luther og Grundtvig, 250 Sider, 0,25. — Et Alvorsord til kristne Brude- og Ægtefolk 0,35. — Ægteskabet i religiøs Belysning, 60 Sider 0,25. — Anna Slott-Møller: Nationale Værdier 4,00. — Harald Slott-Møller: Kunstens Kilder 3,50. — St. Antonius af Padua. Med Ill. 2,50 Indb., 3,75. — Augustins Bekendelser. Med Indledning ved G. Jørgensen 1,00. — Saksens Danmarkshistorie ved Olrik, 2. Bind, Indb. 10,00. — Katolsk Praksis, 207 Sider 0,40. — Et Ord til hver Dag, saml. af Niels Hansen, 2. Udg. 0,15. — Thomas a Kempis 1,50. Indb. 2,65, 3,00. — Katolsk Arbobg 1917 Med Tillæg: Katolsk Bogfortegn. Ialt 185 Sider 1,00.

Nordisk Ugeblad 1,50 Kvartalet, 13 Numre } Abonnement modta-
Budbringeren 1,00 pr. Aargang, 4 Numre } ges. Enkelte Numre
Ungdomsvennen 0,50 pr. Aargang, 4 Numre } sælges.
Gavekort, Kransekort.

Mødreforeningen. Ti. d. 1. Maj Kl. 8¹/₄ læses i St. Ansgars Kirke den h. Messe for Foreningens Medlemmer og Anliggende.

K.U.B. (Katolsk Underretnings Bureau), et Samfund af katolske, akademiske Lægfolk, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katolikker, som maatte ønske at faa nøjere Kendskab til den katolske Kirke. Henvendelser, for alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister Mathæus Hansen, Hovmarksvej 30, Charlottenlund.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. O. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 18.

Søndag den 6. Maj.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Til den hellige Gudsmoder. — Den hellige Monikas Minde. — Maj Maaned. — En svensk Indsigelse. — Nydala Kloster. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Tyskland. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

356.

»Katholikerne er grove Afgudsdyrkere!«

»Ja, det er de. De dyrker jo Jomfru Maria.« — Naa, er det Afguderier? »Ja, det har jeg da i hvert Tilfælde lært, og det lærer jeg ogsaa Børnene. Se bare her, Side 13 (Udvikling af Balslevs Katekismus. En Haandbog for Lærere.): »Vi skelner imellem:

1. . det *grove* Afguderier, der kan være. . . Dyredyrkelse (. . . Hottentotternes Græshoppe, »det vandrende Blad«); Menneskedyrkelse (. . . Odin, Thor og Frejr); Engledyrkelse (Mikkelsdag, den 29. Sept.); Helgendyrkelse (Jomfru Maria).

2. . det *fine* Afguderier. . . «

— Stakkels Katholiker! Over 300 Millioner Kristne lige saa grove Afgudsdyrkere som Hottentotterne med deres Græshoppe! Ikke klogere end vore Forfædre, der tilbad Odin, Thor og Frejr! Stakkels!

»Ja, de tilbeder da ligefuldt deres Madonna.«

— Tilbeder de Jomfru Maria? Saa! Og hvordan gør de det? Hvad er det for noget at tilbede? Hvori bestaar det?

»Ja . . . ja . . . hvori bestaar det . . . Lad se engang . . . Nej . . . det staar ikke i min Katekismus . . . Men i alt Fald knæler Katholikerne foran Jomfru Maria.«

— Er det at tilbede at knæle foran nogen? Saa tilbeder Katholikerne ogsaa Paven, alle Kardinaler og Biskopper, idet de knæler og kysser deres Ring. Saa tilbeder det Barn sine Forældre, som angerfuldt knæler ned foran

dem og beder om Forladelse og Velsignelse. Altsaa alent at knæle ned er ikke at tilbede.

»Nej, men . . . Katholikkerne beder ogsaa Jomfru Maria om Hjælp og Bistand.«

— Det har Jesusbarnet vistnok ogsaa gjort, mon ikke? Han var da vel ikke Afgudsdyrker. Eleven, der beder sin Lærer om at hjælpe sig i Sprog og Regning etc., og alle de, der henvender sig til Fattigvæsenet, er de alle Afgudsdyrkere, fordi de beder om Hjælp og Bistand?

»Nej, nej, men Katholikkerne taler og skriver saa meget om Jomfru Maria. De priser hende saa meget.«

— De har vel aldrig læst, hvorledes den salige de Montfort begynder sin »Sande Andagt til Jomfru Maria«: »Jeg bekender med hele den katholske Kirke, at Maria, da hun kun er en Skabning, frembragt af den Højestes Hænder, sammenlignet med hans uendelige Majestæt er mindre end et Atom, eller bedre, er ingenting, da han alene er den, som er.« Det er da vel ikke at tilbede. Og denne Bog er godkendt af Kirken og meget anbefalet, især af Pius X og Benedikt XV.

»Ja, men Katholikkerne ærer og kysser ogsaa Jomfru Marias Statue.« — Er det nu at tilbede? Nej, det vidste jeg ikke. Saa er der vist mange Afgudsdyrkere paa Jorden. Stakkels Polakker, der tilbeder deres Præst, hver Gang de kysser hans Haand!

»De katholske Præster svinger ogsaa Røgelseskarret foran de Helgeners Relikvier, der somme Tider staar paa Alteret.«

— Saa tilbeder de ogsaa deres døde; thi Præsten gaar omkring Ligbaaren og svinger Røgelseskarret om den. Saa tilbeder de Evangeliebogen i Levitmessen, Vokslysene paa Kyndelmissen (2. Febr.), Palmer paa Palmesøndag, ja selv Aske paa Askeonsdag, idet de hilser dem med Røgelse. Men jeg tror, vi spilder vor Tid. Kan De sige mig, hvori bestaar Tilbedelse?

»Jeg maa oprigtigt sige: Jeg ved ikke.«

— Saa! De ved ikke, og alligevel udslynger De en saa uhørt Beskyldning imod Katholikkerne, at de tilbeder Jomfru Maria! »Undskyld, jeg havde aldrig tænkt saa meget over dette Spørgsmaal. Og jeg tror ikke, der er mange af dem, der bebrejder Katholikkerne, at de tilbeder Jomfru Maria, som kan sige, hvad det egentlig er at tilbede. — »Hvorfor har man dog lært os saadan noget?« — Der staar skrevet om Guds Moder, at *alle* Slægter skal prise hende salig. (Luk. 1. 48). Alene Katholikkerne opfylder denne Pligt, som alle Mennesker skulde opfylde. Og naar en anden opfylder den Pligt, man selv forsømmer, siger man gerne for at undskylde sig: »Han overdriver.«

J. M. Quaedvlieg.

Gil den hellige Gudsmoder.

Slaa Strengen, mit Hjerte, lad klinge dit Spil,
 og naadig, Maria, du lytte dertil;
 er vegt det, jeg har det ej bedre.
 Det varsled Guds Hånd' og dit ydmyge Kvad,
 at Slægterne alle skal gange paa Rad
 og væve med Guldtraad din Ære i Lad
 og salig dig prise og hædre.

Ja, salig er du for din undrende Æro,
 da Englen dig hilste i fattige Bo
 som den, paa hvem Giderne bød,
 og salig din Mund for dit liflige Svar,
 da Solen bag Ydmygheds Sky du blev var,
 ja, saligt det Liv, der Guds enbaarne bar,
 og saligt det Bryst, som han died.

Og salig den Time, da usselig Stald
 i Gidernes Fylde blev Helligdomshal,
 og Hyrder til Krybben sig skyndte;
 og salig, da Stjernen stod over dit Hus,
 og Kongerne laa i Gilbedelsens Rus
 med kostelig Skænk for den Stjerne i Grus,
 som Balaam fordem forkyndte.

Og salig ved Nilen i Israels Fjed
 og salig i Nazareths hellige Fred,
 i Sorrow og Fryd, som de mødte,
 og salig i Arbejd og bævende Bøn;
 du ejed jo Solen, der straaled i Løn
 bag sorteste Skyer, du ejed Guds Søn,
 end da han paa Golgatha blødte.

Og salig i Paaskens det gyldene Gry,
 da Jesus opstanden du favned paa ny
 og sænked dit Blik i hans Øje.

Og salig, da herlig til Himmels han for,
 og salig, da hist i Apostlenes Ror
 den Sandhedens Haand, der skal værne Guds Ord,
 du modtog som Ild fra det høje.

Ja, salig dengang du ved Almagtens Haand
 blev ledet til Sæde med Legem og Haand
 højt over al Englenes Skare.

Og salige vi, for du er af vort Ruld!
 Af Naade, saa ved vi, er altid du fuld,
 og at paa vort Salighedshaab du vil huld
 i Liv og i Død tage Vare.

Johs. Frederiksen.

Den h. Monikas Minde.

(4. Maj).

Brudstykker af den h. Augustins Bekendelser.

»Fra det høje rakte du din Haand ned og rev min Sjæl ud af det dybe Mørke, da min Moder, din tro Tjenerinde, græd for mig til dig, mere end ellers Mødre græder over deres Børns legemlige Død. Thi oplyst af Troen og den Aand, hun havde af dig, saa hun min (aandelige) Død, og du hørte hende, o Herre, du hørte hende og forsmaaede ikke hendes Taarer, hvis Strømme vædede Jorden under hendes Øjne paa hvert Sted, hvor hun bad. Du bønhørte hende. Thi hvorfra kom ellers hin Drøm, hvormed du trøstede hende, saa hun atter lod mig leve med sig og lod mig atter derhjemme sidde hos sig ved det samme Bord, hvad hun af Afsky for og Lede ved mine gudsbespottelige Vildfarelser ikke mere havde villet tillade. Hun saa sig nemlig staa paa et lige Bræt og en straalende Yngling komme sig i Møde, som venligt tilsmilede hende, medens hun selv var bedrøvet og nedslaaet. Og da han havde spurgt hende om Aarsagen til hendes Nedslaaethed og hendes daglige Taarer — ikke for at udspørge hende, men som det jo hænder for at give et godt Raad — og hun havde svaret, at hun sørgede over min Fordærvelse, da bød han hende være rolig og formanede hende til at give Agt; hun vilde da se, at hvor hun var, jeg ogsaa skulde være. Saasnart hun nu skuede op, saa hun nu mig virkelig staa ved hendes Side paa det samme Bræt. Hvoraf ellers mon dette skete, end fordi dit Øre

havde bøjet sig mod hendes Hjerte! O, du Almægtige, fuld af Godhed, som bærer saa megen Omsorg for enhver af os, som om du sørgede for ham alene, og sørger for alle saaledes, som var de kun en eneste!

Derfor skete det ogsaa, da hun fortalte mig dette Syn, og jeg søgte at tyde det derhen, at hun jo ikke mere maatte mistvivle om en Gang at blive, hvad jeg allerede var, at hun da straks og uden at Tøven svarede: »Nej, saaledes er det ikke; thi der blev ikke sagt mig: hvor han staar, der skal du ogsaa staa, men hvor du staar, der skal han ogsaa staa.«

Jeg bekender for dig, Herre, (saaledes, som jeg godt kan erindre, og som jeg allerede tit har sagt) at dette ved min aarvaagne Moder af dig mig givne Svar — idet hun nemlig ikke lod sig forstyrre ved en saa nærliggende falsk Udtydning og saa hurtig indsaa, hvad man jo ogsaa maatte se, skønt jeg rigtignok ikke forstod det, inden hun sagde det — at dette Svar allerede den Gang gjorde dybere Indtryk paa mig, end selve Synet, hvorved den fromme Kvinde allerede saa længe i Forvejen til Trøst under hendes daværende Bekymringer fik Bud om en Glæde, som først længe efter blev hende til Del.

Thi der hengik endnu henved ni Aar, i hvilke jeg væltede mig i Afgrundens Dynd og i Falskhedens Mørke; og skønt jeg flere Gange prøvede paa at rejse mig, faldt jeg stedse haardere, medens hin kyske, fromme, ædruelige Enke, af den Slags, som du elsker, fra den Tid af vistnok gladere i Haabet, men derfor dog ikke mindre ivrig i Graad og Klagen til alle Tider under Bøn jamrede over mig for dit Aasyn. Og hendes indtrængende Bøn steg op til dig, men ikke desto mindre lod du mig endnu blive hvirvlet omkring i det Mørke, som indhyllede mig.

Imidlertid gav du endnu et andet Svar, jeg husker, thi jeg forbigaar meget andet, fordi jeg iler til det, som ligger mig mere paa Hjerte at bekende for dig, og meget har jeg glemt — du gav altsaa endnu et andet Svar ved din Præst, en Biskop, opfostret i din Kirke og vel bevandret i dine Bøger. Da hin Kvinde bad ham, om han dog ikke vilde tale med mig, gendrive mine Vildfarelser, lede mig bort fra det onde og hen til det gode — saaledes gjorde han nemlig, naar han fandt nogle, som egnede sig dertil — afslog han det, efter hvad jeg senere kunde forstaa, af meget fornuftige Grunde. Han svarede nemlig, at jeg endnu var uimodtagelig for Belæring, da jeg var for opblæst af Vranglærens Nyhed og ved adskillige spidsfindige Spørgsmaal allerede havde bragt mange ukyndige i Forvirring, hvad hun selv havde fortalt ham. »Men lad ham blive der,« sagde han, »og bed kun til Herren for

ham; han skal nok ved sin Læsning opdage, hvad det er for en Vildfarelse, og hvor ugudelig den er.«

Samtidig fortalte han hende at han ogsaa som lille Barn af sin forførte Moder var bleven overgivet til Manichæerne, og at han ikke blot havde læst næsten alle deres Bøger, men ogsaa afskrevet dem. Dog uden at nogen havde modsagt eller gendrevet ham, var det blevet ham klart, hvor meget man maatte fly denne Sekt, og det havde han da ogsaa gjort. Men da min Moder endnu ikke vilde berolige sig ved disse Ord og yderligere med Bønner og under en Strøm af Taarer trængte ind paa ham, at han dog skulde se til mig og tale med mig, sagde han lidt ærgerlig og uvillig: »Gaa kun, thi saa sandt du lever, er det umuligt, at en saadan Taaresøn kan gaa til Grunde.« Min Moder mindedes dette ofte i sine Samtaler med mig og sagde, hun havde modtaget disse Ord saaledes, som om de var kommet fra Himlen.

Modtag mine Bekendelser, o Gud, og mine Taksigelse ogsaa for det utallige, jeg forbigaar med Tavshed; men jeg vil dog ikke fortie mit Hjertes Tanker om denne din Tjenerinde, som har baaret mig under sit Hjerte og har født mig baade efter Kødets for dette Jordeliv og efter Aanden til det evige Lys. Ikke hendes Gaver, men dine Gaver i hende vil jeg forkynde.

Kysk og ædruelig opdraget og mere af dig gjort underdanig mod sine Forældre end af sine Forældre mod dig, blev hun, da hun med Aarene havde naaet den giftefærdige Alder, overgivet til en Mand, hvem hun tjente som sin Herre, og hvem hun søgte at vinde for dig, idet hun talte til ham ved sine Sæder, hvormed du havde prydet hende og gjort hende elskelig og beundringsværdig i hendes Ægtefælles Øjne. . . Forøvrigt var han lige saa udmærket ved Godhed som hidsig til Vrede. Men hun forstod at bøje sig for sin fortørnede Ægtefælle og hverken i Gerning eller i Ord at ophidse ham. Var han saa atter kommet til sig selv og bleven rolig, aflagde hun, naar hun fandt det for for godt, Regnskab for sin Handlemaade, saafremt han maaske uoverlagt var bleven ophidset derover.

Naar endelig mange Kvinder, hvis Mænd dog var mere sagtmodige, endog bar Mærker af vanærende Slag i deres Ansigter og i fortrolig Samtale klagede over deres Mænds Levevis, dadlede hun deres Tunge og mindede dem skæmtvis, men dog med Alvor om, at de, da Ægtepagten blev forelæst dem, burde have betragtet den som et Dokument, hvorved de blev Tjenerinder, og følgelig havde de, ihukommende deres Stilling, ikke Lov til at sætte sig op imod deres Herrer. Og naar da de, som jo vidste, hos hvilken lidenskabelig Mand Monika maatte holde ud, forundrede

sig, fordi man aldrig havde hørt, ej heller noget Tegn havde røbet, at Patricius havde slaet sin Hustru, eller at de kun en Dag ved huslig Trælte var bleven uenige indbyrdes, og naar de saa fortrolig spurgte om Grunden hertil, da belærte hun dem om sin ovennævnte Fremgangsmaade. Og de, som rettede sig derefter, gjorde Prøven og lykønskede sig dertil, de andre derimod, som ikke fulgte Raadet, forblev Mishandlingerne underkastede.

Endnu en kostbar Gave havde du, min Gud og Barmhertighed, forlenet din gode Tjenerinde med, under hvis Hjerte du har skabt mig. Hos alle uenige og splidagtige Personer viste hun sig som Fredsmægler, saa at, hvor mange bitre Ord hun end hørte fra begge Sider, hun dog aldrig meddelte andet fra den ene til den anden, end hvad der kunde bidrage til Udsoning.

Omsider vandt hun ogsaa ved hans Jordelivs Endeligt sin Mand for dig, og nu havde hun hos den troende ikke mere at beklage, hvad hun havde taalt af ham, da han endnu ikke var troende.

Hun var ogsaa dine Tjeneres Tjenerinde. Hvo af dem, der kendte hende, priste, ærede og elskede dig overmaade meget i hende, fordi han erkendte dig nærværende i hen-

des Hjerte, hvad Frugterne af hendes hellige Vandel bar Vidnesbyrd om. . . .

Men da den Dag nærmede sig, da hun skulde drage bort fra dette Liv — du kendte denne Dag, men vi ikke — hændtes det, som jeg tror ved din hemmelige Styrelse, at jeg og hun stod lænet til et Vindue, hvorfra man saa ned i Haven indenfor det Hus, vi beboede, ved Tiberens Munding, hvor vi fjernt fra Verdens Larm, efter en lang Rejses Anstrengelser, samlede Kræfter til den forestaaende Sørejse.

Alene altsaa i en saare liflig Samtale og forglemmende, hvad der laa bagved, strakte vi os frem efter det, som er foran, og spurgte os selv i Sandhedens Nærværelse, som du er, hvorledes mon de helliges evige Liv maatte være, hvilket intet Øje har set, intet Øre har hørt, og som ikke er opkommet i noget Menneskes Hjerte.

Længselsfuldt oplukkede vi vore Hjerters Mund for din himmelske Kildes Vande, den Livets Kilde, som er hos dig, for at vi vederkvægede derved efter vor Modtagelsesevne paa nogen Maade maatte kunne grunde over et saa op-højet Emne.

Og da vor Samtale var naaet til det Resultat, at enhver nok saa stor sanselig Lykke, som trods al sin Glans vedbliver at være legemlig, mod hint Livs Liflighed ikke forekom os at være nogen Omtale, endsige Sammenligning værd, da opløftede vi os med endnu mere glødende Længsel mod ham og gennemgik gradvis hele den legemlige Verden samt selve Himmelen, hvorfra Sol, Maane og Stjerner lyser ned over Jorden. Og vi steg yderligere op i vort Indre, idet vi tænkte paa dig og talte om dig og beundrede dine Gerninger. Saa kom vi da til vore Sjæle; men hævede os ogsaa op over dem, til vi naaede hin Egn af aldrig udtørrende Frodighed, hvor du til evig Tid vogter Israel paa Sandhedens Græsgange, og hvor Livet er Visdommen, ved hvilken alt bliver til, baade det nuværende, det forbigangne og det tilkommende. Den selv (Visdommen) derimod bliver ikke til, men den er, som den var og altid vil være, eller snarere den kender hverken til Fortid eller Fremtid, men den er kun, fordi den er evig. Thi at forgaa og at vorde er ikke evigt. Og medens vi talte og vansmægtede efter den, naaede vi med hele vort Hjertes Opsving en ringe Grad til den; og under Suk lod vi vor Aands Førstegrøde tilbage og vendte os igen til Lyden fra vor Mund, hvor Ordet begynder og ender. Og hvori ligner det dit Ord, vor Herre, som uden at ældes forbliver i sig og fornyer alt? (Sluttes.)

Maj Maaned.

Af Kardinal Newman.

(fortsat.)

10. Maj.

Regina angelorum — Englenes Dronning.

Denne ophøjede Benævnelse kan vistnok bedst sættes i forbindelse med Marias Moderværdighed, d. v. s. med den Helligaands Komme til hende i Nazareth efter Engelen Gabriels Bebudelse og med den derefter følgende fødsel af Jesus i Bethlehém. Som vor Herres Moder staar hun ham nærmere end nogen Engel, nærmere endnu end Seraferne, der omgiver ham og stadig lovpriiser ham med deres „Hellig, Hellig, Hellig“.

De to Ærkeengle, som har en særlig Tilfnyttning til Maria, er St. Michael og St. Gabriel, og det er Mennekevordelsen, de begge staar i et nærmere forhold til: Gabriel, da den Helligaand kom over Maria, og Michael, da det guddommelige Barn var født til Verden.

St. Gabriel hilste hende som „fuld af Naade“, som „den velsignede blandt Kvinderne“ og forkyndte hende, at den Helligaand skulde komme over hende, og at hun skulde føde en Søn, der skulde være den Højestes Søn.

Om St. Michaels tjenende Hjælp ved det guddommelige Barns fødsel læser vi i det tolvte Kapitel

af Apostelen Johannes's Aabenbaring. Vi ved, at vor Herre kom for at grundlægge Guds Rige blandt Menneffene, og at han næppe var født, før Verdens Magter begærede at ødelægge ham. Herodes søgte at faa ham dræbt, men blev hindret derved, at St. Josef „tog Barnet og dets Moder og bragte dem til Ægypten“. Men St. Johannes fortæller os i Aabenbaringens Bog, at Michael og hans Engle var Moderens og Barnets virkelige Vogtere baade den Gang og ved andre Lejligheder.

Først saa Johannes i et Syn et „stort Tegn i Himmelen“ („Himmelen“ betyder her Kirken eller Guds Rige), „en Kvinde, der var klædt med Solen og med Maanen under sine Fødder og en Krone af tolv Stjerner paa sit Hovede“; og da hun skulde føde sit Barn, viste der sig „en stor ildrød Drage“, d. e. den onde Aand, rede til at „opsluge hendes Barn“, naar det var født. Sønnen blev bevaret ved sin egen guddommelige Magt, men den onde Aand forfulgte saa hende, hvorfor St. Michael og hans Engle kom hende til Hjælp og sejrede over Dragen.

„Der blev en stor Kamp,“ siger den hellige forfatter, „Michael og hans Engle kæmpede med Dragen,

og Dragen kæmpede og hans Engle; og den store Drage blev nedstyrtet, den gamle Slange, som kaldes Djævelen". Nu — som den Gang — har Guds Moder Hørskarer af Engle, som tjener hende, og hun er deres Dronning.

11. Maj.

Speculum justitiae — Retfærdighedens Spejl

Her maa vi allerførst lægge Mærke, hvad der skal forstaaes ved Retfærdighed. Ordet er ikke her brugt i sin almindelige Betydning om den Egenskab, at man gør Ret og Skel og svarer enhver sit; men det samler i sig alle Dyder paa een Gang og betegner Sjælens absolute moralske fuldkommenhed, saa det kommer meget nær til det, vi ellers kalder Hellighed. Naar Guds Moder derfor kaldes „Retfærdighedens Spejl“, menes dermed, at hun er Hellighedens eller den overnaturlige Godheds Spejl.

Hvad Betydning ligger der nu videre i, at hun kaldes et Spejl? Et Spejl er en Overflade, der ligesom det stille Vand eller det blanke Staal kan kaste Lysets Straaler tilbage. Hvad gav Maria da et Genstik af? Af vor Herre — men han er uendelig Hellighed. Hun giver da, saa vidt en Skabning formaar det, et Genstik af hans guddommelige Hellighed, og derfor er hun Hellighedens eller — som det lauretanske Litani kalder det — Retfærdighedens Spejl.

Hvis vi spørger om, hvorledes hun kom til at give Genstik af hans Hellighed, er Svaret: ved sit Samliv med ham. Vi ser daglig, hvor de kommer til at ligne hinanden, der lever sammen og elsker hinanden. Lever nogle sammen, der ikke elsker hinanden, f. Eks. Medlemmer af en Familie, der lever i stadig indbyrdes Kævl, ser vi, hvor mere ulige hinanden de bliver, jo længere de lever sammen; men naar de elsker hinanden som Mand og Hustru, Forældre og Børn, Brødre og Søstre, Venner indbyrdes, kommer de i Tidens Løb til i forbausende Grad at ligne hinanden. Det er noget, vi alle ser; men hvad vi ikke ser, skønt det ogsaa finder Sted, er, at de i deres Tankegang, Anskuelser, Smag, Interesser o. s. v. kommer til at ligne hinanden.

Betænk nu, at Maria elskede sin guddommelige Søn med en uudsigelig Kærlighed, og at hun fik Lov til at have ham for sig selv i tredive Aar. Indser vi da ikke, at naar hun var fuld af Naade, før hun undfangede ham ved den Helligaand, maa hun have faaet en ufattelig Hellighed, da hun havde levet i Guds umiddelbare Nærhed i tredive Aar, en Hellighed højere end nogen Engels, saa hun kunde tilbagekaste Guds Egenkaber med en Nøjagtighed og Fuldkommenhed, som ingen Helgen nogen Sinde har været eller vil være i Stand til at

kunne. Derfor er hun i Sandhed *speculum justitiae*, et Genskin af den guddommelige fuldkommenhed.

12. Maj.

Sedes sapientiae — Visdommens Sæde.

Maria kaldes Visdommens Sæde, fordi Guds Søn, som i Skriften kaldes Guds Ord og Guds Visdom, engang boede i hende og efter sin fødsel blev baaret i hendes Arme og sad paa hendes Skød. Da hun saaledes er den menneskelige Trone for ham, der hersker i Himmelen, kaldes hun Visdommens Sæde.

Men hun beholdt sin Søn ud over hans Barndom, han blev i hendes Hus og var hende lydige, til han gif ud for at prædike, d. v. s. i det mindste fulde tredive Aar. Og dette fører Tanker frem for os, der er beslægtede med dem, der i Gaar meldte sig hos os, naar vi priste hende som „Retfærdighedens Spejl“. Thi hvis et saadant fortsat, inderligt Samliv med hendes Søn skabte i hende en ubegribelig stor Hellighed, maa saa ikke ogsaa den Indsigt og Visdom, hun vandt i de tredive Aar ved sine Samtaler med ham om det forbigangne, nærværende og fremtidige, være saa stor, saa dyb, saa indgaaende, at hun, der kun var en fattig Kvinde uden Videnskab og Lærdom, dog i sit Kendskab til Skabelsen, til hele Verden, til Historien maa have over-

gaaet de største lærde, i sin theologiske Indsigt de mest fremragende Theologer, i sit profetiske Klarsyn de mest benaadede af alle Profeter?

Hvad var det store Samtale-emne mellem hende og hendes Søn mon andet end den almægtige Guds store Natur, Egenskaber, forsyn og mægtige Gerninger? Mon ikke vor Herre altid herliggjorde sin Fader, som havde sendt ham til Verden? Mon han ikke aabenbarede for hende Guds evige Raadslutning og hans Vilje og formaal? Mon han ikke fra Tid til anden oplyste hende om de store Trossandheder, som er bleven overvejet og afgjort i Kirken fra Apostlenes Tid og til vore Dage, ja, om meget mere end det?

Og han talte til hende om det, der skulde ske og komme. Gud talte til Profeterne, vi hører det atter og atter i den hellige Skrift. Men han talte til dem under Billeder og i Eignelser, i deres Hjerter. Der var een, Moses, med hvem han talte „Ansigt til Ansigt“. „Hvis der iblandt eder er en Herrens Profet,“ sagde Gud, „vil jeg aabenbare mig for ham i et Syn og tale til ham i en Drøm. Men saaledes er det ikke med min Tjener Moses. . . for med ham vil jeg tale klart, og uden Gaader og Eignelser skal han se Herren.“ Det var Jødernes store Lovgivers enestaaende Forrettighed; men hvor dybt stod den alligevel ikke under Marias! Moses

kunde kun nu og da bruge denne Forrettighed, men Maria saa og hørte ham selv tredive Aar igennem uden Afbrydelse, hun var hele denne Tid Ansigt til Ansigt med ham og kunde bede om Svar paa hvad Spørgsmaal, hun saa ønskede besvaret, og være vis paa, at de Svar, som hun fik, kom fra den evige Gud, som hverken skuffer eller kan blive skuffet.

13. Maj.

Janua coeli — Himmelenes Port.

Maria kaldes „Himmelenes Port“, fordi det var gennem hende, vor Herre gik fra Himmelen til Jorden. Profeten Ezechiel spaaede saaledes om Maria: „Porten skal lukkes og ikke atter aabnes, og ingen skal gaa igennem den, siden Herren, Israels Gud, er gaaet igennem den.“

Dette er nu opfyldt, ikke blot ved at Herren har taget sit Legeme fra hende og er bleven hendes Søn, men ogsaa derved, at hun fik en Plads i Guds Naades Ordning til Menneskenes Frelse. Eva havde sin Del i Menneskenes Synd, skønt det var Adams Fald, der gjorde os til Syndere. Det var Eva, som begyndte, og som fristede Adam. Skriften siger: „Kvinden saa, at Træet var godt at spise af og smukt for Øjnene og yndigt at stue; og hun tog af dets Frugt og spiste, og hun gav sin Mand, og han spiste ogsaa.“ Det stemmede derfor godt overens med Gud Barmhertighed, at

som Kvinden begyndte Verdens Fordærvelse, skulde ogsaa en Kvinde begynde dens Genoprettelse; som Eva banede Vej for den første Adams skæbnesvangre Daad, saaledes skulde Maria bane Vejen for den anden Adams, vor Herres Jesu Christi store Frelsesværk. Derfor kalder Kirkens gamle Fædre ogsaa Maria for den anden, bedre Eva.

Hvorledes og hvornaar tog Maria da den indledende Del i Verdens Genoprettelse? Det var, da Engelen Gabriel kom for at berede hende den store Værdighed, som skulde være hendes Lod. St. Paulus byder os at „fremstille vore Legemer til Gud som en fornuftmæssig Gudsdyrkelse“. Vi skal ikke blot bede med Læberne, faste, gøre udvortes Bod og være kyske paa Legemet, men vi skal være lydige og rene i Sjælen. Og hvad Jomfru Maria angaar, var det Guds Vilje, at hun villig og med fuld forstaaelse skulde være vor Herres Moder og ikke blot et udvortes Redskab, hvis Moderværdighed ingen Fortjeneste eller Belønning skulde have. Jo højere vore Gaver er, desto tungere er vore Pligter. Det var ingen let Lod at staa Menneskenes forløser saa umiddelbart nær, hvad hun siden mange Gange fik at føle i hans Lidelses Dage. Da Engelens Ord lød til hende, overvejede hun dem nøje og spurgte, om den store Værdighed, der blev hende forjættet, kunde for-

enes med den Jomfruelighed, hun havde aflagt Løfte om. Og da Engelen forsikrede hende derom, udbød hun med Hjertets fulde Tilslutning, betaget af Guds store	Kærlighed og sin egen Ringhed: „Se, jeg er Herrens Tjenerinde, det ske mig efter dit Ord.“ Det var ved dette Samtykke, at hun blev Himmelens Port.
--	--

(fortsættes.)

En svensk Indsigelse.

Herr Redaktör! Som vi svenska katoliker tyvärr icke hafva något eget organ, som kunde bevaka våra intressen, vågar jag härmed anhålla, att Ni ville bereda utrymme för nedanstående med anledning af Docenten Westmanns inlägg i No. 13 af Nordisk Ugeblad.

Docenten Westmann framhåller först, at kronan behöfde penningar, hvilket endast stode att få hos kyrkan. Dette har ingen bestridit, och vi hafva ingen anledning förmoda, att kyrkan skulle tilbakavisa rättfärdiga kraf. Tidigare ha ju utan större svårigheter »lån« upptagits och reduktioner utförts, t. ex. 1399. Häröfver förspordes dock intet större missnöje, tydligtvis emedan reduktionsnämnderna hafva uppträdt samvetsgrannt. Hvarför skulle motståndet blifva större denna gång, om rättfärdiga kraf uppställts? Och från hvem? Säkerligen icke från biskop Brask's sida. Trots Docenten Westmanns upplysning, att biskopen satte kyrkans maktställning framför landets välfärd, vågar jag som motskäl framdraga historiens vittnesbörd, att biskopen var en fosterländskt sinnad man, att han t. ex. trots betydande uppoffringar sände bidrag till Lödöses befästningar.

Men hvarför motsatte han sig då på riksdagen Gustafs fordringar? Det är icke svårt att se. Han och prästerskapet voro icke ägare utan blott förvaltare af kyrkogodsen. Biskop Brask var en hederlig man, som icke kunde gifva bort, hvad som ej var hans! Man frågar sig med förundran, hvarför icke Docenten Westmann i den historiska sanningens intresse gifvit denna enkla förklaring, som ej gärna kunde vara honom främmande, i stället för att draga framlösa beskyllningar om ofosterländskhet ungefär å la 1500 talets krönikeskrifvare.

Vi hafva äfven starka skäl att förmoda, att den heliga stoleñ, som i högsta instans bevakar kyrkans intressen, skulle gjort största möjliga medgifvanden. Detta visar bl. a. dess svar till Johan III, som i hufvudsak medgaf be-

frielse från att återställa de indragna kyrkogodsens, men däremot bestämt afslog hvarje trosförändring etc.

Härmed vill jag ha framhållit, att kyrkans män ingalunda voro okänsliga för landets välfärd. Jag vill också betona, att vi svenska katoliker ha rättighet att fordrat att denna historiska sanning medgifves och öppe, erkännes äfven af våra motståndare i trosfrågor. Men härmed vill jag äfven ha lika starkt framhållet, att vi ur moralisk synpunkt fullständigt måste förkasta en del af Gustaf Vasas finansoperationer såsom t. ex.:

1. Indragningarne skedde i kronans namn, men redovisades aldrig!
2. Huru kan med slagordet landets välfärd försvaras, att ett större antal gods indrogos till konungen personligen och ej till kronan?
3. Huru kunde landets välfärd rättfärdiga, att privata frälsemän skulle återfå alla gods, som sedan 1454 gifvits, köpts eller pantsatts under kyrkor och kloster? Däremot förstå vi mycket väl, huru Gustaf därigenom fick meningsfränder! Han var ej ensam om metoden.
4. Huru kunde landets välfärd rättfärdiga Gustafs kraf att få ärfva alla rika präster?
5. Hvem kan utan att rodna jämföra motivet landets välfärd med t. ex. Gustafs bekanta instruktion: funnes några sköna fovelshakler och korkåpor, dem kunde väl fogden taga med sig, »och så, att där icke gjordes stort rop utaf«, eller blott med den användning, som vid hofvet gjordes af de gamla, til helig gudstjänst skänkta kyrkoskrudarne!

För öfrigt synas också de tydliga tecknen till att Gustaf Vasa varit en personligen öfvertygad anhängare af den nya läran hafva fullständigt undgått t. o. m. en så allmänt erkänd auktoritet som riksarkivarien Emil Hildebrand.

Göteborg, den 18. april 1917.

Högaktningsfullt *G. J. V. Ericsson.*

Nydala Kloster.

Af *Edw. Ortved.*

Samme år som Alvastra og vist nok samme dag grundedes fra Clairvaux en aflægger, der tog navnet Nydala (*Nova vallis*) og var beliggende i en ufrugtbar og fattig egn af Smålands vestre herred, ved nordsiden af Rusken sø,

flere km syd for Jönköping, i Linköping stift¹⁾, Vrigstad sogn. Ihvorvel adskillige af de gamle krøniker²⁾ siger, at Nydala er grundlagt og konventet kommet derhen i 1144, sætter Origines Cisterc. som stiftelsesdag d. 6. juni 1143. Biskop *Gislo*, ærkebiskop Eskils gode ven, skyldes dets tilblivelse; måske har han fået impulsen af Eskil, da han gav møde på dennes provincialsynode i Lund 1140. Til dotering afgav han en gård og en del af sin tiende, hvad Lunds ærkebiskop Andreas Sunesøn som Sveriges primas³⁾ ca. 1218 stadfæstede for abbed *Richard* tilligemed de indtil da tilkomne ikke få besiddelser — 17 navngivne. Den første ved navn kendte abbed hed *Regner*; om han var den allerførste, ved vi ikke.

Allerede i 1164 havde Nydala til Gotland udsendt sin eneste koloni, *Gutnalia*, også kaldet Ruma, som det altså gav dets første abbed, og vistnok ligeledes gav dets næstsidste, *Johannes Hustede*, eftersom denne på eget begær endte sit liv i Nydala. Klostret var af og til genstand for naboers overgreb; mest fremtrædende eksempel er følgende. I Karl Sverkersons dage (1161—67) skænkede to småland-ske stormænd, brødrene Peter og Germund Agmundson, sin fiskeret i Rusken sø til klostret, men den tredje broder Jakob umuliggjorde ihærdig munkene brugen, hvorfor kongen på anledning tildømte disse retten. Ærkebiskop Absalon måtte true med det store band »de uretfærdige og og fordærvede mennesker«, der forgreb sig på klostrets ejendom og på dets personer — hvad der endog var sket; tillige skænkede han det en gård i Halland. Da Jacob

1) Skønt beliggende i Färend kom det, ligesom overhovedet vestre herred, ikke til Vexiö stift, da dette oprettedes i 1166 eller 67, men først senere engang, helt uvist, når. I klostrets historie mærkes forandringen ikke.

2) Krønike (*chronica*) betyder tidstavle.

3) Ærkebispnen i Lund var siden ærkesædets stiftelse ca. 1104 primas for hele Norden, indtil pave Eugen III i 1152 udskilte Norge ved at oprette ærkesæde i Trondhjem. Kardinal Nikolaus Brekspeare, den senere pave Hadrian IV, som i den anledning var heroppe, skulde også oprette et ærkesæde i Sverige, men svearne og göterne kunde ikke enes om sted og person, hvorfor kardinalen gav ærkebisp Eskil palliet til opbevaring. 1164 oprettedes vel ærkesæde i Upsala, men primasværdigheden forblev uheldigvis ved Lund. Først Calixt III kalder i 1157 Upsalaærkebispnen Jöns Bengtson for *primas Sueciæ* — og det nok af en fejltagelse.

Agmundson vedblev med sine overgreb, ifaldt han bandet, og den fredsæle Kong Knut I Erikson (1167—96) måtte true ham og hans medhjælpere med dødsstraf; de der gav ham mad eller drikke, vilde få sin ejendom konfiskeret. Som en fornyet dom fra kong Sverker II.s side (1196—1210) viser, var Jakob dengang endnu ikke faldet til føje.

Under et besøg i klostret frigjorde kong Valdemar Birgerson det 1276 fra alle kgl. afgifter og erklærede det i sin beskyttelse.⁶⁾ Sjælesorg og deraf flydende indtægter overdroges i 1279 Nydala i to ølandske sogne for bestandig af biskop Henrik af Linkøping. Andet ølandsk gods tilbyttede abbed *Nikolaus* sig 1285. En af de tidlige gaver fra privatpersoner, som findes optegnet⁷⁾, bestod i giverens, Brynjolf Haroksons bedste hest, smukt opsadlet, hans brynje og hjelm og andre udrustningsgenstande samt en landejendom, hans arvinger dog i løbet af et år efter hans død skulde kunne frikøbe med 10 m. p.; for det udbeder han sig en grav i klostret.

Skønt Nydala hurtig fik adskillig grundejendom, må den have været lidet indbringende, især da meget af jorden var dårlig. Længe kæmpede det med trang, hvad både ærkebisp Andreas Sunesøn (1201—23), i 1248 den pavelige legat Vilhelm af Sabina og i 1258 biskop Henrik af Linkøping nævner.

Først efter store anstrengelser og med særlig støtte fra de kirkelige myndigheder og de troende, især på Gotland og Øland, blev kirken færdig, og kardinallegat Guido af Præneste udsteder 24. Juni 1266 afladsbrev for alle dem, der på kirkevielsens fest kommer i kirken. I den nærmestfølgende tid rejste også klosterbygningerne af sten sig. Idet Filip Karlson ved 1270 skænker en gård og betinger sig hvilested, testamenterer han tillige 3 m. p. til sten til byggebrug, og ved samme lejlighed til Alvastra og Varnhem 3 m. I 1290 findes sygehuset omtalt. Her finder vi en mand, Peter Folkesson, »gammel og sygelig« indkøbe

6) Da den slags begunstigelser gennemgående krævede fornyelse ved enhver efterfølgende regent, besad alle klostre en hel del kgl. privilegie-, stadfæstelses- og værnebrev. Tilsvarende gælder privilegier vedrørende oppebørsel af bispetiende med hensyn til hver enkelt biskop.

7) Ved Dipl. Suec. no. 902 opgives dokumentet at være fra ca. 1280.

sig i 1351 som livspensionær med ønske om at begraves i klostret.

Til den nye kirke kom der straks foundationer. Bl. a. udbad i 1287 fru Cæcilia Elofsdotter sig grav i klostret og skænkede jord til oprettelse af et alter til hendes minde, til hvilket hun desuden gav udstyret og alt til messen fornødent fra sit eget privatkapel. Ridder Karl Nâskonungson gav i 1349 fire gårde, imod at der for ham, hans hustru, forældre og frænder holdtes tre ugentlige messer året igennem til evig tid ved de tolv apostles alter, til hvilket han også gav kalk, messeklæder o. s. v. I 1416 stiftede ridder Thure Stenson en ugentlig messe for sig og sine nærmeste samt for den hollandske ridder Abraham Broderson, at holde ved st. Birgittæ alter. Broderson, dronning Margretes trofaste støtte, havde Erik af Pommern efter lov og dom ladet halshugge på Als c. 1410.

(Fortsættes).

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. I sidste Uge sluttede Academicum Catholicum en Række paa fire filosofiske Forelæsninger, som P. Menzinger havde holdt for en interesseret Kreds af unge Studenter. To Forelæsninger behandlede Erkendelsesproblemet ud fra den skolastiske Opfattelse, to handlede om Viljens Frihed. Det Arbejde, der herved er indledet for at øge Kendskabet til og fremme Studiet af kristelig Filosofi, tjener i lige Grad P. Menzinger og Academicum Catholicum til Ære. G. W.

— I vore fire Sognekirker har i dette Foraar 113 Børn modtaget den første hellige Kommunion, i St. Ansgars K. 39 Dreng og 12 Piger, i Rosenkranskirken 7 Dreng og 26 Piger, i St. Annæ Kirke 13 Børn og i St. Andreas Kirke 10 Dreng og 6 Piger. — Firmelsens Sakramente meddeltes i St. Ansgars Kirke til 14 Dreng og 20 Piger, i St. Annæ Kirke til 4 Dreng og 11 Piger (samt til 27 voksne) og i Rosenkranskirken til 32 Dreng og 21 Piger (deraf var 14 Dreng og 4 Piger fra St. Andreas Sogn), i alt til 129 Personer.

— Tirsdag d. 24. April blev der foretaget Valg til St. Ansgars Menigheds Forstanderskab. Hr. Kand. Jos. L. M. Hoffmann, som d. ²⁰/₄ 1913 var valgt til Forstander

paa 4 Aar, og Hr. Kontorchef *Chr. Henrichsen*, som under samme Dato og paa samme Aaremaal var valgt til Repræsentant, skulde efter Tur fratræde. Ligeledes skulde der vælges 2 Revisorer og 1 Revisor-Suppleant, som vælges for 2 Aar ad Gangen. Efter at Sognepræsten, Pastor *Braun*, havde aabnet Mødet med Bøn og fastslaaet Valgmødets lovmæssige Indvarsling, blev den skriftlige Afstemning foretaget. Resultatet af Valget blev, at Kand. *Jos. L. M. Hoffmann* og Kontorchef *Chr. Henrichsen* genvalgtes (paa 6 Aar) henholdsvis som Forstander og Repræsentant. Til Revisorer genvalgtes Hr. Vejassistent *L. A. Nielsen* og nyvalgtes Hr. Hatlemager *Alois Haas*; til Revisor-Suppleant nyvalgtes Hr. Korrespondent *S. Diemar*. — Efter Valghandlingen drøftede man et Par Spørgsmaal vedrørende Kirkeskatten. Der blev gjort opmærksom paa, at der var Tilfælde, hvor Katholikker betalte Bidrag til Folkekirken, noget, som de ifølge Grundloven var fritaget for. Det kunde derfor være praktisk ogsaa i Menighedernes aarlige Regnskaber at henvende Menighedsmedlemmernes Opmærksomhed paa dette Punkt. — Valget blev af Hs. Højærværdighed Biskoppen stadfæstet den næste Dag.

Tyskland. Ligesom for aldrig at bringe Verden til at glemme, at tysk Protestantisme og Frisind er uforenelige Begreber, har Bestyrelsen for Evangelisk Alliance i Anledning af Jesuiterlovens Ophævelse udsendt følgende Opraab: »Forbundsraadet har den 19. April 1917 ophævet Jesuiterloven og derved som første indrepolitiske Resultat af Verdenskrigen i Reformationens 400-aarige Mindeaar skaffet Reformationens Arvefjender større Bevægelsesfrihed. Kun Ukendskab til Historien og til Jesuiterordenens Formaal eller eftergivende Opportunisme kan hævde, at de nationale Bekymringer i Anledning af Jesuiterordenens Virksomhed er falden bort ved Krigens Erfaringer. Jesuiterordenen har ikke forandret sine statsfarlige Grundsætninger og selv ikke under Krigen indstillet sin stridbare Virksomhed mod Protestantismen. Jesuiterlovens Ophævelse bringer nye Farer for den under Krigen saa glædelig indledede Forstaaelse mellem Konfessionerne og især for den Enighed og Kraft i Folket, der efter Historiens Erfaringer langt mere end den evangeliske Kirke er truet ved Jesuiterordenen. Under denne Tingenes Tilstand kan Jesuiterlovens Betegnelse som Undtagelseslov ikke med Rette gøres gældende. Der bestaar et Antal Undtagelseslove til Fordel for den katolske Kirke; man tænke f. Eks. blot paa Loven af 2. Februar 1890 om Frihed for Værnepligt for katolske Theologer. En Kirke, der gerne modtager Gunstbevisninger fra Statens Side, maa med Hensyn til Borgernes fredelige Samliv indbyrdes ogsaa finde sig i Indskrænkninger.« — Saa vidt det skønne

Opraab! Havde de Magt, som de har Agt, saa det galt ud for den katholske Kirke; men det synes heldigvis saa, at Luften ikke er særlig god for de gamle Intolerance-Baciller.

— Til Efterfølger af den nylig afdøde Nuntius Aversa af München har Pave Benedikt udnævnt Mgr. *Pacelli*, hvis Navn allerede blev nævnt som Kardinal Frühwirths Afløser, da denne kaldtes tilbage til Rom. Nuntius Pacelli, som tidligere bl. a. var knyttet til Nuntiaturet i Wien og senest arbejdede i Statssekretariatet og i flere Kongregationer i Rom, siges at være en af de mest fremragende Diplomater, den Apostoliske Stol for Tiden har i sin Tjeneste, og hans hurtige Udnævnelse til den vigtige ledigblevne Post tillægges derfor stor Betydning i de nuværende vanskelige Tider.

Præsteexercitier.

Dersom der ikke indtræder uforudsete Hindringer, agter Pater *Joh. Umberg* fra Schweiz, for Tiden Professor i Dogmatik i Valkenburg, Holland, at afholde Præsteexercitier paa St. Andreas Kollegiet i anden Uge af August, 6.—10. August.

Eventuelle Deltagere bedes i Tide sende Meddelelse til Kollegiets Rektor. Det Apostoliske Vikariat.

Majandagten.

	Søn- og Festdage	Hverdag
St. Ansgars Kirke.....	Kl. 8	Kl. 8
Jesu Hjertes Kirke.....	» 7 ¹ / ₂	» 7 ¹ / ₂
St. Josefs Kirke.....	» 3	» 7 ¹ / ₂
St. Knuds Kapel.....	» 3	»
Immaculatakirken.....	» 2 ¹ / ₂	» 7 ¹ / ₂
Rosenkranskirken.....	» 5	» 7 ¹ / ₂
Assumptionskapellet.....	» 2	» 2
St. Annæ Kirke.....	» 8	» 8
St. Andreas Kirke.....	» 5	» 7 ¹ / ₂

Vincentskonferensernes andet Generalmøde

finder Sted Søndag d. 6. Maj (efter Højmessen i St. Ansgars Kirke) Kl. ca. 11¹/₂ i Bredgade 67 o. G. Til Mødet indbydes alle aktive og bidragydende Medlemmer. Især opfordres ogsaa de unge Mænd i vore Menigheder til at overvære Mødet for at lære Foreningens Virksomhed at kende.

Tak. Den anonyme Velynder af Sangkoret i St. Ansgars Kirke bedes modtage en oprigtig, dybtfølt Tak for den ordenlig rundhaandede Gave paa 500 Kr. til Kirkekor-Fonden.

Vivant sequentes!

P. v. Kettenburg.

Maniakongregationen for Ynglinge holder *Fælleskommunion* Søndag d. 6. Maj Kl. 8 i *St. Ansgars Kirke*. Mandag d. 7. Maj: Maanedsmøde i Salen. Foredrag om Wolfgang Mozart som Kunstner og Katholik.

Kirkelig Kalender.

6. Maj. 4. Søndag e. Paaske.	13. Maj. 5. Sønd. e. Paaske.
7. — M. Stanislaus, Biskop og Martyr.	14. — M. Bededag.
8. — Ti. Mikael's Aabenbarelse.	15. — Ti. Johs. B. de la Salle, Bekender.
9. — O. Gregor af Nazianz, Biskop og Kirkelærer.	16. — O. Ubaldus, Biskop og Martyr. Bededag.
10. — To. Antoninus, Biskop og Bekender.	17. — To. Kristi Himmelfart.
11. — F. Ferialdag.	18. — F. Venantius, Martyr.
12. — L. Nereus og Lidelsesfæller, Martyrer.	19. — L. Coelestinus V, Pave og Bekender.

Katholsk Boghandel.

Daglig 9—6, Lørdag 9—8. Stenosgade 3. Tlf. Vester 3930.

Pintsebogen, Ny (2.) Udgave, smukt indb. 0,75. — Majmaaned. Bønner og Betragtninger 350 Sider 1,00. — Jesu Hjerte-Andagten. Ny Udgave. Indb. 1,50, 1,75, 3,00. — P. Breitung: Overraskelser fra Abeteoriens og Udviklingslærens Omraader 1,75 indb. i komp. Bind 5,50. — Lasserre: Vor Frue af Lourdes, 387 Sider. Med Ill. neds. 0,50. — J. L. V. Hansen: Luther og Grundtvig, 250 Sider, 0,25. — Et Alvorsord til kristne Brude- og Ægtefolk 0,35. — Ægteskabet i religiøs Belysning, 60 Sider 0,25. — Anna Slott-Møller: Nationale Værdier 4,00. — Harald Slott-Møller: Kunstens Kilder 3,50. — St. Antonius af Padua. Med Ill. 2,50 Indb., 3,75. — Augustins Bekendelser. Med Indledning ved G. Jørgensen 1,00. — Saksens Danmarkshistorie ved Olrik, 2. Bind, Indb. 10,00. — Katholsk Praksis, 207 Sider 0,40. — Et Ord til hver Dag, saml. af Niels Hansen, 2. Udg. 0,15. — Thomas a Kempis 1,50. Indb. 2,65, 3,00. — Katholsk Arbobog 1917 Med Tillæg: Katholsk Bogfortegn. Ialt 185 Sider 1,00.

Nordisk Ugeblad 1,50 Kvartalet, 13 Numre } Abonnement modtages.
 Budbringeren 1,00 pr. Aargang, 4 Numre } Enkelte Numre sælges.
 Ungdomsvennen 0,50 pr. Aargang, 4 Numre }
 Gavekort, Kransekort.

Unios Slutningsfest

finder Sted St. Bededag **d. 4. Maj** Kl. 5 i St. Andreas Ordens Lokaler (Stue og 1. Sal) Frederiksberg Allé 11. *Oplæsning* af cand. Rønnow: J. L. Hejberg: »Nej«. Sammenkomsten slutter Kl. 10^{1/2}.

NB. Adgangskort vil blive tilsendt Foreningens Medlemmer.

Besøgende, indførte ved et Medlem, kan faa Billetter à 1 Kr. hos

E. Bæklund,
Frederiksbjerggade 34
Tlf. Byen 3163.

A. V. Günther,
Bangertsgade 11.
Tlf. Central 4110.

Herm. Hoffmann,
Købmagergade 48.
Tlf. Central 1389.

H. Ellyton,
Vesterbrogade 29.
Tlf. Central 5001.

G. Venturi,
Badstuestræde 4.
Tlf. Byen 2766 y.

I **forrige Nummer** var under »Indledningen« Navnet *Fr. Jaworski* bortfaldet, ligesom der paa Side 328, Linje 11 fra oven, skulde staaet »besjælet« i Stedet for beseglet.

St. Andreas Kirke i Ordrup. — I Sommermaanederne, fra 1. Søndag i Maj indtil sidste Søndag i September, holdes Aften-gudstjenesten paa Søn- og Helligdagene ikke Kl. 5, men Kl. 7.

K.U.B. (Katholsk Underretnings Bureau), et Samfund af katholske, akademiske Lægfolk, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katholikker, som maatte ønske at faa nøjere Kendskab til den katholske Kirke. Henvendelser, for alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister **Matthæus Hansen**, Hovmarksvej 30, Charlottenlund.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1—4, Tlf. Palæ 654). — Under korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4—6.

Nr. 19.

Søndag den 13. Maj.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Den hellige Monikas Minde. — Maj Maaned. — Nydala Kloster. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Aarhus. Rom. — Hjælp til Lithauen. — Brevkasse. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

357.

Bededagene.

For nogle Aar siden kom jeg, paa en Rejse i det sydlige Württemberg, til en Kirke, hvor der holdtes Tilbedelse. Det var netop de unge Pigers Time. Alle Pladser var optagne af dem, og de bad højt.

Aldrig har jeg set Folk bede saaledes. Med Øjnene ufravendt rettede mod den h. Hostie i Monstransen bad de Litaniet og Rosenkransen, det ene »Hil dig, Maria« efter det andet, Led efter Led, med en saadan Andagt og Inderlighed, at man saa, de vidste, hvad de gjorde, og hvad de sagde.

Uvilkaarlig mindedes jeg Frelserens Ord om den paa-trængende Mand, som vilde laane tre Brød af sin Ven om Natten og ikke holdt op med at banke paa Døren, førend Vennen stod op og gav ham, hvad han trængte til.

Jeg ønskede blot, vore protestantiske Venner havde set denne Bøn. De vilde have indrømmet, at saadanne fælles Bønner sikkert er i Kristi Aand.

Der er desuden noget ægte menneskeligt ved saadant et Stormløb mod vor Frelseres Hjerte, noget af et Barns stadig gentagne Bøn, som ved, at Mor holder af det og ikke kan modstaa dets idelige Tryglen.

Det er netop saaledes, Gud vil, vi skal bede. Med dette barnlige Sindelag, denne Følelse af vor Hjælpeløshed, denne Anerkendelse af vor Afhængighed af Gud, forenet

med en grænseløs Tillid til hans uendelige Godhed. Deri ligger Bønnens Væsen og Bønnens Nødvendighed. Vi ved jo godt, at vi ikke beder for at meddele Gud, hvad vi fejler eller trænger til eller ønsker at faa. Nej — det ved Gud altsammen meget bedre end vi selv. Men han vil, vi skal bøje os for ham og uden Forbehold anerkende, at vi skylder ham alt, hvad vi er og har.

Derfor er fælles Bønner og offentlige Andagter af særlig Værdi. De udtrykker vor Hjælpeløshed og Afhængighed i højere Grad. Ved dem siger vi, at ikke blot den enkelte, nej, hele Menigheden, hele Byen, hele Landet ikke har noget andet at ty til, ingen anden at haabe paa end Gud. »Alles Øjne bier paa dig, o Herre, og du giver dem Spise i rette Tid; du aabner din Haand og opfylder alt, hvad der lever, med Velsignelse.«

Den højtideligste Form for offentlig Bøn er Processioner, naar de troende med Kors og Faner drager ud af Kirken og tilkendegiver for alt Folket, at de tror paa den almægtige Fader i Himlen og venter alt af hans Haand.

Denne Art af offentlig Bøn er selvfølgelig en Gru for vor Tids religionsløse Mennesker og for en eller anden Kryptokatholik, hvis hele Religion bestaar i en Lilleputbønnebog til Vestelommen og den sidste Del af en Søndagsmesse, for alle dem, der er saa umaadelig bange for at give Gud, hvad Guds er. De har endnu ikke erfaret, hvad et Menneskehjerte føler, naar det er stedt i den yderste Nød, naar Pest, Hungersnød og Krig hærger et Land, naar Videnskabens klogeste Mænd forgæves søger at standse Smitten, naar Krigens Rædsler truer med at tilintetgøre Hus og Hjem og at bortrive Fader, Moder og Børn, naar ingen Organisationer og ingen Brødkort kan fordrive Hungersdøden fra et Land. Saadanne fælles Katastrofer var det, som i det 5. Aarhundrede bevægede den h. Biskop Mamertus af Vienne til at indføre Bededagenes Processioner. Lignende Ulykker har stadig ladet dem genoplives, indtil Kirken overtog dem som en blivende Indretning. En Sone for Samfundets Brøde skulde de være og en Bøn om en god Høst.

Men det synes, at Nøden først maa stige til det yderste, inden Menneskene offentlig tør knæle ned for Gud og for alles Øjne søge Hjælp hos ham, der ene kan hjælpe. Skal vi ikke hellere straks begynde og benytte Bededagene til ivrig og vedholdende Bøn? Vi har jo i Aar Grund nok til at bede med særlig Andagt: Fra Pest, Hungersnød og Krig, frels os o Herre! At du vil skænke os og bevare Jordens Frugter, at du vil skænke de kristelige Konger og Fyrster Fred og sand Endrægtighed: vi beder dig, bønør os. *J. Koch.*

Den h. Monikas Minde.

(4. Maj).

Brudstykker af den h. Augustins Bekendelser.

(Sluttet.)

Vi sagde altsaa: hvis i nogens Indre al Kødets Uro tav; hvis alle Forestillinger tav om Jord og Vand og Luft; hvis Himmelhvælvingen tav; hvis selve Sjælen tav og uden at tænke paa sig selv hævede sig over sig selv; hvis alle Drømme tav og alle Indbildningskraftens Forestillinger; hvis overhovedet enhver Tunge tav og ethvert Tegn og alt, hvad der kommer og gaar; hvis alt dette tav fuldstændig for nogen — thi hvo som hører disse Ting, til ham siger de alle: vi har ikke gjort os selv, men han, som er i Evighed, har skabt os — og dersom de forstummede efter disse Ord, fordi vort Øre derved var bleven lydhør for ham, der har skabt dem, og denne da talte ikke igennem dem, men af sig selv, saa vi hørte hans Ord, ikke af nogen menneskelig Tunge, ej heller af Englemund, hverken i en Tordensky eller ved gaadefulde Lignelser; men hvis vi hørte ham, hvem vi elsker i disse Ting, hørte ham uden dem, ligesom vi nu har opløftet os og i rivende Tankeflugt er naaet hen til den evige Visdom, som forbliver over alt; og naar saa denne Tilstand varede ved, og alle andre Forestillinger af ganske anden Art blev trængt tilbage, medens denne ene rev den beskuende med sig, opslugte ham og nedsænkede ham i de indre Glæder, saa det evige Liv lignede dette Øjeblik af vor aandelige Erkendelse, som vi sukkede efter: vilde det mon ikke være det Tidspunkt, hvorom det hedder: »Gaa ind til din Herres Glæde«? Og hvornaar vil dette være? Mon da, naar vi alle skal opstaa, men ikke alle blive forvandlet?

Saaledes samtalede vi, og om maaske just ikke paa denne Maade og med disse Ord, saa ved du dog, o Herre, at medens vi saaledes talede, tabte denne Verden med alle dens Glæder sit Værd for os under disse Ord. »Min Søn,« sagde da min Moder, »hvad mig angaar, saa har jeg ingen Glæde mere ved noget her i Livet. Jeg ved ikke, hvad jeg endnu skulde gøre her, og hvorfor jeg er her nede, efterdi mit Haab for denne Timelighed er til Ende. Kun af een Grund ønskede jeg at forblive endnu en Tid lang her i Livet, nemlig for at se dig som en katholsk Kristen, inden jeg døde. Gud har opfyldt dette mit Ønske rigeligt, idet jeg ser dig som hans Tjener, der har givet Afkald paa al jordisk Lykke. Hvad gør jeg altsaa her endnu?«

Jeg husker ikke mer nøje, hvad jeg svarede min Moder derpaa. Da blev hun knap fem — eller dog ikke mange flere — Dage derefter angrebet af Feber. Og medens hun

laa syg, faldt hun en Dag i Afmagt og laa en Stund uden Bevidsthed. Vi ilede skyndsomt til, men hun kom snart atter til sig selv og tiltalte os ligesom spørgende: »Hvor var jeg?« Og da hun saa, at vi var nedslaaede af Sorg, sagde hun: »Sted eders Moder til Hvile.« Jeg tav og undertrykkede mine Taarer. Min Broder derimod talte og ytrede derved det Ønske, at hun dog ikke maatte dø i det fremmede, men i Fædrelandet, hvad der jo var en større Lykke. Da hun hørte dette, tilkastede hun ham med kummerfuld Mine et bebrejdende Blik, fordi han tænkte saaledes; derefter saa hun paa mig og sagde: »Se dog, hvad han taler.« Og straks tilføjede hun til os begge: »Begrav dette Legeme, hvor I vil; gør Eder desangaaende ingen Bekymringer. Kun om eet beder jeg eder: Tænk paa mig ved Herrens Alter, hvor I end maatte være.« Og efter at hun havde udtrykt denne Tanke saa godt hun formaade, tav hun igen, og den tiltagende Sygdom plagede hende yderligere.

Men jeg mindedes dine Gaver, som du, min usynlige Gud, nedsænker i dine troendes Hjerter, hvoraf der fremspirer vidunderlige Frugter. Jeg frydede mig og takkede dig, idet jeg huskede saa godt, hvor ængstelige Bekymringer hun altid havde næret angaaende det Gravsted, hun havde udset og forberedt for sig selv ved sin Ægtefælles Side. Thi da de havde levet i saa stor Endræglighed, ønskede hun, eftersom Menneskets Hjerter er lidet modtageligt for det guddommelige, at ogsaa dette maatte føje sig til hin Lykke, og at Menneskene maatte bevare Mindet om, at det efter tilendebragt Sørejse var bleven forundt hende, at begge Ægtefællers forenede Støv blev dækket af fælles Jord.

Men hvornaar dette forfængelige Ønske ved din Godheds Fylde begyndte at svinde af hendes Hjerter, det vidste jeg ikke, men jeg glædede mig, idet jeg beundrede hende, fordi hun paa denne Maade havde givet mig Meddelelse derom. Forøvrigt fremgik det allerede af vor ovennævnte Samtale ved Vinduet, da hun sagde: »Hvad gør jeg her?«, at hun ikke mere ønskede at dø i sit Fædreland. Jeg hørte ogsaa senere, at hun en Dag under vort Ophold i Ostia, medens jeg selv var fraværende, med moderlig Fortrolighed havde underholdt sig med nogle af mine Venner om dette Livs Foragtelighed og Dødens Lykke. Da hine forbavsedes over den Sindsstyrke, som du havde forlenet hende med, og spurgte hende, om hun ikke frygtede for at forlade sit Legeme saa langt borte fra Hjemmet, svarede hun: »Intet er fjernt fra Gud, og jeg behøver ikke at frygte for, at han ved Verdens Ende ikke skulde kende det Sted, hvor han skal opvække mig.« Saa blev da denne gud-

frygtige, fromme Sjæl paa sin Sygdoms niende Dag, i sin Alders seksoghalvtredsindstyvende Aar, i mit treogtredivte Aar udfriet af Legemet.

Jeg lukkede hendes Øjne, og mit Hjerte blev opfyldt af umaadelig Sorg, som fandt Afløb i en Taareflod. Dog paa Sjælens Magtbud standsede mine Øjne deres Kildevæld, saa det indtørrede, og jeg følte mig meget ilde under denne Kamp . . . Thi vi fandt det usømmeligt at ære denne Ligfærd ved taarerige Klager og Suk, fordi man derved sædvanlig plejer at begræde en vis Ulykke for de døende eller endog deres fuldstændige Tilintetgørelse; men for min Moder var Døden ingen Ulykke, ej heller døde hun fuldstændig. Delte holdt vi fast, idet vi støttede os paa hendes Karakter, paa en uskrømtet Tro og paa sikre Fornuftgrunde.

Hvad andet var der altsaa, der smertede mig saa saare i mit Indre, end den friske Vunde, som det brat afbrudte, behagelige og dyrebare Samvær med hende havde slaaet mig? Vel ønskede jeg mig til Lykke paa Grund af det Vidnesbyrd, hun endnu i sin sidste Sygdom gav mig, da hun tilsmilede mig for min Omhu, kaldte mig for en god Søn og med inderlig Kærlighed mindede mig om, at hun aldrig havde hørt et fornærmende Ord af min Mund. Men hvad er dog det, min Gud, som har skabt os, og hvad er den Ære, jeg viste hende i Sammenligning med den Tjeneste, hun har ydet mig? At jeg altsaa med hende mistede saa stor en Trøst, dette saarede min Sjæl og ligesom sønderflængede mit Liv, som jo var blevet eet med hendes.

Da Efterretningen om, hvad der foregik, havde bredt sig, kom mange Brødre og fromme Kvinder sammen. Og medens disse, hvis Hverv det var, efter Sædvane sørgede for Ligbegængelsen, trak jeg mig tilbage, saa vidt det passende lod sig gøre, og talte med dem, som mente ikke at maatte forlade mig, om Emner, der svarede til Omstændighederne. Saaledes dulmede jeg ved Sandhedens Balsam min Kvide, som de kendte, men som var ubekendt for de andre, der opmærksomt hørte paa mig og mente, at jeg var følelsesløs for Smerte. Men naar ingen af dem hørte det, bebrejdede jeg mig for dine Øren mit Sindelags Blødgørelse og dæmmede op for min overvældende Sorg. Den sagtnede ogsaa noget, men brød atter heftigt frein, uden at jeg dog brast i Graad eller forandrede Mine; men jeg vidste, hvilke indre Kampe det kostede mig. Og fordi det mishagede mig i høj Grad, at disse menneskelige Følelser, som jo ifølge den fastsatte Orden og vore naturlige Anlæg maa gøre sig gældende, havde saa stor Magt over mig, sørgede jeg yderligere over min Smerte og blev pint af en dobbelt Bedrøvelse.

Da Liget blev bragt til Graven, fulgte vi med og vendte tilbage, uden at jeg fældede Taarer. Jeg græd end ikke under de Bønner, vi opsendte til dig, da vor Forløsningens Offer blev frembaaret til dig for hende, medens Legemet efter den herskende Skik for Jordfæstelsen stod ved Graven. Heller ikke ved disse Bønner græd jeg; men hele Dagen igennem var jeg dybt bedrøvet i Løndom, og helt forstyrret i mit Sind bad jeg dig, saa godt jeg formaaede, læge min Smerte. Men du gjorde det ikke, jeg tror, fordi du ved denne ene Begivenhed vilde give mig en Paamindeelse om, hvor stærkt ethvert Samvær binder selv den Aand, som alt nærer sig af det ubedragelige Ord. . . . Derefter lagde jeg mig til at sove, og da jeg vaagnede, fandt jeg, at min Smerte var bleven betydelig mildnet. Og medens jeg ensom laa paa min Seng, kom jeg i Tanker om, hvad din Ambrosius siger saa træffende i sine Vers:

O Gud, Alverdens Skaber stor,
 du styrer Verden ved dit Ord,
 iklæder Dagen Lysets Dragt,
 forlener Natten Søvnens Magt,
 at hvilet ud af Slæb og Slid
 hvert Led maa styrkes til sin Id,
 og lettes maa den trætte Aand,
 forløst fra Sorg og Angstens Baand.

Og siden da mindedes jeg atter lidt efter lidt som forhen din Tjenerinde, hendes fromme og hellige Livsvandel i dig, hendes venlige og føjelige Omgang med os, hvilken jeg saa brat var bleven berøvet. Og nu gav jeg mig til at græde for dit Aasyn, baade over hende og for hende, over mig og for mig. Jeg gav mine Taarer, jeg havde holdt tilbage saa længe, frit Løb og lod dem flyde, saa længe de lystede. Jeg lagde mit Hjerte tilrette paa dem og fandt Hvile i dem. Dine Øren fornam det, derimod ikke noget Menneskes, som vilde have udlagt mine Veklager paa foragtelig Vis.

Men nu, o Herre, bekender jeg det for dig i dette Skrift. Lad saa enhver, der har Lyst, læse og tyde det efter Behag. Og anser han det for en Synd, at jeg begræd min Moder for en kort Stund, den Moder, som nu var død for mine Øjne, men som i saa mange Aar havde grædt over mig, for at jeg maatte leve for dine Øjne, saa spotte han dog ikke derover; men naar han er rig paa Kærlighed, da græde han hellere over mine Synder til dig, Faderen til alle din salvedes Brødre.«

Ved nb.

Maj Maaned.

Af Kardinal Newman.

(fortsat.)

14. Maj.

Mater creatoris — Skaberens
Moder.

Dette er en Betegnelse, som vi fremfor alle andre skulde troet det umuligt for noget Menneske at besidde. Ganske umiddelbart kunde vi føle os fristede til at sige, at den forvirrer vore Tanker om Skaberen og det skabte, om den evige og den timelige, den absolute og den afhængige; men ved nærmere Overvejelse vil vi dog indse, at vi ikke kan nægte Maria dette *M*eresnavn uden at forkaste den guddommelige Menneskevordelse, den store, til Grundliggende Aabenbaringsandhed, at Gud blev Menneske.

Dette har man set allerede fra Kirkens allerførste Tid af. Man begyndte meget tidlig at kalde Maria for „Gudsmoder“, fordi man indsaa, det var umuligt at nægte hende dette Navn uden at nægte St. Johanne's Ord: „Ordet (det er Gud Søn) blev Kød“.

Det varede heller ikke længe, før det blev nødvendigt at fastslaa denne Sandhed ved et almindeligt Kirkes mødes Mund. Thi paa Grund af den Uvilje, mange nærer over for Mysteriet, opkom den Vildfarelse, at vor Herre ikke virkelig var Gud, men et Menneske, forstøvet fra os kun derved, at Gud boede i ham i

højere Grad end i andre gode Mennesker, men for øvrigt paa samme Maade; som den Helligaand boede i Engle og Profeter som i et Slags Tempel; eller som vor Herre selv nu dvæler i vore Kirkers Tabernakler. Men da indsaa Kirkens Biskopper og det troende folk, at der ingen anden Maade var at udrydde denne falske Lære paa end ved at erklære og gøre det til en Trosætning, at Maria var „Gudsmoder“.

Men er for øvrigt dette mere underfuldt end den Lære, at Gud — uden at ophøre med at være Gud — blev Menneske? Er det mere underfuldt, at Maria er Gudsmoder, end at Gud er blevet Menneske? Dette er den til Grundliggende Sandhed for hele den kristne Aabenbaring, bevidnet af alle Profeter, Apostle og Evangelister. Og hvor megen Trøst og Glæde følger ikke af den Sandhed, at Maria er Gudsmoder: det store Under, at vi skal blive vor Guds Brødre, at vi, om vi lever ret og dør i Guds Maade, af vor menneskeblevne Gud skal blive taget op til den Herlighed, hvor Englene dvæle, at vore Legeter skal blive oprejst af Støvet og optaget til Himmelen, at vi skal blive forenede med Gud og faa Del i hans guddommelige Natur, ja, at enhver af os med Sjæl og Le-

geme til evig Tid skal faa Lov at være og leve og aande i den uendelige Herlighed, der omgiver den Almægtige.

15. Maj.

Mater Christi — Christi Moder.

Hvert af Marias Navne har sin særskilte Betydning, peger paa noget for sig selv og kan gøres til Genstand for særlig Overvejelse.

Vi paakalder hende som Christi Moder. Hvad er det, denne Titale rummer? Det er Ihufommelsen af, at det var hende, der var spaaet om fra første Færd af, hende, der var knyttet til alle hellige Menneskers forhaabninger og Bønner, alle deres, som var Guds tro „Tilbedere, der skuede hen til Israels Frelse“ i alle Tidsaldrer, indtil den Frelse kom.

Herren kaldtes af de jødiske Profeter og det jødiske Folk Messias eller Kristus. Disse to Ord betyder det samme, nemlig den „salvede“. I den gamle Tid var der tre store Tjenester eller Embeder, ved Hjælp af hvilke Gud talte til sit udvalgte Folk Israeliterne eller, som de senere kaldtes, Jøderne; det var Præstens, Kongens og Profetens. De, som blev kaaret af Gud til det ene eller det andet af disse Embeder, blev højtidelig salvet med Olie, idet Olien var et Billede paa Guds Naade, der blev skænket dem til ret Udøvelse af deres høje Pligter. Men vor Herre var alle tre Dele: Præst, Profet og Konge —

Præst, fordi han ofrede sig selv til Sonebod for vore Synder, Profet, fordi han aabenbarede os Guds hellige Lov, og Konge, fordi han hersker over os. Han er saaledes den ene, sande Kristus.

Det var i Forventning om denne store Messias, at det udvalgte Folk skuede frem fra Aarhundrede til Aarhundrede. Han skulde komme og bringe alt i Orden. Men næst efter det store Spørgsmaal: Naar vil han komme? var der et andet Spørgsmaal, der beskæftigede deres Tanker: Hvem skal være hans Moder? Det var fra Begyndelsen af bleven sagt til dem, at han ikke skulde komme fra Himmelen, men at han skulde fødes af en Kvinde. Efter Adams fald havde Gud sagt, at Kvindens Sæd skulde knuse Slangens Hoved. Hvem skulde da den Kvinde være, der saaledes betydningfuldt var bleven udpeget for Adams faldne Slægt? Efter mange Aarhundreders forløb blev det yderligere aabenbaret for Jøderne, at den store Messias eller Kristus, Kvindens Sæd, skulde fødes af deres Slægt og i en bestemt Stamme af de tolv Stammer, deres Nation var delt i. Fra den Tid af haabede enhver Kvinde af den Stamme at faa den store Forret at blive Moder til Messias; thi det var indlysende, at siden han var saa stor, maatte Moderen ogsaa være stor og god og velsignet. Det var en af Grundene til, at de satte Ægstanden saa højt; thi trods Profetens

Ord (Jes. 7, 14): „Jomfruen skal udfange og føde en Søn, og hans Navn skal kaldes Emmanuel“, havde Jøderne ikke forstaaet Hemmeligheden med den underfulde Udfangelse.

Derfor vilde ogsaa Maria, om hun havde været som andre Kvinder, have længtes efter Ægteskab, fordi dette vilde have aabnet hende Udsigt til at føde den store Konge. Men hun var for ydmyg og for ophøjet til saadanne Tanker. Det var bleven hende indgivet at vælge hin bedre Naade at tjene Gud paa, den, der ikke var kundgjort for Jøderne — den jomfruelige Stand. Hun foretrak at være hans Brud fremfor at blive hans Moder. Da Ærkeengelen Gabriel forkyndte hende hendes høje Bestemmelse, gøs hun derfor ogsaa tilbage for den, indtil hun blev forvisset om, at det ikke vilde nødsage hende til at tilbagekalde sit Forsæt om et jomfrueligt Liv, helliget hendes Gud.

Saaledes gif det til, at hun blev Moder til Kristus, ikke paa den Naade, som fromme Kvinder i saa mange Aarhundreder havde ventet det; men idet hun afflog Moder-værdighedens Naade under den form, vandt hun den ved en højere Naade. Det er den fulde Mening af St. Elisabeths Ord, da den hellige Jomfru kom til hende, de Ord, som vi bruger i vort „Hil dig, Maria“: „Velsignet er du iblandt Kvinderne, og velsignet er dit Livs frugt.“ Og vi priser

den Hellig Aand, ved hvem hun haade var Jomfru og Moder.

16. Maj.

Mater salvatoris — Frelserens Moder.

For at forstaa, hvad dette Navn betyder, maa vi ligesom i Gaar først undersøge, hvorfor vor Herre selv kaldes Frelseren.

Vi saa i forrige Betragtning, at det Navn, ved hvilket vor Herre før sit Komme var kendt blandt Jøderne, var Messias eller Kristus. Men da han kom til Verden, blev han kendt under tre nye Navne: Guds Søn, Mennekesønnen og Frelseren; det første af disse udtrykker hans guddommelige Natur, det andet hans menneskelige og det tredje hans Livsgerning. Engelen, der viste sig for Maria, kaldte ham for Guds Søn; Engelen, der viste sig for Josef i Søve, kaldte ham for Jesus, paa Dansk Frelser; og Englene, der talte til Hyrderne paa Marken, kaldte ham ogsaa Frelser. Selv kalder han sig med forkærlighed for Mennekesønnen og sammenfatter begge Betegnelser i det bekendte Ord: „Mennekesønnen er kommen for at søge og frelse det fortabte“.

Lad os nu se, hvad dette betyder, naar vi betegner Maria som Frelserens Moder. Den, som vil frie ulykkelige fra Sjendens Magt, kan ikke undgaa Kamp. Naar vor Herre er en Frelser, maa han ogsaa være en Stridsmand. Han kunde

ikke befrie fanger uden Kamp, uden personlig Lidelse. Hvem, er det, der mere end alle andre hader Krig? En hedensk Digter besvarer dette Spørgsmaal ved at sige: „Krige hades mest af Mødre“. De lider nemlig allermeest under Krigene. De kan nok glæde sig over den Ære, deres Børn vinder; men denne Glæde faar dem aldrig til at glemme de mange Dages Smerte, Ængstelse, Trøstesløshed, som gif forud. Saaledes gif det Maria. I tredive Aar havde hun Glæden af stadig at have sin Søn hos sig, ja af, at „han var hende underdanig“. Men Tiden kom, da den Krig kaldte ham, for hvis Skyld han var kommen til Jorden. Hun fik at vide, hvad det var at være en Soldats Moder. Han forlod hende, og hun saa ham ikke mere, og hun forsøgte forgæves at komme ham nær. Det var den Tid, om hvilken han selv sagde, at „Menneskesønnen havde ikke det, hvortil han kunde hælde sit Hovede“. Og da den beskaffede Tid var gaaet, hørte hun om hans fængsling, den skændige Rettergang og hans ufortjente Lidelse. Og da hun endelig kom ham nær, hang han paa Korsjets Træ. Og da hun endelig atter fik Lov at holde ham i sine Arme, var han død. Derefter opstod han fra de døde, ogsaa til hendes store Trøst; men hun fik ham ikke derfor tilbage, thi han opsteg til det høje, og hun turde ikke foreløbig følge ham. Hun maatte blive mange Aar paa Jor-

den, ganske vist i den kæreste af alle hans Apostles Varetægt. Men hvad var selv den helligste af alle Mennesker i Sammenligning med hendes egen Søn, Guds Søn?

17. Maj.

Regina martyrum — Martyrernes Dronning.

Hvorfor kaldes hun saaledes, hun, som aldrig fik noget Slag eller Saar eller anden Overlast paa sin hellige Person? Hvorledes kan hun blive ophøjet over dem, som paa deres Legemer taalte den ubarmhertigste Vold og de skræffeligste Pinser for vor Herres Skyld? Hvorledes kan hun blive deres Dronning, som „blev dræbt for Guds Ords Skyld og for det Vidnesbyrd, som de aflagde“?

For at faa Svar paa dette Spørgsmaal maa man huske paa, at Sjælens Smerter kan være lige saa voldsomme som Legemets. Onde Mennesker, som nu er i Hjelvede, og og Guds udvalgte, som er i Skærildnen, lider kun i deres Sjæle, for deres Legemer hviler endnu i Jordens Støv; men deres Lidelser er alligevel forfærdelige. Og de fleste Mennesker, der har levet længe nok, vil af egen Erfaring kende Lidelser, der var som et Sværd, der gennemborede dem, kende Sorger, der syntes at knuge dem til Jorden, skønt ingen legemlig Lidelse var forbunden med nogen af dem.

Hvilken overvældende Gru maa det ikke have været for den hellige

Jomfru at være Vidne til sin Søns Lidelse og Korsfæstelse! Hendes Smerte var som et Sværd, der gennemtrængte hendes Sjæl, som den hellige Simeon havde sagt det til hende, da hun frembar sin nyfødte Søn i Templet. Hvis vor Herre selv ikke kunde udholde Tanken om det, der forestod ham, men blev dækket af en blodig Sved, er det saa ikke det bedste Vidnesbyrd om, hvor stor aandelig Smerte kan være. Er det derfor underligt, at Marias Hjerte blev som gennemboret af et Sværd, da hun stod under Korset.

Derfor er hun i Sandhed og Virkelighed Martyrernes Dronning.

18. Maj.

Vas insignis devotionis — Andagtens udvalgte Kar.

Ved Fromhed forstaar man inderlig Hengivelse. En god Hustru eller kærlig Datter er præget af denne følelse. En saadan Kvinde vil med alle sine Tanker følge den, hun elsker saa dybt og inderligt. Hun vil følge ham med sine Øjne alle Vegne; hun søger altid at tjene ham; og er mange af hendes Tjenester end kun smaa, viser det blot, hvor stadige og inderlige de er. Og, ganske særlig, er den, hun elsker, syg eller bedrøvet eller nær ved at

dø, lever hun saa meget desto mere i ham og ved ikke af andet at sige end ham.

Denne inderlige Hengivelse til vor Herre, denne selvforglemmende Kærlighed finder vi hos St. Paulus, der siger: „Jeg ved intet andet end Jesus Christus og ham korsfæstet.“ Og atter: „Jeg lever, dog ikke længere jeg, men Kristus lever i mig. Men hvad jeg nu lever i Kød, det lever jeg i Troen paa Guds Søn, som har elsket mig og hengivet sig selv for mig.“

Men var St. Pauli Kærlighed til vor Herre stor, hvor meget større maa ikke den hellige Jomfrus have været, fordi hun var hans Moder, og fordi hun havde ham og hans Lidelser umiddelbart for sine Øjne, og fordi hun havde levet tredive Aar i det inderligste Samliv med ham, og fordi hun paa Grund af sin enestaaende Hellighed stod ham aandeligt saa usigelig nær. Da han blev haanet, mishandlet, hudstrøget og naglet til Korset, følte hun det saa gennemtrængende, som om enhver Haan og Pinsel, han gennemgik, ramte hende selv. Hun kunde have jamret i Dødsangst over hver Pine, han maatte lide.

Dette kaldes hendes Medlidelse, og derfor blev hun Hengivelsens eller Andagtens udvalgte Kar.

(fortsættes).

Nydala Kloster.

Af *Edw. Ortvæd.*

(Fortsat).

Også præsters navne er bevarede blandt klostrets venner. Domdekan Harald i Linkøping f. Eks. skænkede i 1353 ejendomme, han havde betalt med 400 m. p., desuden testamenterede han ærkebisp Peter Torkilsons tjener Magnus en gård, som denne på sin dødsseng lod gå videre til Nydala. I 1358 indgik præsten Håkon som pensionær og gav som vederlag en gård og 20 m. p., men så skulde hans tjenestedreng og hest følge med og have forplejning, sâlænge han selv levede; for klæder skulde han nok selv sørge. En meget anset tidligere sognepræst Ulf gav i 1371 ved testamente 100 m. p. for at få sit sidste hvilested i klostret; præsten Finvid, forstander for Helligåndshuset i Skeninge, udsteder i 1381 gavebrev på sin fædrenejord, som han allerede havde skænket Nydala, og sognepræst Peter Karlson skænker i 1398 sin grundejendom til Nydala, hvor han vil begravnes.

Skønt det egentlig er uretfærdigt at omtale kun de store gaver, da det bl. a. er forholdet mellem evne og vilje, der bestemmer en gaves værdi for Gud, kan vi kun fremdrage enkelte, og det da dem, der havde størst betydning for klostrenes vækst.

Blandt velgørerne nævner vi da Margareta Asbjörnsdotter, som i 1342 gav 60 m. p. til et gravsted og i 1344 lagde 200 m. til, hvilke hun dog satte en gård i pant for. En mand Esger sikrede sig og sine gravsted og skænkede 30 m. p., tre køer og en okse i 1353; fire køer og to okser foruden en gård gav lagmand Niels Thureson i 1358 som sjælegave. Rangvald Eringislason gav i 1371 100 m. p. og fru Johanne Jonsdotter i 1374 ligeledes. Men hvor forholdsvis sjælden en ting rede penge var selv blandt velstaaende folk, ses i alle klostrenes historie af, at idelig en mængde af de betydeligere pengegaver erlagdes i form af pantsætning af fast ejendom, om hvis indløsning der sjældnere forlyder noget.

Et par af de særlig store jordgaver tilflød Nydala, da

Karl Rangfridson⁸⁾ i 1309 skænkede flere gårde for en grav til sig, og da enkefru Katarina Pätarsdotter i 1390 som sjælegave for sig og sine overdrog det sin hovedgård med fire underliggende bøndergårde, ligesom i 1399 to herrer skænkede fem gårde til en ugentlig sjælemesse for væbner Peter Knopp samt 30 m. p. til et gravøl for ham forud for Mortensdag,⁹⁾ medens en tredje herre nogle måneder senere skænkede tre gårde, ligeledes til en ugentlig sjælemesse for Knopp.

Ved 1407 kom klostret uventet i besiddelse af tre gårde og en mølle. Disse ejendomme havde nemlig den overmægtige jorddrot Abraham Brodersons foged Arvid Stenson ifølge ejeren væbner Magnus Länks forklaring aftvungen ham; de 80 m., Arvid havde lovet at give for dem, havde han kun delvis erlagt. På henvendelse til Broder-son svarede denne, at havde Stenson købt, havde han købt for hans penge. De tre enedes så om at skænke de omstridte ejendomme til Nydala, imod at konventet til evig tid bad for deres sjæle.¹⁰⁾

I Lindedomskirkens dødebog, der sluttede med 14de århundrede, ihukommets dødsdagene for tre af Nydalas konverser. Om den gode ånd i konventet foreligger der flere direkte vidnesbyrd. Et øjenvidne, den pavelige legat og tidligere abbed i selve Citeaux, kardinal Guido fremfører den ros, at munkene »med nidkærhed overholder ordensreglerne«, hvorfor han under 1. juli 1266 bemyndiger abbed og fire munke til at prædike og høre skrifte hvorsomhelst i stiftet Linköpings kirker; selvfølgelig gjorde han dette med biskop Henriks bifald.¹¹⁾

Et andet vidnesbyrd ligger i et formaningsbrev fra abbed

⁸⁾ Ikke helt sjælden forekommer det, som her, at en adelsmand, skønt ægtefødt, tog sin moders og ikke sin faders navn — det samme, vi har eksempel på med kong Sven Estridsøn.

⁹⁾ Fortæringen ved et i Varnhem ved omtrent samme tid holdt gravøl over væbner Ragvald Pampe og hustru beløb sig, iflg. abbed Haralds kvittering af 23. 7. 1398, til 46 m. p.

¹⁰⁾ P. v. Møller pag. 93.

¹¹⁾ Hvor stor vægt der bør tillægges Guidos ord, kan ses af, at den luther- ske pastor og udmærkede klosterhistoriker Franz Winter (Die Cisterciensen d. nordöstl. Deutschl. I 160) kalder ham „en for al ukorrekt på- virkning utilgængelig personlighed“.

Nikolaus (Nils) — skrevet måske 1282 — til hans munk Ingemar, der just opholdt sig i forretningsanliggender ved Askeby nonnekloster, men ikke hastede med at komme hjem;¹²⁾ det er præget af den mest ægte kristelige klosterånd. 1285, da Nydala fik besiddelse på Øland, var Nils endnu dets forstander, men træffes 1288 som abbed af Alvastra.

Endnu et vidnesbyrd om ånden er dette, at abbed Germund, for at bevare den klosterlige uforstyrrethed, i 1300 købte konventet frit for Linkøpingbispernes gæsteri ved at genafstå til bispestolen — dengang beklædt af Laurentius II — en del af tienden, som biskop Henrik (1258—83) i sine formænds fodspor havde overladt klostret under den betingelse, at han og eftermænd havde ret til med følge at tilbringe adventstiden i klostret.

Hertil kan føjes et af vidnesbyrdene om samvittighedsfuld pligtopfyldelse: to mænd godkender i 1391 Nydalas besiddelse af alt, hvad det var kommet i besiddelse af fra deres forfædre, da de »har fundet, at klostret på tilfredsstillende vis har udført den aftalte sjælerøgt, der endog i højere grad end lovet« var bleven den ene brev-givers broder til del.

På den anden side fik også i dette Kloster, i alfald i det 14de årh., den ukorrekt indpas, at enkelte munke fik rådighed over indkomster til sit private brug. I 1368 får således en munk Sven penge ved testamentarisk gave, og en anden, Mattis Esgerson, får i 1384 til livsvarigt brug en gård, som derefter skal tilhøre klostret. At en indtrædende bragte medgift kunde hænde, som da Rangvald Eringislason klostergav sig i 1426 og medbragte 100 m. p. til klostret.

I det 14de årh. måtte selve paven gribe ind for at værne klostrets ret. Det var Innocents VI, der 1359 overdrog ærkediakonen ved Linkøping domkirke fuldmagt til at pådømme den uret, tre herrer havde tilføjet Nydala ved at bemægtige sig forskellige af dets ejendomme, og om samme sag eller en lignende tilskrev Bonifacius IX biskoppen af Linkøping i 1390. Mellem disse to skrivelser var atter forekommet et tilfælde af stormandsvold. Et aktstykke fra 1364 meddeler nemlig, at en mand, Lindorm Eskilson, havde skiftet med sine arvinger og trukket sig tilbage til

¹²⁾ D. S. no 746.

klosterlig fred i Nydala, hvorhos han med deres samtykke skænkede resten af sit eje til klostret. En dag lader jarl Eringisel Suneson sine folk fange og fængsle ham og fravtinge ham hans ejendom og påtvinge ham betydelige pengeforpligtelser. Kong Albrecht påhører i Jönköping Lindorms klagemål, beordrer ham frigiven, ophæver de ham afnødte forpligtelser og befaler jarlen at tilbagegive ham hans ejendom. (Fortsættes.)

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. St. Josefs Gildes halvårlige Generalforsamling afholdtes den 16. April. Foreningen tæller 50 Medlemmer og ejer en Formue paa 9000 Kr. I det sidste Halv-aar er der udbetalt en Dyrtidshjælp paa 115 Kr. Om kort Tid indvier Foreningen en ny Fane, som er lavet i Crefeld. Til Formand for Foreningen valgtes Hr. Chr. Dose.

— 1. Juli kan den herværende Katholsk Syge- og Begravelseskasse fejre sit 50-aarige Jubilæum. Den er altsaa en af vore ældste katholske Foreninger.

— Søndag den 6. Maj Kl. 9 om Morgenen døde St. Josefssøster *Marie de Jesus* en from, kristelig Død paa St. Josefs Hospital. Søster Marie de Jesus, der blev omtrent 60 Aar gammel, var forholdsvis sent — for ca. 20 Aar siden — indtraadt i Kongregationen, idet hun tidligere som Mademoiselle Joly havde ledet en Skole i sin Fødeby Lyon. Den Afdøde var ikke ansat i Skolen, men har i en Aarrække haft en overmaade stor Skare private Elever (undertiden over en halv Snes daglig) og var derved traadt i Forbindelse med en Mængde Mennesker udenfor Klosteret, der alle satte hende højt baade som Menneske og som den dygtige Lærerinde, hun var. Da hun for nogle Uger siden kom paa Hospitalet, ventede hendes Elever heller ikke, at det var Afsked for stedse, de tog med hende; men Sygdommen (Kræft) gjorde det snart klart for alle, at alt Haab om Helbredelse var forbi. Søster Marie de Jesus bar sin Sygdom med stor Taalmodighed og gik bort med et levende Haab, i inderlig Tro og Kærlighed. Begravelsen fandt Sted i Torsdags Kl. 8 $\frac{1}{2}$ fra St. Josefs Kirke paa Nørrebro. R. I. P.

Aarhus. St. Josefs Hospital i denne By har nylig udsendt sin Aarsberetning for 1916. Hospitalet har nor-

malt Plads til c. 110 Patienter, men har alligevel gennemsnitlig haft 124 Patienter daglig, i alt næsten 1100 syge i Aarets Løb. Godt 900 blev udskrevet som helbredte, og omtrent 80 afgik ved Døden, medens lidt over 100 overførtes til det nye Aar. Overlæge for den medicinske Afdeling er Otto Lassen, for den kirurgiske Dr. Severin Nordentoft.

Rom. Paaskelørdag er en af de travleste Dage i den evige Stad. Kirken velsigner ikke alene hvert Hus, men næsten hver Stue i hele Rom. Talrige Præster, hver ledsaget af en Ministrant med Vievand, gaar omkring i Gaderne i Roms halvhundrede Sogne fra Palads til Hylte, fra Butik til Forretningslokale o. s. v. I hvert Rum læses Velsignelsesformularen og stænkes det indviiede Vand. Den Hellige Faders Værelser blev velsignet af Biskop Zampini, Hans Helligheds Sakristan, og Resten af Vatikanet af Under-Sakristanen, Pastor Pifferi, begge Augustinerpatre. Samme Dag holdtes de store Præstevielser, i Laterankirken af Kardinal Pompili, General-Vikar i Rom, og i Beda-Kollegiet.

— Rituskongregationen har under 28. Februar besluttet, at Alle Sjæles Dag skal være en Festdag af første Rang (*Duplex I cl. primar.*) Kun hvis 2. Novbr. indtræffer paa en Søndag, skal den »højtidelige Ihukommelse af alle afdøde troende« forlægges til den følgende Mandag. Det er stadig Præsterne tilladt den Dag at læse tre Messer; dog skal enhver, der læser mere end een Messe, opofre den ene for alle afdøde troende.

— I et *Motuproprio* af 25. Marts 1917 har Benedikt XV bestemt: 1) Indeks-Kongregationen har ophørt at eksistere. 2) Dennes Opgaver, at censurere Bøger, gaar over til Officie-Kongregationen, i hvilken der indrettes en egen Afdeling, *Sectio de Indice*, hvor den tidligere Indekskongregations Arbejde besørages. 3) Sager vedrørende Aflad gaar over til den hellige Pønitiarie. 4) Den under Officie-Kongregationen hidtil bestaaende Afdeling for Afladsvæsenet (*Sectio de Indulgentiis*) overføres med alle Embedsmænd til Pønitiariet.

Hjælp til Lithauen.

I November 1915 blev der med den Hellige Faders Tilladelse og Anbefaling holdt Kollektor hele Verden over til Fordel for det stakkels polske Folk, som allerede i Begyndelsen af Verdenskrigen led saa forfærdeligt under dennes Følger. Og Raabet om Hjælp lød ikke forgæves, heller ikke her hjemme, hvor der ogsaa indsamledes et efter vore Forhold smukt Bidrag til vore nødlidende polske Trosfæller.

Under Krigens videre Udvikling er endnu et andet trofast katolsk Folk bleven ramt af samme beklagelsesværdige Skæbne, nemlig det lithauiske Folk i Østersølandene mellem Preussen og Rusland. Deres frygtelige Lidelser og tunge Skæbne er af troværdige Vidner bleven skildret den Hellige Fader saa indtrængende, at han har givet sit Samtykke til, at der i alle katolske Kirker og offentlige Kapeller hele Verden over paa 6. Søndag efter Paaske holdes Bøn og Kollekt for vore nødlidende lithauiske Trosfæller, hvis Lidelser, Nød og Elendighed mangedobles derved, at de, som hovedsagelig lever af Agerdyrkning og Landbrug, under Krigens Omskiftelser er bleven berøvet ikke blot alt Korn til den nødvendige Udsæd, men ogsaa alle fornødne Landbrugsredskaber, som af det hærgende Militærvæsen er bleven omdannet til Krigsvaaben. Tusinder og atter Tusinder har maattet drage i Landflygtighed og Landsforvisning, og Resten af Befolkningen ser ingen anden Udvej end at omkomme af Hungersnød, dersom Udlandet ikke rækker dem en barmhjertig, hjælpende Haand.

Jeg bestemmer derfor herved, at der i Lighed med, hvad der vil ske i alle andre Lande, ogsaa her hjemme paa den *sjette Søndag efter Paaske* afholdes en *Kollekt* til Fordel for det nødlidende lithauiske Folk, og at der under Guds-tjenesten (Formiddag og Eftermiddag) bedes den Hellige Faders Fredsbøn, hvori der (den Dag blot) efter Ordene »hav dog Medynk med vort stakkels Europa, som er ramt af saa tung en Skæbne« tilføjes denne Bøn: »I Særdeleshed anbefaler vi dig i Dag det saa haardt hjemsøgte lithauiske Folk, at det maa faa Naade til taalmodigt at holde ud under de nuværende Trængsler og til fremdeles at forblive tro imod dig og din hellige Kirke.«

•Søndagen den 13. Maj, 5. Sønd. e. Paaske, skal dette forudforkyndes fra Prædikestolen.

De troende gøres sluttelig opmærksomme paa, at den Hellige Fader af hele sit Hjerte tilstår alle dem sin apostoliske Velsignelse, som paa nævnte Maade ved Bøn og Almisser øver Barmhjertighed imod det stakkels lithauiske Folk. Den Hellige Fader er selv blandt Bidragyderne.

København, 8. Maj 1917.

† Johannes,

Biskop, Apostolisk Vikar.

P. S. De indkomne Kollektor indsendes til Vikariatet, som besøger dem alle under eet til *Banque fédérale, Lausanne, Suisse*, hvor *le comité Exécutif Lituanien aux victimes de la guerre* har sin Konto.

Bidragslisterne vil blive offentliggjort i *Osservatore Romano*.

Brevkasse.

Hr. Redaktør. — Spørgsmaalet om Søndagshvilen kan ofte faa stor praktisk Betydning. Hvad mener De om følgende Svar, jeg har fundet i et Blad, *Stella maris*, hvori det hedder: »Hvis Kærlighed mod vor Næste eller Virksomhed i Guds Tjeneste eller blot fornuftige, nødvendige Hensyn til vor Sjæls eller Legemes Behov gør det nødvendigt, kan man gøre saa meget haardt Arbejde om Søndagen, det skal være, uden at man begaar nogen Synd. Hvis De altsaa er optaget af strengt Kontorarbejde hele Ugen igennem og gerne vil tage Dem nogen Rekreation ved Havearbejde, indser vi ikke andet, end at De meget vel kan betragte det som en fornuftmæssig Nødvendighed for Deres Legeme, selvfølgelig at De aldrig derved lader dem forstyrre i Opfyldelsen af Deres kirkelige Pligter. Naturligvis skal man vogte sig for ikke at give nogen Forargelse til saadanne, der ikke kender ens særlige Forhold.«

Ærbødigst u.

Hr. u. — Mange Moralister vil vistnok sige, at ovenstaaende Afgørelse er alt for lemfældig, medens dog andre vil holde med de engelske Jesuiter, i hvis lille Maanedsbld Indlægget findes. Jeg tror, det mest praktiske vil være at lade den enkelte afgøre saadanne Spørgsmaal med sin Samvittighed og sin Skriftefader. Kirkens Bud om Søndagshvilen er givet for at skabe og bevare Præget af Søndagen som den hellige Dag, det maa ogsaa være vort Hovedhensyn med vor Benyttelse af Søndagen. Det er utvivlsomt, at vi overtræder Kirkens Bud, hvis vi — da ikke uden i Nødsfald — f. Eks. nedlægger Kloakrør om Søndagen; mere tvivlsomt forekommer det mig, om den, der Ugen igennem har haft indendørs Arbejde og om Søndagen med Andagt har overværet den hellige Messe, overtræder Kirkens Bud, hvis han benytter noget af Eftermiddagen til Arbejde i sin Have. Ærb. N. H.

Kirkelig Kundgørelse.

I Henhold til den H. Faders Anordning bestemmer Vi, at der atter i Aar før Pintsesøndag skal holdes en ni Dages Andagt til den Helligaand i Vikariatets samtlige Kirker og offentlige Kapper. Som fælles Bønner foreskriver Vi:

1. Hymnen *Veni Creator Spiritus* med tilhørende V. og *Oration*.
2. Bønnen om *den Helligaands syv Gaver*, Bønnebog S. 196. Novenen kan holdes efter Skolemessen eller under Aftenandagten.

København, den 12. Maj 1917.

Johannes von Euch,

Biskop. Apostolisk Vikar for Danmark og Island.

Rosenkranssognet.

Inkassationen af Kirkeskat, Præstepenge m. m. paabegyndes Tirsdag d. 15. ds. De af Menigheden, som ikke yder Kirkeskat til deres Sognekirke, Rosenkranskirken, bedes erindre, at det er enhver Katholiks Pligt — gift eller ugift, rig eller fattig — efter Evne at yde Bidrag til sin Sognekirkes Underhold, hvorfor de opfordres til at tegne sig for et saadant.

§ 75 i den nye Grundlov lyder saaledes: Ingen er pligtig at yde personligt Bidrag til nogen anden Gudsdyrkelse end den, som er hans egen. Altsaa skal enhver Katholik ogsaa efter Loven yde Bidrag til sin Kirke.

Til Rosenkranssognet hører ifølge biskoppelig Anordning alle Katholikker, der bor paa Frederiksberg og i den dertil grænsende Del af Vesterbro indtil Stenosgade, Viktoriagade, Abel Cathrinesgade, Kvægtorvsgade og den nye Godsbanegaard (den tilstødende Halvdel af nævnte Gader og hele Godsbanegaardens Terræn indbefattet), endvidere de, der bor i Valby, Vigerslev og Vanløse Distrikter samt i det mellem disse Distrikter og Vestenceinten liggende Landdistrikt.

Anmeldelser modtages af Sognepræsten, Boyesgade 8, samt af Kirkeforstanderne. *Forstanderskabet.*

Den sædvanlige Kirkekollekt til Fordel for Hedningemissionen finder Sted ved Formiddags- og Aftengudstjenesten paa Christi Himmelfarts Dag i alle Vikariatets Kirker.

Christi Himmelfarts Dag.

Gudstjenesten holdes som paa Søndagene; efter Højmessens synges Te Deum i Anledning af Paasketidens Afslutning.

NB. I Anledning af Christi Himmelfarts Dag agtes Nr. 20 udsendt en Dag tidligere end sædvanlig, hvorfor alle Meddelelser, Annoncer o. s. v. maa være Redaktionen i Hænde senest d. 14. Maj.

Conventus missionariorum insulæ Selandiæ locum habebit die 14. Maji, loco et hora consuetis.

I Pintsebogen (2. Udgave, 75 Øre indb) findes alle Bønner til Novenen og den h. Alfons Liguoris smukke Betragtninger.

Danmarks katholske Kirkesag.

(Ansgarius-Bonifacius-Foreningen).

Kollekten III Sønd. e. Paaske.

Aalborg	20,52	Klosterkirken	10,00
Aarhus	28,45	Østerbro Kapel	9,25
Esbjerg	3,20	Køge	11,00
Fredericia	29,00	Mariho	6,23
Helsingør	7,60	Nakskov	14,05
Holbæk	3,50	Nyborg	5,02
Horsens	16,93	Nykøbing F	10,00
Kolding	5,25	Næstved	2,00
		Odense	16,00
København.		Randers	25,37
St. Ansgar	68,50	Reykjavik	0,00
Rosenkranskirken	78,57	Ringsted	8,47
St. Annæ	20,00	Roskilde	11,68
St. Andreas	37,89	Rønne	1,30
St. Knud	12,65	Silkeborg	10,00
St. Josef	40,00	Slagelse	6,35
Jesu Hjerte	111,33	Svendborg	8,25
Immaculata	10,00	Vejle	33,00
Amalievej	00,00		
			i alt: 681,46

København d. 7. Maj 1917.

Det Apostoliske Vikariat.

Kirkelig Kalender.

13. Maj. 5. Søndag e. Paaske.	20. Maj. 6. Sønd. e. Paaske.
14. — M. Bededag.	21. — M. Oktavdag.
15. — Ti. Johs. B. de la Salle, Bekender.	22. — Ti. Oktavdag.
16. — O. Ubaldus, Biskop og Martyr. Bededag.	23. — O. Oktavdag.
17. — To. Kristi Himmelfart.	24. — To. Oktav af Chr. Him.
18. — F. Venantius, Martyr.	25. — Fr. Gregor VII, Pave og Bekender.
19. — L. Coelestinus V, Pave og Bekender.	26. — L. Vigiliedag. (Fastedag.)

Majandagten.

	Søn- og Festdage	Hverdag
St. Ansgars Kirke.....	Kl. 8	Kl. 8
Jesu Hjertes Kirke.....	» 7 $\frac{1}{2}$	» 7 $\frac{1}{2}$
St. Josefs Kirke.....	» 3	» 7 $\frac{1}{2}$
St. Knuds Kapel.....	» 3	»
Immaculatakirken.....	» 2 $\frac{1}{2}$	» 7 $\frac{1}{2}$
Rosenkranskirken.....	» 5	» 7 $\frac{1}{2}$
Assumptionskapellet.....	» 2	» 2
St. Annæ Kirke.....	» 8	» 8
St. Andreas Kirke.....	» 7	» 7 $\frac{1}{2}$

St. Josefs Gilde afholder sit Maanedsmøde den 14. Maj Bredgade 67, hvortil alle Medlemmer anmodes at møde.

Paaskekommunionen.

Christi Himmelfarts Dag udløber Tiden for den pligtmæssige Modtagelse af **den hellige Paaskekommunion** for deres Vedkommende, som bor i Byer, hvor der findes en katolsk Kirke.

St. Franciskus' III Orden har Møde Fredag d. 18. Maj Kl. 8 Aften i St. Knuds Kapel.

Assumptionskapellet (Amalievej 14). Fredag d. 18. Maj Kl. 8 Messe for den nordiske Bønneforenings Anliggender, Kl. 4 $\frac{1}{2}$ fransk Prædiken og Kl. 5 sakramental Velsignelse.

St. Knuds Kapel. Mariabørns-Kongregationen af den ubesmittede Undfangelse holder offentligt Møde Onsdag d. 16. Maj Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften og Fælleskommunion Søndag d. 20. Kl. 7 Morgen.

Unio. Søndag d. 13. Maj 1917. Cykleudflugt til Hareskoven — Frederiksdal. Mødested St. Vibenshus (Hj. af Jagtvej og Lyngbyvej) Kl. 9 $\frac{3}{4}$. Frokost ved Hareskov Pavillon c. Kl. 11. Besøgende er velkomne.

St. Andreas Kirke. (Ordrup.)

Paa Christi Himmelfarts-Fest, Torsdag d. 17. ds., holder begge Mariakongregationer Fælleskommunion i Messen Kl. 7 $\frac{3}{4}$.

Bornholm. Et Ciborium og et Røgelsekar tiltrænges haardt i det nye Kapel, som til 1. Juni skal aabnes i Aakirkeby — skriver Pater A. Zoelmulder, Østervoldgade 27, Rønne. Nærmere i næste Ugeblad. N. H.

K.U.B. (Katolsk Underretnings Bureau), et Samfund af katolske, akademiske Læggfolk, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katolikker, som maatte ønske at faa næjere Kendskab til den katolske Kirke. Henvendelser, der alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister Matthæus Hansen, Hovmarksvej 20, Charlottenlund.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 20.

Søndag den 20. Maj.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Maj Maaned. — Nydala Kloster. — Klosterplaner i Sverige. — Brudstykker. — Et Dødsfald. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Aarhus. Rom. Nord-Amerika. Syd-Amerika. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

358.

Sandhedens Aand.

Uudslukkelig er Menneskets Sandhedstrang. Hvilke Ofre bringer ikke Nutidens Forskere for at udgranske Naturens Kræfter, for at gennemforske fjerne Egne, for at lære en ny Komets Bane at kende! Hvormange har ikke sat Livet til under farlige Eksperimenter i Fabrikker og Laboratorier, til Lands og til Vands, ja under Vandet og højt oppe i Luften! Ære være dem, der ikke gjorde det blot af vanvittig Ærgerrighed.

Beundringsværdige er ogsaa Resultaterne. Men hvad gavner det Menneskeheden at erobre hele Jordkredsen og alle Naturens Kræfter, naar Sjælene dog ikke bliver forædlet, men mere og mere hjemfalder til Nydelsessyge, Materialisme og et raat Sindelag.

Langt vigtigere end Videnskabens mere eller mindre sikre Resultater er de store, evige Sandheder, der er stadig nye og egnede til at forædle Menneskets Sjæl. Disse Sandheder er den guddommelige Aabenbarings Udstraalinger. De giver os Besked om, hvorfra vi kommer, og hvordan vi gaar. Synd og Forløsning, guddommelig Naade og

Menneskets Samvirken med den, Udødelighed og evig Sælighed er nogle af disse Sandheder, i hvis Lys vi skal vandre.

Staar du ved en kær Slægtnings Grav, da er du i Førstningen helt forvirret under Smertens Tyngde. Det er, som om der kun var dybt Mørke omkring dig. Men efterhaanden opdukker enkelte Glimt af venlige Stjerner paa din aandelige Horisont. Troens gamle Sandheder viser sig for din Sjæls Øjne: Herren har givet, Herren har taget, Herren være lovet! — Hvad Gud gør, det er vel gjort. — Han elsker den kære afdøde højere end jeg, og ved bedre, hvorfor det var bedst saaledes. — Jeg skal sikkert engang i Evigheden prise Gud ogsaa for det.

Saadanne Tanker indgyder Sjælen Lys og Trøst og Ro. Hvorfra kommer de? Hvem har udtænkt dem? Gud selv lod saadanne Sandhedsglimt sænke sig ned i udvalgte Mænds Sjæle. Ved sine Patriarker og Profeter, ved Apostlene og især ved sin egen enbaarne Søn har han aabenbaret os disse højeste Sandheder. Gud selv har undervist om sit eget Væsen, om vor Bestemmelse og om vort rette Forhold til ham. Ved dette Sandhedslys ovenfra og ved sin forløsende og hjælpende Naade vil Gud omforme Menneskehedens Liv. Hans Sandhed skal gøre os fri fra al Uvidenhedens og Syndens Trældom, hans Naade skal opløfte Sjælene til overnaturlig Lighed med Skaberen, til Guds Børns Værdighed.

Alt dette kunde Gud dog ikke overlade til Tilfældet. For at bevare disse Sandhedens og Naadens Goder for Menneskeheden har Frelseren stiftet Kirken. I Kirken og ved Kirken vedbliver Frelseren at forkynde Sandheden, og lige som i hans Person Guddom og Menneskehed var forbunden, saaledes er det ogsaa med Kirken: Kirken er et Samfund af Mennesker, men dette Samfunds Sjæl er den Heligaand. Som Sandhedens Aand skal den Helligaand evindeligt blive hos den. Derfor indestaar Frelseren ved sin klare Forjættelse. Ved den Helligaands Bistand bevares Kirkens Læreembede fri for enhver Vildfarelse, saa at intet af det, Kristus har bragt os, kan forfalskes eller gaa tabt; thi den Helligaand er Kirkens usynlige Lærer og Styret. Hvor højt skal vi ikke glæde os over, at vor Tro hviler paa saa sikkert et Grundlag: Sandhedens Aand selv lærer os den Sandhedens Vej, vi skal gaa!

G. Schmiderer.

Maj Maaned.

Af Kardinal Newman.

(fortsat.)

19. Maj.

Vas honorabile — ærværdige Kar.

St. Paulus kalder de udvalgte Sjæle „Kar til Ære“ — „til Ære“, fordi de er udvalgte, udskilte fra andre, og „Kar“, fordi de ved Guds er fyldte med hans himmelske, hellige Naade. I hvor langt højere Grad er Maria da ikke et „Kar til Ære“; thi hun havde ikke alene Guds Naade i sig, men Guds Søn, som tog sit Kød og Blod af hende.

Men Betegnelsen „ærværdig“, vi her anvender paa Maria, har endybere og ganske bestemt Mening. Hun var en Martyr uden den Vanære, der ledsagede Martyrernes Lidelser. Martyrerne blev grebet og slæbt afsted, kastet i fængsel sammen med de lavest staaende forbrydere og overdænget med de mest spottende Ord og modbydeligste Talemaader, Satan kunde indgive nogen at udsige. Og det maatte ikke alene Mænd udholde, men ogsaa hellige Kvinder, Christi udvalgte Brude, hvem Hedningerne greb, pinte og slog ihjel. Og fremfor alle blev vor Herre selv, hvis Hellighed var uendelig større end noget udvalgt „Naadens Kar“, alligevel, som vi godt ved, haanet, spottet, pisset, spyttet paa, slæbt afsted, udstrakt paa Jorden, naglet til Korset

under den raa Mængdes følesløse Beskuelse.

Men han, som bar Syndernes Skam og Skændsel, skaanede sin Moder, der var uden Synd, for den yderste Skændsel. Det var ikke paa Legemet, men paa Sjælen, hun kom til at lide. I hans Dødskamp led hun Dødens Smerter med ham; i hans Lidelser tog hun Del med blødende Hjerte; det Spyd, der gennemtrængte hans Bryst, gennemborede hendes Hjerte. Og dog var der ingen synlige Tegn paa hendes indre Martyrium; hun stod der, stille, ensom, samlet under sin Søns Kors, omgivet af Engle, indhyllet i sin jomfruelige Hellighed, uden at bryde sig om dem, der tog Del i hendes Søns Korsfæstelse.

20. Maj.

Vas spirituale — aandelige Kar.

At være aandelig er at leve i Aandernes Verden, som St. Paulus siger: „Vor Vandel er i Himmelen“. At være aandeligsindet er i Troen at se alle de gode og hellige Væsener, der virkelig omgiver os, selvom vi ikke ser dem med vore legemlige Øjne, se dem i Troen lige saa levende, som vi ser Tingene her paa Jorden: det grønne Græs, den blaa Himmel, det straalende Solskin. Naar derfor hellige Sjæle benaades med himmelske Syner, er disse

Syner ikke andet end overordentlige Fortsættelser af, ja Kronen paa det, der ved Naadens sædvanlige Virksomhed altid staar for deres Sjæle. Disse Syner styrkede og trøstede den hellige Jomfru i alle hendes Sorger. Englene, der omgav hende, forstod hende og hun dem, og det paa en Maade, der var saa lige til og uden Omsvøb, at noget saadant ikke kan ventes i deres Samliv med os, der har arvet Adams Synd. Saa sandt dette end er, lad os dog aldrig glemme, at som hun i sine Sorger blev trøstet og styrket af Engle, saa er det ogsaa disse samme den Højestes Sendebud, der — om end i tilsvarende ringere Grad — trøster os i vore Trængsler; ja, den almægtige Gud selv, den tredje Person i den hellige Trefoldighed, har paataget sig at være vor Trøster, vor stedse nærværende Hjælp.

Alle, som prøver paa at føre et aandeligt Liv, bør trøste sig ved saadanne Øvervejsler, naar de er i Trængsel og Nød. Hvis de raa-ber til Gud, vil han svare dem. Selv om de ikke har nogen jordisk Ven, har de ham, der følte for sin Moder, da han hang paa Korset, og som ogsaa nu i sin Herlighed føler for den ringeste og svageste af sine Disciple.

21. Maj.

Consolatrix afflictorum —
de bedrøvedes Trøsterinde.
St. Paulus siger, at hans Herre

trøstede ham i alle hans Trængsler, for at han ogsaa kunde trøste dem, som er i Nød ved den Trøst, som han modtog fra Gud. Dette er Hemmeligheden ved den sande Trøst: de er i Stand til at trøste andre, som er bleven haardt prøvet og har følt Trang til Trøst og ogsaa faaet den. Saaledes siges der om vor Herre selv: „Thi deri, hvori han selv har lidt og er bleven fristet, kan han ogsaa komme dem til Hjælp, som fristes.“

Det er ogsaa derfor, den hellige Gudmoder er de bedrøvedes Trøsterinde. Vi ved alle, hvor meget en Moders Trøst er værd, og vi har Lov til at kalde Maria vor Moder fra den Stund, vor Herre fra Korset oprettede et Moder- og Sønneforhold mellem hende og St. Johanne. Og hun kan ganske særlig trøste os, fordi hun led mere end andre Mødre. Mange Kvinder bliver skaaet for Livets mere raa, ubarmhertige Tilfælfelser; men hun blev efter vor Herres Himmelfart sendt ud til fremmede Lande, som et Lam blandt Ulve. Til Trods for al Johanne's Omsorg, der var lige saa stor som St. Josefs i hendes yngre Dage, var hun — mere end alle Guds andre Helgener — en fremmed og Pilegrim paa Jorden; thi hendes Kærlighed til ham, der havde været paa Jorden og var gaaet bort, var jo saa meget større. Ligesom hun, da vor Herre var et spædt Barn, maatte flygte gennem Ørkenen til det hedenste Ægypten, maatte hun

nu, da han var opstegen til det høje, gaa om Bord paa et Skib og sejle til det hedenske Eesus, hvor hun levede og døde.

J, som lever blandt stygge Naboer eller spottende Kammerater eller onde Omgivelser eller hadefulde Fjender og føler jer hjælpeløse, paakald Marias Hjælp ved Mindet om hendes egne Lidelser blandt de hedenske Grækere og Ægyptere.

22. Maj.

Virgo prudentissima — den klogeste Jomfru.

Maria er ikke blot det store Mønster for det aandelige, indadvendte Liv, men ogsaa for det praktiske; og dette sidste er paa een Gang et Liv i Bod og i Klogskab, hvis det skal leves ret. Maria var saa fuldt optaget af udbortes Arbejde og strenge Pligter som nogen barmhjertig Søster i vore Dage. Selvfølgelig peksele hendes Pligter efter de forskellige Afsnit i hendes Liv: som ung Pige, som Hustru, som Moder, som Enke; men hendes Liv var opfyldt af Pligter fra Dag til Dag, fra Time til Time. Som fremmed i Ægypten havde hun Pligter mod de stakkels Hedninger, blandt hvem hun var kastet. Da hun dvælede i Nazareth, havde hun Pligter mod Slægtninge og Naboer. Hun havde sine Pligter, selv om vi ikke kender dem, de Aar, vor Herre prædikede og forkyndte sit Riges Komme. Da han havde

forladt denne Jord, havde hun sine Pligter mod Apostlene, ganske særlig mod Evangelisterne. Hun havde Pligter mod Martyrerne og mod Befenderne i fængslerne, mod de syge, de uvidende, de fattige. Siden drog hun med Johannes til et andet, et hedensk Land, hvor hendes salige Bortgang fandt Sted. Men hvad maa hun ikke have lidt forinden midt i den hedenske Befolkning! Utvivlsomt stærkede Englene hendes Øjne for at se de værste forbrydelser, der blev begaaet. Men alligevel var hun fuld af Pligter der og følgerig ogsaa fuld af Fortjenester. Alle hendes Handlinger var fuldkomne, overhovedet de bedste, der kunde øves. Men altid at være aarvaagen, ivrig, i Stand til at handle, ikke blot uden Synd, men paa den bedst mulige Maade under hver Dags afvekslende Forhold, betyder et Liv under utrættelig Opmærksomhed. Men i et saadant Liv er Klogskab den vigtigste Dyd. Det er derfor paa Grund af Marias Sorger og Besværligheder under hendes jordiske Pilegrimsvandring, at vi kan paakalde hende som virgo prudentissima.

23. Maj.

Turris eburnea — Elfenbenstaarn.

En Taarn er en Bygning, der rejser sig højere og mere iøjnefaldende end andre Ting i dets Nabolag. Paa samme Maade rager Maria højt op over alle, som omgiver hende. Skønt hun led langt

bitrere og tungere under vor Herres Lidelse og Korsfæstelse end nogen af hans Apostle, fordi hun jo var hans Moder, var der noget langt mere ædelt og ophøjet over hende i hendes dybe Sorg end over dem. Da vor Herre kæmpede sin tunge Sjælekamp, sov de af Sorg. De kunde ikke overvinde deres dybe Skuffelse og fortvivlelse; den forvirrede og bedøvede dem, ja betog dem næsten Sans og Samling. Da St. Petrus kort efter af nogle hofstaaende blev spurgt, om han ikke var en af Herrens Disciple, nægtede han det saaledes.

Han var dog ikke ene om denne Fejghed. Alle Apostlene spigtede Herren og flyede, selvom ogsaa St. Johannes vendte tilbage. Ja, de tabte endog Troen paa ham og tænkte, at alle de store forventninger, de havde næret om ham, var blevet til intet. Hvor forfælsk derfor var ikke St. Maria Magdalenes modige Optræden! og endnu mere den hellige Gudsmoders! Det fortælles udtrykkelig om hende, at hun stod ved Korset. Hun laa ikke i Støvet ved dets fod, men stod oprejst for at modtage de Slag og Stød, som hendes Søns langvarige Lidelse hvert Øjeblik tilføjede hende.

Den Højsindethed, hun bar de tunge Lidelser med, berettiger os fuldt vel til at kalde hende — i Sammenligning med Apostlene — for et Taarn. Men Taarne er høje, ofte tunge, overvældende, uskønne Bygninger, som tjener Kri-

gens, ikke Fredens Gerninger, uden noget af den Skønhed og Nønde, som er saa iøjnefaldende hos Maria. Derfor kaldes hun et Taarn af Elfenben, for at vi ved den Skønhed, Finhed, Hvidhed, dette Stof er i Besiddelse af, skal mindes om, hvor ophøjet den Nønde og Skønhed er, der findes hos den hellige Gudsmoder.

24. Maj.

Sancta Dei genetrix — hellige Gudsmoder.

Saa saare vi ved Troen griber den store Grundsandhed, at Maria er Guds Moder, saa følger andre vidunderlige Sandheder i dens Kølvannd; og en af disse er den, at hun var undtagen fra de dødeliges almindelige Lød, som er ikke blot at dø, men, tagen af Jord, atter at blive til Jord. Dø maatte hun, og dø gjorde hun, ligesom hendes guddommelige Søn døde, thi han var Menneske. Men adskillige Grunde overbeviser os dog om, at hendes Eegeme, omend det for en Stund var adskilt fra hendes Sjæl og overgivet til Graven, dog ikke forblev deri, men snarlig atter forenedes med hendes Sjæl og blev oprejst af Herren til et nyt og evigt Liv i himmelsk Herlighed.

Den mest indlysende Grund til at antage dette er den, at andre Guds Tjenere er bleven oprejst af Graven ved Guds Magt, og at det ikke er antageligt, at vor Herre vilde have tilstaaet nogen som helst

anden en saadan forret uden ogsaa at tilstaa sin egen Moder den.

St. Matthæus fortæller os, at efter vor Herres Død paa Korset „aabnedes Gravene, og mange af de helliges Legemer, som havde sovet“ — nemlig Dødens Søn — „stod op og, idet de efter hans Opstandelse kom ud af Gravene, gik ind i den hellige Stad og viste sig for mange.“ St. Matthæus siger „mange af de helliges Legemer“ — det vil sige, de hellige Profeter, Præster og Konger fra fordums Tider stod atter op, foregribende den yderste Dag.

Kan vi forudsætte, at Abraham eller David eller Jsaias eller Ezechias skulde være bleven saaledes begunstiget og ikke Guds egen Moder? Havde hun ikke et Krav paa sin Søns Kærlighed, saa at han maatte give hende, hvad som helst han gav andre? Stod hun ham ikke nærmere end de største forudgangne Helgener? Og er det tænkeligt, at Gravens Lov kunde tilstede en Eftergivelse for, deres Vedkommende og ikke for hendes? Derfor siger vi trostigt, at vor Herre, som ved sin Lidelse havde skærmet hende imod Synden og dens følger, ikke tøvede noget Øjeblik med at udøse denne sin Lidelses fuldeste Fortjeneste saavel over hendes Legeme som over hendes Sjæl.

25. Maj.

Mater intemerata — uplettede Moder.

En anden Overvejelse, der har ledet fromme Tænkere til at tro paa Gudsmoders Optagelse i Himmelen efter hendes Død uden Oppebielse af den yderste Dags almindelige Opstandelse, er den, som hendes ubesmittede Undfangelse afgiver Stof til.

Ved hendes ubesmittede Undfangelse forstaaes ikke blot, at hun aldrig begik nogen Synd, hverken i Tanke, Ord eller Gerning, men ogsaa, at Adams Skyld, Arvesynden, aldrig var hendes Skyld, saadan som den ellers er en Skyld, der er knyttet til alle Adams andre Efterkommere.

Ved hendes Optagelse forstaaes, at ikke blot hendes Sjæl, men ogsaa hendes Legeme blev optaget til Himmelen efter hendes Død, saa at hun kun hvilede ganske kort Tid i Graven i Modsætning til de fleste andre, endog store Helgener, som endnu bier paa den yderste Dag, da deres Legemer skal opstaa.

En Grund til at tro paa Marias Optagelse er den, at hendes guddommelige Søn elskede hende for højt til at lade hendes Legeme forblive i Graven. En anden Grund — og den er meget væsentlig — er den, at hun ikke blot var vor Herre fær, som en Moder er sin Søn fær, men ogsaa, at hun var

saa over al forstand hellig og saa overstrømmende fuld af Naade. Adam og Eva var skabt retskafne og syndefri og havde modtaget Guds Naade i rigt Maal; følgelig vilde deres Egemer aldrig været smuldret hen til Støv, havde de ikke syndet; da først blev det sagt til dem: „Støv er du, og til Støv skal du vende tilbage.“ Derjom Eva, Guds Skønne Datter, aldrig vilde være bleven til Støv og Aske, om hun ikke havde syndet, maa vi da ikke sige, at Maria, der aldrig

syndede, bevarede den Gave, som Eva tabte ved at synde? Hvad havde Maria gjort for at forspilde den Forret, som var bleven givet vore første Forældre i Begyndelsen? Skulde hendes Skønhed forvandles til Forraadnelse og hendes pure Guld tabe sin Glans uden gyldig Grund? Umuligt. Derfor tror vi, at skønt hun for en stakket Stund døde, ligesom Herren selv, blev hun som han og ved hans almægtige Kraft atter oprejst af Graven.

(Fortættets.)

Nydala Kloster.

Af *Edw. Ortved.*

(Sluttet.)

I 1373 betroede Gregor XI abbed Sven Erlandson, tilige med abbederne af Gutvalla og Varnhem, det hverv at tæmme gotlænderne, der ikke vilde godkende kirkelovene angående visse testamenteres gyldighed, når de var udstedte på dødssengen. Samme Sven var med paa mødet i Örebro 1379 til forhandlingerne vedrørende st. Birgittas kanonisation. Af Nydalas øvrige abbeder er under Alvastra nævnt Folke, der var tilstede på Varbergmødet i 1343, Magnus, der 1483 blev abbed i Alvastra, og dennes efterfølger i Nydala, Thore. En del af de almenomfattende gaver er ligeledes anført under Alvastra og skal derfor ikke omtales her paa ny.

Den fremragende abbed Arvid Håkonson blev 1510 af abbed Henrik Tornekrans af Sorø udvalgt til underkollektar for Sverige, da Henrik havde faaet i hverv at indsamle afgifterne til stamklostret hele Norden over. Også hos Munkene i Citeaux var Arvid en betroet mand, eftersom han i 1518 blev sat som visitator og reformator for samtlige klostre i Sverige, Norge, Gotland og Lifland.

Men krank blev hans skæbne, da kong Kristiern II Tyran d. 1. februar 1521 på tilbagevejen fra sit stockholmske blodbad tog ind på Nydala. Abbed og konvent tog vel imod ham og det store følge, og kongen fordrerede deres bedste vin og fedeøksne, »for jeg, jer konge, vil gøre jer den ære at opæde, hvad I har, om da ikke jert forrådshus er ligeså bundløst som jer pung«. Næste morgen, kyndelmisse, da munkene lige var færdige med gudstjenesten, lod kongen i kirken abbeden selvsjette¹³⁾ eller selvsyvende¹⁴⁾ binde og kaste i det nærliggende vand, »blot fordi abbeden havde ladet endel fødevarer udbringe til at gemme i skoven, for at ikke alting skal blive fortæret, så der intet blev tilbage til konventets behov; der var nok i klostret til kongens og hans folks behov desforuden«. Lindstrøm¹⁵⁾ siger, at Kristiern druknede 11 munke foruden abbeden, og en kun ca. 40 år efter mordet forfattet krønike¹⁶⁾ beretter, at kun én munk blev frelst, »hvem kong Kristierns kancelliskrivere hjalp igennem deres kammer og ind på et privet, så han ikke blev funden«. Abbeden fik sig frigjort fra strikkerne og gav sig til at svømme, men med stik og hug tvang soldaterne ham ned igen, til også han druknede. Derpå lod kongen klostret plyndre.

Hvor kort tid Nydala stod uden konvent, ved vi ikke, men i 1523 var Alvastramunken Johannes Martini valgt til abbed, siden biskop Hans Brask pinselørdag samme år skriver til ham om at gendrive, hvad luthersksindede folk fremsætter til latterliggørelse af klosterfolk¹⁷⁾. Med ham må der så være kommet munke fra Alvastra, men af et brev af 6. sept. 1526 fra Hans Brask til Gustaf Vasa fremgår det, at »en hob af brødrene« dengang var udlændinge. Søndag d. 14. februar 1524 viede biskop Brask i Nydala abbeden, og næste dag genindviede han den skændede kirke med kapel, korsgang og begravelsesplads. I oktober s. ar

¹³⁾ Skibyske krønike og Roskilde årbog 1448–1549, begge i Monumenta hist. Dan. I bd., henholdsvis pg. 42 og 45 og pg. 348.

¹⁴⁾ Årbog 1286–1549 sammesteds pg. 290 og Mogens Madsens Series regum Daniæ i Mon hist. Dan. 2 r. 2 bd.

¹⁵⁾ Antecningar om Gotlands medeltid II pg. 202.

¹⁶⁾ Krønike fra Valdemar Atterdag til Kr. III i Mon hist. Dan. I 534.

¹⁷⁾ Handl. ror. Skand. hist XVII 124.

udsendte biskoppen til heboerne («dannemændene») af Synnerbo et åbent brev: »Abbed Jöns i Nydala har højlig klaget til Os over den store skade, som overgik Klostret både på gods og personer i Kong Kristierns tid, hvilken skade klostret sent eller aldrig forvinder, men han er kommet svarlig til agters og i stor fattigdom for klostrets store gæld, der for en stor del endnu er ubetalt.« Bispen udlover derfor 40 dages aflad for dem, der hjælper til, at munkeskæppen¹⁸⁾ erlægges rettelig til klostret efter gammel skik.

11. januar 1526 gav kong Gustaf klostret værnebrev, men kort efter døde abbeden pludselig, og da tillige priorren laa gigtsyg, og adskillige af brødrene som udlændinge var ubevandrede i svenske forhold, skrev Hans Brask 11. juli 1526 til konventet i bedste hensigt og pålagde det i kraft af den hl. lydighed (hvad han ingen magt havde til) at optage en fortegnelse over alt klostrets rørlige ejendele i overværelse bl. a. af biskoppens repræsentant og tilstille ham selv et eksemplar. Det tog kongen ham meget ilde op og lagde ham skarpt på sinde, at han havde intet med klostrets sager at skaffe.¹⁹⁾

Derimod meddelte Gustaf under 1. august 1527 konventet, at Truels og Peter Skriver skulde optegne al rørlig og urørlig ejendom, og Peter være klostrets foreløbige bestyrer. Allerede i september fik Truels det og dets indtægter i forpagtning, og i marts 1529 forlenedes kgl. foged Gotfrid Sure med det imod en årsafgift til kronen samt mod at ride selv fjerde og underholde de munke, som vilde forblive. Velsagtens gjorde han sig straks skyldig i utilbørligheder; thi inden en månedstid var han og hans mænd fældede under smålændingernes oprør. Da Johan Tureson derefter fik Nydala i forlening, var klosterbøndernes antal 252.

Mens Jöns Budde var abbed, havde i 1471 både kirke og kloster lidt meget ved en brand, men at der den gang havdes midler til istandsættelsen, ses af, at kirken fik en klokke, der var dobbelt så stor som ordensforskriften

¹⁸⁾ En skæppe korn, der efter ældgammel lovforskrift skulde ydes klostre årlig af hver gård.

¹⁹⁾ Hans Brask vendte sit land ryggen i 1527 og døde 1538 i det polske cistercienserkloster Lad, der ligger ved Marta i kreds Konin.

egentlig tillod: den vejede godt 500 kilo. Klokken opbevares i statens historiske museum i Stockholm. Den er meget rigt udstyret med fint udførte billeder og har bl. a. til indskrift: »År 1471 brændte klostret og klokken under abbed broder Johannes' styre.«

Klosterbygningerne er aldeles forsvundet. Den store kirke, af hvilken Nydala nuværende sognekirke er koret og tværskibet i mishandlet stand, havde hovedsagelig samme konstruktion som Alvastras.

Nærmeste station er Säfsjö på Malmö-Linköpingbanen; derfra 25 kil. landevej.

Klosterplaner i Sverige.

Et Kloster i Sverige! Ja, det lyder jo næsten lige saa utroligt som Vindyrkning i Lapmarken eller Palmer ved Polarkredsen. Og denne Gang behøver ingen advarende Raab mod katolsk Propaganda at lyde fra Statskirkedømmets Capitolium, thi Talen er her ikke om et »papistisk« Kloster. Mod dem bestaar stedse § 12 i Kgl. Forordning af 31. Oktbr. 1873: »Munke- eller Nonneordener eller Klostre maa ikke oprettes i Landet.«

Alligevel er der Klostertanker i Luften. Man har i Sinde at oprette et luthersk Kloster i Sigtuna. Den, som har fremført Tanken, er Rektor Manfred Björkquist, en Mand, hvis store Begejstring allerede før har vist sig at kunne udrette store Ting. Det er jo ikke et Kloster i egentlig Forstand, der skal rejse sig i den gamle Mälaren-Stad, som fordem omslutede Dominikanernes ældste Ordenshus i Sverige. Snarere er det, hvad vi Katholikker vilde kalde et »Exercitiehush«, et Sted, hvor den, der trænger til aandelig Hvile og Vederkvægelse, for nogen Tid kan trække sig tilbage.

Den planlagte Sigtuna-Stiftelse mødes med Sympathi fra mange Sider. Saaledes skriver den bekendte Billedhugger Carl Milles, Leder af Kunstakademiet i Stockholm, i »Tidskrift för det svenska folkbildningsarbetet«: En Fejl i Samfundet er, at Klosterlivets ensomme Celleliv betragtes som fuldkomment hørende til forbigangne Tider. I vore Dage er Adspredthed en nødvendig Ting, og Følgen deraf er, at Livet bliver mere overfladisk. Der findes sikkert Individier, der forstaar at afstænge sig for Verden for at kunne gennemføre deres Ideer, men de er

dog Undtagelser. Almindeligt er Klosterets Celleliv ikke, og det betragtes som en sygelig, forældet Fantasi. Hele min Ungdom igennem, ja lige til disse Dage har netop andre Menneskers Nærværelse været det, der hindrede min Tankeverden i at gøre noget — saa nær som at slaa lige Streger.«

Med ikke mindre Sympathi omfatter den bekendte Forfatter Algot Ruhe Klosterplanerne i Sigtuna og skriver saaledes herom i Tidsskriftet »Saisonen«: »Dette Hospits saa vel som den Skole, Stiftelsen har til Hensigt at grundlægge, har til Formaal fremfor alt at tjene Kirken i dens Arbejde for det unge Sverige.« Han paapeger videre, at Ærkebiskop Söderblom er en af Foretagendets ledende Mænd og haaber meget af dennes Frisind. Og han giver Grundsætningerne i Stiftelsens Program sin fulde Tilslutning.

Naar vi Katholikker ser, hvorledes Protestanter som Björkquist, Milles og Ruhe har faaet Blikket aabnet for dog nogle Sider af Klostervæsenets Nytte og Skønhed, kan vi kun med Glæde hilse denne Ytring af den Bevægelse, som den store norske Konvertit Dr. Krogh Tonning skildrede i sit Arbejde »Die Gnadenlehre und die stille Reformation«. Og ved Synet af Lutheranerne, som fejrer Reformationens 400 Aars Jubilæum ved Oprettelse af Klosterstiftelser, kommer vi uvilkaarligt til at tænke paa Søren Kierkegaards bekendte Ord: »Til det Kloster, fra hvilket Luther brød ud, skal Sagen føres tilbage.« (Jfr. M. C. Jensen: Hvem har Ret? 2. Oplag. Side 34.)

Klosterplanerne i Sverige er ikke uden Forbilleder i andre Lande. I England har der f. Eks. i mange Aar eksisteret protestantiske Klostre. Et af de mærkeligste af disse var Littlemore, grundlagt af Newman nogle Aar før hans Konversion og skildret i den interessante Indledning til »Kardinal Newmans Søndagsbog«.

I de protestantiske Klostre i det britiske Rige bruger man mere eller mindre tro at følge de store katholske Ordensstifters Regler. For Protestanter er det baade interessant og nyttigt at træffe katholske Præster. Selv havde jeg Lejlighed dertil paa mine Rejser i forskellige Lande flere Aar før min Konversion i Aaret 1897. Jeg stiftede Bekendtskab med Jesuiter, Redemptorister, Dominikanere, Benediktinere, Franciskanere, Kapucinere, Salvatorianere m. fl. Jeg beundrede ikke alene deres Lærdom og ukunstlede Fromhed, men ogsaa deres friske Humør og usædvanlige Takst, og jo mere jeg lærte dem at kende, desto større blev min Hengivenhed og Agtelse for dem.

Kulla pr. Odensviholm, Kalmar län, St. Stanislausdag 1917.

Gustaf Baron Armfelt.

Brudstykker.

(Det hænder ikke sjælden, at man dels under sin Læsning støder paa smaa interessante Bemærkninger, dels i Livet har Oplevelser, Smaasammenstød o. lign., som kunde være af Betydning for dette Blads Læserkreds at lære at kende, men som dog paa ingen Maade er i Stand til at give Stof til egentlige Artikler eller virkelige »Efterretninger fra Ind- og Udland«. Jeg har tænkt mig, om det ikke kunde være til Gavn og Glæde at prøve paa under den fælles Rubrik »Brudstykker« at samle denne Slags korte Beretninger; maaske man dog paa den Maade kunde redde fra Forglemmelse en hel Del Ting, som det var værd at huske, og som man ved Lejlighed kunde have god Anvendelse for. Idet jeg her selv »lægger for« med nogle saadanne Smaating, sker det med den indtrængende Opfordring, at interesserede Læsere vil hjælpe mig ved at samle og indsende lignende Bidrag, saa Rubrikken »Brudstykker« ikke altfor sjælden skal fremtræde i Ugebladet. N. H.)

1. I »Kirkehistoriske Samlinger«, IV Række, 3. Bind findes en Fortegnelse over en Del af Rektorerne ved Kathedralskolen i Aalborg. Om en af dem, der 1617 blev forflyttet til Thisted og blev Provst der, hedder det saaledes: »M. Svederus Pauli Kittingius, Alburgensis, volatico a primis juventæ annis ingenio præditus, et apud exteros Jesuitarum collegio aliquandiu associatus, sanio rem tamen ad mentem postea reversus etc. — — — paa Dansk: Magister Svederus Paulsen Kitting fra Aalborg var i sine første Ungdomsaar af et noget flygtigt Sind og var i Udlandet nogen Tid knyttet til et Jesuiterkollegium, men vendte dog senere tilbage til en noget fornuftigere Tankegang o. s. v.«

2. I det grundtvigske Ugeblad Kirke-Tidende finder man i Palmesøndagens Nummer et særlig slaaende Eksempel paa den grænseløse Uenighed, der hersker blandt selve Statskirkens Præster med Hensyn til saa afgørende et Spørgsmaal som den hellige Skrifts Betydning. Pastor Brücker mener ikke, at Gud har aabenbaret sig paa anden Maade for Jøderne end for Hedningerne og skildrer Israels Historie fuldstændig naturalistisk. Pastor Højmark er en skarp Modstander af ham og vil ingenlunde nægte Guds Aabenbaring i den gamle Pagt, men vil dog indrømme, at der i »Bibelens Skildring af Israels Historie har indblandet sig sagnagtige og urigtige Træk«. Og endelig anser Pastor Engberg »Menighedens hellige Skrifter for gudbeaandede og tror, det er efter Guds særlige Styrelse, baade at vi har faaet disse Skrifter og hverken andre eller flere i Bibelen«. Her er noget for enhver Smag — undtagen for dens, der gerne vil vide, hvad han skal tro.

3. Da Pastor H., der senere gik over til den katolske Kirke, endnu var Sognepræst i N., havde han skaaret

sig en lang, hvid Stok i sin Have, som han efter Gudstjeningen benyttede til at trække et Gardin hen foran Vinduet med i Koret, for at Altermaleriet ikke skulde blive ødelagt af Solskinnet. Men nogle Medlemmer af hans Menighed, der vidste, at han var meget katholsksindet, regnede ud, at omtalte Pind var »en Slav, Paven havde sendt ham til at velsigne Menigheden med« (1).

4. Samme Pastor H. besøgte nogen Tid efter sin Konversion en god Ven, der var Præst. Dennes Kone, en from og venlig Sjæl, spurgte i ramme Alvor, med hjertelig Bekymring: »Beder De nu nogen Sinde til Jesus?«

5. Hvor mange af Ugebladets Læsere ved mon, at den lutherske Kirke i Grunden ikke er forskellig fra den katholske? Det hedder nemlig i Confessio Augustana, den augsburgske Trosbekendelse, som alle danske lutherske Præster er forpligtede til at tro paa og lære efter, saaledes i den 21. Artikel: »*Haec fere summa est doctrinae apud nos, in qua cerni potest, nihil inesse, quod discrepet a scripturis, vel ab ecclesia catholica vel ab ecclesia romana, quatenus ex scriptoribus nota est*, paa Dansk: Dette er omtrent Hovedsummen af vor Lære, i hvilken det kan ses, der intet findes, som afviger fra Skriften eller fra den katholske Kirke eller fra den romerske Kirke, for saa vidt som den er bekendt efter Kirkefædrene.« Ti Aar senere (1540) tilføjede man i en ny Udgave efter »scriptoribus« Ordet »probatis«, d. v. s. »de anerkendte«, saa havde man en Bagdør at smutte ud af, om nogen vilde frembæve disse Ord for stærkt. Men dette Ord staar ikke i den Tekst, der forpligter de danske Præster, og alligevel tog man det for en Snes Aar siden en dansk luthersk Præst meget ilde op, da han hævdede, at efter Bekendelsens Ord var han i Grunden forpligtet til at stemme overens med den katholske Kirkes Lære.

Et Dødsfald.

En ung Pige, Valborg C., der var gaaet over til den katholske Tro, men opdragen protestantisk, blev pludselig syg og døde i en Alder af 20 Aar paa St. Valborgs Dag den 1. Maj.

Skønt denne Hændelse er trist, især for hendes kære, var den næppe bleven fremdragen her, hvis der ikke havde været særlig Anledning dertil.

Hendes Forældre er Protestanter, og man kan derfor

ikke vente nogen dybere Forstaaelse hos dem af deres, forøvrigt eneste, Datters Tro.

Hendes Skriftefader, der kom for at besøge hende under hendes Sygdom, fik ikke Lov til at komme ind til hende, saa hun, der havde modtaget Paaskekommunion, alligevel døde uden de sidste Sakramenter. Dog ikke nok hermed. Hun blev begravet af en protestantisk Præst.

Man kan vel ikke bebrejde hendes Forældre noget; dog maa man uvilkaarligt spørge, hvordan det forholder sig med vore — Katholikkernes — Rettigheder, naar en Præst af et andet Trossamfund virkelig mener at have Ret til at begrave en Katholik. Vi maa huske paa, at det her drejer sig om et Menneske, som af fri Vilje var gaaet over til den katholske Kirke og med Tro og Begejstring deltog i dens Liv, mens hun levede.

Derfor maa der spørges: Har virkelig en Præst af et andet Trossamfund Lov til uhindret at foretage en Form for Begravelse, som man kan gaa ud fra var imod den afdødes Ønske og Vilje?

Jeg mener Nej.

For at hendes Venner her i Byen samlede kan faa Lejlighed til at hjælpe hende, vil der Lørdag d. 19. Maj Kl. 8¹/₂ blive læst en Sjælemesse for hende i Jesu-Hjerte-Kirke, ligesom hun ogsaa anbefales til de troendes Forbøn.

dt.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Forhenværende Kirkeforstander for St. Ansgars Menighed, Hr. Konsul A. Hitzinger, har paa en overordentlig smuk og paaskønnelsesværdig Maade tilkendegivet sin vedvarende levende Interesse for St. Ansgars Kirkeskole. Han har nemlig under 2. April overgivet til St. Ansgars Menigheds Forstanderskab en Sum paa 2500 Kr. i Københavns Kreditforenings Obligationer til 4 0/0. Gaven skal bære Navnet: *Konsul og Grosserer Albert Hitzinger og Hustrus Skolelegat*, og Renterne (100 Kr.) skal ifølge Legatstifternes Ønske anvendes dels til Anskaffelse af Syartikler for Elever i Pigeskolen, dels til Skolebørnenes Bispising i Vintermaanederne. Det er glædeligt at se et saadant prak-

tisk Bevis for, at der iblandt Menighedens Medlemmer findes nogle, som virksomt søger at lette og støtte Kirkens Arbejde og fremme dens vidtforgrene Virksomhed. Der findes imidlertid endnu mange Opgaver og Formaal, hvor Hjælp baade vil være baade betimelig og nødvendig. Hvem vil være den næste til at yde sin Skærv for at sikre Kirkens Fremtid ogsaa i materiel Henseende?

— St. Elisabeths Hospital, som nylig har udsendt sin Aarsberetning for 1916, har i Aarets Løb gennemsnitlig haft 64 syge daglig. Der er i 1916 afgaaet 61 Patienter ved Døden (imod 73 i 1915), en høj Dødelighedsprocent, som dog skyldes den Omstændighed, at Hospitalet hverken afviser meget gamle eller haabløst syge Patienter; derfor afgik ogsaa fem Patienter efter ikke engang eet Døgns Ophold paa Hospitalet ved Døden. Overlæge N. P. Ernst har, siden Hospitalet aabnedes i 1905, uafbrudt været dets første Læge og ved sin store Dygtighed bidraget meget til dets Fremgang og Anseelse.

— Det var en smuk Højtidelighed i Søndags i St. Annæ Kirke paa Amager. Til sin Overraskelse og store Glæde saa Menigheden for første Gang sin Ungdom, for nylig samlet i de to Foreninger *K. U. F. S.* (Katholsk Ungdomsforening for Sundby, og *Regina Virginum* (Jomfruenes Dronning), i Fællesskab gaa til Herrens Bord. Det var virkelig en glædelig Begivenhed, ikke blot for de unge, men særlig ogsaa for Præsterne og hele Menigheden. Nu synes det altsaa — takket være Hr. P. Jaworskis og Søstrenes utrættelige Arbejde — efter flere forgæves Forsøg at ville lykkes, at knytte de unge i Menigheden nærmere til hverandre, til deres Præster og til Ungdommens trofasteste Ven og Hjælper i Tabernaklet, og saaledes bevare dem for Kirken og Menigheden. — Der blev derfor holdt Sangmesse Kl. 8. I en lille hjertelig Tale udtalte Pastor Jaworski sin Glæde over det herlige Syn, den talrig forsamlede Ungdom frembød for Menigheden. Gaaende ud fra den h. Skrifts Ord: »Ve den, der staar alene«, talte Prædikanten saaledes: »Ve den unge Sjæl, der staar alene i Kampen mod det onde i sit eget Hjerte. Ve den unge Sjæl, der staar alene i Kampen mod den til Synd lokkende Verden omkring os. Ve den unge Sjæl, der staar alene i Kampen mod selve den onde Fjende, der særlig gør Jagt paa Ungdommen. Men den, som slutter sig til disse Foreninger, staar ikke alene mere. Her finder han al mulig Opmuntring og Støtte, her føres han ofte til Ungdommens Frelser i den h. Kommunion, der giver og bevarer den rene Ungdomsglæde og styrker til Bestandighed i Kampen mod det onde. Derfor fortjener Foreningerne almindelig Tilslutning fra de unges Side, men ogsaa hos den øvrige Menighed den største

Interesse og al mullig Støtte«. — Maatte Ungdommens guddommelige Ven og »Jomfruernes Dronning« velsigne disse to haabefulde Foreninger.

Aarhus. Da den største Del af de 1200 østrigske og tyske Fanger, der kommer til Lejren ved Bækkelund pr. Viborg, er Katholikker, og da der nok vil gaa længere Tid, inden Sjælesorgsforholdene er ordnede, har Præsterne i Aarhus tilbudt sig foreløbig at ville overtage Pastorationen af disse saarede Soldater. Den højjærværdigste Hr. Biskop tog med Glæde imod dette Tilbud. *Pastor Geller* vil i nær Fremtid tage stadigt Ophold i Hald, og da Barakkerne endnu langt fra er færdige, vil han indtil videre bo i Pavillonnen ved Søen. Den østrigske Gesandt har af Hans Kongelige Højhed Prins Valdemar allerede opnaaet Tilsagn om, at der skal bygges et Kapel i Fangelejren.

Bornholm. Paa denne skønne danske Ø i Østersøen har Dominikanerpatre nu arbejdet i godt et halvt Aar, uden at vi her i Ugebladet har faaet Lejlighed til at høre videre om dem. Nu meddeles dog, at der — foruden Kapellet i Rønne — til 1. Juni skal aabnes et lille Kapel i Aakirkeby. Der er i denne By lejet et lille Hus, hvor de c. 150 Polakker, der findes paa Øen, langt lettere kan naa hen end til det forholdsvis fjerne Rønne. Desværre mangler det meste til et saadant lille Kapels Udstyrelse, især dog et Ciborium og et Røgelsekar, som det allerede flygtigt blev nævnt i forrige Nummer. Hr. Pastor Zoetmulder haaber, at en eller anden, der læser dette, vil komme ham og hans travle Virksomhed blandt Polakkerne til Hjælp og snarest muligt prøve paa at afhjælpe de værste Savn. (Husk: *Qui cito dat, bis dat* — den, som giver hurtigt, giver dobbelt.) Hans og Hr. Pastor Nielens Adresse er: Østervoldgade 27, Rønne. — I Rønne har Søstrene af det hellige Blod ogsaa en lille Virksomhed i Krystalgade 18; de har især i den senere Tid faaet ikke saa lidt mere at udrette med Sygepleje og Sprogundervisning, end de straks havde.

Syd-Amerika. (Bolivia) Til Apostolisk Internuntius af Bolivia er Ærkebiskop Rudolfo Caroli for nylig bleven udnævnt af Benedikt XV. Den nye Internuntius har de sidste fire Aar beklædt Bispestolen i Ceneda-Vittorio ved Treviso i Italien.

Rom. Under stor Højtidelighed fandt der den 29. April i St. Peterskirken en Beatification (Saligerklæring) Sted af særlig Interesse. Det var den ærværdige Giuseppe Benedetto Cottolengo, Kanonikus og Grundlægger af det første »guddommelige Forsyns Asyl« for fattige, syge og hjælpeløse i Turin, død den 30. April 1842, som den Dag blev rykket Kirkens Helgenskare saa nær. Paven, en Mængde Kardinaler og 25.000 andre overværede den smukke Høj-

tidelighed. — 6. Maj blev den ærværdige Anna, ubeskoet Karmeliterinde og den h. Teresas Ledsagerinde, død i Anvers i Belgien i Aaret 1628, ligeledes erklæret salig.

— Ligesom de to gamle Basilikaer, Peterskirken og Laterankirken, alt længe har haft egne Seminarier knyttede til sig: *Seminario Vaticano* og *Seminario Laterense*, hvis Studenter fungerer ved alle større kirkelige Ceremonier, vil nu ogsaa den tredje store Basilika, St. Maria maggiore, efter dets Ærkepræsts, Kardinal Vannutellis Anmodning faa sit eget Seminarium. Pave Benedikt har bestemt, at det capranikanske Kollegium, i hvilket han selv har studeret, skal knyttes til nævnte Kirke. Rektoren for Kollegiet skal i Fremtiden være Domherre ved Kirken.

Nord-Amerika. (U. S. A.) Dr. Blenk, Ærkebiskop af New Orleans, er afgaaet ved Døden i en Alder af 61 Aar. Ærkebiskoppen var født i Bayern af protestantiske Forældre, men traadte i en ung Alder over til den katolske Kirke. 29 Aar gammel blev han Præst og var i Halvfemsjerne ansat ved den Apostoliske Delegation for Cuba og Porto Rico, da han i 1899 udnævntes til Biskop paa sidstnævnte Ø. I 1906 forflyttedes han til New Orleans som Ærkebiskop i denne store By.

In memoriam. I Dag (d. v. s. Søndag den 20. Maj) er det et Aar siden, vor trofaste Ven og Trosfælle, Ansgariusforeningens Formand, cand. mag. H. Kejser afgik ved en tidlig og uventet Død. Requiescat in pace. N. H.

Bedes bemærket. Klage over udeblevne eller for sent kommende Ugeblade skal **ikke** rettes til Redaktøren, som intet har dermed at gøre, men enten til Postvæsenet eller Boghandelen eller Ekspeditionen, alt eftersom man har bestilt Ugebladet gennem det første eller andet eller tredje af disse Steder.

Inserat. Undertegnede tillader sig herved at meddele, at Broderskabet til Jesu Hjerter for de døende nu snart vil kunne begynde sin Virksomhed. Magister.

Bekendtgørelse.

Paa Anden Pintsedag agter den højærværdigste Biskop i St. Ansgars Kirke at meddele Firmelsens hellige Sakramente til de voksne. De, som endnu ikke har modtaget dette Sakramente, anmodes om snarest muligt at melde sig der, hvor de er bleven optaget, og at overvære det offentlige, forberedende Foredrag i St. Ansgars Kirke **Søndag d. 20. Maj Kl. 5** Efterm.

Bliv Medlem af „Katholsk Ungdomsværn“!

Mindste Bidrag er 5 Øre om Ugen = 22 Øre om Maanedens = 2,64 Kr. om Aaret. Indmeldelse sker ved skriftlig eller mundtlig Henvendelse til Kassereren, Hr. Murermester A. V. Günther, Bangertsgade 11, Kbhvn. N. Telefon 4110.

I **Pintsebogen** (2. Udgave, 75 Øre indb.) findes alle Bønner til Novenen og den h. Alfons Liguoris smukke Betragtninger.

Ungdoms-Sommerfest.

Bestyrelserne for nedennævnte Foreninger indbyder herved alle unge Katholikker og deres Forældre til at deltage i en Sommerfest **Søndagen d. 17. Juni**. Udførligt Program vil senere blive bekendtgjort. Festen tænkes afholdt i **Bagsværd Kro***) og vil hovedsagelig komme til at bestaa i Opførelsen af et Lystspil med efterfølgende selskabeligt Samvær.

Academicum Catholicum.
Birgillaforeningen.

Agnesforeningen.

Den katholske Højskole.

Fidelitas.

Katholsk Ungdoms Forbund (K).

Katholsk Ungdoms Forbund (S.)

Katholsk Ungdomsværn.

Mariakongregationen af Ap. Dr. Mariakongregationen f. Ynglinge.
Ungpigeforeningen Regina Virginum (Amager). Unio.

*) NB. Saafremt Trafikforholdene til den Tid gør det muligt.

Mariakongregationen for Mænd slutter sine Møder Torsdag den 17. Maj (Kristi Himmelfart) Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften i Jesu Hjertes Kirke med Prædiken, Festandagt og Te Deum.

Katholsk Boghandel.

Daglig 9—6, Lørdag 9—8. Stenosgade 3. Tlf. Vester 3930.

Pintsebogen, Ny (2.) Udgave, smukt indb. 0,75. — Majmaaned. Bønner og Betragtninger 350 Sider 1,00. — Jesu Hjerte-Andagten. Ny Udgave. Indb. 1,50, 1,75, 3,00. — P. Breitung: Overraskelser fra Abeteoriens og Udviklingslærens Omraader 1,75 indb. i komp. Bind 5,50. — Lasserre: Vor Frue af Lourdes, 387 Sider. Med Ill. neds. 0,50. — J. L. V. Hansen: Luther og Grundtvig, 250 Sider, 0,25. — Et Alvorsord til kristne Brude- og Ægtefolk 0,35. — Ægteskabet i religiøs Belysning, 60 Sider 0,25. — Anna Slott-Møller: Nationale Værdier 4,00. — Harald Slott-Møller: Kunstens Kilder 3,50. — St. Antonius af Padua. Med Ill. 2,50 Indb., 3,75. — Augustins Bekendelser. Med Indledning ved G. Jørgensen 1,00. — Saksens Danmarkshistorie ved Olrik, 2. Bind, Indb. 10,00. — Katholsk Praksis, 207 Sider 0,40. — Et Ord til hver Dag, saml. af Niels Hansen, 2. Udg. 0,15. — Thomas a Kempis 1,50. Indb. 2,65, 3,00. — Katholsk Arbog 1917 Med Tillæg: Katholsk Bogfortegn. Ialt 185 Sider 1,00.

Majandagten.

	Søn- og Festdage	Hverdag
St. Ansgars Kirke.....	Kl. 8	Kl. 8
Jesu Hjertes Kirke.....	» 7 $\frac{1}{2}$	» 7 $\frac{1}{2}$
St. Josefs Kirke.....	» 3	» 7 $\frac{1}{2}$
St. Knuds Kapel.....	» 3	»
Immaculatakirken.....	» 2 $\frac{1}{2}$	» 7 $\frac{1}{2}$
Rosenkranskirken.....	» 5	» 7 $\frac{1}{2}$
Assumptionskapellet.....	» 2	» 2
St. Annæ Kirke.....	» 8	» 8
St. Andreas Kirke.....	» 7	» 7 $\frac{1}{2}$

Kirkelig Kalender.

20. Maj. 6. Sønd. e. Paaske.	27. Maj. Pintse-Søndag.
21. — M. Oktavdag.	28. — M. 2. Pintsedag.
22. — Ti. Oktavdag.	29. — T. 3. Pintsedag.
23. — O. Oktavdag.	30. — O. Tamperfastedag.
24. — To. Oktav af Chr. Him.	31. — To. Oktavdag.
25. — Fr. Gregor VII, Pave og Bekender.	1. Juni. F. Tamperfastedag.
26. — L. Vigiliedag. (Fastedag.)	2. — L. Tamperfastedag.

St. Knuds Kapel. Mariabørns-Kongregationen af den ubesmitte Undfangelse holder Fælleskommunion Sønd. d. 20. Kl. 7 Morgen.

Ansgariusforeningen.

Denne Forening, hvis Formaal er Udbredelse af katholsk Litteratur og Udgivelse af Ugebladet, bør i dette Aar have ganske særlig Fremgang. Den talte ved Nytaarstid ganske nær op til 500 Medlemmer, den bør ved Aarets Slutning have mere end 600 Medlemmer.

Det aarlige Medlemskontingent er kun 2 Kroner.

Alle gamle og nye Medlemmer faar ved Betaling af Aarskontingent frit tilsendt

**Katholsk Aarbog
for 1917**

og

Katholsk Boghandels Katalog,

to uundværlige Haandbøger for enhver, der ønsker at følge med i den katholske Kirkes og Litteraturs Udvikling her i Landet.

Indmeldelser

modtages hos Bestyrelsesmedlemmerne: Arkivsekretær F. J. West, Pastor F. Ronge, Kandidat Josef Hoffmann, Hofjægermester Garth-Grüner, Trafikassistent Gravgaard, Redaktør Niels Hansen; samt Kontoret, Bredgade 69, 2. Sal o. G., København K.

† At min kære Datter, **Henriette Caroline Rasmussen,** Søndagen den 13. ds. er afgaaet ved Døden bekendtgøres, herved for deltagende Slægt og Venner.

H. Rasmussen, Smødemester,
Meinungsgade 17.

Begravelsen har fundet Sted. Den kære afdøde anbefales til de troendes Forbøn.

Vincentsforeningens Kransekort faas hos Præsterne ved St. Ansgarskirken (Bredgade 64'), Rosenkranskirken (Boysegade 8), St. Josefskirken (Griffenfeldtsgade 44), St. Andreaskirken (Ordrup), St. Annæ Kirke (Sundby) og hos Murermester A. V. Günther, Bangertsgade 11, samt gennem Telefon 138.

K.U.B. (Katholsk Underretnings Bureau), et Samfund af katholske, akade- miske Lægfolk, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katholikker, som maatte ønske at faa nøjere Kendskab til den katholske Kirke. Henvendelser, for alle behandles som fortrolige. bedes rettet til Sekretæren, Magister Mathæus Hansen, Hovmarksvej 30, Charlottenlund.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 21.

Søndag den 27. Maj.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Til Pintsefesten. — Maj Maaned. — Tetzels og Afladsprædikenen. — Lithauerne. — Nye Bøger. — Efterretninger fra Ind- og Udland: Bornholm. Rusland. Rom. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

359.

Pintseild.

Atter har Foraaret holdt sit straalende Indtog i vore nordiske Lande. Knopperne brister paa Buske og Træer. Det grønnes paa Ager og Eng. De lyse Nætter lægger deres dæmrende Skær over Skov og Mark, og Midnatssolen har begyndt at kaste sin Eventyrglans ind over Finmarkens Kyster.

Men det er ikke Naturens Vaarbud i Lys og Farver og spirende Liv, vi mindes i Dag. Det er den Aandens hellige Vaar, der gav Grovejr for Herrens Grøde, da Apostelskaren rustedes med Kraft og Ild fra det høje til sit store Værk. Thi vi fejrer i Dag Guds hellige Kirkes Fødselsfest og dvæler i Tanken ved alt, hvad Guds hellige Aand, Aanden over alle Aander, har gjort i Tidernes Løb til Christi Riges Udbredelse og Befæstelse Verden rundt.

Hvor sporer vi ikke tydelig den Helligaands Ild og Kraft i det verdenserobrende Arbejde, Apostlene og deres Efterfølgere har udført helt til vore Tider! Har vi nogen Sinde for Alvor overvejet, hvad denne vældige Aandsmagt, den katholske Kristendom, har udrettet her i Verden? Hvor har den ikke omformet og omdannet Samfundet — af

vilde, halvbarbariske Folkestammer, hvis eneste Lyst var Krig og Røveri, hvis eneste Lov var den stærkeres Ret, har den skabt fredelskende, lovlydige Folk. Sæder og Skikke har den forandret, hjulpet de undertvungne og smaa i Samfundet, kuert tyranniske og egenmægtige Fyrster. Thi den Civilisation, vi lever paa, og hvis Goder vi nyder — den er grundlagt af hin Kirke, der fik sin Ilddaab paa Pintsefesten i Jerusalem, den hellige katholske Kirke.

Og Pintseilden har brændt i Herrens Helligdom i lyse og i mørke Aarhundreder. Altid stod Kirken midt i Verdenshavets fraadende Bølger som det store, mægtige Fyrtaarn, hvis flammende Lysskær viste Menneskebørnene Vejen mellem de farefulde Klipper og Rev til den sikre Himmlhavn.

Da det stolte romerske Rige var styrtet, da den romerske Ørns Vinger for stedse var knækket, blev Rom Midtpunktet for det kirkelige Liv. Det var og er Sædet for den mægtige Centralledelse, der holder samlet i sin Haand de tusinde Traade, som gør Christi Kirke til et harmonisk Hele, til en majestætisk Enhed. Fra Rom lød Hyrderøsten, der med Salvellsens Glød fra det høje tolkede den evige Sandhed i dens Forhold til Tidens store Spørgsmaal. Der skulde i Sandhed en Aandens Kraft til for at iværksætte de Reformere i Samfundslivet, som Christi Evangelium nødvendigjorde. Tænk f. Eks. paa Slavernes retsløse Stilling! Ved en af de store Gladiator kampe under Kejser Trajan maatte ikke mindre end 10,000 Slaver ofre deres Liv til Tilskuernes Forlystelse. Energisk og bestemt forlangte Kirken Slavernes Frigivelse. Under den samme Kejser Trajan blev den romerske Præfekt Hermes Kristen og frigav paa sin Daabsdag 1250 Slaver. Under Diokletian gav Præfekten Chromatius 1400 Slaver Friheden. To egne Ordener blev i Middelalderen stiftet til Løskøbelse af Slaver i muhaindanske Lande. Pave Paul III belagde Slavehandlere og Slaveejere med Kirkens Band. Pave Urban VIII ekskommunicerede enhver, der krænkede Indianernes Frihed.

En anden kæmpemæssig Opgave fremstillede sig for Kirken: Arbejdet for at hæve Kvindens Værdighed og give hende den agtede Stilling i Samfundet, som tilkom hende. Ogsaa dette har Kirken magtet under usigelige Van-

skeligheder. Det er den katholske Kirkes udødelige Hæder, at den altid er traadt i Skranken for Ægteskabets Enhed og Hellighed og saaledes har værnet om Kvindens Værdighed, Barnets Velfærd og Grundvolden for Famililykken. Mægtige Fyrster forstødte imod Guds Lov deres retmæssige Hustruer og søgte ved Trusler og Løfter, ved Smiger og Rænker at bevæge Kirken til at erklære det gyldige Ægteskab for ugyldigt, det uopløselige for opløst og gøre den til medskyldig i deres Udskejelser. Forgæves! Altid fandt den svage Kvindes krænkede Ret i Kirken en trofast og uforfærdet Beskytter.

Dog, hvem kan opregne alle de Fortjenester, Christi hellige Kirke har indlagt sig af Menneskehedens Vel under sin Kamp for at realisere guddommelige Tanker i en syndefuld Verden! Saa sømmer det sig da til visse, at vi fejrer Kirkens Fødselsdag med Bøn til Pintsefestens store Aand — Takkens Bøn for, hvad Han gennem Kirken har virket til udødelige Menneskesjæles Vel. Og hertil knytter vi den varme, inderlige Bøn, at Pintseilden maa brænde i vore Hjerter, saa vort Liv maa bære Vidnesbyrd om, at vi er Børn af den Kirke, der døbttes med Ild fra det høje.

K. Kjelstrup.

Til Pintsefesten.

Gud Helligaand, du een af trende,
 som vi tilbeder tre i een,
 lad mig dit Væsens Højhed kende,
 og lad min Sjæl dig spejle ren,
 saa jeg som Dug paa Livets Vang
 maa bæve med din Glans i Fang.

Du Sjælens Salvelse, Guds Finger,
 gør karsk min Sjæl for alle Brøst,
 at som en Fugl paa Bønnens Vinger

den svæver op til dig, Guds Trøst;
 indvi den til en Bo i Løn
 for dig, Gud Fader og Gud Søn..

Du Sandheds Hånd, som Sol du stige
 op over Jordelivets Rand,
 saa Nattens Røgleri maa vige
 og intet Blikket hilde kan,
 lad brydes i syvfoldigt Gal
 dit Lys i min Naturs Krystal.

Guds Hånd, som svæved over Vandet,
 og Livets Grøde var deri,
 da i sit Billed Gud os danned,
 du talte med i Almagts »vi«,
 dit Værk er sygt, min Sjæl er saar,
 dit Billed lider ilde Raar.

Du, som Guds Væsens Løndom kender,
 gør den til mine Længslers Ly;
 du Hånd, som Faderen udsender
 for Jordens Hasyn at forny,
 ak, røgt dit Hverv, min Muld er gold,
 byd Livet spire tusindfold.

Om Søn og Fader hisset slynges,
 om Gud og Skabning her dit Baand,
 i Rærligheden at forynges
 derom jeg frygler, Helligaand;
 dens søde Lænker slaa mig i,
 og lad mig aldrig vorde fri.

Johs. Frederiksen.

Maj Maaned.

Af Kardinal Newman.

(Sluttet.)

26. Maj.

Rosa mystica — den hemmelighedsfulde Rose.

Maria er den smukkeste Blomst, som nogen Sinde er set i den aandelige Verden. Det er ved Guds Naades Magt, at der overhovedet nogen Sinde fra denne golde, øde Jord er spiret Hellighedens og Ærens Blomster frem. Og Maria er deres alles Dronning. Men da det er aandelige Blomster, Talen er om, kaldes hun for en Rose, thi den er af alle Blomster den allerstørste.

Men hun kaldes videre den mystiske, d. e. den hemmelighedsfulde eller skjulte Rose. Hvorledes er hun mere skjult for os end andre Helgener, siden vi knytter denne særlige Tilføjelse til hendes Navn? Svaret herpaa bringer os en tredje Grund til at tro paa Foreningen af hendes hellige Ægeme med hendes Sjæl straks efter hendes Død og dets Optagelse til Himmelen i Stedet for dets Hvile i Graven til den almindelige Opstandelse paa den yderste Dag.

Sagen er nemlig den: Hvis hendes Ægeme ikke er optaget til Himmelen, hvor er det saa? Hvoraf kommer det, at det er skjult for os? Hvorfor hører vi aldrig, hvor hendes Grav er? Hvorfor har man

ingen Relikvier af hende som af saa mange andre Helgener?

Det er næsten et naturligt Instinkt, der faar os til at vise Ærbødighed for de Steder, hvor vore døde er begravede. Derfor jordfæster vi vore døde med Ærefrygt. Da vor Herres Ægeme blev taget ned fra Korset, blev det bisat i en smukt udhugget Klippegrav, og de Kristne drog fra de tidligste Tider til Jerusalem for at besøge Herrens Grav. Og da forfølgelsens Tid var til Ende, kunde de endnu mere henvende Opmærksomheden paa de helliges Ægemer, som St. Stefans, Peters, Pauls og andre Martyrers og Helgener. De blev ført til de store Byer, ja Dele af dem bragt til det ene Sted efter det andet. Det har saaledes fra de ældste Tider været et Særkende for Kirken, at den var fuld af Ærefrygt overfor de helliges Ægemer. Hvis der var nogens Ægeme, man vilde have passet paa med særlig Omhu, vilde det have været den hellige Jomfru Marias. Hvorfor hører vi da intet om hendes jordiske Levninger? Hvorfor er hun saaledes den hemmelighedsfulde Rose? Der synes kun at være et eneste Svar herpaa — fordi hendes hellige Ægeme er i Himmelen, ikke paa Jorden.

27. Maj.

Turris Davidica — Davids Taarn.

Et Taarn er i sin simpleste form en Bygning til Forsvar mod fjender. David, Israels Konge, byggede i dette Øjemed et berømt Taarn; og som han er et forbillede paa vor Herre, er hans Taarn et Billede paa dennes jomfruelige Moder. Og saa kaldes hun da Davids Taarn, fordi hun saa glimrende udfyldte sin Opgave, at beskytte sin guddommelige Søn imod hans fjenders Angreb.

Det er en almindelig Indbildning hos dem, der ikke er Katholiker, at den Ære, vi viser Maria, strider mod den Dyrkelse, vi yder Jesus, at hun, med andre Ord, hos Katholikerne overfygget ham. Men dette er ganske det modsatte af Sandheden.

Chi hvis Marias Ære er saa stor, hvor meget større maa da ikke hans være, der er hendes Herre og Gud? Han er uendelig ophøjet over sin Moder, og al den Naade, der fyldte hende, er kun overstrømmende Overflod af hans ufattelige Hellighed.

Historien aflægger det samme Vidnesbyrd. Se paa de protestantiske Lande, som for snart fire Aarhundreder siden opgav al Andagt til hende i den Tanke, at, naar de bortjog hende fra deres Bevidsthed, vilde de ophøje hendes Søns Lovprisning og Ære. Hvad er følgen bleven af denne vanhellige Handle-

maade overfor hende? Ganske det modsatte — de Lande, der handlede saaledes, som f. Eks. Tyskland, Schweiz og England, har i stor Udstrækning ophørt med at tilbede ham og opgivet Troen paa hans Guddom, medens den katholske Kirke altid og alle Vegne tilbeder Kristus som sand Gud og sandt Menneske. Paa denne Maade ser vi, at Maria har været og stedse er et Davids Taarn.

28. Maj.

Virgo potens — mægtige Jomfru.

Naturens store Rige, som vi har for vore Øjne baade Dag og Nat, styres efter faste, bestemte Love, som Skaberens een Gang for alle har forordnet og staaet fast, og ved disse underfulde Love er den timelige Verden sikret mod væsentlig Overlast og Undergang. Der kan opstaa indbyrdes Uoverensstemmelse og indtræde endogsaa store Forandringer, men i sin Helhed synes den timelige Verden at være indrettet til at bestaa for stedse. Derfor udbryder ogsaa Psalmisten: „Han har grundfæstet Verden, som ikke skal rokke.“

Saadan er Naturens Verden; men der er en anden, endnu vidunderligere Verden. Der er en anden, endnu vidunderligere Magt, der formaar at forandre og kue denne synlige Verden, ophæve og modvirke dens Love: det er Englenes og Helgenernes, Kirkens og dens Børns Verden; og det Daa-

ben, ved Hjælp af hvilket de behersker dens Love, er Bønnens Magt.

Ved Bøn kan alt det udrettes, som rent naturligt er en Umulighed. Noa bad, og Gud lovede, at der ikke atter skulde komme en flod og drukne Menneskeheden. Moses bad, og ti forfærdelige Plager kom over Ægyptens Land. Elias bad, og der kom Ild ned fra Himmelen. Elisæus bad, og den døde blev levende. Ezechias bad, og Assyrenes store Hær blev fældet og tilintetgjort.

Det er derfor, Maria kaldes den mægtige Jomfru, fordi hun mere end nogen anden, mere end alle Engle og Helgener, har denne Bønnens store, denne alt overvældende Gave. Ingen har Adgang til den Almægtige, som Guds Moder har det; ingen har saadanne Fortjenester som hun. Hendes Søn nægter hende ikke, hvad hun beder ham om — derpaa beror hendes Magt. Saa længe hun forsvaret Kirken, kan hverken det høje eller det dybe, hverken Mennesker eller onde Aander, hverken mægtige fyrster eller menneskelig Snedighed eller folkenes Voldsomhed volde os nogen Ulykke; thi Menneskelivet er kort, men Maria hersker foroven, altid vor Dronning.

29. Maj.

Auxilium Christianorum —

de Kristnes Hjælp.

Siden sin Optagelse til Himme-

len har vor Dronning været Redfæbet for tallose Naadegaver til Guds udvalgte folk paa Jorden og til hans hellige Kirke. Naar vi paakalder hende som de Kristnes Hjælp, tænker vi herved ganske særlig paa fem Lejligheder, der mere eller mindre er knyttede til Rosenkransen.

Den første Gang var ved selve Rosenkransens Indstiftelse af St. Dominicus, da denne ved den hellige Jomfrus Hjælp havde standset og kuldkaftet Albigenernes forfærdelige Kætteri i Syd-Frankrig.

Anden Gang var den store Sejr, den kristne Flaade i Aaret 1571 ved Lepanto vandt over den mægtige tyrkiske Sultan, som Svar paa Rosenkransbroderfabernes Bønner hele den kristne Verden over; til Tak for denne Sejr indførte den h. Pave Pius V Anraabelsen af Maria som De Kristnes Hjælp i det lauretanske Litani, og hans Efterfølger Gregor XIII gjorde den første Søndag i Oktober, da Sejren blev vundet, til Rosenkranssøndagen.

Den tredje og fjerde Gang var ogsaa Sejre over det kristne Europas gamle Arvefjender, Tyrkerne, først ved Wien og siden i Ungarn, hvilke Sejre gav Rosenkransandagten ny Vækst og dens Udøvere endnu flere Naadesbevisninger.

Og femte Gang var endelig Genoprettelsen ved forrige Aarhundredes Begyndelse af Pavens verdslige Magt, som Kejser Na-

poleon I havde berøvet ham, men som da atter lykkeligt blev givet ham tilbage.

30. Maj.

Virgo fidelis — den tro Jomfru.

Ved Ordet Troskab forstaar man villig Opfyldelse af de forpligtelser, man har paataget sig. Det anvendes endog om den almægtige Gud selv, som i sin store Kærlighed til os har værdigedes at ville begrænse sin egen Magt ved den forjættelse, han har givet Menneffene, og den Pagt, han har sluttet med dem. Han har givet sit Ord paa, at hvis vi vil vælge ham som vor Del og lægge os i hans Hænder, vil han lede os gennem alle Trængsler og Fristelser og føre os til Himmelen. Og for at opmuntre os dertil, minder han os tit paa forskellige Steder i den hellige Skrift om, at han er vor trofaste Gud og Skaber.

Hans sande Tjenere og Efterfølgere har ogsaa Tilnavn af „de trofaste“, da de er lydige mod hans Vilje, nidkære for hans Ære, agtpaagivende overfor de hellige Bud, han har givet dem at overholde. Saaledes kaldes Abraham trofast; om Moses hedder det, at han var trofast i hele sit Hus; David kaldes af denne Grund „Manden efter Guds eget Hjerte“; St. Paulus takker Gud, fordi han „har regnet ham for tro“; og paa den yderste Dag vil Gud sige til alle dem, som

trofast har benyttet deres Talenter: „Vel, du gode og trofaste Tjener.“

Maria er ligeledes i ganske udmærket Forstand trofast imod sin Herre og Søn. Lad ikke nogen blot et Øjeblik tænke, at hun ikke i højeste Grad er nidkær for hans Ære, eller at Katholikkerne, naar de ophøjer hende, er utro mod ham. Hendes trofaste Tjenere er i endnu højere Grad hans trofaste Tjenere. Som hun belønner sine Venner, vilde hun overhovedet ikke regne den for en Ven, men for en forræder, som foretrak hende for ham. Som han er nidkær for hendes Ære, er hun det for hans. Han er Naadens Kilde, og alle hendes Gaver kommer fra hans Godhed. Maria, lær os at dyrke din Søn som vor eneste Herre og at være dig hengiven som den mest benaadede af hans Skabninger.

31. Maj.

Stella matutina — Morgenstjernen.

Hvilke Billeder ligger det nærmest for os at gribe til i denne synlige Verden, naar vi vil tale om og forestille os de Herligheder, som findes i den højere Verden, og som rækker ud over vor jordiske Erkendelse? Hvad er de bedste, mest træffende Tegn og Billeder, hvor ringe de saa end i sig selv er, paa det, som vi engang haaber at skulle se og fryde os over? Hvad de saa end er, kan sikkert den hellige Gudsmoder kræve dem som særlig hende

tilkommende. Og saaledes er det ogsaa; to af disse Billeder er tillagt hende i hendes eget Citati: Stjernerne for oven og Blomsterne for neden. Hun er baade den hemmelighedsfulde Rose og Morgenstjernen.

Men af disse to — de pasfer begge godt til hende — pasfer dog Sammenligningen med Morgenstjernen bedst til hende, og det af tre Grunde.

For det første horer Rosen til denne Jord, men Stjernen sidder paa den høje Himmels. Maria har nu ingen Del i denne Verden her nede. Ingen forandring, ingen Vold fra Ild, Vand, Jord eller Luft kan naa Stjernerne der oppe; de viser sig lige klare og vidunderlige over alle Lande paa denne Jord, for alle Verdens Folkslag.

End videre har Rosen kun et kort Liv; den falmer lige saa sikkert, som den en Stund var yndig og duftende. Men Maria bliver uforanderlig som Stjernerne, bestandig ligesaa straalende, som hun var paa sin Optagelses Dag, og naar hendes Søn kommer til Dommen, er hun lige saa ren og fuldkommen, som hun nu er.

Og endelig er det Marias forrettighed, at hun er Morgenstjernen, der bebuder Solen. Hun skinner ikke for sig selv eller af sig selv, men hun er Genskinnet af sin og vor Forløser, og hun herliggør ham. Naar hun viser sig i Mørket, ved vi, at han er

nær for Haanden. Han er Alfa og Omega, den første og den sidste, Begyndelsen og Enden. Se, han kommer snart, og hans Belønning er med ham, og han skal give enhver efter hans Gerninger. „Sandelig, jeg kommer snart.“ „Ja, kom, Herre Jesus.“

Bøn.

Ave, Maris Stella — Hil dig,
Havets Stjerne.

Ja, du er i Sandhed en Stjerne, Maria! Vor Herre Jesus Kristus er vel nok selv den sandeste og mest straalende Stjerne, Morgenstjernen, som St. Johannes kalder ham, den Stjerne, der var spaaet om, der skulde opstaa af Israel, og som hin Stjerne, der lod sig til Syne for de vise Mænd fra Østerland, viste hen til. Men naar de lærde og dygtige, der underviser Mennesker i Retfærdighed, skal skinne som Stjerner evindeligt — naar Menighedernes Biskopper kaldes Stjerner i Christi Haand — naar han ærede sine Apostle ved selv i deres Røds Dage at kalde dem Verdens Lys — naar endog de Engle, der faldt fra Himmelen, kaldes for Stjerner af den Discipel, Jesus elskede — og naar endelig de hellige i den himmelske Herlighed kaldes for Stjerner, idet de sammenlignes med Stjerner, der adskiller sig fra hinanden i Herlighed — saa kan vi sikkert uden at tage noget fra den Ære, vi skylder vor Herre, kalde hans Mo-

der Maria for Havets Stjerne, og det saa meget mere, som hun paa sit Hovede bærer en Krone af tolv Stjerner. Jesus er Verdens Lys, som oplyser ethvert Menneske, der kommer til denne Verden, idet han aabner vore Øjne ved Troens Gave og gør vore Sjæle klare ved sin almægtige Naade, men Maria er Stjernen, der stinner med Jesu Lys, støn som Maanen og herlig som Solen, Himmels Stjerne, som det gør

godt at se paa, Havets Stjerne, som er velkommen for de stormontumlede, for hvis Smil den onde Aand flygter, Eidenstaberne stilles, og Freden udgydes over Sjælen.

Hil dig da, Havets Stjerne, vi glædes, naar vi tænker paa dig. Bed altid for os ved Naadens Trone, før vor Sag, bed med os, bær vore Bønner frem for din Søn og Herre, nu og i vor Dødstime. Maria, vær vor Hjælp!

Tetzel og Afladsprædikenen.

(Af F. Esser.)

I »Berlingske Tidende«s Søndagsnummer paabegyndtes der i Begyndelsen af Aaret en Række Artikler om den lutherske Reformation, underskrevne af A. Th. J. I de sidste Numre savnes Underskriften, og vi maa sagtens antage, at Hr. A. Th. J. har opgivet Ævred og lader en anden fortsætte, hvad han har indledet. Thi det forekommer os utænkeligt, at en Dr. theol. skulde kunne skrive saa uvederhæftige Artikler som f. Eks. de to af Søndag den 29de April og Søndag den 6. Maj.

Det vilde kræve for megen Plads at imødegaa Artiklerne Sætning for Sætning, hvad de godt kunde trænge til. Men det maa dog være mig tilladt at fremdrage nogle Enkeltheder.

»Afladslæren er en Konsekvens af de Anskuelser, der dengang raadede i den katholske Theologi.« — Rigtigt er, at Afladslæren er en Konsekvens af Herrens Ord: »Alt, hvad I løser paa Jorden, det skal ogsaa være løst i Himlen.« Derfor er ogsaa Afladen og Læren om Afladen saa gammel som selve Kirken. Beviset findes i min lille Bog om Afladen S. 14 ff.

»Afladen var en Befrielse for Syndens timelige Straffe« — men vel at mærke kun de timelige Straffe, som Sjælen ellers vilde blive underkastet i Skærsilden (smstds. S. 15 f.)

»Efter Kirkens Opfattelse drog Synden nemlig med sig baade evige og timelige Straffe.« — Dette er meget unøj-

agtigt; det røber, at det næppe er nogen Theolog, der har skrevet Artiklen. Evige Straffe følger nemlig kun efter de svære Synder eller Dødssynderne, saaledes kaldte, fordi de berøver Sjælen dens overnaturlige Naadeliv og, dersom de ikke slettes her i Livet, vil overantvorde Sjælen til den evige Død. Den h. Paulus opregner en Del af disse Synder i 1. Kor. 6,9 f., idet han udtrykkelig tilføjer, at de udelukker fra Guds Rige.

»De evige Straffe fik man Forladelse for af Præsten ved oprigtig Anger og Tro, de timelige Straffe skulde afsones enten her paa Jorden eller i Skærsilden.« — Man faar ikke Forladelse eller, som det senere hedder, Tilgivelse for Straffe. Forladelse, Tilgivelse faar man for Synden, for Straffen derimod Eftergivelse eller, som det ogsaa hedder i Artiklerne, Befrielse eller Fritagelse. Vildledende er det ogsaa, naar der kun nævnes oprigtig Anger og Tro som Betingelse for Syndsforladelsen. Paa de Betingelser alene kan ingen Præst forlade Synden uden i Nødstilfælde, naar nemlig Synderen er ude af Stand til at skrifte. De mindre Synder slettes rigtignok ved oprigtig Anger. Men hvor det drejer sig om svære Synder (Dødssynder), kræves der foruden Anger og Tro ogsaa et oprigtigt Skriftemaal.

Men hvad betyder saa Aflad? »7 Aars Aflad f. Eks. betød Fritagelse for Straffe, som vilde tage 7 Aar at udsones i Skærsilden.« — *O si tacuisses!* Forfatteren forveksler Kirkeboden med Skærsildsstraffen. Eftergivelsen af Kirkeboden var rigtignok forbundet med Aflad, nemlig med Fritagelsen for den Skærsildsstraf, som Synderen vilde have afsonet ved i saa eller saa lang Tid at have underkastet sig Kirkeboden. Men hvor meget det er, det ved ingen uden Gud (se nævnte Skrift S. 31 ff.).

Da nu »ingen kunde sige, hvor længe et Menneske skulde være i Skærsilden, var det tilraadeligt at købe saa mange Aars Aflad som muligt.« — Aflad købes ikke (sammesteds 37 ff.). Derfor maa ogsaa den efterfølgende Sætning: »Afladslæren førte til Afladshandel« stryges som stridende mod Sandheden. Det indrømmes villigt fra vor Side, at der har fundet adskillige Misbrug Sted. Men selve Afladen er aldrig behandlet som en Vare. Forfatterens Sigtelser mod Paverne er, mildest talt, usandfærdige. Paverne har ikke beriget sig selv ved Aflad; derimod har de ved at tilstede Aflad fremmet mangfoldige almennyttige Foretagender. Vi tilraader Artikelskriveren at studere de forskellige historiske Meddelelser, som Nik. Paulus har givet derom, dels i sin Bog »Johan Tetzels, Der Ablassprediger,« dels andre Steder, f. Eks. Historisch-politische Blätter, Bd. 153. S. 561 ff.

»Brevet (d. e. Afladsbrevet) gav Fritagelse for de time-

lige Straffe, men gav ogsaa Ret til at skrifte for hvilken som helst Præst.« — Afladsbrevet, rigtigere sagt Skriftebrevet, gav ikke uden videre Fritagelse for de timelige Straffe, d. e. Aflad. Denne opnaaedes først som Tilgift til det senere oprigtige Skriftemaal (se nærmere min Bog S. 53 f.). Naar Forfatteren umiddelbart derefter skriver, at Præsten »gav Tilgivelse for de evige Straffe uden at stille alt for store Krav til Angeren og Troen,« saa er dette en Sigtelse, som savner ethvert Fundament. Ingen Præst kan give Absolution uden at have moralsk Vished for, at Synderen har virkelig Anger og det faste Forsæt for Fremtiden at ville undgaa i det mindste enhver svær Synd. Og den, der skrifter uden at opfylde disse Betingelser, ved, at han kun bedrager sig selv, da i saa Fald hverken nogen Præst eller Biskop eller Pave vilde være i Stand til virksomt at absolvere ham.

Til denne ærekrænkende Paastand føjes der en Illustration, som en Gøgler paa Torvet kan tillade sig, men ikke en Mand, der gør Krav paa at blive anset for en alvorlig Historieskriver. Men Artikelens Forfatter raaber virkelig ogsaa op som en Gøgler: »Billedet her viser hele Metoden. En Afladskræmmer (hvilket stygt Ord!) har rejst et Kors i en Kirke. Til begge Sider hænger Faner med det pavelige Vaaben. Selv staar Kræmmeren paa Prædikestolen og opslaar den pavelige Skrivelse. Foran til højre finder Salget af Afladsbreve Sted (*sic!* af Breve, men ikke af Aflad!), og bagved bestormes Præsten om Tilgivelse af de evige Straffe« (atter denne Taabelighed!).

»Afladen blev da en Vare, hvori der kunde spekuleres, og der blev spekuleret i den paa en Maade, som ikke staar tilbage for vor Tids Spekulationer.« — Saaledes kan kun den skrive, der udelukkende holder sig til kirkefjendtlige Fremstillinger af Sagen.

Artikelskriveren søger rigtignok at bevise sin Paastand ved at fortælle om Albrecht af Brandenburgs Meriter. Denne saare uværdige Biskops Fremgangsmaade og den Maade, hvorpaa Paven lod sig drage ind i Sagen, er alle katholske Forfattere enige om at beklage og fordømme. Men de godtgør dog ogsaa, at der i hele Foretagendet ikke kan paavises nogen simonistisk Handel med hellige Varer. Saaledes Nik. Paulus i »Johannes Tetzels«, Grisar i »Luther«, Otto Pfülf i »Stimmen aus Maria-Laach« Bd. 67, S. 322).

Saavidt »Tillæget« af 29. April. I det følgende Nummer er det Tetzels, der maa holde for.

Det begynder med en Fanfare. »Naar Pengene i Kassen klinger, straks Sjælen ud af Skærsilden springer.« Hvor kan de protestantiske Forfattere være saa usigelig naive, at de altid klynger sig fast til dette Vers, der, som det ly-

der, aldrig er bleven udtalt af Tetzl? Hvad nytter det, naar Forfatteren citerer det theologiske Fakultet i Paris, som allerede 1482 skal have fordømt dette Vers. Tetzl gjorde det ligedan i den Mening, hans Modstandere har lagt deri (se nærmere i min Bog S. 54 ff.). Det er derfor kun en markskrigerisk Talemaade, naar Forfatteren slutter: »En smart Afladsagent som Johannes Tetzl kunde ikke lade det rammende Vers ligge. Han tog det op igen.« Hvad vilde den ærede Forfatter sige, hvis jeg vendte Spydet om og skrev: »En smart Artikelskriver som N. N. — ja, hvad hedder han nu, den modige unavngivne? — kunde ikke lade det rammende Vers ligge. Han ledte det op igen i Pulterkammeret og svang sin rustne Dyrendal for til Gavns at gøre det af med den elendige Tetzl?«

Men dette var Taabelighed. Nu bliver det Ondskab. »Tetzl er en af de mest usympatetiske Skikkelser i Kirkehistorien. I og for sig er han en ganske ubetydelig Mand, men da det var ham, som ufrivillig gav Anledning til Reformationens Frembrud, er hans Navn bleven bevaret. Han var en usædelig, brutal Person, i Besiddelse af en vis dramatisk Veltalenhed og med et glimrende Tag paa Reklamen. Han sagde om det Kors, der blev rejst i Kirkerne, hvor Afladshandelen fandt Sted, at det var lige saa mægtigt som Korset paa Golgatha, og han pralede af, at han ved sin Aflad havde frelst mange flere Sjæle end Peter og Paulus ved deres Prædikener.«

I disse faa Ord findes der to Overdrivelser og to usandfærdige Paastande. Overdrivelse er det, at Tetzl var den mest usympatetiske Person, og at han var brutal. Han var ingen af Delene i sig selv; han er kun bleven det i den protestantiske Historieskrivning. Han kunde til Tider bruge et kraftigt Sprog; men aldrig vilde nogen have kunnet skrive om ham, hvad den schweiziske Reformator Bullinger skrev om »Luthers hundske og smudsiglystne Veltalenhed. Han beflitter sig stadig paa at overbyde sig selv i Smædeord.« Og et andet Sted: »Aldrig har nogen skrevet raaere, grovere og usømmeligere imod kristelig Tugt og Beskedenhed, end Luther har skrevet om Tro og alvorlige Ting.« Den, som vil overbevise sig om, at Bullinger ikke taler for skarpt, læse blot Luthers Skrift Schemhamphorasch.

Det er ogsaa Overdrivelse, naar Tetzl kaldes en ganske ubetydelig Mand. Han hører ikke til de store Stjerner paa den theologiske Himmel, men saa ganske ubetydelig var han ikke. Hans Viden var i alt Fald grundigere end Luthers, og han holdt sig fri for de evindelige Selvmodsigelser, som sidstnævnte gjorde sig skyldig i.

Taabelig Snak er det om Korset. Men absolut stridende mod Sandheden er den Paastand: Han var en usæ-

delig Person. I saa Henseende stod han himmelhøjt over den Person, som den Gang satte det halve Europa i Oprør. Tetzal har hverken brudt sine Klosterløfter eller forført nogen anden til at gøre det samme, ej heller giftet sig med en Nonne, der ligeledes havde brudt det Løfte, hun havde aflagt for Gud og Kirken. Tetzal har med eet Ord aldrig sat den mindste Plet paa sin præstelige Ære. Dette indrømmes nu ogsaa af mange protestantiske Historikere.

Til Slutning beder jeg Artikelskriveren mærke sig, hvad den protestantiske Historiker Schirren skriver: »Det tjener ikke den lutherske historiske Forskning til Ære, at den har ladet sig nøje med værdiløse Vidnesbyrd for, byggende paa dem, at overdænge Luthers første Modstander Skridt for Skridt med personlige Fornærmelser« (hos Nik. Paulus. S. 13).

Lithauerne.

Lithauen eller Lithuania er Navnet paa det Land, hvis Skæbne gjorde det til en af de mest hærgede Krigsskuepladser i denne nuværende, frygtelige Krig. Et hidtil rigt Land, som i Løbet af ganske kort Tid forarmedes, hvis Befolkning lever i Ulykke og sulter, hvis før saa blomstrende Liv er dødt, og hvor der næsten kun ses Ruiner rage op af Stendynger. Dette Land, som er fuldstændig ubekendt i det neutrale Europa, vil jeg omtale i de efterfølgende Linier.

I sin Tid dannedes det etnografiske Lithauen af de russiske Gouvernementer Kowno, Sulvalki og Wilna samt af Dele fra Gouvernementerne Grodno og Kurland. Desuden maa der regnes en Del af Preussen til. Alle disse lithauiske Provinser er for Øjeblikket okkuperede af tyske Tropper.

Det lithauiske Folk, der bestaar af 4 Millioner Mennesker, men tilsammen med det lettiske Folk udgør 6 Millioner Mennesker, hører til den indo-europæiske Race, og danner en selvstændig Nationalitet, der taler sit eget Sprog, hvilket mere end alle andre Sprog nærmer sig det, som man kalder Sanskrit. Hele dets historiske Udvikling var en

Kamp, da det maatte væрге sig mod det teutoniske Folkeslag, mod Tartarerne, mod Polen og det gamle Moskvaer Rige; særlig de to sidstnævnte Staters stadige Opblomstring var en uafbrudt Fare for Landet. Men Lithauen sejrede i disse Kampe; det forstod at fæstne sit indre Liv og udvidede sine Grænser fra Østersøen til det sorte Hav, endda helt til Moskva.

Mindaugas, en af Lithauens Helte, samlede midt i det 13de Aarhundrede alle videnom levende lithauiske Stammer til et enigt stort Folk, og Gediminas, som lagde Grundstenen til Resjdensbyen Vilnius (rus.: Wilno), besejrede Sværdridernes Orden. Hans Søn Algirdas tog i sin Tid Nowgorod, Smolensk og en Del af Galicien i Besiddelse, medens hans Broder Keistutis sejrrig gik ud af Kampen mod det teutoniske Folkeslag, som derpaa maatte fortrække fra deres hidtidige Opholdssted.

For at fæstne sine Sejre oprettede Lithauen i det 14. Aarhundrede en Union med Polen og ophøjede sin Fyrste Jogaila (Jagello), som i en senere Periode indførte Kristendommen i Lithauen, til Konge af Polen. Men denne Periode med Magt og Glans varede ikke længe, og der oprandt en Tid for Lithauen, hvor det maatte udkæmpè ulykkelige Kampe. De tyske Ridderes Orden trængte det ud af Preussen, og Sværdridderne ikke alene besejrede det i Kurland, men gjorde hele Folket til Slaver. Skønt Adelen af sin egen Fyrste blev regeret i den historisk bekendte, lithauiske Aand, havde den næsten fuldstændig antaget polske Skikke og levede paa næsten polsk Maade, indtil den polsk-lithauiske Stat i det 18. Aarhundrede blev delt imellem Rusland, Østrig-Ungarn og Preussen.

Efter at Lithauen var kommen under russisk Overherredømme, gjorde det flere, men altid mislykkede Forsøg paa at genvinde sin oprindelige Frihed; derfor blev der, efter Opstandelsen i 1863, indført meget skarpe Repressalier. Landets Forvaltning laa i Hænderne paa den berygtede Murajew, som havde faaet Tilnavnet »Bøddelen«, et Navn, som i Forbindelse med ham næsten er blevet historisk. Deltagerne i Opraabet til Opstanden blev i store Masser sendt til Sibirien, og deres Ejendele konfiskeredes. Bø-

ger maatte vel trykkes paa det lithauiske Sprog, men kun med russiske Bogstaver, og den før romersk-katholske Kirke blev omdannet til »ortodoks«. Mange Gange blev Kirkegængere overfaldet og mishandlet af russiske Gendarmere, hvorved det i Kraziai kom til blodige Sammenstød.

Til Tider kunde det se ud, som om Ulykken fuldstændig havde gjort det af med det lithauiske Folk, og at det havde tabt Troen paa sig selv; men trods alle Ulykker, som havde ramt det, bevarede det dog trofast sit gamle fædrene Sprog som en Folkeskat. Først senere opstod der nogle varme Patrioter og begavede Mænd, som under Dr. Bassanawitschius Førerskab traadte i Spidsen for en Genrejsning af det lithauiske Folk. I Aaret 1833 grundlagdes under meget vanskelige Forhold den første lithauiske Avis *Auszra* (Morgenrøden) i lithauisk Preussen, men som dog ikke maaatte komme til Rusland; men der fandtes alligevel nogle modige Mænd, som under den ene eller den anden Form indsmuglede Bladene og sørgede for, at de kom Abonnenterne rigtig i Hænde. Hvor vanskeligt dette Hverv var, fremgaar af Aage Meyers Bog om Lithauen, i hvilken han fortæller, at mangan en af disse Pionerer for den kulturhistoriske Renaissance ramtes af Grænsevagtens Kugle netop i det Øjeblik, da han med det kostbare Nummer af den første lithauiske Avis paa Brystet vilde overskride Grænsen.

Medens den nationale Bevidsthed vaagnede og voksede, begyndte en Del af Folket, særlig de mere intelligente, at indse, at hele Befolkningens Tilværelse var uudholdelig og foretrak at udvandre til Amerika og England for derfra ved Grundlæggelsen af lithauiske Kolonier saa vidt muligt at hjælpe dem, som var bleven hjemme. Samtidig begreb, takket være det uafsladelige Arbejde af nogle patriotiske Mænd, Bondestanden den fulde Værdi af Kulturens Velgerninger og sørgede for, at deres Børn besøgte Mellem- og Højskolerne. Endelig i Aaret 1904 gav den russiske Regering Tilladelse til Trykning af Bøger og Aviser med lithauiske Bogstaver, og der udkom som Følge heraf straks mange Aviser og en Del Bøger paa Lithauisk.

Revolutionen i 1905 satte sine Spor ogsaa i Lithauen, idet et denne Gang indkaldt Landsting stillede Fordring

om Lithauens Autonomi. Spørgsmaalet om preussisk Lithauen kunde selvfølgelig ikke blive behandlet den Gang. Skønt Revolutionen blev undertrykt meget hurtigt, var et af dens Resultater dog Tilladelsen til Oprettelse af lithauiske Skoler, da der ellers udelukkende eksisterede russiske Skoler. Saa blev der oprettet lithauiske Skoler i enhver Landsby, og man forlangte endda Oprettelsen af et lithauisk Universitet, hvilket Andragende dog blev afslaaet af den russiske Regering. Et Bevis paa den store Intelligens, det lithauiske Folk besidder, er det, at der paa Universiteterne i Petrograd er 500, i Moskva 200, i Dorpatsh 150 lithauiske Studenter etc.

De lithauiske Landsbyer, som baade i økonomisk og kulturel Henseende altid har staaet over de hviderussiske og polske Nabolandsbyer, fik meget hurtigt et kulturelt Anstrøg. Foruden Skolerne dannedes der landøkonomiske Organisationer; Afholdspropagandaen opnaede store Resultater, og overall samledes man i Amatør-Foreninger for at dyrke lithauisk Teaterkunst. Landets økonomiske Forhold blev hurtigt til Velstand, og der grundlagdes Banker og Fabrikker med udpræget national Karakter. Handelen i Lithauen saavel som Andelsbevægelsen gjorde mægtige Fremskridt. Ved denne Lejlighed bør det bemærkes, at Landets samtlige Handel, særlig Detailhandelen, lige til nu stadig har været paa Jødernes Hænder, som i fuldt Maal besidder Ret til fast Ophold i de lithauiske Provinser, medens Beboelsesret er dem forbudt i Central-Rusland. I politisk Henseende har Jøderne altid bestræbt sig for at leve i Kontakt med Lithauerne.

Ogsaa den nationale Kunst blev plejet. Denne henter sine Themaer og Ideer fra Folkefantasiens. Goethe sagde i sin Tid, at den lithauiske Folkepoesi har ydet et stort Indskud i alle Menneskers aandelige Skatte. Antallet af disse Folkesange, som i det store og hele har melankolsk Karakter og næsten altid besynger Kærligheden, og som er enkelt og let, anslaaes til ca. 2 Millioner.

(Fortsættes.)

Nye Bøger.

Mads Nielsen: Paa Kirkesti. Digte. (De unges Forlag. Aarhus. 1917.)

En Samling smukke Digte med religiøs Klang og overordentlig nydelige Tegninger til har det nye Forlag i Aarhus her udsendt, sikkert til Glæde og Gavn for mange. Som ved en tidligere Lejlighed bemærket, er Mads Niensens Digte af saa almenkristeligt Præg, at de kan læses med Udbytte af alle. Den fine lille Bog er en udmærket Gave til Fødselsdage og ved andre festlige Lejligheder. N. H.

Percival Bigler: Himmerigsklokker. Digte. (Katholsk Boghandel. 1917. 70 Sider. 80 Øre.)

Vor hellige Tro er altid et Skatkammer for enhver, der kommer til den. Og Forfatteren af disse 39 Lejlighedsdigte vil herved gerne kalde paa andre, at de maa finde den samme Vej, som han har fundet. Det forbavser, at Indholdsfortegnelsen giver Numre paa Digtene, medens man forgæves leder efter disse Numre i Bogen.

Magister.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

Bornholm. I Tilslutningen til Efterretningen herfra i Ugebladets forrige Nummer kan meddeles, at der er sørget for et Røgelseskar og et Ciborium til det nye lille Kapel. Men — ligesom Rom ikke blev bygget paa een Dag, bliver heller ikke det katholske Kapel i Aakirkeby det, og der er rig Lejlighed endnu til at komme denne yngste Menighed til Hjælp; den er f. Eks. heller ikke godt forsynet med Alterlysestager m. m. m.

Rusland. Efter *St. Olaf* kan vi meddele, at det russiske Blad »Muskol«, som var berygtet for sin fjendtlige Holdning ligeoverfor Katholicismen, paa højere Befaling er bleven standset. Bladet, som var Organet for den russiske hellige Synode, indeholdt ofte de mest hadefulde Angreb paa Katholikkerne. Det er det samme Blad, som i sin Tid ved sine ophidsende Artikler mod den nu frigivne Ærkebiskop af Lemberg foraarsagede dennes Fængsling og Deportation.

Rom. Ifølge det italienske Blad *Messagero* meddeler Berlingske Tidendes Korrespondent, at Pave Benedikt agter at reorganisere det pavelige Diplomati. Alle de ledige Poster er allerede bleven besat, og samtidig opfor-

drer Paven de Stater, der staar i Forbindelse med den Hellige Stol, til at lade sig repræsentere hos ham. (Er de ikke allerede det?) Gennemførelsen af disse Reformers har til Formaal at skaffe større Ensartethed i Vatikanets Politik, hvad der særlig anses for nødvendigt med Henblik paa de kommende Fredsforhandlinger. — Ugebladet skal i næste Nummer bringe Ordlyden af Pave Benedikts Brev til Kardinalstatssekretæren om Freden.

Katholsk Boghandel.

Stenosgade 3. Daglig aaben 9—6. Lørdag 9—8. Tlf. Vester 3930.
 Pintsebogen. Ny (2.) Udg., smukt indb. 0,75. — Majmaaned. Bønner og Betragtninger, 350 Sider 1,00. — Jesu-Hjerteandagten. Ny (4.) Udg. Indb. 1,50, 1,75, 3,00. — Breitung: Overraskelser fra Abeteoriens og Udviklingslærens Omraader 2,75 — Lasserre: Vor Frue af Lourdes, 387 Sider. Neds. 0,50. — J. L. V. Hansen: Luther og Grundtvig, 250 Sider. Neds. 0,25. — Antonius af Padua. Med Ill. 2,50, Indb. 3,75 (13. Juni). — Katholsk Praksis, 207 Sider 0,40. — Et Ord til hver Dag, saml. af Niels Hansen. 2. Udg. 0,15. — Thomas a Kempis 1,50. Indb. 3,00. — Katholsk Aarvog 1917. Med Tillæg: Katholsk Bogfortegnelse. Ialt 185 S. 1,00. — Arnold: Efterlignelse af Jesu helligste Hjerte. 820 Sider 2,00. Indb. 4,00. (15. Juni). — Alfons Liguori: Kærlighed til Jesus Kristus. 220 Sider 1,50. Indb. 3,50. — Alfons Liguori: Daglige Besøg ved Altrets Sakrament 0,60. — Kommunionssandagt for hver Dag i Maanedens. 392 S. 1,75. — Joh. Metzler S. J.: Biskop Joh. von Euch. Talrige Ill. 3,00. — Brinkmann: Aloysius af Gonzaga. 340 Sider 1,00. (21. Juni). — Aloysiusbogen ved Niels Hansen. 167 Sider 0,75. (21. Juni).
 Gavekort og Kransekort til ethvert Beløb udstedes.
 Bestilling paa alle Bøger modtages. **Bøger udlejes.**

Ungdoms-Sommerfest.

Bestyrelserne for nedennævnte Foreninger indbyder herved alle unge Katholikker og deres Forældre til at deltage i en Sommerfest **Søndagen d. 17. Juni**. Udførligt Program vil senere blive bekendtgjort. Festen tænkes afholdt i **Bagsværd Kro** og vil hovedsagelig komme til at bestaa i Opførelsen af et Lystspil med efterfølgende selskabeligt Samvær.

Academicum Catholicum.

Birgittaforeningen.

Fidelitas.

Katholsk Ungdoms Forbund (S.)

Mariakongregationen af Ap. Dr.

Ungpigeforeningen Regina Virginum (Amager).

Agnesforeningen.

Den katolske Højskole.

Katholsk Ungdoms Forbund (K.)

Katholsk Ungdomsværn.

Mariakongregationen f. Ynglinge.

Unio.

A.C. holder Møde Onsdag 30. Maj Kl. 8 i **Studenterforeningens Bygning**. Hr. Kunstmaler *Harald Slott-Møller* taler om »Kunstens Kilder«. (Kunstens Kilder« er Titelen paa Hr. Slott-Møllers i Ugebladet for 29. April S. 325 omtalte Bog.) Medlemmerne kan medtage Gæster, til hvilke Adgangskort *forud* maa forlanges hos Administratorenne.

En **fink Pige**, som holder af Børn, og som sammen med Fruen vil udføre Gerningen i et mindre jævnt Hjem, søges.

Christensen, Ny Kronprinsessegade 2³.

Kirkelig Kalender.

27. Maj. Pintse-Søndag. 28. — M. 2. Pintsedag. 29. — T. 3. Pintsedag. 30. — O. Tamperfastedag. 31. — To. Oktavdag. 1. Juni. F. Tamperfastedag. 2. — L. Tamperfastedag.	3. Juni. Trefoldigheds Søndag. 4. — M. Franz Carraciolo, Bekender. 5. — Ti. Bonifacius, Biskop og Martyr. 6. — O. Norbert, Biskop og Bekender. 7. — To. Christi Legems Fest. 8. — F. Oktavdag. 9. — L. Oktavdag.
---	---

Alle, der nu skal modtage **den h. Firmelse**, bør købe **En lille Pintsebog** (2. Udgave, 75 Øre indbunden), hvori alle Bønner og Ceremonier ved Firmelsen findes.

St. Ansgars Kirke. 2. Pintsedag Kl. 8 Firmelse. Kl. 10 Højmesse.

Tanker om Reformationen.

Et katolsk Forsvar af F. F. M.

Ansgariusforeningens Forlag. 1917. 92 + IV Sider. 1 Kr.

Da der kun er taget et lille Særtryk af F. F. M.s her i Ugebladet i de sidste Maaned er indholdte Artikler, og da desuden en Del af dem allerede er forudbestilt, kan de foreløbig *kun* faa gennem Kandidat Hoffmann, Købmagergade 48, København, K i Partier *paa mindst 10*; men der gives da 33 $\frac{1}{3}$ % Rabat. Bliver der nogle tilovers, vil de senere enkeltvis være at faa gennem Katholsk Boghandel.

Vistnok i næste Maaned udkommer:

Niels Hansen:

Vore Helgener.

Livsskildringer af danske og islandske Helgener.

(C. 200 Sider. 34 Illustrationer.)

INDHOLD.

1) Ansgar. 2) Tøger. 3) Aasvard. 4) Knud den Hellige. 5) Jon af Holar. 6) Karl den Gode. 7) Knud Lavard. 8) Keld fra Viborg. 9) Thoriak af Skaalholt. 10) Vilhelm. 11) Villehad.	Tillæg. 1) Henrik fra Vitskøl. 2) Margrethe af Roskilde. 3) Niels fra Aarhus. 4) Erkebiskop Eskil. 5) Erkebiskop Anders Suneson. 6) Gudmund af Holar. 7) Erik Plovpenning. 8) Margrethe af Skotland. 9) Jacobus Dacianus.
--	--

Den eukaristiske Forenings Medlemmer bedes erindre Tilbedelsen i St. Ansgars Kirke Fredagen d. 1ste Juni til de aftalte Tider. — Det allerhelligste Sakramente er udstillet hele Dagen. —

Dermed ophører Tilbedelsen i Maanederne Juli, August og September.

Anmodning.

Saaftremt Gudstjenesteordningen paa Christi Legems Fest bliver en anden end i Fjor, bedes dette i Tide meddelt Redaktionen (sammenlign Side 507 i Fjor).

Bedes rettet. I Artiklen »Klosterplaner i Sverige« er Billedhuggeren Carl Milles betegnet som »Leder« af Kunstakademiet i Stockholm; dette er en Fejl for »Medlem« (*ledamot*) af o. s. v.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothés Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 22

Søndag den 3. Juni.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Pave Benedikt den Femtendes Brev til Statssekretær, Kardinal Gasparri. — Endnu en Indsigelse med Svar. — Varnhem Kloster. — Lithauerne. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Ordrup. Aarhus. Rom. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

360.

Trefoldigheds Fest.

Pintsefesten har set Helligaanden fare ned fra Himmelen i Stormens Brus og fylde Apostlenes Hjerter med sin hellige Kraft og Ild: de guddommelige Sendelser er fuldendt, den hellige Treenigheds Aabenbaring er afsluttet.

Paa Himmelen staar Guds kongelige Hemmelighed, fra Himmelen udstraaler den sit blændende Sollys gennem hele Verden, i rolig Herlighed spreder den sin Klarhed over Himmelen hinsides og Jorden hernede, hinsides udbredt for de saliges Øjne til umiddelbar Beskuelse, hernede kun til at skimte gennem Troens Slør.

Det sømmer sig, at vi løfter vort Blik til denne alle Hemmeligheders Hemmelighed, at vi fromt forskende og ydmygt tilbedende tager imod det Væld af Lys, som slaar os imøde; det sømmer sig, at vi med højtidelig Andagt fejrer en Festdag til Ære for den hele, udelte Treenighed. Ude i Naturens aarlige Kredsløb er Sommerdagene i deres smukkeste Begyndelse, deres Ro og Majestæt og Frugtbarhed er som et Billede paa Troens dybeste Hemmelighed, er som et eneste stort, stemningsfuldt Sceneri for Kristenfolkets højtidsfyldte Jubelkor:

Ære være Faderen og Sønnen og Helligaanden!

Efter P. Meschler.

Pave Benedikt den Femtendes Brev til Statssekretær, Kardinal Gasparri.

Vatikanet, 5. Maj 1917.

I en til højærværdige Pater Crawley Boevey rettet Skrivelse af 27. April 1915 har Vi udvidet de af vor Forgænger Pius X, af ærværdig og hellig Ihukommelse, for to Aar siden til de chilensiske Familier bevilligede Aflad for Indvielsen af Hjemmene til Jesu helligste Hjerte til at gælde alle troende paa hele Jorden. Vi nærrede den Gang det levende og glade Haab, at den guddommelige Forløser ved Indbydelsen til at drage ind i Hjemmene og herske der vilde udgyde sit kærligste Hjertes uendelige Skatte af Sagtmodighed og Ydmyghed og forberede alles Sind til at modtage den faderlige Fredsformaning, som Vi i hans op-højede Navn beredte Os til at rette til de krigsførende Folkeslag og deres Regeringer i Anledning af den første Aarsdag for den nuværende forfærdelige Krig.

Den Iver, med hvilken ikke alene de kristne Familier, men ogsaa de forskellige kæmpende Hæres Soldater fra denne Dag af indviede sig, fyldte af Kærlighed, til et hans Hjerte velbehageligt Offer, forøgede Vort Haab og opmuntrede Os til at forstærke Vort faderlige Raab om Fred.

Vi har den Gang vist Folkene den eneste Vej til med Ære og Fordel at bilægge alle deres Stridigheder, og idet Vi trak de Linjer op, efter hvilke Magternes tilkommende Ligevægt skulde ordnes, om den skulde blive varig, besvor Vi dem i Guds og Menneskehedens Navn at opgive deres gensidige Tilintetgørelsesplaner og komme til et retfærdigt Forlig. Men saa vel den Gang som senere fik Vor Stemme, der med Ængstelse længtes efter Afslutningen af den frygtelige, det civiliserede Europa myrdende Strid, des værre intet Svar. Det alt oversvømmende Hads mørke Stormflod syntes at stige endnu højere mellem de krigsførende Nationer, og da endnu flere Lande reves med af Krigens frygtelige Orkan, forøgedes kun Ruinerne og Ligene.

Men, som De ved, Hr. Kardinal, der har levet og lever med Os i ængstelig Forventning om den ønskede Fred,

vaklede alligevel Vor Tillid i denne Henseende ikke. I Vor Sjæls udsigelige Sønderrevethed og under de bitre Taarer, som Vi udgød over de forfærdelige, ved denne Verdensbrand over de kæmpende Folkeslag opdyngede Smerter, opgiver Vi ikke Haabet om, at den ventede Dag ikke mere er fjern, paa hvilken alle Mennesker, Børn af samme himmelske Fader, igen vil begynde at betragte hinanden som Brødre. Folkenes Lidelser, der nu maa siges næsten at være bleven uudholdelige, har gjort det almindelige Ønske om Fred mere levende og mægtigt. Maatte den guddommelige Forløser i sit Hjertes uendelige Godhed dog give, at ogsaa hos de styrende de milde Følelser kunde sejre, og at de, i Bevidsthed om deres Ansvar for Gud og Menneskeheden, ikke mere vilde mødstaa Folkenes om Fred bedende Stemme.

Maatte da saa med dette Formaal Bønnen fra det ulykkelige menneskelige Samfund hyppigere, ydmygere og tillidsfuldere opstige til Jesus, især i den til hans helligste Hjerte indviende Maaned, og bede ham om Afslutning af disse Lidelser! Maatte enhver hyppigere rense sig i det sakramentale Skriftemaals frelsende Bad og med inderlig Kærlighed rette sine Bønner til Jesu af Kærlighed fyldte Hjerte efter Foreningen med dette i den hellige Kommunion!

Og da alle Naadegaver, som alle gode Gavers Giver naadig skænker Adams ulykkelige Efterkommere, ved en barmhjertig Raadslutning af det guddommelige Forsyn fordeles gennem den allerseligste Jomfrus Hænder, ønsker Vi, at i denne Skrækkens Tid mere end nogen Sinde ellers inderlige, brændende Bønner maa rettes af bedrøvede Mennesker til den naadige Gudsmoder. Derfor giver Vi Dem, Hr. Kardinal, det Paalæg, at De tilkendegiver for alle Biskopper hele Verden over Vort inderlige Ønske, at man gennem Marias Formidling henvender sig til Jesu Hjerte. I dette Øjemed forordner Vi, at fra 1. Juni af skal Anraabelsen *Regina pacis, ora pro nobis* (Fredens Dronning, bed for os), som vi ved Dekret af 16. Juni 1915 fra Kongregationen for overordentlige kirkelige Anliggender foreløbig havde tilladt enkelte Biskopper at føje til Gudsmoder-Litaniet, herefter stedse skal være knyttet til dette.

Maatte da altsaa den fromme og barnlige Anraabelse opstige fra alle Verdens Kanter, fra de herligste Templer og fra de beskedneste Kapeller, fra de riges Paladser og udmærkede Boliger og fra de laveste Hytter, overalt, hvor der bor en troende Sjæl, og fra de blodige Marker og Have, maatte den opstige til Maria, som er Barmhjertighedens Moder og af Naade formaar alt. Maatte den overbringe hende Mødrenes og Hustruernes Angsts krig, de uskyldige Børns Klage og alle ærligt følede Hjerters Suk. Maatte den bringe Maria til, at hun i sin kærlige og moderlige Omsorg skaffer den ødelagte Verden den attraaede Fred, og maatte den minde de kommende Slægter om hendes Forbøns Magt.

Med denne Tillid i Hjertet nedbeder Vi fra Gud over alle Folkeslag, som Vi omfatter med samme Kærlighed, de kostbareste Naadegaver og meddeler Dem, Hr. Kardinal, og alle Vore Børn den Apostoliske Velsignelse.

Endnu en Indsigelse med Svar.

Herr. Redaktör!

Tillåt mig att med anledning av F. F. M.s gensägelser mot mitt inlägg i nr. 13 och herr Ericssons insändare i nr. 18 tillfoga några ord som svar.

Det är ju tydligt, att man inte med någon utsikt till framgång kan bestrida de både synpunkter på den svenska reformationen, som jag tillät mig framhålla: förhandenvaron av en centralt religiöst orienterad evangelisk förkunnelse och nationella nödläget, som gjorde ingripande ekonomiska åtgärder mot kyrkan nödvändiga. Förvisso var Gustav Vasas ekonomiska politik i många fall hänsynslös og pietetslös. De mest talande exemplen i denna riktning härröra emellertid från senare delen av hans regering, da det pressande nödläget från 1520- och början av 1530-talet var över och indragningarna drabbade — en redan principiellt evangelisk kyrka. Det förefaller sålunda, som om katoliker kunde med ett visst sinneslugn överlåta denna fråga att diskuteras av evangeliska historici. Detta sticka ju heller ingalunda under stolen med kung Gustavs fel — men icke heller med hans förtjänster. Jämför t. ex. hans privata liv med en samtida katolsk furstes — låt oss säga

Frans Is. Det är icke Gustav Vasa, som behöver skämmas vid den jämförelsen. Och om herr Ericsson ser efter litet bättre, skall han även hos Emil Hildebrand finna spår av vad den som är förtrogen med källorna icke kan tvivla om, nämligen att det hos Gustav Vasa fanns en uppriktig gudsfruktan i evangeliska former, om han ju än som religiös personlighet icke går upp emot t. ex. Olavus Petri.

Naturligtvis har F. F. M. rätt i, att det var statsmakten, som åstadkom reformationens genomförande över hela landet. Det fanns ingen individuell religionsfrihet på den tiden. Man får ju vara glad att Gustav Vasa inte antog den metod, som Brask ville använda: att bränna sina religiösa motståndare.

Mitt omdöme om Brask beror på grundliga studier i hans egna brev. Han var under Sturetiden unionsvän, och det finns ur nationell synpunkt mycket betänkliga uttalanden av honom till Trolle före Stockhoms blodbad. Senare stödde han ju den nationella saken på många sätt, men när det knep, var allt ändå »kyrkans frihet« (inclusive dess makt och rikedom!) förmer.

Hur det stod till med den romerska stolen under en Clemens VII, har F. F. M. sagt riktigt bra på s. 241 nedtill i nr. 13.

Mycket mer vore att säga, men Redaktören ber mig fatta mig kort. Kanske jag dock kan till sist få säga en sak också av mera principiell innebörd. Vi evangeliska bygga naturligtvis icke vår förvissning om den evangeliska trons karaktär av äkta och genuin kristen tro varken på reformatörernas subjektiva religiösa övertygelse eller på sättet för reformationens genomförande eller på dåtida eller senare missbruk inom katolicismen. Utan vi bygga denna förvissning därpå, att vi tro på Guds uppenbarelse i Kristus till världens frälsning och att vi hänvisa såväl den enskilda frälsningsbehövande människan som kyrkan i stort till att alltjämt ställa sig inför Kristus, såsom han är tecknad i den både religiöst och vetenskapligt utan jämförelse mest autentiska urkunden om denna Guds uppenbarelse, Nya Testamentet, för att hos honom hämta näring för det religiösa livet och korrektiv mot villfarelser i teori och praxis. Och emedan reformationen med alle dess mänskliga svagheter dock innebar, att såväl det enskilda fromhetslivet som läran och den kyrkliga praxis hos oss undergick en synnerligen välbehörlig förnyelse utifrån denna högsta synpunkt, därför välsigna vi den och tacka Gud för den. Andra enskilda och samfund, som tro på Guds uppenbarelse i Kristus och söka därefter ställa åskådning och liv, räkna vi ju och som kristna. Vi mena, att

den är längst kommen, som djupast och klarast har fattat och förverkligat Kristus. Skulle man icke vilja erkänna Kristi Andes närvaro och nådegåvor utanför den krets, som betecknas av den yttre tillhörigheten till ett visst kyrkosamfund, så synes det oss i varje fall vara med stor orätt, som man tillägger sig benämningen den »katolska«, det är: den »allmänneliga« kyrkan.

Uppsala, den 19. maj 1917.

Högaktningsfullt

Knut B. Westman.

1. Paa nogle Punkter begynder Docent Knut B. Westmann at nærme sig en mere fordomsfri Bedømmelse af Reformationstiden. Saaledes naar han nu indrømmer, at Gustav Vasa var »hensynsløs og pietetsløs«, men han mener, at Gustav til Trods for sine Fejl godt kan taale Sammenligning med f. Eks. Kong Frants af Frankrig.

Vi kommer ikke et Skridt videre med den Slags Forsvar for Reformationens »Helte«. Gustav Vasa og Frants I var begge Fyrster af samme Kaliber, hensynsløse, sanselige og stærke Personligheder. Men Frants I har aldrig opkastet sig til »Kirkeforbedrer« som Gustav Vasa, Henrik VIII, Kurfyrst Johan Friedrich, Landgreve Filip o. s. v. har gjort. Man skal lede længe for at finde Mænd med samme grove Lidenskaber som disse første protestantiske Fyrster. At katholske Fyrster ogsaa kunde have store Fejl, er en Selvfølge, men de paastod heller ikke at blive »salige ved Troen alene« og at være »forbedret« ved det nye »lutherske Evangelium«! —

Kan da Docent Westmann ikke føre et bedre Forsvar for Berettigelsen til at sønderknuse den gamle Kirkelære, ødelægge de fleste af de hellige syv Sakramenter og den apostoliske Succession? At Staten trængte til Penge, at den katholske Kirkes Forstandere for en stor Del — men navnlig ved Kongernes Skyld — i det 16. Aarhundredes Begyndelse ikke duede, er dog ingen gyldig Grund til at rane og stjæle og til at forandre selve Troslæren!

2. Lad Paver, Konger, Biskopper og lutherske Reformatorer være onde eller gode, verdslige eller fromme — det har logisk set intet som helst at gøre med Spørgsmaalet: Havde man 1500 Aar efter Kristus Ret til f. Eks. at afskaffe Ægteskabets Enhed og Uopløselighed, at bortkaste de syges Salvelse? Begge staar klart i det Nye Testamente, begge har altid været hele Kristenhedens Tro. Havde man Ret til at ødelægge Kirkens Myndighed, afbryde den apostoliske Succession og paa egen Haand lave en »evangelisk« Gudstjeneste, der var en Protest imod den Gudstjeneste, Ansgar en Gang holdt i Danmark og Sverrig, Augustinus,

Ambrosius og alle Oldtidens store Mænd har holdt lige tilbage til de første Tider??

Kan dette Brud med selve den almindelige Troslære undskyldes med Biskoppers personlige Forseelser eller med Morten Luthers eller Olaus Petris »Religiøsitet«?

Docent Westmann siger, at »vi evangeliska bygga naturligtvis icke paa reformatorerernas subjektiva religiösa övertygelse«. Det er ikke saa helt »naturligtvis«, Hr. Docent, skønt det jo er et glædeligt Tegn paa Tilbagegangen indenfor Lutheranismen. Thi det positive i Luthers o. s. v. Lære lader »vi evangeliska« ganske vist fare, helt eller til Dels, men det negative, alle de forkerte Anskuelser om den katholske Kirke, Mangelen af flere Naademidler og meget andet er bleven tilbage og danner endnu Grundlag for den »evangeliska övertygelse«.

3. For at henvise til det, »vi evangeliska« bygger paa, nævner Docenten det nye Testamente. Derfra hentes Næring for det religiøse Liv »och korrektiv mot villfarelser i teori och praxis«. Jeg har fremhævet dette interessante Udsagn. Altsaa det nye Testament er en i sig selv tilstrækkelig Vejviser, et Korrektiv imod alle Vildfarelser. Det er et mærkeligt Korrektiv, siden alle Sekter, lige siden Luther paa egen Haand havde hentet og lavet sin nye Sola Fides Lære af urigtigt benyttede Skriftsteder, har benyttet sig af dette Korrektiv, om det saa er Baptister, Metodister, højkirkelige eller Frelsens Hær eller de russisk ortodokse og — de slemme Katholikker! Jeg synes, Docent Westmann burde se sig om efter et bedre Korrektiv i de enkelte Trosspørgsmaal, nemlig efter det, vor Herre Jesus Kristus har opstillet ved den bestandige apostoliske Lære- og Hyrdemyndighed, ikke i Bøger og Blade alene for sig.

Slutningsordene om Kristi Aands Virksomhed og om Betegnelsen »katholsk« lader mig se hele Uklarheden i Docent Westmanns subjektivt respektable og ædle Tankegang. Vel er den »längst kommen, som djupast og klarast har fattat Kristi Andes nådegavor«. Men Spørgsmaalet er, om der ikke skjules større Naadegaver og Sandhedsværdier i den ene af Kristus stiftede Kirke end i alle de mange senere ved Frafald dannede kristelige Trossamfund.

Paa den anden Side er Kristi Aands Virksomhed ingenlunde begrænset til »den krets, som betecknas av den yttre tillhörigheten till ett vist kyrkosamfund.«

Men for at forstaa Sammenhængen heri og Harmonien i vor Kirkes Lære om, at alle — ogsaa Ikke-Katholikkerne — kan frelses, men at der i og for sig kun burde være een Kirke, og at den katholske Kirke er det eneste Kirkesam-

fund med en berettiget Myndighed — for at forstaa det lidt bedre, anbefaler jeg Hr. Docent Westmann Studiet af en god katholsk Lærebog, f. E. Gibbons: Vore Fædres Tro (paa Engelsk eller Dansk).

Dette Studium vilde — bortset fra dets Betydning for almindelig Oplysning — ogsaa fremme Docent Westmanns historiske Arbejder. Thi navnlig naar man studerer Middelalderen og dens Udgang, er en klar og grundig Forstaaelse af den store Moderkirkes Lære og Udvikling af ubetalelig Værd.

Danmark, d. 22. Maj 1917.

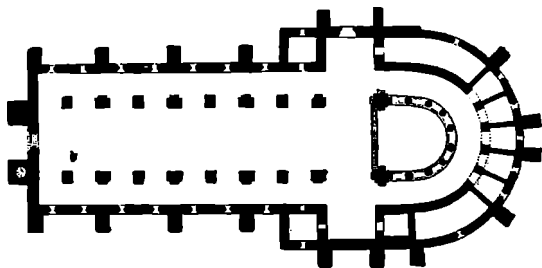
F. F. M.

Hermed maa denne lille Diskussion være afsluttet.

N. H.

Varnhem Kloster.

Af Edw. Ortved.

Grundriss af Varnhems typiske Kirke.

Fra Alvastra vandrede tidlig, måske allerede i 1144, en nybyggerkoloni ud til Vestergötland og slog bo på den lille Lurö i Vänern. Sverker I († 1156) og hans dronning Ulfhild havde foranlediget grundlæggelsen. Men mangel nødte snart konventet til at forlade øen, der dog forblev i dets eje, og drage til det nære Lugnäs i Kinneherred ved søens sydostbred. Snart efter fik en adelig dame Sigrid munkene med deres abbed Henrik til at flytte længere sydpå til hendes gård Varnhem ved den vestlige side af højdedraget Billingen i Vestergötlands fiskerige Valle herred, Skarke sogn i Skara stift, en halv snes km øst for bispestaden. Som klostret *Varnhemiums* stiftelsesdag regnes 1. maj 1150. Henrik var franskmand, lærd

og veltalende og uddannet af st. Bernhard. Han beskæftigede sig med afskrivning af liturgiske bøger.

På fremmed indskydelse fordrev Sigrid konventet kort efter fra det velegnede sted. Men da hun nu blev spedalsk og øjensyg, kaldte hun munkene tilbage og udbad sig kun for resten af sit liv at måtte leve af levningerne fra deres bord.

Da hun var død, ønskede hendes frænke, kong Erik IX. d. hl.s dronning Kristina at komme i besiddelse af Varnhem, hvorfor hun chikanerede konventet efter bedste evne og hidsede omegnen imod det. Det berettes, at den nærboende præst palmesøndag lod en del kvinder klæde sig af på særken nær og sendte dem ind i munkenes procession, som holdtes indenfor klostrets område, hvor så kvinderne dansede rundt iblandt de bedende munke. Imens gik præsten hen at holde sin messe, men i præsteboligen opstod der ild, som fortærede den og kvindernes afførte klæder.¹⁾

Henrik gav sig sluttelig på rejse for at klage sin nød overfor generalkapitlet og i Rom udvirke bandlysning. Sammen med abbed Gerhard af Alvastra havde han tidligere, vistnok i 1155, været i Clairvaux, hvor de fortalte brødrene, at noget brød, den nu afdøde st. Bernhard for elleve år siden havde velsignet og givet dem med på rejsen til Sverige, endnu holdt sig frisk.

Det var antagelig til generalkapitlet i september 1157, abbed Henrik nu agtede sig, men han nåede ikke så langt. I Danmark traf han ærkebiskop Eskil, der jo var st. Bernhards personlige ven og en beundrer af cistercienserne. På ham gjorde Henriks personlighed og triste stilling et sådant indtryk, at han anbefalede ham til kong Valdemar I, der havde aflagt løfte til Gud om at stifte et cistercienserkloster, hvis han vandt sejr over sin fjende og medbejler, kong Svend Eriksøn. Valdemar syntes godt om abbeden og gav ham tilsagn, og efter slaget på Grathehede 23. oktober 1157 lod han ham udvælge sig en af hans fædrene ejendomme i Nordjylland til plads for et kloster. Han valgte Vitskøl, og sagen ordnedes lovformelig på en

¹⁾ Narratiuncula de fund. Vitæ Scholæ, S. R. D. IV. pag. 460.

provincialsynode i Roskilde sidst på året eller først i næste år.

På sin abbeds skriftlige opfordring og med tilladelse af den i Varnhem tilstedeværende abbed Gerhard rejste nu konventets 22 munke med en del lægbrødre til Vitskøl, medbringende de fornødne ting. Som det nye klosters stiftelsesdag regnes 1. april 1158.

Erik IX og dronning Kristina faldt imidlertid til ro, hvorfor flere af munkene, og efter sigende de bedste, vendte hjem til Varnhem. Gerhard sendte nogle munke fra Alvastra til fuldstændiggørelse af antallet og satte en lærd og dygtig pater Laurentius til abbed. Eriks og Kristinas søn kong Knut I (1167—96) hjalp til at få ordensmæssige bygninger rejst. I 1234 hjemsøgte klostret af vådeild, og den nu stående stenkirke blev derefter bygget.

1206 blev abbed Bernhard († 1216) og 1253 Ulf valgt til biskop af Skara²⁾, og i sådanne valg ligger altid et godt vidnesbyrd for et konvent. Ulf døde 1266 og blev begravet i Varnhem. Af senere abbeder er under Alvastra anført Gunnar, der 1343 var på herredagen i Varberg; Tideman, der 1381 fik Alvastra abbedstol og erstattedes med Sven; Peter, der 1483 holdt ret i Alvastra ligesom Sven Karlson i 1513. Endvidere er der Peter Henrikson; ulovlig havde han mistet sit embede, og generalkapitlet 1231 havde forbudt selv en uretfærdig afsat abbed personlig at indanke sin sag; det kunde naboabbeder gøre. Henriksons sag blev appelleret, og generalkapitlet beordrede abbederne af Vitskøl og Nydala til at foretage afhøringer. De to visitatorer afsatte derefter den nye abbed (Harald?) og genindsatte den forurettede, hvilken dom kapitlet 1412 godkendte.³⁾

Varnhem blev Bondeættens sidste yndlingshvilsted. I dets kirke bisattes Erik IX. d. hl. Jedvardsons søn Knut I († 1196), Erik X Knutson († 1216) og Erik XI Erikson Låspe († 1250). Endvidere bl. a. Birger II Magnusson jarl († 1266) med hustruer, kong Erik X Knutsons datter Ingeborg og kong Abels Enke Megtilde, og søn, hertug Erik († 1276). Hans søn Magnus I Ladulås stiftede 1285 ved gave-

²⁾ Episcoposopia III. bok.

³⁾ Beiträge pag. 70.

og pantebrev, lydende på 300 m. p., sjælemesser med vigilier for sig og sine, at holde tre gange om året, på hvilke dage foreløbig munke og lægbrødre skulde have et ekstramåltid udaf indtægterne, senere, når pantet var indløst, kun på selve årsdagen, og hvad der blev tilovers af indtægterne, skulde bruges til syge.

Med de urolige politiske forhold kom Varnhem uforstyldt i berøring, da den forud for Kalmarunionen gående krig mellem Margrete og Albrecht af Meklenburg ikke var endt med hans tilfangetagelse i slaget ved Åsle (Falköping) i Vestergötland 24. febr. 1389, men fortsattes, og klostret blev afbrændt af danskernes krigsfolk i 1394, medens Harald var abbed. Delvis ved de troendes gavmildhed i anledningen rejste det sig vel, men må være kommet i pengeforlegenhed, eftersom abbed Peter Henrikson i 1412 gjorde et lån på 14 engelske guldnobler hos Vadstena og i 1415 et på 10 hos Stockholm slots to høvidsmænd — det sidste for at værges sig »mod den vold og uret,« der var blevet Varnhem tilføjet af Upsalærkebispens Jens Gerkersen, bisp Peder Lodehat af Roskildes brodersøn og Erik af Pommerns protégé.⁴⁾

At nogen mod sin vilje er holdt i et mandskloster, har man kun ét eksempel på. Nanno Käruling blev ved fjortenårsalderen af sin slægt klostergiven i Varnhem for at blive munk og udtalte da sit ja. Men senere, under novicetiden, flygtede han, blev af Alvastras abbed bragt tilbage, flygtede påny og giftede sig. Da konventet nægtede hans enke og lille søn arveret efter ham, men en blandet domstols kendelse i 1460 gik det imod, apellerede abbed Arvid af Varnhem til Rom, skønt abbed Rudolf af Alvastra havde haft sæde i retten. Pave Sixtus IV overdrog da under 13. december 1474 biskoppen af Skara, Johannes Marquardson, at undersøge sagen og eventuelt stadfæste dommen til fordel for de efterladte, hvad der udentvivl skete.

I 1456 havde Varnhem den særlige glæde, at den ikke klostrene i almindelighed for velsindede kong Karl VIII Knutson bekræftede dets privilegier og skænkede det noget

⁴⁾ Efter at være afsat ved kirkelig dom blev han biskop af Skalholt, men for sin voldelige optræden puttet i en sæk af Islænderne og druknet 1433.

krongods i Vermland. Sin gamle vugge, Lurø, afhændede konventet i 1469 til Skara bispestol. En ny brandulykke overgik klostret i 1513 under Sven Karlsons embedstid, da det i april måned atter afbrændte.

Da Varnhem og det det underordnede nonnekloster Gudhem havde efterkommet Gustaf Vasas opfordring til godvillig at tage mod indkvartering, udstedte han dem et skytsbrev d. 9. marts 1526. Som allevegne blev glæden dog kun stakket, idet hans efterfølger, abbed Erik, umiddelbart efter recessens vedtagelse måtte indgå på den akkord at erlægge en fast årsafgift på 16 okser og 2 bundter laks (o: 30 stk.) imod så at være fri for indkvartering. Det var d. 26. august 1527. Fjorten dage efter gav kongen en part af Varnhems indkomster til Harald Knutson, og 3. oktober 1529 forhøjedes afgiften til 100 m. dansk og $\frac{1}{2}$ læst smør. Ved den tid besad klostret i alt fald 262 landejendomme — udbyttet af velgørehed, køb, arbejde og sparsommelighed. I maj 1537 blev sluttelig det hele bortforlenet til Olof Erikson imod at stille seks velrustede ryttere og forsørge de tiloversblevne munke.

Varnhem havde klosterskole og en skøn have, og dets store håndskrevne bibliotek er et af dem, hvis tab Messenius særlig beklagede.

På sine plyndringstog kom den svenske kirkes lutherske overhoved Georg Norman også til Varnhem og satte sig bl. a. i besiddelse af et indrammet Mariabillede af sølv, som dronning Margreta Lejonhufvud fik d. 14. januar, 1540, og to sølvforgylde store alterkalke, hvis skåle kongen beholdt for sig, medens han lod skatkammeret få fødderne.⁵⁾

Tidspunktet for konventets ophør er ubekendt, men

⁵⁾ Konung Gustafs registratur. Quittancebrev af 23. 2. 1541. Heri hedder det yderligere: „Vi og vor kære husfrue har modtaget efternævnte sølv, guld og klenodier af Os elskelig tro mand Georg Norman, som han har oppebåret og taget efter Vor befaling: . . . et hjerte af guld med guldsnor, der havde hængt på st. Brynjulfs hoved i Skara. . . . Ligeledes modtog Vor kære husfrue d. 20. juli 1540 en liden forgyldt tavle og et lidet kors af guld, hvilke stykker Georg havde oppebåret i Skeninge [kloster]. . . . 27. juli modtog Vor kære husfrue nogle forgyldte korkåbeknapper, ligeledes d. 20. juli nogle korkåbeknapper. . . .“ Samme brev kvitterer bl. m. a. for hvad Norman havde afleveret alene fra Götlands bondekirker: 4670 mark rent sølv, forgyldt, og 2386 m. r. s., uforgyldt.

abbed Erik døde 1555, og kong Gustaf godkendte kun hans efterladte testamente med den indskrænkning, at han selv fik alt gullet, det meste af sølvet og samtlige okser; så det må vel have været enden.

Sluttelig plyndrede og afbrændte den hårbændede Daniel Rantzau Varnhem i 1566, under krigen mellem Frederik II og Erik XIV. Det restaureredes senere nogenlunde. Af klosterbygningerne, der var af kalk- og mursten, er der kun svage spor ved kirkens sydside. Kirken derimod, af hugne kalksten og med mure af indtil 5½ fods tykkelse, er bevaret hel. Den er godt 200 fod lang, men skæmmet ved uforstandige reparationer. Det er en højst statelig bygning, treskibet og med afrundet korudbygning med en krans af hvælvede kapeller udenom højaltret, skilte fra dette ved en omgang med piller og buer. Altret er klostrets gamle. Af korsgangen er det kirken nærmeste krydshvælv bevaret, men ændret og paafyldt til de la Gardiernes gravsted; i kirkens sydlige korsarm var der nedgang fra kormunkenes i klostrets overetage anbragte sovesal (*dormitorium*).

Ved Varnhem er jernbanestation på ruten Skara—Skövde.

Lithauerne.

(Fortsat.)

Nutidens lithauiske Digtere og Forfattere er bedre stillede end deres Forgængere, idet de i den senere Tid i Skikkelse af Forlaget »Baras«, et Institut, som grundlagdes af den begavede Taler og Mæcen, Baron Schillingas, har et Sted, de kan ty hen til med deres Aandsprodukter. Det skal ikke forblive usagt, at mange lithauiske Digtere samtidig skrev paa andre Sprog, og at disse Frembringelser vandt saa stor Anerkendelse, at de blev fortsat af andre. Et Bevis herfor er, at den bedste polske Digter, Adam Mitzkewitsch og Romanforfatteren Kraschewslj kaldes Grundlæggere af den lithauiske Retning i den polske Literatur. Skønt begge skriver paa Polsk, var deres Produkter af lithauisk Aand. De to nulevende mest berømte russiske Digtere, J. Baltruschaitis og Balmont, begge fødte i Lithauen, men opdragne og uddannede i Rusland, tilkende-

gav senere deres lithauiske Fødsel og udgav derefter deres Værker paa deres Modersmaal.

Desuden er der mange Videnskabsmænd, som kalder Lithauen deres Fædreland. Vi nævner i Flæng: Daukantas, Dr. Basanavius, Dr. Schlupas, Prof. Kurschaitis, Jaunius, Prof. Buga, Birschischka og mange andre, som baade paa Historiens, Filologiens og Arkæologiens Omraade har offentliggjort udmærkede Arbejder. De fleste lithauiske Videnskabsmænd søger til »Videnskabeligt Selskab« i Vilna, en Organisation, som ejer et godt Bibliothek og mange Samlinger.

Af lithauiske Kunstnere kan nævnes: Drømmeren og Mystikeren Tschirlonis, hvis Grundtanke var at finde en Forbindelse mellem musikalske Toner og Farvetoner, hvem den russiske og polske Kritik anerkendende betegnede som et Geni.

Tschudowsky, en af Ruslands mest fremragende Kritkere, siger i sin Bog om Curlionis: »Det er velgørende at tænke, at dette Geni ikke var et tilfældigt Lune af Skæbnen, men Forløberen for den fremtidige store Kunst i Lithauen. Ved Tanken om ham maa jeg altid tænke: Dette Folk har ikke oplevet Middelalderen, men maaske har det i højere Grad end vi Russere bragt ind i det 20ende Aarhundrede denne Ariernes vældige Kraft til mystisk Liv, som i Middelalderen i saa høj Grad blev bortødslet af vore vestlige Brødre. Thi derved bliver Curlionis saa uendelig stor og forstaaelig for os andre.«

Desuden er Malerne Kalpokas og Warnas samt Billedhuggeren Rimscha bekendte som begavede og betydelige Kunstnere. Ogsaa Kunstnerne har et Samlingssted med store Samlinger i Vilna, »Det kunstneriske Selskab«.

Lithauen ejer noget, som kaldes lithauisk Folkeornament. Dette Ornament er meget rigt paa fine Motiver, der findes anbragte som Pynt paa Husene, men særlig paa de mange Trækors, der i store Mængder er opstillede paa Vejene, i Mark og paa Fjeld, og som med deres svungne Linier præsenterer sig skønnest i Straalerne af den synkende Sol. Selv paa alt Husflidsarbejde og paa Beklædningsgenstande anbringes disse Ornamenter, som Kunstnere og Folket med en ganske usædvanlig fin Smag forstaar at vælge; særlig smuk er S sammensætningen af grøn, hvid, gul og sort Farve.

I Aaret 1553 fremkom den første Bog, trykt paa det lithauiske Sprog, og det var den Gang kun Missionærer, baade de katholske, lutherske og kalvinske, der sørgede saavel for Trykning som for Udbredelse af Bøgerne. Først i det 18. Aarhundrede finder man i K. Duonclaitis den første lithauiske Digter, som med den for Dattiden ganske usædvanlige Realistik i sin Bog »De fire Aars-tider« skildrede Livet, som det den Gang levedes. Folke-digteren Stazdas frembragte samtidig med andre Digte, som kendes endnu i vore Dage, den meget populære Sang *Pul-kim ant Keliy*, en Hymne, som endnu synges i alle lithauiske Kirker før Gudstjenestens Begyndelse. Senere hen (i Midten af og sidst i det 19. Aarhundrede) havde Lithauen i sin Digter og Biskop Baranauskis en videnskabelig Naturforsker. Den store Publicist Kudirka, hvis Værker aandede et meget sarkastisk Lune, Lyrikeren Bilunas, den national-tænkende Digter Majronis og den store Mystiker Vidunas. Sidstnævnte var født i preussisk Lithauen og forstod med stort Talent at besyngede de gamle lithauiske Riddere, som var besjælede af en hellig Glød for deres fædrene Arne.

For ikke at glemme den lithauiske Musik skal her først og fremmest nævnes M. Tschurlonis, hvis store musikalske Værker særlig illustrerer Folkesangen, men desuden de ogsaa i det øvrige Europa noksom kendte Kirkekomponister Naujalis og Sasnauskis; den første Operakomponist og Grundlæggeren af det lithauiske Musikkonservatorium i Chikago, M. Petrauskis; Schimkus, Kenderen og Fortolkeren af lithauiske Folkesange, samt flere yngre Kræfter. Theaterkunsten er ligeledes meget yndet, og det er ikke alene de dannede Kredse, som søger denne Fornøjelse. Ogsaa de udøvende Kunstnere er ganske udmærkede, og man kan gaa ud fra, at, jo mere Tiden skrider frem, desto bedre vil det lithauisk-nationale Theater blive.

Krigen, som kom saa uventet hurtigt, har ikke alene skadet Landets Velstand, men ogsaa undergravet alle Grene af det nyopstaaede nationale Liv. Af militære Hensyn maatte Indbyggerne sprænge Bygninger i Luften, omhugge Træerne i Skovene, ødelægge Høsten paa Markerne o. s. v.; Skyttegrave og Pigtraadshegn bidrager heller ikke til Landets Velfærd. Hundrede Tusinde af de lithauiske Soldater kæm-

per i de russiske Regimenter, men samtidig gør lithauisk-preussiske Undersaatter deres Pligt overfor Tyskland. Ved Besættelsen af de lithauiske Provinser af tyske Tropper optraadte de tysk-lithauiske Soldater som Tolke, og ikke sjælden havde de den sørgelige Pligt at foretage Rekvisitioner hos deres egne lithauiske Brødre.

Da russiske Tropper marcherede mod Königsberg, var de af militære Grunde nødt til at udvise hele Befolkningen af Østpreussen, særlig af Lithauen; dog døde mange af dem undervejs, før de naaede Maalene for deres Rejse, Sibirien og Gouvernementerne ved Floden Wolga. Senere, da Russerne maatte rømme Lithauen, evakuerede de den fredelige Befolkning, ligeledes af militære Grunde, og denne maatte efterkomme de russiske Militær-Myndigheders Forlangende om Ødelæggelsen af Korn og andre Ejendele for derved at forhindre, at Fjenden tog Nytte af det.

Antallet af de af Russerne evakuerede Lithauere, som opholder sig i Ruslands Indre, anslaaes nu til 300.000, hvis Skæbne er meget trang. Men, som det saa ofte hænder, forener Ulykken Menneskene; saaledes ogsaa her, hvor der har dannet sig Selskaber og Organisationer, som søger at hjælpe og lindre Nøden, saa godt de formaar. De vigtigste af disse er: Den lithauiske Komité i Vilna med den berømte Politiker Smetoda i Spidsen og Central-Komiteen i Petrograd, hvis Ledere er Rigsdumamedlemmerne Itschas, Baron Schillingas og andre bekendte Personligheder. I Vilna samles Penge ind til Oprettelsen af Skoler, gratis Spisehuse samt Asyl for den fattigste Befolkning, og samtidig har de Opsynet og Reguleringen af hele Livet i de okkuperede lithauiske Provinser. Central-Komiteen, som begyndte sin Aktion med faa Rubler, raader nu over ca. $\frac{1}{2}$ Million om Maaneden. Den har ca. 120 Filialkomiteer, som alle sørger for Underhold og Beklædningsgenstande til de lithauiske Flygtninge. Komiteen oprettede desuden lithauiske Skoler, Bibliotheker, Theatre og Kursusser; man har de 2000 Mellemskoleelever fordelt i Petrograd og Woronesch. Hoved-Komiteen underholder alene to Gymnasier, Handelsskole og Lærer-Seminarier og flere almindelige Skoler, hvor der kun undervises paa det lithauiske Sprog. Med Genrejsningen af ødeladte Byer og Landsbyer for Øje

har Komiteen oprettet særlige Undervisningsanstalter for Bygningskonstruktører, hvilke besøges af ca. 500 Personer.
(Sluttes.)

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Anden Pintsedag havde den højærværdigste Biskop den Glæde at kunne meddele Firmelsens hellige Sakramente til 45 voksne Konvertitter fra de forskellige københavnske Menigheder; i den Anledning blev den højtidelige Prælatmesse overværet af en anselig Skare troende.

— Arbejdet paa Sakramentskirken paa Nørrebrogade nærmer sig stærkt sin Fuldendelse, og man venter endnu kun paa Ankomsten af en Del Træsager fra Holland, for at Kirken kan blive færdig. Den højtidelige Konsekration er fastsat til den 9. Juli, Mindedagen for Martyrerne i Gorkum, fra hvilken Dag ogsaa Hr. Pastor Ronge vil overtage Stillingen som Sognepræst for den nye Kirke med det den tillagte Distrikt, der hovedsagelig vil omfatte Nørrebro.

— Hr. Pastor Olrik fratræder i disse Dage sin foreløbige Stilling som Kapellan ved Rosenkranskirken for at begive sig til Rusland, maaske ogsaa Sibirien, hvor han vil øve Sjælepleje blandt de der anbragte Krigsfanger, som i høj Grad trænger til præstelig Hjælp.

— Efter Sommerferien agter St. Josefssøstrene paa Østerbrogade at paabegynde et Kursus for unge Piger til nysproglig Artium. Eleverne maa foreløbig indstille sig til Eksamen paa Universitetet for Eksamenskommissionen.

— Paa Anden Pintsedag holdtes en meget vellykket Ungdomsfest i St. Annæ Skole paa Amager af Sognets to Ungdomsforeninger, Katholsk Ungdoms Forbund (S) og Regina Virginum. Hr. Pastor Günther talte oplammende til Ungdommen, og de unge bidrog i Form af muntre dramatiske Smaastykker godt til Underholdningen. Lodtrækning om forskellige Smaating, Servering af Kager og Limonade og fornøjelig Samtale fik Eftermiddagen til at gaa hurtigt for de halvandet Hundrede tilstedeværende. For de to Ungdomsforeninger betød Festen desuden en ikke ringe pekuniær Fremgang for deres i Forvejen ikke fyldte Pengeskasser. Festen lededes af K.U.F.s Præsident, Hr. P. Jaworski.

— Den 6. Maj afholdtes Vincentskonferensernes andet Generalmøde for 1917. Hans Højærværdighed Biskoppen præsiderede og fremhævede i Tilslutning til en østrigsk Avisartikel Nødvendigheden af Lægmandsarbejdet. Han havde derfor ogsaa opfordret Med-

lemmerne af Mariakongregationen, der havde Fælleskommunion den Dag, til at overvære Generalmødet. Det gjaldt jo først og fremmest om at drage de unge med ind i denne Forening, hvis Arbejde slet ikke overflødiggjordes ved Alderdomsunderstøttelser o. s. v. fra Stat og Kommune. Glædeligt var det, at nogle unge havde fulgt Opfordringen. Maatte flere forstaa det og gøre ligesaa. Foruden Beretningen for det forløbne Kvartal aflagdes der Aarsregnskab for hele 1916, som skal komme i næste Nummer. Ugebladet var omdelt i 188 Eksemplarer. Der er nu 61 aktive og 44 passive Medlemmer, fordelte i 5 Konferencer. Mødet var besøgt af 17 Medlemmer. *Sekretæren.*

Ordrup. Der er dannet en Lokal-Afdeling af Ansgarius-Bonifacius Foreningen i St. Andreas Sogn i Ordrup. Bestyrelsen bestaar af Hr. Pastor F. Evers, Formand, Proprietær H. L. d'Auchamp, Kasserer, O. Holmgren, Sekretær, samt Forstanderskabet. Der agtes afholdt et offentligt Møde, hvorom nærmere Meddelelse vil fremkomme her i Bladet.

Aarhus. Med de sidste Fangetransporter af østrigske Soldater ankom der en polsk Feltpræst, Hr. Miodouski, der havde været to Aar hos disse Fanger, og en Dominikanerpater fra Berlin, P. Häse, der ligeledes var kommen i russisk Fangenskab. Der er altsaa uventet paa det bedste sørget for præstelig Hjælp, saa at Pastor Geller ikke behøver at opholde sig i Hald. De kirkelige Utensilier, de to Feltpræster vil trænge til, er vi i Aarhus i Stand til at skaffe dem, f. Eks. et større Alter og bedre Paramenter, end et Rejsealter kan byde.

Rom. De fleste Biskopper har allerede modtaget Cirkulærer om den Reform af Katekismen, som Pave Benedikt XV i Løbet af de nærmeste faa Aar haaber at faa iværksat. Det første Skridt i saa Henseende vil være at faa samlet alle Katekismer, der bruges hele Verden over, og Biskopperne opfordres derfor til at indsende mindst tre Eksemplarer af de Katekismer, der bruges i deres Stifter. Naar dette er gjort, vil den Hellige Fader udnævne en Kommission, for en Del bestaaende af Kardinaler, som skal undersøge de forskellige Tekster og forberede en fælles Tekst, der skal bruges hele Kristenheden over. Saa skal Korrekturarkene sendes til alle katholske Biskopper med Anmodning om at foreslaa eventuelle Forandringer, Tilføjelser m. m. Derefter vil den endelige Tekst blive fastslaaet og en Fælleskatekismus for hele den katholske Kristenhed udsendt.

— Ærkebiskop Cerretti, Apostolisk Delegat for Australien, er bleven kaldt til Rom og udnævnt til den ansvarsfulde Stilling som Sekretær for Kongregationen for overordentlige kirkelige Anliggender.

Kollekten

for Troens Udbredelse.

Aalborg	7,96	Klosterkirken	7,50
Aarhus	16,41	Østerbro Kapel	0,00
Esbjerg	1,81	Køge	4,00
Fredericia	23,00	Maribo	18,50
Helsingør	14,07	Nakskov	31,00
Holbæk	4,00	Nyborg	3,53
Horsens	11,00	Nykøbing F	27,00
Kolding	3,75	Næstved	5,00
København.		Odense	16,00
St. Ansgar	60,84	Randers	15,34
Rosenkranskirken	62,23	Reykjavik	13,56
St. Annæ	15,50	Ringsted	7,02
St. Andreas	41,15	Roskilde	10,00
St. Knud	5,00	Silkeborg	15,00
St. Josef	17,71	Slagelse	21,50
Jesu Hjerter	64,46	Svendborg	6,25
Immaculata	12,00	Vejle	12,05
Amalievej	6,45		
København d. 29. Maj 1917.			i alt: 580,59

Det Apostoliske Vikariat.

Knud den Hellige.

Af P. D. Steidl.

Med dette Nummer følger til alle Ugebladets Abonnenter en Subskriptionsindbydelse til ovennævnte nye historiske Arbejde.

Mariakongregationen for Mænd holder Fælleskommunion Søndag den 3. Juni i Jesu Hjertes Kirke Kl. 8 $\frac{1}{2}$.

Christi Legems Fest.

- St. Ansgars Kirke.** To. d. 7. Juni Kl. 10 Højmesse og Procession. Kl. 8 Aften Andagt. To. d. 14. Juni Kl. 8 Aften Procession.
- Jesu Hjertes Kirke.** To. d. 7. Juni højtidelig Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$. Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften Andagt. Søndag d. 10. Juni Kl. 6, 7, 7 $\frac{1}{2}$ og 8 $\frac{1}{2}$ stille Messe. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften Festandagt med Prædiken og Procession. Begge Mariakongregationer deltager i Processionen.
- St. Josefs Kirke.** To. d. 7. Juni Kl. 6 $\frac{1}{2}$ stille Messe. Kl. 9 Højmesse. Kl. 3 Eft. Andagt.
- Immaculatakirken.** To. d. 7. Juni Kl. 9 Højmesse. Kl. 4 Eft. Procession i Haven. (Udsættes i Tilfælde af daarligt Vejr til Søndagen efter til samme Tid.)
- Rosenkranskirken.** To. 7. Juni Kl. 8 stille Messe. Kl. 10 Højmesse. Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Festandagt. I hele Oktaven holdes hver Morgen Kl. 8 $\frac{1}{4}$ Sangmesse med sakramental Velsignelse. — Hver Aften Kl. 7 $\frac{1}{2}$ fortsættes den Onsdagen før Christi Legems Fest paabegyndte Novene til Jesu Hjerter Festen.
- St. Annæ Kirke.** To. d. 7. Juni Kl. 8 Morgen Sangmesse. Kl. 8 Aften Prædiken og Fest-Andagt. Søndag den 10. Juni Kl. 10 Levitmesse med Prædiken, derefter Procession i St. Elisabeth Hospitalets Have. Kl. 8 Aften Festandagt.
- Assumptionskapellet.** (Amalievej 14). To. d. 14. Juni Kl. 4 Eftm. Procession i Haven. (Udsættes i Tilfælde af daarligt Vejr til næste Dag, Jesu Hjertes Fest.)
- St. Andreas Kirke.** Torsdag den 7. Juni Kl. 8 Højmesse. I hele Oktaven holdes hver Aften Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Andagt med sakramental Velsignelse. Søndag den 10. Juni Kl. 7 $\frac{3}{4}$ stille Messe. Kl. 9 Højmesse med Prædiken og Procession i Haven. Efter Processionen stille Messe.

Kirkelig Kalender.

3. Juni. Trefoldigheds Søndag.	10. Juni. 2. Sønd. eft. Pintse.
4. — M. Franz Carraciolo, Bekender.	11. — M. Oktavdag.
5. — Ti. Bonifacius, Biskop og Martyr.	12. — Ti. Oktavdag.
6. — O. Norbert, Biskop og Bekender.	13. — O. Oktavdag.
7. — To. Christi Legems Fest.	14. — To. Oktav af Christi Legems Fest.
8. — F. Oktavdag.	15. — F. Jesu Hjertes Fest.
9. — L. Oktavdag.	16. — L. Marias Officium.

Tanker om Reformationen.

Et katolsk Forsvar af F. F. M. 92 + IV Sider. 1 Kr.

Vistnok i denne Maaned udkommer:

Niels Hansen:

Vore Helgener.

Livsskildringer af danske og islandske Helgener.

(C. 200 Sider. 34 Illustrationer.)

Ungdoms-Sommerfest.

Alle unge Katholikker med Forældre indbydes til at deltage i en Sommerfest **Søndag den 17. Juni** i Bagsværd Kro.

Festen begynder Kl. 5. Først opføres Hostrups Feriegæster, hvorefter frit selskabeligt Samvær. Kl. 10 senest slutter Festen. Følgende Ture inden Festens Begyndelse er planlagt:

1) *For Cyklister:* Mødested Søpavillonen Kl. 10¹/₂. Man kører over Lyngby til Frederiksdals Kro, hvor medbragt Smørrebrød spises. Derpaa over Ny-Holte rundt om Furesøen igennem Hareskoven til Bagsværd Kro.

2) *For spadserende:* Med Toget til Lyngby ca. Kl. 11⁵⁵. Man gaar til Frederiksdal, hvor medbragt Smørrebrød spises, derpaa til Bagsværd Pavillonen, hvor der drikkes Kaffe. Man spadserer til Bagsværd Kro.

3) *For dem, der bor i Charlottenlund:* Man mødes Kl. 3 Vest for Monumentet paa Femvejen og spadserer til Bagsværd Kro (7 km).

4) *For dem, der kun ønsker at deltage i Festen,* er direkte Togforbindelse ad Slangrupbanen til Bagsværd St., hvorfra der kun er 5 Minutters Gang til Kroen. (Fra Kbhvn. Kl. 1²⁷, 2¹⁰, 3¹⁹ og 4⁵⁶. Fra Bagsværd 8¹⁵, 9²⁵, 10¹⁸ og 11⁴⁴.)

Til hver af de fire Router vil der være Førere.

Billetter til Festen à 50 Øre faas kun hos Hr. Hoffmann, Købmagergade 48 og Vesterbrogade 18 — de forskellige Foreningers Formænd — Hr. Hansen, Viggo Rothes Vej 14 — Katholsk Boghandel.

Ingen Billetter faas i Bagsværd.

Ved **Ungdomsfesten** i St. Annæ Skole 2. Pintsedag blev Lysedugen vundet paa Nr. 26 og kan afhentes paa Skolen. De to Ungdomsforeningers Bestyrelser takker herved alle, der hjalp med til, at Festen fik saa udmærket et Forløb.

Unio. Tirsdag den 5. Juni (Grundlovsdag) Udflugt til Charlottenlund. Afgang 4,16 med Klampenborgbanen. Deltagerne samles Kl. 5 ved »Stalden«, hvor der senere spises til Aften. Madkurve kan medtages. Børn kan ogsaa deltage i Turen.

Mødreforeningen. Ti. d. 5. Juni Kl. 8¹/₄ læses i St. Ansgars Kirke den h. Messe for Foreningens Medlemmer og Anliggender.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglæder og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. O. G. 1—4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4—6.

Nr. 23.

Søndag den 10. Juni.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Lithauerne. — Brudstykker. — Sommerglæder. — Efterretninger fra Ind- og Udland: Ordrup. Maribo. Tyskland. Rom. Australien. — Advarsel. — Kollekt. — Vincentskonferensernes Aarsregnskab. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

361.

Emmanuel — Gud med os.

Ved Profeterne blev den forjættede Frelser kaldt Emmanuel — Gud med os, og dette Udtryk gav vistnok Jøderne et Begreb om, at Forløseren paa ganske særlig Maade skulde omgaaes Menneskene, selv om de ikke havde kendt Isaias's Ord: »En Jomfru skal undfange og føde en Søn.« Det er altsaa ikke den Maade, paa hvilken Gud er os alle nær ifølge sin Uendelighed, men med Isaias's Spaadom for Øje tænkte de paa Frelseren som levende, boende iblandt dem. Og Guds Ord gennem Profeten er blevet opfyldt, Frelseren kom, født af en Jomfru, og han levede og boede blandt dem. Lykkelige Mennesker, som kunde se ham, som kunde omgaaes ham, høre hans Ord, være Vidner til hans Undergøinger! Hvor lykkelig er man ikke endnu i vore Dage, dersom man kan besøge de hh. Steder i Palæstina; jeg hørte engang en Herre fortælle, hvordan de, da de betraadte det h. Land for første Gang, kastede sig ned og kyssede Jorden under Taarer, grebne af Taknemmelighed og Ærefrygt for det Sted, hvor Jesus selv havde vandret.

Men har vi ikke et Sted, som er lige saa helligt, lige saa dyrebart og fuldt af de største Minder? Er det ikke det Sted, hvorom Skriftens Ord i bogstavelig Forstand gælder: »Det er min Glæde at være iblandt Menneskene«? Jo, det er vore katholske Gudshuse, vore Kirker, som i Virkeligheden er Guds-Huse, Guds-Boliger blandt Menne-

sker, fordi Jesus, vor Frelser og Forløser, Gud og Menneske i een Person, har opslaaet sin Bolig der og virkelig lever og bor iblandt sine. Her ejer vi det samme, som Jøderne paa Christi Tid ejede.

Men her ser vi det samme, som Evangeliet beretter os om Jesu samtidige: han kom til sit eget, og hans egne annammede ham ikke. Tusinder og atter Tusinder saa ham, hørte ham, var Vidner til mange og store Undergerninger, men de var kolde, ligegyldige overfor ham, agtede ikke paa ham, ja forfulgte ham endog. I Alterets helligste Sakramente ejer vi vor guddommelige Frelser, hans egne ufejlbare Ord siger os det og forvisser os derom. Men ligner vi ikke mere eller mindre dem, som »ikke annammede ham«? Der gives saadanne, som nægter ham, der ikke vil tro paa Jesu Nærværelse i Alterets helligste Sakramente; de mener, at det ikke var muligt, eller de har saa mange andre Undskyldninger; men der gives mange flere, der vel theoretisk tror paa Jesus i Alterets Sakramente, men hvis praktiske Liv ikke svarer til Troen; og i saa Henseende er vel enhver af os mere eller mindre skyldig i megen Ligegyldighed.

Hvad kunde og burde vi — for at fremhæve kun een Ting — ikke gøre, siden Jesus stadig er til Stede i Alterets Sakramente, i Tabernaklet? Vilde det ikke være den allernærmeste Følge af en fast Tro paa ham, at vi ofte kom til ham for at besøge ham? Jeg siger den allernærmeste Følge; thi dersom vi virkelig fuldt og fast tror, at vor Frelser er til Stede som Gud og Menneske, og at han elsker os der med den mest godhedsfulde Kærlighed, vilde vi da kunne holde os borte fra ham? Han tænker kun paa os; at frelse, hjælpe, styrke og trøste os, det er hans Hjertes stadige Omsorg. Hvor meget er der dog ikke, som vi havde at tale med ham om, at betro ham. Vore Synder, vore Fejl, vore Fristelser, vore Sorger, vore Foretagender, vore Skuffelser og saa meget andet, for ikke at tale om det, vi skylder ham, Tilbedelse, Lov, Pris, Taksigelse, Anger. Derfor vilde det være en god Beslutning for os alle uden Undtagelse i denne Festoktav for Christi Legems Fest: Jeg vil saa ofte som muligt aflægge et Besøg hos Jesus i Alterets Sakramente, især naar mine Veje fører mig forbi en Kirke, det skylder jeg ham og mig.

Da jeg for fem Aar siden var i Wien til den eucharistiske Kongres, var det mig ofte paafaldende, at Herrerne tog deres Hat af, medens man sad i Sporvognen. I Begyndelsen kunde jeg ikke forstaa, hvad det skulde betyde. Først efterhaanden lagde jeg Mærke til, at denne Æresbevisning gjaldt Jesus i Alterets helligste Sakramente, saa ofte man kom forbi en Kirke.

Jos. Resch.

Lithauerne.

(Sluttet.)

Gaverne til omtalte Skoler kommer for Størstedelen fra Amerika og England, de Steder, hvor der efter almindelig Mening lever ca. 700.000 lithauiske Emigranter, som skal være udmærket organiserede i deres nye Fædreland.

Rigsdumamedlem Schingarews Rejsenotitser, der vidner om varm Sympati og stor Iagttagelsesevne, skildrer meget anskueligt Livet og Stemningen blandt de Folk, som maa leve langt borte fra deres Fædreland. Som Medlem af den russiske Parlamentsdelegation, der rejste til de allierede Lande for at befæste den gensidige Forbindelse, overværede han sammen med andre Medlemmer af Delegationen en Forsamling af Lithauere i London, som var arrangeret af Delegationens lithauiske Medlem Itschas. Angaaende denne Forsamling skriver Schigarew i sine Rejsenotitser: »Denne Forsamling foregik med stor Glæde og Begejstring og næsten kærlig Hensyntagen til os andre.« De lithauiske Kolonister er næsten alle udprægede Demokrater. Mange af dem ankom først kort før Krigens Udbrud til England, men ogsaa andre, der havde levet der i lang Tid (og betragter Landet som deres Hjem), staar dog i stadig, fast og livlig Forbindelse med deres Fædreland. Forsamlingen fandt Sted i Yderkanten af London i en lille Kirke, som ikke nær kunde rumme alle mødte Tilhørere, hvorfor mange maatte blive staaende udenfor paa Gaden. Bare min Pen kunde gengive de Blikke og den spændte dybe Opmærksomhed, med hvilken disse jævne Mennesker fulgte den i deres Hjemlands Sprog holdte Tale af Itschas; med næsten tilbageholdt Aandedræt paahørte de Efterretningerne fra Fædrelandet. Vi delegerede blev modtaget med levende Glæde, og smaa hvidklædte Piger overrakte os Blomster. En af dem, med lyse Krøller sang med spæd Stemme en lithauisk Folkesang, hvis Ord man oversatte for os: »Jeg ønskede at være en lille Fugl og med udbredte Vinger kunne flyve til Lithauen for der at overbringe vor Hilsen og komme tilbage med Bud om Livet der, som det former sig nu under Fjendens Overherredømme.« — Saaledes sang det lille Barn, men vi andre følte, at i denne Sang, som ganske vist var skrevet til Barnet, udtryktes alle de helligste Tan-

ker og Følelser, som man nærer for sit dyrebare Fædreland. — Da Rigsdumamedlem Protopopow hilste paa Forsamlingen og udtalte, at det lithauiske Folk led for en Fællessag, og Rigsraadsmedlem Gurko i sin Tale ønskede for alle Hjemkomst til et frit Lithauen og Opfyldelse af alle Folke-Idealer, lød Begejstringen næsten som en Ovation. Først sent om Natten vandrede vi gennem Londons mørke Gader til vort Logis. Samme Nat modtog vi hjemmefra et Telegram med Hilsen og Lykønskninger i Anledning af Rigsdumaens tiende Aarsdag.

I politisk Henseende deler Lithauerne sig i tre Grupper: Socialister, Nationalister og klerikale. De udgiver 40 forskellige Værker, som udsendes i bestemte Perioder. I den allersidste Tid opnaede de lithauiske Organisationer i Amerika af Præsident Wilson Tilladelse til i alle Byer at arrangere en »lithauisk Dag« for derigennem at indsamle Penge til de lithauiske Provinser og deres sultende Befolkning.

I sin betydningsfulde Proklamation til Borgerne i De forenede Stater opfordrede Wilson i varme Ord til at give Gaver til det lithauiske Folk, som paa Grund af Krigen baade sulter og er sygt paa Sjæl og Legeme.

Itschas, Formanden for Central-Komiteen i Petrograd, blev præsenteret for Paven, som gav ham Løfte om en »lithauisk Dag« i hele Verdens katholske Kirker.

»En Dag til Pengeindsamling var reserveret Polakkerne, en lignende skal arrangeres for Lithauerne. Alle staar mit Hjerte lige nær.« Saaledes lød Svaret, det katholske Overhovede gav den lithauiske deputerede. Paven kender godt det katholske Lithauen, dets Fortid og dets aktuelle Opgaver. Med usædvanlig Oprigtighed udtalte han Ønsket om Lithauens Genrejsning og lovede, saafremt hans Ord paa en kommende Fredskongres skulde faa nogen Indflydelse, da at indlægge det i Lithauens Favør.

For at give Europa lidt nærmere Oplysninger om det lithauiske Folk og dets Bestræbelser og samtidig for at fremskynde Løsningen af forskellige politiske og økonomiske Spørgsmaal dannedes i Lausanne og Schweiz et Informationsbureau, som staar under Ledelse af den lithauiske Patriot Gabrys. Dette Bureau udgiver flere Tidsskrifter, bl. a. »Pro Lithannia« og »Lithauen«, og det er Meningen

i en nær Fremtid at reorganisere det. Det skal ved Optagelse af Repræsentanter for det lithauiske Folk faa Karakteren af en Hoved-Komité med Ret til at tage Beslutninger i de vigtigste politiske Spørgsmaal.

Antallet af lithauiske Krigsfanger, som befinder sig i Fangelejrene i Tyskland og Østrig-Ungarn, anslaaes til 20.000. For at forsyne dem med Næringsmidler og understøtte dem paa anden Maade er der dannet en særlig Komité *Lithuania* i Friburg.

En anden Komité med Sæde i Petrograd søger under Navnet *Globa* (Forsørgelsen) at lindre Nøden blandt de fra Østpreussen udviste lithauiske Flygtninge. Denne Komité's Arbejde havde i Begyndelsen at kæmpe med megen Modstand fra den russiske Regerings Side, men opnaaede senere alligevel Tilladelse til at oprette baade Skoler, Bibliotheker og Spisehuse for disse ulykkelige. Ved denne Lejlighed skal bemærkes, at den nationale Selvstændighedsfølelse hos den lithauiske Befolkning i Østpreussen netop i de sidste Aartier var vokset ganske betydeligt. Flere fremragende Publicister stammer fra Østpreussen, hvor de har deres egen Presse og Sammenslutninger; men den tyske Regering førte en meget streng Politik i Østpreussen, hvorfor det kan anføres, at det aldrig — trods store Bestræbelser — blev tilladt at oprette lithauiske Skoler der. Men nu, efter at der sørges saa godt for de fra Østpreussen udviste Lithauere, haaber man i interesserede Kredse paa en intimere Sammenslutning af begge Dele af den lithauiske Nationalitet.

For Øjeblikket træder dog alt i Baggrunden for Sorgen over det okkuperede Lithauen; thi dets Befolkning sultter, da alle Midler, som staar Hjælpe-Komiteen til Raadighed, er opbrugt. Komiteens Ledelse prøvede alle Vegne, den henvendte sig endda til de preussiske, engelske og tyske Myndigheder for at faa Tilladelse til Indførelse af Levnedsmidler fra Amerika, men Tankens Gennemførelse var umulig. Tyskland forbyder Udførsel af Levnedsmidler til Lithauen, men desuagtet rekvirerer de det ulykkelige Land besættende tyske Tropper stadig væk Fornødenhederne til deres Ophold, saavel Heste som Hornkvæg.

Der hersker Hungernød i Landet. Som Bevis herfor kan anføres, at de to delegerede, som af amerikanske Li-

thauere var sendt til det okkuperede Lithauen, paa deres Spørgsmaal om Vaisenhusbørnenes Ønsker fik det Svar: »Brød.« Og dette Raab, som lød i Kor fra de stakkels smaa, genlyder i hele Lithauen: »Brød, Brød.«

I denne Tid gør alle lithauiske Komiteer sig store Anstrengelser for igennem Pengemidler at hjælpe Fædrelandet; man har endda formaaet at interessere det neutrale Udland for disse Bestræbelser, hvad f. Eks. den i Stockholm dannede svensk-lithauiske Hjælpe-Komité, med Overborgmester Lindhagen og Redaktør Søderberg i Spidsen, beviser. Denne Komité arbejder meget energisk og har allerede ved livlig Propaganda i Aviserne kunnet indsamle betydelige Pengemidler, hvorved den ser sig i Stand til at købe Levnedsmidler, som saa direkte sendes til Lithauen. Den sender endda egne delegerede dertil for igennem Selvsyn at faa den nøjagtigste Underretning, og Dr. Søderbergs personlige Nærværelse i Lithauen har været til særlig stor Gavn for de nationale Bestræbelser. Overborgmesteren er for Tiden optaget af et Projekt, som han vil forelægge Rigsdagen, hvilket gaar ud paa direkte Hjælp til Lithauen. En lignende Komité eksisterer i Christiania.

Blandt Udlændinge findes flere og flere Mennesker, som af eget Initiativ og uden at være Medlemmer af noget særligt Selskab viser sig som sande Venner af det lithauiske Folk og arbejder for dets Velgaaende, f. Eks. Pariserinden J. Pouvreau, som var nøje underrettet om Tilstandene i Lithauen, og som rejste til Spanien alene for at underrette Spanierne om det lithauiske Folks Liv og Kampe; og Frøken Anna Landhagen, den bekendte svenske Forkæmper for Kvindebevægelsen, som mange Gange bragte det lithauiske Spørgsmaal paa Bane saavel i Pressen som paa offentlige Forsamlinger.

Ved alle disse Anstrengelser for at hjælpe det økonomiske Liv i Lithauen glemmes dog aldrig den politiske Fremtid; men man er selvfølgelig klar over, at den endelige Løsning af det lithauiske Spørgsmaal bliver afhængig af hele den internationale Situation ved Krigens Slutning. Men allerede nu er der kommet forskellige Henvendelser fra Tyskland, som igen hver for sig har sin egen Baggrund. Saaledes møder man f. Eks. Planen om at gøre Lithauen til en tysk Provins eller i hvert Fald at germanisere det. Andre

taler om en autonom lithauisk Stat med en tysk Prins som Konge, og samtidig mærker man »Tagen Stilling« fra Ruslands Side. Alle disse Spørgsmaal maa dog staa hen til Krigens Slutning, og ingen ved, hvorledes Tilværelsen for Lithauen vil blive, men det lithauiske Folk har kun Tanken for en autonom Stat Lithauen med Indlemmelse af alle preussiske Lithauere. Man gaar i sine Tanker og Forhaabninger endda saa vidt, at man ønsker, at alle til Amerika udvandrede, som er bleven mægtige og rige, vil vende tilbage til deres gamle, nyopstaaede Fædreland.

Et Folk, som kæmpede en aarhundredlang Kamp mod Teutonerne, og som holdt ud i alle Ulykker, som den nuværende Krig medførte, hvor to kæmpende Giganter stødte mod hinanden, dette Folk stod alligevel stærkt og modigt op af alle disse Prøvelser. I alle neutrale Lande taler man om og ynker Belgierne, Serberne og Polakkerne, men ingen mindes Lithauerne, skønt dette Folk ikke har lidt mindre end de andre og ikke har mindre Ret til en selvstændig Tilværelse. Det lithauiske Folk er blevet stærkt og vil vedblive at kæmpe for sin nationale Frihed.

Brudstykker.

6. I »Berlingske Tidende« Nr. 38, 1867, hedder det i en Artikel om *Diakonisser*:

»Der er saa meget mere Grund for Folkekirkens Medlemmer til at interessere sig for Diakonissesagen, som den katholske Kirke her i Landet gennem sine »barmhjertige Søstre« med Iver tager sig af syge, fattige, Børn og forladte Medmennesker og paa Grund heraf stadig vinder større og større Udbredelse iblandt os.«

I Tillæg til »Nationaltidende« 19. Maj, 1907, skriver Søster Sofie Zahrtmann, Diakonissestiftelsens Forstanderinde:

»Udenfor den evangeliske Menighed med dens stærke og renere (1) Forkyndelse staar nu et Korps af Kvinder, der synes stedse mere at blive anerkendt og skattet i den almindelige Mening, men hvis Virksomhed stille og umærkelig vil undergrave den lutherske Bevidsthed i det danske Folk; jeg mener de katholske Søstre. De rejser den ene Barmhjertighedsanstalt efter den anden, og hvor ofte benyttes de ikke i private Huse, vel nok nærmest, fordi

der ikke er andre at faa! Deres Fremgang skyldes vel især deres ubetingede Hengivelse og Selvfornægtelse overfor det, de anser for det rette, men ikke mindre deres udmærkede Organisation.«

7. I sidste Hyrdeskrivelse i Anledning af Fastetiden gjorde vor højærværdigste Biskop os opmærksom paa vor ypperlige Oversættelse af Thomas a Kempis »Kristi Efterfølgelse«, som foruden andre gode Egenskaber ogsaa har den, at den er den eneste danske Oversættelse, der fuldtud ærlig og tro gengiver Originalen. Paa Norsk har man Wexels' Oversættelse, som ganske vist er ordret, men forsynet med Bemærkninger, som modsiger Teksten.

I 1914 udkom paa Pios Forlag en ny dansk Oversættelse, besørget af lic. theol. Sv. A. Becker, med Indledning af Olfert Ricard.

Det er jo et baade glædeligt og interessant Fænomen, at, naar vore Dages Protestanter ønsker en virkelig god og opbyggelig Andagtsbog ved Siden af Bibelen, saa kan de ikke finde nogen bedre end en katholsk Bog, skrevet af en Munk nær op imod Reformationen, altsaa netop paa en Tid, hvor man — protestantisk set — allermindst skulde kunne vente noget godt fra den Kant. Og denne Frugt af Kirkens Træ, denne Blomst fra Klosterets Have finder vore Dages Protestanter ikke blot god og smuk, men man indrømmer aabent, at »Fortidsslægter har gennem Aarhundreder givet denne Bog Førsteprisen næst efter Bibelen«. Den er udkommet i mer end 2000 Udgaver paa Latin og i utallige Oversættelser.

Men denne ny danske Oversættelse lider des værre af samme Fejl som de fleste andre protestantiske Udgaver: den udelader og omskriver, hvad der ikke passer i protestantiske Øren, hvad der synes altfor katholsk. Men saa burde man ogsaa angive ved Prikker . . . eller Klammer [] eller lignende, hvor man har udeladt noget, og hvor man har ændret eller tillempet Teksten, ellers ved man jo aldrig, hvad man egentlig har for sig, og Betegnelsen paa Titelbladet »Kristi Efterfølgelse af Thomas a Kempis« passer da ikke mere ganske.

Det er for øvrigt ogsaa meget interessant at lægge Mærke til den besynderlig forsigtige og vakkende Maade, hvorpaa katholske Personer, katholske Ting og Forhold omtales, naar der skal og maa ydes dem en uundgaaelig Anerkendelse. Et typisk Eksempel herpaa finder man i følgende Brudstykke af Olfert Ricards Indledning til denne Oversættelse;

»Der aander Klosterluft fra Bogens Blade. Men man synes at se en ren, lys, hvidkalket Celle, hvor Solen skinner ind. Noget af det nydelige og renlige, som kende-

mærker Holland, genfindes ogsaa her. Og Klosterluft — er det mon det, vi trænger mindst til? Midlertidige Klostre, tænker jeg ofte, vilde vist kunne gøre deres Nytte iblandt os overfor nyvakte og omtumlede Sjæle, havde vi blot de rette Munkefædre. Og er »social settlements«, af hvilke Fremtiden vil behøve flere, ikke en Art »Brødre af Fælleslivet«? Ogsaa om Thomas a Kempis gælder Ordet i visse Maader: Denne Discipel dør ikke. Han er ganske vist ikke nok. Han er noget af en Haveblomst, men vi skal nu en Gang plantes ud i Frijord; han er ængstelig og oplevede ikke Evangeliets Befrielse. Men han taler mildt og mindeligt, enfoldigt og inderligt. Og han havde skrevet den ganske Bibel af fire Gange, saa vi møder dog mere af Bibelens end Klosterets Aand. Nær op til Reformationen levede dens Forfatter, uden at ane det; i Staupitz, Luthers Skriftefæder i de strenge Munkeaar, mødte hans Aand Fremtidens Mand og rakte ham, hvad den formaaede, af Trøst og Forstaaelse. Kanske den endnu til en Afveksling, og sammen med stærkere og klarere Røster, kan have en Gerning at gøre hos Luthers Kampfæller i vore Dage.«

Oversætteren af ovennævnte danske Udgave af Thomas a Kempis skriver i sit Forord: »Af Udeladelser er der forholdsvis faa: enkelte stærke Udtalelser om gode Gerninger og Menneskets Fortjeneste overfor Gud, nogle Henvisninger til bestemte Munkeordener, Skærsild o. lign., nogle stærke Ord om Præstens Stilling og Messeofferet.«

Denne Frygt for Fremhævelsen af de gode Gerningers Nødvendighed og Betydning, ved hvilke vi selv ogsaa skal fortjene os Himmelens Løn, syntes Biskop Martensen ikke at dele. I »Prædikener« af Martensen, 4. Samling, Om Barmhertigheden, S. 247, hedder det nemlig: »Guds saliggørende Naade vil vel begynde vor Saliggørelse uden os selv, men vil ikke fortsætte vor Saliggørelse uden os selv, ikke fuldende den uden os selv, uden vort eget Arbejde og vor egen Kamp for Troens og Retfærdighedens Klenodie.«

8. I »Skikkelser og Tanker«, 1906, S. 35, skriver *Georg Brandes*: »Skønt Danmark er et protestantisk Land, er der rimeligvis blandt de tænkende her til Lands større Sympathi for den romerske Kirke end for den protestantiske, der er bygget paa den blotte Protest imod Rom, og som er saa kold, at man fryser i den. Det ses da ogsaa, at Katholicismen her til Lands stadig vinder Jordsmon.«

9. I Orla Lehmanns Brochure »Om det tyske i Danmark«, udg. 1865, hedder det S. 5:

»En rigtig Støtte fik Tyskheden, der saaledes var kommen paa Tronen, saamtidig dermed ved Reformationen, som jo bragtes os fra Tyskland, og væsentligen af Tyskere. Jeg skal ikke opholde mig ved den Indflydelse, som den

havde paa Fortryskelsen af Slesvig, hvor en bevidst og *hensynsløs* Stræben understøttedes af saa mange andre samvirkende Omstændigheder. Men selv i det egentlige Danmark bidrog den til at give det kirkelige Liv og dermed tillige Universitetet og den højere Dannelse et stærkt tysk Præg. Denne Virkning forstærkedes ved de mange *Indvandrere*, som Religionskrigene havde fordrevet fra Tyskland. De fandt i Danmark en gæstfri Modtagelse og grundede tyske Menigheder, blandt hvilke nogle bestaa endnu.»

10. Da Jens Busk som ung Bondemand første Gang stod paa Valgtribunen, var der opstillet mod ham en »fin« Mand, der med Overlegenhed saa ned paa sin Modstander, Bonden. For rigtig at vise ham sin Foragt bad han Jens Busk skylle sin Mund, før han nævnede hans Navn. Men Jens, der aldrig manglede Svar, bemærkede ganske tørt: »A tror hellere, te a vil skylle min Mund, naar a har nævnt hans Navn.« — Denne Slagfærdighed bevarede Jens Busk hele sit Liv og brugte den ofte med Frejdighed og Uforsagthed til Forsvar for vor hellige Tro.

11. I *Protestantisk Tidende* fandtes i Aargangen 1912 (Aug. og Septbr.) nogle ualmindelig hysteriske Udtalelser om Dyrenes »Ret« og Hundenes »Sjæl og Udødelighed«. Det ikke ubekendte Mærke *M. B. W.* (Frøken Westenholz) skriver om Vivisektionen (Lægernes indre Undersøgelser paa levende Dyr): »Vi har vor Herskerstilling overfor Dyrene udelukkende i Kraft af den stærkeres Ret, og Vivisektionen synes mig saa selvisk, et saa umoralsk Misbrug af denne Ret, at jeg ikke kan tænke mig andet, end at Følgerne deraf maa komme over Menneskehedens Hoved i Form af en Hjerternes Forhærdelse, Sindenes Forraaelse og den kyniske Selvviskheds Vækst og Udbredelse iblandt os.

En objektiv Anmeldelse af de smaa Skrifter (mod Vivisektion) er jeg ikke i Stand til at skrive. Naar Talen er om Vivisektion, sættes mine Lidenskaber straks i saa voldsom Bevægelse, at jeg hverken vil eller kan indlade mig paa en saglig Drøftelse af Spørgsmaalet. Min Sjæl vrider og vaander sig under, hvad jeg véd om det.»

— Og en anden skriver i et følgende Nummer endog saaledes: »Du maa ikke finde mig en forargelig Kætter, naar jeg nu siger, at jeg synes, vi for vore Øjne har en Slægt, i hvilken Sjælen er ved at fødes, der bereder sig til Bolig for Sjæle — Hundeslægten. Der er noget hos Hunden ud over Dyret, der er noget i den, som er i Slægt med Sjælen, der er, jeg siger det i den dybeste Ærefrygt, et Stykke af Gud, et Stykke Udødelighed, der har taget Bolig i Hundeslægten. Skal det faa Lov til at blive der, skal det vokse i Magt og Vælde, til Hunden naar frem til der, hvor vi staar?«

Sommerglæder.

Skønt det en Tid næsten saa ud, som om den grumme Hersker, Vinteren 1917, var uovervindelig, har den dog til sidst maattet neje sig, og det er lykkedes Sommeren at holde et sejrrikt Indtog. En hjerteligere og mere enstemmig Velkomsthilsen end den, der ved denne Lejlighed har lydt, kan vist næppe tænkes — og med Rette. Alle glæder vi os nu til at nyde den herlige, lyse Tid; thi vi har jo alle følt Vinterens Barskhed — mange des værre i en uhyggelig Grad. Og Hensigten med nærværende Par Linier er at lægge et godt Ord ind for nogle af disse mange, nemlig for de smaa Feriebørn.

Forholdene er, som enhver ved, meget usikre og vanskelige; dels af denne Grund, og dels for at saa mange af de smaa som muligt kan komme i Betragtning, er det blevet ordnet saaledes, at Børnene sendes ud i 14-Dages Hold. Prisen er i Aar 1 Kr. pr. Barn pr. Dag, hvilket jo er meget moderat, da de smaa Feriegæster som Regel stiller med en første Klasses Appetit, der i Aar for manges Vedkommende sikkert er yderligere skærpet paa Grund af den foregaaende Vinters Smalhans. Ja, det er vel en af deres største Sommerglæder at faa noget god Mad, føle sig rigtig proppede, og saa for en kort Stund at glemme Vinteren, der svandt, og være sorgløse overfor den, der kommer. Blot nu ret mange af de smaa Poder maatte faa deres Sommerønsker opfyldt; forhaabentlig svigter deres Venner dem heller ikke i Aar — trods Tidernes Ugunst.

M. H.

*

*

*

Brugt, brugeligt Børnetøj samt kontante Bidrag (Prisen er 1 Kr. pr. Barn pr. Dag) modtages med Tak paa Sankt Ansgars Menighedskontor, Bredgade 69 2. o. G., hos Sankt Josefssøstrene, Østerbrogade 7 C., Frederiksberg Allé 15—17, Griffenfeldts-gade 44, samt hos Portneren i Stenogade 4.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

Ordруп. St. Andreas Kollegium har udsendt sit Skoleprogram for Skoleaaret 1916–1917. Omslaget har faaet et lidt finere, stilfuldt Præg. Indholdet er det gammelkendte. Skolen har været besøgt af 299 Elever (altsaa ikke 300); deraf gik 44 i Real- og Gymnasieklasserne, 115 i Mellemklasserne og 140 i Forberedelsesklasserne. Det største Elevantal fandtes i 3. Mellemklasse, som talte 37 Elever. En Mindedad, som Ugebladet des værre ikke vidste noget om, fremdrages i Skoleprogrammet, nemlig den 15. Maj, da Hr. Pastor B. Fels fyldte 75 Aar.

Maribo. I *Lolland-Falsters Stiftstidende* fandtes forleden Dag en Artikel om Polakkerne, af hvilken der her skal gives nogle Uddrag. — Ligesom tidligere Aar var det 1. Pintsedags Formiddag Polakkerne, der prægede Gadelivet i Maribo. Læs efter Læs svingede ind gennem Gaderne med blomstersmykkede Heste og grønne Bøgegrene. Mest var det Piger, der i Aar synes at afvige mere end sædvanlig fra den almindelige Type. De er slankere, har finere Ansigter, bruger en Slags Automobilslør i Stedet for de gammeldags Tørklæder, og de fleste er i hvide Bluseliv, sort eller blaa Nederdel og højhælede, sorte Sko. De ser kort sagt helt vesteuropæiske ud. Imellem ser man endnu nogle af den gammeldags Type med brogede Nationaldragter, struttede til alle Sider af utalte Underskørter, og med de stive, firkantede Hovedtørklæder. Midtpunktet for Polakkernes Maribobesøg er naturligvis den katolske Kirke. Her holdes Pintsehøjmesse i Haven. Af Lindetræer er der dannet en Grotte, hvis lysegrønne Løv netop i disse Dage er allermest festligt. Herinde er rejst et Alter med de danske Nationalfarver i Baggrunden. Foran og til begge Sider staar Rækker af Bannere, alle vidnende om, med hvilken Kærlighed den katolske Kirke omfattes. Unge Piger i hvidt og blegrødt staar nærmest Alteret, hvor Præster i guldindvirkede, pragtfulde Dragter forretter Højmessen. Messinglygter med kulørte Glas holdes ved begge Sider, Kordrengene svinger med Røgelsekarrene, og Præsten messer med syngende Stemmer, stadig modtagende Svar fra Menigheden, som med blottet Hoved lader Rosenkransen løbe mellem Fingrene. Højmessen er forbi. Kordrengene ringer med smaa Klokker, og Bannerbærerne stiller sig i Række paa en af Havens Gange. En silkeskinnende, broderet Baldakin bliver baaret frem af fire Bærere, og Præsterne træder ind under den. Medens Kirkeklokkernes Malmtoner runger ud i den stille, soldirrende Luft, sætter Processionen sig i Bevægelse. Ganske langsomt gaar den fremad gennem Haven, ud paa Landevejen. I Afstand ser man ikke Bæ-

terne, men kun Bannerne og Baldakinen, der gravitetisk bevæger sig et Skridt frem, for derefter at standse et Øjeblik inden næste Skridt. Ad Omveje vender Processionen tilbage og begiver sig ind i Kirken. Her er alle Lys tændte: Krystalkronen under Loftet, en hel Perlekrans af Lys under Korbuen og mange Vokslys paa Alteret. I Baggrunden de kulørte Mosaikvinduer, i hvis brogede Glas Solen straalere.

Tyskland. Den nye Nuntius for Bayern, Ærkebiskop Pacelli, der nylig blev bispeviet af Pave Benedikt, har i Slutningen af Maj tiltraadt sit nye Embede og er bleven modtaget i højtidelig Audiens af Kongen. I sin Tiltrædelsestale udviklede Nuntius, hvor nødvendigt det var, at det menneskelige Samfund blev genopbygget paa den kristne Visdoms sikre Grundlag, og hvorledes en retfærdig og varende Fred kun er mulig paa et kristent Retsgrundlag. Paven var ivrigt optaget af at fremskynde den længselsfuldt ventede Fred og søgte foreløbig af alle Kræfter at mildne Krigens smerteligste Følger.

— Biskop Faulhaber af Speyer er bleven udnævnt til Ærkebiskop af München-Freising.

Rom. Kardinal Gasquet, den berømte engelske Kirkehistoriker og Formand for den store Kommission til Revision af Vulgatas Tekst, har i forrige Maaned været Genstand for megen Opmærksomhed i Anledning af 50 Aarsdagen for hans Indtrædelse i Benediktinerordenen. Blandt andre smukke Gaver fik han fra den Hellige Fader et fint Vievandskar af hvidt Marmor tilligemed en Haandskrivelse, hvori det hedder: »Vi haaber, at Deres Lærdom og Fromhed endnu i mange Aar maa blive til Ære og Gavn for vor hellige Religion, for solid Videnskab og for den berømte Benediktinerorden. Vi ønsker, at De fra denne lykkelige Lejlighed maa bevare et synligt Minde om Vor Hengivenhed, ved hvilket De stadig kan mindes Vor særlige Interesse for Dem. Og derfor er det Os en Glæde at sende Dem som Gave et antikt Vievandskar, udført med en Dygtighed og Kunst, der synes os at være Deres Eminence værdig. Vi beder Dem anbringe det ved Siden af Deres Seng, saa at De, hver Gang De beder om den fælles Faders Velsignelse over Deres eget Hovede, enten under Deres Arbejde eller i Deres Fritid, ogsaa maa erindre at bede for Os, der med hele vort Hjertes Kærlighed skænker Dem den apostoliske Velsignelse.« — Alle Kardinaler, Hollands, Belgiens, Ruslands, Japans, Englands, Brasiliens Gesandter, en Mængde Ærkebiskopper, Biskopper, Ordensgeneraler og mange andre mødte personligt for at lykønske den store Kirkefyrste.

Australien. Søndag den 6. Maj afgik Ærkebiskop Thomas Joseph Carr af Melbourn ved Døden i en Al-

der af 78 Aar. Afdøde var født i Irland, hvor han havde en betydelig theologisk og præstelig Virksomhed bag ved sig, da han, som dengang var Biskop i Galway, i Aaret 1886 blev udnævnt til Ærkebiskop af Melbourne. Hans største Værk i Australien var Fuldførelsen af St. Patricks Cathedral, som blev konsekreret 31. Oktober 1897, 47 Aar efter at dens Grundsten var bleven lagt, og efter at der var brugt ikke saa lidt over 4 Millioner Kroner til den. For baade den lavere og højere katolske Undervisning har Ærkebiskop Carr gjort saa meget, at det alene vilde bevare hans Navn i bestandig Taknemmelighed hos den fjerne Verdensdels Katholiker. I 1908 deltog Ærkebiskoppen i den eucharistiske Kongres i London.

Advarsel. Her paa Lolland sælges der atter protestantiske Bibler paa Polsk blandt Polakkerne, og flere af disse har allerede ladet sig narre til at købe saadanne. Denne Gang foræres de ikke bort, men her er en Kolportør, der gaar rundt og sælger dem. Ved et mærkeligt Sammentræf advarer i Juni Nummeret af *Glossy katolickic* den bekendte Jesuitpræst Ernest Matzel mod de fra Britisk Bibelselskab udbredte polske Bibler, som er lagte an paa at give en falsk Forklaring af vor hellige katolske Tro. Alle Polakker maa altsaa indtrængende advares mod at købe disse Bøger — husk paa Leo XIII's Konstitution af 25. Januar 1897: *Officiorum ac munerum*. C. Klessens.

Meddelelse fra det Apostoliske Vikariat.

Kollekten til Hedningemissionen, 580 Kr. 60 Øre, er afsendt den 2. Juni til *Propagation de la foi*. Paris.

Kollekten til Lithauen, 1583 Kr. 7 Øre, er ogsaa afsendt den 2. Juni til *Comité executif Lithuan*. Lausanne. Suisse.

Christi Legems Fests Processionen i Ordrup.

Ved denne blev i Fjor Deltagernes *Ordning i to Rækker helt gennemført*. Dette viste sig at have store Fordele: Der undgaas enhver Fristelse til Samtale; de, der ikke søger virkelig religiøs Opbyggelse, holder sig borte; en eneste Fællesbøn bliver muliggjort over hele Processionen, som saaledes faar det ægte Præg af en bedende og lovsyngende Menighed.

Derfor *bedes igen alle*, der vil tage Del i Processionen — Kollegiets Have har Plads til en ret stor Skare — *indtrængende* om villigt at *indordne sig i Rækkerne* og overhovedet at følge »Ordnerne« Anvisninger og Vink med Beredvillighed.

Tak. For de ved Sakristan Jensen anonymt sendte 30 Kr. til Vestre Kirkegaards Kapel takkes hjertelig.

St. Ansgars Forstanderskab.

St Josephs Gilde, st. 1885, afholder **Faneindvielse** Mandag den 11. Juni Aften Kl. 8 pr., hvortil Medlemmerne *indtrængende* animodes om at komme til Stede.

Vincentiskonferensernes Aarsregnskab for 1916.

INDTÆGT.	UDGIFT.
Kollekt	Naturalier
Passive Medlemmer	Klæde, Fodtøj
Gaver	Brændsel
Antoniusbøsse	Kontant
Kransekort	Huslejhjælp
Diverse	Syge- og Begravelses-
Fra Lokalraadet	hjælp
Kassebeholdning fra for-	Bibliotekerne
rige Generalmøde	Nordisk Ugeblad
	Diverse
2525,22	2006,85

Aaret ender altsaa med en Kassebeholdning paa 518 Kr. 37 Øre.

Processioner paa Christi Legems Fest.

- To. 7. Juni. Kl. 10. St. Ansgars Kirke. — Kl. 4 Eftm. Haven ved Immaculatakirken.
- Sø. 10. Juni. Kl. 9. St. Andreas Kirke og Kollegiets Have. — Kl. 10. St. Annæ Kirke og St. Elisabeth Hospitalets Have. — Kl. 7¹/₂ Aften. Jesu Hjertes Kirke. Mariakongregationerne deltager.
- To. 14. Juni. Kl. 4. Assumptionsklosterets Have. — Kl. 8 Aften St. Ansgars Kirke.

St. Andreas Sogn. Ordrup.

Det i forrige Nummer af Ugebladet bebudede Møde afholdes Tirsdag d. 12. Juni efter Aftenandagten henad Kl. 8 i Kollegiets Festsal. Alle Sognets Medlemmer indbydes venligst. Sognepræsten indleder, og Pastor Mathias Back holder Hovedtalen. Kollegiets Sangkor vil eventuelt assistere.

Vor højærværdigste Hr. Biskop har udtalt sin særlige Glæde over Oprettelsen af en Ansgarius Bonifacius Forening i vort Sogn.

Lokal-Komiteen for Ansgarius Bonifacius Foreningen.

Jesu Hjertes Kirke. Fredag den 15. Juni: Kl. 10 Levitmesse. Kl. 7¹/₂ Festandagt med Prædiken. Det helligste Sakramente er udstillet fra den sidste Messe indtil Aftenandagten.

Kollekten

for Lithauerne.

Aalborg	Amalievej
Aarhus	Klosterkirken
Esbjerg	Østerbro Kapel
Fredericia	Køge
Helsingør	Maribo
Holbæk	Nakskov
Horsens	Nyborg
Kolding	Nykøbing F
	Næstved
	Odense
København.	Randers
St. Ansgar	Ringsted
Rosenkranskirken	Roskilde
St. Annæ	Silkeborg
St. Andreas	Slagelse
St. Knud	Svendborg
St. Josef	Vejle
Jesu Hjerte	
Immaculata	i alt: 1583,07

København d. 29. Maj 1917.

Det Apostoliske Vikariat.

Kirkelig Kalender.

10. Juni. 2. Sønd. eft. Pintse.	17. Juni. 3. Sønd. eft. Pintse.
11. — M. Oktavdag.	18. — M. Marcus og Marcellianus, Martyrer.
12. — Ti. Oktavdag.	19. — Ti. Juliane, Jomfru.
13. — O. Oktavdag.	20. — O. Silverius, Pave og Martyr.
14. — To. Oktav af Christi Legems Fest.	21. — To. Aloysius, Bekender.
15. — F. Jesu Hjertes Fest.	22. — F. Paulinus, Biskop og Bekender.
16. — L. Marias Officium.	23. — L. Vigiliedag.

Ungdoms-Sommerfest.

Alle unge Katholikker med Forældre indbydes til at deltage i en Sommerfest **Søndag den 17. Juni** i Bagsværd Kro.

Festen begynder Kl. 5. Først opføres Hostrups Feriegæster, hvorefter frit selskabeligt Samvær. Kl. 10 senest slutter Festen. Følgende 3 Ture er planlagt:

1) *For Cyklister:* Mødested Søvavillonen Kl. 10^{1/2}. Man kører over Gentofte til Fortunen, hvor c. Kl. 12 medbragt Smørrebrød spises. Derpaa Kl. 3 til Frederiksdal.

2) *For spadserende:* Med Toget til Lyngby ca. Kl. 11⁵⁵. Man gaar til Frederiksdal, hvor medbragt Smørrebrød spises, derpaa til Bagsværd Pavillon hvor Kaffe drikkes. Man spadserer til Kroen.

3) *For dem, der bor i Charlottenlund:* Man mødes Kl. 3 Vest for Monumentet paa Femvejen og spadserer til Bagsværd Kro.

Direkte Togforbindelse ad Slingerupbanen til Bagsværd St., hvorfra der kun er 5 Min. Gang til Kroen. (Fra Kbhvn. Kl. 1²⁷, 2¹⁰, 3¹⁹ og 4⁵⁶. Fra Bagsværd 8¹⁵, 9²⁵, 10¹⁸ og 11⁴⁴.)

Emblemer til Festen à 50 Øre faas kun hos Hr. Hoffmann, Købmagergade 48 og Vesterbrogade 18 — de forskellige Foreningers Formænd — Hr. Hansen, Viggo Rothes Vej 14 — Katholsk Boghandel. **Ingen** Billetter faas i Bagsværd.

Maria-Kongregationen for Ynglinge holder *Maanedsmøde* i Salen Mandag den 11. ds. Kl. 8^{1/2}. Foredrag: *Tanker om Krig*. Søndag den 17. ds. *Fælleskommunion* i Jesu Hjertes Kirke. Mandag d. 18. ds. Kl. 8^{1/2} *Slutningsmøde*.

P. D. Steidl:

Knud den Hellige.

Forfatterens Kærlighed til Danmark og hans dybe og indgaende Kendskab til katholsk Liv i Middelalderen, forenet med en skarp og kritisk historisk Sans og en smuk og værdig Fremstillingsevne, borger for dette paa Kildestudier byggede Skrifts blivende Værd. Bogen vil udkomme i c. 10 Hefter à 50 Øre og foreligge komplet inden Jul. Udover Subskribenttallet vil Bogen kun blive trykt i faa Eksemplarer, og for disse vil Bogladepriisen blive betydelig forhøjet. Subskribentsamlere faar 1 Frieksemplar paa hver 10 Indmeldelser. *Katholsk Boghandel, Stenogade 3.*

✠ Vor kære lille Moder og Svigermoder, **Ulrikke Malachowicz**, døde stille og rolig i Nat. R. I. P.
Fredericia ^{30/5} 1917. **Børn og Svigerbørn.**
Begravelsen er foregaaet fra St. Knuds Kirke Mandag Middag.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen, og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 24.

Søndag den 17. Juni.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Kirkens Centralstyrelse. — Den enkelte. — Oversigt over Jesu Barndomsforenings Indtægter og Udgifter. — Kristi Legems Fest. — Stol ikke paa Mennesker. — Efterretninger fra Ind- og Udland: Ordrup. Roskilde. Næstved. Tyskland. Rom. Australien. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

362.

Jesu Hjerte.

Der er ikke givet os noget Bud om særlig at ære Jesu Hjerte. Men det er jo heller ikke saaledes fat med os, at vi paa det religiøse Omraade og i vor Sjæls Interesse kun vil gøre det, som vi strengt er forpligtede til. Er der noget, der er i Stand til at forøge Guds Ære og fremme vor Sjæls Liv, saa har det paa Forhaand en god Kristens Sympathi.

Selvfølgelig kan han ikke med lige stor Begejstring omfavne og ære enhver af de mange kirkelige Andagter. Her raa-der den kristne Frihed, der vælger uden at vrage. Fromheden har Lov til indenfor Dognernes Grænsepæle at udfolde sig i saa rig og frodig en Vækst, som vi ser i Guds Kirke, men den enkelte Kristen har ogsaa Lov til efter Behag at udsøge, hvad der tilfredsstillter hans Trang.

Det var indenfor den af Troen lagte Ramme, at elskende Sjæle ad Betragtningens Vej vandt frem til Jesu helligste Hjerte, allerede længe før de kendte Aabenbaringer i det 17. Aarhundrede. For kort Tid siden kunde vi i dansk Fortolkning læse den smukke Betragtning om Jesu Hjerte, som den gudbeaandede Thomas af Kempis nedskrev i det 15. Aarhundrede.

Andre Jesu Hjerte-Dyrkere var gaaet ham forud, blandt hvilke der kan nævnes store Helgener som Bernhard og Bonaventura, Katharina af Siena, Gertrud, Mechtildis. Naar

de fordybede sig i de enkelte Hemmeligheder af Jesu Liv og Lidelse, kom de navnlig ved Betragtning af Jesu Sides Aabning, den af St. Johannes saa stærkt fremhævede Begivenhed, til at skue ind i Forløserens Hjerte. Men ogsaa uafhængig deraf betragtede de Jesu Hjerte, der et helt Liv igennem slog for Menneskene og brast i Døden for dem. I dette Hjerte, der ifølge sin Forening med Guddommen har Krav paa guddommelig Ære, saa de en Genstand for deres Andagt, og de ydede det den Tilbedelse, der tilkommer Jesu højhellige Menneskehed.

Men det legemlige Hjerte var dem ogsaa et Symbol paa Jesu Kærlighed, hin guddommelige Kærlighed, som er Roden til alt det usigelig store, der skete til vor Frelse. Jesu Hjerte af Kød og Blod fremstillede for dem som legemliggjort Guds Kærlighed til Menneskene. Og fra Betragtningen af Guds Kærlighed indtil Menneskenes Genkærlighed var der for hine Helgener ingen lang Vej. Som en Selvfølge lød det fra deres Mund: »Hvi skulde jeg ikke elske ham!« Og de indviede deres Hjerte til Jesu helligste Hjerte og hengav deres Person til Jesu Tjeneste.

Sonetanken, det andet karakteristiske Element i Jesu Hjerte-Andagten, som tydeligere er fremtraadt siden den salige Margaretha Alacoques Dage, er knyttet til Genkærlighed og indeholdes i den. For dem, der oprigtigt elsker Jesus, er det ganske naturligt at bede om Tilgivelse og saa vidt som muligt sone for egne og andres Fornærmelser. Men Jesus selv udpeger denne Sone som noget ham velbehageligt og noget, han venter af sine Tjenere. Og Kirken, der jo lærer paa Kristi Vegne, godkender og anbefaler den ved den salige Margarethas Mellekomst aabenbarede Andagt.

Sandelig, der behøves ingen Budets og Pligtens Tvang for at faa os til at øve Jesu Hjerte-Andagten, selv bortset fra Andagtens Velsignelser, som en lang og almindelig Erfaring højlydt taler om. En Rigdoms Fylde, der i Festdagens Messe skildres med de profetiske Ord: »I skal øse Vand med Glæde af Frelserens Kilder.« Jesu Hjerte er den uudlømmelige Kilde af det vederkvægende og styrkende Livsens Vand, som vor Sjæl vansmægter efter. Her bliver dens Tørst slukket, og vort forpinte Hjerte finder sin Hvile. Thi saaledes er det lovet af vor Herre i en anden stor Forjættelse, der ogsaa er optaget i Festliturgien: »Da skal I finde Hvile for eders Sjæle.«

P. Nøsen.

Kirkens Centralstyrelse.

Kirken styres af Paven og alle andre Biskopper hele Verden over — det er kort og godt Svaret paa det Spørgsmaal, hvorledes Kirken styres. Men enhver vil let forstaa, at i et eneste Samfund, der tæller 300 Millioner Mennesker, spredte ud over hele Jorden, maa der findes en Mængde forskellige Institutioner, der hjælper med ved Styrelsen, især hvor, som Tilfældet her er, alle Traade til Slut skal samles i en eneste Haand, Pavens i Rom.

Der findes næppe nogen Stat eller noget Samfund i Verden, hvor Styrelsen i Tidernes Løb har udviklet sig paa en saa harmonisk og ideel Maade som i den katholske Kirke, i lige Grad fjernet fra forstenet, hovmodig Aristokratisme og holdningsløs, forvirret Demokratisme.

Grunden hertil er naturligvis den, at Kirken er grundlagt af vor Herre Christus selv, og dens Styrelse tydelig afriidset ved Indstiftelsen af Apostolatet. Og Udviklingen af Kirkens Styrelse fra Begyndelsen af og til vore Dage har — trods mange strenge og stormfulde Tider — været overordentlig harmonisk og har naaet til større og større Fuldkommenhed. Skønt den katholske Kirke er Jordens største ordnede Samfund, er der alligevel intet andet, hvor i den Grad den virkelige Dygtighed har Belingelserne for at komme frem og gøre sig gældende, medens samtidig en øjeblikkelig Stemning, en uheldig Bevægelse, selv hos Tusinder, næsten ingen Mulighed har for at faa Indflydelse.

Kirkens synlige Overhovede paa Jorden er Pave Benedikt XV (Giacomo Marquese della Chiesa), født i Genova den 21. November 1854, præsteviet den 21. December 1878, valgt til Ærkebiskop af Bologna 16. December 1907, konsekreret til Biskop af Pave Pius X den 22. December s. Aar, kreeret til Kardinal 25. Maj 1914 og valgt til Pave s. Aar den 3. September og kronet 3 Dage efter.

Den ideelle Hensyntagen til det overleverede og til det nye, til Jordens smaa og til dens mægtigste, til den virkelige Dygtighed og den ærlige Fromhed, kommer ikke mange Steder saa klart til Syne som ved Kardinal-Kollegiet. Navnet Kardinal kommer af det latinske Ord *cardo*, en Dør-

hængsel, og brugtes om de Præster, der var knyttet til (egl. hængt fast ved) en af de Kirker, hvis Præster Biskoppen af Rom havde som sit raadgivende Kollegium. Som alle ved, er Navnet Kardinal blevet Belegnelse for de 70 Mænd, som danner Pavens nærmeste Raad, og som efter hans Død har det vigtige Hverv at vælge hans Efterfølger. Den nye Pave er Kardinalerne ingenlunde forpligtede til at vælge i deres egen Kreds, men i de sidste Aarhundreder har det dog altid været en Kardinal, der blev valgt til Pave.

I tidligere Tid var det store Flertal af Kardinalerne Italienere og havde deres stadige Ophold i Rom. Nu er det kun omtrent Halvdelen af Kardinalerne, som er Italienere, en Mængde af dem er spredte ud over hele Verden i ansvarsfulde kirkelige Stillinger. De fleste af dem er — som ogsaa rimeligt — Biskopper, men enkelte fremragende Præster og Ordensfolk har ogsaa faaet Plads i det hellige Kollegium

Dette ejendommelige Forhold giver Kirkens Styrelse en sjælden Fasthed og Regelmæssighed og det hele katolske Folk en udpræget Tryghedsfølelse. Ingen faar Del i denne Kirkens højeste Værdighed, uden at han bliver valgt dertil fra oven af den, som i enestaaende Grad har Tilsagn om den Helligaands Vejledning; men heller ingen er hverken ved Nation eller Fødsel eller andre udvortes Hensyn hindret igennem Fromhed og Dygtighed at naa ind blandt dem, der kan blive valgt.

Kardinal-Kollegiet deles i tre Afdelinger: 6 Kardinalbiskopper, 50 Kardinalpræster og 14 Kardinaldiakoner. Dette er kun en Betegnelse, der har Betydning indenfor selve Kollegiet, men intet siger om vedkommende Kardinals kirkelige Stilling ellers; en Mængde af Kardinalpræsterne er f. Eks. Biskopper og Ærkebiskopper. For at blive udnævnt til Kardinal maa en Mand dog mindst have Diakonvielsen. Titelen Kardinalbiskop er knyttet til de 6 gamle Bispesæder i Roms umiddelbare Nærhed: 1) Ostia og Velletri, 2) Porto og S. Rufina, 3) Albano, 4) Palestrina, 5) Frascati og 6) S. Sabina, hvis Indehavere altsaa kan siges at være fødte Kardinaler. Velletri er dog nu ikke forbunden med Ostia, men der bliver alligevel kun 6 Bispesæder, da De-

kanen (den ældste af Kardinalbiskopperne) altid foruden sit Bispedømme ogsaa faar Ostia i Personalunion. Disse Bispedømmer er alle ganske smaa og tæller kun fra 5000 til godt 50.000 Sjæle.

Kardinal-Kollegiet tæller for Øjeblikket (Begyndelsen af Juni 1917) 66 Medlemmer. Deres Navne skal her gives i alfabetisk Orden. Man bedes lægge Mærke forinden til følgende Forkortelser: Æ bet. Ærkebiskop, B bet. Biskop, Kb bet. Kardinalbiskop, Kp bet. Kardinalpræst, Kd bet. Kardinaldiakon og R bet. Rom.

- 1) Almaraz y Santos, Æ af Sevilla, Kp.
- 2) Amette, Leo Adolphus, Æ af Paris, Kp.
- 3) Andrieu, Paulinus Petrus, Æ af Bordeaux, Kp.
- 4) Arcoverde de Albuquerque Cavalcanti, Joachim, Æ af Rio de Janeiro, Kp.
- 5) Ascalesi, Æ af Benevento, Kp.
- 6) Bacilieri, Bartholomæus, B af Verona, Kp.
- 7) Bégin, Ludovicus, Nazarius, Æ af Quebec, Kp.
- 8) Billot, Ludovicus Jesuit, Kd, R.
- 9) Bisleti, Cajetanus, Præfekt for Seminar- og Universitets-Kongregationen, Kd, R.
- 10) Boggiani, titulær Æ af Edessa, Assessor ved Konsistorial-Kongregationen, R.
- 11) Boschi, Julius, Æ af Ferrara, Kp.
- 12) Bourne, Franciscus, Æ af Westminster (London), Kp.
- 13) Cagiano de Azevedo, Octavius, den h. romerske Kirkes Kansler, Kd, R.
- 14) Cagliero, Johannes, Salesianer, Kp, R.
- 15) Cassetta, Franciscus de Paula, B af Frascati, Subdekan i Kardinal-Kollegiet, Præfekt for Concils-Kongregationen, den h. romerske Kirkes Bibliothekar, Kb, R.
- 16) Cos y Machó, Josephus Maria, Æ af Valladolid, Kp.
- 17) Csernoch, Johannes, Æ af Gran, Kp.
- 18) De Lai, Cajetanus, B af Sabina, Sekretær for Konsistorial-Kongregationen, Kb, R.
- 19) Dubois, Æ af Rouen, Kp.
- 20) Dubourg, Æ af Rennes, Kp.
- 21) Farley, Johannes Murphy, Æ af New York, Kp.
- 22) Ferrari, Andreas, Æ af Milano, Kp.

- 23) Fràncica-Nava di Bontifé, Josephus Maria, Æ af Catania, Kp.
- 24) Frùhwirth, Andreas, Dominikaner, Kp, R.
- 25) Gasparri, Petrus, Statssekretær, Præfekt for de apostoliske Paladser, Kp, R.
- 26) Gasquet, Aidanus, Benediktiner, Formand for Kommissionen til Vulgatas Revision, Kd, R.
- 27) Gibbons, Jacobus, Æ af Baltimore, Kp.
- 28) Giorgi, Sekretær ved Concils-Kongregationen, R.
- 29) Giustini, Philippus, Præfekt for Sakraments-Kongregationen, Kd, R.
- 30) Granito Pignatelli di Belmonte, Januarius, B af Albano, Kb, R.
- 31) Guisasola y Menendez, Victorianus, Æ af Toledo og Patriark over Vestindien, Kp, Toledo.
- 32) Gusmini, Georgius, Æ af Bologna, Kp.
- 33) Hartmann, Felix, Æ af Køln, Kp.
- 34) La Fontaine, Patriark af Venezia, Kp.
- 35) Lega, Michael, Præfekt for Signaturaen, Kd, R.
- 36) Logue, Michael, Æ af Armagh og Primas over Irland, Kp.
- 37) Lualdi, Alexander, Æ af Palermo, Kp.
- 38) Luçon, Ludovicus Henricus, Æ af Reims, Kp.
- 39) Maffi, Petrus, Æ af Pisa, Kp.
- 40) Marini, Sekretær ved Signaturaen, R.
- 41) Martin de Herrera y de la Iglesia, Josephus Maria, Æ af Compostela, Kp.
- 42) Martinelli, Sebastianus, Augustiner-Eremit, Præfekt for Ritus-Kongregationen, Kp, R.
- 43) Maurin, Æ af Lyon, Kp.
- 44) Mendes Bello, Antonius, Patriark af Lissabon, Kp.
- 45) Mercier, Desideratus, Æ af Malines, Kp.
- 46) Merry del Val, Raphael, Sekretær i Officie-Kongregationen, Ærkepræst ved Peterskirken og Præfekt for dennes Kongregation, Kp, R.
- 47) Mistrangelo, Alphonsus Maria, Æ af Firenze, Kp.
- 48) Netto, Josephus Sebastianus, Minorit, indtil 1907 Patriark i Lissabon, ældst som Kardinal, kreeret 24. Marts 1884, Kp.
- 49) O'Connell, Guilelmus, Æ af Boston, Kp,

- 50) Piffi, Gustavus Fredericus, Æ af Wien, Kp.
- 51) Pompilj, Basilius, Pavens Generalvikar for Bispedømmet Rom, Ærkepræst ved Laterankirken, Kp, R.
- 52) Prisco, Josephus, Æ af Napoli, Kp.
- 53) Ramezzi de Bianchi, titulær Æ af Tyrus, Majordomus hos Paven, R.
- 54) Richelmy, Augustinus, Æ af Turin, Kp.
- 55) Rinaldini, Aristides, Kp, R.
- 56) Rossum, Guilelmus van, Redemptorist, Stor-Pønitentiar, Formand for Kommissionen for bibelske Studier, Kp, R.
- 57) Rovérié de Cabrières, Franciscus Anatolius, B af Montpellier, Kp.
- 58) Sbarretti, titulær Æ af Ephesus, Assessor ved Officie-Kongregationen, R.
- 59) Scapinelli di Léguigno, Raphael, Kp, R.
- 60) Serafini, Dominicus, Benediktiner, Præfekt for Propaganda-Kongregationen, Kp, R.
- 61) Skrbensky, Leo, Æ af Olmütz, Kp.
- 62) Tonti, Julius, Kp, R.
- 63) Vannutelli, Vincentius, B af Ostia og Palestrina, Dekan for Kardinal-Kollegiet, Præfekt for Ceremoni-Kongregationen, Ærkepræst for Kirken Maria Maggiore, Kb, R.
- 64) Vico, Antonius, B af Porto og S. Rufina, Pro-Præfekt for Ritus-Kongregationen, Kb, R.
- 65) og 66) De to Navne kendes ikke, Paven har dem *in petto* (i sit Bryst, i sin Tanke); naar Navnene bliver offentliggjort, regnes deres Udnævnelse fra December 1916, da Paven ved Kardinal-Udnævnelsen erklærede, han endnu havde to, han blot foreløbig ikke vilde nævne.
- Næste Gang skal en Oversigt komme over de forskellige Kongregationer, Domstole, Embeder m. m. i Rom.
- (Sluttes.)

Den enkelte.

En Jesu-Hjerte Betragtning.

Hvoraf kommer det, at vor Gudstjeneste i de senere Tider i saa høj Grad er præget af Jesu-Hjerte Andagten?

Dette Spørgsmaal vil uvilkaarlig paatrænge sig en Konvertits Tanker eller en udenforstaaende, der blader i en katholsk Bønebog. Grunden ligger i denne Andagts Oprindelse og ejendommelige Karakter. Thi hvad der drev den h. Maria Alacoque, den ærværdige P. de la Colombière og andre til at tilbede, elske og tjene Jesus Christus under denne Form, var Tanken paa den af Verden, af saa mange endog kristne Mennesker tilbageviste Frelserkærlighed, Betragtningen af det ensomme, af saa mange miskendte, forladte, aldeles forglemte, alligevel af den største Menneskekærlighed glødende Hjerte, der slog for os paa Korset, der slaar for os i Alterets Sakramente. . .

Det er altsaa denne Tanke om Gengældelse, Soning, om at yde lidt mere af Hengivenhed, Tro og Kærlighed, der har givet denne Andagt sin stærke Udbredelse i vore Dage. Paa den Tid, da Jesu-Hjerte Andagten begyndte at blive udbredt, begyndte der nemlig samtidig en langsom Afkristning af Masserne, fremkaldt dels ved den vantro saakaldte Filosofis og Rationalismes Udbredelse, dels ved det 19. Aarhundredes tekniske og socialistiske Interesser. Og Udviklingen standsede ikke. Medens det i gamle Dage var hele Folket eller Staten som saadan, der dyrkede Gud og fulgte en bestemt Konfessions religiøse Regler, bliver det nu mere og mere den enkeltes Sag at dyrke Gud, at søge og finde den religiøse Sandhed.

Ikke som om der mange Steder i de katholske Lande manglede store blomstrende Menigheder — nej, Gud ske Lov — vor Kirkes Sandheds- og Skønhedsmagt er stor nok til at samle vældige Skarer af fromme, ædle Sjæle omkring sig! Men vi maa ikke være blinde for, at selv disse Skarer snart overalt i Europas Stater, i Amerika og selvfølgelig i de andre Verdensdele danner Mindretallet iblandt Omgivelserne. Og her i Danmark behøves der ikke nogen Forklaring til, at vi Katholikker — og her skriver jeg om dem, der vil leve efter deres Tro — i Sandhed er enkelte. En-

hver katholsk Familie, der om Aftenen knæler i Fællesskab om Krucifikset, der om Søndagen regelmæssig [altsaa ogsaa, naar det er Cyklevej, naar der »kommer fremmede«, naar man ikke gider o. s. v.] besøger den h. Messe, er nu til Dags kun et »enkelt« Væsen. Enhver dansk Katholik, der staar fast ved sin religiøse Overbevisning, der ikke lader sig imponere, hverken af hvad Masserne eller Aviserne siger eller andre gør, er nu til Dags saadan en enkelt.

Og vi ser jo ogsaa i vor Frelasers Levned, hvor lidt han brød sig om Masserne — han undrog sig dem flere Gange — og hvor meget han brød sig om den enkelte, den enkelte Menneskesjæl, den enkelte Personlighed. Vi ser ham i en lang Samtale med en samaritansk Kvinde, der, skønt en stor Synderinde, dog ikke manglede en livlig Aand og oprigtig Længsel efter Guds Rige. . . Vi ser ham endog i sine Taler eller lige efter dem gerne henvende sig til enkelte Tilhørere, og man faar Indtryk af, at han ligefrem sigtede til enkelte mere forstandige Sjæle og ikke gjorde sig stort Haab om de øvrige. Ikke som om Frelseren vilde udelukke nogen fra sin Kærlighed eller stifte en Kirke kun for enkelte, men Verdensaanden, Øjnenes Lyst, Kødets Lyst, og Livets Hoffærdighed, Havesyge og andre Lidenskaber vil lægge Beslag paa saa mange, at tilsidst forholdsvis »faa udvalgte« vil staa fast i Herrens Efterfølgelse. Livet er som en March i Kugleregnet — her og der falder Folk, og kun en Del naar Maalet.

For saa vidt har en dansk Forfatter — Søren Kierkegaard — aldeles Ret, naar han skriver, at »Kristenheden«, altsaa den store Mængdes officielle Kristendom ikke er ensbetydende med at være Herrens Discipel, at Kristi Ord i højeste Grad vedrører den enkelte personlig. Men saa overdriver Kierkegaard de Krav, der stilles, fordi hans Ensidighed lod ham se Folkekirkens Modsætning til Evangelierne i et vistnok for skarpt Lys. Alligevel kan man ikke nægte, at der var meget sandt i hans Ord. Det, han forlangte af en fuldkommen Kristen: Fattigdom, Kyskhed i enlig Stand, Lidelse og Forsagelse i fremtrædende Grad, var langt fra Herrens Krav til alle. Disse bestod i at holde Budene og elske sin Næste. Men Herrens Ord om frivil-

lig Forsagelse, om Kyskhed i enlig Stand o. s. v. bliver bestaaende og er en Appel til dem, der vil følge ham paa en særlig Maade. Og deri havde Kierkegaard aldeles Ret, at denne særlige Efterfølgelse ikke blev tilstrækkeligt forkyndt i Protestantismen.

I vor demokratiske Tid lyder det maaske noget besynderligt, naar vi siger, at Herrens Kald og hans Naade er meget forskellig i de mange Menneskesjæle, og at der er stor Forskel i den evige Løn, som Herlighedens Konge en Gang vil uddele. »Hvo, som saar karrigt, vil høste karrigt,« og Lignelsen om Talenterne, der fordeles forskelligt, lover ikke mere i Retning af en socialistisk Fremtidsstat i Himmelen. . .

Derfor er Jesu-Hjerte Andagten saa udbredt blandt gode Katholikker. Den er i sig selv en Modvægt imod den moderne Verdens Vantro eller religiøse Ligegyldighed, en højtidelig personlig Protest imod Folkets tiltagende Afkristning og Sekternes altid tyndere Trosliv eller Misforstaaelser og Bespottelse af det, der er os helligt.

Den er mere endnu. Thi hver enkelt, der tilbeder Frelseren ved at betragte hans Hjertes Lidelser, den gode Hyrdes Skuffelser og Sorger saaledes, som han en Gang har baaret dem her paa Jorden, og saaledes som de! har mærket hans menneskelige Skikkelse for alle Tider, hver en vil deri finde en Kilde til Opmuntring til at leve som dansk Katholik, altsaa som en enkelt, af Omgivelserne tit misforstaaet, ja maaske tilsidesat Mand. Og mange af os trænger til denne overnaturlige Kraft, denne Opmuntring fra Jesu Hjertes Side, for at holde ud, maaske alene paa Landet, maaske i en lille Menighed, der ikke trives, maaske blandt Slægtninge og Bekendte, der gaar helt andre Veje.

Thi Livet er haardt og Kampen for det gode langt mere haard, end man tænker sig i Skolen. Hvor godt, hvis man saa ved, at vor Frelasers Hjerte ogsaa har lidt Misforstaaelsens og Ensomhedens Pine, men ogsaa, at det har sejret over den, at dets Saarmærker nu er et Minde om alle Genvordigheder. *Quoniam transierunt* — thi de er svundet; *in paucis vexati* — i lidet blev de prøvet; *in multis bene disponentur* — i meget vil de faa det godt [Sap. 3,5].

Det er Jesu Hjertes, det er den enkeltes Trøst.

F. F. M.

Oversigt

over

Jesu h. Barndoms Forenings Indtægter og Udgifter

i Aaret 1916.

A. Danmark.

B. Norge.

Indtægter:			Indtægter:		
Kassebeholdning 1/1 16....	7.71		Arendal	7.25	Til Paris
<i>København:</i>			Bergen	110.00	Til Aarbogen
St. Ansgars Sogn.....	93.50	Børnehjemmene i København. 311.00	Drammen.....	8.00	
" Marias "	60.00	Børnehjemmene i Randers. 150.00	Frederikshald.....	6.50	
" Annas "	82.00	Aarborgens Trykning 52.65	Frederiksstad.....	11.00	
" Knuds Realskole ..	54.00	" Hæftning	Hammerfest.....	14.50	
" Nørrebro Skole.....	39.40	Porto	<i>Kristiania:</i>		
Aarhus	55.46	Kassebeholdning 31/12 16.. 0.27	St. Halvards Skole.....	15.00	
Helsingør	10.60		St. Olafs Gutteskole ...	5.50	
Horsens	35.50		" Fællesskole...	10.00	
Odense	27.00		St. Sunnivas Skole	35.00	
Ordrup	162.25		<i>Kristianssand</i>	13.00	
Randers.....	30.77		<i>Porsgrund</i>	6.50	
Svendborg	7.00		<i>Stavanger</i>	13.20	
Silkeborg	10.00		<i>Tromsø</i>	11.00	
			<i>Trondhjem</i>	3.90	
Ialt Kr. 675.19		Ialt Kr. 675.19			Ialt Kr. 270.35

Randers, d. 25. April 1917.

NB. De 576.00 indsat paa Sparekassebog, til de kan sendes til Paris.

M. Osterhammel.

Kristi Legems Fest.

(Efter *Roskilde Dagblad.*)

Paa Søndag den 10. Juni vil Roskildes Katholikker afholde den aarligt tilbagevendende Fest til Ære for Alterets hellige Sakramente. Dersom Vejret bliver godt, fejres Festen med en Procession, som udgaar fra St. Laurentii Kirke umiddelbart efter Højmessens, altsaa ca. Kl. 10 Fm.

Som saa mange andre af den nye Pagts kirkelige Skikke er Processionen paa Kristi Legems Fest en Fuldbyrkelse af det, som den gamle Pagts Ritus forbilledligt fremstillede. Hvor formaar ikke Bibelen i sit simple, fyndige Sprog at skildre en Begivenhed som f. Eks. Leviternes Procession, da de bar Pagts Ark over Jordanfloden. Læser vi de faa Vers derom i Josvas Bog, saa synes vi næsten at have været Øjenvidner til den storslaaede Tildragelse. Det samme gælder den syv Dages Procession med Arken omkring Staden Jeriko og ikke mindre de højtidelige Processioner, som David og Salomon lod foranstalte ved Overførelsen af Arken fra Kisjath-Jearim til Paulunet i Davids Stad og senere fra Paulunet til Templets Allershelligste. Vi mindes sikkert den aandeløse Spænding og Begejstring, hvormed vi som Børn første Gang hørte om disse gammel-testamentlige Ceremonier; men ligesom saa mange af den gamle Pagts profetiske Skikkelser først faar deres fulde Værdi i den nye Pagts klare Lys, som fra Kristi Person straalere tilbage paa dem, saadan gaar det ogsaa med Ceremonierne, og det gælder i særlig Grad Processionerne med Pagts Ark. I Arken opbevaredes som bekendt Lovens Tavler, Arons Stav og en Guldurne med Manna. Mannaen, Brødet fra Himlen, var i alle Enkeltheder et Forbillede paa Alterets Sakramente.

Jo mere man fordyber sin Tanke heri, med des større Fryd gaar de lysende Sandheder op for en; vi ser ikke blot et gribende, fængslende Eventyr i Bibelhistorien, ikke blot et rørende Barneminde paa Linje med Ingemanns Romaner og Coopers Indianerfortællinger, nej, vi holder her Kærnen i vor Haand, Kærnen, hvorfra Kristendommens Vidundertræ er rundet. Bibelhistorien bliver Guds store Billedbog, fuld af Illustrationer, som letter os, hans Smaa-børn. Forstaaelsen af de dybe Trossandheder, han i den nye Pagt lærer os. Hvad er det da, det Himmelbrød, den Manna, han giver os til Føde for vore Sjæle i denne nye Pagt? Fra Evighed af havde den hellige Treenighed bestemt at gøre Mennesket, dette Fnug, denne Jordklump,

delagtig i selve det guddommelige Væsen. Intet uden Guds ufattelige Kærlighed kan gøre en saadan Bestemmelse fattelig for os. For at udføre den, for at løfte Jorden op til Himlen, besluttede Himlen at stige ned til Jorden.

I »Brødets Hus« (Bethlehem) kom Himmelbrødet til Verden, Guds og Marias Søn, fuldt ud forenende den guddommelige Natur med den menneskelige. Af sin jomfruelige Moder havde han modtaget det Legeme, som han ofrede i Sonebod for sin faldne Slægt paa Korset Langfredag. Men dette Legeme havde han ogsaa bestemt til at være Midlet, ved hvilket han vilde meddele os Mennesker sit Liv, sit Guddomsliv. Skærtorsdag Aften, da han indstiftede Alterets Sakramente (Messeofferet), da udtalte han over Brødet og Vinen de Ord: »Dette er mit Legeme — dette er mit Blod«; enhver af os, som ikke tvivler om hans almægtige Skaberord i Tidernes Morgen, kan heller ikke tvivle paa eller ville omforklare hans Almagtsord paa Skærtorsdag eller hans Almagt til daglig ved sine Præsters Tjeneste at forny sin Handling og omskabe Brød og Vin til sit Legeme og Blod, ofret for os og skænket os som Sjæleføde. Tilbedende har Slægt efter Slægt paa Jordens vide Kreds knælet foran sin levende Gud og Frelser, skjult under Brødets Skikkelse.

»Tider skal komme, Tider skal henrulle,
Slægt skal følge Slægters Gang;
aldrig forstummer Tonen fra Himlen
i Sjælens glade Pilgrimssang.«

(Ingemann).

Ja, Tiderne skiftede, og vi Roskilde Katholikker i 1917 følger vore svundne Slægters Spor, naar vi paa Søndag fører det levende Himmelbrød, den hvide Hostie i den gyldne Monstrans, ud under Sommerhimmels vidtfavnende Kirkehvelving, og naar vi knæler ved Klosterkilden paa den gamle Sortebrødre Grund, hvor de salige Rane og Mathias af Roskilde har knælet for Aarhundreder siden og sunget de selvsamme Hymner, som vi nu synger, deres store Ordensbroder St. Thomas af Aquinos udødelige *Tantum ergo Sacramentum* og *O salutaris Hostia* (O frelsebringende Hostie). Og naar den nye St. Laurentii Kirkes Klokker jublende falder i ved St. Ambrosii og St. Augustins Lovsang »Store Gud, vi love dig!«, saa svulmer paa ny danske Hjerter af Tak til Gud paa Kristi Legems Fest.

E. Rosenørn-Lehn.

Stol ikke paa Mennesker!

Det var i Aaret 1858, da var der en lille Festlighed i det pavelige Slot i Rom, i Vatikanet. Den Sal, som bærer Navnet *Stanze della Concezione* (Den ubesmittede Undfangelses Sal), var fuldendt med sine Malerier, og den Hellige Fader Pius IX be- traadte den for første Gang for at bese Billederne. I en sand Farvepragt straaede Vægge og Loft. Synlig fornøjet gik Pius gennem Salen og betragtede alt opmærksomt. Paa den ene Side- væg til venstre var et stort Maleri af Raadslagningen angaa- ende Læresætningen om den ubesmittede Undfangelse; lige over for paa den anden Side hint gribende Øjeblik, da Pave Pius IX den 8. December 1854 i St. Peterskirken satte Mariastatuen i Kor- kapellet en Guldkrone paa Hovedet. Paa den tredje Side og det pragtfulde Loft var den allersaligste Jomfrus Forbilleder anbragt, men paa den fjerde Sal, Hallens Hovedvæg, Kæmpe- billedet af Trossætningens Forkyndelse ved den Hellige Fader i Peterskirken. Under Tronhimlen og foran Tronen staar Pius i sit pavelige Skrud og forkynder med forklaret Ansigt Dogmet om den ubesmittede Undfangelse, til højre og til venstre paa Trinene Kardinalerne, Biskopperne, Hoffet, det romerske Folks Repræsen- tanter, og endelig til højre, ganske i Forgrunden, de vigtigste lærde, som havde gjort sig særlig fortjent ved den videnskabelige Begrundelse og Forklaring af Dogmet.

Pius betragtede længe Kæmpebilledet. Med et kort Blik havde han derved strejft sit eget Billede; saa meget mere opmærksomt hang hans klare Øjne ved de lærdes Gruppe.

»Ah, Perrone, den fromme Perrone,« sagde han, »og her forrest Passaglia.« Saaledes var det, Kunstneren, Mester Podesti, havde malet Jesuitpateren Passaglia allerforrest. Malerisk ind- hyllet i sin sorte Kappe, med sin højre Haand under Hagen, Ho- vedet noget foroverbøjet, stod han imponerende der; med den venstre Haand holder han en Bog, hint enestaaende, tre Binds Værk om den ubesmittede Undfangelse, som fremstiller Trossæt- ningen i dens hele Dybde og Sandhed.

Pius roste Mesteren for hans fortræffelige og tro Gengivelse af den store lærde i den allersaligste Jomfrus Tjeneste.

»Jeg har tænkt mig ham som en kæmpemæssig Vogter,« sva- rede Podesti smigret, »eller som Dogmets vældige Søjle.«

»Dogmet støtter sig ikke paa Passaglia og heller ikke paa Pio,« sagde den Hellige Fader livligt, »det støtter sig alene paa Sandheden selv; vi Mennesker er alle svage og foranderlige. Men I har gjort Ret i at stille Passaglia herhen; han fortjener det; han har udrettet noget stort til den saligste Jomfrus Ære med sine rige Aands-gaver.«

Dermed gik Pius videre.

Men Podesti, Maleren, og en anden hviskede til hinanden:

»Hvad mon dog den Hellige Faders Ord betyder: »Vi er foranderlige? Pius skulde dog vel aldrig mene, at Passaglia en Dag kunde ophøre...«

Og rystende paa Hovedet fulgte han efter Paven. —

Nogen Tid gik hen, da modtog Pave Pius IX en ny Bog; men da han havde set lidt i den, lod han, overvældet af den dybeste Smerte, de foldede Hænder synke.

Længe stod han tavs; en Taare sjal sig ud af hans Øje, da han rettede sit Blik paa den ubesmittede Undfangelses Statue, der, vidunderlig skønt formet af hvidt Marmor, stod over hans Skrivebord, og han sukkede: »Ja, vi er alle foranderlige; man kan ikke stole paa noget dødeligt Menneskes Kraft, kun Guds Naade og din Forbøn, o, Jomfru, holder os stærke og oprejste.«

Passaglia, Jesuitpateren, den glødende Forsvarer af Sætningen om den ubesmittede Undfangelse, den klippefaste Theolog, var — faldet fra, gaaet over til Fjenden; aabenlyst havde han i en Bog sagt sig løs og sluttet sig til Forræderne og Oprørerne.

Den Hellige Fader befalede at behandle ham med Kærlighed og Skaansel. Passaglia forblev haardnakket; det ene Skrift imod Paven fulgte efter det andet; hans egne Ordensbrødre maatte fjerne ham fra deres Midte, ham, der en Gang havde været deres Stolthed. De kunde trøste sig, thi Ordenen havde endnu Mænd nok, som var rige paa Videnskab og Talent; men de arme Mennesker, der ved Passaglia blev vildledt!

To Aar senere var Passaglia flygtet bort fra Rom, havde af Revolutionsregeringen og Frimurerne ladet sig give en Stilling i Turin og udgav en Tidende imod den romerske Stol. Tre, fire, fem Aar hengik, Passaglia vedblev at være en frafalden, en af Kirken udelukket.

Da kom en Dag Maleren Podesti og bad om Audiens hos Pius IX.

»Hellige Fader«, begyndte han, »jeg har meget at bekende og afbede.« Og nu fortalte han, hvorledes han i sin Tid ikke havde kunnet finde nogen Mening i Pius' Ord foran Billedet i den ubesmittede Undfangelses Sal. Nu var han gendrevet, og den Hellige Faders Visdom havde faaet Ret: Passaglia havde vist sig svag og forræderisk.

»Og nu,« spurgte Pius smilende, »skal jeg paalægge dig en Bod?«

»Ja, Hellige Fader,« svarede Podesti, »og vel at mærke: Jeg beder i alle Petri Stols Venners Navn, om at Eders Hellighed maatte behage at befale mig at udslette Passaglias Billede fra Hæderspladsen i det store Vægmaleri og i Stedet for male en anden fortjent Mand. Dette Menneske er ikke længere værdigt til denne Plads.«

»Og dersom hans Efterfølger paa Billedet nu ogsaa bliver svag?« spurgte Pius.

En Tavshed opstod.

»Nej«, sagde Paven alvorligt, »Billedet forbliver urørt. De Fortjenester, for hvis Skyld Passaglia kom paa Billedet, bestaar endnu, og de vil atter vaagne op og tilregnes ham evigt, naar han gør Bod. Han har i Aarevis arbejdet for den hellige Jomfrus Ære, og derpaa bygger jeg mit Haab, at han ikke for bestandig er gaaet tabt. Hun vil hjælpe ham, saa at han igen kan vende tilbage til Moderen, som han har forladt. Jeg tør ikke fordømme nogen, saa længe han endnu lever. Men modstaar han Naaden og dør ubodfærdig. ... Dog, sig mig, Signor Podesti, hvor mange Apostle er anbragt paa Nadverbillederne?«

»Alle tolv, Hellige Fader — jeg forstaar, jeg underkaster mig Eders Visdom«, sagde Mesteren rørt.

Og Billedet forblev urørt. Passaglias Skikkelse er endnu den Dag i Dag at se derpaa, ligesom i Aaret 1858.

Pius IXs Haab blev ikke til Skamme, Passaglia omvendte sig. Han døde den 8. Marts 1887, 75 Aar gammel, i Turin, udsonet med Kirken og under inderlig Anraabelse af den ubesmittet undfangne Jomfrus Forbøn.

K. K.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

Ordrup. Christi Legems Processionen i Søndags havde samlet en Mængde Deltagere, baade fra Menigheden her og fra Menighederne i København. I det herligste Sommervejr og under den lifligste Fuglesang bevægede den lange Procession sig med stor Langsomhed og i mønsterværdig Orden gennem Kollegiets Have, ud paa dets Legeplads og tilbage samme Vej til Kirken igen, efter at de 4 Evangelier (Begyndelsen af hvert Evangelium) med tilhørende Bønner var læst ved 4 Altre.

Roskilde. Det er ejendommeligt stærke og varme Følelser, der griber den, der første Gang deltager i en Kristi Legems Procession i Roskilde og der for første Gang er med til en mere aabenlys og offentlig Demonstration af vor katholske Tro, end vi er vant til. Processionen i Roskilde foregaar nemlig ikke blot i Hospitalets store Have, nej, den passerer en af Byens mest befærdede Gader. Man vandrer midt ned ad den brede Vej, med tætte Rækker af Tilskuere, oftest alvorlige og betagne Tilskuere paa begge Sider, og mens Kørebanen holdes fri af det stedlige Politi og al Vognkørsel standses, skifter Gaden i den Grad Karakter, at man for en Tid tror sig hensat til et katholsk Land — eller til vor egen gode, gamle, katholske Tid. De begede Faner smelder i Vinden, Solen lyser, gnistrer i

Guld og stærke Farver, hvidklædte Smaapiger kaster Blomster i Gadens Støv, og fra de polske Pigers lange Rækker lyder deres stærke og taktfaste Sang, hvis ejendommelige »Messingtoner« giver Genlyd langt ind mellem Byens Huse. At Processionen i Aar foregik under særlig stor Interesse og Deltagelse, skyldtes forøvrigt ikke blot det smukke Vejr, men ogsaa den Omstændighed, at Byens Blade umiddelbart forinden havde indeholdt en meget interessant og instruktiv Artikel om Kristi Legems Processionens Forbileder og Betydning. Artikelen, som skyldes Baronesse Rosenørn-Lehn og er gengivet foran i Bladet, har vakt ikke ringe Opsigt og skal have gjort et meget godt Indtryk paa mange.

København.

Næstved. Her formede Christi Legems Fest sig som en smuk Højtidelighed. Præstegaardshaven var nydeligt pyntet med Flag, Vimpler og mange Blomster af Hr. Pastor Brems og omboende Polakker, og der var rejst et særdeles smukt Alter derude. En polsktalende Præst, Hr. Pastor Steidl fra Amager, læste den h. Messe, for ca. 250 Polakker og andre Katholikker fra Omegnen, og uddelte Alterets h. Sakramente til en Mængde. Pastor Brems som er Sognepræst i Næstved, bad en smuk Bøn paa Dansk og ledede den store Procession 4 Gange rundt i den hyggelige Præstegaardshave. Under Processionen sang Polakkerne polske Salmer, og efter Velsignelsen sang hele Menigheden »Tantum ergo«. Kl. 1 sluttede den smukke Højtidelighed, som jo fandt Sted i det dejligste Sommervejr.

R.

Tyskland. En af Ugebladets Medarbejdere har tilsendt Ordlyden af den i forrige Nummer omtalte Tiltrædelsestale, som den nye pavelige Nuntius i Bayern, *Mgr. Pacelli*, holdt paa Tysk til Kong Ludvig III. Den lød saaledes: Deres Majestæt! Det geraader mig til største Ære at overrække Deres Majestæt Hs. Helligheds, Pavens, Skrivelse, hvorved jeg bliver akkrediteret som Apostolisk Nuntius hos det kgl. bayerske Hof. Den virksomme Om-sorg, som bevægede den Hellige Fader til ufortøvet at ud-nævne en Efterfølger for den udmærkede og dybt savnede *Mgr. Aversa*, som i sin kun altfor korte Embedstid havde vundet paa stor Anseelse og Højagtelse, viser klart og tydeligt, hvor stor Pris Paven sætter paa det gode Forhold mellem den Hellige Stol og et Monarki, i hvilket Kongen er opfyldt af levende, oprigtig Hengivenhed og Ærbødighed mod den Apostoliske Stol, og i hvilket Folket saa dybt fatter og agter det uskatterlige Værd, som Troen og den kristne Moral har for Nationernes Velfærd, for Freden og for det sociale Fremskridt. Thi vel næppe nogen Sinde før i denne sorgbetyngede Tid er det traadt saa soleklart

for Dagen, hvor nødvendigt det er at genopbygge det menneskelige Samfund paa den kristelige Visdoms sikre Grundvold, og at den retfærdige og varige Fred kun kan bestaa paa den offentlige, kristelige Rets Grundlag. Deres Majestæt! At medarbejde paa dette Fredsværk er den Opgave, som er bleven overdraget til mine svage Kræfter, og det paa et Tidspunkt, som maaske ikke har sin Mage i Historien. Jeg haaber, at under Deres Majestæts velvillige og naadige Beskærmelse, hvormed uden Tvivl den kgl. Regerings kraftige Medvirkning vil forene sig, min ophøjede Herres, Pavens, vise og kærlighedsfulde Bestræbelser maa blive kronet med Held. Staaende over alle menneskelige Lidenskaber, i Retfærdighedens og Kærlighedene lyse Sfærer, som Vogter, Fortolker og øverste Værge for den naturlige Lov og den kristne Moral nærer han ikke nogen større Omsorg og Bekymring end at fremskynde Timen for den længselsfuldt forventede Fred og imidlertid med uafsladelig Nidkærhed af alle Kræfter at lindre Krigens smerteligste Følger. Hvad mig angaar, vil jeg altid bestræbe mig paa at opretholde de hjertelige Forbindelser, som heldigvis bestaar mellem den Hellige Stol og Deres Majestæts Regering, at forme dem saa inderlig som muligt samt stedse fremme dette ædle Kongeriges religiøse Interesser. Imidlertid er det mig en stor Glæde ved denne Lejlighed at udføre det ærefulde Hverv, Hans Hellighed har behaget at give mig. Jeg beder Deres Majestæt modtage den fornyede højtidelige Forsikring om, at Hans Hellighed er opfyldt for særlig Bevaagenhed og faderlig Velvilje mod Deres Majestæt og Hds. Majestæt, Dronningen, samt nærer de hjerteligste Ønsker for hele Kongehusets største Vel og for det højsindede bayerske Folks stedse tiltagende Velfærd.

Rom. Der er for nylig oprettet regelmæssig Flyver-Postforbindelse i Italien, og blandt de første Breve med den første Flyver var der et til Pave Benedikt fra Ærkebiskop, Kardinal Richelmy af Turin, hans Gejstlighed og Menighed. Paven var meget glad over den velbetænkte Opmærksomhed fra Kardinalen og de turinske Katholikker.

Australien. Som nylig meddelt er den hidtilværende Apostoliske Delegat, Ærkebiskop Cerretti, bleven forflyttet til Rom. I hans Sted er Rektor for Propaganda Kollegiet, Mgr Cattaneo, bleven udnævnt til Apostolisk Delegat og konsekreret til Biskop i Søndags i Propaganda-Kollegiets Kapel i Rom.

Brugt, brugeligt Børnetøj samt kontante Bidrag (Prisen er 1 Kr pr. Barn pr. Dag) modtages med Tak paa Sankt Ansgars Menighedskontor, Bredgade 69 2. o. G., hos Sankt Josefssøstrene, Østerbrogade 7 C., Frederiksberg Allé 15-17, Griffenfeldtsgade 44, samt hos Portneren i Stenosgade 4.

Vistnok c. 20. Juni udkommer:

**Niels Hansen:
Vore Helgener.**

Livsskildringer af danske og islandske Helgener.
(VIII + 200 Sider. 35 Billeder.)

INDHOLD.

1) Ansgar.	
2) Tøger.	
3) Aasvard.	
4) Knud den Hellige.	
5) Jon af Holar.	
6) Karl den Gode.	
7) Knud Lavard.	
8) Keld fra Viborg.	
9) Torlak af Skaalholt.	
10) Vilhelm.	
11) Villehad.	
	Tillæg.
	1) Henrik fra Vitskøl.
	2) Margrethe af Roskilde.
	3) Niels fra Aarhus.
	4) Ærkebiskop Eskil.
	5) Ærkebiskop Anders Suneson.
	6) Gudmund af Holar.
	7) Erik Plovpenning.
	8) Margrethe, Christiern Is Datter.
	9) Jacobus Dacianus.

P. D. Steidl:

Knud den Hellige.

Forfatterens Kærlighed til Danmark og hans dybe og indgaaende Kendskab til katolsk Liv i Middelalderen, forenet med en skarp og kritisk historisk Sans og en smuk og værdig Fremstillingsevne, borger for dette paa Kildestudier byggede Skriffts blivende Værd. Bogen vil udkomme i c. 10 Hefter à 50 Øre og foreligge komplet inden Jul. Udover Subskribenttallet vil Bogen kun blive trykt i faa Eksemplarer, og for disse vil Bogladeprisen blive betydelig forhøjet. Subskribentsamlere faar 1 Frieksemplar paa hver 10 Indmeldelser. *Katolsk Boghandel, Stenosgade 3.*

Gudstjenesten i København.

Søndage.

- St. Ansgars Kirke.** Kl. 8 stille Messe; Kl. 10 Højmesse med Prædiken; Aften Kl. 6 Andagt.
Jesu Hjertes Kirke (Stenosgade). Kl. 6, 7, 7¹/₂ og 8¹/₂ stille Messe; Kl. 10 Højmesse med Præd.; Eftm. Kl. 6 Præd. og Andagt.
St. Josefs Kirke (Griffenfeldtsgade). Kl. 6¹/₂ stille Messe; Kl. 9 Højmesse med Prædiken; Efterm. Kl. 3 Andagt.
St. Knuds Kapel (Vestervoldgade 115). Kl. 7 Højmesse; Efterm. Kl. 3 Andagt med Prædiken.
Immaculatakirken (Strandvej 91). Kl. 7 stille Messe; Kl. 10 Højmesse med Prædiken; Efterm. Kl. 2¹/₂ Vesper.
St. Josefs Kapel (Østerbrogade 7 C.) Kl. 6¹/₂ stille Messe.
Den evige Tilbedelses Kirke (Jagtvejen). Kl. 8 stille Messe med Præd.
Rosenkranskirken (Boyesgade). Kl. 8 stille Messe; Kl. 10 Højmesse med Prædiken; Eftm. Kl. 5 Andagt.
Assumptionskapellet (Amalievej 14). Højmesse Kl. 8 og Velsignelse Kl. 2.
St. Annæ Kirke i Sundby. Kl. 8 stille Messe; Kl. 10 Højmesse med Prædiken; Aften Kl. 8 Andagt.
St. Andreas Kirke i Ordrup. Kl. 6¹/₂, 7, 7³/₄ og 8¹/₂ stille Messe; Kl. 10 Højmesse med Prædiken; Eftm. Kl. 7 Andagt.
St. Hans Kapel i Hørsholm. Hver anden Søndag Kl. 9¹/₂ Højmesse.

Stille Messer paa Hverdage.

St. Ansgars Kirke Kl. 7 og 8¹/₄; Jesu Hjertes Kirke Kl. 7, 7¹/₂ og 8¹/₂; St. Josefs Kirke Kl. 5¹/₄ og 6¹/₂; St. Knuds Kapel Kl. 6¹/₂; Immaculatakirken Kl. 6¹/₂; St. Josefs Kapel Kl. 6¹/₂. Onsd. og L. Kl. 8¹/₄; Den evige Tilbed. Kirke Kl. 7¹/₂ (med Velsignelse. Efterm. Kl. 3 Andagt); Rosenkranskirken Kl. 6¹/₂ og 8¹/₄; Assumptionskapellet Kl. 6¹/₂ (Efterm. Kl. 2 Andagt); St. Annæ Kirke Kl. 6 og 8; St. Andreas Kirke Kl. 6, 6¹/₂, 7¹/₂ og 8.

Kirkelig Kalender.

17. Juni. 3. Sønd. eft. Pintse.	24. Juni. S. Johs. Døbers Fest.
18. — M. Marcus og Marcellianus, Martyrer.	25. — M. Vilhelm, Abbed.
19. — Ti. Juliane, Jomfru.	26. — Ti. Johannes og Paulus, Martyrer.
20. — O. Silverius, Pave og Martyr.	27. — O. Øktavdag.
21. — To. Aloysius, Bekender.	28. — To. Leo II, Pave og Bekender.
22. — F. Paulinus, Biskop og Bekender.	29. — F. Petrus og Paulus, Apostle.
23. — L. Vigiliédag.	30. — L. Pauli Ihukommelse.

Ungdoms-Sommerfest.

Alle unge Katholikker med Forældre indbydes til at deltage i en Sommerfest **Søndag den 17. Juni** i Bagsværd Kro.

Festen begynder Kl. 5. Først opføres Hostrups Feriegæster, hvorefter frit selskabeligt Samvær. Kl. 10 senest slutter Festen. Følgende 3 Ture er planlagt:

1) *For Cyklister:* Mødested Søvavillonen Kl. 10^{1/2}. Man kører over Gentofte til Fortunen, hvor c. Kl. 12 medbragt Smørrebrød spises. Derpaa Kl. 2 (ikke Kl. 3) til Frederiksdal.

2) *For spadserende:* Med Toget til Lyngby ca. Kl. 11⁵⁵. Man gaar til Frederiksdal, hvor medbragt Smørrebrød spises, derpaa til Bagsværd Pavillon, hvor Kaffe drikkes. Man spadserer til Kroen.

3) *For dem, der bor i Charlottenlund:* Man mødes Kl. 3 Vest for Monumentet paa Femvejen og spadserer til Bagsværd Kro.

Direkte Togforbindelse ad Slangerpbanen til Bagsværd St., hvorfra der kun er 5 Min. Gang til Kroen. (Fra Kbhvn. Kl. 1²⁷, 2¹⁰, 3¹⁹ og 4⁵⁶. Fra Bagsværd 8¹⁵, 9²⁵, 10¹⁸ og 11⁴⁴.)

Emblemer til Festen à 50 Øre faas kun hos Hr. Hoffmann, Købmagergade 48 og Vesterbrogade 18 — de forskellige Foreningers Formænd — Hr. Hansen, Viggo Rothes Vej 14 — Katholsk Boghandel. **Ingen** Billetter faas i Bagsværd.

Da Annoncen

Søndagsgudstjenesten i Sommermaanederne i Provinsen

snart alter skal optages i Ugebladet, anmoder jeg herved indstændigt og ærbødigt alle Sognepræster venligst meddele Ugebladet, om der er nogen Forandring at foretage i den Fortegnelse, der fandtes i Nr. 33 i Fjor. Hvis ingen Meddelelser indgaar, bliver den optrykt i uforandret Stand. *Red.*

St. Andreas Kirke. (Ordrup).

Paa Søndag, Jesu-Hjerte-Fest, holder begge Maria-Kongregationer Fælleskommunion i Messen Kl. 7^{3/4}.

St. Knuds Kapel.

Mariabørnsforeningen af den ubesmittede Undfangelse holder Fælleskommunion Søndag d. 17. Juni Kl. 7 Morgen. Offentligt Møde holdes denne Gang, ikke som sædvanlig, den 3die Onsdag i Maaneden, men først Onsdag d. 27. Kl. 7^{1/2} Aften.

K.U.B. (Katholsk Underretnings Bureau), et Samfund af katholske, akademiske Lægfolk, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katholikker, som maatte ønske at faa nøjere Kendskab til den katholske Kirke. Henvendelser, der alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister Mathæus Hansen, Hovmarksvej 20, Charlottenlund.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1—4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4—6.

Pr. 25.

Søndag den 24. Juni.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Kirkens Centralstyrelse. — Hvordan man omgaas med Sandheden. — Historie eller Eventyr. — Nye Bøger. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Ordrup. Nykøbing F. Odense. Nyborg. Sverige. Nord-Amerika. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

363.

Intet fanget!

Da Jesus havde hørt op at tale, sagde han til Simon: Far ud paa Dybet, og kast eders Garn ud til Fangst. Simon svarede og sagde til ham: Mester, vi har arbejdet hele Natten og intet fanget; men paa dit Ord vil jeg udkaste Garnet.

Det er den store Jammerklage, som lyder gennem hele Verden. Vi har arbejdet hele Natten, og dog har vi intet fanget. . . .

Det er for det første den Klage, der stiger op fra den store Skare af Mennesker, som lever i Fjendskab med Gud: Gudsforagtere, Gudsfornægttere, Syndere. De jager paa deres Vis efter Lykken, søger den i Syndens Nat og Mørkets Gerninger, og efter at have mødt den ene Skuffelse efter den anden bliver de nødt til at indse deres store Fejltagelse og maa bekende den i den Klage: »Vi har arbejdet hele Natten og intet fanget. Vi har forvildet

os bort fra Sandhedens Vej; Retfærdighedens Lys har ikke lyst for os, Fornuftens Sol er ikke gaaet op for os, vi blev trætte paa Uretfærdighedens og Fordærvsens Vej: vi har traadt de vanskelige Veje, men Guds Vej har vi ikke kendt.« (Visd. V, 6.)

Den samme Klage lyder fra den store Flok af Verdslighedens og Forfængelighedens Slaver, Mennesker, der søger deres Lykke i Livets Nydelse, i Forlystelser, i Rigdom, i forfængelig Ære. De søger paa alle Kanter, tigger hos Skabningen for at fange den attraaede Tilfredsstillelse af deres umættelige Længsel. Ogsaa disse maa efter mange frugtesløse Anstrengelser, efter meget unyttigt Arbejde udraabe: »Vi har arbejdet hele Natten og intet fanget.«

Endelig hører vi den samme Klage fra en Del Mennesker, hvis Liv er en Blanding af Religiøsitet og Verdslighed, kristelige Fromhedsøvelser og verdslige Forlystelser, aandeligt Alvor og forfængeligt Letsind, Mennesker, der gerne vilde bringe Kristus i Overensstemmelse med Belial, og som glemmer, at han netop har sagt, at ingen kan tjene to Herrer. Deres Sjæl, der stadig bliver kastet frem og tilbage af Øjeblikstemningens skiftende Luner, finder hverken Fred eller Rø, og de ender ogsaa med at udraabe: »Vi har arbejdet hele Natten og intet fanget.«

Lad os nu høre, hvorledes Frelseren lærer os at fange. »Far ud paa Dybet,« siger han, »og kast eders Garn ud til Fangst.« Det er ikke nok at lægge lidt ud fra Land, fra Verden og Verdens Forfængelighed, nej, far ud paa Dybet, ud i det sande kristelige Liv, bort fra Verdens falske Principper og dens falske Profeter. Saa længe du holder paa Verdens Smaating, bliver du for nær ved Land og kan intet fange. Bort med alt halvt kristeligt Liv, bort fra det verdslige Liv, bort fra et syndigt Liv, og følg i blind Lydighed din store Lærer, og sig med Fisken fra Genesareth: »I dit Navn, paa dit Ord vil jeg udkaste Garnet,« og du kommer aldrig til at sige: »Jeg har arbejdet hele Natten og intet fanget.«

Fr. Ludolf.

Kirkens Centralstyrelse.

(Sluttet.)

Da det selvfølgelig er umuligt for Paven personlig blot at gennemgaa en Hundrededel af de Sager, der hver Dag indløber til Rom og henstilles til hans Bedømmelse, har han en Række faste Kongregationer, Domstole, Kommissioner m. m., der stadig staar ham bi i hans verdensomfattende Arbejde, afgør de mindre, stedse tilbagevendende Spørgsmaal, gennemgaa de vigtigere og forelægger i mange Tilfælde til Slut Sagen til hans endelige Afgørelse.

Af Kongregationer findes der for Tiden 12, hvis Navne og Virksomheder er, som følger:

1) Officie-Kongregationen (*Sacra congregatio Sancti Officii*) vaager over Troen og Moralen og afgør alle Spørgsmaal om falske Lærdomme. Endvidere har denne Kongregation Bestemmelsesretten til at sætte Bøger paa »Indeks«, d. v. s. Fortegnelsen over de Bøger, det ikke er Katholikker tilladt at læse. Paven selv er Præfekt for denne Kongregation, hvad der viser dens Vigtighed, medens Kardinal Merry del Val er dens Sekretær.

2) Konsistorial Kongregationen (*S. Congregatio Consistorialis*) forbereder Forhandlingerne i Konsistorierne (Pavernes officielle Møder med Kardinalerne), bestemmer Oprettelsen, Delingen o. s. v. af Bispedømmer (undtagen i de Lande, der er underlagte Propagandaen) og Udnævnelsen af Biskopper, har Tilsyn med disses Embedsførelse og tager sig af Sjælesorgen blandt Udvandrere. Ogsaa for denne Kongregation er Paven Præfekt. Dens Sekretær er Kardinal De Lai.

3) Sakraments-Kongregationen (*S. Congregatio de Disciplina Sacramentorum*) har under sig Lovgivningen om Disciplinen med Hensyn til de syv Sakramenter (dog intet om Læren, der hører under Officie-Kongregationen, og Cereemonierne, der hører under Ritus-Kongregationen). Her under kommer Dispenser for Ægteskabshindringer. Kardinal Giustini er dens Præfekt.

4) Concils-Kongregationen (*S. Congregatio Concilii*) vaager over alle verdensgejstliges og hele det kristne Folks Disciplin. Den besørger alt, hvad der har at gøre med Sammenkaldelse og Afholdelse af Koncilier og min-

dre Bispemøder. Den har ogsaa at gøre med Præsters og andres Embedsførelse, med kirkelige Stiftelser o. s. v. Kardinal Cassetta er Præfekt.

5) Ordensfolkenes Kongregation (*S. Congregatio negotiis Religiosorum Sodalium praeposita*) har alle Ordensfolks og Ordenssamfunds Sager under sig. Kardinal Tonti er Præfekt for denne Kongregation.

6) Propaganda-Kongregationen (*S. Congregatio de Propaganda Fide*) har Raadighed over alle de Lande, i hvilke der ikke er oprettet noget fast Hierarki, over alle egentlige Missionsegne og dem, i hvilke de kirkelige Anliggender paa Grund af vanskelige politiske Forhold endnu ikke er ordnede. Alle Apostoliske Vikariater, Præfekturer og Missioner hører ind under denne Kongregation. Kardinal Serafini er dens Præfekt.

7) Propaganda-Kongregationen for de østerlandske Ritus (*S. Congregatio de Propaganda Fide pro negotiis Rituum Orientalium*) leder alle Anliggender, personlige saa vel som saglige, der angaar Orientens Kirker, Ritus og Disciplin. Kardinal Serafini er ogsaa dens Præfekt.

8) Ritus-Kongregationen (*S. Congregatio Sacrorum Rituum*) har under sig alt, hvad der angaar Ritus, Ceremonier, Liturgi og Kirkemusik i den latinske Kirke. Den besørger ogsaa Kanonisationsprocesser og har Tilsyn med Relikvievæsenet. Kardinal Martinelli er Præfekt.

9) Ceremoniel-Kongregationen (*S. Congregatio Caeremonialis*) har under sig Ceremoniellet ved Pavehoffet, f. Eks. ved Modtagelsen af Fyrster. Kardinal Vannutelli er Præfekt.

10) Kongregationen for overordentlige kirkelige Anliggender (*S. Congregatio pro negotiis ecclesiasticis extraordinariis*) besørger de den fra Paven gennem Kardinalstatssekretæren tilsendte Forretninger, især af kirkepolitisk Natur, som Afslutning af Konkordater eller alt, hvad angaar Kirkens Forhold til de borgerlige Samfund.

11) Seminarie- og Universitets-Kongregationen (*S. Congregatio de Seminariis et de studiorum Universitatibus*) har Opsynet med Studierne og alle andre Anliggender, der er knyttede til de højere kirkelige Undervisningsanstalter. Kardinal Bisleti er Præfekt.

12) Peterskirkens Kongregation (*S. Congregatio Rev. Fabricae S. Petri*) forvalter Peterskirkens Formue og har til Præfekt Kirkens Ærkepræst, Kardinal Merry del Val.

Foruden disse 12 Kongregationer er af andre Embeder og Domstole følgende 6 de vigtigste:

Det Apostoliske Kancelli (*Cancellaria Apostolica*) besøger Ekspeditionen af pavelige Buller om Udnævnelsen til Bispedømmerne og de større Abbedier, om Oprettelsen af nye Bispedømmer og andre vigtige kirkelige Anliggender.

2) Den Apostoliske Datarie (*Dataria Apostolica*) har under sig Udnævnelsen af Ansøgerne til en Del (ikke højere) kirkelige Embeder og ekspederer de herhen hørende Aktstykker.

3) Pønitiariari (*Sacra Poenitentiarum*) har under sig alle Sager vedrørende det kirkelige Bødsvæsen. Ansøgninger fra Skriftefædre angaaende bodfærdige sendes uden Navns Nævnelse ind hertil, hvorfra saa Dispenser, Absolutioner m. m. udsendes og vanskelige Samvittighedsspørgsmaal afgøres. Benedikt XV har nylig lagt hele Afladsvæsenet ind under denne Institution. Kardinal van Rossum er Stor-Pønitiar.

4) Det Apostoliske Signatur (*Signatura Apostolica*) er Appellationsret for de af Kongregationerne trufne Afgørelser og de af Domstolene fældede Domme.

5) Den romerske Rota (*Sacra Romana Rota*) er den højeste Domstol for kirkelig Retspleje i alle Anliggender, der bliver ført frem for Pavestolen, med Undtagelse af de Paven selv forbeholdte store Sager.

6) Det Apostoliske Kammer (*Camera Apostolica*) forvalter den Hellige Stols verdslige Besiddelser. Dens Formand hedder den hellige romerske Kirkes Kamerlengo.

Foruden ovennævnte faste Institutioner findes der flere mere eller mindre midlertidige, men overordentlig vigtige Kommissioner, af hvilke de to betydningsfuldeste er Kommissionen for de bibelske Studier, hvis Formand Kardinal van Rossum er, og hvortil 35 faglærde er knyttet, samt Kommissionen for Vulgatas Revision, der udelukkende bestaar af Benediktinere med Kardinal Gasquet i Spidsen.

(For en stor Del efter Jesuitpater *Kroses Kirchliches Handbuch* 1914—1916.)

Hvordan man omgaas med Sandheden!

Hr. Redaktør!

Jeg havde dog aldrig troet, at en Avis, hvis Opgave det dog burde være at sørge for Folkets Oplysning, kunde omgaas saa letsindigt og letfærdigt med Sandheden, som »Folkets Avis« af 7. ds. har gjort det. Under en markskriferagtig Overskrift bringer den en Artikel, som indeholder næsten lige saa mange Usandfærdigheder, som der findes Sætninger i den.

Det er ikke vanskeligt at svare paa den, og det sker lettest ved at aftrykke følgende lille Artikel, som Hr. *Axel Ingwersen* den 12. Juni har haft optaget i *Fyns Stiftstidende*. Den lyder saaledes:

Hr. Redaktør!

De bedes godhedsfuldt optage følgende i Deres ærede Blad:

I »Folkets Avis« for Torsdag den 7. ds. findes i en Artikel med Overskrift: »De katholske Klostre fyldes med tyske Børn. Vore egne smaa maa forgæves banke paa Døren« anført følgende: »Imellem de mange, der daglig kommer paa vort Kontor for at faa deres Børn paa Landet i Sommerferien, var i Gaar en fattig Kone, som bad os hjælpe hende med at faa en lille Pige anbragt paa Landet. Hidtil har jeg haft det saa nemt med at faa min lille Pige ud, sagde hun. Hun plejer at være paa Dalum Kloster i Ferien. Men da jeg i Aar skrev derover og bad, om hun maatte komme igen, fik jeg det Svar, at man ikke mere kunde have hende. Alle Pladser paa Klosteret var optaget af tyske Børn og havde været det et helt Aar.«

Hertil har Redaktionen knyttet et Par Bemærkninger.

I Anledning af ovenstaaende Artikel skal undertegnede, der i over 2 Aar har boet paa Dalum Kloster og nøje kender Forholdene her, i Sandhedens Interesse oplyse:

Efter hvad Priorinden paa Dalum Kloster meddeler, var der den 8. ds. i Aar ikke sket nogen Henvendelse til Klosteret om Ferieophold for noget Barn og som Følge deraf heller ikke givet noget Afslag herpaa. Paastanden om, at alle Pladser paa Klosteret skulde være optagne af tyske Børn og have været det et helt Aar, er ganske usandfærdig. I Fjor Sommer indlogerede undertegnede, paa Opfordring af den danske Præst i Berlin, 4 Børn af den derværende danske Koloni paa Klosteret i ca. 5 Uger. Samtidig opholdt en Feriekoloni paa ca. 30 Københavnerbørn sig her paa Klosteret. Efter den Tid har her ikke været

indlogeret nogle Børn, hverken af dansk eller udenlandsk Oprindelse, udover en lille polsk Dreng. For øvrigt er det Priorindens Agt, i Lighed med tidligere Aar, ogsaa i Aar at optage en Feriekoloni af samme Størrelse som tidligere — dog uden Børn fra Udlandet.

Til Slut skal blot omtales, at naar Redaktionen i de til Artiklen knyttede Bemærkninger anfører, at Herregaarden Kristiansdal skulde have skænket Dalum Kloster til den schlesiske Nonneorden St. Hedvigssøstrene, er dette urigtigt, idet St. Hedvigssøstrene i Aaret 1906 købte Klosteret med tilhørende Park for 60000 Kr. af den daværende Besidderinde, Enkefru Rump.«

— Ogsaa i Nationaltidende har Hr. Ingwersen gendrevet det meningsløse Udfald mod Klosteret.

— Odense Avis af 11. Juni kalder Artiklen »et ligesaa stygt som ubeføjet Angreb paa det bekendte Dalum Kloster« og »tilbageviser Angrebet som aldeles ubeføjet«.

Folkets Avis slutter sin Artikel med følgende Ord:

»Om man driver den samme Trafik i Landets andre katholske Institutioner, der jo som bekendt kan føres tilbage til Tyskland,*) ved vi ikke; men det skulde saamænd ikke undre os!«

Ogsaa vi vil slutte paa samme Maade: Det skulde saamænd ikke undre os, om denne Avis drev den samme Trafik m. H. t. sine andre Artikler, eftersom den kunde fremkomme med ovennævnte stygge, ubeføjede, usandfærdige Paastande.

Jos. Resch.

Historie eller Eventyr.

Et Spørgsmaal til Berlingske Tidendes Lutherbiograf.

Det var en stor Overraskelse for mig, da jeg i Berlingske Tidende af 17. Maj læste, at »man fra romersk Side . . . tilbød at gøre Luther til — Kardinal, Inkquisitionens Offer skulde have Kirkens højeste Værdighed.«

Der læses i den Levnedbeskrivelse af Luther, der fylder Spalterne i Søndagstillæget til Berl. Tid., mange nye og utrolige Ting, som det vilde tage alt for megen Tid at tilbagevise, og som det vistnok ogsaa vilde være spildt Umage at prøve paa at gendrive.

Men ovenciterede Paastand vilde jeg dog gerne have de historiske Beviser for. Paastanden fremsættes som no-

*) Denne Paastand er en Usandhed til. N. H.

get, der skal vække Forundring. Dette tilkendegives tydeligt ved den Tankestreg, der staar foran »Kardinal«, og den efterfølgende Sætning: »Inkquisitionens Offer o. s. v.«

Den fremsættes ogsaa som noget, der skal tros. Og saa dette fremgaar af det Eftertryk, der lægges paa hele Paastanden.

Dette var nu noget absolut nyt for mig ligesom for alle dem, jeg talte med, deriblandt Mænd, som i mange Aar har beskæftiget sig med Historie. Jeg har derfor set mig om paa alle mulige Steder, hvor jeg mente at kunne finde en Bekræftelse af Paastanden, dersom den var sand. Jeg har ikke fundet noget, ikke den ringeste Antydning af noget lignende, hverken i de forskellige Verdens- eller Specialhistorier, saasom I. B. Weiss' Weltgeschichte, Joh. Janssens's meget udførlige »Geschichte des deutschen Volkes« eller L. v. Pastor's stortalte »Geschichte des Pápste« eller i Grisars Kæmpebiografi »Luther«. I Denifles »Luther« var der næppe Anledning til at komme ind paa saadant et Spørgsmaal. De andre Forfattere maatte derimod have omtalt det, dersom det var sandt. De vilde i saa Fald ogsaa have anført det; thi ingen af dem er bange for at sige den fulde Sandhed, selv hvor det drejer sig om Fejlgreb og endnu værre Ting, Paverne har gjort sig skyldige i. Deres katholske Standpunkt hindrer dem ikke i at indrømme, ja ogsaa aabent at dadle, hvad der er galt, lige meget hvor det saa findes.

Men heller ikke hos den ærke-protestantiske Leopold v. Ranke har jeg fundet den Paastand bekræftet, hverken i hans »Deutsche Geschichte im Zeitalter der Reformation« eller i hans Pavehistorie.

Saa ledte jeg efter i de forskellige Konversationsleksika. Resultatet var det samme. Hverken det katholske Kirkeleksikon af Wetzter og Welte eller det protestantiske af Herzog og Plitt eller Fred. Nielsens Kirkeleksikon omtaler den ejendommelige Paastand med en Stavelse. Det samme gælder om Herders tyske og Salomonsens danske Konversationsleksikon, om Dr. I. Burgs Kontroversleksikon og endelig ogsaa om den amerikanske Catholic Encyclopedia.

Saa var der endnu kun eet Sted tilbage, hvor der kunde ventes et godt Resultat af Undersøgelserne, dersom Berl. Tid.s Paastand beroede paa Sandhed; jeg mener selve Luthers Værker, specielt hans Bordtaler. Det er aldeles utænkeligt, at han ikke skulde have benyttet et saadant Forsøg paa at knytte ham fast til Rom til at udgyde sin Haans bredfulde Maal over Paven for til Gavns at gøre ham latterlig. Og saa her var min Eftersøgning fuldstændig forgæves.

Den eneste Mulighed, der endnu kan tænkes, er, at

der i nyeste Tid er fundet et nyt, hidtil ukendt Dokument, som beviser denne paafaldende Kendsgerning (?). Maa jeg saa ikke bede Forfatteren om at fremlægge dette Aktstykke. Ellers er jeg bange for, at det ikke er Historie, han skriver, men Eventyr.

F. Esser.

Nye Bøger.

Ungdomsvennen. Redigeret af Pastor Günther. (2. Aargang. No. 2. 50 Øre om Aaret.)

I dette Nummer af »Ungdomsvennen« fortsætter Arkivsekretær Fr. Jürgensen West sin Skildring af den bekendte franske Akademiker og Menneskeven Ozanam, Vincentsforeningens Stifter. Blandt de mange andre gode Artikler, Digte, interessante Beretninger om Ungdomsforeningernes Virksomhed skal særlig fremhæves et overmaade betimeligt, energisk Indlæg med Overskriften »S'gu«. I en baade satirisk og alvorlig Form siges der, hvad der skal siges om denne Sag, i hvilken al Diskussion, om hvor vidt det grimme lille Ord er en Ed eller ikke, er ganske ligegyldig overfor det Faktum, at det er en Skam for en katholsk Kreds, om dette »usømmelige Kraftord« flyver frem og tilbage i denne fra unges og gamles Mund.

Kardinal Newmans Majbog. Oversat af Niels Hansen. (Katholsk Boghandels Forlag. 110 Sider. 35 Øre.)

De smukke, dybsindige Betragtninger til hver Dag i Maj Maaned, som for nylig har været optaget her i Ugebladet, er samlet og udgivet i en pæn lille Bog til den billige Pris af 35 Øre. Der vil vel næppe blive solgt mange Eksemplarer af Bogen nu, men i de kommende Aar vil sikkert ikke saa faa købe den billige og indholdsrige lille Bog.

Prospektkort af vore Kirker. (5 Øre Stykket.)

Katholsk Boghandel har begyndt Udsendelsen af Prospektkort af vore Kirker og lagt for med et kønt Billede af den nye Sakramentskirke og tre Billeder af Rosenkranskirkens Indre og et af dens Ydre. Med disse Linjer skal Opmærksomheden henledes derpaa og Kortene paa det bedste anbefales.

N. H.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Ungdomsfesten i Bagsværd Kro var overordentlig vellykket, begunstiget af det herligste Sommervej og besøgt af mindst 250 Mennesker, hvoraf den langt overvejende Del var Ungdom fra meget forskellige Samfundslag i vore Menigheder. Festen begyndte med, at alle sang »Der er et yndigt Land«, hvorefter Hr. stud. mag. Benzon til Luth-Akkompagnement sang »Vi elske vort Land«, hvis Omkvæd hele Forsamlingen stemmede i med. Saa spillede Hostrups muntre Vaudeville Feriegæsterne paa Krosalens pæne Teater af en lille Trup Dilletantskuespillere under Student Benzons Ledelse, hvilke allerede ved en tidligere Lejlighed havde bidraget til at glæde og fornøje en Forsamling. Komediens, der passede saa udmærket til den dejlige Aarstid og Sommerstemningen, gjorde udmærket Lykke, og der er al Grund til at takke de glade unge Damer og Herrer for den Fornøjelse, de beredte alle Tilskuerne. Tiden fra 7½ til 10 gik hurtigt med Leg og Dans, hvorefter der for manges Vedkommende fulgte en herlig Spadsere- eller Cykletur hjem i den skønne Sommernat. Foruden ikke saa faa af vore bedste og bekendteste ældre Katholikker havde fem Præster, de Herrer Günther, v. Kettenburg, Meyer, Koch og Jaworski vist Ungdommens Fest den Interesse at komme til Stede og deltage i den. — Om St. Annæ Menigheds Deltagelse i Festen skriver Hr. Pastor Jaworski saaledes til Ugebladet: Kl. 9½ tog vi herfra med Sporvognen til Femvejen. Vi var 36 Deltagere fra begge Foreninger i det spadserende Hold. Ellers var der i det hele henved 60 Deltagere fra Amager. Turen blev for os en meget vellykket Skovtur (Dyrehaven-Fortunen). I Skoven var der forskellige Lege og Boldspil. En overordentlig hjertelig og munter Selskabelighed gjorde den ellers ikke saa lidt anstrengende Tur saare fornøjelig. Des værre var de fleste for trætte til at tage Del i Dansen. Da de tillige vilde spadserere tilbage, maatte vi selvfølgelig bryde op Kl. 7¼. Forresten naaede vi først ved Midnat til Amager, nogle endda først Kl. 1—1½. Men allesammen var vi rigtig fornøjede over hele Turen, især Skuespillet i Bagsværd. Det var kun Skade, at vi ikke kunde overvære det hele. Maaske næste Gang, naar det ikke mere er saa langt borte. — Med 1000 Hilsener og Tak for Festen paa begge Foreningers Vegne.

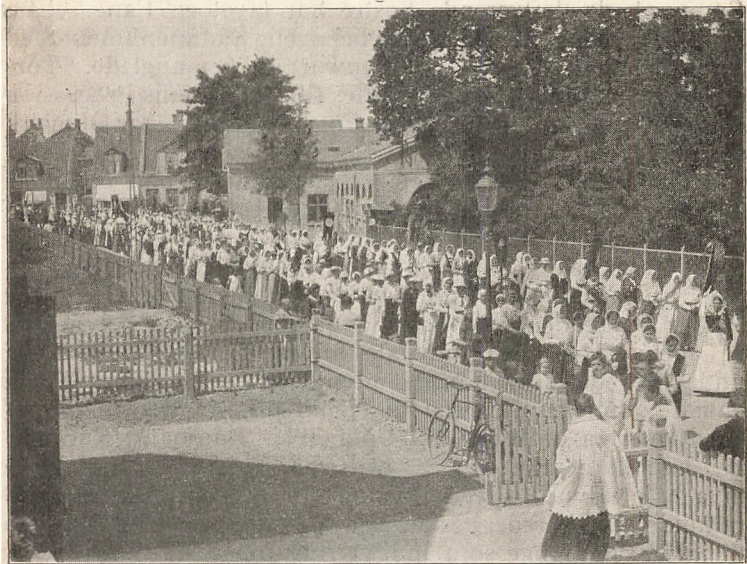
— Mandag den 11. Juni afholdt St. Josefs Gilde, som er stiftet 1885 af Lærer Ertner, Faneindvielse. Denne blev overværet af Hs. Højærværdighed Biskoppen, som er Gildets Protektor, af Pastor Braun, Pastor

von Kettenburg og Pastor Bannwart og omtrent alle Gildets Medlemmer. Før Biskoppen indviiede Fanen med den gamle, smukke Bøn, holdt han en varm, begejstret og opflammende Tale med Opfordring til at samle sig om Fanen. Det vilde ogsaa være ønskeligt, udtalte Biskoppen, om nogle flere Herrer indenfor Menigheden vilde slutte sig til Gildet, hvis Formaal er filantropisk. Det første Søm sloges i Fanen af Biskoppen for Gud, det andet af Pastor Braun for Kirken og det tredje af Foreningens Formand, Chr. Dose, for St. Josef. Fanen, som er tegnet af Pastor Bannwart, er lavet i Crefeld og har kostet 400 Kr. Paa det smukt udførte Arbejde kan man se, at det ikke er første Gang, at de derværende Søstre har lavet en Fane. Efter Faneindvielsen fandt en lille behagelig Sammenkomst Sted, hvor Pastorerne Braun og Bannwart ikke manglede. Torsdag den 14. Juni, da der holdtes Christi Legems Procession, deltog Gildets ny Fane i denne og tiltrak sig stor Opmærksomhed.

Ordruk. Tirsdag den 12. ds. afholdt den nystiftede Afdeling af Ansgarius-Bonifacius-Foreningen offentligt Møde i St. Andreas Kollegiets Festsal. Formanden, Hr. Pastor Evers, bød Velkommen og klarlagde Foreningens Formaal og Virksomhed og gav derefter Ordet til Hr. Pastor Back, der velvilligst havde paataget sig det mindre behagelige Hverv at anbefale en ny Forening. Pastoren understregede stærkt Nødvendigheden af at komme den dansk-katholske Kirkesag til Hjælp nu, da Krigen har afbrudt næsten al Hjælp fra Udlandet. Danmarks Katholiker kan ikke rolig se paa, at Kirker og Skoler lukkes, de maa af al Evne — ved Bøn og Almisse — ikke blot opretholde de allerede bestaaende Menigheder, men føje nye til, give saa mange som muligt Adgang til de Goder, vi er saa lykkelige at besidde i vor hellige Kirke. At opretholde og udvide vor Menighed er vor Pligt, at vinde Danmark tilbage for den gamle Tro er vort Maal. Omtrent samtlige tilstedeværende tegnede sig som Medlemmer ved Mødet, der sluttede med en smuk Sang af Kollegiets Sangkor. Indmeldelser modtages af Formanden eller et af Bestyrelsesmedlemmerne.

Nykøbing F. Læserne vil endnu erindre, at der for godt et Aar siden var en Beskrivelse i Ugebladet af den katholske Kirkes Grundstensnedlæggelse den 19. Maj 1916 og af dens Indvielse den 17. September samme Aar. Det kunde muligvis nu interessere Læserne at høre, at der ikke alene er en Kirke her, men ogsaa katholsk og kirkeligt Liv. Den 7de Juni fejrede vi med stor Højtidelighed Christi Legems Fest. Vejret var straalende, og den lille Kirke var smukt pyntet, med Blomster og Faner indenfor; paa Taget vajede

Dannebrog og Kirkens Flag for Vinden, og alt stemte Sindet til Fest. Menigheden havde iført sig sit Festkrud, og alle var lykkelige og glade over at skulle overvære Processionen, som nu i Modsætning til Pintsedag, da den kun gik rundt om Kirken, denne Gang skulde bevæge sig gennem de Kirken omliggende Gader. Efter den højtidelige Messe paa Latin, med polske Lovsange, som blev læst af Hr. Pastor Houben, forberedte Hr. Pastor Gamél, som glædede os med at besøge os paa sin Ferierejse, sig til at bære det allerhelligste, og han følte sig som Dansker vel lykkelig ved for første Gang at bære sin Herre Jesus gennem en dansk

Bys Gader. Hurtigt fik vi ved Pastor Houbens Hjælp Menigheden ordnet i to Rækker paa Gaden, og saa kunde Processionen, der i Forvejen var opstillet i Kirken, begynde. Under Klokkeringning og Orgelspil kom Processionskorset og to Kordrenge med Lys, derefter Piger i hvide Kjoler og med Sløjfer af forskellige Farver paa Skuldrene og med Bannere, saa smaa Piger, som strøede Blomster paa Vejen, derefter 3 Kordrenge i lyseblaa Klæder med Røgelsekar og Alterklokken, og endelig Præsten med det allerhelligste. Det var et højtideligt, ærefrygtsfuldt Øjeblik, da Præsten traadte ud af Kirken med Sakramentet og stillede det paa et med Blomster og Lys smykket lille Bord, og hele Menigheden tilbedende kastede sig paa Knæ midt paa Gaden og istemmede et *Tantum ergo*, hvorefter Præsten meddelte Velsignelsen til alle, men særlig til 3 meget syge Polakinder paa Sygehu-

set, som er beliggende lige overfor Kirken. Langsomt skred saa derefter Processionen gennem Gaderne under polske Lovsange til Jesus og hans Moders Ære. Folk ilede til Vinduer og Døre for at se, hvad de aldrig havde set før: en katholsk Procession som en offentlig Hyldest til vor Herre Jesus i det allerhelligste Sakrament. Vi kunde ikke mærke et eneste Tegn paa Uvilje, langt snarere fandt Folk, at alt var nydeligt og stemningsfuldt. Atter klemtede Klokkeren, og Processionen drog tilbage til Kirken. Her istemtes et *Te Deum laudamus* og et *Verbum Supernum*, endnu engang meddeltes sakramental Velsignelse, og Højtideligheden var til Ende.

P. Janssen.

— Berl. Tidende meddelte den 14. ds., at den katholske Menighed af Enkefru Gudmand Høyer har købt en Ejendom for 20.000 Kroner. Bladet tilføjer, at det er Meningen her at opføre et Kloster for St. Josefssøstrene, naar Krigen er forbi, en Meddelelse, Ugebladet er ude af Stand til at bekræfte.

Odense. (*Dalum*). Foruden Processionen, som nu hvert Aar finder Sted i St. Albani Kirke om Søndagen efter Christi Legems Fest, afholdtes der i Aar — fremfor alt paa Grund af det herlige Vejr — ogsaa Christi Legems Procession paa Dalum Kloster paa selve Festdagen. Processionen var især beregnet for Polakkerne; dog havde ogsaa, foruden de paa Dalum Kloster f. T. boende Katholikker, flere Deltagere fra Odense indfundet sig. Des værre tillader det ofte ustadige Vejr ikke nogen Bekendtgørelse af Processionen i Forvejen. Dog havde der alligevel samlet sig c. 200 Polakker. Dalum Klosters Have og Park er som kun ganske faa andre Steder egnet til Christi Legems Procession. Frugttræernes Blomster og Grønt udgjorde den dejligste Ramme omkring Alteret, hvor den h. Messe blev fejret, og Parkanlæggets herlige Alleer var pyntet af selve Skaberen og Naturens Haand til denne festlige Lejlighed. Med Polakkernes kraftige Sang forenede Fuglene paa Træerne og i Luften sig til at prise deres Skaber og Herre. Maatte det blive muligt hvert Aar at afholde denne Procession paa dette af Naturen saa herligt udstyrede Sted, hvor man er saa ene uden de ydre Forstyrrelser fra mange nysgerrige Iagttagere. — Den 19. August kan St. Hedvigssøstrene fejre 10 Aars Jubilæum for deres Indtog paa Dalum Kloster.

Nyborg. Sidste Søndag var en Dag af stor Betydning for vor lille Menighed. Vort nuværende Kapel, et Rum, sammensat af to Tagkamre, er i Virkeligheden, trods dets smagfulde Udstyrelse, en saare uværdig Bolig for vor gudommelige Forløser i Alterets helligste Sakramente. Man vilde næppe tilbyde et Menneske en saadan Bolig. Derfor har den Tanke mere og mere paatrængt sig os, at selv om

vor Frelser hidtil har villet nøjes med denne ringe Bolig, saa er der saa meget des mere Anledning for os til at arbejde for, at der i en ikke for fjern Fremtid maa kunne bygges en Kirke, som er et mere værdigt Opholdssted for ham. I dette Øjemed har man her begyndt en ugentlig Indsamling, som den højærværdigste Biskop forud har godkendt. Hans Højærværdighed har selv ydet et Bidrag til dette Foretagende, og under Højmessen i Søndags oplæstes der et Brev fra Biskoppen med Opfordring til hele Menigheden om at gøre alt, hvad den formaar, til Opnaelsen af det tænkte Formaal, og med Forsikringen om hans biskoppelige Velsignelse til alle og enhver, som arbejder derfor. Da Sognepræsten efter Højmessen første Gang selv gik rundt med Indsamlingsbøssen, blev Resultatet ogsaa ret smukt. Der var kun nogle og tyve Personer til Stede, men til alles store Glæde er Summen ved denne første Indsamling bleven til **40 Kroner**. Maatte dette Beløb ved Guds rige Velsignelse snart blive mangedoblet, saa at der om ikke altfor mange Aar kan rejses en ny Kirke her. Eventuelle Bidrag til dette smukke Øjemed modtages med Tak af Sognepræsten i Nyborg, Adresse: Villa »Stella Maris«.

Sverige. Den unge svenske Theolog *Assarson*, en af Ugebladets ikke faa udenlandske, meget gode Venner, som har studeret Theologi flere Aar i Innsbruck, modtager i Dag, St. Hans Dag, i nævnte By Indvielsen som Subdiakon, den 25. som Diakon og den 26. som Præst. Sin Primitivmesse agter Pastor Assarson at læse i Malmø katolske Kirke Søndag den 15. Juli. Denne korte Meddelelse vil glæde den nye Præsts Venner og skaffe ham mange Bønner og mange gode Ønsker, af hvilke Ugebladets er blandt de oprigtigste og mest velmente.

Nord-Amerika. (U. S. A.) April-Nummeret af den skandinavisk-katolske Ansgarsforenings Bulletin*) er i disse Dage tilstillet Redaktionen. Foreningen synes at være i god Vækst og dens Møder godt besøgte; det mest vellykkede var den 8. Marts, hvor omtrent 150 Personer havde indfundet sig for at høre Foredrag med Lysbilleder om Passionsskuespillene i Ober-Ammergau. I April holdt en Paulistpater Foredrag om »Johannes Jørgensen, den berømte danske Digter og Konvertit«. — Ifølge »Bulletinen« findes der i de egentlige Stater 17 Millioner Katholikker, men regner man Filippinerne og andre Besiddelser med, lever der nu $25\frac{1}{2}$ Millioner Katholikker under *The stars and stripes* (De forenede Staters Flag).

*) 5 overkomplette Eksemplarer heraf er indlagt i Katholsk Boghandel til gratis Udlevering.

Tegn Abonnement paa

Pastor Steidls nye, store Bog om Knud den Hellige.

Udkommer i ca. 10 Hæfter à 50 Øre. Subskribentsamlere faar 1 Frieksemplar paa 10 Indmeldelser.

Katholsk Boghandel, Stenogade 3 B.

Katholsk Højskoles Sommermøde i Roskilde

Søndag d. 8de Juli 1917.

Fra Kbhvn. Kl. 1 — i Roskilde Kl. 2.

Fra Rosk. Kl. 8⁵⁰ eller 10^{1/2} — i Kbhvn. 9⁴⁰ eller 11²⁰.

Kl. 2^{1/2} Kaffe etc. i St. Josefs Skole eller i det fri. Velkomsthilsen af Pastor Kerckhoffs.

Kl. 3^{1/2} ved Klosterkilden (eventuelt i Forsamlingssalen): *Baronesse Rosenørn-Lehn* holder Foredrag om »Mariadyrkelsen i Danmark i Fortid og Nutid«. — Efter Foredraget Diskussion om eventuel Dannelse af en Højskoleforening.

Kl. 6 Fællesspisning i Trægaarden.

Kl. 7^{1/2} Aftenandagt i St. Laurentii Kirke.

Kl. 8^{1/4}: Fri Vandring. Bestigning af St. Laurentii Taarn (kun 20. Personer ad Gangen). Frit Samvær i Hospitalshaven og det smukke, nye Anlæg ved Fjorden. Besøg i »Vor Frue Kirke«.

Billetter à 35 Øre til Kaffebordet og Foredragene, à 3 Kr. til Kaffebordet, Foredragene og Fællesspisningen faas i Katholsk Boghandel, hos Hr. Hoffmann, Købmagergade 48 og Vesterbrogade 18 og Redaktør Niels Hansen, Viggo Røthes Vej 14, Charlottenlund. *Efter Onsdag den 4. Juli kan kun de billige Billetter faas.*

Brugt, brugeligt Børnetøj samt kontante Bidrag (Prisen er 1 Kr. pr. Barn pr. Dag) modtages med Tak paa Sankt Ansgars Menighedskontor, Bredgade 69 2. o. G., hos Sankt Josefssøstrene, Østerbrogade 7 C., Frederiksberg Allé 15-17, Griffenfeldtsgade 44, samt hos Portneren i Stenogade 4.

I denne Uge udkommer paa Schönbergs Forlag:

Niels Hansen: Vore Helgener.

Livsskildringer af danske og islandske Helgener.
(VIII + 200 Sider. 35 Billeder.)

INDHOLD.

1) Ansgar.	Tillæg.
2) Thøger.	1) Henrik fra Vitskøl.
3) Aasvard.	2) Margrethe af Roskilde.
4) Knud den Hellige.	3) Niels fra Aarhus.
5) Jon af Holar.	4) Ærkebiskop Eskil.
6) Karl den Gode.	5) Ærkebiskop Anders Suneson.
7) Knud Lavard.	6) Gudmund af Holar.
8) Keld fra Viborg.	7) Erik Plovpenning.
9) Torlak af Skaalholt.	8) Margrethe, Christierns Is Datter.
10) Vilhelm.	9) Jacobus Dacianus.
11) Villehad.	

Prospekktkort af vore Kirkers Ydre og Indre til 5 Øre Stykket anbefales. Foreløbig er 4 Billeder af Rosenkranskirken og 1 af Sakramentskirken udkommet. Mange flere følger

Katholsk Boghandel, Stenogade 3 B.

En **proper paalidelig Pige**, som ogsaa kan lave Mad under Husmoderens Vejledning, søges straks eller til 1. Juli.

Fru Therese M. Seitzberg,
Kirkevej 10, Valby.

Kirkelig Kalender.

24. Juni.	S. Johs. Døbers Fest.	1. Juli	S. Jesu Blods Fest. (I Højmesse: Petrus og Paulus, Apostle.)
25.	— M. Vilhelm, Abbed.	2. —	M. Marias Besøgelse.
26.	— Ti. Johannes og Paulus, Martyrer.	3. —	Ti. Oktavdag.
27.	— O. Oktavdag.	4. —	O. Oktavdag.
28.	— To. Leo II, Pave og Bekender.	5. —	To. Anton Zaccaria, Bekender.
29.	— F. Petrus og Paulus, Apostle.	6. —	F. Oktav af Petrus og Paulus.
30.	— L. Pauli Ihukommelse. (Fastedag).	7. —	L. Cyrillus og Methodius, Biskopper og Bekendere.

Den katolske Syge- og Begravelseskasse af 1. Juli 1867,

Denne Forening tegner Syge- og Begravelseshjælp for katolske Mænd og Kvinder i København og nærmeste Omegn. Fordelene er lige saa store som i andre Sygekasser til samme Kontingent. Love og Indmeldelses-Blanketter faas hos Bestyrelsen samt hos Foreningens Kasserer, Inspektør F. Simonsen, St. Jørgens Allé 11. Telf. Vester 3787. Søndag den 1. Juli Kl. 8 Morgen læses i St. Ansgars Kirke en højtidelig Messe for alle afdøde i Foreningen. Sygekassens Læger er følgende:

Frederiksberg. Dr. d'Auchamp, Falkoner Allé 36. Træffes hver Søndag 12—1 samt Fredag Aften 6—7.

Nørrebro. Overlæge Dr. Saxild, Evaldsgade 3. Træffes hver Søndag 12—1 samt Søndag Form. 9—10.

Byen. Dr. Schmidt, St. Kongensgade 60. Træffes hver Søndag 2—3 samt Tirsdag Aften 6—7.

Østerbro. Dr. Francis, Østerbrogade 84. Træffes hver Søndag 12—1 samt Fredag Aften 6—7.

Udkommet er paa Katholsk Boghandels Forlag: **Kardinal Newmans Majbog.** Oversat af Niels Hansen. 110 Sider. 35 Øre.

I Anledning af Navnedagen tillader Ugebladet sig herved paa Læseres og egne Vegne at bringe

Højærværdigste

Hr. Biskop Johannes von Euch,

Pavelig Husprælat, Kommandør af Dannebrog,

en ærbødig og hjertelig Hilsen og Lykønskning.

K.U.B. (Katholsk Underretnings Bureau), et Samfund af katolske, akademiske Lægfolk, tilhyder at korrespondere med Ikke-Katolikker, som maatte ønske at faa nøjere Kendskab til den katolske Kirke. Henvendelser, der alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister Matthæus Hansen, Hovmarksvej 30, Charlottenlund.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 26.

Søndag den 1. Juli.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Jesu Ord til Simon Peter. — Saba (eller Juleta) Kloster. — Den katholske Sygekasses Jubilæum. — Hvad er en Højskoleforening? — Hvem er St. Josefs Gildes Stifter? — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Ordrup. Maribo. Rusland. Asien. Rom. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

364.

Klippegrunden.

Vor Kirkes Klippegrund er Petrus — det ved vi, fordi han, der er Sandheden selv, har sagt: »Paa denne Klippe vil jeg bygge min Kirke.« Det var ikke, fordi Petrus i og for sig var nogen Klippenatur, at Jesus valgte ham til at være den Grundvold, som Helvedes Porte ikke kunde rokke; Petrus var ikke blot een, men flere Gange baade altfor fremfusende og frygtsom og bange. Nej, al Petrus's Kraft og hans Evne til at bære Guds store, hellige og almindelige Kirke kommer fra ham, der gjorde ham til Grundvolden. »Jeg har bedet for dig,« sagde Jesus til Petrus, »at din Tro ikke maa svigte, og naar du engang er bleven omvendt, da styrk dine Brødre.«

Lad os, der er saa meget ringere end Petrus, drage en nyttig Lære ud af denne Betragtning. Vi har intet Haab om at kunne bygge fast paa den Grundvold, der er lagt, hvis ikke han, der styrkede Petrus, ogsaa vil styrke os. Derfor er ingen Bøn saa vigtig for os som Bønnen om Troskabens Naade. Lad os derfor hver eneste Dag, Morgen og Aften, bede Gud Helligaand om Naade til at være tro i den katholske Kirke og dertil føje endnu den Bøn, at han vil give os hver Dag at kunne bede saaledes. Paa det Vilkaar kan der være Haab om, at vi kan blive bevarét tro.

N. H.

Jesu Ord til Simon Peter.

Simon Peter, du skal være
 Klippen, som jeg bygger paa.
 Grofast skal mit Hus du bære,
 det lil evig Tid skal staa.
 Stormene skal om det brage,
 Bølgen højt mod Klippen slaa;
 men din Kraft skal aldrig glippe,
 aldrig skal mit Hus forgaa.

Simon Peter, du skal bære
 Nøglerne til Himlens Port.
 Vogter om min Kirkes Ære,
 Hvervet, som du faar, er stort.
 Hvad du løser, hvad du binder
 her i Jordens dybe Dal,
 løst og bundet skal det være
 i min høje Himmelsal.

Simon Peter, jeg vil give
 Hjorden dig og Hyrdestav.
 Lad ej Ulvene den rive,
 bring mig fro, hvad jeg dig gav.
 Lam og Faar du hækt skal værge,
 kærligt skal du lede dem;
 gaar det end ad stejle Stier,
 Vejen gaar mod Himlen hjem.

A. R.

To Skrivelser
 fra
 Hs. Eminence Kardinal Serafini.

Fra Propagandakollegiet.

Rom, d. 24. Maj 1917.

Højærværdigste Herre!

Ved nærværende iler jeg med at meddele Deres Højærværdighed, at den Sum paa et Tusind lire, som Deres Højærværdighed havde sendt til denne hellige Kongregation, i en Audiens den 14. Maj er bleven overgivet i den Hellige Faders Hænder. Hans Hellighed har med Glæde modtaget dette Bevis baade paa Deres Højærværdigheds og de under Deres Omsorg staaende troendes sønlige Hengivenhed, og han har værdigedes at meddele Dem og alle dette Vikariats Katholikker den Apostoliske Velsignelse af hele sit Hjerte.

Den anden Sum paa 575 lire har jeg i Deres Navn overgivet til det Hellige Lands Missionsfornödenheder, hvortil den var bestemt.

Imidlertid beder jeg Gud om at bevare Dem længe.

Deres hengivne Tjener
D. Card. Serafini,
 Præfekt,

C. Laurenti,
 Sekretær.

Hs. Højærværdighed

Johannes von Euch,
 Apostolisk Vikar for Danmark.

Fra Propagandakongregationen.

Rom, d. 1. Juni 1917.

Højærværdigste Herre!

Forleden blev der givet nærværende hellige Kongregation Meddelelse om, at Deres Højærværdighed den 9. Juli agter at udføre den højtidelige Indvielse af en ny Sognekirke i en Forstad (Nørrebro) af København. Jeg har ikke

undladt i en Audiens den 13. April at underrette vor Hellige Fader om denne nye Kirkes Opførelse og om den højærv. Anton Neuvels Iver og Fromhed, da han af alle Kræfter har arbejdet paa dette Værks Gennemførelse.

Hs. Hellighed modtog denne Beretning med Glæde, udtalte sin særlige Ros over ovennævnte Neuvel og meddelte ham som Bevis paa sin Bevaagenhed af hele sit Hjerte den Apostoliske Velsignelse.

Men for at der i den nye Kirke desuden skulde bevares et Minde om hans særlige Kærlighed, har han villet skænke den en fin og kunstfærdig udarbejdet Pyxis*) til Opbevarelse af den allerhelligste Eukaristi for de troende, og jeg haaber med det første at kunne tilsende Deres Højærværdighed den.

Behag altsaa at modtage disse Beviser paa den romerske Paves særegne Kærlighed med Glæde og Taknemmelighed og meddel dem ogsaa baade til nævnte Præst Neuvel og til dette Vikariats øvrige troende, navnlig dem, som kommer til at høre til den nye Sognekirke, for at de stedse inderligere maa blive den Apostoliske Stol hengivne.

Jeg benytter denne Lejlighed til at ønske Dem alt godt, idet jeg beder Gud om at bevare Deres Højærværdighed sund og rask.

Deres hengivne Tjener
D. Card. Serafini,
Præfekt.

C. Laurenti,
Sekretær.

Hs. Højærværdighed

Johannes von Euch,

Apostolisk Vikar for Danmark.

*) Herved forstaaes den lille Guld- eller Sølvæske, hvori den hellige Hostie bæres til de syges Kommunion. Ordet bruges dog ogsaa undertiden om det Sølvgemme, hvor man opbevarer den Hostie, der under Sakramentets Udstilling anbringes i Monstransen.

Saba (el. Juleta*) Kloster.

Af *Edw. Ortvad.*

Fra Alvastra grundlagdes ved 1160 dets andet datterkloster, og det dertil udsete sted var Vigby gård i Upsala stift og Vångarn sogn ved Mälarns Garnsvik tæt nord for byen Sigtuna. Stedet kaldes endnu Munkholmen. En »gud-indviet kvinde« Doter skænkede nemlig den gård og andet gods til oprettelse af et cistercienserkloster. Mellem hende og sønnen Gere blev der dog en langvarig tvist om, hvorvidt hun som moder havde ret efter landets lov til at give et kloster det, hun agtede at overdrage det. Da Alvastramunken Stefan i 1164 var bleven ærkebiskop, mæglede han dem imellem, så gården Vigby med alt tilliggende kendtes for klostrets eje. Han og Karl VII Sverkerson († 1167) satte sit segl under dokumentet, som er udateret men udfærdiget mellem efteråret 1164 og påsken 1167 og det ældste, Sverige ejer. Ved samme lejlighed skænkede ærkebispens til sine synders forladelse klostret en fast årlig almisse. Stifterinden menes at være gået i kloster, måske i Sigtuna.

Kong Knut I Erikson (1167—96) udfærdigede munkene et værnebrev, hvori det hedder: »Med den mest årvågne beskyttelse bør en konges klogskab værne om klosterfolkene, som, afdøde fra sig og verden og kun levende for Gud, ved sine bestandige bønner stræber at gøre kongernes konge velsindet mod konge og land.«

Vigby viste sig imidlertid at være mindre tjenlig, hvorfor kong Knut tilbyttede sig Vigby og klostrets øvrige gods imod landsbyen Säby, hans fædreneeje, der lå i en meget frugtbar og naturskøn egn af Södermanland ved Öljarén sö, Oppunda herred, Strengnäs stift og Juleta sogn. De to mageskiftede ejendommens værdi var ansat til 12 m. guld hver¹⁾. Kongen blev optaget i konventets broderskab²⁾.

*) Tønen er på første stavelse.

1) Det er fejl, når Hall, Kännedomen pag. 74, siger, at munkene fik 12 m. g. i tilgift af kongen. Denne siger udtrykkelig (Dipl. Suec. I nr. 64): Addiderunt autem iidem fratres mihi ad æqualem cambiationem quod valuit 12 marcas auri. Så har nogen givet opgæld, er det da munkene.

2) Claud. Örnholm skriver i sin relation af 1691 til kong Karl XI (Handl.

Rørende er den dybtfromme konges ord i indledningen til mageskiftebrevet, som tillige er værnebrev: »Kristus, englenes konge og alle rigers leder og styrismand, tilbeder, priser og ærer jeg, og hans magts ubegrænsede væld ønsker jeg at udvide indenfor mit snævre timelige rige endnu mere, end jeg har evne til, for at jeg af ham kan fortjene himlens rige, der skal evig forblive. Ham kan der af dødelige ikke ofres noget mere velbehageligt end velgerninger mod dem, der har forladt sig og alt sit og fører et fattigt liv i klostrene.«

Flytningen fandt sted inden ærkebisp Stefans død, som indtraf i juli 1185⁸⁾. Det nye kloster hvis bygninger kongen lod fuldføre, kaldtes i flæng *Juleta* og *Saba*, som landsbynavnet på grund af klanglighed blev forvandlet til.

Blandt abbederne findes Robert, tysker af fødsel, der 1213 blev biskop af Vesterås, og om hvem Rhyselius skriver, at »han har været en from og gudfrygtig, men tillige myndig og anset mand og kongens råd«⁴⁾; Nils, der i 1280 solgte en gård til nonneklostret i Sigtuna på grund af sit klostres »besværlige fattigdom«; Henrik, der i 1343 var med på Varbergmødet; Styrbjørn, om hvem vi straks skal høre lidt; Ingvald, der 1379 var med i Örebro; Sven, der blev afsat og i 1483 ved dom genindsat, efter at Mikael var fjernet; magister Håkon Peterson, der blev abbed i Alvastra og tog Sabas sølvkrus med († 1513); Nils, der fra munk i Alvastra toges til abbed og af Hans Brask i oktober 1522 blev indviet i Vadstena klosterkirke, og som blev Sabas sidste abbed.

Der er opbevaret en skildring af, hvad der under en sejlads på Mälaren hændte Ingvalds formand, abbed Styrbjørn († inden 1379) — en skildring, han selv i et brev gav prior Peter Olufson af Alvastra, som den gang boede i Vadstena⁵⁾. Styrbjørn var gået ombord i en gammel skrøbelig sejlbad for at tage til Strengnäs. En heftig

rör. Skand. hist. XXI 240): „En broder med munkene i Juleta var Knut Erikson, på hvis kgl. sigil jeg har set, at han under kongekåben har draget en munkekjortel.“

⁸⁾ Når samtlige den sag berørende og i Script. rer. Danic. trykte krøniker siger: „1160, konvent kom til Saba“, da er det kun rigtigt for så vidt, at det senere Sabakonvent i 1160 kom til sit første bosted, nemlig Vigby.

⁴⁾ Episcopopopia pag. 247. ⁵⁾ S. R. S. III II, pag. 233.

storm rejste sig — det var i november — og slog båden læk imod en sten; også roret gik itu. Folkene prøvede at tage sejlet ned, men blæsten var for voldsom, og de gav sig til at øse. Igen stødte båden, og lækkerne blev saa store, at øsen var frugtesløs. Styrbjørn påkaldte da s. Birgitta († 1373), og straks standsede vandets indtrængen, skønt lækkerne fremdeles var der. Dengang var de et par km fra land, og såsnart man fik den roet til bredden, tog den vand som før. Brevet påberåber sig den præstemunk fra Ruma (☉: Gutvalla) og de tre andre mænd, der var med på turen.

Både fra konger og bisper, stormænd og almuesfolk vistes der århundreder igennem munkene almen sympati, og med den fulgte gaverne. Da Knut I udsendte sin bekendtgørelse om overdragelse af Säby til munkene, udtalte han i den: »De, som holder fred med dem, har også fred med Os; dem, der optræder anderledes, skal Vor hånd ikke skåne.« 1248 bekræftede den pavelige legat Vilhelm af Sabina i Riseberga kloster de Saba hidtil givne pavelige privilegier. Kong Magnus I Ladulås fritog 1279 klostret fra enhver ordinær afgift, og hans eftermænd fornyede dette privileg. Da Juleta sognekald blev ledigt, overdrog biskop Anund af Stregnäs i 1283 munkene sognet, »for at ikke præsten længere skulde volde dem fortrædeligheder«. Dog forblev sognet under biskoppeligt overtilsyn.

Mod lægfolks nærgående overgreb måtte konventet gentagende væрге sin ret. Allerede Knut I havde måttet true bondebefolkningen til at godtgøre, hvad skade den havde gjort på klostrets ejendom. I vedkommende skrivelse bruger han de ord: »Vore brødre munkene, mod hvem Vor hånd har været godgørende, har jer hånd raset med vold imod. Drist jer ikke fremtidig til at krænke dem. Men hvis I med genstridighed vægrer jer ved at gøre skaden god og anerkende Vort gavebrev, så kan I være aldeles sikre på, at jer afskyelige udskejelser skal blive sådan straffet af Os, at det skal vorde mange til skræk.« Konventet måtte endog stundom søge hjælp hos Rom, og pave Clemens VI sendte i 1347 ordre til biskoppen af Vesterås, Egiel Håkonson, om at skaffe det dets ejen-

domme og fiskeri tilbage, som tre herremænd havde sat sig i besiddelse af med magt. Atter 1390 udgår fra Bonifacius IX ordre til biskoppen af Strengnäs, Thordo, om at skaffe ejendom tilbage. Og Martin V beordrer i 1425 ærkebispens af Upsala, Johannes Håkonson, og domprovsten i Strengnäs at undersøge konventets klage mod to riddere og en væbner for at have tilrevet sig noget af klostrets gods og penge; dog måtte ekskommunikation ikke anvendes uden på nærmere ordre⁶⁾.

Af enkeltmands gaver, der havde også særlig kirkens udstyr for øje, skal her fremhæves nogle. I 1270 gav Harald Gudmundson en gård til kirkebygningens vedligeholdelse og en til konventets underhold; endvidere fuldt udstyr til et alter, med fløjlsornat til præst og diakon, og med baldakin; hans hustru skænkede samtidig en kalk. 1291 fik kirken af lagmand Anund Haraldson flere gårde og vandmøller og tilsagn om at opføre et alter til evangelisten Johannes og udstyre det med genstandene fra hans privatkapel, nemlig linned, forgyldt kalk, messehagel, korkåbe, forstykke til altret, baldakin, diakondragter af dobbelt purpur; som gengæld skulde han have grav i kirken, hvor forældrene lå; konventet skulde en gang årlig have festlig ekstramad. I 1329 skænkede Magnus Nilsson og hustru Ingrid foruden en gård en tung sølvforgyldt messekalk, ciborium, messedragt til præst og diakoner, korkåbe, fuldt alterudstyr og måtte eller tæppe⁷⁾ til at lægge foran altret — alt til brug ved højaltret — imod gravsted og sjælemesser. Ved samme lejlighed testamenterede han 3 m. p. til ethvert andet kloster i Sverige undtagen Alvastra, der fik jord og kirkedragter, og nonneklostret Riseberga, der fik en mark sølv. Birger Rörikson gav samme år tilsagn om at stifte et fuldtudstyret alter til Helligånden, med kalk, bøger, ornat o. s. v.; ved det skulde hans familiegavsted være og sjælemesse med vigilier holdes. Til gaven føjede han jordegods og den bestemmelse, at to dage i træk årlig skulde konventet ved pinsetid have et festmåltid, og de fattige en rigelig og god middag den ene dag. Skønt klosterfolkene ikke måtte have selveje, forærede han til hver præst blandt kormunkene 1 mark og til hver

⁶⁾ Celes, Bullarium. ⁷⁾ ryglaku.

af de øvrige munke $\frac{1}{2}$, hvorimod abbeden fik en hest. Hans enke Ramfrid Bengtsdotter, igen gift, gav 1346 jordegods og stiftede en ugentlig sjælemesse mod at få sin grav ved nævnte alter; ogsaa hun betingede med en gang årlig både til konventet og til de fattige. Ved abbed Ragvald af Alvastras visitats i Juleta i september 1346 fik hun hans godkendelse af, at noget jord, hendes mand havde skænket klostret under afdøde abbed Henrik, skulde Juletas munk Enar nyde personlig godt af på livstid i overensstemmelse med stiftelsesbetingelsen. 1358 ombyttede hun en af gårdene med en vandmølle, hvis indtægter abbed Peter personlig skulde nyde til sin død, hvorefter den helt skulde tilfalde klostret. Blandt sådanne ikke ordensmæssige og dog modtagne gaver er også en i 1308, idet Birger Thomasson, som udbeder sig grav i klostret, foruden sit kapels hele udstyr giver bl. a. 10 m. p. til klostret og 10 m. til abbeden specielt.

I alle disse gaver ligger håndgribeligt bevis for almenhedens højagtelse og hjertelag både overfor klostret som institution og overfor konventets personer. Med Juleta skete endog det sjældne tilfælde, at det fik gave af en anden ordens medlem, idet johannitermunken Clemens Thyrgilson i Eskilstuna d. 29. septbr. 1359 skænkede forskellige besiddelser⁸⁾; et af sigilvidnerne er fornævnte fru Ramfrid Bengtsdotter. Blandt de gejstlige velgørere findes endvidere sognepræst Peter Thomasson i Öja, som gav 20 m. s. ved klosterkirkens indvielse 7. marts 1381, efterat den havde været hjemsøgt af en brand.

Sin største aflad fik kirken i 1461 af legaten Martinus de Fregeno, idet der tilstodes de kirkebesøgende den samme fuldkomne strafeftergivelse, som kunde vindes ved et kors-tog til det hl. land eller ved en valfart til Rom i jubelaf-ladstid⁹⁾.

Et eksempel på indgift haves også: Ridder Sigge Magnusson havde af sin tjener Ingvald Peterson lånt

⁸⁾ I modsætning til diplomatariet indeholder R. A. P. desværre blotte referater af dokumenterne og kun rent undtagelsesvis en smule af teksterne.

⁹⁾ En ialfald siden 1300 eksisterende aflad, der først var bevilget for hvert 100de, derefter for hver 50de år; i 1461 gaves den hvert 33te år; ni år senere forkortedes perioden til 25 år, som det endnu er. Den kunde vindes mellem jul og jul.

200 m. p. og pantgivet ham jord, hvilken han senere forærede ham for lang og tro tjeneste. Ingvalds husbond døde 1362, og da han selv derefter indtrådte som munk i Juleta, gav han i 1369 jorden som medgift; inden hans død tolv år senere fik klostret yderligere testamentarisk gave af ham.

Mange sikrede sig det sidste hvilested i klostrets jord, blandt dem Nerikes lagmand Måns Bengtson, som 1436 havde myrdet rigsforstander Engelbrecht og i 1465 gjorde testamentet til Juleta. Herredshøfding Bhögil van Ho var endog så opsat på at få sin grav i fredens ly, at det i 1378 i hans testamente bestemtes, at hvor som helst i Sverige, Norge eller Danmark han end døde, skulde munkene vederlagsfrit lade hans lig føre til Juleta og dér højtidelig begrave det.

Juletas abbed havde tilsynsret og -pligt overfor Vårfruberga og Sko. Det sidste voldte imidlertid bryderier ved trods ordensforskrifterne ihærdig at holde sig til ærkebispem. I 1356 blev derfor abbeden af Clairvaux bevæget til at skride ind mod nonnerne, ja selve paven måtte tage sagen i sin hånd. Herom fortælles nærmere under Skos historie.

Af indendørs begivenheder kendes overhovedet kun lidt. Det berettes dog, at en af klostrets fastboende tjenestefolk (*familiars*) Olof en dag bevæbnet gik løs på en munk Peter Birgeron, hvem en anden af munkene, Olof Magnusson, ilede til hjælp; uforvarende kom denne til med en stok at ramme en fjerde, Nikolaus, så hårdt, at han døde på stedet. Under 31. oktober 1508 fik biskop Mathias af Strengnäs fra Rom befaling til at løse Olof af den selv med ufrivilligt manddrab følgende irregularitet og udestængelse fra at forrette præstegerning¹⁰).

Under befrielseskrigen overgav abbed Nils i 1522 rigsforstander Gustaf Vasa 2 m. s. III. til hjælp, og Gustaf viste sin taknemmelighed ved 10. september at udstede et bekræftelsesbrev på dets ejendom og privilegier med energisk tilsagn om beskyttelse. Ligeledes svarede konventet i 1523 på kongens rundskrivelse med at indsende næsten 36 m. lødigt sølv.

¹⁰) Celes, Bullarium.

Kongens sympati svandt dog hurtig. Sten Sture d. ældre havde stiftet karteuserklostret Mariefred på sit gods Gripsholm i Södermanland, og 1504 var det blevet indviet. Det blev Sveriges sidst anlagte og først tilintetgjorte kloster. Efter Stens død gjorde Gustaf, da han havde fået smag på kirkegods, i egenskab af Stens arvtager krav på Gripsholm og lod sig det tildømme i januar 1526, hvorefter han straks foreslog munkene, at de kunde jo flytte til Juleta, »hvor der er ganske få munke, og de er ikke føden værd«. Det mente karteuserne, de ikke kunde indlade sig på; de fik så hver nogle klæder og penge og måtte gå. Det hele var besørget til hegndelsen af april 1526.

Samme forår rejste Sabas munke klagemål mod sin abbed Nils, hvem kongen derpå lod indstævne for bisperetten i Strengnäs; denne frifandt ham, og kongen gav ham 5. maj 1526 fribrev med lov til at tage ophold, i hvilket kloster han vilde. Da han havde fremført modklage mod munkene, vendte han måske ikke tilbage til Saba.

I september s. år indsatte Gustaf en foged til opkrævning af de kgl. indtægter fra godset, og umiddelbart efter rescensens vedtagelse fik Olof Arvidson det til len. 27. juni 1534 blev Nils Krumme lensmand, og under 20. oktbr. 1535 »forundte« kongen ham »alle de messeklæder, der er i klostret«. Konventet har så vel været opløst dengang; en tidligere abbed Thorbern Mårtenson, som omkring 1512 havde været i embede, levede endnu i 1560 på landet som privatmand.

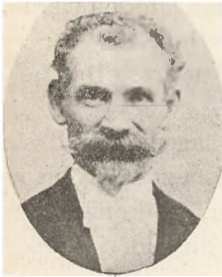
Kirken skal have været viet også til Södermanlands apostel st. Botvid¹⁾, der blev myrdet vistnok d. 28. juli 1120, og som indtil nogle år senere stod bisat i Juletas St. Albani sognekirke; hans fest fejredes i Södermanland d. 6. oktober. Klosteret og dets kirke er forsvundet, og hvordan det så ud, ved man ikke. I kirken lå bl. m. a. kong Karl VIII Knutson begravet († 1470). På klostrets grund ligger nu herregården Julitagård, hvis kældere er fra klostertiden; desuden er der fundet nogle grundmure og et murstensgulv med indlagt sandstenskors.

Stedet nås nemmest fra Katrineholm station på linien Göteborg—Stockholm.

¹⁾ Södermanlands minnen, pag. 224 og 214.

Den katholske Sygekasses Jubilæum.

Den 1ste Juli 1917 kan den katholske Syge- og Begravelseskasse fejre en ret sjælden Fest. Det er da 50 Aar, siden denne Forening stiftedes af Muremester J. C. Günther, Fabrikant Hoffmann, Vinhandler Erlewein og Skomagemester de la Fontaine. Den eneste af disse Stiftere, som endnu er i Live, er Skomagemester de la Fontaine, som nu er Foreningens Næstformand. De andre er forlængst afgaaet ved Døden, men bevares af Foreningen i taknemmelig Erindring.

Skomagemester
de la Fontaine.

Sygekassen har i dette Tidsrum til Sygeunderstøttelser, Lægehonorar og Hospital udbetalt ca. Kr. 23,500, til Begravelser Kr. 3000, og til Messer for afdøde Kr. 200, altsaa en aarlig Udgift paa Kr. 534. Foreningen tæller nu ca. 100 Medlemmer, mest nydende, samt nogle enkelte passive eller kun bidragydende Medlemmer, som af Interesse for Sagen støtter Foreningen med et aarligt Beløb. Disse bidragydende Medlemmer bringes herved en hjertelig Tak for deres Interesse for Sygekassen i Aarenes Løb.

Det er vort Haab, at der blandt Menighedens velstillede Herrer og Damer maatte findes flere, som kunde have Lyst til at støtte Foreningen med et fast, aarligt Beløb; den kan sandelig have Brug for ekstra Tilskud i disse dyre og vanskelige Tider, da den særlig i de sidste Aar under Krigen har haft megen Sygdom og Underskud paa Regnskabet; det vilde derfor være en smuk Jubilæmsgave, hvis Foreningen fik en betydelig Tilgang af Æresmedlemmer. Endvidere var det ogsaa i høj Grad ønskeligt, om ret mange unge Mænd og Kvinder i Menigheden for deres egen Skyld vilde melde sig ind i Foreningen, som til Trods for sit ringe Kontingent yder lige saa store Fordele som andre ikke statsanerkendte Sygekasser; Hjælp til Selvhjælp er jo netop Fremtidens Løsen blandt de unge i Menigheden. Love og Indmeldelsesblanketter, som faas hos Bestyrelsen, sendes paa Opfordring pr. Post.

Da Foreningen ifølge sine Love ikke maa arrangere Fester ved nogensomhelst Lejlighed, altsaa heller ikke ved denne særlige Lejlighed, maa den indskrænke sig til paa Jubilæumsdagen at lade læse en højtidelig Messe for alle sine afdøde Medlemmer. Denne Messe læses i St. Ansgars

Kirke paa Jubilæumsdagen Søndag den 1. Juli Kl. 8, og man venter, at alle Sygekassens Medlemmer vil give Møde til denne.

Foreningens Læger er: paa Nørrebro: Overlæge Dr. Saxild, Evaldsgade 3; paa Østerbro: Dr. Francis, Østerbrogade 84; i Byen og paa Christianshavn: Dr. Schmidt, St. Kongensgade 60; paa Frederiksberg: Dr. d'Auchamp, Falkoner Allé 36.

Foreningens nuværende Bestyrelse bestaar af følgende Herrer: Formand: Brix-Hansen, som i 30 Aar har været et virksomt Medlem og beklædt Posten som Sekretær, som Næstformand og nu i de sidste 6 Aar som Formand. Brix-Hansen gav i sin Tid Stødet til, at Foreningen fik nye, tidssvarende Love, og han har nu for nylig anlagt et praktisk og moderne Regnskab, der fuldt ud staar paa Højde med andre Sygekassers.

Kassereren, Inspektør F. Simonsen, har den 30. Januar 1918 været Kasserer for Foreningen uafbrudt i 25 Aar. Sygekassen er de to Herrer en stor Tak skyldig for deres Arbejde i Foreningen. Næstformand, Skomagermester de la Fontaine, Repræsentant, Maskinist Amann, og Sekretær, Barbermester Læsøe-Riise, modtager alle med Glæde Anmodninger om Indmeldelse af nye Medlemmer og giver alle Oplysninger.

Til Slut bringer Sygekassen en ganske særlig Tak til St. Josefs Hospital og St. Elisabeths Hospital, som i de mange Aar har ydet os en stor og værdifuld Støtte i vort Arbejde.

L. R.

Hvad er en Højskoleforening?

Højskolen er snart ved at blive en gammel Institution iblandt os, og dens ugentlig tilbagevendende Møder Vinterhalvaaret igennem er for mange københavnske Katholiker noget fast og tilvant, de kun nødigt vilde undvære.

Lederne af Højskolens Virksomhed vælges for tre Aar ad Gangen paa vor katholske Studenterforenings, A. C.s Generalforsamling, hvilken for øvrigt ellers slet ikke beskæftiger sig med Højskolens Virksomhed. De tre Ledere, valgte for Tidsrummet 1916 til 1919, er Frøken, stud. mag. H. U. Ramming, Pastor, cand. jur. J. Olrik og Gymnasielærer, cand. mag. Niels Hansen.

Højskolens Indtægter er Renterne af et Legat, som afdøde Mogens Ballin har oprettet, og som giver 250 Kro-

ner om Aaret, og de 10-Ører, der gives af hver Tilhører ved Foredragene. Højskolens Udgifter er 15 Kroner pr. Aften for Mødesalen, et lille Honorar til en Del af Foredragsholderne og Betaling af Tryksager, Porto m. m.

Det er ikke let for Lederne baade at planlægge og gennemføre Højskolens Drift og faa Balance mellem Indtægterne og Udgifterne, hvorfor vi har tænkt os, at det vilde være en stor Hjælp for os, om vi kunde faa samlet en Kreds af Mænd og Kvinder, der i Form af en Højskoleforening vilde staa som en Støtte for Virksomheden. Denne Forenings Medlemmer skulde betale f. Eks. 3 Kr. i Aarskontingent, have gratis Adgang til alle Højskolens almindelige Vintermøder, paa en aarlig Generalforsamling vælge Højskolens Bestyrelse og lign.

Naturligvis er Højskolen endnu sammenkædet med A. C., og den valgte Bestyrelse maa vedblivende fungere. Men der er selvfølgelig intet til Hinder for, at vi tre nuværende Ledere beder en saadan eventuel Forening vælge tre af sin Midte, som vil hjælpe os i Arbejdet og sammen med os danne en Bestyrelse. Senere vil man paa A. C.s Generalforsamling kunne fremsætte Forslag om, at Forbindelsen mellem A. C. og Højskolen ophører. Hvorvidt et saadant Forslag let vil kunne gennemføres, er det umuligt at sige noget bestemt om paa dette Tidspunkt; heller ikke er Ugebladet jo Stedet, hvor dette Spørgsmaal, der er et Foreningsanliggende, kan gøres til Genstand for nærmere Undersøgelse. Kun skal det bemærkes, at Mogens Ballins betydelige Gave ikke er skænket til A. C., men til Højskolen eller en eventuel anden dermed beslægtet Virksomhed.

Dannelsen af en Højskoleforening vil uden Tvivl bidrage til forøget Interesse for Højskolens Virksomhed. En saadan Kreds vil kunne give Lederne flere gode Raad og støtte dem i deres Virksomhed. Og endelig vil Højskolens økonomiske Forhold maaske ogsaa kunne bedres en lille Smule.

Det er disse Tanker i en noget udvidet Form, jeg har i Sinde at fremføre paa Højskolens Sommermøde i Roskilde den 8. Juli. Jeg har her ved disse Linjer villet antyde, hvad Sagen drejer sig om, for at Deltagerne kan have Lejlighed til i Forvejen at gennemtænke Sagen, saa den paafølgende Diskussion kan blive fyldigere og frugtbarere.

Lad mig til Slut opfordre til talrig Deltagelse i Sommermødet i den smukke By, hvor vi efter et sikkert Forlydende ventes med Længsel og vil være hjertelig velkomne.

Niels Hansen.

Hvem er St. Josefs Gildes Stifter?

Berigtigelse.

Højstærede Hr. Redaktør!

Ved at læse Referatet af St. Josefs Gildets Faneindvielse — Ugebladet Nr. 25 — opdager jeg til min Forbavselse, at mit Navn staar anført som Gildets Stifter; der staar nemlig: »St. Josefs Gilde, som er stiftet 1885 af Lærer Ertner.« —

Jeg skal herved ærbødigst tillade mig at berigtige dette, da det beror paa en mig uforstaaelig Fejltagelse.

Jeg har nemlig aldrig været eller kunnet kaldes Gildets Stifter, idet hele Grundtanken for Gildets Tilblivelse, dets Formaal og Oprettelse, dets gamle Grundlove og dets Navn udelukkende skyldes — i meget taknemmelig Erindring — Gildets høje Protektor og Stifter.

At jeg har haft den Ære at være Gildets første Formand og i flere Aar i Forening med Præsidenten, højærværdige Hr. Pastor Braun, og flere Brødre har arbejdet i og for St. Josefs Gilde, er rigtigt nok.

Idet jeg beklager, at den ærede Referent saaledes fejlagtigt har anført mit Navn, bedes De, højstærede Hr. Redaktør, om at optage denne Berigtigelse i Deres ærede Blad og — om jeg turde bede — helst ladé den trykke med rigtig store Bogstaver.

For øvrigt er St. Josefs Gilde ikke stiftet i Aaret 1885, men kun forberedt, idet Stiftelsesdagen er 21. Marts 1886, jævnfør Katholsk Aarvog 1911, Side 31, og samme 1912, Side 24.

Jeg forbliver — med særdeles Højagtelse — ærbødigst

C. Ertner, Lærer.

København, d. 25 Juni 1917.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. St. Knuds Skole i Stenosgade har udsendt sit Program for Skoleaaret 1916—17. Der indstilles i Sommer 6 Elever til Realeksamen og 10 til Mellemskoleeksamen, og deres Billeder er — som det i Regelen her finder Sted — gengivet i Skoleprogrammet.

Ordруп. Det vil vække Vemod hos mange rundt i Landet at erfare, at den gode Broder Musterle den 21. Juni ganske uventet er afgaaet ved Døden i en Alder af 82 Aar.

Anton Musterle indtraadte i Ordenen, da han var 25 Aar gammel, og har saaledes i 57 Aar tjent som en tro og virksom Broder blandt Jesuiterne. Han var født i Württemberg, men har levet de sidste 43 Aar af sit Liv i Danmark, hele Tiden paa St. Andreas Kollegium. Her var han Sygeplejer baade for Lærere og Elever, og disse sidste holdt saa meget af »Doktor Musterle«, at det ansaas for et stort Held at komme ind paa Sygestuen under hans Behandling. I de senere Aar var Broder Musterle absolut døv, men fremdeles tidlig og silde virksom omkring paa Kollegiet, snart malede han i en Vinduskarm, snart pillede han ved nogle Blomster, ledig og unyttig vilde han ikke være. Een Lidenskab havde den gamle Mand, og den gav han efter for til det sidste: det var et Bad i Øresunds friske, kolde Bølger.

Broder Musterle under et Sygeleje for nogle Aar siden paa St. Josefs Hospital i København.

Han var gerne den første paa Kollegiet, der om Foraaret begyndte at gaa i Vandet, og han holdt ud til det sidste; kun var det ham i de senere Aar strengt paalagt, at han ikke maatte gaa i Vandet, naar han var alene paa Badeanstalten. Han gik derimod ofte ned til Strandvejen alene, og det gjorde han ogsaa den 21. Juni. Han havde været til Skrifte den foregaaende Dag og til Kommunion samme Morgen, og Pater Rektor saa ham netop gaa af Sted ved 4—5 Tiden, ret hurtigt af saa gammel en Mand at være. Men Kl. 5¹/₂, da han var ud for Nr. 353 paa Strandvejen, segnede han pludselig sammen og var vistnok død med det samme, uden en Lyd, uden en Klage. Den døde blev af et Par forbipasserende bragt ind i en Villa, hvor Familien med stor Elskværdighed gav ham

Husly, til der ved 9-Tiden kom en Kiste, i hvilken Liget kørtes til Kollegiet. Pastor Back, der kom til Stede, straks efter at Broderen var bragt ind i Huset, gav ham betingelsesvis Absolution og blev hos ham hele Tiden. Den skønne, lette Død paa en af Ordenens og ogsaa hele Kirkens mest yndede Helgendage, den hellige Aloysius's Fest, vil alle af Hjertet unde den gamle, trofaste Tjener.

Maribo. St. Josefssøstrenes Pensionat for Børn, især af polsk Herkomst, har haft et udmærket vellykket første Aar. Børnene er i Øjeblikket alle rejst til deres Hjem, thi nu er det Sukkerroernes Tid, og da kan der tjenes altfor mange Penge, til at ikke ogsaa alle arbejdsdygtige Børn maa hjælpe til. En flink Pige paa 12 Aar, der er flittig, kan paa denne Tid tjene 5—6 Kroner daglig. Der har i det nu tilendebragte Aar været 73 Børn i Skolen, af hvilke 50 har boet kortere eller længere Tid hos Søstre og 32 været til den første h. Kommunion. Der er allerede indmeldt over 20 nye Elever, og da flere af de gamle Børn kommer igen, bliver Huset vistnok overfyldt til Efteraaret. Da mange af de voksne polske Piger hverken kan læse eller skrive, er et syvaarigt Barn, der forstaar disse skønne Kunster, Genstand for Beundring fra mange Sider, og Fædre og Mødre er ivrige for at sende deres Børn til de gode danske Søstre, der tager sig saa kærligt af dem. Skolens Bestyrerinde er Moder Augusta, der ved sin Bortrejse fra Frederiksberg efterlod sig en Mængde Veninder der, ikke mindst blandt den talrige Ungdom, der havde stor Tillid til hende. — Blandt Polakkerne er her et levende religiøst Liv, Kirken er hver Søndag overfyldt, mange polske Piger gaar hver Søndag til Herrens Bord, og ikke saa faa er desuden Medlemmer af Franciskanernes tredje Orden, og disse sidste kommer ogsaa ofte paa Hverdagene.

Rusland. Det er med Glæde, man erfarer, at Ukrajerne, som før Revolutionen Gang paa Gang blev ubarmhjertigt forfulgt for deres Troskab mod den katolske Kirke, nu frit kan bekende deres og deres Fædres Tro. Ærkebiskop Szeptycki af Lemberg, om hvis Frigivelse af Fangenskab ved den nye Regering vi allerede har fortalt, er nu ankommen til Kiev, og i denne ukrainske Hovedstads Domkirke har han konsekreret Ærkepræst Theodoroff til Biskop for de russiske unerede katolske Kristne. Mgr. Szeptycki, som er paa Vej til sin ærkebiskoppelige Residens (eller maaske allerede ankommen til den), har paa sine Rejser ofte haft Lejlighed til at se Eksempler paa voldelig Behandling af Ukrajnere for at tvinge dem til at slutte sig til den russiske Kirke. Der er bleven nedsat en Kommission til Undersøgelse af dem, der er skyldige i disse Voldshandlinger, og det skal allerede være bleven

opdaget, at Ærkebiskop Eulogius og Brødrene Brodski er de i denne Henseende mest kompromitterede.

Asien. Ærkebiskoppen af Bagdad, Mgr. Drure, Apostolisk Delegat for Mesopotamien, Kurdistan og Armenien, er afgaaet ved Døden d. 20. Maj i Frankrig, hvor han har opholdt sig det meste af Tiden siden Krigens Udbrud. — Ogsaa Ærkebiskoppen af Beirut, Mgr. Peter Scebli, er for nylig død. Kort efter Krigens Udbrud blev han sat i Fængsel af de tyrkiske Myndigheder, men ved den Hellige Stols Mellekomst blev han løsladt og sendt til Adana, hvor en lang Sygdom nu er endt med Døden. Ærkebiskop Scebli, der kun blev 46 Aar gammel, var født paa Libanons Bjerger og tilhørte det maronitiske Folk (det bor i et Antal af ca. 800.000 i Palæstina, Syrien, Ægypten og Cypern), hvis Troskab mod den katholske Kirke er saa stor, at Pave Leo XIII kaldte Stedet, hvor de bor (hovedsagelig Libanon), for »en Oase i Ørkenen«. Mgr. Scebli blev i 1908 valgt til Ærkebiskop af Beirut og konsekreret i Rom.

Rom. Officie-Kongregationen har forbudt enhver Deltagelse i, ja endog den blotte Nærværelse ved alle spiritistiske Forsamlinger. Det er ikke første Gang, det hellige Officium har beskæftiget sig med dette Spørgsmaal. Det udstedte saaledes den 30. Marts 1898 et Dekret, der forbød Deltagelse i spiritistiske Øvelser, selvom Samkvem med Djævelen var udelukket, og man kun søgte Forbindelse med gode Aander. Kirken fordømmer Overtroen i Spiritismen med dens slette Følger for Religion og Moral.

— *The Jewish Chronicle* meddeler, at den Hellige Fader har modtaget M. Sokolow, Medlem af Zionist-Komiteen, i Privataudiens, hvilken varede tre Kvarter. Paven erklærede, at de jødiske Bestræbelser for at oprette et nationalt Hjem i Palæstina betragtedes med Sympathi af ham. Han fandt ikke, der kunde indvendes noget derimod fra et religiøst Standpunkt, naar kun, hvad han stolede paa, der blev uhindret Adgang til de hellige Steder. M. Sokolow forsikrede, at Jøderne ikke alene vilde respektere de Kristnes Ejendomme, men ogsaa deres Følelser. Efter denne Erklæring udtalte Paven de bedste Ønsker for Realisationen af det zionistiske Program.

— Redemptoristpateren, Kardinal van Rossum, er bleven Kardinal-Protector for St. Elisabethssøstrene (de graa Søstre fra Breslau).

K. U. F. Søndag d. 1. Juli: Udflugt til Hillerød — Frederiksborg Slot — Gribskov. 1. Med Toget 8²³ fra Nordbanen. Nærmere pr. Brevkort. NB. Bidrag à 75 Øre maa betales forud og modtages af Bestyrelsen og af Portneren i Stenogsgade 4 inden Lørdag Middag. 2. Cyklisterne starter fra Nørrebro Runddel Klokkeren 8.

Sakramentskirken,

Nørrebrogade 27, vil Mandag d. 9. Juli (de hh. Martyrer af Gorkums Fest) blive højtidelig **konsekreret** af den højærværdigste Biskop. Først efter Kl. 11 $\frac{1}{2}$ vil *Prælatmessen* begynde, og for ved den Tid vil det være unyttigt at komme til Stede, da der saa først bliver Adgang til Kirken. Under Konsekrationen er ogsaa den til Kirken stødende Gaard afspærret. Indbydelser udsendes ikke, da det vilde være umuligt at sende saadanne til alle dem, der har bidraget til Sakramentskirkens Opførelse. *Ant. Neuvel*, Præst.

Peterspenge.

Søndag den 1. Juli afholdes i alle Vikariatets Kirker og Kapeller Kollekt af Peterspenge til den Hellige Fader.

Tegn Abonnement paa

Pastor Steidls nye, store Bog om Knud den Hellige.

Udkommer i ca. 10 Hæfter à 50 Øre. Subskribentsamlere faar 1 Frieksemplar paa 10 Indmeldelser.

Katholsk Boghandel, Stenogade 3 B.

Udkommet er paa Schönbergs Forlag og faas i alle Boglader:

Niels Hansen: Vore Helgener.

(VIII + 200 Sider. 35 Billeder. Pris 3 Kr.)

Med Omslagstegning af Solie Holten.

1) Ansgar. 2) Thøger. 3) Aasvard. 4) Knud den Hellige. 5) Jon af Holar. 6) Karl den Gode. 7) Knud Lavard. 8) Keld fra Viborg. 9) Torlak af Skaalholt. 10) Vilhelm. 11) Villehad. Tillæg. 1) Henrik fra Vitskøl. 2) Margrethe af Roskilde. 3) Niels fra Aarhus. 4) Ærkebiskop Eskil. 5) Ærkebiskop Anders Suneson. 6) Gudmund af Holar. 7) Erik Plovpenning. 8) Margrethe, Christiern Is Datter. 9) Jacobus Dacianus.

Jesu Hjerter Andagt (6. Juli).

St. Ansgars Kirke: Kl. 8 $\frac{1}{4}$ Messe med sakramental Velsignelse, Kl. 8 Aften Andagt.

Rosenkranskirken: Efter 8-Messen sakramental Velsignelse, Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften Andagt.

St. Annæ Kirke: Andagt efter Messen Kl. 8 og om Aftenen Kl. 8.

Jesu Hjertes Kirke: Efter 8 $\frac{1}{2}$ -Messen sakramental Velsignelse, Kl. 8 Aften Andagt.

St. Andreas Kirke: Efter 8-Messen sakramental Velsignelse, Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften Andagt.

Den eukaristiske Sektion af begge *Mariakongregationer* holder Fælleskommunion Fredag den 6. Juli Kl. 6 i Jesu Hjertes Kirke.

St. Andreas Kollegium, Ordrup.

Lørdag d. 7. Juli afsluttes Skoleaaret med en Takkegudstjeneste i Tilslutning til Skolemessen Kl. 8. Afslutningshøjtideligheden i Kollegiets Festsal **begynder** Kl. 9 $\frac{1}{2}$. Elevernes Forældre og Skolens Venner indbydes venligst til at overvære denne.

Det nye Skoleaar **begynder** Tirsdag d. 21. August. Nye Elever bedes indmeldt **snarest muligt**. Indmeldelsen kan ske daglig fra Kl. 9—12 og fra Kl. 5—7.

I Sommerferien holdes Gudstjenesten paa Hverdage og Søndage paa samme Tid som i Skoleaaret.

St. Knuds Skole. Skoleaarets Afslutning finder Sted Torsdag d. 5. Juli: Kl. 9 $\frac{1}{2}$ Takkegudstjeneste, Kl. 11: Sangopvisning og Præmieuddeling. — Det nye Skoleaar **begynder** Onsdag d. 22. Aug. (for 1. U-Kl. Torsdag d. 23.). Katholske Forældre, som ønsker at sikre sig Optagelse af deres Barn, bedes indmelde det **snarest muligt**.

Kirkelig Kalender.

1. Juli S. Jesu Blods Fest. (I Højmesse: Petrus og Paulus, Apostle.)	8. Juli 4. Sønd. eft. Pintse.
2. — M. Marias Besøgelse.	9. — M. Ferialdag. (Martyrerne i Gorkum. Villehad.)
3. — Ti. Oktavdag.	10. — Ti. Felicity's syv Søner, Martyrer. (Kong Knuds Død.)
4. — O. Oktavdag.	11. — O. Pius I, Pave og Martyr. (Keld.)
5. — To. Anton Zaccaria, Bekender	12. — To. Johannes Gualbertus, Abbed.
6. — F. Oktav af Petrus og Paulus.	13. — F. Anacletus, Pave og Martyr.
7. — L. Cyrillus og Methodius, Biskopper og Bekendere.	14. — L. Bonaventura, Biskop og Kirkelærer.

Katholsk Højskoles Sommermøde i Roskilde**Søndag d. 8de Juli 1917.**

Fra Kbhvn. Kl. 1 — i Roskilde Kl. 2.

Fra Rosk. Kl. 8⁵⁰ eller 10^{1/2} — i Kbhvn. 9⁴⁰ eller 11²².

Kl. 2^{1/2} Kaffe, hvortil Brød kan medbringes, i St. Josefs Skole eller i det fri. Kager etc. kan købes. Velkomsthilsen af Pastor Kerckhoffs.

Kl. 3^{1/2} ved Klosterkilden (eventuelt i Forsamlingssalen): *Baronesse Rosenørn-Lehn* holder Foredrag om »Mariadyrkelsen i Danmark i Fortid og Nutid«. — Efter Foredraget Diskussion om eventuel Dannelse af en Højskoleforening.

Kl. 6 Fællesspisning i Trægaarden. Brødkort maa medbringes.

Kl. 7^{1/2} Aftenandagt i St. Laurentii Kirke.

Kl. 8. Koncert i Hospitalets Have af Herrekoret »Vocalion« (26 Mand) under Ledelse af Organist Kerckhoffs.

Sange med Billetter à 35 Øre til Kaffebordet og Foredragene, à 3Kr. til Kaffebordet, Foredragene og Fællesspisningen faas i Katholsk Boghandel, hos Hr. Hoffmann, Købmagergade 48 og Vesterbrogade 18 og Redaktør Niels Hansen, Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. *Efter Onsdag den 4. Juli kan kun de billige Billetter faas.*

Kath. Feriekoloni for danske Børn paa Dalum Kloster.

Brugt, brugeligt Børnetøj samt konjante **Bidrag** (Prisen er 1 Kr pr. Barn pr. Dag) modtages med Tak paa Sankt Ansgars Menighedskontor, Bredgade 69 2. o. G., hos Sankt Josefssøstrene, Østerbrogade 7 C., Frederiksberg Allé 15-17, Griffenfeldtsgade 44, samt hos Portneren i Stenosgade 4.

Prospektert af vore Kirkers Ydre og Indre til 5 Øre Stykket anbefales. Forløbig er 4 Billeder af Rosenkranskirken og 1 af Sakramentskirken udkommet. Mange flere følger.

Katholsk Boghandel, Stenosgade 3 B.

Kardinal Newmans Majbog. 110 Sider. 35 Øre. Katholsk Boghandel.

K.U.B. (Katholsk Underretnings Bureau), et Samfund af katolske, akademiske Lægfolk, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katolikker, som maatte ønske at faa nøjere Kendskab til den katolske Kirke. Henvendelser, der alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister Mathias Hansen, Hovmarksvej 30, Charlottenlund.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes best 4-6.

Nr. 27.

Søndag den 8. Juli.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Sakramentskirken. — Udgravninger ved Øm Kloster. — Nye Bøger. — Brudstykker. — Til Broder Musterles Pris. — Et Indlæg i Feriebørnssagen. — Hvor er det stort! — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Frederikssund. Aakirkeby. Schweiz. Rom. — Brevkasse. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

365.

Guds Gave.

Det var ude paa Heden, langt borte fra de menneskelige Boliger. Jesus havde opsøgt Ensomheden for at hvile ud med sine Disciple. Men Folkeskarerne var draget efter ham og havde holdt ud hos ham i tre Dage. Og nu havde de intet at spise, og Vejen hjem var lang og besværlig; de vilde komme til at lide meget af Sult, hvis de skulde gaa hjem uden at have faaet noget at spise.

Da indbød Herren dem til sit Bord, 4000 Mænd foruden Kvinder og Børn, og med syv Brød og nogle Smaafisk mættede han dem alle.

Det maa have været med underlige Følelser, at disse Mennesker tog Brødet i deres Haand, dette Vidunderbrød, som Jesus havde velsignet, og som de stadig saa mangfoldiggøres for deres Øjne. Med hellig Ærefrygt rørte de ved dette Brød, med inderlig Taknemlighed tog de imod det af Jesu Haand. Det var hævet over al Tvivl, at dette Brød var Guds Gave; de saa, hvorledes det fremstod for dem ved Guds Almagts Bud.

Saaledes som Jesus dernede i Galilæa gav Brød til de

sultne Skarer, saaledes er han som Gud Aar ud Aar ind i Virksomhed for at mætte alt det, som lever paa Jorden. Scenen i Ørkenen er et anskueligt Billede paa det, som sker hvert Aar paa vore Marker. Det Brød, som vi tager i vore Hænder, er ogsaa fremstaaet ved Guds Almagts Bud, som virkede i Kornmarkerne derude, i hvert Aks og i hvert enkelt Korn. Vi faar det af Guds Haand; det er en Gave, vor himmelske Fader rækker os, Brødet og alt, hvad vi spiser.

Det er noget, man saa let glemmer. Mindre paa Landet, hvor man stadig har det for Øje, at det er Gud, der maa give sin Velsignelse og hjælpe til, at Kornet kan vokse og modnes og samles i Lade.

I de store Byer derimod tænker man sjælden derpaa, der er man vant til, at naar man blot lægger Pengene paa Disken, faar man sit Brød — indtil der kommer Tider, hvor man paa een Gang føler, at selv Bjerge af Guld ikke kan skaffe Brødet. Saa søger Tanken af sig selv hen til den almægtige Fader i Himmelen, og man har let ved at bede sin Bordbøn med Andagt og Inderlighed. Og naar vi kommer ud paa Landet og ser de modne Kornmarker med de rige, tunge Aks, saa sender vi nok en stille Tak op til vor Fader, som igen har dækket Bord for os.

Maaske lærer man ogsaa den hellige Ærefrygt for Guds Gave, for Brødet især, som jo er vor nødvendigste Næring. Det er vel ikke blot en tom Levning fra en frommere Fortid, at Familiefaderen signede Brødet, førend han skar for, og at vore Forældre lærte os at holde Brødet i Ære og aldrig lade et Stykke forkomme paa Gulvet; for Gud har jo givet det som Spise for Mennesker.

Det er den Lære, Frelseren gav os ved Brødforøgelsen. Da lod han de tiloversblevne Stykker samle, ikke blot for at fastslaa Undergerningen, men ogsaa for at vise os, hvorledes man skal behandle Guds Gave.

Der er stadig sultne Munde nok i Landet, til hvem det er bestemt, som andre ringeagter og lader gaa til Spilde.

Den himmelske Fader giver rigeligt; blot Menneskene vilde sørge for, at enhver fik sin Del i Guds Gave.

Jos. Koch.

Sakramentskirken.

Ved denne nye Kirkes Fuldendelse er København bleven en smuk Bygning rigere, medens der paa selve Nørrebro maaske næppe er et eneste Bygningsværk, der kan sammenlignes med den. Uden i mindste Maade at kunne kaldes anmassende ligger Sakramentskirken der paa Nørrebros mest befærdede Sted, lige overfor den brede,

lyse Fælledvej, og behersker alle sine Omgivelser. Og enhver, der gaar forbi, kan ikke undlade at lægge Mærke til Kirken og næsten endnu mindre til den mægtige Kalvariegruppe, der er Kirkens mægtigste Pryd, og som maa og skal drage de forbipasserende Tusinders Hjerter og Tanker opad. »Prædike Ordet, hold ved i Tide og Utide,« det var Apostelen Paulus's Formaning til Timotheus, en Formaning, der her er bleven fulgt ved dette mægtige Kors med Christus paa og Maria og Johannes ved Siden — hvad

enten det passer Mennesker eller ej, skal og maa de her ved mindes om, naar de passerer Sakramentskirken, at der er en, der har elsket deres Sjæle saa højt, at han vilde ofre Liv og Blod for deres Skyld, den samme, der skal dømme alt, hvad de har gjort, talt, tænkt, ogsaa paa selve den Dag, de gaar forbi Korset og kaster et Blik op paa det gribende Kunstværk.

Kirken gør med de mægtige Figurer, de to nydelige Taarne, den dejlige Egetræsdør, Portalen og den hele stilfulde Façade et overordentlig tiltalende og opløftende Indtryk. Stilen er nærmest romansk, men Kirkens Bygningsmaade har naturligvis maattet rette sig efter den forholdsvis smalle Grund, der var levnet til den. Den Vanskelighed, som laa heri, er dog lykkelig overvundet, ikke alene hvad Kirkens Ydre, men ogsaa hvad dens Indre angaar. Kirkerummet er meget smukt, højt, lyst, i udmærket Grad stemmende til Andagt. Især er Lysforholdene ganske ypperlige, takket være de tre nydelige, kulørte Vinduer i Loftet, hvorfra Lyset, ikke styrter ned, men blidt og rigt strømmer ned og lægger sig over det skønne Rum.

Kirkens Alter fortjener særlig Omtale. Som vistnok før nævnt i Ugebladet er Alteret et Arbejde af Billedhuggeren Just Andersen, der i drevet, forgyldt Kobber har fremstillet en nydelig Efterligning af de ejendommelige gyldne Altere fra Middelalderen, der endnu den Dag i Dag findes i nogle af vore gamle Kirker, især i Vest-Jylland. Senere skal der fremkomme baade Billede og Beskrivelse af Alteret, der er en Gave fra afdøde Mogens Ballin og Hustru i Anledning af deres ældste Søns Fødsel.

Æren for Kirkens Opførelse og Fuldendelse tilkommer — næst Guds naadige Forsyn — mange smaa og store Velgørere, men fremfor alle dog Pastor Neuvel ved St. Josefs Hospital paa Nørrebro. Han var 42 Aar gammel, da han i 1884 begyndte Indsamlingen til den nye Kirke, og er nu i 1917, da han med Glæde kan se paa Værkets Fuldendelse, en ikke længer helt ung Mand paa 75 Aar. Man kan nok give Kardinal Serafini Ret, naar han taler om Pastor Neuvels »Iver og Fromhed«, der har faaet ham til »af alle Kræfter at arbejde paa dette Værks Gennemførelse«.

Som allerede nævnt, begyndte Pastor Neuvel i 1884 at samle Penge ind til Kirken. Det var en 5 Øres Subscription; han fik sat i Gang, og det var med Stolthed, han en Søndag i det gamle, ganske lille Kapel paa St. Josefs Hospital kunde meddele, at nu var der indsamlet 100 Kroner til Kirken, Præsteboligen og Skolerne til Drengene og Pigerne.

Indsamlingen gik dog rask fra Haanden baade her hjemme og i Pastor Neuvels Fødeland Holland, og 1890 raadede man over 18.000 Kroner til Kirken. Samme Aar

købte Pastor Neuvel Manufakturhandler Heilbuths Ejendom paa Nørrebrogade for 143.000 Kroner. Skønt der altsaa var 125.000 Kroners Gæld paa Bygningen, kunde den alligevel forrente baade denne Gæld og de 18.000 Kroner, der var anbragt i den. Aaret før vilde Pastor Neuvel have købt en Ejendom paa den modsatte Side af Gaden, ved Siden af Gartner Fløystrup; men andre kom ham i Forkøbet — heldigvis; thi den Grund, han Aaret efter

Pastor Neuvel.

fik, var i alle Henseender bedre. Naar han her kunde klare sig overfor de ikke saa faa, der gerne vilde købe det saa udmærket beliggende Hus, var Grunden den, at Heilbuth lagde en Servitut paa Ejendommen, som var alle de andre højst ubehagelig, men ikke kunde genere Pastor Neuvel: der maatte ikke i 10. Aar forandres noget som helst ved Huset, og Heilbuth vilde selv have den store Butik, der fandtes, til Leje i lige saa lang Tid for 2000 Kr. aarligt.

Indsamlingen fortsattes imidlertid med Kraft, bl. a. var Pastor Neuvel paa en stor Indsamlingsrejse til Holland i 26 Uger, hvor han prædikede 4 Gange hver Søndag. Paa denne Rejse fik han forærende et smukt Ibentræs-Krucifiks med Sølvfigur, som han lod bortlodde og fik 463 Kr. ind

for. Krucfikset vandtes af Brix-Hansen, som lovede, at det skulde tilfalde Kirken efter hans Død, med mindre den blev bygget tidligere, saa skulde det straks gives til Kirken; dette skete jo, og det smukke Krucifiks findes nu i Kirken.

I 1900 var de ti Aar gaaet, efter hvilke der kunde bygges. Da nedreves Halvdelen af den gamle Ejendom, og det store, pæne, røde Hus opførtes for 185000 Kroner. Samtidig indrettedes i Side- og Baghus ypperlige Skolelokaler, der siden (og indtil Oktbr. 1918) har været udlejet til Huus's Seminarium for Lærerinder.

I 15 Aar blev Resten af det gamle Hus staaende og gav en god aarlig Lejeindtægt. I 1915 var endelig den indsamlede og opsparede Sum bleven saa stor, at Pastor Neuvel vovede at begynde Byggeforetagendet. Om Grundstensnedlæggelsen og Arbejdets Vækst er fortalt her i Ugebladet Nr. 29, Aargang 1915, og i adskillige følgende Numre.

Kirkens indvendige Længde er 25 m, Taarnets Højde 32 m, og Kirken og den bagved liggende Præsteboligs Grundflade 447 m². Sidstnævnte Bolig er i 5 Etager, hvoraf Stuen, 1. og 3. Sal foreløbig bruges til Skole, medens 2. Sal er Bolig for Sognepræsten. Hertil er Pastor Franz Ronge udnævnt, medens Biskoppen har beskikket Vej-assistent L. A. Nielsen og Murermester A. V. Günther til midlertidige Kirkeforstandere for det nye Sakramentsogn, som samtidig oprettes.

Den nye Kirke, som indvies til Alterets Sakramente, har til sin særlige Værnehelgen Danskeren, den hellige Villehad, † 1572. (Se nærmere om ham »Vore Helgener«, Side 160—164, hvoraf ogsaa hosstaaende Billede er taget.) Hans Billede findes foran paa det smukke Alter, i hvis mægtige Stenplade der bliver nedlagt en Relikvie af ham.

Arbejdet paa Kirken begyndte den 1. Maj 1915.

Tegningerne er udført af den hollandske Arkitekt Jan Stuyt, medens Arkitekt Emil Jørgensen har ledet Arbejdet.

Murermester A. V. Günther har været Hovedentreprenør og haft følgende Hjælperø:

Tømrermester Paul Thygesen, Snedkerfirmaet »Phönix«,

Blikkenslagermester Chr. Dose, Glarmester C. L. Christensen, Smedemester C. M. Petersen & Søn, Malermester Anton Siegler, elektrisk Installatør I. Tannenberg. Jernbetonen er udført af C. Olrich, Varmeinstallationen af Recks Opvarmningskompagni, medens Jernkonstruktionerne i Ovenlysene er udført efter I. W. Unmacks Patent. Alt Inventar

ST. VILLEHAD.

Uro ham drev fra Hjemmet, og Gorkums Brøde ham venligt
i deres Kloster gav Plads efter Landflygtighedsfærd.
Jævn og oprigtig han var, beskeden af Aasyn og altid
kom han med kristeligt Sind Bøn og Betragtning ihu.

samt alle Egetræs Døre er leveret af Firmaet Cuypers & Co. pr. Roermond og opstillet af Snedkermester C. Kollewe. Som paa mange andre Steder har Verdenskrigen ikke alene fordyret Arbejdet, men ogsaa vanskeliggjort Færdiggørelsen af Kirkebygningen; navnlig har man maattet vente længe paa Inventaret fra Holland.

Udgravninger ved Øm Kloster.

I Landsbyen Emborg i Ry Sogn, ikke langt fra Himmelbjerget, findes Ruinerne af det engang vidt berømte Cistercienser-Abbedi Øm Kloster. Her har der i de sidste Par Aar fundet meget interessante Udgravninger Sted, og midt i Juni Maaned holdt — ifølge en jysk Avis — »Historisk Samfund for Aarhus Stift« et vel besøgt Sommermøde ved Ruinen.

Noget let tilgængeligt Sted er Emborg ikke. Der er langt til Jernbane, og de Veje, der fører til Byen, er saa sandede, at Folk, som befordres med Hestekøretøj, i mange Tilfælde maa staa af Vognen, hvor det er op ad Bakke, da selv et Par kraftige Heste har vanskeligt ved at trække en belæst Vogn op ad Bakken, saa sandet er det. Flagene var naturligvis til Ære for de mange Gæster hejst i Gaar i den gamle Klosterby, og omtrent ved hvert Hus i Byen blev der solgt Forfriskninger til Deltagerne i Form af Øl, Sodavand og Kaffe. Og der var god Forretning. Der var et *run* mod Drikkevarerne, saa man nær havde tømt Folks Brønde. I saa Fald dette vår blevet Tilfældet, var man da i den heldige Omstændighed at have Søerne i Nærheden at kunne ty til.

Det var Historisk Samfunds Ledelse, der vilde vise sine Medlemmer, hvor vidt man var naaet med Udgravningerne af de gamle Klostreruiner. Og vi maa straks tilstaa, at man har haft Held med sig. For et Par Aar siden var der ikke meget at se paa Stedet. Der var den Gang blot afdækket nogle store Kampesten, og saa laa der en Dynge Murbrokker, der formodentlig skulde anvendes paa Vejene ved Byen. Men nu er der Plan i Tingene, og de Resultater, man ved Udgravningerne har naaet, er historisk set højst overraskende og af stor Værdi.

Nationalmusæets dygtige Arkitekt, Hr. C. M. Smidt, har forestaaet de sidste Udgravninger, og det var denne højt ansete Arkæolog, der i et Foredrag fortalte noget af Øm Klosters Historie og gjorde Rede for Udgravningerne.

Interessantest var, hvad han fortalte om Abbed Jens, der fra 1246 til 1249 forestod Klosteret. Under ham er der vældig Ufred i Landet. Broderstriden mellem Erik og Abel bringer tyske Røverbander ind i Landet, og disse Bander kommer ogsaa til Øm Kloster og tager Heste. Abbed Jens er ikke raadvild. Resolut sætter han sig paa Hesteryggen og giver sig i Kamp med Tyskerne. Under Kampen saares han i venste Overarm og tages til Fange. Paa dette Tidspunkt har der mod Nord og Syd for Klosteret været en Kanal for Mølle drift, gravet, efter at man havde

opdaget, at Vandstanden i Gudensø var ca. $\frac{2}{3}$ m lavere end Vandet i Mossø. I disse Kanaler blev i saadanne Tider sænket Baade og Træstammer, og hvad man i Klosteret havde af Kisteklæder, Fødevarer og Kostbarheder, bragtes i Sikkerhed i Kirkens Taarn. Vi hører da samtidig, at Kirken, iøvrigt i Modstrid med Byggesættet i Frankrig, har haft et Taarn, der har ligget i Vest.

Graven, som ses i Kirkeruinens søndre Korsarm, gemmer Abbed Jens. Det er den smukkeste byggede Grav, man har fremdraget fra Middelalderen. At man med Sikkerhed kan sige, hvem der ligger i denne Grav, vil ses af den Omstændighed, at venstre Overarms Knokkel, den Arm, der blev saaret under Udfaldet mod Tyskerne, er betydelig kortere end den højre og vejer 166 g mindre, og endvidere ses der at have været Brud oppe ved Skulderleddet. Skelettet, der er 1,86 m langt, er ualmindelig godt bevaret, hvad der ogsaa kan siges om de fleste af de øvrige afdækkede Grave med Skeletter.

Nye Bøger.

Dansk Tidsskrift-Index. Systematisk Fortegnelse over Indholdet af 180 danske Tidsskrifter. Udarbejdet af Svend Dahl og Th. Døssing. Anden Aargang 1916. (København, Lybeckers Forlag. 1917. 334 Sider. 3 Kr.).

Denne anden Aargang af den meget nyttige Haandbog fortjener lige saa megen eller rettere endnu mere Ros end den første Aargang. Den er langt omfangsrigere og endnu nøjagtigere end forrige Aars Index. Især er Udvalget af registrerede Tidsskrifter forøget fra 165 til 180; man vil altsaa her finde en systematisk ordnet Fortegnelse over Indholdet af 180 danske Tidsskrifter, hvoriblandt alle videnskabelige og populærvideenskabelige; gennem sine ca. 6000 Titler afspejler Indexen alt, hvad der i Aarets Løb har været paa Dagsordenen og været Genstand for Drøftelse og Polemik i vor Tidsskriftslitteratur. Ved Hjælp af et Emneregister er det let for enhver at finde netop det, han har Brug for. Særlig henledes Opmærksomheden paa Gruppen Personalhistorie, hvori findes en Fortegnelse over de i Aarets Løb fremkomne Biografier af alle betydeligere i 1916 afdøde Personer o. m. a. Foran i Bogen findes en Fortegnelse over Tidsskrifterne, hvori der gives Oplysning om, hvor hyppigt de udkommer, Redaktørens Navn og Adresse m. m. Til vort Ugeblad er der taget et passende Hensyn, og mange af Ugebladets Medarbejdere vil glæde

sig ved at vide, at der paa denne Maade er gjort, hvad der kan gøres, for at lade deres Arbejde blive saa bekendt som muligt for en større Kreds. Uden Statsunderstøttelse havde det været ganske umuligt at levere den store Bog til den billige Pris af 3 Kroner. N. H.

Postkort af vore Kirker. (5 Øre Stykket.)

Til de for nylig anmeldte Prospektkort af vore Kirker er der kommet tre nye af St. Ansgars Kirke. De anbefales ligesom de foregaaende baade for deres egen Skyld — de er nemlig kønne — og for Sagens Skyld.

Budbringeren. Udgivet af P. Ign. Schmid. (2. Aargang. Juli 1917. Aarhus.)

Det nye Hæfte af *Budbringeren* indledes med et Digt af Th. Fr. til Ære for Biskoppen i Anledning af dennes 25-aarige Bispejubilæum, hvori det smukt hedder:

Gud være lovet, at den rette Mand
fik lagt paa Ploven Haand og trak den første
Plovfure dybt i Danmarks Hedeland. . . .

Derefter følger en indtrængende Artikel om Betydningen af den bestandige Tilbedelse af vor Herre i Alterets heligste Sakramente, saa en smuk Historie om Rosenkransens, derefter tre gode Oversigter over Formaålet med »Børnens Apostolat«s Bønner i Juli, August og September, en anden køn Historie og adskilligt mere. De sidste tolv Sider af Hæftet er »Børnens Budbringer«, hvori Frøken H. U. Ramsing med vanlig Dygtighed fortæller livligt, naturligt og interessant til Børnene. Vi har i denne lille Afdeling af »Budbringeren« sikkert Spiren til det katolske Børneblad, der en Gang maa og skal komme. N. H.

Brudstykker.

12. I Bladet *Folkelæsning* skriver en H. P. F. Hansen saaledes:

I »Folkelæsning« for 5. Juni d. A. er der fremdraget en Række Udtalelser af Luther om Jøderne. Disse Udtalelser er præget af et glødende Jødehad og burde aldrig været fremdraget, men have haft Lov til at hvile i Ro i Luthers samlede Skrifter. De tjener kun til liden Ære for Luther og er da ogsaa kun en Arv fra Middelalderen med al dens Jødehad og Jødeforfølgelse, en Arv, som Luther ikke har været i Stand til helt at frigøre sig for. (Det er Recepten, efter hvilken Protestanter i Regelen skriver Lutherbiografier: hvad der ikke tjener til Ære for Luther, skal

hvile i Ro i hans samlede Skrifter, dem, de kan være sikre paa, ingen af hans Tilhængere kender. N. H.)

13. *Professor Georg Brandes* skrev for nylig saaledes i Tidsskriftet *Tilskueren*:

Menneskene har spildt Aartusinders bedste Kræfter paa at bekymre sig om det Blændværk, der kaldes Himmeriges Rige, i Stedet for at rette deres ypperste Kraft paa Forbedring af de jordiske Forhold. »Religionen« er et Ord, som endnu staar med en Glorie om sig, skønt Religionen hører Menneskehedens Barndom til og siden da kun har virket som fordærvelig Magt. Saa længe der i Rusland som andet Steds bestaar en Kirke, der fordummer Folket, Præster, som holder det i Vankundighed, Skoler, der fra første Færd opdrager Børnene til Tro paa Sagn og Legender, der for 1900 Aar siden passede for Slaver og smaa indvandrede Haandværkere i Lilleasiens og Grækenlands Kystbyer, saa længe er Revolutionen ikke gennemført, ikke gennemgribende og kan ikke betragtes som en virkelig Omvæltning.«

14. En irsk Feltpreest ved Fronten havde for nylig en lille morsom Oplevelse. Da han skulde forbi en Skildvagt, kunde han ikke huske Feltraabet og indlod sig derfor i Samtale med ham. Da det bestemt forekom ham, at den gode Soldats Udtale mindede om Dialekten fra Tipperary, spurgte han ham: »Er De ikke Irlænder?« »Jo, det kan De tro, jeg er, Deres Højærværdighed.« »Sig mig ogsaa,« vedblev Præsten, »har De den rette Tro?« »Nej, jeg har ikke, Deres Højærværdighed, jeg er Protestant.« (Efter *The Ecclesiastical Bulletin of Roseau*.)

15. I Fyrrerne i forrige Aarhundrede var Cornelius Gorham bleven udnævnt til Præst i den engelske Statskirke. Biskoppen af Exeter vægrede sig ved at ansætte ham, fordi han nægtede, at der sker en Genfødselse i Daaben. Gorham appellerede til Privy Council, og dette dømte i hans Favør. Manning protesterede imod, at Lægfolk udøvede en Magt, der hører Kirken til. Men da han saa, at Størstedelen af den anglikanske Gejstlighed bifaldt Privy Councils Afgørelse, følte han sig overbevist om, at den anglikanske Kirke ikke kunde være en Gren af den katolske Kirke. Da det blev bekendt, at han havde besluttet at opgive sit Embede, troede mange, at han vilde grunde en ny anglo-katolsk Frikirke. Men han svarede: »For 300 Aar siden forlod vi et godt Skib og ombyttede det med en Baad. Jeg skal ikke forlade Baaden for at gaa i en Balle.« Han trak sig tilbage til Ensomheden for i ivrig Bøn at overveje det Skridt, han maatte gøre, og kort efter vendte han tilbage til det Skib, hans Forfædre havde

forladt. Og atter kort Tid efter skrev han til en Ven:
 »Eet ved jeg, at jeg nu ser, medens jeg før var blind.«

(Efter *The Ecclesiastical Bulletin of Roseau og Wetzer u. Welles Kirchenlexikon.*)

16. Man spurgte engang en bekendt katolsk Taler i England, om han ikke tit havde store Vanskeligheder ved sine offentlige Møder i Parker og paa Fællede. Han svarede bestemt nej og mente, at Grunden var den, at han altid bevarede sin Ro, hvor latterlige eller fornærmelige Spørgsmaal der end blev rettet til ham. »Tænk paa en Mand,« sagde han, »der gaar ind i en velpasset Have, tramper i Bedene knækker Blomsterne o. s. v. Hvis Ejeren ser dette, styrter han uden Tvivl ned i Haven for at kaste Manden paa Porten. Men hvis han saa opdager, naar han nærmer sig Manden, at denne er blind, lægger hans Vrede sig med det samme, han tager Manden ved Haanden og fører ham roligt ud af Haven. — Husk altid paa,« tilføjede han, »at behandle dem, der staar uden for Kirken, paa ganske samme Maade.«

(Efter *The Ecclesiastical Bulletin of Roseau.*)

17. Paa det aarhusianske Skolemødes 2. Dag holdt Kirkeminister Povlsen Foredrag om det centrale i den lutherske Reformation.

Slutningen af Foredraget formede sig, efter hvad der skrives til »Kristeligt Dagblad«, som et stærkt Angreb paa Kirkeligt Landsforbund, og endvidere blev mange meget overraskede ved, at Ministeren kraftigt anbefalede Brückers Bog »Et Livssyn« som en Bog, enhver Læser burde læse, fordi den vilde være ham en god Hjælp til at fortælle Bibelhistorie paa den rette Maade. Det er nemlig en Fejl, der begaas i vore Skoler, at man fortalte Børnene »de jødiske Sagn«, som om de var historisk Sandhed. Børnene maa f. Eks. ikke faa den Opfattelse, at Gud kom og »spiste Tykmælk med Abraham«, som Ministeren saa smagfuldt udtrykte sig. De gamle Fortællinger skal ikke ud af Skolen, men de skal have et nyt Indhold.

Der var ingen Forhandling efter Foredraget. Havde der været det, var den bleven meget livlig; men Mand og Mand imellem drøftedes Spørgsmaalet med Iver, og mange beklagede højlydt, at Landets Kirkeminister vilde udtale sig, som han havde gjort.

— Efterhaanden, som vore hjemlige Reformatorer fortsætter deres Virksomhed, synes der at blive ikke saa helt lidt, som skal have et nyt Indhold! Foreløbig skal vi altså have et nyt gammelt Testamente. Og tilsidst kommer vi til at have en helt ny Bibel.

(Efter *Folkelæsning.*)

18. Bladet »Sandheden« sammenstiller interessant følgende to Udtalelser:

Nu, da »Landsforbundet« har udsendt sit Forslag om Adskillelse mellem Stat og Kirke, er det ikke uden Interesse at mindes nedenstaaende to Udtalelser, som vi gengiver efter »København« for 11. Maj 1916. Ved et Møde i Bethesda sidste Eftetaar udtalte Stiftsprovst *Ussing* efter Referat i »Krist. Dagblad« følgende: »Langt hellere træde ud af Folkekirken end leve i en Kirke, der er splidagtig med sig selv og bereder Antikristens Komme. Hellere nedbryde hver Sten i Folkekirken end taale, at Antikristen skal rejse sin Trone i den.« I Gaar skriver samme Stiftsprovst *Ussing* i »Berlingske Tidende« følgende: »Sandheden er den, som alle vore Udtalelser, Resolutioner og Pjecer kan bevise, at vi lige fra Begyndelsen har taget bestemt Afstand fra denne Tanke om mulige Udtrædelser af Folkekirken paa Grund af Kirkestriden.« Kommentarer er overflødige.

Til Broder Musterles Pris.

Naar Ugebladet mener, at Broder Musterles Død har kaldt Minder frem hos adskillige trindt omkring i Landet, er det ikke paa Vildspor, og undertegnede danner ingen Undertagelse. Det er snart mange Aar siden jeg — to Maaneder — var Genstand for hans trofaste Pleje, men naar som helst jeg i alle de Aar skulde danne mig et Billede af en *homo simplex* i allerbedste Forstand, meldte Billedet af Broder Musterle sig øjeblikkelig. Hos ham kunde man banke paa, hvor man vilde, aldrig opdagede man dobbelt Bund, aldrig en Bagtanke, sjældnen og kun, naar han var forpligtet til det, et Forbehold.

Broder Musterle var jo ikke nogen Adonis, men der lyste en Renhed og en Hjertensgodhed ud af hans Øjne, der gjorde ham til en smuk Mand alligevel. Og saa det velsignede sydtyske Humør! »Han er en rigtig Svaber«, var den Forklaring, vi fik af hans Ordensbrødre; men jeg har kendt en Del Svabere, kun een Broder Musterle. For Resten fik vi snart fat paa, at »Svaber« i tysk Mund havde en lille Bitone, og paa Drengervis sparede vi ham ikke. »Broder Musterle, er det sandt, at Svaberne først faar deres

Fornuft, naar de er 40 Aar?» det var et Spørgsmaal, han tit fik, og med sit mest svabiske Smil svarede han utrættelig: »Ja, det er rigtigt nok, men de andre faar den slet ikke.«

Hans svabiske Nationalitet kom i al Fald den Gang ogsaa frem paa et andet Punkt: han havde et dansk Sprog for sig selv. Hver Morgen i de to omtalte Maaneder, naar han kom med Kaffen, fik jeg den Opfordring: »Rør godt om i Kaffen, for Sukkeren ligger paa Gulvet,« og saa lader hans klassiske Udtale sig endda slet ikke gengive. Af den Slags Sprogblomster samlede jeg efterhaanden en nydelig Buket. Men jo mere jeg vrængede, des mere nød Broder Musterle eller Muster, som hans velanbragte Kælenavn lød, Spøgen. Toppunktet naaede hans Glæde, da jeg var rask og samlede alle hans mærkelige Udtryk i et, skal vi sige, Digt, som formodentlig nok har været noget forskrækkeligt Vaas. Broder Musterle lærte det udenad, og Aarene kunde blive saa mange, de vilde, jeg har aldrig set Broder Musterle, uden at jeg maatte døje mit eget Rimeri.

Han har sikkert været en ideal Ordensbroder, i al Fald var han en ideal Sygeplejer for Drengene og unge Mennesker, saa ideal, at da han først havde opdaget, at stegte Æbler var mit kæreste, kunde Gartneren laase og stænge saa meget, han vilde, Æblerne kom ud af hans Kælder og i Kakkellovnen for at ende som en liflig »Kveldsnætter« paa mit Overlagen.

Nu er han altsaa borte, den gamle tro Sjæl. Let var Døden, og paa den anden Side af Porten har det sikkert heller ikke været svært. Den, han mødte der, holder jo netop af Mennesker som Broder Musterle, der ikke kender til Svig.

Johs. Frederiksen.

Et lille Indlæg i Feriebørnssagen.

Hr. Redaktør!

I Henhold til Hr. Pastor Resch's Artikel i Nordisk Ugeblad af 24. Juni angaaende tyske Børn paa Dalum Kloster vil jeg bede Dem være saa god at optage et Dementi fra »Folkets Avis«, saalydende:

»Dalum Kloster og de tyske Børn.

I Anledning af Artikelen om, at Dalum Kloster var bleven Opholdssted for tyske Børn, saaledes at vore egne blegnæbbede Børn ikke kunde tilbringe Sommerferien derovre, gør Lærerinde, Frk. Martha Hansen os opmærksom paa, at dette er urigtigt.

— I flere Aar har jeg, siger Frk. Hansen, ledet denne Feriekoloni af Børn og kan garantere for, at der ogsaa vil komme københavnske Børn paa Dalum i Aar og tilmed flere end tidligere Aar.

Sidste Aar levede der saaledes 30 danske Børn i 5 Uger samt 4 danske Børn, fødte i Tyskland af danske Forældre.

At Søstrene hele Aaret rundt har haft en lille Polakdreng boende, er maaske »Fjeren til de 5 Høns«.

I Aar er det vor Agt, sluttede Frk. Hansen, at sende 60 Børn til Dalum ved at forkorte Ferietiden for de enkelte Hold et Par Dage.

Saaledes forklarede Frk. Martha Hansen os, og i Børnesagens Tjeneste kan vi kun være glade for hver en, der gør sit til at sprede Lys og Kærlighed i de smaa Børnesjæle.«

Den oprindelige Artikel i »Folkets Avis« har jo vakt en hel Del berettiget Harm, og da Feriekolonien desuden er mit Kælebarn, gik jeg til Redaktøren og satte ham ind i de virkelige Forhold. Han meddelte mig da, at Artikelens Fremkomst delvis skyldtes den Omstændighed, at de havde faaet Forstaaelsen af, at Dalum stod i Forbindelse med Dr. Thordsen. Jeg forsikrede ham, at dette aldeles ikke var Tilfældet, og han lovede da ogsaa at ville gøre sin Uret god igen, hvilket Løfte altsaa til Dels er indfriet. Jeg siger udtrykkelig til Dels, idet de redaktionelle Bemærkninger om den storslaaede Gave, Hedvigssøstrene har modtaget ved at faa hele Dalum til Skænk o. s. v., o. s. v., jo ikke er dementeret; men det faar vel være. Der er ogsaa et Par Misforstaaelser i mine Udtalelser, bl. a. har jeg aldrig sagt, at der vilde komme 60 Børn afsted i Aar. Hvorledes skulde jeg kunne? Det beror jo ganske paa Midlerne (Liste over de hidtil indkomne Bidrag følger i næste Nummer). Forrige Uge rejste 20 smaa Københavnerne (5 fra hvert Sogn); om det skal lykkes at faa en ny »Sending« ekspederet, vil Tiden jo vise. Endnu i Eftermiddag var der en Moder hos mig og bad, om hendes lille 11-aarige Pige ikke kunde komme derover. Barnet havde hentet Fribilletterne til de andre og var grædefærdig over, at hun ikke var blandt de lykkelige. Maaske kan hun endnu alligevel faa Lov at hente Fribillet til sig selv og saaledes for en Tid faa ombyttet Nørrebros graa Asfalt med Dalums grønne Klostervang. — Hvem vil hjælpe med til denne Ombytning?

Martha Hansen.

Hvor er det stort!

Hvor er det stort
 at tænke paa,
 at alting vi
 af Naade faa,
 at hvert et Skridt
 vi vandrer her,
 er vogtet af
 Guds Englehær,
 at Maalet her
 og Maalet hist,
 vi kender fuldt
 og naa'r til sidst.

Hvor er det stort
 at tænke paa,
 naar en Gang vi
 her fra skal gaa,
 i Herrens store,
 hvide Hær
 vi møder dem,
 som vi fik kær,
 naar blot vi helt
 i Barne-Tro
 gi'r Herren i
 vort Hjerte Bo.

Elisabeth Hjorthmose.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. St. Josefs Hospital paa Nørrebro har udsendt sin Aarsberetning for 1916. Der har i Aarets Løb været behandlet 3100 syge paa Hospitalet, hvoraf de 1700 var Kvinder. Den største Belægning har været 390 syge, den mindste 275. Da Hospitalets mangeaarige Forstanderinde, Moder *Placide*, afgik ved Døden den 19. September 1897, indtraadte Søster *Anna Henriette* som St. Josefs Hospitalets Forstanderinde, efter at hun i længere Tid under Moder *Placides* Sygdom havde ledet Hospitalets Administration. Fra den Tid til Slutningen af Januar 1916, i ca. 20 Aar, har hun været Forstanderinde og trods mange ydre Vanskeligheder gennemført Planen om det nye Hospital, der staar som et Minde om hendes Energi og fremragende Dygtighed. Moder *Anna Henriette* efterlader sig blandt alle et smukt Minde, og det er sikkert, at hun i sin nye Gerning, ved det under Opførelse værende St. Josefs Hospital i Odense, med sin rige Erfaring vil bidrage til dettes Fuldførelse paa samme værdige Maade som ved det, hun forlod. Søster *Marie Anthelma*, som i mange Aar har været ved St. Josefs Hospital i Aarhus, er fra Januar 1916 indtraadt i Moder *Anna Henriettes* Plads og vil sikkert med utrættelig Iver og ved sin store Erfaring føre Hospitalet frem efter Tidens Krav. Ved Aarets Udgang trak Professor,

Dr. med. *Frits Levy* sig tilbage fra sin Gerning som Leder af den gynækologiske Afdeling, som han i over en Menne-skealder havde staaet i Spidsen for. Han har i denne Tid her nedlagt et Arbejde, som vidner om en sjælden Energi, Dygtighed og Udholdenhed, og han efterlader et Savn, som sent vil erstattes, baade blandt det Klientel, som trofast søgte Afdelingen, blandt Hospitalets Søstre og blandt Lægerne.

Frederikssund. Søndag d. 1. Juli fejrede Hr. Forpagter Chr. Møller og Hustru paa Christiansminde ved Jægerspris deres Sølvbryllup. Festen begunstigedes af det smukkeste Sommervejr og fik sit religiøse Præg ved den hellige Messe, som læstes i et til Huskapel omdannet Værelse; foruden Sølvbrudeparret, dets Datter og Svigersøn, Hr. Ingeniør H. C. Wright, modtog ogsaa nogle Gæster den hellige Kommunion. Dagen igennem indløb der mange Gaver, Blomster samt skriftlige og telegrafiske Lykønskninger fra Familiens talrige Slægtninge og Venner baade fjern og nær, deriblandt ogsaa fra en Del Trosfæller. Stor Glæde vakte især et Brev fra Hs. Højærværdighed Biskoppen. Forpagter Møller og hans Hustru, som paa mange Maader har vist stor Interesse for adskillige katolske Formaal og Institutioner, bl. a. ved storslaaet Gæstfrihed mod Feriebørn, Skolebørn og »Katholsk Ungdoms Forbund«, skal derfor mindes med Taknemmelighed ogsaa her i Ugebladet med Ønsket om al Velsignelse i de kommende Aar.

Bornholm. Som alt tidligere omtalt her i Ugebladet blev for nogen Tid siden en lille Lejlighed i Aakirkeby indrettet til Kapel. Forleden Søndag fandt dets Indvielse Sted, hvilken foretoges af Pastor Zoetmulder, O. P., efter den foreskrevne Ritus. Kapellet blev indviet til Maria under Titelen af den hellige Rosenkranses Dronning. Der var forholdsvis mange Polakker til Stede. Enstemmig udtalte de deres Glæde over det nye Kapel og betonedes, at Vejen til Søndagsmessen nu var bleven betydeligt forkortet for dem, da de fleste af dem bor i den østre Del af Øen. Hvem der kender Bornholm og ved, hvor ofte denne Klippeø er hjemsogt af Stormvejr, kan forstaa, hvad det vil sige for disse Polakker. Efter Messen holdt Pastoren en for os andre uforstaaelig Tale, der synligt gjorde et dybt Indtryk paa de tilstedeværende Polakker. Som vi senere hørte, fremhævede Pastoren i sin Prædiken, at Polakkerne paa Bornholm maatte vise sig som ægte Mariabørn. Det var Polakernes Kendetegn, som en af deres bekendte Landsmænd har sagt: Alle Steder hele Verden over findes der Polakker, men hvor de end færdes, overalt og altid nærer de en barnlig Kærlighed til Guds Moder Maria. At det hele gør et saa tiltalende, om end beskedent, Indtryk derfor kan vi takke ikke alene den Hjælp, som Polakkerne har ydet,

men især ogsaa den, som kom ovre fra Sjælland, og hvorfor vi er meget taknemmelige.

Schweiz. Den berømte Dominikaner, P. Albert Maria Weisz, har den 27. Juni fejret sit 50-aarige Præstetjubilæum. Født i Bayern 1844 har Pater Weisz virket de sidste 27 Aar som Professor i Apologetik ved det katholske Universitet i Fribourg. Pater Weisz er bleven verdensberømt ved sit Forsvar af den kristne Moral og Samfundsøkonomi efter den katholske Kirkes Grundsætninger og har skreven en stor Række Bøger om disse og dermed be-
slægtede Emner.

Rom. Den autentiske Udgave af den nye *Codex juris canonici* (Lovbog i Kirkeret) er nu færdig og vil med det første blive sendt ud over hele Verden. Kardinal, Statssekretær Gasparri har, som det altid er Skik paa St. Peter-Paulsfest, overrakt Paven en Mindemedaille;— denne Gang tjener Medaillen til Erindring om Udstedelsen af den nye Lovbog.

Brevkasse.

Hr. Redaktør!

I Tilknytning til den lille Fodnote i sidste Nr. paa S. 488 tillader jeg mig at bemærke, at »Pyxis« i kirkelig Sprogbrug ogsaa — tilmed allermest — betyder saa meget som »Ciborium«. At et saadant er ment, synes ganske klart at fremgaa af Sammenhængen i Teksten, hvor det siges, at den skænkede Pyxis skal tjene »til Opbevarelse af den allerhelligste Eukaristi for de troende«.

Med Tak for Optagelsen

Deres ærbødige —nb—.

Uden at ville benægte Rigtigheden af ovenstaaende — baade i Rituale og Missale Romanum bruges »Pyxis« saaledes — skal jeg dog bemærke, at den gængse Brug nu i vore Dage er som nævnt paa S. 488, som det ogsaa hedder i *The Catholic Encyclopedia*, III, S. 767: »I vore Dage har man to Kar til at gemme det helligste Sakramente i: det ene kaldes en Pyxis og er en rund lille Æske, hvori Sakramentet bæres til de syge; det andet kaldes i Regelen et Ciborium og . . . bruges til at opbevare de konsekrerede Hostier i Tabernaklet i.«

Conventus missionariorum insulæ Selandiæ transfertur propter consecrationem ecclesiæ ad sanctissimum sacramentum ad mensem Septembris.

Absalonsbøsserne tømmes i den kommende Uge.

Vedrørende Præsteeksercitierne.

Paa Grund af indtrufne uforudsete Hindringer bortfalder de til August Maaned anmeldte fælles Præsteeksercitier. Dog bemærkes, at enkelte Præster til enhver Tid paa samme Sted vil kunne holde deres private Eksercitier.

København, 29. Juni 1917.

Det Apostoliske Vikariat.

Tegn Abonnement paa

Pastor Steidls nye, store Bog om Knud den Hellige.

Udkommer i ca. 10 Hæfter à 50 Øre. Subskribentsamlere faar 1 Frieksemplar paa 10 Indmeldelser.

Katholsk Boghandel, Stenogade 3 B.

Udkommet er paa Schönbergs Forlag og faas i alle Boglader:

Niels Hansen: Vore Helgener.

(VIII + 200 Sider. 35 Billeder. Pris 3 Kr.)

Med Omslagstejning af Sofie Holten.

1) Ansgar. 2) Thøger. 3) Aasvard. 4) Knud den Hellige. 5) Jon af Holar. 6) Karl den Gode. 7) Knud Lavard. 8) Keld fra Viborg. 9) Torlak af Skaalholt. 10) Vilhelm. 11) Villehad. Tillæg. 1) Henrik fra Vitskøl. 2) Margrethe af Roskilde. 3) Niels fra Aarhus. 4) Ærkebiskop Eskil. 5) Ærkebiskop Anders Sunesen. 6) Gudmund af Holar. 7) Erik Plovpenning. 8) Margrethe, Christiern Is Datter. 9) Jacobus Dacianus.

Mariakongregationen for Mænd holder Fælleskommunion Søndag den 8. Juli Kl. 8 $\frac{1}{2}$ i Jesu Hjertes Kirke.

St. Josefs Gilde, st. 1885. Maanedsmøde holdes ikke i Juli.
Bestyrelsen.

Søndagsgudstjeneste i Sommermaanederne i Provinsen.

Stille Messe. Højmesse Efterm.
m. Præd.

Aakirkeby (Jernbanegade).....	Kl. - Kl. 11 $\frac{1}{2}$ med Vels.
Aalborg (Kastetvej).....	» 7 $\frac{1}{2}$	» 10 Kl. 2 $\frac{1}{2}$
Aarhus (Ryesgade 26).....	» 6 $\frac{1}{2}$ & 7 $\frac{1}{2}$	» 10 » 2
Dalum Kloster.....	» 6 $\frac{1}{2}$	» - » 5
Esbjerg (Nørregade).....	» 7	» 10 » 3
Fredericia (Sjællandsgade).....	» 7	» 9 $\frac{1}{2}$ » 2
Helsingør (Nygade 8).....	» 8	» 10 » 2
Holbæk St. Lucius Kapel, Villakv. » 8	» 8	» 10 $\frac{1}{2}$... - -
Horsens (Nørregade 19).....	» 8	» 10 » 2
Hørsholm (Udenomsvej).....	» -	» 9 $\frac{1}{2}$ » -
Kolding (Alhambravej).....	» -	» 9 $\frac{1}{2}$ » 7
Køge (Elisevej).....	» -	» 10 » 8
Ledreborg.....	» -	» 9 $\frac{1}{2}$ » 2
Maribo (Ny Østergade).....	» 8 $\frac{1}{2}$	» 10 polsk » 2 $\frac{1}{2}$
Nakskov (St. Franciscus Kapel) » 8	» 8	» 10 » -
Nyborg (Stella maris, Vindingevej) » 7	» 7	» 10 » -
Nykøbing F. (Hellig Kors Kirke) » 8	» 8	» 10 $\frac{1}{2}$ plsk. » 1 $\frac{1}{2}$
Næstved (Villa Alfa).....	» -	» 9 » -
Odense (Torvet 7).....	» 8	» 10 » 2 $\frac{1}{2}$
Randers (Ladegaardsgade).....	» -	» 10 » 8
Ringsted (St. Knudsgade).....	» 8	» 10 » 7 $\frac{1}{2}$
Roskilde (St. Olsegade).....	» 7	» 9 » 7 $\frac{1}{2}$
Rønne (Østervoldgade 23).....	» -	» 10 » 6
Silkeborg (Vestergade).....	» -	» 9 $\frac{1}{2}$ » -
Slagelse (Tordenskjoldsgade).... » -	» -	» 10 » -
Svendborg (Havnegade 1).....	» -	» 10 » 3
Vejlø (Blegbanken).....	» 7	» 9 $\frac{1}{2}$ » 3

Kirkelig Kalender.

8. Juli 6. Sønd. eft. Pintse. 9. — M. Ferialdag. (Martyrerne i Gorkum. Villehad.) 10. — Ti. Felicitas's syv Sønner, Martyrer. (Kong Knuds Død.) 11. — O. Pius I, Pave og Martyr. (Keld.) 12. — To. Johannes Gualbertus, Abbed. 13. — F. Anacletus, Pave og Martyr. 14. — L. Bonaventura, Biskop og Kirkelærer.	15. Juli 7. Søndag eft. Pintse. 16. — M. Karmel-Skapularfest. 17. — Ti. Alexius, Bekender. 18. — O. Camillus af Lellis, Bekender. 19. — To. Vincents af Paula, Bekender. 20. — F. Hieronymus Æmiliani, Bekender. 21. — L. Marias Officium.

Katholsk Højskoles Sommermøde i Roskilde

Søndag d. 8de Juli 1917.

Fra Kbhvn. Kl. 1 — i Roskilde Kl. 2.

Fra Rosk. Kl. 8⁵⁰ eller 10^{1/2} — i Kbhvn. 9⁴⁹ eller 11²⁹.

Kl. 2^{1/2} Kaffe, hvortil Brød kan medbringes, i St. Josefs Skole eller i det fri. Kager etc. kan købes. Velkomsthilsen af Pastor Kerckhoffs.

Kl. 3^{1/2} ved Klosterkilden (eventuelt i Forsamlingssalen): *Baronesse Rosenørn-Lehn* holder Foredrag om »Mariadyrkelsen i Danmark i Fortid og Nutid«. — Efter Foredraget Diskussion om eventuel Dannelse af en Højskoleforening.

Kl. 6 Fællesspisning i Trægaarden. Brødkort maa medbringes.

Kl. 7^{1/2} Aftenandagt i St. Laurentii Kirke.

Kl. 8. Koncert i Hospitalets Have af Herrekoret »Vocalion« (26 Mand) under Ledelse af Organist Kerckhoffs.

Sange med Billetter à 35 Øre til Kaffebordet og Foredragene, à 3 Kr. til Kaffebordet, Foredragene og Fællesspisningen faas i Katholsk Boghandel, hos Hr. Hoffmann, Købmagergade 48 og Vesterbrogade 18 og Redaktør Niels Hansen, Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. *Efter Onsdag den 4. Juli kan kun de billige Billetter faas.*

Prospektkort af vore Kirkers Ydre og Indre til 5 Øre Stykket anbefales. Foreløbig er 4 Billeder af Rosenkranskirken, 1 af Sakramentskirken og 3 af St. Ansgars Kirke udkommet.

Katholsk Boghandel, Stenogade 3 B.

Sakramentskirken,

Nørrebrogade 27, vil Mandag d. 9. Juli (de hh. Martyrer af Gorkums Fest) blive højtidelig **konsekreret** af den højærværdigste Biskop. Først efter Kl. 11^{1/2} vil *Prælatmessen* begynde, og for ved den Tid vil det være unyttigt at komme til Stede, da der saa først bliver Adgang til Kirken. Under Konsekrationen er ogsaa den til Kirken stødende Gaard afspærret. Indbydelser udsendes ikke, da det vilde være umuligt at sende saadanne til alle dem, der har bidraget til Sakramentskirkens Opførelse. *Ant. Neuvel*, Præst.

St. Knuds Kapel. Tirsdag d. 10. Juli, Hellig Kong Knuds Dødsdag, holdes Festandagt Kl. 3 Eftm.

K.U.B. (Katholsk Underretnings Bureau), et Samfund af katolske akademiske Lægløkkere, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katolikker, som naatte ønske at faa nøjere Kendskab til den katolske Kirke. Henvendelser, der alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister Mathias Hansen, Hovmarksvej 20, Charlottenlund.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 28.

Søndag den 15. Juli.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Gutvalla Kloster. — Sakramentskirkens Konsekration. — Katholsk Højskoles Sommermøde. — Nye Bøger. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Ordrup. Sverige. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

366.

Vogt eder for de falske Profeter!

Hvor hurtigt det dog kan gaa tilbage med Lykken i et Hjem, hvor man lytter til falske Profeter! Endnu for et halvt Aar siden, da Præsten kom paa Besøg — hvilken Tilfredshed, hvilken hjertelig Glæde, hvilken levende Tro! Vel havde Forældrene nok af Sorg og Kummer: ringe Fortjeneste og megen Sygelighed. Men Mor sagde: »Det skal nok gaa alligevel. Vor Herre forlader ingen, der ikke først har forladt ham. Blot man har levende Tro i Hjertet, da er man altid tilfreds. Vi ønsker jo heller ikke mere, end at vi lige har det nødvendigeste.«

Dog denne deres Tilfredshed i Fattigdom kunde visse Mennesker hverken forstaa eller lide, lige saa lidt som Djævelen kunde lide de første Menneskers Lykke og Tilfredshed. En Dag kom de og sagde: »I kunde faa det langt bedre, blot I vilde. Se dog engang, hvor rige mange Folk er, medens I maa arbejde og slide og dog leve i Fattigdom. Vær dog ikke saa dumme. Slut jer til os. Vi lover eder Frihed, Lighed og Broderlighed. Vi vil forny den sociale Orden i denne Verden og gøre fattige lykkelige. Troen er for os en Biting, den maa enhver selv om. Vi kan godt klare vor Sag uden Tro. I kan jo dog ogsaa indse, at man ikke kan leve af at løbe i Kirke.«

Saaledes prædikede de Utilfredshed ind i disse fattige

Folks Hjerter, indtil de havde vundet dem for deres Sag. Nu kom en hel anden Aand i Familien. Jo mere de grublede over deres trange Kaar, desto bitrere blev de i deres Sind. Troen fandt de ingen Glæde, ingen Trøst mere i, fordi de var bleven ligegyldige for den. Da Præsten igen besøgte dem, mærkede han straks ved den kølige Modtagelse, han fik, de mørke Blikke og den utilfredse Tale, at der var foregaaet en sørgelig Forandring med dem. Men endnu langt mere følte selve Forældrene, hvor langt det var gaaet tilbage med dem, at de ikke var bleven lykkeligere, men tvertimod rigtig ulykkelige.

Hvor mange Familier har disse falske Profeter ikke allerede gjort ulykkelige ved at gøre dem utilfredse med Tilværelsen og bitre i Sindet. De lover Lykke, men bringer Ulykke. Hvad der tilsidst alene kan trøste og glæde i denne Taarernes Dal, den levende, i Kærlighed-virkomme Tro, kvæler de, og hvad der sikrest gør Livet ulykkeligt, Utilfredshed med Tilværelsen, det bringer og nærer de. De gør alt, for at Korset maa trykke de fattige saa meget som muligt. Den almindelige Lighed og Lykke, de vil bringe i en ubestemt Fremtid, staar det ikke i deres Magt at give. »Fattige vil I altid have iblandt eder,« har vor Herre sagt. De vækker Lidenskaber, som de til sidst ikke kan tæmme mere. Nej, det er ikke Guds Aand, der taler ud af disse Profeter, men en ond Aand. Derfor: »Vogt eder for de falske Profeter!«

Vi vil da hellere lytte til den guddommelige Profet, der har meget alvorlige, ja fordømmende Ord mod de haardhjertede rige, men samtidig ogsaa skænker hele sin lyksalige, evig sande Tro for at lette Tilværelsen for de fattige. Vilde en vis social Organisation først lade sig gennemtrænge af denne Kristendommens Aand og derefter med hele sin kendte Energi arbejde paa, at disse kristne Grundsætninger fik praktisk Anerkendelse baade hos de rige og de fattige, da vilde vi være den sociale Reform nærmere. Men saaledes som den nu gaar frem, vil den nok være i Stand til at styrte Konger fra deres Troner og vende op og ned paa alt i denne Verden, men gøre Menneskene lykkelige, det kan den ikke, det kan kun en levende, hjertelig Tro. Derfor har vi alle Tider, særlig nu under disse sørgelige Forhold, Grund nok til med den h. Klemens M. Hofbauer at bede: »Herre, selv om Sygdomme hjemsøger os, selv om Trængsler og Ulykker nedbøjer os, lad os dog beholde vor hellige Tro; thi i Besiddelse af denne kostbare Gave bærer vi gerne enhver Lidelse, og intet kan forstyrre vor Lykke. Hvis vi derimod blev berøvet vor største Skat, Troen, da vilde vor Ulykke være udsigelig og grænseløs.«

P. Fr. Klar.

Gutvalla Kloster.

Fra Nydala udgik Gutvalla, med latiniseret form kaldet *Guthvalia*; det oprindelige og rette navn er forøvrigt *Guthnalia* efter *Gutnaltinget*, ved hvilket tingsted det lå. Det anlagdes 1164 i en fortrinlig egn i Ruma sogn på vestsiden af Gotland, små to mil sydost for

Gutvalla abbets segl.

Visby, og hørte således til Linkøping stift. Efter sognet, i hvilket det blev bygget, kaldtes det også Ruma. Stiftelsesdagen er 8. september. Hvem Stifteren er, er ukendt; måske var det selve befolkningen. Skønt Gotland, der indtil da havde været skatteskyldigt til Sverige, men iøvrigt næsten uafhængigt, 1361—1645 var under Danmark, er dets klostre aldrig bleven regnet blandt de danske.

Hvad den første abbed hed, vides ikke; den første kendte hed Petrus, en from Mand, der under st. Bernhard havde været munk i Clairvaux og kaldtes fra Nydala til den ledige abbedstol.

Når Lundekatedralens dødeliste ihukommer »Robert, konvers fra St. Maria i Guthnalia«, da turde dette hænge sammen med klostrets oprindelse fra Nydala, af hvis konverser tre findes mindede i nævnte nekrolog.

Gutvalla udviklede sig til et anset og rigt kloster; den forbindelse med fjerne egne, som havnestaden Visby bevirkede, blev en stimulans. Om det åndelige liv, også udadtil, ved man næsten intet særligt. Dets bibliotek må have været storslået, og hvis det virkelig har haft 2000 kodicex, som Messenius skriver, så har det været blandt Europas største. Havde imidlertid klostret ikke haft så livlig forbindelse med Estland, hvor endel dokumenter er bleven opbevaret, havde man så godt som intet kendt til dets ældre historie.

Det første dokument, vi har vedrørende Gutvalla, er en skrivelse fra pave Innocens III, som 11. oktober 1213 bl. a. tilskrev abbeden — hans navn er ukendt — om at mægle mellem Rigas første biskop, Albert, og den i 1202 stiftede livlandske sværdridderorden, hvis ordensmester den-

gang var Volquin, og idømme biskoppen erstatning, hvis de fandt, at han plagede ridderne.

De danske Konger siden Knud VI i 1196 medførte på sine erobringstog til østen kristendomsforkyndere, og pave Honorius III sendte en skrivelse af 25. marts 1221 til ærkebisp Andreas Sunesøn af Lund, hvem Reval stift og det af danskerne oprettede Leal stift var underlagte, samt til ærkebispen af Upsala, biskoppen af Skara o. a. om endnu samme år at sende missionsvillige mænd, helst cisterciensere, til Rom, forat han kunde udsende dem til de hedenske østersølande. Under 18. april 1220 var en sådan opfordring udgået til samtlige cistercienserklostre, og munke fulgte kaldet; Gutvalla lå nær for. Blandt det finske esterfolk gjorde cistercienserne et brydsomt arbejde på både kirkeligt og kulturelt område. Men det var en udsat post. Under 27. januar 1229 pålagde Gregor IX biskop Benedikt I af Linkøping, Gutvallas abbed og Gotlands provster at forhindre, at der fra deres egne dreves nogensomhelst Handel med russerne, sålænge disse forfulgte de omvendte finner. Blandt de gentagne hærgninger i landet var de hedenske litaueres i 1323 den værste; mange gejstlige måtte lade livet under den. Men missionsarbejdet blev værdsat, og til Gutvallas allerede betydelige ejendomme på Gotland og Øland kom derfor udstrakte besiddelser ved den finske bugt, i Harriens nordøstlige del, nogle mil østen for Reval,¹⁾ ligesom også huse, navnlig til kornlagre, i denne stad — stenhuse så solidt byggede, at byens borgere mistænkte dem for at være fæstninger.²⁾ Gutvallas abbed fik sæde og stemme i byrådet med plads næst biskoppen; trods den lange rejse kom han

1) Estland inddeltes i det vestligste, Wik med byerne Leal og Hapsal, østen for dette Harrien med Reval, sydøst for Harrien Jerven med Weissenstein og østligst Virland med Wesenberg. Virland havde Narevfloden til østgrænse.

2) De gode tyske Revalborgere synes i det hele at have havt nemt til frygt. Da birgittinerklosteret Mariendal i 1407 var bleven anlagt fra Vadstena en lille mil udenfor Reval, og mange dels indtrådte, dels søgte kirken, blev borgerne bange for, at det skulde blive arnested for væbnede fjendtligheder mod staden, og bad i et skrækfyldt brev af 1. aug. 1413 højimesteren Heinrich v. Plauen se at få klostret flyttet nogle mil bort fra havet. Det blev der dog intet af.

af og til derover, og selvfølgelig har klostret holdt munke og kapeller både i Estland og på Øland.

Valdemar II Sejr havde i 1219 udnævnt sin uægte søn Knud til hertug over det erobrede Estland, og da denne som voksen kom tilbage til landet i 1238, skænkede han Gutvallamunkene flere gårde; andre købte konventet. Besiddelserne under ét er kendte under navnet Kolk, som blev hovedgården. Det var land med vældige skove. Sæd og fisk blev udførselsartiklerne, og klostret ejede egne skibe. I 1249 stadfæstede kong Erik Plovpenning og siden hans eftermænd besiddelserne, klostret sad inde med, og skattefrihed på betingelse af, at de livegne skulde yde dagværk for Reval slot og gøre krigstjeneste. Dronning Margrethe Sprænghest krævede i 1280 desuden kontant skat til opførelse af bymuren omkring Reval og med krav om eventuelt salg af husene til folk, der kunde udrede skatterne. Valdemar Atterdag stillede den samme fordring under 7. januar 1345. Byskatten, på 5 mark rigisk, krævedes også siden. Da Erik Menved i 1290 stadfæstede Gutvallas estiske besiddelser, opregnede dokumentet 14 landsbyer og godser.

Atter her skabte gods bekymringer, der intet havde med det sjælelige at gøre, og Gutvalla måtte gentagende søge beskyttelse hos paverne for sine estiske ejendomme og privilegier og hos den tyske Marieridderorden, der 15. maj 1237 havde optaget sværdridderordenen i sig. Således da den danske foged på Reval slot i 1340 på egen hånd opkrævede 40 mark sølv, og svædriddernes landmester Borchard de Dreylen måtte træde mæglende til, hvorfor pave Benedikt XII under 9. februar 1341 roste ridderne og ved direkte skrivelse af 20. april s. år til fogden opfordrede ham til ikke at fortrædige munkenes besiddelser — dog forgæves. Skønt Valdemar Atterdag d. 29. august 1346 solgte Estland til ordensridderne, vedblev den danske konge at betragte sig som lensherre over Gutvallas Besiddelser, så meget mere som Gotland kun 15 år efter kom til at stå under Danmark i kraft af slaget ved Visby d. 27. juli 1361.

På selve Gotland forekom idelige vanskeligheder ved, at det lovfæstedes, at testamenter, affattede på dødssengen, og som medførte overdragelse af fast ejendom til fromme formål, var ugyldige. Da dette gjorde skår i klostrenes

adgang til arv, skete henvendelse til Rom, og Gregor XI erklærede i bulle af 10. maj 1373 til abbederne af Gutvalla, Nydala og Varnhem, at de mod kirkeretten stridende bestemmelser var ugyldige. Til biskop Gotskalk af Linkøping havde han d. 26. april skrevet om sagen og pålagt ham at anvende det store ban imod gotlænderne⁸⁾. I 1375 roser dernæst paven Linkøping-biskoppen Nils Hermanson for hans fasthed i at hævde kirkens ret.

I sammenhæng med alle disse bryderier i og udenfor Gotland stadfæster pave Martin V d. 13. januar 1420 klostrets besiddelser, også særlig hvad det havde fået ved arv. Men abbed Johannes havde året tilforn d. 22. august måttet bede højmesteren Michal Kuchmeister om godhedsfuldt at være de estiske godsers beskytter.

Fra sit moderkloster Nydala tilsås Gulvalla, men 1438 mødte prior Leopold istedenfor abbed Jöns Ebbeson med visitorator fuldmagt af 10. maj fra sin abbed. Da den er en genklang af de reformeringsbefalinger, generalkapitlet i det indeværende tidsrum lod udgå⁴⁾, skal den her anføres⁵⁾: »Vi har givet ham myndighed og Vor fuldmagt til i Vort sted at visitere i eders kloster, rette, reformere og forordne — såvel hvad forstander som medlemmer angår — hvadsomhelst han dér ser, der efter Guds og ordenens ånd bør visiteres, rettes, reformeres, eller hvad han skønner bør forordnes, og det med vor ordens fulde magt. Og hvis i eders kloster abbeden bør afsættes eller en indsættes, så vil Vi, at afsættelsen og indsættelsen og også udpegelsen af en egnet person — såfremt valg af samme på grund af uoverensstemmelse mellem vælgerne eller af anden grund skulde komme til at ligge i Vor hånd — skal udføres af Vor kommissær og i Vort navn. Eder hver især pålægger Vi bestemt i kraft af den hellige lydighed, i overensstemmelse med det her sagte at optræde lydigt, ydmygt og fromt overfor Vor kommissær, som om det var overfor Os selv.«

(Slattes.)

⁸⁾ Celse, Bullarium anfører fejlagtigt disse to buller også under 1274.

⁴⁾ se pag. 17. ⁵⁾ Efter den latinske tekst hos Hall, Beiträge, pag. 80, note 3.

Sakramentskirkens Kønsekration.

Der indtraf i forrige Uge tre Mindedage for danske Helgener, oven i Købet paa tre efter hinanden følgende Dage: i Mandags var det St. Villehads Martyrdag, i Tirsdags Mindedagen for Knud Konges Martyrdød og i Onsdags den hellige Kelds Festsdag. Derfor passede det ogsaa godt, at det katholske Danmark paa den første af disse tre Dage blev en skøn, ny, konsekreret Kirke rigere, den nye Sognekirke paa Nørrebro, indviet til Alterets helligste Sakramente og til den h. Villehad, Dansker, en af Martyrerne fra Gorkum, der den Dag for 345 Aar siden beseglede deres Tro paa Alterets Sakramente ved en pinefuld Død blandt Protestanterne i Holland.

Der blev fortalt i forrige Nummer af Ugebladet om Sakramentskirkens Oprindelse og Opførelse, her skal derfor i Dag kun fortælles om, hvad der skete i Mandags, den 9. Juli. Den hellige Handling begyndte Kl. 8 om Morgenen og overværedes af en Mængde Præster, 23 foruden den højærværdigste Biskop, nemlig de Herrer Blom fra Frederikshald i Norge, Braun fra St. Ansgars Kirke, Brouwers fra Slagelse, Desnos fra Immaculata-Kirken, Droste fra St. Andreas Kollegium, Dutschke fra Odense, Flynn fra Helsingør, Gamél fra St. Josefs Kirke, Günther fra St. Andreas Kollegium, Hoppers fra Slagelse, Jaworski fra St. Annæ Kirke, von der Kettenburg fra St. Ansgars Kirke, Menzinger fra St. Andreas Kollegium, Meulenberg fra Klosterkirken paa Jagtvejen, Neuvel fra St. Josefs Hospital, Olrik fra Rosenkranskirken, Ortved fra Orehoved, Ravelli fra Nyborg, Roderburg fra Roskilde, Ronge fra Sakramentskirken, Schmiderer fra St. Annæ Kirke, Sialm fra Jesu Hjertes Kirke og Slump fra Rosenkranskirken.

Da Klokken var godt 11^{1/2}, var Kønsekrationen færdig, og den stille Messe kunde tage sin Begyndelse. Den læstes af Biskoppen selv, assisteret af Præsterne Ronge og Gamél. Ved den Tid ankom Hds. kgl. Højhed Prinsesse Margrethe, ledsaget af sin Hofdame, Frøken Ramsing, samt Mogens Ballins fem Børn, der alle fik anvist Siddeplads. Af saadanne var der kun yderst faa, foruden til de nævnte kun til de gejstlige og til tre Herrer af det henværende hollandske Generalkonsulat.

Efter Evangeliet afbrød den højærværdigste Biskop Messen, og Hr. Pastor Braun traadte frem og holdt en kort Tale af omtrent følgende Indhold:

»Min kære, mangeaarige Ven, Pastor Neuvel, har i Dag naaet sine Ønskers Maal, for hvilket han i saa mange Aar har arbejdet, virket, samlet og tiggat. Herren har vel-

signet den 5 Øres Indsamling, han begyndte i 1884, og har givet ham den Glæde at opleve denne Dag. For to Aar siden paa samme Dag blev Grundstenen lagt, nu i Dag kan Kirken, skønt der endnu mangler noget i, at den er helt færdig, dog konsekres. Det salamoniske Tempels Herlighed er saare berømt; men dets Indhold kan langt fra sammenlignes med det, vore Kirker gemmer. Derfor er de troende tit villige til at ofre alt for at smykke Kirkerne, og det var ogsaa et saadant Ønske, der bestemte Mogens Ballin til at rejse dette herlige Alter. Gid nu en talrig og from Menighed maa samle sig i dette Hus, og gid mange her maa finde Vejen til Maalet, som er Himelen. «

I Alteret blev nedlagt en Relikvie af en af Martyrerne fra Gorkum, maaske af den hellige Villehad. To smukke Statuer af Sandsten, forestillende Aloysius og Antonius, staar i Nicher for Enden af de to smalle Sideskibe, ved Siden af Alteret. Der findes ligeledes en Mariestatue med Jesu afsjælede Legeme, hvilken fordum har staaet i afdøde Murermester Günthers Privatkapel. Under Orgelpulturet hænger et Maleri af den hellige Villehad, udført af Hr. Pastor Meulenberg. Under Messen spillede Hr. Organist Hammermüller, medens et Kor under Hr. Hussons Ledelse sang smukt.

Katholsk Højskoles Sommermøde.

Begunstiget af det herligste Vejr holdt Katholsk Højskole Søndag den 8. Juli sit Sommermøde i Roskilde. Klokken 2 $\frac{1}{2}$ samledes noget over et Par Hundrede Mennesker i St. Maria Hospitals herlige Park, under de store, skyggefulde Træer, hvor der først blev drukket Kaffe. Paa den ideelle Mødeplads, omkring Stenhøjen med Guds Moders Statue, tog alle dernæst Plads paa de praktisk anbragte Bænke. De fleste Deltagere var fra København og Roskilde, men enkelte havde ogsaa indfundet sig fra de omkringliggende Menigheder. Af Præster deltog otte i Mødet, de Herrer Brouwers, Günther, Houben, Jaworski, Kerckhoffs, Meyer, Orlík og Roderburg.

Skønt Hr. Pastor Kerckhoffs endnu var Reconvalescent, vilde han dog ikke udeblive fra Festen, ja holdt endog (efter Roskilde Dagblads gode Referat) følgende smukke Tale:

»Det kan ikke være tilfældigt, at Højskolen har valgt at besøge Roskilde. Der er nemlig ikke nogen By i Lan-

det, der har en saa rig kirkelig Fortid og saa mange synlige og usynlige Minder om det herligste Afsnit i den katholske Kirkes Liv her oppe i Norden, og naar vi nu er samlede paa dette Sted, er det for at love og prise Herrens ubesmittede Moder i den By, der en Gang valgte hende til sin Herskerinde.

Roskilde er bleven kaldt Kongegravenes By, jeg vil hellere kalde den den hellige By, det katholske Danmarks Centrum, Nordens Rom. Ikke blot er Danmarks Konger gennem et langt Tidsrum stedet til Hvile her, men ogsaa en stor Del af Danmarks betydeligste historiske Minder er knyttede til dette Sted. Tonerne fra Fortiden taler her om det frodige Kirkeliv, der en Gang udfoldede sig i denne By. Foruden Domkirken havde 5 Klostre særlige Kirker. St. Ibs er den eneste af de katholske Sognekirker, der til dels er bevaret, men berøvet sine Hvælvinger og sit Vaabenhus. Vor Frue Kirke, der en Gang var sammenbygget med det anselige Frue Kloster, staar endnu og vidner om, hvor højt Vor Frue æredes i Roskilde. Endnu staar Laurentiustaarnet, og adskillige Lokalteter som Graabrødre Kirkegaard, Navnene St. Olsgade, Allehelgensgade, St. Agnes, St. Mortens Mølle, St. Clara Mølle og de gamle Kilder taler om den katholske Fortid. Her ved Siden af ligger den gamle Sortebrødrekilde, der nu ejes af Søstrene.

Vi ser med Stolthed op til hin Tids store Skikkelser, disse Troens Forkæmpere, fordi de er af vor Slægt, de er vore Brødre og Søstre. Flere af dem har Kirken omkranset med Helgenglorien, og vi paakalder dem som vore Forbedere hos Gud.«

Efter denne Tale blev nedenstaaende, i Dagens Anledning digtede Sang afsungen:

Mel.: Der er et Land

Velmødt igen paa Roskilds fagre Banker,
som skraaner blidt mod Fjordens blanke Vand;
her aander frit man, og her flyver Tanker
saa let og kækt som Maager over Strand;
klart rinder Væld af gamle Rosenkilde
ved Fod af ny Laurenti Helligdom.
I Klosterlundens Skygger troner stille
den Himmeldronning, Roskilds Frue from.

Velmødt igen paa minderige Steder,
hvor fordum færdedes en Slægt fuldgod,
hvis Kraft var Bøn, hvis Daad blev Danmarks Hæder,
fordi med hviden Christ den blanded Blod;
eet var dens Hjerteslag med Jesu Hjerte,
thi Altrets Sakrament var dagligt Brød.
Med gylden Lue lyste Troens Kerte
for ædel Æt i Livet som i Død.

Velmødt igen, du Slægt fra Tider fage,
 vi rækker over Seklærs Grav dig Haand.
 Vi, dine Børn, som strider nu om Dage
 for samme Sag som du — i samme Aand.
 Katholske Kristne ud af Danerstammen
 vi løfter Korsets Banner, vi som du —
 vi beder udmygt der, hvor Alterflammen
 forkynder stille: Gud er her endnu.

Velmødt igen, du danske Helgenskare,
 velmødt i fælles Bøn for Fædres Land!
 Jer Bøn er stærk, slut Kreds om os i Fare,
 fra Fjendevold og Trusel frels vort Dan!
 Frels os fra Sløvhedsaand og Hjertets Kulde,
 fra Egenraadighed og Letsinds Tant;
 lad Dyders Ager modnes over Mulde —
 Marias Hjælp os være Sejrens Pant!

Derpaa holdt Baronesse Rosenørn-Lehn et indgaende, interessant Foredrag om Mariadyrkelsen i Danmark i Fortid og Nutid. Taleren paaviste, hvor Tanken om Guds Moder maa have præget Folkets Tanke-sæt og Følelsesliv i gamle Dage, saa ofte vi træffer Marias Navn i de Ting, der mødte Øjet i Naturen og det daglige Liv. Talrige Mariakirker og Mariaaltre vidner om denne Andagt, som det ikke lykkedes Reformationen helt at udslukke. Som Eksempel herpaa fortalte Taleren den ejendommelige Historie fra en Landsbykirke, hvor Befolkningen næsten ned til vore Dage havde bevaret en Skik, de ikke selv forstod: naar de kom ind i Kirken, da at bøje Hovedet hen imod en bestemt Væg. Forklaringen kom dog, engang Kirken skulde istandsættes; thi bag ved Kalkpudsen fandt man et ældgammelt Mariabillede.

— Det vel udarbejdede Foredrag vil forhaabentlig i sin Helhed senere fremkomme her i Ugebladet.

Efter Foredraget blev der sunget en Sang til, hvorpaa cand. mag. Niels Hansen ganske kort indledede en Forhandling om Dannelse af en Højskoleforening. Dens Formaal skulde være pekuniært og moralsk at støtte Højskolens Arbejde og angaves kort ved følgende tre Paragraffer: »1) Katholsk Højskole, oprettet 1910 af Mogens Ballin, støttes af Katholsk Højskoleforening. 2) Enhver katholsk Mand eller Kvinde kan blive Medlem af Foreningen mod et aarligt Bidrag paa 3 Kroner. Medlemskortet gælder som Kvittering og giver fri Adgang til alle Højskolens almindelige Møder. 3) Højskoleforeningens Bestyrelse er foreløbig den paa A. C.s Generalforsamling i 1916 valgte Bestyrelse for Højskolen, bestaaende af Frøken H. U. Ramsing, Pastor J. Olrik og cand. mag. Niels Han-

sen, som anmoder Foreningen om at udpege tre af dens Medlemmer, der kan staa dem bi med Raad og Daad.« Hertil foreslog Indlederen de Herrer Trafikassistent Gravgaard, Fuldmægtig Fink Jensen og Kontorist Johannes Hansen, der altsaa ikke skulde være en Udvidelse af Højskolens Bestyrelse, men Raadgivere for denne, hvad de saa meget bedre kunde være, naar de ved Medlemmernes Tilslutning havde faaet en Tilkendegivelse af, at de besad disses Tillid. Paa dette Grundlag og under disse Forudsætninger indmeldte der sig straks samme Aften 38 Medlemmer i den nye Organisation, der jo i Grunden kun er en lidt fastere Sammenslutning af Højskolens stadige, trofaste Tilhørerkreds.

Om Sagen selv udspandt der sig en ret livlig og interessant Diskussion, i hvilken ikke saa faa tog Del. Frøken H. U. Ramsing gjorde Rede for, hvad Højskolen vil. I en Tid, hvor saa mange Indflydelser gør sig gældende og paavirker os, vil Højskolen ogsaa være med og udøve sin Paavirkning i katholsk Henseende paa vor Kreds. Vi tror paa det talte Ords store Evne i saa Henseende, særlig, hvor Talen er om vort Folk, thi Danskerne er mere et talende og lyttende end et læsende og skrivende Folk. Naar vi skal paavirkes, skal Formen hverken være den doerende eller den spirituelle, men den jævne, stilfærdige, fortællende; det er vor Form; og den passer os bedst. — Baade Frøken Ramsing og Hr. Pastor Olrik, Hr. Fink Jensen, Hr. Gravgaard, Baronesse Rosenørn-Lehn og flere anbefalede Dannelsen af Foreningen, medens Hr. Pastor Meyer, Hr. Pastor Günther og Hr. Stud. polyt. Wissum havde forskellige Betæneligheder og var imod Sagen.

Først Kl. omtrent 6 sluttede Forhandlingerne, og Deltagerne skyndte sig hen til Restauranten Trægaarden, i hvis store Sal 99 tog Del i en hyggelig og livlig Fælles-spisning. Under denne holdtes flere Taler, for Sognepræsten, for de hollandske Præster, for Baronesse Rosenørn-Lehn, for Pastor Olrik og andre. Med stor Opmærksomhed lyttedes der til, da Pastor Olrik fortalte en hel Del morsomme Træk om afdøde Pastor Knapens Slagfærdighed og Vid.

Kl. 7 $\frac{1}{2}$ var der Andagt i Kirken, hvor man kunde glæde sig over Korets smukke Sang. Kl. 8 samledes de fleste af Mødets Deltagere atter i Hospitalets Park og lyttede til de skønne Sange, som Foreningen »Vocalion« under Hr. Organist Kerckhoffs's Ledelse velvilligt gav til Bedste.

Nye Bøger.

Vore Helgener. Livsskildringer af danske og islandske Helgener. Af Niels Hansen. Omslagstegning af Sofie Holten. (København 1917. Det Schønbergske Forlag. VIII + 200 S. in 8°. 3 Kr.)

Personalhistorie har altid været en yndet Læsning i Norden, hvilket saavel den oldnordiske som den nyeste danske, norske og svenske Litteraturs mange Værker af denne Art nok som viser. Det er derfor saare forstaaeligt, at vi danske Katholikker med Glæde modtager en Bog, der giver os en »samlet, for alle og enhver let tilgængelig Skildring af vore Helgener« paa Grundlag af de bevarede Kilder. Da Danmark og Island baade i kirkelig og i verdslig Henseende er knyttet nøje til hinanden, har Forf. blandt de biograferede medtaget ogsaa tre islandske hellige Mænd, som alle var Biskopper. Kilderne til disse tre Livsskildringer findes i »Biskupasögur«. Ved en Sammenligning af Thorlakbiografien med den i »Varden« 1911 meddelte forkortede Oversættelse af Thorlakssaga kan enhver Læser selv overbevise sig om, at Hr. Niels Hansen af Beretningen kun har medtaget, hvad der havde almindelig Interesse og ladet Resten ligge.

Til de danske Helgeners Historie er Kilderne af meget forskellig Art. Til St. Ansgars Historie haves saaledes en Kilde af første Rang, nemlig en udførlig Levnedsbekrivelse, som er forfattet af en under den helliges Ledelse opvokset, vel uddannet og fuldt forstaaende Mand, der var hans fortrolige Elev og blev hans Efterfølger, medens man f. Eks. om St. Thøger kun har faa og upaalidelige Efterretninger, der er nedskrevet længe efter hans Død. Det kan derfor ikke være andet, end at de skildrede Personligheder maa træde frem med ulige Klarhed; men Forf. har overalt søgt at give et saa tydeligt Billede af dem, som Kilderne tillod det, idet han samtidig efter bedste Skøn har bestræbt sig for at udskille de upaalidelige og sagnagtige Dele af Beretningen, hvilket imidlertid ikke er saa helt let, og om det i alle Tilfælde er lykkedes Forfatteren, er et Spørgsmaal. Kilderne til vore Kongehelgeners Historie er netop f. T. Genstand for en kritisk Vurdering, hvis Resultater endnu ikke har afklaret sig. Pater Steidls Monografi om Kong Knud den Hellige maa derfor særlig under disse Omstændigheder imødeses med Forventning.

Kun den mindste Del af de i »Vore Helgener« skildrede Personer har spillet en fremtrædende Rolle i Danmarkshistorien; men for Aandsudviklingen, Karakterdannelsen og hele det religiøse Liv i Danmark har de sikkert haft deres store Betydning, og de vil kunne faa det igen. Iblandt de mange kanoniserede og ikke kanoniserede Hel-

gener, hvis Navne og Livshistorie er bevarede af Overleveringen, vedkommer disse Mænd og Kvinder os i en ganske særlig Grad; det er vor Sag at træde i et aandeligt Forhold til dem, og Læsningen af »Vore Helgener« er vel egnet til at give det afgørende Stød hertil.

Den smagfulde Omslagstegning skyldes Malerinde Frk. Sofie Holten. Teksten oplives ved smukke Illustrationer, og Bogen er forsynet med et Person-Register, derimod mangler en Billedfortegnelse.

J. F. West.

Hr. Pastor Steidl meddeler venligst, at Indskriften under Billedet paa Side 43 ikke er korrekt. Billedet er malet af Payngk, ikke af Sester, og er heller ikke Alterbillede, men findes over Døren i Sakristiet.

N. H.

Helge Haar og Jens Nørregaard: Kirkehistoriske Læsestykker. III. Norden. (Pios Boghandel. København 1917. 200 Sider. Stift hæftet.)

Til Religionsundervisning i Gymnasiet kan vistnok ogsaa denne 3. Del af de kirkehistoriske Læsestykker være meget brugbar. Det er en righoldig, overordentlig blandet Samling Prøver af religiøse Forfatteres Værker, lige fra den hellige Rembert til Morten Pontoppidan, Johannes Jørgensen og Olfert Ricard. Udgiverne klager i Forordet over, at de har maattet vise stor Resignation og udskyde omtrent Halvdelen af det Stof, de havde ønsket at medtage. Dette er maaske Grunden til, at en Del af de optagne Brudstykker for det korrekte Indtryks Skyld synes at burde have været ikke saa lidt længere. Hvor vidt Bogen virkelig eigner sig som Hjælpemiddel til den kirkehistoriske Undervisning, er det umuligt at sige, før man har benyttet den baade een og to Gange; det første Bind, jeg har benyttet i det nys afsluttede Skoleaar, blev ikke den Hjælp, jeg havde ventet; men det er maaske lige saa meget min egen eller Elevernes Skyld som Bogens; Eleverne fandt, den var kedelig, og vilde langt hellere have andre religiøse eller moralske Spørgsmaal fremdraget. Til Hjemmelæsning for enhver religiøst-historisk interesseret, synes Bogen sig vel egnet; den vil sikkert give mangan saadan Lyst til at lære noget mere at kende.

N. H.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Ved de nys afsluttede Eksaminer ved St. Knuds Skole i Stenosgade bestod 6 Elever Realeksamen og 10 Elever Mellemskoleeksamen. — Hos St. Josefssøstrene paa Østerbrogade har 10 Elever bestaaet Præliminæreksamen, deraf de 6 med over 100 Points og

1 endogsaa med Udmærkelse. Prinsesse Margrethe gjorde Skolen den Ære ved Afslutningsfesten den 6. Juli at uddede Præmierne, medens Hr. Pastor Braun holdt en smuk Tale til de unge, i hvilken han erindrede om, at Dagen var en herlig Mindedag for Danskerne, paa hvilken vi havde vundet en stor Sejr — ligeledes de unge Piger, der saa godt havde bestaaet deres Eksamen, til hvilken han hjertelig lykønskede dem.

Ordrup. St. Andreas Kollegium holdt Lørdag den 7. Juli sin aarlige Slutningshøjtidelighed, ved hvilken Præmier uddeltes og Eksamensbeviser udleveredes til 5 Studenter (3 af klassisk, 2 af mathematisk Retning), til 9 Realister og til 16 Elever, som havde bestaaet Mellemkoleeksamen.

Sverige. Den 7. Juli var det 25 Aar siden, at St. Elisabeths søstre i Gevle begyndte deres Virksomhed i Sygeplejens og Barmhjertighedens Tjeneste. Det var den daværende Sognepræst i Gevle, Pastor Bernhard Stolberg (Sønnesøn af den bekendte tyske Konvertit, Digteren Grev F. L. Stolberg), som indkaldte Søstrene til Byen. Den første Forstanderinde var Søster Adelharda Tischler, som i Aaret 1895 efterfulgtes af Søster Olga Dittmer, som virkede der til sin Død 1913. Den nuværende Forstanderinde er Søster Gavina Teuber. For Øjeblikket arbejder kun fem Søstre i Gevle. Søster Lioba, som har virket her med stor Troskab i 16 Aar, maatte desværre i Fjor paa Grund af Sygdom trække sig tilbage til Søstrenes Sygehjem i Stockholm. Saa vel i Gevle som overalt, hvor de arbejder, har Søstrene vundet baade Patienters og Lægers Tillid for deres pligtro, uegennyttige og opofrende Virksomhed.

Kollekten af Peterspenge den 1. Juli.

Aakirkeby.....	4,00	Amalievej.....	10,00
Aalborg.....	11,00	Klosterkirken.....	10,70
Aarhus.....	21,40	Østerbrogade 7 C.....	2,20
Esbjerg.....	5,20	Køge.....	12,00
Fredericia.....	18,25	Nakskov.....	19,00
Helsingør.....	28,50	Nyborg.....	4,00
Holbæk.....	24,00	Nykøbing F.....	19,00
Horsens.....	27,00	Næstved.....	4,00
Kolding.....	6,50	Odense.....	25,00
København:		Randers.....	5,82
St. Ansgar.....	65,45	Ringsted.....	18,25
Rosenkranskirken.....	54,00	Roskilde.....	18,20
St. Annæ.....	18,25	Rønne.....	2,85
St. Andreas.....	45,87	Silkeborg.....	20,00
St. Knud.....	10,00	Slagelse.....	15,15
St. Josef.....	38,82	Svendborg.....	5,25
Jesu Hjerte.....	74,47	Vejle.....	5,25
Immaculata.....	27,40		
			Ialt: 677,68

Liste over de til Feriebørnene indkomne Bidrag.

Vincentstf., Amager	10,00	Hr. & Fru B.....	5,00
» Bredgade	20,00	Modtaget af en Herre i	
» Frederiksberg	10,00	Rosenkranskirken	5,00
» Nørrebro	30,00	Alma	1,00
» Ordrup	20,00	En livsglad	1,00
Hr. Pastor Braun	60,00	Frk. E. N.....	5,00
Moder Suzanne	17,00	Røde Kors Søster.....	5,00
Søster Stanislaus, Nørreb. .	25,00	En Moder.....	10,00
Søster Adrienne, Fredb. .	75,00	Fru H. L.....	2,00
Portneren i Stenosgade ..	34,00	Anonymt fra Chartottenl. .	20,00
Nr. 48.....	25,00	Sparebøssen	9,23
Peter	14,00	Hr. M.....	5,00
G.....	30,00	Ubekendt	5,00
G. E. H.....	5,00	D. E. Hellebæk	10,00
Fru W. G.....	10,00		
Hr. & Fru N.....	5,00		
			Kr. 473,23

Afsluttet Regnskab vil følge, naar Ferien er forbi.

Martha Hansen.

Sommervejser for tilreisende.

(Katholske Seværdigheder i København.)

St. Annæ Kirke, Kloster og Skole paa Amager.
 St. Elisabeths Hospital paa Amager.
 Mariahemmet og St. Knuds Kapel i Vestervoldgade.
 St. Ansgars Kirke i Bredgade.
 St. Ansgars Skoler i Bredgade.
 Rosenkranskirken og Skolerne i Boyesgade.
 Fransk Skole i Frederiksberg Allé.
 Jesu Hjertes Kirke i Stenosgade.
 St. Knuds Skole i Stenosgade.
 Katholsk Boghandel paa Vesterbro:
 Klosteret paa Amalievej.
 Klosteret paa Kastanievej.
 Fransk Skole paa Østerbrogade.
 Kirke og Kloster paa Jagtvejen.
 St. Josefs Kirke og Hospital i Griffenfeldtsgade.
 Sakramentskirken med Skole paa Nørrebrogade.
 Seminariet paa Strandvejen 91.
 St. Andreas Kirke og Kollegium i Ordrup.
 Den franske Skole i Ordrup.

Mariakongregationen for Ynglinge holder *Fælleskommunion* Søndag den 15. ds. Kl. 8¹/₂ i Jesu Hjertes Kirke.

St. Knuds Skole begynder det ny Skoleaar Onsdag den 22. Aug. — Katholske Forældre, som ønsker at sikre sig Optagelse af deres Barn (navnlig i 1. Kl.), maa indmelde det snarest muligt.

Tak til Hr. Redemester Olsen for Bogen: Helveg: De danske Domkapitler, skænket til Redaktions-Bibliotheket.

Hjertelig Tak for alle udtalte gode Ønsker i Anledning af Sakramentskirkens Konsekration og det nye Sogns Oprettelse. Vi haaber fremdeles at blive mindet i Bøn af alle Venner baade i og udenfor Sognet.

København N., 10.—7.—17.

A. Neuvel. F. Ronge.

Kirkelig Kalender.

15. Juli 7. Søndag efter Pintse.	22. Juli 8. Søndag efter Pintse.
16. — M. Karmel-Skapularfest.	23. — M. Apollinaris, Biskop og Martyr.
17. — Ti. Alexius, Bekender.	24. — Ti. Vigiliedag,
18. — O. Camillus af Lellis, Bekender.	25. — O. Jacobus den Ældre, Apostel.
19. — To. Vincents af Paula, Bekender.	26. — To. Anna, Jomfru Marias Moder.
20. — F. Hieronymus Æmiliani, Bekender.	27. — F. Pantaleon, Martyr.
21. — L. Marias Officium.	28. — L. Nazarius m. fl., Martyrer.

Sakramentskirken.

Søn- og Helligdage: Stille Messe Kl. 8, Højmesse med Prædiken Kl. 10, Andagt Kl. 6. Paa Hverdage er der stille Messe Kl. 8.

St. Knuds Kapel. Mariabørnskongr. af den ubesm. Undf. holder Fælleskommunion Søndag d. 15. Juli Kl. 7 Morgen og offentligt Møde Onsdag d. 18. Juli Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften.

Vincentskonferensernes tredje Generalmøde

holdes Søndag d. 22. Juli paa St. Andreas Kollegiet Kl. 6 Efterm. med Tilslutning til Velsignelsen i St. Andreas Kirke Kl. 7. Medlemmerne, baade aktive og passive, opfordres indtrængende til talrig Deltagelse, ligesom det forventes, at saa vidt muligt alle vil indfinde sig i deres respektive Sognekirker til Fælleskommunionen om Morgenen i Anledning af den h. Vincents' Fest.

Tak. Fra X. indkom der en Gave paa 50 Kr. til Kirkekorfondet med følgende Ord: Som Paaskønnelse af St. Ansgars Kirkers Ydelser og som Opmuntring til dets fortsatte nidkære Virksomhed. *Vivant sequentes!* Giveren bedes modtage en hjertelig Tak.

P. v. Kettenburg.

Udkommet er paa Schönbergs Forlag og faas i alle Boglader:

Niels Hansen: Vore Helgener.

(VIII + 200 Sider. 35 Billeder. Pris 3 Kr.)

Med Omslagstejning af Sofie Holten.

1) Ansgar. 2) Thøger. 3) Aasvard. 4) Knud den Hellige. 5) Jon af Holar. 6) Karl den Gode. 7) Knud Lavard. 8) Keld fra Viborg. 9) Torlak af Skaalholt. 10) Vilhelm. 11) Villehad. Tillæg. 1) Henrik fra Vitskøl. 2) Margrethe af Roskilde. 3) Niels fra Aarhus. 4) Ærkebiskop Eskil. 5) Ærkebiskop Anders Suneson. 6) Gudmund af Holar. 7) Erik Plovpenning. 8) Margrethe, Christiærns Datter. 9) Jacobus Daciaus.

Tegn Abonnement paa

Pastor Steidls nye, store Bog om Knud den Hellige.

Udkommer i ca. 10 Hæfter à 50 Øre. Subskribentsamlere faar 1 Frieksemplar paa 10 Indmeldelser.

Katholsk Boghandel, Stenogade 3 B.

Vor kære Mand og Fader, Assistent ved Statsbanerne,
Heinrich Holler, døde i Dag.

Charlottenl. d. 11. Juli 1917.

Paa Børns og egne Vegne.

Kathinka Holler, f. Brüel.

Begravelsen foregaar Søndag d. 15. Juli Kl. 3 fra St. Andreas Kirke, Ordrupshøj, til Ordrup Kirkegaard.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Bogladere og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2 S. o. G. 1—4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4—6.

Nr. 29.

Søndag den 22. Juli.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Gutvalla Kloster. — En protestantisk Kritik af Reformationen. — Brudstykker. — Nye Bøger. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Roskilde. Helsingør. Odense. Sverige. Frankrig. Rom. Italien. — Brevkasse. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

367.

St. Marie Magdalenes Fest.

Landet i Juli 1917.

Kære Ven!

Til den hellige Marie Magdalenes Fest paa Søndag vil jeg gerne sende dig en lille Hilsen, fordi vi to fra Børn af har holdt saa meget af hende. Jeg husker endnu, da vi var sammen i Besøg hos min gamle Onkel; paa Middagsbordet stod der en mægtig Frugtskaal af Alabast, og de voksne lo ad os, fordi vi spurgte, om det var saadan en, Marie Magdalene havde slaaet i Stykker, da hun salvede Frelseren! Siden hen, da jeg studerede Arkæologi, blev jeg belært om, at hendes Krukke havde været en saakaldt Alabastron (ikke nødvendigvis af Alabast), en pæreformet Beholder med snæver Hals; Salven hældtes flydende deri, men stivnede saa, og derfor maatte Halsen slaas over eller Krukken sønderbrydes, naar man vilde bruge Salven.

Ja, hvem der blot altid havde Maries Salvekrukke ved Haanden — figurligt talt! Hvor gaar vi Mennesker dog rundt med en lille, modbydelig Edderflaske i Stedet! Hvor forbitrer vi ikke tit vore Medmenneskers Liv ved et

ondskabsfuldt Ord sagt bag deres Ryg, en tankeløs Kritik af en Handling, vi ikke forstaar — og saa Misundelsens ætsende Giftdraaber! Min Moder plejede altid at sige om de ubetænksomme og ukærlige Ord, at selv om man bag-efter fortryder dem, saa kan man i de færreste Tilfælde indhente dem, »om man saa kørte med fire« for at naa dem igen.

Nej, maa jeg bede om Marie Magdalenes Salvekrukke! En af de allerkosteligste Draaber, den indeholder, det er det lille Ord *Om Forladelse* — aa, lad os sige det! Hvor kan det dog være, at det synes saa svært at faa det Ord over Læberne? Der er dog intet, der læger det Saar, vi slog, som det lille Ord, naar vi ærligt og ydmygt kommer med det.

Og saa er der *Taknemmelighedens Salve* — hvorfor er vi dog saa gerrige paa den i det daglige Liv? Ja, der er saa mange Ting, som Hjemmets Medlemmer gør for hverandre, fordi det er en Pligt — ja vel; men naar endog-saa Gud giver Naadeløn for et Bæger koldt Vand, skulde vi saa dog ikke ogsaa vise vor Taknemmelighed for saa mange smaa Kærlighedstjenester, som vore nærmeste øver imod os? Har f. Eks. Husmoderen staaet og slidt i Køkkenet og sætter sig træt til Bords, saa lad dog i det mindste et lille Smil, en lille Smule Taknemmelighed være som Salve, der borttager Trætheden fra hendes Sind! Og det er kun et af tusinde Tilfælde.

Synes du ikke, at naar vi tænker os om, er der usigelig mange Slags Salve, vi kun gør altfor lidt Brug af? For blot at nævne endnu een — maaske den bedste — *Forstaelsens Salve*. Den er sammensat af lige Dele Kærlighed og Medfølelse, og det er utroligt, hvad Lægedom den kan bringe til et stakkels sygt og forpint Sind.

Ja, nu vil jeg af Hjertet bede for dig, at vor kære St. Marie Magdalene vil skænke dig megen og saare kostelig Salve, og at du maa bruge den rigeligt og rundeligt! Bed du om det samme for mig!

Din hengivne Ven X.

Gutvalla Kloster.

(Sluttet.)

I maj 1487 besøgte kong Hans Visby på hyldingsrejse og gav da Gutvalla værnebrev. Men samme år overgav lensmanden på Gotland og Øland, den fromme Ivar Axelsen Thott, på kongens vegne Øland til Sten Sture d. ældre, og stolende på det kgl. værnebrev skrev abbed Johannes i januar 1491 til kongen med klage over, at i to år havde Sten hindret klostret i at nyde godt af sine gårde derovre. I brevet bedes kongen »værdiges at skrive for os fattige personer til hr. Sten Sture om vort gods, som vi har på Øland i Højby sogn, hvilket han har hindret for os fattige brødre i to år, og være os dermed behjælpelig.« Wallin⁶⁾ mener, det er for yderligere at understrege konventets fattigdom, at han har benyttet et lille uafpudset stykke papir. Om resultatet forlyder intet. Snart efter må dette være konfiskeret og således gået tabt. Kongsgården Horn og landsbyerne Munkegård og Munketorp i øens nordlige del angiver endnu klostergodsets beliggenhed.

Da Johannes Hustede nedlagde sit embede for at ende sine dage i Nydala, hvorfra han så antagelig var kommet, blev Johannes Bonsack abbed og findes første gang nævnt i 1514. Han voldte biskop Johannes af Reval vanskeligheder ved i februar 1517 at indgå til kong Kristiern II med forslag om at få klostrets estiske godser lagt til bispestolen: »Godserne ligger langt borte fra klostret, men nær ved vort bispebords godser, så det vilde være os svært bekvemt og nyttigt, og for klostret måske ikke så meget stort tab, om de af Eders majestæt henlagdes til Os og indlemmedes i det.« Han vedlagde fuldstændigt udkast til et brev, han bad kongen sende til paven, Leo den X, i hvilket han på første plads angav, at godsforøgelsen var nødvendig, forat bispesædet kunde modstå de skismatiske russeres indfald. Men kongen sendte ikke brevet og indgik ikke heller på forslaget, da højmasteren Albrecht af Brandenburg i 1519 støttede det, ved hvilken lejlighed denne dog taler om et »klosterjomfruerne i Visby« (altså Solberga) tilhørende gods, så han må have forvekslet Solberga med Gutvalla.

⁶⁾ Gothl. saml. I 146.

I sit brev til Kristiern II taler biskoppen iøvrigt ilde om munkene derovre, men da det for ham gjaldt om at få kongen på sin side, er hans udsagn lidet tilforladeligt. At de dog på ét punkt var veget ud fra kristeligt standpunkt ved at læmpe sig efter tidens og egnens brug, ses af, at de i 1468 købte en familie med børn og deres efterkommere og i 1505 afhændede to livegne brødre med 8 børn samt en ugift mand.⁷⁾ Det er så meget underligere, som der i mangfoldige af de testamenter, læge godsejere udstedte til Cisterciereklostre i Sverige, findes frigivelse af trælle i allerede hele 13. årh.; i en del af Sverige afskaffedes trældommen 1335.

Abbed Johannes rejste for sikkerheds skyld til København og indgik her d. 4. oktober 1519 et mageskifte med kongen: Estlandsbesiddelsene mod ikke nærmere fastsat gods i Skåne. Som grund anfører han, at »klostret ofte har måttet undvære den rente og rettighed, som det skulde have af gårdene,« hvad der stemmer med biskop Johannes' ord i fornævnte brev: »konventet lader indsamle uvisse årlige frugter« af de estlandske ejendomme. Kristiern II tog imod besiddelserne, hvilke Søren Norby under 25. september s. år havde rådet ham til at beslaglægge — »dem kan Eders nåde selv tage til Eder« — og sendte straks en bestyrer Steffen Frese derover. Men Gutvalla fik ingenting istedet, og Fredrik I bortforlenede det hele d. 27. maj 1528.

Hvor når klostret konfiskeredes og konventet ophørte, er ubekendt. Abbeden var i 1523 ikke længere i klostret, men var landsbysognepræst i nærheden; han levede endnu i 1547. På Frederik I.s vegne erklærede hans statholder, Henrik Rosenkranz, 1. maj 1531 overfor Visby borgere, at Romekloster med tilbehør nu var krongods; det bortforpagtedes siden.

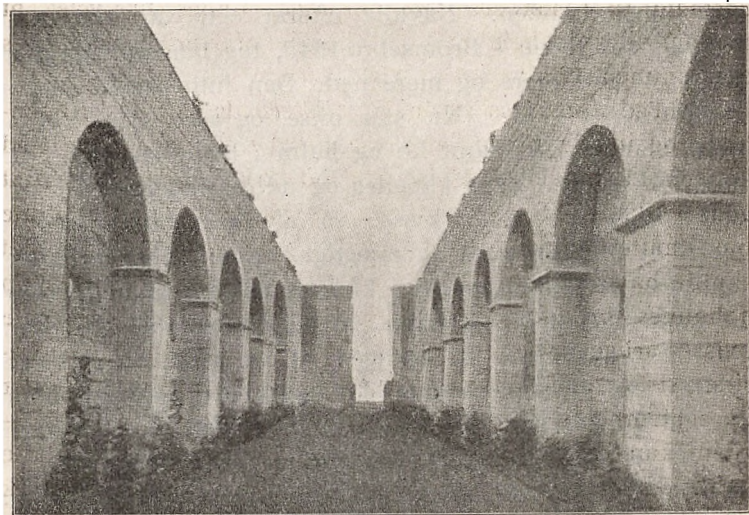
Endnu en gang hører vi dog om Ruma kloster, idet Kristian III i sommeren 1549 skriver til abbed Niels Jespersen af Sorø⁸⁾, at han »straks skal sende nogle lærde og

⁷⁾ Bunge & Toll, Brieflade I no 270; Lindstrøm, Anteckninger II. 236. Da de hedenske preussere i 1234 overfaldt cistercienserklostret Oliva, dræbte de bl. a. 34 af dets livegne.

⁸⁾ Rigsarkivet, „Tegnelser over alle lande“ III 1549—51 fol. 73 b.

forstandige brødre fra klostret dér til Roms kloster på Gulland — det vil jo nok sige luthersksindede munke, som kunde prædike og forrette tjeneste på øen.

Af kirken findes tilstrækkeligt bevaret til, at den kan ses at have været 45 m lang, udvendigt mål, og tvært overfor koret en 27 m bred, treskibet kirke, i det hovedsagelige af form som Alvastra, altså også uden tårn. Østenden var lige afskåren og havde tre smalle, høje vinduer; på hver side af koret var to småkapper, hvert med

Ruin af Gutvalla Kloster.

buet apsis og et lille rundbuet vindue. De kvadratiskformede piller, der skilte skibene, var næsten 5 m i omfang. Det hele var af hugget, marmoragtig sandsten, nøjagtigt og kunstigt, yderst solidt arbejde. Til sydsiden støttede sig den på hver led 30 m lange korsgang, i hvis østre hjørne en dør for kormunkene førte ind til deres plads i skibets østre ende, medens en anden i vesthjørnet førte ind til den altid for lægbrødrene bestemte nedre del af kirken. Klosterbygningerne var som sædvanlig toetages og skal have været nogle og tredive meter lange og 16—23 meter brede, altså meget store. Ved klostret ligger endnu fem sammenhængende fiskedamme, indtil 283 m lange.

Nær ved klostret opløjedes henimod midten af det 18. århundrede et kobbersignet, som havde tilhørt den

pavelige legat Marinus de Fregeno, der kort efter 1460 også besøgte Gothland i egenskab af Pius II.s afgifts- og almisseindsamler samt afladsuddeler i anledning af pavens påtænkte korstog mod sultan Mohamet II. Ligeledes fandtes et guldscepter, der menes at have hørt til en Mariestatue.⁹⁾

Nogen tid efter klostrets konfiskation blev selve kirken taget i brug til lade og stald, men som Hall siger: »Lykkeligvis har ifjor (1898) ilden befriet den gamle helligdom fra denne profanering«¹⁰⁾, hvad H. Hildebrand dog mener er sket inden branden. Navnlig efterat øen var afstået til Sverige ved freden i Brömsebro 1645, tog landshøvdingerne fat på at rive mere og mere ned. Den lutheranske biskop Wallin skrev 1743: »Nu står okse og asen dér, kør og kalve står nu dér, samt hø og halm i hver en vrå. Thi hele kirken med dens kapeller og udbygninger er nu indelt i båse og rum for kvæg; så af Guds hus er der nu blevet et fuldkomment og prægtigt fæhus.« Han meddeler ligeledes, at midtervinduet i kirkens østgavl er hugget bort til indkøring af hø og halm, at begravellespladsen indenfor korsgangsfløjene er optagen af en lade, og at kirkegården ved kirkens østende blev opgravet til iskælder, hvorved de fundne ben blev smidt ud til vejfyld.¹¹⁾ Lindström — en af de retfærdige moderne svenske historikere — skriver:¹²⁾ »De data, som foreligger om bygningernes skæbne efter den katolske tid, yder sørgelige bidrag til vandalismens historie hos os, og så meget sørgeligere, som den har tiltaget i voldsomhed og hensynsløshed, jo mere den har nærmet sig vore dage, indtil den nu, da det snart er for sent, er stoppet ved myndighedernes indgriben.«

Som et minde om munkenes foretagsomhed står endnu en bro, Högbro, anselig bygget af store hugne sten over en lavning i terrænet.

⁹⁾ Wallin Gothländska samlingar I, pag. 139 og 58.

¹⁰⁾ Kännedom, pag. 83.

¹¹⁾ Gothl. saml. I, pag. 62.

¹²⁾ Anteckningar om Gotlands medeltid II, pag. 197.

En protestantisk Kritik af Reformationen.

Flensborg Avis, der siden Redaktør Jessens Dage altid har udmærket sig ved sin venlige Holdning overfor den katholske Kirke, bragte den 6. Juli følgende interessante Artikel:

»Spyd og Nagler, d. v. s. Stridssætninger mod vor Tids Fejltagelser og Forvirringer« kalder Pastor K. Hansen i Kropp 95 Sætninger, som han har offentliggjort i »Kirchen- und Schulbatt«. Her angives en Del af disse:

2) Protestantismen har ingen Grund til at fejre Jubilæum, men nok til at gøre Bod i Sæk og Aske.

3) Den i Aaret 1517 begyndende Reformationsbevægelse har givet Stødet til meget godt, men var endnu mere Foranledningen til meget daarligt, eller med andre Ord: Den har uddrevet en Djævel, men har ladet syv andre og værre komme ind.

4) Reformationen kan med Ret og Føje kaldes en Deformation, da dens velmente Bestræbelser for en stor Del er mislykkede.

5) En Reformation af den gamle Kirke var nødvendig dengang, men det, der er sket, er forfejlet.

12) Den eneste ideelle Magt, som i vore Dage har Indflydelse paa Folkelivet, er den romerske Kirke, fordi den er katholsk.

13) Den nuværende Protestantismes Kendetegn er: Massefrafald og enkelte troende Kredse og Individuer; almindelig Vantro og en Rest af troende; almindelig Død og enkelte Livsgnister.

27) At anse den hellige Skrift for den eneste Erkendelseskilde og Norm er ensidigt.

28) Den rette Norm er Kirkens levende Overlevering, hvis hovedsagelige Bestanddel rigtignok er den hellige Skrift.

29) Vor Viden om, hvilke Bøger der hører til den hellige Kanon, har vi ved den gamle Kirkes Afgørelse og Overlevering. Vi kunde, som den hellige Augustin siger, ikke tro Evangeliet, hvis Kirken ikke havde bevidnet overfor os, hvad der i det hele taget er Evangelium.

30) At Børn døbes, sker paa Kirkens og ikke paa Skriftens Autoritet.

31) At Søndagen og ikke den gammeltestamentlige Sabbath fejres, er ikke krævet i Skriften, men er en af Kirkens Indretninger.

32) Ordningen af Kirkens Højtider, af Gudstjenesten, Ceremonivæsenet og meget andet er kirkelig Overlevering og ikke Skriftens Lære.

33) Endogsaa de til daglig brugte Udtryk Treenighed, Sakrament osv. findes ikke i Skriften.

39) Kirken som den synlige Del af Guds Rige i Verden (om end ikke af Verden) trænger til en synlig Repræsentation og Førelse.

40) Den biskoppelige Forfatning er i Overensstemmelse med Oldtidens Aand og den hellige Skrift.

51) Med Pietismens Opstaaen begyndte den lutherske Kirkes sørgelige Forfald.

58) Det er i og for sig modsigende, at Hyrderne vælges af Faarene; den Maade, Præstevalgene sker paa i vore Dage, er tit foragtelig.

60) Det er i Modstrid med alle kristelige og katholske Grundsætninger, at gejstlige i Krigstider tages fra deres Embeder for at gøre Vaabentjeneste.

61) Ligbrændingen er en fuldstændig hedensk Skik, som er i Modstrid med den kristelige Følelse.

62) Kirkens Adskillelse fra Staten maa ikke tilstræbes; thi begge er gensidig henviste til hinanden.

63) Kirken maa have større Maal af Bevægelsesfrihed end hidtil, maa i det mindste være i Stand til selv at ordne sine indre Anliggender.

64) Det er forkert, at Skolevæsenet er blevet en Stats sag.

70) Munkevæsenet har, bortset fra senere Udartninger og Misbrug, været en god Indretning inden for Kirken, og man burde blandt Protestanterne tænke paa at forny det.

71) Præsternes Cølibat skulde man ikke forkaste og heller ikke fremtvinge, men nok anbefale, som Apostelen gør det i 1. Kor. Kap. 7.

Brudstykker.

19. I *Plovfuren* fandtes i Fjor følgende forbløffende Efterretning: Mange ulykkelige Mennesker er henvist til Prostitutionen som Hjælp til at bjerge Føden i deres ellers saa glædesløse Tilværelse. Som et af de mest graverende Eksempler i den Retning kan nævnes, at det blev opdaget, at det britiske Bibelselskab betalte sine kvindelige Bogbindersker saa daarligt, at en hel Del af disse maatte ernære sig ved Prostitution.

20. Under den franske Revolution hændte det, at et større Antal katholske Adelsmænd blev kastet i Fængsel, hvor de ventede Døden. Dødsdommen blev fældet over dem alle; kun de, der ikke var fyldt 16 Aar, da de gjorde

fælles Søg med Emigranterne, blev undtaget. Blandt Fangerne befandt sig en ung Adelsmand ved Navn Chevalier de Volude. Hans Venner trængte ind paa ham, at han skulde angive sin Alder nogle Maaneder yngre, end han i Virkeligheden var. Men den unge Mand spurgte sin Onkel: »Tror De, det er værd at leve paa Sandhedens Bekostning?« »Det er bedre at dø end at frelse Livet ved en Løgn,« lød Svaret. Og kort efter gik Onkelen og Neveuen ved Siden af hinanden til Retterstedet, den første barfodet for at efterligne vor Herre i hans hellige Lidelse. — En af de republikanske Kommissærer blev rørt ved Synet af en anden ung Mand og foreslog ham det samme Middel til at frelse Livet, idet han sagde: »De er meget ung, De kan ikke have været 16 Aar gammel, dengang De sluttede Dem til Emigranterne.« »Jo, min Herre«, svarede han, »jeg var fyldt 16 Aar; jeg kan ikke frelse mit Liv ved at sige en Løgn.« Han var 16 Aar og 4 Maaneder gammel.

(sr. Efter *The Ecclesiastical Bulletin of Roseau*).

Nye Bøger.

K. Kjelstrup: Er det sandt? (Porsgrund. 1917.)

Nr. 2 af de ganske smaa Piécer, der under Titelen »Smaaskrifter til Sandhetens Forsvar« af og til udsendes, er i disse Dage tilstillet Ugebladet. (Nr. 1 var vistnok Hofjægermester Garth-Grüners »Hvorfor jeg blev katolik«.) I denne, som hedder »Er det sandt?«, gør Pastor Kjelstrup kort, klart og jævnt Rede for tre Fejltagelser: at Bibelen i Middelalderen var fastlænket for at hindre Folk i at læse den, at Gudstjenesten foregaar paa Latin for at holde Folk i Uvidenhed om, hvad der sker, og at den katholske Gudstjeneste er udvortes Ceremonivæsen. Bogen er akkurat ikke længere, end at man tør antage, at Folk i al Almindelighed vil gøre sig den Ulejlighed at læse den, naar de faar den i Hænde.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. I Søndags den 15. ds., første Gang Sakramentskirkens Menighed var samlet til Søndagsgudstjeneste i deres ny smukke Kirke, foretog Hr. Pastor *Neuvel* i Følge den højærværdigste Biskops Ønske den rituelle

Indsættelse af Pastor *Ronge* som Sognepræst ved Kirken. Ceremonien fandt Sted i Forbindelse med Højmessen. Ved Kirkens Indgang overrakte Pastoren Kirkens Nøgler til Sognepræsten, hvorefter denne blev ført op til Alteret for dér at faa betroet Nøglen til Tabernaklet, efter at en Kopi af Kaldsbrevet var bleven oplæst. Ved Skriftestolen blev Sognepræsten iført den violette Stola og fra den provisoriske Prædikestol oplæstes, som foreskrevet er, Evangeliet om den gode Hyrde. Derpaa prædikede den nye Sognepræst over Søndagens Evangelium, idet han sammenlignede den ny Menighed med et nyplantet Træ eller en nyplantet Frugtplantage, af hvilken det nu ogsaa forventedes, at den vilde bære gode Frugter, og opfordrede til Slutning Menigheden til under det hellige Messeoffer at bede baade for den selv og dens Præst om Udholdenhedens Naadegave, for at alle de, som paa den ene eller den anden Maade havde hidraget til at gøre det muligt for dem at samles i saa smukt et Gudshus, virkelig ogsaa maatte faa Glæde deraf, maatte faa Frugter at se af alt det Arbejde og alle de Anstrengelser, der er nedlagt i dette Foretagende, men fremfor alt for, at selve den himmelske Vingaardsmand en Gang til Høstens Tid maatte kunne glæde sig ved at sanke Frugt i rigeligt Maal ogsaa i den Del af hans Vingaard. — Efter Højmessen, som blev holdt af Hr. Pastor Neuvel, blev der sunget *Te Deum* og meddelt sakramental Velsignelse. Til Slutning henvendte Hr. Pastor Neuvel ogsaa et Par opmuntrende Ord til Menigheden, som fyldte hele Kirken, og udtalte Haabet om, at den ny Kirke, som var bygget til Guds Ære og til Sjælenes Frelse, ogsaa virkelig maatte opfylde denne sin Bestemmelse fra nu af og langt ind i kommende Tider. — Et nydannet Kor under Hr. *Hussons* Ledelse udførte en smuk Koralmesse. Efter Ferien er det Meningen at lade Skolebørnene synge med og efterhaanden maaske hele Menigheden. N.

Roskilde. En uhyggelig Brand har Natten mellem Fredag d. 13. og Lørdag d. 14. Juli hjemsøgt St. Maria Hospitalets Vaskeri og anrettet megen Ødelæggelse der. Roskilde Dagblad bringer en meget dramatisk Skildring, af hvilken vi her tillader os at meddele det væsentlige. — Det var vanskeligt, da Ilden lidt over 11 Aften var udbrudt, at slippe ind i Hospitalets Have. Politimænd vogtede Indgangene, og kun de, der havde Ærinde, fik Adgang. 30 Soldater af 3. Divisions Korporalskole under Sergent J. A. Sørensen kom løbende. Søstrene med deres hvide Hovedbeklædninger, nogle Folk, som var kommet før Politiet og straks havde hjulpet med, da Ilden opdagedes, var tillige med Brandfolkene og Politiet de eneste i Haven. Som et mægtigt St. Hans Baal saa Branden ud.

Der rørte sig ikke en Vind, og Flammerne steg lige til Vejrs op imod den dybblaa Sommernatshimmel. Kl. var over 12, da Brandvæsnet kom, og saa kunde man endda ikke faa lukket op for Vandet straks. Ilden opstod i det nordvestlige Hjørne af Vaskeribygningens øverste Etage, hvor Søster Collet sov sammen med tre andre Søstre og en blind Pige. I et Øjeblik var Søstrene oppe, parat til at tage Kampen op med Ilden. Søstrene kastede Vand paa Flammetungerne, der dog kun slikkede vildere og vildere op ad det lille Køkkens Vægge. Der blev sendt Bud til Portner Bech, som ogsaa straks tog Affære. Portner Bech bor i en Pavillon, Montfort, hvor gamle svage-lige Mennesker nyder godt af Søstrenes omhyggelige Om-sorg. Her bor dog ogsaa Pensionærer og Gæster. Blandt de, der for Tiden bebor Montfort, kan nævnes Arkitekt Brummers Moder og Søster og den gamle Fru Bendixen. Hun maatte bæres ud. Portner Bech er en Mand, der har oplevet meget, og som er anlagt for det praktiske. Det var ham, der fik tilkaldt Politi og Brandvæsen, og nu organiserede han Redningsarbejdet paa Montfort. Der er ingen Tvivl om, at Overraskelsen hos de gamle Mennesker var stor, da de pludselig følte sig omslyngede af kraftige Arme, der rev dem ud af deres søde Søvn, og paa hvilke de i Natdragten — saaledes som de sov — blev baaret gennem Hospitalets Have over paa Sygestuerne. Og Bech sørgede selvfølgelig for sin Kone og Børnene, der tillige med Bechs Ejendele fik Plads hos Hr. Pugdal-Sørensen. Det brændte lystigt og lige op. Brandvæsnet var endnu Kl. 12 ikke kommet i Gang med at slukke. Vandposten vilde ikke give Vand. Søster Alfons stod rystende af Nervøsitet og saa paa det. — Det brænder af som en tør Tændstik, sagde hun. Og mon det ikke breder sig baade til Skole og Montfort? I Virkeligheden var man i dette Øjeblik afhængig af Vejrets Luner. Det mindste Vindpust — og de øvrige højst værdifulde Bygninger var blevet Luernes Rov. I den østlige Del af Vaskeriet, længst borte fra Ilden fortsattes Redningsarbejdet med uformindsket Kraft. Her bor nogle Piger, og den gamle Gartner Hansen har ogsaa her sin Bolig. Mange villige Hænder hjalp til med at bringe Pigernes Ejendele i Sikkerhed. Og de blev mere og mere ivrige. — Kunde De ikke ogsaa tage de to Skabe! sagde de og pegede paa et Par mægtige Skabe. Men Redningsmændene betakkede sig dog. Ilden var nu lige henne over Hovederne paa dem. Det skulde de ikke have noget af. I Spidsen for en lille frivillig Trop slæbte en Bryggeridirektør den gamle Gartneres Ejendele ud af den brændende Bygning. Bord, Seng, Skab o. s. v. — Men kunde De ikke redde min Reol? bad han. — Jo, sagde

Hr. Fang og tog et Kæmpetag, saa Søm og det hele, hvormed Reolen var gjort fast, røg ud af Væggen. — Her er den! — Klokken var nu henimod 12¹/₂, og Vandet begyndte at syde i Baalet. Det syntes dog sandt at sige ingen Virkning at gøre. Man besluttede at anvende al Paa-passelighed for Montfort, at Ilden ikke skulde springe derover. En Stige blev rejst til den østre Gavl, og Brandmand Sørensen kravlede derop for at kæmpe med Ilden, der nu i brede Tunger slikkede ud af og under Taget. Pludselig standser Vandtilførslen. Sørensen kigger paa Slangen, alt medens Ilden stadig med Graadighed slikker imod Stigen under det Trin, hvorpaa han staar. — Pas paa deroppe, at Stigen ikke brænder over! raabte vi. Det saa højest uhyggelig ud. Nedefra raabte Brandinspektør Schledermann: — Der er en Sten i Røret! Kort efter straaled Vandet atter ud. Stigen fik sig en Douche, og Slukningsarbejdet fortsattes. Inden Kl. 1¹/₂ var Branden saa godt som slukket. Da var hele øverste Etage brændt. Her ligger Ledningerne til Vaskeriets Maskiner, som altsaa ogsaa delvis ødelagdes. Søstrene havde paa Pulterkåmrene liggende en Mængde Madresser, Sengetøj o. a., som var indkøbt i Krigens Begyndelse for det Tilfælde, at man pludselig skulde faa militær Indkvartering. Alt dette samt Søstrenes Ejendele, Klæder o. a. blev Rov for Ilden. I Vaskeriet laa haade det rene Tøj og det, der var bragt derover til Vask — altsaa for 2 Uger. En stor Del af det er dels brændt, dels ødelagt af det nedsivende Vand. Om Ildens Opstaaen kan endnu intet med Sikkerhed siges. Der havde ikke været Ild paa Kedlen siden i Tirsdags, forklarer Hr. Bech, og han var i Tirsdags Aftes ovre og overbeviste sig selv om, at Fyret var slukket. Forøvrigt opstod Ilden ret ubegribeligt der oppe under Taget, hvor Fyret jo ingen Følere kan sende. Søstrene ved intet. De er optaget af dette ene: Hvis Søster Collet bare 10 Minuter senere havde opdaget Branden, saa var vi alle indbrændt . . . Løsøret var forsikret i Nye danske Brandforsikring (70.000 Kr. for hele Hospitalet). Det er dog kun for faa Tusinde Kroner, der er brændt her. Bygninger og Maskiner var forsikret i Købstædernes alm. Brandforsikring.

Helsingør. Den højærværdigste Biskop ankom hertil Torsdag den 12. Juli for at meddele Firmelsens h. Sakramente den paafølgende Søndag d. 15. Juli. Kl. 9 blev Biskoppen i Procession ført fra Præsteboligen til Kapellet, som var festligt smykket med Grønt og Blomster, og hvor en talrig Forsamling havde givet Møde for at overvære den højtidelige Handling. Hans Højærværdighed læste den h. Messe assisteret af Stedets Præster og holdt derefter med sædvanlig Kraft en belærende Tale om Firmelsens

Indstiftelse, Nødvendighed og Virkninger. Det var ikke uden at blive rørt, at vi hørte Biskoppen først paakalde Mindet om to kære afdøde: Hr. Kateket Mads Jensen, som i tolv Aar med saa megen Iver og Opofrelse underviste og opdrog Skolebørn og arbejdede for den helsingørske Missions Velfærd og Fremgang, og Søster Margrethe, som ligeledes i et Par Aar arbejdede i Skolen, meget afholdt af sine Elever. Efter Talen udførte Biskoppen den sakramentale Handling. Der blev firmet 3 voksne og 19 Børn. Om Eftermiddagen efter Andagten modtog Biskoppen Skolebørnene i Menighedssalen i Præstegaarden. Først sang alle Børnene en Sang, hvorpaa et af disse traadte frem og paa alles Vegne holdt en lille Tale til Biskoppen, som svarede dem i nogle hjertelige Ord og bagefter gav et Billede af den h. Ansgar, Danmarks første Biskop, til enhver.

Odense (Dalum). I Søndags, den 8. Juli, fandt der paa Dalum Kloster en smuk lille Højtidelighed Sted. Søstrene har ladet opstille et stort Krucifiks i deres Parkanlæg. Krucifikset er omtrent i Legemsstørrelse og er anbragt paa et Egetræskors og rejst paa Højden bagved Klosteret, saa at det kan ses fra Klosteret og af alle dem, som færdes der. Paa ovennævnte Dag blev Krucifikset indviet efter Rituale ved Sognepræsten Jos. Resch i Nærværelse af ikke faa Mennesker, baade Søstre og Husets andre Beboere, Feriebørn og en Del besøgende fra Odense. Efter at »Din Konges Banner drager frem« var sunget, holdt Sognepræsten en kort Tale om Korsets Betydning for hele Menneskeslægten som det Tegn, hvorved vi er bleven forløst, det Tegn, som bringer Trøst og Kraft, og sluttede med at opfordre baade Søstre og Husets andre Beboere til ofte at se op til Krucifikset for der at finde Kraft og Styrke under Livets Kampe og Genvordigheder. Højtideligheden sluttede med Sang og Bøn.

Sverige. Søndag den 15. Juli holdt, som allerede tidligere meddelt her i Bladet, den nyviiede Præst, Hr. Assarson, sin Primitivmesse i den katholske Kirke i Malmö. Ved Levitmessen assisterede Pastor Wessel fra Stockholm som Diakon og Pastor Olrick fra København som Subdiakon. Blandt fremmede Gæster bemærkedes Baron Armfelt fra Kulla. Festprædiken holdtes af Pastor Wessel.

Frankrig. Den reformerte Pastor Soulier holdt for nogle Uger siden Foredrag i Stockholm og udtalte sig ifølge Stockholms Dagblad bl. a. saaledes: De kirkelige Forhold i Frankrig havde medført en forøget religiøs Koncentration og større Inderlighed. Han skildrede flere ledende religiøse Mænd i det nuværende Frankrig og lovpriste, skønt han selv er Protestant, flere af Catholicismens Støtter. Hvad Protestantismen angik, var dens oprindelige Særpræg:

Intellektualisme og Individualisme traadt relativt tilbage. Mærkelig var den Tilnærmelse, der i den senere Tid var sket mellem Kirkerne, som nu befandt sig i Vekselvirkning og Samarbejde. Der havde gjort sig en Dragelse mod Mystik gældende i den reformerte Gudstjeneste. Saaledes havde man ved dem, hvad Tidsforholdene jo lagde nær, optaget Bønnen for de afdøde. Allerede før Krigen havde der fundet Sammenkomster Sted, ved hvilke de forskellige Kirkers Tilhængere havde samlet sig til Diskussion. Taleren sluttede med at fremstille Katholicismen som en Religion i Johannes's Aand, medens Protestantismen hovedsagelig støttede sig paa Paulus. (Den sidste Bemærkning kan maaske lyde ret træffende i nogles Øren, men er dog ren og skær Fantasi.)

Rom. Den Hellige Fader har udsendt en ny Rundskrivelse (Encyclica), dateret den 15. Juni (Jesu Hjertes Fest), i hvilken han fremhæver Betydningen af Prædikenen og giver flere Regler for denne. Ugebladet vil forhaabentlig snart være i Stand til at give Ordlyden af Rundskrivelsen, som formodentlig paa Grund af de højst upaalidelige Postforbindelser endnu ikke er kommet os i Hænde.

Italien. I Domkirken i Pisa beundres i disse Dage et pragtfuldt Tæppe, malet paa piografereret Stof. Arbejdet, der skyldes den danskfødte, katholske Fru *Mimmi Hochreuter-Pantano*, Nièce af afdøde Kunstsamler, Murermester *Frohne*, er ualmindelig fint, baade i Tegning og Udførelse, og er overordentlig rosende omtalt i de italienske Blade. Emnet er taget fra det lauretanske Litani og symboliserer de tre Anraabelser til Guds Moder: »*Virgo prudentissima*« (Du viseste Jomfru), »*Mater creatoris*« (Du Skaberens Moder), »*Regina sanctorum omnium*« (Du alle Helgens Dronning) »bed for os.« Det er efter Bladenes Udsagn lykkedes Kunstnerinden med enkle Midler at finde et baade originalt og overbevisende Udtryk for sin Idé. (Efter *Berl. Tid.*)

Brevkasse.

Kan man uden kirkelig Tilladelse oprette Skoler og der give Undervisning i de sædvanlige Skolefag — baade for Børn og voksne — eller er Skoleundervisning efter Kirkens Bestemmelser underlagt dens Tilsyn og da i hvilket Omfang? abc.

Skoleundervisning er som saadan ikke underkastet Kirkens Tilsyn. Undervisningen i Religion kan dog kun meddeles af den,

der har *missio canonica*, d. v. s., enten er Præst eller har Bemyndigelse af Biskoppen til at give Religionsundervisning. Kristne Forældre har som saadanne naturligvis uden særlig Bemyndigelse baade Ret og Pligt til at lære deres Børn Religionens Sandheder. — At alt, hvad der læres i Skolen, maa være i Overensstemmelse med Kristendommens og Kirkens Grundsætninger, er en Selvfølge.

N. H.

Sakraments sognet.

Sakraments sognet omfatter den Del af København, der begrænses af *Borups Allé* fra Frederikssundsvej til Frederiksberg Grænse ved Grøndalsaaen, *Frederiksbergs Grænse* fra Borups Allé (ved Grøndalsaaen) til St. Jørgens Sø, *Gyldenløvesgade*, *Nørrevoldgade*, *Østervoldgade* til Sølvgade, *Sølvgade* fra Østervoldgade af, *Sortedamssøen* mellem Sølvgade og Blegdamsstræde, *Blegdamsstræde*, *Blegdamsvej* fra Blegdamsstræde til Øster Allé, *Øster Alle*, *Lyngbyvej* til Gentofte Kommunes Grænse, *Københavns Grænse* mellem Lyngbyvej og en *Linie* fra Københavns Grænse ved Utterslev Mose i Retning med og til Borups Allé, saaledes at Utterslev By med Omegn hører med til Sognet.

Endvidere de mellem Frederikssundsvej og Gentofte og Lyngby Kommuner helt eller for største Delen beliggende *Landsogne* udenfor København (Gladsaxe, Herløv, Ballerup o. s. v.) indtil Roskilde katholske Sogns Grænser.

Indtil videre henregnes ogsaa til Sakraments sognet det mellem Rosenkranssognet og Sakraments sognet liggende Areal, blandt andet Husum og Brønshøj med Omegn.

Vincentskonferensernes tredje Generalmøde

holdes Søndag d. 22. Juli paa St. Andreas Kollegiet Kl. 6 Efterm. med Tilslutning til Velsignelsen i St. Andreas Kirke Kl. 7. Medlemmerne, baade aktive og passive, opfordres indtrængende til talrig Deltagelse, ligesom det forventes, at saa vidt muligt alle vil indfinde sig i deres respektive Sognekirker til Fælleskommunionen om Morgenen i Anledning af den h. Vincents' Fest.

Udkommet er paa Schönbergs Forlag og faas i alle Boglader:

Niels Hansen: Vore Helgener.

(VIII + 200 Sider. 35 Billeder. Pris 3 Kr.)

Med Omslagstegning af Sofie Holten.

St. Andreas Kirke. Ordrup. Paa Søndag den 22. ds. har *Mariakongregationen for Mænd* Fælleskommunion i Messen Kl. 7³/₄.

Basar i Helsingør.

St. Vincents søstre i Helsingør agter Søndag d. 29. og Mandag d. 30. Juli at afholde en Basar til Fordel for syge og fattige der i Byen. — Gaver modtages med Tak af Priorinden, Nygade 8.

Kirkelig Kalender.

22. Juli 8. Søndag efter Pintse.	29. Juli. 9. Søndag eft. Pintse.
23. — M. Apollinaris, Biskop og Martyr.	30. — M. Abdon og Sennen, Martyrer.
24. — Ti. Vigiliedag,	31. — Ti. Ignatius, Bekender.
25. — O. Jacobus den Ældre, Apostel.	1. Aug. O. Petri Fængsel.
26. — To. Anna, Jomfru Marias Moder.	2. — To. Alphonsus, Biskop og Kirkelærer.
27. — F. Pantaleon, Martyr.	3. — F. Genfindelsen af Stefans Relikvier.
28. — L. Nazarius m. fl., Martyrer.	4. — L. Dominicus, Bekender.

Sakramentskirken.

Søn- og Helligdage: Stille Messe Kl. 8, Højmesse med Prædiken Kl. 10, Andagt Kl. 6. Paa Hverdage er der stille Messe Kl. 8.

Tegn Abonnement paa

Pastor Steidls nye, store Bog om Knud den Hellige.

Udkommer i ca. 10 Hæfter à 50 Øre. Subskribentsamlere faar 1 Frieksemplar paa 10 Indmeldelser.

Katholsk Boghandel, Stenosgade 3 B.

Søndagsgudstjeneste i Sommermaanederne i Provinsen.

Stille Messe. Højmesse Efterm. m. Præd.

Aakirkeby (Jernbanegade).....	Kl. -	Kl. 11 $\frac{1}{2}$ med Vels.
Aalborg (Kastetvej).....	» 7 $\frac{1}{2}$	» 10 Kl. 2 $\frac{1}{2}$
Aarhus (Ryesgade 26).....	» 6 $\frac{1}{2}$ & 7 $\frac{1}{2}$.	» 10 » 2
Dalum Kloster.....	» 6 $\frac{1}{2}$	» - » 5
Esbjerg (Nørregade).....	» -	» 10 » 3
Fredericia (Sjællandsgade).....	» 7	» 9 $\frac{1}{2}$... » 2
Helsingør (Nygade 8).....	» 8	» 10 » 2
Holbæk St. Lucius Kapel, Villakv.	» 8	» 10 $\frac{1}{2}$... - -
Horsens (Nørregade 19).....	» 8	» 10 » 2
Hørsholm (Udenomsvej).....	» -	» 9 $\frac{1}{2}$... » -
Kolding (Alhambravej).....	» -	» 9 $\frac{1}{2}$... » 7
Køge (Elisevej).....	» -	» 10 » 8
Ledreborg.....	» -	» 9 $\frac{1}{2}$... » 2
Maribo (Ny Østergade).....	» 8 $\frac{1}{2}$	» 10 polsk » 2 $\frac{1}{2}$
Nakskov (St. Franciscus Kapel)	» 8	» 10 » -
Nyborg (Stella maris, Vindingevej)	» 7	» 10 » -
Nykøbing F. (Hellig Kors Kirke)	» 8	» 10 $\frac{1}{2}$ plsk. » 1 $\frac{1}{2}$
Næstved (Villa Alfa).....	» -	» 9 » -
Odense (Torvet 7).....	» 8	» 10 » 2 $\frac{1}{2}$
Randers (Ladegaardsgade).....	» -	» 10 » 8
Ringsted (St. Knudsgade).....	» 8	» 10 » 7 $\frac{1}{2}$
Roskilde (St. Olsgade).....	» 7	» 9 » 7 $\frac{1}{2}$
Rønne (Østervoldgade 23).....	» -	» 10 » 6
Silkeborg (Vestergade).....	» -	» 9 $\frac{1}{2}$... » -
Slagelse (Tordenskjoldsgade)....	» -	» 10 » -
Svendborg (Havnegade 1).....	» -	» 10 » 3
Vejle (Blegbanken).....	» 7	» 9 $\frac{1}{2}$... » 3

K.U.B. (Katholsk Underrætnings Bureau), et Samfund af katolske, akademiske Lægfolk, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katolikker, som naatte ønske at faa nøjere Kendskab til den katolske Kirke. Henvendelser, der alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister Mattheus Hansen, Hovmarksvej 20, Charlottenlund.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement. 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2 S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 30.

Søndag den 29. Juli.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Er „Bibelen alene“ tilstrækkelig? — Naar Kirkeklokkerne tages ned. — Brudstykker. — Guds Moder som Gæst. — Efterretninger fra Ind- og Udland: Odense. Aalborg. Rom. Italien. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

368.

St. Olaf.

(29. Juli).

Det fortælles, at Kong Olaf engang kom til Gudbrandsdalen for at forbyde Afgudsdyrkelsen og paabyde Kristendommen. Men Indbyggerne var ikke til Sinds at forlade de gamle Guder. De samledes i Hovet og blotede til Tor, som tronede der paa Højsædet, smykket med Guld og Sølv, med Hammeren i sin Haand. Med Billedet af Tor, »Bygdernes bedste Beskytter«, drog de saa Kongen i Møde; de tænkte, at Synet af Guden nok vilde røve Kongen og hans Mænd Modet. Da Hedningerne traf Olaf, stillede de Tor op foran ham, og deres Fører Guldbland talte i stærke Ord om Tors Magt og erklærede, at han og hans Fæller aldrig vilde tjene den kristne Gud, som de ikke engang kunde faa at se. »Se mod Øst«, svarede Olaf, »der fremstiger han ret nu!« Mens de nu stirrede mod Øst, knuste en af Olafs Mænd Gudebilledet med et vældigt Kølleslag. Men i Øst stod Solen op.

Kristendommen er som Solen, der bringer Lys. Det er en ægte bibelsk Tanke, at i Kristendommen er der Lys,

men i Hedenskabet er der kun Mørke. »I var forhen Mørke, men nu er I Lys i Herren,« skriver den hellige Paulus til sine nyomvendte Kristne. Og den hellige Johannes siger: »Gud er Lys, og der er slet intet Mørke i ham.« Det er vel disse Skriftens Ord, som har gjort Indtryk paa St. Olaf. Han følte sig som en Lysets Kæmpe i Norden; han vidste, at det var hans Opgave at skaffe Kristendommen den fuldstændige Sejr i Norge. Det vilde bære Land og Folk frem ogsaa til naturlig Lykke.

Med ubøjelig Kraft, af og til med for stor Haardhed, kæmpede Olaf for at naa sit Maal; det var en vild Tid, og det var haarde Halse, Kongen maatte bøje. En af hans Forgængere paa Tronen, Haakon Adelstensfostre, var bukket under i Kampen og havde levet som Hedning med Kristendommen skjult i Sjælen. Saaledes var Kong Olaf ikke. Da man engang spurgte ham, hvilken af de gamle Sagnkonger han helst vilde ligne, svarede han: »Jeg vilde ikke være nogen hedensk Mand, hverken Konge eller andet; kunde jeg imidlertid tillige bevare min Kristendom, da vilde jeg helst have Adfærd og Høvdingskab som Rolf Krake.« Rolf Krake havde jo engang sagt, at den største af alle Dyder var Udholdenhed, og fra ham stammer det kendte Ord: »Den flyr ej Ild, som over springer.« Ham lignede St. Olaf, kun havde han et større Maal med al sin Kamp.

Om Morgenen, den 29. Juli 1030, før Slaget ved Stiklestad, som standsede Olafs Værk, lod Kongen Tormod Skjald synge det gamle Bjarkemaal, som handler om Rolf Krakes Fald. Her gjorde Olaf Bjarkes Ord til sine:

»Skued jeg end Friggs
frygtelige Husbond
højt paa Hest,
med hvidt Skjold siddende,
Guden i Kamp
jeg gerne krysted,
klemte som en Mus,
der langs Muren smutter.«

Med en saadan Udfordring til selve Odin faldt St. Olaf som en af Kristendommen Helte. Bi.

Er „Bibelen alene“ tilstrækkelig?

Vi Katholikker har den Trosregel, som Christus selv har givet os, nemlig hans Kirkes ufejlbarlige Lære. Vor Herre sendte sine Apostle ud i hele Verden med de Ord: »Gaa derfor hen og lær alle Folk . . . og lær dem at holde alt, hvad jeg har befaleet eder« (Math. 28, 19.—20.). »Gør alle Folk til mine Disciple« vilde være en nøjagtigere Oversættelse af den græske Tekst; men Hovedmeningen forandres ikke herved. Apostlene har derfor Myndighed til at lære; de troende maa lytte til dem angaaende alt, der hører Troen og Moralen til.

Forinden havde Christus sagt: »Hvo som hører eder, hører mig, og hvo som foragter eder, foragter mig« (Luk. 10, 16.). »Hører han ikke Kirken, da være han for dig som en Hedning og Tolder« (Matth. 18, 17). Men til Apostlene og deres Efterfølgere gav Herren det Løfte: »Se, jeg er med eder alle Dage indtil Verdens Ende« (Matth. 28, 20). Vi stoler paa disse Løfter og adlyder disse Befalinger. Christus er altid med sin Kirke; han har sendt den sin Helligaand for at lære og styre den, saa den hverken kan tage fejl eller lede andre i Vilfarelse.

Som vi af det foregaaende har set, befalede Herren ikke sine Apostle at skrive, men at prædike. Kun nogle faa af dem nedskrev en Del af deres Lære, og det var for en stor Del endog ved noget tilfældig Anledning, paa Grund af særlige Omstændigheder, og tilmed ikke i Begyndelsen af deres Lærevirksomhed, men efter at de havde prædiket mellem 20 og 60 Aar.

Før det første Aarhundrede var gaaet til Ende, havde den kristne Tro spredt sig ud over hele det store romerske Rige; men det var ganske umuligt, at alle det nye Testaments Bøger kunde være i alle Menighedernes Besiddelse. Stakkels Kristne! Efter den protestantiske Theori havde de ingen Trosregel at rette sig efter eller i bedste Tilfælde kun en meget ufuldstændig. St. Pauli Breve fandt først en større Udbredelse. Der var allerede den Gang nogle Kristne, der anvendte det protestantiske Princip paa den, og vi hører af St. Petrus med hvilket Resultat: »Som ogsaa vor elskede Broder Paulus efter den ham givne Visdom har skrevet til

eder, som og i alle sine Breve, naar han i dem taler om disse Ting, hvori nogle Ting er vanskelige at forstaa, hvilke de ukyndige og ubefæstede fordrejer, ligesom ogsaa de øvrige Skrifter, til deres egen Fordærvelse.« (2. Pet. 3.)

Kan det virkelig have været Guds Vilje, at Bibelen skulde være Troens Regel for alle enkelte? Hvorledes kunde en saadan Bestemmelse forenes med hans Visdom? Hvor faa Mennesker har ikke alle Aarhundreder igennem lige til vore Dage været i Stand til at benytte en saadan Regel? I tidligere Tid kunde, selv i civiliserede Lande, kun et ganske lille Antal Mennesker overhovedet læse. Det var først c. 1400 Aar, efter at Evangelierne var skrevet, at Kunsten at trykke Bøger blev opfundet. I alle de foregaaende Aarhundreder maatte alle Bøger jo haandskrives, og det kunde tage adskillige Aar at afskrive en hel Bibel.

Som Følge deraf repræsenterede et Eksemplar af den hellige Skrift en hel lille Formue, og det var kun yderst faa, der ejede en Bibel. For de allerfleste var det altsaa ganske udelukket at faa at vide, hvad de skulde tro og gøre — for saa vidt den protestantiske Theori er rigtig. Var den det, havde den gode, alvise Gud sikkert ladet Bogtrykkerkunstens Opfindelse fremkomme 1400 Aar tidligere.

Mon Bibelen er en Bog, der kan forstaaes og udlægges af enhver? Den, der har læst noget videre i den, vil sige, at den er en meget vanskelig Bog. Ingen Bog forklarer sig selv. Endog en almindelig Skolebog forklares af Læreren for Eleverne. Hvad maa saa ikke gælde om en Bog, der indeholder den dybeste Lære om Gud! Sund Sans siger os, at den, der kommer til Bibelen uden særlige, bestemte Betingelser for at forstaa den, meget hurtigt vil komme til kort. Hvis der ikke fandtes en ufejlbart lærende Kirke, maatte Bibelen alene som saadan blive Anledning til mangfoldige Misforstaaelser.

Vort borgerlige Liv styres af Love. Jurister har samlet disse i Bøger og anvendt al deres Dygtighed paa at fremstille dem saa klart og utvetydigt som muligt for os — men fortolker vi dem alligevel selv? Nej, vi gaar til en Sagfører. Men Sagførerne selv er ofte meget uenige. Derfor har Regeringen indsat Dommere, der skal afgive det

sidste afgørende Skøn, naar de andre er uenige. Men skulde saa i Sager, der angaar det overnaturlige Liv, enhver kunne være sin egen Dommer? Skulde den alvise Lovgiver ikke have oprettet en Domstol, der kunde afgøre alle Vanskeligheder? Det er umuligt andet.

Der er en anden Vanskelighed af en endnu alvorligere Natur. Protestanterne siger, at Bibelen er deres eneste Trosregel. Men hvilken Bibel? Den, som Luther har givet dem, eller den, som Rationalisterne efter deres Angreb har ladet dem tilbage, de færre eller flere Stykker af Bibelen, som de ikke har forkastet, skønt de Kristne i de første Aarhundreder holdt fast ved mange flere? Vi regner 72 Bøger som hørende med til den hellige Skrift eller Bibelen. Dem modtager vi af Kirkens Hænder, og den siger os, at de er inspirerede, at de alle indeholder Guds Ord. Hvis den ikke gav os den Garanti, vilde vi overhovedet ikke tro paa dem. »Jeg vilde ikke tro paa Evangelierne, hvis Kirken ikke med sin Autoritet stod inde for dem.« Disse Ord af den hellige Augustinus udtrykker nøjagtigt Katholikkernes Stilling overfor den hellige Skrift. Guds Ord er for os den højeste Regel, men Kirken maa sige os, hvad der er Guds Ord, og saa modtager vi det med Glæde og tror det uden Forbehold. Kirkens Autoritet er ikke større for os end Bibelens, men den er os nærmere og lettere at erkende.

Ikke-Katholikker misforstaar ofte denne vor Stilling og tror, vi bevæger os i en falsk Cirkelslutning. De siger saaledes: »I tror paa Bibelen, fordi Kirken siger, I skal det, og I tror paa Kirken, fordi Bibelen siger, I skal det.« Dette er dog ingenlunde Tilfældet. Den logiske Grundvold for vor Tro er følgende: Jeg betragter Bibelen først som et rent historisk Dokument. Som saadant undersøger jeg den og finder, at den er fuldt paalidelig i de Kendsgerninger, den omtaler. Derfor maa jeg anerkende den som et paalideligt Vidnesbyrd om visse historiske Begivenheder, der fortæller mig, at Jesus Christus som Guds Sendebud grundlagde en Kirke og bød alle Mennesker at træde ind i den. Verdenshistorien fortæller mig videre, at denne af Jesus stiftede Kirke stadig væk fortsættes i den katholske Kirke. Da dette er saaledes, siger min Samvittighed mig, at det er min Pligt at slutte mig til den og adlyde den uforbe-

holdent. Af den lærer jeg nu, at Bibelen er mere end en almindelig historisk Bog, at den er inspireret og indeholder Guds ufejlbare Ord til Menneskene. Der er i denne Tankegang ingen falsk Slutning.

Man kan selvfølgelig ogsaa gaa en noget anden Vej. Den katholske Kirke er og har til alle Tider været som en Stad, bygget paa et Bjerg; ved sin Enhed og Hellighed, ved sine Indretninger og Lærdomme, der svarer til alle de Krav, et Menneskes Forstand, Vilje, Følelse og andre Evner stiller, er den let at erkende som det eneste Samfund her paa Jorden, der kan være kommet fra Gud. Men er den det, har jeg god Grund til at modtage det, den lærer mig, som Udtryk for Guds Vilje til mig.

Den protestantiske Trosregel opløser sig selv ved de Selvmodsigelser, den indeholder. Protestanterne siger: 1) Alle Bibelens Bøger, og kun disse, er inspirerede. 2) Intet kan faa Plads i vor Tro eller ved vor Gudstjeneste, som ikke findes i dem. 3) Hver enkelt Kristen er en paalidelig Fortolker af Skriften. — Hvor finder de disse tre Punkter i Bibelen? Og hvor har de dem ellers fra? Og hvorledes kan de indrømme Rigtigheden af mange Ting, de slet ikke finder i Bibelen, f. Eks. at smaa Børn skal døbes, at Kætterdaaben er gyldig, at Søndagen, og ikke Lørdagen, er vor Herres Dag, at de har Lov til at aflægge Ed, skønt det synes at stride mod Jesu Ord i Matthæus Evangelium (5,33), og at de tør spise Blod og det kvalte, skønt det efter Ordene i Ap. Gern. (15, 28—29) synes at være forbudt?

Og hvad er Følgen bleven af det protestantiske Princip? Der findes nu over 400 protestantiske Sekter, som alle paastaar; at de udlægger Bibelen paa eneste rigtige Maade. Men Christus bad jo, at alle hans Disciple maatte være eet. Og se paa den anden Side paa den overraskende Enhed, der findes blandt de godt 300 Millioner Katholikker, der lever spredt ud over alle Lande paa Jorden og dog har den samme Tro. Hvilket Samfund af de to synes at følge den rigtige Trosregel?

(Efter *Bulletin af Roseau.*)

Naar Kirkeklokkerne tages ned.

Vi har alle læst i Dagbladene, hvorledes Kirkeklokkerne i Tyskland og Østerrig i denne Tid (mere endnu end i Krigens første Aar) tages ned og omsmeltes i Krigsøjemed. Selv den mægtige »Kejserklokke« i Kølns Dømkirke, den, som blev støbt af Malmen fra de i 1870—71 erobrede franske Kanoner, har maattet dele de mere almindelige Klokkers Skæbne og er gaaet — eller skal i den nærmeste Fremtid gaa — i Smelteovnen.

Det har sikkert gjort mange ondt at læse om denne sørgelige Forvandling af Fredens Symboler til Krigens Redskaber, og Staterne har naturligvis kun i yderste Nød grebet til dette Hjælpemiddel. Det er derfor helt interessant at høre, at enkelte ikke alene ikke bedrøves, men endog glædes derover, og at det oven i Købet ikke er uden Grund. Det er Dagbladet *Hovedstaden*, der efter det sønderjyske Blad *Dannevirke* lader en Talsmand for Glæden over Klokkernes Nedtagelse komme til Orde.

Vedkommende skriver saaledes:

Forleden blev de første Kirkeklokker her i Kredsen afleveret til Indsamlingsstedet. Paa den ene var der med Kridt skrevet: »Kom snart igen!«

Dette Ønske vil jo neppe gaa i Opfyldelse; de Klokker, vi paa denne Maade afleverer til Staten, kommer aldrig igen. I heldigste Tilfælde faar vi efter en længere Tids Forløb Erstatning for dem; men Erstatningen er vel nok lavet af solidt Støbejern og ikke af Klokkemalm. Det er vemodigt, at vore gamle, gode Kirkeklokker nu ogsaa maa ofres paa Krigens Alter; men ogsaa denne Sag kan ses fra to Sider, og siden i Aftes har mit Syn derpaa i hvert Fald væsentlig forandret sig, og det var egentlig dette, jeg vilde fortælle:

En Veninde, der tilfældig besøgte os, sagde nemlig omtrent følgende: »Jeg synes, det er rigtig godt, at Klokkerne kommer væk, og jeg vilde ønske, de aldrig mere kom igen.«

Jeg blev forbavset over denne Udtalelse og saa temmelig uforstaaende paa hende; men saa kom Forklaringen:

»Jo«, sagde hun, »jeg bor, som De ved, tæt ved Kirken, og alle, eller de fleste af dem, der bliver begravet fra Fruekirke, kommer min Dør forbi. Og omendskønt det er dumt, kan jeg ikke lade være at ærgre mig, jeg behøver slet ikke at se efter Følget, nej, jeg kan omtrent paa Klokkernes Klang høre, hvem det var, der blev jordet, og hvor mange Penge han efterlod sig. Var det en af vore bedste, det vil sige en af dem, der ejede mest, eller som paa an-

den Maade havde indlagt sig store Fortjenester, saa ringede alle fire Klokker, saa var der »1. Klasses Begravelse«. Og saa fulgte de andre Klasser, 2., 3., 4. Klasse dalende Skala. Jeg kunde som sagt omtrent efter Klokkeringningen bedømme, hvor mange Penge og hvor megen Anseelse den paagældende havde haft. Naar det var et »4. Klasses Lig«, som Kordrengene siger, saa ringede der kun en af de smaa Klokker, saa spagt og sprukket, akkurat som om selve Klokken vilde bede om Undskyldning for, at den overhovedet meldte noget om, at denne eller hin fattige, usle, uansete Stakkel i Dag blev begravet. Og det har gjort mig ondt, denne Gøren Forskel efter Døden, for jeg kan ikke faa det til at rime med Jesu Liv og Lære. Nu skal Klokkerne væk, det vil vare længe, inden de kommer igen, og vi kan ogsaa meget godt nøjes med een Klokke. Saa kan alle, fattige og rige, mere og mindre berømte faa den samme Hilsen med fra Kirketaarnet. Naar vi først ligger i vor Kiste, saa kunde Forskellen høre op. Naar vi ikke har sørget for at faa vort Forhold ordnet med Vorherre før den Tid, saa kan den standsmæssige Begravelse ikke hjælpe os dertil.«

— Se, saadan omtrent sagde min Veninde, og jeg skal ærligt tilstaa, at jeg efter dette med lettere Hjerte ser vore Kirkeklokker rejse; maaske andre kan drage samme Lære deraf.

—n.

Brudslykker.

21. Vi har talt om Middelalderens »Mørke«, har slaaet Kors for os ved Tanken om Borgiaernes Gift og Dolk. Men det er blevet Kulturens og Humanitetens Aarhundrede forbeholdt helt at fordunkle disse primitive Bedrifter, udførte med lidet varierede Redskaber — at slaa alt det af Marken med vor Tidsalders højt udviklede Teknik. Krigsførelsen er mere barbariseret. Okkupationerne er brutaliserede, den hemmelige Krig ført ud i en Uhyggens og Ubarmhertighedens højeste Potens. Til Massedrabene paa Fronterne kommer Snigmords-Anslagene i den hemmelige Krig. Hvad er Menneskeslægten dog ikke kommen ud i? Som en stor norsk Forfatter engang skrev: »Lemmen er lukket op til Mørkeloftet.«

(Berl. Tidende, Juni 1917).

22. »Augustinus var ikke Katholik.« Denne noget overraskende Oplysning fik jeg for nylig af en Protestant, en fint dannet Dame, Enke efter en protestantisk Præst.

(Svensk Abonnent.)

23. Ovenstaaende Meddelelse forbavser mig slet ikke. Prøv paa at sige, ikke alene til udannede, men ogsaa til ret dannede Mennesker: «Engang var alle Danskere jo Katholikker» — i otte af ti Tilfælde vil vedkommende, der hører dette, bliver meget forbavset. Og saa har vort Fædreland oven i Købet været katholsk 100—200 Aar længere, end det har været protestantisk. (N. H.)

24. Det er mærkværdigt, hvor mange der er, endog blandt saakaldte dannede Svenskere, der ikke er klare over Ørebro Forordningen af 17. Februar 1617. Allerede paa Rigsdagen i Norrkøping 1604 bestemtes der Landsforvisning og Arveløshed som Straf for Frafald fra den »evangeliske« Lære. Ved Ørebro-Forordningen fornyedes disse Straffebestemmelser, medens der samtidig tilføjedes, at alle »Papister« inden tre Maaneder skulde forføje sig ud af Riget, at hvis nogen svensk »Papist« efter den Tid fandtes i Sverige, skulde han straffes som en Forræder, og at den, som faldt fra til »Papismen«, skulde agtes lig med en død og være fredløs alle Vegne. — Det viste sig snart, hvorledes Ørebro-Forordningen virkede. Adskillige svenske Mænd, som hemmeligt var traadt over til Katholicismen, blev dømt til Døden og henrettet. (Se *Handbok i Svenska kyrkans historia* af C. A. Cornelius.) Saaledes henrettedes f. Eks. i Aaret 1624 Sekretæren hos Gustaf Adolf Ursenius og Borgmesteren i Sødertelje Anthelius, fordi de var gaaet over til Katholicismen. Sligt forbigaar man helst i Tavshed ved Undervisningen i Historie i de svenske Skoler — det passer saa ilde til Lovsangen over Gustaf Adolf, Trosfrihedens Forkæmper. (Svensk Abonnent.)

25. Professor theologiae, Dr. H. N. Clausen skrev i Fædrelandet, 1873, Nr. 45 saaledes: Jeg har mere end een Gang fundet mig opfordret til at henlede Opmærksomheden paa den betænkelige Stilling, Grundtvigianismen indtager overfor den romersk-katholske Kirke. Ganske vist — det ydre Fysiognomi frembyder i alle Grundtræk en Modsætning saa skarp, som den vel kan tænkes: hist — Fordring paa Frihed i kirkelig Gøren og Laden for hver enkelt, skruet op i den Grad, at kirkelig Lov og Orden, Forskrift og Regel skal staa som Aandskvæleri, her — en absolut Kirkemagt, som ikke tilsteder nogensomhelst egenraadig Vilje. Men i det grundlæggende Kirkeprincip er der en lønlig Sympathi, som fører ud i samme Retning. Katholicismen opstiller — til Trods for alle historiske Kendsgerninger — en levende Personlighed som den anden Christus, som ufejlbar Myndighed; Grundtvigianismen stiller — med samme fuldkomne Ikke-Ænsen af alle Historiens Indsigelser — det levende Ord i Christi Sted som eneste Lys- og Livskilde; og begge bygger paa samme —

højest bekvemme, men højest uvederhæftige — Slutning. Hine finder ikke at kunne undvære et synligt, ufejlbart Kirkehovede, altsaa, slutter de, er Paven ufejlbar. Disse finder ikke at kunne undvære et kirkeligt Sakramentsord, udgaaet af Herrens Mund, altsaa, slutter de, er det apostoliske Symbolum Herrens eget Mundsord.« (De fleste Konvertitter her hjemme, der ogsaa som Protestanter havde religiøst Liv, har vistnok nærmest været prægede af grundtvigsk Kristendomsopfattelse. *N. H.*)

26. Paa en anglikansk Kirkekongres i Stoke i England i Aaret 1875 (meddelt i Almindelig Kirketidende, 1875, Nr. 23) udtalte en protestantisk Læge, Dr. *Allen*, sig paa følgende Maade om Skriftemaalet: Der er mange Sygdomme, som vi Læger er ude af Stand til at behandle. Der er en svækket Aand, Vanvid staar for Døren, og Grunden er Synd, stadig Synd. Det er alene Præsten, der kan behandle saadanne Tilfælde. Hvor ikke Guds Haand frelser saadanne Folk, er vi Læger aldeles kraftesløse, og det velgørende i Syndsbekendelse og Absolution i disse Tilfælde er meget stort. Derfor vilde jeg af lægevidenskabelige Grunde alene holde paa Syndsbekendelse og Absolution, da jeg ved, hvorledes Absolution, given af Præsten, har opmuntret Sjælen til at kæmpe mod Synden, og den er, Gud være lovet, bleven frelst. Hvor Synden er stadig, maa Skriftemaalet visselig blive mere eller mindre stadigt, fordi Synderen vil falde mange Gange, før han har fast Grund under Fødderne.

27. Da Biskoppens 25 aarige Bispejubilæum nu staar for Døren, kan det være interessant at fremdrage den lille historiske Efterretning, at vor Biskop er den anden Johannes fra Meppen i Hannover, der er bleven bispesviet. Den 10. Februar 1477 blev der i Kirken S. Maria dell' Anima i Rom konsekreret en Hjælpebiskop for Biskoppen af Osnabrück ved Navn »Johannes von Meppen«. Videre gaar Ligheden dog ikke; vor Biskop Johannes blev ikke konsekreret i Rom, men i Osnabrück.

Guds Moder som Gæst.

Det er en rum Tid siden — vel halvfjerdsindstyve eller firindstyve Aar — da fandt der i en af de store, ensomt liggende Bøndergaarde i Oetzdalen i Tyrol en egen Højtidelighed Sted. Det var i den anden Adventsuge henimod Aften. Travl Virksomhed herskede i Huset. Gaarden og Indgangen til Dørene var fejtede, i Huset var alt skuret og afstøvet, pudset og pyntet som til

Modtagelsen af en fornem Gæst. En Moskrans hang over Døren, og naar man traadte ind i den nederste Stue, hvilken Pragt herskede der da ikke! Der blinkede Vinduesruderne i den blankeste Klarhed, paa Bord og Bænk, ja selv paa Gulvene var ikke det ringeste Støvgran at opdage, Køkkentøjet var poleret, Tinkanderne funkledede som Sølv fra Rækkerne, og om Helgenbillederne paa Væggen var der vundet Kranse. Men bagved i Hjørnet, ligeoverfor Kakkellovnen, paa den skønneste, hyggeligste Plads i hele Stuen, saa der festligst ud. Paa en gammel, massiv Kommode laa en blændende hvid Dug, kantet med Kniplinger, der paa begge Sider naaede helt ned til Gulvet; to Lysestager med ny Vokskerter stod paa den, og bagved paa Væggen blomstrede en hel Mængde af de prægtigste Blomster, saadanne, der endnu paa den Aarstid holder sig i Værelset. Saare alvorstfuldt skuede fra Hjørnet det store, udskaarne Krucifiks ned paa det smykkede Husalter — men Hovedstedet paa det var endnu tomt.

Det skulde dog ikke vare længe.

Aftenen var frembrudt, man havde allerede tændt Lys. Husfaderen, næsten klædt paa som om Søndagen, gik langsomt igennem Stuen og besaa prøvende dette og hint; derpaa traadte han ud i Forstuen. Der stod hans Søn, Hiesl, der stod Karl og Pige, ligedes alle pyntede som til en Fest.

»Hvor er Mo'er og Pigebørnene?« spurgte han.

»De er vel endnu ikke færdige,« sagde Hiesl.

»Aa, de Kvindfolk!« brummede Husfaderen og raabte op ad Trappen: »Er I endnu ikke færdige? Det er paa højeste Tid!«

»Straks, straks, Fa'r!« raabte nogen oppefra, og rigtig, der sprang en blomstrende Datter, klædt i Oetzdalens maleriske Dragt, ned, hendes maaske et Aar ældre Søster fulgte efter, og nu kom ogsaa Moderen, en kraftig, værdig Kvinde, langsomt ned ad Trappen.

»Hør! Aveklokken!« sagde pludselig Tjenestepigen, og alle begav sig rask ned i Stuen, knælede og bad i Fællesskab »Herrens Engel«.

Men henimod Slutningen af Bønnen gav Bonden Staldkarlen et Vink, og denne rejste sig før de andre og gik ud af Døren. Udenfor tændte han rask en Lygte og stillede sig med den paa Udkig ved Vejen, der førte fra den nærliggende Landsby.

Nu nærmede sig hist ovre fra en dunkel Folkeskare, spøgelseagtigt belyst af et Par Fyrretræsfakler. Et dæmpet Skrig underrettede Husets Beboere om Gæsternes Nærhed. Bonden med sin Viv ved Siden, fulgt af Søn og Døtre, Karle og Piger, skred ud af Huset; højt bad de alle: »Hil dig, Maria, fuld af Naade, Herren er med dig. . .«

Saaledes bedende ventede de paa Vejen dem, der nærmede sig. Disse bad ogsaa; midt imellem dem skred en statelig Mand, der i begge Arme bar en Byrde. Højtidsfuld gik han henimod Husdøren, medens man med Fakler og Lygter viste ham Vejen, og de andre fulgte alle med ind i Stuen. Der brændte Lysene klart, og Væ-

relset straaledede festligt. Rundtom knælede begge Familier og Tyendet, og Naboen tog nu Tørklædet bort fra Byrden, som han bar i sine Arme, og et stort, om end ikke synderlig kunstnerisk udført Billede af den allerseligste Jomfru, udskaaet i Træ og malet, kom til Syne. Det kunde vel være henad en Meter højt. Manden kyssede med Ærefrygt Billedets Hænder og overgav det derpaa til Husfaderen med de Ord:

»Modtag hende, kære Ven, paa hendes kolde Vandring, modtag Jesu reneste Moder i hendes ubesmittede Undfangelse, forund hende en Plads i dit Hus, stød hende ikke hjerteløs ud i Elendigheden, men ær hende ikke blot i Dag og Morgen, nej, hjælp bestandig til at værne om hendes Ære.«

Med et Udtryk af sand Ærefrygt modtog Bonden Billedet, kyssede Sømmen af hendes Klædning og svarede:

»Hjertelig velkommen vær
i min Bolig, Jomfru skær;
jeg vil dig ære af mit hele Hjerte,
forlad mig ej i Dødens bitre Smerte;
lad mig og mine alle Dage
saa vandre, at vi dig behage!«

Derpaa stillede han Billedet paa Kommoden imellem Lysene og Blomsterne, og der stod det nu stort og majestætisk og skuede ned paa Familien.

De to Mænd var imidlertid ogsaa faldet paa Knæ, og nu begyndte Moderen at læse en Betragtning, der begyndte med de Ord i den hellige Skrift: »Han kom til sit eget, og hans egne modtog ham ikke.« Deri blev meget smukt fortalt og skildret, hvorledes den velsignede Guds Moder, ledsaget af sin Brudgom, kom til Bethlehem og overalt blev afvist Aftenen før hendes guddommelige Søns Fødsel; ingen Dør aabnede sig for den helligste Himmeriges Dronning, overalt blev hun sendt videre: Intet Hus i hele Bethlehem lukkede sig op for Frelseren og hans Moder; forstødt af alle og bortvist vankede hun om med den hellige Josef, indtil de endelig fandt Plads i den fattige, forladte Stald... »Det var Jøder, som gjorde dette; de vidste ikke, hvor stor deres Synd var; men vi er Kristne og maa berede Herren en værdig Bolig,« vedblev Forelæserinden, »og derfor har vi helliget os ved Skriftemaal og Kommunion, prydet vort Hus og anser det for den største Ære, at du, o saligste Jomfru, har lyksaliggjort os med dit Besøg. Vi vil vise dig og dit guddommelige Barn al den Ære og Kærlighed, det staar i vor Magt, for at gøre godt, hvad man har tilføjet eder i Bethlehem; modtag godhedsfuldt det lidet, som vi kan byde dig og dit Barn.«

Derpaa begyndte de at bede Rosenkransen, og alle deltog i Bønnen. Nu holdt Bonden en lille Tale til sine Folk, om at ingen maatte gøre sig skyldig i noget ondt Ord, Skænderi, Sværgeri, onde Tanker, Vrede og Had, medens Guds Moder var Gæst i

Huset, at der maatte herske hellig Stilhed og Ro, at enhver skulde udføre sit Arbejde som under det guddommelige Barns og dets naaderige Moders Øjne o. s. v. I Særdeleshed blev det indskærpet Kvinderne, at det var en Æressag for dem at vise sig saa brave og mønsterværdige som muligt for Guds Moders Aasyn.

I tavs Andagt modtog Familien disse Formaninger og endelig den Forsikring fra Husbonden, at han som Husfader paa det strengeste vilde vaage over, at hans Folk iagttog alt dette.

Nu anbefalede Overbringerne af Billedet sig og begav sig paa Hjemvejen.

* * *

Fra den klartoplyste Stue, hvor Gudsmoders Billede dvælede, tonede endnu en Tidlang kraftig Bøn og froms Sang helt ud paa Marken, indtil der endelig blev roligt.

Lysene blev slukket og en Lampe tændt, som Natten igennem skulde brænde foran Billedet. Og for at der ingen Fare skulde opstaa, blev den fortil og paa Siden omgivet med Teglsten, saa at Flammen intet Steds var synlig, men dog belyste Billedet klart.

Derpaa begav alle sig til Ro.

Kun Husmoderen knælede endnu alene i den dunkle Stue og anbefalede sine Børn, i Særdeleshed de to Døtre, til Gudsmoder, at hun maatte bevare dem brave, fromme og rene og beskytte dem imod alle Farer, som kunde true dem.

»— I Særdeleshed for »Slemmedrengen«, o Maria, lad ham dog ikke komme ind i Huset, lad det hellere brænde, end at han og hans Kammerater kommer herind«, saaledes bad Kvinden, og en dødelig Angst rystede hende aabenbart ved den blotte Tanke om »Slemmedrengen«.

Hvem var »Slemmedrengen«?

Først skal den velvillige Læser erfare, hvad det er for en ejendommelig Andagt, som vi her har beskrevet for ham. Overtro er det ikke og heller ikke Billedtilbedelse, og dersom nogen alligevel anser det og udgiver det derfor, saa er han en Farisæer og har ingen Sans og Forstaelse for de barnlig-kønne, af inderste Hjerter kommende Træk af from Folkepoesi, i hvilken dyb Følelse, inderlig, betragende Tro og ren, religiøs Fantasi rækker hverandre Haand til et dybsindigt, dramatisk Spil, hvis inderste Kerne er virkelig og inderlig Religiøsitet. Lad dem kun i deres indbildte Oplysthed spotsk rynke paa Næsen og med Salvelsesfuldhed vende sig bort fra »Overtroen«: de vil med al deres Oplysthed ikke være i Stand til at hyde Troen noget bedre og yndefuldere i dets Sted.

(Sluttes.)

Efterretninger fra Ind- og Udland.

Odense. Her er Opførelsen af St. Josefs søstrenes nye Hospital saa vidt fremskreden, at det kan ventes indviet og aabnet i Løbet af 2—3 Maaneder. Hospitalet er overordentlig smagfuldt og vel indrettet, og det bliver et af vore smukkeste Hospitaler her hjemme. — Ogsaa St. Hedvigs søstre her i Byen har store Planer for, de vil ligeledes gerne bygge og udvide deres Børnehjemsvirksomhed. Ganske vist befinder deres Byggeri sig endnu paa Overvejelsesens Standpunkt; men der er dog Haab om, at de inden et Aarstid eller to kan opføre en ny Bygning, især da de har erhvervet en god og passende Grund. Søstrene har i det nys henrundne Skoleaar haft megen og travle Virksomheder; deres Haandarbejdsskole for voksne har saaledes været besøgt af 54 Damer fra Byen. I det kommende Aar er det Meningen at indføre Sløjd som Fag ved Undervisningen i Børnehjemmet, en utvivlsomt saare gavnlige Foranstaltning. — Til Efteraaret kan Odense katholske Menighed fejre 50 Aars Jubilæet for sin Grundlæggelse. — Et meget interessant Byggeforetagende finder for Tiden Sted i umiddelbar Nærhed af den gamle St. Knuds Kirke, idet man er i Færd med at restaurere og genopbygge det ældgamle St. Knuds Kloster, hvis ældste Partier maa ske endog stammer fra Begyndelsen af det 12te Aarhundrede. Naar engang dette Arbejde fuldendes, bliver der forhaabentlig Lejlighed til at gøre det til Genstand for udførligere Omtale i Ugebladet.

Aalborg. Ifølge Kirkeregnskabet for 1916 har der i dette Aar været omtrent 100 Skatteydere, der har betalt 900 Kroner i Kirkeskat, medens Kirkekollekter og Indtægter ved kirkelige Handlinger har udgjort ca. 550 Kroner. I Skolepenge er indkommet omtrent 200 Kroner, medens Statstilskudet til Skolen har været 750 Kroner. Der er i Aarets Løb blevet døbt 54 Børn, begravet 6 Mennesker og ægteviet 15 Par. Første Søndag i hver Maaned holdes der efter Højmessens Kl. 10 polsk Gudstjeneste.

Rom. Mgr. Gerlach, forhenværende Officer i den bayerske Hær og Kammerherre ved det pavelige Hof, og som flygtede til Schweiz i Begyndelsen af dette Aar, er af en militær Domstol i Rom bleven dømt til livsvarigt Straffearbejde, en Straf, der jo paa Grund af Mgr. Gerlachs Flugt ikke kan udføres. Uden at komme ind paa det unægtelig interessante Spørgsmaal, om Dommen over ham er retfærdig — saa længe man ikke kender Sagens Aktstykker, kan man vistnok hverken bekræfte eller benægte dette —

skal her blot fremhæves, at samme Domstol erklærede den Hellige Stol for at være ganske uden for hele Affæren og fremhævede med Eftertryk, at hvilke Prælatens Intriger end har været, kan intet Ansvar, end ikke i den allerringeste Grad, lægges paa de kirkelige Myndigheder. Domstolen tilføjede, at Mgr. Gerlachs ulovlige Korrespondance ikke var bleven besørget af den vatikanske Kurér. (Denne rejser to Gange om Ugen med den pavelige Korrespondance fra Rom til Schweiz, fra hvilket Land den udsendes til de forskellige Steder, den er bestemt for.) Endvidere udtaler Domstolen, at det ingenlunde følger af Dommen, at de begaaede Overtrædelser har fundet Sted indenfor Vatikanet, hvor Mgr. Gerlach havde sin Residens.

— Dominikanerpateren Thomas Esser er bleven udnævnt til titulær Biskop af Sinide. I mange Aar, indtil Indeks-Kongregationen blev optaget i Officiekongregationen, var P. Esser Sekretær i førstnævnte Kongregation.

— Dagen før St. Peters-Pauls Fest har Pave Benedikt XV i et højtideligt Møde i Konsistorie-Salen, omgivet af Kardinalerne, offentliggjort en, Pintsedag dateret Bulle til alle Biskopper, Professorer og Studenter, i hvilken Pius Xs Kodeks i kanonisk Ret erklæres udstedt. Dens Bestemmelser er dog først gyldigt bindende fra Pintsefest næste Aar, d. v. s. fra 19. Maj 1918.

Asien. I lang Tid har man ikke vidst, hvad der var bleven af den latinske Patriark af Jerusalem, Filippo Camassei, hvem flere af Ugebladets Læsere vistnok erindrer som Rektor for Propaganda-Kollegiet i Rom for omtrent 10 Aar siden. Nu formoder man, at Patriarken er interneret i en eller anden fjern By i Asiatisk Tyrki, hvorfra det er ham umuligt at komme i Forbindelse med Europa.

Tak for følgende af Hr. H. til Ansgariusforeningens Redaktions-Bibliothek skænkede Bøger:

- 1) Vitæ sanctorum Danorum 1912. 3die Hæfte.
- 2) Hans Olrik: Knud Lavards Liv og Gerning 1888.
- 3) Arnold af Lybecks Slavekrønike. 1885.
- 4) Helmod's Slavekrønike. 1881.
- 5) Wilhem Plenkers, S. J.: Der Däne Niels Stensen. Ein Lebensbild. 1884.

Medfølger 10 Kr. til Indbinding af Bøger.

Niels Hansen.

Bliv Medlem af „Katholsk Ungdomsværn“!

Mindste Bidrag er 5 Øre om Ugen = 22 Øre om Maanedn = 2,64 Kr. om Aaret. Indmeldelse sker ved skriftlig eller mundtlig Henvendelse til Kassereren, Hr. Mureren, Hr. Murermester A. V. Günther, Bangertsgade 11, Kbhvn. N. Telefon 4110.

Kirkelig Kalender.

29. Juli. 9. Søndag eft. Pintse.	5. Aug. 10. Søndag eft. Pintse.
30. — M. Abdon og Sennen, Martyrer.	6. — M. Christi Forklarelse.
31. — Ti. Ignatius, Bekender.	7. — Ti. Cajetanus, Bekender.
1. Aug. O. Petri Fængsel.	8. — O. Cyriacus, Largus og Smaragdus, Martyrer.
2. — To. Alphonsus, Biskop og Kirkelærer.	9. — To. Vigilie.
3. — F. Genfindelsen af Stefans Relikvier.	10. — F. Laurentius, Martyr.
4. — L. Dominicus, Bekender.	11. — L. Marias Officium.

Sommervejviser for tilrejsende.

(Katholske Seværdigheder i København.)

St Annæ Kirke, Kloster og Skole paa Amager.
 St. Elisabeths Hospital paa Amager.
 Mariahjemmet og St. Knuds Kapel i Vestervoldgade.
 St. Ansgars Kirke i Bredgade.
 St. Ansgars Skoler i Bredgade.
 Rosenkranskirken og Skolerne i Boyesgade.
 Fransk Skole i Frederiksberg Allé.
 Jesu Hjertes Kirke i Stenosgade.
 St. Knuds Skole i Stenosgade.
 Katholsk Boghandel paa Vesterbro.
 Klosteret paa Amalievej.
 Klosteret paa Kastanievej.
 Fransk Skole paa Østerbrogade.
 Kirke og Kloster paa Jagtvejen.
 St. Josefs Kirke og Hospital i Griffenfeldtsgade.
 Sakramentskirken med Skole paa Nørrebrogade.
 Seminariet med Immaculata-Kirken paa Strandvejen 91.
 St. Andreas Kirke og Kollegium i Ordrup.
 Den franske Skole i Ordrup.

Jesu Hjerter Andagt (3. August).

St. Ansgars Kirke: Kl. 8¹/₄ Messe med sakramental Velsignelse, Kl. 8 Aften Andagt.
Rosenkranskirken: Efter 8-Messen sakramental Velsignelse, Kl. 7¹/₂ Aften Andagt.
St. Annæ Kirke: Andagt efter Messen Kl. 8 og om Aftenen Kl. 8.
Jesu Hjertes Kirke: Efter 8¹/₂-Messen sakramental Velsignelse, Kl. 8 Aften Andagt.
St. Andreas Kirke: Efter 8-Messen sakramental Velsignelse, Kl. 7¹/₂ Aften Andagt.

Køb: Niels Hansen: **Vore Helgener.** 3 Kroner.

Abonnér paa: Steidl: **Knud den Hellige.** Udkommer i c. 10 Hæfter à 50 Øre.

K.U.B. (Katholsk Underretnings Bureau), et Samfund af katolske, akademiske Læggfolk, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katolikker, som maatte ønske at faa nøjere Kendskab til den katolske Kirke. Henvendelser, der alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister Mathæus Hansen, Hovmarksvej 20, Charlottenlund.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement. 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2 S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 31.

Søndag den 5. August.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Angelusklokkens Oprindelse. — Guds Moder som Gæst. — Nogle Meddelelser om Mariahjemmet. — Gudsberga Kloster. — Efterretninger fra Ind- og Udland: England. Rom. — Brevkasse. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

369.

Gud, vær mig Synder naadig!

»Gud, vær mig Synder naadig!« Det var den ydmyge Bøn, hvorved Tolderen opnaede Guds Velsignelse og Naade.

Hvor er det ikke smukt, dette Eksempel paa Ydmyghed, Tolderen giver os! Tolderne var berygtede blandt hin Tids Jøder. Maaske mere, fordi deres Bestilling var ikke saa lidt generende for Folk, end fordi de ellers var saa lastefulde. Men det kan dog godt være, at det sidste var Tilfældet med mange, maaske de fleste af dem. De var i alt Fald udsatte for de største Fristelser, og der var vist ikke ret mange, som ikke bukkede under for dem. Kort og godt, for Jøderne var en Tolder og en offentlig Synder eet og det samme.

Tolderen, som Herren taler om, var sig sin Synd bevidst. Og i den trykkende Følelse af sin Synd vover han ikke at gaa langt frem i Templet, hvor han ved, Guds Herlighed bor. Han bliver staaende helt nede ved Indgangen. Han dristede sig ikke at løfte Øjnene mod det høje. Han vover heller ikke at fremsige lange Bønner for at lovprise Gud. Han slaar sig kun angergiven for Brystet og sukker: »Gud, vær mig Synder naadig!«

Hvor er det ikke rigtigt, som han handler, dersom han virkelig har begaaet svære Synder! Thi ved den svære Synd mister man Guds Barneret, udæsker Guds Vrede, gør

sig værdig til Guds Straffedom og til engang at høre det frygtelige Ord: »Gaa bort fra mig, du forbandede, i den evige Ild!«

Hvor er den ikke gribende, den Angergivenhed, Tolderen lægger for Dagen! Ja han er sig sin Skyld bevidst, og han skjuler den ikke for sig selv, han lyver sig ikke fra den, han undskylder den ikke: »Aa, det har da ikke saa meget at sige.« Nej han føler, det har alligevel meget at sige; det er det frygteligste, der kan tænkes, at have krænket Guds Majestæt og udæsket hans Vrede, den Vrede, der har tændt Helvedes evige Ild.

Men hvor er den ikke ogsaa rørende, den ydmyge Tillid, hvormed Tolderen tyr til Guds Barmhjertighed for i den at finde et Værn mod den strenge Retfærdighed! Ja, hos Gud er der Naade og Barmhjertighed for hver angrende Synder. Han har jo selv sagt: »Omvend eder til mig, saa skal jeg vende om til eder« (Zach. 1,3). Til denne Barmhjertighed sætter Tolderen sin Lid, og hans Haab bliver ikke skuffet. »Sandelig siger jeg eder,« saaledes forsikrer Herren, »denne gik retfærdiggjort til sit Hus.«

Som den ydmyge Tolder maa ogsaa vi bede. Thi ogsaa vi er Syndere og trænger til Naade. Vi er ikke blot fødte i Synd. Det var ikke vor Skyld; skønt ogsaa fra Arvesynden kan vi kun frelses ved Guds Barmhjertighed. Men vi har ogsaa fornærmet Gud ved personlig Overtrædelse af hans Bud. Eller hvem vil vove at nægte det? »Dersom vi siger: Vi har ingen Synd, saa bedrager vi os selv, og Sandheden er ikke i os,« siger den h. Johannes (1 Johs. 1,8).

Hvad enten vi saa har gjort os skyldige i en af de svære Synder, som skiller fra Gud og gør en værdig til den evige Fordømmelse, eller ogsaa kun i de mindre Synder, for hvis Skyld Gud har tændt Skærsildens Baal, i begge Tilfælde maa vi bede: »Gud, vær mig Synder naadig!« Uden denne Guds Naade vilde vi synke dybere og dybere og tilsidst blive evig forskudt af Gud.

Men den ydmyge Anger vil ogsaa drage Guds Naade ned over os, bevare os fra Faldet i de svære Synder, rense os mere og mere fra det daglige Livs Fejl og befæste os i Guds Kærlighed.

»Gud modstaar den hoffærdige, men den ydmyge giver han Naade.«

Dr. Kiefer.

Angelusklokkens Oprindelse.

Aftenklokken.

Den første Omtale af en Klokke, som blev ringet om Aftenen for at formane de troende til Bøn, skriver sig fra Tiden omkring 1050. Den skulde ikke alene opfordre alle til hver Aften at opsende deres Bønner til Gud, men ydermere raade dem til omhyggeligt at laase deres Døre og ikke vandre mere om. Denne dobbelte Betydning forstaar vi godt; thi i Middelalderen var alt Liv, offentligt og privat, socialt og politisk, gennemtrængt af Kristendommens Aand. Denne Klokke blev kendt som *Ignitegium* og kaldtes i Frankrig *Couvrefeu*, i England *Curfew*, fordi den blev ringet som et Signal til, at man skulde tildække Arnens Ild, at ikke Fjenden i længere Afstand skulde se en Røgsøjle stige op fra den. Derfor var den altid den sidste Klokke, der blev ringet. I Marseille blev denne Klokke kaldet *Salva-terra*, i Italien *Værtshusklokken*, fordi alle Værtshuse ved dens Lyd maatte lukkes og Gæsterne gaa hjem. I Tyskland kaldtes den *Schliessglocke*, fordi alle Gadedøre og Byporte skulde lukkes, naar den lød.

Den Klokke, som her har været omtalt, er altsaa ikke i egentlig Forstand endnu vor Angelusklokke; men den gik siden hen over til at blive det. Den første utvivlsomme Omtale af en virkelig Angelusklokke har vi fra Begyndelsen af det 14de Aarhundrede. Et Kirkemøde i Ungarn i Aaret 1307 foreskrev, at Kirkeklokkerne skulde ringe henimod Aften og de troende derved opfordres til at bede 3 Hil dig, Maria, til Ære for den hellige Gudsmoder. Ti Aar senere indførtes denne Skik i Frankrig. I 1318 anerkendtes denne Andagt af Pave Johannes XXII, og han skænkede en Aflad paa 10 Dage for Fremsigelsen af denne Bøn. Fire Aar senere indførte en Forsamling i Spanien den Skik, at man hver Aften knælende skulde bede et Ave for alle troendes timelige og aandelige Velfærd, for Fred og for Jordens Frugtbarhed. Saa fulgte England, og John Stratford, Biskop af Winchester, opfordrede sine Menigheder til hver Aften ved »Curfew« tre Gange at bede Engelens Hilsen. Endelig optog ogsaa Rom denne

Skik, og Pave Johannes XXII befalede 1327, at i hvert Kvarter af Byen skulde der ved Tusmørke ringes med en Klokke i en Kirke, der laa saaledes, at alle kunde høre den. Fire Aar senere bød Biskoppen af Breslau, at der hver Aften skulde ringes med en Klokke og bedes et Ave for Kirkens og Landets Velfærd.

Mange andre Eksempler kunde endnu anføres paa, hvorledes Andagten udbredte sig i de forskellige Lande; her skal endnu kun anføres et enkelt Eksempel. En Dominikaner fra Ulm, Fra Felice Fahri, havde gjort mange Pilegrimsrejser til det hellige Land. Han fortæller fra sin første Rejse c. 1325, hvorledes han endog fandt Skikken indført paa Skibet. Ved Solnedgang gav Hovmesteren Signal fra Dækket med et lille Horn, ønskede i Kaptajns Navn alle Passagerer en behagelig Nat og viste dem til sidst et Billede af Gudsmoder med Jesusbarnet i Armene. Foran det knælede alle ned og bad tre Gange Hil dig, Maria, »som man plejer,« skriver han, »naar Aftenklokken ringer«. Det samme Billede blev vist frem om Morgenen, og de tre Avers blev atter bedt.

Morgenklokken.

I denne lille Beretning finder vi den første Omtale af Morgenens Angelus, og Skikken, at ringe med en Klokke om Morgenen til Bøn, var altsaa den Gang allerede indført adskillige Steder i den kristne Verden. I 1317 blev Skikken indført Juledag af Biskoppen af Parma; tre Fadvor og tre Hil dig, Maria, blev ringet for Byens Fred. Derfor blev Klokken selv kaldt »Fred«.

I 1390 gjorde Hertug Stephan af Bayern en Pilegrimstur til Rom og fandt, haade i Rom og andre Steder i Italien, Morgen-Hilsenen indført, og han syntes saa godt om det, at han anmodede Pave Bonifacius IX om at indføre Skikken i hans Lands Kirker.

Snart finder vi Skikken indført i forskellige Bispedømmer i Tyskland, og lidt efter indføres den i England ved Ærkebiskoppen af Canterbury. I 1450 fulgte Italien efter, og der finder vi senere, at Skikken iagttoges med saa stor Strenghed, at hvis den var bleven forsømt en Dag, da der holdtes Ret, blev alle retslige Afgørelser betragtet

som ugyldige, hvilken sidste Bestemmelse længe vedblev at bestaa.

I 1368 hører vi fra Frankrig, at Præster var strengt forpligtede til at lade en Klokke ringe ved Solopgang, ved hvilken der skulde bedes fem Fadervor til Ære for vor Frelsers fem Saar og syv Aar for vor Frues syv Smerter. Bønnerne skulde opofres for Kirkens Fred og Lykke.

Middagsklokken.

Middagsklokken har sin Oprindelse i Bøhmen. En Synode i Prag 1386 bestemte, at der hver Fredag om Middagen skulde ringes med den største Klokke i alle Kirkerne til Minde om vor Herres Lidelse og Død. Enhver skulde afbryde sit Arbejde og bede 5 Fadervor til Ære for de fem hellige Vunder for at bønfalde Gud om at bevare Riget fra Sot og Vantro og bede om Fred.

Den samme Skik, men med andre Bønner, blev senere indført i Salzburg, Metz, Køln, Minden og Basel.

I 1453 blev Konstantinopel indtaget af Mohammed II, og Pave Callixtus III tog sin Tilflugt til Bønnen. Han befalede, at der i alle Kirker mellem Middag og Aften skulde ringes med en Klokke og Fadervor og Hil dig, Maria, bedes 3 Gange for de tapre Soldater, der kæmpede mod Tyrkerne. Brevet blev udsendt i Juni 1456, og i Juli samme Aar overvandt de kristne Krigere Muhamedanerne og slog dem fuldstændigt ved Belgrad.

Derpaa fulgte en Periode, i hvilken Middagsklokken tav; men i 1500 genindførte Alexander VI Ringningen som en streng Pligt. I Lima blev Skikken indført 1584, »at alle maa bede«. I Spanien ringede Middagsklokken første Gang i 1600.

I det 17de Aarhundrede bredte denne Skik sig mere og mere, og den Tanke at hilse Forløserens Moder voksede stadig.

England kan sandsynligvis gøre Krav paa at være det første Sted, hvor man tre Gange om Dagen sagde de tre Hil dig, Maria, og hvor man simpelthen sagde, at der »ringes til Ave«. Dette var henimod Slutningen af det 15de Aarh. Efter Aar 1600 blev denne Skik mere og mere almindelig.

Det var i Schweiz, at en Synode 1626 indførte Bøn-

nen *Angelus Domini*, som vi beder den Dag i Dag. Den ældste Bog, i hvilken den findes, er en italiensk Katekismus.

Lidt efter lidt har denne smukke Skik, at hilse Guds Moder Morgen, Middag og Aften, vundet Indpas i alle Lande. Morgen, Middag og Aften jubles det glædefulde Budskab om Kristi Menneskevordelse og Fødsel ud fra Tusinder af Klokker i Guds Kirker. Gid vi, som trofast har paakaldt vor salige Moders Hjælp, naar Livets Aften er nær og vort Arbejde er endt, maa faa den herlige Belønning at vedblive med at prise vor guddommelige Forlørsers herlige Moder i Himmelen. (The Holy Name Journal.)

Guds Moder som Gæst.

(Sluttet.)

Det er »Andagten til de helligste tre Personer Jesus, Maria og Josef i deres Omflakken«, en Andagt, som allerede fra Arilds Tid har været i Brug i forskellige Egne. Denne Andagt er begrundet i den hellige Skrift, i hvilken det hedder, at Maria og Josef overalt blev afvist i Bethlehem; Meningen og Hensigten er at vedligeholde det medlidende Minde om denne Begivenhed, men det er tillige en lille Mission og særegen Naadetid i Huset. Fra den første Dag i Advent indtil Jul vandrer Marias Billede fra Hus til Hus i den ensomme Bjergdal. I enhver Hytte berejder man det et Sted Natten over til den næste Aften, hvorved det udvortes, nemlig Opstillingen af Billedet, er en Bisag, men dog en saadan Bisag, som, dybt indvirkende paa hele Dagen, paa en synlig Maade minder alle om Hemmeligheden af det Ord: »Han kom til sit eget, og hans egne modtog ham ikke.« Men Hovedsagen er den indre Renselse, Helligelse og Fornyelse til at vandre for Guds Øje, Opfriskningen af den kærligste Dyrkelse af den allersaligste Jomfru og hendes Søn og Brudgom, og det kan til visse kun være heldbringende og gudvelbehageligt. Naar Dagen da er til Ende, ledsager man Billedet højtideligt til den næste Hytte, og saaledes bliver man ved, indtil Maria har holdt sit Indtog i ethvert Hus og derved hædret og velsignet det. Og hvor dette fromme og religiøse Drama har faaet Indpas, har det ogsaa straks fæstet Rod og er blevet kært og dyrebart for alle som en stor, skøn Festdag.

O hellige Folkepoesi, du, som har dit Udspring fra Guds Hjerte, kom og forædl atter Folket, og fordriv de unyttige og ofte ugudelige Forlystelser, som den vantro Verden kun altfor ofte har givet det arme Folk som Sten i Stedet for Brød!

Det er den sælsomme Andagt, som vi har truffet i Bondegaarden i Oetzdal.

Men »Slemmedrengen« — ja han var rigtignok noget helt andet. Det var en Djævel i Menneskeskikkelse, der milevidt opfyldte hele Egnen med Skræk, den fuldstændigt fordærvede og forkomne Søn af en god Fader. Det var et kæmpestort Menneſke. Med endnu tre til fire Staldrødre opholdt han sig som et vildt Dyr i Bjergene, men om Natten steg de ned, brød ind i Huse og Hytter, stjal og røvede, ødelagde med vandalsk Lyst Døre, Vinduer, Skabe, tilintetgjorde det majsommeligt udførte Arbejde i Lo og Lade, stak Ild i Halm og Høstakke, kneblede paa det frygteligste de arme Husbeboere og skændede Hustruer og Jomfruer, lig en Bande Djævle. Endnu aldrig var det lykkedes at fange nogen af Banden; den kæmpestore »Slemmedreng« havde allerede slaæet mere end een, der satte sig til Modværge, til Jorden med et dræbende Slag. Intet Hus var sikkert for ham, og saaledes havde rigtignok Bondekonen i sin frygtelige Angst haft Grund til at bede »de Kristnes Hjælp« om at beskytte hende og hendes Hus imod »Slemmedrengen«.

Nu var ogsaa hun færdig med sin Bøn. Forsigtigt purrede hun endnu en Gang op i Lampen, der maatte brænde Natten over, derpaa gik hun sagte ind i det tilstødende Kammer og lukkede omhyggeligt Døren.

Midnatstimen havde just runget fra det fjerne Kirketaarn, da det begyndte at røre sig i den ensomme Bondegaard. Tvende dunkle Skikkelser gav sig i Lag med Husdøren, medens to andre holdt Vagt. Det varede ikke længe, førend Døren var løftet af sine Hængsler. Inde fra Huset hørtes ikke en Lyd.

»I Kammeret nedenunder, hvor Bonden sover, er Pengene,« hviskede »Slemmedreng« — thi ham var det — til sin yngre Kammerat; »lad os først gaa sagte ind i Stuen, at ingen skal vaagne.« Lydløst aabnede Dørene sig til Stuen, og de to vilde træde ind. Men som fortryllede stod de stille ved det Syn, som frembød sig for dem: majestætisk stor og klart overskinnet af Lys stod Guds Moder ved Siden af Døren til Kammeret som en Skildvagt. Med overjordisk Ro betragtede hun Forbryderne, et Spejl paa Guds Retfærdighed, og de stod stive og stumme af Frygt.

Den ene, den yngste, kunde i sin Forskrækkelse ikke gøre andet end kaste sig ned paa Jorden paa sine Knæ og begynde at bede med opløftede Hænder: »Hellige Maria, Guds Moder, bed for os arme Syndere!« —

Nu bevægede noget sig inde i Kammeret.

»Slemmedreng« gjorde et Spring ud af Stuen og ilede ud af Huset, idet Angstsveden stod paa hans Pande; han fløjtede ad sine Kammerater, og hurtigt som Lynet forsvandt de i Nat og Taage. En halv Mils Vej løb de bort derfra, uden at sige et Ord, aandeløse; da standsede Skurken. Nu blev han grebet af Raseri

over det mislykkede Eventyr, og en Strøm af Gudsbespottelser og Eder banede sig Vej ud af hans Mund. »Nu vil vi netop gøre Indbrud i Nat,« skreg han rasende, »og een i det mindste skal af med Live!«

Derovre ved Skrænten laa en ensom Hytte. En ældre Mand med sin eneste, brave Datter boede derinde. Didhen vendte »Slemmedreng« sig med sine to Staldrødre, medens den tredje blev tilbage. De nærmede sig Hytten; Døren var fast tillukket, og det var umuligt at løfte den af. De slog løs paa Døren med Knipler og Køller. Pludselig lød der et frygteligt Skrig gennem Natten; »Fader, Slemmedreng! — o hellige Guds Moder, hjælp!« skreg Datteren.

Men indenfor Døren var der allerede noget, som rørte sig. Det var den gamle. Med en Stemme, der klang som Torden, raabte han: »Den første, der kommer ind i mit Hus, er Dødsens; det siger jeg eder!« — Indbrudstvene hørte imidlertid ikke op, og snart ramlede den øverste Del af Døren sammen.

»Var dig, Slemmedreng!« skreg den gamle Mand endnu en Gang. — Men hin var allerede i blindt Raseri styrtet imod Døren, idet han med frygtelig Kraft rev den helt ud og trak sin Kniv frem. Da blinkede en Økse over hans Pande, og der fulgte et frygteligt Slag — »Slemmedreng« styrtede lydløs omkuld, død.

Og allerede stod den gamle der igen klar til et nyt Hug. Men det var ikke mere nødvendigt; de andre forsvandt pludselig i Mørket: de havde tabt Lysten til Indbrud i denne Rædselsnat.

Saaledes endte det frygtelige Umenneske. Maria havde for-gæves advaret ham, nu var han brat, i et Øjeblik, uden Forberedelse faret bort.

»Slemmedreng«s unge Kammerat omvendte sig fuldstændig; de andre forsvandt, som bortblæste af Vinden . . .

Kommer du, min Læser, en Dag til Längenfeld i Oetzdalen og beser Gravkapellet der, finder du blandt de talrige Dødningehoveder et af usædvanlig Størrelse og Tykkelse, men i Panden gaber en frygtelig Revne. Det har en Gang tilhørt »Slemmedreng«.

Nogle Meddelelser om Mariahjemmet.

I disse Dage har Mariahjemmet modtaget Forespørgsel fra en norsk, katholsk Præst om, hvor vidt Mariahjemmet endnu er Husgerningsskole, da han i saa Tilfælde gerne vilde underrettes om Betingelserne for Optagelse af Elever.

Denne Forespørgsel har vakt den Tanke hos mig, at naar en norsk Præst spørger, om Mariahjemmet endnu bestaar som Husgerningsskole, maa det være begrundet i, at vi holder os altfor meget tilbage fra af og til at meddele vore Trosfæller et og andet fra Mariahjemmet, som kunde have almindelig Interesse, og som vi maatte ønske skulde finde den rette Forstaaelse indenfor de katholske Menigheder i København og Provinserne.*)

Jeg gaar ud fra, at det er bekendt, i det mindste for alle de ældre i vore Menigheder, at Meningen med at stifte Mariahjemmet var at grundlægge et dansk, katholsk Menighedsværk med det Formaal, at uformuende katholske Familiers unge Døtre kunde faa Lejlighed til at befæstes i deres Tro, før de gaar alene ud i Verden, og tillige lære saa megen Husholdning, som fordres af en ung Pige, der tager Tjeneste i et mindre Hus.

Mindre bekendt er det maaske, at det tillige var Stifterne magtpaaliggende at give ugifte Kvinder i en modnere Alder Lejlighed til at deltage i et katholsk Kærlighedsværk ved at hjælpe med til at lede og uddanne Mariahjemmets unge Elever.

Med disse Formaal for Øje stiftedes Mariahjemmet den 24. Maj 1898, og den 7. April 1902 stod Huset færdigt til Indvielse og til Modtagelse af Elever, assisterende Damer og Pensionærer. Thi ogsaa Pensionærer hører uadskilleligt til Mariahjemmet, saavel for at Eleverne gennem Driften af en stor Husholdning kan blive oplært i al Slags Husgerning, som for at have en nogenledes sikker, om end ikke stor, Indtægtskilde. Thi for Eleverne betales intet.

Under store Vanskeligheder oparbejdedes dette Værk; thi et Forbillede for det findes vistnok overhovedet ikke, saa vidt jeg véd. At der omkring i alle kristne Lande findes en stor Mængde Institutioner med det Formaal at opdrage og uddanne Børn og unge Piger, er jo bekendt nok. Men disse er alle, maaske paa en ganske enkelt

*) Det har ofte været min Anmodning, baade til Mariahjemmet og til adskillige andre af vore Institutioner, flittigt og regelmæssigt at sende Meddelelser om Virksomheden til Ugebladet; men alligevel er det gennemgaaende kun faa saadanne, der tilsendes Ugebladet. *N. H.*

Undtagelse nær, ledede af Ordenssøstre, som tilhører en Kongregation, hvis Medlemmer er Landets egne Børn — altsaa tyske i Tyskland, franske i Frankrig o. s. v.

Her i Danmark, hvor vi jo endnu ikke har en dansk Kongregation, var det Stifternes Ønske, at Mariahjemmet saa vidt muligt skulde ledes af Lægfolk; og saaledes blev det altsaa sat i Gang. Der blev arbejdet modigt og udholdende, og det lykkedes os efterhaanden at finde megen Tilslutning og Forstaaelse af Værkets Betydning, saa Mariahjemmet var i stadig Vækst og i Blomstring, da vi i Aaret 1911 af flere Grunde mente det rettest foreløbigt at overdrage Ledelsen af det til St. Elisabeths Søstre.

I de første 9 Aar efter dets Stiftelse stod Mariahjemmet udadtil som en Afdeling af St. Ansgars Stiftelsen. Men i Aaret 1907 blev det fundet mere hensigtsmæssigt af praktiske Grunde at forandre dette Forhold saaledes, at Mariahjemmet blev tinglæst som en selvejende Institution. Som Overledelse indsattes nogle Aar senere en Bestyrelse, bestaaende af 3 Medlemmer.

Ifølge Institutionens Statuter kan den ledes enten af Ordensfolk eller, som dens oprindelige Mening var, af Lægfolk. Med Stiftelsens Protektors, vor højærværdigste Biskops Tilladelse vil den nu til Efteraaret atter blive ledet af Lægfolk, efter at St. Elisabeths Søstre i 61/2 Aar har ført den videre i de samme Spor, i hvilke den var ledet i de første 9 Aar af dens Virksomhed. Søstre har arbejdet med stor Offervillighed og Dygtighed og har vundet almindelig Paaskønnelse baade hos Bestyrelsen, hos Eleverne, deres Forældre og Pensionærene.

Naar jeg nu alligevel har foranlediget, at Søstre begynder en anden Virksomhed, er det væsentlig begrundet i, at jeg meget ønsker at se Mariahjemmet, som er en Gave til vor uformuende Ungdom, baade de ganske unge og de lidt ældre, vende tilbage til den oprindelige Mening med det som et dansk, katolsk Menighedsværk.

Som ovenfor bemærket var det nemlig Stifterne magtpaaliggende at give ugifte Kvinder i en modnere Alder Lejlighed til at deltage i et katolsk Kærlighedsværk ved at hjælpe med til at lede og uddanne Mariahjemmets unge Elever. Ingen kunde være nærmere dertil end unge Kvin-

der, som har hørt til de første Hold Elever fra Aarene omkring 1902. Blandt disse findes fortræffelige Kvinder i 28—30 Aars Alderen, der har gaaet i Livets Skole, siden de forlod Mariahjemmet, og som har vist sig i al deres Færd som gode, katholske, samvittighedsfulde Kristne. Ogsaa for disse er Mariahjemmet stiftet og aabner sig nu paa ny for dem som et Hjem, hvor de vil kunne arbejde sammen med Trosfæller, der alle har det samme Maal: at arbejde til Guds Ære og under Kirkens Ly at dygtiggøre vore unge til at gaa vel forberedte ud i Livet. Under ældre, erfarne Kvinders Overledelse vil Mariahjemmets ældre Elever kunne blive Støtter for dette, fordi de kender Livet, som det leves baade indenfor Mariahjemmet og udenfor dette.

Men Mariahjemmet trænger ogsaa til Forstaaelse og Samarbejde i videre katholske Kredse, navnlig blandt Præster og Forældre. Forhaabentlig er de henimod 16 Aar, i hvilke det har bestaaet, og i hvilke der vistnok ikke har været arbejdet forgæves, en Borgen for, at det ogsaa fremtidig vil søge at være et Værn for unge Piger i den vanskelige Alder mellem 15—17 Aar og vejlede og befæste dem i deres Tro, samtidig med at de undervises i Husgerning.

Dette har hidtil været Mariahjemmets Mening og Formaal, og det skal med Guds Hjælp og under Guds Moders Beskyttelse vedblive at være det, saa længe det bestaar.

I Juli 1917.

L. Stampe Charisius.

Gudsberga Kloster.

Det sidste kloster af Cistercieordenen, som anlagdes i Sverige, udgik fra Alvastra og fik navnet Gudsberga, *Mons Domini*. Dets tilblivelse skyldes forhenværende underlagmand, ridder Ingel Jönsson og hustru Birgitta Sonadotters gavmildhed, idet de til en sådan fundering udfærdigede et betydeligt testamente d. 11. juli 1477. Stiftelsen skulde være »den hl. trefoldighed, jfr. Maria og st. Bernhard til lov og ære, vore forældre og efterkommere og alle kristne sjæle til evindelig husvælelse og glæde«. ¹⁾ I 1486 kom enken overens med abbed Magnus af Alvastra,

at klostret skulde opføres på en gård, hun gav til samme brug, nemlig Riddarhyttan, der var beliggende i Huseby sogn i Dalarne — i nuværende Näs gård len — og hørte til Vesterås stift. Flere andre ejendomme lagde hun samtidig til klostret, deriblandt sin morgengave, sædegården Näs. Aktstykket besegledes af abbed Magnus og Juletas abbed Sven, i hvis overværelse førstnævnte indførte konventet. Som klostrets fødselsdag regnes 8. marts 1486, stiftelsesdokumentets datum. Efter sognet kaldtes det ofte Huseby — et hyppigt forekommende stednavn.

Den første abbed hed Staffan fra hvem et broderskabsbrev endnu er bevaret. Kirken blev bygget straks; tilvenstre udenfor højkoret kom et kapel med Vorfruealter. Dette udstyrede væbner Johan Jenson og hans anden hustru Anna ved kontrakt af 13. januar 1508²⁾, afsluttet med konventet og prior Johan Johannis, som var valgt til abbed, men endnu ikke viet. For giverens, begge hans hustruers og de nære slægtningses sjæle skulde der hver dag kl. 7 om morgenen holdes en messe ved det nævnte alter, lørdag og søndag en sunge, de andre dage stille messe. Til altret skænkede ægteparret kalk med disk, alt messe- og alterudstyr, og så et Mariabillede af vægt 10 mark lødigt sølv. Dette skulde udstilles på altret under den sungne messe hver søndag og lørdag og på alle Mariafester; under sang skulde det bæres fra og til sakristiet. Desuden fik klostret en af sine største gaver af jordegods, nemlig hans sædegård Dormsö, flere bøndergårde, bjergværk med strøm o. s. v. — alt til uafhængeligt eje.

Den uplandske lagmand Knut Stensons enke Kadrin gav i 1493 en gård, vandmølle m. m. Ligan gjorde andre, men tiden var for fremskreden til, at klostret kunde blive rigt.

Når man dernæst nævner, at det ialt havde fem abbeder, og at stiftsbiskoppen Olaf Andreasson her fandt et hjem for resten af sit liv efter i 1487 eller 88 at være fradømt embedet, så er næsten alt det kendte af interesse fra klostrets forreformatoriske historie fortalt.

Da kong Gustaf lagde sin dræbende hånd på klostrene, lod han Gudsbergas fjerde abbed, Gustaf Hindrikson,

1) Dipl. Dalekarl. I no. 267. 2) Ibid. no. 211.

som i 1522 var bleven valgt og endnu i 1528 købte for 50 m. p. jord, beholde styret, indtil han nedlagde sit embede 1530. Derpå lod kongen pater Mathias vælge til abbed og gav, »Vesterås reces uforkrænket«, skytsbrev for klostret d. 11. november s. år, efterdi »Os elskelig broder Mattis har sagt Os huldskab og troskab til«. Abbeden fik et personligt værnebrev af 31. december i anledning af et slagsmål, han havde havt med en mand.³⁾ Om hans videre skæbne hører vi intet.

30. august 1538 bortforleenedes klostergodset til en Nils Larsson, og konventet vegegerede endnu. Men i 1549 modtog fogden kgl. ordre, dateret d. 29. oktober: »Eftersom der nu næsten ingen er i Huseby kloster, som kan tage vare på de ting, der findes, skal du tage alt sølv til Stockholm ved første lejlighed.« Kirkeklæderne skulde han uddele til fattige kirker på egnen; men »findes der blandt dem smukke fløjlsdageler og korkåber, skal du tage dem med herind;« men dette skulde ske i stilhed, »så der ingen larm rejses derfor.«⁴⁾ Dalkarlene var åbenbart endnu ikke begejstrede for reformationens goder.

Bygningskomplekset er forsvundet; et krudt- og jernværk indtager det tidligere andagtssteds plads. Der har for et århundrede siden været spor af en 44 m lang og 19 m bred bygning.

Vi har nu gennemgået de svenske munkeklostres historie, og det har vist sig, at der — trods individets skrøbelighed og trods de efterkatolske tiders skånselsløse fanatisme i ord og skrift — ikke er een eneste bevislig vanærende plet på noget af klostrene. Det samme resultat giver studiet af de svenske cistercienserindeklostres historie. Vi kan her anvende lutheraneren, biskop Rhyzelius' argumentation om et par af middelalderens bisper: »Havde han gjort andet, end hvad lovligt var, da var det ikke blevet fortiet,« og: »Hans levned er ukendt. Dog må man ikke derfor tvivle hverken om hans værdighed eller skikkelighed; thi om nogen havde fejlet, var han efter døden ikke sluppet for slet omdømme.«⁵⁾ Og sådant havde intet af klostrene hos upartiske dommere.

³⁾ Konung Gustafs reg. VII pag. 222. ⁴⁾ Ibid. XVI pag. 691.

⁵⁾ Episcoposopia II 104 og 107.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

England. Den 20. Juni afgik Englands ældste Redemptorist-Pater William Lombard ved Døden i en Alder af næsten 87 Aar. Hans Families Valgsprog *Belligerens ac potens* (krigerisk og mægtig) passede godt paa ham selv og hans ivrige Virksomhed i Guds og Sjælenes Tjeneste. I Aaret 1900 maatte han opgive sin praktiske Præstegerning og tilbragte de sidste 17 Aar af sit Liv i Bøn og Ensomhed. Da han ikke længere kunde læse sit Breviar, bad han næsten utallige Rosenkranse. Han havde hele Livet lidt af Hjertesvaghed og var stadig rede til den Bortgang, han vidste kunde komme ganske pludselig. Det var sandsynligvis ogsaa af den Grund, at han de sidste 30 Aar af sit Liv havde den ret usædvanlige Skik hver eneste Aften, før han lagde sig til Sengs, at gaa til Skrifte. Om Morgen den 20. Juni fandtes han liggende død paa sit Ansigt paa Gulvet, medens et af den hellige Alfonsus's Skrifter laa ved Siden af ham, lige falden ud af hans Haand. Den tilkaldte Læge erklærede, at det var et Hjerteslag, der havde gjort Ende paa den gamle Præsts Liv.

Rom. Pave Benedikt XV's Encyclica om Prædikenen hedder efter Begyndelsesordene *Humani generis redemptionem* og er af stor Betydning for alle Biskopper og Prædikanter. Den Hellige Fader fremhæver først Vigtigheden af Prædikantens Embede. Der findes, siger han, flere i vore Dage end maaske nogen Sinde før, der hengiver sig til Guds Ords Forkyndelse, men Foragten for alt overnaturligt tager desværre alligevel til. Prædikenenes Værdi er ringere nu til Dags, mener den Hellige Fader, og han finder tre Hovedgrunde dertil: enten burde de, som prædiker, ikke gøre det, eller de fuldbyrder ikke deres Pligt med den rette Omhu, eller de udfører ikke deres Værk paa den rigtige Maade. De, som prædiker, gør det som Repræsentanter for deres Biskop. Derfor hør ingen prædike i noget Bispedømme, uden at han er kaldet og billiget af dettes Biskop. Og Biskoppen bør lige saa lidt lade nogen prædike, som han lader nogen høre Skrifte, uden at han først nøje har undersøgt vedkommendes Kundskaber og moralske Standpunkt. — Dernæst minder Paven Prædikanterne om, at de er Christi Sendebud, og fordømmer alvorligt dem, som blot søger deres egen forfængelige Ære, henvender sig til deres Tilhørere, som om de var i et Teater eller ved et offentligt Møde, og holder sig til verdslige Emner i Stedet for at ty til Skriften og de hellige Fædre. Hvis Biskopperne træffer paa saadanne Prædikanter, bør de uden Betænkning fjerne dem fra deres Stilling. Paven henviser til St. Paulus som det store Mønster for en god Prædikant. Han var vel forberedt, vidste

god Besked om det, han talte om, og gav sig helt og fuldt over til Guds Vilje, rede til at taale og lide alt for Guds Skyld. Og af St. Paulus lærer vi ikke mindst, at Bønnens Aand er saare nødvendig for en Prædikant.

Brevkasse.

Hr. Redaktør Niels Hansen!

I Beretningen om Roskildemødet (Ugebl. Nr. 28) meddeler De, at »Hr. Pastor Meyer, Hr. Pastor Günther og Hr. stud. polit. Wissum havde forskellige Betæneligheder og var imod Sagen«, (d. v. s. Dannelsen af en Højskoleforening).

Medens Betænelighederne kom meget klart for Dagen, synes det mig ikke helt rigtigt at tillægge d'Herrer egentlig Modstand mod Sagen; jeg fik tvertimod det Indtryk, at naar de (rent formelle) Vanskeligheder for d'Herrers Vedkommende var overvundne, saa vilde de endogsaa støtte Sagen.

Da flere andre har faaet en lignende Opfattelse som jeg, vilde jeg gerne bede Dem, Hr. Redaktør, om at tage foranstaaende som Anledning til at faa Spørgsmaalet klaret.

Med venlig Hilsen

Deres ærbødige St. Fink-Jensen.

— Naar jeg skrev, at de nævnte Herrer var »imod Sagen«, mente jeg: mod den Sag, der nu behandlede, og som den behandlede, jeg mente ikke, som Indsenderen har forstaaet det, »mod Sagen i og for sig«. Da flere andre har haft samme Forstaaelse, optager jeg gerne Hr. Fink-Jensens Indlæg som en lille nødvendig Rettelse.

N. H.

Tak. Vi bringer herved alle, som ved Gaver eller paa anden Maade har bidraget til at støtte vor Basar, vor hjerteligste og bedste Tak.

St. Vincents Søstrene.

Ansgarius-Bonifacius Samlerforeningen

modtager med Tak: *Frimærker* — *gl. Mønter* — *Sølvpapir* (Staniol) — *Gummi* (Galocher, Vand- og Gaslanger, Cykle- og Barnevognsringe, Gummibold) — *uldne, strikkede Klude* — *Metaller* (Guld, Sølv, Platin, Kobber, Messing, Bly, Zink, Tin, *Flaskekapster*, dog ikke Jern, Staal og Blik) — *Cigarkasser* (indenlandske).

Indleveringssteder: Købmagergade 48, Mezz. (Johs. Hoffmann & Søn) — Viborggade 81, St. (Fru Jensen) — Bangertsgade 7 B (Hansen) — Stenosgade 4 (Portneren) — Boyesgade 8 (Portneren ved Rosenkranskirken) — Hans Bogbinders Allé 2 (Præsteboligen) — Lejffsgade 11 (Gravgaard) — St. Andreas Kollegiet, Ordrup.

Kirkelig Kalender.

5. Aug. 10. Søndag eft. Pintse.	12. Aug. 11. Søndag eft. Pintse.
6. — M. Christi Forklarelse.	13. — M. Hippolytus og Cas- sianus, Martyrer.
7. — Ti. Cajetanus, Bekender.	14. — Ti. Vigilie.
8. — O. Cyriacus, Largus og Smaragdus, Martyrer.	15. — O. Marias Optagelse.
9. — To. Vigilie.	16. — To. Joachim, Jomfru Marias Fader.
10. — F. Laurentius, Martyr.	17. — F. Hyacinthus, Bekender.
11. — L. Marias Officium.	18. — L. Oktavdag. (Fastedag.)

Søndagsgudstjeneste i Sommermaanederne i Provinsen.

Stille Messe. Højmesse Efterm.
m. Præd.

Aakirkeby (Jernbanegade)..... Kl.	-	Kl. 11 $\frac{1}{2}$ med Vels.
Aalborg (Kastetvej)	» 7 $\frac{1}{2}$	» 10
Aarhus (Ryesgade 26)	» 6 $\frac{1}{2}$ & 7 $\frac{1}{2}$	» 10
Dalum Kloster	» 6 $\frac{1}{2}$	» 5
Esbjerg (Nørregade)	» -	» 10
Fredericia (Sjællandsgade)	» 7	» 9 $\frac{1}{2}$
Helsingør (Nygade 8)	» 8	» 10
Holbæk St. Lucius Kapel, Villakv.	» 8	» 10 $\frac{1}{2}$
Horsens (Nørregade 19)	» 8	» 10
Hørsholm (Udenomisvej)	» -	» 9 $\frac{1}{2}$
Kolding (Alhambravej)	» -	» 9 $\frac{1}{2}$
Køge (Elisevej)	» -	» 10
Ledreborg	» -	» 9 $\frac{1}{2}$
Mariho (Ny Østergade)	» 8 $\frac{1}{2}$	» 10 polsk
Nakskov (St. Franciscus Kapel)	» 8	» 10
Nyborg (Stella maris, Vindingevej)	» 7	» 10
Nykøbing F. (Hellig Kors Kirke)	» 8	» 10 $\frac{1}{2}$ plsk.
Næstved (Villa Alfa)	» -	» 9
Odense (Torvet 7)	» 8	» 10
Randers (Ladegaardsgade)	» -	» 10
Ringsted (St. Knudsgade)	» 8	» 10
Roskilde (St. Olsgade)	» 7	» 9
Rønne (Østervoldgade 23)	» -	» 10
Silkeborg (Vestergade)	» -	» 9 $\frac{1}{2}$
Slagelse (Tordenskjoldsgade)	» -	» 10
Svendborg (Havnegade 1)	» -	» 10
Vejle (Blegbanken)	» 7	» 9 $\frac{1}{2}$

Køb: Niels Hansen: **Vore Helgener.** 3 Kroner. (200 S. Mange Bill.)

Abonner paa: Steidl: **Knud den Hellige.** Udkommer i c. 10 Hæfter à 50 Øre. Katholsk Boghandel. Stenogade 3. København. B.

St. Ansgars Kirke. Messen Kl. 7 om Søndagen bortfalder foreløbig.

Immaculatakirken. Tirsdag den 7. Aug. Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Morgen er der Iklædning og Profes.

Sakramentskirken.

Søn- og Helligdage: Stille Messe Kl. 8, Højmesse med Prædiken Kl. 10, Andagt Kl. 6. Paa Hverdage er der stille Messe Kl. 8.

Eventuelle Aftenandagter paa Hverdage (f. Eks. 1. Fredag i Maaneden) holdes Kl. 8.

K.U.B. (Katholsk Underretnings Bureau), et Samfund af katolske, akademiske Læglfolk, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katolikker, som maatte ønske at faa nøjere kendskab til den katolske Kirke. Henvendelser, for alle behandles som fortrolige. bedes rettet til Sekretæren. Magister Matthæus Hansen. Hovmarksvej 30, Charlottenlund.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement. 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2 S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen. cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 32.

Søndag den 12. August.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Den ny Lovbog i kanonisk Ret. — Brudstykker. — Munke og Klostre. — Præsten. — Efterretninger fra Ind- og Udland: Næstved. Fredericia. Aalborg. Tyskland. Frankrig. Rom. Nordamerika. Asien. — En Henvendelse. — Brevkasse. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

370.

Han har ogsaa vist sig for mig.

Har du nogen Sinde set en Moder staa ved sit sovende Barns Seng? Se hvor hun smiler; se, hvor hun er lykkelig i de dejlige Drømme om den lilles Fremtid. Se, hvor hun elsker!

Har du set en Moder ved Sygelejet? Se engang det smertefulde Blik, hvormed hun ængstelig spørger Lægen om Barnets Tilstand. Se, hvor forvaaget hun er; se, hvor bedrøvet. Se, hvor hun elsker!

Har du set en Moder gaa den tungeste Gang, en Moder kan gaa: følge efter den lille Kiste ude paa Kirkegaarden? Har du set den knugende Sorg i det taarefyldte Blik? Se, hvor hun elsker. — endog ud over Graven! Det er Moder-Kærlighed. Men der gives ogsaa en anden Kærlighed.

Der gives den stærke, taalmodige, trofaste, overbærende Kærlighed, som er Grundlaget for Familielivet. Hustru og Mand deler Livets Sorg og Glæde, de gør Sorgen halv og Glæden dobbelt ved at dele med hinanden.

Der er Venskabskærligheden — en frejdig, ren, selv-

opofrende Kærlighed, der deler alt godt og lindrer alt smerteligt, der fører frem i det gode og holder ud i trange Tider.

Der er den barmhjertige Kærlighed. Den lindrer Sygdom og Smerte, den vaager ved Sygelejet i de lange Nattetimer, den lægger taalmodigt Haanden paa den febersyges brændende, klamme Pande, den lukker stille og kærligt den dødes trætte Øjne til den sidste Hvile, den beder en Bøn for den henfarne Sjæl.

Saa megen Kærlighed er der i Verden. Men i denne Kærlighed aabenbarer Gud sig selv; thi hans Væsen er Kærlighed.

Blomstens Skønhed og Bjergets Vælde, Tordenens Rullen og Havets Bulder — det er Glimt af den eviges Skønhed og Storhed, det er Skaberen, der aabenbarer sig i de skabte Ting. Men det bedste og største i det skabte er Kærligheden i Menneskehjertet; derfor er det ogsaa her, Skaberen aabenbarer sig paa den skønneste Maade — i den Kærlighed, som er tændt ved den eviges Hjerte.

Herren har ikke blot vist sig for de lykkelige, som Søndagens Læsning taler om. Nej, i Skabningen viser han sig for enhver af os. Lukker vi Øjnene rigtig op, saa vil vi ogsaa se ham. Han viser sig ogsaa for os.

A. Jensen, S. J.

Lyksaligt det Folk, som har Øre for Klang
her oven fra!

det nynner alt her paa den evige Sang:
Hallelujal

saa alle Guds Engle forundres paa,
hvor himmelsk de jordiske Klokker slaa,
naar Aanden med Støvhjertets Tunger
dets dybeste Længsler udsjunger.

Lyksaligt det Folk, som har Jesus til Drot,
Marias Søn!

Som Søkende hans har de alle det godt
i Lys og Løn:

Gud Fader i Hjerte, Guds Ord i Mund,
med Herlighedshaabet i allen Stund,
thi de, som Gud Faders udkaarne,
har Børnekaar med hans Enbaarne.

Den nye Lovbog i kanonisk Ret.

(Af P. Thomas Slater, S. J., i *Cath. Times.*)

Det er mere end 13 Aar siden, at Pave Pius X overdrog en Kommission af Theologer og Jurister at samle og udgive alle den kanoniske Rets vidt og bredt spredte Bestemmelser i et eneste Bind, og det er jo nu, som dette Blads Læsere allerede ved, efter et langt og trættende Arbejde lykkedes disse Mænd at fuldføre den dem overdragne, meget vanskelige Opgave. Den nye Lovbog er offentliggjort i Vatikanets officielle Organ (*Acta apostolicae sedis*) og derved gjort tilgængelig for den katholske Kirke, ja for den hele Verden. Der findes enkelte fra det daglige Liv ret fjerntliggende Ting i den kanoniske Ret; men de allerfleste Bestemmelser angaar saadanne Forhold, der spiller ind i enhver katholsk Kristens jævne, daglige Liv. Der træffes i den kanoniske Ret Afgørelse om Faste og Abstinens, om den tilbørlige Overholdelse af Søndage og Festdage, om Præsternes og deres Menigheders gensidige Pligter, om Sakramenternes Forvaltning, om kristent Ægteskab og Begravelse og utallige andre Emner af ikke mindre Interesse for Lægfolk end for Præster. Formodentlig vil derfor en kort Oversigt over kanonisk Ret og de nye Bestemmelser her være paa sin Plads.

Det har altid været en Trosartikel, at Christus gav sin Kirkes Hyrder Magt til at udstede Love og Bestemmelser angaaende religiøse Forhold. Der findes allerede i Nye Testamente mange Beviser paa, at Apostlene gjorde Brug af denne Myndighed. De vedtog disciplinære Bestemmelser paa Kirkemødet i Jerusalem, og St. Paulus viser ganske tydeligt i sine Skrifter, at han var sig bevidst at besidde baade dømmende og lovgivende Myndighed i Christi Navn. Og allerede før Slutningen af det første Aarhundrede udøvede Paverne som St. Peters Efterfølgere en saadan Myndighed over alle Kristne baade i Vesterland og Østerland. Som Tiden gik, blev de pavelige Dekreter stadig hypigere. Modtagelsen af et saadant om et eller andet tvivlsomt Spørgsmaal afgjorde Sagen for alle katholske Kristne. *Roma locuta est, causa finita est* (Rom har talt, Sagen er afgjort) — saaledes skrev St. Augustinus fra Afrika. Særlig udøvede

Kirken dog sin lovgivende Myndighed paa sine økumeniske Koncilier (almindelige Kirkemøder). Konciliet i Nicæa 325 traf saaledes Bestemmelse om, hvorledes man skulde forholde sig overfor dem, der under Forfølgelser var faldet fra Troen. I Tidens Løb blev der talrige saadanne Love og Afgørelser, og i det sjette Aarhundrede begyndte lærde Mænd at foranstalte Samlinger af disse. Disse Samlinger voksede efterhaanden haade i Omfang og Antal. Den berømteste af dem alle skyldes Gratian, en Benediktinermunk i Midten af det 12te Aarhundrede. I det følgende Aarhundrede bemyndigede Gregor IX Raymund af Pennafort til at foranstalte en Samling, hvilken denne offentliggjorde med pavelig Bemyndigelse i Aaret 1234. Sammen med Gratians Samling har disse Bestemmelser i fem Bøger og en sjette Bog, tilføjet af Pave Bonifacius VIII, udgjort den hidtilværende kanoniske Ret, det saakaldte Corpus juris canonici.

Gregor IX satte som Forord til sin Lovhog et Breve, som begynder med Ordene *Rex pacificus*. Det hedder heri: »Fredens Konge har i sin milde Kærlighed bestemt, at hans Undersaatter skal være haade kyske, fredelskende og lydige. Men tøjlesløs Attraa fremkalder daglig saa mange Stridigheder, at hvis ikke Retfærdigheden lagde en Dæmper herpaa, vilde Fred snart være handlyst fra Verden. Derfor udstedes der Love, for at de slettes Lidenskaber kan blive kuert under den Retfærdighedens Lov, ved hvilken den menneskelige Slægt læres til at leve hæderligt, ikke øve Uret mod andre, men gøre sin Pligt imod alle og enhver. Vore Forgængeres mange Bestemmelser og Dekreter, der er spredte i saa mange Bind, foraarsager Forvirring, tilmed da nogle slet ikke er til at finde i Bøger, saa at deres tvivlsomme Gyldighed foraarsager Usikkerhed i retslige Afgørelser.« Til almindellig Nyttte og til Brug for de studerende, tilføjer Gregor IX, har han derfor ladet denne Samling foranstalte, som skal bruges ved alle kirkelige Domstole, idet i Fremtiden al Benyttelse af andre Samlinger skal være forbudt. — Dette Breve har sin særlige Interesse derved, at det passer i den Grad til de nærværende Omstændigheder, at det lige saa godt kunde været skrevet af Benedikt XV som af Gregor IX.

Omtrent syv Aarhundreder er henrundet siden denne Paves Dage, Aarhundreder rige paa Begivenheder i Kirkens Historie og med stedse voksende Krav paa afgørende Virksomhed fra den Hellige Stols Side. De kirkelige Loves Masse er steget til en enorm Størrelse, nogle Love er blevet forældet, andre har paa Grund af forandrede Tidsomstændigheder mistet ikke saa lidt af deres Gavnlighed, og i ikke faa Tilfælde er det overhovedet vanskeligt at sige, hvad Loven er. Alt dette udviklede Pave Pius X i det *Motu proprio* om Revisionen af den kanoniske Lov, han udsendte den 19. Marts 1904, omtrent et halvt Aar efter sin Ophøjelse paa St. Petri Stol. Han havde taget til Motto for sit Pontificat de Ord: »At fornye alle Ting i Christus.« Som Præst og som Biskop havde han mange Aars Erfaring for det kristne Folks Nød og Trang, og han var overbevist om, at den kristne Disciplin trængte til Fornyse og Styrkelse. Kirkens Love, hvis Formaal var Sjælenes Helliggørelse og Frelse, maatte blive mere almindelig kendt og igen engang bedre overholdt. Men intet kunde sikkert bidrage saa meget dertil som en samlet Udgave af hele den store kanoniske Ret. Noget var allerede bleven gjort i den Retning. Baade Pius IX og Leo XIII havde faaet samlet enkelte Afdelinger af kirkelige Bestemmelser. Men Pius X bestemte at samle alle disse og overdrog Arbejdet til Kardinal Pietro Gasparri og en stor Del andre retskyndige Theologer. Efter adskillige Aars stadigt Arbejde var et foreløbigt Udkast til den kirkelige Lovbog færdigt og blev sendt ud til alle Ærkebiskopper og Biskopper i hele den katholske Verden. Disse blev anmodet om at afgive deres Skøn, foreslaa Rettelser og Forbedringer og sende Sagerne tilbage til Kommissionen. Paa den Maade blev Lovbogen færdig og er nu offentliggjort af Benedikt XV under Navn af Pius Xs Lovbog i kanonisk Ret.

Den nye Lovbog er et anseeligt Bind paa 522 Sider i stor Oktav. Ifølge ældgammel Skik er hele Samlingen inddelt i fem Bøger. Den første opstiller visse almindelige Principper for kirkelig Lovgivning, den anden handler om kirkelige Personers Pligter og Rettigheder, den tredje træffer Bestemmelser om Sakramenterne, Kirkerne, Sakramenta-

lierne o. s. v., den fjerde giver Reglerne for Procesførelsen for de kirkelige Domstole, og den femte handler om kirkelige Overtrædelser og Straffe. De fem Bøger indeholder i alt 2414 Paragraffer eller Lovbestemmelser, forsynede med fortløbende Numre. Mange af disse er inddelt i to, tre eller flere Underafdelinger.

De enkelte Bestemmelser er affattet i et simpelt og klart Sprog, saa de er lette at forstaa og lige saa lette at henvide til. Et Eksempel eller to kan vise dette. Under tiden spørger ængstelige Sjæle deres Skriftefader, om de er forpligtede til at følge Sommertiden, hvad Fasten før Kommunionen eller Abstinensen paa Fredagene angaar. Herpaa svarer Canon (d. v. s. Lovbestemmelse) 33 saaledes: »Hvad Beregningen af Klokkeslettet angaar, skal Stedets almindelige Praksis følges; dog hvad privat Læsning af Messen og Breviaret, Modtagelsen af den hellige Kommunion, Iagttagelsen af Faste og Abstinens angaar, kan enhver, selvom den derværende Praksis er en anden, følge enten den stedlige, virkelige Tid eller Middeltiden eller den lovlige Tid, hvad enten denne er stedlig eller ekstraordinær.« — Nogle troede, at naar den nye Lovbog kom, vilde Modtagelsen af Paaskekommunionen i selve Sognekirken blive en streng Pligt. Canon 859, § 3, bestemmer saaledes: »Enhver skal raades og overtales til at modtage sin Paaskekommunion i sin Sognekirke; hvis han modtager den andet Steds, skal han dog underrette sin Sognepræst om, at han har opfyldt sin Paaskepligt.«

Selvom Pius Xs Hovedøjemed med det nye Værk var at samle Kirkens spredte Love, har man dog ogsaa benyttet Lejligheden til at bringe adskillige af disse Love i større Harmoni med Nutidens Krav. Dette er f. Eks. sket med adskillige af Hindringerne for Ægteskab. Ægteskabshindringen med Hensyn til Alder er bleven forhøjet fra 14 og 12 Aar til 16 og 14 Aar henholdvis for Mandens og Kvindens Vedkommende. Slægtskab i fjerde Grad er ikke mere Ægteskabshindring; det er kun Slægtskab i tredje Grad og Svogerskab i anden Grad. Det aandelige Slægtskab, der stammer fra Firmelsen, er ganske bortfaldet, og der indtræder heller ikke længere aandeligt Slægtskab

mellem den døbtes Forældre og den døbende eller mellem disse og Fadderne.

Skønt den nye Lovbog er tilbørlig kundgjort ved dens Offentliggørelse i *Acta apostolicae sedis*, har Benedikt XV dog bestemt, at den ikke skal træde i Kraft før Pintsedag d. 19. Maj 1918.

Brudstykker.

28. »Hvis du ikke kan bøje dig for Dogmet, er der ikke andet for end at anerkende, at absolut Sandhed ikke er aabenbaret. Enten har Rom Ret, eller man maa benægte en alt omfattende Sandhedsaabenbarelse. Der er kun eet Svar paa alle Papisternes Argumenter: Absolut Sandhed er ikke aabenbaret.«

(Efter *J. H. Shorthouse: John Inglesant.*)

29. Paa Kirkegaarden i Rønne staar der paa et stort Skilt lige ved Indgangen følgende smukke Digt, som jeg synes fortjener lidt videre Udbredelse, da det paa en smuk Maade søger at lægge en lille Dæmper paa mange Mennekers »Kærlighed« til smukke Blomster.

Digtet kan ikke undgaas at læses af alle dem, der kommer paa Kirkegaarden.

Hvo vil vel krænke Kirkegaardens Fred
og tage venlig Blomst fra Gravens Bed?
Hvem vil vel bryde Træets Blomst og Blad?
Se, Himlens Fugl fandt her et Skjul saa glad.
Hvo vil ej hygge om den Plet paa Jord,
Som gives her til ringe og til stor?
Hvem vil ej frede om de dødes Bo?
Her skulde vi dog en Gang finde Ro.

Jeg tror, et saadant lille Vers hjælper bedre til at skaane de skønne Blomster paa vore Grave end et strengt: Det er forbudt etc.

(*M. Fallesen Schmidt.*)

30. I en Lærebog for Folkeskolen: *Mit Fædrelands Historie* (Chr. Erichsens Forlag. 2. Oplag. København 1914), som er anbefalet af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, vover Skoleinspektør *N. S. Gjerløff* paa Side 85 at skrive følgende, som indeholder mindst 4 historiske Usandheder: »Vi ved, at Paverne sagde om sig selv, at de var Guds Statholdere paa Jorden. Men meget af det, de lærte Folk at tro, var helt galt. Galt var det, naar de sagde, at det var bedre at bede til Jomfru Maria og andre Helgener end til Gud. Galt var det, naar de

paastod, at det bedste, et Menneske kunde gøre, var at forlade Fader og Moder og gaa i Kloster. Men værre end alt andet var det, at de bildte Folk ind, de kunde komme til Paven og af ham købe *Aflad* eller Syndsforladelse for Penge.*)

31. Paa Oldnordisk Museum i København findes et smukt lille Alterbillede til at slaa sammen. Aabner man Fløjdørene, ser man Christus paa Korset, omgivet af Maria og Johannes, og paa Fløjenes indre Side læses følgende Indskrift:

*Effigiem Christi, qui transis, semper honora,
non tamen effigiem, sed quem designal, adora.*

Paa Dansk:

Christi Billed du ære, saa ofte du vandrer forbi det;
ej dog Billedet her tilbed, men ham det fremstiller.

— Den katholske Lære om Forskellen mellem at ære og at tilbede kunde ikke været klarere og kortere udtrykt end i dette lille middelalderlige Dobbeltvers.

Mønke og Klostre.

I Ugeskriftet Landet af 5. August har Højskoleforstander *O. P. Jensen*, Vallø, under ovenstaaende Titel skrevet følgende venlige lille Artikel, som skal gengives her med en lille Efterskrift. Højskoleforstanderen skriver saaledes:

Man kan ofte se Folk trække lidt paa Skuldrene og ryste paa Hovedet, naar de hører Ordene »Kloster« og »Munk« blive nævnet; men det kommer vel for en stor Del af, at der mange Steder i vore Børneskoler og ved Konfirmationsforberedelsen er hibragt Børnene den Opfattelse, at Kloster, Munk og Nonne er noget »katholsk« Væsen, som ingen renleven Protestant kan se paa med milde Øjne.

Men dog er det ligefuldt Sandhed, at det var Munkene, som i Middelalderen drog frem gennem Landene og bragte Kristendom, Oplysning og en højere Kultur til Folkene. Og Klostrene blev ofte som aandelige Fyrtaarne, saa snart som Kristi Kors blev plantet imellem et hedensk Folk.

Der er sunget mange Sange til Ære for Krigens Helte,

*) Jeg sender dette Nummer af Ugebladet til Skoleinspektøren med Bøn om, at han i Sandhedens Interesse vil rette disse vitterlige Urigtigheder, som ingen, der kan Historie, længere tror paa. Den Slags findes heller ikke nu til Dags i lidt mere videnskabelige Værker; *hvorfor skal de saa stadig væk gentages i de Bøger, der er bestemt for det jævne Folk????*

som har udgydt deres Fjenders Blod — og trampet ned, hvad ikke burde været trampet ned; men kun faa af vore Digttere har stemt deres Harpe til Pris for »Forsagens Helte«, der ofte faldt som Martyrer paa Missionsmarken.

Munkene har gjort en stor og velsignet Gerning som Missionærer og Lærere, og hvor de kom frem med »Korset og Ploven«, blev de lysende Forbilleder og Velgørere for alle i deres Nærhed, og ingen vejfarende bankede forgæves paa Klosterets Port.

Munkene fældede Skove og udtørrede Moser, de forvandlede Heder til frugtbart Agerland og anlagde Haver. Da de for en stor Del levede af Fisk og Planteføde, lagde de sig efter Fiskeavl og Havedyrkning; ogsaa Biavl trivedes i Klostrene.

Medens Vikingerne fyldte Verden med Kampbulder, drog en Munk stille og sagtmodig om i Nordens Lande og forkyndte Fredens Evangelium. Uden Sværd og Blodsudgydelse, ved milde, alvorlige Ord og offervillig Kærlighed vandt han større Sejre end de sejrøse Kæmper; thi han sejrede i Hjerterne, lærte Nordens Folk en ny Tro, en ny Maade at leve paa, et helt andet Maal at stile efter. Denne Mand var Ansgar, Nordens Apostel.

Og hvor meget end Munke- og Nonnelivet vanartede siden hen, saa maa vi dog aldrig glemme, at i Middelalderens Mørke og Barbari, Kamp og Strid, da brændte Kærlighedens og Barmhjertighedens Ild paa Arnen i Klostrene.

Munkelivet var et af Middelalderens største Idealer. Og vi kan være sikre paa, at det var nogle af de allerbedste af Tidens Ungersvende, af dem, der følte dybest, og hvis Aand svang sig højest, der bankede paa Klosterporten for at blive optaget i Broderskabet.

Det var Fremtidens Mænd.

Efterskrift. Forfatteren maa ikke tro, at det alene er Klostrene i gamle Dage, man kan sige noget godt om; nej, er der noget Sted, hvor ogsaa i vore Dage »Kærlighedens og Barmhjertighedens Ild brænder paa Altrene«, saa er det i Klostrene, der blomstrer saa rigt og skønt som nogen Sinde. At der har været »Vanart« somme Tider i Klostrene, kan naturligvis ikke nægtes; men har der mon nogen Sinde været noget godt, der ikke af og til har kunnet vanarte?

N. H.

Præsten.

I Patrick Macgills Bog „Det store Fremstød“ (oversat af Valdemar Rørdam) findes under Titelen Præsten et Kapitel, som vi her tillader os at gengive nogle Stykker af. Macgill deltog selv i Kampen og har nedskrevet største Delen af sin Bog paa selve Kamppladsen. Han blev saaret efter Indtagelsen af Loos.

Paa en Høj foran os havde Fjenden en Mitrailløse anbragt i skjult Stilling ikke ret langt borte, og med den bestrøg han Landevejen hele Natten. Om Dagen havde Kanonen ingenting at bestille; der var aldrig nogen, som vovede sig ud her før i Mørkningen. Men der kom altsaa en Vogn. . . Trænkusken sad tilbage lænet paa Bukken, med sin Pisk i Haanden, og ved Siden af ham sad en Soldat til. . . Det var den visse Død, de kørte ind i; de var ikke langt fra, hvor Vejen krydsede den fjendtlige Skyttegrav.

»De er kommet den fejle Vej,« sagde jeg. »De har nok skullet til Loos, og saa er de drejet galt af paa Korsvejen ved Vallé. De stakkels Fæhoveder!«

En Maskinkanon bjæffede oppe paa Højen; vi saa Kusken rette sig i Sædet og stirre forvildet efter Lyden. Hans Ledsager pegede paa den fjendtlige Skyttegrav. . .

»For Guds Skyld se at komme væk!« raabte Bill; men Raabet naaede dem ikke, de var for langt fra os.

»S. . osse!« udbrød Bill. »De er leverede begge to. Se nu!«

Køretøjet standsede; den nærmer rystede paa Hovedet, saa faldt den sidelænds omkuld; der laa den og spjæ tede med Bagbenene. — — — »Hvad er nu det?« udbrød Bill pludselig. »Se ham dér tværs over Marken paa den anden Side af Vejen! En Officer — — — nok en Idiot; om lidt er han leveret.«

Vi stirrede ud i den Retning, som Bill pegede. Tværs hen over Markerne mellem Landevejen og den nedskudte Landsby Maroc saa vi en Mand komme løbende hen efter Vognen. Det var kun et Glimt, vi fik af ham. Pludselig faldt han forover i et Granathul og blev borte for os.

»Der fik han sin Kugle,« sagde Pryer. »Saa, nu begynder de modbydelige Maskinkanoner at gø igen. Er han der endnu?«

Vi stirrede anspændt paa Granathullet. Intet rørte sig.

»Han er færdig,« sagde Bill.

I samme Sekund saa vi Manden rejse sig og løbe et halvt Hundrede Meter frem; her kastede han sig igen. Maskinkanonen gøede rasende. . .

Efter et Øjeblik spændt Forventning var Officeren der igen.

Vi saa nu, at det virkelig var en Officer. Han løb atter et Stykke frem og forsvandt atter i et nyt Sprængkrater. Denne Manøvre gentog han; for hver Gang kom han nærmere til Køretøjet. Maskinkanonen tav ikke et Sekund nu; den spyttede uafbrudt sine Kugler ned over Marken.

»Han vil hen til Vognen,« sagde jeg. »Jeg misunder ham ikke det Stykke Arbejde; men Ben i Næsen, det har han!«

»Hvad kan det være for en?« spurgte Bill. »En Knop er han allenfals, hvem det saa end er!«

»Jeg tror, jeg ved, hvem det er,« sagde Pryer. »Det er den katholske Præst, Fader Lane-Fox. Det er en storartet Mand. Han fulgte med os over, da vi angreb, og hjalp til med de saarede, til den sidste var bragt i Sikkerhed. I Aftes, da vi hentede Proviant, gik han og hjalp Sanitetsmændene med at begrave de døde, skønt Fjenden bombarderede dem hele Tiden. Han er den tapreste Mand i Loos.«

»Han søgte om Tilladelse til at deltage i Angrebet,« sagde jeg, »og Generalen afslog det. Men en Time efter, at vi var gaaet op over, saa jeg ham i Tyskernes anden Linje Der er han igen!«

I sin næste Spurt naaede Præsten hundrede Meter frem; saa kastede han sig til Jorden knap halvtreds Meter fra Vognen. Det næste Løb var det sidste; han naaede Vognen og blev borte. Vi saa ikke mere til ham den Dag. Men om Natten, da jeg kom ind til Ambulancen i Maroc, hørte jeg, at Præsten, efter at det var blevet mørkt, havde bragt en saaret Trænkusk ind til Forbindingspladsen. Kusken havde tre Kugler gennem Armen, en i Skulderen, en i Foden og to i den ene Læg. — — —

Hos Soldaterne var Fader Lane-Fox simpelt hen elsket; han kom daglig og besøgte Folkene i deres Skyttegrave, og der var ingen, som ikke følte sig bedre tilpas ved at se ham.

Tit om Natten ser Udkigsposten en mørk Skikkelse arbejde ude mellem Linjerne, en Mand, der med Skovl og Spade gaar og begraver de døde. Kuglerne fløjter omkring ham; nu og da kommer en Bombe snurrende og eksploderer med et Brag; men uden at lade sig forstyrre passer den enlige Graver sit Arbejde: de døde skal have Lov til at komme i Jorden.

»Nu er Fader Lane-Fox ude igen,« siger Skildvagten ved sig selv, »han bliver skudt en skønne Dag!«

Efterretninger fra Ind- og Udland.

Næstved. *Berlingske Tidende* meddeler under 5. August, at »paa derom af Kirkeministeriet nedlagt Forestilling har det den 19. f. M. behaget H. M. Kongen allernaadigst at anerkende *Ludvig August Brems* som Præst for den romersk-katholske Menighed i Næstved og Omegn.«

Fredericia. Den herværende St. Knuds Menigheds Aarsregnskab for 1916 er bleven tilsendt Ugebladet. Kirkeskatten, der er blevet udredet af 74 Skatteydere, udgjorde 480 Kroner. Statens og Kommunens Tilskud til Skolen var 1475 Kroner. En væsentlig Støtte til Virksom-

heden har som sædvanlig Ejendommen »St. Knudsborg« været, som har kunnet yde Kirkekassen et Tilskud paa 1000 Kroner. I Skolepenge er indkommet omtrent halvfjerde Hundrede Kroner og fra den ferdinandeiske Stiftelse 760 Kroner.

Aalborg. Grevinde *Ledochowska*, om hvem Ugebladet i 1915 (Nr. 30) bragte en indgaaende Artikel, har siden da fortsat sin Virksomhed for det polske Folks Fremgang. Det sidste interessante Skridt fra hendes Side er, at hun har erhvervet sig en udmærket Bygning med stor Grund til, Villa »Skrænten« i denne By, ikke langt fra Kamillianerklinikken. Her har hun i Sinde at oprette en Kostskole for danske unge Piger i Lighed med den, hun har oprettet i Stockholm, og med dem, der før Krigen i saa stort Tal fandtes i Udlandet, især netop i Belgien. Grevinden flytter en polsk Dame fra Stockholm her til Aalborg til at lede den nye Pension. Denne er dog ikke det endelige Maal; thi det er Meningen for dens eventuelle Overskud at oprette en Skole for de polske Landarbejderes Børn i den nordlige Del af Danmark. I Mariho er der for Øernes Vedkommende en fortrinlig, af St. Josefssøstrene ledet Skole og Pension for polske Børn; men i Jylland mangler en saadan, som dog nu i en ikke for fjern Fremtid vil blive til Virkelighed.

Tyskland. Som Efterfølger af Biskop, Dr. Faulhaber er Dr. Ludvig Sebastian bleven udnævnt til Biskop af Speyer. Den nye Biskop er født i Falkenstein i Kongeriget Sachsen i Aaret 1864.

Frankrig. Ærkebiskoppen af Rouen, Kardinal Dubois, har rettet en Skrivelse til Præsidenten for Generalraadet i Departementet Seine-Inferieure. Den Skildring, Kardinalen giver af de religiøse Forhold, er meget nedslaaende. De seneste Bestemmelser angaaende Rekrutudskrivningen forhindrer Afholdelsen af Gudstjenester i et stort Antal Sogne. Hele Egne er berøvede deres Præster, og de gejstlige, der bliver tilbage, er for gamle, for svage eller for overbebyrdede med Arbejde til blot nogenlunde at kunne passe deres Gerning. Som et Eksempel anfører han Abbé Benoist, Sognepræst i Derchiny og Dekan i Dieppe, som nu maa passe syv Sogne foruden sit eget. I mange Kirker er den regelmæssige Søndagsgudstjeneste ophørt; Undervisningen i Katekismus kan ikke længere finde Sted; Børn dør uden Daab og de syge uden de sidste Sakramenter. Kardinalen forlanger for Religionens Skyld, der er lige saa nødvendig for Sjælen som Føden for Legemet, at flere Præster skal blive fritaget for Krigstjeneste, og minder kækt Regeringen om, at hverken Frankrigs allierede eller dets Fjender i denne Sag optræder som Frankrig.

(Efter *Catholic Times*.)

Rom. Da mange sagtens længes efter at faa den nye Lovbog i kanonisk Ret i deres Hænder saa snart som muligt, er det værd at lægge Mærke til følgende: Extra-nummeret af *Acta Apostolicae Sedis*, hvori Lovbogen i sin Helhed har været trykt, er ikke bleven sendt til alle Abonnenter, men kun til dem, som udtrykkelig har forlangt det. Den almindelige Abonnementspris kunde ikke dække Udgiften til de halvsjette Hundrede Sider, den nye Lovbog fylder. Af de tre lovede Udgaver i 8vo, 12mo og 18mo vil den førstnævnte ogsaa blive den, der først udsendes; derefter kommer de andre to i Rækkefølge. Den vil bringe et Forord af Kardinal Gasparri.

— Til Rektor ved det gregorianske Universitet i Rom er Jesuitpater Giuseppe Filograssi bleven udnævnt. Den nye Rektor er ikke meget over 40 Aar gammel, men en fremragende lærd i Hebraisk, Syrisk, Arabisk, bibelsk Græsk og dermed sammenhørende Fag, hvilke han for en stor Dels Vedkommende har studeret i Syrien. Den forrige Rektor, Pater Caterini, maatte paa Grund af et åpo-plektisk Anfald fratræde sin Stilling.

Nord-Amerika. (U. S. A.) Søndag den 3. Juni blev den ruthensk-»orthodokse« Præst Joseph Kurylo i Newärk, New Jersey, optaget i den katholske Kirke. Pastor Korylo er præsteviet af Ærkebiskop Evdockim af den russisk-græske, »orthodokse« Kirke i New-York, saa hans Præstevielser er gyldig, saaledes som alle Vielserne indenfor det russiske Skisma er. Søndagen derefter fulgte hele hans Menighed, 250 Medlemmer, deres Præsts Eksempel og af lagde den katholske Trosbekendelse og en højtidelig Lydig-hedserklæring mod Paven.

Asien. (Japan.) Biskop Jules Chatron af Osaka, den næststørste By i det japanske Kejserrige, er afgaaet ved Døden i en Alder af 85 Aar. Biskop Chatron havde studeret ved det udenlandske Missionsselskabs Seminarium i Paris og drog til Japan, da det sidste Forfølgelses-Edikt endnu stod ved Magt. I 1896 blev han udnævnt til Biskop for det i 1888 oprettede, meget vigtige Bispedømme Osaka. Biskop Chatron var æret og elsket haade af sine Brødre i det japanske Hierarki og sine Menigheder, og hans Død er et ikke ringe Tab for den haardt kæmpende Kirke i det fjerne, mægtige Ørige.

En Henvendelse.

Den 8. September 1892 modtog jeg Bispevielsen i Domkirken i Osnabrück af Biskop Bernhard Höling, der ved denne hellige Handling blev assisteret af Biskoppen af Mün-

ster og Viebiskoppen af Cöln. Den forestaaende 8. September vil altsaa være den 25aarige Jubilæumsdag for min Bispevielse. Under almindelige Forhold plejer en saadan Mindedag at give Stødet til forskellige Festligheder baade i og udenfor Kirken. — Men henset baade til min Alder og til Tidens bitre Alvor, der knuger os alle, udtaler jeg det Ønske, at Katholikerne baade i København og i Provinserne paa Grund af de nævnte Omstændigheder maatte give Afkald paa alle Festmanifestationer, af hvilken Art de end maatte være. — Jeg agter ikke at forlade mit sædvanlige Opholdssted paa denne Dag, thi jeg sætter Pris paa at frembære det hellige Messeoffer som mit Takoffer paa deunne Erindringsdag i den samme Kirke, ved hvilken jeg for henved 57 Aar siden tiltraadte min Stilling som Præst i det danske Apostoliske Vikariat. — Men enhver Katholik vil jeg af ganske Hjerte takke for, om han paa selvsamme Tid vil skænke mig en from Ihukommelse i Bøn og navnlig bede om, at jeg maa holde ud indtil Enden og faa en salig Dødsstund. Dette vil jeg anse for den kostbareste Gave, der bringes mig.

† JOHANNES VON EUCH,

København, 6. August 1917.

Biskop. Apostolisk Vikar
for Danmark og Island.

Brevkasse.

En Indsender, som spørger om Billeder og Oplysninger fra Assisi i Italien, vil jeg give følgende Raad: Gaa op paa et af vore store Biblioteker (det kongelige er lukket i August) og spørg, om de har Billedværker af den omtalte Slags, saa faar De hurtig og god Besked. Jeg kan let give Titlerne paa flere Værker, f. Eks. Hutton: *The Cities of Umbria* (London 1905) og Thode: *Franz von Assisi und die Anfänge der Kunst der Renaissance in Italien* (Berlin 1904); men da jeg ikke ved, hvilke Værker der findes her i Byen, vil en Opregning ikke være til synderlig Nytte.

N. H.

Højtærede Baronesse Stampe Charisius!

I Ugebladets sidste Nummer i Deres Artikel: »Nogle Meddelelser om Mariahjemmet« skriver de til Slut: »Men Mariahjemmet trænger ogsaa til Forstaaelse og Samarbejde i videre katholske Kredse, navnlig blandt Præster*) og Forældre«. Denne samme Tanke, som De udtalte i en tidligere Artikel: »Lidt om Mariahjemmet« (Aarg. 1909 Nr. 46), gav mig Anledning til et lille Indlæg (s. Aarg. Nr. 47), hvori jeg beklagede mig over Mangelen paa

*) Udhævet af mig.

dette Samarbejde med Præsterne, idet der aldrig fra Mariahjemmet rettedes en Forespørgsel til mig angaaende vedkommende unge Piges Kvalifikationer. — Den samme Beklagelse har jeg ogsaa hørt af andse Embedsbrødre. — Baronessen indrømmede det berettigede i min Klage (s. Aarg. Nr. 48). Da der imidlertid i Aarenes Løb ikke er sket nogen Forandring i saa Henseende, har Hjemmet vel fundet en anden Vej, f. Eks. at have Læg-Agenter i Menighederne til at ordne det fornødne. Men saa kan der ikke godt fra Mariahjemmets Side tales om Trang til Samarbejde med Præsterne. Eller følger Mariahjemmet maaske den Praksis, som De udtalte i samme Svar til mig: »Men staar man overfor bekymrede Forældre, er man tilbøjelig til at sige: Ja, lad os prøve? Men saa, mener jeg, staar Mariahjemmet i Fare for at synke ned til at blive et Optagelseshjem. Med Højagtelse

Deres ærbødige P. Schreiber.

Fredericia, 5. Aug. 1917.

Biskoppelig Bekendtgørelse.

I Medfør af mit Embede bestemmer jeg, at den ny oprettede Sakramentskirkes Sognegrænser indtil videre skal være følgende:

Sakraments sognet omfatter den Del af København, der begrænses af *Borups Allé* fra Frederikssundsvej til Frederiksberg Grænse ved Grøndalsaaen, *Frederiksbergs Grænse* fra Borups Allé (ved Grøndalsaaen) til St. Jørgens Sø, *Gyldenløvesgade, Nørrevoldgade, Østervoldgade* til Sølvgade, *Sølvgade* fra Østervoldgade af, *Sortedamsøen* mellem Sølvgade og Blegdamsstræde, *Blegdamsstræde, Blegdamsvejen* fra Blegdamsstræde til Øster Allé, *Øster Allé, Lyngbyvej* til Gentofte Kommunes Grænse, *Københavns Grænse* mellem Lyngbyvej og en *Linie* fra Københavns Grænse ved Utterslev Mose i Retning med og til Borups Allé, saaledes at Utterslev By med Omegn hører med til Sognet.

Endvidere de mellem Frederikssundsvej og Gentofte og Lyngby Kommuner helt eller for største Delen beliggende *Landsogne* udenfor København (Gladsaxe, Herløv, Ballerup o. s. v.) indtil Roskilde katolske Sogns Grænser.

Indtil videre henregnes ogsaa til Sakraments sognet det mellem Rosenkranssognet og Sakraments sognet liggende Areal, blandt andet Husum og Brønshøj med Omegn.

København, 7. August 1917.

✠ **Johannes von Euch, Biskop.**

Apostolisk Vikar for Danmark og Island.

St. Annæ Kirke. Fra og med Søndag den 12. August holdes Aftengudstjenesten om Søndagen atter **Kl. 6.**

Mariabørns kongregationen af den ubesmittede Undfangelse holder offentlig Møde Onsdag den 15de August Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften og Fælleskommunion Søndag d. 19de August Kl. 7 Morgen.

Kirkelig Kalender.

12. Aug. 11. Søndag eft. Pintse.	19. Aug. 12. Sønd. eft. Pintse.
Marias Optagelse.
13. — M. Hippolytus og Cas-
sianus, Martyrer.	20. — M. Bernhard, Abbed.
14. — Ti. Vigilie.	21. — Ti. Johanne Franciska,
Enke.
15. — O. Marias Optagelse.	22. — O. Oktav af Marias
Optagelse.
16. — To. Joachim, Jomfru
Marias Fader.	23. — To. Philippus Benitius,
Bekender.
17. — F. Hyacinthus, Bekender.	24. — F. Bartholomæus, Apo-
stel.
18. — L. Oktavdag (Fastedag.)	25. — Kong Ludvig, Bekender.

Sommervejser for tilrejsende.

(Katholske Seværdigheder i København.)

St Annæ Kirke, Kloster og Skole paa Amager.
 St. Elisabeths Hospital paa Amager.
 Mariahjemmet og St. Knuds Kapel i Vestervoldgade.
 St. Ansgars Kirke i Bredgade.
 St. Ansgars Skoler i Bredgade.
 Rosenkranskirken og Skolerne i Boyesgade.
 Fransk Skole i Frederiksberg Allé.
 Jesu Hjertes Kirke i Stenosgade.
 St. Knuds Skole i Stenosgade.
 Katholsk Boghandel paa Vesterbro.
 Klosteret paa Amalievej.
 Klosteret paa Kastanievej.
 Fransk Skole paa Østerbrogade.
 Kirke og Kloster paa Jagtvejen.
 St. Josefs Kirke og Hospital i Griffenfeldtsgade.
 Sakramentskirken med Skole paa Nørrebrogade.
 Seminariet med Immaculata-Kirken paa Strandvejen 91.
 St. Andreas Kirke og Kollegium i Ordrup.
 Den franske Skole i Ordrup.

Køb: Niels Hansen: **Vore Helgener.** 3 Kroner. (200 S. Mange Bill.)

Abonner paa: Steidl: **Knud den Hellige.** Udkommer i c. 10 Hæfter à 50 Øre. Katholsk Boghandel. Stenosgade 3. København. B.

Kollekt for den danske katolske Kirke.

Søndag d. 19. August holdes den af det Apostoliske Vikariat foreskrevne **Ansgarius-Bonifacius-Kollekt** i alle Kirker og Kapeller til Bedste for vore mest trængende kirkelige Institutioner.

Det **første Nummer af Budbringeren** er af en velvillig Læser indlagt til gratis Afhentning hos Redaktøren.

St. Josefs Gilde, st. 1885, afholder Maanedsmøde Mandag den 13. August Aften Kl. 8 $\frac{1}{2}$ pr. *Bestyrelsen.*

K.U.B. (Katholsk Underretnings Bureau), et Samfund af katolske, aka-
 miske Lægfolk, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katolikker, som
 maatte ønske at faa nøjere Kendskab til den katolske Kirke. Henvendelser,
 der alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister
 Matthæus Hansen, Hovmarksvej 30, Charlottenlund.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 33

Søndag den 19. August.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Et Kapitel Socialøkonomi. — Et Gensvar. — Askeby Kloster. — „Betragtninger over Kristi Liv“ af Thomas a Kempis. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Ringsted. Norge. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

371.

Den bedste Del.

»Maria har valgt den bedste Del, som ikke skal tages fra hende.« Evangeliet taler her om Marthas Søster, men med Rette og i dybere Forstand anvender vor hellige Kirke disse Ord paa Gudsmoderen, paa Jomfru Maria.

Maria har valgt den bedste Del. Det er den rigtige Anvendelse af den menneskelige Frihed: at vælge ikke blot det gode, men det bedste. Enhver af os stilles overfor Valget, thi »Gud har lagt frem for Mennesket Liv og Død, godt og ondt: hvad han vælger, vil han faa« (Jesu Sirachs Bog 15,18). Vælg den bedste Del!

Hvilken er den? Den, der ikke skal fratages dig. Den, der er evig, som hverken Tidens skiftende Skæbner eller Døden kan tilintetgøre. »Saml eder Skatte i Himlen, hvor hverken Rust eller Møl fortærer, og hvor Tyve ikke bryder ind og stjæler« (Math. 6,20).

Den bedste Del: at være Guds Tjener ved et gennemført kristent Liv. Og det er et Liv i Bøn og Arbejde. Bed, som om du skulde dø hver Dag; arbejd, som om du skulde leve evigt.

Som Vejviser gennem saadant et Liv tjene Christus dig, hans Lov og Vilje. »Min Del er det, o Herre, at følge din Lov« (Ps. 118). Holder du med Guds Naade fast ved denne Del, vil ogsaa dens Frugter følge dig: Ydmyghed, Taalmodighed, Selvfornægtelse, Næstekærlighed Barmhertighed. Hverken Djævel eller Egenkærlighed, Fristelse eller Efterstræbelse skal kunne fratage dig disse Frugter.

Hvem er den lykkelige, der vælger den bedste Del? Den, der er god. Den, der i Strid mellem Christus og Djævelen følger Christus; den, der i Strid mellem Himmel og Helvede, vælger Himlen; den, der i Kampen mellem Samvittighed og timelig Fordel lytter til Samvittigheden; den, der i Modstrid mellem Evangeliet og Verden, staar paa Evangeliets Side.

Vælger du Verden fremfor et kristent Liv, saa vælger du den daarligste Del. Skulde du være i Tvivl om, hvad du skal vælge, saa se hen paa dem, der nu er glade ved deres Valg. Alle de mange hellige, alle de, der var gennemglødede af apostolisk og religiøs Aand, alle de, der betragtede Verden som et Gennemgangsland og nu har naaet en bedre Evighed.

Og se hen paa hende, »der har valgt den bedste Del«. Hverken Nød eller Sorg, Trængsel eller Lidelse tog den fra hende, Ej heller Døden røvede den fra hende; tvertimod Døden blev Indgangsporten til hendes uendelig lykkelige Triumf. Thi vor hellige Kirke jubler i Dag: »Hun er blevet optaget med Legem og Sjæl, hun er blevet kronet, hun er ophøjet over alle Englekor«. Og videre: »Lad os alle glæde os i Herren, idet vi fejrer Festen til Ære for den salige Jomfru, over hvis Optagelse i Himlen Englene glæder sig og priser Guds Søn i Kor.« Den ydmyge »Herrens Tjenerinde« er nu Himlens og Jordens Dronning. Maria har valgt den bedste Del, og den vil i al Evighed ikke blive frataget hende.

Fr. Jaworski.

Et Kapitel Socialøkonomi.

Englands navnkundige Storkansler paa Henrik VIIIs Tid, *den salige Thomas More*, er vel kendt af en Del af dette Blads Læsere. Hans berømteste Bog, *Utopien*, giver under den tilsyneladende Skildring af en Idealstat en storslaaet Kritik af Samfundsforholdene i England paa Henrik VIIIs Tid. Det efterfølgende er fjerde Kapitel i 2. Del af Bogen om *Øen Utopia*, i hvilket der findes mange Iagttagelser og Bemærkninger, der lige saa godt kunde været gjort i vore Dage som for 400 Aar siden, saa træffende og aktuelle er de. Nærværende Oversættelse er foretaget efter den latinske Udgave af *Utopien* 1518, ny optrykt 1895 i Oxford. — Om *Thomas More* og især om hans *Utopia* har jeg skrevet indgaaende i min Bog: *Fra Henrik VIIIs Dage* (Kbhvn. 1908).

N. H.

En Virksomhed er fælles for alle, Mænd og Kvinder i Flæng, nemlig Agerdyrkning, hvori enhver tager Del. Deri undervises de alle fra Barnshen af, dels gennem theoretisk Vejledning i Skolen, dels ved at man ligesom i Leg fører dem ud paa de Byen nærmest liggende Marker, hvor de ikke blot ser til, men ogsaa selv arbejder med for at øve Legemets Kræfter.

Foruden Agerdyrkning (hvilken, som alt nævnt, er fælles for alle) undervises enhver i et eller andet Fag som sit særlige Hverv. Det er i Regelen enten Uld- eller Hør-vævning, Murer-, Kobber- og Jernsmede- eller Tømrerhaandværket. Thi der er ikke nogen anden Beskæftigelse, som optager noget nævneværdigt Antal Mennesker der.

Hele Øen over er Klædedragten den samme, med Undtagelse af at de to Køn og den gifte og ugifte bærer forskellig Dragt, og den er enø hele Livet igennem; desuden er den baade net at se paa, hindrer ikke i mindste Maade Legemets Bevægelser og passer baade til Sommer- og Vinterbrug. Enhver Familie forfærdiger selv de Klæder, den behøver. Men af hine andre Haandværk lærer hver enkel sit, og det ikke alene Mænd, men ogsaa Kvinder. Men paa Grund af disse sidstes ringere Legemskræfter er det de mere lettere Haandværk, de udøver. De arbejder for det meste i Uld og Hør, medens de andre mere besværlige Haandværk overlades Mændene. For det meste

oplæres enhver i sin Faders Haandværk, hvad der stemmer med de flestes naturlige Tilbøjelighed. Men hvis nogets Interesse skulde gaa i en anden Retning, flyttes han ved Adoption over i en Familie, hvor det Haandværk øves, han har faaet Lyst til, kun at saa vel hans Fader som Øvrigheden drager nøje Omsorg for, at det er en værdig og hæderlig Familiefader, han overgives til. Og hvis nogen til Gavns har lært et Haandværk og skulde ønske at lære et til, saa tillades det ham paa samme Maade. Efter at have lært begge øver han det, han helst vil, med mindre Samfundet skulde have særlig Brug for et af dem.

Tilsynsmændenes vigtigste, ja næsten eneste Gerning bestaar i at sørge for og se til, at ingen sidder ledig hen, men at enhver med Flid arbejder i sin Haandtering, dog ikke fra Morgen tidlig til langt ud paa Natten, under evindeligt Slid og Slæb ligesom Lastdyr. Sligt kummerligt Liv er endnu værre end Slavers, men saadant Liv fører Haandværkerne næsten overalt undtagen hos Utopienserne. Thi skønt disse deler Døgnet i fire og tyve lige lange Timer, beregner de kun seks af disse til Arbejde, af hvilke de tre falder før Middag; og naar de har hvilet to Timer efter denne, anvender de atter tre Timer til Arbejde, hvorpaa de slutter med Aftensmaaltidet. Hvis man kalder den første Time efter Middag for Kl. eet, gaar de til Sengs klokken otte, og Søvn ligger Beslag paa otte Timer.*) Al den Tid, som er tilovers fra Arbejdstiden, fra Spise- og Sovetiden, kan hver enkelt anvende efter Forgodtbeholdende; dog tør ingen misbruge den i Overdaadighed og Lediggang, men den Tid, der er fri for Arbejde, skal enhver efter sin personlige Tilbøjelighed benytte til en eller anden Beskæftigelse. De fleste benytter disse Mellemløb til Studium. Der holdes nemlig i Regelen hver Dag offentlige Forelæsninger i Timerne før Daggry, hvilke dog blot de er tvungne til at overvære, som udtrykkelig er udvalgt til Studeringer. Men af alle Stænder strømmer der en stor Mængde sammen, Mænd og Kvinder, for at høre Forelæsningerne, og hver vælger dem, som mest tiltaler ham.

*) Paa Thomas Mores Tid var Arbejdstiden for Haandværkere mellem 12 og 14 Timer daglig om Sommeren. En Lov af 1514 stadfæstede en lidt ældre Statut af saadant Indhold.

Dog hvis nogen hellere vil bruge den Tid til sit Haandværk, hindrer ingen ham heri, og dette er Tilfældet med mange, hvis aandelige Evner ikke er særlig skikkede til videnskabeligt Arbejde, og saadanne roses endog for den særlige Nytte, de derved yder det hele Samfund.

Efter Aftensnaden tilbringer de saa en Time med Leg, om Sommeren i Haverne, om Vinteren i hine fælles Haller, i hvilke de nyder deres Maaltider. Der dyrker de enten Musik eller underholder hverandre ved Samtaler. Tærningespil og lignende taabelige, ødelæggende Spil kender de ikke engang.*) Men de har to Slags Spil, ikke ulig Skakspil; det ene er en Kamp mellem Tal, hvori det ene Tal udplyndrer det andet; i det andet kæmper Laster og Dyder med hinanden paa Liv og Død. I dette sidste Spil fremstilles saare tydeligt baade Lasternes indbyrdes Strid og deres Enighed overfor Dyderne; ligeledes hvilke bestemte Laster, der modstaar bestemte Dyder, ved hvilke Midler de aabenlyst gør det, hvilke hemmelige Kunstgreb de benytter til Angreb, ved hvilke Forsvarsmidler Dyderne bryder Lasternes Magt, med hvilken Snildhed de gør disses Angreb til intet, ja kort og godt, paa hvilken Maade den ene eller den anden Part vinder Sejr.

Men for at her ingen Misforstaaelse skal finde Sted, er her et Punkt, vi maa dvæle lidt nærmere ved. En eller anden kunde maaske tænke, at siden de kun anvender seks Timer daglig til Arbejde, kunde de let komme til at mangle de nødvendigste Ting. Det er dog langt fra Tilfældet; den Tid er ikke blot tilstrækkelig til at frembringe en Masse af alle de Ting, der hører baade til Livets nødvendige Krav og til dets Bekvemmelighed, men den er endogsaa overflødig dertil. Men det vil man ogsaa let forstaa, naar man husker paa, hvor stor en Mængde Mennesker det er, som hos andre Folkeslag tilbringer hele deres Tid i Lediggang. For det første omtrent alle Kvinder, hvad der er Halvdelen af hele Befolkningen; eller, hvis et eller andet Sted Kvinderne er virksomme,

*) Som Lordkansler sørgede Thomas More selv for, at hans Tjenere og talrige opvartende Herrer havde allehaande gode og sunde Beskæftigelser og Adspredelser i deres ledige Timer; men Kort- og Tærningespil var absolut forbudt; jfr. Bridgett: Life of Thomas More, 1892, S. 139.

driver Mændene gerne deres Tid hen i Stedet for. Hvor ubeskæftigede er dernæst ikke ogsaa mange Præster og Ordensfolk! Føj hertil alle rige Mænd, især Godsejere, som i daglig Tale kaldes Herremænd og Adelsmænd; regn med end videre disses Tjenerskab, hele hin Bærme af uniformerede Dagdrivere; tæl til Slut med de stærke og kraftige Tiggere, som giver en eller anden opdigtet Sygdom Skylden for deres Lediggang; og man vil finde, at der er langt færre, end man havde troet, ved hvis Arbejde alt det skaffes til Veje, som Menneskene bruger. Men betænk nu end videre, hvor faa af dem, som arbejder, der tager sig et virkelig nyttigt Arbejde for; thi siden vi ved alt Arbejde tager Hensyn til Fordel og Fortjeneste, bliver der nødvendigvis drevet mangan en Haandtering, som er ganske ligegyldig og overflødig, og som blot tjener til at fremme Overdaadighed og Vellyst. Thi hvis blot den Mængde Mennesker, som nu arbejder, blev fordelt til saa faa Haandteringer, som almindelig Bekvemmelighed og naturlig Trang kræver, vilde der nødvendigvis blive en saa stor Overflødighed paa alt, at Priserne vilde blive saa billige, at Haandværkerne slet ikke kunde opholde Livet derved. Men hvis alle de, som nu er optagne af unyttige Beskæftigelser, og hele Sværmen af Lediggængere og Dagdrivere, af hvilke hver enkelt fortærer lige saa meget af det, som skaffes til Veje ved hine Arbejderes Møje, som to af disse selv — hvis de alle sammen blev sat til godt og nyttigt Arbejde, hvor lidt Tid vilde saa ikke være nok, ja overflødig nok til at skaffe alt det til Veje, som Hensynet til almindelig Tarv og Bekvemmelighed kræver (ja, ogsaa til al god og naturlig Lyst og Fornøjelse)!

Og selve Forholdene i Utopia gør ogsaa dette indlysende. Thi der findes næppe i nogen By med hosliggende Landdistrikt 500 Mennesker ud af alle, baade Mænd og Kvinder, hvem Alder og Legemskræfter tillader at arbejde, som er fritagne herfor. Skønt Tilsynsmændene efter Loven er fritagne for Arbejde, fritager de sig dog ikke selv derfor for saa meget lettere at kunne tilskynde de andre til Arbejde ved deres eget Eksempel. Fritagne er ligeledes de, hvem Folket, efter Anbefaling af Præsterne og hemmelig Afstemning af Tilsynsmændene, har skænket

bestandig Frihed for Arbejde, for at de helt skal vie sig til Studeringer. Dog, hvis nogen viser sig at skuffe det Haab, man havde sat til ham, overføres han igen til Haandværkerne. Paa den anden Side er det heller ikke saa sjældent, at en eller anden Haandværker bruger sine ledige Timer saa energisk til Læsning og gaar saa meget frem ved sin Flid, at han fritages for sit Haandværk og rykkes op i de lærdes Kreds.

Af denne lærde Stand vælges Gesandter, Præster og endelig selve Fyrsten. Da omtrent hele den øvrige Mængde hverken er ledig eller optaget af unyttige Arbejder, er det let at forstaa, hvor meget godt Arbejde der lader sig udføre paa faa Timer. Foruden det omtalte er der endnu en Ting, som yderligere bringer dem Lettelser, saa de ogsaa i de fleste nødvendige Beskæftigelser har langt mindre Møje end andre Folkeslag. Thi hos disse kræver for det første enten Bygningen eller Istandsættelsen af Husene overalt mange Menneskers stadige Virksomhed, fordi en ligegyldig Arving lidt efter lidt lader det forfalde, som hans Fader har bygget op, hvorfor hans Efterfølger tvinges til paa ny med stor Bekostning at istandsætte, hvad der havde kunnet holdes ved lige for en ganske ringe Bekostning. Ja, hyppig gaar det ogsaa saa, at det Hus, som har kostet en Mand umaadelig mange Penge, foragtes af en anden, som har en mere fin Smag, og han holder det derfor ikke ved lige, men lader det forfalde, hvorefter han bygger et andet paa et andet Sted med lige saa store Omkostninger. Men hos Utopienserne, hvor alt er velordnet med faste Samfundsforhold, sker det kun meget sjældent, at der vælges en ny Plads til at bygge et Hus paa; thi ikke blot sætter man hurtigt i Stand, hvad der er gaaet i Stykker, men man bøder ogsaa paa det, som truer med at gaa til Grunde. Derfor holder deres Huse meget længe trods den ringe Umage, de har med dem, og Bygningshaandværkerne der har undertiden næsten ingenting at bestille; men saa faar de Befaling til imidlertid at tilskære Tømmer hjemme og tilhugge og tilberede Sten, saa de, hvis et eller andet Arbejde skulde melde sig, kan blive saa meget hurtigere færdige med det.

Læg end videre Mærke til, hvor lidt Ulejlighed deres

Klædedragt volder dem. Naar de er paa Arbejde, er de skødesløst klædte i Skind eller Huder, hvilke kan vare henad syv Aar. Men naar de viser sig offentligt, kaster de en Kappe over sig for at dække hine mere grove Klæder. Denne Kappes Farve er ens over hele Øen, og det er Uldens naturlige Farve. Derfor behøver de ikke blot langt mindre uldent Klæde der end andre Steder, men det koster dem ogsaa meget mindre. Ved Lærred er der mindre Arbejde, og derfor bruger de det hyppigere. Men ved Lærredstøj lægger de blot Vægt paa Hvidheden, ved Uldtøj blot paa Renheden; om Traaden er mere eller mindre fin, er dem ganske ligegyldigt. Deraf kommer det, at skønt ellers en Mand andre Steder hverken har nok i fire eller fem Overklædninger af forskellige Farver og lige saa mange Silkeunderklædninger, ja de lidt mere forvænte ikke en Gang i ti, saa er enhver der tilfreds med een, og det for det meste i to Aar. Han har forresten heller ingen Grund til at ønske flere; thi selv om han havde opnaaet det, vilde han derved hverken være bedre beskyttet mod Kulden eller forekomme dem det mindste mere flot i Klædedragten.

Da alle derfor baade bruger deres Kræfter til nyttigt Arbejde, og da de desuden behøver langt færre selv af de nyttige Ting end andre, sker det undertiden paa Grund af den rige Overflod paa alt, at de sender en umaadelig Masse Mennesker ud for at istandsætte Landevejene (om nogle af dem er slidte); ofte, naar ingen Trang til sligt Arbejde foreligger, sker det ogsaa, at der udstedes offentlig Bekendtgørelse om færre Arbejdstimer. For Øvrigheden ønsker ikke at bebyrde Borgerne med overflødig Arbejde mod deres Ønske, siden jo deres Statsforfatnings første og vigtigste Maal er, for saa vidt alles fælles Tarv tillader det, at tilsikre alle Borgere saa megen Frihed for legemligt Arbejde som muligt, at de frit kan pleje deres aandelige Interesser. Thi deri, mener de, bestaar Livets Lykke.

Et Gensvar.

Højærværdige Hr. Pastor Schreiber!

Ligesom for 8 Aar siden maa jeg takke Dem for den Interesse, De viser Mariahjemmet ved Deres Bemærkninger i Anledning af mine Meddelelser om dette i Ugebladet Nr. 31 d. A. Jeg maa dog bemærke, at netop det Samarbejde, som Hr. Pastoren savner mellem Mariahjemmet og Præsterne, allerede for flere Aar siden er begyndt, idet der i et Bestyrelsesmøde d. 18. Novbr. 1915 blev truffet følgende Bestemmelse: »Forældre eller Værger, som ønsker Optagelse i Mariahjemmet for deres Døtre eller Myndlinge, maa mindst $\frac{1}{2}$ Aar før en 1. Maj eller en 1. November indsende Ansøgning om Optagelse tillige med Anbefaling fra vedkommende Præst, som kender dem.«

Allerede den 27. Novbr. s. A. modtog Forstanderinden for Mariahjemmet en Ansøgning fra Fredericia om Optagelse for en ung Pige, og denne Ansøgning var paategnet saaledes af Sognepræsten: »Kan paa det bedste anbefale Ansøgningen.« Senere har ingen ung Pige fra Fredericia ansøgt om Optagelse som Elev i Mariahjemmet. Men fra alle andre Provinsbyer, hvorfra Elever er sendt hertil, har Præsterne — paa en eneste Undtagelse nær — gerne paa-skrevet og anbefalet deres Ansøgninger. Ganske vist burde Samarbejdet med vedkommende Præster og Mariahjemmet ikke indskrænkes til en kort Paategning af Ansøgningerne, men hvor der er Anledning dertil, bør der privat forhandles mellem vedkommende Præster og Forstanderinden. Dette sker ogsaa ret hyppigt, idet d'Hrr. Præster fra Provinsbyer, fra hvilke unge Piger er Elever her, plejer at aflægge Besøg i Mariahjemmet, naar de af og til kommer til København.

Til Læg-Agenter i Menighederne kender Mariahjemmet derimod absolut intet.

Faren for, at Mariahjemmet skal synke ned til at blive et »Optagelseshjem«, er næppe stor. Snarere er der efter vor Erfaring nogen Fare for, at det skal synke ned til at blive et Forsøgshjem, hvor Forældre i kortere eller længere Tid anbringer deres unge Døtre, saa længe disse synes om at være her, eller indtil der tilbydes dem en Plads.

Jeg haaber, at denne lille Redegørelse maa forekomme saavel Dem, højærværdige Hr. Pastor, som alle, der deler Deres Betæneligheder for Mariahjemmets Fremtid, fyldestgørende.

I Forbindelse hermed vilde jeg endnu gerne bemærke, at det i Bestyrelsesmødet den 18. Novbr. 1915 ligeledes

blev bestemt, at Udstyr vil blive tildelt alle uformuende Elever, naar deres Forældre eller Værger, et Aar før Eleverne til den fastsatte Tid skal forlade Mariahjemmet, indgiver Ansøgning om Udstyr.

De dyre Tider medførte, at vi senere mente det nødvendigt for Mariahjemmet at indskrænke Størrelsen af Udstyret noget. Men da denne foreløbige Foranstaltning, som iøvrigt endnu kun har været bebudet og ikke udført, synes at vække Mistillid og Misfornøjelse hos Forældrene, bør den vistnok helst helt bortfalde. Thi for Mariahjemmet er det saare vigtigt, at Eleverne er gennemtrængte af Forstaaelse af, at Tillidsforholdet mellem os og dem, og mellem os og deres Forældre aldrig brister.

Mariahjemmet, d. 12. August 1917.

Hr. Pastorens meget forbundne

L. Stampe Charisius.

Askeby Kloster.

Af Edw. Ortvad.

Formodentlig fra det østergøtlandske, ved 1162 anlagte kloster Vreta udgik Askeby, der anlagdes i Østergøtlands Bankekin herred, Linkøping stift, ca. 15 km. nordøst fra stiftsstad. Formodningen støtter sig på, at Vreta og Askeby, Alvastras to protegéer, i århundredernes løb idelig nævnes sammen. Klosters Navn menes at hidrøre fra en askelund dér paa stedet. Henved 1167 stiftedes det på foranledning af den kristelig stærkt interesserede kong Karl VII Sverkerson (1161—67). Så tidlig havde altså Vreta vokset sig stort nok til at kunne afse en koloni. Foruden til Gud og vor frue var Askeby viet st. Olaf til ære. Det besad en godkendelsesbulle fra Lucius III (1181—1185).

Ved nonnernes fromhed vandt det sig mange venner, der viste sin hengivenhed snart ved gaver, snart ved at indsætte deres døtre i klosterskolen eller selv at klostergive sig, ligesom mange viste sin lid til søstrenes bøn ved messestiftelser o. l.

Iblandt gaverne og testamenterne er adskillige, der

betænkte alle eller flere af de svenske cistercienserindeklostre. Således testamenterer rigsråd Magnus Johannesson Engel i 1283 Riseberga, Askeby og Vreta hvert 20 m. p., Gudhem 40. Kong Magnus I Ladulås skænker 22. februar 1285 3 m. rent sølv til hvert af nonneklostrene i sit rige. 1286 gør Karl Estridson sit testamente, der giver os den første, udentvivl fuldstændige fortegnelse over de da eksisterende cistercienserindeklostre, syv i tallet: til Sko giver han jord, til Vreta, Askeby, Riseberga, Fogdø og Gutland (d. e. Solberga) 4 m. p. til hvert; Gudhem får en særlig gave. Inden sin afrejse til Gotland testamenterer Linkøpingbispen Bengt II Birgerson i 1287 2 m. s. til ethvert kloster i Sverige, uden at nævne navnene. Derimod i fru Ragnhild Erlandsdotters testamente af 1288 haves fortegnelse over de syv klostre: Sko, Fogdø, Riseberga, Gudhem, Vreta, Askeby og Gutland; hvert af dem får 2 m. p. Bengt Petersons testamente af 1293 bestemte 2 m. p. til ethvert kloster i Sverige, Askeby undtaget, der skulde have 2 m. s. Atter i Magnus Johansons enke Ingeborgs testamente gives i 1304 listen over fastlandsklostrene: Vreta, Askeby, Gudhem, Riseberga, Fogdø, der hvert fik 2 m. p., og Sko, som fik jordegods. Umiddelbart før sin uforskyldte herttelse skænker marsk Torkil Knutson d. 9. februar 1306 5 m. p. til ethvert nonnekloster i Sverige. Brødreparret hertugerne Erik og Valdemar Magnusson testamenterer 18. januar 1318 Sko, Vårfruberga, Vreta, Askeby, Gudhem og Gutland 20 m. p. til hvert; kun Riseberga får 100 m., nemlig til byggeforetagender.

Ligesom gavedokumenters tekst overhovedet tidt er et skønt udtryk for handlingens ånd, således begynder f. eks. hertugernes testamente, der oprettedes i Nyköping slotsfængsel: »Efterdi det står fast, at frembragt af intet, som alting er, vender det ifølge sin natur tilbage til sin begyndelse, og efterdi det vides, at kun hvad et menneske barmhjertig har skænket bort til fromhedsgerninger, følger ham, når han vandrer ud af dette liv, så . . .«

I Vreta kloster tilskrev Ingrid Svantepolskdotter i 1321 ethvert nonnekloster i Sverige 3 m. p. og st. Birgittas fader, lagmand Birger Peterson i 1326 ligeledes; ved dennes anden hustru Ingeborg Bengtdotters død var der i 1314 tilfaldet

Sko 5 m. p., Vreta, Askeby, Gudhem, Risaberga og Fogdø hvert 2 m. p. Upsalakanniken Ulf Holmgerson testamenterede 1335 en mølle til Vårfruberga, 1 m. p. til hvert af klostrene Sko, Askeby, Vreta, Gudhem og Riseberga. Kong Magnus II Smek med dronning Blanka gav 1. maj 1346 jordindtægt til Rackaby (d. e. Gudhem), til Vårfruberga 50 m. p., til Riseberga 30, til Vreta, Askeby og Sko 20 m. til hvert; det godtlandske kloster er her, ligesom i flere af de almene testamenter, forbigået. Aktstykket viser den samme religiøse grundtanke, der så ofte træder frem i stormændenes gavebreve: »Vi betænker, at den, som har fået meget af Gud og hans hl. nåde, er meget strængelig pligtig, deraf at være Gud til hæder og tjeneste.« Den hovedrige drost Bo Jonson Grip skænkede i påsken 1384 100 m. p. til ethvert af nonneklostrene, Solberga indbefattet, imod afholdelse af to ugentlige sjælemesser i tre år på hvert sted.

Man lægge her mærke til, at i hvilken rækkefølge end klostrene nævnes i de anførte dokumenter, så skilles Vretas og Askebys navne aldrig. Yderligere findes ikke få gavebreve, som betænker kun disse to klostre.

Således fastsætter Ingeborg af Glanuas i 1282 5 m. p. til Askeby, 3 m. til Vreta, og Sigge Guttormson i 1283 1 m. s. til Askeby og 1 til Vreta. Begge disse testamenter hører til dem, der udmærker sig ved bestemmelsen: »Alle mine trælle skænker jeg friheden«. Ved enkefru Botilde af Vimarks testamente af 1287 får Vreta og Askeby 5 m. p. hvert. Biskop Laurentius II af Linkøping betænker 1301 foruden Vreta og Askeby, der hver skal have en mark korn, kun Visby kloster (d. e. Solberga). Enkefru Helena Ormsdotters testamenter af 1307 og 12 gav Vreta 3 m. p., men Askeby 6 til at lade lave to ampuller¹⁾ for; domprovst Bjørn i Linkøping testamenterer Askeby og Vreta 3 m. p. hvert, og ligeledes Folke Ulfsons hustru Ingrid Larsdotter nævner intet andet nonnekloster end Askeby og Vreta, som hun i 1313 tilskriver hvert 2 m. p.

Blandt de mange, der viste sig som velyndere særlig af Askeby, kan nævnes Linkøping-kanniken Stenar, der ved sit i Varnhem kloster 1291 erkender hos konventet at have

¹⁾ Småbeholdere til vand og til vin, som bruges i messen.

deponeret 200 m. p., hvoraf det må beholde de 6. Värends lagmand Nils Sigridson udbeder sig i 1299 grav hos sin afdøde hustru og skænker klostret 20 m. rent sølv, hvilken sum executores testamenti skal bestyre; ethvert andet kloster i Linkøping stift fik 1 m. s. Nils døde samme år. Også hans testamente bestemmer: »Alle mine trælle og trælkvinder skænker jeg friheden.« Bo Nilsson, der 1322 testamenterer ethvert andet kloster i stiftet 2 m. p., lader Askeby få 10. I 1351 skænker drost Nils Thureson som sjælegave for afdøde ridder Knut Folkesson 200 m. p. med jordegods som pant. Og går vi ned til de sene tider, ses Linkøpingbispen Hans Brask i 1516 skænke jordegods imod afholdelse af en sjælemesse for ham til evig tid. Abbedisse var dengang Bothild Pedersdotter, konventets sidste.

Allerede af det i tidernes løb stærkt voksende antal af messestiftelser fremgår det, at der ved nonneklostrene var ansat et efter behovets krav sig rettende antal af verdenspræster. Disse havde titel af vikarer. I cistercienserindekonventernes gode forhold til præsteskrabet af fremmed orden ydes et indblik ved et opbevaret brudstykke af de nordiske dominikaneres provincialkoncils protokol for Århusmødet i 1291. Dette forordner, at for de dalevende abbedisser af Vreta, Askeby, Riseberga, Gudhem og Fogdø, for deres klostres vel samt for Skoklosters skulde enhver præst og ethvert dominikanerkonvent holde én messe.²⁾ At konventernes forhold til det verdslige kleresi — så kaldet i modsætning til klostergejstligheden — var venskabeligt, fremgår af dettes og særlig af stiftsbiskoppernes bevågenhed. Ja, så godt var det, at det fremkaldte klager fra de foresatte cistercienserabbeder om, at deres myndighed blev skubbet til side af nonnerne til fordel for biskoppelig overhøjhed. Det er blot en lille mislyd, og måske endda en ganske fredelig, når bisperetslig afgørelse søges i et tvistemål mellem Askeby og en Linkøpingkannik med hensyn til ejendomsretten over en strøm, og kendelsen i december 1333 går konventet imod.³⁾ (Sluttes.)

²⁾ Kirkehist. samlinger I pag. 564. ³⁾ D. S. IV nr. 3014.

„Betragtninger over Kristi Liv” af Thomas a Kempis.

Denne smukke Bog af Forfatteren til »Kristi Efterfølgelse« blev i Aar 1893 udgivet paa Dansk af cand. theol. I. P. V. Petersen. Han kalder sin Udgave en Oversættelse; han kunde med større Føje have kaldt den en Lemlæstelse.

I sin Fortale gør han Rede for Bogens Originalitet. Den blev første Gang trykt i Jesuiten Sommalius's Udgave af Thomas a Kempis's samtlige Værker. Senere blev der vel udgivet et Par Særtryk samt nogle Oversættelser paa Spansk, Fransk og Engelsk. Men nogen større Udbredelse fandt den ikke. Cand. Petersen mener, at den nærmest liggende Grund hertil kunde jo være, at dette Skrift senere befandt sig at være uægte, d. e. ikke hidrørte fra Thomas af Kempis selv, men var underskudt og sat i Omløb under hans Navn. »Vidtløftige og nøjagtige Undersøgelser,« vedbliver han, »har imidlertid uimodsigeligt fastslaaet, at Thomas af Kempis virkelig er Forfatteren.« Hvorfor var den da før bleven forskudt? »Grunden til denne midlertidige Forskydelse«, mener Oversætteren, »har snarere været, at disse Betragtninger med deres dybe evangeliske Indhold ikke har huet Romerkirkens Stormænd, der har haft Indflydelse nok til uden nærmere Angivelse af Støttegrunde at udestænge dem fra Thomas af Kempis's samtlige Værker.«

Ved at læse denne Sætning maatte jeg tænke paa gamle Homers Ord: »Mit gode Barn, hvad er det for et Ord, som er smuttet igennem dine Tænders Gærde?« Thi selv i Cand. Petersens lemlæstede og forvanskede Udgave kan Bogen helt igennem gaa for at være ægte katholsk. Der findes ikke et Ord, som kan støde et katholsk Øre. Jeg kender flere katholske Præster, som kun kender denne Bog i Petersens Oversættelse og finder den fortryllende smuk! Petersens Formodning om, at det »dybe evangeliske Indhold« ikke skulde have »huet Romerkirkens Stormænd«, er mere end naiv.

Nej, ingen Katholik vil finde et eneste Ord i Cand. Petersens Oversættelse af Thomas a Kempis's Bog, der kunde støde ham. Men der savnes i den mange Ord, ja store Partier, som en Katholik nødig vil savne. Petersens Udgave er nemlig ikke hele den katholske Thomas a Kempis. Thi alt, hvad der er saa specifik katholsk som Helgendyrkelse, er udeladt. Hvis Fejlen er, skal vi ikke kunne sige. Petersen siger, at han »med nogle faa (undskyld! det er dog ret mange) Udeladelser« gengiver Bogen efter

en engelsk Oversættelse. Da vi ikke kender den engelske Udgave, er det altsaa umuligt at afgøre, om det kun er den danske Oversætter, hvem Udeladelserne og Forvanskningerne skyldes, eller om allerede den engelske Udgiver har lagt for med Hærgningerne. Saa meget er vist: Thomas a Kempis vilde paa det bestemteste protestere mod en saadan Gengivelse af sine Tanker, ligesom han ogsaa vilde protestere mod den beckerske Oversættelse af hans »Kristi Efterfølgelse«.

Det vilde føre for langt i det følgende at angive alle Forvanskninger eller Lemlæstelser. Med ubønhørlig Hensynsløshed bruger Oversætteren sin Dissekerkniv, som antydet, især, hvor der findes blot en Skygge af en Hentydning til Helgendyrkelse. Forvanskningerne vil maaske ses tydeligst, naar de stilles Side om Side med Grundteksten.

Thomas a Kempis:

»Lad den ædlestes Himmel-dronning, den hæderværdige Jomfru Maria lovsynge dig og i Forening med hele det himmelske Hof ophøje din guddommelige Majestæt i al Evighed« (I. 1. 1.)¹⁾

»Lad alle dine hellige og udvalgte, hvis Navne er skrevne i Livets Bog, love og forherlige dig med evig Lovprisning og bønfulde dig om den fuldkomne Forladelse af mine Synder, om en salig Død og lyk-salig Bortgang, om heldigt at undgaa den evige Fordømmelse og opnaa Himmelens Salighed, og gid de maa anses værdige til ved deres Forbøn at opnaa mig den evige Frelse (I. 1. 1.)

Den sidste Sætning i Petersens Udgave mangler fuldstændig hos Thomas. For det øvriges Vedkommende er den katholske Tillid til Helgenernes Forbøn vegen for den umiddelbare Tillid til Herren. Denne nærer vi som Katholiker selvfølgelig lige saa godt som nogen Protestant; men vi vil dog ikke savne Helgendyrkelsen, som er et væsentligt Led i Troen paa de helliges Samfund.

I Bønnen til den paa Korset forladte Frelser læses følgende Formaning:

Thomas:

»Giv Afkald paa Verdens forfængelige Trøst; befat dig ikke med Vennernes Kærlighed; søg Englenes Nærværelse; bed Helgenerne om deres Forbøn. Op-

Petersen:

»Agt denne Verdens Trøst ringe. Lad ikke Vennernes Kærlighed alt for meget optage dig, men opløft hellere dine Øjne til den korsfæstede Gen-

¹⁾ Citeringen betyder hos Thomas 1ste Bog 1. (resp. 2.) Del 1ste Kap., hos Petersen S. 3 etc.

løft dine Øjne til den korsfæstede, betragt Kristi hellige Vunder, paakald den hæderværdige Jomfru, ihukom stedse Maria, bed en særlig Bøn til hende. Thi hun stod urokkelig fast under Korset, medens hun hørte Jesus med høj Røst raabe til Faderen. Løft derfor dit Sind til det himmelske Fædreland med Udelukkelse af alle de jordiske Ting. Vælg Gud til Fader, Jesus til Broder, Maria til Moder, Englene til Venner og alle Helgener til Slægtninge. Du er af ædel og høj Byrd, ikke ved den kødelige Fødsel, men ved Aandens Frihed.« (I. 2. 27.)

»For det tredje (der er Tale om Herrens Ord paa Korset) anbefalede han sin jomfruelige Moder til den jomfruelige Johannes, for at du i din Døds-kamp indstændig skal tage din Tilflugt til hans mildeste Moder Maria, de fattiges Hjælperinde, og indtrængende skal anbefale dig til hende, til den hellige Johannes og til alle de hellige. Anbefal dig ogsaa til dine Brødres og de øvrige troendes Bønner, at de efter din Bortgang maa mindes dig i deres Vigilier (natlige Bønner) og de hellige Messeofre.« (I, 2, 30.)

»Styrk mig, min Gud, i al min Hjertekvide med Fortjenesten af din allerhelligste Lidelse og din saligste Moder Marias heftige Smertes og overstrømmende Taarer, som hun af Medlidenhed ved Synet af dine Saar under bitter Graad udgød, medens hun stod under Korset.« (II, 1. 1.)

Foruden disse Forvanskninger, hvorefter der endnu kunde anføres mange andre, findes der talrige Udeladelser og Forkortelser, som ikke skyldes Hensynet til Plads, men øjensynlig er dikteret af Protestantismens Aand. Ofte er det kun enkelte Ord som »uplettede Jomfru« eller Ordet »Pontifikat« om den h. Petrus. Til andre Tider er det større Afsnit. Især gaar det ud over Jomfru Maria som Følge af den ejendommelige Angst, Protestanterne plejer at have for at hylde hende, som blev hyldet af Engelen Gabriel og af vor Herre selv hævet til en Værdighed, som maa kaldes den højeste næst efter hans egen. Saaledes udelades en særdeles smuk Bøn

løser, tænk paa hans hellige Vunder. Staa ved hans Kors, og hør Jesus med høj Røst raabe til Faderen. Læg derfor alle jordiske Anliggender til Side, opløst dit Sind til det himmelske Fædreland. Slut dig til Gud som din Fader, Jesus som din Broder, Englene som dine Venner og alle de hellige som dine Frænder. Du er af høj og ædel Byrd, ikke i kødelig Afstamning, men i Aandens Frihed.« (S. 127.)

»For det tredje overdrog han sin velsignede Moder til Johannes, for at du, naar du er paa dit yderste, skal inderlig anbefale dig til alle dine kære, Venners og Frænders Bønner, ja til alle de troende i Kristus.« (S. 142.)

»Husval mig, min Gud, i al min Hjertekvide med Fortjenesten af din hellige Lidelse, med den heftige Smerte og de mange Taarer, som du af Medlidenhed med mig udgød paa Korset.« (S. 161.)

til Maria, som Thomas har skrevet i Anledning af hendes Renselse. Endvidere slaar han en Streg over den døde Jesu Nedlæggelse paa Marias Skød, over Bønnerne til Jesu Lemmer, (mon fordi der er knyttet et Hil dig, Maria til de enkelte Afsnit?) endelig ogsaa over hele Kapitlet om den opstandnes Aabenbarelse for Maria.

Næst efter Maria er det Petrus, det gaar ud over. Med største Omhu stryges alle de Steder, hvor Petrus kaldes »Kirkens øverste Hyrde«, »Apostelfyrsten« og »Hyrden for de troendes Sjæle«, som efter Kristi Bortgang til Faderen er hans »Statholder og Himmelens Nøglebærer«, »alle Kirkers øverste Hyrde og Styreer«.

Til Slutning endnu kun et Par Eksempler paa, hvorledes Cand. Petersen ved en snild Manøvre omdanner Helgenpaakaldelsen til Bønner til Frelseren. De lyder ogsaa i deres nye Skikkelse helt katholske; men de er ikke det, Thomas har skrevet.

Thomas:

»Nu bønfalder jeg dig (Apostelen Johannes) udmygt om at bede en inderlig Bøn for mig Synder, paa det at ogsaa jeg maa være glødelende i min Kærlighed til Kirken og befindes ivrig i at lovprise den salige Jomfru og sønderknust ved Tanken om hendes Smerte.«

»Giem da, udvalgte Moder, paa dit Skød din eneste elskede Søn, der er bleven korsfæstet for mig, medens jeg ydmyg knæler ned paa Jorden og tilbøder ham, og medens jeg udgyder mine Bønner for ham og kysser hans Saar og hans Lemmer, der er bleven lemlæstet for mig. Bønhør mig, min Fru, vær mig naadig, opfyld mine Ønsker, ræk mig ham til Kys, som min Sjæl elsker.« (I. 2. 34).

»O I alle Guds hellige, bed for mine Forsømmelser, medens jeg vandrer paa Jorden o. s. v.« (II. 1. 12).

Som Læseren ser, er Hr. Cand. Petersens Bog ikke den ægte, ikke hele den katholske Thomas a Kempis's. Imidlertid findes der, saa vidt jeg har kunnet iagttage, ikke noget i den, der strider imod Kirkens Lære, og alt, hvad der staar i den, er virkelig fromt og opbyggeligt. Bogen kan derfor trods dens Mangler anbefales til alle og enhver. Den vil uden Tvivl for alle være en Støtte og Fremme for deres aandelige Liv.

Petersen:

»Derfor anraaber jeg dig, o Jesus, ydmygelig, giv mig Synder Naade til at være brændende i min Kærlighed til dig, og lad mig ret ihukomme dit nye Bud, at vi skal elske hverandre, saa jeg altid maa findes rede til at hjælpe, husvale og styrke de kummerfulde og nedbøjede.«

»Saa vil jeg da her paa Jorden paa mine Knæ ydmygt paakalde Kristus, min Genløser, indtil jeg kaldes bort herfra for evigt at lovprise ham i Himmeriges Rige.« (S. 150 f.)

»Hellige Jesus, jeg beder dig, under min jordiske Vandring i Udlændigheden her nede, tilgiv mig mine Forseelser.« (S. 190).

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Den første Forening har dannet sig i det nys oprettede Sakraments sogn, nemlig en Kor-Forening til Fremme af den kirkelige og ved Siden heraf ogsaa den verdslige Sang. Som omstaaende Annonce viser, trænger Foreningen til flere Stemmer og søger dem, i Overensstemmelse med god kirkelig Orden, helst indenfor Sognets Grænser. Der holdes Sangøvelse hver Mandag Aften Kl. 8 $\frac{1}{2}$ i Præsteboligen bagved Sakramentskirken under Ledelse af Hr. Husson. Vi ønsker den nye Forening Held og Velsignelse til at løse sine forskellige Opgaver, af hvilke en af de vigtigste jo er den at opdrage og vejlede Menigheden til selv at deltage i Kirkens lithurgiske Sange og Bønner, især Højmessens Hovedstykker. Dette er ikke saa svær en Opgave at løse; et Besøg i St. Andreas Kirke en Søndag Formiddag Kl. 10 kan overbevise enhver derom.

Ringsted. For kort Tid siden fandt man i Loftbjælkerne i den Ejendom i Dagmarsgade i Ringsted, som bebos af St. Josefssøstrene, en Art Borebiller, som havde gennemnavet Bjælkerne, der bærer Taget, paa Kryds og tvers. Der blev sendt et Eksemplar af disse mærkværdige Væsner til København for at faa undersøgt, af hvilken Art de var, og for at faa det rigtige Navn paa dem at vide. Billen blev undersøgt, og det blev i Følge »Ringst. Folket.« fastslaaet, at det ikke var den egentlige Borebille, men en Afart af denne Art, som man aldrig tidligere har truffet paa her i Landet. Disse Borebiller, der er paa Størrelse med en stor Bi, er fuldt udviklede i Juli Maaned til stor Gene for Beboerne i den Ejendom, hvor de opererer. Det mærkelige ved disse smaa Skabninger er, at de stadig søger at komme højere og højere til Vejrs, og man kan se paa Bjælkerne, hvorledes de er gaaet gradvis frem. Nu i disse Dage bliver de gennemborede Loftbjælker revet ned og nye sat op i Stedet, thi ingen ved jo, hvor længe de var i Stand til at bære Taget. De gamle Bjælker vil saa blive kørt bort fra Ejendommen og formentlig brændt, for at Billerne ikke skal begynde paa ny. *Jyllandsp.*

Norge. Søndag den 30. Juli, St. Olafs Festdag, besøgte nogle faa katholske Nordmænd med Hr. Pastor Offerdahl i Spidsen Stiklestad, hvor Kongehelgenen fandt Døden for snart 900 Aar siden. En stor Masse Mennesker havde samlet sig, da der i Dagens Anledning skulde holdes et stort Stævne ved Mindestøtten. Til værdig Efterfølgelse for ængstelige Sjæle dristede de norske Katholikker sig til at holde Messe og Prædiken i det fri, midt imellem

Menneskemylderet. »Før Messen«, skriver Pastor Offerdahl selv i *St. Olaf*, »henvendte jeg nogle Ord til Skaren, som omgav Mindestøtten og dækkede hele Pladsen og de tilstødende Skraaninger, idet jeg i Hovedtrækkene meddelte, hvori Messens hellige Handlinger bestaar, og bad de tilstedeværende ikke at forstyrre vor Gudstjeneste, en Opfordring, som blev efterkommet med største Hensynsfuldhed. Under Messen lød Tonerne og Ordene af vore katolske Salmer kraftig ud over de tætte Skarer, som havde samlet sig ved Foden af Højen, og naaede helt hen til den af Mennesker vrimlende Plads foran Kirken. Under Opførelsen af de konsekreerede Skikkelser herskede lydløs Stillehed, og Solstraalerne spillede i Løvkronerne rundt omkring. Efter Messen holdtes saa den egentlige Prædiken, som paa-hørtes med stor Opmærksomhed, skønt Indholdet jo maatte forekomme de anderledes troende noget fremmedartet. Det var med eet Ord en stemningsfuld Gudstjeneste, og jeg takker af ganske Hjerter Gud, som har forundt mig den Naade at knytte den kirkelige Traditions Traade mellem Fortid og Nutid paa dette Sted, som maa være helligt for enhver Nordmand, enten han er Protestant eller Katholik.«

— I sidste Nummer af *St. Olaf* omtales et overraskende Forslag, der er fremsat i et norsk Blad, gaaende ud paa, at den norske Regering skulde søge at faa Biskop Fallize til at overtage Gesandtskabsposten i Berlin. Det af flere Grunde uigennemførlige Forslag vidner i hvert Fald om, at Biskoppen maa nyde en Del Anseelse og Ære i Norge.

Udkommet er:

Steidl: **Knud den Hellige**. 1. Hæfte. 32 Sider. 50 Øre. Udkommer med c. 10 Hæfter. Katholsk Boghandel, Stenosgade 3. Kbhvn. B.

Maria-Kongregationen for Mænd holder Fælleskommunion Søndag den 19. August Kl. 8½ i Jesu Hjertes Kirke.

Maria-Kongregationen for Ynglinge holder *Fælleskommunion* Sønd. den 19. ds. (Marias Optag. Fest) Kl. 8½ i Jesu Hjertes Kirke.

St. Andreas Kirke. Ordrup. *Maria-Kongregationen for Mænd* har paa Søndag d. 19. ds. Fælleskommunion i Messen Kl. 7¾.

Et Grundstykke paa Almevej (Sidevej til Tranegaardsvej), 1800 □ Alen stort, tilbydes til Dyrkning **vederlagsfrit**. Jorden er pløjet, saa der kan allerede plantes f. Eks. Kaał nu til Efteraaret. Man bedes henvende sig til Mag. art., Frøken Axelsen, p. t. Ingeborgsvej 16, Charlottenlund.

En katolsk Familie med mange Børn, af hvilke to er i Lære og nødig vil tages ud af Læren, beder gode Mennesker — eventuelt ved et Laan paa ca. 100 Kr., som kan tilbagebetales ved månedlige Afdrag — at hjælpe til, at de to unge Mennesker kan fortsætte deres Faguddannelse. Familien anbefales af deres Præster.

Billet mrkt. »Hjælp« bedes indsendt til Redaktionskontoret, Viggø Rothes Vej 14, Charlottenlund.

Køb: Niels Hansen: **Vore Helgener**. 3 Kroner. (200 S. Mange Bill.)

Kirkelig Kalender.

19. Aug. 12. Sønd. eft. Pintse. Marias Optagelse.	26. Aug. 13. Søndag eft. Pintse.
20. — M. Bernhard, Abbed.	27. — M. Josef af Kalasanz, Bekender.
21. — Ti. Johanne Franciska, Enke.	28. — Ti. Augustinus, Biskop og Kirkelærer.
22. — O. Oktav af Marias Optagelse.	29. — O. Johs. Døberens Hals- huggelse.
23. — To. Philippus Benilius, Bekender.	30. — To. Rosa af Lima, Jomfru.
24. — F. Bartholomæus, Apo- stel.	31. — Raymund Nonnatus, Be- kender.
25. — Kong Ludvig, Bekender.	1. Sept. L. Ægidius, Abbed.

Klaumans Salmehæfte, indeholdende 48 Salmer og religiøse Digte til Udenadslære for ikke-katholske Børn, anbefales. Pris 15 Øre pr. Stk. 25 Stykker faas for 2 Kr. 50 Øre hos Niels Hansen, Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund.

Tak for følgende af Hr. Pastor v. d. Kettenburg til Ansgariusforeningens Redaktions-Bibliothek skænkede Bøger:

1) Becker: Samlinger til Danmarks Historie under Frederik den Tredje. I—II.

2) Rørdam: Københavns Kirker og Klostre i Middelalderen.

3) Hans Olrik: Konge- og Præstestand i Middealderen.

— End videre takkes for et anonymt tilsendt Eksemplar af Professor Hans Olriks »Abbed Vilhelm af Æbelholt«. Da denne Bog dog findes baade i Redaktions-Bibliotheket og i mit private Bibliothek, tillader jeg mig at disponere frit over den efter bedste Skøn.

Niels Hansen.

Køb *F. F. M.*: **Tanker om Reformationen.** Pris 1 Krone. NB. Der er kun et lille Restoplæg tilbage.

Sakramentskirkens Sangkor

trænger endnu til nogle gode Sangstemmer, særlig Herrestemmer. Damer og Herrer (helst fra selve Sognet), som mener at have Stemme, der kan bidrage til Gudstjenestens Forskønnelse, bedes desangaaende henvende sig til Korets Dirigent, Hr. Direktør A. Husson, Stenosgade 51.

Kollekt for den danske katolske Kirke.

Søndag d. 19. August holdes den af det Apostoliske Vikariat foreskrevne **Ansgarius-Bonifacius-Kollekt** i alle Kirker og Kapeller til Bedste for vore mest trængende kirkelige Institutioner.

K.U.B. (Katholsk Underretnings Bureau), et Samfund af katolske, akademiske Lægfolk, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katolikker, som maatte ønske at faa nøjere Kendskab til den katolske Kirke. Henvendelser, der alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister Mathæus Hansen, Hovmarksvej 30, Charlottenlund.

Min kære Moder, Enkefru **Josefa Pohl**, f. Spetzler, er Fredag d. 10. August, 83 Aar gl., død paa St. Josefs Hospital i Fredericia.

Den kære afdøde anbefales til de troendes Forbøn.

F. T. Fredericia, d. 13. August 1917.

Fr. Pohl, Præst.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement. 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 34.

Søndag den 26. August.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Askeby Kloster. — Hvorfor Mgr. Benson blev Katholik. — I Anledning af Brudstykker Nr. 30. — Et Par Bemærkninger til „Et Gensvar“. — I Reformationens Jubilæumsaar. — Nye Bøger. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Rom. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

372.

September — de hellige Engles Maaned.

Landet, i August 1917.

Kære Ven!

Hvor Tiden dog løber! I Dag, da jeg gik gennem Haven, stod det mig pludselig klart: den Række Kirsebærtræer oppe bag Rosenhækken staar bugnende fulde af modne, sortrøde Bær — og jeg synes dog, det kun er ganske kort siden, at jeg om Aftenen, naar jeg kom hjem fra Majandagten, stod og betragtede deres kniplingslette, hvide Vaarpragt; de dannede den fineste Forgrund til Kirkebygningen, som lyste dobbelt rød i den synkende Sol. Nu er Ridderspore og Gyldenris afblomstret og Asters staar i Flor — det er Sensommer, og inden vi ved et Ord af det, hører vi Englevingernes Susen i den klare Septemberluft. Hvor er det dog en god Idé af vor hellige Kirke (ja, nu ler du af mig, fordi jeg bruger den Vending, men den er virkelig alvorligt og ærbødigt ment, det ved du godt,) dette med at indvie forskellige Maaneder til forskellige Åndagter. I vor desperate Overfladiskhed gaar vi alt for let hen over meget i Kirkens Liv; men naar vi tredive Dage i Træk »dyrker«

en Andagt, saa faar den Stunder til at slaa Rod i vore Hjerter. I Aar glæder jeg mig nu ganske særlig til at dyrke de hellige Engle; jeg læste nemlig forleden i en god Bog, at saa meget af, hvad der er galt og ulykkeligt i vort Liv, stammer fra Forsømmelighed i vort Forhold til Englene. De vil intet hellere end staa os bi med Raad og Daad, men vi — hvad gør vi? Vi glemmer dem.

Kan du huske det lille, gamle Vers, vi bad som Aftenbøn, da vi var smaa? Det endte med de Linjer:

*Fra Synd og Sorg og Fare
Din Engel mig bevare,
Som ledet har min Fod i Dag.*

Mon vi ikke den Gang tænkte vel saa meget paa vor Engel som nu? Og dog er han os lige saa nær i Dag, en altid trofast Ven, men — en negligeret Ven. Kender du ikke i Menneskeverdenen den Slags Forhold imellem to Personer, hvor den ene altid ofrer, tjener, tænker paa den anden, og den anden tager det som en Selvfølge, der knap nok er Tak eller Venlighed værd. Synes du ikke, at vi ofte behandler vor Engel netop saadan? Det kommer der vist ikke noget videre godt ud af. Nej, et Venskab i hele sin Gensidighed, det var vist, hvad Forholdet til vor Engel skulde være, saadan et Venskab, hvor vi føler os som den lille, den, der altid modtager de store aandelige Værdier og kun har sin taknemmelige Kærlighed at give igen.

Jeg har meget at skulle gøre godt igen overfor min Engel, og, som sagt, jeg glæder mig til rigtig at dyrke Englene nu i September.

Det bliver en vidunderlig Dag, vor Dødsdag, naar vi endelig skal faa vor trofaste Ven, Engelen, at se.

Hvor har Fra Angelico ikke skildret det Møde paa en henrivende Maade i sit Billede af Paradiset, hvor Skytsenglene og Sjælene omfavner hverandre og saa træder Dansen med hverandre paa de himmelske Blomsterenge.

Paa Gensyn deroppe!

Din hengivne Ven

X.

Askeby Kloster.

Af *Edw. Ortvæd*.

(Sluttet.)

Ved år 1300 skænkede biskop Nils I af Linkøping St. Olafs sognekirke i Norrkøping og det nærliggende Svinstads kirke til Askeby, der synes hurtig at have opnået pavelig stadfæstelse herpå. Kong Albrecht af Meklenburg forsøgte rigtignok mellem 1374 og 1389 efter sin vanlige skik at pånøde også St. Olafs kirken en af sine tyske præster, men det mislykkedes, fordi abbedisse *Ingrid Ingemarsdotter* fremlagde beviset for klostrets adkomst. Også Norrkøping byråd prøvede at ansætte en præst efter sit hoved, men abbedisse *Kristina Magnussdotter* kom med sine dokumenter, og biskop Nils II Hermanson oplyste da borgerskabet om, at den kirke havde de intet at sige over.⁴⁾ Derefter har klostret sørget for at skaffe sig en ny bekræftelsesbulle, hvilken Bonifacius IX udstedte under 20. november 1400.

Klostret nedbrændte i 1377. For at hjælpe det til flere bidrag til byggeriet udstedte biskop Nils II d. 22. juli s. år og ærkebiskop Birger Gregorson d. 3. maj n. år afladsbreve, gældende enhver, der gav klostrets almissesamlere hjælp. Og kong Albrecht med rigsrådet pålagde d. 25. januar 1378 »enhver i riget, som æder sit eget brød — klerk eller læg, i stad eller på landet — i det indeværende år at erlægge en ørtug« penge til klostrets genopførelse til dets oppæbørselsmænd. Sytten af Sveriges ypperste mænd, alle rigsråder, udsendte dernæst et åbent brev af 15. maj s. år, ved hvilket de »heder hjertelig alle Sveriges indbyggere redelig og villig« at yde Askeby den hjælp. Åbenbart må klostret have været yndet. Atter den 16. november 1379 giver biskop Nils aflad for dem, der besøger den nedbrændte kirke på visse festdage og yder bidrag til dens genrejsning. Den var altså bleven foreløbig indrettet til gudstjeneste.

Alligevel voldte det besvær at få byggeriet færdigt, ja biskoppen måtte under 9. september 1379 påbyde, at der skulde nægtes de af klostrets landbønder, som afslog at forrette dagværk, adgang til kirke, ligesom enhver sådan skulde

⁴⁾ R. A. P. II no. 3105, dateret Vadstena 24. 6. 1400.

erlægge en pengebøde til klostret. Arbejdet gik dog fremad, og i november 1381 tillod biskoppen et sogn at sælge Askeby en af sine kirkeklokker. Foranlediget ved abbedisse Ingrids beklagelse til kong Albrecht over klostrets fattigdom, forårsaget dels af branden, dels af beskatning og af voldgæstning af soldater, udsteder han d. 16. november 1387 et værnebrev, særlig rettet til hans embedsmænd. Og for at få rigeligere bidrag opnåede konventet ved en bulle af 24. november 1400 aflad⁵⁾ på 7 år og 7 kvadragener⁶⁾ for »alle dem, der oprigtig angrer og skrifter og besøger Vorfrue og st. Olafs kirke i Askeby og rækker hjælpsom hånd til dens istandsættelse«. Efter 22 års forløb var den altså endnu ikke helt færdig. En sten i kirkemuren melder, at abbedisse *Anna* i 1418 udvidede kirken.

Overgrebene, konventet havde klaget over til kong Albrecht, fortsattes i fuldt så stort omfang under dronning Margretes fremmedherredømme, og da konventet sluttelig fremførte sine klager i selve Rom, udstedte Bonifacius IX d. 12. juli 1403 en bulle til dets forsvar, ved hvilken han udnævnte ærkebispen af Upsala, dengang Henrik Karlson, biskoppen af Strengnäs, Petrus Johannis, og ærkebispem af Lund, Jakob Gerhardsen, til klostrets konservatorer eller værneherrer, for at disse skulde skaffe det dets fratagne ejendomme og rettigheder tilbage.

I sin ovennævnte bekræftelsesbulle af 20. november 1400 (ikke afladsbulle) indskærper samme pave konventet dets afhængighedspligt overfor det mandsklosters abbed, »hvem I véd, at I er undergivne«. Ligesom flere andre af nonneklostrene synes altså også Askeby at have ladet det skorte i så henseende og at have holdt sig til den nærmere og indflydelsesrigere stiftsbiskop. Og det synes ikke at have slået om, da det vel nok var på Alvastras foranledning, at pave Julius II d. 3. juni 1505 tilskrev Askeby, at da det var eksempt, skulde det vende sig til »hr. Magnus, der optræder som abbed i Alvastra«. ⁷⁾

Konventet bestod i 1462 af abbedissen *Anna Jacobs-*

⁵⁾ Aflad er, som bemærket straffeeftergivelse, ikke syndsforladelse.

⁶⁾ En kvadrangen er 40 dage.

⁷⁾ Et påfaldende udtryk — *qui se gerit pro abbate Alvastrensi* — da dog

⁸⁾ Magnus i 1483 var overflyttet fra Nydalas til Alvastras abbedstol.

dotter og 19 søstre, som det fremgår af et afladsbrev, udfærdiget d. 28. juni af den pavelige legat Martinus de Fregeno, der samlede almisser for Pius II til tyrkernes bekrigelse. Han tilstår nonnerne fuld aflad for alle de synder, »de har bekendt med munden og angret med hjertet« — den ufravigelige betingelse for aflads opnåelse. Også pave Leo Xs legat Angelus Arcimboldus udstedte et afladsbrev til konventet, d. 4. april 1518.

Så kom tiden for klostrets undergang. Under et ophold i Askeby udstedte rigtignok rigsforstander Gustaf Vasa d. 13. august 1521 et skytsbrev og atter d. 20. juli 1522 et, der skulde skærme det særlig mod embedsmændene. Men Vesteråsrecessen ændrede forholdene helt, om end kong Gustaf gennemgaaende gik mildere frem mod kvinde- end mod mandsklostre. Abbedisse Bothild Pedersdotter var vel død dengang, hvorfor moderklostret Vretas abbedisse, *Sigrid Botolfsdotter*, kom til at repræsentere begge konventerne; men måske ordnedes det således af regeringen for dens større bekvemmeligheds skyld, ligesom den gjorde med klostrene Varnhem og Gudhem. Sigrid indgik på at udrede 100 m. ørtuger kontant som årsafgift for begge klostre tilsammen. Denne kontrakt af 2. september 1527 afløstes 18. september n. år af en ny, efter hvilken de to konventers afgift under ét blev 300 m. ørtuger, men knap et år senere skriver kongen til sin foged i Linkøping, at han skal have 400 hos Vreta. I denne skrivelse nævnes ganske vist Askeby ikke; men det er underforstået. Thi i »Register over kontrakter, gjort med klostre for 1530«, hedder det: »Abbedissen af Vreta skal give vor nådige herre af Vreta og Askeby klostres rente 400 m. ørtuger ved Petersmesse.«⁸⁾

Ved brev af 9. oktober 1529 befalede kongen sin agent i Linkøping, at de kostbarheder, der fandtes i klostret, skulde sendes kongen, så det ikke rygtedes. Dengang må der have været nonner endnu, ellers havde Vretas abbedisse ikke skullet betale af Askeby endnu i 1530, men kronen vilde have inddraget hele godset.

Klostret nedbrændte atter ved 1537, men kirken blev denne gang stående. Dens østlige del med det i 1418 til-

⁸⁾ Historiska handlingar XI pag. 152.

byggede, som er af rødtegl, bruges endnu til sognekirke; dens vestlige del toges efter Lutherdommens indførelse pietetsfuldt til lade. Den 37 m lange kirke var opført af kampesten, og århundrederne har ikke kunnet få så aldeles bugt med de yderst solide mure, at der ikke er blevet rester også af klostret tilovers. Endnu kan man spore korsgangen og en 19—20 m lang bygning. Også fem fiske-damme ved klostret ses endnu.

Ved Askeby er jernbanestation, $\frac{1}{2}$ times kørsel fra Linkøping.

Hvorfor Mgr. Benson blev Katholik.

I Jesuitpater Martindales store Værk om Mgr. Benson meddeles et interessant Brev fra den bekendte engelske Præst Campbell, der før var en meget søgt Prædikant ved det saakaldte City Temple, men som for et Par Aar siden traadte over til den anglikanske Kirke. Han lærte Mgr. Benson at kende, da denne straks efter sin Konversion fra 1903—1904 studerede Theologi i Rom, og stod til sin Død i et ret fortroligt Venskabsforhold til den berømte katolske Præst og Forfatter.

Efter Anmodning af Pater Martindale skrev Pastor Campbell et Brev med Oplysninger om sit Forhold til Mgr. Benson, og af dette Brev skal her gives et særlig interessant Afsnit. Det lyder saaledes:

»Jeg husker, jeg spurgte ham i Rom, da han var i sin første Begejstring som Konvertit, hvad han fandt i den Kirke, han havde sluttet sig til, som han ikke havde fundet i sin Faders*) Kirke, men bad ham samtidig ikke svare mig, hvis han skulde have det mindste derimod. Han sad et Øjeblik eller to i Tavshed, men svarede saa uden Betænkning; idet han drejede sig rask om og saa mig lige ind i Øjnene: »Absolut aandelig Fred.« Den Gang blev der saa ikke talt mere herom; men siden talte vi mere udtømmende om dette Emne, og i England igen kun nogle faa Uger før hans Død.***) Ved denne sidste Lejlighed mindede jeg ham om det Vidnesbyrd, han havde aflagt elleve Aar tidligere, og spurgte ham, hvorledes han nu saa paa denne Sag, da han havde langt større Erfaring at støtte sig til. »Aa,« svarede

*) Mgr. Bensons Fader havde været Ærkebiskop af Canterbury.

**) Mgr. Benson døde ganske uventet den 19. Oktober 1914, hovedsagelig vistnok af Overanstrengelse.

han smilende, »nu er jeg en fuldstændig Fanatiker.« Hvis han var det, var han virkelig en meget tiltalende Fanatiker. Han forklarede videre, at hvad der først havde været for ham en Følelse af Hvile og Glæde ved at finde sit rette aandelige Hjem, var nu bleven en alt opslugende Begejstring og Kærlighed: han levede ikke for andet. Ak, han gjorde altid Indtryk paa mig af at leve alt for heftigt, han gik altid for fuld Damp. En anden Gang bemærkede han, da vi talte om samme Sag: »Der lever ikke det Menneske, som kan forstaa den katholske Kirke, den er saa rig, saa underfuld, saa mangesidig, saa overnaturlig. Jeg forstaa den mindre nu, end jeg troede, jeg gjorde, da den først drog mig til sit Hjerte, men jeg elsker den uendelig mere.« . . .

Mgr. Benson gjorde aldrig Indtryk paa mig af at have egentlige Grunde til, at han blev Katholik; han gik over, fordi han maatte, og ikke, saa vidt jeg kunde skønne, drevet af et Fornuftraisonnement. Jeg siger ikke, at hans Konversion var mindre sund af den Grund; thi at bygge Livets store Afgørelser paa Argumenter alene er sikkert en meget tom Fremgangsmaade. «

I Anledning af „Brudstykker” Nr. 30.

Herning, d. 14. 8. 17.

Hr. Redaktør Niels Hansen!

Skønt Deres Henviſning til S. 85 i »Mit Fædrelands Historie« er temmelig kraftig i Udtrykkene, skal jeg i »Sandhedens Interesse« ikke undlade at bemærke:

I en Lærebog for Folkeskolen kan man ikke gaa i Detailler. Man nødes undertiden til at udtrykke sig saa summarisk, at kun Hovednerven i Emnet blottes, medens den nærmere Udredning maa overlades til Lærernes mundtlige Undervisning.

Naar jeg derfor har indledet fire Hovedpunkter i det katholske Væsen op mod Reformationstiden med Udtrykket: »Paverne sagde«, da kunde der lige saa godt have staaet: »Kirkens Lære i Praksis, d: saaledes, som den naaede til Menigmands Bevidsthed — og det er jo dog Hovedsagen — lød saaledes.«

Altsaa. Punkt 1: »Paverne sagde om sig selv, at de var Guds Statholdere paa Jorden.«

Nu vel, gjorde ikke Paverne lige fra Gregor I Krav paa Verdensherredømmet ud fra deres kirkelige Embede?

Her er dog vel i Sagen selv ikke noget at disputere

om. Hvad lod ikke Bonifacius VIII sin Herold udraabe foran sig: »Se, Peter, din Efterfølger! Se, Kristus, din Stedfortræder!«

Punkt 2. »Bedre at bede til Jomfru Maria og andre Helgener end til Gud.«

Saaledes blev jo Praksis efterhaanden. Træder Maria mod Middelalderens Slutning ikke mere og mere i Forgrunden som den, ved hvem Menneskets Frelse formidles? Man *vovede* jo endogsaa at sige: »At Frelse sprudler frem af hendes Hjerte«. (Saaledes i *Novum Beatæ Mariæ Psalterium*.)

Punkt 3. Og blev Klostergivelsen ikke i Praksis fremstillet som den sikreste Vej til Frelse? Saa var den vel ogsaa den bedste Vej?

— Med Hensyn til Punkt 2 og 3 er det meget oplysende at mærke sig den unge Morten Luthers Bøn, da han var i Angst og Sjælenød: »Hjælp, St. Anna, saa vil jeg blive Munk!«

I den dybeste Nød raaber man til den, man tror bedst kan hjælpe: Og man betaler den Pris, man mener, der kræves for Frelsen.

Det var altsaa ikke blot enfoldige og taagede Hjerner, men ogsaa de skrappeste Hoveder, som havde opfattet det som Kirkelære, at Vejen til Himmelen sikrest gik om ad Helgener og Klosterceller.

Punkt 4. »Aflad eller Syndsforladelse.«

Naar jeg har sidestillet disse to Begreber, som om de dækkede hinanden, da er det ikke af Uvidenhed eller Ondskab, men fordi de i Praksis for den almindelige Bevidsthed — og det er jo Hovedsagen — dækkede hinanden. — I de senere Oplag af »Mit Fædrelands Historie« har jeg i øvrigt tilføjet følgende Linier: »Rigtignok sagde de lærde Katholikker, at Aflad ikke helt var det samme som Syndsforladelse, men det talte Afladskræmmerne ikke noget om, naar de skulde ud at tjene Penge.«

N. S. Gjerløff,
cand. theol., Skoleinspektør.

*

*

*

Som Svar paa Hr. Skoleinspektør, cand. theol. Gjerløffs lille Redegørelse skal følgende Smaabemærkninger tjene:

1) Heri sammenblandes to vidt forskellige Ting, et aandeligt Statholderskab, som allerede ligger i Christi Ord til Petrus: »Dig vil jeg give Himmeriges Nøgler o. s. v.«, og et verdsligt Statholderskab ud herfra, hvorom der meget vel kan disputeres, og som der snart fra agtet Haand vil fremkomme en særlig Artikel om her i Ugebladet.

2) Paastanden i Punkt 2 er ganske uholdbar. Katholikens Hovedgudstjeneste er og har stedse været den helige Messe, og i den henvendes ikke en eneste Bøn til Jomfru Maria, kun til Gud. — Vi maa ikke glemme, at Marias Stilling i Guds Frelseholdning efter Forsynets Vilje er en enestaaende. Naar det hedder, at »al Frelse sprudler frem af hendes Hjerte«, er det kun, fordi hun bar ham under sit Hjerte, hvis »Navn er det eneste, der er givet Mennesker Frelse i«.

3) Hvis nogen under en pludselig Skræk raaber til sin Ven: »Hjælp mig dog« eller »Bed for mig«, er det saa Bevis for, at vedkommende stoler mere paa Mennesker end paa Gud? Hvis det ikke er det — hvad alle vistnok vil indrømme — er heller ikke Luthers Udbrud Bevis for, at han stolede mere paa St. Anna end paa Gud. — Livet i Klosteret og Livet i Verden kan være Gud lige velbehagelige. Forskellen derpaa angiver Frelseren selv i Matth. 19,12, men tilføjer ganske vist: »Hvo, som kan fatte det, han fatte det.«

4) Udenforstaaendes Tanker om den Rolle, Afladen spiller for Katholikker, har fabelagtige Dimensioner. Jeg kan forsikre Hr. Gjerløff og andre Protestanter om, at vi Katholikker i Aarevis kan tale med hinanden om religiøse Spørgsmaal uden nogen Sinde at komme ind paa Afladen. Og jeg har aldrig truffet en eneste Katholik, der et Sekund af sit Liv havde troet, at Aflad havde nogetsomhelst med Syndsforladelse at gøre. Det er godt at vinde Aflad, d. v. s. Haab om efter Døden hurtigere at komme ind i Guds Herlighedsrige end ellers; men det alt afgørende er Haabet om overhovedet at komme derind; det sidste arbejder og kæmper vi ved Guds Naade for, det første tager vi taknemmelige imod som et Tillæg. — Beskyldningen mod »Afladskræmmerne« (mon Hr. Gjerløff nogen Sinde har læst om denne Sag hos en katholsk Forfatter?) er ikke rigtig. Efter Grisars »Luther« var Tetzels Prædiken paa nogle Punkter ukorrekt og utiltalende, men han betonedes stedse, at Skriftemaal og Absolution var Forudsætninger for Afladen.

Ærbødigst

Niels Hansen,

cand. theol. & mag., Gymnasielærer.

Et Par Bemærkninger til „Et Gensvar”.

Højtærede Baronesse Stampe Charisius!

Heldige Glemsomhed, fristes jeg til at sige, siden den gav Anledning til vort sidste lille Ordskifte. Men undskyldes kan denne Glemsomhed tildels, idet der siden min første Beklagelse over Mangel paa Samarbejde mellem Mariahjemmet og Præsterne, som daterer fra 15. Novbr. 1909, hengik hele 6 Aar, uden at der sporedes nogen Forandring. Saa endelig d. 18. Novbr. 1915 begynder dette Samarbejde, idet der i et Bestyrelsesmøde træffes en Bestemmelse, der kræver »Anbefaling fra vedkommende Præst, som kender dem« (Forældre eller Værger). Efter den Bestemmelse trænger Mariahjemmet selvfølgelig ikke til Læg-Agenter i Menighederne; men jeg kan ikke frigøre mig for den Tanke, at Mariahjemmet før den Tid maa have staaet i Forbindelse med Læg-Personer, der kunde anbefale og give Mariahjemmet Oplysninger om de Forældre og Værger, der ønskede deres Døtre eller Myndlinger optagne i Mariahjemmet, da jeg ikke kan antage, at Mariahjemmet har optaget saadanne blot paa Forældrenes Henvendelse til Hjemmet.

Dog, det er jo nu et overvundet Stadium, og jeg vil hellere fremsætte nogle praktiske Vink, som vort lille Ordskifte og navnlig Deres Oplysninger i Deres Gensvar giver Anledning til. Jeg vilde da foreslaa, at Bestyrelsesbestemmelsen af 18. Novbr. 1915 i Oktbr. og April indrykkedes som Annonce i Ugebladet, maaske med den Tilføjelse, at trykte Skemaer kan faas hos Stedets Præst. Derved opnaas, at Præsten allerede paa Forhaand kommer i Forbindelse med Forældrene, faar Lejlighed til at forklare for dem Mariahjemmets store Betydning og maaske ogsaa kan senere forebygge, at Forældrene straks tager deres Datter hjem, saa snart hun føler lidt Hjemve eller ikke rigtig kan gøre sig fortrolig med det regelbundne, arbejdsomme Liv i Hjemmet.

Mit andet Forslag falder sammen med det, som den ærede Redaktør fremkom med i Fodnoten til Deres Artikel Nr. 31, nemlig at der regelmæssigt, mindst een Gang om Aaret, bringes Meddelelser om Mariahjemmets Virksomhed, Elevernes Antal, Hjemsted o. lign. Paa den Maade, mener jeg, vil Mariahjemmet naa til den Forstaaelse og det Samarbejde i videre katholske Kredse, som det trænger til.

Mariahjemmet, som er blevet til ved store Ofre, er en betydningsfuld Institution i vor danske Mission og har nu bestaaet saa længe, at det nok kunde formodes at have

traadt sine Børnesko, saa det frit og frankt kan træde frem for Offentligheden.

Med de bedste Ønsker for Mariahjemmet og dets Virksomhed forbliver jeg med Højagtelse

Deres ærbødige

P. Schreiber.

Fredericia, d. 19. August 1917.

I Reformationens Jubilæumsaar.

Hvorledes man end drejer og vender Sagen, kan det dog ikke nægtes, at det, der skal holdes Fest for hele Landet over i Aar, den saakaldte Reformations Begyndelse 1517, i Grunden ikke kan kaldes nogen glædelig Begivenhed. Thi hvad var det, som skete den Gang?? En yderligere Splittelse af den kristne Kirke end den, der var sket i 1054 mellem Østerland og Vesterland, og det en Splittelse, hvis Resultat blev, at der dannedes 3—4 store Statskirkesamfund foruden en Mængde mindre frie Samfund, der alle mere eller mindre i Aarenes Løb har fordømt og forbandet hinanden, samtidig med, at den katolske Kirke er vokset og nu tæller omtrent 300 Millioner Sjæle.

Nej, der er sandelig ikke Grund til at holde anden Fest i Aar end Sørgefest. Splittelsen blandt Protestantene bliver stadig større og mere ondartet. For nogle faa Aar siden saa det ud, som om der skulde komme en vis Enighed i Stand. I Edingburgh mødtes Missionærer fra de forskellige protestantiske Afskygninger, og man enedes om et Program, der lovede Samarbejde og Fællesskab i Fremtiden. Nu meddeler *Berlingske Tidende*, at den Fortsættelseskomité er sprængt, som blev nedsat paa Konferensen i Edinburgh, og som skulde repræsentere det evangeliske Missionsarbejde og fortsætte Samarbejdet mellem alle evangeliske Landes Hedningemission.

De tyske Medlemmer af Fortsættelseskomiteen har nemlig officielt erklæret, at de ikke længere kan anerkende Dr. J. R. Mott som Formand og Dr. J. N. Ogilvie som Medlem, og de frasiger sig enhver Del i Motts Udtalelser og Handlinger.

Som Grunde herfor anfører de tyske Medlemmer, at John Mott ikke længere holder sig neutral, men har paa taget sig politiske Hverv og støttet Ententen, og at Dr. Ogilvie, som er Skotte, har udtalt om de tyske Missionærer i Indien og andetsteds i det britiske Rige, at de var grebne af den skæbnesvangre Storhedsvanvidsaand, som havde fordærvet Tyskland. —

Naar man ser paa de kirkelige Forhold i Danmark for Øjeblikket, synes der heller ikke at være Grund til at feste for en Begivenhed, der har ført Protestantismen og dens Præster saa langt bort fra Kristendommen, som Tilfældet er med Reformationen. Jeg ser bort fra Præster som Arboe Rasmussen og Morten Pontoppidan, der jo hører til de mere yderlig gaaende, men tænker paa den rene og skære Subjektivisme, der bibringes de unge studerende ved Universitetet, tænker paa, at en Mand som Dr. Krarup, Sognepræst i Sorø, er Censor ved theologisk Eksamen, skønt han benægter saa fundamentale Ting i den kristne Tro som selve den treenige Gud, idet han ganske forkaster Gud Helligaands Personlighed. Og hvorledes det kan gaa til mellem de mere jævne Præster (og Præstekoner) ved en theologisk Forhandling, hvorledes der Forvirringen og Vrøvlet flourer og betragtes og behandles som den herligste Dybsindighed, meddeler sidste Nummer af *Folkerøsten* et glimrende Eksempel paa. Ved det grundtvigske Præstekonvent i Ryslinge indledede Biskop *Schiøler* en Forhandling om Emnet: Hvad hører der til en kristelig gyldig Daab? Af den paafølgende Forhandling plukker vi efter *Sorø Amtstidende*:

Pastor *J. Madsen*, Egtved: Vorherre har bundet os til Daaben, men han har ikke bundet sig selv.

Valgmenighedspræst *Skat Rørdam*, Ryslinge, undrede sig over, at nogen kunde mene, at Gud absolut krævede bestemte Udtryk. Ja, selv det nye Testamente lærer os, at Daab i Jesu Navn er brugt. Tror I, at Ord kan tvinge Gud? Frie Mænd maa jo skamme sig ved en saadan Tanke!

Fru *Balslev* og Pastor *Witt-Hansen*, Malt, krævede Faderskabet afskaffet.

Pastor *Fenger*, Udby: Daaben er en Gave, ikke et Krav, og den gives maaske, uden at der siges Ja til den.

Fru *Ingerslev* mente, at Vandet ved Daaben ikke var af saa stor Vigtighed som det: at give sit Barn over til Gud i Bøn og med Tillid.

Dette gav *Morten Larsen* Anledning til at bemærke: Nu har *Rørdam* gjort det af med Ordene, Fru *Ingerslev* med Vandet og *Fenger* med Ja'et, saa ved jeg snart ikke, om der er mere tilbage.

— Saa vidt dette Møde, hvor Pastor *Morten Larsen*, som saa ofte ellers, sagde det forløsende Ord. Jeg kan godt forstaa, at han, ligesom hans Nabopræst for en Snes Aar siden, har forladt den Statsinstitution, som kaldes den evangelisk-lutherske Kirke i Danmark; thi det er dog et Skridt ud af Vrøvlet at træde ud af denne.

Noget mindre Fest bliver der maaske alligevel, end oprindeligt paatænkt. De norske lutherske Præster havde

indbudt deres danske og svenske Kolleger til Reformationensfest i Christiania, men denne Indbydelse er bleven taget tilbage, da de »under de nuværende Forhold ikke kan inkvartere saa mange Gæster«. Den angivne Grund er sikkert korrekt, Tiderne er vanskelige for os alle; men de nuværende kirkelige Forhold indenfor Protestantismen gør enhver Fest for Reformationens Oprindelse til en Meningsløshed.

N. H.

Nye Bøger.

P. D. Steidl: Knud den Hellige, Danmarks Værnehelgen. (Katholsk Boghandel. København 1917. 1 Hæfte. 32 Sider. 50 Øre.)

Mange Aar har Pastor Steidl med stor Energi og Dygtighed studeret Knud den Helliges Historie, hvorfor der allerførst her skal lyde en hjertelig Lykønskning til ham, at han nu har faaet første Hæfte af sit store Værk frem for den danske Læseverdens Øjne. Pastor Steidl har inddelt sin store Levnedbeskrivelse af den danske Nationalhelgen i forskellige Bøger, og dette første Hæfte bringer godt 6 Kapitler af 1. Bog, som han har kaldt Ungdomsaarene. Kapitel 1 hedder Apostelen og fremhæver Ansgars Betydning, Kapitel 2 fortæller om Knuds Fader, Kong Sven »Astridssøn«, Kapitel 3 beretter om de samtidige Paver i Rom, Kapitel 4 handler om flere af Knuds Søkende, medens der først i Kapitel 5 begyndes paa Knud den Helliges egen Historie. Det er jo ganske umuligt allerede nu at give en Anmeldelse af det store Arbejde; saa meget kan kun siges, at Begyndelsen er meget vellykket, Sproget er godt og letflydende, Stilen tiltalende og jævn og Fortællemaaden vel passende for alle Læsere. Forlaget har den Glæde allerede at have ikke saa faa Abonnenter; det bør det have og faar sikkert ogsaa flere, baade indenfor vor Kreds og i det øvrige store Publikum. Mange gode Billeder gør Bogen mere værdifuld.

N. H.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. (Frederiksberg.) En sjælden Lykke og Naade er den 10. August blevet en forhenværende Elev af St. Mariæ Skole, Emilio Giulio Brentegani, til Del. Født i Allinge den 15. Februar 1890 som Søn af Stenhugger-

mester E. G. Brentegani blev han senere i St. Mariæ Skole forberedt til den første h. Kommunion 1903 og Firmelsen 1904. Det var hans inderligste Ønske at blive Præst, og efter i mange Aar at have gennemgaaet de forberedende Studier i Kamillianerordenens Studieanstalt i Holland blev han den 10. August 1917 præsteviet i Kölner Domkirken af Kardinal F. v. Hartmann og har Dagen efter i Klosterkirken i Heitshausen i Westfalen frembaaret det første h. Messeoffer. Paa Grund af Tidsforholdene kunde ingen af Familien overvære denne Fest. Vi ønsker hjertelig vor unge Landsmand til Lykke og haaber paa et langt og smukt Arbejdsliv for ham i Guds og de syges Tjeneste — tør vi tilføje helst her i hans Fædreland, hvor vi endnu langt fra har danske Præster nok.

Rom. Den Hellige Fader har, som vistnok alle Læsere ved, udsendt en Opfordring til Fred, der har været Genstand for ivrig Diskussion hele Verden over. Gennemgaaende maa man nærmest sige, at den intet Steds har vakt Tilfredshed — maaske det bedste Vidnesbyrd om, at den er praktisk; thi det sandsynligste er vel nok, at naar Freden kommer, vil den ikke vække fuld Tilfredshed noget Steds. Den pavelige Fredsappel gaar ikke ret meget i Enkelt-heder, men synes dog, i hvad den raader til, at være præget af Retfærdighed og Besindighed. — Værd at lægge Mærke til, ikke mindst i dette Reformationsjubilæumsaar, hvor Mindet fejres om den Mand, der i et Vers til Paven sagde: »Naar jeg er død, skal du forgaa, det siger Luther — vaer derpaa!«, er det, at der ikke er nogen enkelt Mand i Verden, hvis Ord der saaledes lyttes til som til Pavens; og han har hverken Soldater eller Kanoner, ja sidder som en Fange i sit gamle Slot.

— Om den Hellige Stols Forhold til de krigsførende Magter indeholdt Berlingske Tidende i Mandags Aften en meget interessant Artikel af *K. D.*, af hvilken vi her tillader os at gengive nogle Stykker: Paven har allerede i Konsistoriet af 22. Januar 1915 fremhævet den Hellige Stols faste Vilje til urokkelig Upartiskhed under Krigen og har virkelig gennemført dette Standpunkt med vidunderlig Kraft og Dygtighed. Naar der desuagtet er rettet ret skarpe Bebrejdelser mod Vatikanet, beror dette paa en Misopfattelse af de Grundprinciper, hvorefter Benedikt XV leder sin Handlemaade. Under et nyligt Ophold i Rom havde jeg Lejlighed til at tale med en meget højtstaaende Prælat herom, og samme anmodede mig om at prøve paa at klarlægge Sagen her hjemme ved given Lejlighed. Den Hellige Stol, begyndte min Hjemmelsmand, har i denne Krig været og er fuldstændig upartisk og over og udenfor Partierne; thi saaledes fordres det af Pavens universelle, fa-

derlige Karakter, og saaledes fordres det af Kirkens allerhøjeste Interesser. I første Linje, fortsatte han derefter, bebrejder man, at den Hellige Stol ikke protesterede mod Krænkelsen af Belgiens Neutralitet; men man maa ikke glemme, at den tyske Invasion fandt Sted i den sidste Maaned af Pius X.s Levetid, hvorefter fulgte det apostoliske Sædes Vakance, Konklavet, Pavevalget og kort derefter Kardinalstatssekretærens Død, saaledes at den Hellige Stol virkelig ikke kunde forme en Protest før hen mod Aarets Slutning. Herefter fulgte Protesten i Konsistoriet af 22. Januar 1915, der fordømte de Retskrænkelser, der var begaaede under Krigen. Naar man spørger, hvorfor den Hellige Stol nøjedes med en almindelig Udtalelse og ikke udtrykkeligt nævnede den belgiske Krænkelse, saa ligger det i flere Aarsager; dels laa der et historisk Spørgsmaal bagved; idet der fra tysk Side paastodes, at der var fundet Dokumenter, der beviste, at Belgien faktisk ikke var neutralt. Den Hellige Stol kunde ikke dømme i den Sag uden at have Akterne forelagt, og dette kunde ikke ske. Dels burde en saadan Protest ikke have andet Formaal end at beskytte Retten — og til dette var den almindelige Udtalelse tilstrækkelig — medens en udtrykkelig Fordømmelse med Navns Nævnelse vilde have gavnet nogle og skadet andre og saaledes kastet den Hellige Stol ind i Kampen, hvilket ikke var foreneligt med den absolute Upartiskhed, den havde foresat sig; og endelig havde den almindelige Udtalelse den Fordel at ramme ikke blot den belgiske Krænkelse, men ogsaa at omfatte alle de Retskrænkelser, som sagdes begaaede af begge Hære. Den næste Bebrejdelse bestaar i, at den Hellige Stol ikke har fordømt de Grusomheder, der er begaaede af Tyskerne i denne Krig. Kunde den Hellige Stol gøre dette? Nej! Og dette saa meget mindre som alle Regeringerne vel anklagede, men ingen tilbød Paven først at undersøge Sagen og saa dømme. Ententen ønskede denne Dom i egen Interesse, men denne Grund kunde ikke have Vægt overfor den fuldstændig upartiske Hellige Stol. Hertil kom, at Paven ved at afsige en saadan Dom vilde have paadraget sig Modstandernes Vrede og derved være sat ude af Stand til at varetage den anden Side af sit høje Kald: Barmhertighedsgerningen. Det er kendt af alle, hvilke store Lindringer den Hellige Fader har opnaaet for talløse uheldige gennem sine Forslag om Udveksling af haardtsaarede Fanger og Befrielsen af de civile Fanger, der var ubrugelige til Krigstjeneste, Anbringelsen af de syge og saarede Fanger i sundere Egne, den fuldstændige Hvile for alle Fanger om Søndagen, Visitering af Fangelejrene og Hjælp til Fangerne til at sende deres Meddelelser til Familien og

Eftersøgelsen af fangne og forsvundne. Selve Ententens Regeringer har senere ved en Henvendelse til den Hellige Stol anerkendt det formaalstjenlige i den Holdning, den indtager. . . . Men hvorledes end Fremtiden bliver, saa vil der komme den Dag, hvor selve de, der nu saa let-sindigt anklager, ville velsigne deres fælles Fader, som i sit Hjertes udtømmelige Barmhertighed har haft en Kærlighed til de ulykkelige, haardt prøvede Nationer, der er lige saa stor som deres Ulykke.

Kirkelig Kalender.

26. Aug. 13. Søndag eft. Pintse.	2. Sept. 14. Søndag eft. Pintse.
27. — M. Josef af Kalasanz, Bekender.	3. — M. Ferialdag.
28. — Ti. Augustinus, Biskop og Kirkelærer.	4. — Ti. Ferialdag.
29. — O. Johs. Døberens Hals-huggelse.	5. — O. Laur. Justinianus, Biskop og Bekender.
30. — To. Rosa af Lima, Jomfru.	6. — To. Ferialdag.
31. — Raymund Nonnatus, Bekender.	7. — F. Ferialdag.
1. Sept. L. Ægidius, Abbed.	8. — L. Marias Fødsel.

Køb *F. F. M.*: **Tanker om Reformationen.** Pris 1 Krone. *NB.* Der er kun et lille Restoplæg tilbage.

I Sorø Amts Dagblad skriver *Niels Teglggaard*: For ubefæstede Sjæle, der ikke er fast overtydede om Folkekirkens Læres Sandhed, kan Bogen være farlig.

Klaumans Salmehæfte, indeholdende 48 Salmer og religiøse Digte til Udenadslære for ikke-katholske Børn, anbefales. Pris 15 Øre pr. Stk. 25 Stykker faas for 2 Kr. 50 Øre hos *Niels Hansen*, *Viggo Roth*s Vej 14, Charlottenlund.

Udkommet er:

Steidl: **Knud den Hellige.** 1. Hæfte. 32 Sider. 50 Øre. Udkommer med c. 10 Hæfter. Katholsk Boghandel, Stenosgade 3. Kbhvn. B.

End videre: **Sincerus** af L. von Hammerstein. Oversat af F. Esser. 133 Sider. 1 Kr. 25 Øre.

Køb: *Niels Hansen*: **Vore Helgener.** 3 Kroner. (200 S. Mange Bill.)

Unio. Cycleudflugt Søndag den 2. September. Nærmere i næste Nummer af Ugebladet.

Mariakongregationen af Apostlenes Dronning. Mødet i September aflyses paa Grund af Bortrejse. *Præses.*

Tak for endnu tre af Hr. Pastor v. d. Kettenburg til Ansgariusforeningens Redaktions-Bibliothek skænkede Bøger:

- 1) A. C. Bang: Den norske Kirkes Historie under Catholicismen.
- 2) " " " " " " i Reformations-Aarh.
- 3) " " " " " " efter Reformationen.

Gartnerarbejde Anlæg, Istandsættelse og Vedligeholdelse af saavel større som mindre Haver — tilbydes *La Barbera*, Hørsholm. Telefon Hørsholm 40 efter Kl. 6 $\frac{1}{2}$ Aften.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement. 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothés Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 35.

Søndag den 2. September.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — 150 Aarsdagen for Claudi Rossets Død den 3. Septbr. 1767. — Lidt om Pavestolens aandelige og verdslige Betydning. — Pius den Tiendes Fremsyn. — Reformationsjubilæet. — Af Pauline Malinckrodt's Liv. — Efterretninger fra Ind- og Udland: Ordrup. Rom. — Ansg.-Bon. Kollekt. — St. Knuds Feriekoloni. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

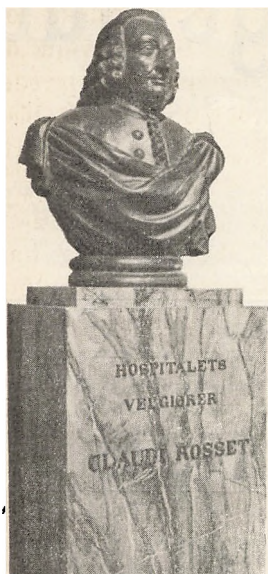
373.

Er vi fri, eller er vi Trælle?

I Aar fejres Reformationens 400 Aars Jubilæum, Mindet om den store Frigørelse, som man saa ofte hører den kaldet. Var den mon virkelig det? Politisk, socialt og kirkeligt set var den ganske det modsatte. Individets Frihed, der paa saa mange Punkter i Middelalderen havde været saa stor, blev i alle Henseender indskrænket, den gyseligste Tvang i religiøs Henseende fulgte umiddelbart i Reformationens Kølvand — den vidt udstrakte Frihed, vi i vore Dage glæder os over, er Frugten af en langt senere Udvikling. Men blev man da ikke i Samvittigheden mere fri, er ikke vi Katholikker inderst inde mere bundne end Protestanterne? Ogsaa hertil maa der svares et bestemt Nej — i hvert Fald er det mange Konvertiters bestemte Vidnesbyrd, at de netop følte en vidunderlig religiøs Frigørelse, da de blev Katholikker. Hvad enten man er protestantisk eller katholsk Kristen, maa man nemlig tro paa Kristendommen; Forskellen er den, at er man det sidste, ved man bestemt, hvad den er, og det er saa langt fra at være et Baand, at det, religiøst set, fornemmes som den saligste Frigørelse. Vi har ikke »annammet en Trældoms Aand til Frygt, men Børnerettens Aand, i hvilken vi raaber Fader«, som St. Paulus saa smukt skriver til den romerske Menighed.

N. H.

150 Aarsdagen
for
Claudi Rossets
Død d. 3. September 1767.

Rossets Buste.
(Staar i Vestibulen i Kurhuset
paa St. Hans Hospital.)

Den 3. September er det 150 Aar, siden Borger, Købmand og Legatstifter i København, St. Hans Hospitals store Velgører, døde her i Byen.

Claudi Rosset var født den 10. Marts 1687 i København og hørte til den katolske Kirke. I mange Beretninger, hvor Rosset omtales, nævnes han som fransk Katholik, idet man maaske er gaaet ud fra, at hans Forældre skulde være franske eller han selv indvandret fra Frankrig. Men i den ældste katolske Kirkebog her i Byen staar Claudi Rosset opført som døbt den 12. Marts 1687 af Carlus Blanche. Han var Søn af Skærslipper eller, som man nu vilde sige, Instrumentmager Claudi Rosset, som døde 1705. Denne var gift med Louise Blumeier, hvem Holberg omtaler i »Barselstuen«. Hun drev Handel med Galanterier og kaldes i 1708 en vederhæftig Kone, der sidder i god Brug og Negoce med franske Varer og Galanterier; hun blev 101 Aar gammel og døde den 10. Dec. 1740. De havde Forretning og boede paa Købmagergade, hvor de ejede et Sted Matr. Nr. 176, Gadenummeret ukendt. Dette Sted brændte i den store Brand 1728, hvorefter de flyttede hen i Pilestræde Matr. Nr. 98, Nr. 44, hvor de boede til Leje hos Købmand Just Plæteus.

Claudi Rosset, Legatstifteren, var gift med Maria Therese Phillipine, f. la Vigne; hun var født 1686 og døde 1733. Hun hørte sikkert ogsaa til den katolske Kirke og var af fransk Herkomst. 1673 blev der nemlig ifølge

den katholske Kirkebog begravet en Franskmand Franciscus la Vigne paa Holmens Kirkegaard. Franske og tyske Katholikker fulgte. Rosset havde 8 Børn, hvoraf de 7 døde i en tidlig Alder, medens Moderen endnu levede. Der var kun en Datter, som overlevede Moderen og blev gift; hun kom, som det senere vil ses, til at spille en vis Rolle i Rosssets Liv.

1716 fik Claudi Rosset Lov til at drive samme Handel som Moderen, med Galanterier. 1723 overtog han Moderens Forretning og fik Lov til at sælge »taffter, fint og groft læret af alle slags sorter, silche og m. m.« Disse sidst nævnte Ting hørte ikke til Privilegiet som Galanterihandler, hvorfor han maatte melde sig ind i »lærets kræmmer laug« og betale »indgangs og indskrivelsespenge.«

Det er dog ikke for sin Købmandsvirksonhed, at Rosset skal omtales her, men for sin Godgørenhed mod de fattige, forladte og syge og for den Maade, han anvendte den efter Datidens Forhold ret betydelige Formue, han havde samlet. Det var særlig mod »Pesthuset« og »Pesthus-Lemmerne«, at han viste sin store Gavmildhed.

Pesthuset laa den Gang ude paa Vesterfælled ved Kalvebodstrand, der, hvor det nu nedrevne Belvedere laa. Pesthuset bestod, da det i 1665 blev taget i Brug, af nyopførte Bygninger. Det var bleven flyttet herud, efter at det tidligere Pesthus, som laa udenfor Byen ved Peblingesøen, var bleven ødelagt 1658 under Belejringen. I dette Pesthus var der sandsynligvis indrettet et St. Hans Hospital¹⁾ til Daarekister til afsindige Mennesker. I en Optegnelse fra 1620—30 læses »Om et Pesthus med Fængsel til afsindige Mennesker, paa hvad Sted sligt bekvemmeligen kan forordnes.«²⁾ Ved en Epidemi 1619 var Pesthuset flyttet uden

1) Naar og hvoraf det har faaet dette Navn, vides ikke med Vished. Poul Eliesen nævner 1527 en ny, mærkelig Sygdom, „St. Johannesplage“. Og efter denne her i Landet ukendte Sygdom har man antaget, at det Hospital, hvor den blev behandlet, har faaet Navnet St. Johannes eller St. Hans Hospital. Rimeligere maaske ogsaa efter Johanniter- eller Hospitaliter-Brodre. (Efter C. A. Gad: St. Hans Hospital og Claudi Rossets Stiftelse. Kbh. 1866.)

2) Efter O. Nielsen: Kjøbenhavns Historie.

for Byen ved Nørreport og senere henflyttet til den ved Belejringen ødelagte Bygning. Inde i Byen var Pesthuset indrettet i »Lille Helliggesthus«, som var en Fløj (den østlige) af Helligaandshuset ved Helligaandskirken. »Lille Helliggesthuset« hørte ikke med til Helligaandshuset³⁾, da det var afhændet derfra til Stadens almindelige Fattigvæsen; dette nævnes første Gang 1607, men er sikkert ældre

³⁾ „Helligaandshuset“ — „Helligaands Hospitalet“ (i lange Tider kaldet for Helliggejsthuset) var den katholske Tids mest storartede Velgørenheds- og Fattigforsørgelsesanstalt i København. Det var stiftet omtrent ved Aaret 1296 af Biskop Johannes Krag af Jordeskyld, som paalagdes Borgerne til Straf for et mislykket Oprør mod deres gejstlige Herre. Og skønt det er undergaaet mange Forandringer og ofte har skiftet Plads, bestaar det den Dag i Dag under Navnet „Vartov“, hvilket Navn det fik, da det i 1607 flyttedes ud til Gaarden „Vartov“ ved Strandvejen. (Efter Carl Brun: København.)

og er den første Begyndelse til det senere St. Hans Hospital paa Bistrup.

Som ovenfor nævnt var det mod de syge i Pesthuset ved Kalvebodstrand, at Rosset viste sin Gavmildhed og sin Omsorg. Forholdene paa Pesthuset var alt andet end gode. Det var overfyldt, og det var ikke alene afsindige, hvortil der var indrettet 30 Daarekister, byggede ud over Vandet, der havde til Huse her, men ogsaa de, som var befængte med smitsomme Sygdomme, og Tiggere og fattige med ulægelige eller væmmelige Sygdomme. Rosset beskriver selv, som nedenfor vil ses, hvorledes Tilstandene her var, og som et Eksempel kan anføres: »I 1768 døde der en Kvinde ved Navn Gertrud Wickmann, som i 18 Aar havde været berøvet sin Forstand, og i al den Tid laa hun i et Skab næsten som en umælende Skabning, paa bare Straa, fuld af Utøj og ganske nøgen, fordi hun sønderrev selv de stærkeste Klæder. Rosset lod forfærdige nogle særlig stærke Lagener til hende, men ogsaa dem rev hun itu. Hun havde ligget saa længe, at hendes Legeme voksede sig krumt og svandt ind i den Grad, at hendes Ligkiste ikke behøvede at være mere end 5 Kvarter lang.«

Over alt dette ynkedes Rosset, og i 1749 skænkede han sit første Legat til Pesthuset, 10.000 Rdl., som fra 1748 indbetaltes med 1000 Rdl. om Aaret. Og i 1752 fik Rosset kongelig Konfirmation paa Foundationerne, som er meget detaillerede, og hvoraf det fremgaar, hvorledes Kapitalen blev indbetalt, og hvorledes og hvortil Renterne skulde anvendes. Det er meget nøjagtigt bestemt, hvor mange Lemmer der skal nyde godt af Renterne, hvad hvert Lem skal have om Aaret og til hvilke Terminer. Saaledes hedder det i Punkt 1:

»100 Rdl. aarlig Rente af de første allerede nu betalte 2000 Rdl. anvendes til Skiorter og Særker for 70 af de mest aldrende, skrøbeligste og højnødlidende Lemmer, hvoraf enhver aarlig skal nyde 2 Skiorter eller 2 Særker, nemlig den første Skiorte eller Særk inden Juni Maanedes Udgang, den anden Skiorte eller Særk inden December Maanedes Udgang samme Aar. Angaaende en Skiortes eller en Særkes Indretning og dens Bekostning, da behøves dertil 5 Alen

Lærrit« og bekostes, saa at en Skiorte eller Særk kommer i det højeste paa 4 Mark Danske.«

Selve Indledningen til Fundatsen lyder saaledes:

»Udi mange Aar har jeg Underskrevne kiendt Pesthuuset uden for Vester Port beliggende, og ofte seet dets fattige, skrøbelige, aldrende og høynødlidende Lemmer, hvori blandt endeel har hverken Linneth eller Uldet paa Kroppen, uden nogle revne og paltede Klæder. Hvorfore jeg med velberaad Hue af stor Ynk og Medlidenhed udi Aaret 1749 har offereret den Capital 10000 Rdlr., som i 10 Aar med 1000 aarligen skal betales. Efter hvilken Offertz jeg nu udi 4re Aar, nemlig udi 1748, 1750, 1751, og nu ligeledes til 11. Junii 1752, hver gang har afbetalt 1000 Rdlr., til sammen 4000 Rdlr., imod Hr. Inspecteur Riises derfor givne Quittinger, da der med de resterende 6000 Rdlrs. Afbetaling udi efterfølgende, hver gang 1000 Rdlr., udi mit levende Live, ligeledes skal forholdes, eller og af den af bemelte Capital resterende Summa, ved et Fierding Aars Lovlige Opsigelse, til den efter min Død førstkommende 11te Junii eller 11te Decemb. af mine reedeste Midler skal straxen udreedes. Paa det et vist Antall af Pesthuusets skrøbeligste og høynødlidende Lemmer Tiid efter anden ved Capitalens Erleggelse og formedelst deraf indkomne aarligen forhøyede Rente, kunde med højstfornødne Linneth og Ulden Klæder, saa og have en liden Tillæg til Livets Ophold, foruden hvad de af Conventhuuset ellers ugentlig nyder, samt videre Forpflægning af nogle nye indrettede Senger, og deres Vedligeholdelse. Efter Hans Kongelige Majestets Allernaadigste Tilladelse er mig forundt herover at forfatte een af mig vel-intentioneret Foundation, som skal bestaae i efterfølgende Poster.«

(Fortsættes.)

Lidt om Pavestolens aandelige og verdslige Betydning.

I disse Dage er manges Opmærksomhed henvendt paa Vatikanet, hvorfra Pavens Fredsforslag er sprædt Verden rundt. Mange siger: Pavens Ønsker har ingen Betydning nu til Dags. Andre mener: Pavestolen har en overordentlig, ja, en forfærdelig Magt, nemlig over »Sjælene«. Protestanternes Syn paa »Petri Stol« svinger mellem disse to Yderligheder, idet de dog gerne hælder til den sidste Opfattelse og altid mistænker Paverne for at være aandelige Tyranner, at stræbe efter et »Verdensherredømme«. ¹⁾

Lad os derfor i faa korte, klare Træk tegne de Linjer, der findes i Pavestolens religiøse og verdslige Udvikling. Thi disse to — det religiøse og det verdslige Element — maa vi nøje holde adskilt, hvis vi vil have klare Begreber om Sagen.

Det er intet Tilfælde, ej heller enkelte betydelige Mænds Gerning, at det romerske Hyrdeembede har vokset sig ud til Pavedømmet. At være »Pave« betyder jo, efter det græske Ord *papa*, at have en særlig Fader-Stilling. Hvor nødvendigt Herren, vor Kirkes guddommelige Indstifter, ansaa et Førerembede, et Enhedsmærke iblandt Disciplene, fremgaar jo tydeligt af hans Ord til Simon, at denne skulde være Kirkens Klippemand og Grundvold, at han skulde være Hyrden baade over de store og de smaa i Herrens Hjord, og at han udtrykkelig udpegede denne Simon til, at han skulde »styrke sine Brødre«. Dette sidste sigter netop til den Førerstilling, Petrus skulde indtage til Trods for hans Syndefald, thi Herren siger: Naar du er bleven omvendt, styrk dine Brødre. . . .

At ville benægte Petri personlige Førerstilling iblandt Apostlene er et Tegn paa, at man er bange for, at Pave-

1) Dette udelukker ikke, at mange rettænkende anderledestroende er opfyldt af dyb Respekt og Beundring for Mænd som Leo XIII, Pius X og Benedikt XV. Ja, mange Protestanter gaar med en vis dulgt Længsel efter en religiøs Autoritet, men de vover næppe at udtale dette. *Anima humana naturaliter — catholica* kan man godt med en lille Ændring af den gamle Sætning sige.

dømmet kunde udledes deraf. Og at et Pavedømme, altsaa et øverste Hyrdeembede, ikke maa være til, er en Fordom, der forhindrer Protestanterne i at læse disse Bibelsteder aldeles upartisk. De henviser til andre Udtatelser af Herren, f. Eks. at Apostlene ikke skulde kalde nogen »Fader«, eller at enhver skal være den andens Tjener, at der altsaa ingen Rangsyge skal herske iblandt Kristi Disciple.

Her blandes, som saa tit, helt forskellige Forhold sammen, bare for at undgaa Pointen [»den dræbende Spids«, som Kierkegaard smukt oversætter dette Fremmedord]. Thi et er, at Herren har indstiftet et synligt Samfund under bestemte Ledere, der var udrustede med særlige Fuldmagter frem for de øvrige troende, et andet er, at Herren belærer den enkelte Sjæl om Ydmyghed og andre Dyder. Disse to Ting maa ikke blandes sammen. Naar Herren advarer imod at søge de første Pladser, følger ingenlunde, at der ingen første Pladser er, navnlig i et Samfund, der skal ledes, føres, styres!

En anden Sag er, at Begrebet om Hyrdestillingen og dennes juridiske Magt først gennem Tiderne har faaet den nuværende Udvikling. Det gaar med Kristi Kirke ligesom med et Træ, der udvikler sig. Selv om der kommer nye Grene, er det dog det samme Træ, som skyder dem ud. Det ser vi netop i Pavernes Historie. At dette Embede i Rom havde noget særligt ved sig, at Petri fremragende Stilling lyste fra den romerske Bispestol, ser vi i mangfoldige Dokumenter fra Oldtiden. Aldrig har nogen Kirkefader eller Patriark eller Biskop i de første 5 eller 6 Aarhundreder efter Christus vovet at tiltale Biskoppen af Rom anderledes end »Fader« og »Apostelen Petri Efterfølger«. Ogsaa Kejserne har gjort dette indtil den Tid, da ved Billedstormerne og Patriarken af Konstantinopels Hofstilling Baandene med Rom mere og mere løsnedes. Den Del af de orientalske Kirker, der løsnedes fra os, faldt ikke fra, fordi de pludselig kom til Erkendelse af, at Roms Førerstilling var ubibelsk, men tvertimod, fordi de var bleven Trælle under det østromerske Hof og dettes grænseløse Hovmod. Det gik den Gang som senere i Reformationstiden: en fri, katholsk Kirke med en Pave, der kan sige Sandhoden, endog til Fyrster og Regeringer, passer

ikke for en autokratisk Fyrste eller en autokratisk Regering. . . .

Interessant er det at læse Hefeles store Konciliehistorie, et sandt *standard work* af blivende Værdi. Hefele, der absolut ikke var Partimand for Pavestolen, bringer de første store Konciliers Akter og taler om deres Tilblivelse og Følger. Disse Koncilier, der holdtes i Østen, var ingenlunde tilbøjelige til at give Vestens Biskopper større Forrettigheder, end de selv havde. Men allerede Akterne fra det første Kirkemøde i Nikæa [325 efter Christus] vidner om Biskoppen af Roms Førerstilling. Thi det var dennes Legat, Biskop Hosius, der med to romerske Præster førte Forsædet i Pavens Navn og i denne Egenskab undertegnede Beslutningerne først, foran alle de øvrige Patriarker og Biskopper, hvis Underskrifter vi endnu den Dag i Dag ejer. Vel førte Kejseren — den store Konstantin — ved nogle Møder et Slags Æresforsæde, men selve Ledelsen laa i Biskoppernes egne Hænder.

Samme Hosius præsiderede faa Aar efter paa en Synode i Sardica, hvor det udtrykkelig blev stadfæstet, at den romerske Bispestol var Højesteret overfor alle øvrige Biskoppers Anliggender.

Ganske vist søgte allerede paa 2. Kirkemøde 381 Biskoppen af Ny-Rom (Konstantinopel) at faa højeste Rang frem for de øvrige Biskopper lige efter Paven [»meta ton tes Romes episcopon«], men dette blev ikke anerkendt. Her ser vi, hvor selvfølgelig og ubetvivlet endog i Østerlandet Roms særlige Hyrdestilling var!

Pladsen tillader os ikke at fremføre Koncilierne i Efesus's [431] og Chalcedons [451] Vidnesbyrd om Pavens Primat [»Første-Stilling«]. De er ligesaa aabenlyse som mange Kirkefædres Udtalelser. Alligevel kom der Tider ogsaa indenfor vor Kirke, hvor denne Førerstilling ligesom glemtes lidt, idet enten Fyrster eller Koncilier eller enkelte Biskopper søgte at sætte sig ud over Pavestolens øverste Stilling. Det var især de Tider, i hvilke ogsaa Pavernes verdslige Anseelse var i Tilbagegang. Saaledes i det 8. og 10. Aarhundrede, saaledes ogsaa i det 14. og tilsidst i det 18. Aarhundrede. Ikke, som om Kirkens Enhed og Petri Stols Primat betvivledes i disse Perioder, men dels for-

maaede flere Pavers Personlighed ikke at udfylde deres høje Plads, dels var man uvidende om Primatets Rækkevidde. Det beviser kun, hvor overnaturlig Enheden er i den store katholske Moderkirke, hvis enkelte Medlemmer og Hyrder — menneskeligt set — ikke er tilbøjelige til at være af een og samme Mening. At der indenfor saa mange Millioner ogsaa fra Tid til anden er Diskussion, at der opløftes afvigende Røster, er jo helt naturligt og ikke engang af det onde, hvis Resultatet bliver en bedre Klargørelse af Troslæren i det ene eller det andet Punkt. Desuden er der jo tusinde Spørgsmaal paa Moralens, Disciplinens, Ritualets og Theologiens mange Omraader, som der kan være delte Meninger om indenfor Kirken. Protestanterne tror, at vor Kirkes Enhed betyder Ensformighed indtil Enkelthederne, men det er langt fra!

Det viste sig jo ogsaa paa Vatikaner-Konciliet 1870. Hovedsagen var, at alle Biskopper Verden rundt anerkendte Kirkemødets Afgørelse. Og den bestod i dybeste Grund kun i en nøjere Oplysning om det øverste Hyrdeembedes — Pavens og Konciliernes — Rettigheder. Thi at Kirkens Ledelse i Trossager var underlagt Sandhedens Aand, vidste man allerede i Nikæa 325. Kun at Tyngdepunktet i denne Ledelse laa i Retning af Petri Stol og ikke i Retning af Koncilsmedlemmerne alene, blev nu klargjort. Saaledes kan man sige, at Pavestolen i aandelig Henseende er vokset, for saa vidt som de senere Aarhundreders Kampe, ogsaa de moderne Fremskridt med Hensyn til Kommunikation, har fremhævet Pavestolens overvejende Betydning og dermed for Kirken bidraget til en større Lethed i Forsvar og i Sammenhold.

En hel anden Linje derimod viser Udviklingen af Pavestolens ydre — eller rettere — verdslige Anseelse! Her foreligger ikke nogen dogmatisk Nødvendighed som paa det religiøse Omraade.

Om Paverne, ligesom Petrus og de første Efterfølgere paa hans Bispestol, er en Genstand for Verdens Foragt og Forfølgelse, eller om de ligesom en Gregor VII og Innocens III ogsaa af verdslige Fyrster anerkendes som Moralens øverste Vogtere, eller om de af moderne vantro Mennesker anses for snu Diplomater ligesom Leo XIII eller som en-

foldige Oldinge som Pius X — alt dette er for os Katholiker en uvæsentlig Sag, en tilfældig Straalebrydning af Kirkelivets Lys i Verdenshistoriens Perioder. . .

Fordi Paverne i Middelalderen ogsaa i verdslig Henseende nød en vis — ganske vist hyppig kun theoretisk — Magt som alle Kristnes Fader, bliver den h. Stol den Dag i Dag af Protestanter gerne mistænkt for at stræbe efter et »Verdensherredømme«¹⁾. Men de glemmer, at Paven endog indenfor Kirken ingenlunde er en absolut Hersker, at han tvertimod er bundet til at respektere andres Rettigheder, at bevare (ikke at forandre!) Troslæren, at vaage over det, som der ogsaa i ethvert andet godt organiseret Samfund bør vaages over, intet andet. Naar vi Katholiker ser hen paa; hvad de orientalske Biskopper og senere de saakaldte Reformatorer og deres Samfund har maattet døje af Aandstyranni efter deres Fråfald fra den ene retmæssige Autoritet, saa misunder vi dem ikke deres nye Styrere. Det er ogsaa bedre at have Benedikt XV til øverste Tilsynsmand end en mere eller mindre troende Kultusminister — uden dermed at ville sammenligne andet end selve Styrelsens Nødvendighed paa begge Sider og de personlige Forudbetingelser hos Styrelsens Indehavere.

Ja, men har Paverne ikke vist deres Lyst til forøget Magt ved at eje Kirkestaten, vil maaske en Protestant spørge. Vi svarer: Kirkestaten var en i sin Tid lovlig og gavnlig Indretning, en Følge af Pavens stigende Betydning og Kejserens Svaghed. Den var et Værn imod Smaafyrsternes Erobringstrang i Italien, men den har aldrig givet Paverne en større Ære eller Verdensmagt, dertil var den for lille. Vi Katholikker kunde netop i vore Dage ønske, at Pavestolen fik mere Handlefrihed og protesterer derfor med Rette imod Italiens brutale Adfærd i 1870. Men hvorledes Spørgsmaalet skal løses, er der ogsaa indenfor os delte Meninger om. Vore Paver vil vistnok kun leve i

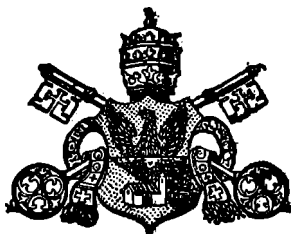
1) Protestanterne tror, at Paverne nu til Dags har verdslig Myndighed overfor og indenfor andre Stater — efter Katholikkernes Dogmatik. Men det er Nonsens og kun opstaaet af en forkert Anvendelse af middelalderlige Retsforhold paa Nutiden. Rigtigt er derimod, at vi Katholikker ikke anerkender en absolut Stat; det vilde saare vor Samvittighedsfrihed. Her kan Paven med Rette optræde som Moralens øverste Vogter — nu som altid.

Fred med andre Magter og have Lov til at styre Kirken i Fred, saa de kan være det, de jo selv saa smukt kalder sig: *servi servorum Dei* — Tjenere for dem, der tjener Gud.

Den bekendte Forfatter R. Hugh Benson skrev for nogle Aar siden en mærkelig Bog, som paa Dansk hedder Verdens Herre. Hvor meget eller hvor lidt man ellers vil synes om Forfatterens Skildring af den kommende Verdens-Katastrofe: hans gribende Fortælling om Kirkens og Pavens Skæbne i hine yderste Tider vil uvilkaarlig fæstnes i Læserens Erindring. Thi Benson mener, at hine Tidens Paver vil komme til at ligne de første Paver, Katakombernes fattige, til Martyriet beredte Overhyrder. . .

Det kan maaske være en Beroligelse for visse protestantiske Forfattere og Præster, at det ikke ser ud til, som om Pave Benedikt og hans Efterfølgere skal komme til at nyde ret meget af det »Verdensherredømme«, de siges at stræbe efter. Der er nogen Sandsynlighed for, at de tvertimod kommer til at ligne hin Pius, hin Clemens, hin Simon Petrus, hvis aandelige Kraft stod i skrigende Modsætning til deres verdslige Udsigter. Der har været andre Tider for Paverne, men de hører ikke altid til deres Histories bedste. De bedste Tider for vore Paver som for vor Kirke er, kristelig set, Kampenes og Lidelsernes Perioder. Men begge Slags, gode og onde i verdslig Henseende, maatte der komme, og alle har de bevidnet — nu gennem 1900 Aar — at der staar en anden bag ved denne lange Paverække, han, der er »Sjælenes store Hyrde og Biskop«. Han har jo villet, at hans præstelige Kald, hans Lære- og Hyrdegerning skulde udføres af visse skrøbelige Mennesker Tiderne igennem. Og om disse Mennesker gælder det: »Hvo som hører eder, han hører mig, hvo som foragter eder, han foragter mig.«

F. F. M.

Pius den Tiendes Fremsyn.

Kardinal Merry del Val, Statssekretær hos Pius X, fortæller meget interessant om, hvorledes denne Pave flere Aar før den store Verdenskrig kendte dens Komme.

»Fra Begyndelsen af 1910,« siger Kardinalen, »hændte det ofte under mine Morgenaudienser i Anledning af Stats-sager, at Pius X, naar jeg havde meddelt ham et eller andet sørgeligt nyt, kunde svare: »Det er sørgelige Ti-dender, De bringer mig, dog er det ingen Ting i Sammen-ligning med den store Krig, jeg ser vise sig i det fjerne.«

Da to Aar senere Nyheden kom om Balkankrigen, sagde jeg til ham: »Ak, Hellige Fader, Deres Forudsigel-ser har bekræftet sig. Nu kommer den forfærdelige Krig, De saa længe har frygtet.« Til min Forbavselse svarede han uden et Øjeblik Pavse: »Nej, nej, det er ikke den, der vækker min Frygt.« Og lidt senere udbrod han til mig i indtrængende Tone. »Deres Eminence, den store Krig nærmer sig os med hastige Skridt. Tro mig, vi naar ikke gennem Aaret 1914 forinden.« »Men, Deres Hellig-hed,« svarede jeg, »der er absolut intet, der retfærdiggør saa alvorlige Ængstelser. Aldrig har Europas Regeringer været i den Grad enige om at bevare Freden som netop nu.« »Ak, Deres Eminence,« svarede Paven, »De er alt-for meget af en Optimist.«

»Det er let at tænke sig«, fortsætter Kardinalen, »hvor ophidset jeg følte mig efter flere Scener af denne Art. Da vi saa endelig naaede Juni 1914, og det diplomatiske Korps forlod den evige Stad for at tage paa sine sædvan-lige Ferierejser, bemærkede jeg til Paven, at nu havde vi det halve Aar overstaaet, uden at en eneste Gesandt havde udtrykt blot den ringeste Frygt for Forviklinger eller Tvivl om rettidig Tilbagekomst til sin Post, ligesom Aarstiden jo snart var altfor stærkt fremrykket til nogen kæmpemæs-sig Krig.

Pius X lyttede opmærksomt, rystede saa vantro paa Hovedet, stirrede mig ind i Øjnene og udtalte i en Tone, der vidnede om den mest afgørende Vished. »Eminence, før de manglende Maaneder er gaaet, vil Armageddon (Johs. Aab. 16,16: A. er Navnet paa Stedet for en forfær-delig Kamp) være bleven til Virkelighed.«

Den ærværdige Pave Pius var selv en af første, der skulde blive et Offer for Krigen: hans Hjerte brast af Sorg over sine mange aandelige Børns uendelige Nød og Lidelser.

Reformationsjubilæet.

I »Annekset« til Den indre Missions Tidende, har en A. H. — formodentlig Redaktøren, Pastor Asschenfeldt-Hansen — skrevet en Række Artikler i Anledning af Reformationsjubilæet. Vi Katholikker er jo ikke vant til at møde megen Forstaaelse fra den Side, men jeg har dog sjælden eller aldrig læst noget saa vildledende, som hvad A. H. fortæller under Titlen: Hvad der skete den 31. Oktober 1517 (Annekset 19. Aug. Nr. 33 S. 402 f.). A. H. giver først en kort Fremstilling af den katholske Afladslære. »Den katholske Kirke lærte jo (fra Pave Gregor den Stores Tid af), at Kristi Fortjeneste nok frelste fra Syndens evige¹⁾ Straffe, men at Synden ogsaa havde timelige Straffe i Følge med sig, der skulde afsnes af Mennesket selv enten her i denne Verden eller i Skærsilden hisset.« Dertil er at sige, at ingen menneskelige Gerninger kan afsone Synde-straaffe uden netop ved Kristi Fortjenesters Kraft, thi »i ham gør vi Fyldest«, siger Konciliet i Trient, »idet vi bærer Bodens værdige Frugter, som har deres Kraft fra ham og af ham ofres til Faderen« (Sess. XIV c. 8). — Rigtigt indrømmer A. H., at Aflad ikke er Syndsforladelse, men saa tilføjer han: »Aflad betød altsaa efter Læren egentlig ikke det samme som Syndsforladelse, men blev af Folket forstaaet saaledes (undertiden ogsaa officielt betegnet som lige-betydende dermed).« Det kunde være rart at se Beviser for denne Paastand. Fordi de protestantiske Theologer nu i Aarhundreder ikke har kunnet se Forskellen mellem Aflad og Syndsforladelse, mener de aabenbart, at det katholske Folk heller ikke har kunnet det. — Om Fyldestgørelsen mener A. H., at »denne sidste Del af Bodens Sakramente fordunklede ganske de to første Betingelser« (Anger og Syndsbekendelse), og han skriver: »Dette med Hjertets Anger og Mundens Bekendelse tog man ikke videre alvorligt.« Hvor er Beviserne? Selve Tetzel skriver, at Afladen »hjælper alene mod Straffen for de Synder, som er angrede og skriftede. Ingen fortjener Aflad, uden han er i sand Anger.«²⁾ — Jeg maatte virkelig tilsidst gentage de Ord, hvormed A. H. slutter dette Afsnit om Afladslæren: »Alt-sammen Forvendthed.«

Derefter kommer Turen til Tetzel og hans Afladsprædiken. »Det var en slet Person, der skulde have været druknet i Følge Lovene for Hors Skyld, men var blevet benaadet.« Naar man vil være Historiker, maa man følge

¹⁾ Udhævet af A. H.

²⁾ Tetzel, Vorlegen wyder einen vormessen Sermou vom Ablass u. s. w. (Frankfurt 1518).

med i Litteraturen og ikke blive hængende ved en Aarhundreder gammel Legende, hvis Usandhed alle andre Historikere har indset. Man kan jo ikke stille det uhyre Krav til A. H., at han skulde have læst, hvad Katholikker skriver om denne Sag, men han burde i hvert Fald have kendt Protestanten Th. Briegers Udtalelse i den protestantiske Theologische Literaturzeitung 1900, S. 84: »Det er paa høje Tid, at denne Fortælling fuldstændig forsvinder af Fremstillingerne.« Superintendenten i Dresden, Fr. Dibelius, siger, at blandt de Anklager, som Tetzels Fjender har rejst imod ham, »er Anklagen for Usædelighed ikke til at opretholde«. ¹⁾

Det vil blive for vidtløftigt at behandle alle de Taabeligheder, som A. H. har fundet i Tetzels Prædikener. Hvor slemt det er, kan blot eet Citat vise: »Otte Dukater (en Guldmønt) var gerne Taksten for et Mord, ni Dukater for Mened, men Prisen kunde stige i Forhold til vedkommendes Stand.« Denne Krønike stammer aabenbart fra »Tetzels Buss-Tax-Ordnung«, som Vogel offentliggjorde i 1717, men som for længst har vist sig at være et Falskneri. Men det kan alligevel bruges til at vække Afsky for Katholikerne i 1917. -- Da jeg læste det, kom jeg for Resten til at tænke paa de danske protestantiske Præsters Dagbøger fra det 17. Aarhundrede, som Troels-Lund citerer Brudstykker af. Der hedder det: »14de Søndag efter Trinitatis absolveret Lorents Fodknægt og Hans Christensens Datter i Holm. Offer for ham 1 Daler, for hende 1 Daler. Søndag Septuagesima. Offentlig absolveret for anden Gang Hans Simonsen i Holm og Jørgen Krølles Datter. Offer 2 Mark minus 2 Skilling. Hun skylder for sit.« ²⁾ Og saaledes gaar det videre, det ene Eksempel efter det andet. Dette er ingen Legende, men historisk Sandhed. Man fristes til at spørge, hvem det er, der har »solgt« Aflad eller maaske Syndsforladelse.

Bernh. Jensen.

Af Pauline von Mallinckrodt's Liv.

1. Ungdommen.

Det katholske Tyskland har i det 19. Aarhundrede fostret ikke faa fremragende Personligheder, der ved Dygtighed og Fromhed baade har hævet Kirkens Stilling udadtil og

¹⁾ Et Foredrag om: Tetzels Leben und Lehre, Dresdener Journal 1903, 20. Marts.

²⁾ Troels-Lund, Dagligt Liv i Norden i det 16. Aarh. Illustr. Udg. XII 189.

fremmet dens indre Liv. Til disse de tyske Katholikkers Førere hører ogsaa Pauline von Mallinckrodt, der fødtes i Minden i Westfalen for 100 Aar siden, den 3. Juni 1817. Medens hendes Broder Hermann var blandt de første, hvor det gjaldt om at værgе Kirken mod Overgreb og Vold fra Statens Side, viede Pauline sit Liv til Barmhjertighedsgjerninger i den kristne Kærligheds Tjeneste, og da hendes egne Kræfter var for svage overfor den megen Nød, hun saa, stiftede hun en ny Kongregation, Den kristne Kærligheds Søstre, som endnu den Dag i Dag, ogsaa her i Landet (i Horsens, Kolding og Silkeborg), arbejder videre i Pauline von Mallinckrodts Aand.

Pauline von Mallinckrodts Barndomshjem udmærkede sig ikke ved nogen særlig Religiøsitet. De stærke religiøse Indtryk, som blev afgørende for hele hendes Liv, modtog hun derfor ikke i Hjemmet, men i Louise Hensels Skole i Aachen. Overordentlig stor har denne baade som Digterinde og som Lærerinde betydelige Kvindes Indflydelse været, paa Pauline som paa saa mange andre Elever. Fra Louise Hensels Skole udgik en Skare dygtige, fromme Kvinder, mange af dem gik i Kloster, ja foruden Pauline har endnu to andre stiftet hver sin Kongregation. Den Tanke at gaa i Kloster fik ogsaa Pauline allerede her i Skolen, saa at hun senere kunde takke sin gamle Lærerinde, fordi hun havde lagt Grunden til hendes Lykke og ført hende hen til »al timelig og evig Frelses rigeste Kilde«, som hun selv skriver. Imidlertid varede det endnu længe, før Pauline kunde virkeliggøre sin Tanke; særlig stødte hun paa stærk Modstand hos sin Fader, der var Protestant. Hos Louise Hensel fandt den unge Pige da altid Trøst, og af hendes rige Aand øste hun Næring for sin egen Begejstring, indtil Faderen ligefrem forbød sin Datter nogen Sinde at besøge den gamle Dame. Men efter Faderens Død fornyedes Venskabet, og de sidste tre Aar af sit Liv tilbragte Digterinden hos Pauline i Klosteret i Paderborn, hvor hun døde i sin kæreste Elevs Arme i Aaret 1876. *

Fra Aachen kom den unge Pige til et Pensionat hos franske Søstre i Liège i Belgien. Hun fortsatte her det Liv i Fromhed og Kærlighed, som hun var begyndt paa under Louise Hensels Ledelse. Det var ofte vanskeligt nok, bun-

det som hun her var af Pensionatets Orden og Regler. Saaledes lagde Priorinden engang Mærke til, at Pauline oftere sneg sig bort fra de andre unge Piger med en tyk Bog i Haanden, som hun naturligvis vilde læse i Smug. Det lykkedes den ivrige Priorinde at komme bag paa hende, da hun en Dag sad paa et ensomt Sted i Haven og læste. Strengt forlangte hun Bogen, og skamfuld maatte Pauline udlevere den, og saa var det — en gammel Bibelhistorie, hun havde bragt med hjemmefra, og som allerede i flere Aar havde været hendes bedste Læsning. Det er ikke underligt, at denne Læsning i den unge Sjæl fremkaldte Længsel efter Himlen og hindrede en altfor stor Kærlighedd til Jordens Goder, som Pauline havde fuldt op af til sin Raadighed. Hendes Længsel efter Himlen og Foragt for det jordiske voksede ved Moderens Død. Pauline var dengang kun 17 Aar gammel, og hun plejede sin Moder til det sidste og stod ved hendes Dødsleje. I Virkeligheden fik Pauline nu langt mere med Verden at gøre, end hun hidtil havde haft. Nu maatte hun med sine 17 Aar staa i Spidsen for Hjemmet og erstatte Moderen baade for sin Fader og for sine tre yngre Søskende. Ikke desto mindre fik hun Tid til sine Bønner og til at tage sig af dem, der led Nød. Da hendes Fader efter nogle Aars Forløb tog sin Afsked og derfor forlod Aachen, klagede hans Datter: »Jeg maatte skille mig fra mine Ungdomsveninder, fra Kirkerne i Aachen, fra mine fattige og særlig ogsaa fra de kære gamle Koner paa St. Stephan.«

Faderen trak sig tilbage til sit Gods Bøddeken i Nærheden af Paderborn, og her fik Pauline rig Lejlighed til at øve sig i alle Dyder. Hver Dag begyndte hun med den h. Messe og Modtagelsen af den h. Kommunion i Kirken, der laa en halv Times Gang fra Hjemmet. Fra Kirken gik saa hendes Vandring rundt i Sognet til de fattige og syge og derefter hjem til Faderen, hvor hun opfyldte alle en Husmoders Pligter paa bedste Maade. Rigtignok havde det allerede længe været Paulines Ønske at gaa i Kloster, helst i en Orden, hvor hun kunde pleje de syge, men Faderen kunde ikke undvære hende i Hjemmet, og den fromme Datter var snart klar over, at saa længe hendes Fader levede, var hendes Plads hos ham. Tilsyneladende

lige saa let var det for denne udvalgte Sjæl at sejre i alle indre Kampe. Der kom Fristelser mod Troen, Uro over hendes Sjælstilstand, verdslige Tilbøjeligheder; men hver Gang bad hun Gud indtrængende om Hjælp, og med eet var Vanskelighederne som blæst bort. I sit senere Liv var Pauline saa godt som helt fri for indre Uro.

Ogsaa i Verden kan man øve Barmhertighedsgerninger, ofte langt mere end i et Kloster. Det viste Pauline von Mallinckrodt i de Aar, hun levede hos sin Fader, om Sommeren paa Bøddeken, om Vinteren i Paderborn. En Franciskanerpater i Paderborn havde netop stiftet en Forening af Damer, som skulde pleje fattige og syge. Pauline meldte sig naturligvis ind og blev snart Foreningens virksomste Medlem. Under hendes Ledelse grundlagdes et Asyl for Børn fra to til seks Aar. Stor Betydning fik Virksomheden, da Pauline særlig begyndte at tage sig af blinde Børn. I en af Foreningens Aarsberetninger (1842) hedder det om Asylet: »Denne blomstrende Anstalt omfatter næsten alle Byens fattige Børn fra to til seks Aar; i Forbindelse dermed har vi tillige et Blindeinstitut og en Syskole for de Børn, der med seks Aar har forladt Asylet og er begyndt at gaa i Skole. Den største Del af Udgifterne dækkes af en godgørende Dames egne Midler.« Det var saaledes en ikke ringe Virksomhed, Pauline von Mallinckrodt allerede havde begyndt; hun stod i Spidsen for det hele, men underviste selv med Forkærlighed de blinde Børn. Saaledes gik hendes Ungdom i den kristne Kærligheds Tjeneste. (Fortsættes.) Bi.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

Ordrup. Den højærværdigste Biskop har i denne Uge opholdt sig paa St Andreas Kollegium, hvor han har holdt aandelige Eksercitier.

Rom. Tre unge Meksikanere havde for nylig fuldt deres theologiske Studier i Rom og vilde gerne tilbage til Amerika, men paa Grund af deres Regerings fjendtlige Forhold imod Kirken var det dem umuligt at faa noget Pas hos den italienske Regering. De vilde sejle til De forenede Stater, men uden Pas var dette jo ganske umuligt. De greb derfor til den Udvej at henvende sig

til det pavelige Statssekretariat, hvor de fremstillede deres Stilling. Kardinal Gasparri tog sig energisk af deres Sag og tilbød, at saa vilde den Hellige Stol udstede Pas for dem. Der blev udstedt tre Pas til dem, som blev viseret ved det franske og det spanske Konsulat, og derpaa sejlede de tre unge Mænd paa de pavelige Pas til De forenede Stater.

Danmarks katholske Kirkesag. (Ansgarius-Bonifacius-Foreningen.)

Kollekten paa Festen for Marias Optagelse Søndagen d. 19. August.

Aalborg	16,81	Klosterkirken	20,00
Aarhus	41,43	Østerbro Kapel	3,21
Esbjerg	12,07	Køge	15,00
Fredericia	34,50	Mariibo	23,00
Helsingør	25,00	Nakskov	20,00
Holbæk	24,00	Nyborg	5,87
Horsens	14,89	Nykøbing F	18,00
Kolding	8,00	Næstved	6,00
København.		Odense	21,00
St. Ansgar	62,06	Randers	23,49
Rosenkranskirken	45,96	Reykjavik	11,80
St. Annæ	33,50	Ringsted	14,26
St. Andreas	59,09	Roskilde	20,10
Sakramentskirken	17,97	Silkeborg	40,00
St. Knud	11,60	Slagelse	9,36
St. Josef	20,00	Svendborg	6,10
Jesu Hjerte	139,60	Vejle	8,00
Immaculata	6,03	Malmø	20,00
Amalievej	10,00		
			<u>i alt: 867,70</u>

København d. 24. August 1917.

Det Apostoliske Vikariat.

Sankt Knuds Feriekoloni.

INDTÆGT:

Forskellige Beløb, specificeret i Nr. 28	473,23
Senere modtaget:	
Hr. Pastor Braun	25,00
Søstrene paa Frederiksb.	10,00
Portneren i Stenosgade ..	10,00
Menighedskont.*) anonymt ..	5,00
En Moder	10,00

533,23

÷ 518,62

Kassebeholdning: 14,61

UDGIFT:

Udbetalt til Dalum Kloster ..	512,00
Hjælp til Rejse	4,80
Telegram, Postanvisninger ..	
Porto	1,82

518,62

*) En Del af de tidligere under forskellige Mærker specificerede Beløb er modtaget gennem Menighedskontoret.

En hjertelig Tak bringer jeg herved alle, der saa venligt har tænkt paa Børnene og forskaffet 22 lykkelige smaa »femininer« en lys og glad Sommer. Samtidig benytter jeg imidlertid Lejligheden til at forespørge, om der ikke et eller andet Sted paa Landet findes et Udhus, et Par Værelser i en Forsamlingsbygning, en Barakke e. l., som for en billig Penge — helst gratis — kan laas en fjorten Dages Tid næste Sommer? Sagen er den, at der ingen er, som vil have de ulykkelige smaa »masculiner«. Alle siger Nej,

og det er vel ikke helt uden Grund; thi de er maaske ikke alle lige medgørlige, naar de »bliver sluppet paa Græs«. Hvorom alting er, saa er der alligevel mange af dem, som fortjener at blive »ligeberettiget med Kvinderne«; de fleste af dem begynder jo tidlig som Bydreng, Mælkedreng o. l., og det er derfor egentlig Synd, at de ikke ogsaa kan komme i Betragtning, naar Sommerens Glæder skal nydes. Oplysninger om en eller anden lille Vraa, der kunde egne sig til en Feriekoloni, vil med Tak blive modtaget af
Martha Hansen, Madvigs Allé 8, 4. Sal. København V.

Kirkelig Kalender.

2. Sept. 14. Søndag eft. Pintse.	9. Sept. 15. Søndag eft. Pintse.
3. — M. Ferialdag.	10. — M. Nicolaus af Tolentino, Bekender.
4. — Ti. Ferialdag.	11. — Ti. Protus og Hyacinthus, Martyrer.
5. — O. Laur. Justinianus, Biskop og Bekender.	12. — O. Marias Navnefest.
6. To. Ferialdag.	13. — To. Ferialdag.
7. — F. Ferialdag.	14. — F. Korsets Ophøjelse.
8. — L. Marias Fødsel.	15. — L. Marias syv Smerter.

Køb *F. F. M.*: Tanker om Reformationen. Pris 1 Krone.

Udkommet er:

Steidl: **Knud den Hellige**. 1. Hæfte. 32 Sider. 50 Øre. Udkommer med c. 10 Hæfter. Katholsk Boghandel, Stenosgade 3. Kbhvn. B.
End videre: **Sincerus** af L. von Hammerstein. Oversaf af F. Esser. 133 Sider. 1 Kr. 25 Øre.

Køb: Niels Hansen: **Vore Helgener**. 3 Kroner. (200 S. Mange Bill.)

Møreforeningen. Ti. d. 4. Septbr. Kl. 8¹/₄ læses i St. Ansgars Kirke den h. Messe for Foreningens Medlemmer og Anliggende.

Den eukaristiske Forenings Medlemmer bedes erindre Tilbedelsen i St. Ansgars Kirke Fredagen d. 7. Septbr. til de aftalte Tider.

Mariakongregationen for Ynglinge genoptager sine ugentlige Møder Mandag den 3. September Kl. 8¹/₂ i Jesu Hjertes Kirke. Mødet slutter med sakramental Velsignelse.

Mariakongregationen for Mænd genoptager efter endt Sommerferie sine ugentlige Møder Torsdag den 6. September Kl. 8¹/₄. Herrer, som ønsker at slutte sig til Kongregationen, bedes henvende sig til P. Sialm, Stenosgade 4 A.

St. Andreas Kirke (Ordrup).

Mariakongregationen for Mænd genoptager nu sine sædvanlige Møder. Første Møde paa Torsdag den 6. September Kl. 8¹/₂ om Aftenen.

K.U.F. Det første Møde efter Sommerferien finder Sted Søndag den 9. September i Stenosgade 4 B; paa Grund af de vanskelige Forhold holdes Møderne Kl. 3 Efterm. Den 23. September agter K.U.F. at give sine Medlemmer og deres Slægtninge en Aftenunderholdning med Opførelse af et Lystspil. Nærmere i næste Nummer.

Unio. Søndag d. 2. September **Cykleudflugt**. Turen gaar over Skodsborg - Bøllemosen - Raadvad. Mødested St. Vibenshus (Hj. af Jagtvejen og Lyngbyvej) Kl. 10. Frokost i Kørom Kro ca. Kl. 12. *Besøgende er velkomne.*

Foreningen **Fidelitas** begynder sine Møder igen O. d. 5. Septbr.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 36

Søndag den 9. September.

1917

INDHOLD: 1892—1917. — Biskop Johannes von Euchs 25aarige Bispesjubilæum. — 150 Aarsdagen for Claudi Rossets Død den 3. Septbr. 1767. — Nye Bøger. — Prædiken i Middelalderen. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Norge. Rusland. Rom. — Brevkasse. — Avertissementer.

1892—1917.

ALLE danske Katholikker er enige om ved denne sjældne Lejlighed at bringe deres alderstegne, afholdte og nidkære Overhyrde en hjertelig, inderlig og ærbødig Lykønskning. Den højærværdigste Biskop vil sikkert paa selve Jubilæumsdagen modtage mangfoldige Vidnesbyrd om, at selv om denne ikke former sig som den storartede Fest- og Mindedag, den under andre Forhold kunde være blevet, har dog hans aandelige Børn fjernt og nær med Kærlighed og Taknemmelighed haft ham i deres Tanker og fulgt hans Formaning: ved Bøn til Gud at neddrage Velsignelse over ham. Men alligevel skal det ogsaa her i Ugebladet fremhæves, baade hvor enige vi alle er om under gode Ønsker og inderlige Bønner at frembære vore Lykønskninger til vor gode, milde og dyg-

tige Biskop, og hvor god Grund vi har til at fremkomme med disse vore Lykønskninger. Thi det er uimodsigelig sandt: naar den katholske Kirke i de sidste 25 Aar har haft saa rig og skøn en Udvikling i vort Fædreland, har vi for en stor Del den Mand at takke derfor, hvis Haand med saa megen Takt og Forstaaelse har styret Kirkens Skib iblandt os.

Det er dog ikke alene vor Biskop, som i Dag fejrer et Jubilæum, det er ogsaa en Mindedag for alle danske Katholikker, saa sandt vi jo nu har haft den Naade 25 Aar at have en virkelig Biskop som vor øverste Hyrde og Styrer. Vi føler os derved i langt højere Grad som et Led i den katholske Kirke, naar vor øverste kirkelige foresatte er en Biskop, der gennem den uafbrudte Rækkefølge fra Apostlenes Dage er i uindskrænket Besiddelse af alle de Naadegaver, som vor Herre og Frelser har lagt i svage Menneskers Hænder.

Det er da en dobbelt Fest i Dag. Lad os fejre den fremfor alt ved Bønner til Gud. Og der er to Ting, vi fremfor alle maa bede om: Velsignelse over vor gamle, elskede og ærede Biskop Johannes, og Velsignelse over os selv til trofast at bruge al den Naade, der gennem vor Overhyrde tilflyder os fra ham, hvem den første af alle Biskopper, Apostelen Petrus, kaldte for »vore Sjæles Hyrde og Biskop«.

Hans Højærværdighed
 Biskop JOHANNES VON EUCH
 i Aaret 1917.

Med Bispestav i Haand i fem og tyve Aar
 du røgted Kirkens Træ i Danmarks Urtegaard,
 paa ny det staar i frodig Vækst som i Skærsommer.
 Dets rige Blomsterflor en herlig Fremtid spaar
 med Frugter mangefold, som ej paa Jord forgaar,
 men fryde skal din Sjæl, naar Høstens Time kommer.

Biskop Johannes von Euchs 25aarige Bispejubilæum.

»Vi, der elsker og højagter vor højærværdigste Biskop, haaber paa, at han endnu har en rig og velsignet Arbejdstid tilbage« — saaledes endte en Artikel i Ugebladet 1910 i Anledning af Biskoppens 50-aarige Præstejubilæum. Det Haab og Ønske, som den Gang blev udtalt, er jo gaaet i Opfyldelse. Siden den Dag er snart otte Aar henrundet, og endnu har vi vor gamle Biskop kraftig og nidkær i vor Midte, og intet er der, som tyder paa, at de danske Katholikker ikke Aar endnu kan komme til at leve og virke under Biskop Johannes von Euchs besindige og faderlige Ledelse. Derfor takker vi Gud for de mange gode Aar, Biskoppen har ledet den danske katholske Kirke, og ønsker og nedbeder over ham i Fremtiden al Velsignelse.

Naar et Menneske bliver ret gammelt, kan det ikke undgaas, at der Gang paa Gang vil indtræffe store og betydningsfulde Mindedage i dets Liv. Det har ogsaa i høj Grad været Tilfældet med vor højærværdigste Biskop. I 1910 fejrede han saaledes under ualmindelig stor Deltagelse fra alle Sider sit 50aarige Præstejubilæum og i 1914 under lignende Deltagelse sin 80aarige Fødselsdag, ved hvilken sidste Lejlighed Hs. Majestæt Kongen viste saavel Biskoppen som de danske Katholikker den Opmærksomhed at udnævne Biskoppen til Kommandør af Dannebrog. Ved Præstejubilæet udkom en indgaaende Levnedbeskrivelse af Biskoppen ved Pater Metzler, ligesom Ugebladet baade ved denne Lejlighed og ved den 80aarige Fødselsdag bragte lange og udtømmende Artikler om Biskoppens Liv og Virksomhed. Derfor vilde det for en stor Del blive Gentagelser af det tidligere, om Ugebladet nu vilde bringe saadanne Artikler; vi maa herom henvise til Januarnumrene i Aargangene 1910 og 14 og til Pater Metzlers nævnte Bog. I det følgende vil det biografiske derfor blive indskrænket til et Minimum, medens der vil blive givet mere om Biskoppens Virksomhed som Tilsynsmand og Overhyrde.

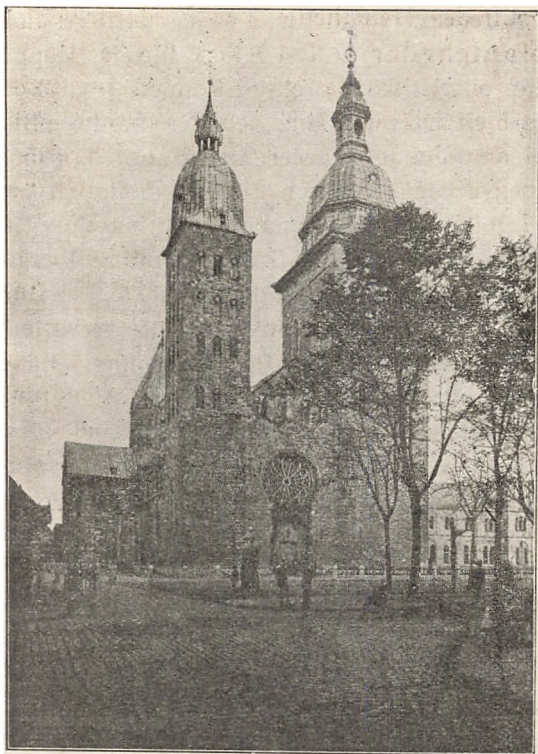
1. *Biografi.*

Biskop Johannes von Euch fødtes den 21. Januar 1834 i den hyggelige, gammeldags, lidt afsides By Meppen i Hannover. Sin Skoletid tilbragte Biskoppen i sin Fødeby, sin Studentertid til Dels i Mainz ved den berømte Biskop von Kettelers nyoprettede Præsteseminarium. I 1855 modtog Biskoppen Subdiakonvielsen i Hildesheim, hvorpaa han tiltraadte en for hele hans senere Liv betydningsfuld Virksomhed som Huslærer hos Grev Joseph Stolberg paa Godset Westheim, en af Tysklands ivrigste og virksomste katolske Førere og Søn af Digteren og Konvertitten Fr. Leopold v. Stolberg. I 1857 modtog Biskoppen Diakonvielsen i Paderborn, men fortsatte alligevel sin Huslærervirksomhed til 1859. Efter et kort Studium i Osnabrück blev Biskoppen derefter præsteviet i Osnabrück den 18. Januar 1860.

Allerede samme Aar rejste den nyviede Præst til Danmark, hvor han først 1860—1864 virkede som tredje Præst ved St. Ansgars Kirke i København. Derfra blev Biskoppen forflyttet til Fredericia, hvor han havde første Afsnit af sit Livs Mandomsgerning som Sognepæst i 20 Aar, indtil 1884. I det Aar blev han udnævnt til alle danske Katholikkers øverste kirkelige foresatte, og som saadan har han siden virket og virker endnu, fra 17. Februar 1884 som Apostolisk Præfekt og fra 15. Marts 1892 som Apostolisk Vikar. 8. September samme Aar modtog den Apostoliske Vikar saa Bispevielsen.

2. *Bispevielsen.*

Det var i Osnabrück Domkirke, hvor Johannes von Euch ogsaa havde modtaget Præstevielsen, at han Torsdag d. 8. September 1892 — Marias Fødsels Fest — blev konsekreret til Biskop af Biskop Bernard Høting af Osnabrück, Biskop Hermann Dingelstadt af Münster og Hjælpebiskop Fischer af Köln. Kl. 8 Morgen begyndte den hellige Messe, under hvilken de forskellige Ceremonier og selve Konsekrationen fandt Sted efter den sædvanlige langvarige, meget gribende Ritus. Fra Danmark var der paa Grund af Koleræen i Hamburg ingen Deltagere kommet; derimod var naturligvis mange af Biskoppens Venner og Slægtninge fra Tyskland til Stede.

Domkirken i Osnabrück,
hvor Biskoppen haade er præsteviel og bispeviet.

Torsdag den 20. Oktober samme Aar holdt Biskoppen Kl. 8 om Aftenen sit højtidelige Indtog i sin Residenskirke. St. Ansgars Kirke var paa det festligste smykket og fyldt til sidste Plads, og Biskoppen meddelte her for første Gang i Danmark sin biskoppelige Velsignelse. Søndagen efter læste Biskoppen sin første Pontifikalmesse her i Landet. Biskoppen modtog en Mængde smukke Gaver fra forskellige Sider her i Danmark og Tyskland.

3. Grundlagte Menigheder.

Da Biskoppen i 1860 kom til Danmark, var der kun to Byer, i hvilke der fandtes katolske Kirker, nemlig København og Fredericia. I de første 24 Aar, inden han blev den danske Kirkes Leder, grundlagdes Menighederne i Randers, Odense, Horsens, Aarhus, Ordrup, Ledreborg,

Kolding og Svendborg. Medens Biskoppen endnu kun var Præfekt, stiftedes Menigheden paa Frederiksberg, alle de øvrige Menigheder er fra hans Bispetid.

I 1893 oprettedes Menigheden i Maribo, hvis nydelige lille Kirke blev indviet i 1897 og konsekreret i 1901. Franciskanere arbejder her, især blandt Polakkerne. I Helsingør begyndtes 1894 Afholdelsen af Gudstjeneste, men først 1907 indviedes det nuværende lille Kapel. Lazarister virker nu her. I København S (Sundbyerne) indrettedes Kapel og Skole 1897. Den nuværende St. Annæ Kirke indviedes i 1903. Her arbejder Redemptoristerne ligesom i Odense. 1898 oprettedes Menigheden i Silkeborg, hvor der 14 Aar efter blev indviet en køn og ejendommelig lille Kirke. Paa Herregaarden Glorup paa Fyen opførtes 1898 et smukt Slotskapel, hvor der dog for Tiden ikke afholdes Gudstjeneste. I Aalborg blev der 1899 oprettet et selvstændigt Sogn, og Aaret efter blev den nuværende Kirke indviet, som forøvrigt længe har skullet været afløst af en større. Kamillianerne har her en stor Virksomhed som Sygeplejere. Samme Aar begyndte periodisk Gudstjeneste at blive afholdt i Ringsted, som 1902 blev et selvstændigt Sogn, samme Aar som det smukke St. Knuds Kapel ved Mariahemmet blev indviet i København. I Roskilde blev 1902 et Kapel indviet, i 1914 en stor smuk Kirke konsekreret. Fra Aaret 1904 har vi Menighederne i Vejle, Esbjerg og Slagelse, hvor der ogsaa er gjort store Fremskridt, selv om der intet af disse Steder endnu er opført nogen større Kirkebygning. I 1906 oprettedes der en Menighed i Køge, 1907 i Nyborg og samme Aar i Dalum. Den sidste halve Snes Aar har set en Række større og mindre Menigheder rejse sig, nogle kun med et lille Kapel, andre med store, prægtige Kirker. De er i kronologisk Orden: Spangsbjerg, Hørsholm, Nakskov, Nykøbing F., Klostermenigheden paa Jagtvej, Rønne, Næstved, Holbæk, Aakirkeby og Sakraments sognet paa Nørrebro i København.

I den Tid, Biskop von Euch har styret den danske katholske Kirke, har dennes Skolevæsen og Sygeplejegering været i en overordentlig stor og herlig Opblomstring. Baade St. Josefssøstrene og Jesuiterne saa vel som

mange andre Ordener og Institutioner samt Enkeltpersoner har paa disse Omraader udført et omfattende og udmærket Arbejde. At gøre Rede for det saa vel som for den øvrige Virksomhed, der har udfoldet sig paa saa mange andre Punkter, er umuligt her i denne Artikel, hvor det blot med Tak til Gud skal fremhæves, hvor meget og hvor hurtigt den katholske Kirke har vokset og udviklet sig under Biskop Johannes von Euch.

N. H.

4. *Biskoppen paa Visitats.*

I det kirkelige som i det almindelige verdslige Liv trænges der nu og da til Afveksling, til mer eller mindre uventede og usædvanlige Begivenheder af festlig eller højtidelig Art, Begivenheder, der for en Tid sætter Sjælene i stærkere Bevægelse, bringer Streng, som kun venter paa at blive stemt, til at klinge fuldt og klart. Menneskesjælene er fine Instrumenter, hver med sin særlige Klangfarve, et lyder hult og dumpt, et andet skærende højt; kun de færreste har den ædle, rene Tone, som Omgivelserne ingen Indflydelse har paa, som altid strømmer blødt og varmt og bringer Bud fra den fredfyldte Verden, hvor ingen Mislyd høres, hvor alt forenes i himmelsk Harmoni.

Men vi er kun Spillemænd paa Vejen, der fører opad til hin Verden, hver spiller paa sit Instrument, mens han vandrer af Sted, og maa være glad, naar det ikke lyder for disharmonisk sammen med de andres, for til daglig Brug kan eller vil vi som oftest ikke standse Farten for at stemme Instrumenterne i samme Dur. Derfor er det godt, naar en eller anden ydre Begivenhed kan faa os til at gøre Holdt og uvilkaarligt og uimodstaaeligt faa os til at blive en Enhed, et harmonisk Hele.

Naar det Budskab, at Biskoppen vil komme paa Visitats, bliver sendt ud til Menighederne i Provinsen, vækker det altid stor og udelt Glæde. Der gaar Aar imellem, at det sker, 3—4 Aar er vel det almindelige, og hvor meget Vand er der ikke løbet i Stranden i den Tid, mangt og meget er forandret, noget til det bedre, maaske ogsaa noget til det værre; men nu glæder alle sig.

Præsterne ved, at de i Biskoppen har en klog og forstaaende foresat, en, der selv har erfaret, hvad der kan

udrettes, men ogsaa, hvad Skuffelser en Missionspræst har at kæmpe med. Til daglig Brug lader de hver Dag have nok i sin Plage; men nu, da de saa at sige skal samle de sidste 3—4 Aars Arbejde i en Sum og forelægge ham det, føler de allerede Glæden over at se saa meget udrettet, saa mange Vanskeligheder besejret. Og er der end Bekymringer, som man ikke synes at kunne faa Bugt med — Biskoppens lyse Sind ejer en forunderlig Magt til at sprede Mismodsskyerne og vise, hvor stor Grund der er til at føle Taknemmelighed over de allerede vundne Resultater.

Der er de gamle i Menigheden, de, der dannede den første lille Stab af Katholikker i deres By, den Gang der endnu ikke fandtes nogen katholsk Kirke der, saa de maatte samles i et privat Hjem, naar Biskoppen, som var Præst i Fredencia, een eller to Gange om Aaret kom for at læse den h. Messe hos dem. Dybe, taknemmelige Tanker og Følelser rører sig i deres Sjæle. — »Husker du, hvor smaat og fattigt det altsammen var, og dog, hvor velsignet, hvor op-højet! Hvor fattigt vilde vort eget Liv have været, om vi ikke dengang for snart en Menneskealder siden var blevet Børn af den hellige katholske Kirke, der siden som den ømmeste Moder har vaaget og næret os paa underfuld Maade.« — Og i det Billede, som Erindringen opruller for dem, er Biskoppens Skikkelse atter og atter vævet ind som en uadskillelig Del af det fineste og ædleste, Livet har skænket dem. De ser ham som den unge ivrige Præst, hører hans vækkende, kraftige Ord, husker hans Kærlighed, og hvor han kunde bringe Trøst i de tunge Timer. Han har døbt deres Børn, begravet deres døde, bragt dem Kirkens Naademidler i Glæde og Sorg. Saa blev han Biskop, og de saa ham ikke saa ofte, men hver Gang han kommer, saa møder de frem, den gamle Garde, de trofaste Soldater, og sammen med ham mindes de den Tid, da de som en lille tapper Skare flokkedes om ham, deres Fører, og ufor-sagt kæmpede for Retten til at leve, som deres Samvittighed bød dem, som sande katholske Kristne.

Saa er der den store Skare, Mænd og Kvinder, fødte Katholikker og Konvertitter, som nu Søndag efter Søndag fylder vore katholske Kirker, for dem alle er Biskoppens Komme noget betydningsfuldt, noget, der bringer dem til at

standse, at stirre frem for sig med tankefuldt Blik og — aa, saa levende mindes det Øjeblik for Aar tilbage, da Biskoppen salvede deres Pande med den hellige Krisam og meddelte dem Firmelsens Sakramente. Hvilken Kraft modtog de ikke i det korte Øjeblik; de udrustedes jo som som aldrig før med aandelige Vaaben til Kampen mod det onde i Verden. Hvor godt at blive mindet derom! Manges en farer sig med Haanden over Øjnene; i Kampens Hede har han ofte glemt, at han fra den Stund bærer en Sejrs-skjorte, at han aldrig behøver at vige for at frelse Livet, at selv Helvedes Magt ikke kan faa Magt over den, der er udrustet til at være Kristi sande Stridsmand. Og han mindes en Bøn, trykt paa det lille Erindringsblad, som han paa Firmelsedagen modtog af Biskoppen: »Almægtige Gud, som i Firmelsens h. Sakramente har meddelt mig den Hel-ligaand, jeg takker dig for denne store Naade, og jeg beder dig bønligt, at du vil bevare mig i det, som du har virket i mig. Bevar mig i Vidsoms og Forstands Aand, Raads og Styrkes Aand, Kundskabs og Fromheds og din h. Frygts Aand!« — Det er altsammen blevet saa levende for ham nu ved Budskabet om Biskoppens Komme, og han løfter sit Hoved og gaar sikkert og roligt fremad; naar Biskoppen rækker ham Haanden, vil han besvare det med et fast Haandtryk, der indeholder et tavst, men ærligt Løfte.

Og saa er der endnu en Flok, en underlig, uensartet Skare: Børn fra 7—8 Aars Alderen, unge Piger og Dreng, modne Mænd og Kvinder og enkelte med graanet Haar og bøjet Ryg, hvor hører de hjemme, hvad haaber og venter de? Jo, det er dem, der med allerstørst Længsel imødeser Biskoppens Komme, skønt største Delen aldrig før har set eller hørt ham: det er de Børn og de Konvertitter, som endnu ikke har modtaget Firmelsens Sakramente, den ny Tilvækst til Menigheden, som er kommen siden hans sidste Besøg. Nu forberedes de omhyggeligt til den store Dag, som de saa længe har glædet sig til. De arbejder ikke med Minder, udrustet hver efter sin Formue, rigt og mindre rigt efter hvers Evne og Ihærdighed; men alle er de sikre paa at skulle modtage en uvurderlig Naadegave ved Overhyrdens Haand.

I de 25 Aar, Biskop Johannes von Euch fra Tid

til anden har besøgt de katholske Menigheder i Danmark, er hans Arbejde bestandig tiltaget; fra at være faa og smaa er Menighederne blevet mange og store; men at dømme efter den Glæde, der lyser ud af Biskoppens Træk, naar han paa Firmelsesdagen høj og rank med Bispehue og Krumstav skrider op gennem den overfyldte Kirke, hvor Processionen næppe kan bane sig Vej, føler han det ikke som en trykkende Byrde, tvertimod. Saa utrættelig er han, at han, efter at have firmet op til et Par Hundrede troende ved Højmessens, kan holde Prædiken ved Eftermiddagsandagten — det vilde ogsaa fremkalde dyb Skuffelse, hvis han undlod det — og endelig om Aftenen deltage i en festlig Sammenkomst som den livligste og gladeste blandt de glade. Vi ser ham for os, som han sidder der midt for Bordet, faderlig og værdig, med det lune Blik i Øjet, naar han opfanger noget morsomt, altid for at komme med en spøgende eller venlig Bemærkning til de mange gamle Kendinger, som han efterhaanden faar Øje paa, og som han absolut maa hilse paa. Og de, som for første Gang er til Stede ved en saadan Fest, føler det hele saa hjemligt og kært, at det er dem, som havde de kendt Biskoppen gennem mange Aar, og som var han deres allerbedste Ven, som de længe havde maattet savne.

Men bagefter, naar Festen er forbi, og Livet gaar sin daglige Gang, og hver især igen faar saa travlt med at stemme sin egen Sjæls Streng, som han nu mener at maatte gøre det, altfor tit uden at lægge Mærke til, at de skurrer slemt i Naboens Øren, saa hænder det, at man taler om Biskoppens Visitats, og saa lyder det ikke een, men mange Gange: Ja, hvor var det en dejlig Fest, saa smuk og harmonisk fra først til sidst!

Ja, harmonisk, det er netop Sagen! Gud ske Tak, at der findes Dage, hvor en usynlig Haand stemmer de mange forskelligartede Instrumenter, saa de kan faa Lov, om end kun i faa Øjeblikke, at klinge med i den store Kærligheds-symfoni, som vi alle saa gerne vilde spille med i, om vi kunde — og Gud ske Lov for enhver, der hjælper os til at faa Lejlighed dertil.

Th. Fr.

150 Aarsdagen for Claudi Rossets Død d. 3. September 1767.

(Fortsat.)

Af ovenstaaende ses det, hvorledes Rosset ynkes over og har Medlidenhed med Pesthusets Lemmer, og hvorledes han søger at komme dem til Hjælp. I 1758, da de sidste Penge af Legatet skal udbetales, meddeler Rosset i en Skrivelse til Fattigvæsenets Direktør, at han haaber ved Guds Naade at opleve førstkommende 11. Juni, saa at han, skønt han i nogle Aar har haft store Tab paa sin Formue, der hvor den har været anbragt, kan opfylde sit Løfte, som han havde givet i Fundats af 29. September 1752, at udbetale de sidste 1000 Rdlr. af de 10.000, han havde lovet til Pesthusets fattige. Af Skrivelsen fremgaar det ogsaa, hvorledes han følger med, at alt bliver overholdt og udført, som han har skrevet i Fundatsen. Og tillige udtaler han Ønsket om, at noget maa blive ændret, som han mener ikke er saa godt, nemlig at de fattige ikke nyder halv godt af Klæderne, fordi de ikke til Dels er underforede med Lærred, hvorfor han holder denne Forbedring, at underfore Klæderne, for højst nødvendig. Og et Punkt ønsker Rosset helt maa udgaa og Pengene anvendt saaledes, at endnu flere Personer end de 70, som er nævnt i Fundatsen, maa faa Klæder, for at han før sin Død maa se, om end ikke alle, saa dog de fleste nøgne Pesthus-Lemmer forsynede paa Kroppen som paa deres Leje med det mest fornødne. Desforuden spørger Rosset, om han, saa længe han lever, maa sørge for, hvad der bruges til de fattige Mennesker i Pesthuset, naar han leverer Regning for, hvad han anskaffer til Inspektøren, som derefter betaler af Kassen.

I den til Rosset sendte Skrivelse, som Svar paa ovennævnte, meddeler Direktionen, at den intet har imod at efterkomme de i Skrivelsen udtalte Ønsker.

I 1764 skænkede Rosset atter 10.000 Rdl. til Pesthuset, samt hvad han endvidere maatte efterlade sig, hvilket 1798 beløb sig til 21.396 Rdl. 2 Sk. Naar Rosset gav saa store Summer bort til Pesthuset og andre Formaal, som siden vil blive omtalt, skyldtes dette noget, at han

var kommet i Strid med sin eneste Datter og dennes Mand, og derfor havde han kun betænkt dem med 10.000 Rdl.; senere søger Rosset at forbedre denne Arvepart, noget, som vil ses nedenfor.

Den 1. August 1766 faar Rosset kongelig Konfirmation paa sin sidste Fundats. Heri meddeler han, hvorledes Pengene skal anbringes, hvorledes og hvor de skal anvendes, og, om dette misligholdes, til hvilket Formaal de saa skal gaa; hvilke Personer, der skal nyde godt af Legatet; om sit Forhold til Datteren, og hvor meget hun skal have; om hvor meget og hvilket Tøj Lemmerne skal have, og hvor lang Tid det skal bruges; hvor meget der aarlig skal lægges til Kapital af Renter og om Hospitalets nye Navn.

»Rossets forbedrede Foundationer af 1. August 1766« *) indeholder ialt 19 Afsnit og begynder saaledes: »Den rige Gud, alle gode Gavers Giver, har behaget, at betroe en Del Midler i min Forvaltning, og tillige benaadet mig med et ømt Hjerte mod den fattige, svage og lidende Næste: Jeg har ved hans Naade erkjendte hans Godhed, og derfor holdet billigt, i hans fattige Lemmer at gjøre ham et ydmygt Takoffer, og i denne enfoldige Absigt har jeg vel forud bortgivet *ad pios usus* 10.000 Rdlr.«

I Afsnit I omtales, hvorledes Pengene skal anbringes, og hvortil de skal gaa i Tilfælde af, at de skulde blive brugt imod Fundatsens Bestemmelser. »Kapitalen skal altid være udestaaende imod tilstrækkelig Pante-Forsikring.« Hvis Pengene eller Renterne skulde blive brugt imod Fundatsens Bestemmelser, »saa skal det være forfalden til en Stiftelse for arme, gamle og svage Mennesker af den *Romersk-catholske Religion* her i København (som jeg desuden i min sidste Villie med en à parte Summa har betænkt). Hvilken Stiftelse de Ældste og Bedste af Menigheden, i saadant Fald, skulle besørge, under Direktion af den paa den Tid her residerende fornemste Roman-catholske Minister, der og skal have Ret samme Capital til saadan Ende at affordre.«

I Afsnit III omtales Rossets Forhold til Datteren saaledes: »Og, endskiønt jeg for min eneste Datter Philippina Rosset og hendes efterladende Børn, ved min sidste

*) Efter Christian Brandts Kiøbenhavnske Pesthus, Historie 1768.

Villie har udsat en Summa af 10.000 Rdlr., siger Ti Tusinde Rigsdaler Dansk courant, hvoraf dels hun og successive de med Tiden, i visse Omstændigheder og paa visse Vilkaar efter bemeldte mit Testaments specielle Formæld, skulle nyde nogle af Renterne, men de øvrige at lægges til Pesthusets øvrige aarlige Revenuer, saa skal dog tilsidst denne Capital ligeledes, og paa lige Vilkaar, som de forrige, efter 1te og 2^{den} Artikel, hjemfalde til Pesthuset, med mere af mit Efterladenskab, alt i Følge nok bemeldte min sidste Villie, eller mit Testamente, som af der til udnævnte Executores i sin Tid behørigen vil vorde besørget.«

I Afsnit IV staar, at Renterne af Kapitalen maa ingen-
sinde »anvendes paa Pesthusets Bygninger eller Reparation-
er, saalænge Lemmerne selv behøver dem; meget mindre uden for Pesthuset til noget end under det helligste
Skin eller den herligste Titul.«

I Afsnit V omtales, at der skal anvendes Penge til 70
Senge og Sengetøj, til Anskaffelse af nyt og Vedligeholdelse
af gammelt, desuden til Klæder.

I Afsnit VI meddeles, at der til den nuværende In-
spekteur og Efterkommere ved Conventhuset aarlig skal
ydes 50 Rdl. »for sin Flid og sit ved mit Legata forøgede
Arbejde.« Ligesaa aarlig 20 Rdl. til den nuværende Revisor
eller Commissions-Skriver og Efterkommere.

I Afsnit VII er der efter Rossets Forestilling og Direk-
tionens Resolution af 12. April 1763 — »bevilget en Syge-
Trøster de arme Siele til daglig Oplysning, Trøst og Hu-
svalelse i deres aandelige Omstændigheder«, og det meddeles,
at denne Syge-Trøster eller Præst skal have 50 Rdlr. til
Løn, Brænde og Lys.

I Afsnit XIII staar: »Det skal være mig kiert, om
Pesthuset, som ellers er kaldet St. Hanses eller St. Jørgens
Hospital, maa fra denne Donations- og Foundations aller-
naadigste Confirmations Dato kaldes Claudi Rossets Hospital
til desto bedre Erindring om alle disse Tings desto nøiere
Opfyldelse.«

I Afsnit XIV staar: »De Personer, som saaledes i denne
Stiftelse indlægges, maae, som hidindtil, aleene være af de
allerældste, svageste, usselste og forlatte Vanføre, Krøblinge,
Taabelige og incurable af Civil-Stands Fattige, og saadanne,

som ikke for slige Omstændigheders Skyld kand eller bør have her i Byen, eller i andre Byens Hospitaler.«

Rosset udtaler følgende i sidste Afsnit (XIX): »Og hermed vil jeg tilsidst befale denne Stiftelse med et ydmygt Hierte og en ævig Tillid under den Alting regierende Guds milde Forsyn og Varetægt. Han, som bedst kiender min Absigt med det Lidet, jeg dertil har kundet contribuere, at han vil bøie alle Vedkommendes Hierter til at holde troelig over denne Foundation, saaledes som enhver især, paa hin store Regnskabs Dag, da det skal komme for Lyset, som her er skiult i Mørket, vil for al Verdens Dommer forsvare. Han, som selv er de Hungriges, Tørstiges, Fremmedes, Nøgnes, Syges og Fangnes Forsvar, og som paa den samme Dag vil antage, hvad der er gjort mod disse hans mindste Brødre, Godt eller Ont, som det ham selv var vederfaret, efter hans eget Ord.« Derefter følger Konfirmationen og følgende, »at forbemeldte Pesthuset, som ellers er kaldet St. Hans Hospital, maa til Erindring af ovenmeldte Testatoris Donation og Fundats, herefter kaldes og have Navn af St. Hans Hospital og Claudi Rossets Stiftelse«.

(Forts.)

Nye Bøger.

A. E. Thomsen: *Lærebog i Kirkehistorie*. (Anden Udgave. Tingleffs Forlag. Faxe 1917. 82 Sider. 1 Krone.)

For fem Aar siden anmeldtes denne lille Kirkehistorie her i Ugebladet, da dens første Udgave udsendtes, og der udtaltes den Gang den Ros, som her skal gentages, at Omtalen af den katholske Kirkes Lære og Forhold var overordentlig korrekt og loyal. Omtrent de sidste 30 Sider af den lille Bog optages af en ret vidtløftig Missionshistorie, hvor dog omtrent udelukkende den protestantiske Missions Historie berettes. Saaledes meddeles, at »først ved 1880 begyndte Missionærer at virke i Korea«. Korrekt burde det hedde: »Først ved 1880 begyndte Protestanter at drive Mission i Korea, da det ikke længer var nogen livsfarlig Opgave, eftersom de strenge Dekreter mod Kristendommen den Gang var ophævet. 50—60 Aar forinden havde de katholske Missionærer virket i det lukkede Land, og mange Martyrer havde under de rædselsfuldeste Pinsler bekræftet

deres Tro ved Døden.« Saaledes tager den fuldstændige Historie om Missionen i Korea sig ud; men N. H. Ungdomsvennen. Redigeret af Pastor Günther. (2. Aargang Nr. 3. 50 Øre om Aaret.)

September-Nummeret af *Ungdomsvennen* bringer flere læseværdige og interessante Stykker, f. Eks. nogle Tanker om Præstekaldelse og flere kønne Digte. To gode Billeder, af den højjærværdigste Biskop, og af Theologen Peter Schindler, som skal præstevies i Rom den 7. Oktober, pryder det indholdsrige Hæfte.

L. v. Hammerstein: *Sincerus. En protestantisk Theologs Besøg i Oldkirken. Paa Dansk ved Fred. Esser.* (Katholsk Boghandel 1917. 133 Sider. 1 Kr. 25 Øre.)

I Fantasien fører den kendte apologetiske Forfatter sine Læsere ned i Katakomberne for at undersøge, om Protestantismens Paastand om sig selv er berettiget, at den er vendt tilbage til Oldkirken og til det rene Evangelium.

Forf. lader da en evangelisk Sognepræst, Sincerus (den oprigtige) fra Magdeburg, aflægge et Besøg hos nogle af Oldkirkens ældste Fædre. Pastor Sincerus har nemlig sat sig for at ville paavise Pavedømmets Vanart og den evangeliske Læres Overensstemmelse med Oldkirkens Tro. Under sine dybsindige Overvejelser falder Pastoren i — Søvn og er dermed i Drømme hensat til hine fjerne Tider.

Her udspinder sig nu en Række Samtaler med de gamle Fædre, som færdes i Stilheden fjernt fra det 20. Aarhundrede. Ganske vist forbavses de ikke over at finde afvigende Meninger ogsaa i Pastor Sincerus's Tid, men ikke desto mindre ryster de paa deres ærværdige Hoveder ved at erfare, til hvilke udvandede Former for Kirkelighed 400 Aars Løsrivelse fra Rom har ført.

Samtalerne drejer sig særlig om Bispeembedets Nødvendighed, om Retfærdiggørelse af Troen, Messeofret, Relikviedyrkelsen og dertil en stadig paa ny optaget Diskussion om Grundsætningerne for Antagelsen af den h. Skrifts Autoritet.

Samtalen om Retfærdiggørelse af Troen vil sikkert være meget oplysende for mange Læsere; hele dette Afsnit udmærker sig ved stor Klarhed og Anskuelighed. Det er særlig Cyprian, der maa holde for, og der hviler ofte over Replikskiftet en stille Humor.

Pastor Sincerus vender tilbage fra sit Besøg dybt rystet over alt, hvad han har hørt. Trofast mod sit Navn tager han sin Afsked, da et grundigt Studium af Fædrenes Skrifter fører ham tilbage til Rom.

Oversætteren har med Rette ment, at denne Bog netop passer nu, da man i Protestantismen fejrer 400 Aars Mindet om den sørgelige Adskillelse fra Oldkirken. Han

gør tillige opmærksom paa, at der et Par Steder er gjort smaa Tilføjelser, som tager Sigte paa specielt nordiske Forhold. Delte fører bl. a. til et morsomt Replikskifte; Sincerus drager nemlig *Biskop* Martensens Dogmatik ind i Diskussionen, og Cyprian spørger da forbavset, hvorledes det hænger sammen med denne Bispeværdighed, da Lutherdommen har afskaffet Biskopper.

Sincerus har vel særlig Ærinde til Læsere uden for Kirken, men vil ogsaa bringe den katholske Kristen Belæring og Bestyrkelse i Troen.

J—n. J—n.

Prædiken i Middelalderen.

I »Kirken og Hjemmet« for 19. Aug. har *G. Jørgensen*, Farup, skrevet en Artikel om ovenstaaende Thema. I at bestemme, hvor ofte der blev prædikedet, bruger Forf. mange »ogsaa«, »stundom«, »navnlig«, »en Del« og endelig »ret rigeligt«. Men, siger han, »Evangeliet om Synd og Naade var ved at blive fortrængt af Helgenhistorier og Fabler« af forskellig Art. I den aandsfattige Tid greb man til saadanne Surrogater, og det blev Reformationens store Opgave paa ny at bringe »Guds Ord og det hellige Evangelium« frem for Lyset. Som Bevis derfor anføres Sognepræsten i Ribe Peder Madsens Prædikenudkast, der til Dels handler om Helgener. — Peder Plade, der jo var fra Ribe, fortæller om sin Fader, at han kunde optælle paa sine Fingre alle Søndagsevangelier. Hans Fader var en ganske almindelig Skomager og ingen lærd Mand og er dermed et Vidne for, at der ogsaa blev prædikedet om Evangeliet i Ribe. — Evangeliet blev som Regel fortolket efter Kirkefædrenes Skrifter og belyst ved Eksempler fra Helgenernes Liv. Mon ikke disse Eksempler var bedre end de mange Historier og »Fabler«, det 16. og 17. Aarhundredes Prædikanter leverede? Den nyere Litteratur, V. Bang, Præstegaardsliv og andre illustrerer det tilstrækkeligt.

F. Kerff.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Paa Kirkeministeriets Forestilling har Kongen den 22. Aug. anerkendt F. V. J. Ronge som Præst for den til Sakramentskirken i København med de dertil henlagte Dele af Københavns Amt hørende romersk-katholske Menighed.

— I Anledning af 150 Aarsdagen for *Claudi Rossets* Dødsdag, den 3. September, henlagde St. Ansgars Forstanderskab en Krans med signerede Baand (1767 — 3. September — 1917. — I taknemmelig Erindring fra den katolske Menighed) ved hans Gravsten, som er indmuret i Trinitatis Kirkes Korgavl. Iøvrigt henvises til den i forrige Nr. paabegyndte Artikel om *Claudi Rosset*.

Norge. Pastor Engelsen, som i flere Aar har været Sognepræst i Hammerfest, er bleven forflyttet til Porsgrund. Pastor Ugen er kommen til Hammerfest, og i hans Sted er Pastor Günther bleven Sognepræst ved St. Halvards Kirke i Christiania; sidstnævnte vedbliver dog at fungere som biskoppelig Sekretær. Pastor Lappe, hidtilværende Sognepræst i Porsgrund, har efter Ansøgning faaet sin Afsked.

Rusland. Ifølge *St. Olaf* er der truffet følgende Forordninger for den katolske Kirkes Vedkommende i dette Land: 1) Til alle offentlige Embeder kan alle Russere komme i Betragtning, ligegyldig til hvilken Religion de bekender sig. Før kunde Katholikkerne kun opnaa mindre Poster og det kun, naar de stod under højere Protektion. 2) De romersk-katolske Kristne kan holde deres Gudstjeneste efter den græske eller rutenske Ritus, hvilket før var forbudt. I Petrograd var det 5 katolske gejstlige forbudt at læse Messen paa Grund af »Brandfare«. Ogsaa dette Forbud er ophævet. 3) Adgang til Universiteterne tilstedes alle Katholikker. Før kunde kun 7⁰/₀ Katholikker optages. 4) Bispedømmet Minsk har igen faaet en egen Biskop. 5) Biskopperne kan igen i deres Bispedømmer meddele Firmelsens Sakrament. 6) Korrespondance mellem den Hellige Stol og Gejstligheden skal i Fremtiden kunne foregaa uden Vanskeligheder. — Om der bliver noget varigt af denne Frihed, er dog afhængigt af, at den revolutionære, halv-socialistiske Regering beholder Magten, noget, som er saare tvivlsomt. Kommer de konservative, ortodokssindede Elementer igen til Magten, saa bliver der neppe stort af Friheden, idet de »ortodokse« og deres Gejstlighed er fanatiske Fjender af den katolske Kirke. At den provisoriske Regering mener det alvorligt, synes at fremgaa deraf, at den russiske diplomatiske Repræsentant ved den Hellige Stol skal være en polsk Katholik.

— En Ven af Ugebladet bragte nylig dette et Brev, han havde modtaget fra en Krigsfange i Rusland, i hvilket det bl. a. hedder: »De herligste Ønsker sender jeg dig, du Ven fra mit Livs skønneste Tid. (Her hentydes til et samtidigt Ophold i Benediktinerabbedit. Beuron.) Ak, saa lang, herlig Tid spilder jeg her i det trøstesløse, endeløse Fangenskab. Hvor skarp en Modsætning er der ikke mellem denne Krig og vore Idealer og Livsanskuelse. Min

Ven! Som jeg i disse Dage alene paa Grund af min katholske Overbevisning forbliver fast og vel til Mode, saaledes beder jeg ogsaa dig under alle Livets Forhold at forblive eet med mig i den fri, stolte Bekendelse af vor fælles Tro. Det er denne Tro, der kan helbrede Krigens frygtelige Saar, den tilhører Fremtiden. Vid, at den katholske Religion er den bedste, sundeste Socialisme. Bed for mig forladte!«

Rom. Den Hellige Fader har nylig modtaget Maleren *Aristide Sartoria* i Audiens. Denne Mand er mange Aar igennem ikke bleven træt af at haane og gennemhegle Paven og Kirken og alt, hvad dertil hørte. For to Aar siden blev Sartoria taget til Fange af Østrigerne. Da disse erfarede, at den berømte Maler var bleven deres Krigsfange, behandlede de ham med al mulig Hensynsfuldhed og Godhed. Og for faa Uger siden tillod de ham at vende tilbage til Rom, takket være Benedikt XV's Mellekomst. »Den eneste, som tænkte paa mig«, sagde Sartoria, da han generhvervede sin Frihed, »var — Paven!«

Brevkasse.

Hr. Redaktør. Mon det er sandt, hvad jeg læser i et amerikansk Blad, at den bekendte franske Forfatter *Anatole France* er bleven forsonet med den katholske Kirke? Ærbødigst P. S.

— Jeg maa lade Spørgsmaalet gaa videre og bede en eller anden besvare det; jeg ved selv intet derom. N. H.

Artikelen om Paul inév. Mallinckrodt maa paa Grund af Pladsmangel vente til næste Nummer.

Manuduktør i Mathematik og Fysik søges. — Melchior's Søndre Boulevard 87, 1. Sal tilhøjre.

St. Josefs Gilde, st. 1885. Møde afholdes Mandag den 10. September, Bredgade 67. **Medlemmerne bedes erindre, at Mødet begynder Kl. 8 $\frac{1}{4}$ pr.**

K.U.F. Søndag d. 9. Sept. Kl. 3—6: 1. Vintermøde. Tale af Præses: *Jernbanens Grundlægger*, en »selfmade« Mand. Derefter Servering og Selskabsspil med Præmier. Efter Mødet Generalforsamling for »Ringens«.

Søndag d. 23. Sept. Kl. 4—6: Eftermiddagsunderholdning i St. Knuds Skoles Festsal, Stenosgade 4 B. Program: *Koncert* af Musikforeningen *Stringendo* (velvillig Assistance) og *Opførelse af Komedien: Tysk før Frokosten*. Bortlodning.

Medlemmer har gratis Adgang. Til deres Slægtninge faas Billetter (1. Plads 75 Øre, 2. Plads 50 Øre) hos Portneren i Stenosgade og hos K.U.F.s Bestyrelse:

Paul Kollewe, Vice-Førmand,
Gernersegade 41¹.

Axel Petersen, Sekr.,
Læderstræde 16².

Eugen Sütler, Kasserer,
Holger Danskesvej 35, St.

Knud Hansen og Kai Jørgensen, Assisterter.
Solitudevej 14³ Egegade 18⁴

Kirkelig Kalender.

9. Sept.	15. Søndag eft. Pintse.	16. Sept.	16. Søndag eft. Pintse.
10. —	M. Nicolaus af Tolentino, Bekender.	17. —	M. Franz af Assisis Saarmærker.
11. —	Ti. Protus og Hyacinthus, Martyrer.	18. —	Ti. Josef af Kupertin, Bekender.
12. —	O. Marias Navnefest.	19. —	O. Januarius og Fæller, Martyrer. (Fastedag.)
13. —	To. Feriældag.	20. —	To. Eustachius og Fæller, Martyrer.
14. —	F. Korsets Ophøjelse.	21. —	F. Matthæus, Apostel og Evangelist. (Fastedag.)
15. —	L. Marias syv Smerter.	22. —	L. Thomas af Villanova, Biskop og Bekender. (Fastedag.)

Køb *F. F. M.*: Tanker om Reformationen. Pris 1 Krone.

Udkommet er:

Steidl: **Knud den Hellige**. 2. Hæfte. 32 Sider. 50 Øre. Udkommer med c. 10 Hæfter. Katholsk Boghandel, Stenosgade 3. Kbhvn. B.
End videre: **Sincerus** af L. von Hammerstein. Oversat af F. Esser. 133 Sider. 1 Kr. 25 Øre.

Køb: Niels Hansen: **Vore Helgener**. 3 Kroner. (200 S. Mange Bill.)

Katholsk Højskoleforening.

Medlemskortet, 3 Kr. for Vinteren, giver gratis Adgang til alle Højskolens Vintermøder. Indmeldelser modtages af Kontorist Johannes Hansen, Svanholmsvej 12⁴, og Katholsk Boghandel, Stenosgade 3. — Adgangen til de enkelte Møder kommer paa Grund af Forholdene til at koste 25 Øre.

NB. Opkrævningen af Medlemskontingentet finder Sted i September Maaned.

Unio. Fredag d. 14. September Kl. 8 afholdes **ekstraordinær Generalforsamling** i »Gimle«, Grundtvigsvej 14.

NB. Dagsordenen vil blive tilsendt Medlemmerne.

St. Ansgars Kirke.

Lørdag den 8. September, Marias Fødsels Fest, bliver her Kl. 8^{1/4} *Prælatmesse* med Te Deum og sakramental Velsignelse.

St. Andreas Kirke. (Ordrup)

I Anledning af Mariæ Fødsels Fest paa Lørdag holder begge Mariakongregationer *Fælleskommunion* paa Søndag den 9. ds. i Messen Kl. 7^{3/4}.

Til den **eukaristiske** Forenings Medlemmer. — Annoncen i forrige Nummer af Ugebladet beroede paa en Fejltagelse og *annulleres* herved.

† Frøken **Margrethe Krohn**, mange Aar min afdøde Bedstemoders, Generalinde Bülow's trofaste Hjælp og Støtte, døde den 1. September.

P. t. København, d. 3. September 1917.

Otto Reedtz Thott.

Begravelsen har fundet Sted.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2 S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothés Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 37.

Søndag den 16. September.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Af Pauline von Mallinckrodt's Liv. — Byarum Kloster. — 150 Aarsdagen for Claudi Rosssets Død den 3. Septbr. 1767. — Bispejubilæet den 8. September. — Salmesang. — Absalonsbøsserne. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Aalborg. — Brevkasse. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

374.

Fastedagene.

Da Efteraarets Fastedage (Tamperdagene) indtræffer i denne Uge, vilde det være passende med nogle Ord at henvende Opmærksomheden paa dem.

At faste er saa gammelt som selve Menneskeslægten. Allerede i Paradiset har Herren opstillet det første Fastebud ved Forbudet mod at spise af et bestemt Træ; det var et Abstinentsbud. Her kunde man sige det samme, man ofte hører — rigtig nok ikke med nogen særlig Forstaaelse — fra forskellig Side, især fra anderledestroende: Hvorfor smager Kød ikke lige saa godt paa en Fredag som paa de andre Dage? Hvorfor skulde de første Mennesker ikke lige saa godt have spist af det Træ i Midten som af de andre? Grunden er en hel anden, den nemlig, at Herren paa lagde de første Mennesker det som et Forsagelsesbud. Og dog levede Adam og Eva dengang endnu i den oprindelige Uskyldighed og Hellighed, hvor Hjertet ikke kendte noget til onde Lyster og Lidenskaber.

Saa kom Synden, Arvesynden og dens Følger. Med Synden kom Kampen mod Kødets og dets Lyster, som St. Paulus paa saa naturtro en Maade skriver om sig selv. Denne Kamp imellem Aanden og Kødets tilraadende Kødets Svækkelse ved Unddragelse af Spise for derved at vinde Sejr over det. Vi finder denne Slags Faste allerede hos Hedningerne, hos Ægypterne, Inderne, Grækerne og Romerne;

hos Jøderne finder vi Fastebudet paa en særlig udpræget Maade i hele deres Religion, anordnet af Gud selv. Saa kom Christus og viste os det ved sit Eksempel, og om sine Disciple siger han: »Men de Dage skal komme, da Brudgommen bliver taget bort fra dem; da skal de faste.« Og Apostlene har overholdt Fastedagene, baade hvad Tiden og Abstinentsen angaar. At *faste* er gaaet over som from og hellig Skik i Chisti Kirke. Grunden til og Maalet med at *faste* udtrykker Kirken i Fastetidens Præfation: »Du, som ved den legemlige Faste kuer Lasterne, løfter Sjælen, skænker os Kraft til det gode og Løn derfor.« —

Paa Grundlag af denne i den menneskelige Natur liggende Nødvendighed og af Jesu Christi Tilskyndelse ved Ord og Gerning byggede Apostlene og de første Kristne videre, og saaledes blev der i Kirkens ældste Tid indført de forskellige Fastedage, som vi nu har ejet dem fra Oldkirken gennem Aarhundreder. Her finder vi paa første Plads de *40 Dages Fastetid*, bygget op paa Jesu Christi Eksempel. Apostlene begyndte først at holde de sidste Dage af den stille Uge som Minde om Christi Bortgang i hellig Faste, senere blev disse Dage udvidet til de 40 Dages Fastetid. Paa anden Plads maa sættes de saakaldte *Quatuor tempora*, de fire Aarstiders Faste (Efteraars-, Vinter-, Foraars- og Sommerfaste), Tamperfastedage, en Onsdag, Fredag og Lørdag ved Begyndelsen af de fire Aarstider. Leo den Store taler tydeligt om denne Faste, og han kalder den for en apostolisk Anordning, indgivet af Gud selv. Ligesom i den gamle Pagt hvert Fjerdingaar ved Ofre skulde helliges, vil vi ved Fastens Offer yde vor Herre Fyldest og tillige nedkalde Herrens Velsignelse, over Markens Frugter (Leo d. Store). Fra Kirkens gamle Tid plejede man ogsaa paa disse Tider at foretage Ordinationen (Præstevielsen), og saaledes kom der et andet Formaal med Tampertidens Faste: at bede Gud om at sende værdige Hyrder til sin Vingård. Endvidere kan vi nævne de saakaldte *Stationsfastedage*; der var især Fredagene. Udtrykket er taget fra det romerske Militærsprog, hvor det betyder Vagtposten, Vagten. Det var en Dag, hvor de Kristne skulde blive paa deres Post, hvor de til Minde om Christi Død skulde holde ud under Bøn og Faste, i Bodens og Forsagelsens Aand. Der fandtes endnu flere Fastedage, som her ikke kan fremhæves. Men de anførte viser os, at vi og vor Kirke staar paa helligt Sted, paa ærværdig Grund, som vi i Sandhed ikke behøver at skamme os for, selv om man i pure Uforstand gør Nar af os. Saadanne Mennesker aflægger et klart, men sørgeligt Bevis for Mangel paa historiske og religiøse Kundskaber.

Jos. Resch.

Af Pauline von Mallinckrodt's Liv.

(Fortsat.)

2. Den kristne Kærligheds Søstre.

Den 21. August 1849 modtog Pauline von Mallinckrodt sammen med tre andre Damer Ordensdragten af Biskoppens Haand i den lille Kirke i Busdorf ved Paderborn, og dermed var der grundet en ny Kongregation, Den kristne Kærligheds Søstre. Endelig havde Pauline naaet det Maal, hun fra sin tidligste Ungdom havde længtes efter, helt at kunne vie sig til Gud. Stor var hendes Lykke: »Det var mig ved Evangeliet, som om Præsten sang om Himmeriges Rige, hvorledes det ligner en kostbar Perle, og hvorledes Købmanden sælger alt, hvad han har, for at købe Perlen, — og saa ret af Hjertet stemte jeg i med og fandt, at det at give Afkald paa alt virkelig er en ringe Sag, ja intet — naar Lønnen er Himmeriges Rige. . . . O salige Dag! — Maalet for mine mangeaarige Ønsker! Jeg har naaet, hvad jeg søgte — med den himmelske Brudgom er jeg bleven forenet. — Jeg hvilede en Dag i denne Salighed. — Jeg hvilede lidt ud med den elskede og hos den elskede. Ved den h. Kommunion sluttedes Pagten mellem Frelseren og mig, og de kære blinde er med i denne salige, uopløselige Pagt.«

Ja »de kære blinde« var med; for deres Skyld var det, at Pauline von Mallinckrodt stiftede en ny Kongregation. Den gamle Mallinckrodt døde i Aaret 1842, og hans Datter kunde nu altsaa indrette sit Liv efter sine egne Ønsker. Imidlertid voksede det lille Blindeinstitut, som Pauline havde begyndt med syv blinde Børn. Gik nu Lederen i Kloster, vilde hele Anstalten opløses, og de stakkels Børn stod igen paa Gaden. Planen gik da ud paa at faa en Orden til at overtage Blindeinstitutet, og i den Orden vilde Pauline saa træde ind. Mærkeligt nok viste det sig umuligt at faa en Orden til at tage sig af de blinde, den Op-gave havde endnu ingen faaet Øjnene op for. Pauline gjorde lange Rejser i Tyskland og Frankrig og underhandlede med mange forskellige Søstre, men uden Resultat. Da hun nedslaaet og bekymret vendte tilbage fra Paris, gav Viebiskoppen i Köln hende det Raad, selv at stifte en

Kongregation. Det var saaledes ikke Forfængelighed eller Søgen efter noget nyt, men den kristne Kærlighed til de blinde, der fik Pauline Mallinckrodt til at stifte den kristne Kærligheds Kongregation.

Stor var Lykken den Dag, de fire første Søstre modtog Ordensdragten, endnu større var den Aaret efter, da Løfterne aflagdes. I Erindringerne hedder det: »Nu er jeg død for Verden for at leve for Kristus. O uendelige Salighed, naar Klokkerne, hvis glade festlige Klang kaldte til denne salige Død, til denne Bryllupsfest, naar de engang ringer paa min sande Dødsdag — naar jeg skal forlade denne Verden og træde ind i den himmelske Festglans — til den inderligste Forbindelse med Kristus. Hvor er han dog forskellig fra andre! — Han, den uendelig rige, vil ingen Morgengave — mit Hjerte, mit Hjerte alene. Nuvel, Herre! det skal du have. Jeg vil elske dig — jeg vil se efter dine Øjne — hvert af dine Vink vil jeg følge — kun efter dit h. Velbehag gaar min Stræben. Hvad bryder jeg mig om hele Verden, naar jeg kun behager dig, du mit Hjertes eneste Kærlighed! Hvem er hun, som der stiger frem, støttet paa sin elskede? — Saaledes kunde man sige om en Sjæl, som Jesus selv fører.«

Ikke længe efter denne Glædesdag splittedes denne lille Kongregation, som dog kun talte fire Medlemmer. Søster Mathilde blev sendt til Dortmund for at lede Pigeskolen der, og nogle Maaneder senere døde Søster Elisabeth, saa at Søster Pauline og Søster Maria var alene tilbage i Paderborn. Men alligevel velsignede Gud det Værk, der var begyndt i hans Navn, og Aaret efter kunde seks nye Søstre ikklædes, og fra da af standsede Tilstrømningen til Kongregationen ikke. »Den kristne Kærligheds Søstre« kaldtes det nye Samfund. »Jeg erklærede at ville vie min Tid og mine Kræfter, min Sundhed og mit Liv til de blindes, Børnenes og de trængendes Tjeneste«, skriver Stifterinden, og det blev Mottoet for de nye Søstre. Hvor der trængtes til Barmhjertighedsgerninger, var de rede. Allerede 1851 overtog Søstrene et stort Vajsenhus med 120 Elever. Og nu kom den ene Anmodning til Søstrene efter den anden for at faa dem til at overtage Skoler og Opdragelsesanstalter, saa at Børneopdragelsen efterhaanden blev deres særlige

Opgave. Nogle Tal kan vise os den rivende Udvikling, der gik for sig i de følgende Aar. I 1857, altsaa syv Aar efter Kongregationens Stiftelse, fandtes der i Stedet for fire 54 Søstre, der var fordelt i 7 Huse og havde Omsorgen for c. 1000 Børn. 1863 var der 168 Søstre i 16 Huse med 4000 Børn, og endelig i Aaret 1870 talte Kongregationen 300 Søstre i 20 Huse.

I Søstrenes religiøse Liv var der, som Krøniken siger, nogle Dyder, som »efter den ærværdige Moders Ønske skulde give Kongregationen et karakteristisk Præg: den hellige Kærlighed og den deraf udspringende Venlighed og Munterhed, den h. Ydmyghed og den h. Enfold«. Barnlige Dyder var det, thi kun ved selv at øve barnlige Dyder kunde Arbejdet for Børnene bære Frugt, og kun for dem, der selv bliver som Børn, aabnes Himmeriges Porte. *Bi.*

(Fortsættes)

Byarum*) Kloster.

Byarum var et cistercienserkloster i Smålands Östboherred — dengang en del af Tioherred — en 30 km. syd for Jönköping, ikke langt nordvest for Nydala, til hvilket det kom til at støtte sig. Den del af Småland hørte endnu til Linköping stift.

Hvem grundlæggeren er, og hvorfra det befolkedes, vides ikke. Det må være stiftet inden 1200. Thi ligesom Nydala og Gudhem kom det i Knut I Eriksons dage (+ 1196) i besiddelse af tredieparten af et hidtil kronen tilhørende værdifuldt ålefiske i den smålandske Skenså, hvad der skete ved år 1192¹⁾. De tre klostres fiskeriret tager Linköpingbispen Benedikt I og kong Erik Láspe i beskyttelse mod herredsbeboerne ved åbne og vist nok samtidige breve fra tidsrummet 1222—29.²⁾ Erik X Knutson (1210—16) kalder søstrene for »Kristi fattige nonner« og fastslår grænserne for deres om klostret liggende ejendom.³⁾ Ved

*) Tonen på første stavelse.

1) R. A. P. I no. 1042. Jvfr. min side 57—58.

2) D. S. I no 833 og 834. 3) no. 829.

et ligeledes udateret brev stadfæster Johan I Sverkerson (1216—22) besiddelsen af de dem tilhørende skovstrækninger ad korsvejen Stigamot til.⁴⁾ Konventet styredes af en priorisse.

Af ukendt grund, men muligvis fordi Byarums beliggenhed nær hovedkorsvejen Stigamot medførte for stærkt besøg af vejfarende, forlod konventet den ufrugtbare, stenfulde egn i begyndelsen af biskop Laurentius I.s tid, og han sad på Linköping stol fra 1233—58. Måske det skete allerede i 1236. Konventet flyttede den lange vej op til *Sko* i Upland, og Fr. Hall mener, at grunden til, at just *Sko* blev den nye rede, var, at de to Folkunger, lagmand Karlson for Smålands Tioherred og lagmanden af samme navn for Uplands Tioherred, ordnede sagen.

Om der allerede boede nonner i *Sko* dengang, eller om først Byarums søstre befolkede det, kan ikke afgøres bestemt. Ganske vist siger Messenius i sin kronologi⁵⁾ ved år 1225: »Skokloster overdrages ved denne tid cistercienserinder af Knut Folkunge«,⁶⁾ og under 1236: »Nonnerne i Byarum drog over til dem i *Sko*.« Rhyzelius⁷⁾ o. a. følger ham uden at søge bevis. Men foruden at Skokloster ikke findes nævnt i noget aktstykke førend i Innocens IVs bulle af 9. juli 1244⁸⁾ — altså først efter flytningen — så er der aktstykker, der synes at tale for, at det var et folketomt kloster, man drog ind i.

Det første, konventet i *Sko* skilte sig af med, var Skensfisket. Salgsbrevet er fra 1254⁹⁾ og lyder: »Søster R., priorisse af *Sko*, og hele konventet sammesteds hilsen i Kristo til alle. Den trediepart af fisket, som vi hidindtil har besiddet i Sken, har vi nu solgt til vore kære brødre, nemlig munkene i Nydala, imod betaling i rent sølv.« Kong Valdemar og hans fader Birger II jarl erklærer i 1264¹⁰⁾, at »Os i Kristo elskelige priorisse og søstre af *Sko*« har forelagt os nogle stadfæstelsesbreve, som de afdøde konger Erik og Johannes »havde ment, retfærdigvis burde tilstås de alt nævnte søstre.« Derefter anføres ordret de to til *Byarum* udstedte skrivelser (no. 829 og 831), godkendes og stadfæstes.

⁴⁾ no. 831. ⁵⁾ Scandia ill. XV pag. 34—35. ⁶⁾ Se nærmere under *Sko*.

⁷⁾ Monast. pag. 63. ⁸⁾ D. S. I no. 315. ⁹⁾ no. 416. ¹⁰⁾ no. 492.

Nogle år senere afhændede Skos forstanderinde R., nu under titelen abbedisse, resten af det gamle Byarums Smålandsgods for dets fulde pris til biskop Henrik af Linköping.¹¹⁾ Salgssummen var 96 m. rent sølv. Uægte er et angivelig kgl. åbent brev¹²⁾ til Nydala fra kong Erik, dateret 1264. Der menes Erik XI Läspe — som var død 1250. Brevet betegner den omkring Byarum kloster liggende jord med de selvsamme grænser, Erik X havde fastslået som grænse for dette klostres tilliggende, og tilføjer, at den ejendom ejer Nydala og har lovlig og redelig købt den. Imod hvem dette falskneri har tjent Nydalas konvent, er ubekendt.

Af klostret er aldeles intet spor at se, hvad der ikke er så underligt, da bygningerne sikkert kun har været af træ, der endnu er det aldeles almindelige bygningsmateriale dér på landet. Måske har det ligget, hvor Byarum sognekirke nu står.

Byarum er station på ruten Vernamo—Jönköping.

150 Aarsdagen for Claudi Rossets Død d. 3. September 1767.

(Fortsat.)

I et Par Bilag omtales Rossets Forhold til Datteren og dennes Mand noget nærmere. I det første Bilag (dateret 5. Februar 1749) staar, at der forundes Rosset facultas testandi (fri Raadighed over sine Midler), fordi »hans eneste Datter, som er gift med en Person, ved Navn Wilhelm Holthausen, og begge ikke skal opføre sig imod ham saaledes, at han kand have Aarsag, at unde dennem de samtlige Midler, han ved sin dødelig Afgang kunde efterlade«. Og han faar altsaa Tilladelse til at disponere saaledes over sine Midler, som han vil, nemlig, at han efterlader sin Datter titusinde Rigsdaler paa den Condition, at hun ikke maa röre Kapitalen, men kun Renterne. Der fastsættes nærmere Regler for, hvorledes Pengene skal anvendes i Tilfælde af, at hun bliver Enke, eller i Tilfælde af, at hun

• 11) no. 854. 12) no. 334, jvfr. 829.

indgaar nyt Ægteskab, og ligeledes, hvad der skal tilfalde Børnene.

I et senere Bilag (dateret 18. April 1749) staar, at der forundes Rosset Tilladelse til at tillægge sin Datter og dennes Mand noget mere end de ovenfor nævnte fastsatte ti Tusinde Rigsdaler og endnu testamentere dem sit lille Bohave og noget af det, som han kunde samle, medens han endnu lever, »siden hans Børn nu erkiender deres imod ham forhen begaaede Forseelser, og have lovet Bedring«.

Senere findes der en »Ekstract af min Claudi Rossets forbedrede Foundation, med yderligere Forklaring over min sande Mening i hver Artikel. Alt til at forekomme Tvivl, Tvistighed og vrang Udtolkning efter min dødelige Afgang.« Her skal blot nævnes den Forklaring, som Rosset har skrevet til Artikel 1. Alle de af Rosset »til Pesthuset givne og herefter givende Capitalers Renter« skal anvendes til Pesthus-Lemmernes Pleje; i andet Fald, om noget af Capitalerne nogensinde, eller af Renterne, skulde blive anvendt til en Stiftelses Bygning eller Reparation, »da skal alle Capitalerne til en Stiftelse for Catholske Fattige her i København være forfaldne, og de have Ret til samme fra Pesthuset at borttage.«

Til sidst findes »Claudi Rossets Testamente og sidste Villie (af 20. Januar 1764).« Testamentet er affattet paa Tysk og begynder »I den hellige Treenigheds Navn!« I Indledningen omtaler Rosset bl. a., at han ønsker at begraves »paa honnet og anstændig vis,« hvilket Executores testamenti maa sørge for.

I Punkt 1 omtales, hvor Datteren er bosiddende, og hvor meget hun skal arve, og hvad der skal tilfalde Børnene.

I Punkt 2 staar, at Rossets Formue skal danne en evig Fond for Pesthusets nødlidende Lemmers Forplejning og Underhold.

I Punkt 3 meddeles, at hans Niece Antoinette Clare, født Brinckmann, hvert Aar skal nyde 25 Rdlr. af Renterne af den Kapital, der er skænket til Pesthuset, og tilige, hvormeget der skal udbetales til hendes Begravelse, og hvem der skal sørge for det.

I Punkt 4 omtales, at Rosset skænker et Legat til den.

katholske Menighed i København, hvilket senere vil blive omtalt.

I Punkt 6 staar, at Commerceraad Titken og Købmand Philip Christian Vette udnævnes til *Administratores* og *executores testamenti*, samt hvorledes de skal forholde sig efter Rossets Død, og hvormeget de skal have for deres Arbejde; og i Tilfælde af Dødsfald hvem der saa skal udnævnes.

Til sidst staar, »at alt dette er min sidste alvorlige og faste Vilje, og efter min Død, naar den kære Gud, efter sit alvise Raad og Vilje kalder mig fra denne Forkrænkelighed, til sit himmelske Rige, i alle Punkter uforanderlig skal holdes, bevidner og bekræfter jeg med min Haand og Segl. København den 20. Januar 1764. *Claudi Rosset.*
(L. S.)«

Ialt havde Rosset ved sine forskellige Gaver og efterladte Arv skænket 41.396 Rdl. til Pesthuset, hvilke i 1812 var vokset til 63.393 Rdl. 77 Sk., men under Pengekrisen 1813 blev omskrevet til et Beløb af 35.868 Rdl. 86 Sk.

Ved Rossets Gaver var Pesthuset, som tidligere intet som helst havde i fast Indtægt,^{*)} nu sat i Stand til bedre at sørge for sine Patienters Pleje og Levekaar. Men de hundreaarige gamle forfaldne Bygninger ved Kalvebodstrand egnede sig ikke til, at Patienterne dér kunde komme til at leve under bedre Forhold. Man bestemte sig da, to Aar efter Rossets Død, til at søge andetsteds hen og købte for 22.100 Rdl. Ladegaarden^{*)}, som sidst var bleven benyttet som Krigshospital for Landmilitær. Hertil blev saa Lemmerne fra det gamle Pesthus overført.

Men her blev Forholdene ikke stort bedre for Patien-

*) Pesthuset underholdtes fra Conventhuset saa knapt som muligt.

** I de fleste Beretninger om Hospitalets Flytning, skildres den som værende i Modstrid med Rossets Bestemmelser. I C. A. Gads Mindeskrift om „St. Hans Hospital og *Claudi Rossets* Stiftelse“ 1866 staar: „... og skjøndt *Claudi Rosset* ved strenge Bestemmelser havde bundet sit Legat netop til det Sted, hvor Stiftelsen da befandt sig, blev det dog kort efter hans Død nødvendig at søge et bedre og sundere Lokale.“ Og angaaende de Beløb, som var anvendt til Købet af Ladegaarden, staar i „Københavns Kommunes Forsørgelsesvæsen i ældre Tider og i Nutiden“ 1914 følgende: „En Del af disse Midler (*C. Rossets* Legater) benyttedes til Køb af Ladegaarden, og her byggede Fattigvæsenet et nyt »St. Hans Hospital og *Claudi Rossets* Stiftelse.«“

terne, og i 1772 blev det endda udvidet med en ny Klasse Patienter, som tildels blev klædt med de Klæder, som 35 Lemmer i »Rossets Stiftelse« havde aflagt efter 3 Aars Brug. N. D. Riegels giver*) 1788 og senere en levende Skildring af, hvor usle Forholdene her var, og opfordrer Københavns Borgere til aarlig at give en Sum, for at der kunde blive gjort noget for at helbrede Pesthusets syge og elændige. Dette havde ogsaa til Følge, at Hospitalet modtog rigeligere milde Gaver. Og 1794 blev der nedsat en Kommission til at undersøge, hvorledes man paa bedste Maade kunde gøre noget for at forbedre Stiftelsen af de til denne legerede og sammenskudte Kapitaler med paaløbne Renter. Først i 1802 afgav Kommissionen sin Betænkning, som gik ud paa, at der skulde opføres en ny Bygning paa Grunden og de gamle Bygninger forbedres. Man lappede ogsaa paa de gamle mangelfulde Bygninger, som efter ovennævnte Beskrivelse i 1788 »var opført paa sumpig Grund og var raadne og forfaldne«. Der blev anskaffet en Del bedre Sengeklæder, Linned og Inventar og andet til Bedste for Patienterne og Lemmerne. Men ved Københavns Bombardement 1807 blev hele Arbejdet standset. Englænderne besatte Ladegaarden, som saa blev beskudt af Kanonerne fra Voldene. Patienterne, 400 Personer, blev derefter paa Englændernes Befaling ført bort til og indespærret i 40 Timer i Frederiksberg Kirke, hvor de saa godt som intet fik til deres Underhold. Senere blev de bragt ud til Frederiksborg og Frederikssværk. Omtrent alt Inventar, Linned og Sengeklæder gik tabt, hvorved Hospitalet led et Tab paa 20—30.000 Rdl. Da Fjenden var borte, blev den gamle Ladegaard i Hast atter indrettet, men midlertidigt, til at modtage Patienterne. Planerne om at forblive paa den gamle Grund og opføre ny Bygninger blev imidlertid opgivet.**)

I 1808 erhvervedes Bistrup Gaard ved Roskilde, som tidligere indtil 1801 havde tilhørt Københavns Kommune. Og her blev saa i de følgende Aar indrettet og opført Bygninger til et bedre Hospital, og 1816 kan Omordningen betragtes som færdig, idet de sidste Patienter fra den gamle

*) I Maanedsskriftet „Kiøbenhavns Skilderie 1788“.

**) Efter „Beretning om St. Hans Hospital og Claudi Rossets Stiftelses Forflytning til Bidstrupgaard“ Kiøbenhavn 1808.

Ladegaard kommer herud. Hermed er »St. Hans Hospital og Claudi Rossets Stiftelse« naaet til sit nuværende blivende Sted.

(Forts.)

Bispejubilæet den 8. September.

Som den højærværdigste Biskop saa bestemt havde ønsket det, blev hans 25aarige Jubilæumsdag som Biskop ikke præget af store, ydre Festligheder eller Lykønskningdemonstrationer. Alligevel mærkedes det dog i Bredgade 64, at den 8. September var en Festdag, og et lille Referat i Ugebladet af denne vil sikkert ogsaa være alle Læsere kærkomment.

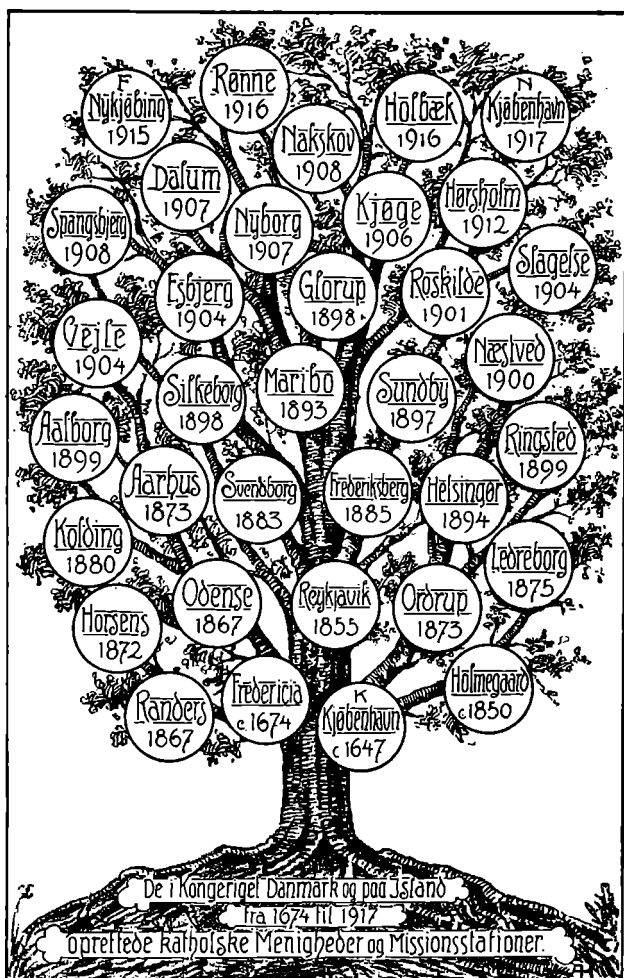
Aftenen før selve Dagen bragtes der allerede Biskoppen en lille Hyldest. St. Ansgars Kirkekor opstillede sig paa Trappegangen og lidt senere Sakramentskirkens Kor med tændte Cyklelygter i Haven, og begge sang smukke, til Lejligheden passende Sange.

Lørdag Morgen var Kirken kønt pyntet og fyldt til sidste Plads af en andægtig Menighed, der ved sin Nærværelse ved Gudstjenesten vilde bringe Biskoppen deres Lykønskning. Denne læste Kl. 8 en Prælatmesse, assisteret af to Neveuer, ligesom endnu to andre Neveuer, ogsaa begge Præster, samt en lille Grandneveu var kommet fra Tyskland for at glæde sig med deres alderstegne Onkel over den sjældne og skønne Fest. Mange, især talrige Børn, modtog ved den enestaaende Lejlighed den hellige Kommunion af deres Overhyrdes Haand. Smuk Korsang under Direktion af Organist Hammermüller ledsagede den hellige Handling.

En eneste Ting havde paa Festdagen til Dels Karakter af en Demonstration, nemlig den umaadelige Mængde Lykønskningkort, der fra alle Steder i Landet blev tilsendt Biskoppen. Som Læserne ved, har disse Kort i den sidste Uge med stor Energi været solgt alle Vegne for en Krone Stykket. Skønt vel nok de fleste har set »Jubilæumstræet«, der prydede Kortets Bagside, er det dog Umagen værd alligevel at gengive Træet her i Bladet, at det kan blive opbevaret for de kommende Slægter. Salget af Kortet og ikke saa faa andre Gaver indbragte mellem 5000 og 6000 Kroner, som er overrakt den højærværdigste Biskop til Disposition efter bedste Skøn. Om Pengenes Anvendelse vil Biskoppen senere give nærmere Meddelelse.

At Biskoppen modtog ikke saa faa personlige Lykønskninger paa Jubilæumsdagen, selvom den blev fejret i Stillehed, kan ikke forundre nogen, der ved, hvor afholdt Bi-

skoppen er. Alle Kirkeforstanderskaber for København og Omegn samt de fleste Foreningers Bestyrelser gav saaledes — og naturligvis — Møde. Desuden kom saa vel Hds. kgl. Højhed Prinsesse Margrethe med sin Hofdame, Frøken Utke Ramsing, som den franske og tyske Gesandt for at

„Jubilæums-Træet“.

lykønske. Af Telegrammer modtog Biskoppen flere Hundrede og af de ovennævnte Lykønskningskort omkring halvtredje Tusinde.

Baade Ugeblade og Dagblade har med stor Elskværdighed bragt saa vel Billeder som lange Artikler om Biskoppen i Anledning af Festen. »Verden og Vi« sendte endog en

Fotograf op til Biskoppen og lod et udmærket Billede tage af ham i hans Stue, til hvilket Ugebladets Redaktør efter Opfordring skrev 1½ Side Tekst. Et andet Ugeblad, »Vore Herrer«, bragte ligeledes Biskoppens Billede og en venlig Artikel om ham.

Af Dagbladenes Artikler var der Grund til at fremhæve mange — mange flere, end her er Plads til. Nogle Uddrag af de mest karakteristiske — »altfor venlige« betegnede Biskoppen med sin store Beskedenhed dem selv — skal vi dog bringe her.

Saaledes skrev *København*: »Biskop von Euch er ogsaa en Personlighed af stor menneskelig og aandelig Kraft, tolerant, alsidig og rigt forstaaende. Der er over hans høje, statelige Skikkelse med det fine Ansigt og det blide, varme Smil en Myndighed og Styrke, der skaber baade dyb Respekt og inderlig Tillid. Men samtidig indgyder hans Jævnhed og ligefremme Færd Frimodighed og Trang til aabenhjertige Ord, og der er over al hans Færd den Ro og Klarhed og det forhaabningsfulde Sindelag, som Livet lærer de kloge og de i Hjertet sagtmødige.

At se og høre Johannes von Euch i hans biskoppelige Gerning er en Oplevelse. Der er ingen af Kirkernes Mænd herhjemme, der blot tilnærmelsesvis naar ham i den ydre Personligheds stilfulde og fornemme Udfoldelse. Og naar han taler, føler man dybt og varigt hans aandelige Styrke og Magt. Ganske vist har Aarene efterhaanden sløret den Stemme, der var rig paa Kraft og Vellyd som kun meget faa og dybt betagende af Inderlighed. Men endnu ejer han Aandens Styrke, og naar den gamle Biskop faar talt sig varm, hvad enten det er i Kirken eller paa Tomandshaand, har man hans Tales Velklang i sit Øre, samtidig med at hans kloge Ord finder saa let en Vej til Sind og til Hjerte. . .

Det er en meget betydelig Mand, en Høvdingenatur, om man vil, som Katholikerne i Danmark i Dag kan fejre som Jubilar. De skylder ham Tak for meget baade timeligt og aandeligt. Han har været Tusinder til Trøst og andre Tusinder en god og klog Raadgiver. Han har givet deres Kirke Styrke og Anseelse, og han har skænket mange søgende og tvivlende Hjerter den Ro, som de ikke evnede at finde andet Steds.

Men han ønsker ikke at fejres paa sin Jubilæumsdag.

Husk mig i Eders Bønner og bed om en salig Død for mig ... saaledes har hans Ønsker været, og de vil sikkert blive respekteret.

De tegner i al deres Alvor og Jævnhed et smukt og fint Billede af Biskoppen og Mennesket, den 83aarige Johannes von Euch.«

I *Berlingske Tidende* hedder det saaledes:

»At Biskop v. Euch i det lange Tidsrum, i hvilket han har virket her i Landet, har faaet Danmark kært og er kommen til at betragte det som sit andet Fædreland, er uden al Tvivl. Efter sine egne Udtalelser føler Biskoppen sig ganske som Dansk; han har levet sig nøje ind i Danmarks Historie og har samlet et meget stort og værdifuldt Bibliothek af dansk historisk Litteratur. Hans Kirke har igennem Aarenes Løb gennemgaaet en betydelig Udvikling, ikke mindst i Henseende til Intelligens.

Biskop v. Euch, hvis statelige og værdige Skikkelse Aarene har tynget i mærkværdig ringe Grad, omfattes saavel af sin Kirke og sine Trosfæller som af alle, med hvem han er kommen i nærmere Berøring, med Højagtelse og de venligste Følelser. Paa hans 80 Aars Fødselsdag blev der givet Udtryk herfor gennem en Strøm af Hilsener og Gaver — saaledes ogsaa i en telegrafisk Hilsen fra Paven (v. Euch har Prædikat af Husprælat hos Hs. Hellighed). Og ligeledes har Mindedagen i Dag baaret Vidne om den Anseelse, den milde og ansete gamle Prælat nyder indenfor og udenfor Danmarks og sine Kirkers Omraader.«

Bladet *B. T.* har især talt om Verdensfreden med Biskoppen og lader ham herom udtale sig saaledes:

»Jeg kan ikke tro andet, end at Paven vil blive ved, indtil han har faaet et Resultat.

Jeg tror, at de Baand, der forener Catholicismens Trosbrødre i alle Lande, betyder mere, end det, umiddelbart betragtet, ser ud til.

Og for den evige Verdensfred, som forhaabentlig vil følge efter disse frygtelige Begivenheder, tror jeg ogsaa, at Catholicismen vil faa den allerstørste Betydning. Jeg tror nemlig, at der ved Czarens Fjernelse fra Tronen i Rusland ogsaa er fjernet den vigtigste Hindring for en Tilnærmelse mellem de romerske Katholikker og den græske Catholicismes Tilhængere. Maaske vil der komme en Union mellem alle Katholikker, og jeg tror, at den vil faa den allerstørste Betydning for den evige Fred mellem Nationerne.

Hvor er jeg lykkelig over, at den Nation, der har givet Plads for mig her, er sluppet fri.

Jeg husker endnu, hvilket Indtryk Deres sidste Krig gjorde paa mig, da jeg lige var kommet hertil, og den Forundring, Folkets hurtige Genrejsning efter Ulykken fremkaldte hos mig.

Jeg lærte i disse Aar at omfatte det danske Folk med den varmeste Sympati. Jeg maatte beundre Folkets aan-

delige Frihed, og navnlig følte jeg mig tiltrukket af Grundtvigianismen, som efter min Mening har bidraget til at bane Vej for den store Vækst, Katholicismen har faaet her i Landet, idet den har lært mange at søge tilbage i Historien og gøre sig bekendt med Folkets katholske Fortid.«

Og som Slutning paa denne Artikel kan saare passende endelig de Ord komme, hvormed *Folkets Avis* slutter sin sympatetiske Omtale af Jubilæet:

»De herværende Katholikker er meget stolte over deres Biskop. Han nyder den største Ærbødighed og Tillid og Beundring. Han er ogsaa i en sjælden Grad et fint og stort Menneske med et rigt og altid tilgivende Hjerte.«

Efterskrift. Efter Jubilæet er der kommet Brev fra Rom fra Statssekretær, Kardinal Gasparri, at Biskop Johannes von Euch under 7. August er bleven udnævnt til pavelig Tronassistent og romersk Greve. (Ved højtidelige Kirkefester i Peterskirken staar de Biskopper, der er Tronassistenter, den pavelige Trone i umiddelbar Nærhed. Tronassistenterne følger i den kirkelige Rangordning umiddelbart efter Kardinalerne og har altid Titel af Greve.)

N. H.

Salmesang.

Om føje Tid vil vor nye Salmebog udkomme.

Der har ofte været anket over, at vi Katholikker ikke ejede en god Salmebog. Det er sandt nok, at den nuværende ikke er saa god, som man kunde ønske sig den; mange Salmer er ret daarligt oversat, og Uoriginaliteten kommer ofte ret stærkt til Syne. Men vi maa se paa Sagen, som den er.

Det er en Kendsgerning, at den katholske Salmedigtning stod meget højt i Middelalderen, ja, endnu højere end den lutherske i Reformationens første Tider, thi en virkelig god Salmebog fik Protestanterne først langt senere. Men Tidens Ugunst gjorde sig ogsaa gældende paa Salmernes Omraade. Man tog vore Kirker fra os og ligeledes vore herlige Salmeskatte, som nu betragtedes som protestantisk Produktion og Ejendom.

Mange gode katholske Salmer fremkom senere i moderniseret Form og er optaget i den lutherske Salmebog, f. Eks. Den signede Dag med Fryd vi se, o. m. a.

Vi ved jo alle fra Historien, at fra Aar 1536 var al

katholsk Gudstjeneste forbudt her i Landet. Langt senere, da Hadet var kølnet og fordærlige Fordømmes Slør revet bort fra tænkende Mænds Øjne, ophævedes de uretfærdige Love, der var til Hinder for Kirkens Vækst.

Da faldt Sædekornet atter i god Jordbund i vort kære Fædreland. Af en lille Menighed er der efter Forholdene gaaet en stor og modig Skare Katholikker frem. Da Tiden saa var inde til, at der var Trang til en Salmebog til Brug ved Gudstjenester, blev en saadan udarbejdet af Karup, og denne er bleven benyttet indtil nu, men dog med nogle Ændringer i Udgaverne.

Da vore Salmeskatte jo var gaaet over paa andre Hænder, var vi henvist til at frembringe en ny Salmelitteratur — bortset fra de middelalderlige latinske Hymner og Salmer, der blev oversat. Derfor er det jo ikke saa forunderligt, at den nye Salmebog i sin første Vorden umuligt kunde staa paa Højde med den katholske før Reformationen. Dog har vi haft Digtere, der i Tidens Løb har ydet ret værdifulde Bidrag til den nye Salmebog, og de ældre Salmer, der tiltrængte Ændringer, har været underkastet en saadan af afdøde cand. mag. Keiser*), saaledes at de nu foreligger i en skøn og tiltalende Skikkelse.

Omendskønt Arbejdet paa Salmebogen er fuldendt, vilde det dog være at ønske, at der maatte oprinde et Gyldengry for os paa Salmens Omraade. Gid der maatte opstaa Digtere og Komponister af Guds Naade, der kunde skænke os en Del Salmer, i Særdeleshed Begravelses- og Bryllupssalmer, thi ved Bryllupper og Begravelser kommer ofte anderledes troende, og da vilde det være godt, om vi havde et skønt og rigt Udvalg af saadanne Salmer. Thi da sandt er, at Lutheranerne sang mange af vore Trosfæller over til sig, *da maa vi gøre alt, hvad der staar i vor Magt, for at synge Protestanterne over til os igen.* Og maatte der skænkes os herlige, aandelige Sange til Glæde og Gavn for mange Sjæle! Og turde det her være tilladt at benytte Lejligheden til at bemærke, at vi ej har nogen Salme til den gode Hyrdes Søndag, hvilket er en stor Mangel, at vi har mange Advents-Sange, men kun faa Passionssalmer. Bryllupssalmen »Her samles to Hjerter« er, saa vidt jeg ved, katholsk (hvad Tekst angaar), og denne staar ikke i den lutherske Salmebog, men kun i Danmarks Melodibog; derfor kunde den godt være bleven optaget i vor nye Salmebog.

Men hvad gavner det os, at vi har Salmer, naar vi ikke vil synge dem? Det er virkelig uærbødigt og usømmeligt ikke at deltage i den kirkelige Salmesang. Ja, mærkeligt

*) Pastor Günthers Navn burde ogsaa været fremdraget paa dette Sted.

er det, at det er gaaet op for saa faa Katholikker, at de skylder Gud at deltage ivrigere i den offentlige Gudsdyrkelse, end de hidindtil har gjort. Det er lykkedes — efter megen Kamp — at faa Menigheden til at deltage i den liturgiske Sang (Messen), hvad forresten er paabudt af den Hellige Fader, og det er opbyggeligt at høre, hvilke Fremskridt Menighederne f. Eks. i St. Andreas Sogn, Ordrup, og i Silkeborg har gjort paa dette Omraade. Men vi maa ikke glemme, at Salmesangen ogsaa er et vigtigt Led af Gudstjenesten, og det endda et meget vigtigt. Men der er mange Undskyldninger paa Haanden: Man generer sig ved at synge, fordi ens Stemme er saa spinkel, saa daarlig. Man har Bønner at bede. Man har ikke Tid til at vente, til Salmesangen er til Ende (og saa gaar den ene efter den anden ud af Kirken uden at tænke paa al den Forstyrrelse, der derved er forvoldet). Eller man føler sig for fin til at synge med, fordi man har en god Sangstemme f. Eks. — Hvad Stemmen angaar, da skal man blot bruge den saa godt, man kan, og da det sker til Guds Ære, kan man være sikker paa, at Herren finder Velbehag i sin fromme Sanger, om Ydelsen ogsaa er ringe. — Det er godt at bede, men alt til rette Tid. Naar man mødes i Gudshuset for tilsammen at tjene og prise Gud, *da skal man gøre det under de Former, Gudstjenesten byder*, og ikke paa nogen anden Maade; thi den offentlige Gudstjeneste er Herren meget velbehagelig! Og hvor føler vi os ikke alle som Guds Menighed, naar der synges i Endrægtighed, med Kraft og godt Tonefald. Dersom man mener, at det er under ens Værdighed at synge med, da færdes man i Guds Hus med hovmodige Tanker, hvad der mishager Herren. Hvis Røsten er klangfuld og god, bør man netop synge med for at støtte Sangen, saa vil sikkert mangan spæd og usikker Røst lade sig høre, thi Frygten for at synge fejl er vegen, og alle de mange Stemmer vil hensmelte i et skønt og fuldtonende Kor.

Man kan allsaa næppe betragtes som en god Katholik, naar man uden fornuftig Grund forsømmer Salmesangen. Og hvor kan vi være saa naive at tro, at vi engang vil kunne opnaa den store Lykke sammen med alle Guds Engle og hellige at lovprise den hellige Treenighed i al Evighed, naar vi her paa vor Pilegrimsgang til Paradiset ikke vil være med til at lovprise Gud med fromme, kristelige Sjæle.

Er der noget, der fylder en Soldats Sind med Begejstring og Mod, trods det, at han er paa en lang og besværlig March, da er det Sang og Musik — det er som Trætheden svinder ved Tonernes Klang. Og er vi ikke paa en lang og møjsommelig Pilegrimsfærd til Himlen? Og

trænger vi ikke til at begejstres og opmuntres? Jo, visselig.

Lad derfor, kære Trosfæller, disse Ord ej være sagt forgæves; men lad os alle fra nu af deltage i den offentlige Gudstjeneste med Andagt og Endrægtighed. Vi ved jo, at saa vil det sætte Fromhedens herlige Frugter i vort Sind.

Der er ogsaa mange, der ikke synger med, fordi de ej har medbragt deres Salmebog. Mærkeligt er det, hvor ofte vi bærer store Pakker, og det uden at kny; men en liden Salmebog føler vi som en tung og generende Byrde.

Naar den nye Salmebog kommer, lad os saa vise os som sande Kristne, levende i Tro og Gerning, og lad os synges Herrens Lov med Kraft og af et rent og helligt Hjerte.

En Lægmand.

Absalønsbøsserne.

Jeg har en saadan hængende paa min Væg i mit Kontor, og af og til kommer jeg lidt i den, vel vidende, at vort lille Samfund, særlig under de nuværende Forhold, trænger til al den Støtte, det kan faa. Des værre har jeg dog ikke ganske den Glæde deraf, som jeg havde tænkt mig, da jeg bad om at faa en. Sagen er den, at der næsten aldrig kommer nogen og tømmer den.

Har man en Sparebøsse, f. Eks. en af de kendte Hjemmesparebøsser, kommer der en Gang om Maaneden en Mand og tømmer den, og Interessen svækkes derfor ikke. Har han været der, faar man en Kvittering, hvorpaa ogsaa staar, naar Bøssen næste Gang tømmes.

Hvad Tømningen af vore Absalønsbøsser angaar, hvis Indtægt jo overgives vor kære gamle Biskop, er der slet intet System. Der maatte, synes jeg, kunne findes en Ordning, saa man ved, naar Bøsserne bliver tømt. Eventuelt kunde maaske større Drengene paatage sig dette Arbejde een Gang om Maaneden, og man vilde saa sikkert se, at det gamle Ord om mange Bække smaa o. s. v. heller ikke denne Gang blev gjort til Skamme.

Som det nu er, svækkes min Interesse betydeligt, og jeg kan tænke mig, at det gaar mange andre paa samme Maade.

Th. Fallesen Schmidt.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Sjællands Biskop Ostenfeld udtaler, sig i en Skrivelse til Præster og Lærere om det kommende Reformationsjubilæum paa følgende Maade: »Nu er der imidlertid en Maade at mindes Reformationen paa, som er let

nok at praktisere, men som religiøst og kirkelig ikke er af synderlig Værdi. Jeg tænker paa den Fremstilling af Historien, som maler den romerske Kirke med lutter sorte Farver og stærkt betoner den friere og renere kristelige Lærefattelse, som ved Luther kom for Dagen. I Modsætning hertil vil jeg fremhæve den Betoning af den lutherske Reformations Historie, som fremdrager den personlige Religiøsitetens Ret, den bange Samvittigheds Higen efter Fred, som ikke finder sin Tilfredsstillelse ved Menneskers Ydelser og Præstationer, men alene i den ubetingede Tro paa Guds Naade. « — *Nationaltidende* føjer hertil, at »selv Læserne af Katholsk Ugeblad kunde maaske finde Behag« i denne Tale. Det vil utvivlsomt være Tilfældet med mange af disse, da Biskop Ostfeld her gaar ud fra samme Princip, som ogsaa er vort: at polemisere, ikke ved at rive ned paa Modstanderen, men ved positiv Fremstilling af ens egen Sag.

Aalborg. Søndag den 1. September afholdtes der Kl. 7^{1/2} Sangmesse med Fælleskommunion. Før Messen mindede Sognepræsten Menigheden om den højærværdigste Biskops 25 Aars Jubilæum den følgende Lørdag og opfordrede Menigheden til at ofre den h. Messe og Kommunionen for ham. Paa selve Jubilæumsdagen blev der efter Messen Kl. 6 holdt Andagt med sakramental Velsignelse med særlig Forbøn for den højærværdigste Biskop. Aalborgbladene bragte en længere Artikel med Biskoppens Billede i Anledning af Jubilæet.

Brevkasse.

Kære Hr. Redaktør.

Jeg faar mange franske Aviser, og jeg har ikke noget Steds set den i høj Grad overraskende og glædelige Efterretning om Anatole Frances Omvendelse. Hvis denne virkelig er en Kendsgerning, skulde man formode, at det vilde føre til, at Anatole France vilde tilbagekalde Størstedelen af sine Skrifter, saavel de historiske som Romanerne. Ligesom Voltaire og Renan har Anatole France stillet sit udmærkede Talent til Tjeneste for den mest afskyelige Ting, nemlig at latterliggøre Religionen ved med raffineret Dygtighed at fremdrage alle Smaasvagheder hos dem, der ganske særlig har indviet sig til Gud. Anatole France har faaet mange til at opgive deres Tro. Hans Værk, *Jeanne d'Arcs Historie*, er et Perfidiens Mesterværk.

Ærbødigst *Louis Rallaire*,

Præst, fhv. Professor i Litteratur i St. Quentin (Aisne).

For de mange Vidnesbyrd fra nær og fjern om Hengivenhed og Kærlighed, som jeg har modtaget i Anledning af mit Bispejubilæum, beder jeg alle modtage min hjerteligste Tak.

København, den 10. September 1917.

† *JOHANNES, Biskop.*

Kirkelig Kalender.

16. Sept. 16. Søndag eft. Pintse.	23. Sept. 17. Søndag eft. Pintse.
17. — M. Franz af Assisis Saarmærker.	24. — M. Maria, de fangnes Befrielse.
18. — Ti. Josef af Kupertin, Bkender.	25. — Ti. Ferialdag.
19. — O. Januarius og Fæller, Martyrer. (Fastedag.)	26. — O. Cyprian og Justina, Martyrer (Kirkevielsesfest).
20. — To. Eustachius og Fæller, Martyrer.	27. — To. Cosmas og Damianus, Martyrer.
21. — F. Matthæus, Apostel og Evangelist. (Fastedag.)	28. — F. Wenceslaus, Martyr.
22. — L. Thomas af Villanova, Biskop og Bkender. (Fastedag.)	29. — L. Mikael, Ærkeengel.

A.C. holder Onsdag den 26. ds. Kl. 8 i Studenterforeningen:

Extraordinær Generalforsamling.

Dagsorden: 1) Forhandling om A. C.s Forhold til »Den katholske Højskole« og den d. 8. Juli i Roskilde stiftede Højskoleforening. Forslag til Ændring af Lovenes § 9. 2) Forslag om at holde den ordinære Generalforsamling i Maj Maaned.

Derefter: Ordinær Generalforsamling.

Dagsorden: 1) Administratores aflægger Beretning og Regnskab. 2) Udvalget for »Den katholske Højskole« aflægger Beretning og Regnskab. 3) K. U. B.s Beretning og Regnskab. 4) Valg af Administratores.

Aarhus. Familieaften Søndag den 23. Septbr. — Foreningen Frem opfører: »De skal fotograferes«. Mellem Akterne *Violinsolo* af den østrigske Feltpræst fra Hald, Hr. L. Dragoun.

Mariakongregationen for Mænd holder Fælleskommun Søndag den 16. September Kl. 8½ i Jesu Hjertes Kirke.

St. Knuds Kapel. Mariakongregationen af den ubesmittede Undfangelse holder Fælleskommunion Søndag den 16. Septbr Kl. 7 Morgen og offentligt Møde Onsdag den 19. Kl. 7½ Aften.

Mariahjemmets Husgerningsskole.

Hos alle d'Hrr. Sognepræster i København og i Provinserne faas Eksp. af Mariahjemmets Husorden samt Ansøgningsblanketter til Indmeldelse af Elever.

St. Franciskus' III Orden har Møde Fredag d. 21. Septbr. Kl. 8 Aften i St. Knuds Kapellet (Generalabsolution).

Udkommet er:

Steidl: **Knud den Hellige.** 2. Hæfte. 32 Sider. 50 Øre. Udkommer med c. 10 Hæfter. Katholsk Boghandel, Stenosgade 3. Kbhvn. B.

End videre: **Sincerus** af L. von Hammerstein. 1 Kr. 25 Øre.

Katholsk Højskoleforening.

Medlemskortet, 3 Kr. for Vinteren, giver gratis Adgang til alle Højskolens Vintermøder. Indmeldelser modtages af Kontorist Johannes Hansen, Svanholmsvej 12⁴, og Katholsk Boghandel, Stenosgade 3. — Adgangen til de enkelte Møder kommer paa Grund af Forholdene til at koste 25 Øre.

NB. Opkrævningen af Medlemskontingentet finder Sted i September Maaned.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement. 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2 S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 38.

Søndag den 23. September.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Voltaire og Brandes. — 150 Aarsdagen for Claudi Rossets Død den 3. Septbr. 1767. — Lidt Højskolekrttik. — Af Pauline von Mallinckrodt's Liv. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Rom. Asien. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

375.

Kirken.

Evangeliet paa Kirkevielsesfesten fortæller os om Tolderen Zachæus, der gerne vilde se Jesus. Han havde hørt saa meget om ham, om hans Prædiken og store Undergerninger, og om at denne Profet gerne omgikkes Syndere og Toldere, var Toldernes Ven. Derfor længtes han efter at se Jesus, og da Herren engang kom gennem Jericho, skyndte Zachæus sig ud for at se ham. Det var ikke saa let, for der var mange Mennesker, og Zachæus var lille af Vækst. Men saa løb han forud og steg op i et Morbærtræ. Der var sikkert mange, som lo ad den rige Overtolders Iver, men det brød han sig ikke om, naar han blot kunde faa Mesteren at se.

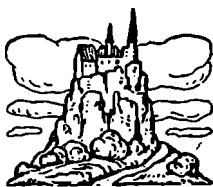
Det er den samme Længsel og den samme Iver, som den Dag i Dag rejser vore Kirker. Under Forhold som vore bringer Kirkevielsesfesten en særlig Stemning med sig. Alle har vi jo oplevet, at der har rejst sig nye Kirker i vort Land. Rundt omkring i Menighederne kan man fortælle om den store Dag, da Kirken blev indviet, og om alt det Arbejde og alle de Ofre, der maatte til, før man naaede saa vidt. Andre Steder er det endnu slet ikke naet, men paa Festen i Dag ser man med Længsel ind i Fremtiden, som en Gang skal bringe Kirken. Og saa gives der de mange, mange Katholikker, der er spredte ud over Landet, uden Kirke og uden Kapel, som maa rejse milelange

Veje, naar de engang vil se Herren; for dem øger Kirkevielsesfesten kun det næsten daglige Savn. Men alle bør vi dog i Dag samles med Glæde og Tak til Herren, fordi der dog atter er katholske Kirker i Danmark, og fordi deres Tal stadig øges. Lad os takke Herren, fordi han endnu som dengang tager Herberge hos Syndere.

Men Evangeliet viser os ogsaa, at Herrens Besøg hos os skal bære Frugt. Zachæus bringer et højmodigt Offer; han giver Halvdelen af sit Gods til de fattige, og hvis han har besveget nogen, vil han give det firefold igen. Zachæus var Tolder. Skønt han var Jøde, tjente han Romerne og hjalp dem med at udsuge sit eget Folk. Til Trods for sine Landsmænds Foragt og Had havde han hidtil kun arbejdet paa at skrabe Penge sammen. Hvor maa han have været have-syg og penge-kær! Denne Mand bliver aldeles omvendt, da Jesus tager Herberge hos ham, og med Glæde bringer han det store Offer, langt mere, end der kræves af ham. — Vi bør ogsaa vise vor Glæde, naar vi er saa lykkelige at have Herren hos os i et Kapel eller en Kirke. Hvis Kirken er fuld til Gudstjenesten hver Søndag Morgen, da er det et Tegn paa, at Menigheden er glad ved dette Sted. Hvis Kirken er i Stand til hver Morgen at drage mange til sig, og hvis den ogsaa flittigt søges Dagen igennem, da er det et Bevis paa, at Menigheden forstaar, hvor stor en Skat den har i sin Kirke, forstaar, at den der ligesom har Herren i sit Hus, som Zachæus den Gang havde det.

Jesus sagde til ham: »I Dag er dette Hus vederfarede Frelse.« Frelsen kom ikke alene derved, at Herrem kom til Zachæus; først da Zachæus aabnede sit Hjerte for al Naaden, først da fik han Frelse. Frelsen kommer heller ikke til os alene med en smuk Kirke, selv om den er nok saa stor og kostbar. Kirken er kun det Sted, hvor vi kan faa Frelsen. Det kommer an paa, at vi samles i den og søger at faa Del i alle de Naadegaver, Herren uddeler i sin Kirke. — Lad os da paa Kirkevielsesfesten tænke tilbage paa den Dag, da vor Kirke for første Gang blev taget i Brug. Da var Menighedens Glæde saa stor. Men lad os videre spørge os selv, om Glæden har varet ved, og om Kirken for os er blevet, hvad den skulde være: det Sted, hvor vi søger Naade og Frelse.

Bi.

Voltaire og Brandes.

I.

Den danske Fritænkfører Georg Brandes har offentliggjort to meget tykke Bind om sin Aandsfrænde, den gamle Voltaire. Unægtelig kan der skrives mange Bind om det 18. Aarhundredes Skandaler og Fritænkere. Og Brandes's Værk er nærmest en Samling af alt det, han ved Læsning om Voltaire og hans Samtid har fundet formaalstjenligt at offentliggøre. Det var jo en udmærket Lejlighed til at gøre Propaganda for Vantro og i Forbigaaende at give Kristendommen, især den katholske Kirke, mange velrettede Smaaspark.

Derfor kan og bør Emnet Voltaire en Gang behandles her i Ugebladet. Lad os først se, hvad for et Menneske denne Mand var, hvis Ros Brandes vil forkynde.

Denne Mand, den letbenede Rococo-Tids Orakel, kaldte sig for »François de Voltaire, Greve af Tournay og Herre til Ferney, Kongens Kammerherre.« Ingen, der kender lidt til Voltaires Abekatnatur, vil forundres over den Ubedydelighed, at han hverken var Greve eller »de« Voltaire eller overhovedet hed Voltaire! Han var en jævn Borger, en Sagfører Arouets Søn, født 1694 og hed Frants (François) Arouet. Men da Navnet mindede ham om Straffen for Guds Bespottere og Forbrydere, nemlig at radbrækkes [à rouer], valgte han sig et andet, satte et Adelsmærke »de« foran og en Grevetitel bagved. Det sidste gjorde han dog først efter at have erhvervet sig store Ejendomme, thi han havde ved højst ejendommelige, for ikke at sige smudsige Finansspekulationer vundet en Formue. Kammerherre var han derimod rigtignok — baade den preussiske Konges, der jagede ham bort paa Grund af daarlig Opførelse, og den franske Konges, der dog nødig vilde se ham for sine Øjne.¹⁾

. Men Sagen var, at Voltaire af alle Kræfter jagede ef-

1) Kong Frederik afskedigede ham 2 Gange. Efter første Gang lovede Voltaire Bedring, men — han kunde ikke forbedre sig. Den franske Titel havde han faaet gennem Kongens Maitresse, men alle Intriger var forgæves — Voltaire maaatte ikke vise sig ved Hoffet bagefter.

ter den fornemme Verdens Yndest. Der befandt han sig bedst, var Ven med alle Slags Hertuger, Grever og navnlig Grevinder. Paa Grund af sine literære Evner, sit uudtømmelige Vid, sin Sans for at finde de komiske Sider, ogsaa de svage Sider hos Personer og Tilstande den Gang, opnaaede han snart Berømmelse. At skrive Theaterstykker, Sange, Smædeskrifter, elegante, tit uanstændige Vers var hans Lyst. Hans smudsige Digt om *La Pucelle* var de grundfordærvede fornemme Kredses kæreste Læsning. De kronede Hoveder brød sig ikke om Moral den Gang. Det var en Verden, der stod for Fald — en Sump, hvori Voltaire var en af de mest raadne Planter. I Frankrig herskede en Marquise de Pompadour, i Rusland en Elisabeth og senere Katharina d. 2. — Kvinder, der kristelig set var umulige, men alle tre Veninder af deres Profet Voltaire.

Der var dog eet af Datidens kronede Hoveder, der afskyede den franske Forfører. Det var den østrigske Keiserinde Maria Theresia, der lyste som en god Moder for sin Familie og for sit Folk. Hun taalte ikke, at Voltaires Skrifter kom i hendes Nærhed. Hun ansaa allerede det for noget i Retning af at blive tilsolet.

Des bedre Ven blev Voltaire med hendes store Modstander, den preussiske Konge Frederik den 2. Disse to var Aandsfrænder. Begge elskede at lave Vers, at spotte over Kristendommen og at latterliggøre andre Personer. Begge havde fælles Smag for Usømmeligheder og værre Ting. Derfor flyttede Voltaire fra Paris til Potsdam, hvor Kongen havde bygget sig det bekendte Slot Sanssouci. Vi maa her indskyde, at Voltaires private Levned til nu havde været en offentlig Skandale, hans Karakter som en grisk, ondsindet Abekats. Men Frederik tænkte bare paa at ville more sig over Voltaires vittige Aandsprodukter. Det gik en kort Tid, men saa var det ogsaa forbi. At Voltaire stjal Lysene fra de kongelige Sale¹⁾, at han bag Kongens Ryg morede sig over denne

1) Efter *Formey*, Sekretæren ved Videnskabs-Selskabet, en paalidelig Mands „Erindringer“, stjal Voltaire ikke blot Lys, men ogsaa Penge. Det er altsaa ikke blot „Hofsladder“, som Brandes mener. At Kongen kunde drille Voltaire med alt for smaa Rationer hænger sammen med, at Voltaire misbrugte Kongens Gavmildhed. Kongen lod hans Værelse pynte med smaa Abekatte og Papegojer — et morsomt Skue den Dag i Dag.

sin Velgører, var endnu det mindste. Men at han, sammen med nogle Jøder, indledede en bedragerisk Pengeforretning i stor Stil, blev dog Kongen for meget. I hele Berlin omtaltes Skandalen. Skønt Voltaire først nogen Tid efter og officielt under høflige Former rejste fra Kongen, var det faktisk en Flugt. Voltaire følte, at han havde mistet al Agtelse, han flygtede over Sachsen til Frankfurt for at undgaa »sin Ven« Kongens Stater. Og med Rette, thi han havde stjaalet nogle hemmelige Skrifter af Frederiks. Følgen var, at Voltaire mistede ogsaa sin preussiske Orden og Kammerherrenøglen; men Skrifterne offentliggjorde han senere til Frederiks usigelige Harm. Det var hans Hævn! Nu købte Voltaire sig nogle Ejendomme i Nærheden af Genf, saa at han altid kunde flygte fra Frankrig til Svejts og omvendt. Her i Ferney blev nu indrettet et Slags Hovedkvarter for den samtidige Rationalismes, egentlig Vantroens Kamp imod Kristendommen. Det ene morsomme Skrift efter det andet udgik fra Ferney. Thi deri laa Voltaires Kraft, at latterliggøre Kirkens Lære, dens Tilstande og Tjenere. Naturligvis var der altid en Del berettiget Kritik at øve, navnlig i den Tid, der gik forud for Revolutionen. Men netop under Revolutionen viste til Gengæld baade Paven og den franske Gejstlighed et ubøjeeligt Mod. Kun faa Præster faldt fra, af Prælaterne kun tre; deraf var Talleyrand den ene. De fleste led for deres Tro enten i Landflygtighed eller ved Deportation til Cayenne eller under Guillotinen, Nonnerne ligeledes. Altsaa var Kirken langt fra saa forældet en Indretning, som Voltaire og hans Medhjælpere vilde have det fremstillet.

Størst Skade gjorde Voltaires *Dictionnaire philosophique* og dens mindre Udgave, *Dictionnaire portatif*, hvori der paa en utrolig overfladisk Maade blev sparket til Kristendommen. Den katholske Kirke kaldtes i Voltaires og hans Venners Breve *l'infâme*, for at betegne det Had, dette ligefrem dæmoniske Had, der besjælede disse »Venner i Beelsebub«. Kongen af Preussen var atter med, thi i Grunden kunde han og Voltaire ikke undvære hinanden, allerede paa Grund af deres Vittigheder og den Fordel, som en Korrespondance i hine Tider medførte. Men dette fornyede »Venskab« forhindrede ingen af de to i at tale saa meget

ondt om hinanden og gøre hinanden saa mange Ærgrelser, som de kunde. Voltaires Veninde, Marquisen af Pompadour, regerede jo i Frankrig, d. v. s. Hertugen af Choiseul besørgede de daglige Forretninger. Begge stod i Korrespondance med Voltaire. Dette vidste naturligvis Kong Frederik og benyttede derfor »sin Ven« til at udbrede netop de Løgnehistorier, han holdt for passende at blive meddelt i Versailles [Hoffets Sæde].

At lyve var forresten Voltaires Specialitet. Jeg tror ikke, at noget Menneske i det 18. Aarhundrede heri har kunnet overgaa Filosoffen fra Ferney! Ganske vist, mange af hans gode Venner regnede altid med denne hans udprægede Lyst til Usandheder, thi den var dem en Kilde til megen Morskab. Men vi forbauses dog ved at høre, at Voltaire ikke blot løj sig fra sit Forfatterskab, naar der var Fare paa Færde for, at en af hans Bøger skulde konfiskeres, men at han ligefrem selv beklagede sig i en Tone af dyb Bedrøvelse over — Bøger, han netop selv havde skrevet og sat i Omløb! — »Denne afskyelige lille Bog« kalder han saaledes Dictionnairen, som han havde affattet, naar det gjaldt at vinde en Øvrighedsperson eller et anstændigt Menneske, som Voltaire ikke vilde lægge sig ud med. Kort: Abekattens Grimacer genkendtes tydeligt i Voltaires Krumspring.

Og denne Mand, der ved sine Skrifter ødelagde Tusinders Barnetro og sande Livslykke, der hjalp med til at fordærve Sæderne og spotte over det, som burde være ham helligt, samme Mand havde den Snedighed at opkaste sig til Moralens og Retfærdighedens Talsmand, naar det passede i hans System.

Frankrig havde den Gang som nu sine store Processer, sin Dreyfussag. Det var den Gang Sagen mod Calas, Sirven og Abbeville-Skandalen. Her lykkedes det Voltaire ved sine Skrifter, sine Breve og gode Forbindelser at paa-pege Uretfærdigheder og en forældet Rettergang. Dette hævede hans Ry ogsaa i de bredere Lag, og hans Venner, den fornemme Fritænkerkreds og de saakaldte »Encyklopædister«, frydede sig over, hvorledes Umoralens største Profet her med virkeligt Held talte Menneskelighedens og Moralens Sag. Det blev et slemt Stød for de franske

Dommere, Revolutionen forberedtes, og Voltaire kunde gnide sig i Hænderne.

Den 2. Juli 1769 skrev Kong Frederik til Voltaires bedste Ven, »Filosoffen« *d'Alembert*: »Den katholske Kirkes Bygning er ved at ramle sammen, den hensmuldrer af Alder.« Og til Voltaire: »Naar man vil bekæmpe Fanatismen [vel at mærke: Kirken], maa man ikke begynde med at angribe Biskopperne, derimod Ordensfolkene. Hvis det lykkes at formindske dem, særdeles Munkeordnerne, saa bliver Folket mere ligegyldigt o. s. v. [13. Aug. 1775].¹⁾

Men det blev alligevel — til Trods for Fritænkernes Planer — ikke den katholske Kirke, der ramlede, men det blev Voltaires og Frederiks vantro Aarhundrede, der ramlede sammen i et frygteligt Kaos. Og siden den Tid er meget ramlet sammen, men ikke Pavestolen og den h. katholske Kirke!

Kong Frederik døde ensom og forladt i sin Lænestol 1786, og et Frydeskrig gik gennem Preussen, da denne store Mand, men endnu større Tyran havde nedlagt Scepteret og — Stokken! Det var den ene af de to Humanitetens Vogtere. Og Voltaire? Hans Forfængelighed fik rigelig Næring, da han for sidste Gang besøgte Paris 1778. Alle vilde se den berømte Kirkefjende. Midt under alle Æresbevisninger, en Verden kan give, døde den gamle Mand. Troughin, hans Læge, bevidnede, at det havde været en haard Død, som en Mand, der »ligesom Orestes blev pisket af Furier«. Han skreg i Dødskampen: Kristus, — Jesus Kristus! Det var det Navn, hvis dæmoniske Modstander han havde været Livet igennem. . . .

F. F. M.

¹⁾ Kong Frederik 2. var død i Praksis anderledes end i sine Breve til de vantro franske Venner. Han beskyttede saaledes baade Jesuiterne og andre Ordensfolk, hvis Gavn han indsaa, og det morede ham tillige at drille Voltaire og hans Venner dermed.

(Fortsættes.)

150 Aarsdagen for Claudi Rossets Død d. 3. September 1767.

(Fortsat.)

At de Midler, som Rosset har skænket Stiftelsen, og som er de første større i mange Aar¹⁾, har bidraget meget til, at de syge og elendige er kommet under bedre Behandling og bedre Kaar, er givet, og de har tillige dannet Grundlaget for den fremtidige gode Ordning af Sindssygevæsenet i Danmark.²⁾ I næsten alle Datidens og Nutidens Beretninger om Claudi Rosset, Pesthuset, og »St. Hans Hospital og Claudi Rossets Stiftelse« fremhæves Rosset ikke alene som den store Velgører mod Pesthuset og dets elendige Beboere, men ogsaa som en Foregangsmand paa Sygeplejens Omraade, som en, der personlig besøgte Patienterne for at bringe dem Hjælp og Lindring, hvilket ogsaa tydeligt fremgaar af en Skrivelse af 13. Marts 1760³⁾ fra Rosset til Kongen angaaende Anvendelsen af de Midler, Rosset havde skænket Pesthuset ved sin første Fundats. Direktionen for Fattigvæsenet havde forespurgt Rosset, om ikke Kapital og Overskud maatte bruges til et Fattighuses Bygning, og Rosset havde givet sit Samtykke, men nu fortryder han dette inderligt, saasom »jeg er rent og aldeles udelukt fra, efter min Fundats selv at pleje og gøre de arme nødlidende Lemmer til Gode«. Hvis hans første Foundation maa blive haandhævet, lover han yderligere at legere noget anseligt efter hans Formue og Tilstand. Som Følge heraf bevilges Rossets Ansøgning. Og i en Beretning fra 1783⁴⁾ staar, at foruden det, som Rosset havde legeret til Pesthuset, »bekostede denne goddædige Stifter desuden selv i sin Levetid ofte nye Skjorter, Klæder og Sengeklæder og uddelte dem til de elendigste Lemmer«.

Ikke alene for de syges legemlige Fornødenheder søger Rosset, men ogsaa for deres aandelige Vel og for deres gode og fornuftige Behandling fra Syge-Tilsynets Side.

1) I 1711 skænkede en Peter Tønnesen et Legat paa 2000 Sletdaler til Bedste for Pesthusets Lemmer. Og i 1714 fik Pesthuset et Legat paa 300 Rdl. Ifølge Penia 1821.

2) Ifølge Bricka: Biografisk Lexikon.

3) Brandts Kiøbenhavnske Pesthus-Historie 1768.

4) Jonge: Kiøbenhavns Beskrivelse 1783.

I en Skrivelse af 3. Nov. 1762¹⁾ fra Rosset til »Direktionen for de Fattiges Væsen« fremgaar dette klart. Først udtaler Rosset sin Glæde over, at han i sin Alderdom ser, at de fattige Lemmer nu har faaet det bedre, at de har faaet Klæder, Linned og Senge, mod tidligere, da de laa nøgne paa Straa og Tang fra Stranden. Men han har »ikke uden stor Hiertens Vemodighed kundet se, hvorledes de usle, gamle Mennesker henligger i deres Sygdom og dør bort uden nogen Trøst eller Vederquegelse af Guds Ord,« og hvorledes de ligger og »døe bort fast ligesom Fæ og andre umælende Creature,« hvilket Inspektøren kan bevidne. Herfor tillader Rosset sig at foreslaa, at han maa antage en »habil og skikkelig Student« til at være Syge-Trøster. Rosset fremkommer saa nærmere med, hvilke denne Syge-Trøsters Forretninger skal være: at holde Bøn Morgen og Aften, besøge de syge og sengeliggende, der ikke kommer i Kirken²⁾ at høre Prædiken, og trøste dem, naar de laa paa det yderste; søge at hjælpe dem til Rette, naar de har urolige Tanker. Og tillige skal han sørge for, at Gang-Pigerne giver de syge de rigtige af Doktoren ordinerede Medikamenter, og paase, at Gang-Pigerne opvarter de syge, som Spise-Mesterinden ikke vil have noget at gøre med. Syge-Trøsteren skal sørge for, at Lemmerne forliges og lever enige, og at de fører et kristeligt Levned: men skulde det engang ikke hjælpe og et Lem skal afstraffes, meddeler Rosset meget nøjagtig, hvorledes dette maa foregaa, og Syge-Trøsteren skal forholde sig. Ved en mindre Forseelse kan Spise-Mesteren paa en lempelig Maade indelukke vedkommende i et Kammer eller i en Daarekiste, »men hvis Lemmer eller Gang-Piger øver nogen stor Forseelse«, maa hverken Syge-Trøster eller Spise-Mester paa egen Haand »øve nogen Straf«, før Ordre er indhentet fra de kongelige Commiterede. »Saaledes vilde det og være høistnødtigt, at Spise-Mesteren blev forbuden, i ingen Maade at straffe nogen udi Pesthuset, uden foregaaende Overlæg derom med Syge-Trøsteren, men over alt, at slet ingen Straf med Hug eller Slag der maa forøves.« Skrivelsen

1) Brandts Kiøbenhavnske Pesthus-Historie 1768.

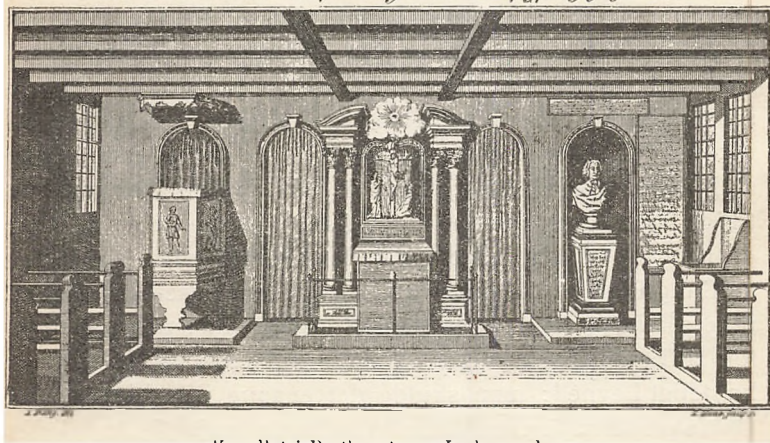
2) Ifølge O. Nielsen: Kiøbenhavns Historie var der indrettet en Kirke i Pesthuset; ifølge „Penia“ 1821, havde Pesthuset fælles Præst med Ladegaarden, og ifølge Brandt kom Degnen fra Ladegaarden her om Søndagen.

ender med, at Rosset haaber, hans Ønske bevilges, »og at jeg da, saa længe jeg lever, maa have den Frihed, selv at udsøge dertil et bequemt Subjectum.« Dette Rossets Forslag blev virkelig bevilget.

Hvor betænksom Rosset i alle Henseender var, fremgaar ogsaa af, at han, foruden at skaffe Lemmerne bedre Tilsyn, ogsaa betænker dem, som ved hans Indgriben i Pesthusets Virksomhed fik forøget Arbejde, med et større Vederlag.

Naar det i Rossets Fundatser saa nøjagtig er angit-

Den Gamle Kirke i St. Hans Hospital uden for København perspectivefuldt forfuldet. 1768.

Kapellet i Pesthuset paa Ladegaarden.

vet, hvorledes Pengene skal anbringes og anvendes, og hvor meget der skal anskaffes af de enkelte Ting, og hvad de maa koste, saa er dette sikkert en Følge af hans Købmandsvirksomhed: at føre Regnskab og være nøjagtig. Men naar Rosset gaar videre og indlader sig paa de syges Behandling og Pleje, saa er det sikkert hans gode Hjerte, som han selv skriver, der her er det afgørende. Han har ved sine hyppige Besøg paa Pesthuset set, hvor elendigt det stod til her, og hvor ussel Lemmerne og de syge har det, og dette har rørt hans ømme Hjerte og Sind til at øve godt mod de trængende.

I Pesthuset paa den gamle Ladegaard fandtes et Kapel¹⁾

¹⁾ Ifølge „Penia“ 1821 er den Bygning, hvori Kirken fandtes, nedrevet og Materialet anvendt ved Opførelsen af de nye Bygninger paa Bistrup.

og paa et gammelt Kobberstik heraf ser man til højre for Alteret, som har et Maleri af den korsfæstede til Altartavle, en Buste af Rosset paa en Sokkel, hvorpaa der findes en Inskription, som dog ikke er læselig; kun fornedden ses »født 10. Martii 1687, død 3. September 1767«. Paa Billedet ses tillige to Tavler i Væggen, en over Rossets Buste og en ved Siden. Indskriften er neppe læselig, tilmed da den ved Trykningen er kommet til at staa omvendt. Men i en gammel Beskrivelse fra 1783¹⁾ om »St. Johannes Hospital og Rossets Stiftelse« findes følgende: »Til en Erindring om Ædelsindedes indsendte Hielp og Gaver til denne Indretning«, er i Kirken opsat en Tavle med denne Inscription:

Til Hielp at drage op
isteden for det gamle,
Et Pesthus nyt og stærk,
man haver kundet samle

Fra skyflte²⁾ Givere de Gaver,
som her staae Paa Tavlen
aabenlyst;
Gid Flere følge maa.

Men om Givernes Navne og om det, de har givet, staar der ikke noget i Beskrivelsen.

Til Minde om Rosset er der paa St. Hans Hospital i Vestibulen i Kurhuset (taget i Brug 1860) opstillet en Buste af ham. Paa Soklen staar følgende: Hospitalets Velgiører Claudi Rosset. Og i Festsalen i samme Bygning hænger der et større Maleri af Rosset i yngre Alder. Hvem der har udført Buste og Maleri, og hvor naar de er kommet til St. Hans Hospital, har det ikke været muligt at faa oplyst. Og over Hovedindgangsdøren til Kvindeplejestiftelsen, opført 1870—72, er anbragt en stor sort Tavle med følgende Indskrift:

SANCT HANS HOSPITAL
OG
CLAUDI ROSSETS STIFTELSE
1766—1816.

Denne Tavle har antagelig været anbragt paa den gamle Lemmegaard til Minde om Stiftelsens 50 Aars Bestaaen og er flyttet herover, da den nævnte Bygning blev nedrevet for at give Plads til Kvindeplejestiftelsen.

I Raadhuset her i Byen hænger der i Værelset for

¹⁾ Jonge: Kiøbenhavns Beskrivelse 1783.

²⁾ skyflte = skjulte? (Red.)

Overlægerne fra St. Hans Hospital et gammelt Kobberstik af Rosset, hvoraf ovenstaaende Billede er en Gengivelse, og i Jubilæumsskriftet for St. Hans Hospitals 100-aarige Bestaaen 1916 findes dette som Titelbillede. Den Buste, som fandtes i Kapellet i Pesthuset paa den gamle Ladegaard, synes efter før omtalte Billede at være udført efter Maleriet, hvorimod Busten paa St. Hans Hospital nærmest ligner Kobberstikket.

(Fortsættes.)

Lidt Højskolekritik.

Vil De tillade mig, Hr. Redaktør, at fremkomme med lidt Kritik af Højskolen, som jeg for øvrigt sætter stor Pris paa og i mange Aar har glædet mig over?

For det første synes jeg, det er en meget stor Forhøjelse, der er foretaget med Hensyn til Adgangen til Højskolen — fra 10 til 25 Øre. Var det virkelig nødvendigt, og kunde man ikke have fundet en anden Udvej?

For det andet vilde jeg gerne have lidt mere at vide om den nye Højskoleforening, end man hidtil har hørt om den. Hvad vil den, og har den udrettet noget?

Og for det tredje vilde jeg ogsaa gerne henstille til Højskolens Ledelse angaaende Foredragene, som jeg for øvrigt finder gennemgaaende har været overordentlig gode, om der ikke kunde blive en større Enhed og Sammenhæng i disse, saaledes som det jo saa bestemt var Stifterens, Mogens Ballins Plan.

Ærbødigst

En stadig Gæst.

Ærede Gæst! Da jeg er i det heldige Tilfælde ikke at kunne krænke Højskolens Forstander ved at optage Kritik af Højskolen i Ugebladet, har jeg uden Betænkning givet Deres lille Indlæg Plads og skal straks med det samme besvare det.

Det var des værre nødvendigt at forhøje Kontingentet — Lejen af Salen er paa Grund af Dyrtiden steget — og naar vi lod det stige saa højt, som vi gjorde, var det ud fra følgende Tankegang: Den, der kun bryder sig om at høre et enkelt Foredrag, kan det ikke i synderlig Grad genere at give en 25 Øre i Stedet for en 10 Øre. De derimod, som vil overvære alle Foredragene, Højskolens faste Stok, kan det heller ikke genere; thi ved at melde sig ind i »Katholsk Højskoleforening« og betale 3 Kr. for hele

Vinteren, kan de komme til Foredragene for 13—14 Øre pr. Gang, en ikke betydelig Fordyrelse, som Dyrtiden dog vel absolut maa kunne retfærdiggøre.

Hvad Højskoleforeningen angaar, kan jeg kun atter optrykke, hvad der stod i Ugebladet den 15. Juli i Aar.

Højskoleforeningens tre Lovparagraffer angaves den Gang saaledes:

»1) Katholsk Højskole, oprettet 1910 af Mogens Ballin, støttes af Katholsk Højskoleforening. 2) Enhver katholsk Mand eller Kvinde kan blive Medlem af Foreningen mod et aarligt Bidrag paa 3 Kroner. Medlemskortet gælder som Kvittering og giver fri Adgang til alle Højskolens almindelige Møder. 3) Højskoleforeningens Bestyrelse er foreløbig den paa A. C.s Generalforsamling i 1916 valgte Bestyrelse for Højskolen, bestaaende af Frøken H. U. Ramsing, Pastor J. Olrik og cand. mag. Niels Hansen, som anmoder Foreningen om at udpege tre af dens Medlemmer, der kan staa dem bi med Raad og Daad.«

De Herrer Fink Jensen, Gravgaard og Johannes Hansen blev valgt som Raadgivere for Højskolens Udvalg, og som saadanne har de siden fungeret. Foreningens Virksomhed ligger vistnok nærmest i Fremtiden; men det vilde allerede nu have en stor moralsk Betydning for Sagen og os, der leder Højskolen, om en hel Mængde Indmeldelser kunde forvise os om, at Højskolen havde Stemningen for sig indenfor vore katholske Menigheder. Saa længe det nuværende Udvalg, hvis Funktionstid ophører i 1919, bliver siddende, vil Højskoleforeningen næppe komme til at træde ret meget aktivt frem. I 1919 kunde jeg tænke mig, at Foreningen, hvis den stadig kan samle en fast Kreds af Højskolens Venner i sig, kunde henvende sig til Foreningen A. C. og bede den, om den gamle Skik, at vælge Højskolens Udvalg paa A. C.s Generalforsamling, ikke kunde blive ophævet, saa Højskolen, der dog selvstændig ejer en Kapital paa 5000 Kroner, igennem Højskoleforeningen ogsaa kunde vælge sin egen Bestyrelse.

Den tredje Anke, der fremføres, er fuldstændig berettiget. Men der kan ikke blive større Enhed og Sammenhæng i Højskolens Arbejde, før der kan findes en Mand, der kan ofre en ikke for lille Del af sin Tid og Arbejdskraft paa Højskolen, og som er egnet til at løfte Arven efter Mogens Ballin. Jeg har ikke trængt mig ind i Stillingen, tvertimod, og jeg er mere end rede til at øjeblikkelig at vige Pladsen, saa snart den rette Mand findes. Jeg har desto værre kun lidt Tid og Arbejdskraft til overs til det skønne og vigtige Arbejde i Højskolen.

Niels Hansen.

Af Pauline von Mallinckrodts Liv.

(Fortsat.)

3. Landsforvist.

Pauline von Mallinckrodts Værk naaede saaledes hurtigt og let at udvikle sig; det var i fuld Blomstring, da Forfølgelsen mod Kirken i Preussen brød ud og naturligvis heller ikke lod den nye Kongregation i Fred. 1872 kom den første kirkefjendtlige Lov, der forbød alle Ordener og

Moder Pauline von Mallinckrodt.

Kongregationer at undervise i de offentlige Skoler. Som Følge deraf fulgte snart Opsigelser af Søstrene rundt omkring, skønt de Sogne, der berøvedes deres Lærerinder, protesterede paa det kraftigste. Forstanderinden gjorde, hvad hun kunde, for at hindre, at hendes Værk nu blev ødelagt. Forsynet med en Anbefalingskrivelse fra Dronningen af Sachsen rejste hun til Berlin for at søge Audiens hos selve Kejseren og opnaa en Undtagelse for sin Kongregation. Men Kejseren vilde slet ikke modtage Moder Pauline, hun maatte nøjes med at besøge Kultusminister Falk, der stod i Spidsen for Kampen mod Kirken. Hos ham var der naturligvis intet at opnaa; han foreslog, at Søstrene

skulde opløse deres Kongregation og saa virke ved Skolerne som almindelige Lærerinder, men selvfølgelig blev dette Forslag bestemt tilbagevist.

Det saa da rigtig mørkt ud for Den kristne Kærligheds Søstre, ja det saa ud til, at den ny Kongregation helt skulde gaa til Grunde. I Begyndelsen af Aaret 1873 vendte 40 Søstre tilbage til Moderhuset i Paderborn, jaget bort fra deres Skoler, og man kunde snart vente at have alle 300 Søstre samlede igen paa det Sted, hvorfra de engang havde draget ud med saa lyse Forhaabninger, fulde af Iver for at arbejde for Guds Rige. Men i Reglen gaar det jo saaledes, at naar man jager Kirkens Børn bort et Sted, modtages de med Glæde et andet; det gælder kun om, at de har en Fører, som ikke er uvirksom, og som ikke er bange for det nye, endnu uprøvede, men som søger Arbejdet, hvor det er at finde. Moder Pauline var virksom og rig paa Initiativ, og i Amerika fandt hun den nye Arbejdsmark, hvor der var Frihed, og hvor der tillige blandt de stadig talrigere Katholikker var Trang til al den Arbejds-kraft, der blot kunde faas. Allerede i April 1873 rejste de første Søstre af Sted til New-Orleans, og i Maj samme Aar besluttede Forstanderinden selv at besøge Amerika for personligt at undersøge de Fremtidsmuligheder, der maake var for hende i den nye Verden. Det blev til en hel Rundrejse gennem De forenede Stater, og de Udsigter, der viste sig for Søstrene, var overordentlig lovende, saa lovende, at Moder Pauline besluttede sig til snarest muligt at danne en ny Provins af sin Kongregation i Nordamerika og allerede købte Grund til det nye Moderhus. Efter Hjemkomsten blev Søster Mathilde, som havde været med til at danne Kongregationen, udnævnt til Provincialforstanderinde i Nordamerika.

Det viste sig, at der ikke var taget Fejl i alt dette. Der var god Brug for Søstrene i Amerika, og i store Skarer rejste de derover, saa at de efter to Aars Forlob allerede havde elleve Klostre i De forenede Stater. At det alligevel var en Sorg for Søstrene saaledes at maatte forlade deres Hjem, viser Krøniken os saa menneskeligt. Moder Pauline fulgte altid Søstrene em Bord paa Amerikadamperen i Bremen og var den sidste, der tog Afsked med dem. »Hvor stor

var vore gode Søstres Sorg,« hedder det, »da de paa Skibet maatte skilles fra den gode Moder. Alle græd bitterligt og omfavnede den kære, ærværdige Moder og kunde næppe slippe hende igen. Men selv stod hun midt iblandt dem, rolig og gudhengiven, omend dybt grebet og ligbleg; thi stor var ogsaa hendes Kærlighed til hendes Børn, men modig forstod hun jo altid redebon at sige: Guds Vilje ske, selv ved de haardeste Tilskikkelser. Og saaledes gjorde hun ogsaa her.« Det var vel næppe kun, fordi Søstrene maatte skilles fra Moder Pauline, at Sorgen var saa stor, det var tillige den sidste Afsked med Hjemmet.

Samme Aar som den nye Kongregation kunde fejre sit 25-Aars Jubilæum, 1874, rejste de første Søstre til Chile i Sydamerika og grundlagde den tredje, den sydamerikanske Provins. Det var paa Tide, at Søstrene fik sig et nyt Hjem. I Aaret 1875 erklærede den preussiske Stat alle Ordener og Kongregationer, som ikke netop havde Sygepleje til Hovedopgave, for ophævede; alle deres Ejendomme skulde Staten foreløbig forvalte. Moder Pauline havde søgt, før Loven kom, at sælge alt, hvad Kongregationen ejede, men Domstolene erklærede til Dels disse Salg for ugyldige, og Statens Embedsmænd rykkede ind i Klostrene. Kun et Hospital og Blindeinstitut i Paderborn blev endnu i Søstrenes Hænder. Det nye Moderhus blev bygget i Belgien i Mont St. Guibert ved Bryssel. Endnu i nogen Tid lod man Forstanderinden og en Del Søstre i Ro i Paderborn, indtil ogsaa de blev jaget ud et Aars Tid efter. Det har vel nok været den tungeste Dag i Pauline von Mallinckrodt's Liv, da hun den 4. April 1877 maatte forlade det Sted, hvor hun havde begyndt sin Gerning, og som jo var blevet det store Hjem for alle Den kristne Kærligheds Søstre, men først og fremmest for Moder Pauline selv. Her havde hun jo netop altid følt sig som Moder, først kun for de blinde Børn, saa for alle de unge, der havde forladt deres Barndomshjem for at slutte sig til hende, for dem, hun havde fulgt paa Vej ud til deres Gerning, og for de mange, som vendte tilbage for at faa Raad og Hjælp. Bibelens gamle Ord var da ogsaa hendes Trøst: »Herren gav, Herren tog, Herrens Navn være lovet!«

Kirkens Fjender kunde glæde sig. De var igen ble-

vet fri for en Skare statsfarlige Mennesker og endelig ogsaa for den farligste af dem alle. Men der var ogsaa andre, som glædede sig, og det var Amerikas Katholikker, som saa for deres Øjne, hvorledes Guds Forsyn kan styre alt saaledes, at selv de ondes Planer og Gerninger bliver til Velsignelse.

Bi.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Københavns Magistrat har bestemt, at Claudi Rossets Gravsten ved Trinitatis Kirkes Kor skal fornyes. Forslaget om Fornyelsen, der vil medføre en Udgift paa 1500 Kroner, er bleven behandlet i Borgerrepræsentationens Møde i Torsdags og vistnok vedtaget. At Sagen overhovedet er bleven taget op, skyldes en Henvendelse fra Forfatteren (A. H.) af den for Tiden her i Ugebladet optagne Skildring af Claudi Rosset.

— Den 14. September har Hr. Pastor J. Olrik, for Tiden biskoppelig Sekretær, tiltraadt en længere Rejse til Petrograd, i den Hensigt for derfra at begive sig til de mange Krigsfangelejre i Rusland og Sibirien. Maalet er, saavidt muligt og efter Evne, at yde Fangerne aandelig og legemlig Hjælp og Bistand.

Asien. (Kina.) Antallet af Katholikker i Kina vokser stærkt og vil sandsynligvis snart naa to Millioner. Det sidste Aars Tilvækst har været 100.000 Sjæle. Tolv-Præstekongregationer arbejder for Tiden paa at udbrede Evangeliet i det store Rige.

— I *Fredsbladet* af 15. September 1917 skrives saaledes om Paven: Med anerkendelsesværdig Iver og Udholdenhed fortsætter Pave *Benedikt* sine Fredsbestræbelser. Den katholske Kirkes Overhoved føler Forpligtelsen til i Kristendommens Navn at tage til Orde for et fredeligt Samliv mellem Folkene. Han følger dermed i det Spor, som i længst svundne Tider blev anvist af hans berømteste Forgængere. I Middelalderens mørkeste Perioder var Romerkirkens øverste Leder den eneste stærke Talsmand for Fred og Ret. Og hvad Middelalderens Paver udrettede som Fredsstiftere og iøvrig til Fremme af en human Tankegang vil aldrig blive glemt. . . . Under alle Omstændigheder er Pave Benedikts Fredsaktion et Moment af Betydning. Hans Røst høres ikke alene hos Befolkningerne i de katholske Lande, den finder Genklang i langt videre Krese, den har Bud til enhver, i hvis Sind Fredskravet er varmt og ukueligt. Derfor vil den pavelige Freds-

note af 1. August øve sin Virkning, selv om den ikke i Øjeblikket hidfører direkte eller haandgribelige Resultater. . . .
 Pave Benedikt har ydet sit Bidrag til at bringe rolige og liden-
 skabsløse Fredsdrøftelser i Gang. Fredsvennerne har Grund
 til at være ham taknemmelige herfor. Ethvert Skridt, der
 gøres for at skaffe Fredsønskerne Udtryk og give Forstaael-
 sestanken fastere Form, har sin Værdi.

Rom. Baade i engelske og danske Blade har det væ-
 ret fortalt, at Ærkebiskop Szeptycki af Lemberg er rejst til
 Rom, hvor han er Gæst i Vatikanet. Efterretningen er
 ganske urigtig; for det første tager fremmede Biskopper,
 der besøger den evige Stad, aldrig Ophold i Vatikanet, og
 for det andet er Ærkebiskoppen rejst til Svejts, hvor han
 vil opholde sig i nogen Tid for at komme til Kræfter ef-
 ter de sidste Aars Trængsler, medens han slet ikke har i
 Sinde at besøge Rom.

Biskoppelig Bekendtgørelse.

Et Jubilæumsminde.

Den i Anledning af mit Bispejubilæum iblandt Tros-
 fæller indsamlede Æresgave — stor 6000 Kroner — har jeg
 besluttet mig til at anvende paa følgende Maade:

- 1) 3000 Kr. til Præsternes Pensionsfond.
- 2) 1000 Kr. til Lærernes Pensionsfond.
- 3) 2000 Kroner i lige Dele til følgende i de sidste Aar op-
 rettede kirkelige Institutioner og Anstalter: Sakraments-
 kirken, København N — Holbæk — Aakirkeby — Rønne
 — Nyborg.

Idet jeg af hele mit Hjerte takker de mange Bidragydere
 for, at de derved har sat mig i Stand til at kunne yde
 nogle af vore trængende katholske Institutioner en liden Hjælp,
 benytter jeg gerne denne Lejlighed til med Anerkendelse at
 anføre, at mere end 500 polske Katholikker, der for Tiden
 opholder sig her i Landet, har indsendt deres Lykønskings-
 kort for saaledes sammen med de danske Katholikker at del-
 tage i den fælles Gave.

København, 17. Sptbr. 1917.

† JOHANNES VON EUCH.

Biskop. Apostol. Vikar.

Katholsk Højskole.

Møde hver Tirsdag Aften Kl. 8 i St. Knudssalen i Stenosgade. Adgang 25 Øre. Højskoleforeningens Medlemskort, som koster 3 Kr. en Gang for alle, giver gratis Adgang til alle Vintermøder (fra Oktober til Marts incl.). Indmeldelser modtages hos Hr. Johs. Hansen, Svanholmsvej 12^a, og i Katholsk Boghandel, Stenosgade 3.

Plan

for

Oktober — November — December 1917.

Datum	Foredragsholder	Emne	Sange af Sursum corda.
2. Okt.	Pastor Maurer.	Christus og hans Kirke.	
9. —	Pater Jaworski.	Kardinal Consalvi.	
16. —	Redaktør Niels Hansen.	Indledningsforedrag til en pædagogisk Diskussion. Alle Lærere, Lærereinder og Forældre indbydes særlig.	127. 18.
23. --	Student Benzon.		
30. —	Pastor B. Jensen.	Harald Blaaland.	92. 88.
6. Nov.	Pater Koch.	Humanisten Willeibald Pirkheimer, en Konvertit fra Luthers Tid.	36 V.1-5. 107.
13. —	Lærer J. Johnsen.	Af Danmarks Bispesaga V: Lage Urne, Roskildestiftets sidste Biskop.	
20. —	Barones. Rosenørn-Lehn.	Erindringer fra Italien.	77. 59.
27. —	Billedhugger Skikkild.	Christusbilleder.	
4. Dec.	Fuldm. Fink Jensen.	Fra Sursum corda.	
11. —	Baronesse Rosenørn-Lehn.	Sognepræsten i Ars (B. Vianney.)	62. 74.
18. —	Pater Günther.	Oplæsning.	

NB. Foredragsholderne bedes venligst opgive Numre til den sidste Rubrik.

K.U.F. Eftermiddags-Underholdning: Søndag den 23. ds. Kl. 4—6 i Stenosgade 4 B. **Program** se Nordisk Ugeblad d. 9. ds. **Billetter** kan endnu faas hos Portneren i Stenosgade og hos Bestyrelsen. Intet Billelsalg ved Indgangen.

Mariakongregationen for Ynglinge holder *Fælleskommunion* Søndag d. 23. ds. Kl. 8¹/₂ i Jesu Hjertes Kirke.

Mariahjemmets Husgerningsskole.

Hos alle d'Hrr. Sognepræster i København og i Provinserne faas Eksp. af Mariahjemmets Husorden samt Ansøgningsblanketter til Indmeldelse af Elever.

K.U.B. (Katholsk Underretnings Bureau), et Samfund af katholske, akademiske Lægfolk, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katholikker, som maatte ønske at faa nøjere Kendskab til den katholske Kirke. Henvendelser, der alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister Matthæus Hansen, Hovmarksvej 30, Charlottenlund.

Kirkelig Kalender.

23. Sept. 17. Søndag eft. Pintse.	30. Sept. 18. Søndag eft. Pintse. (I konsekvrerede Kirker: Kirkevielsesfest.)
24. — M. Maria, de fangnes Befrielse.	1. Okt. M. Remigius, Biskop og Bekender.
25. — Ti. Ferialdag.	2. — Ti. Værneenglene.
26. — O. Cyprian og Justina, Martyrer (Kirkevielsesfest).	3. — O. Ferialdag. (Oktav af Kirkevielsesf.) [Thøger]
27. — To. Cosmas og Damianus, Martyrer.	4. — To. Frans af Assisi, Bekender.
28. — F. Wenceslaus, Martyr.	5. — F. Placidus og Fæller, Martyrer.
29. — L. Mikael, Ærkeengel.	6. — L. Bruno, Bekender.

A.C. holder Onsdag den 26. ds. Kl. 8 i Studenterforeningen:

Extraordinær Generalforsamling.

Dagsorden: 1) Forhandling om A. C.s Forhold til »Den katolske Højskole« og den d. 8. Juli i Roskilde stiftede Højskoleforening. Forslag til Ændring af Lovens § 9. 2) Forslag om at holde den ordinære Generalforsamling i Maj Maaned.

Derefter: **Ordinær Generalforsamling.**

Dagsorden: 1) Administratores aflægger Beretning og Regnskab. 2) Udvalget for »Den katolske Højskole« aflægger Beretning og Regnskab. 3) K. U. B.s Beretning og Regnskab. 4) Valg af Administratores.

Ansarius-Bonifacius Samlerforeningen

modtager med Tak: *Frimærker* — *gl. Mønter* — *Sølvpapir* (Staniol) — *Gummi* (Galocher, Vand- og Gasslanger, Cykle- og Barnevognsringe, Gummiholde) — *uldne, strikkede Klude* — *Metaller* (Guld, Sølv, Platin, Kobber, Messing, Bly, Zink, Tin, *Flaskecapsler*, dog ikke Jern, Staal og Blik) — *Cigarkasser* (indenlandske).

Indleveringssteder: Købmagergade 48, Mezz. (Johs. Hoffmann & Søn) — Viborggade 81, St. (Fru Jensen) — Bangertsgade 7 B (Hansen) — Stenosgade 4 (Portneren) — Boyesgade 8 (Portneren ved Rosenkranskirken) — Hans Bogbinders Allé 2 (Præsteboligen) — St. Andreas Kollegiet (Ordrup).

Aarhus. Familieaften Søndag den 23. Septbr. — Foreningen Frem opfører: »**De skal fotograferes**«. Mellem Akterne *Violinsolo* af den østrigske Feltpræst fra Hald, Hr. L. Dragoun.

Udkommet er:

Steidl: **Knud den Hellige**. 2. Hæfte. 32 Sider. 50 Øre. Udkommer med c. 10 Hæfter. Katholsk Boghandel, Stenosgade 3. Kbhvn. B.
End videre: **Sincerus** af L. von Hammerstein. 1 Kr. 25 Øre.

Køb: Niels Hansen: **Vore Helgener**. 3 Kroner. (200 S. Mange Bill.)

Køb *F. F. M.*: **Tanker om Reformationen**. Pris 1 Krone.

† At min inderlig kære Moder, Legationsraadinde **C. A. (Elisabeth) Lund**, er død Lørdag Aften, bekendtgøres herved paa Familens Vegne af hendes Søn
Hellerup, d. 16. Septbr. 1917. **Oskar Moth-Lund.**
Begravelsen finder Sted Fredag Kl. 11/4 fra Kapellet paa Holmens Kirkegaard.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement. 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Roth's Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 39.

Søndag den 30. September.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Voltaire og Brandes. — 150 Aarsdagen for Claudi Rossets Død den 3. Septbr. 1767. — Af Pauline von Mallinckrodt's Liv. — Brudt og delt kan atter vorde helt. — Mere end vildt — næsten forrykt. — Lidt om Salmesangen — med Svar. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Aarhus. Rom. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

375.

Kirkevielsesfest.

Roskilde, i September 1917.

Kære Ven.

Som du ser, er jeg i Roskilde. Jeg var ude for at se Byens Mærkværdigheder i Eftermiddag. Fra Domkirken Dør blev jeg gennet bort af Politiet; der holdt et kongeligt Automobil, Majestæterne var inde i Kirken, og alle andre maatte blive udenfor. Hvor betegnende for, hvad vor gamle Domkirke i Virkeligheden er reduceret til: et kongeligt Ligkapel.

Saa gik jeg op ad den Gade, som hedder Fundens Bro. Navnet minder, ifølge nogles Mening, om Døbefunden, som i sin Tid havde sin Plads i Vor Frue Kapel lige ud for; ja, det blev som bekendt revet ned, da Frederik V's Kapel skulde bygges; en herlig Erstatning for Vor Frue!

Jeg kom ud paa Torvet lige ved Raadhuset, der er sammenbygget med den gamle St. Laurentii Kirkes Taarn, hvis Klokke fra den katholske Tid endnu vækker Roskildenserne hver Morgen Kl. 5 og ringer dem til Ro hver Aften Kl. 9. Der, hvor Torvebrønden nu er, der omtrent stod i sin Tid Kirkens Højalter. Da Kirkerevolutionens Mænd (som endogsaa gamle Erik Pontoppidan i den Anledning kalder »altfor ivrige«) rev det ned sammen med Kirken, saa rejste de paa dets Sted en Skampæl, og ved den blev de Katholikker bundet og kagstrøgen, som ikke vilde af-

sværge deres Tro paa Christi sande Nærværelse i Alterets Sakramente; det var den saakaldte Reformations Frigørelse og Velsignelse!

Ad morsomme, gammeldags Gyder og Gader naaede jeg ud til Vor Frue Kirke. Der var Haandværkere, saa den var aaben. En køn lille Kirke er det, men som et afsjælet Lig. Er det virkelig muligt, at den nogen Sinde har været katholsk? Former og Linjer, Søjler og Piller og Vinduer siger »ja«, men ellers — alt udslettet, alt lagt øde! Er der virkelig ikke et eneste Minde om Livet, som en Gang pulserede rigt indenfor disse røde Mure? Jo — der paa Væggen ser jeg i afblegede Farver et Kors i en Cirkel: Kirkeindvielsens Kors.

En Timestid senere knælede jeg i den nye St. Laurentii Kirke. Et varmt, gyldent Eftermiddagslys strømmede fra Kørets Vinduer ned gennem det smukke Rum. Altrene bugnede af Blomster; Evighedslampens lille Glød talte det evige Livs Sprog; Mennesker kom og gik — der blev bedet, der blev levet paa dette Sted. Der kom en hel Del Præster ind og bad højt deres Korbønner; jeg kunde ikke opfange alle Ordene, men atter og atter ved Psalmernes Slutning lød det kraftige *Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto*. . . som store Guldsøm, der slog de evige Sandheder fast.

Saa var der Aftenandagt. Jesus var »midt iblandt os til Stede« i Monstransens hvide Hostie, og han velsignede os.

Med eet kom jeg til at se paa Væggen — et Kors og et til, og mange: det var Kirkevielsens Kors. Jeg mindedes den Dag, jeg var til Stede, da denne selvsamme Kirke blev indviet og Bispen salvede disse Kors, og der blev tændt Lys ved dem — — uvilkaarligt saa jeg i Tanken for mig det ensomme, forvitrede Kors derude i den gamle Vor Frue Kirke: ogsaa der har der engang været Fest; ogsaa der har Hjerter banket i hellig Glæde, medens taarefyldte Blikke har fulgt Biskoppens Gang fra Kors til Kors i den Højtidsstund, da han lagde sidste Haand paa Værket — nu var Kirken indviet!*)

Vi har snart Kirkevielsesfest; ved du hvad — jeg synes, vi skulde fejre den med stor Inderlighed! Hvad har vi dog ikke at takke for! Hvilket Hjem, hvilket Livets og Lysets og Glædens Arnested er dog ikke vor Kirke, for os! Og tænker jeg paa den øde Vor Frue Kirke i Roskilde og den lyslevende St. Laurentii Kirke sammesteds, saa rinder Frelserens Ord mig i Hu: »Vandrer den Stund, I have Lyset, at Mørket ikke skal overfalde eder!« (St. Joh. 12,35).

Guds Fred og Farvel!

Din hengivne Ven X.

*) Om Kirkevielsens tolv Kors og deres dybe, sindbilledlige Betydning se G. Rippel „Den katholske Kirkes Skønhed“ S. 266 — 68.

Voltaire og Brandes.

(Fortsat.)

II.

Det er altsaa denne vittige, men ikke meget tilforladelige og i mange af hans Produktioner højest smudsige Forfatter, som Georg Brandes slaar til Lyd for. Vi forstaa saa udmærket godt, at denne Inkarnation af Kirkehad, Spot og Umoral, der havde saa umaadelig en Indflydelse paa sin Samtid, har kunnet fængsle mange Litteraters og Historikeres Interesse. At Georg Brandes føler den største Sympati og Beundring for denne franske Fritænkter, er en Selvfølge. Han ligner jo paa mange Maader denne Vantroens Apostel og har været en Slags lille Voltaire i Danmark. Aandrig, interessant, en Hader af alt, hvad der er kedeligt, og hvad der smager af barnlig Kristentro: deri er Brandes og Voltaire af samme Kaliber. Kun var Voltaire langt mere vittig og var efter hele sin Uddannelse, Stilling og Karakter en ganske anderledes intensiv Hader af den katholske Kirke, end vi formoder, Brandes er, der nærmest havde at slaaes med den danske Lutheranisme.

En Fremgangsmaade, der er fælles for mange Fritænkere, er at stille Kristi Person og hans Lære i skærende Modsætning til Kristendommen og til vor h. Kirke. Man ser, hvorledes Brandes med en vis Tilfredsstillelse noterer Voltaires Omtale af Frelseren.¹⁾ Her stilles den blide, venlige Jesus-Skikkelse, hvis Storhed »kun er Sindets«, i Opposition til Kirken, hvis Forfølgelseslyst, Hovmod og Havesyge han »med megen Mildhed« beklager sig over. Det var netop den Gift-Bombe, Voltaire kunde bruge for at slynge den imod Kirken. Uvidende eller overfladiske Læsere vil selvfølgelig lade sig dupere heraf. Thi se, hvordan han »beundrer Jesus«! Mon Brandes ikke lige saa godt som Voltaire har moret sig over denne kunstige, men godt ud tænkte Sammenligning? Den giver jo i Virkeligheden hverken et sandfærdigt Billede af Herren eller af hans Kirke. Herren lærte ikke blot: elsk Gud og din Næste, men en hel Del af hine ubehagelige Dogmer (Tros-sandheder), som Voltaire og Brandes vender det døve Øre

¹⁾ Anden Del, S. 298 og følg.

til. Har Herren ikke lært, at han var sand Gud, udgaaet fra Faderen og i Begreb med at vende tilbage til ham (Joh. 16,28)? Har Frelseren ikke lært, at han vil komme igen og dømme de levende og døde (Math. 25,31 og ff.)? Har Frelseren ikke paabudt, at man skulde nyde hans h. Kød og Blod? Har han ikke givet visse Mennesker Magt til at løse og binde og befalet dem at lære alle Folk det, han havde lært dem? Truer han ikke med evigStraf?

Alt dette springer Voltaire og Brandes over. De taler sødt om Frelserens Person for at nedsætte hans Kirke og derved praktisk forvirre mange Læseres Begreber. Og Kirken? Naar man læser Brandes's Bog, skulde man tro, at hele den katholske Kirkes Historie, navnlig i det 18. Aarhundrede, betød Grusomhed, Dunhed, Magtsyge og Penge....

Brandes har en sjælden Evne til at samle Skandalehistorier, Ægteskabsbrud, forfærdelige Tilstande og at genfortælle slibrige Anekdoter og Vers. Ganske vist, Ludvig XV's Tid byder paa rigt Materiale i den Henseende. Alligevel er jeg vis paa, at mangt og meget af det, Brandes her skriver, nok trængte til en grundig Revision og Berigtigelse.

Brandes's Bog er en helt igennem usund og skadelig Læsning for alle dem, der ikke kan kontrollere hans Fremgangsmaade. Han ligner ogsaa Voltaire i den Maade, hvorpaa han tager fat paa en litterær Genstand; thi Antipathi og Sympathi hindrer dem i at give en objektiv rigtig Fremstilling af den Person eller den Tid, de vil belyse.

Vi kan her ikke komme ind paa Brandes's litterære Værdsættelse af Voltaires mere kendte Værker, navnlig hans Tragedier og Romaner. Jeg synes, han sætter dem for højt, thi hvem læser nu til Dags disse stive, unaturlige, delvis højst kedelige Værker?¹⁾ For ikke at tale om hans Epos, Henriaden, der er et sandt Mønster paa Kedsomlighed, men selv »Mahomet«, »Zaïre«, »Mérope«, »Semiramis« o. s. v. læses kun af dem, der er nødt til sætte sig ind i den gamle franske Litteraturs Produkter. Tager man derimod Corneille's og Racine's Værker, ser man snart,

¹⁾ G. E. Lessings Dom i hans berømte Dramaturgi staar altsaa fast; allerede 1768 paaviste han det unaturlige og kunstlede i disse Værker.

hvor ubetydelige alle Voltaires poetiske Frembringelser er. Thi Skønheden i, f. Eks. »Athalie«, Stykkets Kraft og Versenes Sving kan den Dag i Dag endnu vurderes af den jævne Læser. Hermed skal dog ikke benægtes, at Voltaires Forfatterskab ogsaa i litterær, kunst-teknisk Henseende har været af Betydning. Men det gælder mindre hans af Brandes lovpriste Tragedier end Voltaires Prosa. Ogsaa her er Zadig, Candide forældede, men de var den Gang, som jo ogsaa Brandes noksom fremhæver, i mange Retninger betydningsfulde. De var let skrevne Apologier for Voltaires Tanker — overfladiske, men populære. De Bøger, som nu er de mest læste, er netop de, som er mindst voltairianske, nemlig hans Historie om Carl XII og Le siècle de Louis XIV!

Naar disse Værker kaldes de »mindst voltairianske«, menes, at de i Grunden ligger udenfor Voltaires egentlige Livsgerning og Tankeliv, ikke at de savnede Præget af hans Lethed i Stil og Behandling af Emnet. Men Voltaires egentlige Virkefelt var, aandeligt set, det, vi kalder Rationalisme.

Ordet kommer af »ratio«, Fornuft, og skal paa det religiøse Omraade betyde en Aandsretning, der kun vil tro det, som Fornuften klart kan indse.

Nu kan man naturligvis forstaa dette saaledes, som at man kun skal tro paa et fornuftigt, solidt Grundlag. Men det er ikke det, Rationalisterne eller — som de i det 18. Aarhundrede kaldte sig — Filosofferne vil. De vilde overhovedet ikke tro, i hvert Fald ikke paa Kristen- dommens Sandheder. De vilde nok lade et Væsen eksistere, som havde ordnet vor Verden; en »Gud«, der dog var afhængig af højere Love og heller ikke brød sig meget om Menneskeheden¹). Hele Systemet har Frederik d. 2. fremlagt i et interessant Brev til d'Alembert af 18. Oktober 1770.

Det er i Grunden en Række Tvivl om alt med Undtagelse af, at der dog maa staa en ordnende Aand bag ved det materielle. Hermed er ikke sagt noget om, hvad Voltaire og hvad Frederik personlig troede. Voltaire var opdraget af Jesuitterne, han skrev fra Tid til anden højst ærbødige Breve til P. Tournemine og andre Patre. Han

¹) Derfor kaldes de i Religionshistorien „Deïster“ (efter Deus = Gud).

byggede i Ferney en — ganske vist elendig og allerede snart faldefærdig — Kirke med den i Filosooffernes Øjne vittige Indskrift: »Til Gud fra Voltaire«. Ja, han modtog enkelte Gange Alterets Sakramente, for at drille Biskoppen af Annecy. I det hele taget tør man formode, at Voltaire lod sig rive med til Kampen mod Kirken, fordi hans Berømmelse laa paa dette Omraade, nemlig at spotte og at kritisere, medens han i sit inderste aldrig har kunnet frigøre sig for en daarlig Samvittighed.

Vi lader os altsaa ikke imponere af denne »Rationalisme«, denne »Oplysning«, som Voltaire og Venner til Brandes's usigelige Glæde og Beundring satte ind i Verden. Den var som Livsanskuelse magelig nok, thi den gik udenom Livets Alvor og Religionens store Værdier, den var netop beregnet paa hine Levemænd og »Filosoffer«, der dansede i det 18. Aarhundredes Solnedgang, indtil Revolutionens Storm fejede dem bort.

Dog maa vi altid anerkende, at Voltaires Angreb — ligesom i Reformationstiden de frafaldne Munkes og Præsters Spot over deres gamle Moderkirke — har været Samfundet og Kirken til indirekte Gavn. Hvad Reformationens Ødelæggelser paabegyndte, fuldførte Revolutionens og Napoleonstidens Omvæltninger: Kirken blev fattig, og Adelen mistede store Rettigheder, medens Pressefriheden vakte Kirkens Mænd til et mere levende Forsvar for Kirkens Sandhed.

Men det gik ud over de samtidige. Tusinder Læsere blev ved Voltaires Vittigheder og paatagne filosofiske Videnskabelighed fristet til at forlade deres Tro og deres gode Principper. De fejedes i Napoleonstiden omkring som visne Blade, forsaavidt ikke Tidens Alvor og Lidelser havde omvendt dem til Tro og gode Sæder.

Brandes søger at komme saa hurtigt som muligt bort fra Voltaires slemme Sider. Han er nødt til at indrømme Voltaires skændige Opførsel i flere Tilfælde. Andre Ting, som Maaden, hvorpaa Voltaire tjente sin Forinue, hvorledes han opførte sig overfor sine Forlæggere og meget andet, har Brandes, saa vidt jeg husker, sprunget helt over. Desmere udførlig dvæler han ved Calas-Affæren, thi her gælder det jo at benytte Lejligheden til at sætte Voltaire i bengalsk Belysning. Vi vil gerne unde ham den Glæde,

thi Voltaire har virkelig gjort sig fortjent ved Kritikken af den franske Retspleje. Men den udførlige Form, hvori Brandes fremstiller disse Sager, staar i et mærkeligt Forhold til Voltaires virkelige Levnedsløb. Der er saa mange interessante Ting, som slet ikke er udnyttet af Brandes, saaledes Voltaires Korrespondance med d'Argental, med Bernis og med flere andre. Disse aandrige, kaade og vittige Breve giver bedst Kendskab til Voltaires Aandsliv og Fremgangsmaade. At Voltaires Modstandere, at samtidige Udtalelser, der gaar Voltaire imod, ikke kommer til deres Ret, skat kun nævnes. Værre er det, at Brandes benytter Skildringen af Voltaires Bibelkritik til i Forbigaaende at belære sin Samtid, altsaa navnlig den dannede danske Læsekreds, om kristelige Tros-sandheder og om flere bibelske Spørgsmaal. Det maa vi meget bestemt frabede os fra Brandes's Side. Han er aldeles inkompetent dertil, som vi i det følgende skal se.

(Sluttes.)

F. F. M.

150 Aarsdagen for Claudi Rossets Død d. 3. September 1767.

(Fortsat.)

Nu om Stunder kaldes Hospitalet paa Bistrup kun for St. Hans Hospital, og i daglig Tale falder det jo ogsaa lettere kun at sige dette fremfor det længere »St. Hans Hospital og Claudi Rossets Stiftelse«. Hvor naar det skiftede Navn, og om det overhovedet officielt har gjort dette, kan her ikke oplyses noget om. I Københavns Kommunes Regnskab benævnes det kun St. Hans Hospital; men i det Mindeskrift, som blev udgivet 1866 ved Københavns Magistrats Foranstaltning af C. A. Gad til »Erindring om Stiftelsens Bestaaen i 100 Aar og Hospitalets Virksomhed som Sindssygeanstalt paa Bistrupgaard i 50 Aar«, kaldes det for »*Sanct Hans Hospital og Claudi Rossets Stiftelse*«, hvorimod der paa Jubilæumsskriftet af 1916 ved August Wimmer, udgivet paa Københavns Magistrats Foranstaltning, kun staar »*St. Hans Hospital 1816—1916*«. Hertil er der jo ogsaa siden Rossets Dage flydt store Summer,

som er anvendt paa alle Omraader, saa det nu fremtræder som det største Sindsygehospital i Norden. Men Rosset havde dog i sin Tid faaet kgl. Konfirmation paa, at hans Navn maatte knyttes til Hospitalet »til desto bedre Erin-dring om alle disse Tings desto nøjere Opfyldelse«. (Afsnit XIII i *Fundats af 1. August 1766.*)

Ogsaa paa anden Maade har Rosset gjort sig fortjent af København. I 1749 skænkede Rosset 10.000 Rdl. ad pios usus (∴ til fromt Brug) til Kong Frederik den Femte. Netop paa den Tid var VorFrelseres Kirkes Spir under Opførelse under Ledelse af Kongens Hofbygmester, Oberst Thurah. Og det kneb for Magistraten at skaffe de fornødne Penge her-til. Kongen havde selv tidligere skænket 5000 Rdl. og havde lovet at være betænkt, hvis det senere var nødvendigt; og Kongen skænkede atter 1000 Rdl., og da han samtidig havde modtaget Rossets Gave, gav han heraf 8000 Rdl. til Spiret, medens de resterende 2000 Rdl. gaves til Fattigvæsenet.

Den katholske Menighed i København betænkte Rosset ogsaa med et Legat, som antydet i første Afsnit af Fundatsen 1766. Ifølge testamentarisk Bestemmelse af 18. Oktober 1761 skænkede Rosset 3000 Rdl. til »nødlidende, husarme, sengeliggeude og gamle arbejdsløse i den romerske katholske Menighed«. Kapitalen skulde ikke røres, og af Renterne, som skulde anvendes til de ovenfor nævnte, skulde ogsaa den yngste Præst have 10 Rdl. om Aaret. De ældste i Menigheden (Forstanderne) skulde forvalte Kapitalen og behøvede ikke at aflægge Regnskab.

Renterne af denne Kapital blev dog efter 1799, i Henhold til »Forening« (∴ Overenskomst) med Fattigvæsenets Direktion af $\frac{10}{1}$ 1799, udbetalt til Københavns Magistrat sammen med andre lignende Rentebeløb. Magistraten havde nemlig paataget sig at sørge for de fattige af den romersk-katholske Menighed. Fra Rossets Legat blev dog de til den yngste Præst legerede 10 Rdl. holdt tilbage.

Denne testamentariske Gave gav iøvrigt Anledning til, at Forstanderskabet fastsatte nærmere nye Bestemmelser om de til Kirken og Menigheden legerede Kapitaler, Bestemmelser, som er indført i St. Ansgars Menigheds ældste Forhandlingsprotokol.

Nedenfor gengives efter Forstanderskabets Protokol Side

5, som er ført paa Tysk, den Skrivelse, som Rosset sendte Forstander Bonfils om Legatet. Skrivelsen har følgende Ordlyd:

Kopi af den 3. Post*) i Hr. Claudi Rossets Testamente, saaledes som den egenhændig er skrevet af ham, adresseret til Bonfils og overgivet til denne efter hans Død.

Dette er til Efterretning for de Herrer Ældste i den romersk-katholske Menighed; hermed følger Kopi af mit Testamente, vedrørende de 3000 Rdl. — skriver tre tusende Rigsdaler — som jeg efter min Død har destineret til Bedste for de fattige blandt de romersk-katholske.

3die Post.

Til bedste for de Romersk-katholskes fattige testamenterer jeg 3000 Rdl. — siger tre tusinde Rigsdaler —, som udredes til Fordel for dem; men overgives til Menighedens Ældste og Sufisanter, for at de skal forvalte og have dem i deres Varetægt og uddele af Renterne efter Behov hvert Halvaar til de mest nødlidende og »husarme«, sengeliggende, de, der er gamle, og som ikke kan arbejde, i det hele taget til at hjælpe saa mange, som muligt; Renterne udbetales den 11. Juni og 11. December, Kapitalen, nemlig de 3000 Rdl., maa ikke røres; derimod altid staa og trække Renter, desforuden skal den yngste Hr. Pater nyde en Aarspenge af Renterne, nemlig 10 Rdl. — skriver ti Rigsdaler — om Aaret, hver 11. Juni 5 Rdl. og 11. December 5 Rdl.

De Herrer Ældste, der har den Godhed at forvalte de 3000 Rdl. til de fattige, behøver ikke at aflægge Regnskab herfor, hverken til mine Arvinger eller til dem, der forvalter mit Testamente, men beflicte sig paa at være fortrolige og oprigtige.

Kopi af mit Testamente 3die Post.

København den 18. Oktober 1761.

Claudi Rosset.

Konfirmeret den 4. Januar 1764.

Af Rossets Testamente ses det, at Datteren Philippine og dennes Mand Wilhelm Holthausen og deres Børn er bosiddende i Junttersdorf, Cölln ved Rhinen, maaske Mandens Hjemstavn, hvilket Navnet kunde tyde paa. Og som

*) I Rossets Testamente har det Post 4.

ovenfor nævnt var der fastsat Regler for, hvorledes de 10.000 Rdl., som Datteren havde faaet, maatte anvendes af hende og hendes Børn. Ifølge en Brevveksling*) mellem Pastor B. Holtzförster, Præst ved den katholske Menighed her i Byen, og Københavns Magistrat fremgaar, at Børnene søger at faa Rossets Datters Arv udbetalt.

En Skrivelse af 2den Juli 1802 lyder saaledes: »Som Mandatarius for afg. Claudi Rossettes Datterbørn, der opholde sig ved Rhinstrømmen i de Frankrig nu underlagte Lande, har Præsten ved den katholske Menighed her i Staden: Bernhardt Holtzförster anholdt om, at de maatte fritages for at erlægge 6te og 10de Penge af nogle dem efter deres Morfader tilfaldne herstaaende Arvemidler, omtrent 12.000 Rdl., hvilke de nu ville have udført af Riget. Han haaber Bønhørelse i Betragtning af den store Goddædighed Claudi Rosette, skjøndt en Fremmed, har vist i at skjænke den største Deel af sin Formue 25.000 Rdl. til St. Hans Hospital. Kjøbenhavns Magistrat har intet at indvende mod Ansøgningens Bønhørelse (10de Pengene tilfalde nemlig ifølge Reskript af 26. April 1720 Stadens Kasse), da Rosette, hvis Gave nu er voxet til 50.000 Rdl., har gjort saa meget for Byens Fattige, og Cancelliet ej heller (6te Pengene tilfalder Kongens Kasse). Da i de uger Fide jus detractus ikke fra Frankrigs Side er bleven udøvet, finder Departementet for de udenlandske Sager, at det kunde synes passende ved en billig Reciprocitet ogsaa herfra ikke at udøve samme. Ansøgningen bevilges herfter.«

Med Henblik paa Post 5 i Fundatsen 1752, hvori der gives Rosset og nærmeste Arvinger Tilladelse til aarlig at foreslaa et fattigt, nødlidende Lem til Indlæggelse i Pesthuset, findes der i St. Ansgars Menigheds Arkiv en Skrivelse fra Rosset af 18. Oktbr. 1761, hvori Rosset henleder de Ældste i Menigheden paa dette Punkt, i Fald der blandt de romerske katholske skulde findes en værdig trængende, som ingen kunde eller vilde tage sig af, eller som var svækket af Alderdom, da at henlede rette vedkommende paa denne, Mand eller Kvinde, for saa at kunne blive indlagt paa Pesthuset. Betydningen af dette Forhold er dog

*) Collectanca 15. — S. 223. — Raadhus-Arkivet.

falden bort ved, at Fattigvæsenet her i Byen ved »Foreningen« af $\frac{10}{1}$ 1799 overtog Omsorgen for de katholske fattige. (Sluttes.)

Af Pauline von Mallinckrodt's Liv.

(Fortsat.)

4. *Biskop Konrad Martin.*

Det vilde være forkert at skrive om Pauline von Mallinckrodt og hendes Kongregation uden at nævne Biskop Konrad Martin af Paderborn. I de 23 Aar (1856—1879), han førte Bispestaven, var han altid den nye Kongregations virksomme Ven og dens Forstanderindes stadige Raadgiver, ja i hans Haand laa Afgørelsen af alle vigtigere Spørgsmaal. Allerede en Maaned efter sin Bispevielse havde Biskop Konrad holdt Gudstjeneste i Søstrenes Huskapel og foretaget nye Søstres Iklædning, og i alle de gode Aar, da baade han selv og Søstrene fik Lov til at leve i Ro i Paderborn, læste Biskoppen ogsaa Messen for Søstrene paa de store Festdage, og naar der var Fest i Klosteret, var han altid til Stede. Hvor stor Pris han satte paa Den kristne Kærligheds Søstre, viste han derved, at han paa sine tre første Rejser til Rom hver Gang bragte den pavelige Anerkendelse af Kongregationen et nyt Skridt fremad. En ny Kongregation faar nemlig ikke sin Anerkendelse af Rom før efter meget grundige Undersøgelser, og den sidste Stadfæstelse for alle Tider opnaaedes heller ikke i dette Tilfælde før mange Aar senere (1888). Samtidig søgte Biskoppen personlig at fremme det fromme Liv i Klosteret, idet han regelmæssig holdt religiøse Foredrag for Søstrene.

Fra Moder Paulines Side gengældtes al denne Omsorg for hendes Kongregation med den største Tillid. Baade naar det gjaldt hende selv, og naar det gjaldt Kongregationen, var Biskoppens Raad afgørende. Flere Gange maatte han skride ind mod Forstanderinden, der i sin utrættelige Iver var ved at ødelægge sit Helbred. Selv foretog hun aldrig en Rejse, ikke engang til nære dødsyge Slægtninge, uden Biskoppens Tilladelse; paa den Maade følte Generalfor-

standerinden sig lige saa bunden som enhver af Søstrene. I Ledelsen af Kongregationen var det ikke sjældent, at Moder Paulines Planer stødte paa bestemt Modstand hos Biskoppen, og her var det vanskeligst at bøje sig. Hun var jo rig paa Planer og rig paa Kraft til at føre dem ud i Livet, hun var energisk og begejstret, men somme Tider kunde vel nok Virkelighedssansen svigte. Biskop Konrad og Moder Pauline var ikke sjældent uenige, og Moder Pauline kunde utrættelig komme igen og igen med sine Planer, men Biskoppen var lige ubøjelig, og dog — og det er saa smukt og lærerigt for os — mindskedes den store Ærbødighed, de to Mennesker nærrede for hinanden, aldrig i ringeste Grad.

Da Kirkefølgelsen i Preussen kom, blev Biskop Konrad og Moder Pauline og Kongregationen Lidelsesfæller. Det blev forbudt Biskopperne at udføre deres forskellige Funktioner uden Statens Tilladelse og Aerkendelse, men de gjorde det naturligvis alligevel, da Staten jo ikke kan befale noget i rent kirkelige Ting. Følgen var, at Biskopperne maatte vandre i Fængsel eller forlade Landet. I Aaret 1874 rejstes der ogsaa Anklage mod Biskoppen af Paderborn. Ophidselsen i det katholske Folk var stor. Pauline von Mallinckrodts to Brødre førte et vældigt Demonstrationstog, der talte mange Tusinder, ude fra Landet til Paderborn for at hylde Biskoppen og protestere mod de uretfærdige Love. Men han blev dømt til 18 Ugers Fængsel, og hilst med Jubel af en stor Menneskemængde, der var strømmet sammen fra hele Bispedømmet, førtes Biskop Konrad til Fængslet og begyndte sit Martyrium. Det var nemlig kun Begyndelsen til alt det, Kirkens trofaste Tjener maatte gennemgaa. Mens han sad i Fængslet, erklærede en Domstol ham for afsat, og da de 18 Uger var omme, slap man ikke Biskoppen fri igen, hvad man dog gør med alle Forbrydere, der har udstaaet deres Straf. Som farlig for Staten blev Biskop Konrad interneret i Fæstningen Wesel, men efter et Aars Forløb lykkedes det ham at flygte fra Wesel og over Grænsen til Holland. Han efterlod sig et Brev til Amtmanden, hvori han skriver: »Da De kender den kanoniske Ret, kan det ikke være Dem ukendt, at jeg, selv om jeg er bleven »afsat« af Staten,

dog for Gud, for den h. Kirke og i hele den katholske Verdens Øjne bliver ved med at have Ansvarret for mit kære Stift. . . Som Menneske og som Kristen vil De derfor finde det ret og billigt, at jeg forlader dette tvungne Opholdssted for at vælge et andet, hvor jeg bedre kan opfylde mine Pligter som Biskop.« Brevet er underskrevet: »Dr. Konrad Martin, Biskop af Paderborn.«

Men heller ikke i Holland kunde Biskop Konrad være i Fred. Den hollandske Regering udviste ham. Han flygtede saa til Belgien, men for ikke ogsaa at blive udvist her holdt han sig skjult i et Franciskanerkloster, klædt i Munkekutten; i Tyskland anede ingen, hvor han var. Da var det, at Moder Pauline tilbød Biskoppen Bolig i det Kloster, hvor hun og hendes Søstre selv havde søgt Tilflugt, i Mont St. Guibert ved Bryssel. De sidste Aar af sit Liv tilbragte Biskoppen saa her som Søstrenes Huskappellan. Med ubrødelig Tavshed vaagede alle Klosterets Beboere over denne Hemmelighed. Ikke engang den belgiske Præst i Landsbyen, som ofte kom i Klosteret og omgikkes Biskoppen, anede, hvem han var. Søstrene havde ogsaa en Skole for tyske Børn i Klosteret, og Børnene kendte godt deres Biskop; men skønt de i Ferien rejste hjem, for en stor Del netop til Paderborn, blev det dog aldrig kendt i Tyskland, hvor Biskoppen af Paderborn opholdt sig. Man mærkede overalt hans styrende Haand, men den almindelige Mening var, at han var rejst til England.

I Pintsen i Aaret 1879 holdt Biskop Konrad i Mont St. Guibert det første Generalkapitel for Den kristne Kærligheds Søstre, hvortil der kom Søstre fra alle tre Provinser; Generalkapitlet valgte igen Moder Pauline til Generalforstanderinde. En Maaned efter blev Biskoppen pludselig syg og døde efter et Par Dages Sygeleje fromt og stille. Moder Pauline stod ved hans Side indtil det sidste.

Men nu fattede hun en Plan, som er saa karakteristisk for hende. Det skulde nu vises hele Verden, at en Mand, der er bleven Biskop af Guds og den apostoliske Stols Naade, ikke kan berøves sin Værdighed af verdslige Domstole; nu efter sin Død skulde Biskop Konrad igen i Triumf drage ind i sin Domkirke i Paderborn. Det blev ikke vanskeligt at føre Liget til Tyskland; der var ingen, der tænkte paa, at det

var den afdøde Biskop. Allerede et Par Dage efter sin Død blev Biskop Konrad bisat i et Kapel i Paderborn, førend nogen i Byen eller i hele Landet anede, at han var død. Regeringen kunde nu ikke nægte sin Tilladelse til den højtidelige Bisættelse i Domkirken, skønt den jo ikke anerkendte den afdøde som Biskop. Den 26. Juli 1879 fandt Bisættelsen Sted, og den blev naturligtvis til en stor Demonstration, hvor hele Folket viste, at det var dets Biskop, der var død. Paa Kisten i Domkirken laa Bispehuen, og foran Kisten stod Staven, den Stav, som ingen havde kunnet rive ud af den afdødes Haand. 'Bi.

(Sluttes.)

Brudt og delt kan atter vorde helt.

(Af Redaktør N. P. Nielsen.)

I Aar, sandsynligvis Mikkelsdag, kan den store Kirkeklokke i Højelse ringe til Afslutning paa sit fjerde Hundrede Aar. Klokken fortæller selv herom i den latinske Indskrift, der melder:

Dum meus auditur sonus ad templum michaelis festinat populus soluere vota Deo. Hec Campana condita fuit tempore domini Hennicgi gris, qui fuit prelatus et pastor hujus ecclesie. Andreas olauij quondam capellanus. Johannes Fastenowe me fecit anno domini md XVII.

Foran og efter Indskriften er der latinske Kors, og før det sidste er i Klokken indhamret et Par møntlignende Pilegrimstegn.

Indskriften kan i Oversættelse gengives saalunde: »Medens min Lyd høres, iler Folket til Michaelskirken for at indfri sine Løfter til Herren. Denne Klokke blev op-hængt paa Henning Gris's Tid. Han var tilforn Prælat og Præst ved denne Kirke. Andreas Olsen var forudm Kapellan. Johannes Fastenowe støbte mig i det Herrens Aar 1517.«

Denne Johannes Fastenowe var en af sin Tids navnkundigste Klokkestøbere. Han har støbt den største af Klokkerne i Roskilde Domkirke, en til Lunds Domkirke, en til Olai Kirke i Helsingør, en til Skelskør Kirke samt Graabrødreklostrets Klokke i Køge, nu paa Køge Raadhus, m. m. fl. Fastenowe valgte altid smukke Inskriptioner. Paa Køge Klosterklokke minder Ordene saaledes om, at den

blev støbt i en urolig Storm- og Sværdtid som vor. Den hvisker: »Naar jeg lyder, iler den guddommelige Frants's Brødre med at opsende deres Løfter og Bønner til Gud. Johannes Fastenowe støbte mig i det Herrens Aar 1522, da Broder Buardinus var Guardian for den hellige Marie, Trøsterindens Kloster af Mindrebrødrenes Orden i Byen Køge. O, kom med Fred, du Ærens Konge.«

Men i Størrelse er Højelse Klokke langt anseeligere end denne sidste. Den er en af Landets største Landsbyklokker. Højden er næsten $1\frac{1}{2}$ m, Diameteren forneden 1 m 38 cm. Dens Klang er som næsten alle Fastenowes Klokker vidunderlig dejlig. Gamle Fenger skrev i sin Tid i »Kirkehistoriske Samlinger«, at »kun faa Landbykirker har dens Mage i Henseende til Størrelse og dejlig Klang«.

Henning Gris var Kannik i Roskilde og oppebar Indtægten af Frue Kapellani, til hvilket Højelse Kirke hørte, altsaa som et Præbende. Hans Vaaben findes to Steder paa Klokken. Det er et tredelt Skjold med en Løveklo i det ene Felt og to Tverbjælker i det andet. Henning Gris døde 1521. Paa Klokken kaldes han Højelse Kirkes forhenværende Præst. Udelukket er det ikke, at han virkelig har været Præst derude en Tid; men snarest er han Kirkens Præst med Bopæl i Roskilde og repræsenteret i Embedet i Højelse ved Kapellanen Andreas Olsen. Til et evigt Æreminde har han saa foruden sit eget Navn sat sin Kapellans Navn med paa Klokken, som han vel har bekostet. Da Højelse Kirke var indviet til St. Michael, og Mikkelsdag derfor var en særlig Højtidsdag for Kirken, turde det være muligt, at Klokken paa den Dag i det Herrens Aar 1517 for første Gang har ladet sine malmrene Toner lyde ud over Egnen, milevidt bort. Klokken kan med gunstige Vindforhold høres til Køge.

Det er muligvis ved samme Lejlighed, at Kirken, der tidligere havde faaet Kalkmalerier, er blevet tilbygget det store sydlige Kapel, ligesom Taarnet er blevet forøget med et Par øvre Stokværk oven paa det med Skydeskaar og en stor Hal i andet Stokværk forsynede faste middelalderlige Taarn. Kirken nærmest ved dette maa ifølge de sidste sagkyndige Undersøgelser af Museumsinspektør Chr. A. Jensen føres tilbage til omkring Aar 1150, altsaa et kvart Sekel før Danmarks eneste Helgeninde, den hellige Margrethe, blev dræbt tæt herved. Hvideslægten har ejet 3 eller 4 af Byens Gaarde, deriblandt to tæt ved Kirken, hvorefter den ene laa paa Byens højeste Punkt. Sorø Kloster fik alt dette Gods i Eje, derfra kom det til Kronen, som skænkede det til Kommunitetet, der igen mageskiftede et Par af Gaardene bort til forskellige Godser, der siden overdrog dem til Vallø.

Fra Tiden lige før den nu jubilerende Kirkeklokke blev hængt op, kender vi nogle katholske Præster, der var Medlemmer af det kristelige Broderskab, der som et Kalente for Ramsø og Bjeverskov Herreder samlede Østsjællands fromme Præster og Lægfolk »for at fuldkommengøre Sjælene i en Tid, da Ondskaben daglig bliver større.« Der nævnes saaledes Hr. Jacob, Hans Jepsen og Sigerus Michaelis af henholdsvis Ølsisæ, Høueølssie og Høffueølsighæ, altsammen Højelse. Fra Nabobyen Ølsighe magle kom Hr. Laurentius Olavi til Køge paa Kalentets tre hellige Højtider om Aaret. Men ogsaa nogle katholske Degne fra den Tid træffer vi i Højelse. Der nævnes herfra en Petrus Diegn, en Johannes Diegn og »Twræ Deghn aff Høveølsighæ.«

Paa Grundlag af Oplysninger, vi nylig har faaet fra nogle gamle Pergamentsdokumenter i Svenstrup Godsarkiv, knytter der sig til denne Turæ Degn et helt lille Afsnit Lokalhistorie. 1475 pantsættes af Per Tuesz i Øsylille en fierdingh Jordh po Ølsy Mark« til Mettæ Pædhers i Ølsy, Per Oxis effterleverske.« Dette Pantebrev indløses ifølge Skøde af 2. Juli 1482 fra Mettæ Pedhers til Thuræ Dieghen i Ølsisæ. Ved Skøde af 31. Januar 1488 knyttes denne »fierdingh« sammen med »en halff boel jordh met sin byggestet, som ligger i Høwæ Ølsie paa then wester gadhe.« 1506 gives der Arveafkald paa denne Gaard efter »Thuræ Diegn« af Jep Twræsz, Sognedegn til Syv til Fordel for Halvbroderen »Mattis Twræsz aff Høffueølsisæ«. 1554 gaar Ejendommen over til en Søn Peder Matsøn. Paa Ramsø Herredsting overdroges den 1622 til Sønnen Mads Pederszen, der 1662 udbyder den til Salg paa Herredstinget. Den blev da købt af Sognepræsten i Højelse Claus Hansen.

En Menneskealder senere tvang Gisselfelds Ejer Grev Knuth Præsten til mod sin Vilje at opgive Gaarden som fri Ejendom og lade den gaa ind under Gisselfelds Fæstegods! Nu kom der nye Mænd som Fæstere; men Gisselfeld maatte heldigvis bøde for den frygtelige Handling og maatte opgive Gaarden til Svenstrup, hvorfra den ca. 1790 kom ind under Vallø. Den blev udflyttet ved Udskiftningen.

Det er vel værd at notere, at der fra denne Turæ Degns gamle Gaard i vore Dage er kommen to Konvertiter til vor hellige Kirke, fra den ene Nabogaard en og fra den anden en, min Ringhed. Om Turæ Degns Blod er i vore Aarer, tør vi endnu ikke afgøre. Visse Navne langt tilbage kunde tyde paa, at Højelseslægterne er af hans Stamme. Jeg selv mente at være ved at kunne føre Bevis; men i Stedet for gik den ældste Linie, jeg kunde følge paa Spindesiden, over i et tysk Familienavn Stein, og det bliver den ældste Slægtstavle for Højelse. Vi faar saa nøjes med at være i aandeligt Slægtskab med vor Fødehys gamle Katho-

likker, som, selv om det skorter paa skriftligt Kildemateriale, dog nok alligevel er de samme Slægter, som lever den Dag i Dag.

For de gamle Slægter har vor katholske Kirkeklokke saa ringet i Glæde og Sorg; men vi Højelse Katholikker vil ikke glemme, at dens første Kalden lød for, at Menigheden nu skulde til Højmesse. Da har Henning Gris vel staaet for Alteret og messet de hellige Toner, medens Menigheden knælende, som den hellige Margrethe tilforn i samme Kirke, har ladet det trefoldige Sanctus lyde i deres Sjæle som Hjertets Hyldest til den levende Gud, for hvis Trone den hellige Margrethe den Gang som nu bad for sin By, at den maatte vederfares Frelse. Vi, der uden egen Fortjeneste fik Naade til at komme i aandeligt Samfund med vor Bys Helgeninde og med Byens katholske Slægter i fordums Tid, vi ved fra mange alvorlige Timer, jeg selv mere end nogen, hvad det betyder at være fulgt af Forbønnen i Helgenskarens Kor. Naar den gamle Klokke lyder, da er det, som bringer den en Hilsen fra Sjæl til Sjæl, fra dem, der var, og dem, der er, og derfor vil vi Katholikker fra den lille Landsby mindes, at vor Klokke nu har ringet i fire Sekler, og vi tror og haaber, at den ogsaa ringer den Søndag, da den hellige Messes Toner atter lyder i vor gamle By.

Vor lille Margretleforening, som vi havde den store Glæde at faa vor højærværdigste Biskops Velsignelse til, skal nok med Bistand af højere Magter berede den jordiske Vej til dette Indtog af Himlens Konge, naar Tiden er inde; men de troendes Forbønner kan medvirke til, at Ventetiden bliver kort. Ja, det ske, at medens Fastenoves Klokke høres, »iler Folket til Kirken for at indfri deres Løfter til Herren«!

Mere end vildt — næsten forrykt.

Der er en Dame, som hedder Hedvig Reinhard. Hun er Dr. med., saa hun maa jo i Lægevidenskabens være en Dygtighed eller i det mindste have præsteret noget ekstra, der har skaffet hende denne indenfor Lægestanden for øvrigt ikke saa sjældne akademiske Grad.

Denne samme Dame holder ogsaa kristelige Foredrag, undertiden af til dels historisk Indhold. Hun har i Sommer paa Nyborg Strand holdt et saadant, hvori hun ogsaa præsterer noget saa ekstra, at det vel er værd at blive kendt af dette Blads Læsere. Hvad hun talte om, er i denne

Sammenhæng ligegyldigt; det, der interesserer os af det Sammensurium, hendes Foredrag bestod af, er det fuldkomne balstyrige Had overfor al Organisation, hvorfra hun er greben.

Det hedder herom i Foredraget: »Der kom en Tid, da Apostlenes *Efterfølgere* fik Øje for Organisationens Magt og Kraft. De de tilegnede sig den og heller ikke var langt fra ad den Vej at gøre sig den Del af Verden, de kendte, underdanig. Den Gang, da Kirken svang Sceptret over Folkene som over deres Herskere, da var det, Løgnen om den store hellige Sag, som helliger Midlet, fik Borgerret i Kristenheden. Da blev Menneskenes personlige Ansvar taget fra dem, og de fik Aflad for deres Synder, naar blot de tjente *Sagen* — og da blev Mennesker Djævle, som frit turde synde, som de bliver det den Dag i Dag, hvor dette prækes.«

Saa vidt Frøken (?) Reinhard, der jo næppe er værd at tage alvorlig; thi sligt Galimathias har man sjælden hørt Mage til. Her er ikke noget at gendrive; thi der behøves jo ingen Beviser for, at man ikke bliver en Djævel, fordi man tilhører et organiseret Kirkesamfund, eller at man ikke »faar Aflad for sine Synder« ved at »tjene Sagen«. Hvad mon de Millioner blev til, der kom til at tilhøre de ofte af de timeligste Hensyn paa rent verdslig Grund opbyggede protestantiske Kirkesamfund? Man blev vel »gennemdjævlet« eller »overdjævlet« — for at bruge et af de af Luther i religiøs Polemik indførte Udtryk.

Hele Frøkenens Foredrag hviler paa den fuldkomne bagvendte Tankegang, at Frelseren selv overhovedet ikke vilde nogen Organisation. Hun skriver saaledes: »Hvervet (»at føre Livets Vand ud over Jorden«, som det ganske fraseagtigt udtrykkes) tilhørte en lille Samling Enkeltmennesker, fuldkommen blottet for Magt og fuldkommen uden Organisation.« — Hvorfor hedder det da, at Jesus valgte tolv af sine Disciple, som han kaldte Apostle? Er det ikke saa bestemt afgrænset en Organisation som nogen? Og da Jesus gav dem Magt til at binde og løse, fik de ikke nogen Magt? Ingen fysisk Magt, men dog en saadan Magt, at kun faa Aar efter adskillige Tusinder bøjede sig for dem, rede til at ofre alt for dem. Og fortsatte ikke disse samme Apostle Herrens Organisationsarbejde — kun faa Aar efter hans Bortgang fra dem oprettedes Diakon-Embedet, og hvor hen de siden kom paa deres Rejser, indsatte de Biskopper og Præster overalt. Det staar dog Ord til andet i det nye Testamente.

Naa, flere Ord er vel ikke værd at spille paa den prædikende Dame. Hendes Paastande er lige saa vilde

som enkelte af Søren Kierkegaards; men det er rigtignok ogsaa den allersomeneste Lighed, hun har med den store religiøse Tæinker.

N. H.

Lidt om Salmesangen — med Svar.

Hr. Redaktør! I forrige Nr. af »Ugebladet« blev der skrevet meget varmt for en bedre Salmesang i vore Kirker. Det glædede mig, og jeg ønsker selv intet hellere — men der er forskellige Vanskeligheder, som jeg nu vil fremstille for om muligt at faa dem hævede.

Jeg bor saaledes, at jeg kun kan naa at komme i Kirke til Højmessén, men saa godt som aldrig til Vesper eller nogen Aftengudstjeneste. Altsaa hører jeg kun 2—3—4 Vers af en Salme blive sunget om Søndagen, og det er ikke nok til, at jeg kan lære Melodien. Mine to Smaadrenge gaar i Skole og hører ved Skolemessen ogsaa Salmer blive sunget, men de kender heller ikke Melodierne, saa deres Deltagelse i Sangen bliver kun ringe.

Vi plejer gerne i Mørkningen at synge lidt her hjemme. Saaledes har jeg ved Klaveret lært Børnene flere af vore pæneste Børnesange, Fædrelandssange og lignende; i Tiden inden Jul sang vi gerne Julesalmer og Sange. Men det er desværre kun de protestantiske, og hvor gerne jeg end synger med mine Drenge: »Et Barn er født i Bethlehem!«, »Dejlig er den Himmel blaa«, »Velkommen igen, Guds Engle smaa« og mange flere, saa vilde jeg dog ogsaa gerne lære dem — og selv lære — de almindelige katolske Julesalmer.

Men det lader til at være umulgt at faa Noderne dertil. Jeg har spurgt flere Steder, anmodet om at faa Noderne til Laans, saa jeg kunde afskrive dem, men alt forgæves. Som Konvertit er jeg jo opvokset med de protestantiske Salmer, som let falder mig paa Læberne, naar jeg gaar i mit daglige Arbejde; men de katolske Salmer kender jeg ikke.

Kunde der ikke gøres noget for at skaffe Noder, i hvert Fald til de mest bekendte? Og ligeledes til de Sange i »*Sursum corda*«, som ikke findes i almindelige Melodibøger?

Det vilde sikkert forbedre Sangen baade i Kirken og paa Højskolen, og man kunde lære Melodien hjemme, før man kom sammen med andre.

E. G.

Til E. G. — En ny Udgave af Salmebogen har allerede ligget færdig siden Paaske, men skal først forsynes med et Bønnebogs-Tillæg, inden den kan udkomme. Der arbejdes

paa Kraft, for at dette kan ske saa snart som muligt, men før Nytaar bliver det næppe. Ligeledes arbejdes der paa en Orgelbog; den vil dog tidligst kunne foreligge til næste Sommer. Den nye Salmebog tæller 280 Salmer, der alle er forsynede med Noder, saa at enhver, der kan læse Nodeskrift, herefterdags med Lethed kan lære Melodierne i sit Hjem. Hvad »Sursum corda« angaar, har Hr. Pastor *Bannwart* i 1913 udgivet et lille Hæfte med Melodierne; saa vidt jeg ved, er det dog udsolgt; Katholsk Boghandel vilde kunne give Oplysning herom.

Ærbødigst
Pastor L. Günther.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Det blev en overordentlig vellykket og hyggelig Eftermiddags-Underholdning, Foreningen K. U. F. gav forrige Søndag i St. Knudssalen i Stenosgade. Alle Pladser var optagne af en stor Skare ældre, yngre og Børn, og paa første Række sad den højærværdigste Biskop og en hel Del af de for Ungdomssagen interesserede Præster. Den musikalske Del af Underholdningen besørgedes flinkt af Musikforeningen *Stringendo*, som lønnes med begejstret og velfortjent Bifald. Det er ogsaa en Glæde at lægge Mærke til, hvorledes denne Forening under Hr. Barfreds Ledelse og Hr. Lauritz Hansens Direktion i Løbet af kun faa Aar har vokset sig saa stor, at den nu tæller 23 Violinister, 6 Cellister, 2 Contrabassister og nogle andre Musikere. Det er en stor Støtte ved festlige Lejligheder at kunne have saa stort et Orkestres flinke og velvillige Medvirken. Komediens, som spilledes af tre unge Herrer og fire unge Damer, var meget morsom og kvik, og der blev spillet saa godt, at det var med udelte Fornøjelse, man fulgte det muntre Stykke fra Scene til Scene. Festen afbrødes med en Tale af Foreningens Præsides, Pastor Koch, som rettede en kraftig og fornøjelig Appel til Ungdommen om at melde sig ind i K. U. F. og til de ældre om som passive Medlemmer at støtte Foreningens Virksomhed ved et maanedligt Bidrag. »Der er kun 70 Medlemmer nu,« sagde Pater Koch, »men inden et Aar skal vi op paa 200.« Før Komediens sang Stud. mag. Benzon nogle meget morsomme Sange til Luth-Akkompagnement, af hvilke især nogle rigtige gode gamle af Erik Bøgh bør fremhæves. Før Talen blev der sunget en ældre Sang af L. G., som skal gengives her, at den paa den Maade kan reddes fra Forglemmelse og maaske senere optages i *Sursum corda*.

(Mel.: Danmark dejligst. . .)

<p>1. Meget er der sagt og sunget
Fædrene til Pris,
Som har Sværd og Lanse svunget
Fjender til Forlis.
Om de raske unge Sønner
Her at svinge det sig lønner,
Skønt man si'r, hos dem sig drejer
Alt om Narrestreger.</p> <p>2. Naa, lad gaa, paa Bord og Bænke
Sprang de stundom vildt;
Appetiten til at tænke
Den var snarlig stil't;
Men den kommer nok med Tiden —
Før man stor er, er man liden —
Og de lærer nok, trods Modet,
At slaa Vand i Blodet,</p> <p>3. Held paa Ungdomsfærdens Snække
Gennem Bølgens Larm!
Lys i Tanken Himlen lægge,
Mandligt Mod i Barm!</p> | <p>Kun den kæmpende kan vinde,
Ladhed lønnes ingen Sinde;
Kun imellem Torne gløde
Lykkens Roser røde.</p> <p>4. Ej med Skovens Ulv I tude,
Fri staa eders Hu;
Eders Gerning os bebude:
Der er Haab endnu.
Ungdom-Visdom skal ej skilles;
Lige Krav til alle stilles.
Vil en lokke, knyt jer Næve,
For jert Blik han bæve!</p> <p>5. Løft jert Hoved mod det høje,
Der er Kraft at faa;
Naar for Gud jert Sind I bøje,
Kan I trygt gaa paa;
Han er større end de store,
Og hans Naade vil I spore
Som i svundne Barndomstider,
Naar mod Kvæld det lider.</p> |
|--|---|

— (F). Den 24. ds. er Hr. Pastor, Ch. Raabe (udt. Rabe) udnævnt til Kapellan ved Rosenkranskirken. Pastor Raabe, som er født i Koesfeld i Westphalen, tilbød sig for nogen Tid siden til den højærværdigste Biskop som Medhjælper i den danske katholske Kirke, og da Biskoppen med Tak modtog hans Tilbud, tog han i nogen Tid Ophold hos Sognepræst Helmke i Gemen i Westphalen (før i Randers), hvor han har sat sig saa godt ind i Dansk, at han allerede kan tale det og vistnok snart prædike paa Dansk. Ugebladet ønsker den nye Præst hjertelig velkommen.

Aarhus. Her afholdtes i Søndags Aftes Sæsonens første Familie-Aften under Overværelse af saa mange Tilhørere, som Salen kunde rumme. Aftenen var ogsaa særlig vellykket. Den østrigske Feltpræst, Hr. *L. Dragoun*, spillede, fint akkompagneret af Hr. Pastor *Geller*, adskillige henrivende Melodier — lige fra en indsmigrende Serenade til en rigtig krumspringlignende polsk Mazurka. Alle Numrene lønnes ogsaa med rigeligt og fortjent Bifald. Og Pastor *Dragoun* fik endda et velment Hurra i Tilgift. Sangkoret sang nydeligt to stemningsfulde danske Sange. Og Skuespillerne — de unge Mænd — har næppe nogensinde spillet bedre! De kan nu bedst spille komiske Roller. Det har sikkert kostet baade Hr. Lærer *Jensen* og de unge Herrer megen Flid og Tid at indstudere den muntre Farce saa godt. — Naar hertil kommer Kaffen, der serveredes af adskillige af Menighedens Damer, der paa Grund af den store Tilstrømning havde en meget anstrengende Aften, og naar saa tillige nævnes flere smukke danske Sange, som hele Forsamlingen sang, kan man nok som Hovedsum notere: En ualmindelig vellykket Aften. Hjertelig Tak til alle, der hidrog dertil!

J. K. M.

Rom. Den 28. August afgik den bekendte Rektor for det amerikanske Kollegium, Ærkebisp Dr. Kennedy, ved

Døden. Den afdøde var født i Amerika af irske Forældre og var indtil for to Aar siden sund og kraftig, da et Hjerteslag berøvede ham, der kun var godt oppe i Halvtredserne, alt Haab om Helbredelse. Vice-Rektor, Mgr. O'Hern, blev derfor udnævnt til Hjelpe-Rektor med Ret til at blive Efterfølger i Embedet. Dr. Kennedy havde lige til sin Sygdom været overmaade virksom i Kirkens Tjeneste og var en af de mest ansete Mænd i Rom.

— Forbudet mod den samtidige Nydelse af Kød- og Fiskespiser paa Fastedage er ophævet ved den nye Lovbog i Kirkeret, og Pave Benedikt har ifølge *Acta Apostolicae Sedis* den 19. August tilladt, at denne Bestemmelse straks maa træde i Kraft.

Kollekt for den danske katholske Kirkesag.

Søndag d. 7. Oktober holdes den af det Apostoliske Vikariat foreskrevne **Ansarius Bonifacius-Kollekt** i alle Kirker og Kapeller til Bedste for vore mest trængende kirkelige Institutioner.

Sakramentskirken.

Søndag den 30. September fejres *Kirkevielsesfest*, i hvilken Anledning det allerh. Sakramente vil være udstillet til Tilbedelse fra Kl. 8 til Kl. ca. 6 $\frac{1}{2}$. Efter Højmessén har Vincentsforeningen fælles Tilbedelse, og det forventes, at de øvrige Foreninger (Elisabeth-Vincents-Foreningen og Birgittaforeningen) samt Menighedens øvrige Medlemmer, saa vidt muligt udenfor Gudstjenestetiden, aflægger Besøg i Gudshuset. Kl. 5 reciteres Breviarbønerne. Kl. 6 Festandagt med *Te Deum*.

Fredag den 5. Oktober (Jesu Hjerte Andagt). Efter 8 Messen sakramental Velsignelse, Kl. 8 Aften Andagt.

Hjertelig Tak til den anonyme Giver for de to smukke Palmetræer til *Sakramentskirken*.

K.U.F. Billedet af den hl. Familie blev vundet paa **Nr. 47** (blaa Lodseddel) og kan afhentes hos Portneren i Stenosgade 4.

Ungdomsrest.

Den Fest, som »Katholsk Ungdomsværn« aarlig afholder for de 14- og 15-aarige, vil finde Sted **Søndagen d. 14. Oktober Kl. 7—10 $\frac{1}{2}$** i **St. Knuds Skoles Festsal**, Stenosgade 4. Efter Festtalen serveres Frugt og Kager; derefter er der Fællesleg.

Der udsendes trykt Indbydelse til hver enkelt.

Adgangen er fri for de indbudte unge og deres Forældre. Det er Ungdomsværnet meget om at gøre, at de unges Forældre kommer med. Garderobe gratis.

De Herrer gejstlige, Formændene i de unge Mænds og Kvinders Foreninger og Kongregationer samt Ungdomsraadets Medlemmer indbydes herved venligst til at deltage i denne Fest.

NB. Katholske Børn, der gaar i ikke-katholske Skoler og i Aar fylder eller har fyldt 14 Aar inden den 1. November, bedes om at opgive deres eget og deres Forældres Navn og nøjagtige Adresse i Løbet af de nærmeste Dage til

Pastor Günther, St. Andreas Kollegium, Charlottenlund.

Den evige Tilbedelses Kirke. Fra 1. Oktober er Gudstjenesten som følger: *Om Søndagen:* Kl. 8 stille Messe med Prædiken; Kl. 3 Andagt. *Om Hverdagene:* Kl. 7 $\frac{1}{2}$ stille Messe; Kl. 3 Andagt.

Katholsk Højskole.

Møde hver Tirsdag Aften Kl. 8 i St. Knudssalen i Stenosgade. Adgang 25 Øre. Højskoleforeningens Medlemskort, som koster 3 Kr. om Aaret, giver gratis Adgang til alle Vintermøder (fra Oktober til Marts incl.). Indmeldelser modtages hos Hr. Johs. Hansen, Svanholmsvej 12^a, og i Katholsk Boghandel, Stenosgade 3.

Plan for Oktober — November — December 1917.

Datum	Foredragsholder	Emne	Sange af Sursum corda.
2. Okt.	Pastor Maurer.	Christus og hans Kirke.	
9. —	Redaktør Niels Hansen.	Indledningsforedrag til en pædagogisk Diskussion. Alle Lærere, Lærereinder og Forældre indbydes særlig.	127. 18.
16. —	Pater Jaworski.	Kardinal Consalvi.	36. 50.
23. —	Stud. mag. Benzon.	Bossuet.	61. 65.
30. —	Pastor B. Jensen.	Harald Blaaland.	92. 88.
6. Nov.	Pater Koch.	Humanisten Willeibald Pirkheimer, en Konvertit fra Luthers Tid.	36 V.1-5. 107.
13. —	Lærer J. Johnsen.	Af Danmarks Bispesaga V: Lage Urne, Roskilde-stiftets sidste Biskop.	
20. —	Barones. Rosenørn-Lehn.	Erindringer fra Italien.	77. 59.
27. —	Billedhugger Skikkild.	Christusbilleder.	
4. Dec.	Fuldm. Fink Jensen.	»Den signede Dag«.	71. 59.
11. —	Baronesse Rosenørn-Lehn.	Sognepræsten i Ars (B. Vianney.)	62. 74.
18. —	Pater Günther.	Oplæsning.	

Mariahjemmets Husgerningsskole.

Hos alle d'Hrr. Sognepræster i København og i Provinserne faas Ekspl. af Mariahjemmets Husorden samt Ansøgningsblanketter til Indmeldelse af Elever.

St. Ansgars Kirke.

Under den højtidelige Messe paa Kirkevielsesfesten den 30. Septbr. udstilles det allerhelligste Sakramente, som forbliver udstillet hele Dagen indtil Kl. 9 Aften. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 3 og 5 reciterer de gejstlige Breviarbønnerne. Kl. 8 Aften Festandagt med Te Deum.

Fælles Bedetimer: Kl. 2—3 den eukaristiske Forening; Kl. 3—4 Rosenkransbroderskabet og Mariakongregationen af Apostlenes Dronning; Kl. 4—5 Fidelitas; Kl. 5—6 St. Josefs Gilde; Kl. 6—7 Mariakongregationen for Ynglinge; Kl. 7—8 Mariakongregationen for Mænd.

Mødreforeningen. Ti. d. 2. Oktbr. Kl. 8¹/₄ læses i St. Ansgars Kirke den h. Messe for Foreningens Medlemmer og Anliggender. Messen læses for Foreningens Stifter, afdøde Pastor Bøhmer.

Unio. Fredag d. 5. Oktober (Kl. 7—11). Alm. Møde i »Gimle«, Grundtvigsvej 14.

Kirkelig Kalender.

30. Sept. 18. Søndag eft. Pintse. (I konsekreerede Kirker: Kirkevielsesfest.)	7. Okt. 19. Søndag eft. Pintse. Rosenkransfest.
1. Okt. M. Remigius, Biskop og Bekender.	8. — M. Birgitta, Enke.
2. — Ti. Værneenglene.	9. — Ti. Dionysius og Fæller, Martyrer.
3. — O. Ferialdag. (Oktav af Kirkevielsesf.) [Thøger]	10. — O. Franciscus Borgia, Bekender.
4. — To. Frans af Assisi, Bekender.	11. — To. Ferialdag.
5. — F. Placidus og Fæller, Martyrer.	12. — F. Ferialdag.
6. — L. Bruno, Bekender.	13. — L. Edvard, Bekender.

Meddelelse.

I Anledning af Sakraments sognets Udskillelse fra St. Ansgars Sogn meddeles herved, at de Sognet tilkommende Menighedsbidrag (Kirkeskat, Præstepenge og Skolebidrag) indtil 1. Januar 1918 vil blive opkrævet af St. Ansgars Forstanderskab, som senere refunderer det nye Sogn Beløbet.

*Forstanderskabet
for Sakraments sognet.*

Nye Kort.

Smukke nye Prospektkort er udkommet: 2 fra Sakramentskirken, 2 fra St. Elisabeths Hospital, 4 fra St. Annæ Kirke. Kort fra vore fleste Kirker og andre katolske Institutioner haves paa Lager. Katholsk Boghandel, Stenosgade 3.

Rettelse. Ved en Fejlagelse var i forrige Nummer en Meddelelse fra Rom sat under Overskriften Asien. *Trykkeriet.*

St. Franciskus' III Orden har Møde paa St. Francisci Fest, Torsdag d. 4. Oktober, Kl. 8 Aften i St. Knuds Kapel (Generalabsolution).

Mariakongregationen af Apostlenes Dronning genoptager sine Møder Mandag d. 1. Oktober Kl. 8½ Aften i St. Josefs Søstrenes Huskapel, Østerbrogade 7 C. Medlemmerne bedes huske, at Møderne finder Sted den første og tredje Mandag i hver Maaned; kun eventuelle Aflysninger eller Forandringer vil blive bekendtgjort i Ugebladet. *Præses.*

Mariakongregationen for Ynglinge holder *Maanedsmøde* i Salen Mandag den 1. Okt. Kl. 8½. Foredrag af Hr. Pastor Maurer fra Køge. NB. Husk Tilbedelsestimen i St. Ansgars Kirke Søndag d. 30. September Kl. 6 Aften.

Den eukaristiske Forenings Medlemmer bedes erindre Tilbedelsen i St. Ansgars Kirke Fredagen d. 5. Oktbr. til de aftalte Tider.

Biskoppens Jubilæumskort.

Restoplaget af disse sælges som Mindeblad à 10 Øre pr. Stk. til Fordel for Ansgarius-Bonifaciusforeningen.

St. Ansgars Menighedskontor, *Katholsk Boghandel,*
Bredgade 69, 2. S. o. G. (Kl. 1-4). *Stenosgade 3.*
Johs. Hoffmann & Søn, Købmagergade 48.

Birgittaforeningen genoptager sine Møder Onsdag den 3. Oktober. Medlemmerne bedes om at møde talrigt.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 40

Søndag den 7. Oktober.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Voltaire og Brandes. — 150 Aarsdagen for Claudi Rosssets Død den 3. Septbr. 1767. — Reformationsfesten. — Af Pauline von Mallinckrodt's Liv. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Ordrup. Randers. Rom. — Brevkasse. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

377.

Rosenkransbønnen.

Naar moderne Mennesker beder, er det ofte paa en Maade, som er grundforskellig fra den kristne Bøn. Der er noget formløst over deres Bøn. Det er ikke med bøjede Knæ og barnligt foldede Hænder, det moderne Menneske beder; men alligevel, medens Hovedet støttes mellem Hænderne, »flyver Tanken paa Ørnevinger mod Himlen, lige op til den Allerhøjestes, den Absolutes Trone, forbi alle Engle og Helgener«. Bøn er »at være grebet, at føle sig overvældet, at opleve Gud«. Bøn er at træde »personligt« frem for Gud. Derfor smøger man af sig, hvad der ikke er en selv, vrager overleverede Bønner, Bønnehøgers saavel som dem, man muligvis husker fra Barndommen.

Der er en vis Ironi over denne Bøn; den er en Blanding af Idealisme og Fattigdom, af Hjemvé efter Gud og jordisk Vigtighed. Og tit ender den himmelstormende Flugt med, at Sjælen med knuste Vinger styrter til Jorden.

Der kan vel næppe tænkes nogen større Modsætning til det moderne Menneskes religiøse Øjebliksbetagethed end en katholsk Kristen med sin slidte Rosenkrans mellem de foldede Hænder. Ikke som om Rosenkransbønnen ikke ogsaa kunde være en Ørnflugt mod Himlen — og da findes Himlens Porte aabne — men den er helt igennem præget af Kristendommens Barnlighed og den sunde Hensyntagen til vor Naturs Ejenlommelighed og Svaghed, som

vi saa tit beundrer i Kirkens Indretninger og religiøse Skikke. Naar nogen ikke finder Rosenkransbønnen tiltalende, er det, fordi han kun har set Vranken af den: Perlesnoren og den ensformige Ramsen af de samme Bønner. Eller ogsaa føler han det for os Katholikker saa uforstaaelige Ubehag ved denne Bøns marianske Islæt. Det hindrer ham i at trænge frem til det, som er Rosenkransens Sjæl: Betragtningen af Jesu Livs Hemmeligheder. Det er Forløsningens store Begivenheder, som foresvæver Tanken under Rosenkransbønnen, som holder Fantasien fangen, som faar Hjertet snart til at juble, snart til at snøre sig sammen af Medlidenhed, Anger og Smerte.

At Rosenkransen tillige er Maria-Andagt, giver kun vor Bøn al den barnlige Naturlighed, som Kærligheden til Guds Moder lægger over hele vort Gudsforhold. Er Hjertet opfyldt af den sande Maria-Andagt, saa bliver Bønnen — det Sprog, som vi taler til Gud — ligefrem vort Modersmaal. Naar det under Rosenkransbønnen bliver os saa let at fordybe os i Betragtningen af Jesu Liv, er det da ikke netop, fordi vi har Maria med paa Vej? Hvor dybt gaar det ikke til Hjertet, naar en from Moder fortæller sit lyttende Barn om Betlehem og Golgatha? I Rosenkransen er det vor himmelske Moder, der fortæller os om sin guddommelige Søn.

Men saa de fem Gange ti »Hil dig Maria« og Perlesnoren! De er ikke andet end de Stave, ad hvilke denne Bøns hellige fem Roser slynger sig op mod Himlen. Hvad vilde der tit ikke blive af vor betragtede Bøn uden denne Støtte? Har vi ikke tusinde Gange erfaret, hvordan vi netop ved Hjælp af Perlesnoren og »Hil dig Maria« fandt tilbage fra — ja, hvorhen kan vor Fantasi ikke forvilde sig under Bønnen? Tankerne havde tabt Traaden, men vore Fingre ikke og Læberne heller ikke. Og saa var vi altsaa dog ikke kommet helt ud af Sporet. Vi greb fastere om Perlen, vi standsede et Øjeblik for at samle vore Tanker, saa fortsatte Læberne, hvor de slap: »Hil dig, Maria, fuld af Naade. . .« — og vi var atter hjemme hos Gud, gik atter ved Marias Haand. Ved vor betragtede Vandring lod vi idelig Tankerne dvæle et Øjeblik, hvile sig ud paa et »Fadervor«, »Hil dig Maria« eller »Ære være Gud«. Og med friske Kræfter svang Tanken sig op til Betragtning igen. Rosenkransen med dens ensformige Gentagelse og dens ustandselige Mekanisme skaber en hellig Atmosfære omkring os af ærværdige, indholdsdybe Ord, en bedende Underbevidsthed, som hvert Øjeblik kan hæves op over Tærsklen til fuld Klarhed og Kraft. Dette i Forbindelse med dens Trosindhold og dens marianske Varme er vel Grunden til, at den er bleven det katholske Folks Yndlingsbøn, dets Lægbreviar.

A. Menzinger.

Voltaire og Brandes.

(Sluttet.)

III

Naar et Menneske med saa elendig en Karakter — en Mand, om hvem selv hans litterære Følgesvend og Velgører dybt krænket skriver, at hans Uforskommethed var forbavsende, at han fortjente at sættes i Tugthus ¹⁾ — naar et saadant Menneske æres af Georg Brandes med et omfangsrigt Forsvarsskrift, fordi han har lavet elegante Vers og kæmpet imod »Overtro« — saa er det jo en Sag, der ikke kan vække vor synderlige Opmærksomhed. Men allerede Maaden, hvorpaa den franske Gejstlighed, overhovedet Kirken omtales, forundrer os ved sin Ensidighed og Lyst til at sige nedsættende Ubehageligheder. Kun Benedikt XIV slipper helskindet fra det — vel ikke, fordi Brandes kender denne Paves religiøse og juridiske Værker, men fordi det er Skik, at alle Kirkens Modstandere kalder ham »oplyst«, »dannet«, fordi han ved Siden af ogsaa har været en overordentlig elskværdig og medgørlig Mand. Saa har man jo den Fordel at stille f. Eks. Clemens XIII og andre fromme og modige Paver des dybere ned i Uvidenhedens Mørke. Kendte Brandes Benedikt XIV.s kirkelige Bestemmelser, f. Eks., hans Fordømmelse af Frimurerne, vilde han maaske lade Høfligheden fare.

Men alt dette er af mindre Betydning. Hovedsagen for os er, at Georg Brandes i Bogens Løb tillader sig Angreb paa Kristendommen og paa vor h. Kirke, som ganske vist ikke er saa vittige som hans aandelige Faders, gamle Voltaires — men som paa nogle Steder ikke staar tilbage for Voltaires paatagne Overlegenhed og Frækhed. Vi beklager at maatte bruge denne sidste Betegnelse. Brandes fremsætter nemlig under sin Kritik af den berømte Bossuets Betragtning over Verdenshistorien følgende Uforskommetheder:

(Naar man læser Bossuets Bog) »føler man næsten med Forfærdelse, hvad Virkning Kristendommens Indførelse som Statsreligion har haft paa Sindene, paa Men-

¹⁾ Frederik til Voltaire, udateret, men fra Vinteren 1752.

neskeaandens hele Udvikling, hvorledes i de mere end 2100 Aar, der siden Herodot er gaaet hen, Fordummelsen (!) er steget til en saadan Højde, at Kundskabstørsten er bleven slukt, Tankeevnen tilintetgjort (!!), Natursansen død, Skønsomhed og Kritik fuldstændig udryddet, Grundopfattelsen bleven et Barns uden Barnlighed«¹⁾. . .

Vi gentager disse Udgøvelser, ikke for at »modbevise« dem. Lad Brandes-Voltaire frækt kalde Kristi Kirkes Indflydelse paa Menneskene »Fordummelse« og »Tankeevnens Tilintetgørelse«.

I »Politikens« Nummer af 28. August i Aar klager en Brandesianer over, at den brandesianske »Oplysning« havde ødelagt alt for ham. »Alle Fyr har man slukket: Gud, Fædreland, Hjem, Ægteskab, Børnene, det daglige Arbejde.« Med det sidste menes det moderne Børsjobberi, men alt det andet betegner Firsernes Bevægelse henimod Vantro, Verdensborgerskab, fri Kærlighed og andre Idealer. Resultatet for vedkommende Brandesianer var det samme som for mange af Ibsens, Kjellands, Jakobsens Dyrkere: Selvmord.

Overfor dette brandesianske Fritænkeri staar Kristendommen, staar vor h. Kirke. Den har i Mellemtiden tændt en sand Kultur, en sand Kærligheds Lys i Millioner af Menneskehjem. Men den har ogsaa anvist dem Vejen: ikke store Ord, men stiltfærdig Gerning, og den véd tillige, at »denne Verden« ikke elsker hendes (Kirken) Arbejde.

Men aldeles bortset fra den frække Insinuation, at Kirken har »tilintetgjort Tankeevnen« og alt det andet fritænkeriske Lys, Brandes her vil sprede, er allerede Grundlaget for Brandes's Argumentation højst besynderligt. Han sammenligner Bossuets berømte Discours sur l' Histoire Universelle med Herodots bekendte Verdenshistorie og betegner Herodots Bog som »af sund Kundskab struttende« men Bossuets som »intetsigende«.

Har Georg Brandes gjort sig den lille Umage at læse Overskrifterne paa disse to i alle Retninger forskellige og forskelligartede Værker? Herodot vil give en udførlig Fremstilling af hine gamle Folks Historie, Bossuet forudsætter

1) Saaledes Side 284 i Anden Del. Fremhævelserne er af os.

Historien som kendt og vil kun give nogle *discours* (Overvejelser, Tanker) om Historiens Udvikling. Det er dog to højst forskellige Ting. Bossuet giver en kort Filosofi, eller rettere filosofiske Grundlinjer, til Verdenshistoriens Forklaring. Det er et i sin Art aldeles enestaaende Værk, der har aabnet Vejen for den filosofiske Behandling ogsaa af Menneskehistorien. Dens Betydning anerkendes derfor saa vel af Katholikker som af Protestanter. Og samme Værk kaldes af Brandes »veltalende, men intetsigende«! Hvorfor mon? Tænk, om Bossuet havde været en Darwinist og forklaret hele Historien ud fra rent materielle Motiver i Stedet for, som han jo des værre gør, ud fra et aandeligt Princip, et ledende Forsyn og en Aabenbarelse i Kristus! Altsaa er det »intetsigende«! Saaledes dømmer Brandes-Voltaire højt fra Dannelsens, Videnskabens, Oplysningens Trone!

En hel anden Sag er det, at mange gammeldags Historieskrivere har været altfor lettroende, gerne forklarer Begivenheder paa mirakuløs Maade, uden at der er nogen Grund dertil. Her har den moderne kritiske Sans gjort det af med mange gamle Legender, men ikke med Troen, ikke med Kirken.

Heller ikke med Bibelen for den Sags Skyld. Ja, i sit Forsvar for Voltaires Bibelkritik, synes jeg, er Brandes lige saa uheldig som med sit Angreb paa Bossuet. Kun adresseres disse Angreb paa Bibelen og Kirkens Lære til en større Kreds og bør derfor efterses lidt nærmere.

Hvad Voltaire den Gang fremdrog, saaledes f. Eks. om Tabernaklet, om Guldkalven, om Profeterne er virkelig ikke Videnskab, men de billigste Godtkøbsvittigheder. Og Renan, som Brandes kalder for »den store Type paa sjælfuld Religionsopfattelse«, gør ikke Sagen bedre. Voltaire og Renan er nu til Dags baade for vor Kirke og for den nyere Videnskab Navne paa aldeles forældede Angrebsmetoder, der oven i Købet aldrig har været besværet med videre Grundighed.

»Vi ved« — skriver Brandes, idet han altsaa nedladende meddeler dette »Oplysningens« Resultat til sine Læsere — »vi ved, at Evangelierne er componerede som Opbyggelsesbøger af Mænd, der ikke følte nogen Pligt til

at udforske den historiske Sandhed (!) og holde sig til den (!!), men som vilde fremkalde Tro og anvendte alle Midler (!!!), de ansaa for brugelige til deres Formaal.«¹⁾

Tænk, om vi nu vilde svare saaledes :

Vi ved, at Brandes's Bøger er komponerede som Skandalebøger af en Mand, der ikke følte nogen Pligt til at udforske den historiske Sandhed og holde sig til den, men som vilde fremkalde Foragt for Troen og anvendte alle Midler, han ansaa for brugelige til dette Formaal —?

Og dog kunde man lettere bevise det sidste end Brandes's flotte Udtalelser om Evangelisterne og de Mænd, der prædikede Evangeliet fra først af. Thi disse gik ind i en pinefuld Død for dette deres Evangelium. Og Apostelen Paulus skriver, at han og de øvrige Apostle var de elendigste af alle Skabninger, hvis deres Evangelium ikke var sandt.

Det lader ogsaa til, som om Hr. Brandes virkelig bifalder Voltaires aandløse Indvending imod Guldkalven, der ikke kunde »opbrændes«, som det dog staar i 2. Mos. 32. Cap. »Thi man kan ikke forvandle Guld til Støv ved at kaste det i en Ild.«²⁾ Hvilken Fryd for Brandes-Voltaire! Altsaa hele Historien med Aron og Guldkalven smeltet ind til et Eventyr i den voltairianske Oplysnings Ild!

Samme »Oplysningens« Sol lader Brandes straae over Bibelens Oprindelse, den kan »umuligt« være »inspireret«. Og der er »ingen Tvivl« om, at »hele Slutningen« af Marcus Evangeliet senere er tilføjet.³⁾

Dette er aldeles efter *Dictionnaire portatifs* Mønster: vi véd, der er ingen Tvivl, det er afgjort, det er almindelig bekendt o. s. v.

Saaledes duperes Folk nu som den Gang, saaledes arbejdes der for at faa godtroende Læsere, der gerne

¹⁾ I Anden Del Side 291.

²⁾ Samme Steds Side 293, hvor der ogsaa henvises til, at en Statues Støbning tager flere Maaneders Tid. Tror Brandes maaske, at den Tid, Jøderne ventede paa Moses og lod sig forføre til Afguderier, bestod i et Par Eftermiddagstimer? Hvad ved vi overhovedet om Guldkalvens Bygning, Støbning, Opstilling osv.? Tror Brandes, at den bibelske Forfatter vil paastaa, at det støbte Guld smeltedes til Støv? Man bør være rimelig ogsaa overfor — Bibelens Forfattere! ³⁾ 2. Del Side 181.

vil være »dannede«, bort fra deres Kristentro og — bort fra virkelig Videnskab!

Da jeg læste Brandes's flotte Bemærkning, at der om Marcus-Evangeliets Slutnings Uægthed »ingen Tvivl« skulde være, fik jeg fat i mine Kollegie-Hefter for dog at se, hvad vi Theologer fik at vide om denné Sag. Og se, vi gjordes opmærksom paa, at Vers 9—20 i sidste Kapitel findes i nogle Haandskrifter, i andre ikke, og at der er særlige Grunde for, hvorfor de kunde tænkes at være udeladte. Men ellers var Sandsynligheden overvejende for Versenes Ægthed.¹⁾ Nu er jo Spørgsmaalet af mindre Betydning, thi vor Tro afhænger ikke af enkelte Bibelvers alene — men jeg vilde dog her konstatere et nyt Eksempel paa, hvor letsindig Voltaire-Brandes springer om med Ting, hvis Dybde og Omfang de ikke er i Stand til at maale.

Vi vil her afbryde. Det kunde have været interessant at gøre Brandes opmærksom paa, hvilke uhyrlige Misforhold der hersker i Behandlingen og Omtalen af visse Perioder og Ting i Voltaires Levnedsløb. Saaledes afgøres hele Potsdammer Opholdet paa c. 20 (tyve) Sider i et Værk paa over 1000! Da har Carlyle²⁾ dog anderledes forstaaet at værdsætte Værdier! Det, der taler imod Voltaire — endog Tronchins betydningsfulde Vidnesbyrd om Voltaires Endeligt — fejes helt bort. Hvad indeholder i Grunden disse 2 tykke Bind af blivende, af solid Værd? — Brandes kalder Bossuets Bog »veltalende, men intetsigende.« Derimod er Herodot struttende af sund »Kundskab«.

Jeg vil i hvert Fald ikke kunne sige dette sidste om Brandes's »Voltaire« skønt — den glimrer med saa mange Kundskaber.

F. F. M.

1) Det er selvfølgelig her ikke Stedet til at komme ind paa de mange og vægtige Grunde for Ægtheden, som f. Eks. *Bludau* i *Einleitung in das Neue Testament* og andre Lærde har samlet.

2) Carlyles *History of Friedrich 2., called Frederik the Great* giver — omend skønt kun i Forbigaaende — en ti Gange bedre og sundere Fremstilling af Voltaires Personlighed end Brandes's to tykke Bind. Men Carlyle er jo ogsaa en Historiker, der trods al Sans for Voltaires interessante mefistofeliske Skikkelse ikke i hin kunde se en Menneskehedens Saliggører, som Brandes lader den svulme op til.

150 Aarsdagen for Claudi Rossets Død d. 3. September 1767.

(Sluttet.)

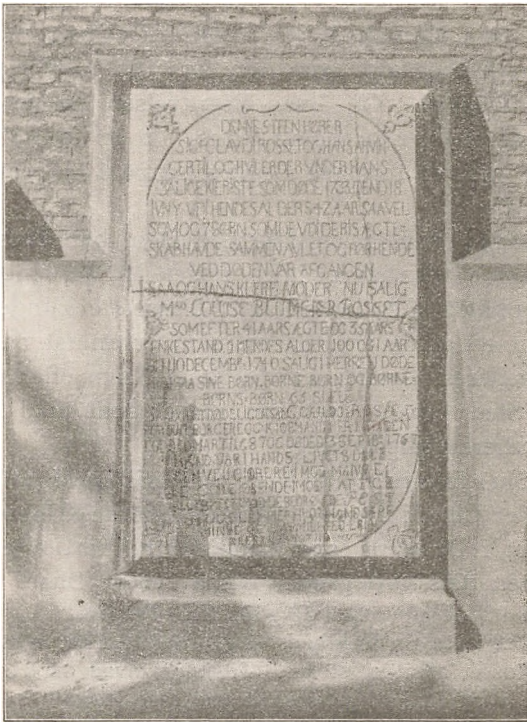
Den 3. September 1767 døde Claudi Rosset, 80 $\frac{1}{2}$ Aar gammel, og blev ifølge Trinitatis Begravelses Protokol 1767¹⁾ begravet der ved Kirken. Op ad Kirkemuren er til Minde rejst en Sten med en meget lang Inskription, som ses paa omstaaende Billede af denne, og hvis fulde Ordlyd gengives nedenfor. Den meddeler, hvem der ligger begravet her, hvor stor Claudi Rossets Familie har været, hvor gamle dens Medlemmer blev og om deres Ægteskab og Børn, og tilsidst omtales Claudi Rosset som den gode Velgører mod de fattige og allermost mod de bedrøvede Pesthus-Lemmer. Inskriptionens Ordlyd er følgende:

DENNE STEEN HØRER
 SIG²⁾ CLAUDI ROSSET, OG HANS ARVIN-
 GER TIL, OG HVILER DERUNDER HANS
 SALIGE KIERESTE. SOM DØDE 1733 DEND 18.
 JUNY. UDI HENDES ALDERS 42 AAR SAAVEL
 SOM OG 7 BØRN. SOM DE UDI DERES ÆGTE-
 SKAB HAVDE SAMMEN AVLET. OG FØR HENDE
 VED DØDEN VAR AFGANGEN.
 SAA OG HANS KIÆRE MODER, NU SALIG
 Mad. LOUISE BLUMEIER ROSSET
 SOM EFTER 41 AARS ÆGTE- OG 35 AARS
 ENKE-STAND, I HENDES ALDER 100 OG 1 AAR
 DEN 10 DECEMB': 1740 SALIG I HERREN DØDE,
 HUN SAA SINE BØRN, BØRNE-BØRN OG BØRNE-
 BØRNS-BØRN 65 SLÆLE.
 SAA OG DET DØDELIGE AF SAL: CLAUDI ROSSET.
 FORDUM BORGERE OG KIØBMAND HER I STADEN
 FØD D. 10. MARTI 1687 OG DØDE D: 3. SEPT' 1767.
 HAND VAR I HANDS LIVETS DAGE
 EEN VELGIØRER IMOD MANGE.
 EEN GOD: GIØRENDE IMOD FATTIGE
 ALLERMEST IMOD DE BEDRØVEDE PEST-
 HUUS LEMMER HVOR HANS ÆRE
 MINDE OG GAVMILHEED ERIN-
 DRES TIL EVIG TIID.

¹⁾ I denne staar følgende: 9. Sept. Claudi Rosett Catholik 80 $\frac{1}{2}$ Aar gl. fra Kongens Nye Torv under sin Steen i 2. gl. Jord (med Ligvogn) 6 R. 4. M. Dødsarsag Ælde."

²⁾ Inskriptionen er her utydelig, ligesom iøvrigt Tegnsætningen flere Steder er uklar.

Gravmælet, som er udført i ølandsk Kalksten, er 2 m høj, 1,25 m. bred og staar paa en 30 cm. høj Sokkel op ad Korgavlen mod Øst; den er nu revnet, men Indskriften læses dog let. Vedligeholdelsen af denne Mindesten paa-hviler Københavns Kommune, som i Anledning af Rossets halvanden Hundrede Aars Dødsdag har vedtaget at

Claudi Rossets Gravsten, som er indmuret i Korgavlen paa Trinitatis Kirke.

(J. Hoffmann phot.)

lade den forny.¹⁾ Her ved Gravstenen lod Kommunen i 1916 i Anledning af, at Hospitalet paa Bistrupgaard fejrede sit hundredaarige Bestaaen, nedlægge en Krans, en Laubærkrans med vedhængende signerede Baand, der tolkede Kommunens Tak til den afdøde. Og i Aar ved Rossets halvanden Hundrede Aars Dødsdag den 3. September lod St. Ansgars Menigheds Forstanderskab nedlægge en

¹⁾ Vedtaget af Magistraten og af Borgerrepræsentationen til en Bekostning af indtil 1500 Kr.

Krans, hvis Baand har følgende Indskrift: 1767 — 3. September — 1917 — I taknemmelig Erindring den katholske Menighed. — Rosset havde jo ikke alene betænkt den katholske Menighed her i Byen med et Legat, men han havde ogsaa paa anden Maade haft den i sin Erindring.

Naar Rosset og hans Familie ligger begravet paa en protestantisk Kirkeplads, er det af den simple Grund, at den katholske Menighed her i Byen den Gang endnu ikke havde sin Kirkegaard, som den først fik i 1805 paa Assistentens Kirkegaard, Og hvad Begravelsen angaar, er den ikke foregaaet efter katholsk Ritus, da en katholsk Præst slet ikke maatte foretage Begravelse paa en protestantisk Kirkegaard.

Foruden ovenfor omtalte Gravsten har Rosset, her i sin Fødeby København, ikke noget Minder, ingen Gade, som er opkaldt efter hans Navn. Passende kunde det have været, om en af de nye Gader, som er anlagt paa Pesthusets, Belvederes, Grund, havde faaet Navn efter den, som paa det Sted havde øvet saa meget godt mod Byens og Landets allerelendigste syge.

Til Slut følgende lille Vers af Christian Brandt²⁾, som staar under Claudi Rossets tidligere omtalte Kobberstik; det er skrevet i Datidens snørklede Form, kort efter Rossets Død,³⁾ men dets Ord gælder ogsaa i vore Dage.

Til Ihukommelse i Rygtets Ære-Tempel,
 Det ægte Gavmildheds følgverdige Eksempel,
 Rosset afbildet staaer. Tilskuere! hvad du kand
 Giv og til Fattige, som denne rare Mand!

Aug. Hoffmann.

Til Udarbejdelse af ovenstaaende er der søgt Oplysninger paa St. Hans Hospital og i St. Ansgars Menigheds Arkiv samt i følgende Værker:

Hr. v. Hofmans Foundationer IX og X 1765. — Christian Brandts Kiøbenhavnske Pesthus-Historie 1768 (findes paa det store kgl. Bibliothek.). — Jonge: Kiøbenhavns Beskrivelse 1783. Kbhvn. 1783 — Hauber: Beskrivelse over Kiøbenhavn 1783. Kbhvn. 1783. —

²⁾ Christian Brandt, 1733—1780, Historiker, havde samlet til et Skrift om Pestepidemiene og Pesthusene i København og disses Litteratur, men der udkom kun (efter hans Død?) Bogen „Kiøbenhavnske Pesthus-Historie og forberedende Afhandling om St. Jørgens Hospitaler og Claudi Rossets Stiftelse“, alene indeholdende Aftryk af Dokumenter. (Efter Bricks Biografisk Leksikon.)

³⁾ Paa Billedet staar 3. Maj 1768.

N. D. Riegels: Maanedsskriftet Kiøbenhavns Skilderie, 2den Aarg. 1788. — N. D. Riegels: Fornuftens og Menneskehedens Rettigheders Arkiv Nr. 9 Kbhvn. 1796. — N. D. Riegels: Noget ganske Nyt om Pesthuset og almindelig Hospital fra 1796 til 1798. Kbhvn. 1798. — R. Nyerup: Kiøbenhavns Beskrivelse 1800. Kbhvn. 1800. — Beretning om St Hans Hospitals og Claudi Rossets Stiftelses Forflytning til Bidstrupgaard, af Malling, Pontoppidan og Jessen. Kbhvn. 1808 — Penia 1821. — C. A. Gad: St. Hans Hospital og Claudi Rossets Stiftelse, et Mindeskrift udgivet 1866. Kbhvn. 1866. — Repertorium over Stiftelser og Legater ved Hjorth-Lorenzen I 1903 og II. 1896. — O. Nielsen og P. Købke: Vor Frelzers Kirke i Kjøbenhavn. Kbhvn. 1896. — O. Nielsen: Københavns Diplomatarium. — O. Nielsen: Københavns Historie. — Carl Bruun: København. — Bricka: Biografisk Lexikon. — Fr. Jürgensen West: Uddrag af de ældste Kirkebøger for den Romerkatholske Menighed i København. Kbhvn. 1910. — Københavns Kommunehospital 1863—1913. Kbhvn. 1913. — Københavns Kommunes Forsørgselsvæsen, i ældre Tider og i Nutiden ved A. H. Rasch. Kbhvn. 1914. — Hjalmar Helweg: Sindssygevæsenet i Danmark. Kbhvn. 1915. — Katholsk Aarbog 1917. Kbhvn. 1917. — Nordisk Ugeblad 1915. Kbhvn. 1915. — St. Hans Hospital 1816—1916, Jubilæumsskrift ved August Wimmer. Kbhvn. 1916. — Staden Københavns Regnskab 1915—16 Kbhvn. 1916. — Collectanea 2.—3.—4.—11.—15. (Raadhus-Arkivet). — Trinitatis Kirkes Begravelses Protokol for 1767. (Landsarkivet).

Reformationsfesten.

Af Sognepræst Fjord, Søllested pr. Glamsbjerg.

Redaktøren har (i Nr. 34) udtalt, at der i Aar kun er Grund til at holde Sørgefest. Dette er kun rigtigt, hvis man udelukkende vil se tilbage til de sørgelige Begivenheder i det 16. og 17. Aarhundrede, herunder Trediveaarskrigen, Følgen af Kirkespaltningen. Den 31. Oktbr. kalder Mindet frem om en i sig selv lille Begivenhed, der danner Indledningen til store Begivenheder af sørgelig og glædelig Art. Naar der skal holdes Reformationsfest i Kirke og Skole, er det paa Forhaand givet, at det er Reformationen, ikke Revolutionen, i det 16. Aarhundrede, der er Festens Midtpunkt. Og da Festen skal holdes i Kirker, Gudshuse, ved en Gudstjeneste, er Meningen at takke Gud for, hvad han har virket igennem Mennesker i Tider, der vare trange for hans Kirke, til Fremme af hans Kirkes Reformation. Reformation i Kirke og Stat er Arbejdet paa at føre Forholdene tilbage (*re*) til deres rette ω : med Kirkens og Statens Væsen stem-

mende Form, et Arbejde, der udføres ved lovlige Midler. Revolution er en ved ulovlige eller forbryderiske Midler iværksat voldsom Omstyrning af eller radikal Ændring i lovligt bestaaende Tilstande i Kirke og Stat.

Den 31. Okthr. 1517 foregik der ingen Revolution og heller ingen Reformation. Martin Luther, Lector ved Universitetet i Wittenberg, opslog paa Døren til Allehelgenskirken samme Steds et Avertissement om, at han vilde med andre — vistnok paa Universitetet og for at vise den forestaaende Allehelgensfest Ære*) — drøfte 95 nærmere anførte Sætninger, der angik Afladen m. m. Heri udtales: »Hvo, som taler imod den apostoliske Aflads Sandhed, han være Anathema og forbandet«. I den ved Udgivelsen vedføjede »Protestation« udtaler han: »Saa protesterer og bevidner jeg, at jeg slet intet vil sige eller fastholde, uden at det er grundet først ud af og i den hellige Skrift, dernæst i Kirkens hellige Fædre, antaget og hidtil fastholdt af den Romerske Stol, og hvad der er eller endnu med Tiden kan være i de Pavelige Retsbestemmelser og Decretaler... det er (herved) klart angivet, at jeg vel kan fejle, dog ikke vil befindes som en Kætter.« I Anledning af den ved disse Theses vakte Strid skrev han i 1518 til Paven »... Helligste Fader... jeg kaster mig for Eders Helligheds Fødder... Jeg erkender din Stemme for Christi Stemme, han, som befaler og taler igennem dig.« I et Skrift af Febr. 1519 siger han, at der er ingen Tvivl om, at den romerske Kirke er æret af Gud frem for alle andre, da Peter og Paulus, 46 Paver og mange hundredetusinde Martyrer der have udgydt deres Blod, at man ikke for noget nok saa stort Ondes Skyld skal skille sig fra den, at »den hellige romerske Stol skal man følge i alle Ting«.

Da Avertissementet, der var paa Latin, indledes med: »Af Kærlighed til og Iver for at oplyse Sandheden vil disse Themaer blive drøftet... under Præsidium af... Martin Luther«, og der i disse rettes en skarp Kritik mod visse Afladsprædikanter — uden Angreb paa selve Afladen — som Luther ikke selv havde hørt og som

*) Det var almindeligt paa store Kirkefester at holde Disputationer.

— iflg. Afladskommissæren Tetzels »Antitheses« — ikke har brugt de Udtalelser, som Luther lægger dem i Munden, selvom de efter andre, paalideligere, samtidiges Vidnesbyrd vistnok har brugt overdrevne eller uholdbare Udtryk, dog næppe af hæretisk Natur, men Luther, efter at have opregnet en Række i Omløb værende Indvendinger mod Afladen, udtaler i Thesis 91: »Hvis altsaa Afladen forkyndtes efter Pavens Aand og Mening, vilde alle hine (Indvendinger) let kunne imødegaas«, er Hensigten altsaa at forklare Afladens Kraft efter Pavens Aand og Mening og at kritisere formentlige Overdrivelser fra Afladsprædikanternes Side. De trykte Theses overskrives: »Disputation af Dr. Mart. Luther til Forklaring af Afladens Kraft«. Nogle af disse Sætninger var ikke holdbare, hvad der indviklede Luther i Strid, bl. a. med Tetzels, nogle ganske enkelte blev siden censureret af Paven i Bullen af 1520, men selve de oprindelige, ægte, lutherske Principper er her og i de andre citerede Ord udtalt med al Klarhed: Skriften, Traditionen, den romerske Stols Afgørelser og Retsbestemmelser er Normerne, hvorefter theologiske Udtalelser skal bedømmes, den romerske Biskop den øverste Dommer, hvis Røst er Christi Røst, medens en af Kærlighed til Sandheden ledet Kritik af Prædikanters Udtalelser, der formentlig er i Strid med Kirkens Lære, fortolket efter Pavens Aand og Mening, er berettiget.

Heri er intel revolutionært, dette kan hos Kristne ikke vække Sorg. Disse Principper er ægte, da de er Christi Kirkes egne Principper, de er lutherske, da de er offentligt udtalt af Luther, førend han gjorde Oprør mod Christi Kirke, og de er virkelige »Principper«, d. s. Grundsætninger og Regler, som Kirken altid har fulgt og maa følge, naar den ikke skal opløses. De er Principperne for den lutherske Reformation, for saa vidt man herved vil forstaa Avertissementet af 1517 med de anførte Theses og den siden vedføjede Protestation, hvori Luther har fremstillet Principperne for enhver kirkelig Reformation, og det Arbejde, som Luther i de første Aar af sin offentlige Optræden gjorde for at

*) Udhævelsen i Citaterne er i Reglen af mig.

bekæmpe virkelige Misbrug i Kirken — som i hele det offentlige Liv — et Arbejde, der hilstes med Bifald af mange kirkeligtssindede Mennesker, ogsaa i Danmark (f. Eks. Paulus Eliæ). Og da de er Kirkens egne Principper, blev de ogsaa de sejrende: da Grundlaget for Kirkens Reformation vedtoges af det almindelige Concil i Trident 1545—63, var det netop disse Principper, der var de ledende for Arbejdet. I nøje Overensstemmelse med Skriften, Traditionen og Kirkens tidligere Afgørelser blev Kirkens Lære defineret og alle Hæresier afvist, samtidig med, at der øvedes skarp Kritik overfor alt det i Kirkens Praksis og Liv, der ikke var efter Pavens Aand og Mening; saaledes blev der, foruden en Række andre Reformationsdekreter til Afskaffelse af Misbrug, ogsaa vedtaget og af Conciliet fastslaaet, at Brugen af Aflad, der er højt gavnlig for det kristelige Folk og billiget ved de hellige Conciliers Autoritet, bør bevares i Kirken; tillige lyste man Anathema over dem, der erklærede Aflad (egl. Eftergivelser, indulgentiæ) for unyttig eller nægtede, at der i Kirken var Myndighed til at tildele den, og traf skarpe Bestemmelser mod de mange Misbrug, der havde fundet Sted i Forbindelse med Afladens Uddeling, Forkyndelse og Modtagelse. (Forts.)

Af Pauline von Mallinckrodt's Liv.

(Sluttet.)

5. De sidste Aar.

Moder Pauline vendte hjem fra Biskop Konrads Begravelse fyldt med Tanker. Hun var kommet til at tænke paa, at maaske ogsaa hendes Gerning snart var forbi hennede, og hun blev bange for, at hun ikke skulde have udrettet nok. Hun besluttede sig derfor til at besøge alle Kongregationens Klostre i Amerika for selv at se, hvorledes det saa ud der, og for endnu en Gang at undervise alle sine Søstre om Vejen til Fuldkommenhed. Søstrene i Europa søgte at holde Forstanderinden tilbage fra den lange og anstrengende Rejse, men hun svarede, at hun ogsaa vilde vise sig som en Moder for sine kære Børn i Amerika, og allerede d. 1. Oktober 1879 tiltraadte Moder Pauline, led-

saget af en Søster, den store Visitationsrejse, der skulde vare omtrent et Aar.

Det første Kloster, Generalforstanderinden besøgte, var Klosteret i Ancud i Chile. Paa Grund af Krig og Uroligheder i Sydamerika havde Søstrene i Ancud slet ikke faaet nogen Efterretning om, at Moder Pauline vilde komme og besøge dem, saa at Overraskelsen blev uhyre. Derom fortæller Provincialforstanderinden for den sydamerikanske Provins: »Det var den 19. November 1879, og vi Søstre i Ancud havde om Morgenen Kl. 6¹/₄ lige modtaget den h. Kommunion før Messen, da vi fik at vide, at der var kommet Søstre med Damperen, der lige havde lagt ind i Havnen. En stakkels døvstum Dreng, som vore Søstre i Hospitalet havde gjort meget godt for, kom løbende, rykkede i min Kjole og søgte ved Tegn at faa mig til at forstaa, at der var Søstre i Havnen, og iblandt dem en meget stor en. Da jeg slet ingen Breve havde faaet om, at der skulde komme Søstre, troede jeg ikke paa det og afviste Drengen kort for ikke at afbryde min Taksigelse. Nogle Minutter efter kom imidlertid nogle af vore Elever og hviskede til mig: »Den ærværdige Moder fra Paderborn er her.« »Det er umuligt,« sagde jeg roligt, »det er en Fejltagelse. Har I da selv set Søstrene?« »Ja, ja,« svarede Børnene, »der er kommet tre Søstre.« Jeg gik ud og vinkede ad Søster Augusta og sagde til hende, at der skulde være kommet Søstre med Damperen; vi maatte vel gaa og se, hvordan det hang sammen. I dette Øjeblik kom den lille døvstumme igen løbende og bragte mig som Bevis vor kære ærværdige Moders Officium. Med et Raab af Glæde skyndte vi os ad Havnen til. Vi var endnu ikke gaaet hundrede Skridt paa Gaden, da saa vi allerede Moder Pauline sammen med de to andre Søstre komme os i Møde. Det var virkelig hende! Det havde ingen Søster tænkt paa, at vi her ved Verdens Ende, paa Sydamerikas Spids, paa det sidste Punkt, hvor der findes et Kloster, endnu kunde faa den Lykke at se vor kære, ærværdige Moder hos os. Men Kærligheden drev hende, og Kærligheden overvinder alt.« — Der er noget overordentlig tiltalende ved denne lille Beretning. Lyslevende staar for en de landsforviste Søstre derude i det fremmede, for hvem

Moder Paulines Besøg bliver til saa stor Glæde. Ja, man kunde fristes til at sige, at var der ikke udrettet andet paa den lange Rejse, saa havde det alligevel været Umagen værd.

Men der blev udrettet meget paa Rejsen gennem Amerika, hvor Generalforstanderinden besøgte alle Kongregationens Klostre, ialt 31. Og overalt modtoges hun med den samme Kærlighed, med ligefrem Jubel. Moder Pauline holdt gerne religiøse Foredrag for Søstrene, og nogle Steder deltog hun i Eksercitier, som netop skulde holdes. Samtidig førte hun Forhandlinger med Biskopper og Præster om Grundlæggelse af nye Klostre og Skoler. Selv havde Moder Pauline ogsaa kun Glæde af, hvad hun saa; hun fandt alt i bedste Blomstring, og det var kun saare lidt, der ikke helt var, som det skulde være. — Saasnart hun var vendt tilbage til Europa, begyndte hun en Rundrejse til de 14 Klostre, hun endnu havde her. Saa tog hun ved Juletid 1880 Ophold i det gamle Moderhus i Paderborn, hvor der endnu boede nogle Søstre, der ledede Blindeanstalten, og Øvrigheden lod hende være i Fred.

Moder Pauline vilde nu bo i Paderborn, og ikke i det nye Moderhus i Mont St. Guibert, fordi hun saa gerne vilde slutte sit Liv der, hvor hun egentlig havde levet det, hvor hun havde gjort sin Livsgerning. Døden, som hun nu kun ventede paa, lod ikke vente længe paa sig. Efter et Par Dages Sygdom døde Pauline von Mallinckrodt af Lungebetændelse den 30. April 1881. Et Menneskes Død bliver gerne, som hans Liv har været, og derfor blev Moder Paulines Død stille og gudhengiven. Indtil det sidste var Tankerne hos Gud og hos Søstrene. Hun lod sende et Brev til alle Klostre med en sidste Hilsen og Afsked og med de sidste Formaninger, og det var først og fremmest Formaninger til Kærlighed. Sand, inderlig, kristen Kærlighed skal holde Søstrene sammen indbyrdes og skal fra hvert Kloster gaa ud som et Vidnesbyrd om Kristendommens Magt. — Det bedste Vidnesbyrd om Kristendommens Magt er for øvrigt Pauline von Mallinckrodts eget Liv. Lad os da mindes hende nu med Tak til Herren, der for 100 Aar siden lod hende se Dagens Lys. Gid hendes Aand, den kristne Kærligheds Aand altid maa leve i hendes Kongregation, og gid den maa fylde enhver af os. *Bi.*

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Paa A. C.s Generalforsamling i Studenterforeningen den 25. September foretoges Suppleringsvalg til Den katholske Højskole. I Stedet for Frøken H. U. Ramsing, der har meldt sig som Postulantinde hos St. Josefssøstrene, valgtes Fuldmægtig Fink-Jensen. Til Administratorer i A. C. genvalgtes Pastor Meyer og Stud. polyt. Wissum og nyvalgtes — i Stedet for Stud. med. Reiter, der ikke er rask — Stud. mag. Haffstrøm.

— En Billedhugger har sendt en køn Jesu-Hjerte-Vievandsskaal til Redaktionen. Den er udført i Kalipasta og bestaar af en hjerteformet Skaal, med en Tornekrans omkring. Baade den og flere andre Arbejder af danske Kunstnere faas i Katholsk Boghandel.

— Mandag den 8. Oktober kan Hr. Agent I. Brix-Hansen og Hustru fejre deres Sølvbryllup. Tidligere har Brix-Hansen været et ivrigt Medlem af Unios Bestyrelse og nu i de senere Aar Formand for Katholsk Syge- og Begravelseskasse, som under hans Ledelse har faaet mange nye Medlemmer. Ugebladet ønsker det afholdte Ægtepar hjertelig til Lykke.

— Den højærværdigste Biskop har begivet sig paa Visitatsrejse til vor sydligste Ø, hvor han agter at meddele Firmelsens Sakramente, i Maribo den 7. Oktober og i Nakskov den 14. Oktober.

— Tirsdag den 2. Oktober begyndte Katholsk Højskole denne Vinters Møder. Forstanderen mindede først om det store Tab, Højskolen havde lidt, ved at Frøken H. U. Ramsing var traadt ud af dens Bestyrelse, men udtrykte ogsaa sin Glæde over, at Hr. Fuldmægtig Fink-Jensen var indtraadt i hendes Sted. Hr. Pastor Maurer holdt derpaa et overordentlig dybsindigt Foredrag om Kirken, Christi mystiske Legeme, i hvilket denne selv lever og aander og virker. Hvad Christus har maattet lide af Modsigelse og Forfølgelser i sit jordiske Liv, gentages paa ganske lignende Maade i Kirkens Liv: ogsaa den er manges Haand vendt imod. Men det modsatte finder ogsaa ofte Sted, man ser f. Eks., hvorledes Kvinderne holdt ud ved Christi Kors, da alle Apostlene undtagen en eneste forlod ham; saaledes har ogsaa mange Kvinder vist en storslaaet Troskab og Kærlighed mod Kirken, ogsaa her i Danmark, i vort lille Samfund. Med Eftertryk gjorde Taleren opmærksom paa Lidelsens Betydning, som mange ikke havde

Øje nok for; men der var i Lidelsen en Herlighed, en Forsoning og en Evighedslykke, som Kirken ligesom Christus i rigt Maal havde Del i — til Verdens store Velsignelse. Med en Del praktiske Forslag, bl. a. til stærkere Organisation indenfor vore Menigheder, sluttede Taleren sit med megen Opmærksomhed fulgte Foredrag.

Ordrup. En sjælden Fest fejredes den 1. Oktober paa St. Andreas Kollegiet, idet det den Dag var 60 Aar siden, at Hr. Pater Perger indtraadte i Jesuiterordenen. Diamantjubilaren, der er født i Münster i Westphalen og nu er henad 78 Aar gammel, var i Fjor meget syg, men gaar nu nogenlunde rask omkring, om han end har maattet opgive sine tidligere lange Spadsereture, ligesom han i det sidste Aarstid er bleven en Del tunghör. Paa Festdagen var den gamle Præst Genstand for en hel Del Opmærksomhed fra Kollegaernes og Elevernes Side; men udenfor Kollegiet var der vist kun faa, der vidste, hvilken sjælden Mindedag Pater Perger den Dag fejrede. For Offentligheden vil Pater Perger bedst være kendt som Forfatter til en stor Række apogetiske Skrifter, som han — hovedsagelig i Halvfemserne — udsendte til Forsvar for den katholske Tro mod en Række Angreb paa samme.

Randers. Den 29. September var det 50 Aar, siden Menigheden blev grundlagt. Højtideligheden fejredes Søndag den 30. Kirken var smykket med Palmer og Efteraarets smukkeste Blomster. I den stille Messe gik 130 Menighedsmedlemmer til den h. Kommunion. Under Højmessens, der blev sunget af Pastor Schmid fra Aarhus, lød Koralen fra den talrige Menighed smukt og kraftigt. Pastor Osterhammel holdt Talen, som her*) gengives efter Manuskript. Den stemningsfulde Gudstjeneste sluttede med et højtideligt Te Deum, hvori Menigheden hørligt lagde deres Taknemmelighed og Begejstring for Dagen. Om Eftermiddagen overværede Menigheden atter talrigt den højtidelige Festandagt. Samme Dag sendtes Telegrammer til Hans Højærværdighed Biskoppen, der først havde pastoreret Katholikerne i Randers og Omegn, og til Pastor Helmke, f. T. Sognepræst i Gemen i Westfalen, de to, der endnu lever og i fordums Dage Dage virkede her som Førstepræster.

J. S.

Rom. Baade i Frankrig og Italien udviser Kirkens Fjender stor Virksomhed. I Rom indeholder Bladene det ene Angreb efter det andet paa den Hellige Fader. Saa snart det forlød, at han vilde udsende en almindelig Opfordring til Fred, erklærede de kirkefjendtlige Blade det for givet, at alle Pavens Anstrengelser vilde være ganske frug-

*) Maa desværre paa Grund af Pladsmangel vente til næste Nummer.

tesløse. Nu maa de jo ganske vist erkende, at de ikke har haft ret meget Held med sig til deres nedbrydende Arbejde. Et af de katholske Blade i Rom har erklæret Præsident Wilsons Svar paa den pavelige Note for »det første Skridt hen imod den Fredsdiskussion, der er foreslaaet og ønsket af den Hellige Fader«.

Brevkasse. Kunde De ikke i Ugebladet oplyse mig om, hvad Margretheforeningen, som Hr. N. P. Nielsen nævner i sidste Ugeblad, er for noget.

Bernhard Jensen.

— Jeg kan des værre ikke. Men Ugebladet staar aabent for eventuelle fyldige Beretninger om den nye Forenings Virksomhed.

N. H.

Kollekt for den danske katholske Kirkesag.

Søndag d. 7. Oktober holdes den af det Apostoliske Vikariat foreskrevne **Ansgarius Bonifacius-Kollekt** i alle Kirker og Kapeller til Bedste for vore mest trængende kirkelige Institutioner.

Mariahjemmets Husgerningsskole.

Hos alle d'Hrr. Sognepræster i København og i Provinserne faas Eksp. af Mariahjemmets Husorden samt Ansøgningsblanketter til Indmeldelse af Elever.

St. Joseph Gilde, st. 1885. Generalmøde afholdes førstkomende Mandag d. 8. Oktbr. Kl. 8¹/₄ pr.

Bestyrelsen.

Unio. Fredag den 5. Oktober (Kl. 7—11) Alm. Møde i »Gimle«, Grundtvigsvej 14.

K.U.F. Søndag d. 7. ds. Kl. 3—6 holdes **ekstraordinær Generalforsamling** med **Suppleringsvalg**. Indgang: Stenosgade 4 B. Derefter Rekordskydning etc. NB. Sukker til Teen og Brødkort skal medbringes.

»**Ringen**« Gymnastiktimer begynder den 7. ds. Kl. 8 og holdes i St. Knuds Skoles Gymnastiksal hver Lørdag fra 8—9¹/₄.

Ungdomsfest.

Ved den i forrige Nummer af »Ugebladet« averterede Fest for de 14—15 aarige, der afholdes *Søndag d. 14. Oktbr.* Kl. 7 i *St. Knuds Festsal*, Stenosg. 4, vil den **Komedie**, der spillede i K. U. F. d. 23. Sept., velvilligst blive gentaget. Det bemærkes, at til Festen den 14. Okt. har kun de *særlig* indbudte Adgang; *senere* hen vil der blive afholdt en Ungdomsfest, hvor alle de unge kan komme med.

Frøkenpige. En dannet ung Pige kan faa Plads til 1. Nov. 3-Værelses Lejlighed, Centralvarme, 3 Børn, 2 voksne.

Fru Elisabeth Ravn. Amager Fælledvej 43, 2.

Katholsk Højskoleforening tæller henad 100 Medlemmer og optager gerne nye. Aarskortet (3 Kroner) giver Adgang til Højskolens almindelige Møder. Indmeldelse modtages ved Foredragssalens Indgang hver Tirsdag Aften.

St. Andreas Kirke. Ordrup. Begge Mariakongregationer holder paa Søndag d. 7. ds. (*Rosenkr.-Fest*) **Fælleskommunion** under Messen Kl. 7³/₄.

Mariakongregationen af Apostlenes Dronning holder **Fælleskommunion** paa Rosenkransfesten Søndag den 7. Oktbr. Kl. 8 i St. Ansgars Kirke. Medlemmerne bedes deltage i Processionen om Aftenen Kl. 6.

Kirkelig Kalender.

7. Okt. 19. Søndag eft. Pintse. Rosenkransfest.	14. Okt. 20. Søndag eft. Pintse.
8. — M. Birgitta, Enke.	15. — M. Teresa, Jomfru.
9. — Ti. Dionysius og Fæller, Martyrer.	16. — Ti. Ferialdag.
10. — O. Franciscus Borgia, Bekender.	17. — O. Hedvig, Enke.
11. — To. Ferialdag.	18. — To. Lukas, Evangelist.
12. — F. Ferialdag.	19. — F. Petrus af Alcantara, Bekender.
13. — L. Edvard, Bekender.	20. — L. Johannes af Kenty, Bekender.

Meddelelse.

I Anledning af Sakraments sognets Udskillelse fra St. Ansgars Sogn meddeles herved, at de Sognet tilkommende Menighedsbidrag (Kirkeskat, Præstepenget og Skolebidrag) indtil 1. Januar 1918 vil blive opkrævet af St. Ansgars Forstanderskab, som senere refunderer det nye Sogn Beløbet.

*Forstanderskabet
for Sakraments sognet.*

Nye Kort.

Smukke nye Prospektkort er udkommet: 2 fra Sakramentskirken, 2 fra St. Elisabeths Hospital, 4 fra St. Annæ Kirke. Kort fra vore fleste Kirker og andre katolske Institutioner haves paa Lager. Katholsk Boghandel, Stenosgade 3.

Biskoppens Jubilæumskort.

Restoplaget af disse sælges som Mindeblad à 10 Øre pr. Stk. til Fordel for Ansgarius-Bonifaciusforeningen.

St. Ansgars Menighedskontor, *Katholsk Boghandel,*
Bredgade 69, 2. S. o. G. (Kl. 1—4). *Stenosgade 3.*
Johs. Hoffmann & Søn, Købmagergade 48.

Den katolske Højskole.

Møde Tirsdag den 9. Oktober Kl. 8 Aften

Redaktør *Niels Hansen*: Indledningsforedrag til en pædagogisk Diskussion, Sangbogen *Sursum corda* medtages. (Nr. 127 og 18 synges.)

St. Knuds Skoles Festsal, Stenosgade 4 B. Adgang 25 Øre.

NB. Til dette Møde har ingen under 18 Aar Adgang.

Til Læsning i Oktober Maaned anbefales:

Maurer: **Tanker om Reformationen.** 1 Krone. Snart udsolgt.
Hammerstein: **Sincerus.** Ved F. Esser. 1 Kr. 25 Øre.

Steidl: **Knud den Hellige.** 3. Hæfte er udkommet.

Niels Hansen: **Vore Helgener.** (Med mange Billeder.) 3 Kr.
Snart udkommer et Skrift af Paul Helgesen.

Nye Vievandsskaale til 1 Krone Stykket faas i Katholsk Boghandel, Stenosgade 3.

St. Ansgars Kirke. Søndag den 1. Oktbr. er der ved Aftenandagten Kl. 6 Procession, i hvilken Rosenkransbroderskabet og de unge Pigers Foreninger deltager.

Jesu Hjertes Kirke. Fra Begyndelsen af Oktober Maaned er Aftengudstjenesten med Prædiken om Søndagen **Kl. 6.**

Maria-Kongregationen for Mænd holder Fælleskommunion Søndag den 7. Oktober Kl. 8½ i Jesu Hjertes Kirke.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement. 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2 S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggø Rolhes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 41.

Søndag den 14. Oktober.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Pastor Osterhammels Jubilæumstale. — Reformationsfesten. — Nye Bøger. — Odense Menigheds 50-Aars Jubilæum. — Gudhem Kloster. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Maribo. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

378.

»Naar vi tænkte paa dig, Sion!«

Landflygtighed, Fangenskab i fremmed Land, det er Ord, de sidste Aar har lært os meget om; vi har hørt om Nød og Lidelser, om Savn, om Uret, som de fangne maa døje. Kun een Ting hører vi næppe noget om, een Ting synes vi ikke engang at have Tid til at tænke paa midt i Krigens Virvar; det er Sorgen, det stille Savn, den bitre Længsel, som piner den enkeltes Hjerte. Og maaske er netop denne Længsel den bitreste Smerte, langt mere følelig end Sult og anden Mangel.

Menneskelivet sammenlignes saa ofte med en Krigstid, med en Kamp. Passer Sammenligningen ogsaa paa dette Punkt?

Hvad er det, den fangne Kriger længes saa meget efter? Hvad er det, der bestandig svæver for hans Tanke, hvor dvæler han i sine Drømme? — Det er en liden Bolig et Steds langt borte paa den anden Side Fronten, bag Grænsen, det er en trofast Hustru, en kær lille Dreng, en grædende Mor og alvorlig Far, der stadig svæver for hans Blik — for at sammenfatte alt i eet Ord, det er Hjemmet.

Men nu Mennesket, der kæmper Livets Kamp — hvad er det, han ser ud imod, hvor er Hjemmet bag det time-lige Livs Kampfront? Er det ogsaa den lille Landsby paa Bjergets Skraaning, en ringe Hytte, en grædende Hustru, en bedrøvet Moder?

Som skrevet ud af en Eventyrbog klinger Talen om det Hjem, der vinker ad den, der er naaet til Afslutningen af den tunge Landsforvisningstid til Jordens Dal.

Vort hinsides Hjem er den hellige Stad Jerusalem, som stiger ned fra Gud i Himlen, som har Guds Klarhed, hvis Lysglans er som en kostbar Ædelsten, som en Jaspissten i Krystallens Farvepragt. Byen har en stor og høj Mur, der har tolv Porte, og paa Portene er der tolv Engle, og der er skrevet Navne paa dem, som er Navnene paa Israels Børns tolv Stammer. Mod Østen er der tre Porte, mod Norden tre, og mod Syd og Vest er ogsaa der tre Porte. Og Stadens Mur har tolv Grundsten, og paa dem staar de tolv Navne paa Lammets tolv Apostle. Og Staden ligger i en Firkant, og dens Længde er saa stor som dens Bredde, tolv Tusinde Stadier, og dens Længde, Højde og Bredde er lige. Og dens Mur er hundrede fire og fyrretyve Alen; den er opført af Jaspissten, men Staden selv er af rent Guld, der ligner rent Glas. Og Murenes Grundvolde er prydede med alle Slags dyrebare Sten. De tolv Porte er tolv Perler; enhver af Portene er en Perle; og Stadens Gade er rent Guld som gennemsigtigt Glas (Johannes Aab. Cap. 22).

Det er Fædrenebyen, det er Hjemmet. Men længes vi ogsaa, som Krigsfangen efter Hjemfærdsdagen?

Her svigter Billedet, her begynder Sammenligningen at vise Forskel. — Nej, vi længes slet ikke, trods Forskellen mellem vor usle Tilværelse her nede og Kongestaden, det hellige Sion. Saa vidt gaar vi i Enfoldighed, i Smaalighed, at vi befinder os godt her i vor Landsforvisning. Vort jordiske Liv — det er vi optaget af, det er vi interesseret i, og det i en saadan Grad, at vi næppe har Tid til at tænke paa det nye Land, som skal stige ned fra Gud, end-sige længes efter det.

Ja, hvorfor tænker vi ikke mere paa Himlen, end vi gør. Maaske fordi vi synes, den er saa langt borte. Men er det virkelig sandt?

Et Steds i Svejts er der ved en brat Fjældvæg rejst et Kors for en Bonde, der paa dette Sted forulykkede med sin Vogn og fandt sin Grav i Afgrunden. Paa Stenen staar:

Der Weg zur Ewigkeit — Ist gar nicht weit.

Um acht Uhr fuhr er fort, -- Um neun Uhr war er dort.

Ja, saadan forholder det sig virkelig. Før vi aner det, staar vi foran Sions Port, ved den By, hvor vor Herre af-tørre hver Taare, hvor der hverken er Sorg eller Sygdom, men kun evig Fryd og Glæde.

Naar vi nu midt i det daglige Livs Sorger tænker paa Hjemmet i Himlen, maa vi da ikke gribes af Vemod og Længsel efter Sions hellige Stad! Den er vor Længsel værd.

Pastor Osterhammels Jubilæumstale.*)

Kristelige Tilhørere! For henved 60 Aar tilbage begyndte katholske Præster at færdes i Randers By og Omegn. Deres Agt var først og fremmest at undersøge, om der var Katholikker, og hvem de var. Men ganske naturligt vendte deres Tanker ogsaa tilbage til svundne katholske Dage; de søgte efter katholske Minder og fandt dem ogsaa. Den skønne St. Morten, den østre Del af Helligaandshuset, som nu er smukt istandsat, den bekendte Gavl paa Raadhustorvet, en Mur og nogle Piller, Levninger af den gamle St. Peders Kirke der, hvor nu Handelsbanken med Minde-tavlen ligger, var de ikke længe om at faa Øje paa. Men de vidste som Følge af deres topografiske og historiske Kundskaber, at St. Laurentii Kirke havde ligget paa Bakken, som bærer dens Navn, og St. Klemens havde haft Plads mellem Middelgade og den sydlige Del af Brødregade; Taarn-gyden minder os den Dag i Dag om Kirkens Taarn. Selve Brødregade kaldte Graabrødre Kloster i Erindring, og mellem St. Morten og Torvegade vidste de, at Sortebrødrenes Kloster havde ligget. De besøgendes Tanker gik imidlertid ogsaa uden for Byens Enemærker hen til Essenbæk i Nærheden af Randers og til Glenstrup nær ved Hobro, to Steder, Benediktinerne havde haft Hjem og Virksomhed. De tænkte ogsaa paa Birgiltinernes Opholdssted og Virkefelt, Mariager, hvor en Del af den storladne Kirke og Kloster endnu staar, det sidste restaureret og benyttet af Herredsfogeden. Hele den katholske Kirkes Væsen og Virke fra St. Ansgar til det skæbnesvangre Aar 1536 oprulledes for deres Blikke. Skikkelser som Helgenerne Rimbart, Knud Konge, Knud Hertug, Keld og en stor Skare af fromme, dygtige, arbejdsomme Mænd og Kvinder færdedes pludselig for deres Øjne. Den blide Dronning Dagmar, den stort-skaarne, fromme og dygtige Margrethe, den beundrings-værdige Knud d. 6te, den uforglemmelige Absalon og de andre store Biskopper stod for deres Blik, og det blev en Lise for de omtalte Vandrere at tænke derpaa. Danmark katholsk! Fyrstehuset og Folket katholsk! Katholske Embeds-

*) Se forrige Nummer, Side 762, under Efterretningen fra Randers.

mænd, katholske Købmand, katholske Haandværkere, katholske Medhjælpere, lutter katholske Hjem og Familier, alt dette stormede med en særegen Magt ind paa deres Sjæle, og deres Hjerter svulmede af Glæde. Men desværre — midt i Glæden lurede Sorg og Vemod, og en Tid fik disse sidste Overhaand; thi alt dette var nu borte. Den reformatoriske Omvæltning, Vold og Svig, ubarmhjertige Love mod katholske Præster og Lægfolk, mod dem, der igen vilde være Katholikker, paa den ene Side, og paa den anden Fejghed, Lunkenhed, Synd, alt for mange sovende Styrere og Ledere, havde knust og tilintetgjort det hele.

Men selv om den katholske Kirke kan udryddes i enkelte Lande, tilintetgøres kan Kristi Kirke ikke, den har jo Forjættelsen: Jeg vil bygge min Kirke, og Helvedes Porte skal ikke overvælde den. Den har ogsaa en iboende Livskraft, hvad Under altsaa, at den midt i Reformationens Uvejratte rejste sit Hoved og begyndte en virkelig Forbedring, ikke med Hensyn til Troslære (den er Sandhedsaandens Værk og og kan ikke forandres), men med Hensyn til dens Børns Levned og Sæder, en Reformation, hvis Styrke og Omfang med Rette beundres af alle Historikere, katholske saavel som protestantiske. Dog Frihed til at udfolde sig og virke blev forment den mange Steder, her i Danmark lige indtil 1849.

Da Frihedens Time endelig slog, var den katholske Kirke ikke sen, men begyndte med Iver at virke fra de to Steder, hvor den alt fra det 17de Aarhundrede havde haft Lov at udfolde en vis, dog meget indskrænket Virksomhed. Men kun lidt efter lidt kunde den tage fat paa de enkelte Steder.

Lige i Begyndelsen af Treserne begyndte vor nuværende Biskop, den Gang Sognepræst i Fredericia, at opsøge og pastorere de faa Katholikker, som fandtes her paa Egnen, og en Smule katholsk Liv begyndte igen at røre sig. Paa sine Rejser maatte Præsten mangen Gang, da det som Helhed var Smaakaarsfolk, han besøgte, lade Vinduerne tage af for at skaffe Plads, saa at han selv kunde holde den h. Messe i et Værelse og Katholikkerne udefra følge den h. Handling.

Dog først i Aaret 1867 fik Randers sin egen Præst,

Pastor Gormann nemlig. Den 29de September i dette Aar, altsaa just for 50 Aar siden, begyndte regelmæssig Gudstjeneste, først i Hovedkasserer O'Connors Villa og fra d. 1. November i det midlertidige Kapel i Malermester Hansheds Gaard paa Østergade, hvor Evighedslampen foran det allerhelligste igen brændte, forhaabentlig for aldrig mere at slukkes før Tidernes Ende.

Der var som Følge heraf stor Glæde blandt Katholikerne. De kan vel under ugunstige Forhold blive sløve og glemme Moderkirken. Men vaagner de igen, bliver deres Barndomskærlighed usigelig stor og dyb. Den katholske Kirke gaar jo gennem Tiderne lige op til Apostlenes Dage, dens Troslære er lysende klar, der er organisk Sammenhæng mellem de enkelte Troslærdomme, den fyldestgør i lige Maade Forstand, Vilje og Hjerte, dens Andagter Aaret rundt giver Fromheden den nødvendige Afveksling, den sænker Trosvished ned i Sjælene, idet man mærker, at dens Lære staar over Lunets og Døgnets Meninger, den formidler Menneskene den religiøse Sandhed paa den eneste Maade, der passer for dem, baade for dem, som ikke har god Tid, og hvis Evner er smaa, og for dem, som har rigelig med Tid og store Evner, men just derfor mest er udsatte for at gaa ad vilde Veje og søge et helt Liv igennem uden dog at finde, den ejer det ufejlbare Læreembede, som Kristus har indsat i sin Kirke til alle Tider, og som er saa let at finde, da Skriften intet lader tilbage at ønske i Tydelighed. Alt dette faar Katholikken til at omfatte sin Kirke med Varme og Begejstring og dybt rodfæstet religiøs Overbevisning, som kun de kender, der har faaet den Lykke at være Medlemmer af denne Kirke, og særlig de, der giver sig den helt i Vold.

Saa lille Menigheden var i sin første Vorden, saa var det dog en Plante med Liv og Udviklingsmuligheder, og den voksede, takket være Menighedsmedlemmernes gode Vilje, aldrig svigtende Velgøreres Gaver og Bønner, Præsters rastløse Arbejde, St. Josefssøstrenes Skolevirksomhed, men først og fremmest Guds rige Velsignelse. Menighedens Skole aabnedes den 8. Januar 1868. St. Josefssøstrene overtog Skolegerningen d. 15de December samme Aar. Den 18de Oktober 1870 købtes den nuværende Skolebygning med

en tilstødende Byggetomt. I Aaret 1876 stod Præstehuset færdigt. Den 31. Marts 1879 indviedes den nuværende lille Kirke, efter Velgørernes bestemte Ønske til Jesu guddommelige Hjerte. Og i Dag, paa Jubilæumsdagen, har Menigheden vist sin Styrke ved, at 130 Medlemmer har modtaget den h. Kommunion efter god Forberedelse og med største Samling og Andagt.

Arbejdsmarken med det voksende Arbejde blev snart for stor for Præsten i Randers, og der anlagdes nye Menigheder, sydpaa i Aarhus i Aaret 1873 og nordpaa i Aalborg i Aaret 1899.

Gerningen her — som ogsaa andet Steds — har ikke været og er ikke let. Hvilke usle Begreber havde vore Landsmænd ikke om den katholske Kirke, hvor store var ikke deres Fordomme imod den? Havde de fleste en Anelse om dette største kristelige Samfunds Kulturkraft og Trosliv? Havde de fleste en Anelse om, hvilket Vrægebillede af den katholske Kirke de havde faaet i Arv ved Læsning og Undervisning? Er dette nu ogsaa ved den katholske Kirkes Nærværelse her i Landet blevet bedre, mange lever endnu i de sørgeligste Vildfarelser om den katholske Kirke og er hildet i næsten ubrydelige Fordomme. Og saa Hensynet til Krethi og Plethi — hvor betagende en Indflydelse har det ikke ofte øvet og øver den Dag i Dag. Naturligvis — havde mange, baarne af Guds Naade, ikke sat sig ud over disse Vanskeligheder, saa var vi aldrig naaet saa vidt.

Størst Vanskelighed har naturligvis protestantiske Præster, naar de ved Studier opdager den katholske Kirke. Det er jo Tab af Embedsstilling og Indtægter og mangan Gang fuldstændig Mangel paa Forstaaelse fra de nærmestes Side. Men Niels Hansen f. Eks. i Randers Missionsdistrikt, Sognepræst af Naur, satte sig modigt ud over disse Vanskeligheder og indrettede sit Liv paa Fattigmandsvis for ikke at leve paa Trods af sin Samvittighed som ikke gyldig viet Præst og forføre mange. Men Lønnen udeblev ikke! Indre Fred og Guds rige Velsignelse blev hans Lod.

Rørende er det under Missionsarbejdet at blive Vidne til, hvorledes unge Mænd og Kvinder, sædvanlig med rige Evner og Uskyldighedens kostbare Skat i Sjælen, af Gud

drages til Sandheds Erkendelse. I Aaret 1888 meldte en saadan ung Mand paa 18 Aar sig her i Randers til Undervisning og Optagelse. Men kun nogle faa Timers Undervisning trængte han til; fra sine modnere Drengaar havde han nemlig beskæftiget sig med Katholicismen og gennemlæst og studeret den righoldige katholske Litteratur, vi ejer, og derved opnaaet et fuldstændigt og grndigt Kendskab til Kirken og alle dens Lærdomme, Sæder og Skikke. Varmt og fyndigt, klart og overbevisende træder han endnu den Dag i Dag i Skranken for sin religiøse Sandhedserkendelse og nyder paa Litteraturens Omraade stor og velfortjent Anseelse blandt Kritikere.

Det er kun spredte Træk om Menigheden her, om dens Grundlæggelse, Udvidelse, Vanskeligheder, Virke og Resultater. Men det er nok til at erindre os om de store Vælgninger, Gud har vist os, til at vække Taknemmelighed i vore Hjerter og berede os til efter den h. Messe at istemme et dybfølt og hjerteligt Te Deum. Det er nok til at faa os til at tage den Beslutning at ville bevare Troen ubeskaaren i vore Familier og bære den videre, stadig ind i nye og større Kredse. Vor Herre har skænket os den sande Tros kostbare Perle; men det er saa ogsaa Pligt, saa vidt vi kan, at aabne andres Øjne for denne Perles Kostbarhed.

Men ogsaa I, kristelige Tilhørere, som ikke har den Lykke at høre til den ene, sande, katholske Kirke, ogsaa I skal vide, at I har Grund til at deltage i vor Festlighed og være taknemmelige mod Gud. I har jo ved vor Menigheds Nærværelse her i Byen rig Lejlighed til at lære den katholske Tro at kende. Vær derfor ikke letsindige, sæt eder ud over alle Førdomme, og gransk, bed, søg Oplysninger fra vor Litteratur, vær ikke bange for at tale med den katholske Præst og fremsætte eders Vanskeligheder, og Guds Naade vil føre eder ind i den katholske Kirkes Moderarme, og da vil kun eet bedrøve eder, at I ikke før har fundet den.

Gid saa denne Jubilæumsdag maa blive Indledning til mere Sandhedssøgen blandt denne Bys og Omegns Indbyggere, og gid vi Katholikker ved større Iver og bedre Opfyldelse af vore Pligter maa bidrage til, at vort eget Trosliv vokser, og at andre faar den katholske Tros livsalige Eje. Amen.

Reformationsjubilæet.

Af Sognepræst *Fjord*, Søllested pr. Glamsbjerg. (Fortsat)

Konciliet bekræftede saaledes ganske Luthers Thesis 71: »Hvo, som taler imod de apostoliske Eftergivelsers (veniarum apostolicarum) Sandhed, han være Anathema og forbandet«, og, medens det af Luther i 1517 paa Kirkedøren i Wittenberg opslaaede Avertissement — denne Maade at bekendtgøre en Disputation paa var jo ganske almindelig — om, at under hans Præsidium vilde de nærmere angivne »Themata«, af hvilke nogle i sig selv var uholdbare, andre upaalidelige (Prædicanterne har næppe sagt, hvad Luther lægger dem i Munden, andre derimod stemmede med Kirkens Lære), i Følge Forholdets Natur ikke kunde bevirke en Reformation af hele Kirken, saa meget mindre som selve den averterede Disputation ikke kom i Stand, traf paa Conciliet selve Kirkens øverste, lovlige Repræsentation en Række skarpe Bestemmelser m. H. t. Afskaffelsen af mange af de Misbrug, der virkelig var til Stede og i høj Grad havde hæmmet Livet i Kirken, og det ikke blot paa det enkelte Omraade, der berørtes af Luthers, i meget sikkert berettigede Kritik i hans Theses af 1517, men paa mange Omraader. Allerede før og under Conciliet var et kraftigt Arbejde begyndt, hl. a. ved det nyoprettede Jesu Selskab (Societas Jesu), paa Fornyelsen af Livet, Genopvækkelsen af Troen og Forbedring af Sæderne i Kirken — altsaa et Arbejde for Kirkens Reformation — og, idet nu dette Arbejde — ikke blot af Jesuiterne — fortsattes, under megen Modstand og under Kamp med mange Vanskeligheder, ogsaa efter Conciliet og paa Grundlag af dettes Dekreter, der i det hele efterhaanden, om end langsomt, gennemførtes, kom der virkelig i visse Egne af Kirken en Reformation i Stand, paa hvilken kristne Mennesker kan se tilbage med Glæde.

I de Egne af Kirken, der var bragt i Forvirring ved Luthers voldsomme Angreb paa væsentlige Dele af Kirkens Lære og paa det allerhelligste i den, det hellige Messeoffer, Angreb, der begyndte 1520 og fortsattes med stigende Iver og Voldsomhed til hans Død, ligesom ved andre — fra Luther afvigende — Hæretikers Agitation, var Forholdene

vistnok i Aarhundredet inden den rædselsfulde Trediveaars-krig, da alt yderligere forværredes, overvejende sørgelige; her kan der næppe paavises nogen virkelig Reformation, naar man herved forstaar en Genopvækkelse af Troen, en Fornyelse af hele det kristelige, kirkelige Fromhedsliv, særlig det Liv, der giver sig Udslag i Selvfornægtelse, Selvopofrelse og Kærlighedens Gerninger, en Forbedring af Sæderne, en Opblomstring af Studier, Videnskab og Kunst, en Forbedring af Universiteterne, af Skolevæsenet m. m., Gennemførelse af Retfærdighed og Billighed i Samfundets hele Ordning, Sikring af Borgernes Rettigheder, herunder, først af alle, Samvittighedsfriheden, i det mindste da Retten til frit og uhindret at dyrke Gud i Overensstemmelse med Kirkens 1500-aarige Tro, Lære, Kultus og Praksis, herunder ogsaa en Ret for den enkelte til — inden for visse Grænser (jfr. vor Grundlovs § 76) — at dyrke Gud efter sin Overbevisning, selv om denne afviger fra Kirkens Tro o. m. a. Da der jo i Middelalderen ikke herskede Religionsfrihed i moderne Forstand, og nye Tanker og Synsmaader alt havde banet sig Vej, kunde der paa dette Punkt trænges til en Reformation, en Afskaffelse eller Formildelse af de forældede og barbariske Straffe for Hæretikere, der i Tider, da den enkeltes Ret til frit at tænke, tro og tale vanskelig kunde holdes nede ved Magtsprog eller Magtanvendelse, var paakrævet. Men en saadan Reformation, herunder Indførelse af Religionsfrihed, lader sig næppe i Almindelighed paavise som Resultatet af Luthers og andres Arbejde, et Arbejde, som iøvrigt paa mange Omraader var i Kristendommens Aand. Luther har skrevet mange udmærkede Opbyggelsesbøger og kærnefulde Salmer, hans Prædikener er — naar Skældsordene udrenses — ofte fortrinlige, hans lille Katekismus, trods visse Mangler, noget af et Mesterværk; men mange Faktorer medvirkede til, at Resultatet af hans Gerning i det hele blev sørgeligt.

Nogen Plan m. H. t., hvad han vilde sætte i Stedet, naar først Kirken, mod hvilken hans Angreb begyndte ca. 1520, et Angreb, han med alle til hans Raadighed staaende Midler fortsatte til sin Død, besjælet som han var af et næsten dæmonisk Had til den, var omstyrtet, har han næppe nogen Tid haft. Der har vistnok foresvævet ham

den Tanke, at hver enkelt Menighed skulde indsætte Præsten, dømme hans Lære og eventuelt afsætte ham, naar han efter den enkelte Menigheds, vel Flertallets, Mening ikke prædikede Evangeliet. Hvem der saa skulde afgøre en Strid mellem Flertal og Mindretal eller mellem de forskellige Menigheder, hvis de havde forskellig Tro, med bindende Virkning, eller hvad der, naar Mening stod mod Mening, var den sande Tro, er Spørgsmaal, der næppe er gaaet gennem Luthers Hjerne. Idet der alt før 1517 havde dannet sig hos ham visse hæretiske Anskuelser, der dog næppe kom frem i hans Theses, og disse, som de udviklede sig, efterhaanden antog Karakteren af fikse Ideer — herunder hans ejendommelige Opfattelse om Retfærdiggørelsen ved Troen alene — forenedes dette med en ligeledes tidligt opstaaet Vrangforestilling, at han havde modtaget sin nye Lære ved en særlig Aabenbaring*), en Vrangforestilling, der tog til i Styrke, om end han gennem hele sit Liv synes at have kæmpet med Samvittighedsnag over sit Brud med Kirken; han ansaa derfor efterhaanden sig selv for ufejlbar og udskældte derfor i det hele ikke blot Kirken, særlig Paven, hvem han tidlig erklærede for at være »Antikrist« og siden kaldte »der allerhöllischte (allerhelvedeste) Vater«, men ogsaa andre anderledestænkende i et af sine Hovedskrifter »Pavedømmet i Rom, indstiftet af Djævelen«; i dette, der indledes med nævnte Benævnelse for Paven, anbefaler han flere forskellige Dødsmaader for Paven, af hvilke allerede een havde været mere end tilstrækkelig, dels, at Kejserne, Kongerne og Fyrsterne efter at have frataget Paven Rom og alt, hvad han har, skulde tage Paven, Kardinalerne m. m. og rive dem Tungen ud bag paa Halsen og nagle dem til Galgen paa Rad, »om end alt sligt er alt for lidt«, dernæst, at de skulde druknes, og endelig, at man skulde flaa Huden over Hovederne paa Paven og Kardinalerne m. fl. »Paven«, siger han i dette

*) Det synes ifølge Luthers egen Udtalelser, som om han mente at have faaet en særlig Aabenbaring af den Helligaand m. H. t. Forstaaelsen af Ordet »Den retfærdige lever af Troen« paa et til Forrettelse af Munkenes Nødtøft bestemt »hemmeligt Sted«, der var beliggende paa et til Klosteret hørende Taarn (vistnok c. 1518—19); Luther synes selv at have sagt: »Denne Kunst har den hellig Aand givet mig paa denne Cloaca paa Taarnet«. Hartmann Grisar: Luther I, P. 323.

Skrift fra 1545 (Aaret før hans Død), da hans dybtgaaende Studier af Skriften, Kirkefædrene og Historien maa antages afsluttede, »er Hovedet for alle Jordens værste Slynglers forbandede Kirker, Djævelens Statholder, en Fjende af Gud, en Modstander af Kristus, en Ødelægger af Kristi Kirke, en Lærer i alle Løgne, Gudsbespottelser og Afguderier, en Erkekirketyv og Kirkerøver af Nøglerne, en Kongernes Morder og Ophidser til al Slags Blodsudgydelse, en Horevært over alle Horeværter og al Utugt, ogsaa den, som ikke er til at nævne, en Antikrist, et Syndens Menneske og Fordærvelsens Søn, en rigtig Varulv. Den, som ikke vil tro det, han farer hen med sin Gud Paven.« »Jeg har som en kaldet Lærer og Prædiker i Kristi Kirke, der er skyldig at sige Sandheden, hermed gjort mit. . . Lad der være en Kirke, hvor den kan i hele Verden, saa har den intet andet »Evangelium end vi her i vor Kirke i Wittenberg har.« »Hele den romerske Bande er intet andet end en Stald fuld af store, grove, tølperagtige, skændige Æsler, som intet kan i den hellige Skrift, som intet ved om, hvad Gud, Kristus, Kirke, Biskop, Guds Ord, Aand, Daab, Sakrament, Nøgler, gode Gerninger er. . . Saa lever jeg Doktor Martinus endnu, som er opdraget i Pavens Skole og Æselstald . . en lærd, god Doktor . . jeg kan vidne . . hvor dyb deres Kunst i den hellige Skrift er.« »Os er det nok, at vi ved, at Paveæselet er fordømt af Gud selv og alle Engle.« »Vi kan ikke være Kættere, fordi vi har, tror og bekender Skriften.«

Da Luther mange Gange har bevidnet, at hans Lære hvilede paa guddommelig Aabenbaring, forstaar man, at han fordømte samme Kirke som andre, der afveg fra hans særlige Lære, hvilken han altid underforstaar ved Ordet »Evangeliet«; i de Lande, hvor Fyrsterne støttede ham, blev derfor enhver anden Lære end Luthers undertrykt. Da Luther imidlertid anerkendte Bibelen som inspireret, de 3 Symboler og meget andet af Kirkens Overlevering: Barne-daaben, Kristi virkelige Nærværelse i Nadveren o. s. v. og var ivrig som Prædikant, Sjælesørger, Befordrer af Børns og unges Oplærelse i Kristendom, medens f. Eks. i hans lille Katekismus hans hæretiske Lærdomme ikke kommer frem, har han ved Siden af sine stadig fortsatte Angreb, ogsaa

paa virkelige Misbrug, tillige ved sin paa kirkelig Grund hvilende Prædiken, Undervisning, Virksomhed som Forfatter af gode Obyggelsesskrifter m. m. for saa vidt medvirket til Kirkens Reformation, som hans Indflydelse jo strakte sig vidt og hans Veltalenhed var glimrende, hans Prædiken utvivlsomt vækkende. Men, at det nedbrydende og splittende i hans Gerning har været større end det opbyggende, derom kan der efter hans egne, Melanchthons og en Mængde andre samtidiges Vidnesbyrd næppe være nogen Tvivl, saa meget mindre som de for ham særegne Vranglærdomme ifølge Forholdets Natur maatte virke nedbrydende paa det religiøse og sædelige Liv.

Medens han saaledes ikke i Stedet for Kirken og særlig Paven har henvist til en anden Myndighed paa Jorden, anerkendt af alle, til Afgørelsen af Lærestridigheder, og det almindelige Concil, som Paven havde sammenkaldt til at mødes i Trient, af ham ikke betragtedes som saadant, da Pavens Udskrivning af Konciliet var Anledning til hans Skrift »Pavedømmet i Rom, indstiftet af Djævelen«, hvori han har nedlagt Resultatet af sit Livs Forskninger paa det kirkehistoriske Omraade, paastod han om sig selv, at han var den højeste Autoritet paa Jorden, og overall, hvor han eller hans Tilhængere havde Indflydelse paa den verdslige Magt, blev derfor ikke blot Kirken undertrykt, men enhver anden Form for Gudsdyrkelse eller Lære end den af Luther approberede forbudt eller hæmmet. Om sin Hovedlære skriver han: »Dog, fordi jeg ser, at Djævelen altid maa udskælde denne Hovedartikel ved sine Solærere . . . saa siger jeg, Doktor Martinus Luther, vor Herres Jesu Kristi uværdige Evangelist, at denne Artikel (Troen alene, uden al Gerning, gør retfærdig for Gud) skal den romerske Kejser, den tyrkiske . . . tatariske . . . Persernes Kejser, Paven . . . Biskopper . . . Munke . . . Fyrster . . . hele Verden samt alle Djævla lade staa og skal tilmed (altsaa, selv om de lader den staa) have Helvedes Ild paa deres Hoved og ingen Tak til. Det være mit, Doktor Luthers, Indlæg af den Helligaand og det rette, hellige Evangelium.«
(Fortsættes).

Nye Bøger.

Budbringeren. Udgivet af P. Ign. Schmid. (2. Aargang. Oktbr. 1917.)

Et Uddrag af Biskop von Keplers Tale ved den eukaristiske Kongres i Køl'n i 1909, et Stykke om St. Ansgar, et kønt Digt om Værneengelen af Pastor Frederiksen, en gribende Historie fra Irland om Skriftemaalshemmeligheden, nogle Boganmeldelser m. m. er Indholdet af Budbringerens Oktoberhæfte. Afdelingen for Børnene er som sædvanlig elskværdigt redigeret af Moster Clara og bringer bl. a. en Silhuettegning af Baronesse Rosenørn-Lehn: St. Franciscus prædiker for Fuglene.

P. D. Steidl: Knud den Hellige, Danmarks Værnehelgen. (Katholsk Boghandel. København 1917. 2. og 3. Hæfte.)

Pater Steidls store Arbejde om Knud den Hellige skrider planmæssigt og rask, fremad. Med nærværende 3. Hæfte er man naaet 10 Kapitler ind i Bogens 2. Hovedafdeling: Knud Konge. Ethvert katholsk Hjem her i Landet bør anskaffe dette Hovedværk om vor store Nationalhelgen. At give en virkelig indgaaende Anmeldelse af P. Steidls Arbejde kan der naturligvis ikke være Tale om, før det foreligger i sin Helhed.

Odense Menigheds 50-Aars Jubilæum.

Den 29. Oktober kan Odense Menighed fejre sit 50-Aars Jubilæum. Paa denne Dag i Aaret 1867 begyndte Menighedsarbejdet i en ussel Glashytte, der før havde været brugt som fotografisk Atelier. Dog allerede længe før var der blevet arbejdet i Odense for de der bosatte Katholikker. Vor højærværdigste Hr. Biskop, dengang Pastor von Euch, Sognepræst i Fredericia, havde i længere Tid, tilsidst en Gang om Maaneden, holdt Gudstjeneste for den lille Menighed. I Aaret 1867 blev efter Tilskyndelse af samme Sognepræst i Fredericia i en Forsamling af flere Præster fra Decanaterne Warendorf og Beckum den Beslutning taget at muliggøre Oprettelsen af en Menighed i Odense derved, at man forpligtede sig til i 5 Aar at yde et aarligt Bidrag til dens Understøttelse. Desuden lovede ogsaa den ædle Grevinde Ida von Hahn aarligt at samle en Understøttelse af 100 preussiske Dalere i Mainz. Under disse Forudsæt-

ninger stiftede Biskoppen af Osnabrück denne Menighed. Det var Begyndelsen, og for den skylder vi de tyske Katholikker Tak. Men ogsaa i Fremtiden var Menigheden stadig henvist til sammes, især Bonifaciusforeningens Hjælp og Velvilje. Forholdene var smaa; Menigheden talte kun 12 voksne og 7 Børn, den ejede hverken Jord eller Grund. — I Efteraaret 1868 lejede man et andet Værelse, og det blev da indrettet til Kapel (Nørregade).

I Aaret 1869 blev en Grund med nogle ældre Bygninger udbudt til Salg; den laa midt i Byen og var en Del af den tidligere Bispegaard, der var bleven omdannet til en Stiftelse for adelige Frøkener. Grunden blev købt. Den ene Bygning skulde tjene til Kapel, en anden Del til Bolig for Præsten, en tredie til Skolelokale og til Bolig for nogle St. Josefs-søstre, som skulde overtage Skolen. Den 31. Maj 1870 indviedes det nye Kapel, som rummede 200 Personer, og hvis Udseende vel kendes af mange

Pastor Lichte,
Odenses første Sognepræst.

Katholikker i Danmark. Den første Præst, som var bosiddende i Odense, var Johannes Claudius Lichte fra Elsass, der tidligere havde virket i Norge og Gøteborg. Pastor Lichte virkede i 20 Aar i Odense.

Den 14. September 1871 kom de første St. Josefs-søstre til Odense for at overtage Skolegerningen.

Efter at Menigheden paa denne Maade var bleven oprettet, begyndte den at bære Frugter; man virkede i Stillehed, men under Guds Velsignelse.

I Aaret 1879 fik Sognet en ny Præstegaard og Drengeskole, den nuværende Præstegaard; den blev indviet den 27. Juli 1879. Det var især den daværende Vikar Clemens Storps (nu Sognepræst og Dekan i Ahaus i Westfalen) højmodige Gavnildhed, som gjorde det muligt at opføre denne Bygning. Pastor Cl. Storp har indtil den Dag i Dag bevaret sin Velvilje for Odense og ofte aflagt Vidnesbyrd derom.

Tiderne gik. I Begyndelsen af Aaret 1899 overtog *Redemptoristerne* Odense Menighed. De to første Præster var P. Gaudentius Schmiderer og P. Peter Steidl. Den 10. Juli 1901 blev St. Josefs-Hospitalet indviet, som ledes af St. Josefssøstrene.

I Maj 1906 købte St. Hedvigssøstrene fra Breslau Dalum Kloster, hvor de agtede at indrette et Sanatorium for brystsyge; nu er Dalum Kloster et Hvilehjem for mange. Samme Aar (Oktober 1906) aabnedes af samme Søstre i

Odense katolske Kirke indtil 1907.

Odense en Vuggestue og Asyl, det nuværende statsanerkendte Børnehjem i Absalonsgade.

Ved Redemptoristernes ihærdige Arbejde lykkedes det at bygge den nuværende *St. Albani Kirke*, en af Vikariatets smukkeste Kirker, en Pryd for Odense og værdig til det hellige Sted, som Odense er som den h. Kong Knuds Dødssted. Kirken blev indviet i Oktober 1908. Ogsaa sin egen Skole har Menigheden faaet, idet man købte Huset ved Siden af Præstegaarden og indrettede det til dette Formaal. Endelig maa det nævnes, at St. Josefssøstrene i de sidste to Aar har opført et stort, herligt *Hospital*, som snart skal aabnes og er ligesom en prægtig Jubilæumsgave.

Som Sognepræster har virket i Odense: Joh. Cl. Lichle 1867—1886. Fr. Pohl 1887—1892. A. Whitte 1892—1898. G. Schmiderer 1899—1904. P. Steidl 1904—1909. J. Resch

fra 1909. Som Sognepræstens Vikarer: Joh. Braun, Heiden, Cl. Storp, Fr. Pohl, P. Schreiber, Ortved, Joh. Frederiksen, P. Schreiber, Redemptorister.

Om Menighedens Udvikling fortæller følgende Tal:

Antallet af Katholikker i Aaret 1868: 20; 1916: henved 500 danske Katholikker, c. 400 bosiddende polske Folk. (Desuden besørger to polsktalende Præster Sjælesorgen over hele Fyens Stift og over en stor Del af Jylland, hvor der findes c. 1200 polske Arbejdere.)

Daab: 1868: 1; 1916: 54; Vielser: 1 — 17; Kommunioner: 66 — c. 22500. Skolen besøges f. T. af 76 Børn. Maatte Herren ogsaa i Fremtiden give sin Velsignelse til Kirkens Arbejde!

Gudhem Kloster.

Af Edv. Ortved.

Et nonnekloster anlagdes ca. 1160 nær Hornborgsjös østlige hjørne i Vestergötlands Gudhem herred, Skara stift. 1161 lod Karl VII Sverkersøn det indrette på sin gård Gudhem, men først hans eftermand Knut I Erikson fik bygningerne færdige. Klostret lå mellem højedragene Myrseberg i syd og Billingen i nord, i en herlig egn. Et anseligt gudehov menes at have stået på pladsen forinden, og at navnet stammer herfra. Forøvrigt er også den mening fremsat, at klostret er opkaldt efter kong Anund Jakobs datter, Svend Estridsöns dronning Guda eller Gunhilda, der var bleven tvungen til skilsmisse, fordi hans bedstemoder på mødrene side, Sigrid Storråde, var hendes oldemoder på fædrene side, og som ved midten af det 11te århundrede skulde have stiftet klostret og selv være indtrådt i det. I så fald må det have været benediktinerkloster fra først af og senere have antaget den reformerede regel. Dronningens gravsten er endnu i kirken, men der foreligger intet dokument fra så gammel tid.

Gudhem nævnes nemlig første gang i pave Aleksander III.s bulle af 19. januar 1175, som stadfæster særlig, hvad Knut Erikson med forgængere og hans broder Filip havde skænket. ¹⁾ Man ved intet om, hvorfra og hvornår og overhovedet hvorvidt der er kommet en cisterciens-

serindekoloni til Gudhem. Et værnebrev fra pave Gregor X, dateret 1. august 1274, er det tidligste bevarede aktstykke, der udtrykkelig siger, at Gudhem tilhører Cisterciencieordenen ²⁾, men heraf kan intet sluttes med hensyn til fortiden. Konventet kom til at stå i det foreskrevne afhængighedsforhold til nærmeste mandskloster, Vårnhem.

I Holmger Folkesons bekræftelsesbrev fra 1250—51 nævnes første gang forstanderindens titel. Det er »min højtelskede søster, fru K a t a r i n a, priorisse for Gudhem«. ³⁾ Også i kong Valdemar Birgersons skytsbrev fra december 1266 og privilegiebrev fra Januar 1267 ⁴⁾ betegnes forstanderinden som priorisse, hvorimod samme konge i sit åbne brev af marts 1271 kalder hende abbedisse. Ved den tid synes altså en forandring at have fundet sted, og titelen abbedisse fastholdes siden undtagen i hertugerne Erik og Valdemar Magnussons værnebrev af marts 1314, ⁵⁾ hvor forstanderinden benævnes priorisse, skønt de i et tidligere af marts 1307 skriver: »Vi tager den ædle og gudviede frue abbedissen af Gudhem og hele konventet der under vor særlige beskyttelse.« Under 28. januar 1320 betegner da også biskop Benedikt af Skara og under 6. februar s. år ærkebiskop Olof af Upsala denne samme forstanderinde Ingeborg som abbedisse. ⁸⁾

Der findes opbevaret en skrivelse fra pave Cølestin III fra ca. 1191 ⁹⁾, som antages at vedrøre Gudhem, og hvilken kardinal Cincius medbragte, da han kom til Sverige for at ordne den grænsetvist, den tidligere Alvastramunk, nu Vexiöbisp Stenar havde påført biskop Kol af Linköping. *) Erik Jedvarson d. hl. var i 1160 bleven dræbt af Henrik Skadelårs søn Magnus, der næste år blev dræbt af Sverker I.s søn Karl (VII). Mod denne rejste Erik d. hl.s søn Knut kamp om kronen, men måtte rømme landet og flyede til Norge. Forinden anbragte han midlertidig sin ganske unge trolovede med forældrenes samtykke i et nonnekloster, for at asylretten kunde sikre hende mod fjenders overlaster. Hun iførtes endog klosterdragten, men uden at have til hensigt at blive nonne, og forblev i klostret nogle år, til Knut på Visingö i april 1167 havde fældet Karl Sverkerson og var bleven konge. Så holdt de bryllup. Hendes navn er ukendt.

Da den milde og fromme Erik XI Läspe var død i februar 1250, indtrådte hans enke Katarina, datter af Östergötlands jarl Sune Folkeson, i konventet. I den anledning udfærdigede hun d. 11. juni s. år et dokument¹⁰⁾, hvori det hedder: »Katharina, ved Guds nåde svenskernes dronning. . . Idet vi med Maria fæster opmærksomheden på, at kun ét er fornødent, og at Marta foruroliges af forskellige bekymringer, vælger Vi Os det bedre livs frugt og vender Os til den del, der bestemt ikke bliver taget fra Os. . . .« Hun skænker klostret meget gods, navnlig i Göfmland og paa Sjælland; indkomsterne af de danske ejendomme, nemlig Thuldhammer, Vidhem og Lindø, skulde særlig anvendes til byggefondet. Et par år efter døde hun.

Da adelsfruen Katarina Mattsdotter ved år 1290 lod sig optage som nonne i klostret, gav hun det tre gårde, og ved skødets udstedelse¹¹⁾ var tilstede bl. a. abbed Arnbern af Varnhem.

Varnhems abbed blev heller ikke forbigået, da abbedisse Ingeborg og konventet i april 1325 »på grund af vor trang« solgte tre gårde for 140 m. p. kontant, men først indhentede bisp Peter af Skaras og abbed Johannes's samtykke.¹²⁾ På den nære forbindelse mellem de to klostre tyder det også, at Magnus I Ladulås i Varnhem, i november 1277, udfærdiger bevilling til, at visse indtægter fra Grydhek sogneboere skal lægges til Gudhem¹³⁾. Og ligeledes, at gaver testamenteres alene til disse to klostre. Således skænker fru Margreta Petersdotter i 1260 til sine synders forladelse Gudhem og Varnhem hvert 1 m. s., Gudhem desuden en gård.¹⁴⁾ Og en enkefru Hafrid Sigtryggsdotter, som i 1286 testamenterer 1 m. s. til hvert af Vestergötlands klostre, nævner særlig kun Varnhem og Gudhem, der får en jordejendom samt til sit st. Katarinas alter, ved hvilket damen vælger at begraves, hendes kapeludstyr.¹⁵⁾ Den uplandske lagmand Israels enke Ramfrid Gustafsdotter betænkte i sit testamente fra 1302 kun de to af cisterciéklostre: Varnhem skulde have 3 m. s., Gudhem 10; desuden bestemte hun 20 m. p. til indgift for en af sine bønders døtre, så denne kunde blive søster trods det, at hun havde en skade i sin ene arm.¹⁶⁾ (Fortsættes.)

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Saa katholske vi end er, hersker der dog ingen Tvivl om, at vor rige, gamle Kirkemusik kender vi kun altfor lidt til. Det maa vistnok derfor hilses med Glæde, at der er oprettet et Mottetkor her i Byen, hvis Formaal er mindst een Gang hvert Aar at give en Koncert og fremføre saadanne gamle Komponister som Palestrina, Lotti og andre. Forøvrigt henvises til Annoncen.

— Ved Højskolens Møde i Tirsdags, som var godt besøgt, udspandt der sig efter Foredraget en Times Diskussion, i hvilken flere Præster og een af Forældrene deltog.

Maribo. Vor kære Biskop blev hilst af en straalende Sol her i Maribo. Tre store Æresporte, prydede med det pavelige Flag, forkyndte Biskoppens Nærværelse. De store Klokker ringede ud over hele Byen, og Tusinder polske Piger laa paa Knæ i Gaderne. *Ecce — sacerdos magnus* var iblandt sit Folk. Til Stede var Danskere, Tyskere, Polakker, Russere, Ruthenere, Litauere, Italienerne og Hollændere, og foran dette var Biskoppen lige som en Moses, der løfter sine Hænder til Gud for Folket, for at understøtte disse Tusinder unge Piger i deres katholske Tro. Hvert af Biskoppens Besøg er i Sandhed en stor Fest for vore Polakker, thi de ved det godt: i deres Fædreland kommer Biskoppen kun hvert tiende Aar — men her — Oldingen paa 84 Aar gaar rundt mellem de lykkelige, taler med dem, opmuntrer dem, ligesom den gode Fader, der ikke regner sin Alder for noget, ikke er bange for Anstrengelser. Der var 128 Firmander, men ikke desto mindre holdt Biskoppen en ildfuld Prædiken paa 20 Minutter for at opmuntre dem. Desuden var der 12 Konvertitter til Stede; de var lutter Øre og saa paa Biskoppens stolte Skikkelse med Øjne, der lyste af Tro, og man kunde se, de var tilfredse med at være iblandt os, og at deres Sjæle var vel forberedte paa at modtage det store Sakramente. Dette saa Biskoppen, og med brændende Iver formanede han dem til at være gode Katholikker, og Biskoppens kraftige Røst ringede gennem Kirken: Hold fast ved den hellige Tro, især nu i denne frygtelige Tid. Gid den Helligaand maa stige ned over eder alle. — Solen skinner ind gennem Vinduerne, og Biskoppens Skikkelse ser dobbelt majestætisk og kraftig ud, og vi kaster os ned paa vore Knæ for at bede: *Veni Sancte Spiritus* — Kom, kom o Helligaand og bo iblandt os. Klokkerne ringer, og Folk græder, og midt under de otte Folkeslags Graad intonerer Biskoppen den hellige katholske Kirkes internationale Hymne: *Veni Sancte Spiritus*.

Kirkelig Kalender.

14. Okt. 20. Søndag eft. Pintse.	21. Okt. 20. Søndag eft. Pintse.
15. — M. Teresa, Jomfru.	22. — M. Ferialdag.
16. — Ti. Ferialdag.	23. — Ti. Ferialdag.
17. — O. Hedvig, Enke.	24. — O. Ferialdag.
18. — To. Lukas, Evangelist.	25. — To. Chrysanthus og Daria, Martyrer.
19. — F. Petrus af Alkantara, Bekender.	26. — F. Euaristus, Pave og Martyr.
20. — L. Johannes af Kenty, Bekender.	27. — L. Simon og Judas, Apostle.

Den katolske Højskole.

Møde Tirsdag den 16. Oktober Kl. 8 Aften

Pater *Jaworski*: Kardinal Consalvi.

Sangbogen *Sursum corda* medtages. (Nr. 36 og 50 synges.)

St. Knuds Skoles Festsal, Stenosgade 4 B. Adgang 25 Øre.

Unio: Ekstraordinær Generalforsamling Fredag d. 12. Oktober. Gimles Selskabslokaler, Grundtvigsvej 14. Kl. 7 $\frac{1}{2}$.

I Anledning af forskellige Forespørgsler meddeler vi, at

»**Dominikaner-Ordenen** —

Et Tilbageblik i Anledning af Ordenens 700 Aars Jubilæum af Rosenørn-Lehn (Pris 50 Øre + Korsbaandsporto) i et meget begrænset Antal vil kunne faas ved Bestilling i enhver Boglade samt hos **V. Thaning og Appel**, Købmagergade 16.

St. Knuds Kapel. Mariabørns-Kongregationen af den ubemittede Undfangelse holder offentligt Møde Onsd. den 17de ds. Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften og Fælleskommunion Sønd. d. 21de ds. Kl. 7 Morgen.

Odense. I Anledning af Menighedens 50 Aars Jubilæum holdes en Række religiøse Foredrag (Eksercitier) fra Søndag d. 14. Oktober Kl. 10 Form, og fremdeles hver Aften Kl. 8 indtil Søndag d. 21. Paa selve Fstedagen er der Kl. 7 Fælleskommunion, Kl. 10 Festgudstjeneste. Foredragene holdes af højærv. P. Rektor Sialm.

Assumptionskapellet (Amalievej 14). Fredag den 19. Oktbr. Kl. 8 Messe for den nordiske Bønneforenings Anliggender, Kl. 4 $\frac{3}{2}$ fransk Prædiken og Kl. 5 sakramental Velsignelse.

A.C. holder Rusmodtagelse Torsd. d. 18. ds. Kl. 7 $\frac{1}{2}$ i Studenterforeningen. Hr. Pastor Koch holder Rustalen. Der serveres Smørrebrød, Øl og Punch. Prisen for Deltagelse, som bedes meldt til Sekretæren, Stud. polyt. G. Wissum, senest d. 17. ds., er 3,50 Kr. Daglig Paaklædning.

Mottetkor. Til det nydannede Mottetkor søges gode Herre- og Damestemmer snarest. Nærmere ved Henvendelse til Hr. Axel Jørgensen, Ny Kongensgade 15². Telf.: Byen 948 u.

Privat Symfoni-Orkesters Koncert
til Fordel for **De unges Indsamling til Absalonsgaard**

Onsdag d. 31. Oktober 1917 Kl. 7 $\frac{1}{2}$ prc.

St. Knuds Skoles Festsal, Stenosgade 4.

Med velvillig Assistance:

Kgl. Kammersanger *Emil Holm*.

Koncertsangerinde Frk. *Lilly Ravnkilde*.

Billetter à 3, 2 og 1 Kr. faas Kath. Boghandel, Stenosgade 3.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Bogladre og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggø Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 42

Søndag den 21. Oktober.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Gudhem Kloster. — Reformationsfesten. — Aflad og Syndsforladelse. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Ordrup. Nakskov. Vejle. Sverige. Rom. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

379.

Guds Barmhertighed — vor Barmhertighed.

En af Guds smukkeste Egenskaber er hans Barmhertighed, en Egenskab, som er saa trøstefuld for os. »Jorden er fuld af Herrens Barmhertighed« (Ps. 32,5), og »den overgaar alle Guds Værker« (Ps. 144,9). Blandt alle Guds Egenskaber bliver ingen mere fremhævet og prist i den h. Skrift, og talrige er de Begivenheder, som lader denne guddommelige Egenskab stråle igennem, saaledes ogsaa i Parabelen om Kongen, der holdt Regnskab med sine Tjenere, hvorom Søndagens Evangelium fortæller os. Stor var Tjenerens Gæld: ti Tusind Talenter, en Sum, der nu vilde svare til mange Millioner. Da Tjeneren intet havde at betale med, bad han sin Herre om at have Taalmodighed med sig, og Herren forbarmede sig over ham og eftergav ham hele Gælden.

Tjenerens Gæld er vor Gæld overfor Gud, og hvor ofte har Gud ikke forbarmet sig over os. Kære Læser, har du selv ikke erfaret den Barmhertighed, hver Gang du gik nedbøjet under Trykket af din tunge Gæld og i Bevidsthed om, at du ikke kunde betale den? Du ergaet hen til din Herre og har bedt ham om Henstand, og Herren har

straks eftergivet dig din Gæld. Glad og trøstet og styrket gik du hjem. Hvor lykkelig blev du ikke, da du hørte de trøstende Ord: alt er udslettet! Men atter kom du i Gæld, maaske en større Gæld, og atter har din Herre eftergivet dig alt. »Forbarmelsernes Fader og al Trøstes Gud« — stor er din Barmhjertighed!

Men hvordan er din Barmhjertighed? Du har ogsaa Skyldnere, du bliver ogsaa fornærmet; det er en Følge af den menneskelige Svaghed. Men hvad er den Gæld i Sammenligning med din Gæld? Hvilken Modsætning mellem hundrede Denarer og ti Tusind Talenter, og dog, hvor er din Barmhjertighed? Du beder saa ofte i dit »Fader vor«: »Forlad os vor Skyld, som og vi forlade vore Skyldnere.« Forlader du dine Skyldnere, som din Herre forlader dig din Skyld? Sker det ikke, at du bliver taalt og tilgivet uden selv at ville taale og tilgive? Kræver du ikke alle mulige Hensyn for dig selv uden at tage Hensyn til andre. Kræver du ikke, at alle skal give efter for din Egoisme, som ikke vil give noget, ikke tilstaa noget, ikke undskylde noget? Hvor ofte sker det ikke, at du, i Stedet for at kaste Barmhjertighedens Kappe over din Næstes Fejl, søger at drage dem frem for Lyset og forstørre dem? Menneskene kan være saa ubarmhjertige, Gud er Barmhjertigheden selv. Lær at glemme din Næstes Fejl, saaledes som Gud glemmer dine Fejl, ellers vil du ogsaa høre din Herres Bebrejdelse: »Du onde Tjener! Jeg eftergav dig din hele Gæld. Burde da ikke ogsaa du have forbarmet dig over din Medtjener — thi saaledes skal ogsaa min himmelske Fader gøre mod dig, naar du ikke af Hjertet tilgiver din Broder.« Da først — naar du har lært at glemme din Næstes Fejl — kan du bede i al Oprigtighed: »Forlad os vor Skyld, som og vi forlade vore Skyldnere.«

Fr. Ludolf.

Gudhem Kloster.

Af Edw. Ortvæd.

(Fortsat.)

Fra privat side kom to særlig smukke gaver — den ene smuk formedelst begrundelsen, den anden formedelst sin art: Det var vestgöten, biskop Ketils af Åbo, som i juli 1277 skænkede en gård med de ord: »Vi ihukommer det gamle venskab og den elskelighed, som vi har mødt og med Guds forundende fremdeles skal møde hos de levende Kristi tjenerinder, nonnerne i Gudhem. Thi give Vi til evigt eje . . .«¹⁷⁾ Og Karl Estridson, som i april 1286 oprettede sit almenomfattende testamente og deri skænkede Gudhem 1 m. guld og 100 ædelstene til forfærdigelse af en messe-kalk.¹⁸⁾

Blandt dem, som i denne periode udbad sig grav i klostret, kan nævnes en præst Peter, som i juni 1284 testamenterede en gård; dens indtægter skulde hvert år gå til nonnernes bord og uden noget afdrag anvendes til en ekstraret for dem.¹⁹⁾ 40 m. p. gav i 1305 en anden mand, der ønskede at jordfæstes i klostret.²⁰⁾

I kongerne havde Gudhem stadige velyndere. Under Nydala er vist, at Gudhem i Knut Eriksons dage ved år 1190 kom i besiddelse af tredieparten af ålefiskeriet i Sken — vist nok som gave fra kongen. I Skåne havde det, uvist fra hvilken tid, sekstende i parten af laksefiskeriet i Viskåen fra Kongsfors til havet. Dette gjorde cistercienserklostret Ås (*Asylum*) nonnerne stridig ved at udsætte fangstredskaber på Gudhems område. I 1313 finder vi sagen bragt for tinge, og en Orm Gyridason vidnede, at han fra sine forfædre havde hørt, at Gudhem ejede den omstridte part, og at allerede kong Erik Låske (1222—29 og 1234—50) havde ladet Åsklosters fangstredskaber rive op, ligesom Orm og hans to brødre havde været øjenvidner til, at Birger II jarl (+ 1266) lod gøre.²¹⁾ Dommen gik derfor Ås imod. Et andet laksefiske, som Magnus I Ladulås havde tilkøbt sig, skænkede han klostret i 1282 til evigt eje; det var i den vestergötlandske å Ullerör.²²⁾ Men som cisterciensklostrene overhovedet ejede Gudhem mange fiskesteder, både købte og skænkede.

Blandt de kgl. privilegie- og værnebrevne skal her fremdrages et fra 1276.²³⁾ Valdemar Birgerson var i efteråret 1275 bleven afsat af sin broder Magnus Ladulås, men godkendte ikke dette skridt, og da Vestergötland endnu holdt til ham, gav han ved et besøg i Gudhem d. 7. august påny klostret skattefriheden, det var forundt det også af tidligere konger. Dette var Valdemars sidste regeringshandling.

Da tilstrømningen af vejfarende ad Småland — Vestergötlands hovedvej med grund syntes nonnerne for stor, og der var knapt med træ i den nærmere omegn, gav hertugerne Erik og Valdemar dem under 17. august 1308 den nær ved Kinnekullen ved Vänerns østre bred i Forshem sogn beliggende kongsgård Aranäs. Dokumentet siger bl. a. følgende: »På grund af den oprigtige og fromme hengivenhed, vi nærer for de gudindviede personer fru abbedissen og konventet i Gudhem, giver vi dem til opførelse af et kloster vor gård Aranäs med alt tilliggende, at besidde for stedse med fuld ejendomsret og uigenkaldeligt på betingelse af, at de inden næste Mikkelsdag flytter til dette sit kloster og personlig bor deri.« Samme dag udstedte de en opfordring til, at de, der havde slægt bisat i Gudhem, vilde give sit minde og sin hjælp til, at kisterne overførtes til det kloster, der skulde bygges på Aranäs.²⁴⁾

Kisterne blev dog, hvor de var, og konventet gjorde ligeså. I oktober 1308 opretter nemlig enkefru Arnfrid Johannesdotter testamente: »Til nonnernes kloster i Gudhem, hvor jeg vælger min grav, giver jeg min gård. . .«²⁵⁾ Et jordkøbsdokument af september 1311 nævner som køberinde abbedisse Ingeborg af Gudhem. Og enkefru Margareta Ebbesdotter skriver i 1312: »Til fruene i Gudhem giver jeg min gård for min beklædning, bespisning og begravelse« og fornyer overdragelsen en måned efter med de ord: »Til Gudhem kloster giver jeg. . . på den betingelse, at jeg i nævnte kloster alle mine dage får føde og klæder, gående i verdslig dragt.« Hun indtrådte nok, dog ikke som pensionær, og opretter i januar 1314 et ændret testamente, i hvilket det hedder: »Jeg testamenterer til Gudhemkloster, hvor jeg vælger min grav. . .«²⁶⁾ Ja Erik og Valdemar selv udtrykker i testamentet af januar 1318: »... til nonnerne i Gudhem 20 m.« Disse penge kvitterer hun for i oktober 1323 som

»Ingeborg, abbedisse for søstrene i Gudhem.«²⁷⁾ I januar 1320 bevidner biskop Bengt III af Skara, at et ægtepar har givet »til nonneklostret i Gudhem for grav til sig, hvilken de har udvalgt sig dér«, sin gård imod at få en anden til livsvarig brug.²⁸⁾ Hertug Eriks enke Ingeborg Håkonsdotter bekendtgør i oktober s. år at have skænket tre nybygder »til fruene, abbedissen og nonnernes konvent i Gudhem på grund af de tjenester, frøken Ingeborg Thorstensdotter, nonne sammesteds, har bevist Os.« En følgende skrivelse om samme sag, fra oktober 1322, siger: »Vi meddel, at Vi har overdraget den adelige frøken Ingeborg, nonne i Gudhem, samme klosters abbedisse, fru Ingeborgs niece, tre nybygder til evigt eje.«²⁹⁾ Og i 1346 siges det udtrykkelig³⁰⁾, at nonnerne i 1323 boede i Gudhem, da de fik sig tilskødet en ejendom, som den på dødslejet liggende Kristina Offersdotter havde bestemt for dem med det forbehold, at hendes fader skulde nyde den på livstid. I juni 1326 skænkes et skovstykke til ordensfolkene i Gudhem og i Nydala, da de mangler tømmer på stedet til sit ålefiske i Sken.³¹⁾ Ja endnu 6. maj 1334, i fru Benedikta Håkonsdotters testamente, siges: »Fru Ingeborg, abbedisse i Gudhem, giver jeg mine besiddelser i Næs således, at hun skal have dem i sin levetid, men efter hendes død går det over i klostrets eje.«³²⁾ Altså, Aranäs kom ikke i konventets faktiske besiddelse, og grunden var vel, at det ikke godt kunde undværes som kongsgård.

Ved overdragelsesbrev af 20. maj 1334 skænkede den imod klostrene gode, men iøvrigt slette Magnus Smek det derimod, uden at omtale Aranäs, sin gård i Rackeby sogn nær Lidköping. Den anviser han »abbedissen og hele klostret Gudhems konvent til evigt eje« på betingelse af, at de flytter did, og at en ugentlig sjælemesse med vigilier, alt sunget, til evig tid holdes dér for ham og hans.³³⁾

Den omstændelige og dyre flytning gik ikke for sig straks. Fra april 1335 haves to aktstykker, som taler om abbedissen i Gudhem. Og i september 1338 gjorde Benedikta Mattsdotter testamente, ved hvilket hun tilskrev »min elskede søster fru abbedissen af Gudhem« en nybygd, hvis indtægt abbedissen skulde nyde til sin død; derefter skulde

den efter Benediktas andre to søstres og en nieces død gå over til »klostret i Gudhem« til evigt eje.³⁴⁾

Konventet drog til sin nye bopæl ved år 1340. Varnhems abbed indberettede til Citeaux, at nonnerne uden at spørge ham om forlov var flyttet. Hans sendebud var en af hans munke, Svenung, der fulgtes med Ulf Gudmarson og st. Birgitta, da de drog til Compostela, og senere blev abbed i Varnhem. Generalabbed Johannes overdrog da under 16. januar 1342 abbederne af Alvastra og Varnhem at undersøge, om der forelå tilstrækkelig grund til flytningen, samt i bekræftende fald at meddele konventet Citeaux' samtykke. I samme skrivelse pålagdes det de to abbeder strengt at indskærpe konventet og andre ligesindede, at ikke af biskopper skal cistercienserindeklostrene lade sig lede og visitere, men af vedkommende abbed. Og vilde nonnerne ikke holde sig dette efterretteligt, skulde abbederne afskære dem fra alt samfund med ordenen som rådne lemmer.³⁵⁾

Ganske vist tales endnu sommetider af gammel vane om Gudhems konvent, som når Uplands lagmand Israel Birgeron i juni 1343 erkender: »Jeg er fru abbedissen og konventet i Gudhem 100 m. p. skyldig;«³⁶⁾ eller når Gisle Elinasons tidligere nævnte testamente fra marts 1345 bestemmer 2 m. p. til Gudhem.³⁷⁾ Men på den anden side aftræder i september 1343 en mand ved skøde sin gård af 50 m. p. værdi til »ordensfruerne, nonnerne i Rackeby«; disse skulde til gengæld anwise ham bolig etsteds på deres ejendomme sålænge, til hans forsørgelse var løbet op til 50 m. p.³⁸⁾ Vestergötlands lagmand Algot Bengtsons datter Märitta indtræder i marts 1344 i Rackeby kloster, der af hendes fader som indgift får en gård på 3 m. p. og en nybygd på 2 m. p. årlig afgift.³⁹⁾ Senere samme år tilskøder en ridderenke »nonneklostret i Rakkeby« sin gård overensstemmende med det for hendes husbands og hendes egen sjæls skyld gjorte testamente, i overvær af »fru Ingeborg, abbedisse i Rakkaby«.⁴⁰⁾

Magnus Smeks og Blankas testamente af 1. maj 1346 gav et nyt bevis på den kongelige omsorg og overlod »til klostret i Rackeby det herred, de har til brug fra Os, to år længere end skrevet.«⁴¹⁾ Men ikke nok hermed. Hertug Valdemar Magnussons enke Ingeborg Eriksdotter havde i

juli 1336 afhændet sin gård i Rackeby med alt tilhørende til kong Magnus til dennes frie rådighed. Nu udsteder kongen d. 22. juli 1346 et højtideligt aktstykke: »Ved nærværende overdrager Vi til nonnerne i Rackebykloster som ren gave alle Vore besiddelser dersteds, idet Vi vil, at både nonnerne, som nu er der, og de, som i tidernes løb kommer til at være der, skal uigenkaldelig nyde godt deraf, hvad enten de beslutter at bygge og bo der personlig eller ej — kun at de ikke på nogen vis må afhænde besiddelserne.«⁴²⁾

(Fortsættes.)

Reformationsfesten*).

Af Sognepræst *Fjord, Søllested* pr. Glamsbjerg.

(Fortsat.)

Ved Siden af, at Luther forkastede visse Dogmer, til Dels flere af de hellige Skrifter, opstillede han nye — eller i alt Fald af Kirken forhen fordømte — Lærdomme: at Gud har forudbestemt nogle til Frelse, andre (vistnok de fleste) til evig Fordømmelse uden deres egen Skyld, at Gud vel har aabenbaret, at han vil frelse alle, men efter sin hemmelige Raadslutning kun vil frelse nogle, at Gud virker alt i Mennesker, i det mindste med Hensyn til Frelsen, at den frie Vilje efter Syndefaldet er en Sag blot af Navn, at Troen alene, uden Gerning, gør retfærdig for Gud osv.; i sin Fortolkning til Galaterbrevet — et af hans eksegetiske og dogmatiske Hovedværker — siger han: »Her maa du ikke lade dig forføre af Sofisternes vrang og ugudelige Lære, der siger: Det er nok sandt, at Troen gør retfærdig, men ikke før den forenes med Kærlighed og gode Gerninger. Med denne falske og vrang Lære har de skændigt forvansket og forfalsket de allerherligste Ord i Pauli Skrifter«, og i 1541, da Afsendinge fra Katholikkerne og Lutheranerne i Regensburg havde forenet sig om den Sætning, »at det syndige Menneske retfærdiggøres ved den levende og virksomme Tro; thi ved den er vi for Kristi Skyld Gud velbehagelige«, forkastede han denne Sætning med Ordene: »Det er en elendig, sammenflikket Note«.

Læren om Menneskets Ufrihed og Retfærdiggørelsen ved Troen alene — tilmed, naar Troen fremstilledes

*) Nogle Trykfejl i forrige Nummer er rettet paa Side 800 i dette Nummer.

som noget fra Kærlighed og gode Gerninger adskilt, — i Forbindelse med Angreb paa saare meget af det, der i Aarhundreder havde været Mennesker helligt og styrket dem i Kampen for at vinde det evige Liv og modstaa Synden, maatte tilmed, naar Luthers vedføjede Formaninger om at gøre gode Gerninger — der efter hans Lære ikke synes at have Betydning for Frelsen i og for sig — overhørtes, virke nedbrydende. Overalt, hvor Luthers Lære ved pengegriske og magtbegærlige Fyrsters, verdslige Byraads eller Pøbelens Hjælp blev den alene herskende, blev vistnok Klostrene plyndret eller ophævet: den Hjælp, som en mulig Reformation af Livet kunde have faaet fra bestaaende, muligt reformerede, eller nye Ordener, var altsaa paa Forhaand udelukket; mange af Prædikanterne ansaa det — efter Luthers Eksempel og Formaninger — for noget af det vigtigste at udskælde Paven, Kirken m. m. Og da der samtidig med Luther opstod flere andre Sekter, der ganske vist holdtes nede med Magt, og særlig efter Luthers Død, til Dels før, ogsaa hans Tilhængere var uenige — adskillige afveg inden hans Død fra hans Lære paa vigtige Punkter — og Prædikanterne ofte udskældte hverandre paa Prædikestolene, maatte Folket mere og mere forvirres; da tilmed Hang til Nydelser, Drukkenskab, Utugt og meget andet laa i Tiden, ligesom ogsaa Pengebegærligheden var stærk, medens alle af Kirken givne Bud o. l. angaaende Fromhedsøvelser eller Askese (som Faste o. l.) og andet, til at modvirke det onde, var, takket være Luther, kommet i Foragt, var det ikke underligt, at Aarhundredet indtil Trediveaarskrigen — det Aarhundrede, i hvilket Virkningerne af en formentlig Reformation jo maatte kunne paavises — fremviser et vistnok stigende Forfald paa snart sagt alle Omraader i de Egne af Kirken, der var under hæretiske Fyrsters Herredømme; i de andre Egne, hvor det i meget ogsaa stod slet til, foregik der et virkeligt Arbejde paa Kirkens Reformation, der ikke blev uden Frugt.

Netop den 31. Oktober 1917 danner et naturligt Udgangspunkt for en Fremdragen af det for Kirken og for Guds Riges Udbredelse — ogsaa blandt Hedninger — saare betydningsfulde Arbejde for Kirkens Reformation, der

uden Tvivl gjordes i det 16. Aarhundrede. Det er vistnok ogsaa dette, der har været Meningen med Kirkefesten. Nu, da den forfærdelige Verdenskrig raser mellem Folkene, i et enkelt af disse Revolutionen synes at opløse al Orden og svække Folkets Kraft, medens omvendt den Hellige Fader ikke uden Frugt ikke blot længe har formanet til Fred, men fremlagt et Forslag til et Grundlag for Forhandlinger herom, der indeholder de Grundsætninger, der forhaabentlig ved Fredens Afslutning vil blive de ledende, og paa hvis Gennemførelse en lykkelig Fremtid for Folkene i hvert Fald beror, vilde det være mere end formasteligt, om Folkekirkens Præster i Kirkerne, paa Prædikestolene ved en Gudstjeneste takkede Gud for Revolutionen i det 16. Aarhundrede, for alt det, der medførte Kirkens Splittelse, delvise Opløsning og Lemlæstelse, store Deles Trældom under magtbegærlige og pengegriske Fyrsters vilkaarlige eller despotiske Herredømme, Had mellem de Kristne, Krige, alt i det 16. Aarhundrede, og tilsidst den rædselsfulde Trediveaarskrig. Naar Gud i sin vidunderlige Naade hidtil har bevaret vort elskede Fædreland for Krigens Rædsler, vilde det være mere end utaknemmeligt at takke ham for alt det, som han hader og afskyr, og som kun skyldes Menneskers Synd — i Fortiden som i Nutiden. Men det skal siges til Luthers Ære, at, da han op slog sit Avertissement paa Kirkedøren, nidkær, som han vistnok var for Pavens og Kirkens Ære, bekymret i sin Samvittighed for de Virkninger, som Afladsprædikanternes muligt ufuldkomne eller upaalidelige Forkyndelse af Afladen havde medført eller kunde medføre for Folket, saa hævdede han: »Hvo, som taler mod den apostoliske Aflads Sandhed, han være Anathema og forbandet«, og tilkendegav, at Formaalet med hans Theses var at bevirke, at Prædikanterne forkyndte Afladen efter Pavens Aand og Mening; han udtalte ogsaa, at »Paven med Rette lader sit Lyn udgaa mod dem, som ved nogen List arbejder paa Svig mod Afladens Sag (Thesis 73) -- han vilde altsaa ikke angribe Kirkens virkelige Lære — og han forsikrede i sin Protestation at ville følge de Principper, der altid havde været Kirkens. Derved blev hans Avertissement faktisk mere end en Kundgørelse om en mundtlig Disputation, der ikke

kom i Stand; det blev, uden at han vidste det, et Avertissement, et Varsel om den Reformation, der siden kom — ganske vist ikke ved ham, men i fuld Overensstemmelse med de af ham i 1517 hævdede Principper. Vel havde der fra Midten af det 15. Aarhundrede været gjort et stort Arbejde for en Reformation indenfor den tyske Kirke, der havde bragt de herligste Frugter (Janssen: Gesch. d. d. Volkes I P. 605 f. f.), men omkring ca. 1517 trængte Kirken paa mange Maader til en Reformation paa Hoved og Lemmer. Paa det almindelige Concil (det 5. Lateranconcil) 1512—1517 havde der kun vist sig liden Interesse for Behandling af Reformationsdekreterne til Forbedring af kristelige Sæder og Tugt, Afskaffelse af de skændige Misbrug ved Beneficier, imod Concubinatus, letfærdig Anvendelse af Interdiktet o. m. a., og der syntes at have manglet Mod til at undertrykke de store Onder med kraftig Haand. (Fortsættes.)

Aflad og Syndsforladelse.

I Kirken og Hjemmet af 14. Oktober læses følgende:

»Nordisk Ugeblad for katholske Kristne« har ikke haft noget at svare paa min Oplysning om, at Pave Benedikt har skrevet, at man faar Syndsforladelse ved at give Almisse, altsaa, at han sammenblander Aflad og Syndsforladelse. Jeg forstaar saa godt, at Bladets Redaktør, Pastor Niels Hansen (forh. i Naur og Sir) ønsker at forbigaa denne Sag i Tavshed. Det er ganske vist noget paafaldende, eftersom han ellers plejer at rykke ud mod et hvilket som helst Angreb, selv om dette er af ret uvederhæftig Natur; navnlig har han altid akslet sit Skind, naar nogen vovede at udtale den Formodning, at Aflad og Syndsforladelse undertiden forveksles af Menigmand. Nok saa modigt havde det derfor været at indrømme, at en Modstander for en Gangs Skyld har haft Ret. Ja, det vilde egentlig have været nok saa sandhedskærligt, eftersom det jo var »Nordisk Ugeblad« selv, der forlangte det Bevis, jeg paatog mig at levere. Men jeg forstaar paa den anden Side saa godt, at det maa være pinligt for Pastor Hansen at oplyse sit Blads Læsere om denne pavelige Lapsus. Det kunde jo være, at en og anden iblandt dem kom paa de Tanker, at det dog kun var saa som saa med denne pavelige Ufejlbarehed, og at der maaske kan være noget mere Grund til at fejre Reformationsjubilæet, end det ellers fremstilles af dem, der

skildrer Luther som en Meneder, der lod sig lede af de sletteste Motiver, og de første Protestanter som Følgesvende, der værdigt slægtede deres Fører paa. Men har Pastor Niels Hansen Lyst til at hylde sig i fornem Tavshed, skal jeg ikke udæske ham til Holmgang. Kun venter jeg, at »Nordisk Ugeblad« i Fremtiden vil forholde sig roligt. naar vi fra vor Side vil prøve paa at udbrede den *katholske Sandhed*, at Aflad og Syndsforladelse for den pavelige, altsaa for den katholske, Bevidsthed gaar i eet. At Bladet skulde støtte os i vort Arbejde paa Sandhedens Udbredelse, venter jeg derimod ikke.

O. R.

I Anledning af dette Angreb skal jeg kun bemærke, at det hører til Ugens Orden, at Pastor Oluf Rothe i sit lille Ugeblad fremkommer med et eller andet Anfald paa Katholikkerne, og at jeg hidindtil ingen Notits har taget af dem, da jeg, hvad han godt ved, hverken offentlig eller privat bryder mig om at have noget med ham at gøre, før han har bedt om Forladelse for den smudsige Bog, han udsendte for et Aars Tid siden, en Bog, der dog ikke gjorde den vældige Opsigt, Forfatteren sikkert havde drømt om.

Naar han nu i Dag saa direkte opfordrer mig til at svare, skal jeg — ikke selv svare, men dog offentliggøre et Svar, jeg har haft liggende i flere Uger, men ikke har ladet komme frem, da det var mig saa inderligt imod at beskæftige mig med Pastor Rothe. Nu faar Pastor Bernhard Jensen da have Ordet. — — —

I Anledning af min Indsigelse mod A. H's Skriverier i »Annekset«¹⁾ er Pastor Olu' Rothe i »Kirken og Hjemmet« for den 23. Septbr. rykket A. H. til Undsætning. Det er dog ikke de usandfærdige Fortællinger om Tetzels, Pastor Rothe vil forsvare, men det er igen Paastanden om, at Aflad af Folket blev forstaaet som Syndsforladelse »og undertiden ogsaa officielt betegnet som ligelydende dermed«. Jeg havde udtrykt Ønsket om at se Beviser derfor, og det er dette Ønske, O. R. »med Fornøjelse« vil opfylde.

Det er glædeligt at læse, at O. R. i sin Kritik af Katholicismen, som han siger, altid øser af katholske og ikke af protestantiske Kilder. Det er et godt Princip, som man kun kan ønske større Udbredelse. Alligevel viser hele Pastor Rothes Artikel, at Forf. endnu savner Kendskab til meget i den katholske Kirkes Lære. Beviset for, at Aflad af Katholikkerne blandes sammen med Syndsforladelse, finder O. R. i et Brev, som selve Pave Benedikt XV d. 4. Marts 1916 skrev til Kardinal Pompili, og som anføres i »Nordisk Ugeblad« for 19. Marts s. A. Paven skriver: »Men da *med Almisserne ogsaa Synden bliver forladt os*,²⁾

¹⁾ Se Ugebladets Nr. 35. ²⁾ Udl. af O. R.

Guds retfærdige Vælde formildet, ønsker Vi o. s. v.« Her-
til føjer Pastor Rothe: »Her findes en ganske klar og ty-
delig Sammenblanding af Aflad og Syndsforladelse, idet
Paven har sagt det, som ingen Protestant skulde vove blot
at antyde: at man ved at give Almisser faar Synden forladt.«

Der er fra vor Side absolut intet i Vejen for, at en
Protestant kan »antype«, ja endog aabent sige, »at man
ved at give Almisser faar Synden forladt«, thi det er i
Virkeligheden almindelig katholsk Lære. Det gælder blot
om, at det forstaas rigtigt, og det tør man vel gaa ud fra,
at haade Paven og Kardinalen var i Stand til.³⁾ Der er
her Tale om de mindre, saakaldte tilgivelige Synder, der,
som Tridentinum lærer, kan udslettes paa mange Maader.
De kan bl. a. forlades, naar Synderen gør en god Gerning
i den Hensigt at faa sine Synder tilgivet, thi deri ligger
implicite den altid nødvendige Anger. Det hele
har altssa slet intet med Aflad at gøre; her er virkelig
Tale om Syndsforladelse. At denne Lære er ægte bibelsk,
fremgaar tydeligt af Rafaels Ord, Tob. 12, 9: »Almisser
frier fra Døden og udsletter Synder og lader os finde
Forbarmelse og evigt Liv.« Men vil O. R. ikke lade Tob.
gælde, saa læs Dan 4, 24: »Frigør dig fra dine Synder
ved Almisser og fra dine Misgerninger ved Barmhertighed
mod de fattige.«

Beviserne for, at Katholikerne sammenblender Aflad
og Syndsforladelse, mangler saaledes endnu, og O. R. kan
ikke rokke ved vor Katekismus's Ord, som han er saa
indigneret over: »Den Paastand, at Kirken ved Aflad ef-
tergiver begaaede eller endog fremtidige Synder, . . . beror
enten paa Uvidenhed eller er ligefrem Bagvaskelse.«

Horsens, den 29. Septbr. 1917.

Bernh. Jensen, Præst.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Opmærksomheden henledes paa den
Koncert, som Onsd. d. 31. Oktober agtes afholdt af Pri-
vat Symfoni Orkester i St. Knudssalen i Stenosgade til
Fordel for »De unges Indsamling til Absalonsgaarden«.
Orkesteret, som er dannet af Brødrene R. og L. Biegler, be-
staar af Medlemmer af Jesu Hjertes Kirkes Kor, suppleret
med adskillige andre gode Kræfter, og dirigeres af Hr. Viggo
Christiansen. Det er at haabe og vistnok ogsaa at vente,
at Salen Koncertaftenen bliver fyldt til sidste Plads: baade

³⁾ Det er virkelig lovlig naivt at mene, at den „ufejlbare“ Pave her skulde
vise mindre Kendskab til Afladslæren end Pastor Rohde. — For Resten
har det hele intet med Pavens Ufejlbarehed at gøre.

det kønne Formaal og de gode Kræfter, der skal synge og spille, er jo i høj Grad indbydende.

— Katholsk Ungdomsværns aarlige Ungdomsfest i Søndags Aftes begyndte med en smuk lille musikalsk Afdeling, ved hvilken Fru Leopoldine Seitzberg og Hr. Violinist Brenneche spillede nogle nydelige Stykker. Derpaa bød Formanden, Hr. Pastor Günther, Ungdommen velkommen og gav en lille Oversigt over Ungdomsværnets Virksomhed, som bl. a. bestaar i Udgivelsen af Ungdomsvennen, der fra Nytaar omdannes fra et Kvartalsskrift til et ottesidigt Maanedsblad. Medlemmerne af K. U. F. gentog den morsomme Komædie, de for tre Uger siden spillede ved en Eftermiddagsunderholdning, hvorefter Resten af Aftenen hengik med Leg af de unge, ledet af Hr. stud. mag. Haffstrøm.

Ordrup. Søndag d. 14. Oktober er Hr. Pater Nøsen udnævnt til Rektor for St. Andreas Kollegium. Den nye Rektor, som er født i Luxemburg, er endnu ikke 40 Aar gammel. Hr. Pater Droste, den afgaaende Rektor, afløser Pater Nøsen i den ikke lette Stilling som Generalpræfekt.

Nakskov. »Ære være dig.« Med disse Ord, som stod over Æresporten, tilkendegav Polakkerne deres dybe Ærbødighed for den højærværdigste Hr. Biskop. Den følgende lille Begivenhed er ogsaa betegnende: Saasnart Togget med Biskoppen i kørt ind paa Stationen, tog en Del polske Piger med en 25 m lang Guirlande ud til Banegaarden, hvor de omringede Biskoppens Vogn, og saaledes gik det nu i Triumf gennem Nakskovs Gader til den fattige Trækirke. Der kom en højtidelig Stemning over alle, saa snart Biskoppen viste sig for Alteret og meddelte den første højtidelige Velsignelse. Man følte sig gennemtrængt af Taknemmelighed mod den ærværdige Olding, fordi han havde villet udstaa Rejsens Besværligheder for at besøge sine kære Børn. Denne Dag staar for os alle som et lyst Minde i den lange Krigsvinter, som saa mange maa tilbringe fjernt fra Hjem og Fædreland. Hele Begivenheden og ikke mindst Biskoppens ildfulde Tale, hvori han paamindede alle om at bevare deres Tro, den store Skat, de havde taget med hertil, vil for mange være en Støtte i den haarde Strid for deres Tro og Pligtopyldelse. For den unge danske Menighed i Nakskov var Dagen en Lære om, hvad man skylder sin øverste Kirkehyrde. A. S.

Vejle. Torsdag den 11. ds. fandt der en smuk og stemningsfuld Højtidelighed Sted i vort Kapel, idet to Lægbrødre af Præmonstratenser Ordenen og tre Mariasøstre af Berlaer-Kongregationen aflagde deres evige Løfter. Under den højtidelige Messe, som blev celebreret af Stedets Sognepræst, Præmonstratenser-Prioren Hr. Pastor J. L. Brems, holdt denne en smuk og gribende Tale, i hvilken han mindede om, hvor-

ledes Gud for første Gang havde talt til dem, da de som unge levede det stille og fromme Liv i Familien. hvorledes de trods mange Ofre havde efterkommet deres Kald, der var en Frugt af deres fromme Liv, og hvor lykkelige de havde været i det Liv i Bøn og Arbejde, de havde levet i Moderhuset. Men her havde Gud atter talt til dem og forlangt et endnu større Offer, og beredvilligt havde de svaret: »Herre, send mig.« De havde vist sig deres Kald værdige, og Prædikanten opmuntrede dem til fremdeles at være trofaste i Opfyldelsen af deres Ordenspligter, saa de kunde være til Pryd for deres Orden og til Opbyggelse for mange. Talen gjorde øjensynligt et dybt Indtryk paa de mange tilstedeværende. Ved Levitmessen assisterede Hr. Pastor Schmid fra Aarhus, Hr. Pastor Schreiber fra Fredericia og Hr. Pastor Ravelli fra Nyborg, medens Hr. Pastor Brems fra Næstved ved sit dygtige Orgelspil bidrog til en smuk Udførelse af den latinske Koralmesse, som Søstre sang afvekslende med Menigheden. Ogsaa Medsøstre fra Nyborg overværede Højtideligheden.

Sr. B.

Aalborg. Her er nu Forberedelserne til Grevinde Ledochowskas Husholdningsskole for unge Piger saa vidt fremskredne, at Skolen forhaabentlig kan aabnes den 15. Januar 1918. Der er købt en stor, smuk Villa i den vestlige Udkant af Aalborg, med udmærkede Udenomsbekvemmeligheder og en dejlig Have. Unge Piger fra 16 Aar kan optages til Uddannelse i al Slags Husholdning, Haandarbejde, Havebrug, Gymnastik, Sløjd, fremmede Sprog m. m. m. Omgangssproget er Fransk. Et Aars fuldstændigt Kursus med Ophold (der er 2 Maaneders Sommerferie og 1 Maanedes Juleferie) koster 1480 Kroner. Delvis Undervisning faas paa noget billigere Vilkaar. — Samme Dag, som Husholdningsskolen aabnes, begynder et Børnehjem for polske Arbejderes Børn sin Virksomhed i en nærliggende Villa. Nærmere Oplysning om alt Skolen vedrørende faas ved skriftlig Henvendelse til Grevinde J. Ledochowska, Djursholm, Stockholm.

Sverige. St. Birgittas Dag den 8. Oktober var en Festdag for den søndre katolske Menighed i Stockholm, thi den Dag fyldte den derværende St. Eriks Kirke, Biskoppens Residenskirke, 25 Aar. Festsdagen fejredes ved en højtidelig Pontifikalmesse af Biskop Bitter, assisteret af P. Wessel og Pastor J. van Gijssel, i den med Palmer, Chrysanthemums og talrige Lys smukt prydede Kirke. Medlemmer af St. Eriks Ynglingeforening ministrede kønt og opbyggeligt ved den hellige Handling. Biskoppen talte over Ordet »Tak Herren, thi hans Barmhjertighed varer evindeligt« og gav en Udsigt over Kirkens Fremgang i Sverige i de sidste 25 Aar. Messen sluttede med Te Deum

og sakramental Velsignelse. Koret udførte under sin udmærkede Dirigents, Hr. Axel Nylanders Ledelse J. Gollers *Missa sollemnis*, afsluttet med en *fuga* af Bach.

Rom. Hr. Peter Schindler, som i nogle Aar har studeret ved Beda Kollegiet i Kristenhedens Hovedstad, er den 7. Oktober bleven præsteviet i Domkirken i Siena i Italien. Dagen efter, St. Birgittas Fest, læste han sin første Messe. Pastor Schindler er Oblat i Birgittinerordenen og iklædtes for ikke længe siden den kønne Ordensdragt i Birgittinerklosteret i Rom, hvor han det sidste Aars Tid har virket som Kateket hos Birgittinerinderne.

— Den Hellige Fader har tilladt Oblaterne (med deres Biskops Samtykke) at bære Ordensdragten ved visse Lejligheder, f. Eks. ved Prædiken, Eksercitier, Religionsundervisning, i Hjemmet o. s. v. Birgittiner-Oblaterne haaber efter Krigen at kunne samles i Rom og drøfte deres Konstitutioner og Genoplivelsen af den gamle Orden, en Bevægelse, som har den Hellige Faders hele Interesse. (Nærmere Oplysninger faas hos Hr. Pastor Nordmark, Gøtgatan 46, Stockholm.)

— Priorinden for Birgittinerinderne i Rom, den svenskfødte Søster Elisabeth (se Nordisk Ugeblad 1905, Side 403 f. f.), haaber at kunne købe et gammelt Klarissekloster i Albanerbjergene, hvor hun vil indrette et haardt tiltrængt Hospital; da hun jo selv har virket i Amerika som Forstanderinde for et Sygehus, er der god Udsigt til, at der herigennem vil kunne udrettes meget godt. Unge Kvinder vil ogsaa paa et saadant Hospital kunne prøve deres Kald til Ordenslivet.

Udkommet er paa Schönbergs Forlag:

De danske Biskoppers Gensvar til de lutherske Artikler af 1530
160 Sider. 3 Kr. Faas i alle Boglader.

A.C. holder Møde Onsdag d. 31. Oktober Kl. 8 i Studenterforningens Bygning. Hr. Arkivsekretær *Fr. Jürgensen-West* holder Foredrag om *Poul Helgesen*. Medlemmerne kan medtage Gæster, til hvilke Adgangskort forud maa forlanges hos Administratoren.

Unio: Fredag d. 19. Oktober (Kl. 7—11) Alm. Møde i Gimle, Grundtvigsvej 14.

Mariakongregationen for Ynglinge holder *Fælleskommunion* Søndag den 21. ds Kl. 8 $\frac{1}{2}$ i Jesu Hjertes Kirke.

K.U.F. Søndag d. 21. ds. Kl. 7 $\frac{1}{2}$ —10 $\frac{1}{2}$ Møde i Stenosgade 4 B. Hr. Organist Hammermüller oplæser 1. Del af »*Komedien om Enhver*«. Derefter Violinsolo af R. Pape: Ch. de Bériot. Scène de Ballet.

Ungdomsvennen.

Klager over uregelmæssig Ekspedition af Bladet bedes anmeldt paa nærmeste Postkontor; hjælper dette ikke, bedes man henvende sig til Bladets Kontor, Bangertsgade 11. Telf. 4110.

Kirkelig Kalender.

21. Okt. 21. Søndag eft. Pintse.	28. Okt. 22. Søndag eft. Pintse.
22. — M. Ferialdag.	29. — M. Ferialdag.
23. — Ti. Ferialdag.	30. — Ti. Ferialdag.
24. — O. Ferialdag.	31. — O. Vigilie. (Fastedag.)
25. — To. Chrysanthus og Daria, Martyrer.	1. Nov. To. Alle Helgen.
26. — F. Euaristus, Pave og Martyr.	2. — F. Alle Sjæle.
27. — L. Simon og Judas, Apostle.	3. — L. Oktavdag.

Den katholske Højskole.

Møde Tirsdag den 23. Oktober Kl. 8 Aften

Stud. mag. Benzou: Bøssuet.

Sangbogen *Sursum corda* medtages. (Nr. 61 og 65 synges.)
St. Knuds Skoles Festsal, Stenosgade 4 B. Adgang 25 Øre.

Privat Symfoni-Orkesters Koncert
til Fordel for De unges Indsamling til Absalonsgaard

Onsdag d. 31. Oktober 1917 Kl. 7¹/₂ præ.

St. Knuds Skoles Festsal, Stenosgade 4.

Med velvillig Assistance:

Kgl. Kammersanger *Emil Holm*.

Koncertsangerinde Frk. *Lilly Ravnkilde*.

Billetter à 3, 2 og 1 Kr. faas Kath. Boghandel, Stenosgade 3.

Til Læsning i Oktober Maaned anbefales:

Maurer: **Tanker om Reformationen**. 1 Krone. Snart udsolgt.

Hammerstein: **Sincerus**. Ved F. Esser. 1 Kr. 25 Øre.

Steidl: **Knud den Hellige**. 3. Hæfte er udkommet.

Niels Hansen: **Vore Helgener**. (Med mange Billeder.) 3 Kr.

Rettelse. Paa Side 774, L. 21 f. o. staar: . . . udskaelde . . . ikke blot . . . Paven . . . men ogsaa andre anderledestænkende i et af sine Hovedskrifter o. s. v., læs: men ogsaa andre anderledestænkende; i et af sine Hovedskrifter »Pavedømmet i Rom, indstiftet af Djævelen«, der indledes med nævnte Benævnelse for Paven, anbefaler han o. s. v. S. 775, L. 11 f. n. staar: fordømte samme Kirke o. s. v., læs: saavel Kirken som andre. S. 776, L. 16 f. o. staar: det almindelige Concil o. s. v., læs: det almindelige Concil, som Paven havde sammenkaldt til at møde i Trient, af ham ikke betragtedes som en saadan (nemlig Myndighed til at afgøre Lærestridigheder).

Assumptionskapellet.

Messen læses alle Hverdage (ogsaa den tredie Fredag i Maaned) Kl. 6¹/₂, (ikke, som i forrige Nummer bekendtgjort, Kl. 8). Den tredie Fredag i Maaned er der Prædiken paa Fransk Kl. 4¹/₂ og sakramental Velsignelse Kl. 5.

† Vor kære, elskede Moder **Ingeborg Sophie Helene Tonti**
hensov blidt Lørdag d. 13. ds., velforberedt ved de hh.
Sakramenter. **De efterladte.**

Begravelsen har fundet Sted.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2 S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst 4-6.

Nr. 43.

Søndag den 28. Oktober.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Hvad har vi vundet? — Den gamle Kirke. — Margretheforeningen. — Gudhem Kloster. — In memoriam. — Reformationsfesten. — Odense Menigheds 50-Aars Jubilæum. — Efterretninger fra Ind- og Udland København. — Brevkasse. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

380.

Allehelgen og Alle Sjæles Dag.

Vi danner i vor Kirke alle sammen een Familie. Mange af Kirkens Børn vandrer hver Dag over i Evigheden. Vi bliver ved at være aandeligt forbundne med dem — ved Kærlighedens Baand. En stor Del af vore Brødre og Søstre, der er gaaet forud for os, er draget ind i det himmelske Jerusalem. De staar foran Guds Trone og er salige i Beskuelsen af og i Kærligheden til den uendelige. Imidlertid mindes de ogsaa os, deres stridende Brødre og Søstre; i trofast Kærlighed er de vore Beskyttere og Forbedere hos Gud. — En anden Del, der er gaaet forud for os, er ogsaa Guds Venner, men deres Sjæle er endnu ikke rene for alle Syndens Slagger og skal endnu lutres i Renselsesstedet til den saliggørende Beskuelses evige Glæde. — Baade med de hellige i Himlen og med Sjælene i Skærsilden staar vi i den inderligste Forbindelse. Derom minder de to Dage os, Allehelgen og Alle Sjæles Dag.

I Allehelgendagens Epistel ligesom drages Forhængen bort fra den himmelske Helligdom. Den nye Pagts Profet Johannes skildrer paa pragtfuld og anskuelig Maade de saliges talløse Skarer. De stammer ned »fra alle Folkeslag og Stammer og Sprog« — skulde da ikke ogsaa Repræsentanter for vor By, vor Hjemstavn, vor Familie være der imellem? De er »iførte hvide Klæder« — alle har de bevaret Naadens og Hellighedens Klædebon rent eller tvættet det rent

under Bodens Taarer. De »bærer Palmer i deres Hænder« — som triumferende Sejrherrer over Verdens Ondskab og over deres egne Hjerters onde Lyster og over hans Falskhed, som er »Løgnens Fader«.

Naar vi fornemmer dette, skal Trøst, Mod og Tillid opfylde os. Utallige er de forklarede saliges Mængde — skulde vi da ikke ogsaa engang høre til dem? De stammer fra alle Lande og fra alle Stænder — kan vi da ikke ogsaa med godt Mod stride for Herlighedens Krone? Her nede var de Mennesker som vi; fattige og rige, Tiggere og Konger, Ordensfolk og Krigere findes iblandt dem; de havde ogsaa at kæmpe mod det onde som vi, ofte var de raadvilde, forsagte, nedtrykte som vi — men de holdt Stand og forblev tro, mod Gud og hans hellige Lov, de vandrede med Udholdenhed ad den smalle Sti og naaede saaledes det herlige Maal. Naar de har kunnet det, hvorfor ikke ogsaa vi?

Allehelgen er en Modets og Glædens Fest. Men allerede om Eftermiddagen sænker Sorgens Skygger sig ned over dette lyse Billede. Ligesom Moderen forlader det Barn, der har det godt, og i trofast Omsorg iler hen til det andet Barn, der ligger med Feber og længes efter Vederkvælgelse, saaledes vender Kirken snart sit Øje fra Himlens Herlighed til sine lidende Børn og søger at bringe dem Hjælp ved Bøn og Offer: Alle Sjæles Dag.

Ogsaa Sjælene i Skærsilden har fuldendt deres Løb. De er virkelig Jesu forløste. De ejer den helliggørende Naades Skønhed, de er forenede med Gud i uforanderlig Kærlighed; de ophøjede Pladser, de skal indtage i Himlen, staar rede; i hurtigere Flugt end Ørnens skal de løfte sig til Guds Beskuelse: men først skal de renses for Syndens sidste Pletter og Levninger. Kun ganske uplettede og i Helligheds Glans kan de træde frem for den Allerhelligstes Aasyn. Dette kunde være i Stand til at gøre os modløse. Hvem iblandt os vil være helt ren ved sin Bortgang her fra? Men det er da en Trøst, at den retfærdiges Sjæl, der allerede ejer det overnaturlige Liv i den helliggørende Naade, endnu i det hinsidige helt kan blive lutret, at den kan modnes og blive værdig til som god Frugt at samles ind i de evige Lader.

Hvor stor maa ikke disse prøvede Sjæles Længsel være! Hvor stor deres Smerte over, at de endnu er berøvede Guds Beskuelse, som de tørster efter!

Men vi kan og vil hjælpe dem. Kærligheden kan ikke slukkes. Død og Grav kan ikke skille os fra vore kære. Gud vil sikkert ikke forsmå de Bønner og Ofre, der stiger op fra taknemmelige, trofaste Mennesker for deres Forældre, paarørende, Venner og Medkristne, men naadig bøn-høre dem.

G. Schmiderer.

Hvad har vi vundet?

Hvilke Fordele har vi Katholikker vundet ved ikke at gaa med til den saakaldte Reformation?

1) Vi ved, hvad vi tror paa. Vi har nemlig bevaret den ufejlbare Kirke med den ene af Kristus opstillede Lære- og Hyrdemyndighed, den eneste virkelig funderede kirkelige Vejledning, som vi hører og adlyder. Protestantismen har aldrig været klar over sin nye Trosbekendelses Indhold og Forpligtelse. Dens Førere henviser til Bibelen, som dog hverken tydeligt kan bedømmes af Hvermand eller har været klar for selve Reformatorerne, der bestandig kævledes om dens »virkelige« Mening.

2) Vi har bevaret alle de Naademidler, Christus har indstiftet, og som saa tydeligt nævnes i den hellige Skrift. De syv Sakramenter er fra Apostlenes Dage uafbrudt meddelt de troende, og Luthers og Calvins Afskaffelse af nogle og Forandring af andre er ganske vilkaarlig.

3) Vi har ikke blot bevaret en klar, urokkelig Lære og de syv hellige Sakramenter, men ogsaa et rigt Kultus- og Andagtsliv, som Protestantismen har ødelagt ved Frasen om »Menneskeværk«. Vel er vore Domkirker, vore Ceremonier, vor Kirkesang og mange smukke Bønner »Menneskeværk«. Men skal vi derfor opgive dem? Var Luthers og Calvins Indretninger ikke — »Menneskeværk«?

4) Vi er bleven skaanet for den Frihed, der nedbryder alle Skranker og opløser alt religiøst Liv, men har bevaret Guds Børns sande Frihed, saa vi kan skælnes væsentligt fra uvæsentligt, anerkende det gode, hvor vi træffer det, og vise ægte Tolerance og Frisind, fordi vi selv ved, hvor vi staar.

5) Og endelig har vi den store Trøst at se, at det er gaaet Kirken akkurat saaledes, som Herren har forudsagt det. Den er bygget paa Petrus, den har til Trods for al Modgang bevaret sin fulde Livskraft til 1917, den har lidt Bagtalelse og Forfølgelse af »falske Profeter« og »Kristuser«, der efter deres Hoved har lavet om paa Kristi Lære. I denne vor Kirke opfyldes stadig Herrens Ord om, at Helvedes Porte ikke skal overvælde den og Pauli Ord om den som »Sandhedens Søjle og Grundvold«.

Catholicus.

Den gamle Kirke.

Jeg kan ikke huske, hvorfra det stammer, som jeg nu skal til at fortælle. Enten er det en Drøm, jeg har haft for mange Aar tilbage, eller ogsaa har jeg i min Barndom læst det i en gammel Bog. Men jeg synes, det er ganske morsomt at høre. Og skulde der være en eller anden, der ved, i hvilken Bog det staar, saa vilde jeg være meget glad ved at faa det at vide. Eventyret begynder saaledes:

For mange, mange Aar siden levede der paa en lille Ø ude i det store Verdenshav et fromt og ædelt Folk. Dets Glæde og Stolthed var en gammel, ærværdig Kirke, som stod midt paa Øen, saa den kunde ses viden om. Den var bygget paa Klippegrund, og Sagnet fortalte, at Englehænder havde hjulpet med til at bygge den.

Det var da ogsaa en Bygning af vidunderlig Skønhed, med de hvide Marmorsøjler, den herlige Portal og de høje, slanke Taarne med de gyldne Kors. Og knælede man i Kirkens Indre, og Solen lod de herlige Glasmalerier i Vinduerne funkke som flydende Ild, var det, som om man befandt sig i Paradiset selv.

Kirken var gammel. I Aarhundreder havde den staaet urørt af Tidens Storme, og aarvaagne Forstandere havde stadig sørget for at bevare den i dens gamle Glans.

Men saa var der kommen en Slappelsens Tid over Folket, som heller ikke Forstanderne var blevet uberørte af. Lidt efter lidt havde der samlet sig al Slags Uorden i den gamle Kirke, og Støvet laa i tykke Lag paa Bænkene, endog paa Altrene. De herlige Helgenstatuer ved Pillerne var helt graa af Smuds. Spindelvæv hang i Krogene, og enkelte Steder havde det endog lagt sig paa Vinduerne, saa at Malerierne ikke kunde skælnes mere.

Hele denne Uorden var efterhaanden kommen snigende, saa at Folk slet ikke havde mærket Forandringen. De syntes nærmest ligeglade. Kun fra Tid til anden hørtes en advarende Røst. Men den lød for døve Øren. Der var ogsaa nogle, der søgte at skaffe Orden til Veje paa egen Haand; men det forslog ikke.

Indtil der kom en Mand, som forstod at tale og rive Masserne med sig. Han sagde, at den gamle Kirke ikke

mere duede, den var en rigtig Rønne og ikke til at restaurere. Lad os bygge os en ny Kirke efter vor egen Smag og Behag. Den Plan syntes mange godt om, især de unge. Og en skønne Dag pakkede de deres Ejendele sammen og vandrede ud af Byen, bort fra den gamle Kirke. De valgte et pænt beliggende Sted længere borte paa Øen for der at bygge deres Kirke. Den skulde være ganske ren, skinnende ren, og fri for alt det gamle Stads, som kun tjente til at samle Støv. Ingen Malerier i Vinduerne heller, for de hindrede jo kun Lyset i at trænge igennem. Ingen Billeder ved Væggene, ingen Statuer, og kun eet Alter midt i Koret med et stort Krucifiks.

Da den nye Kirke endelig var færdig, herskede der stor Jubel blandt dem, der havde bygget den. De holdt en højtidelig Indvielsesfest og sang og bad med Begejstring og Kraft. Nu havde de et Sted, hvor de kunde bede og synge efter deres Hjerters Ønske. De bosatte sig omkring Kirken og var stolte af deres Værk.

*

*

*

Inidlertid var der foregaaet en Forandring med den gamle Kirke. Den store Masseudvandring havde aabnet Øjnene paa Forstanderne. Nu indsaa de, at de havde fejlet, at de havde forsømt deres Pligt, og nu skulde det hele bringes i Orden igen. Der begyndte en travl Virksomhed. Kirken blev efterset, baade det ydre og det indre blev rensed og sat i Stand, Græsset paa Taget og Mosset mellem Kvaderstenene blev fjernet, Korsenes Forgyldning fornyet. Støvet forsvandt fra Bænkene, fra Statuerne, fra Altrene; Vinduesmalerierne blev rensed og istandsat; og da det store Arbejde var færdigt, straaled Kirken igen i sin gamle Glans, og alle, der saa den, forbavsedes over den Skønhed, der aabenbarede sig for deres Øjne. Nu var det i Sandhed en Glæde at gaa der og bede og synge og prise Gud.

Med Undren saa de Folk, der var udvandret, hvad der var foregaaet. Naar de stod paa Pladsen foran deres Kirke, kunde de godt se den gamle Cathedral og den Glans, der udgik fra den. Enkelte var endog saa dristige at gaa helt hen til den, ja de gik endog ind — og var henrykte over, hvad de saa. Og da de kom hjem, fortalte de, hvor-

dan alt var forbedret i den gamle Kirke, og hvor smuk den i Grunden var. Deres Ord vakte en dyb Længsel i Hjerterne, og det varede ikke længe, førend snart den ene, snart den anden Familie brød op og vendte tilbage til den gamle Kirke.

Da blev de Folk bange, som havde været mest ivrige for at udvandre. Hvis dette her blev ved, vilde deres Kirke jo snart staa tom. Og hvad saa? De holdt derfor Raad sammen og vedtog at rejse en høj Mur omkring den nye Kirke og hele den nye By, en Mur saa høj, at ingen kunde klatre over den og ingen, selv fra de højeste Huse, kunde se ud over den. Som sagt, saa gjort. Snart var Muren rejst og ethvert Udkig umuligt. Folk saa nu kun deres egen Kirke og hørte om den gamle kun, hvad deres Forstandere fortalte dem. Og alt som Tiden gik, vænnede Folk sig til denne Tilstand; de længtes heller ikke mere tilbage. For nu vidste de jo, at den gamle Kirke, den var der ikke noget ved. Uha, det Smuds, som laa der i tommetykke Lag, og de væmmelige Sange, de havde der, og den Udvorteshed og den Overtro; nej, det var sandelig ingen Fornøjelse ved at være der. Om kort Tid vilde den sikkert synke i Grus, for saaledes blev det jo fortalt, og det maatte da nok være sandt.

*

*

*

Saaledes gik Aar efter Aar, og en ny Slægt voksede op. Og se! En skønne Dag kom en paa den Idé, at det maatte være morsomt engang at se over Muren. Han klatrede i al Silhed op og saa ud over den gamle By; men hvad var det? Var det en gammel Rønne? Den prægtige Bygning, som laa der i Solens gyldne Glans, saa stor, saa skøn, saa vidunderlig ren! Uden Tøven steg han ned ad den anden Side Muren og ilede, saa hurtigt hans Fødder kunde bære ham, til den skønne, gamle Kirke og kom aldrig mere hjem. Snart rygtedes det i den nye By, hvad der var sket, og flere andre fulgte den førstes Eksempel. Ja, man begyndte at slaa Stene ud af Muren for at faa et bedre Udkig, nogle Steder blev det til Porte, hvor man let kunde gaa igennem. Forstanderne søgte at stoppe Hullerne og standse Strømmen af de tilbagevendende, men ligemeget hjalp det.

Alligevel fandtes der en hel Del, som ikke vilde forlade deres vante Kirke. De indsaa godt, at det havde været en stor Dumhed at bygge en ny Kirke, men nu var de engang vante til den, sagde de; saa vilde de ogsaa blive der. Dog tabte de Lysten til at indfinde sig i Kirken, og mangen en Søndag Formiddag stod Forstanderen alene foran de tomme Stole. De prøvede saa at indføre de samme Skikke, som de havde i den gamle Kirke, og som syntes at drage Folk; der kom Glasmalerier i Vinduerne, der kom Billeder og Helgenstatuer og Blomster og Røgelse og Vokslys og meget andet. Det maatte da hjælpe til at holde paa Folk.

Men midt under disse Forberedelser hændte der noget frygteligt. Et Jordskælv rystede hele Øen, og da de den næste Morgen saa sig om, var hele den høje Mur jævnet med Jorden. Blikket kunde igen frit glide hen over hele Øen, lige hen til den vældige Cathedral, der straaled i Morgensolens Glans. Og hvad var der sket med den nye Kirke? Der maatte have været en Fejl ved Fundamenterne. Den havde slaaet flere store Revner, og da Folk ængstelige traadte ind, saa de til deres Forskrækkelse, at Kristusbilledet var faldet ned fra Korset og laa ødelagt ved dets Fod.

Den gamle Kirke derimod havde ikke lidt det ringeste. Den stod der i sin overnaturlige Skønhed. I Morgens første Time var de troende ilet derhen for at synge en Takkesalme for den vidunderlige Frelse, og over hele Øen hørte man deres glade, jublende Sang:

Paa Sandheds Fjeld en Bygning staar,
hvis høje Spir til Himlen naar.
Dens Grundsten blev af Herren lagt;
derfor den staar trods Helveds Magt.

I denne Bygning findes Fred
med Tro og Haab og Kærlighed
og Næring, Lægedom og Ro
for alle dem, som i den bo.

Jos. Koch.

Margretheforeningen.

I Anledning af en Forespørgsel i Ugebladet om, hvad »Margretheforeningen er for noget«, skal jeg paa Foreningens Vegne meddele følgende:

Margretheforeningen blev stiftet af Katholikker fra Helgeninden Margrethes Hjemstavn i Aaret 1910. Det hedder i dens Lov: »I Treenighedens Navn, til Guds Lov og Pris og til Gavn og Frelse for vore Sjæle« — er Foreningen oprettet. Medlemmerne er forpligtede til daglig at bede nogle Bønner med en Afslutning paa 12 »Hellige Margrethe! Bed for os!« Bønnerne sker i Danmarks katolske Biskops Mening for, at det danske Folk maa vende Hjertet til Fædrenes Kirke. Foreningen skal udbrede Kendskabet til alt det, der findes om Helgeninden eller i Fremtiden maatte komme for Dagen herom. Hvert Aar paa Margrethes Dødsdag den 25. Oktober saavel som paa Margrethedagen ved Midsommer (Overførelsen af den danske Margrethes jordiske Levninger til Vor Frue Kirke i Roskilde foregik jo ifølge Sunesønnernes Psalter den 19. Juli, og i Lunds Domkirke fejredes Margrethedagen som en lokal Helgenfest, altsaa ogsaa til Minde om den danske Margrethe) gaar Medlemmerne ogsaa til Kommunion, efter Aftenen i Forvejen at have aflagt Skriftemaal. Foreningens Medlemmer er desuden pligtige til at ihukomme i Forbøn: Den højærværdigste Biskop, de Katholikker, der lever i Højhed, Fædrelandet med alt, hvad dets er, og vort Folk, saa langt det danske Sprog tales.

Videre agter Foreningen, naar bedre Forhold tillader det, at rejse vor Hjemstavns Helgeninde et synligt Minde, og lejlighedsvis er der trykt og uddelt forskellige Mindeblade, ligesom der gennem Dagspressen i flere Artikler og forskellig Sammenhæng er erindret om Helgenindens Dyrkelse i Middelalderen. Gennem Københavns Amts historiske Samfund er uddelt 400 Eksemplarer af Pjecen »Margrethe af Øleshøe«, der iøvrigt kan købes i Katholsk Boghandel. Om Foreningens Planer vedrørende Mindet giver Sekretæren, Hr. Broderihandler Aage Jensen, Nørregade, Køge, fornøden Underretning til privat Oplysning; thi af bestemte Grunde ønskes Planens Detailler ikke offentlig omtalt. Hvor der er en Vilje, plejer der at være en Vej, og ad den vandrer vi uden at spilde mange Ord; thi hellere samler vi Kræfter i en lille maalbevidst og trofast Kreds, saa vi engang kan møde med et Resultat, end vi driver egentlig Agitation for selve Foreningen. Foreningen holder sig ogsaa af H. t. Formaalet til sin egen Hjemstavn. Men var det Hærens Tal, der skulde bringe Sejren, sænkede vi

dog straks Fanen. Skulde der imidlertid være nogle flere, der var enige med os, vilde vi gerne give dem Adgang til Foreningen. Vi har f. Eks. ogsaa passive Medlemmer i Sønderjylland, p. t. i fransk Krigsfangenskab.

Da Foreningen var stiftet, meddelte vi den højærværdigste Biskop dette, før vi gjorde Bønnerækken til en Pligt, og vi havde den Glæde under 18. Februar 1911 at modtage Biskoppens »Opmuntring til som hidtil trofast at udføre de Fromhedsøvelser, som er knyttede til det lille Broderskab.« Biskoppen skriver til Slut: »Her tør anvendes de forjættende Ord: Hvor to eller tre er forsamlede i mit Navn, der er jeg midt iblandt dem.«

Med Tak for Optagelsen.

Paa Margretheforeningens Vegne
N. P. Nielsen.

Gudhem Kloster.

Af Edw. Ortvad.

(Fortsat.)

Rackeby viste sig imidlertid imod forventning ikke rigtig tjenligt, hvorfor kong Magnus i maj 1349 gav ordre til at tilskøde nonnerne hans gods i Aranäs som en ren og skær gave, til fundering af et kloster, som dér skulde bygges, til »Vor hustrus, Vore børns og forfædres sjælegavn«. For 1000 m. p. pantsatte kongen det senere, så det var et stort gods. Og yderligere tillagde han nonnerne i juni s. år »af oprigtig hengivenhed« 1400 m. p. af kronens indtægter fra Kinneherred til bygning af klostret, at fordele med 160 m. på hvert år, til den hele sum var indgaaet.⁴³⁾ Kongen var endda søstrene så velsindet, at han ved værnebrev af 25. juli forbeholdt sig selv domsretten i sager mellem klostret og andre.⁴⁴⁾ Det samme havde Valdemar Birgeron i 1271 gjort overfor konventet i Gudhem.⁴⁵⁾

Heller ikke denne gang drog nonnerne afsted straks. Ridder Gustaf Tunason med frue udsteder nemlig i januar 1350 gavebrev på nogle ejendomme »til Rackeby kloster, hvor vor plejedatter Katerina ønsker at tage ordensdragten«, og »for at nonnerne skal behandle hende des velvilligere«. Abbeden af Varnhem bl. a. var tilstede som sigilvidne. En måned senere udfærdiges skødet »til klostret

Rackeby, hvor vor kære plejedatter er indtrådt og har taget ordensdragten«. Ejendommene skulde være »til fru abbedissens og hele konventets evindelige brug«. ⁴⁶⁾ Endnu sidst i juli skriver konventet et åbent brev til Rackeby. ⁴⁷⁾

Men i november 1351 beordrer kongen beboerne i Traneberg til at erlægge de kgl. afgifter til Aranäs klosterfruers sysselmand ⁴⁸⁾, og i december næste år dømmer han fornævnte Israel Birgersons efterladte til at betale hans gæld, 100 m. p., til nonneklostret i Aranäs. Sidste gang, vi hører om den nye bopæl, er sidst i juli 1357, da Helena Gisladotter var abbedisse. ⁴⁹⁾

Noget senere vendte konventet tilbage til Gudhem, som det nu ikke mere forlod. Hvad grunden til flytningen var, er ukendt. Biskop Niels af Skara gav i december 1360 det tilbagevendte konvent Gudhem sognekirke og to andre fattige kirker. ⁵⁰⁾ Men ved flytningen mistede det Aranäs, der af Magnus blev pantsat til Skara bispestol for et lån på 1000 m. p. vistnok i efteråret 1361 og blev dens ejendom i 1371 ⁵¹⁾. Rackeby derimod forblev nonnernes; thi i 1399 bortforpagtede abbedisse Katarina Håkonsdotter gården m. m., og en anden bortforpagtning fandt sted 1433.

Med tiden var også dette kloster bleven velhavende. Det indlod sig på endogså store ejendoms køb, som da det af Karl Filipson købte hans gård for 400 m. p. kontant i 1320 ⁵²⁾. Ja det havde udestående kapitaler. Den unge kong Erik XII, Magnus Smeks søn og medregent i Sverige, lader i marts 1359 et gælds brev udstede til Gudhem, at han skylder det 200 m. p., som han vil tilbagebetale med halvdelen til Mortensdag og resten til kyndelmisse. ⁵³⁾ Han døde imidlertid i juni s. år.

Som bemærket havde Gudhem i 1250 fået nogle sjællandske ejendomme af enkedronning Katarina Sunesdotter. I 1326 dukker nogle andre navne op. Abbedisse Ingeborg og hele konventet bortforpagter nemlig den 8. september til den danske ridder Eskil Krage til Vallø i Roskilde stift og hans arvinger klostrets besiddelser i Kaxtorp (Kagstrup), Kalfslunde (Karlslunde) og Skamstorp (Skamstrup) på Sjælland, Østremark på Møen »samt vore øvrige besiddelser i Danmarks rige«. Årsafgiften 18 m. s. og 40 m. p. skulde

erlægges i Roskilde hver Mortensdag, og kontrakten gjaldt på 10 år.⁵⁴⁾ For de sidste tre års afgift af det møenske gods bedrog dog Stegeborgs meklenburgske høvidsmand marsk Vipert Lützwow klostret. I maj 1336 afgiver han derfor erklæring om at være Gudhem 34 m. r. s. skyldig og forpligtede sig til at udrede dem førstkommende Mikkelsdag.⁵⁵⁾ Om det skete, kan ikke ses.

Da forholdene i Danmark var trøstesløse, vilde konventet helst afhænde sine ejendomme. Efter opnået tilladelse af Magnus Smek og biskop Sigge Stake af Skara solgte da »søster Kristina, abbedisse i Rackeby, og hele konventet dér« sine samtlige danske ejendomme den 25. maj 1347 til Eskil Krages søn, væbner Bo Falk til Vallø⁵⁶⁾, for 300 m. r. s. at erlægge i afdrag. Overfor kongen og bispnen havde hun forpligtet sig til for salgssummen at købe gods i Sverige.⁵⁷⁾ Her blev Varnhems abbed igen forbigået; ja abbedissen kalder i salgsbrevet biskoppen for klostrets dommer og konservator — den titel, der tilkom abbeden. Sluttelig bemærker sælgerinden, at dokumentet forsynes med hendes og hendes konvents segl tillige med kongens, bispens o. a. Klostret fik dog ingen glæde af salget, eftersom betalingen ganske udeblev. I juli 1350, efter Kristinas død, erklærer derfor konventet handelen for ugyldig og bemærker, at den er sket uden dets samtykke, ja at det i Varnhemabbedens nærvær havde nægtet at sætte sit segl under salgsbrevet; at sådan afhændelse af gods desuden stred imod Cisterciereglen.⁵⁸⁾ Særlige konventssigiller overhovedet var rigtignok blevet forbudt af generalkapitlet, og i kong Magnus', salget bekræftende skrivelse af 25. maj 1347 hedder det udtrykkelig, at handelen afsluttedes i hans nærvær af abbedisse Kristina »med hendes konvents enstemmige samtykke«. ⁵⁹⁾ Men måske er denne bemærkning indført uden nærmere undersøgelse. Protestskrivelsen beder ialfald Valdemar Atterdag og vedkommende danske stiftsøvrighed hjælpe søstrene til at få besiddelserne tilbage.

Ridder Bo Falks søn Eskil Falk satte sig imidlertid i ulovlig besiddelse af de danske gårde, enkedronning Katarina havde skænket Gudhem, hvorfor konventet tyede til Roms hjælp. Pave Urban VI overdrog da også i februar 1387 ⁶⁰⁾ ærkebispnen af Linköping at tage sig af sagen, og

biskop Nils Hermanson skev så i august til ærke-diakon Peter Lykke ved Roskilde domkirke — den senere ærkebiskop af Lund — og fordrede under band, at han skulde stævne den i juli s. år afdøde Eskil Falks arvinger og andre vedkommende for sig og eventuelt anvende kirkelig straf.⁶¹⁾ Også direkte havde paven sendt ordre til ærke-diakonen i Roskilde samtidig med brevet til Linköping.⁶²⁾ Hvad det blev til med gårdene, ved vi ikke. Familien havde ombyttet våbnets hidtidige krage med en falk. (Danmarks adels årbog 1892, pag. 118.)

Dronning Margrete Valdemarsdatter interesserede sig for Gudhem og viste det ved en rig gave, hun på danehoffet i Vordingborg d. 6. juli 1392 lod det blive til del.⁶³⁾ Af kong Albrecht af Meklenburgs tilhænger, den svenske ridder Heyne Snakenborg, havde hun nemlig i 1389 for 300 m. s. købt 11 gårde, 2 vandmøller og et ålefiske, alt vestergötlandske besiddelser i Skara stift.⁶⁴⁾ Dem skænkede hun nu Gudhem. Til gengæld skulde denne bygge et alter til jomfru Marias ære i klosterkirken og ved det lade holde tvungen gudstjeneste daglig for dronningens, hendes afdøde husbond Håkon VI af Norges og dennes fader Magnus Smeks samt hendes forældres sjæle; på årsdagen skulde nonnerne »rigelig forplejes med mad og øl«. Under et ophold på Axeval kongslot i februar 1397 ordnede Margrete det således, at godset skulde hun selv beholde på livstid imod årlig betaling af 10 m. p., der skulde være vederlag for de fastsatte gudstjenester.⁶⁵⁾ Således yndede den praktiske dronning at arrangere sig. Kong Erik af Pommern var et af sigilvidnerne.

Den møenske gård og de tre sjællandske, mod hvis salg konventet havde protesteret, blev det omsider kvit, idet abbedisse Katerina Håkonsdotter i oktober 1405 »med vor hele konvents råd, gode vilje og samtykke« mageskiftede dem til ridder Abraham Broderson imod en del vestergötlandske ejendomme, han selv havde købt for 1200 m. p.⁶⁶⁾ Bl. a. satte Varnhems abbed Peter Henrikson segl under, og abbed Nils af Ås udfærdigede en bevidnelse.

(Fortsættes.)

In memoriam.

Farvel, kære Ven! Gud give dig den evige Hvile! Igaar lukkede jeg dine Øjne. — —

— — —
Vi sad paa Skolebænk sammen, og vi blev Studenter samme Dag. Men saa skiltes vore Veje.

Jeg følte mig tidlig dragen mod vor hellige Kirke, og du — — Siden da kaldte du mig altid Domsbasunen. —

Det er snart længe siden. En Eftermiddag, jeg skulde ud til Pater Langes franske Prædikener, mødtes vi i Bredgade. Du skulde til Sold hos nogle af dine Venner og vilde absolut have mig med. Jeg vægrede mig. »Om jeg troede, min Sjæl tog Skade af et uskyldigt, muntert Sold?« — Saa slog du pludselig om. Gik med mig ind i Ansgarskirken. Du havde alligevel et Kvarter tilovers, sagde du. —

Og du blev der hele Tiden. Jeg kunde se, noget rørte sig i dig, da Pateren til Slut lyste Velsignelse over Forsamlingen.

Da vi igen stod ude paa Gaden, var du tavs. Du gik ikke til Sold den Aften. Gik hjem til dig selv. — — —

Nogle Dage senere vilde jeg tale med dig. Jeg vidste, hvor jeg bedst kunde træffe dig. I den lille Hjørnesofa paa den kendte Kafé. Jeg syntes allerede, jeg saa dig ved min Indtræden løfte dit Glas og sige de kendte Ord: »Drick ur ditt glas —«.

Men du var ikke dér. Havde ikke været der siden forrige Uge. Du var pludselig bleven flittig, sagde man. Sad hjemme og læste. —

Jeg gik hjem til dig. Du blev — syntes jeg — lidt forlegen ved mit Komme. Skjulte i Hast de Bøger, du læste i. Men du var mig langt behageligere den Dag. Ikke den sædvanlige Spotten og ikke den afskyelige Absinth.

Nu :kulde det være anderledes, sagde du. Det var paa Tide, du fik den Eksamen. Livet var dog ikke lutter Gøgl.

Jeg studsede. Saaledes havde jeg ikke i lange Tider kendt dig. Og jeg gik fra dig med den underligste Følelse — — —

Nogen Tid senere. — En Søndag Morgen saa jeg dig igen. Det var til Højmessen i Jesu Hjertekirken. Den prægtige, gamle Pater von Geyr stod netop paa Prædikestolen og talte om den hellige Jomfru. Det var et Syn af vidunderlig Skønhed. I hellig Ekstase var hele hans Person revet med af Emnet. Taarerne trillede ham ned ad Kinden ved Tanken om de mange, der endnu vandrede i Mørket.

Jeg saa hen paa dig. Hvad havde bevæget dig — den inkarnerede Gudsfornægter og Spotter — til at søge herind? Og hvorledes vilde du tage mod denne Prædiken, der jo maatte støde de protestantiske Levninger, der endnu fandtes hos dig?

Og jeg blev forbavset. Du var som forvandlet. Levede og

aandede med de glødende Ord, der udgik fra den gamle Hædersmands Mund. —

Under Messen sad du stille og alvorlig. Men ved »Agnus dei« — en klinger og skær Kvindestemme brød den højtidelige Tavshed — da kunde du ikke mere. Jeg saa et Par Taarer glimte i dine Øjne, og du forlod hastig Kirken.

— — —

Men den Dag, jeg fik Kort fra dig, om jeg vilde gøre dig den Glæde at overvære din Optagelse i vor hellige Kirke, faldt jeg paa Knæ og takkede Gud for dette Under.

Og siden den Tid har jeg mangen Gang takket ham for de herlige Stunder, vi tilbragte sammen.

For du blev en Kirkens ægte Søn! Som du bar dine Lidelser under den lange, haabløse Sygdom! Haabløs for os andre — men ikke for dig. Den bragte dig jo blot saa meget hurtigere hjem!

Tak for din Tillid og den Tro, du har vakt i mig! Tak for hver Time, vi levede sammen, og Tak for dine sidste Ord: Lovet være Jesus Christus!

— — —

I Gaar lukkede jeg dine Øjne.

Farvel, kære Ven! — Lovet være Jesus Christus! Sr. C.

Reformationsfesten.

Af Sognepræst Fjord, Søllested pr. Glamsbjerg.

(Fortsat.)

Da dette Koncil sluttedes 16. Marts 1517 uden at have fattet Beslutning om Kirkens Reformation og Luther op-slog sit Avertissement 31. Oktober s. A., medens allerede 1522 Pave Hadrian VI kundgjorde sin Beredvillighed til at arbejde for en Reformation paa Grundlag af de samme Principper, som ogsaa Luther anerkendte 1517—19, kan man regne Reformationens Begyndelse fra 31. Oktbr. 1517. Luthers Kritik af Afladspredikanternes Forkyndelse gav Anledning til, at den forhaandenværende Misfornøjelse med Afladsvæsenets Udartning fik Luft; Kritikken af mange andre Misbrug i Forbindelse med den Uro, der alt 1522 var vakt i Kirken ved Luthers og andres Angreb paa Kirken — særlig fra 1520 — foranledigede Pavens Legat til paa Rigsdagen i Nürnberg 1522—23 at stille et almindeligt Koncil i Udsigt; dette kom — langt om længe — i Stand 1545—63 i Trient; her fattedes Beslutning om Ud-

rensning af mange Misbrug, bl. a. dem, der stod i Forbindelse med Afladen, og paa Grundlag af Konciliets Dekreter skele der en virkelig Reformation — om end af en begrænset Virkning — i Kirken.

Reformationen var ikke en enkelt Begivenhed, men et Arbejde, der mødte store Hindringer. Luthers revolutionære Færd fra 1520 og dennes Følger hæmmede i høj Grad Arbejdet for Kirkens Reformation; men hans Angreb paa Kirken kaldte ogsaa dennes Forsvarere frem, Kirken tog sig endelig sammen, og tilsidst kom Reformationen paa normal Maade. Luther har haft sin Andel i Reformationen; men det er umuligt ved Reformationen kun at tænke paa Luthers og hans Tilhængeres Virksomhed, der i meget havde en revolutionær Karakter og saare skadelige Virkninger. Allerede i Febr. 1523, da Pavens Legat paa Rigsdagen i Nürnberg erklærede, at Forslaget om et Koncil ikke vilde mishage Paven, var den revolutionære Bevægelse vidt fremskreden. Den 15. Juni 1520 udstedtes Bullen *Exsurge Domine*, hvori Paven dømte 41 Sætninger, uddragne af Luthers Skrifter, som »henholdsvis« hæreliske, forargelige, falske . . eller . . stridende mod den katholske Sandhed og kirkelig Censur i fuld Strenghed idømtes ham, hvis han ikke tilbagekaldte inden 60 Dage m. m. I Beg. af Aug. s. Aar udgav Luther Skriftet »Til den kristelige Adel« og i Okt. Skriftet: »Om det babyloniske Fangenskab«*), 10. Dec. 1520 opbrændte han i et offentligt Optog Pavens Bulle, der vistnok endelig traadte i Kraft 3. Jan. 1521; paa Rigsdagen i Worms 1521 erklæredes Luther i Rigets Acht, da han ikke vilde tilbagekalde sine hæreliske Paastande, og hans Angreb paa Kirken tog i de følgende Aar til i Voldsomhed.

Ligeledes vedblev efter Rigsdagen i Worms Ophidselsen af Folket ved omrejsende Prædikanter — Verdensgejstlige, forløbne Munke eller Lægfolk — og ved en uhyre udbredt revolutionær Litteratur. I de fleste tyske Gebeter udstrøedes hadefulde Smædetaler og Smædeskrifter, særlig blev Landbefolkningen ophidset. Gejstligheden og alle fromme Øvelser forhaanedes. En forløben Franciskaner Eberlin, der virkede i Schweiz, Schwaben, Sachsen og andet Steds, sagde, at man ved en Præst forstod et fortabt, gerrigt, ægte-

*) Begge Skrifter indeholdt hæreliske Paastande.

skabsbrydende Menneske; det var et Guds Under, naar Folket ikke stenede Præsterne, der havde bedraget Folk, den hellige Franz var en Nar eller en Kæltring. Munkene skulde udjages, den verdslige Potentat skulde myrde dem, Luther havde jo lært, at man skulde befri Verden fra Klostersvinene. Alle viede Personer var Djævelens Tilhængere, Kirkerne, der kun var Forsamlingshuse for Menighederne, kunde, hvis det ikke behagede Menigheden at bruge dem dertil, bruges som Købmandsboder o. l.; det var ikke nødvendigt, at hver Landsby havde sin egen Præst o. s. v. Messeripræsterne skulde afskaffes, Messen var en Gudsbespottelse. Han forlangte, at »under Hovedes Forlis« maatte ingen anden Bøn mere læres Folket end Fadervor og Credo (Apostolicum, ikke Athanasianum).

Han udkastede i et Skrift om en »Ny Ordning af den verdslige Stand« Planen til en helt ny Samfundsordning med en Slags Kommunisme, almindelig Valgret, tvungen og gratis Skoleundervisning, Øvrighedens Overtagelse af Fattigplejen, Afskaffelse af Kejserens og Pavens Ret o. s. v. Lignende Tanker udvikledes i et Flyveskrift af 1522 om »en Reformation« af alle Stænder. Men samtidig angrebes selve Kirken og dens lovlige Rettigheder; der uddeltes Smædeskrifter mod Gejstligheden, Agitatorerne prædikede, at man ikke skulde give den Tiende, men tage alt fra den og myrde den — alt under Paaberaabelse af Skriften; ogsaa Lægfolk drog prædikende omkring, Eberlin mente, at disse lærte Evangeliet bedre end Gejstlige. »Man finder nu,« skrev en forhenværende Franciskaner 1523, »i Nürnberg, Augsburg, Ulm, ved Rhinen, i Schweiz, Sachsen, Kvinder ... Karle ... Haandværksfolk ... Ryttere, Riddere ... som véd mere i Bibelen end alle høje Skoler .. og alle Papister .. og de kan bevise det daglig.« I Rhinegnene ragede en Bonde Karsthaus særlig frem som voldsom Agitator: Gejstligheden skulde myrdes, fordi den havde prædiket, at der var en Skærsild, og at Sjælene blev frelst ved Hjælp og Bøn. Karsthaus blev et almindelig brugt Navn i talrige revolutionære Flyveskrifter, som ved Bissekræmmere bragtes omkring mellem Bønderne, saaledes et Skrift »Nye Karsthaus«, hvori de gejstlige skildres som rivende Ulve, overfor hvem man bør slaa til med Plejle og Hakker; Paven bør falde i alle

Djævels Navn, man bør frigøre sig for Gejstligheden, de fleste Kirker bør nedbrydes, Munke og Præster udryddes o. s. v.

I »En enfoldig Klosterbroders Klage« skildres, hvorledes alt er rettet paa Oprør, Mord og Foragt for gejstlige og verdslige Ting; hvad der hører til Gudstjenesten omkalfatres, Ungdommens Tugt forgaar, man udskælder Messeofret som Djævelens Afguderi, ligeledes det at ære de Hellige, at faste, at bede for dem i Skærsilden, ophidser Broder mod Broder o. s. v.; en saadan evangelisk Lære som den, der forkyndes af Luther og hans Tilhængere, har Christus ikke forkyndt. — I et »Sendebrev fra en klostergiven Kvinde til sin Broder« afvises Beskyldningen mod Klosterfolkene, at de tror ved Beden og Fasten at blive salige, de véd godt, at al menneskelig Retfærdighed er kun et urent Klædebon, de tror kun at blive frelst ved Jesus alene; man kan ikke paa Grund af enkelte Klosterfolks forargelige Vandel fordømme alle; »jeg véd, at der endnu er et stort Tal fromme Mennesker i Klostrene, ogsaa utvivlsomt iblandt Borgere og Bønder«; »men af dem, som lovpriser Luthers Lære . . . hører jeg kun om at udskælde . . . Pave, Biskop, Præster, udrydde Fasten og Beden . . . jeg finder ikke i Evangeliet, at Kristus har lært at skælde..«

Luther havde selv angivet Tonen for denne Form af Polemik. Allerede 1520 havde han sluttet sig til det af Hutten og Sickingen ledede politisk-kirkelige Revolutionsparti. I 1520 erklærede han det pavelige Rom for Satans Synagoge, opfordrede til at vaske Hænderne i Pavernes, Kardinalernes og det romerske Sodomas Bandes Blod, i et Skrift fra Efteraaret 1521 betegnede han Messen som et »Helvedes Foster«, et »skændigt Afguderi«. Han erklærede Præsterne for Djævelens Præster; der var intet Folk paa Jorden, som var Gud mere imod end Biskopperne, disse Afguder, de var ulærde Aber, en Besmittelse af hele Verden o. s. v., Universiteterne var Mordergruber, han forkastede Klosterløfterne o. s. v., Paven var Antichrist, Øvrigheden burde undertrykke det pavelige Tyranni o. s. fr.

I Juni 1521 opstod en revolutionær Bevægelse i Erfurt: bevæbnede Hobe ødelagde 90 Præstehuse, anrettede de frygteligste Ødelæggelser, ødelagde Bibliotheker m. m., ogsaa

Mord forefaldt; Revolutionspartiet blev overmægtigt, støttet af Raadets Flertal; ogsaa i Wittenberg og andet Steds forekom revolutionære Bevægelser, om end i Wittenberg Luther, som i denne Anledning forlod Wartburg, søgte at modvirke Bevægelsen med noget Held. (Fortsættes.)

Odense Menigheds 50-Aars Jubilæum.

Jubilæet fik i alle Henseender et pænt og værdigt Forløb. Som aandelig Forberedelse holdt Hr. Pastor *U. Sialm* religiøse Foredrag fra Søndag d. 14. Oktober indtil Søndag d. 21., ialt 9 Prædikener. P. Sialm talte paa en jævn, men indtrængende og alvorlig Maade om de evige Sandheder og vore Forpligtelser, og han forstod at tale til Hjerterne. Hver Aften overværede mellem 150—170 Prædikenen.

Søndag d. 21. Oktober var for vor Menighed en stemningsfuld Festdag, som først sent vil blive glemt. Selve Kirken var pyntet med Efteraarets skønneste Blomster, Indgangen til Kirken med Guirlander og Flag, og fra Kirkens høje Spir forkyndte Dannebrog, at der var Fest i St. Albani Kirke og Menighed.

Allerede Kl. 7 samledes den største Del af Menigheden i Kirken til Sangmesse, Prædiken og Fælleskommunion. Pastor *Steidl*, som har bygget Kirken, læste den hellige Messe og uddelte den h. Kommunion til 200 af Menighedens Medlemmer. Kl. 8 $\frac{1}{2}$ var der polsk Gudstjeneste, hvortil der dog kun var mødt faa, eftersom denne Fest jo ikke havde samme Betydning for Polakkerne som for de indfødte Katholikker; dog modtog ca. 100 den h. Kommunion.

Kl. 10 $\frac{1}{2}$ holdtes Festgudstjenesten med den afsluttende Prædiken af P. Sialm og Levitmesse, celebreret af P. G. Schmiderer, medens P. J. Schmid (Aarhus) var Diakon og Pastor Briukmann (Dalum) Subdiakon. Kirken var stuvende fuld af baade Katholikker og Protestanter. Til Udførelsen af den flerstemmige Messe medvirkede Byens fineste Musikere, hvilken Udgift bestredes af et Menighedsmedlem. Baade Katholikker og anderledestroende var begejstrede over Gudstjenestens Ophøjethed og Stemningsfuldhed, og først henimod Kl. 12 $\frac{1}{2}$ tømtes Kirken for de overmaade mange Mennesker.

Kl. 5 $\frac{1}{2}$ var Kirken fyldt igen, deene Gang til Takkegudstjeneste med Te Deum. Sognepræsten takkede i sin Prædiken alle, som havde virket i Menigheden og for

Menigheden; den største Tak skyldtes dog vor Herre selv, som med sin Naade har virket saa meget i de forløbne Aar. Andagten holdtes af Pastor Pohl (Svendborg), medens 10 Præster (ogsaa Pastor Schreiber fra Fredericia og Pastor Ravelli fra Nyborg var kommen til Festen) var til Stede i Koret, hvad der gjorde Afslutningen overmaade smuk og herlig i vor pragtfulde og kønne St. Albani Kirke.

Fra Takkegudstjenesten gik man straks til Festmødet i Industrialæet, en Familiefest, som fik et smukt Forløb og blev en passende Afslutning paa hele Jubilæet. Mellem 200—300 Mennesker var samlede. Hele Forsamlingen sang var gamle bekendte Sang: Paa Sandheds Fjeld en Bygning staar. Saa fulgte Festdigtet, skrevet af Hr. Pastor *Frederiksen*, Silkeborg:

Hvor Hellig Knud foran Alteret segned',
 hvor hans Skrin blev Odense dyreste Skat,
 Kloster ved Kloster om Fromheden hegned',
 Kirkens Lovsang bruste ved Dag og ved Nat,
 der var forstummet det svulmende Kor,
 Klokken til Messe ej Skarerne kaldte,
 under Aarhundreders paakørte Jord
 laa-selve Minderne kvalte.

Minderne kaldte, og lydhøre Øren
 lytted' til de Røster med Fortidens Klang;
 fattig stod Kirken da atter i Døren,
 hvor som Borgens Frue den raaded' engang.
 Rig var kun Skatten, den gemte i Bryst,
 Øjet var karsk som i Ungdommens Dage;
 stille den hilste med moderlig Røst:
 Børn, jeg er kommen tilbage.

Fattig var Hjemmet, af Verden ej ænset,
 Børnene hun bød dog det daglige Brød;
 ringe var Bægeret, som hun kredensed',
 var dog Lykkens Bæger, og Vinen var sød.
 Børnene flokkedes om hendes Fod,
 somme i Sorrig og somme i Smerte,
 Moderens Kærlighed alle forstod,
 trykked' dem ømt til sit Hjerte.

Aarene randt, og sin Prøve stod Ordet
 om den ringe Urt, der blev skyggefuldt Træ;
 Flokken blev øget, der mødtes om Bordet,
 Hjemmets Mure voksed' til Ly og til Læ,
 Klokkerne synger fra Taarnet den Sang,
 Tiderne tænkte for evig forstummet;
 Hymner, der fordem mod Hvælvinger klang,
 fylder som Røgelse Rummet.

Saa være Gud da velsignet, som skænked'
 Hjemmet os og Moderen, Hjemmets Klenod,
 som om sit Bord har i Naade os bænket,
 gjort os til en Kvist af den ældgamle Rod.
 Bed for de Slægter hos Kristus, Kong Knud,
 der her i Troen med dig deler Glæden,
 at som paa Jord de gaar ind og gaar ud,
 Høsten maa svare til Sæden.

Efter disse herlige Ord talte Sognepræsten *Resch* om Kirkens historiske Udvikling og fremhævede især, at Ordet *katholsk* ikke er noget ukendt Ord her i Landet, allermindst her i Odense. Danmarks største Tid var dengang, da hele Landet var *katholsk*. Vi her i Odense staar paa historisk Grund, Kirken er bygget omtrent paa det Sted, hvor St. Knud ofrede Livet. Taleren mindede især om den Tid, hvor Redemptoristerne under meget Besvær og Kummer byggede Kirken, denne Kirke, som er værdig til det h. Sted, vi ærer her. Meget er der allerede sket, og meget vil der endnu ske. Vi vil arbejde, indtil Odense igen er en *katholsk* By.

Nu opførtes et Sørge­spil i 5 Akter »*Den h. Cæcilia*«, som gjorde et dybt Indtryk paa hele Forsamlingen. Udførelsen, som ofte var ikke saa lidt vanskelig, var rigtig god og gjorde de optrædende al Ære. Det maa bemærkes, al man i Anledning af Kirkens Jubilæum og »*Den h. Cæcilia*«s Opførelse fra mange udenforstaaendes Side har fundet megen og stor Imødekommenhed og Offersind, baade ved hvad personlig Indsats og anden Hjælp og Støtte angaar.

Derefter samledes de tilstedeværende (200) om et smukt dækket Kaffebord, hvorfra man ved 11-Tiden skiltes med den enstemmige Overbevisning, at hele Dagen havde været meget vellykket, en rigtig Jubilæumsdag. Maatte Frugterne af et godt, fromt Menigheds­liv stadig mere og mere vise sig, og maatte de kommende 50 Aar bringe Menigheden rigelig Udvikling baade indvortes og udvortes!

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Det er glædeligt at lægge Mærke til, at der i den senere Tid er fremstaaet en hel lille Samling af dansk, religiøs Skulptur. Dette har ikke blot sin Grund i Vanskeligheden ved at skaffe den Slags Arbejde fra Udlandet, nej, det bunder snarere i Ønsket om at skabe en Række

danske religiøse Smaaaværker, der ved Prisbillighed og god Smag kunde give Køberne Lejlighed til at støtte god dansk Kunst og befri os for de mange, lidet kunstneriske Sager, som danske Katholikker i lange Tider har maattet nøjes med. Denne Bestræbelse fortjener saa meget mere Støtte, som de danske katholske Kunstnere har maattet begynde saa at sige paa bar Bund og ikke haft nogen Tradition eller Forbilleder at støtte sig til. Den unge danske Billedhugger, Jørgen Windfeldt Schmidt (bl. a. kendt fra Luftværnsplatten, Christian X-Relieffet og det kønne, lille Vievandskar), har nu bragt en smuk lille Skulptur i Handelen, nemlig en stilfuld Statuette af Danmarks Værnehelgen Knud den Hellige. Motivet er taget fra det bekendte Maleri af denne Helgen i St. Ansgars Kirkes Apsis og fremstiller Kongen staaende, med en Palmegren i Haanden. Statuetten, der er 23 cm. høj, er udført dels i hvid Kalipasta, dels i Stenolit (antik Imitation). Iøvrigt henvises til omstaaende Annonce.

Emil Rønnow.

— Foreningen Unio har afholdt ekstraordinær Generalforsamling, hvor der vedtoges enkelte Lovændringer samt valgtes to nye Bestyrelsesmedlemmer, nemlig Kontorchef Henrichsen og Direktør O. Moth-Lund, samt to Suppleanter, K. Benzon og P. Günther. — Ved et derefter afholdt Bestyrelsesmøde konstitueredes Bestyrelsen saaledes: Formand (som hidtil): Fabrikant *Ellyton*, Næstformand: Kontorchef *Henrichsen*, Sekretær: Kontorist *Husson*, Kasserer: Repræsentant *Olsen*, Repræsentanter: Kontorchef *Rasmussen*, Direktør *Moth-Lund*, cand. phil. *Bredholt* og *Jos. Venturi*. Stiftelsesfesten afholdes Søndag den 11. November. Foreningens Vinterlokale er i »Gimle,« Grundtvigsvej 14, hvor der indtil videre afholdes Møde hver Fredag Kl. 7—11.

— Paa Katholsk Højskole har i denne Maaned unge Talere hovedsagelig haft Ordet, og mange Tilhørere har givet Møde for at høre paa dem. Tirsdag den 16. Oktober talte Hr. Pastor Jaworski om Kardinal Consalvi, den følgende Tirsdag Hr. stud. mag. Benzon om Biskop Bossuet, og begge Foredrag gav interessante Skildringer af de to fremragende Mænd, hvis Liv jo frembyder saa mange mærkværdige Enkeltheder. Særlig fremhævedes Bossuets bekendte Møde med vor store Landsmand, Lægen Winsløw, om hvem der i Ugebladet i 1910 fandtes en interessant Serie af Artikler.

Brevkasse.

Hr. Redaktør. Maa det være mig tilladt at stille et Spørgsmaal? Jeg er Protestant — men har den Anke mod den lutherske Kirke, at den ikke lader sine Kirkebygninger staa aabne, saa man der kan

begynde sin Dag med Tilbedelse og midt under Dagens Møje knæle for Gud. Har den romerske Kirke noget at indvende imod, at Ikke-Katholikker søger Andagt i en katholsk Kirke for dér at finde Stilhed og den Tilbedelse, som Troen paa den Frelser, der er til Stede i det hellige Sakramente, kalder frem.

(Jeg ved ikke, om der kunde svares ganske kort paa dette her i Bladet, eller om saadanne Spørgsmaals Besvarelse falder udenfor Bladets Ramme.) *Ærbødigst Protestant.*

Herpaa kan der svares kort og godt: En hver, hvad han saa end er, som med oprigtig Ærefrygt vil tilbede vor Frelser i Alterets helligste Sakramente, er inderlig velkommen i hvilken som helst katholsk Kirke, baade af dens Præst og af dens — Herre. *Ærbødigst N. H. •*

Til en Abonnent i Nakskov. — Tak for det pæne lille Fotografi af Biskoppen blandt Polakker. Des værre er det for lille til at kunne gengives i Ugebladet; men jeg tillader mig at skænke det til en herværende større katholsk Billedsamling. *Ærbødigst N. H.*

Katholsk Kirkeblad.

Jeg vil gerne udsende to Numre af Katholsk Kirkeblad: 1) Hvad vi har vundet, og 2) Den gamle Kirke, begge to Særtryk af dette Nummer. Hvis nogen bryder sig derom og vil uddele (men ellers ikke) disse Numre, kan der ved Henvendelse til undertegnede inden 4. November faas saa mange Eksemplarer gratis, som der kan blive Brug for.

Niels Hansen.

Danmarks katholske Kirkesag. (Ansgarius-Bonifacius-Foreningen.)

Aalborg	14,35	Amalievej	15,00
Aarhus	41,98	Klosterkirken	12,00
Esbjerg	2,86	Østerbro Kapel	3,44
Fredericia	36,00	Køge	5,00
Helsingør	9,60	Maribo	50,00
Holbæk	24,00	Nakskov	19,90
Horsens	16,81	Nyborg	5,17
Kolding	5,83	Nykøbing F	13,00
		Næstved	2,00
		Odense	24,00
København.		Randers	23,43
St. Ansgar	61,90	Ringsted	4,94
Rosenkranskirken	60,02	Roskilde	26,42
St. Annæ	38,60	Rønne	10,60
St. Andreas	60,34	Silkeborg	10,00
Sakramentskirken	18,70	Slagelse	22,10
St. Knud	11,40	Svendborg	9,75
St. Josef	31,68	Vejle	10,12
Jesu Hjerter	137,00		
Immaculata	23,25		
			i alt: 861,19

Ungdomsfest

for samtlige Ungdomsforeninger

afholdes **Fredag den 16. November d. A.** i Haandværkerforeningens Festsal, Kronprinsensgade Nr. 9, fra Kl. 7—11, eventuelt, saafremt Tilladelse gives, til Kl. 1.

Festen bestaar af Oplæsning af kgl. Skuespiller *Henrik Malberg* og derefter Dans.

Entré for Medlemmer af Ungdomsforeningerne med Forældre er 50 Øre, for Ikke-Medlemmer 1 Kr.

Af Ikke-Katolikker kan kun de unges Forældre og Søkende faa Adgang. Børn kan ikke deltage.

Billetter kan faas hos Ungdomsforeningernes Formænd samt i Katholsk Boghandel, Stenosgade 3.

Intet Billetsalg ved Indgangen.

Festkomiteen.

Kapellet paa Vestre Kirkegaard.

Alle Helgens Dag, Torsdag d. 1. November: Kl. 4 Eftm. Andagt med Prædiken og Bønneprocession paa Kirkegaarden.

Alle Sjæles Dag, Fredag d. 2. November: Kl. 9 Sjælemesse. De, som ved denne Lejlighed ønsker at kommunikere, maa underrette Præsten derom før den hellige Messe.

Sakramentskirken.

Alle Helgens Dag: Kl. 8 stille Messe. Kl. 10 Højmesse. Kl. 8 Aften Andagt. **Alle Sjæles Dag**: Kl. 8 og 8 $\frac{1}{2}$ stille Requiemsmesse. Kl. 9 højtidelig Requiemsmesse. Kl. 8 Aften Andagt.

Udkommet og udgivet af Birgittaforeningen er:

»**Vad har reformationen givet vårt folk**« af Gustaf Armfelt. Pris 15 Øre. — Faas hos Vaktmästaren, Katholsk kyrka, Norra Smedjegatan 24. Stockholm.

Den eukaristiske Forening. Paa Grund af Sjælemessen i St. Ansgars Kirke Fredagen d. 2. November Kl. 9 kan Tilbedelsen til de aftalte Tider først begynde **Kl. 10.**

Formular til Requiemsmesserne **paa Alle Sjæles Dag** kan faas (i Folioformat til Brug for Præsterne) for 25 Øre ved Henvendelse til det Apostoliske Vikariats Forlag, Kbhvn. K. Bredgade 64.

St. Vincents-Sognebibliothek paa Nørrebro

er nu flyttet til Sakramentskirkens Sakristi, hvor Udlaan finder Sted om Søndagen efter Aftengudstjenesten.

Sakramentskirkens Præstebolig:

For at spare Postbudene og andre Budbringere for unødigt Ulejlighed og Tidsspilde bedes det bemærket, at Sakramentskirkens Præsteboligs Adresse ikke er Nørrebrogade 27², men Nørrebrogade 27 C² København N.

Statuette af Knud den Hellige. Højde 23 cm. Hvid Kalipasta eller Stenolit. Pris 5 Kroner. Alle Subskribenter paa P. Steidls Bog om Knud den Hellige faar Statuetten for 4 Kr. Ordrene besørges i den Orden, de indgaar. Katholsk Boghandel, Stenosgade 3, B.

Bogudlaan (gratis).

Fra St. Ansgars Folkebibliothek Bredgade 67, 3. Sal o. G. Tirsdag, Torsdag og Lørdag fra Kl. 7—9 Aften; desuden efter Eftermiddagsgudstjenesten i St. Ansgars Kirke.

Fra Bibliothekerne ved Rosenkranskirken, St. Annæ, St. Josephs og St. Andreas Kirkerne hver Søndag efter Højmessens.

Ved **St. Josefs Konferens** finder Udlaan Sted i Sakramentskirkens Sakristi om Søndagen efter Aftengudstjenesten.

Kirkelig Kalender.

28. Okt. 22. Søndag eft. Pintse.	4. Nov. 23. Søndag eft. Pintse.
29. — M. Ferialdag.	5. — M. Relikviefest.
30. — Ti. Ferialdag.	6. — Ti. Oktavdag.
31. — O. Vigilie. (Fastedag.)	7. — O. Oktavdag.
1. Nov. To. Alle Helgen.	8. — To. Oktav af Alle Helgen.
2. — F. Alle Sjæle.	9. — F. Laterankirkens Indv.
3. — L. Oktavdag.	10. — L. Andreas Avellinus, Bekender.

Privat Symfoni-Orkesters Koncert
til Fordel for **De unges Indsamling til Absalonsgaard**

Onsdag d. 31. Oktober 1917 Kl. 7¹/₂ prc.

St. Knuds Skoles Festsal, Stenosgade 4.

Med velvillig Assistance:

Kgl. Kammersanger *Emil Holm.*

Koncertsangerinde Frk. *Lilly Ravnkilde.*

Billetter à 3, 2 og 1 Kr. faas Kath. Boghandel, Stenosgade 3.

Til Læsning i Oktober Maaned anbefales:

Maurer: **Tanker om Reformationen.** 1 Krone. Snart udsolgt.

Hammerstein: **Sincerus.** Ved F. Esser. 1 Kr. 25 Øre.

Steidl: **Knud den Hellige.** 3. Hæfte er udkommet.

Niels Hansen: **Vore Helgener.** (Med mange Billeder.) 3 Kr.

Udkommet er paa Schönbergs Forlag:

De danske Biskoppers Gensvar til de lutherske Artikler af 1530.

160 Sider. 3 Kr. Faas i alle Boglader.

Mariahjemmets Husgerningsskole.

Hos alle d'Hrr. Sognepræster i København og i Provinserne faas Ekspl. af Mariahjemmets Husorden samt Ansøgningsblanketter til Indmeldelse af Elever.

Unio. Fredag den 26. Oktober (Kl. 7—11) Alm. Møde i »Gimlek«, Grundtvigsvej 14. Diskussion om Oprettelse af en dramatisk Afdeling.

St. Ansgars Kirke.

Alle Helgens Dag, Torsdag d. 1. November. Kl. 8 stille Messe. Kl. 10 Pontifikalmesse. Kl. 8 Aften Festandagt med Prædiken og Rosenkransprocession, i hvilken de unge Pigers Foreninger deltager.

Alle Sjæles Dag (2. Novbr.) Kl. 8 stille Requiemsmesse. Kl. 9 højtidelig Requiemsmesse. Kl. 8 Aften Rosenkransbøn for de afdøde.

Rosenkranskirken.

Alle Helgens Dag, Torsd. d. 1. Novbr., Kl. 8 stille Messe. Kl. 10 Højmesse med Prædiken. Kl. 7¹/₂ Aften Andagt med sakramental Velsignelse.

Alle Sjæles Dag. Kl. 7 stille Messe. Kl. 7¹/₂ Aften Rosenkransandagt.

St. Andreas Kirke. Ordrup.

Begge Mariakongregationer holder Fælleskommunion paa Søndagen efter Allehelgensfest, den 4. Nov., under Messen Kl. 7³/₄.

A.C.s Møde udsættes til Onsdag den 14. November.

Næste Nummer udkommer en Dag tidligere, Onsdag, paa Grund af Allehelgensdag. Annoncer maa altsaa være indleverede senest Mandag Aften til Redaktionen.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement. 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst Kl. 4-6 Eftermiddag.

Nr. 44.

Søndag den 4. November.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Reformationsfesten. — Gudhem Kloster. — Nye Bøger. — To Scener af Voltaires Liv. — Efterretninger fra Ind- og Udland; København. Roskilde. Nakskov. England. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

381.

De dødes Maaned.

Derude synger nu den døende Natur sine sidste Klagesange i Høstnattens dystre Sus gennem nøgne Trægrene, og snart dækker Vinterens hvide Ligklæde Mark og Eng. Og inde i Herrens hellige Hus lyder hele Maaneden igennem Kirkens Bønner for de døde. November Maaned — Alle Sjæles Maaned!

Hvor meget har vi katholske Kristne ikke forud for vore kære i Troen fraskilte Brødre i vor hellige Kirkes trøstefulde Lære om Purgatoriet og Bønnen for de henvovede! Der er et Skriftens Ord om en Kærlighed, der er stærkere end Døden. Det kommer her til sin fulde Ret. Vi har døde, der allerede, tvættede i Lammets Blod, var modne for Evigheden. De er flyttet over i Kongeborgen, i det uforgængelige Rige. De hører Herren til, og de hører os til. De mindes os, og de beder for os. Derovenfra gaar Kærlighedens Bølgeslag varme og stærke ned til os med Velsignelse og Naade for de genlevende. Men vi har ogsaa døde, der trænger til vor varme Forbøn. Fra Renselsesstedets Flammer lyder et tusindstemmigt Raab op til os, som endnu ejer Naadens Dag, om at bære disse lidende Sjæle ind for Gud, ind under hans Vingers Skygge, ved Kærlighedens hellige Bønner.

Et gribende Billede af den Afmagt til at udrette noget for sig selv, der er de lidende Sjæles Lod, har vi i de hel-

lige Evangelier. Ved Bethsaidadammen havde en Mand ligget syg i otte og tredive Aar. Gigten havde lammet alle hans Lemmer og gjort enhver Bevægelse umulig. Men ved den samme Dam steg Herrens Engel ned til visse Tider, rørte ved Vandet og bragte det i Bevægelse. Og den, som i dette Øjeblik steg ned i Dybet, blev helbredet i den samme Stund fra al sin Brøst. Se den stakkels syge! Der ligger han under Søjlegangen ganske nær Vandet. Han hører Vandets Brusen, idet Engelen rører ved dets Overflade. Han ser de andre syge styrte hen til Dammen og hører de helbredtes jublende Lovsange — kun han kan ikke komme derned. Og han har ingen Ven til at hjælpe sig; thi enhver af de andre tænker kun paa sig selv. »Jeg har intet Menneske, der kan komme mig til Hjælp!« raaber han i sin hjælpeløse Forladthed. Og dog er det kun en venlig, hjælpende Haand, han venter paa, en Haand, der kan hjælpe ham ned til det lægende, undergørende Vand. Og paa denne lille Tjeneste har han ventet i 38 Aar!

Der har vi et Billede paa de arme Sjæles Hjælpeløshed! For dem er den Nat kommen, hvormod Evangeliet taler, den Nat, hvori ingen kan arbejde (Joh. 9,4). Bunden er deres Virkekraft, intet kan de gøre til deres egen Lægedom. Bundne til Uvirksomhed ligger de ved Dødsflodens Bredder og skuer længselsfuldt over mod den salige Evighed. En dyb, unævelig Længsel efter Frelseren, en glødende Attraa efter det himmelske Jerusalems Boliger fylder dem. De ser, og de ved, hvorledes ikke Herrens Engel, nej, det guddommelige Offerlam selv stiger ned til den nye Pagts Bethsaida, vor hellige Kirkes Templer. De ser det hellige, frelsende Blod lyse i Messeofferets viede Kalk. Ak, kunde de nærme sig det hellige Alter i denne naadesvangre Stund, da var de frelste — men de kan ikke! Deres Lemmer er bundne af Dødens ubønhørlige Magt, deres Virketid er omme. De ser saa mange andre af deres Lidelsesfæller, hjælpne ved de genlevendes Bønner i Offerets naaderige Stund, jublende ryste Lænkerne af sig og svinge sig opad mod det evige Sion, men selv maa de endnu vente og sukke i Lidelsernes Ild. Ak, hvor mange af disse forladte Sjæle er der ikke, der tilraaber os med Evangeliets gigtbundne Mand: »Jeg har intet Menneske, der kan hjælpe mig!«

Lad da denne de dødes hellige Maaned være viet til offervillig Kærlighed for vore kære i Herren hensovede, særlig dem, paa hvem ingen tænker!

K. Kjelstrup.

Reformationsfesten.

Af Sognepræst *Fjord*, Søllested pr. Glamsbjerg. (Fortsat.)

Der var saaledes al Grund for Pave Hadrian VI til paa Rigsdagen i Nürnberg at advare imod Følgerne af Religionsspaltningen. Agitationen fortsattes imidlertid, og i 1524—25 brød Revolutionen løs, fremkaldt af andre Aarsager, men dog fremhjulpen ved den i Folket ved Luthers og hans Hjælperes Virksomhed fremkaldte Forvirring. Da dette Oprør var dæmpet af Fyrsterne, begyndte flere af disse paa egen Haand at omdanne de kirkelige Forhold i deres Lande. Paa Rigsdagen i Augsburg 1530 fremlagde 7 Fyrster og 2 Byraad for Kejseren en Redegørelse for, hvad der var sket. I dette Skrift — den senere saakaldte augsburgske Konfession — siger de i Fortalen: Vi fremlægger vore Prædikanters og vor Bekendelse, saaledes som de af de hellige Skrifter og Guds rene Ord har forkyndt Læren i Kirkerne i vore Lande og Byer, de erklærer sig villige til Forhandling i Mindelighed, men appellerer eventuelt til et af Paven sammenkaldt almindeligt Koncil. Efter at have gjort Rede for, hvad »Kirkerne« s. Prædikanterne lærer, siger de: Kirkerne hos os afviger i ingen Trosartikel fra den katholske Kirke, men lader kun nogle faa Misbrug fare, som er nye og antagne mod Kirkelovens Vilje ved Tidernes Skyld; bl. a. meddeler de, at Præsterne paa Grund af den almindelige Klage over Usædeligheden i Præstestanden har giftet sig for at undgaa Forargelse, og at Privatmesserne, da de næsten alle misbrugtes til Vinding, var ophørte. Da det almindelige Koncil, hvortil Fyrsterne her appellerede, siden traf skarpe Bestemmelser imod Usædeligheden i Gejstligheden og Messers Misbrug til Vinding, blev altsaa her ikke blot, hvad Luther i 1517 havde paatalt, men ogsaa, hvad de nævnte Fyrster i 1530 særlig pegede paa som forhaandenværende Brøst i det kirkelige Liv, rettet; ganske vist voldte det Vanskelighed at gennemføre Konciliets mange Reformationsdekreter, men Kirken havde her gennem sin lovlige Repræsentation paa fuldt lovlig Maade truffet de for Reformationen nødvendige Bestemmelser.

Reformationen i det 16. Aarhundrede blev saaledes indledet af Luther ved hans Theses af 1517, den blev lovet

af Paven 1522—23, med Styrke krævet af Fyrsterne 1530, vedtaget af Konciliet 1545—63, men kun gennemført — og det langsomt — i visse Dele af Kirken. De Fyrster, der i 1530 paastod, at der i Kirkerne kun var afskaffet nogle faa Misbrug, havde forud fremtvunget yderegaaende Ændringer med H. t. Gudstjenesten m. m. og hindret Kirken i at fungere paa normal Maade, beslaglagt Kirkens Gods m. m. De og andre Fyrster, der siden gjorde det samme, beholdt Kirkegodset og optraadte som Herrer over Kirkerne i deres Lande: her kunde den af Konciliet vedtagne Reformation ikke gennemføres. Uagtet Fyrsterne i Augsburg 1530 appellerede til et almindeligt Koncil, mødte ingen af de saakaldte protestantiske Fyrster paa Konciliet, uagtet de var indbudne dertil. Men den augsb. K. af 1530 er dog Udtryk for, hvad de Fyrster, der fremlagde den, officielt meddelte Kejseren ang. Forholdene i Kirkerne i deres Lande, og de Principper, der ligger til Grund for den, er de samme som de af Luther 1517—19 hævdede. De erklærer, at Kirkerne i ingen Trosartikel afviger fra den katholske Kirke, at Prædikanterne ikke er Hæretikere, appellerer til et af Paven sammenkaldt almindeligt Koncil, betragter Biskopperne som Apostlenes Efterfølgere, anerkender deres Myndighed ifølge guddommelig Ret til at undersøge Læren og forkaste den fra Evangeliet afvigende Lære og hævder, at heri bør Menighederne ifølge guddommelig Ret lyde dem o. s. v., og, idet de m. H. t. de »ændrede Misbrug« paastaar, at disse er antagne mod Kirkelovenes Vilje, erkender de Kirkelovene som gyldige og hævder, at end ikke med disse er Kirkerne i Strid. Læren, som den her var fremstillet, var i det hele ikke i Strid med den katholske Kirkes Lære*). I Art. 7 siges: »De lærer, at den ene, hellige Kirke bestandig vil vedblive. Men Kirken er Forsamlingen af hellige, i hvilken Evangeliet rettelig læres og Sakramenterne rettelig forvaltes. Og til Kirkens sande Enhed er det tilstrækkeligt at stemme overens om Evangeliets Lære og Sakramenternes Forvaltning, og det er ikke nødvendigt, at der overalt er de samme Cere-

*) Heller ikke Læren om Retfærdiggørelsen var i Strid med Kirkens Lære, Artiklerne 1, 3, 9, 10, 16, 17, 18, 19 m. fl. er ordret overensstemmende med denne.

monier.« Den ene hellige (katholske) Kirke erkendes altsaa for at være Forsamlingen med den rette Lære og Sakramentforvaltning. Da det meddeles, at Skriftemaalet og Messen med »næsten alle« de sædvanlige Ceremonier er bevaret, og at der intet er optaget i Læren eller Ceremonierne mod den katholske Kirke, og der appelleres til et Koncil, maatte Kirkerne — trods forskellige Uregelmæssigheder — hvis Fremstillingen var rigtig, siges at høre til den katholske Kirke.

Luthers Stilling siden 1520 var en anden; han var aabenlys Hæretiker og tilmed i Strid med de af ham selv 1517—19 hævdede Principper; om ham kunde det i 1530 ikke siges, at han i ingen Trosartikel afveg fra Kirken. Da han aldrig har været eller virket i Danmark, er hans hæretiske Paastande den danske Kirke ganske uvedkommende. Da den danske Statsmagt derimod har anset den augsb. Konf. som en symbolsk Bog i Kirken, maa der i dansk Lovsprog ved »Reformationen« forstaas den Udrensning af »Misbrug«, der krævedes af Fyrsterne 1530 under Appel til Konciliet, og som endelig vedtoges af dette. Fremlæggelsen af Konfessionen var ingen Reformation, den vilkaarlige Indgriben fra Fyrsternes Side i Kirkernes Forhold før og efter 1530 ikke heller. De alt før 1530 iværksatte Ændringer maatte for at have Gyldighed stadfæstes af Konciliet. Hertil kom, at Ændringerne i Gudstjenesten ikke sjælden var indført paa revolutionær Maade eller paatvunget Menighederne af Fyrster eller Øvrigheder, medens der næppe var Frihed for de Kristne til offentligt at dyrke Gud paa den i Kirken hidtil gængse Maade. Ligesom Luthers hæretiske Paastande var stridende mod Skriften, Traditionen, Kirkens fastslaaede Lære m. m., var den Ordning af Gudstjenesten og den Styrelse af Kirkens Anliggender, der efterhaanden blev den almindelige i de omhandlede Lande, uden Sidestykke i Kirkens Fortid. Kirkerne blev her efterhaanden uden gyldig viede Biskopper og Præster, Messeofret blev ikke frembaaret, flere af Sakramenterne ikke forvaltet, Gudstjenesten blev fattigere o. s. v. Dette, at Kirken i det enkelte Land var hæmmet i sin Virksomhed af den verdslige Magt, var i Strid med Kirkens Væsen, Skrifter, Kirkens Lære og Forfatning, ja mod den augsb.

Konfession, i hvis Artikel 28 det anerkendes, at Biskopperne er Apostlenes Efterfølgere, og at den politiske Administration har med andre Ting at skaffe end Evangeliet; end ikke i de 3 første Aarhundreder, da Kirken jævnlig var forfulgt, havde den været saa ufri m. H. t. sit indre Liv.

Væsentlige Dele af Kirkens Lære blev ikke forkyndt, derimod adskillige hæretiske Lærdomme; Kirken, Paven, Messen og meget andet, ligesom de almindelige Kristne, der ikke var Hæretikere, blev udskældt af Prædikanterne, det sædelige og religiøse Liv forfaldt i en forfærdelig Grad. Visse Misbrug bortfaldt af sig selv — naar f. Eks. Privatmesserne var ophørt, kunde de ikke misbruges til Vinding — men nogen egentlig Reformation kom ikke i Stand; der fandt en Deformation, en Læmlestelse, af Kirken Sted i disse Egne, foruden at Folket blev ophidset mod Kirken og de almindelige Kristne; det af Luther og hans Tilhængere udsaaede Had til Kirken bar rige Frugter. Der foretoges vel i Kursachsen, hvor som Følge af Luthers og andres Virksomhed og af andre Grunde alt var kommet i Opløsning, i Aarene før 1530 en Reparation af Kirken, hvorved Luther medvirkede, bl. a. ved at udgive sin lille Katekismus, men da Resultatet var tarveligt, var det ingen Reformation, tilmed da Kirken ikke blev bragt tilbage til sin oprindelige Skikkelse. Først ca. 1540, da Jesuiterne begyndte deres Virksomhed i Tyskland, indlededes den egentlige Reformation af Livet i Kirken; Jesuiterne var ogsaa efter Konciliet meget virksomme m. H. t. Gennemførelse af dettes Dekreter og Fornyelsen af Livet i Kirken. Ihukommelsen af dette Arbejde, der i Sandhed var i Jesu Aand, kan kun vække Glæde hos alle Venner af Guds Rige.

(Sluttet.)

Gudhem Kloster.

Af *Edw. Ortv.*

(Sluttet — ikke fortsat.)

For konventets behandling af sine livspensionærer taler to opbevarede aktstykker: enken Ingeborg Anundsdotter overdrog i 1386 en gård imod på livstid at få underhold »som de klosterfruer, der til koret pleje at gange«, og så

glad blev hun ved sin stilling, at hun fem år efter forærede klostret tre gårde til.⁶⁷⁾

Iblandt privatfolks testamenter er et rørende fra 1411 fra en Peter Karlson og hustru Ingeborg, ved hvilket de efter lovligt skifte med sine børn testamenterer klostret alt rørligt og urørligt gods, fordi dette »af rette gudelig kærlighed og god vilje« havde optaget ægtefællerne i sit søsterskab; og manden forpligter sig til, imod dækning af rejseudgifterne, »i klostrets ærinde at fare efter sild og salt, humle og jern, til hvilken indenrigs købstad min frue abbedisse i konventet vil mig sende.«⁶⁸⁾

Ikke blot til at opfylde velgøreres betingede talrige vigilier og messer var nonneklostre nødt til at holde verdenspræster, men også til at besørge sjælesorgen og gudstjenesten i de af biskopperne overdragne kirker, og da der var mangel på præster i Skara stift, gav pave Martin V i december 1417 Gudhem blivende lov til at holde to præster fra⁶⁹⁾ hvilketsomhelst hispedømme til forretelse af tjenesten udenfor klostret. Det kunde også hænde, at verdenspræster trak sig tilbage som livspensionærer, som man ser det med Rackebys sognepræst Nils Lauritson, der i sin alderdom gav klostret 140 m. p. og så blev forsørget tillige med sin tjenestedreng; det var omkring 1440. Andre gejstlige kunde til gengæld volde bryderier. Det viser en bulle af 22. januar 1433 fra Eugen IV, ved hvilken det pålægges biskoppen af Vexiø, Nils Ragvaldson, at pådømme en af klostret rejst klage mod Strengnäs' domdekan Mathias, der havde krænket særlig klostrets fiskeret, og »hvis person og magt abbedissen og konventet afskyr.«⁷⁰⁾

Et spring på hundrede år uden kendte særlige begivenheder — og reformationstiden er inde. Under 9. marts 1526 udstedte kong Gustaf værnebrev for Varnhem og Gudhem, fordi de havde erklæret sig villige til at tage mod indkvartering. Men d. 10. juli året efter gav han ordre til at afgive, hvad det siden 1454 var kommet i besiddelse af, når bevisligt krav stilledes af de tidligere ejere eller deres slægt. Og Varnhems abbed indgik d. 26. august på at erlægge til kongen en lige så stor årsafgift af Gudhem som af Varnhem, nemlig 16 okser og 30 laks, imod at de så slap for indkvartering. Det har nok været for bekvemme-

ligheds skyld, at man holdt sig til Gudhems værneabbed i Varnhem. Thi klostret selv har næppe været uden abbedisse dengang. I 1518 beklædte Ingerid Jönsdotter embedet, og vel findes hverken hun eller nogen anden nævnt ved navn senere. Men konventet havde så stor livskraft, at biskop Hans Brask den 27. februar 1527 indviede fire nonner — en festlighed, der overværedes af abbed Erik af Varnhem. Når Linköpings biskop foretog indvielsen, skete det, fordi Skara bispestol var gjort ledig ved den forbyderiske Diedrich Slaghoeks forflyttelse til Lund i 1521 eller rettere sagt ved biskop Vincens Henningsens henrettelse under Kristiern II.s blodbad 8. november 1520.

I en fortegnelse over kronens forleninger i tiden 1528—30 står der, at Nils Olsen har Gudhem, Harald Knutson Varnhem i len⁷¹), og i april 1528 skriver kongen til bispen af Skara, at de gode mænd, som har klostrene Varnhem og Gudhem i forlening, må holde så mange af hans svende med deres heste, som han kunde have haft der i borgeleje, om klostrene ikke havde været bortforlenede. En kgl. foged over begge udnævnte han i september 1529, men med abbedissen i Gudhem indgik kongen nogle uger senere en ny kontrakt: hun skulde have sit klostres indtægter, men afstå laksefisket i Värmland til kongen og betale $\frac{1}{2}$ læst smør årlig.

Samme år nedbrændte klostret, så nonnerne måtte søge husly hos sine bønder. På abbedissens henvendelse til kongen svarer han d. 26. november, at har hun penge, kan hun gerne bygge op igen; selv vil han nødvendig undvære afgiften, som landet trænger til. Men penge til byggeforetagender havde konventet ikke længere, og bygningsresterne forfaldt. I februar 1533 forlenedes klostret til Olof Person på Byarum imod, at han skulde levere den halve læst smør »og underholde nonnerne efter redelighed«. Men da forleningen gik over til Peder Brahe i juli 1540, blev der ikke tale om underholdspligt, så dengang har konventet vel været opløst.

At ikke blot urørlig klosterejendom reklameredes i kraft af Vesteråsrecessen, men også værdigenstande, haves eksempel på ved Gudhem, hvor en mester Kristoffer i 1533 fik sig et sølvkors udleveret, som hans forældre havde

skænket. Af sådant kan dog ikke sluttes til klosterfjendsk sindelag; det var jo rimeligt, at folk, der så klostrene dødsdømte, hellere vilde have slægtens tidligere ejendom tilbage end se kronen tage det.

Klosterkirken er nu sognekirke og »restaureret« på en måde, der ubarmhertigt har slettet ethvert spor af, hvordan den har set ud. Dens mure skal være en del af den gamle kirkes; denne havde bjælkeloft og flerkantet kor. Foruden de nævnte dronninger Gyda og Katharina lå adskillige af landets fornemme mænd og kvinder begravede i kirken og klostret. Gydas gravsten er bragt til historisk museum i Stockholm. Udenfor kirken er nogle gravstene stablede op. I den største er indhugget en munk i gotisk messehagel, holdende en kalk med hostie over foran brystet. En anden er rektangulær og viser kun et kors på fod. Af bygningerne i det hele er der kun få rester. Navnlig står der et ganske højt stykke mur af 1,20 m tykkelse, bygget af uregelmæssige flakte kalksten med marksten spredt imellem; beklædningen er borte. To tidliggotiske murbuer har endnu holdt sig opret. Gustaf Vasas søn Johan III gav forgæves ordre til at istandsætte bygningerne, og rigsantikvar Säfve meddeler⁷²⁾, at i den nærliggende kongsgård ses adskillige smukt forarbejdede sten, som har siddet i komplekset. Forvildet akeleje ved ruinerne er et endnu levende minde om dets fordums beboersker.

Til Gudhem er der 5 km. vej vesterpå fra holdepladsen Tornbjørntorp lidt nord for Falköping Ranten, en smule længere fra denne station.

Nye Bøger.

G. Jørgensen: Fra Bispenses og Munkenes Tid. Billeder fra den danske Kirkes Historie i den senere Middelalder. (Gad 1917.)

En Skildring af det kirkelige Liv i den senere Middelalder, op imod Reformationen, er noget, vi i høj Grad savner. Denne »Forfaldstid« har man jo altid faaet Lov til at tale ondt om, saa meget man vilde, men hvor stort Forfaldet egentlig var, eller ikke var, ved ingen. Sognepræsten i Farup er med sin lille nye Bog ikke kommet Løsningen af dette Spørgsmaal eet Skridt nærmere. Der findes ganske vist meget interessant og fornøjeligt i Bogen

— særlig det 6. Kapitel, Et Besøg i en Stiftsstad, er virkelig godt — men der findes ogsaa saare meget, som er aldeles vildledende.

Vildledende er det 2. Kap. om de pavelige Indsamlere. I Forf.s Tanker havde Legater og Nuntier aldrig andet at gøre end at skrabe Penge sammen. Derfor medførte de »en aandelig Vare«, Aflad. »Hvad Aflad egentlig var, stod ikke rigtig klart for Menigheden. De fleste troede, at Aflad var det samme som Syndsforladelse, og Afladsprædikanterne lod dem som oftest være i den Tro. . .« Det er den Paastand, som nu til Stadighed gentages uden Beviser. I Biskoppernes Afladsbreve fra den Tid er der dog stadig Tale om »Eftergivelse af den paalagte Bod«. Iøvrigt bruger Forf. her i sin Fremstilling de gamle stødende Udtryk: »Afladshandlere«, »Afladskræmmere«, »den kostbare Vare«, som de »solgte til alle, der kunde betale«.

Det er imidlertid ikke muligt i en kort Anmeldelse at gennemgaa alle Enkeltheder. De historiske Kendsgerninger, Forf. bringer, er vel i Reglen sande nok, dem lader der sig ikke indvende noget imod. Men Maaden, hvorpaa han stiller dem sammen, og de Bemærkninger, han ynder at komme med, gør, at Læseren faar et ganske skævt Indtryk af Tidens Tilstande. Jeg skal søge at vise det ved blot et Par typiske Eksempler. »Det er ubilligt«, hedder det paa S. 45, »naar man stundom har beskyldt Domherrerne for Uvidenhed.« Et Bevis, man har villet bringe herfor, er forkert, skriver Forf. meget rigtigt; men saa tilføjer han: »Paa den anden Side var Domherrer dog sjælden trykkede af Lærdommen, og det maa betragtes som en Undtagelse, hvad der fortælles om den lundske Domprovst. . .«, nemlig at han var bleven sindssyg af at studere for meget. Kunde man da kun stole paa, at der fandtes mange lærde Mænd blandt Domherrerne, hvis en stor Del af dem havde været gale? — Det oprindeligt tyske Sagn om Broder Rus er først blevet bearbejdet paa Dansk efter Reformationen (1555), og det er blevet henlagt til Esrom. Det, mener Forf., tyder paa, at Esrom Kloster i sin Tid har trængt meget til Reform. Det er en underlig Logik; thi det viser jo kun, at Esrom var det Kloster, Bearbejderen og hans Læsere kendte bedst. — Efter at have beskrevet de smukke Processioner, hvor Præsten velsignede Markerne, slutter Forf.: »Dagen endte gerne med kaad Lystighed og Drikkeri, og den mindedes siden som 'den ugudelige Korsebyrd'.« Gives der nogen kirkelig Ceremoni, der ikke siden er bleven kaldet »ugudelig«?

Meget karakteristisk for G. Jørgensens Maade at skrive Historie paa er hans Omtale af Forholdet mellem Biskop og Sognepræst. Han begynder: »Forholdet mellem Biskop

og Sognepræst var ikke altid godt.« Derpaa fortæller han om en Del Stridigheder, der har fundet Sted, og gaar saa over til noget andet. Følgen er, at Læseren absolut faar det Indtryk, at Forholdet saa godt som altid var daarligt, men naturligvis kan Forf. forsvare sig med, at han kun har sagt, at det ikke altid var godt, og det er rigtigt nok. Og her kommer vi til Hovedindvendingen mod hele Bogen: Der er lagt stor Vægt paa at samle alt det daarlige, der kan siges om Tidens gejstlige, medens det gode forties eller kun delvis berøres. Det gælder i en ganske særlig Grad Kapitlet om Sognepræsterne. Hovedgrunden til al Daarligheden skal naturligvis Cølibatsbudet have været. Man skulde tro, at saa maatte de protestantiske Præster i det 16. og 17. Aarh., da Cølibatet var ophævet, være blevet sande Helgener allesammen, hvis ikke Historien viste os noget ganske andet. Efter at Forf. paa flere Sider har fortalt Eksempler paa daarlige Præster, faar vi tilsidst i 6 Linjer at vide, at der ogsaa findes Spor af noget andet. Nu skal det indrømmes, at tager man Kilderne frem, faar man ved en overfladisk Betragtning det samme Indtryk: en Række Eksempler paa Slethed og Spor af noget godt. Men Kilderne er jo for største Delen Procesakter, Formaningskrivelser, Klager, der taler højt om alt det onde i Tiden og Kampen imod det. Men de tier fuldstændig om de Hundreder, ja Tusinder af gode, fromme Præster, der stille gjorde deres Gerning rundt omkring i Menighederne; tusind af dem forlod Landet ved Reformationens Indførelse, de har altsaa været der. Lad os altid huske, at det gik dengang som nu, de Præster, der var noget i Vejen med, maatte man skrive om og skrive til, og derfor taler Kilderne højt om dem; de, der ikke var noget i Vejen med, fik Lov til at være i Ro, og derfor finder vi kun Spor af dem, skønt de sikkert har været de talrigste. Det har G. Jørgensen glemt ligesom de fleste andre, der hidtil har skrevet om det kirkelige Liv i den senere Middelalder. Skal der skrives noget godt om dette Emne, saa maa alle disse spredte Spor og Antydninger samles og undersøges, og Billedet vil blive et helt andet. Men dertil hører langt grundigere Studier end dem, denne Bog er bygget paa.

Bernh. Jensen.

De danske Biskoppers Gensvar til de lutherske Artikler af 1530.
(Schønbergs Forlag. 160 Sider. 3 Kr. 1917.).

Dette Skrift, som udkom i 1534, er nu udkommet paany, gengivet paa Ny-dansk af Arkivsekretær F. J. West. Forfatteren er den kendte Karmeliterformand i Danmark, Poul Helgesen. I Bogen henviser han flere Gange til et andet Skrift, kaldet »Vor christne Trosbekendelse«, som snart skulde følge efter, men som ikke udkom, vel nærmest

grundet paa de urolige politiske Forhold, der kort efter fremkom, i den saakaldte Grevefejdes Tid, og som afsluttedes med Biskoppernes Fængsling, Lutherdommens voldelige Indførelse med Forbud mod praktisk set al katholsk Litteratur; man havde at lyde og tie, hvis man vilde undgaa »kgl. Majestæts Hævn«, der ikke bar Sværdet forgæves, som det hedder i Ordinantzen af 1537.

I Bogens Forord bemærkes, at de lutherske Prædikanter havde indleveret 12. Juli—2. August to Forsvarsskrifter: først et paa Dansk af Hans Tausen og derefter, lige før Herredagens Slutning, et paa Latin. Det sidste var en Oversættelse af det danske med adskillige Tilføjelser, der mere vidnede om et hadsk Sind end om nogen særlig theologisk Dygtighed, hvorfor Bearbejderen af Tausens Indlæg, den danske Humanist Lektor Oluf Chrysostomus (Gyldenmund) i det katholske Gensvar haanlig kaldes »eders Poet (Digter)«. Herved tænkte man dengang nærmest paa en Filolog (Sprogforsker), der kunde skrive latinske Vers efter alle Kunstens Regler. Der sigtedes vel sagtens til den versificerede Tale (*Lamentatio ecclesiae* — Kirkens Klagemaal) han havde holdt paa Universitetet i 1529. Dette Digt viser forøvrigt tilstrækkelig, at Manden kendte mere til de hedenske Forfattere Virgil, Horats, Ovid og Juvenal med deres Gudelære end til Theologien.

Oluf Chrysostomus blev tilsidst Superintendent i Vendelbo Stift (1548 - 53), idet hans Forgænger Peter Thomsen bad sig fri for Stillingen, da han ikke kunde begaa sig blandt de Vendelbopræster, vel nærmest, fordi han forhen havde været Munk i Børglum Kloster.

Som Svar paa de to lutherske Forsvarsskrifter fremkom, foruden det nys udgivne danske Gensvar, ligeledes et paa Latin, kaldet *Confutatio Lutheranismi Danici* (Den danske Lutherdoms Gendrivelse), men det vides ikke den Gang at være bleven trykt, men efter det gamle Haandskrift er det udgivet af P. Ludvig Schmitt i Aaret 1902 og trykt i Graabrødrenes Trykkeri i Quaracchi i Italien. — Det var af Vigtighed, at det danske Gensvar udkom først, for at Menigmand kunde faa Besvarelsen i Hænde; den latinske var jo nærmest for de boglærde. At den ikke blev trykt, var vel af samme Grund som ovenfor anført for Bogen »Vor christne Trosbekendelse«.

Ved at sammenligne de to Skrifter ses, at det danske Gensvar for en stor Del er en forkortet Udgave af den latinske Skrifts Hoveddel, frit bearbejdet. De enkelte Afsnit, kaldet »Artikler«, er efter Forord og Fortale følgende: om Kirkens Kendetegn — om den christelige Frihed — om Retfærdiggørelse ved Troen — om de gode Gerninger — om Menneskets fri Vilje — om Helgendyrkelsen — om Skærs-

ilden — om Sakramenterne — om Kommunionen under begge Skikkelser — om Præstedømmet — om den romerske Biskop — om Biskopper og Præster — om Præsternes Cølibat — om Messen — om Sjælemesse og Bønner for de afdøde — om Kirkens Gods og Indkomst — om Munkevæsenet — om Hans Tausens Indgreb i Biskoppernes Ordinationsret — om Bandsættelsen af de katholske Præster i Viborg.

Arkivsekretær F. J. West har tilføjet et Afsnit »Oplysninger«, der forklarer adskillige Udtryk o. desl. i Bogen; vi Katholikker skylder ham Tak for hans Arbejde ved Udgivelsen af dette Skrift i et saa let fatteligt Nutidsdansk.

Bogen kan anbefales baade til Ikke-Katholikker og Katholikker. De første vil af Bogen kunne se, hvad der trængte til Forbedring, og hvad der ikke kan ændres i Tiden, men maa forblive urørt alle Tider som aabenbaret ved Kristus og forkyndt ens gennem alle Tider under den Helligaands Vejledning og bevidnet af Kirkefædrene fra de første Aarhundreder af. — Protestantismen førte til Sekter og Splittelse; det maatte komme dertil, naar Hvermand skulle tolke Bibelen efter eget Tykke; det har jo allerede Apostlen Peter bemærket i sit andet Brev, 3 Kap. 16. Vers.

Katholikker vil finde, at vore katholske Forfædre troede som vi og holdt fast ved, »at ingen romerks Biskop, hvorledes han end er i Liv og Levned, kan fare vild i de Ting, som angaar Troen og de Kristnes Salighed, og navnlig ikke i de Ting, som han af sin pavelige Magt og Myndighed afgør med Doms Ret«. Se Side 102, der slutter med følgende: »Den hellige Martyr Cyprianus frygtede ikke for frit at udtale, at ingen falsk Tro nogensinde kan faa Indgang ved den romerske Kirke«. . . og Hieronymus siger saaledes: »Hvo der er forbunden med Petri Stol, er min Mand« og til Pave Damasus skriver han saaledes: »Vi begærer at bedres og undervises af dig, som har og holder Petri Stol og Tro.«

F. Kerff.

O. Offerdahl: Luthers udtalelser om den katolske kirkes lærdomme (udtagne af hans egne skrifter). Femsamtaler mellem en luthersk og en katolsk teolog. (Kristiania, 1917. »St. Olavs«s trykkeri. 80 Sider. Kr. 0,80.)

Mange, der har læst disse Samtaler i »St. Olav«, vil vil være glade over at se dem udkomme, samlet i et lille Hæfte som — »Jubilæumsgave«. Emnet er for interessant og aktuelt til, at den lille Bog ikke skulde finde talrige Læsere i begge Lejre. Den protestantiske Luthers katholske Udtalelser er sikkert i mange Kredse ligesaa ukendte som den hellige Luthers Obskøniteter. Uden at ville identificere selve Luther med hverken de første eller de sidste bliver man dog ejendommeligt grebet af at se, hvor dybt

— til Trods for alt — Katholicismen sad i Reformationens Ophavsmand. »*O testimonium animæ naturaliter catholicæ!*« Sjælen er nu engang i sin dybeste Grund ikke blot kristen, som allerede Tertullian sagde, men katholsk.

Hvad der gør det lille Skrift særlig tiltrækkende er — bortset fra Samtaleformen, som ved sin Naturlighed og Aandrighed tit minder om Grev Holsteins »Evangelisk-luthersk« — den personlige Islæt, som præger baade Samtalens Personer og Indhold. Det er langt mere end blot en Bearbejdelse af den 1854 paa Dansk udkomne, nu udsolgte Piece »Luthers Dom om Pavedømmet«. I disse Samtaler er der nedlagt betydelige personlige Værdier, som kun den kan meddele, som selv engang møjsommeligt har maattet søge Sandheden og siden i mange Aar har hjulpet andre med deres Søgen efter den.

A. Menzinger.

To Scener af Voltaires Liv.

I Foraaret 1769 blev Verden overrasket ved Meddelelser, der gik ud paa, at Kristendommens litterære Fjende, gamle Voltaire, havde omvendt sig og lovet Bod og Bedring. Den gode h. Alphons af Liguori, Stifteren af Redemptoristernes Ordenssamfund, blev saa glad over denne Efterretning, at han affattede et Brev til Voltaire for at bede ham om nu at bruge sine Talenter til Religionens Forsvar, men inden Brevet blev afsendt, kom der modsatte Rygter.

I Virkeligheden forholdt det sig saaledes med »Omvendelsen«:

Som bekendt havde Voltaire søgt at oversvømme Frankrig med en Mængde smaa Skrifter, der skulde gøre Religionen, navnlig den katholske Kirke, dens Skrifter og dens Indretninger latterlige og frem for alt tilsmudse den. Thi Smuds var Voltaires Hovedvaaben. Disse Pamfleter blev hemmeligt trykt i Holland hos en Boghandler ved Navn Rey og ved alle Slags Bedragerier tilstillet og søgt solgt til den, der ønskede det. Saaledes skrev Voltaire til d'Alembert¹⁾ d. 17. November 1760, at han skulde hilse Madama du Deffand — en ægte fritankerisk Levedame — »i Beelzebub« og sige til hende, »at jeg intet Middel ved mere for at lade hende tilflyde flere Infamier (Pucelle o. s. v.)

¹⁾ Eller Dalembert, en begavet Mand af lav Oprindelse, som egentlig hed Jean le Roud. Han havde ligesom V. lavet sig et adeligt Navn og var alle Kirkefjenders Korrespondent.

uden Fare. Det bliver stadig vanskeligere at sende tykke Pakker gennem Postvæsenet.«

Gejstligheden og navnlig den fromme Dronning Maria — den uværdige Kong Ludvig XV's Hustru — gjorde Skridt til at straffe Skrifternes Ophavsmand. Thi skønt Voltatre til højre og venstre, ja selv til Boghandler Rey²⁾ havde forsikret, at han afskyede disse »afskyelige« Bøger »som Kristen og Kongens Kammerherre«, vidste jo enhver, og ved vi nu ved hans offentliggjorte hemmelige Korrespondance, hvem der var Fader til disse Smudsskrifter. Voltaire selv underskrev sig jo: *Christe moque* — den, der ler ad Kristus!³⁾

Da Voltaire nu følte, at Faren var overhængende, vilde han føre sine Modstandere bag Lyset ved — Skriftemaal og Kommunion. Men den dygtige Biskop af Annecy havde forbudt sine Præster at have med Voltaire at gøre, hvis han ikke højtideligt udtalte Beklagelse over sine Skrifter og aflagde Trosbekendelsen.⁴⁾

»Nu skal jeg modtage Sakramenterne til Trods for Biskoppen,« raabte Voltaire, lagde sig til Sengs og anstillede sig syg — noget, Voltaire var Mester i. En forbigaaende Munk blev kaldt ind i Slottet, og V. bad ham høre hans Skriftemaal, for at han kunde opfylde sine Pligter som »Franskmænd, Kammerherre og Godsejer«. Paasketiden stod netop paa. Men den kloge Kapuciner-Præst undgik Snaren ved at love, at han om nogle Dage vilde komme igen. »I Mellemliden beder jeg Gud om at bevare Dem i dette fromme Sindelag.«

»Det Asen har narret mig,« sagde V. til Sekretæren, »men jeg skal nok naa mit Maal.« Nu kaldtes Lægen, M. Bugros. »Hr. Doktor, er jeg ikke meget syg?« Lægen følte hans Puls. »De befinder Dem jo udmærket,« mente Bugros. »*Ignorantus, ignorantia, ignorantum.*«⁵⁾ »Ak, jo, De har jo Feber, naturligvis.« De sendte Bud til Sognepræsten i Ferney. Men han vilde ikke komme, han kendte Ræven. Men paa gentagne Opfordringer og Trusler sendte han en anden Præst. Denne forlangte V.s Underskrift paa Trosbekendelsen i Vidners Nærværelse. Voltaire søgte paa alle Maader at komme udenom, men underskrev tilsidst. Skriftemaalet var fra V.s Side en Komædie, som han bad Sekretæren om at lytte til og more sig over. Næste Dag bragte Præsten ham i Vidners Nærværelse den h. Kommunion. V. udtalte nogle hykleriske Ord om, at han tilgav sine Fjender hos Kongen — hvor-

²⁾ Det var naturligvis et officielt Brev, beregnet paa Politiet.

³⁾ Saaledes i et Brev til d'Argental d. 2. Marts 1763.

⁴⁾ Hvad der nu følger er efter P. Kreiten's Uddrag af Wagnières, Voltaires Sekretærs efterladte Erindringer. (Voltaire, ein Beitrag zur Entstehungsgeschichte des Liberalismus von W. Kreiter, S. J., der først udkom i *Stimmen aus Maria Laach*, senere som Bog i 2 Oplag.)

⁵⁾ Lægen mærkede, at V. vilde være syg som i lignende Tilfælde. Ignorare = ikke vide, deraf V. Vittighed.

med han mente Biskoppen — men næppe var Præsten ude af Døren, før han muntert sprang ud af Sengen og sagde til Wagnières: »Kom, lad os tage en Spadseretur« (II)

Kort derefter modtog V. et meget alvorligt Brev fra Biskoppen, hvori der bl. a. stod:

»Enten indeholder Protokollen (over Voltaires Trosbekendelse) et Udtryk for Deres virkelige Tro, og saa forkaster de derved Deres ugudelige Bøger og forpligter Dem til at staa helt paa vor Side, eller det hele er kun Løgn, og saa har Publikum Ret, naar det i Dem ser et Menneske uden Æresfølelse og Sanddruhed. . . . Følger De mine Ord, vil jeg takke Gud derfor --- hvis ikke, saa bliver jeg nødt til aabent at tale imod et Bedrageri, som vilde vise hele Deres lave Sjæl og Deres Hjertes Fordærvelse.«

Toute la basse de votre âme — Biskoppens træffende, her lidt afkortet gengivue Ord bringer akkurat samme Betegnelse af Voltaires Karakter som mange andres samtidiges Vidnesbyrd. Endog Frederik II var opbragt over denne djævelske Komædie. Han skrev d. 2. Juli 1769 til d'Alembert og klagede over Voltaires Fejghed, over et saa »trivielt Lystspil«.

Men den h. Biskop Alphons af Liguori skrev: »Den Slags Omvendelser — som Voltaires vilde have været — hører ikke til de almindelige Naadegaver, dertil kræves en overordentlig Kraft af Guds Barmhertighed; men denne Naade giver Gud kun til saadanne, som tog Fejl i god Hensigt, som den h. Paulus. Men hos Voltaire er alt daarligt, han har ingen Undskyldning.«

Den h. Alphons havde aldeles Ret. Der var noget uhyggeligt ved Voltaires Religionshad. Men Gud lader sig ikke spotte. Den h. Skrift indeholder ogsaa en frygtelig Forudsigelse. »Ogsaa jeg — siger Herren — vil le ad eders Undergang og give mit Bifald dertil, naar det, som I frygter, vil hænde eder.« Og det skete for Voltaire i Maj 1778!

Han var i Paris samme Aar, thi hans fornøjelsessyge Niece og de to letfærdige Vilette's, som boede hos ham, vilde absolut derhen. Et nyt Theaterstykke af ham skulde opføres. Om dem, der er ugudelige, er det udtrykkelig skrevet, at de faar »deres Løn« hernede, og at de bliver æret af Menneskene, af den Verden, de hører til.

Nu kom han selv, han, der havde forlystet Pariserne og det halve Europa med sine vittige og delvis uanstændige Skrifter. Hans Besøg skulde gøres til en Demonstration. Og det blev til en Afgudsdyrkelse, som den værste indiske ikke kan overtræffe. Men Voltaire blev syg. Han følte det blev slemt, thi den ene Blodopkastning efter den anden hindrede ham i at modtage de Besøg, der meldte sig. Hans Læge Trouchin, en Protestant, maatte gøre ham opmærksom paa

Alvoren. »Frels mig, frels mig!« jamrede den gamle Mand. Trouchin skrev til sin Broder: »Voltaire er meget syg. Hvis han dør leende, som han har lovet, har jeg taget meget fejl.«

En Præst, Abbé Gaultier, prøvede at komme til Voltaires Sygeleje, for at han muligvis kunde udsone Synderen med Gud. Men Voltaires vantro Omgivelser nægtede ham Adgang. Kort før sin Død var Voltaire bleven optaget i Frimurernes Orden, hvis antikirkelige Retning han altid havde sympatiseret med. Kun til sidst, da den syge ikke kunde skrive og allerede var i Delirium, kom Abbé Gaultier og Sognepræsten af St. Sulpice til hans Seng, naturligvis uden Nytte. Men Omgivelserne vilde dermed opnaa, at Voltaire kunde faa de kirkelige Æresbevisninger ved Begravelsen.

Den syge kom af og til i vildt Raseri. »Jeg er forladt af Gud og Mennesker!« raabte han og sagde til sine Venner: »Bort fra mig, I er Skyld i den Tilstand, jeg befinder mig i.« Han kastede sig omkring i Sengen og paakaldte snart og forbandede snart Guds Navn. Med halvkvalt Stemme raabte han: »Jesus Kristus! Jesus Kristus!« Med Grusaa de tilstedeværende paa denne Scene. Den døende drejede sig som en Orm, bed sig i Fingrene, opførte sig som en gal, imedens han raabte: »Jeg ser Helvede . . . jeg ser ham, han vil tage mig . . .« Med et skrækkeligt Skrig faldt han tilbage og var død, medens Blod og Smuds kom frem fra hans Mund og Næse. . .

Dr. Trouchin skrev til en Ven:

»Dette Menneske var altsaa bestemt til at dø under mine Hænder. . . Ja, min Ven, sagde han ofte til mig, De alene giver mig et godt Raad. Havde jeg fulgt det, vilde jeg ikke være i denne skrækkelige Tilstand. Jeg har kun slugt Røg, jeg har beruset mig ved Røg, og den har fordrejet mit Hoved. De kan intet nytte mere, send mig Galelægen, forbarm Dem over mig, jeg er gal. . . Jeg kan ikke tænke tilbage derpaa uden Rædsel. Saasnart han saa, at alle Hjælpemidler var uden Resultat, var Døden bestandig for hans Øjne. Fra dette Øjeblik af havde Vanviddet bemægtiget sig hans Sjæl. Tænk paa Orestes' Raseri. Saaledes døde Voltaire, Han udaandede, pisket af Furier.«

Det var nøjagtig 20 Aar efter, at han i 1758 havde skrevet til d'Alembert: »Om tyve Aar vil den kære Vorherre have Fyraften.«⁶⁾

Saaledes døde François Arouet, der kalte sig Voltaire, de Voltaire, Greve, Kammerherre o. s. v., om hvem den h. Alphons

⁶⁾ Naturligvis søgte allerede mange og tilsidst G. Brandes at borteskamotere disse ubehagelige Efterretninger. Brandes holder sig til, at Madame de Vilette („belle et bonne“ som hun kaldes) havde benægtet Voltaires sidste Raseri, men netop hun omvendte sig senere paa Grund af hendes Stiffaders frygtelige Død. Dette fortæller Brandes ikke.

klagende skriver, at alt hos ham er slet. Hvilken Menneskeskæbnel! Hele sit lange, paa Fornøjelser, Triumfer og al Slags Menneskelykke saa rige Liv havde han viet til at bekæmpe Kristi Kirke. *Ecrasez l'infâme*, Knus den infame, raabte han til sine Venner, og den fornemme Verden jublede over hver syndig Vittighed, der kom fra hans Mund. Men han selv maa tilsidst bekende, det hele havde været — Røg!

»Manden fra Nazareth,« som han spottende havde kaldt vor Frelser — og hans Kirke »den infame« — lever derimod endnu »til mange i Israels Fald og Oprejning, til et Modsigelsens Tegn«. . . (Luc. 2,34.)

F. F. M.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. I Tirsdags holdt Hr. Pastor Jensen fra Horsens paa Katholsk Højskole et paa en fortrinlig historisk Grundvold hvilende meget interessant Foredrag om Kong Harald Blaatand og Kristendommens Fremgang og Grundfæstelse i Danmark i hans Dage. Af Enkeltheder maa særlig fremhæves den grundige Gennemgang af Biskop Popos mærkelige Undergerning med at bære det store glødende Jernstykke i Harald Blaatands Hal.

Roskilde. Det vil glæde de mange, der i Sommer hørte Baronesse Rosenørn-Lehns Foredrag om »Mariadyrkelsen i Danmark«, at erfare, at dette Foredrag — foruden en Del andre Stykker — i den nærmeste Fremtid vil udkomme paa V. Thaning og Appels Forlag som en Bog under Titelen »Til Jesus ved Maria«. Den nye Bog vil blive smukt udstyret og i et bekvemt Lommeformat.

Nakskov. Franciskanerpatrene har i dette Efteraar købt en Villa midt inde i Byen med stor Have, paa et udmærket beliggende Strøg, hvor det er Meningen med Tiden at opføre en Kirke. I Villaen bliver der indrettet et lille Kapel, hver der hver Søndag bliver Messe med dansk Prædiken, medons der samtidig fortsættes med den polske Gudstjeneste i det store Trækapel i Byens Udkant. Hr. Pastor Hendrix er fra Mariibo forflyttet hertil, saa her nu er to Præster: H. Hendrix og Æ. Smitz.

England. En anglikansk Præst, Ronald Knox (ikke Knot), yngste Søn af Biskoppen af Manchester, er for ikke længe siden af Benediktinerabbeden Cabrol bleven optaget i den katholske Kirke. Begivenheden har vakt stor Opsigt i England, hvor Faderen er en meget kendt Mand. Den unge Konvertit har virket som anglikansk Præst i seks Aar.

Under Protektion af Hds. kgl. Højhed Prinsesse Margrethe afholder
St. Josefsøstrene deres aarlige Basar

i Odd-Fellowpalæets Riddersal d. 27. og 28. November,
 begge Dage Kl. 2—10.

I disse svære Tider trænger vi mere end nogen Sinde til Hjælp og Støtte i vor Gerning; vi anbefaler derfor indtrængende Basaren til vore Trosfællers Velvillie.

Med største Taknemmelighed vil selv det mindste Bidrag blive modtaget paa flg. Steder: Østerbrogade 7 C, Griffenfeldts-gade 44, Strandvej 91, Frederiksberg Allé 17.

Til de sædvanlige Aftenunderholdninger faas Billetter à 2 Kr. ovennævnte Steder samt ved Indgangen.

Mærk! Skulde nogen have Sukkerkort tilovers, bedes man venligst overlade os dem til Basarens Restaurant.

St. Josefsøstrene.

K.U.F. Søndag d. 4. ds. Kl. 7¹/₂—10¹/₂ Møde i Stenosgade 4 B. Hr. Organist *Hammermüller* oplæser 2. Del af »Komedien om Enhver«. Derefter levende Billeder.

Unio. Alm. Møde hver Fredag Kl. 7—11 i »Gimle«, Grundtvigsvej 14. Fredag d. 9. Novbr. Møde angaaende Oprettelse af en dramatisk Afdeling. Alle Medlemmer, der har Interesse for Dilettantkomedie, opfordres indtrængende til at give Møde, selv om de ikke agter at blive aktive Medlemmer af Foreningen.

St. Elisabeth-Vincentsforeningens Systue paa Frederiksberg genoptager sine Møder Torsdag d. 8. November. De afholdes som sædvanlig Boyesgade 8, 1. Sal, hver Tordag fra Kl. 1¹/₂—4.

Elisabeth-Vincentsforeningens Regnskab for Halvaaret 1916—17.

(Konferens Ø., C. & S.)

INDTÆGT.	Kr. Ø.	UDGIFT.	Kr. Ø.
Kassebeholdning	85 42	Kontant Hjælp	57 00
Aarlige Bidrag	100 00	17 Kød kort	20 80
Indsamlet ved 12 Møder ..	52 54	100 Mælkebilletter a 13 Ø.	13 00
Julegave	100 00	78 Urtekramspakker	125 59
Ekstragave i Februar ...	120 00	50 Stk. nye Beklædnings-	
Indh. af en Antoniusbøsse	85 00	genstande	120 39
		Kul og Koks	11 30
		Indkøb af forskell. Stoffer	17 15
		Kapsko	25 00
		2 Eks. af »Nord. Ugebl.«	12 00
		Paaskeudl. til 20 Familier	85 00
		Kassebeh. v. sidste Møde	55 73
	Kr. 542 96		Kr. 542 96

Foreningen talte 8 Medlemmer, som besøgte 20 fattige Familier paa Østerbro og Amager ca. 220 Gange i Vinterens Løb.

Møderne afholdes hveranden Tirsdag fra Novbr. til Maj i »Mariahjemmets« Forsamlingsaal. —

Statuette af Knud den Hellige. Højde 23 cm. Hvid Kalipasta eller Stenolit. Pris 5 Kroner. Alle Subskribenter paa P. Steidls Bog om Knud den Hellige faar Statuetten for 4 Kr. Ordrene besørger i den Orden, de indgaar. Katholsk Boghandel, Stenosgade 3, B.

Syforeningen, Præsteboligen paa St. Josephs Hospital, genoptager sine Møder Torsdag den 8. November. Nye Medlemmer optages gerne ved Henvendelse paa Stedet, da der kræves talrig Assistance til at udføre de mange Arbejder.

Kirkelig Kalender.

4. Nov. 23. Søndag eft. Pintse.	11. Nov. 24. Søndag eft. Pintse.
5. — M. Relikviefest.	12. — M. Martinus I, Pave og Martyr.
6. — Ti. Oktavdag.	13. — Ti. Didacus, Bekender.
7. — O. Oktavdag.	14. — O. Josaphat, Biskop og Martyr.
8. — To. Oktav af AlleHelgen.	15. — To. Gertrud, Jomfru.
9. — F. Laterankirkens Indv.	16. — F. Ferialdag.
10. — L. Andreas Avellinus, Bekender.	17. — L. Gregor Undergører, Biskop og Bekender.

Den katolske Højskole.**Møde Tirsdag den 6. November Kl. 8 Aften**

Pater Koch: Humanisten Willibald Pirckheimer, en Konvertit fra Luthers Tid.
 Sangbogen *Sursum corda* medtages. (Nr. 36 og 107 synges.)
 St. Knuds Skoles Festsal, Stenosgade 4 B. Adgang 25 Øre.

Udkommet er paa Schönbergs Forlag:

De danske Biskoppers Gensvar til de lutherske Artikler af 1530.
 160 Sider. 3 Kr. Faas i alle Boglader.

Ungdomsfest**for samtlige Ungdomsforeninger**

afholdes **Fredag den 16. November d. A.** i Haandværkerforeningens Festsal, Kronprinsensgade Nr. 9, fra Kl. 7—11, eventuelt, saafremt Tilladelse gives, til Kl. 1.

Festen bestaar af Oplæsning af kgl. Skuespiller *Henrik Moberg* og derefter Dans.

Entré for Medlemmer af Ungdomsforeningerne med Forældre er 50 Øre, for Ikke-Medlemmer 1 Kr.

Af Ikke-Katholikker kan kun de unges Forældre og Søkende faa Adgang. Børn kan ikke dellage.

Billetter kan faas hos Ungdomsforeningernes Formænd samt i Katholsk Boghandel, Stenosgade 3.

Intet Billetsalg ved Indgangen.

Festkomiteen.

Mødreforeningen. Ti. d. 6. Novbr. Kl. 8¹/₄ læses i St. Ansgars Kirke den h. Messe for Foreningens Medlemmer og Anliggender.

Paramentforeningen. **Mandag d. 5. November Kl. 1** genoptager Paramentforeningen sine Møder i Forsamlingssalen, Bredgade 64. Paa Grund af de vanskelige Tilførsler fra Udlandet af Symateriale vil Møderne foreløbig kun finde Sted den første Mandag i hver Maaned.

Unio. **Stiftelsesfesten** afholdes **Søndag den 11. Novbr.** (Mortensdag) Kl. 5 i »Gimles« Selskabslokaler, Grundvigsv. 14. Gaasesteg og Æbleskiver, Underholdning, Dans til Kl. 11.

Billetter à Kr. 3,75 for Medlemmer og Kr. 4,75 for besøgende (indførte ved et Medlem) faas hos:

Johs. Hoffmann & Søn,
 Købmagergade 48, Tlf. 1389.
Ernst Bøklund,

A. V. Günther,
 Bangertsgade 11, Tlf. 4110.
Venturi,

Frederiksbergg. 34, Tlf. Byen 3163. Badstuestræde 4, Tlf. Byen 2766y.

K.U.B. (Katholsk Underretnings Bureau), et Samfund af katolske, akademiske Lægfolk, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katholikker, som maatte ønske at faa nøjere Kendskab til den katolske Kirke. Henvendelser, der alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister Mathæus Hansen, Hovmarksvej 30, Charlottenlund.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement, 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4. Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst Kl. 4-6 Eftermiddag.

Nr. 45.

Søndag den 11. November.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Reformationsfesten. — Hvorfor? — Reformations-Betragtninger. — Nye Bøger. — Efterretninger fra Ind- og Udland; København. Roskilde. Aarhus. Nord-Amerika. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

382.

Vaag.

Evangeliet fortæller om to Sædemænd. Den ene er god og ærlig. Han dyrker sin Ager. Hans Ager er god, og derfor saar han kun god Sæd paa den og venter kun gode Frugter. — Den anden Sædemand er den godes Fjende, han er lumsk og ondskabsfuld. Han er Mørkets Mand, og han arbejder kun i Mørket. Hans mørke Øje og Haand taaler intet Vidne. Han arbejder paa fremmed Jord, og hans Sæd er daarlig, er Gift. Han venter ingen Frugt, men han vil heller ingen have. Han vil ødelægge, hærge den gode Ager. Han føler ingen Glæde ved det; han er jo den glædesløse; men han kan ikke taale at se, at nogen glæder sig.

Derfor er det ikke underligt, at der ud af Skriftens Bøger lyder et bestandigt: Vaag, vaag!

Vaag for Guds Skyld. Hold Vagt ved dit Hjertes Dør. Gud bor i dit Hjerte. »Ved I ikke, at I er Guds Tempel, og at den Helligaand bor I eder?« (1 Kor. 3,16). Gud er Ordenens Gud. Hav dine Tanker, Ønsker og Begæringer i Orden. Lad Lidenskaben ikke gøre dit Hjerte til sin Tumbleplads. Fjern ikke Vagten, ellers sniger Fjenden sig ind og bringer alt i den vildeste Uorden. — Gud vii virke i dit Hjerte. »Det er Gud, som virker i eder baade at

ville og at udrette efter sit Velbehag« (Filipp. 2,13). Men Guds Virken er saare forskellig fra Menneskets Virken. Det gaar i Huj og Hast, med Støj og Larm, naar Mennesket virker. Guds Arbejde er saa sagte, stille som Stjernens Lysen i Natten. Han banker, taler saa stille ved dit Hjertes Dør, at du maa lytte for ikke at overheøre ham. Bliv hjemme i det Hjertes inderste, saa du kan høre hans sagte Komme og tage imod ham.

Vaag for din egen Skyld. Du har Guds Naade, »men du bærer den i Lerkar« (2. Kor. 4,7). Lerkar bærer man forsigtigt, de gaar saa let i Stykker. Guds Naade tabes saa let og letsindig. Hold fast med begge Hænder; pas paa, at du ikke falder og knuser den.

Vaag over dit Hjerte. Menneskehjertet maa dog være noget vidunderlig stort. Gud — Helvede — Verden kæmper om det. Hvem har du overgivet det?

Vaag for din Næstes Skyld. Du har et stort Bud, du skal ordne dit Forhold efter overfor dine Medmennesker: Kærlighedens Bud. Vogt din Tunge. Tungen er jo en Verden af Uretfærdighed. Ukærlige Ord er Piskeslag mod din Næste. Bagtalelse er smudsigt Vand, du hælder over ham. Vær ikke for din Næste en Vejleder til Fordærvelse og Undergang. Husk paa, hvad Frelseren siger: Hvo, som giver Forargelse, ham var det bedre, at en Møllesten blev hængt om hans Hals, og at han blev nedsænket i Havets Dyb« (Matt. 18,6). Vær derfor en Værneengel for din Næste. — Pligten til at vaage gælder især Forældrene. Vaag over Børnene, mere ved Eksempel end ved døde Ord. Det er saa trist et Arbejde, naar Præsten og Læreren bygger op i Kirke og Skole, og Forældrene bryder ned. Hvad kan det nytte, naar vi paalægger Børnene at møde til Gudstjenesten, naar Far og Mor selv ikke gider komme. Hvad kan det nytte, naar vi taler om den Ærbødighed og Respekt, Børnene skal have for Forældrene, naar der er Forældre, der nedbryder Lærernes Ære og gode Navn. Spildt er vort Arbejde, spildt er vore Kræfter, hvor Hjemmene ikke vaager og støtter os.

Vaag og bed, saa vil Guds Engle holde Vagt med dig og for dig. Gud velsigner kun vaagne og stræbsomme. Men gør du, hvad du kan, erstatter Gud Resten.

Fr. Jaworski.

Reformationsfesten.

Af Sognepræst Fjord, Søllested pr. Glamsbjerg.

(Sluttet.)

Den nys afholdte Reformationssfest har forhaabentlig som Midtpunkt haft Ihukommelsen af Arbejdet for Fornyelsen af Livet i Kirken, herunder Afskaffelsen af Misbrugene, og ikke den af Luther fra 1520 indledede Kamp mod Kirken. I modsat Fald vil Festen, der afholdtes 31. Okt. 1917, have været holdt for tidlig; thi den 31. Okt. 1517 vilde Luther ikke angribe Kirken og dens Lære, men, uden at fastholde andet end, hvad der var grundet i Skrift og Tradition, antaget af den romerske Stol o. s. v., kun kritisere overdrevne Udtryk i Afladsprædikanternes Forkyndelse og forklare Afladen efter Pavens Aand og Mening. Og, da Grundlovens § 3 bestemmer: »Den evangelisk-lutherske Kirke er den danske Folkekirke og understøttes som saadan af Staten«, og den her omhandlede Kirke er den, der bestod før 1849 og var grundet i Danmark ved Ansgar, om end siden plyndret og lemlæstet af Christian III, vilde Præsterne i denne Kirke have handlet ubetænksomt, hvis de den 31. Okt. 1917 maatte have lovprist Luther, fordi han fra 1521 gjorde Oprør mod den af Kristus stiftede ene, hellige, katholske og apostoliske Kirke, af hvilken den danske Kirke fra Begyndelsen har været en Del, og ind i hvilken alle dens Medlemmer er kommet ved Daaben, da de døbtes paa dens Tro, den apostoliske Trosbekendelse. Kirken i Danmark, der i Vejlekonstitutionen af 1256 kaldtes »Ecclesia Daciana«, har altid som Grundlag haft de 3 Symboler, det apostoliske — Credo in . . Spiritum Sanctum, Sanctam Ecclesiam Catholicam — det nicæno-konstantinopoltanske — Credo . . unam sanctam catholicam et apostolicam ecclesiam — og det ath nasianske — Enhver, der vil være frelst, maa frel. for alt fastholde den katholske Tro (catholicam fidem) — og dette Grundlag er endnu det samme. De danske Menigheder, i hvilke Daaben altid er forrettet i Navnet Faderens og Sønnens og den Helligaands, har aldrig bekendt anden Tro end den katholske Tro eller givet deres Tilslutning til hæretiske Paastande; de er oplærte, ikke i Luthers Hæresier, men i den kristelige Børnelærdom, o: den ka-

tholske Tro i kort Begreb; denne Tro, den hellige kristelige Tro, gennemsyrrer den danske Kirkes Alterbøger, Ritualer, Salmebøger og Forkyndelse; og, da Præsterne ikke samtidig kan blæse og have Mel i Munden, kan de ikke bekende, fastholde og forkynde den katholske Kirkes Tro og tillige lovprise Luther, fordi han angreb og nedbrød Troen paa den af Christus stiftede Kirke, af hvilken den danske Kirke endnu, omend i lemlæstet Skikkelse, er en Del, og hvis Tro er dens uforanderlige Grundlag.

Den danske Statsmagt har altid forudsat den hellige, kristelige Tro, \circ : den katholske Tro, som Kirkens Grundlag. I Middelalderen var Kongerne forpligtede til at værge den hellige Kirke og elske den hellige, kristne Tro. Efter Statskuppet 1536 forpligtedes Kongerne ved Haandfæstningerne til at elske Gud og haandhæve hans hellige Ord og Lære »til den hellige, kristelige Tros Forøgelse«. I Kongeloven af 1665 bød Frederik III sine Efterfølgere i 1000 Led »for Alting« at dyrke Gud, som han har aabenbaret sig i sit Ord og Vores kristelige Tro, som den ren og uforfalsket er fremstillet i den augsburgske Konfession klarligen derom formelder og ved samme rene og uforfalskede kristelige Tro holde Landsens Indbyggere og den haandhæve mod alle Kættere o. s. v. I Danske Lov af 1685 bød Christian V i 2—1: »Den Religion skal i Kongens Riger og Lande alene tilstedes, som overens kommer med den Hellige Bibelske Skrift, det Apostoliske, Nicæenske og Athanasii Symbolis og den Uforandrede Aar 1530 overgiven Augsbургiske Bekendelse og Lutheri liden Catechismo«. I Kongeloven er »Vores christelige Tro« det samme som »den hellige kristelige Tro«, der altid havde været Kirkens Grundlag; da Fyrsterne i Augsbург hævdede: Kirkerne hos os afviger i ingen Trosartikel fra den katholske Kirke og Læren i disse Kirker er, til Dels ordret (se Art. 1 og 3), overensstemmende med den katholske Tro, forpligtedes Kongerne ved Kongeloven til at dyrke Gud efter den kristelige Tro, der altid havde været den danske Kirkes Grundlag, og holde Indbyggerne ved denne rene og uforfalskede kristelige Tro; det var de Dele af den augsb. Konf., i hvilke den kristelige, \circ : den katholske Tro var ren og uforfalsket fremstillet, der skulde være

Norm for Kongernes Gudsdyrkelse, og ved denne Tro skulde de »holde« Indbyggerne. Christian V bestemte i Henhold til Kongeloven i Danske Lov, at denne Tro eller Religion skulde alene tilstedes. Den Religion, der overenskommer med Bibelen og de 3 Symboler, er den katolske Tro, hvad ogsaa ses af Tilføjelsen: ».. og den .. Augsb. Bek.« o. s. v.; thi Fyrsterne erklærer jo i denne, at Kirkerne i ingen Trosartikel afviger fra den katolske Kirke, og at Prædikanterne ikke er Hæretikere.

Allerede Frederik II og Christian IV bad i Kongebreve af 26. Juni 1574 og 10. Juli 1588 Præsterne om den kristelige Tros Artikler paa det enfoldigste, saa meget som paa Salighedens Vegne behov gøres, at lære deres Sognefolk efter den augsb. Konf. og i D. L. 2—4—6 paabød Christian V Præsterne retteligen at lære Loven og Evangelium efter Guds aabenbarede Ord og den hellige Kirkes Symbola og den Uforandrede augsb. Konf. I Reskr. 5. Maj 1830 udtalte Frederik VI: »Eftersom .. 25. Juni .. 300 Aar ere forløbne, siden den Augsb. Conf. ... blev ... overleveret .. og denne Confession, hvori den nye Kirkes Trosbekendelse først er bleven fuldstændg fremsat, indeholder Fuldendelsen af den .. 1517 begyndte Reformation og siden i den evangelisk-lutherske Kirke stedse er betragtet som en symbolisk Bog, der og i Særdeleshed efter Loven tjener til Grund og Regel for den almindelige Landsreligion .. have Vi .. fundet for godt, at der nu, ligesom tilforn ved Udløbet af hvert hundrede Aar, skal gøres Taksigelse .. fra Prædikestolen« o. s. v. Kongen betragter Konfessionen som indeholdende Fuldendelsen af den 1517 begyndte Reformation og som symbolsk Bog i den evangelisk-lutherske Kirke; da Skriftet er en Redegørelse for, hvad der var lært i de omhandlede tyske Kirker, der ikke afveg fra den katolske Kirke, er det ikke en Trosbekendelse for en »ny«(!) Kirke, og da Fyrsterne vel meddeler, at flere Misbrug er afskaffede, men iøvrigt appellerer til et almindeligt Koncil, indeholder det ikke Fuldendelsen af Reformationen; men, ligesom det af andre Forordninger kan ses, at i den evangelisk-lutherske Kirke opdrages Børnene i Landets almindelige Religion (o: den i D. L. 2—1 omhandlede), ses det af Reskr. 1830,

at Lovgiverens Forudsætning er, at den augsb. K. stedse har været betragtet som symbolsk Bog i den evangelisk-lutherske Kirke, og at den 1517 begyndte Reformation er fuldendt 1530, at der altsaa i den evangelisk-lutherske Kirke ved Reformationen maa tænkes paa den i den augsb. Konf. krævede Reformation, en Udrensning af visse Misbrug i Kirken — dog saaledes, at det almindelige Koncil skulde træffe den endelige Afgørelse — og ikke paa det af Luther, der ikke var med paa Rigsdagen i Augsburg og aldrig har været i Danmark, iværksatte Oprør i Kirken eller paa hans ganske vilkaarlige, mod Skriften, Traditionen og Kirkens tidligere Afgørelser stridende Omkalfating af den af Christus og hans Apostle forkyndte og af den af ham stiftede ene, hellige, katholske og apostoliske Kirke ren og uforfalsket bevarede Tro og Lære: væsentlige Dele af denne Tro forkastede L., i andet bragte han Forvirring. Endnu mindre kan der ved Reformationen, naar Ordet bruges i den evangelisk-lutherske Kirke, tænkes paa de mangfoldige Udskejelser, der blev begaaet af Pøbelen, paa Fyrsternes Plyndringer og Overgreb, paa Splittelsen og Hadet mellem de Kristne, der endte med Tredivaarskrigen, paa Luthers frastødende Skældsord og hans mildest talt uhyggelige Had til Kirken og Paven eller paa det Forfald i det religiøse og sædelige Liv, foruden i Skolevæsenet, Kunst, Videnskab m. m., der blev Følgen af Luthers og andres Virksomhed og af hans ganske pietetsløse Angreb paa Kirken.

Ligesom der i Aarene 1617 og 1717 havde været holdt Fester, paabød ogsaa Frederik VI i 1817 en saadan — i 3 Dage med Kanonskud før og efter. Under 9. April 1817 resolverede han: „... som Vi erkende Vigtigheden af det Gode, der tildeltes vort Fædreland ved den renere evangeliske Lære ... ville Vi .. at .. en Jubilæumsfest ... holdes overalt .. til Minde om Doctor Martin Luthers Aar 1517 den 31. Oktober begyndte og af Forsynet kraftigen vedligeholdte Reformation i den christne Kirkes Lære .. og da .. den christelige Trosbekendelse, som Dr. Luther ved Reformationen fremkaldte, aldrig skal glemmes .. have Vi .. ladet foranstalte .. en nøjagtig Af-

skrift af den augsburgske Confession . . trykt o. s. v.*) Da Luther 31. Okt. 1517 kun kritiserede Afladsprædikanternes, ikke Kirkens, Lære og i sin »Protestation« udtalte intet at ville fastholde, som ikke var grundet i Skriften og Fædrene, fastholdt af den romerske Stol o. s. v., og Fyrsterne i 1530 ligeledes paastod, at Kirkerne i ingen Trosartikel afveg fra den katholske Kirke, kan der ved Luthers »Reformation« i den christne Kirkes »Lære« kun forstaas hans Kritik af visse, formentlig af Prædikanterne fremsatte Paa-stande, der ikke var Kirkens Lære, eller andre theologiske Meninger, og, da den af Luther ved Reformationen fremkaldte Trosbekendelse er indeholdt i den augsb. Konf., i hvilken Fyrsterne paastaar, at der i Kirkerne intet er optaget i Læren mod den katholske Kirke, kan den »renere evangeliske Lære« kun betyde selve den katholske Kirkes Lære til Forskel fra uholdbare Meninger ang. Afladen og andet, der muligt dengang har været hævdede, ikke af Kirken som saadan, men af visse Prædikanter eller Theologer. Ogsaa Biskopperne henviste i Rundskrivelse af 1817 Præsterne til den augsb. Konf.: ». . i denne gyldne lille Bog rummes den evangeliske Læres Kærnepunkt«, den »var . . nok værdig til af alle de Evangeliskes Kirker at anses som Grundlag for den offentlige Lære og som det fælles Baand, hvorved de indbyrdes forbandtes.«

Da Frederik VII i 1848 forelagde Udkastet til Grundloven, i hvis § 2 der stod: »Den evangelisk-lutherske Kirke er som den, hvori den ovejende Del af Folket befinder sig, at anse som den danske Folkekirke« o. s. v., var han bunden til Kongelovens Art. 1, der forpligtede Kongerne i 1000 Led til at dyrke Gud efter »Vores christelige Tro«, som den er fremstillet i den augsb. Konf., og ifølge D. L. 2—1 skulde den her nævnte »Religion« alene tilstedes. Da han maa antages at have brugt Navnet »den evangelisk-lutherske Kirke« i samme Betydning, i hvilken det var brugt i Reskr. af 5. Maj 1830, jfr. Fdg. 30. April 1824 § 13, Plakat 27. Decbr. 1842 § 4, altsaa som Navn paa den Kirke, i hvilken Børnene opdrages i Landets almindelige Religion,

*) Denne skulde omsendes til Præsterne og opbevares af disse; baade ved denne Fest og Festen i 1830 har Kongen saaledes kundgjort, at han forudsatte, at den augsb. Konf. var en symbolsk Bog.

og den augsburgske Konfession er betragtet som en symbolsk Bog, og denne Betydning har Formodningen for sig ogsaa i selve Grundlovens § 3: »Den evangelisk-lutherske Kirke er den danske Folkekirke« o. s. v., selv om Kongeloven blev ophævet i Grundloven 1849, maa den i Grl. § 3 omhandlede Kirke antages at være en Kirke, der, ligesom de i Konfessionen omhandlede Kirker, ikke i nogen Trosartikel afviger fra den katholske Kirke, i hvilken Evangeliet rettelig læres i Overensstemmelse med den ene, hellige (katholske) Kirkes Lære, og hvis Grundlag er det samme som fra den danske Kirkes Begyndelse, den katholske Kirkes 3 Symboler. »Den evangelisk-lutherske Kirke« i Grundlovens § 3 maa i hvert Fald være den samme som »den evangelisk-lutherske Kirke« i Udkastets § 2, altsaa »den (Kirke), hvori den overvejende Del af Folket befinder sig«, 3: den af Ansgar stiftede, i 1848 af over 1000 Pastorater og endnu flere Sognemenigheder bestaaende Kirke, i hvilken Daaben og Troen altid havde været den samme, og som aldrig havde været et hæretisk Samfund.

Nu er »den evangelisk-lutherske Kirke« ganske vist ikke defineret i Grundloven, og der havde før 1849 udviklet sig en vis Lærefrihed for Præsterne i den. Men da Præsterne endnu i Præsteløftet lover at forkynde Guds Ord rent og purt, saaledes som det findes i de profetiske og apostoliske Skrifter og i vor danske evangelisk-lutherske Folkekirkes symbolske Bøger (de i D. L. 2—1 nævnte 3 Symboler, den augsb. K. og den lille Katekismus), og da D. L. 2—4—6: »Præsterne skulle i deres Prædikener . . . retteligen lære Loven og Evangelium efter Guds aabenbarede Ord og den hellige Kirkes Symbola og den . . . augsburgiske Bekiendelse« ikke er ophævet, men Præsterne tilmed lover at bekæmpe saadanne Lærdomme, der strider mod Folkekirkens Trosbekiendelse, 3: det apostoliske Symbol med den i de to andre Symboler givne nærmere Forklaring af dette, er det et Minimum at kræve af Præsterne, at de ikke i deres Forkyndelse paa Prædikestolene angriber eller nedbryder Troen paa selve den af Christus stiftede ene, hellige, katholske og apostoliske Kirke, af hvilken den danske Kirke fra sin Begyndelse har været en Del, og paa hvis Tro de er døbte og døber. At paastaa om den af Christus stiftede Kirke,

at i den var i 1000 Aar før 1517, altsaa fra 517 eller før, selve Kirkens Væsen forvansket, er, hvor mange »Misbrug« der end maatte have indsneget sig i den, uforeneligt med Kirkens Tro: Credo . . in Spiritum Sanctum. Sanctam Ecclesiam Catholicam, med Herrens Forjættelser (Matth. 16, 18—19. Joh. 14, 16 f. 16, 13 f.) og ganske særlig med de i den augsb. Konf.s omhandlede Kirkers Lære: naar den ene hellige Kirke, der bestandig skal vedblive, er Forsamlingen, i hvilken Evangeliet rettelig læres og Sakramenterne rettelig forvaltes, kan i den Kirkens Væsen ikke i 1000 Aar før 1517 have været forvansket, og det vilde da være ganske meningsløst, at Luther 1517 hævdede intet at ville fastholde, uden at det var grundet i Skriften, Fædrene, fastholdt af den romerske Stol o. s. v., og at Fyrsterne paastod, at Kirkerne ikke afveg fra den katholske Kirke, endnu mindre kan den af den Helligaand ledede ene, hellige, katholske og apostoliske Kirke som saadan nogensinde have lært sjælefordærvende Vildfarelser. Paastande i denne Retning er ubeviste og ubeviselige.

At der var mange Misbrug og Misforhold i Kirken, da Luther fremtraadte, og at den trængte til en Reformation, det er givet, det indrømmedes aabent af Hadrian VI paa Rigsdagen i Nürnberg 1522—23, og, hvor mange Fejl Luther end siden begik, har ogsaa han sin Andel i Kirkens Reformation. Men Ihukommelsen af Reformationen i det 16. Aarhundrede vil blive ufrugtbar, hvis den ikke medfører Overvejelser m. H. t. de sørgelige Følger af den ved Luther bevirkede Spaltning i Kirken og Vejen, ad hvilken Kirkens Enhed eller en Samvirken mellem Kirkesamfundene kan naas. Herom i nogle andre, senere Artikler.

Hvorfor?

Bøgerne ligger opslaaede paa Bordet. De ser ud som alvorlige Paamindelser om Arbejde og Pligter.

Men i Dag er det umuligt at holde Styr paa Tankerne — de gaar deres egne Veje, de springer fra Spørgsmaal til Spørgsmaal og finder intet Steds Hvile.

Er det ikke i Dag den 31. Oktober? En stor Mindedag, som fejres i hele Norden. Skolerne har fri. Kirkerne er smykkede til Fest. Præsterne holder smukke Prædikener til Ære for Dagen. I København faar man et fint Klokkespil at høre. I Sverige opføres der Festspil. Tænk, hvor højtideligt og kønt!

Saa vidt er alt klart. Saaledes staar der i Aviserne, og det maa altsaa være sandt. Der er ingen Anledning til Grublerier og Spørgsmaal. Tilbage til Studierne! Bøgerne ligger stadig væk opslaaede og kalder.

Men Tankerne er nu mere umedgørlige end nogen Sinde. De har stødt paa et lille Ord, som bestandig volder Fortræd, som forstyrrer os i vor Hvile og hindrer os i vor Fred og Ro. Et lille, men vigtigt Ord: »Hvorfor?« Den, som har opfundet det Ord, burde have været hængt og brændt.

Hvorfor holder man Fest, hvorfor spiller man Komedie og ringer med Kirkeklokkerne?

Hvorfor? Hvorfor? Hvorfor?

Ja, Tankerne arbejder, de søger uden Rast eller Ro efter et tilfredsstillende »derfor«.

Man fejrer jo Firehundredaarsmindet for Luthers 95 Theser mod Afladshandelen. Et første »hvorfor«. Hvorfor har man just valgt dem til Festgenstand?

Er det, fordi næsten ingen af dem er egentlig luthersk? Er det, fordi Nr. 1 f. Eks. lyder: »Den, som taler mod den apostoliske Aflads Sandhed, han være bandlyst?«

Men dette »hvorfor« betyder mindre. En eller anden Datum maatte man jo vælge til dette Jubilæum. At Valget forekommer udenforstaaende mindre heldigt, er jo en Biting.

I Stedet for trænger der sig et andet »hvorfor« frem med alle Kræfter. Hvorfor fejrer man overhovedet dette Jubilæum? Hvilken Aarsag har man til at holde Fest og synge *Te Deum*?

Efteraarsvinden tuder meningsløst ude i Haven. De visne Blade hvirvler om i Luften. Alt er gult og brunt og sort. Kun Himlen er askegraa. Og Taage er der overalt.

Spørgsmaal i Mængde, Gisninger i Mængde, intet tilfredsstillende Svar.

»Det rene Evangelium, den sande Tro har Luther

skænket os, derfor fejrer vi hans Minde.« I Sandhed, et vigtigt »derfor«. Om det blot ikke atter fremkaldte en ny Række »hvorfor«, som det hidtil ikke er lykkedes nogen at give Svar paa. Kan en Sandhed være sikker uden absolut Garanti? Kan en Kirke bestaa uden ordnet Autoritet? Et nærgaaende Spørgsmaal. Fornuften indser grant, hvad Svaret maa være, og tier stille.

Erfaringen giver et tragikomisk Svar. I De forenede Stater i Amerika findes for Øjeblikket 170 Sekter, i England over 180. I en lille Stationsby i Skaane konkurrerer syv forskellige Slags Baptister med hinanden. Blandt dem, der kalder sig Lutheranere, findes der i de tre nordiske Lande de forskelligste Anskuelser og Retninger.

Alle disse vil være gode Protestanter, alle vil de have Eneret paa den sande Tro. Spørgsmaalene hvirvler omkring som Efteraarets Løv. »Hvorledes?« »Paa hvilken Maade?« »Med hvad Ret?« »Hvorfor?«

Nogle af disse Mænd tror ikke længere paa den hellige Treenighed og Christi Guddom. Andre tror halvt, atter andre tre kvart. Aldrig før har det religiøse Anarki indenfor den protestantiske Verden været saa iøjnefaldende og haabløst som nu.

Er det derfor, man ringer med alle Klokker? Er det denne trodsige Omvæltning, denne fortvivlede Usikkerhed man er saa stolt over?

Tankerne søger bestandig. Et nyt Ord: »Bibelen«. Den hellige Bog var lukket med syv Segl. Den var dækket med et tykt Lag Støv. Var det ikke Luther, som drog den hellige Skrift frem i Lyset og gjorde den til hver Mands Ejendom? Endelig et beroligende »derfor«.

Mange Svar kan lyde udmærket, være fortrinligt formulerede og passe glimrende i vore Tankers og Ønskers Verden. Om de blot ikke havde en lille Fejl, som forstyrrer en Del fordomsfulde Mennesker — at de er falske.

Saaledes forholder det sig ogsaa med det smukke Sagn om Luther og Bibelen. Det kan bevises, at det ikke er sandt. Det er den gamle Kirke, som til alle Tider har værnet om den gamle Bog.

Hvem er det, som aldrig har veget en Tomme, naar det gjaldt om at forsvare Bibelens guddommelige Oprindelse

og absolute Ukrænkelighed? Hvem byggede Bibelinstitutet og nedsatte Bibelkommissionen? Hvem var det paa den anden Side, som vragede de Bøger i den hellige Skrift, som ikke passede til hans System? Hvem søger systematisk og ivrigt at undergrave Bibelens Autoritet? Hvem er det, som stadig taler om »Jahvisten« og »Elohisten«, om »Deuteroesaias« og »den makkabæiske Daniel«, om Myther og Slægtsagaer o. s. v.?

Altsaa er Bibelen ikke længere Guds Ord. Man bøjer sig ikke mere for den i de ledende theologiske Kredse i den nye Kirke. Endnu mindre bryder man sig om de lutherske Bekendelsesskrifter? Uro og Forvirring hersker overalt. Og alligevel jubileres der. Hvorfor holder Belgierne ikke samtidig en Sejrs- og Jubelfest i Bryssel? Hvorfor lader de ikke Klokkerne ringe i Gents gamle Taarn?

Tankerne er trætte af at vandre videre ad denne Vej, hvor de ikke kan gaa et Skridt uden at støde paa nye »hvorfor«.

De opsøger i Stedet derfor et andet »derfor«. Apostel-tidens Kirke, »den første Menighed«, den gamle Tid genopstod med Luther. Den Helligaand havde tilladt Kristi Kirke at fare vild i halvandet Aartusind. Det var jo en lang Tid men — *credo quia absurdum*. Saa kom Luther og med ham »Sandheden«.

Naar var den gamle Kirke protestantisk? Maaske omkring Aar 300, paa de store Kirkefædres Tid. Et ufrivilligt, lille Smil — dog Spøg til Side.

Men de ældste Kirkefædre, en Ignatius, en Irenæus, en Cyprianus staar vel i alle Tilfælde Professoren i Wittenberg nær? Hvad siger »Sincerus«?

Men Apostlene var i hvert Fald gode Lutheranere? Hvad siger Jakobs Brev? Luther kom med nye Lærdomme. Han stiftede en ny Kirke. De, som fulgte ham efter, maatte ofre meget. Sammenhængen med den forløbne Tid, de lange femten Hundrede Aar, de stolte Traditioner, de rige Minder fra Apostlenes, Martyrernes og Helgenernes Kirke — alt dette mistede de. Og hvad fik de i Stedet? Nye Spørgsmaal. Intet Svar. Er det dette Tab, dette store Minus, denne bitre Faltigdom, man i Dag fejrer med Pauker og Trompeter?

Et sidste »derfor«. Det vejer ikke tungt til, men det gør Indtryk paa mange.

»Nationalt har vi vundet ved Luther. De gamle latinske Messer er forsvundet, vi blev fri for Paven i Rom, vi kunde synges og bede paa Modersmaalet, takket være den store Reformator. Derfor«. . . . Et elsket og ofte gentaget »derfor«. Lige saa populært som falsk.

Ved Luther mistede Norden sin aandelige Selvstændighed for en lang Fremtid og sank ned til en tysk Vasalstat. Den hellige Birgitta og Dronning Margrethe sattes paa Døren, Luther og Kristian III kom i Stedet. Tyske Bøger, tyske Salmer, tyske Ord og tyske Tanker. En tysk Kirke!

Danskerne glemte deres hellige Knud, Nordmændene deres hellige Olaf, Svenskerne deres hellige Erik og laa paa Knæ for den tyske Professor med den selvpaatagne Pavemagt. Vejene til Vadstena, Nidaros og Karup fik Lov til at ligge øde hen. I Stedet for valfartede man til de tyske Universiteter. Man bøjede sig for de tyske Theologers Bandstraaler. Det er sandt. Meget har forandret sig siden den Gang. Men kan Forskellen i det hele taget blive ret stor, saa længe den tyske Kirke stadig hersker i Norden?

Det er en underlig Dag i Dag. Saa mange, saa kraftige »hvorfor«. Saa faa, saa vage »derfor«. Taagen bliver tættere; den søger at skjule alt, ligesom en Mand, der bærer paa en farlig Hemmelighed. Ingen faste Konturer. Træerne staar næsten nøgne. . De fine Kviste danner ligesom Hieroglyffer af et ukendt Alfabet. Et og andet vissent Blad sidder endnu og søger at skjule al den Ubegribelighed. En ensom Flue flyver summende omkring i Stuen. Man kan høre dens meningsløse Summen. Det er en dyster Vinter, vi har i Vente i Aar, den fjerde Krigsvinter!

Tankerne fortsætter halvt mekanisk deres Spil: Hvorfor — derfor, hvorfor — derfor — hvorfor?

Dag.

Reformations-Betragtninger.

Maa jeg som Kristen og som Lutheraner af Opdragelse i Anledning af den nylig stedfundne Reformationsfest faa Lejlighed til at fremsætte nogle Betragtninger her i Bladet. Jeg tror ikke, jeg staar ganske ene med de Synspunkter, jeg ganske kort skal fremdrage, og jeg synes, at der just her skal lyde en Undskyldning for Reformationsfestens Forløb, i hvert Fald fra een Lutheraner.

Jeg var den 31. Okt. til Stede i en af Københavns fornemste Kirker og blev højlig forundret over, hvad den Præst, der ved den Lejlighed havde Ordet, fandt det overensstemmende med den danske Folkekirkes Værdighed at sige — ikke om Luther, men om Katholikerne, thi herom drejede hans Tale sig i Hovedsagen.

Jeg maa forudskikke, at jeg er en Beundrer af Luthers prægtige Skikkelse. Jeg beundrer den voldsomme Kraft og den umiddelbare, temperamentsfulde Vælde, hvormed han kæmpede. Hans Mod. Hans Djærvhed. Hans Friskhed. Jeg fandt desværre ikke i den paagældende Præsts Prædiken netop disse Ting fremhævet. Jeg fandt kun en i Formen saa nogenlunde — men ogsaa kun saa nogenlunde — urban, men i Indholdet ualmindelig vredladen Anklage mod Katholicismen, der beskyldtes for meget ondt og latterligt og navnlig for stor Hædefuldhed mod Lutheranerne — ogsaa nu. En Hædefuldhed, som jeg i hvert Fald ikke her i Landet har fundet Udtryk for. Tvertimod. Jeg synes, at Katholikerne her i Landet optræder mønsterværdigt.

Men saaledes som det gik i den Kirke, jeg besøgte, saaledes skal det, efter hvad man siger mig, ogsaa være gaaet i adskillige andre. Man har benyttet Dagen, ikke til Luthers Ære, men til efter bedste Evne at nedsætte Katholikerne i den danske Kristenheds Bevidsthed.

Og det er det, jeg gerne vilde have Lov til at dvæle lidt ved, samtidig med at jeg gerne vilde have, at mine Ord skulde opfattes som en Tak til Katholicismen for dens Arbejde her i Danmark.

Det er jo navnlig først og fremmest — desværre — saaledes, at den danske Folkekirke i sit Ydre og i sin For-

kyndelse er blevet baade graa og farveløs, som dens Guds-huse som oftest er det. Der er kommet baade Nidskhed, Tvedragt og Dømmesyge ind. Der gaar saa megen Aand-løshed og tom og tør Forkyndelse i Svang. Der kunde, sandt at sige, trænges til en Luther her, som kunde ruske op og gøre vaagen og slaa til. Gøre varm og gøre levende.

Hertil kommer yderligere det, at den danske Kirke fuldstændig har savnet social Forstaaelse. Den har ingen dyb eller inderlig Føling med dem, der lider ilde, intet Hjerte i social Forstand. Den har kun Forkyndelse. Tør og som oftest vredladden Forkyndelse, og ellers intet videre. Og navnlig intet, der skaber Føling med det lidende og stridende Menneske. Findes der hist og her lidt af den Slags, hører det i hvert Fald til Undtagelserne.

Derimod synes jeg, at den danske Menighed, der for mig — og sikkert for de fleste — bør være ensbetydende med det danske Samfund som et Fællesbegreb, skylder Katholikerne saa uendelig meget for, hvad de har ydet gennem et dygtigt, smukt og værdigt socialt Arbejde, gjort i Godhed og Barmhjertighed. Jeg behøver ikke her at fortælle i Enkeltheder, hvortil jeg sigter, og heller ikke er en almindelig Opremsning nødvendig. Vi kender allesammen et eller andet skønt og lykkeligt at sige om Katholikerne, ikke mindst, hvor det drejer om de syge og lidende.

Jeg beundrer Katholikkernes sociale Arbejde her i Landet, og jeg tror ikke, at Reformationsfesternes mere eller mindre utilslørede Angreb paa Katholicismen i al Almindelighed har fundet Genklang eller Sangbund hos den danske Menighed som saadan. Dens Forstaaelse af Katholikkernes Gerning er sikkert baade klogere og sundere, end dens officielle Repræsentation gav Udtryk for.

Jeg kunde ogsaa her pege paa det store og betydningsfulde Arbejde, som Katholikkernes øverste har gjort i Fredens Tjeneste i disse frygtelige Aar. Han har med al et lidende Hjertes Kraft manet til Fred og Forstaaelse. Han har lagt al sin kristelige og menneskelige Autoritet i Vægtskaalen, og det skal sikkert nok vise sig, at hans Gerning her ikke vil være uden Værdi, naar Regnskabet en Dag skal gøres op.

Men hvad har den lutherske Kirke gjort? Jeg synes,

at selv om man ikke kunde rose Katholicismen for noget som helst andet end det, at dens Overhovede har grebet ind i denne Ragnarokstid, burde dette være mere end tilstrækkeligt for Lutheranerne til paa en Reformationsfest-Dag nøje at veje Ordene og gemme de onde hen. De har saa sandelig intet at prale af i disse tunge Tider, og i hvert Fald intet, der vejer op mod Katholikkernes Gerning.

Jeg vilde derfor gerne som Dansk og som en, der staar udenfor Katholikkernes Rækker, her have Lov til at sige, at jeg dybt beklager den Maade, hvorpaa forskellige Præster har benyttet Reformationsfesten. Dømmesyge og Nidskhed er ikke Kristengerning. Lutheranerne har jo ikke selv alting at prale med, heller ikke paa Luther-Reformationens 400-Aars-Dag.

Lad os beundre ham — vi Lutheranere — som en ejendommelig og kraftig Skikkelse. Lad os sige, at han efter vort Skøn blev noget af Kristendommens Salt i en fortvivlet og graa Tid. Men lad os ikke glemme, at det ikke tilkommer os at dømme, hverken om hvor Vejen gaar, eller hvor den øverste Sandhed ligger.

Det synes jeg, man glemte ved Reformationsfesten her i Landet.

Dømmer ikke, at I ikke skulle dømmes. Det Ord er Sandheden ogsaa i Dag. Men det glemte vi den 31. Oktober.

Erich Erichsen.

Nye Bøger

Vad har reformationen givet vårt folk? Ett genmäle av Gustav Armfält. (1917. 15 Öre.)

Dette lille Skrift, som nu er udkommet ved Birgittaforeningens Omsorg, fortjener Opmærksomhed. Det gendriver paa en meget overbevisende Maade de gamle Beskyldninger mod den katholske Kirke, f. Eks., at den er en Fjende af Bibelen, af Oplysningen o. s. v. Af Polemik og Angreb paa Modstandere findes intet. Hver Beskyldning afvises med kraftige Beviser, byggede paa klare og tydelige Tal, hentede fra den officielle Statistik. Skade kun, at vore Modstandere i Regelen ikke vil høre paa Beviser — naar det gælder en Sag, som ikke maa være sand.

G. E.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Privat Symfoni-Orkestets Koncert i St. Knud Skoles Festsal forrige Onsdag var meget vellykket. De unge Musikere (henved 25) fulgte deres duelige Dirigent, Hr. Viggo Christiansens Taktstok, som det bør sig. Hvad Koncerten bød, var gennemgaaende lødige og fornem Musik og tillige, takket være et skønsomt Udvalg, meget forskelligt i Stilen. Der spillede med Varme og Begejstring, til sine Tider ogsaa med overraskende og henrivende Kraftudfoldelse. Bifaldet var næsten endeløst efter kgl. Kammer-sanger Emil Holms og Concertsangerinde Frk. Lilly Ravnkildes glimrende Solo-Sange, og begge Kunstnere maatte levere Ekstranumre. Fru M. Hornemann ledsagede samtlige Sange paa Flygelet med fin Smag og stor Dygtighed. De unge, der har sat Sagen i Gang, fortjener særlig Ros; at arbejde for en ædel Kunsts og en god Smags Udvikling er jo en Sag, som nok kan anbefales Ungdommen; omend Absalonsgaarden, som var Koncertens nærmeste Formaal, ikke bliver et Tempel for Kunsten alene, saa vil dog ægte Kunst, især Musikken, ogsaa finde et Hjem der. Maatte Udhyttet være saa rigeligt, som det ønskedes af »De unges Indsamling til Absalons Gaard«.

— Opmærksomheden henledes paa den Koncert, som afholdes Fredag den 23. November i St. Knudssalen i Stenosgade. Fru Leopoldine Seitzberg er fra flere Lejligheder kendt som en dygtig Klavervirtuos, og hun har til denne Koncert sikret sig interessant musikalsk Assistance.

— Paa Højskolens Møde i Tirsdags holdt Hr. Pastor Koch et overordentlig belærende og indholdsrigt Foredrag om den bekendte Humanist paa Luthers Tid, Willibald Pirkebeimer, der først sluttede sig til den nye Lære, men senere indsaa sin Vildfarelse og vendte tilbage til Kirken. Foredraget, der især fængslede ved sin fortrinlige tidshistoriske Baggrund, vil forhaabentlig snart fremkomme i Ugebladet.

Roskilde. Onsdag den 31. Oktober var her i St. Laurentii Kirke det helligste Sakramente udstillet hele Dagen. Præsterne, Søstrene og den øvrige Menighed skiftedes til i tavs Tilbedelse at ære Frelserens sakramentale Nærværelse for paa denne Maade at gøre Fyldest for de mange, der fornægter Sakramentets store Under og ringe-agter det nye Testamentes stedsevarende Offer.

Nord-Amerika. (U. S. A.) St. Ansgar's Scandinavian Catholic League i New-York har haft den Sorg at miste sin almindelig afholdte Viceformand, Svenskeren Gustaf Vincent Lindner. Dødsfaldet fandt allerede Sted den 18. August, men først nu har Meddelelsen naaet Danmark.

Rusland. Herfra fortælles glædelige Nyheder om den Frihed og Selvstændighed, der nu er tilstaaet den katolske Kirke i dette Land, hvor den under det gamle Regimente var mere lænebundet end noget andet Sted. Desværre er de politiske og sociale Forhold her jo saa usikre, at man endnu skal være meget forsigtig med at glæde sig; det er ganske umuligt at sige, i hvad Retning Udviklingen vil gaa.

Hjælp vore fattige Skolebørn.

Der er stor Trang til brugte Støvler, Strømper, Bluser, Frakker m. m. til vore fattigste Skolebørn. Enhver, der har sligt til overs (eller andet til overs), bedes sende det til vore Kirkeskoler, især St. Josefs Skole paa Nørrebro. Ved Tilsendelse af et 3 Øres Brevkort med Anmeldelse om Tøj til Fru Greve, Wiedbrechtsgaard, Utterslev, vil Sagerne blive afhentet.

En Julegave til Sakramentskirken.

Sakramentskirken ejer hverken Orgel eller Harmonium. Instrumentet, som nu benyttes, er velvilligt stillet til Disposition, men skal leveres tilbage inden Jul. Undertegnede har derfor sat en Indsamling i Gang i det Øjemed at anskaffe et Harmonium. Alle Bidrag, store som smaa, modtages med Tak. Bidragene kan indsendes til Sognepræsten, Nørrebrogade 27 C² N., eller til

J. Baucs,
Kantor.

A. Husson,
Kortdirigent.

Smuk Julegave!

Biskop Johs v. Euch

**Relief af Billedhugger
WindfeldSchmidt**

20 × 14 cm.

I Gibs 3,00 Kr. Kalipasta 4,50
Kr. Stenolit 4,00 Kr. Bronze-
imitation 5,50 Kr.

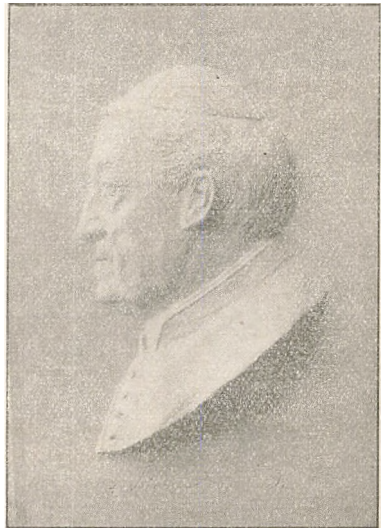
Bronze 25 Kr.

Til Provinserne beregnes ekstra 1 Kr. for Porto og Emballage. Prisen er sat meget lavt for at give saa mange som muligt Lejlighed til at anskaffe sig dette meget smukke og vellykkede Arbejde. Ordre, der ønskes leveret inden Jul, maa indsendes hurtigst.

Katolsk Boghandel,

Stenosgade 3.

Telef. Vester 3930.

Rettelser. Paa Side 772 var Overskriften til Pastor Fjords Artikel forkert; der skulde naturligvis, som stedse, have staaet Reformationsfesten. — Paa Side 816, L. 3, 6 og 8 fra n. skal der læses Karsthans (i Stedet for Karsthaus).

Under Protektion af *Hds kgl. Højhed Prinsesse Margrethe* afholder

St. Josefsøstrene deres aarlige Basar

i Odd-Fellowpalæets Riddersal d. 27. og 28. November,
begge Dage Kl. 2—10.

I disse svære Tider trænger vi mere end nogen Sinde til Hjælp og Støtte i vor Gerning; vi anbefaler derfor indtrængende Basaren til vore Trosfællers Velvillie.

Med største Taknemmelighed vil selv det mindste Bidrag blive modtaget paa flg. Steder: Østerbrogade 7 C, Griffenfeldts-gade 44, Strandvej 91, Frederiksberg Allé 17.

Til de sædvanlige Aftenunderholdninger faas Billetter à 2 Kr. ovennævnte Steder samt ved Indgangen.

Mærk! Skulde nogen have Sukkerkort tilovers, bedes man venligst overlade os dem til Basarens Restaurant.

St. Josefsøstrene.

Unio. Alm. Møde hver Fredag Kl. 7—11 i »Gimle«, Grundtvigsvej 14. Fredag d. 9. Novbr. Møde angaaende Oprettelse af en dramalisk Afdeling. Alle Medlemmer, der har Interesse for Dilettantkomedie, opfordres indtrængende til at give Møde, selv om de ikke agter at blive aktive Medlemmer af Afdelingen.

Mariahjemmets Husgerningsskole.

Hos alle d'Hrr. Sognepræster i København og i Provinserne faas Eksp. af Mariahjemmets Husorden samt Ansøgningsblanketter til Indmeldelse af Elever.

Concert

af Fru *Leopoldine Seitzberg* med velvillig kunstnerisk Assistance af Concertsangerinden Frk. *Bodil Hansen Møller* og Concertviolinistinden Frk. *Warming* (15 Aar) Fredag den 23. Novbr. i Stenosgade.

St. Josefs Gilde.

Mandag d. 12. Novbr. Kl. 8½ pr. Foredrag af Hr. P. *Sialm*: »Om Spiritismen«, hvortil Medlemmerne med Damer indbydes. **NB.** Besøgende (ogsaa ikke-Katholikker) kan indføres ved et Medlem.

A.C. holder Møde Onsdag d. 14. Novbr. Kl. 8 i Studenterforeningens Bygning. Hr. Arkivsekretær Fr. *Jürgensen-West* holder Foredrag om *Poul Helgesen*. Medlemmerne kan medtage Gæster, til hvilke Adgangskort *forud* maa forlanges hos Administratores.

Statuette af Knud den Hellige. Højde 23 cm. Hvid Kalipasta eller Stenolit. Pris 5 Kroner. Alle Subskribenter paa P. Steidls Bog om Knud den Hellige faar Statuetten for 4 Kr. Ordrene besorges i den Orden, de indgaar. Katholsk Boghandel, Stenosgade 3, B.

Aarhus. Aften-Underholdning Søndag den 11. November. Foreningen »Frem« opfører: **Petersen! Petersen! Petersen!** Farce i 2 Optrin. — Deklamation og Sang. — Indtægten anvendes til Dækning af Udgifterne til Kirkens og Skolens Opvarmning

Mariakongregationen for Mænd holder Fælleskommunion i Jesu Hjertes Kirke Søndag den 11. November Kl. 8½.

Sakramentskirkens Kor (25 Sangere) trænger endnu til flere gode Bas- og Tenorsangere. Man bedes henvende sig snarest muligt til Kordirigent A. Husson, Stenosgade 51, Telefon V. 787 x. Prøver: Tirsdag 8—10 Stemmelægning og Øvelser ved Concertsangerinde og Sanglærerinde Frk. Bendixsen. Der betales intet Kontingent. Fredag fra 8—10 almindelig Sangprøve.

Kirkelig Kalender.

11. Nov. 24. Søndag eft. Pintse.	18. Nov. 25. Søndag eft. Pintse. Peterskirkens Indv.
12. — M. Martinus I, Pave og Martyr.	19. — M. Elisabeth af Thüringen, Enke.
13. — Ti. Didacus, Bekender.	20. — Ti. Felix, Bekender.
14. — O. Josaphat, Biskop og Martyr.	21. — O. Marias Ofring. (Benedikt XV, født 1854.)
15. — To. Gertrud, Jomfru.	22. — To. Cæcilia, Jomfru og Martyr.
16. — F. Ferialdag.	23. — F. Clemens I, Pave og Martyr.
17. — L. Gregor Undergører, Biskop og Bekender.	24. — L. Johannes af Korset, Bekender.

Den katolske Højskole.**Møde Tirsdag den 13. November Kl. 8 Aften**Lærer *J. Johnsen*: Af Danmarks Bispesaga V: Lage Urne, Roskilde Stiftets sidste Biskop.**St. Knuds Skoles Festsal, Stenosgade 4 B. Adgang 25 Øre.**

Assumptionskapellet (Amalievej 14). Fredag den 16. Novbr. Kl. 6½ Messe for den nordiske Bønneforenings Anliggender, Kl. 4½ fransk Prædiken og Kl. 5 sakramental Velsignelse.

Ungdomsfest**for samtlige Ungdomsforeninger**

afholdes **Fredag den 16. November d. A.** i Haandværkerforeningens Festsal, Kronprinsensgade Nr. 9, fra Kl. 7—11, eventuelt, saafremt Tilladelse gives, til Kl. 1.

Festen består af Oplæsning af kgl. Skuespiller *Henrik Malberg* og derefter Dans.

Entré for Medlemmer af Ungdomsforeningerne med Forældre er 50 Øre, for Ikke-Medlemmer 1 Kr.

Af Ikke-Katolikker kan kun de unges Forældre og Søkende faa Adgang. Børn kan ikke deltage.

Billetter kan faas hos Ungdomsforeningernes Formænd samt i Katholsk Boghandel, Stenosgade 3.

Intet Billetsalg ved Indgangen.

*Festkomiteen.***Unio.****Stiftelsesfesten**

afholdes **Søndag den 11. Novbr.** (Mortensdag) Kl. 5

i »Gimles« Selskabslokaler, Grundtvigsv. 14.

Gaasesteg og Æbleskiver,

Underholdning,

Dans til Kl. 11.

Billetter à Kr. 3,75 for Medlemmer og Kr. 4,75 for besøgende (indførte ved et Medlem) faas hos:

Johs. Hoffmann & Søn,
Købmagergade 48, Tlf. 1389.

A. V. Günther,
Bangertsgade 11, Tlf. 4110.

Ernst Bæklund,

Venturi,

Frederiksbergg. 34, Tlf. Byen 3163. Badstuestræde 4, Tlf. Byen 2766y.

K.U.B. (Katholsk Underretnings Bureau), et Samfund af katolske, akademiske Lægfolk, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katolikker, som maatte ønske at faa nøjere kendskab til den katolske Kirke. Henvendelser, der alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister Matthæus Hansen, Hovmarksvej 30, Charlottenlund.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement. 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst Kl. 4-6 Eftermiddag.

Nr. 45

Søndag den 11. November.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — En enestående kirkefest i Östergötland. — Luthers Gerning. — Nye Bøger. — Et katolsk Svar paa sjællandske Gejstliges og Læreres Angreb i Oktober 1917. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Aarhus. Maribo. Rom. Nord-Amerika. — Brevkasse. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

383.

Guds Rige — et Sennepskorn.

Den Lignelse, vor guddommelige Frelser benytter sig af for at anskueliggøre sit Riges, Guds Kirkens ydre Vækst og Udvikling, kan ogsaa finde en meget passende Anvendelse paa det enkelte Menneskes, den enkelte Kristens indre aandelige Udvikling. Jesu Kristi Rige skal jo ogsaa oprettes i vort Indre, Jesus Kristus skal herske og regere i os som vor Konge. At dette maatte ske, derom beder vi jo saa tit i »Fader vor«: »Til os komme dit Rige.«

Grundlaget for dette Rige i os er Troen paa den hele aabenbarede Sandhed. Denne Tro maa bunde dybt i os og maa have slaaet dybe Rødder i vor Sjæl. Alle vore aandelige Kræfter og Evner maa være vokset sammen dermed; baade Forstanden, Viljen og Hukommelsen maa saa at sige være eet med Troen. Vi maa tænke, tale, handle ud fra Troens Grundsætninger, og kun hvis dette er Tilfældet, hersker Frelseren i vort Indre.

Hvorledes sker det nu, at Mennesket kommer til Troen, eller at Troen kommer i den menneskelige Sjæl? Og paa hvilken Maade bør Mennesket forholde sig ligeoverfor Troen, saa at denne kan vokse sig stærk og fast og udvikle sig til et sundt og frugtbærende Træ?

Ja, Troen er en Skænk, en Gave fra Lysenes Fader, en overnaturlig Dyd, som ingen faar af sig selv, og som ingen kan opnaa ved sin egen Anstrengelse, ved sit eget Arbejde. Dette fremgaar klart af Jesu Kristi Ord: »Ingen kan komme til mig, uden at Faderen, som har sendt mig, drager ham« (Joh. 6,44). Den h. Paulus var saa dybt gennemtrængt af denne Overbevisning, at han i flere af sine Breve, f. Eks. til Romerne og Epheserne, udtaler sin Tak til Gud, fordi denne i sin Barmhjertighed har skænket dem Troens Naade ved Evangeliets Forkyndelse. Det samme gælder ogsaa for vort Vedkommende; ogsaa vi bør takke Gud af hele vort Hjerte, fordi han uden vor Fortjeneste, ja endog helt uden vor Medvirkning har forlenet os Troen, omend paa anden Maade. Thi allerede i Daaben har jo Gud meddelt os tilligemed den helliggørende Naade de tre guddommelige Dyder, der ligesom spiredygtige Frøkorn skulde vokse og udvikle sig og bære rigelig Frugt.

Men dertil bør ogsaa den enkelte Kristen yde sin Medvirkning. Enhver maa, efter at have modtaget Troens Naade, ikke blot bevare den og gemme den i sit Indre, men ogsaa søge at styrke, forøge og fremme den. En Gartner f. Eks., som af sin Herre havde modtaget et kostbart Frøkorn til Udsæd, vilde jo fuldstændig svigte sin Pligt, hvis han gemte Frøet bort i en Æske, saa det med Tiden tørrede ind og mistede Spireevnen. Noget tilsvarende gælder os, der har modtaget Troens Naadegave i den hellige Daab. Troen er en overnaturlig, guddommelig Dyd, men den er ligesom kun en Kærne, en Spire, der skal fæste Rod, vokse, blomstre og bære Frugter, saasnart Menneskets aandelige Kræfter og Evner begynder at røre sig, og naar Mennesket er kommet til Fornuftens Brug. Gud vil nemlig, at Mennesket ikke alene skal forholde sig modtagende overfor ham og hans Naadegaver, nej, Mennesket skal ogsaa virke med dem; Gud kræver, at vi, efter at have faaet Troens Naade, ogsaa med hele vor Vilje, med hele vort Væsen skal slutte os til den. Og det er i Grunden dette, som er det afgørende; thi vel vil Gud, at alle Mennesker skal komme til Sandhedens Erkendelse og blive salige (I Tim. 2,4), men han vil dog ikke frelse os uden vor egen Medvirk-

ning. At komme til Troen er en Naade fra Gud og udelukkende Guds Værk, men at annamme Troen, det beror paa Menneskets Samtykke, paa den frie Viljes Tilslutning.

Der gives jo ogsaa en Tro, som bestaar i en sikker Viden, en klar Forstaaen, der ligefrem tvinger Fornuften til at anerkende og bekende en Sandhed; ogsaa Djævlene har jo efter Apostelens Ord (Jac. 2,19) en saadan Tro, men den er en død Tro, som ikke gavner noget.

Den overnaturlige kristne Tro derimod er en dyb og urokkelig Overbevisning eller, som den h. Paulus siger (Hebr. 11,1), »en fast Forvisning om de Ting, som ikke kan ses«. Og det er denne dybe Overbevisning, denne faste Forvisning, vi skæl tilegne os, udvikle og styrke i os ved vor Vilje. Dette er Grundbetingelsen for vor Delagtiggørelse i den evige Salighed, dette er Grundlaget, hvorpaa Guds Rige skal oprettes i vort Indre. Thi Jesus Kristus siger: »Hvo som tror og lader sig døbe, skal blive salig, men hvo som ikke tror, skal blive fordømt« (Mark. 16,16). Saaledes kunde Frelseren ikke tale, hvis Troen ikke beroede paa fri Tilslutning fra den menneskelige Vilje. Gud forlanger ikke noget, som er umuligt, og derfor er det Usandhed, naar nogen vil undskylde sin Vantro med at sige: »Jeg kan ikke tro.« En saadan burde sige: »Jeg vil ikke tro.« Thi hvo som for Alvor vil det, Gud kræver af hani, bliver ogsaa af Gud sat i Stand til at gennemføre det. Vel kan der jo rejse sig Vanskeligheder mod Troen, baade indre og ydre; Sindet kan blive opskræmt af Tros-tvivl, der rejser sig i Forstanden, eller af Forvanskninger og Angreb, der kommer ude fra. Men til Trods herfor kan man bevare sin Tro, naar man har den alvorlige Vilje, og naar man i ydmyg Bøn henvender sig til Gud med de Ord: »Jeg tror, Herre, hjælp min Vantro« (Mark. 9,23). Vor Tro er jo velbegrundet; den stiller sig ikke paa gyn-gende Grund, ikke paa menneskelig Autoritet og paa private, skiftende Særmeneringer, men paa Guds evige, ufejl-hare Autoritet og paa den af Jesus Kristus stiftede Frelses-anstalt, paa hans synlige Rige hernede. Dette er, hvad den h. Paulus siger i Søndagens Epistel: »Det Ord, som I hørte af os, annammede I ikke som et Ord af Mennesker, men hvad det i Sandhed er, som et Ord af Gud« (I Th. 2,13).

Christophorus.

En enestående kirkefest i Östergötland.

Af Edw. Ortvéd.

De klosterhistoriske studier, af hvilke Ugebladet i den senere tid har bragt en række, ikke alle læsere lige vildt-begejstrede frugter, har medført flere rejser til Sverige, og den renovering, der viste sig at have fundet sted med Askebys, Gudhems, Nydalas og Varnhems kirker, hvor ringe, tildels intet hensyn var taget til det karakteristisk gamles bevaring, og slet intet til fremdragelse af selve klosterbygningernes fallige rester, gjorde paa et barn af hin gamle tids evig sig foryngende katholske kirke et smerteligt indtryk. »Svenska Dagbladet« håner renovatorerne: »De her vægge er jo aldeles bra endnu. Får man dem bare nyberappede og så et nyt tag og nogle store, fortræffelige vinduer, så bliver her en så pas bra kirke, at hun kan stå sig i hundrede år.«

Hvilken overraskelse beredtes derimod ens hjerte ved synet af, hvad der går for sig ved Vreta kloster! Blot et blik på kirkens østre gavl — og øje og hjerte bliver saa belaget af fryd, at jeg skyndte mig ind at hilse på sognepræsten og forhøre, hvem den arkitekt er, der med åbenbart lige stor historisk kundskab, smag og kærlighed leder istandsættelsen. Det var professor Sigurd Curman, hvis navn som arkitekt og kunsthistoriker har en fin klang i Sverige, og hans dygtige medhjælper, den unge arkitekt Erik Fant. Ak, gid der var mange Curman i Norden, og mange penge til rådighed for hans arbejde, og gid der ved mængden af vore gamle helligdomme sad en sognepræst som Vretas pastor Krantz! og gid mængden fik den forståelse af det gamles værdi, at den som dette landsogn Vreta vilde ofre over 35000 kr. på en virkelig restaurering af sin helligdom! Da vilde der mærkes en følgerig sammenknytning mellem de længst svundne store tider og vore dage; thi som Östgöta-correspondenten skriver i anledningen: »Som kirken nu står, taler den de hedengangne generationers mæglige sprog til nutiden.«

Da om nogen tid også Vreta klostrets historie kommer i Ugebladet, skal her ikke skildres, hvad der er at se, men nævnes, at den væsentlig i det 12. århundrede byggede

romanske kirke udvendig og indvendig under meget pietetsfuldt studium er ført tilbage til det gamle såvidt mulig, og at klosterkompleksets ved dens nordre side liggende ruiner er afdækkede, skærmede og hyggede, så selv den kvadratiske begravelsesplads imellem korsgangens fløje, hvor mange ukendtes støv endnu gemmes i uforstyrret fred, er belagt med frisk muldjord, der skal pyntes med buksbom og grønsvær, og med sit i midten rejste høje, simple, sorte, strenge, figurløse kors skaber alvorsindtryk.

Den festlige genåbning af kirken var fastsat til 21. oktober, og programmet var så lovende, at jeg atter gjorde den lange tur fra Falster derop, efter at have meldt mit komme til sognepræsten. En visit i Linköping hos biskop Personne, der skulde fungere, gav venlig modtagelse og et telefonisk velkommen med indbydelse fra pastor Krantz: der vilde blive forbeholdt mig plads i kirken og ved bordet.

Søndag morgen ankom vi med toget; mange køretøjer var stillede til rådighed af ejerne og befordrede gæsterne til stedet, hvor processionen dannede sig for at holde indtog i kirken. Den kunde jeg naturligvis ikke godt deltage i, såneget mere som jeg havde fundet det praktisk at møde i præstekjole for at akcentuere grunden til kommet. Kronprinsparret, adskillige damer og herrer af den sociale crème, adskillige af landets interesserede videnskabsmænd, både gejstlige og læge, havde givet møde, og så den store mængde ikke indbudne, der strømmede til rundtomkring fra.

I spidsen af processionen op til alteret gik en aldrende bondemand med lang marskalslav og i fodsid blå kåbe. Så kom biskoppen i gammel korkåbe og bærende Linköping-bispernes gamle Hyrdestav — den, han mener at bære med rette, idet svenskerne ligesom englænderne jo forsvarer, at deres bisper (i modsætning til de danske) er rettelig viede i kraft af den bevarede apostoliske succession. Som han i forvejen havde meddelt mig, bar han derimod ikke mitra, som flere andre bruger; grunden spurgte jeg ikke om, men formoder, det kun drejer sig om en smagssag. Han assisteredes af ti præster i amict, alba, cingulum og rød messebagel; præstekjole har de svenske præster ikke. Nogle af disse messebagler var øjensynlig af høj ælde; to gotiske af skarlagenrød silke var nyt arbejde, prægtig udførte af kunst-

nerinden Ruth Hallberg i Stockholm. Den ene bar i korsskæringen Vretaklosters sigil baldyret med guld og silke: foroven Gudsmoder med Jesusbarnet på armen, derunder en knælende cistercienserabbedisse, og om det hele den latinske sigilindskrift.

Biskoppens prædiken var til at påbøre af enhver; kun, måtte der jo — skønt han slet ikke synes nogen aggressiv natur — et ganske lille hip til: »... om end evangeliet i middelalderens dæmring ej kunde stråle for menneskene i sådan klarhed, som det i vor tid kan gøre. Men bygge kirker til evangeliet, det kunde den tids mennesker endnu bedre end nutidens.«

Derefter holdt tre af præsterne højmesse, i hvilken hverken de eller folk kommunicerede, og under den holdt sognepræsten en god prædiken, hvori han bl. a. med rette udtalte, at klosterkirken i sin nye (d. e. gamle) skikkelse i sjælden grad er egnet til at vække og stemme sjælen til andagt og taknemmelighed mod Gud.

Hvad der i meget høj grad bar festligheden, var Östgötaslättens hembygdkor, hvis fortrinlige sang ledes af den også i vor gamle musik vel bevandrede lic. phil. Nathanael Franzén — en endnu ung mand, der forstår at værdsætte og derfor elsker den klassiske kirkemusik og endogså agter at studere under Michael Haller ved musikskolen i Regensburg. Foreningen er et blandet kor; sangerne bor spredte rundt om i Östergötland, men den fælles interesse gør afstandene små.

Efter et måltid i det smykkede skolehus holdtes der pause. Der gaves mig her lejlighed til at samtale med flere af Sveriges kendte forskere og præster, og det var en glæde at se, hvilken kolossal forskel i stemning der er mellem det 18. århundredes af galde mod den katolske kirke overstrømmende skribenter og den velsindethed, ja broderlighed, der nu træder frem. Jeg fik nærmest det indtryk, at man fandt det paa sin plads, at en repræsentant for den gamle tid var tilstede ved festen. Også kronprinsparret var så god at lade den katolske præst kalde til en lille samtale om det foreliggende.

Så begyndte kl. 5 eftermiddagsgudstjenesten — i sandhed noget enestående. Smedede, i sin prunkløshed smag-

fulde lysekroner hang ned fra hvælvingerne; på hver kirkebænk en flerarmet lyseholder; og der var rigtige lys i det alt sammen — i disse tider, hvor der er så knapt på lys, og så dyre er de tilmed. Jeg tænkte mig, at menigheden vist længe må have lagt til side til denne aften. På altret seks høje lys og levende blomster og guirlander, og på kommunionsskranken de vidunderligste buketter af efterårets røde og gule løv — maleriske kunstværker.

Fire præster forrettede foran alteret den liturgiske tjeneste og gjorde det værdigt, i stadig samvirken med hembygdskoret. Det var dog ikke, hvad de svenske blade skriver, en gengivelse af cistercienserkortjenesten, og kunde ikke blive det; dertil manglede for meget både af det ydre apparat og andre forudsætninger; heller ikke sam- og vekselsang mellem mands- og kvindestemmer vilde kunnet finde plads i en kopi. Franzén havde derimod af birgittinerofficiet sammenstillet et udvalg af brudstykker fra forskellige dagtider, begyndende med matutin, men udenfor rækkefølgen. Med et par små undtagelser blev det hele læst og sunget i svensk oversættelse. Og her var man gået af vejen for det desværre endnu specifik katolske, som dog på latin stod i tekstbogens ene spalte. *Dignare me laudare te, virgo sacrata!* Værdiges mig at love dig, helligede Jomfru, gengaves med: Værdiges at tilstede mig, herre, at fortælle din lov og din ære! Og alter: *Virginii matri gratulantibus animis iugiter jubilemus* ☩: Lad os med lykønskende sind idelig tiljuble jomfru-moderen! gengaves med: Dig, fader, prise vi altid med taknemmelige hjerter! Forunderligt, at kristne gejstlige også i vor tid, hvor evangeliet angivelig jo stråler i større klarhed end i middelalderens dæmring, endnu ikke vil bøje sig for evangeliet, når det hos Luk. 1,48—49 refererer jomfru-moderens af den Helligånd inspirerede sang: »Herefter skulle alle slægter prise mig salig; thi han, den mægtige, har gjort store ting imod mig.« Det er jo dog ikke bibelen, der skal tillæmpes efter religionerne, men religionen, der skal rette sig efter bibelen.

Da tjenesten var slut og forsamlingen under orgelets *douce* spil strømmede ud af den beskedne, herlige og

herligt oplyste kirke, ud i den mørke aften, blafrede rækker af begfakler langs kirken og ned til vejene og gav os et sidste skønhedsindtryk med på vej.

Luthers Gerning.

Et Svar til Pastor Morten Pontoppidan.

I Politikens Kronik fra 31. Oktober udtaler Morten Pontoppidan sit Syn paa det kirkelige Brud, der begyndte med Afladstheserne og den Dag i Dag adskiller troende Kristne. Der gaar gennem Pontoppidans Artikel en Længsel efter Samling og Endrægtighed iblandt Konfessionerne. I denne Længsel vil Pontoppidan mødes med os Katholiker, der ligeledes beklager dette Brud og paaskønner Pastorens voksende Forstaaelse for en vis Enhed i de Kristnes Optræden.

Men det er næsten det eneste, hvori vi mødes; thi Pontoppidans Udtalelser vidner om en forbausende Mangel paa Klarhed i Bedømmelsen af vort Syn paa Sagen.

Pontoppidan beklager, at der ikke hersker Nadverefællesskab imellem Protestanter og Katholikker — »ikke fordi vi Evangeliske fra vor Side principielt afslaar Fællesskabet, men fordi vi er i vore romersk-katholske Brødres Band.«

Dette er et Følelsesudbrud, men logisk og historisk en Leg med Ord. Hvis en Søn slaar sin Fader i Ansigtet, saaledes som Luther gjorde — ikke i Afladstheserne, men i andre Skrifter — og hvis Protestanterne kalder vor Messe for Afgudsdyrkelse, saa er derved Nadverefællesskabet opløst, ganske bortset fra, at Kirken ogsaa formelt erklærer de frafaldne »i Band«, d. v. s. anerkender et faktisk Forhold som juridisk. Det er — ikke subjektivt fra Pontoppidans Side, men objektivt — en Leg med Ord at sige: Protestanterne vil nok enes med deres katholske Brødre, men disse vil ikke. Thi Betingelsen for denne Enighed er jo netop, at vi opgiver os selv, opgiver, som Pontoppidan i gammel Stil skriver, »det gamle romerske Fangenskab«, altsaa vor Kirkes Organisation —! Det er et forbedrøveligt Skue at se Pastor Pontoppidan med det ene Øje længselfuldt kige ud efter en Fælles-Repræsentation for alle Kristne og med det andet vredt at stirre paa den eneste Fælles-Repræsentation for alle Kristne, som har et bibelsk og historisk Grundlag.

Men lad os ikke disputere om »de romerske Kødgryder«

— noget andet, nemlig et historisk Detailspørgsmaal kunde vi vel blive enige om. Pastor Pontoppidan spørger os Katholikker offentligt: Er virkelig den store Afladsforpagter, Ærkebiskop Albrecht af Mainz, og hans markskrigeriske Handelsagent, den usmagelige Tetzel — er virkelig hele denne af Huset Fugger financierede aandelige Geschæft og hele den for Geschæften til Grund liggende Theologi — er alt dette endnu for eder ukrænkelige Helligdomme?

Da jeg læste dette Spørgsmaal, maatte jeg uvilkaarlig tænke: Gid Pontoppidan dog havde læst nogle af vore »utroligt tendentiøse biografiske Skildringer«, nemlig Janssens Geschichte des deutschen Volkes og fremfor alt Hartmann Grisars vældige Værk om Luther. I disse »utroligt tendentiøse« Bøger vilde Pontoppidan have fundet, at vi Katholikker ikke anser Afladsforkyndelsen i 1517, og hvad der hænger sammen dermed, for »ukrænkelige Helligdomme«, at vi netop paa det mest afgørende og af inderste Hjerte fordømmer Albrecht af Mainz, der med Rette kaldes en af de elendigste Kirkefyrster, der nogen Sinde har levet. Ogsaa Pave Leos Letsindighed og mondæne Sindelag har disse vore katholske Autoriteter skrevet mangt et kraftigt Ord om, som altsaa er undgaaet Pastor Pontoppidans Opmærksomhed.

Men deraf — nemlig at der er øvet Misbrug med religiøse Ting, at kirkelige Personer var uværdige til deres Embeder — følger ingenlunde, at Luther havde »soleklar Ret«, endmindre, at vi kom »i den Nødvendighed, om ikke at kanonisere Luther, saa dog at maatte anerkende hans Brud med Rom«.

Ser Pastor Pontoppidan da ikke den logiske Fejl, der ligger i den forskellige Brug af samme Sætning: Luther havde Ret...? Tillad mig at vise denne logiske Fejl ved at udvikle Indholdet. At Pave Leo X havde Uret i at offentliggøre en saa skandaløs Afladsbevilling, at Ærkebiskopen af Mainz og visse Afladsforkyndere — ikke Tetzel — gjorde sig skyldig i Misbrug eller usmagelig Optræden, beviser kun, at Luther havde Ret i at imødegaa disse Afladsforkyndere og eventuelt i at rette Anklage imod den kirkelige Myndighed.

Men at Pave og Ærkebiskop havde Uret i Afladssagen, beviser ingenlunde, at Luther havde Ret i hele sin Optræden, at Pavedømmet, at Bispedømmet maatte afskaffes. Vi havde jo i Danmark Alberti-Affæren. Hvad følger af, at en Embedsmand ikke gør sin Pligt? Dog vel kun, at vedkommende Embedsmand afsættes og straffes, men ikke, at selve Embedet, altsaa in casu Justitsministeriet ophæves!

Heraf kan Pastor Pontoppidan finde Svar paa sit mærkelige Spørgsmaal, hvorfor vi ikke gav Luther »den

skyldige Oprejsning«. Havde Luther, saaledes som sande Reformatorer gjorde, saaledes som h. Bernard af Clairvaux, alvorlig revset stedfindende Misbrug, saa vilde han have faaet al ønskelig Oprejsning. Men vi kan ikke adskille Luther fra — Luther. Han var dengang allerede paa Kant med et Hovedpunkt i Kirkens Lære, nemlig om Troen og Gerningerne, han var til Trods for den overdreven ydmyge Form i sit Brev til Paven en trodsig, aldeles af sin forudfattede Mening indtaget Mand, hvis utæmmelige Lidenskab — jeg mener Hidsighed og Vrede — og et Hovmod, som hans egne Medarbejdere klager over, forhindrede ham i at bøje sit stolte Sind paa de Punkter, hvor han aabenbart intet guddommeligt Mandat havde, selv om han til at begynde med i nogle Punkter nok saa meget havde Ret.

Og Luther havde efter vor Overbevisning intet guddommeligt Mandat til at ødelægge selve Kirkens almindelige og ældgamle Lære, at rode omkring i Bibelen for at finde Bibelsteder, som man kunde tilklippe og tilpasse til Læren om Troen alene, til at benægte den apostoliske Læremyndigheds bestandige Vedvaren, til at polemisere imod alle dem, der — om de saa var Katholikker eller Protestanter — ikke vilde underkaste sig hans nye Lære.

Vi maa altsaa tage den hele Luther, ikke blot en løsreven Handling, naar vi vil bedømme den 31. Oktober 1517. Den kunde derimod have været hele Kirken til usigelig Gavn, og vi vilde gerne fejre dens Minde, hvis det blot havde været Afladssagens Misbrug og overhovedet Misbrug, som den tyske »Reformator« havde reformeret. Desværre reformerede han ogsaa paa Kirkelærens Omraade og kom derved i en logisk Konflikt med det katholske Princip, at hele Kirken ikke kan være paa Afveje, naar den enstemmig og altid har lært noget, f. Eks. de 7 Sakramenter. At give efter til Eksempel for Luthers aldeles nye Nadverlære vilde have rokket hele den katholske Kirke og ikke engang skænket den de frafaldne tilbage. Thi disse var jo indbyrdes uenige om samme Spørgsmaal, og dog optraadte de hver for sig — Luther — Zwingli — Calvin o. s. v. med »Sandheden«, som de paastod de havde opdaget!

Til saadanne Eksperimenter er vor h. Kirke »for gammel og for god«. Den vilde have prostitueret sig selv ved at løbe efter disse frafaldne, indbyrdes kævlende Munkes og Præsters nye Læresætninger — Sætninger, som jo nu allerede for længe siden ikke mere troes af Protestantismens moderne Førere. Mon ikke Pastor Pontoppidan kan forstaa den logiske Rigtighed af disse Tanker — selv om de er nok saa nye og fremmede for hans religiøse Følelser?

Pontoppidan skildrer med Rette de troende Protestan-
ters Vej som en Ørkenvandring. De vil ikke se tilbage til
det, som han kalder »de romerske Kødgryder«. Der lig-
ger i denne Betegnelse en svag Anelse af den Sætning:
anima christiana naturaliter catholica ligesom *anima humana
naturaliter christiana*. Og mon ikke Pastor Pontoppi-
dan ved Livets Erfaringer skulde have faaet en vis Af-
smag for de gængse protestantiske Frihedstaler?

Hvor mange Mennesker gik ikke i Fangenskab og Død,
medens der blev sunget om *liberté* og *égalité* — og hvor
mange troende Kristne vandrer ikke deres Ørkengang uden den
rette Ledelse, uden adskillige Hjælpemidler, Kristus ved Kir-
ken har efterladt os til Trøst og Styrke — bare fordi de
er oplært om, at vor katholske Enighed og Lydighed er —
»Fangenskab« og »romerske Kødgryder«. . . . F. F. M.

Nye Bøger.

Thor Lange: Langt borte. (205 Sider. Gyldendal 1917.)

Om end Thor Lange vel aldrig vil blive nævnet blandt
vore største Digttere vilde det dog være et stort Savn, om
hans yndefulde, lidt tungsindige Digte og ædle, kraftige Prosa
ikke havde sin Plads indenfor den danske Litteratur. Ja,
der er vel ikke saa faa, der hellere bruger en Hvilestund
til at fordybe sig i et af Thor Langes Skrifter end i Vær-
ker af Digttere, hvis Navn maaske har faaet langt større
Klang. Nys udkomne Bog, hvis Titel saa ypperligt svarer
til Indholdet, som ofte fører os til fjerne, ukendte Egne
og lader os stifte Bekendtskab med sjældne, fremmede
Mennesker, bestaar af en Række Skildringer, alle tidligere
trykte, men spredte i Tidsskrifter og Blade. Det vil sik-
kert gaa adskillige, der læser »Langt borte«, som det er gaaet
den, der har skrevet disse Linjer, at de ved Læsningen
af Bogen vil komme til at holde mere og mere baade af
Indholdet og Forfatteren selv, jo længere frem i Bogen
man kommer. Der er en underlig naturbetagen Stemning
i Fortællingerne fra det fjerne Ukraine, en inderlig Hjem-
kærlighed i Skildringerne fra Danmark og en dyb religiøs
Understrøm i hele Bogen, der forøvrigt bliver klarere, som
man kommer frem i den. Thor Lange nærmede sig jo
ogsaa mere og mere den katholske Kirke, hvilken han ved
sin Død allermindst stod meget nær.

Skønt det kunde være meget fristende at give en hel
Del Prøver paa Indholdet af den skønne Bog, vil jeg
dog nøjes med et Par Citater. Om de blinde skriver Thor

Lange saaledes: »Blindhed maa være den skrækkeligste ydre Ulykke, som kan ramme et Menneske, og ingen fortjener Ømhed saa meget som de blinde. Ak, al den Kærlighed, vor fattige Verden rummer, tilkommer dem; en blind er i sit usigelige Savn næsten et helligt Væsen; underligt, hvor de kan være saa gode, som de næsten altid er.« Og om Glæden ved at være hjemme igen paa Besøg i Danmark (Thor Lange levede jo de sidste ca. 40 Aar af sit Liv i Rusland), i den gamle jyske Egn paa Landet, hedder det saa rørende:

Ring med blød og sagte Vuggen,
ring med fordums Vuggesang,
lille Klokke, sprød og sprukken,
lul mig ind endnu en Gang.

Kære, kendte Klokkestemme,
trofast mindet, aldrig glemt,
er det muligt, jeg er hjemme
og kan høre dine Klemt.

Klemt, saa Hjertets Malm maa springe!
Hvad jeg ønsked mest, er sket,
jeg har atter hørt dig ringe,
jeg har atter Danmark set.

Og endelig skriver han, da han paa sin Rejse kommer til Silkeborg og opsøger det Hus, hvor Hostrup har boet, men som nu ejes af katholske Søstre: »Derinde staar Gudsmoder i Farver og Guld paa Alteret, hvor de høje Voksllys brænder. Smukt, at det ikke er fremmede Mennesker, men Gudsmoder, som bor derinde. Overfor hende staar man paa det kendte Sted ikke som et tilbagevendt Fortidsspøgelse, knap nok som en fremmed, snarere som en Ungersvend, som en liden Gangerpilt med klare Øjne og næsten, næsten som et Barn igen.« — Ja, med Citater maa det være nok; men de har vel ogsaa virket saa meget, at de har givet mange Lyst til at faa fat paa den fortrinlige Bog.

N. H.

Bischoff von Keppler: Mehr Freude. (Volksausgabe. Herder. 100. til 150. Tausend. XX + 160 S. M. 1,75. Kart.)

Det er en Glæde at erfare, at Biskop Keplers herlige Bog om mere Glæde i denne Hjem søgelsens og Sorgens Tid har fundet en uventet og forbavsende Udbredelse. Menneskene sukker og længes efter Fred og Glæde, derfor har de med særlig Iver grebet efter denne Bog, der strømmer over af Glæde, og vel at mærke den eneste Glæde, der har et uforgængeligt Grundlag. Ved denne nye Udgave kan man derfor kun gentage Anbefalingen fra den første Udgave. Til dem, der er bange for tyske Bøger i denne Tid, være det udtrykkelig bemærket, at for Biskop Keplers Bog behøver de absolut ikke at være bange.

N. H.

Et katholsk Svar paa sjællandske Gejstliges og Læreres Angreb i Oktober 1917.

(Under denne Overskrift indeholdt »Sorø Amts Dagblad« den 31. Oktober følgende fortrinlige Artikel. Selv om den ogsaa er endnu mere paa sin Plads der end her, vil dog Ugebladets Læsere uden Tvivl ogsaa med Fornøjelse stifte Bekendtskab med den.)

Naar paa »Reformationsdagen« Tonerne til »Vor Gud han er saa fast en Borg« lyder fra nogle danske Kirke-taarne, saa kan vi Katholikker med Glæde lytte efter; thi disse Toner er alene sammensatte af Melodier, som Luther har kendt fra den katholske Koralmesse fra gammel Tid (Gloria og Credo V. Tone). Vi har til fælles med Lutheranerne, vel at mærke de rigtige, Trosbekendelsens hellige Ord, blot med den Forskel, at alle Katholikkerne tror dens Ord, medens endog nogle protestantiske Præster fornægter saa det ene Led og saa det andet og dog vedbliver at kalde sig gode lutheranske Kristne. Hvad mon Dr. Martin Luther vilde sige til saadanne Disciple? Vi har Bibelen til fælles, den Bog, der før Luthers Tid er bleven bevaret alene af den katholske Kirke, og dog siger man, at Katholikkerne er dens Fjende, skønt det er den Bog, enhver Katholik elsker højstaf alle.

Fra vor Kirke har Protestanterne arvet Daaben og Nadveren, selv om de har givet denne sidste en anden Opfattelse, og de har arvet fra os en Række smukke Salmer som Bernhard af Clairvaux's og f. Eks. den gamle nordiske Dagvise, »Den signede Dag med Fryd ser«, der findes i et svensk Haandskrift fra ca. 1450 o. m. a. Jeg forstaar derfor godt, at den danske Folkekirkes Primas, Biskop Ostenfeld, i en Skrivelse har bedt Folkekirken Tjenere hellere at uddybe Indholdet af Læren, den lutherske Kirke besidder, til Opbyggelse og Befæstelse for Sjælene fremfor at angribe Katholicismen. Men der er alligevel Præster og Lærere, der vel sagtens af Mangel paa Tro til, at de i Guds Haand kunde være et Redskab til at bringe deres Menighed Opbyggelse, har givet sig til at smæde den katholske Kirke, stik imod deres kirkelige Overhoveds Ønske. De har vel sagtens ment, at det var gavnligere for deres Hjord at fatte Had til den Kirke, der igennem 600 Aar var vore danske Fædres, Ansgars og Dronning Dagmars Kirke, fremfor at øges i den hellige Kærlighed, der ikke stikker Øjet ud paa sin Næste, men omfatter ham med Bønner Dag og Nat.

Da man har villet Strid, da man har smædet det, der er 12—14000 Danske dyrt og helligt, tvinger min Ærbødhed for vor Kirkes Helligdom mig til at tage til Gemæle. Det gør jeg saa meget hellere, som det jo nok er Uvidenhed, der har fremkaldt de hadske Udtalelser. Jeg kunde ønske, at som katholske Theologer maa kende den protestantiske Theologi til Bunds, saaledes burde de protestantiske Theologer ogsaa kende den katholske Kirkes; thi saa fik vi en saglig Forhandling frem for de grove Æreskænderier, hvoraf adskillige falder ind under den danske Straffelovs § 156.

Livet i Middelalderen. — Bibelen var ikke lagt paa Hylden.

Var Livet paa Reformationstiden da saa elendigt, som det skildres? Birgittinerordenens Aand gennemsyrede dog som Cisterciensernes og Graabrødrenes Kirken med den sande Kristi Aand, og 50 Aar før den saakaldte Reformation kunde der i Østsjælland dannes et Kalente fra tre Herreder, hvor Præster, Munke, Adelsmænd, Borgere og Bønder samledes med det Maal for Øje at fuldkommengøre Sjælene. Og hør, hvad der af Bibliothekar ved det kgl. Bibliothek, Hr. Carl S. Petersen, skrives i Danmarks nyeste Litteraturhistorie, hvis 3 første Afsnit er udkommet:

»Saaledes som Overleveringen tegner Billedet af vor Middelalders aandelige Liv, staar det 15. Aarhundrede som en religiøst grebet og interesseret Tid med en rig Opbyggelseslitteratur paa Modersmaalet. Synderlig original er den ikke; det meste er Oversættelser: af Bibelen, af Mysticismens Skrifter, af Legendesamlinger, eller det er Bønnebøger til daglig Husandagt, inderligt, varmt følte, men med det samme Præg af Ensartethed og Enstonethed, som kendetegner Pietismens og Indre Missions Andagtslitteratur. Vi begynder med den Bog, fra hvilken alt andet har sit Udspring: Bibelen.

Det er en blandt læge Lutheranere ret udbredt Tro, at Bibelen først gennem Martin Luthers Oversættelse blev givet Lægfolk i Hænde. Det er ikke rigtigt. Længe før den store Reformator blev født, kunde i det 15. Aarhundrede ikkelatinkyndige i Norden saa vel som i Tyskland læse Guds Ord paa deres Modersmaal.

Hvad Danmark angaar, udtaler Arild Huitfeldt, som sikkert har haft ret nøje Kendskab til vore Middelalderbibliotheker, at »mangesteds udi Klostrene fands det gamle Testament og Profeterne udsæt paa Danske«, og et enkelt saadant Arbejde er endnu tilbage. Dette, den ældste danske Bibeloversættelse fra Aarhundredets (15de) Midte, eller saa«.

Man maa erindre, at Bibelen den Gang ikke kunde

trykkes, den maatte afskrives, og vil nogen prøve, hvor let det er paa den Maade at mangfoldiggøre Bibelen, saa kan han sætte sig hen fra Morgen til Aften, Aar efter Aar, og afskrive et Eksempplar af den med en tydelig Haandskrift. Den, der har gjort det og fundet Arbejdet let, han kan træde op og anklage Middelalderen for, at den har vist sig forsømmelig paa dette Omraade, men Folk, der knap een Gang har læst den hellige Skrift igennem Kapitel for Kapitel, skal være forsigtige med at dømme Middelalderen. Gaa rundt i de protestantiske Hjem og hør, hvor mange der daglig læser i Bibelen. Jeg tror, at jeg ikke overdriver, naar jeg paastaar, at de ni Tiendedele af Danmarks Befolkning ikke gør det, ja, jeg vover at paastaa, at et langt større Procenttal af Danmarks Katholikker læser den af den katholske Kirke udgivne danske Oversættelse af Det nye Testamente.

Iøvrigt er der af en protestantisk Teolog for — om jeg husker ret — et Par Aars Tid siden givet en Redegørelse i »Kristeligt Dagblad« for den Række Bibeloversættelser, der før Reformationen forelaa paa Folkenes Modersmaal, og det var ikke faa. Havde det iøvrigt været Hvermands Sag at afskrive Bibelen, kunde den jo været endnu mere udbredt, og hvem ved, om ikke Hundreder af Afskrifter er gaaet til Grunde, maaske skudt ud i Øresund som Forladning for Kanonerne sammen med de mange uvurderlige historiske Aktstykker, som Frederik II og Christian IV ikke havde Kulturforstaaelse nok til at bevare.

*Men hvorfor lærte Katholicismen ikke sine Børn
Skrivekunsten?*

Af samme Grund, som den lutherske Kirke ikke for sit Vedkommende tog Sagen op, i alt Fald for Landets Vedkommende; thi før Staten for godt hundrede Aar siden krævede Skrivning som obligatorisk Fag, stod det saa slet til, at det endnu i en Skoleindberetning fra Lellinge Aar 1800 hedder, at »kun faa af Børnene lærer at regne og skrive«. De, der kender lidt til Arkivsager, ved ogsaa, at en almindelig Mand næsten altid før det 19de Aarhundrede underskrev sit Navn med »paaholden Pen«, og: en anden førte Pennen for ham.

De katholske Lande kan sikkert iøvrigt uden at blues sætte sine Videnskabsmænd og Kunstnere overfor Protestantismens. Derfor er al Tale om, at Katholicismen er Kulturens Fjende, ikke Folk værdig. Hvorfor søgte vel ogsaa danske Pædagoger til det katholske Bayern for at studere den obligatoriske Skoleundervisning for den voksne

Ungdom? Det kan vel ikke være Tegn paa, at det katolske Bayern staar tilbage i saa Henseende for vort Fædreland? (Sluttes.)

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Efter hvad vi har bragt i Erfaring, er der af Boet efter den i Fjor afdøde Stiftsamtmændinde *E. Wahl* ifølge hendes testamentariske Bestemmelse blevet udbetalt et Legat paa et Tusinde Kroner til Præsternes Pensionsfond. Denne Gave fortjener at blive fremhævet her i Ugebladet med særlig Paaskønnelse, thi den bærer Vidnesbyrd om, at Erkendelsen af, hvor vigtigt og paatrængende nødvendigt det er at betrygge gamle og svage-lige gejstliges Fremtid er ved at trænge igennem i vore Menighedsmedlemmers Bevidsthed. Det kan ikke noksom fremhæves, at baade vore Præster og vore Lærere ved Kirkeskolerne har et berettiget og uafviseligt Krav paa at blive sparet for Nød og økonomiske Bekymringer, naar de efter mange Aars Arbejde paa Grund af Helbredshensyn eller tiltagende Alderdom bliver nødsaget til at fratræde deres Stilling. Deres Gager har været smaa, ja man kan nok sige utilstrækkelige, henset til den i de sidste Aar herskende Dyrtd. Da nu hverken Stat eller Kommune træder til for at sikre vore Præster og Lærere en sorgfri Alderdom, er det paatrængende nødvendigt, at der fra vor Side træffes Forholdsregler for at udfylde denne Mangel i vor kirkelige Organisation. Midlet er her en Pensionsfond for Præster og Lærere, hvortil Begyndelsen blev dannet for nogle Aar siden ved vor højærværdigste Biskops aarvaagne og fremsynede Omsorg.

— Unios Stiftelsesfest i Søndags i Gimles Selskabslokaler havde samlet godt et halvt Hundrede Deltagere, derimellem mange unge Damer og Herrer, som tilbragte en meget fornøjelig Aften med hinanden. Foreningen har nu bestaaet i 32 Aar og har til Tider betydet ikke saa lidt for Sammenholdet blandt Katholikkerne. Dens Vækst har dog langtfra holdt Skridt med Menighedens Vækst, et Forhold, de forskellige Bestyrelser snart paa en, snart paa en anden Vis har søgt at raade Bod paa; for Tiden arbejdes der saaledes paa Oprettelse af en dramatisk Afdeling.

— Opmærksomheden henledes paa den Bogauktion, som afholdes Onsdag d. 21. November i Niels Juels Gade 6. Det er for en stor Del Dr. B. Hansens store Bibliothek, som kommer paa Auktionsbordet; der er sikkert der-

imellem mange Stykker, der vil have særlig Interesse for dette Blads Læsere.

— Det har uden Tvivl glædet alle at erfare, at der er fremkommet et nyt Billede, et Relief, af Biskop von Euch, idet Biskoppen venligst har siddet Model for Billedhugger Windfeld-Schmidt. Relieffet, der er forsynet med Biskoppens Navn i facsimileret Gengivelse, fremstiller den danske Kirkes Primas i daglig Dragt og med de kendte karakteristiske Træk. Da det er smukt udført og billigt, vil det sikkert blive en Gave, enhver Katholik vil sætte paa sin Ønskeseddel nu til den kommende Jul.

— Paa Højskolen holdt Hr. *Johan Johnsen* i Tirsdags Foredrag om den sidste katholske Biskop i Roskilde, Lage Urne, hvis Livshistorie han gennemgik grundigt og indgaaende. Taleren sluttede med den Tanke, at alt maaske var kommet til at gaa anderledes og bedre, om den store Mand blot havde levet 10 Aar længere.

Aarhus. Ogsaa her vil der, ligesom i andre af vore Menigheder, snart blive afholdt en aandelig Hvile og Samlingstid. Fra Søndag den 18. November til Søndag den 25. vil nemlig Hr. Pastor U. Sialm fra Jesu Hjertes Kirke i København holde Eksercitier eller Missions-Foredrag i vor Kirke, om Søndagen Kl. 6, paa Hverdage Kl 8 Aften.

Maribo. Paa samme Dag, der i Nakskov af Hr. Pastor Hendrix blev indviet et Kapel til Brug for den danske Menighed, blev der i Maribo oprettet den første Forening for danske, katholske Mænd paa Lolland. Til Trods for den bekendte Indifferentisme her, er det dog lykkedes den ivrige Pastor Hendrix at vinde et Antal Mænd for den katholske Tro. Byggende videre paa dette Grundlag ansaas det for nødvendigt til Fremme for den katholske Sag at samle de spredt boende katholske Mænd. Foreningen begyndte den 11. November med det Forinaal at »udvikle og fremme Medlemmernes religiøse og sociale Interesser.« — Statutterne blev godkendt af den højærværdigste Biskop, som udnævnte Hr. Pastor M. Luppés til Leder. Paa det første Møde, som blev holdt i Præslegaardens Forsamlingsaal, blev Hr. P. Pollas valgt til Formand og Hr. Hollinger til Sekretær og Kasserer. Maatte Foreningens høje Beskytter, Franciskanerhelgenen St. Fidelis, hjælpe os med sin kraftige Forbøn til at fremme vor katholske Sag.

Rom. Benedikt XV har i forrige Maaned ved et saakaldt *motu proprio* oprettet en særlig Kommission, hvis Opgave skal være at løse alle Tvivlsspørgsmaal, der maatte kunne opstaa ved Bestemmelser i den nye Lovbog i kanonisk Ret. (Den er forøvrigt saa klar, at der næppe kan tænkes at opstaa noget stort Antal Tvivlstilfælde.)

Nord-Amerika. (U. S. A.) Om Hr. *Gustaf Lindner*,

hvis Død nævnedes i forrige Nummer af Ugebladet, kan der i Dag gives nogle faa biografiske Oplysninger. Hr. Lindner var Søn af en Provst i Skaane og rejste, efter at have endt sine Studier ved Universitetet i Lund, til New York, hvor han blev Bibliothekar og Redaktør af den literære Afdeling i *New York Herald*. Han var en dybt religiøs Mand, der tog ivrig Del i det katholske Menighedsarbejde; han var saaledes Medstifter af *St. Ansgar's League*, mangeaarigt Medlem af *St. Franciscus' 3die Orden* og af *Catholic Converts' League*.

Brevkasse.

En Abonnent spørger om Forfatter og Komponist til vore to mest bekendte Salmer: Fast skal min Daabspagt og Paa Sandheds Fjeld en Bygning staar.]

Jeg skal give de Oplysninger, jeg sidder inde med. Den første er vistnok forfattet af Karup, og Melodien til den er af tysk Oprindelse. Den sidste er skrevet af vor højærværdigste Biskop, da han kun havde været ganske kort Tid her i Landet og havde faaet det ikke lette Hverv at skulle redigere Ugebladet. Den findes i dettes 10. Aargang (1862, Side 81–82). N. H.

En Julegave til Sakramentskirken.

Sakramentskirken ejer hverken Orgel eller Harmonium. Instrumentet, som nu benyttes, er velvilligt stillet til Disposition, men skal leveres tilbage inden Jul. Undertegnede har derfor sat en Indsamling i Gang i det Øjemed at anskaffe et Harmonium. Alle Bidrag, store som smaa, modtages med Tak. Bidragene kan indsendes til Sognepræsten, Nørrebrogade 27 C² N., eller til

J. Baues, Kantor.

A. Husson, Kordirigent.

St. Franciscus' III. Orden holder Møde i St. Knuds Kapel **Fredag d. 23. November Kl. 8 Aften.** — Generalabsolution og Valg af Forstanderskab.

Katholsk Ungdomsværn lader Onsdag den 28. Novbr. Kl. 7 i St. Ansgars Kirke en Sjælemesse læse for sine afdøde Medlemmer.

Absalonsbøsserne. Med det sidst indsamlede Beløb — Kr. 123,75 — er der nu ialt indbetalt til Vikariatet Kr. 1226,36.

Absalonskredsen.

Auktion.

Den Dr. theol. B. Hansen tilhørende *Bogsamling* bortsælges ved Auktion, der afholdes Niels Juelsgade Nr. 6¹ o. G. Onsdag d. 21. Novbr. 1:17 Formiddag Kl. 10 og Eftermiddag Kl. 5 samt følgende Dage. Kommissioner modtages af: Boghandler Herm. H. I. Lyng & Søn, Løvstræde 7, og Skandinavisk Antikvariat, Bredgade 35.

Privat Symfoni Orkestrets Koncert til Fordel for Absalonsgaarden indbragte 246 Kr. 55 Øre. Saavel de assisterende som Tilhørerne takkes hjerteligst.

De unges Indsamling til Absalonsgaard.

Unio. Alm. Møde hver Fredag (7–11). **Fredag d. 23. ds. Præmie-Lotterispil.** 3 store Gevinster.

NB. Besøgende, indførte ved et Medlem, er velkomne.

Sakramentskirken. Hver Torsdag sakramental Velsignelse efter 8-Messen.

Gudstjenesten i København.

Søndage.

- St. Ansgars Kirke.** Kl. 8 stille Messe; Kl. 10 Højmesse med Prædiken; Aften Kl. 6 Andagt.
Jesu Hjertes Kirke (Stenosgade). Kl. 6, 7, 7^{1/2} og 8^{1/2} stille Messe; Kl. 10 Højmesse med Præd.; Aften Kl. 6 Præd. og Andagt.
St. Knuds Kapel (Vestervoldgade 115). Kl. 7 Højmesse; Efterm. Kl. 3 Andagt med Prædiken.
Immaculatakirken (Strandvej 91). Kl. 7 stille Messe; Kl. 10 Højmesse med Prædiken; Efterm. Kl. 2^{1/2} Vesper.
St. Josefs Kapel (Østerbrogade 7 C.) Kl. 6^{1/2} stille Messe.
Klosterkirken paa Jagtvejen. Kl. 8 stille Messe med Præd.; Aften Kl. 6 Andagt.
Sakramentskirken (Nørrebrogade) Kl. 8 stille Messe; Kl. 10 Højmesse med Prædiken; Aften Kl. 6 Andagt.
St. Josefs Kirke (Griffenfeldtsgade). Kl. 6^{1/2} stille Messe; Kl. 9 Højmesse med Prædiken; Efterm. Kl. 3 Andagt.
Rosenkranskirken (Boyesgade). Kl. 8 stille Messe; Kl. 10 Højmesse med Prædiken; Eftm. Kl. 5 Andagt.
Assumptionskapellet (Amalievej 14). Kl. 8 Højmesse; Kl. 2 Andagt.
St. Annæ Kirke (København S). Kl. 8 stille Messe; Kl. 10 Højmesse med Prædiken; Kl. 11^{1/2} polsk Sangmesse; Aften Kl. 6 Andagt med Prædiken.
St. Andreas Kirke (Ordrup). Kl. 6^{1/2}, 7, 7^{3/4} og 8^{1/2} stille Messe; Kl. 10 Højmesse med Prædiken; Eftm. Kl. 5 Andagt.
St. Hans Kapel i Hørsholm. Hver anden Søndag Kl. 9^{1/2} Højmesse.

Stille Messer paa Hverdage.

St. Ansgars Kirke Kl. 7 og 8^{1/4}; Jesu Hjertes Kirke Kl. 7, 7^{1/2} og 8^{1/2}; St. Knuds Kapel Kl. 6^{1/2}; Immaculatakirken Kl. 6^{1/2}; St. Josefs Kapel Kl. 6^{1/2}. Tirsd. og F. Kl. 8^{1/4}; Klosterkirken Kl. 7^{1/2} (med Velsignelse. Efterm. Kl. 3 Andagt); Sakramentskirken Kl. 8; St. Josefs Kirke Kl. 5^{1/4} og 6^{1/2}; Rosenkranskirken Kl. 6^{1/2} og 8^{1/4}; Assumptionskapellet Kl. 6^{1/2} (Efterm. Kl. 2 Andagt); St. Annæ Kirke Kl. 6 og 8; St. Andreas Kirke Kl. 6, 6^{1/2}, 7^{1/2} og 8.

.....
Smuk Julegave!

Biskop Johs v. Euch

Relief af Billedhugger
 WindfeldSchmidt

20 × 14 cm.

I Gibs 3,00. Kalipasta 4,50.

Stenolit 4,00. Bronze-
 imitation 5,50.

Bronze 25,00.

Til Provinserne beregnes ekstra 1 Kr. for Porto og Emballage. Prisen er sat meget lavt for at give saa mange som muligt Lejlighed til at anskaffe sig dette meget smukke og vellykkede Arbejde. Ordrer, der ønskes leveret inden Jul, maa indsendes hurtigst.

Katholsk Boghandel,

Stenosgade 3.

Telef. Vester 3930.

Katholsk Kapel, Nakskov.

Det nye katolske Kapel i Bredgade i Nakskov trænger meget til forskellige Kirkesager, f. Eks. en Alterkalk, et Missale Romanum, et lille Harmonium o. s. v. Sidstnævnte Genstand ønsker vi ogsaa at købe, om nogen har et saadant at sælge.

Pater Hendrix.

Mariakongregationen for Ynglinge holder Fælleskommunion Søndag den 18. Novbr. Kl. 8^{1/2} i Jesu Hjertes Kirke. Samme Dag Kl. 6 Aften: Festandagt med Prædiken og Optagelse af nye Medlemmer i *St. Ansgars Kirke*. Mandag d. 19. ds. *Maanedsmøde* i Salen.

Kirkelig Kalender.

18. Nov. 25. Søndag eft. Pintse. Peterskirken Indv.	25. Nov. Sidste Søndag eft. Pintse.
19. — M. Elisabeth af Thüringen, Enke.	26. — M. Silvester, Abbed.
20. — Ti. Felix, Bekender.	27. — Ti. Ferialdag.
21. — O. Marias Ofring. (Benedikt XV, født 1854)	28. — O. Ferialdag.
22. — To. Cæcilia, Jomfru og Martyr.	29. — To. Vigilie.
23. — F. Clemens I, Pave og Martyr.	30. — F. Andreas, Apostel.
24. — L. Johannes af Korset, Bekender.	1. Dec. L. Marias Officium.

Den katolske Højskole.

Møde Tirsdag den 20. November Kl. 8 Aften

Baronesse *Rosenørn-Lehn*: Erindringer fra Italien.

Sangbogen *Sursum corda* medtages. (Nr. 77 og 59 synges.)

St. Knuds Skoles Festsal, Stenosgade 4 B. Adgang 25 Øre.

Under Protektion af *Hds kgl. Højhed Prinsesse Margrethe* afholder

St. Josefsøstrene deres aarlige Basar

i Odd-Fellowpalæets Riddersal d. 27. og 28. November, begge Dage Kl. 2—10.

I disse svære Tider trænger vi mere end nogen Sinde til Hjælp og Støtte i vor Gerning; vi anbefaler derfor indtrængende Basaren til vore Trosfællers Velvillie.

Med største Taknemmelighed vil selv det mindste Bidrag blive modtaget paa flg. Steder: Østerbrogade 7 C, Griffenfeldts-gade 41, Strandvej 91, Frederiksberg Allé 17.

Til de sædvanlige Aftenunderholdninger faas Billetter à 2 Kr. ovennævnte Steder samt ved Indgangen.

Mærk! Skulde nogen have Sukkerkort tilovers, bedes man venligst overlade os dem til Basarens Restaurant.

St. Josefs. østrene.

Mariahjemmets Husgerningsskole.

Hos alle d'Hrr. Sognepræster i København og i Provinserne faas Eksp. af Mariahjemmets Husorden samt Ansøgningsblanketter til Indmeldelse af Elever.

Concert

af Fru *Leopoldine Seitzberg* med velvillig kunstnerisk Assistance af Concertsangerinden Frk. *Bodil Hansen Møller* og Concertviolinisten Frk. *Warnung* (15 Aar) Fredag den 23. Novbr. i Stenosgade.

Billetter à 2 og 1 Krone faas i Katholsk Boghandel og St. Knuds Skole, Stenosgade.

St. Knuds Kapel.

Mariabørnskongregationen af den ubesmittede Undfangelse holder Fælleskommunion Søndag d. 18. Novbr. Kl. 7 Morgen og offentligt Møde Onsdag den 21. Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften.

K.U.B. (Katholsk Underretnings Bureau), et Samfund af katolske, akademiske Lægfolk, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katolikker, som maatte ønske at faa nojere kendskab til den katolske Kirke. Henvendelser, der alle behandles som fortrolige, bedes rettes til Sekretæren, Magister Mathæus Hansen, Hovmarksvej 30, Charlottenlund.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnem. 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst Kl. 4-6 Eftermiddag.

Nr. 47.

Søndag den 25. November.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Vore Skolers Fremtid. — Et katholsk Svar paa sjællandske Gejstliges og Læreres Angreb i Oktober 1917. — Er det Bedrageri? — Myggen og Kamelen. — Folkekirkens sociale Virksomhed. — Nye Bøger. — Efterretninger fra Ind- og Udland; København. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

384.

Det gode Eksempel.

Der findes mange Mennesker, som er utilfredse med, at de indtager en ringe Plads i Samfundet, som derfor føler sig tilsidesatte, og som med en vis Misundelse betragter de Mennesker, hvem alle kender, og hvis Værker berømmes. Saadanne henlever ofte deres Liv i Mismod, Livsglæden lyser ikke ud af deres Øjne, de ældes før Tiden; og deres Liv henrinder, uden at de faar udrettet noget nyttigt.

Ak — hvilket Fejlsyn paa Livet, der dog byder paa saa meget skønt og rigt for alle Mennesker!

Saaledes gaar det ogsaa i det kristelige Samfund, i hvilket nogle er de ledende og store, andre de smaa. Nogle har saaledes faaet rige Evner til at virke for Udbredelsen af Gudsriget her paa Jorden. Men vi kan ikke alle prædike, bygge Kirke og skrive Bøger; men eet kan og skal vi alle — nemlig give et godt Eksempel.

Det gode Eksempel er en vidunderlig Prædiken og en uimodstaaelig Magt, der fører mange, mange Hjerter paa den rette Vej og aftvinger selv fordærvede Mennesker Højagtelse. Da nu alle, store og smaa, rige og fattige skal udrette noget her paa Jorden, er det største, vi kan gøre, ved et ægte katholsk Liv at drage saa mange som muligt til Guds Kærlighed. Lyksaligt det Menneske, der ved en hellig Vandel formaar noget saa stort som at frelse en udødelig Sjæl! Gid det oftere vildt rinde os i Hu, at en Sjæl er mere værd en ti Tusinder af Verdener

med al tænkelig Herlighed, at den er løskøbt ved Jesu dyrebare Blod.

Der lever Mennesker, over hvem hverken det skrevne eller det talte Ord har nogen Magt, Mennesker, der er Skeptikere, som ser alt i Verden gennem Pessimismens mørkeblaa Brillen, og som ikke er langt fra at foragte sig selv, men paa hvem et godt Eksempel kan virke som en straalende Sol, der mægter at smelte det Vantroens og Fordærvsens Islag bort, der omgiver deres syndige Hjerter.

Ak — vi giver desværre ikke alle noget godt Eksempel, og anderledestroende tager ofte Forargelse deraf, og i Pagt med indgroede fordærvelige Fordomme farer de frem med Løgn om vor hellige Tro, der saa forhaanes og bespottes. Ak, vi er selv Aarsag til dette!

Vore katholske Forhold her i Norden ligner i mangt og meget de første Kristnes. Vi er faa, og vore Midler fattige. Vi lever i et moderne Hedenskabs Tid; men de nye Guder er ej gjorte af Sten eller Træ, nej, men de er Mammon, Nydelsessyge og Løsrivelse fra al Autoritet.

Se derfor, kære Trosfæller, maa det være vor Opgave at prædike det hellige Evangelium for Verden ved trofast at opfylde vore Pligter overfor Gud og Næsten. Lad os indbyrdes være fordragelige, ikke øve hensynsløs Kritik, ikke være misundelige eller kivagtige; men lad os, forenede i Kristus, vor Herre, virke ved et helligt Levned for Udbredelsen af Gudsriget — det herligste og største Værk, der tænkes kan. Her er Brug for alle Kræfter, for store og smaa, for rige og fattige. Der findes ikke nogen Sjæl paa Jord, der har Lov til at være uvirksom her.

Og overfor Verden skal vi ingen Sinde svigte vor Overbevisning, men altid være standhaftige og modige Katholikker. Og tro mig, er der noget, der vækker Verdens børns Beundring, saa er det en modig Kristens mandige og retskafne Adfærd.

Vi maa ogsaa iagttage en vis Klogskab i vor Omgang med Verdens Børn. Det er desværre ofte Tilfældet, at vi er lidt kejtede, at vi ikke gør nogen »god Figur«; det kommer dels af Vankelmodighed og dels af, at vi forsømmer at iagttage de gængse Formaliteter, Verden saa gerne ynder. Et net og høfligt Væsen klæder alle, og det er ingen Synd at efterkomme de Fordringer, herskende Skik og Brug stiller til os.

Vi ser altsaa, hvor usigelig meget godt vi alle kan udrette. Lad os arbejde, mens det er Dag, saa vil vi, naar vor sidste Time slaar, roligt kunne ile Jesus i Møde, hvis kongelige Veje vi har vandret, ham, vi allen Stund paa Jord havde kær; vor Frelser Jesus Kristus, der er vor Dommer og Saliggører.

Dan.

Vore Skolers Fremtid.

Af Tidens mange vigtige Spørgsmaal er maaske ikke mange saa brændende som det Spørgsmaal, hvorledes det skal gaa vore katholske Skoler i Fremtiden. Der forhandles for Tiden med Iver og under stor Spænding fra alle Sider om de private Skolers Fremtid i København og Omegn, og vore Skoler maa jo ogsaa i mange Henseender blive berørt heraf.

Paa Forhaand er der vel eet Punkt, hvorom vi alle er absolut enige: Vore Skoler maa for enhver Pris bevares. Hvorledes Forholdene i Enkelthederne skal ordnes, er Meningerne maaske lidt delte om; men ogsaa derom opnaas sikkert, naar Tiden kommer, let Enighed.

Som et godt Bidrag til Vejledning for fremtidige Krav og Ønsker turde Ugebladet maaske bringe nogle Uddrag af en Artikel, som Professor i Theologi, Dr. *Fr. Torm*, for nogen Tid siden skrev i Kristeligt Dagblad. Det hedder heri:

»I den allersidste Tid forhandles der om, at Københavns og Frederiksbergs Kommuner skal overtage de københavnske Privatskoler. Man vil hermed opnaa at komme et godt Skridt fremad paa den Vej, som fører til, at den offentlige Skole bliver den eneste Skole. Man vil maaske ganske foreløbig indrømme de paagældende Skoler visse Friheder — for desto lettere at lokke dem ind under Kommunens Styre. Men mon der virkelig er nogen, som for Alvor tror paa, at der i disse kommunale Skoler i det lange Løb bliver Frihed for Bestyrere og Lærere til at give Skolerne et kristeligt Præg? I saa Fald maa man være meget naiv.

Og Faren er i Øjeblikket stor af tre Grunde: 1) Københavns Kommune nægter fortsat Understøttelse af de uafhængige Privatskoler. 2) Samtidig maa des værre en Del af disse siges at være økonomisk uheldigt stillet. 3) Mange Lærere og Lærerinder foretrækker at komme ind under Kommunen, idet de derved mener at opnaa bedre økonomiske Kaar, gunstige Pensionsregler o. s. v.

Hvad det sidste Punkt angaar, maa vi imidlertid huske paa, at det absolut ikke vilde være heldigt, om vi alle gik

hen og blev Statseembedsmænd eller kommunale Embedsmænd. Paa mange Livsomraader kan det maaske ske uden Fortrød, men paa Aandslivets Omraade ikke. En dræbende Ensformighed vilde brede sig; den individuelle Frihed vilde lide alvorlig Skade. Statsskolen og Folkeskolen med dens Embedsmænd i Ære — men alligevel vé det Land, hvis Skolevæsen omfattede lutter Embedsmænd! Vi maa paa anden Maade drage Omsorg for, at Lærerne ved vore Skoler faar forsvarlige Lønninger og Pensionsbetingelser. En Del er allerede gjort i den Retning; mere kan og skal gøres, baade for Gerningens og for Lærernes Skyld er det nødvendigt, at Lærernes Kaar bliver de bedst mulige — men vi maa frem for alt ikke løse Problemet ved at gøre alle til Embedsmænd. Saa er det ude med Skolens Frihed. Saa er det forbi med den frie kristne Skole.

Hvad det andet ovenfor nævnte Punkt angaar, maa det være indlysende, at nogle Skolers uheldige økonomiske Stilling ikke bør have Indflydelse paa Afgørelsen af et saa vigtigt Spørgsmaal som Spørgsmaalet om den frie Skoles Fremtid. Her maa ikke paa nogen Maade træffes Afgørelser, der berøver den uafhængige Privatskole dens Eksistensmuligheder. Dersom Kommunen ikke længere vil understøtte, saa maa Staten understøtte desto mere. Den nye Grundlovs § 83 har tilsikret os Ret til at have fri Skoler. Dermed følger ogsaa moralsk Forpligtelse for Bevillingsmyndighederne til at skabe Eksistensmuligheder for de frie Skoler.

Selvfølgelig maa de Forældre, som ønsker at have Børnene i frie Skoler, ogsaa selv bringe Ofre derfor. Men disse Ofre maa ikke være uoverkommelige. Det, jeg her vil forsvare, er ikke Overklasseskoler for velhavende Folks Børn. Det drejer sig om Forældre, der af religiøse Grunde eller andre ideelle Grunde ønsker deres Børn i Skoler, som er prægede af den samme Livsanskuelse, som de selv lever i. Og naar saa mange andre Ting faar offentlig Understøttelse, skulde man dog mene, at Undervisningen af Børnene særlig kunde gøre Krav derpaa, naar den iøvrigt staar paa Højde med den Undervisning, som gives i offentlige Skoler. Og i den Henseende kan Samfundet jo

stille sine Betingelser. En saadan Undervisning af Børn i fri Skoler befrier jo endog Stat og Kommune for Udgifter ved deres Undervisning og har derfor ogsaa af den Grund Krav paa tilstrækkelig Understøttelse.

Det vilde være taabeligt at skjule for sig selv, at naar de københavnske Skoler halvvejs tvinges ind under et kommunalt Styre, vil Eksemplet smitte. Det samme kan ske i mange af vore Købstæder. Det vil, som ovenfor sagt, blive et afgjort Skridt i Retning af, at vi praktisk set kommer til at staa med den offentlige Skole som den eneste, medens det frie Initiativ kvæles.

Derfor maa den kristne Menighed indtrængende sige til Københavns Kommunalbestyrelse: Understøt fremdeles de frie Skoler — i hvert Fald alle saadanne Skoler, der er byggede paa et ideelt Grundlag, prægede af en bestemt Livsanskuelse. Og den maa sige til de københavnske Privatskoler: Betænk eder vel, før I gaar ind i de gyldne Lænker.«

Saa vidt Professor Torm, med hvem vi er ganske enige. Hans besindige Ord kan maaske danne Udgangspunktet for andre vejledende Indlæg her i Ugebladet.

N. H.

Et katholsk Svar paa sjællandske Gejstliges og Læreres Angreb i Oktober 1917.

(Sluttet.)
Hvad bestiller den katholske Gejstlighed?

Den katholske Kirke mener, at det er en saa alvorlig Sag at arbejde paa Sjælenes Frelse, at den kræver sin Mands fulde Arbejde. Naar i en katholsk Menighed hver Søndag Flertallet af Katholikker gaar til Herrens Bord, og man ved, at hver af disse Katholikker i Forvejen i Skriftestolen skal have talt ud med sin Skriftefader om Sjælens Tilstand, saa forstaar man, at alene det lægger meget Beslag paa en Præsts Arbejdsdag. Ja, jeg kender en dansk Franciskanerpræst i Assisi, der Helligdag efter Helligdag fastende sidder uafbrudt i Skriftestolen for at vejlede sine Skriftebørn fra Kl. 5 Morgen til Kl. 10—11 Formiddag, hvorefter han, stadig fastende, læser Højmessens, der varer

en god Time, og Tusinder af Præster har det paa samme Vis. Saa er der Religionsundervisning, Sygebesøg o. s. v. samt hver Dag en Messe og yderligere en lang Række Andagter. Hvem tør saa paastaa, at disse Menneskers Arbejde ikke er alvorlig ment? Og de fleste af dem oppebærer herfor intet udover deres afmaalte daglige Udkomme,

Syndsforgiveness for Penge. — Lærere, der giver en usand Fremstilling.

Det undrer mig dernæst at se, at der er Folk, der endnu er saa uoplyste, at de gider fortælle, at Katholikerne kunde — der er maaske ogsaa dem, der siger: kan endnu — købe Syndsforgiveness for Penge, ja, som det siges, at en Lærer skal have sagt, endogsaa for Synder, man siden vilde begaa!! Er Oplysning virkelig saa langt nede blandt dem, der kalder sig Lærere? Hvad i Alverden skulde Katholikerne dog bruge Bodens, Skriftemaalets Sakrament til, hvis de kunde faa Syndsforgiveness for en Sølvmynt. De Lærere — Præsterne har dog vist faaet bedre Besked — der lærer den Slags Krøniker, er sandelig at beklage; thi de viser jo, at der læres ligefrem Usandhed i Skolerne i Ly af selve Undervisningen om, hvad en Kristen bør tro. Hvis man i Stedet for at paadutte den katholske Kirke en Lære, den aldrig har lært, indpodede Børnene den kristne Kærligheds og Sandheds Aand, saa de alt paa Skolebænken lærte at bøje Knæ for vor korsfæstede Herre og Frelser, saa tror jeg, at paagældende Lærere gjorde endog den lutherske Kirke en større Tjeneste; men dem om det. Aflad er jo slet ikke Syndsforgiveness, som den er det i herom uvidende Protestanters Fantasi. Afladen er i Følge den katholske Kirkelære og har altid været: En Eftergivelse af de timelige Straffe, hvilke vi skal lide enten her paa Jorden eller i Sjælens Renselsessted efter Døden, for at afsone de allerede forladte Synders Følger.

Hvorledes noget Menneske selv med den mest forrykte Fantasi kan faa det lavet om til en »Syndsforgiveness, ogsaa for Synder, man vil begaa«, fatter jeg ikke. En Dansker, der er gaaet over til Katholicismen, fortæller, at han havde hørt det samme ved sin Konfirmationsundervisning, og da han siden fik at se, hvilken Usandhed der var bildt ham ind, fik han Lyst til at undersøge, om der var fortalt ham anden Usandhed, og ved Læsningen af de katholske Lærebøger opdagede han, at hans Plads var ikke i et protestantisk Samfund, der søgte at holde paa sine Medlemmer ved ligefrem Usandhed, og han blev Katholik, da han fik at se, hvad Katholicismen var.

Men hvorledes forholdt det sig med Afladshandelen?

Straks maa jeg sige, at det, der f. Eks. i Fabricius' Kirkehistorie og i mange Aar paa Nationalmusæet udgaves for et Afladsbrev, intet har med Afladsbreve i den Forstand at gøre. Det er et af den Slags Billeder, der som religiøse Billeder med Tekst kunde købes hos enhver Boghandler. For at blive delagtig i Aflad udkræves, at Modtageren er i Naadens Stand, og at man nøje efter Evne udfører de foreskrevne gode Gerninger, som f. Eks. Almisser, bestemte Andagter og lign.; men det sidste hjælper ikke, hvis vedkommende ikke er i Naadens Stand. Som det koster Anstrengelse for et Menneske at beherske sig overfor en eller anden ond Vane, saaledes koster det, hvad alle sande Lutheranere ogsaa véd, store Kampe at vinde Overhaand over Syndens Magt i os. Hver Spøgelse, hver Selvforsagelse i vor Herres Navn eller hver en sand Bøn bidrager til at vende Hjerterne opad, op over Syndens snærende Baand; derfor vilde vi Katholikker savne de Naadevirkninger, Afladen giver os, hvis de ikke var. Skulde en eller anden Afladsprædikant i Middelalderen paa egen Haand have forvansket Kirkens Afladslære, saa rokker det ikke denne, lige saa lidt som en Arboe Rasmussen paatrykker hele den lutherske Kirke en Lære, der ikke er dens. Konciliet i Trient forbød iøvrigt strengt Afladsprædikanterne at indsamle Almisser.

Prædikede Ansgar paa Latin for Nordboerne? — Modersmaalets Ret for sønderjyske Kristne.

Gennem alle Tider er der i den katholske Kirke prædikeret paa Modersmaalet, og dog er der en Mand, der har skrevet, at med Reformationen indførtes Prædiken paa Modersmaalet. Tror nogen, at den hellige Ansgar kunde have omvendt vore Fædre til den hvide Krist's Lære ved at staa og prædike paa Latin? Nej, hvor der prædiktes paa andet end Modersmaalet, det er ikke i den katholske Kirke, det er derimod i det lutherske Sønderjylland. Dér indsatte man ved Reformationen en Biskop, der ikke kunde Dansk, dér udtalte en luthersk Præst, der prædikede Tysk for den dansktalende Menighed i Hyrup: »Har jeg ikke villet lære Jer djævlesindede og helvedesbrændte Tysk. Men hvad hjælper det! Disse djævlesindede bliver stadig ved med deres dumme danske Sprog i Hjemmet, indbyrdes og alle Steder.« Ikke en Gang den Prædiken kunde han holde paa Dansk.

Dér i Sønderjylland har de tyske lutherske Præster til denne Dag villet knægte de danske Bønder til kun at høre Evangeliet paa et Sprog, der ikke er deres Modersmaal. Tænk paa det, og lad saa være at sige Usandhed om den katholske Kirke.

Var Gejstligheden fardærvet?

Angaaende Bemærkninger om, at Gejstligheden var fordærvet før Reformationen, siger Dr. phil. Lindbæk, den nye Stiftsskriver i Roskilde, som mere end nogen anden (ogsaa fra sine Studier i Vatikanet) er inde i de nu opbevarede Arkivalier vedrørende Gejstlighedens Liv: »Man har længe talt om de danske Tiggermunkes Uvidenhed og Usædelighed; det sidste Punkt omtales aldrig (i Kildeskrifterne); havde der været noget om det, var det nok kommet frem i de meget uforbeholdne Stridsskrifter. Uvidenheden omtales næppe uden et enkelt Sted, og det endda i vage Udtryk, som ikke betyder meget . . . Heller ikke hos Povl Helgesen faar man Indtryk af, at Munkévæsenet skulde være i dybt Forfald, og at dets Fejl ikke skulde kunne rettes. Og naar da Raseriet vendte sig mod Tiggermunkene, er Hovedgrunden; at Tiden vilde en Omvæltning, ikke en Reformation . . . Noget virkelig religiøst Omslag har man vanskeligt ved at tro paa hos denne snedige og kolde Mand (Frederik I); men har han haft det samme Maal, som hans Søn naaede, at bryde den katholske Kirkes Magt, saa maatte han let indse, at det naaedes bedst ved at fjerne Kirkens bedste og dygtigste Forsvarere: Tiggermunkene. Disses Kirker var desuden fulde af Kostbarheder, der godt kunde bruges i de vanskelige Tider.«

Et andet Sted i samme Bog skriver Dr. Lindbæk: »Paa Reformationstiden er der ikke Tvivl om, at Franciskanerne, hvad Kundskaber angik, stod fuldt ud paa Højde med eller over deres Modstandere; Mænd som Peder Olsen og Lütke Naamensen (Graabrødre) rager højt op over deres samtidige.« (»De danske Franciskanerklostre« af Johs. Lindbæk, København 1914.)

Hver feje først for sin egen Dør!

Wibergs Præstehistorie saavel som Akterne fra Synodforhandlingerne efter Reformationen viser jo tilfulde, at daarlige Elementer ogsaa ved deres Liv har kastet Smuds paa den lutherske Præstekjole; men lige saa lidt som det kan beskæmme de lutherske Mænd, der virker af sand Nidkærlighed for deres Overbevisning, eller det kan tilsmudse selve deres Lære, lige saa lidt kan en modsat Betragtning anvendes paa eventuelle katholske Gejstlige, der maaske har tilsmudset deres Helligdom.

En Tolvtedel af dem, vor Herre og Frelser kaarede til sine Apostle, sveg ham. Hvilken Protestant tør staa op og kaste et umoralsk Navn paa en Tolvtedel af de Katholikker, der i deres Skrøbelighed søger med vor Herres Hjælp at være hans og Menighedens sande Tjenere?

Katholikerne og Skærsilden.

At Lutheranerne mener, at de ved Døden er gaaet nok op i vor Herre og Frelser til, at de straks kan træde ind blandt dem, der af Hjertets hele Jubel istemmer deres Lovsang for Guds Trone, hjælper jo ikke os, der under Syndebyrdens Tyngde tror, at Gud i Dødsriget vil give sin Naade til, at Sjælen kan blive lutret for Syndens Følger, saa den siden med Jubel og Glædesraab kan træde ind for Lammets Trone og lovsynge ham, ved hvis Blods Kraft vi fik Naade til at naa dette velsignede Renselsessted for den af Synden saarede Sjæl. Det er, hvad jeg vil sige om Skærsilden.

Helgen her og Helgen hisset.

At vi Katholikker, som tror paa de helliges Samfund, ogsaa tror, at dette Samfund naar ud over Kors og Grave, naar til alle Kristenfolkets Sekler, til alle de hellige, der gik forud for os til de saliges Glæde i de frelstes Himmel, at vi beder alle i de helliges Samfund, de levende som de, der døde i Herren, med deres Bønner at understøtte vor svage Bøn til Jesus Christus og den hellige trefoldige Gud, det kan i alt Fald ikke skade dem, der ikke tror paa, at de helliges Samfund ogsaa naar ud over Graven som et ved det evige Livs Baand sammenknyttet fælles Samfund.

Da jeg hylder det Princip, som ogsaa Biskop Ostfeld har anerkendt, at man hellere skal bruge Kirken til en Hjælp for vore Sjæles Frelse fremfor at vække Had til vore Medmennesker, skal jeg lade en Udpensling af saadanne Ting som Luthers Tilladelse til Filip af Hessens Flerkoneri og meget andet ligge.

Man erindrer, at ved Tredivaarskrigen bragtes et stort Arkiv af Luthers Brevveksling med tyske Fyrster af de kejserliges Tropper til Vatikanet.

Det kunde give Stof til mange Betragtninger; de, der vil læse herom, kan finde en Del i Professor i Innsbruck Grisars store Lutherbiografi; men jeg skal lade dette hvile og takke de Læsere, der har villet læse ogsaa, hvad vi fra vor Side har at bemærke til det Mylder af Angreb, der, trods Biskop Ostfelds fornuftige Henstilling, er rettet mod os, og som vi ikke har givet vore Landsmænd Anledning til at slynge ud imod os.

Med Tak for Optagelsen

Frater Ericus.

Er det Bedrageri?

En Forespørgsel.

Hr. Redaktør Niels Hansen.

Idet jeg beder Dem venligst undskylde Henvendelsen, vilde jeg være Dem særdeles forbunden, om De kunde hjælpe mig lidt til Rette med efterfølgende Sag, som maaske ogsaa har Interesse for andre af »Ugebladet«'s Læsere.

Jeg har selv været Katholik i flere Aar og vilde gerne have en af mine nærpaarørende til at foretage det samme Skridt, hvad der forøvrigt ogsaa har de bedste Udsigter. Imidlertid kom vedkommende til mig for nogen Tid siden i Anledning af en Artikel, hun havde fundet i et ældre Nummer af »Illustreret Tidende« angaaende et »undergørende Krucifiks« i Elmlunde, et Krucifiks, som ved den af Musæet nu foretagne Undersøgelse viste at være indrettet med Snoretræk og Klemstykker, saaledes at det kunde græde Blod, naar der blev trukket i Snorene. Min Slægtning var meget forarget herover, men lod sig dog stille tilfreds ved min Forklaring om, at vor hellige Kirke dog absolut ikke kunde hæfte for, hvad der i tidligere Tider var begaaet af Misbrug fra altfor tjenstivrige Munkes Side. Nu kom hun imidlertid for nogle Dage siden paany til mig med vedlagte Udklip*) fra »Aftenbladet« for den 14. Oktbr. d. A. »Dette kan du dog ikke skyde ind under tidligere Tidens Misbrug«, sagde hun, »dette er dog noget, som sker den Dag i Dag, og som aabenbart har eders Kirkes Billigelse. Hvorfor foretager Præsterne saadanne Bedragerier for at indvirke paa Befolkningen; er eders Kirke hellig og sand, skulde den Slags dog ikke være nødvendigt, og hvorledes en sandfærdig Kirke kan anerkende og endda foretage saadanne Falsknerier, forstaar jeg ikke.« Jeg bad vedkommende ikke dømme overilet og forhastet paa Grundlag af en saadan Avisartikel og tillader mig nu høfligt at forelægge Dem, Hr. Redaktør, Sagen, idet jeg beder Dem venligst udtale Dem om hele denne Blodforvandlingshistorie.

Paa Forhaand takkende Dem tegner

Deres ærbødige

R. F. R.

*

*

*

Det er mig en Glæde at besvare Deres lille Henvendelse. Hvad Krucifikset angaar, har jeg, med speciel Henvisning til Professor Oskar Andersen ved Københavns

*) Udklippet handler om den h. Januarius' Blod, som hvert Aar paa hans Festdag bliver flydende i Neapels Domkirke.

Universitet, paa S. 631 i Ugebladets forrige Aargang paa-vist, at middelalderlige Figurer med hule Hoveder, Taarekanaler o. lign. slet ikke er lavet i bedragerisk Øjemed, men for at forøge det opbyggelige Indtryk. Folk syntes, det saa gribende ud, naar Taare paa Taare sagte randt ud af Marias Øjne; læse kunde de færreste, men denne realistiske Fremstilling af den ophøjede Moders Sorg kunde de alle forstaa. Saa dumme at tro, at det var et Mirakel, var de rigtignok ikke, lige saa lidt som noget saadant var til-sigtet.

Hvad Underet med Martyren Januarius's Blod angaar, er det udelukket, at her foreligger et Bedrageri. At det er et virkeligt Under, er ingen Katholik forpligtet til at tro. At Blodet bliver flydende ikke saa faa Dage i Aarets Løb, at man ikke ved, hvorledes det gaar til, at det vejer ikke saa lidt mere i flydende end i fast Tilstand, er Fakta. Hvis man engang kan faa en naturlig Forklaring, maa jo Troen paa Underet opgives; men foreløbig er ingen fundet. En Omstændighed, der synes at pege i Retning af, at en saadan kan findes, er, at andre Relikvier i Neapel og Om-egn frembyder lignende mærkelige Egenskaber, f. Eks. Johannes Døberens og Aloysius af Gonzagas Blod. — Hele Spørgsmaalet er ikke af nogen afgørende Betydning; man er lige god Katholik, hvad enten man tror paa det eller ikke. Men som god katholsk Kristen kan man ikke stemple et helt Bispedømmes Bisper og Præster som Bedragere; hvis de erklærer Begivenheden for et Under, er de naturligvis i god Tro. — Hvis De vil vide nærmere om denne Sag, kån jeg henvise dem til en meget interessant Afhandling, *P. G. Schmiderer* har skrevet i *Varden*; Aargang 1906, Side 301—309.

N. H.

Myggen og Kamelen.

Det var til sin Tids Farisæere, vor Herre henvendte de rammende Ord om at afsi Myggen og sluge Kamelen; noget lignende kommer man til at tænke paa, naar man hører om det Uvejr, der er ved at rejse sig i Anledning af Pastor Fjords Artikel her i Ugebladet.

Hvad er der egentlig sket? En Præst i Folkekirken har røbet stor Sympathi for Katholicismen, har kriticeret Luthers højst ubeherskede, utiltalende Optræden og selvmodsigende Udtalelser, men ellers erklæret at staa paa de Bekendelsesskrifters Grund, Folkekirken forpligter alle sine Præster til. Han anerkender baade den apostoliske Tros-

bekendelse, de andre Trosbekendelser og tilmed Luthers lille Katekismus, som han betegner som en fortrinlig Bog. Derfor skal Pastor Fjord tvinges til at tage sin Afsked, en saadan Præst kan ikke virke i Folkekirken!

Hvad er Folkekirken? En Anstalt, inden for hvis Mure alt kan taales. Luther lærte klart og tydeligt om vor Herre og Frelser, at han var »sand Gud, født af Faderen i Evighed«, den Bekendelse, hvorpaa efter Apostelen Johannes's Ord hele Kristendommen hviler. Men hvor mange af Folkekirkens Præster fornægter ikke denne Grundsandhed, gaar uden om den, bortforklarer den, væver op ad Vægge og ned ad Stolper om Jesu Gudsbevidsthed, Følelse af at være Guds Søn, men vover ingen klar og utvetydig Bekendelse. Men saadanne rører man ikke ved, eller prøver man paa det en enkelt Gang, gør man saa meget ynkeligere Figur bagefter. Husk paa Arboe Rasmussens Sag — hvor mange store Ord blev der ikke talt om Udtrædelse af Folkekirken, Frikirken stod for Døren, Menigheden skulde være Herre i sit eget Hus, og hvor er de nu henne, disse Helte af de fede Fraser og de tomme, op-pustede Ord: de sidder ganske roligt i deres gode Embeder, ikke en eneste har »Samvittigheden« drevet ud af Kirken, og Arboe Rasmussen virker uhindret videre, kun med det latterlige lille NB, at han ikke har faaet Kaldsbrev af Biskoppen over Lollands Stift. Det er den Sovepude, hvorpaa de drabelige Kæmper roligt sover deres folkekirkelige Søvn videre.

Og dog er der ikke een, men mange Arboe-Rasmussener i Folkekirken. Gaa ned til Sorø, hvor Dr. Krarup sidder, Censor ved theologisk Embedseksamen, der nylig har udgivet en stor »Dogmatik«. Hvad mon der efter den bliver tilbage af den apostoliske Trosbekendelse? Det er yderst lidt. Troen paa den Helligaand fornægtes, den Helligaand er ikke til, altsaa heller ikke nogen Treenighed. Jesu overnaturlige Fødsel, Opstandelse, Himmelfart enten benægtes eller henstilles som Ting, der er uden Betydning for den kristne Tro. Troen paa Gud Fader er det eneste, der er tilbage, men han kan næppe kaldes den almægtige, da den lærde Doktor ikke vil indrømme Underrets Mulighed. Og hvorledes staar mon Morten Pontoppidan? Han er vist længere borte fra den luthersk-kristne Tro end Pastor Fjord. Og der kan nævnes mange andre.

Dog Hensigten er ikke at ramme hverken den ene eller den anden eller prøve paa at være ubehagelig mod nogen af dem, men kun at paavise det modbydelige Hykleri, der lægger sig for Dagen hos alle dem, der raaber op imod Pastor Fjord, men ikke har et Ord at sige til dem, der er langt længere borte fra Lutherdommen end

Fjord. Pastor Fjord bekender Troen paa lidt for meget, de andre fornægter Troen paa det, hvormed Kristendommen staar og falder. Men er det ikke at afsi Myggen og nedsluge Kamelen, er det ikke afskyelig Farisæisme, saa ved jeg ikke, hvad der er det. *Hvem.*

Folkekirkeens sociale Virksomhed.

Hr. Redaktør! Herved anmoder jeg Dem i Sandhedens Interesse om Plads for et Par Bemærkninger til Hr. Erichsens Reformationsbetragtninger i Ugebl. Nr. 45 — ikke for Protestanternes eller min egen Skyld, men for Katholikernes. — Hr. E. frakender saa at sige fuldstændig den danske Kirke »social Forstand«, »intet Hjerte i social Forstand«, »intet, der skaber Føling med det lidende og stridende Menneske« o.s.v. Jeg forstaar ikke, hvor Hr. E. kan fremsætte en saadan Paastand, der ligesom den flotte Afvisning af dansk Kristendomsforkyndelse som »tør og som oftest vredladen Forkyndelse, og ellers intet videre« kun vidner om et sørgeligt, overfladisk Kendskab til den danske kristne Menigheds Liv. Sandhedskærlige Katholikker vil kunne overbevise sig om Værdien af Hr. Erichsens Udtalelser om Mangelen paa Forstaaelse af »de lidende« ved at læse f. Eks. Indre Missions Aarsberetninger eller blot en Avis som »Hovedstaden« eller »Kristeligt Dagblad« og ved selv blot nu og da at deltage i vore Gudstjenester. Naturligvis kunde det aldrig falde mig ind at ville fremstille vor danske protestantiske Menighed som fuldkommen eller blot noget nær dette, ej heller vore Præster. Vi — som alle Kirkesamfund — har endnu meget at lære, ikke mindst af denne afgørende Tid; men hvis Hr. E.s Betragtninger saar Splid og Mistro og Ringeagt, da er det i Sandhed sørgeligt, saa slet begrundet som de er, og det havde været bedre, om de aldrig var bleven trykt. Uden i øvrigt at inklade mig i en fortsat Diskussion, som jeg anser for ret unyttig og slet ikke har Tid til at beskæftige mig med, vil jeg gerne lægge danske Katholikker paa Sinde, at Hr. E.s Betragtninger er yderst misvisende (for ikke at bruge et andet Udtryk). — Med Tak for Optagelsen Deres *Axel Garboe, Dr. phil.*

Jeg har faaet dette Indlæg tilsendt fra Bladets Redaktør for det Tilfælde, at jeg kunde ønske at knytte nogle Bemærkninger dertil. Jeg kan kun sige, at jeg intet har at tilføje. Hvad jeg skrev, var Udtryk for mine personlige Meninger og Følelser, og disse er nu, som da jeg skrev min Artikel, uforandret de samme. *Erich Erichsen.*

Nye Bøger

Holger Rafn: Elias. (De unges Forlag. Aarhus 1917. 127 Sider. 2 Kr.)

I Lighed med de bedste kirkehistoriske Romaner har Pastor Holger Rafn her skrevet en meget fængslende bibelhistorisk Roman med Israels største Profet Elias som Hovedfigur. Der er i Bogen ypperlige Tidsbilleder, som kaster klart Lys over Personer som Kong Abel og Dronning Jesabel, Profeterne og de fromme, og giver en god Forstaaelse af mange Begivenheder i deres Liv. Det er med ublandet Fornøjelse, man læser Kapitel efter Kapitel i den smukke, dybt religiøse Bog, som hviler paa et indgaaende Studium baade af Bibelen og en Række gode historiske Værker. Skønt Forfatteren jo tilhører Folkekirken, er der intet til Hinder for at indlemme hans Bog i hvilket som helst katolsk Bibliothek, hvor den vil hævde en udmærket Plads indenfor den alvorlige historiske Litteratur. Af Indvendinger er der ingen at gøre uden maaske den ene, at Navnet ikke er helt betegnende; den burde snarere have hedt *Fra Elias' Dage*, thi den er langt fra nogen udtømmende Skildring af den gamle Pagts mægtigste Skikkelse. N. H.

Kalenderen 1918. (Ansgariusforeningens Forlag. 30 Øre.)

Skønt *Kalenderen* i det hele og store ligner sine Forløpere, maa man dog være dens Redaktør, Hr. Pastor Bannwart, taknemmelig for de Smaaforbedringer, der er indført i den. Saaledes er der paa de respektive Søndage optaget Angivelser af alle Aarets forskellige Kollekt, hvilket forhaabentlig vil have den Virkning, at enhver Kirkegænger vedkommende Søndag hjemme fra vel forbereder sig paa Kollekten. Ligeledes er Teksterne til Helligdagene midt i Ugen anført paa sit Sted. N. H.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. De katolske Ungdomsforeningers Fest forrige Fredag i Haandværkerforeningens Lokaler i Kronprinsensgade havde samlet 250 Deltagere, hvoraf et Par Hundrede var unge Damer og Herrer. Det blev en ualmindelig vellykket Fest fra først til sidst, ikke mindst af den Grund, at det var unge fra alle vore Foreninger, som i skøn Endrægtighed fornøjede sig med hinanden de fire Timer, Festen kunde vare. Hr. Skuespiller Malbergs fortrinlige Oplæsning og mimiske Kunst vakte med Rette

stor Jubel. En hel Del af vore Præster, de forskellige Ungdomsforeningers Ledere, glædede de tilstedeværende ved at deltage i den hyggelige Sammenkomst.

— Forrige Mandag holdt Hr. Pastor Si alm i *St. Josefs Gilde* et meget interessant Foredrag om Spiritismen. Der havde indfundet sig mange Tilhørere, deriblandt adskillige Ikke-Katholikker.

— For en stor Tilhørerkreds holdt Baronesse *Rosenørn-Lehn* paa Højskolen i Tirsdags et varmt og fængslende Foredrag om Erindringer fra Italien, et Foredrag, som væsentlig skyldte sin Freikomst til den, som savnedes denne Aften (og de foregaaende), nemlig Frøken Hedevig Utke Ramsing. Baronessen fortalte gribende om den Skæbne, der havde ramt mange, som havde taget Del i Kirkens Plyndring i Italien i Halvfjerdserne, hvortil man finder slaaende Paralleler i vort eget Fædreland, hvor de næste godt 100 Aar efter Reformationen over Halvdelen af de Adelsslægter uddøde, der havde haft Fordel af Kirkens Plyndring her hjemme. Men Baronessen fortalte ogsaa om underfulde Omvendelser og Kirkens uovervindelige, evige Magt til at besejre Menneskesjæle.

Paa Søndag d. 25. November afholdes i nedenstaaende Kirker den aarlige Kollekt til Fordel for Elisabethforeningen, der antager sig de forældreløse Børn. Menigheden har altid vist en stor Offervillighed for denne Sag og vil sikkert ogsaa forstaa den indtrængende Bøn, som Foreningen i Aar under de nuværende Forhold retter til den. Det beror paa Søndagskollekten, om det bliver muligt for Elisabethforeningen at yde et passende Dyrtidstillæg til de forskellige Vajsenhuse, som hidtil for saa ringe Betaling har skabt et godt og kærligt Hjem for disse smaa. For hver lille Skærv bringes en hjertelig Tak fra

Bestyrelsen.

St. Ansgars K., Rosenkrans K., Sakraments K., St. Anna K., St. Andreas K., St. Josefs K., Immaculata K., Klosterkirken (Jagtvej), Amalievej 16, Østerbrogade 7 C, St. Knuds Kapel.

Sakramentskirkens Orgel.

Det Orgelharmonium, som vi ønskede som Gulegave til Sakramentskirken, er allerede s t paa Plads, takket være Hr. Direktør Anton Petersen, som alene har paataget sig at købe det meget smukke Instrument. Det er leveret fra Chr. Winther & Co. og har kostet 1600 Kr. Hr. Petersen har forstaaet, at der behøvedes et kraftigt og moderne Orgelharmonium med Pedal, og vi beder ham modtage vor hjerteligste Tak for denne værdifulde Gave, som vil være en Pryd for Kirken og en Opmuntring for vore Sangere. — Gennem Hr. Pastor Ronge har vi desuden modtaget ialt 200 Kr. Sammenlagt med 300 Kr., som endnu mangler, vil vi kunne købe en Elektromotor. Endnu en Gang Tak til alle, som har hjulpet os og endnu vil yde Bidrag til at sætte Kronen paa Værket.

J. Baues.

A. Husson.

Kirkelig Kalender.

25. Nov. Sidste Sønd. eft. Pintse.	2. Dec. 1. Sønd. i Advent.
26. — M. Silvester, Abbed.	3. — M. Franz Xaver, Bekender.
27. — Ti. Ferialdag.	4. — Ti. Petrus Chrysologus, Biskop og Kirkelærer.
28. — O. Ferialdag.	5. — O. Ferialdag.
29. — To. Vigilie.	6. — To. Nicolaus, Biskop og Bekender.
30. — F. Andreas, Apostel.	7. — F. Ambrosius, Biskop og Kirkelærer.
1. Dec. L. Marias Officium.	8. — L. Marias ubesm. Undfangelse.

Den katolske Højskole.**Møde Tirsdag den 27. November Kl. 8 Aften**Billedhugger *Skikkild*; Christusbilleder.**St. Knuds Skoles Festsal, Stenosgade 4 B. Adgang 25 Øre.**Under Protektion af *Hds. kgl. Højhed Prinsesse Margrethe* afholder**St. Josefsøstrene deres aarlige Basar**

i Odd-Fellowpalæets Riddersal d. 27. og 28. November, begge Dage Kl. 2—10.

Med største Taknemmelighed vil selv det mindste Bidrag blive modtaget paa flg. Steder: Østerbrogade 7 C, Griffenfeldts-gade 44, Strandvej 91, Frederiksberg Allé 17.

Til de sædvanlige Aftenunderholdninger faas Billetter à 2 Kr. ovennævnte Steder samt ved Indgangen.

Unio. Tirsd. d. 27. Nov. Kl. 7 lader Foreningen i St. Ansgars Kirke en Sjælemesse læse for sine afdøde Medlemmer.**Kalenderen for 1918** er nu udkommet og kan faas paa **Menighedskontoret**, Bredgade 69, 2. Sal o. G. (1-4. Telefon Palæ 654) samt ved Kirkerne og i Bogsalget. Pris **30 Øre**. Ved Indsendelse af 35 Øre i Frimærker tilsendes Kalenderen portofrit. *Ansgariusforeningen.*Et **ungt Menneske**, tilhørende det katolske Trossamfund, og som skal studere, ønskes optaget i et Hjem af Trosfæller. Pris for fuld Pension pr. Maaned bedes opgivet i Løbet af 8. Dage i Billet, mrk. »Hjem«, indsendt til Hr. Pastor Esser, Stenosgade 4 B.**K.U.F.** Søndag den 25. ds. Kl. 7¹/₂—10¹/₂ Møde i Stenosgade 4 B. Hr. stud. polyt. G. Wissum taler om **Telegrafien før og nu**. Foredraget ledsages af Forsøg (traadløs Telegrafi).**Unio.** Alm. Møde hver Fredag (7—11). *Fredag d. 23. ds. Præmie-Lotterispil.* 3 store Gevinster.**NB.** Besøgende, indførte ved et Medlem, er velkomne.**Sakramentskirken.** Hver Torsd. sakr. Velsignelse efter 8-Messen.**A.C.** holder Møde Onsdag den 28. ds. Kl. 8 i **Stenosgade 4**. *Magister Ericsson* taler: *Kan man förklara underverken med suggestion?***Concert.** Foreningen *Fidelitas* afholder Sønd. d. 2. Dec. Kl. 8 Aftenunderholdning med velvillig Assistance af Fru Leopoldine Seitzberg og Concertsangerinderne Frk. Bodil Hansen Møller og Fru Karen Kamp. Oplæsning af Hr. Haffstrøm. Et Orkester under Ledelse af Hr. Andreas Rasmussen vil ligeledes velvilligst assistere. Concerten, der holdes Østerbrogade 7 C, ertil F ordel for fattige Børns Beklædning.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement. 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, i alle Bogladre og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rolhes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst Kl. 4-6 Eftermiddag.

Nr. 48

Søndag den 2. December.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Den nye Salmelog. — Til Stadfæstelse i Troen. — De 1000 landflygtige Præster. — Nye Bøger. — Indvielse af St. Josefs Hospital i Odense. — Maa Sandheden ikke komme til Orde? — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Helsingør. Svendborg. Aarhus. Tyskland. Rom. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

385.

Adventstemning.

Længsel! Hvem kender ikke Længselens Stemning, snart som en nagende Smerte, naar man staar overfor et attraaet Maal uden Haab om at naa det, snart som glad Forventning, naar Maalets Opnaaelse er stillet i sikker Udsigt?

Længsel, fortærende Længsel var hele Menneskeslægtens Lod lige fra hin Dag, da Paradisets Porte for stedse lukkede sig bagved vore Stamforældre. Da mistede vi en Lykke, hvis Mage aldrig siden er bleven set paa Jorden, de første Menneskers Uskyldighedstilstand, deres fortrolige Omgang med Gud, Guds faderlige Omsorg, som holdt hver Lidelse borte fra dem og gav dem det sikre Løfte om engang efter et sorgfrit Liv uden Død at blive optaget i det himmelske Paradis. Ak! al den Lykke, som vi skulde have arvet efter dem, svandt bort i samme Nu, som vore Forældre strakte Haanden ud efter den forbudne Frugt. Da blev vi i Steden for Guds Børn den Ondes Slaver, da blev Arbejdet os til Byrde og Besvær, da holdt Døden sit Indtog i Verden, og som Enden paa al den Pine truedes vi af Nedstyrtningen i den evige Fordærvelses Afgrund. Det havde været til at fortvivle over, dersom ikke Gud havde lovet os Frelsen, der skulde føre os tilbage til den udsonede Fader og atter aabne Adgangen til det himmelske Paradis. I hin Stund vaagnede i vort Hjerte den Længsel, der, ret forstaaet, er os en Ledestjerne til den evige Glæde.

Længselen formede sig i Hedningeverdenen til Fortviv-

lelse, fordi Menneskene vel følte Hjertets Trang efter Lykken i sig, men ikke saa nogen Vej eller noget Middel til at naa dette Maal.

Helt anderledes i det jødiske Folk. Jøderne blev paa Grund af deres Synder tit hjemsogt af Prøvelser. Men selv i de tungeste Tider levede Frelsens Haab, Længselen efter Frelseren i deres Hjerter. Og Profeterne viste atter og atter i straalende Billeder hen imod den Frelse, Gud havde beredt dem. »Se, Herren kommer, og alle hans hellige med ham.« »I hans Dage skal Retfærdighed opgaa og Fredens Fylde.« Undertiden skildrer Profeterne den ny Tid, som om den allerede var brudt frem. Hvor lyder det ikke yndigt, naar Profeterne synger: »Et Barn er os født, en Søn er os givet . . . og hans Navn er Under, Raadgiver, vældig Gud, Evighedens Fader, Fredsfyrste.«

Saadanne Ord af Profetmund maatte i Forbindelse med Bevidstheden om den almindelige Trang til Frelse give Længselens Følelse kraftig Næring. Og denne Længsel ytrede sig i de Bønner, der blev sendt op til Himlen. »Herre, høj dine Himle og stig ned! Kom, Herre, og tøv ikke, løs dit Folks Lænker. Dryp, I Himle fra oven ned. Skyerne nedregne den retfærdige. Jorden aabne sig og lade Frelseren fremspire.«

Disse Tanker gør vor hellige Kirke til sine, og den søger at vække en stedse større Længsel efter Frelseren i sine troendes Hjerter. Vistnok er han kommet og har hengivet sig selv til Frelse for Menneskene. Men de enkelte trænger stedse til ny Udgydelse af hans Naade. Og — hvad vi ikke maa glemme — Naadens Meddelelse afhænger for en stor Del af vor Forberedelse. Jo renere et Hjerte er for Synd, jo mere levende og virksom Troen og Kærligheden og Længselen efter Herren er, des rigere Fylde af Naade vil han udgyde i det.

Derfor formaner Kirken sine troende med den store Forløbers Ord: »Bered Herrens Vej! Jævn hans Stier!« Derfor formaner den dem saa indtrængende: »Gør Bod; thi Himmeriges Rige er nær.« Og for at dens Raab ikke skal hændø uhørt, foreskriver den os haade Faste- og Abstinensdage; thi Bodfærdighed jævner Vejen for Syndsforladelse og bereder Herren Vejen til vort Hjerte.

Men har vi saa paa denne Maade forberedt os, saa tilraaber Kirken os trøstende paa den sidste Dag i Advent: »I Dag skal I vide, at Herren kommer, og i Morgen skal I skue hans Herlighed. Den Dag i Morgen skal slette Jordens Ondskab, og Verdens Frelser skal herske over os.« I ham skal al vor Længsel stilles.

Dr. Kiefer.

Den nye Salmebog.

Den hellige *Cæcilie* er Patron for katholsk Kirkemusik, og i Dag, d. 22. November, er det hendes Fest. Det er da et Tilfælde, der ser ud som en Tanke, at den sidste Side i vor nye Salmebog netop bliver trykt i Dag. Indtræder der ikke uforudsete Uheld, vil den kunne ligge som Gave paa Julebordet.

Sjælen i det langvarige Arbejde, Udgivelsen har kostet, var indtil sin Død i Maj 1916 min uforglemmelige Kollega, Gymnasielærer, cand. mag. *Halfdan Kejser*. Endnu to Dage før han bortkaldtes, beskæftigede han sig med en kritisk Gennemgang af Salmen »Alt Kristenfolk, stem i en Sang«. Den var hans sidste Bidrag. Efter Bestemmelsen var det ham, der skulde have skrevet nærværende Artikel til Indførelse af den nye Salmebog, og han havde glædet sig dertil. Nu maa jeg gøre det i hans Sted.

Kejser blev optaget i Kirken d. 10. December 1893. Allerede Aaret efter offentliggjorde han i »Ugebladet« sin første Sang til Sankt Ansgars Ære — »Ansgar har bygget Guds Kirke i Nord« — og i det paafølgende Tiaar skænkede han os i det hele omtrent 30 Salmer, der alle lod erkende, at skulde det engang komme til en grundigere Fornydelse af vor Salmebog, saa maatte Kejser være Manden dertil. Han elskede sit Sprøg og behandlede det mesterligt baade i Poesi og Prosa. I 1891 skrev han et Stambogsblad, hvis første Strofe lyder: »Jeg ved den fejreste Dronning | blandt alle Jomfruer unge; | fuldtvel tør jeg hende nævne: | hun kaldes den danske Tunge«, og i en Anmærkning under Digtet skrev Forfatteren de Ord: »Min første Ungdoms ærgerrige Drømme var at blive en fremragende Videnskabsmand i dansk Filologi eller en betydelig Digter; men nu er jeg glad for blot som Lærer at faa Lov til at tjene Dronningen.« Den udmærkede Sprogmand var dog foreløbig optaget af andet Arbejde. Sammen med Digteren *Johannes Jørgensen* og nærværende Blads Redaktør, cand. mag. *Niels Hansen*, arbejdede Kejser paa Udgivelsen af »Den hellige katholske Kirkes Messebog«. Den udkom 1907, og samme Aar begyndte han paa Salmebogens Revi-

sion, hvortil en højsindet Dame havde stillet en Sum Penge til Raadighed.

Forbedringen af vor Salmebog gik for sig paa den Maade, at Kejser, der fra 1898 havde været knyttet til St. Andreas Kollegiums Latinskole, hvor vi altsaa begge underviste, i Skoletidens Fritimer indfandt sig paa min Stue, hvor vi da i Fællesskab gennemgik Teksterne. Kejser havde en fin rytmisk Sans, men manglede Øre for Melodi. Musik var overhovedet nærmest en Lidelse for ham. Adskillige har vistnok hørt hans Udtalelse om, at kun een Ting var værre end at høre paa Musik, nemlig — at blive klippet. Det blev da min Opgave at synge Salmerne højt for ham — alle Versene — og under Sangen gjorde han sine Notitser til Ændringer. Under hele dette Arbejde lagde Kejser Taalmod og Medgørlighed for Dagen. Han var i det hele taget Idealet af en Medarbejder i Retning af Beskedenhed og Tagen Hensyn. Vort 9-aarige Samarbejde paa Salmebogen har været præget af Fred og god Forstaaelse.

Principperne for Revisionen var følgende: Fjernelse af overflødige og værdiløse Tekster; Bevarelse af saa meget som muligt i de Tekster, der skønnedes ikke at burde kasseres; Optagelse af nye Salmer. Herom udtalte Kejser sig bl. a. paa et Møde i *Academicum Catholicum* d. 18. November 1908. Udover de nævnte blev der ikke lagt særlige Principper til Grund for Arbejdet. Om en Indskrænkning af Salmernes Antal eller Længde var der saaledes ikke Tale. Antallet er da ogsaa faktisk bleven forøget, idet den nye Salmebog tæller 280 Numre. Forøgelsen skyldes dels Tilstedeværelsen af nye, værdifulde Tekster, dels, at der fra flere Sider udtrykkelig forlangtes en Forøgelse — bl. a. af Begravelsessalmer og Jesu-Hjerte-Salmer. De enkelte Salmers Længde er der som sagt ikke rørt ved; derimod er de Strofer, der indeholder Salmens Hovedtanker, i den nye Salmebog betegnede med en Stjerne, saaledes at man — om man vil — kan indskrænke sig til at synge disse.

Angaaende Spørgsnaalet, om den Revision, der nu foretoges, kunde betragtes som endelig, udtalte Kejser ofte, at det Arbejde, der skete, kun kunde være foreløbigt, idet det maatte anses for ønskeligt, at de over-

satte Salmer ligesom ogsaa de mindre værdifulde senere engang blev erstattet med originale og virkelig gode Salmer af indfødte Forfattere. Men ligesaa afgjort hævdede han, at de Tekster, der nu fastsattes, skulde have Lov til at bestaa uforandrede, indtil der var fremkommet et større Antal lødige og fuldtud danske Salmer, der kunde træde i deres Sted. Først naar disse forelaa, skulde der skrives til næste Revision, og i Mellemtiden burde der ikke ændres noget ved eventuelle Ny-Udgaver. Naar jeg her lader disse Udtalelser gaa videre til dem, der i Fremtiden faar med Salmebogen at gøre — det være sig med Tekster eller med Melodier — sker det i Haab om, at de maa blive forstaaet og fulgt.

Først efter 7 Aars Forløb lykkedes det at naa til en foreløbig Afslutning af Revisionsarbejdet. Den 21. Januar 1914 overrakte der den højærværdigste Biskop *Johannes von Euch* i Anledning af hans 80-aarige Fødselsdag et af Kejser selv med sirlig Haandskrift og farverige Initialer forfærdiget Eksemplar af »Forslag til Salmebog I«, der et Aar senere efterfulgtes af II Del. Disse to smukt indbundne Manuskripter vil altid aflægge Vidnesbyrd om den Kærlighed og Grundighed, der har været nedlagt i Kejsers Arbejde. Forslaget omfatter 234 Salmer.

Der blev nu af den apostoliske Vikar, Biskop Johannes, udnævnt Medlemmer til to Kommissioner, der skulde fortsætte Arbejdet, den ene ved at underkaste de indsendte Tekster en kritisk Gennemgang, den anden ved at prøve de gamle Melodier og skaffe nye. Den første Kommission kom til at bestaa af Præsterne *Bannwart*, *Gamél*, *Günther*, *v. Kettenburg* og *Ronge* samt Organist *Hammermüller* med Kejser som Formand, den anden af Præsterne *Bannwart*, *Evers*, *Günther* og *Menzinger* samt Organisterne *Siegler* og *Hammermüller* med sidstnævnte som Formand.

Da disse Kommissioner var naaet et godt Stykke frem i Arbejdet, begyndte Trykningen i September 1915. Den blev betroet til Indehaveren af Mohns Bogtrykkeri, Hr. *Julius Olsen*, og det skal siges til hans Ros, at han er gaaet til den vanskelige Opgave med stor Iver og Dygtighed, saa at den nye Salmebog ogsaa fremtræder som et smukt Stykke typografisk Arbejde, der gør Trykkeriet Ære.

At Trykningen har været i over to Aar, er ikke hans Skyld, men ligger navnlig i, at Manuskriptet ikke forelaa færdigt ved Trykningens Begyndelse, men maatte tilvejebringes efterhaanden, hvad der stundom viste sig at være ret vanskeligt. Men saa meget større er Glæden nu, da Bogen er færdig. Det havde jo været Meningen, at der samtidig med Salmebogen, der kun indeholder Salmernes enstemmige Melodi, ogsaa skulde være udsendt en Orgelbog, men dette har ikke kunnet lade sig gøre. Forhaabentlig kommer den i Løbet af næste Sommer. I Mellemtiden maa vi hjælpe os saa godt, vi kan, og eventuelt indskrænke os til at synge de Salmer, hvis Melodier ikke er forandret. En Vejledning for denne Overgangstid vil blive udarbejdet og trykt.

Cand. Kejser naaede ikke at se Afslutningen paa sit Arbejde med Salmebogen. Den 20. Maj 1916 bortkaldtes han pludselig til Sorg for sin Familie og sine Venner. At hans Bortgang har været til Skade for den nu fuldendte Bog, er selvfølgelig, men det kan dog siges, at da Kejser lukkede sine Øjne, var Hovedarbejdet gjort, og kun en Mindstedel stod tilbage. Vi bør da ikke beklage hans Bortkaldelse i samme Grad, som vi maa være glade for, at han har paa-begyndt sit store Arbejde i saa god Tid, at han omtrent fik det gjort færdigt, før hans Dage var omme. Som Navnet *Karup* er knyttet til vor Salmebogs 1. Udgave, er *Kejser*s Navn knyttet til den nuværende 6. Udgave, og vi bør altid være Gud taknemmelige for, hvad disse to Mænd — især Halfdan Kejser — har ydet os af Sange til Guds Lovprisning.

Med Salmebogen er forbundet en Bønnebog, der især skylder Pater A. Meyer sin Tilblivelse. Den har to Dele: Almindelige og særlige Bønner. Ved Udarbejdelsen af den 1. Del er Udgiveren for en Del bleven bistaaet af Præsterne Ronge og Günther samt af Frk. H. U. Ramsing, Kontorchef Tardini og Arkivsekretær West. Den 2. Del — de særlige Bønner — er nærmest beregnede til at benyttes ved Eftermiddagsandagter, og der er ved disse Bønners Affattelse tilstræbt det dobbelte Formaal: at klæde Kirkeaarets theologiske Indhold i Bøn og at faa Menigheden til at deltage i Bønnen ved, at den svarer paa, hvad

Præsten beder for; under disse Bønners Udarbejdelse har navnlig de to ovennævnte Præster i stort Omfang været taget med paa Raad. Bønnebogen fremtræder som en afsluttet Enhed; naar nogen ikke desto mindre skulde finde, at der burde være taget mere med, maa det erindres, at en Begrænsning har været nødvendig baade af Hensyn til Bogens Omfang og de øjeblikkelige høje Papirpriser.

Den nye Bogs Titel er »Salmebog og Bønnebog for Det apostoliske Vikariat Danmark«. Den kirkelige Myndigheds »Imprimatur« er dateret d. 8. September 1917, Jubilæums-Aarsdagen for Biskop *Johannes von Euch*s Bispevielse.

Naar jeg her ret udførligt har gjort Rede for den Virksomhed, der er gaaet forud for Udgivelsen af den nye Salme- og Bønnebog, er det sket, fordi jeg mener, at Fremtiden vil have Interesse i at kende den. Ligesom vi nu er taknemmelige for enhver sparsom Oplysning af den Art med Hensyn til tidligere udførte Arbejder, saaledes vil vore Efterkommere ogsaa være det. Der tilvejebringes vistnok paa denne Maade ogsaa en gavnlig Kontinuitet i de Virksomheder, hvori det ene Slægtled afløser det andet.

St. Andreas Kollegium, d. 22. November 1917.

Ludv. Günther, S. J.

Til Stadfæstelse i Troen.

Man kan ikke nægte, at der i de sidste Par Snese Aar er foregaaet en betydelig Forandring i Retning af det bedre, naar Talen er om Almenhedens Opfattelse af, hvad Katholicismen er. Saaledes hed det i en Artikel i *Vort Land* i Anledning af Reformationsjubilæet:

»Samtidig er den danske Offentligheds Syn paa den romersk-katholske Kirke blevet meget forskelligt fra, hvad det tidligere har været. Man betragter den med en vis Respekt, ikke blot fordi man er en Del imponeret af dens rige Fremgang, men ogsaa, fordi man ved at have faaet dens hele Missionsbevægelse paa saa meget nærmere Hold har faaet Blikket aabnet for Værdier og Kræfter, som man ikke tidligere har skænket synderlig Opmærksomhed. Det regnes ikke mere for noget *ligefrem nedværdigende og ganske naturstridigt* at blive Katholik, men navnlig i Hoved-

staden har Befolkningen lært at paaskønne de socialt gavnlige Sider af den Maade, hvorpaa Propagandaen drives, ikke mindst gennem Skolers og Hospitalers Virksomhed, og de smukke Kirkebygninger i Byens forskellige Kvarterer taler højt om Katholicismens stadig voksende Magtstilling.«

Fra alle Sider har det dog ikke lydt saaledes. Endnu gløder mange Steder den gamle Fanatisme, der intet kan se, fordi den synes ikke at ville se. Vi skal give nogle Eksempler uden retledende Bemærkninger — disse Udtalelsers vanvittige Indhold kan kun tjene Katholikker til Stadfæstelse i deres Tro. Et Barn, der har en god og from Moder, lader sig ikke rokke i sin Tillid til hende, hvor meget ondt der end af fremmede maatte blive talt om hende. Ligesaa vi, naar vor Moder, den hellige almindelige Kirke smædes.

Saaledes undser Stiftsprovst Ussing sig ikke for at skrive, at i de sidste 1000 Aar før Luther var »selve Kirkens Væsen forvansket, og at Paver og Biskopper gjorde Krav paa at være udrustede med Christi guddommelige Magt.« Hvorledes en Mand, der har læst og studeret en hel Del, kan skrive saaledes, er mig ubegribeligt; men Fanatisme og Jubilæumsbegejstring kan jo forklare en hel Del.

Det hartad utrolige præsteres naturligvis i *Indre Missions Tidende*, hvor Pastor *Filip Beck* er skamløs nok til at skrive:

»Der lagde sig en Dunkelhed og et Mørke over den gamle Kirke, og det blev saa tungt og mørkt at tjene Gud og finde ham. Der kom som i Mose Dage til at ligge en Sky over det hellige Bjerg, og det var, som der kun udgik Lyn og Torden fra Kirken til at forfærde Mennesker og til at dræbe det sidste Haab om at blve salige. Paven og hans Svende stod og krævede af Mennesker, hvad de ikke selv kunde give. Og da det hverken kunde hjælpe ham eller andre Mennesker, saa tog han, hvad han kunde faa, Menneskers Penge; som om man kunde købe Himlen for Penge, den, hvorom Profeten havde sagt: »Kom og køb foruden Penge«. — Og Folket bøjede sig for Hans Hellighed i Rom, den ugudelige Pave, der havde afskaffet Tilbedelsen af Kristus og forvist ham til Himlen, for at han selv kunde have hele Magten og Æren. De rige bøjede sig for ham og tænkte: lad gaa, saa kan vi jo synde, saa længe Pengene strækker; og de fattige bøjede deres Ryg og jamrede sig i deres Nød og Synd. Naar man søgte ind i Guds Hus, var alt overmalet med Billeder af Mennesker, der ikke havde kunnet frelse sig selv; ikke engang gennem Vinduet kunde Himlen ses, og paa Alteret laa vel den gamle Bibel, men den var lukket for Folkets Øjne.«

Til disse Pastor Becks Ord behøves ingen Kommentar; husk kun paa eet, katholske Læsere, at Paven har afskaffet Tilbedelsen af Christus — — og at Pastor Beck har afskaffet det ottende Bud, der hedder: Du skal ikke sige falsk Vidnesbyrd om din Næste, 3: du maa ikke lyve.

Som et Kuriosum, naar Talen er om Reformationsfesterne, kan endnu anføres, at efter Avisernes Meddelelse fortaltes der ved de københavnske Kommuneskoler om Luther efter — Jakob Knudsens Bog om Luther. Bemeldte Bog er en Roman om Jakob Knudsen selv langt mere end om Luther. Det er det glade Vanvid, men det passer udmærket i Helheden.

Niels Hansen.

De 1000 landflygtige Præster.

I en Anmeldelse af Bernh. Jensen i »Nord. Ugeblad« Side 835 siges der, at den udgaaende Middelalders daarlige Præster kendes af Klager og Procesakter og den Slags Kilder. »Men de tier fuldstændig om de Hundreder, ja Tusinder af gode, fromme Præster, der stille gjorde deres Gerning rundt omkring i Menighederne; tusind af dem forlod Landet ved Reformationens Indførelse, de har altsaa været der.«

I Hovedbetragtningen er jeg enig og vil gerne i disse Dage være med til at fremhæve den. I Reformatorenes Udtalelser forudsættes i Virkeligheden altid Tilstedeværelsen af gode Præster midt i alt det, der kritiseres saa haardt. Selv vil jeg antage, at Reformationen her i Landet først og fremmest var en Bevægelse i Præstegaardene og fra disse trængende ud i Sognene. Man kan jo i Viborg Stift iagttage, at der var mange luthersksindede Præster i Brydningsaarene, og kort sagt var jo Reformationens Ordførere Præster.

Men det, der forbavser mig, er de 1000 Præster, som skal have forladt Landet. Jeg har i sin Tid gjort mig megen Umage for at blive klog paa Præstestandens Forhold ved Reformationsovergangen, og jeg kunde ingen finde af den Slags trods ihærdig Søgen. Her ser det ud, som om der sigtedes til mig ubekendte historiske Kilder. Der kan vel have været ca. 2000 Præster i Dalidens Danmark, saa det vil ikke sige lidt, om 1000 forlod Stilling og Fædreland for deres Tros Skyld.

Derfor er det min Anmodning, at disse historiske Kil-

der og Eksempler maa blive fremdraget her i Bladet. Det vilde være et stort Bidrag til vor Reformationshistorie. Men jeg mener virkelige Kilder og tællende Eksempler, ikke Formodninger.

Bringstrup, Alle Helgens Dag.

P. Severinsen.

Jeg maa desværre tilstaa, at min Hjemmelsmand, som jeg tilfældigt talte med, da jeg skrev min Anmeldelse af G. Jørgensens Bog, og som kender Reformationshistorien langt grundigere end jeg, ikke har været i Stand til at angive sin Kilde for Paastanden om de 1000 landflygtige Præster. Jeg maa derfor beklage at have brugt dette Argument, og det er da godt, at det ikke har faaet Lov til at staa uimodsagt. — Mange Præster har ganske vist forladt Landet, men det var Tiggermunke og ikke Sognepræster. Næsten alle Tiggermunkene drog bort, og da de ialt havde omtrent 60 Klostre, har det jo været et anseligt Antal Præster, der blev landflygtige. Det er formodentlig dette, der ligger til Grund for min misvisende Sætning.

Bernh. Jensen.

Nye Bøger.

Ingeborg Maria Sick: Ela fra Haven ved Floden. (Gyldendal. 1917. 191 Sider.)

Læs Vilhelm Bergsøes og andre samtidige Digteres Skildringer af katholske Præster, Munke og kirkelige Forhold, og sammenlign dem saa med den Maade, hvorpaa flere af Nutidens Forfattere, ikke mindst Frøken I. M. Sick, skriver om lignende Emner. De førstnævnte havde, bogstavelig talt, ikke mere Begreb om det, de skrev om, end en dansk Bondedreng om den hebraiske Bibel; men alligevel gav de med utrolig Naivitet de mest indgaaende Beskrivelser af det, de intet forstod af. »Hvis det er Madonnas Vilje, mit Barn« — saaledes taler deres Præster og Munke gerne, hvorpaa de gaar hjem til rigelige Maaltider og overdrevne Drikkelag, medens de i Regelen staar i meget utiltalende Forhold til Kvinderne, især deres »Skriftebørn«. Naar Frøken Sick skriver om katholske Forhold, røber hun ofte forbavsende Kendskab og en Træfsikkerhed, der næsten er forbløffende. I nærværende ejendommelige Bog — »det er da egentlig en underlig Bog«, vil maaske adskillige sige — lader hun saaledes en ung katholsk Pige, der er greben af en frisk, lidenskabelig Kærlighed til en protestantisk gejstlig, sige: »Jeg ved ikke,

hvad du mener, Henri! Jeg ved, at hvis Vismanden (hun mener sin Skriftefader) og Tanterne forbyder mig at følge dig, og du kommer i Nat for at hente mig — saa gaar jeg med dig. Ja, hvis deres Hjerter ligger foran mig paa Vejen, saa træder jeg paa dem for at følge dig. Men — hvis du vil have mig til at sige, at Vismanden ikke er til, at Tanterne ikke har opdraget mig, saa kan jeg ikke. Jeg vilde gerne — det var ikke nær saa ondt — men det er umuligt! Og lige saadan: Jeg kunde vist for din Skyld gøre den hellige Madonna imod og forsømme Messen — men sige, at hun ikke er den, hun altid har været for mig, sige, at det hellige Messeoffer ikke er noget, det kan jeg ikke. For det er jo! Det, som er sandt, Enrico, kan man aldrig komme udenom.« Et skønt Vidnesbyrd om den katholske Sandheds Magt midt under Liden-skabernes Brusen, som man kender fra det virkelige katholske Liv. Selvfølgelig bliver Troen det, der skiller de to fra hinanden, som hun selv saa gribende siger det: »Henri, jeg vilde vente paa dig i hundrede Aar og mere! Men skal jeg vente, til hvidt er sort og sort er hvidt for mig, saa er det ikke at vente, det er blot at opgive — jeg ved det.«

I vore katholske Folkebibliotheker har Bogen med det sære, for ikke at sige søgte Navn ikke sin Plads, men ellers maa vi sikkert hilse den velkommen; den kan sprede mange Fordomme og kaste godt Lys over katholsk Liv, selv om det naturligvis ikke har været Digterindens egentlige Mening. Hvad hun hovedsagelig vil, er at vise, som det er udtrykt af hende selv paa et af Bogens sidste Blade, »at Mennesker ikke kan undvære en grøn Bred, et Fristed for deres Tanker fra Hverdagens graa Slidelighed«.

P. D. Steidl: Knud den Hellige, Danmarks Værnehelgen. (Katholsk Boghandel. København. 1917. 4. og 5. Hæfte.)

Det er glædeligt, at der er ikke saa faa Abonnenter paa dette vort Hovedværk om vor Nationalhelgen. Med nærværende femte Hefte er vi naaet til Oprørets Udbrud, der, som alle andre vigtige Begivenheder i Knuds Liv, behandles med indgaaende og rolig Grundighed. Mange pæne Billeder smykker ogsaa de to nye Hæfter. *N. H.*

E. Rosenørn-Lehn: »Til Jesus ved Maria«. (285 Sider. V. Thaning og Appels Forlag. Kr. 2,50.)

En herlig, gennemkatholsk, ægte dansk og poesirig Andagts- og Bønebog, der sikkert vil finde mange Købere. I første Del (Side 1—69), der nærmest skal virke som Indledning, gengives to Foredrag, som Forfatterinden har holdt, og et Brev om den sande Andagt. — Anden Del (Side 69—219), der indeholder de forskellige Andagter og Bønner

til Guds Moder, er den vigtigste. Forfatterinden følger et Princip, som er det ene rigtige for den Slags Bøger; hun spørger ikke bange, hvad vel Kritikken kunde indvende mod et eller andet Punkt, f. Eks. »Lørdagsløftet«, men gaar lige løs paa Sagen. »Der er,« skriver hun, »ogsaa tit en vis Stædighed hos os overfor Helgenerne og ikke mindst overfor Guds Moder, en vis Modstræben imod det ægte katholske Livs Foreteelser. »Det ligger ikke for min Natur«, siger en og anden af os; ja, men lad os gøre os det klart en Gang, at vor Natur er forkvaklet og besmittet ved 400 Aars gold Protesteren imod Kirkens Liv og Aand. Lad os gøre os det klart en Gang, at den Arv skal vi kaste fra os, og lad os rejse os i kæk Bevidsthed om, at, hvad der er ægte katholsk, er ogsaa ægte dansk, og det skal vi dyrke og opdyrke fra ny af i vor Sjæl.« Andagterne omtales paa en original og livfuld Maade, og de er iført et skønt, poetisk Klædebon. Især for Søstre vil Bogen være en kærkommen Gave, og de vil deri finde mange kendte Bønner. — I tredje Del (Side 219—285) findes Messe- og Kommunionandagten. — Bogen fremtræder i et pænt blaåt Bind med et lille kronet M paa Forsiden. I Betragtning af Dyrtiden er Prisen meget lav, hvad der kun ved Forlagets Velvilje er blevet muliggjort.

Der er et poetisk Sving over Bogen, men jeg er ikke i Stand til at afgøre, om sproglige Vendinger som »Maria er vor *Forbeder, Midler og Trøster* (i Stedet for *Forbederinde, Midlerinde og Trøsterinde*) vil finde udelt Bifald, skønt Forfatterinden støtter sig paa Dr. Ernst v. der Recke's Autoritet. At Forfatterinden skriver (Side 36): »Roskilde har i det hele være et af de Steder, hvor Maria er bleven æret og elsket *aller mest* i gammel Tid«, kan nok tilgives hende, skønt jeg hellere med Rector Morten Børup († 1526) havde sagt: »Hvert Stift havde sin Værnehelgen, men Maria æredes i hvert Stift.«

P. D. Steidl.

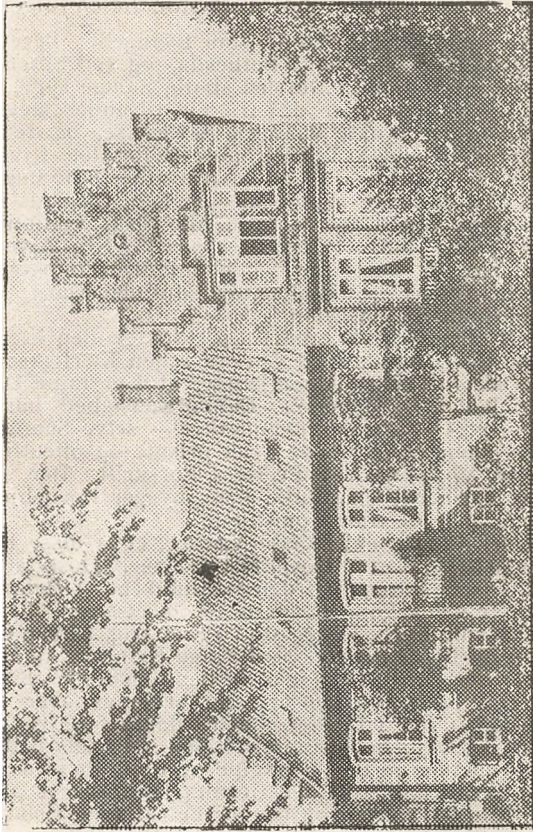
Indvielsen af St. Josefs Hospital i Odense.

Efter Fyens Venstreblads udmærkede Referat tillader vi os i Hovedsagen at bringe Meddelelse om Indvielsen af St. Josefs Hospital i Odense.

Det er sjældnen, November ødsler med Sol og klar Luft, som den gjorde den 21., da det ny St. Josefs Hospital paa

Hjallesevej blev indviet. Dannebrogflag vajede fra Flagstænger rundt om den skønne Bygning og højt oppe fra Taarnets Glambuller, og Solskinnet lyste paa de røde Mure og ind gennem de hyggelige Sygestuers høje Vinduer.

Og festlig som Solskinnet var den Indvielse, Hospitalet fik. Ved Totiden samledes en Skare indbudte i Hospitalets Stueetage. Der var Stiftamtmanden, Kmhr. *Simony*, Borg-

Det gamle Hospital i Odense (staar endnu).

mester *Bloch* og en hel Del Byraadsmedlemmer, Borgmesterfuldmægtigene *Hjhn* og *Madsen*, Politiassistent *Seldorf*, Overlægerne Professor *Møller* og Dr. med. *Schrøeder*, Amtslæge *Thal Jantzen* og Repræsentanter for lokale Lægeorganisationer, Ekspeditionssekretær *Daniel* fra Sygekasseinspektoratet, Formanden for Centralforeningen af fynske Sygekasser, Justitsraad *M. Sørensen*, Bygningsinspektør

Olsen, de Haandværksmestre, der har opført Hospitalet, Repræsentanter for Pressen og Hospitalets Læger o. fl.

Præsten for den herværende katholske Menighed, Pastor *Resch*, Provincialforstanderinden for St. Josefsordenen, Søster *Géneviève*, og Overlæge *Egede* tog imod de mange fremmede, og efter en kort Præsentation gik man op i den overordentlig hyggelige Hospitalskirke, der er indrettet i Tagetagen.

Efter at Forsamlingen havde afsunget en i Dagens Anledning skreven Sang, holdt Pastor *Resch* følgende Tale:

Der var paa Christi Tid — som Evangeliet beretter os — én Dam i Jerusalem ved Navn Bethesda, og ved Siden af denne Dam var der en Søjlehal. Der laa stadig mange syge, som ventede paa Vandets Bevægelse; thi fra Tid til anden steg en Engel ned fra Himlen og bragte Vandet i Bevægelse, og den første af de syge, der kom ned i Vandet, blev helbredet, hvad Sygdom han end led af. Det er en af de mange underfulde Begivenheder fra Christi Tid, en af de mange Maader, som Christus i sin Kærlighed benyttede sig af for at læge alle Slags Sygdomme. Den Undergerningernes Tid, vi beundrer paa Christi, Apostlenes og Oldkirkens Tid, er hørt op — i det mindste for største Delen, thi den er ikke mere saa nødvendig som den Gang, da Christi Lære skulde indføres i Verden.

Men een Ting har ikke hørt op, det er den Kærlighedens Aand, Menneskene har lært af Christus, den Kærlighed, hvormom han siger: »Deraf skal man erkende, at I er mine Disciple, at I har Kærlighed til hinanden.« Denne Kærlighed har i Tidens Løb gennemsyret — ganske ubemærket — selve Samfundet, saa at man paa mangfoldig Maade i det private og offentlige Liv lader sig lede af denne vor Frelasers Forskrift. Der sørges for Børnene, syge, fattige og gamle, man bygger Børnehjem, Sygehuse, Fattiggaarde og Alderdomshjem.

I Dag ser vi igen et af disse Værker, et af disse Hjem fuldendt — det nye St. Josefs Hospital i Odense. Hospitalet er opført af St. Josefsøstrenes Ordenssamfund her i Danmark. For henvend 55 Aar siden kom de første St. Josefsøstre her til Landet. Ordenssamfundets Vugge stod i Frankrig, i Byen Chambéry. Derfra kom de første Søstre, 3—4 svage Kvinder, til København og begyndte dér deres Arbejde i Næstens Tjeneste. Kærligheden er større end Landets Grænser! Nu arbejder over 400 Søstre (St. Josefsøstre) her i Landet, baade danske og franske, tyske og engelske; Kærligheden er international i Ordets bedste Betydning. — Det gælder jo om at hjælpe og tjene de smaa og fattige, de syge og skrøbelige — i den Gerning kan der jo aldrig være for mange Kræfter, vi véd og kender det af egen Erfaring!

Saa har da Søstrene rejst delte nye Hospital, og jeg tror at turde tilføje, og at alle vil kunne sige det samme, dette smukke, moderne Hospital, som svarer til Nutidens høje Krav paa alle Omraader. Den 24. Okt. er det 2 Aar siden, Grundstenen blev lagt. Det var ikke let at bygge et Hospital under disse vanskelige Forhold. Vanskeligheder laarnede sig op fra alle Sider og paa alle Omraader. En paa Hospitalsvæsenets Omraade kyndig Mand sagde forleden til mig: Hvordan har det været muligt, at De har kunnet fuldende dette Værk? At det kunde fuldendes, skyldes særlig den Mand, som med stor Energi og Omhu har ordnet alt og sørget for alt — det er Hr. Arkitekt Wipfler. Derfor tilkommer der Arkitekten, næst efter den første og største Tak,

som vi skylder Søstrene for det store Værk og alt, hvad der staar i Forbindelse med det, en særlig Tak og vor fulde Anerkendelse. Men hvad Arkitekten har udkastet i sine Tanker og i sine Tegninger, det har dygtige Haandværkere og Arbejdere udført paa en smuk og særdeles tilfredsstillende Maade, saaledes at Hospitalet præsenterer sig baade udvortes og indvortes som en fremragende smuk Bygning, til Pryd for Odense By. Og lad os haabe, at den Tid ikke ligger altfor langt ud i Fremtiden, hvor det gamle »Godthaab« helt forsvinder, og den anden Halvdel rejser sig, saa vil St. Josefs Hospital med sin Front ud mod Hjallesøvej blive en af Odenses smukkeste Bygninger og Façader. —

Men hvad vilde det smukkeste, mest moderne Hospital — selv om det var af Marmor og Guld — betyde, dersom der manglede *Sjælen* i Hospitalet; det vilde være en kold, død Bygning, det vilde være, hvad Legemet er uden Sjæl. — Og hvad er denne Sjæl, som giver Livet? Det er Lægerne og Søstrene, alle de, som tager sig af de syge; det er dem, som gør den døde Bygning til det, hvad den skulde være: til et Sted, hvor en stor Del af Menneskeheden — den mest trængende og elendige, søger Hjælp og Lindring i Sygdom og under Smerter. Og jeg tror at kunne sige, at man ogsaa paa dette Omraade kan fæste sin Lid til St. Josefs Hospitalet.

Dygtige Læger, som allerede i en lang Aarrække har virket ved det gamle Hospital, og som er blevet bekendt over hele Fyen, skal i Forening med andre dygtige Kolleger, hvis Navn ligeledes er kendt af os alle, stille deres Videnskab og rige Erfaring i de syges Tjeneste. Deres Navne er en Borgen for, at alle med Tillid kan betro sig til dem. — Og St. Josefssøstrene! De leder det store St. Josefs Hospital i Hovedstaden og alle de mange Hospitaler i en lang Række af Provinsbyer, og de har allevegne arbejdet baade til Lægernes og Patienternes Tilfredshed. Ogsaa her i Byen har de nu i 16 Aar virket i de syges Tjeneste og er bleven bekendt og afholdt af mange. Søstrenes Løsen er: at forene Barmhjertighed og Kærlighed med den egentlige Sygepleje. Søstrene vil ogsaa nu drage ind paa det nye Hospital med det Løsen skrevet paa deres Fane.

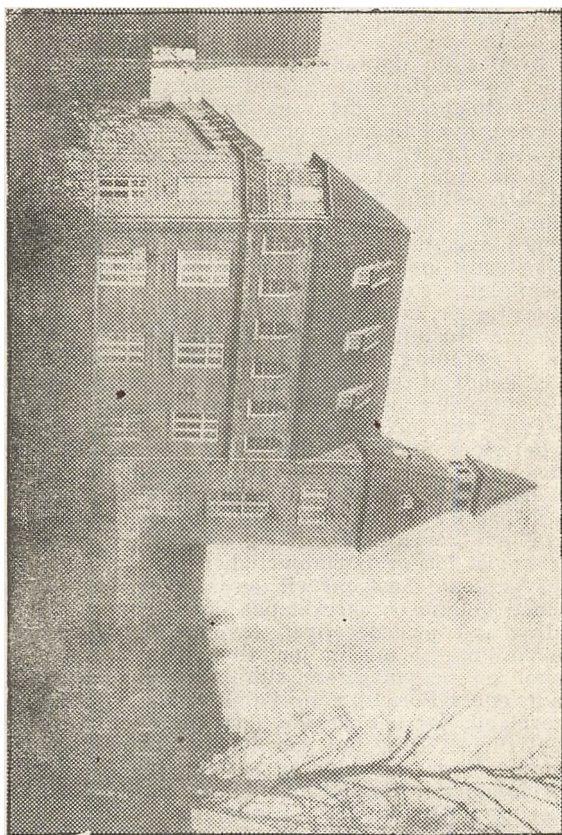
Ja, drag ind paa det nye Hospital og glæd eder over den store Vinding; vi ønsker jer til Lykke. Drag ind paa det nye Hospital og begynd eders store Kærlighedsarbejde, I, som har forlaadt eders Forældre og Familie, for en stor Del ogsaa eders Fædreland, for her at vie eder og eders Liv fuldstændig til de syges Pleje! Drag ind paa det ny Hospital, og vær for de syge Fader og Moder, Broder og Søster; vær for dem alle trøstende og hjælpende Engle, formild deres Lidelser, hav et trøstende og opmuntrende Ord til alle, og skulde dette Hospital være for en og anden deres sidste Opholdssted, forlad dem da ikke, men staa dem bi og hjælp dem i Kærlighedens Aand indtil det sidste Suk. —

Og idet jeg nu giver denne Bygning den kirkelige Velsignelse, erklærer jeg det ny St. Josefs Hospital paa Søstrenes Vegne for aabnet. Maatte det staa og virke i mange Aar til Gavn for de syge og lidende i By og Land, her i Odense og for hele Fyens Stift. Maatte vor guddommelige Frelser, som i sin Levetid her paa Jorden saa gerne hjalp enhver, som søgte Lindring hos ham, maatte han se ned fra Himlen og velsigne dette Hus og alle, som bor i det. Maatte han velsigne Lægerne og Søstrene og alle de syge og lidende, der nogensinde vil søge dette Hospital. Maatte han velsigne al Gerning og alt Arbejde, og maatte denne Velsignelse blive over dette Hus!

Den almægtige Guds, Faderens og Sønnens og den Helligaands Velsignelse komme ned over dette Hus og alle, som vil bo og virke i det, og forblive med det. — Amen.

Efter denne Højtidelighed besaa Gæsterne det ny Hospital, der danner en Vinkelbygning med Façade mod Jagtvej og Hjallesevej. Det er indrettet efter Korridor-systemet og saaledes, at alle Sygeværelser ligger mod Øst

Det nye St. Josefs Hospital i Odense.

og Syd, medens Korridorer og Operationsstuer ligger mod Nord. Paa Sygehuset findes 6-Sengs, 3-Sengs, 2-Sengs og 1-Sengs Stuer, og Prisen retter sig efter Belægningstallet. Sygeværelserne ligger i Stuen og paa 1. Sal, medens 2. Sal — foruden Kirken — rummer Søstrenes Opholdsstuer.

Operationsstuerne findes i en Udbygning. Der er 8 ialt, 4 i Stuen og 4 paa 1. Sal. De ligger korsformet uden om en Rotunde, i hvilken Bedøvelserne foretages. De Patienter, der skal underkastes Operation, ser saaledes ikke de

egentlige Forberedelser til denne, og Indretningen hindrer i saa høj Grad som muligt Tilgang af Bakterier til selve Operationslokalet.

I Kælderen er der en fuldt moderne Røntgen-Afdeling installeret. Her er ogsaa Laboratorium og Badeanstalt med Karbade, Dampbade og Lysbade. Desuden findes en særlig Vaskeribygning og i en lille Tilbygning en Isolationsafdeling med to Værelser og Køkken.

Hospitalets Køkken er indrettet i en særlig — delvis underjordisk — Økonomibygning, der ligger udenfor selve Hospitalet, men dog i umiddelbar Forbindelse med dette. Ved denne Indretning haaber man at undgaa Madlugt i Hospitalets Korridorer og Værelser.

I det hele taget er Hospitalet fuldt moderne og meget praktisk indrettet. Saaledes kan det anføres, at der paa samtlige 1- og 2-Sengs Stuer forefindes Telefon, saa Patienterne, naar de har Lægens Tilladelse, kan benytte denne, ligesom der findes Automattelefoner for alle oppegaaende Patienter.

Som Hospitalet nu staar, har det kostet ca. 4000 Kr. pr. Sygeseng, og da Antallet af disse nu er 125, repræsenterer det altsaa en Værdi af ca. $\frac{1}{2}$ Million Kr. Det oprindelige Hospital — »Godthaab« og Nabovillaen — vil fremdeles være i Brug. Men Tanken er, saa snart det kræves, at nedrive »Godthaab« og forlænge den mod Hjallesøvej liggende Façade i nordlig Retning og derefter bøje om i østlig Retning op til Hjallesøvej. Hospitalet vil da faa Form som et S, saaledes at alle Værelser stadig ligger mod Øst og Syd. Naar denne Udvidelse gennemføres, vil Hospitalet kunne rumme ca. 250 Senge, og da alle almindelige Indretninger — Køkken osv. — allerede er udførte med denne Udvidelse for Øje, vil Hospitalet til den Tid rimeligvis kun komme til at staa i en Pris af ca. 3500 Kr. pr. Seng.

Ved Hospitalet virker nu foruden Overlæge *Egede*, i hvis Afdeling optages de til Hospitalet henviste kirurgiske og medicinske Patienter, seks Speciallæger i hver sin Afdeling: Dr. med. *Schousboe* behandler Øre-, Hals-, og Næsesygdomme, Dr. med. *Saunte* Øjensygdomme, Dr. *Brendstrup* kirurgiske Sygdomme, Dr. *Flindt-Larsen* Børnesygdomme, Dr. med. *Neve* og Dr. *Maag* foretager Røntgenbehandling.

Efter at Gæsterne havde foretaget deres »Stuegang« og beset Hospitalet fra øverst til nederst, bænkedes de sig i Søstrenes Forsamlingsaal i Kælderen til et lille Festmaaltid.

Her bød Pastor *Resch* Velkommen paa Søstrenes Vegne og takkede dem, der havde bidraget til Hospitalets Oprettelse og Vækst.

Stiftamtmand, Kmhr. *Simony* takkede St. Josefsøstrene

for den store Gave, der med dette Hospital var givet Fyens Land, og udtalte de bedste Ønsker for Hospitalets Fremtid.

Overlæge *Egede* fortalte Hospitalets Historie i store Træk. I Løbet af de 15 Aar — fra dets Oprettelse til 1. Januar 1917 — har det været besøgt af ca. 7500 Patienter med ca. 150.000 Sygedage. Ca. 3000 Patienter har været paa den medicinsk-kirurgiske Afdeling med ca. 100.000 Sygedage, ca. 3000 er behandlet for Hals- og Øresygdomme i ca. 30.000 Sygedage, og ca. 1500 for Øjensygdomme i ca. 20.000 Dage. Hospitalets store Vækst skyldtes i første Linie Søstrenes opofrende Kærlighedsværk. Men der er ogsaa Grund til at takke Befolkningen, Sygekasserne og især Kommunen for al udvist Velvilje. Et Leve for Odense.

Borgmester *Bloch* takkede for denne Skaal og udtalte, at Odense Kommune kun kunde være glad ved, at dette Hospital aflastede Byens Sygehus og derved indtil videre forskaanede Kommunen for den Udvidelse af dette, som allerede var stærkt paa Tale. Han lykønskede Lægerne til de kønne Omgivelser, de her fik at arbejde under, og udbragte et Leve for Bygmesteren, Arkitekt *Wipfler* og Haandværkerne. Murermester *H. Schmidt* takkede paa Haandværkernes Vegne. Overlæge *Lollesgaard* takkede St. Josefssøstrene for den store Hjælp, de ydede Lægerne.

Byraadsmedlem, Fabrikant *H. C. Petersen* — der er Formand for Kommunens Sygehusudvalg — saa ikke i dette Hospital noget Konkurrenceforetagende til Byens Sygehus. Han fandt det beundringsværdigt, at Søstrene kan drive dette Hospital uden at udskrive kommunale Skatter.

Endnu talte Ekspeditionssekretær *Daniel* for Søstrene, Stiftsamtmand *Simony* for Hospitalets Læger og Amtslæge *Thal Jantzen* for Pastor *Resch*.

Og dermed var den smukke Højtidelighed til Ende.

Maa Sandheden ikke komme til Orde?

Følgende har været indsendt til »Berl. Tid.«.

Maa det være mig tilladt at bede deres Lutherbiograf (Dr. theol. A. Th. Jørgensen?)¹⁾ om en lille Oplysning. I Tillægget »Kirken og Samfundet« (af 11. Novbr.) skriver han, at den Betragtning, at en Skriftefader kunde give Dispensation til Flerkoneri, »naar anden og værre Usædelighed kunde afværges derved«, ikke »var ukendt i den katholske Kirke«, og at den »havde ført ansete Theologer

¹⁾ De indklamrede Stykker er tilføjet her.

til at anbefale den engelske Konge Henrik VIII.s Dobbeltægteskab«.

Som katholsk Theolog tillader jeg mig for det første at erklære den første Paastand, at en almindelig Skriftefader kan give Ægteskabsdispensation, for absolut urigtig. Ægteskabsdispensation hører ind under den Apostoliske Stol.

Dernæst maa jeg erklære det for absolut stridende mod katholsk Lære, at der kunde gives Dispensation til Flerkoneri. Det kan aldrig falde nogen katholsk Theolog ind at tale om sligt, da det er overensstemmende Lære hos alle Theologer, at Flerkoneri i Kristendommen strider imod Ægteskabets sakramentale Karakter (som et Billede paa Forbindelsen mellem Kristus og Kirken). En eneste Undtagelse kunde Luthers samtidige Cajetan synes at danne. I Tilknytning til 1. Tim. 3,2' »Biskoppen skal være een Kvindes Mand« siger han, at der den Gang levede Folk, som havde flere Koner. Da han ellers udtrykkelig lærer, at Flerkoneri ikke var tilladt for en Kristen, kan han paa nævnte Sted ikke tænke paa andre end Folk, der som Jøder(?) eller Hedninger havde været gift med flere, eller ogsaa Kristne, som efter deres første Hustrus Død havde indgaaet et andet Ægteskab. Flerkoneriets Tilladelighed indrømmes kun for den gamle Pagts Vedkommende (og for Hedninger, der levede paa hin Tid), fordi Ægteskabet den Gang endnu savnede den sakramentale Karakter, som det fik i den ny Pagt.

Hvad saa Henrik VIII angaar, saa har der i hans Ægteskab aldrig været Tale om Flerkoneri, førend Luther bragte det paa Bane. Henrik selv vilde fra først af ikke vide noget derom. Han forlangte, at hans Ægteskab med Katharina skulde erklæres for ugyldigt. Og det var det eneste Spørgsmaal, som blev drøftet fra katholsk Side, og som ganske særlig Kardinal Wolsey lagde sig i Selerne for at faa ført til et for Henrik gunstigt Resultat. I Undersøgelsen herom strakte Pave Clemens VII sig saa vidt, som han kunde. Men der kunde ikke være nogen Tvivl om, at Ægteskabet jo var gyldigt. Og saa maatte hellere hele England rives løs fra Kirken, end at et af Herrens Ord skulde forgaa. Det var umuligt at give Dispensation til Henriks Ægteskab med Anna Boleyn. (Om Henrik selv blot et Øjeblik har tænkt paa Flerkoneri, skal jeg ikke kunne sige. Det er næppe sandsynligt. Han var saa ked af sin ædle Dronning Katharina, at han for enhver Pris vilde skilles fra hende. Han lod da nogle af sine slaviske Kreaturer spille Komedien af Ugyldighedserklæring, og saa giftede han sig med Anna Boleyn for endnu langt hurtigere at blive ked af hende og spille den Tragedie at skille sig fra hende ved Halshugning.)

Hvad saa endelig Luthers Paaberaabelse af Skriftemaalets Hemmelighed angaar, som skulde begrunde den »gode, stærke Løgn«, saa er ogsaa dette et plumpt Spilfægteri. Et Skriftemaal kan nemlig ikke aflægges *per Brev*. — — —

Ovenstaaende blev sendt til Redaktionen af »Berl. Tid«, men har desværre efter næsten to Ugers Forløb endnu ikke fundet Vej til Bladets Spalter. Skulde Sandheden ikke engang faa Ørenlyd, hvor det gælder at gendrive en saa grov Usandhed som den ovenfor skildrede? Den lange Artikelserie om Luther og »Reformationen« er ofte paa Kant med Sandheden. Det gør os ondt; men til syvende og sidst er det Protestanternes egen Sag, om de stadig vil lade sig føre bag Lyset. Vi kan ogsaa lade det gaa hen, naar man angriber og bagvasker katholske Personligheder. Dem skal vor Herre nok lade vederfares Ret paa den store Regnskabsdag. Men vi kan ikke tillade, at man offentlig forvansker den katholske Lære.

F. Esser.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Sakramentskirken paa Nørrebro har i disse Dage faaet sit Indre i høj Grad forskønnet, idet Kirken er bleven forsynet med Korsvej, Kommunionbænk og Prædikestol. Prædikestolen, der er udskaaret i mørkt Egetræ, prydes af 5 Relieffer, forestillende Frelseren og de 4 Evangelister, alt udført i hvidt og svagt forgyldt. Kommunionbænken, der ligeledes er af mørkt Egetræ, bestaar af to Halvdele, forbundne ved et gennembrudt Smedejernsgitter, holdt i blaåt og Sølv og med Kristi Monogram i Guld. Hver Halvdel er forsynet med et stort smukt Relief (ligeledes i hvidt og svagt forgyldt), henholdsvis Manna-samlingen i Ørkenen og Abraham og Melkisedek. Rammen udenom Reliefferne bestaar af Billedskærerarbejde, bl. a. drikkende Hjorteskikkelser. Paa Korsvejsbillederne, der er indfattede i smukke Egetræs Rammer, bemærker man særlig, hvor udmærket Kunstneren har forstaaet at gøre Frelserens Skikkelse til den altbeherskende Hovedfigur. Alt er i højeste Grad stilfuldt og omhyggeligt udført, og trods det ret tunge Materiale gør det hele et næsten let Indtryk. Kunstværkerne er udført hos det bekendte hollandske Kunstfirma Cuypers & Co. i Roermond. Der er næppe nogen Tvivl om, at Kirkens mange Venner i den kommende Tid vil aflægge hyppige Besøg for at beundre de værdifulde og smukke Kirkepyrdelser.

Emil Fr. Rønnow.

— Paa Højskolen holdt Hr. Billedhugger *Skikkild* et meget oplysende Foredrag om Billeder af Kristus. Trods det omfattende Stof lykkedes det Taleren at give et godt Overblik over det interessante Emne. Foredraget var ledsaget af Lysbilleder.

Helsingør. Efter Bladet *Nordsjælland* kan vi meddele følgende om *den tyske Overkanoners Begravelse*. I forrige Uge begravedes paa den herværende Kirkegaard Overkanoner Joseph Riepen fra den tyske Hjælpekrydser »Marie« af Flensborg, der i forrige Uge blev skudt i Brand af engelske Torpedojagere i Kattegat. Som det vil erindres, fik Overkanoner Riepen under Affæren sin ene Arm knust af en Granat. Han blev landsat her og indlagt paa Øresundshospitalet, hvor Armen blev amputeret. Den saarede var saa medtaget, at han Dagen efter Indlæggelsen afgik ved Døden. Riepen, der var hjemmehørende i Westphalen, var Katholik, og hans Jordefærd fandt derfor Sted fra det herværende katholske Kapel i Nygade efter katholsk Ritus. I Følget, der ganske fyldte Kapellets Sal, bemærkedes Herrer af det tyske Gesandtskab i København, den tyske Konsul i Helsingør, Apoteker Rink, danske Officerer og Underofficerer. De to katholske Præster forrettede Sørgegudstjenesten. Psstor Flynn talte ved Baaren, der henhod foran Alteret. Pastor Flynn, der talte paa Dansk, mindede om, at den afdøde var blevet et Offer for sin Pligtfølelse mod sit Fædreland, og det er det, hvorom det gælder for os alle, at gøre vor Pligt til det yderste og under alle Forhold bevare Troen, saa dør vi rolig, naar vi skal bort herfra, naar vi blot skal gaa bort til det Land, som Gud har beredt for dem, der tror. Derpaa læste Præsterne Dødsmissen. Efter Salmesang bar danske Soldater Kisten ud paa Gaden. Nedenfor stod en militær Afdeling under Gevær, og Toget begav sig paa Vej til Kirkegaarden. Pastor Wattiez indviiede Graven og forrettede den sidste Del af Sørgegudstjenesten. Soldatereskorten afskød 3 Æressalver over Graven, og den tyske Konsul Rink takkede for den Deltagelse, der var vist den fremmede Mand, der her kom til at hvile borte fra sit Hjemland. Flere Hundrede Mennesker overværede den sidste Del af Højtideligheden, der foregik i Blæst og sludfuldt Vejr.

Svendborg. Mandag den 3. December, kan den herværende St. Knuds Menigheds Sognepræst, Hr. Pastor Fr. Pohl, fejre 25 Aars Mindedagen for sin Ansættelse som Sognepræst her. Pastor Pohl, som er født 1854 og præsteviet 1878, var før sin Ansættelse i Svendborg 5 Aar Sognepræst i Odense. Skønt Pastor Pohl udtrykkelig har frabedt sig, at Mindedagen skulde give Anledning til større Festligheder, vil Ugebladet dog ikke undlade at ønske Hs. Højærværdig-

hed hjertelig til Lykke, en Lykønskning, der vil vinde Genklang hos alle i hans Menighed og hos hans mange Venner.

Aarhus Hvad Menigheden i flere Aar har længtes efter og glædet sig til, er nu bleven den til Del, nemlig atter *aandelige Øvelser* eller — Mission. Præsternes og Menighedens Forventning blev heller ikke skuffet. Ikke Præsternes; thi Tilslutningen var saa stor, at Menigheden mødte hver eneste Aften næsten fuldtalligt; ikke Menighedens, idet Hr. Pastor Sialms Prædikener var saa klare, praktiske og indtrængende, at Deltagerne høstede rig aandelig Frugt af disse Eksercitier. Og Prædikanten kunde ogsaa selv straks ved første Foredrag føle, at det ikke var første Gang, vor Menighed holdt Mission, og at den rette Eksercitiestemning var tilstede. Gode Katholikker hører jo gerne af og til en ret alvorlig, sammenhængende Fremstilling af de evige Sandheder med praktisk og rammende Anvendelse paa deres eget Liv. Men da disse Alvorsdage saa blev efterfulgt af en Fælleskommunion, hvori 230 Kommunikanter tog Del, og da i Søndags Aften efter P. Sialms varme Afskedsprædiken Klokkerne begyndte at ringe til det festlige Te Deum, da var de 500 Tilhørere øjensynlig betagne af den opløftende Højtidelighed, og Katholikkernes Hjerter fyldtes med Jubel og med Taknemmelighed mod Gud for disse herlige, naaderige Dage. De var i Sandhed en Fornøelse og Opfriskning af det aandelige Liv i hele Menigheden. Pastor Sialm skal have Menighedens hjerteligste Tak for hans utrættelige, opofrende Arbejde! Gud lønne ham det!

Tyskland. Festerne for Reformationsjubilæet har i selve Reformationens Fædreland ikke gennemgaaende haft noget særlig udfordrende Præg. Undtagelser findes naturligvis. En Superintendent Oscar Brüssau har saaledes udsendt en Bog: »Luthers Aand den tyske Aand«, hvori han hævder, at Luthers Aand endnu virker med uformindsket Styrke, fordi dens Oprindelse var guddommelig. Ligeledes peger han med Stolthed hen paa, at Ex-Kansler Michaelis har holdt en Tale, hvori han lovpriste Luthers Stilling overfor Verden, ligesom han triumferende peger hen paa, at Michaelis' Broder er luthersk Præst. Mærkværdigt, at han ikke ogsaa peger hen paa, at Michaelis' Efterfølger, Grev Hertling, er ivrig Katholik, udnævnt omtrent samtidig med Jubilæet, samme Aar, som de sidste Undtagelseslove mod Katholikkerne i Tyskland blev ophævet.

Rom. Som alt nævnt har den Hellige Fader udnævnt en Kommission til Fortolkning af den nye Lovbog i kanonisk Ret. Dens Formand er Kardinalstatssekretær Gasparri, de øvrige Medlemmer er Kardinalerne De Lai, Biskop

af Sabima — Pompili, Generalvikar i Rom — Bisleti, Præfekt for Universitetskongregationen — van Rossum, Kirkens Storpønitiar — Michael Lega foruden en Række Sekretærer og Consultores. — Kardinalærkebiskopperne af Sevilla og Turin samt en hel Række franske Biskopper, deriblandt Kardinal Amette, har for nylig været Gæster i den evige Stad. Besøget har ikke haft nogen politisk Karakter. —

Den eucharistiske Forenings Medlemmer bedes erindre Tilbedelsen i St. Ansgars Kirke Fredagen d. 7. Decbr. til de aftalte Tider.

Mødreforeningen. Ti. d. 4. Decbr. Kl. 8 $\frac{1}{4}$ læses i St. Ansgars Kirke den h. Messe for Foreningens Medlemmer og Anliggende.

I Lighed med de foregaaende Aar agter undertegnede i Anledning af Julen at foranstalle en **Uddeling af Fødevarer** til de fattige i Rosenkranskirkens Sogn. Det er vort Haab, at enhver efter Evne vil yde sin Skærv hertil. De trængende, som ønsker at komme i Betragtning ved Uddelingen, maa inden den 12. December personlig henvende sig til en af undertegnede eller til Præsterne ved Rosenkranskirken, som ogsaa er villige til at modtage Gaver.

Frk. M. Muus, Frk. M. Hoffmann, Frk. Ronge,
H. C. Ørstedesvej 29 B⁴. H. C. Ørstedesvej 48 A². Lykkesh. Allé 14 C, St.

Unio. Alm. Møde hver Fredag (7—11) i Gimles Selskabslokaler, Grundtvigsvej 14.

Fredag d. 7. December Præmieskydning for Damer og Herrer om 7 Gevinster. NB. Besøgende, indførte ved et Medlem, er velkomne ved dette Møde.

Mariakongregationen af Apostlenes Dronning holder fra nu af indtil videre sine Møder **Kl. 8** (i Stedet for Kl. 8 $\frac{1}{2}$) Aften i St. Josefssøstrenes Huskapel, Østerbrogade 7 C, første Gang *Mandag d. 3. December.*

Søndag d. 9. December Fælleskommunion i St. Ansgars K. Kl. 8.

Onsdag d. 12. December Møde med Optagelse af nye Medlemmer i St. Josefssøstrenes Huskapel *Kl. 8 Aften.*

*Mødet d. 17. Decbr. bortfalder *Præses.*

St. Ansgars Kirke. Søndag d. 2. Decbr. er der ved Aftenandagten Procession, i hvilken Rosenkransbroderskabet og de unge Pigers Foreninger deltager.

Vincentiskonferensernes sidste Generalmøde

finder Sted Søndag d. 9. Dec. (efter Højmessens i St. Ansgars Kirke) Kl. ca. 11 $\frac{1}{2}$ i Bredgade 67 o. G. Til Mødet indbydes alle aktive og bidragydende Medlemmer.

St. Andreas Kirke. (Ordup.) Den 9. December, 2. Adventsøndag fejres *den ubesmittede Undfangelse*, begge Mariakongregationers *Titularfest.* Kl. 7 $\frac{3}{4}$ *Fælleskommunion, Kl. 5 Festandagt* med Optagelse af ny Medlemmer.

Bogudlaan (gratis).

Fra St. Ansgars Folkebibliothek Bredgade 67, 3. Sal o. G. Tirsdag, Torsdag og Lørdag fra Kl. 7—9 Aften; desuden efter Eftermiddagsgudstjenesten i St. Ansgars Kirke.

Fra Bibliothekerne ved Rosenkranskirken, St. Annæ, St. Josephs og St. Andreas Kirkerne hver Søndag efter Højmessens Ved **St. Josefs Konferens** finder Udlaan Sted i Sakramentskirkens Sakristi om Søndagen efter Aftengudstjenesten.

Kirkelig Kalender.

2. Dec. 1. Søndag i Advent.	9. Dec. 2. Sønd. i Advent, Marias ubesm. Undf.
3. -- M. Franz Xaver, Bekender.	10. — M. Oktavdag.
4. — Ti. Petrus Chrysologus, Biskop og Kirkelærer.	11. — Ti. Damasus I, Pave og Bekender.
5. — O. Ferialdag.	12. — O. Oktavdag.
6. — To. Nicolaus, Biskop og Bekender.	13. — To. Lucia, Jomfru og Martyr.
7. — F. Ambrosius, Biskop og Kirkelærer.	14. — F. Oktavdag.
8. — L. Marias ubesm. Undfangelse.	15. — L. Oktav af den ubesm. Undf.

Meddelelse om Gudstjenesten i København fandtes sidst i Nr. 45.

Den katolske Højskole.

Møde Tirsdag den 4. December Kl. 8 Aften

Fuldmægtlig Fink Jensen: »Den signede Dag«.

Sangbogen *Sursum corda* medtages. (Nr. 71 og 59 synges).

St. Knuds Skoles Festsal, Stenosgade 4 B. Adgang 25 Øre.

Jesu Hjerter Andagt (7. Decbr.).

St. Ansgars Kirke: Kl. 8¹/₄ Messe med sakramental Velsignelse, Kl. 8 Aften Andagt.

Rosenkranskirken: Efter 8-Messen sakramental Velsignelse, Kl. 7¹/₂ Aften Andagt.

Sakramentskirken: Efter 8-Messen sakramental Velsignelse, Kl. 8 Aften Andagt.

St. Annæ Kirke: Andagt efter Messen Kl. 8 og om Aftenen Kl. 8.

Jesu Hjertes Kirke: Efter 8¹/₂-Messen sakramental Velsignelse, Kl. 8 Aften Andagt.

St. Andreas Kirke: Efter 8-Messen sakramental Velsignelse, Kl. 7¹/₂ Aften Andagt.

Et godt Raad.

Køb nu ved det nye Kirkeaaars Begyndelse **Kardinal Newmans Søndagsbog** (132 Sider. 1 Kr. 50 Øre. Forord af Mr. Egan) og læs hver Søndag en af de dybsindige smaa Betragtninger. — Faas i alle Boglader (Schønbergs Forlag).

Kalenderen for 1918 er nu udkommet og kan faas paa **Menighedskontoret**, Bredgade 69, 2. Sal o. G. (1-4. Telefon Palæ 654) samt ved Kirkerne og i Bogsalget. Pris 30 Øre. Ved Indsendelse af 35 Øre i Frimærker tilsendes Kalenderen portofrit. *Ansgariusforeningen.*

Sakramentskirken. Hver Torsd. sakr. Velsignelse efter 8-Messen.

Concert. Foreningen *Fidelitas* afholder Sønd. d. 2. Dec. Kl. 8 Aftenunderholdning med velvillig Assistance af Fru Leopoldine Seitzberg og Concertsangerinderne Frk. Bodil Hansen Møller og Fru Karen Kamp. Oplæsning af Hr. Haffstrøm. Et Orkester under Ledelse af Hr. Andreas Rasmussen vil ligeledes velvilligst assistere. Concerten, der holdes Østerbrogade 7 C, er til Fordel for fattige Børns Beklædning.

K.U.B. (Katholsk Underrætnings Bureau), et Samfund af katolske, akademiske Lægfolk, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katolikker, som maatte ønske at faa næjere Kendskab til den katolske Kirke. Henvendelser, der alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister Matthæus Hansen, Hovinarkvej 30, Charlottenlund.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement. 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4, Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst Kl. 4-6 Eftermiddag.

Nr. 49

Søndag den 9. December.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger — Om Bibellæsning. — „En Præst, der gaar.“ — Nye Bøger. — Tack! — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Ordrup. — Tyskland. — Brevkasse. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

386.

Folkets Hyldest til Maria.

Det paa yndige Scener saa rige Lukasevangelium gemmer ogsaa den, der staar som Forbillede paa det kristne Folks Hyldest til Maria. En Kvinde af Almuen, der lytter til Jesu Prædiken og ser hans Undergerninger, kommer til at tænke paa den store Lærers Moder og udbryder i de kendte, udødelige Ord; »Saligt er det Liv, som har baaret dig, og de Bryster, som du har diet« (Lc. 11,27). Hvor selvfølgelig og umiddelbart, hvor frejdt og begejstret lyder ikke denne Lovsang ud af Folkeskarernes Midte! Den bliver til et Signal, der toner ud over Galilæas Land og finder Genklang i de fjerneste Tider. Større Folkemasser end de, der dengang flokkedes om Frelseren og hørte hin Kvindes Røst, istemmer nu hendes Ord, og den »Velsignedes« Pris synges fra Slægt til Slægt, akkurat saaledes, som den ydmyge Maria selv i Forvejen havde spaaet det.

Lovsangen klinger højest, naar det gælder om at hævde og forsvare et eller andet af Marias gudgivne Privilegier og hendes Særstilling blandt de øvrige Mennesker.

I det 5. Aarhundrede optraadte der Lærere, der frakendte Jesu Moder hendes højeste Værdighed og vilde berøve hende Navnet »Theotokos«, Guds Moder. Saa stævnedes der i Aaret 431 til det 3. almindelige Kirkemøde i Ephesus. Paa den første Dag skulde Spørgsmaalet om »Jesus, født af Jomfru Maria« drøftes. Foran Mariakirken stod Folket i tætte Skarer og ventede den hele udslagene

Dag paa Afgørelsen. Natten faldt paa, men de stod stadig og ventede. Da endelig Kirkeportene aabnedes, og Dagens Resultat forkyndtes for den lydhøre Mængde, udløste det ene Ord »Theotokos« en ubeskrivelig Jubel. Alle takkede de 200 Kirkefyrster for deres Troskab og roste deres modige Forsvar af den nedarvede Lære. Glade omringede de troende deres Biskopper og førte dem i Fakkeltog til deres Hjem. Mange Huse og Gader i Ephesus var festlig oplyste til Ære for Guds Søn og hans Moder.

Denne Demonstration gentoges og overstraaledes af en lignende Kundgivelse af det 19. Aarhundredes kristne Folk. Nu hed Løsenet »Immaculata«. Kirkens øverste Biskop Pave Pius IX havde stilet en Rundskrivelse til alle Jordens Biskopper med en Forespørgsel om deres og deres Hjordes Tro angaaende Marias ubesmittede Undfangelse. De 540 indløbne Svar udtalte enstemmigt det kristne Folks glade Tilslutning til Læren og inderlige Længsel efter at se den gamle Tro forkyndt som et Dogme. Saa kom da den 8. December 1854, en af Kirkehistoriens store Dage. Petruskirken og den evige Stad var Vidne til en af de Fester, som kun fejres i Guds hellige Kirke. Fra Kristendommens Midtpunkt udgik en Strøm af Begejstring hen over hele den katolske Verden. Marias enestaaende Privileg og Hædersnavn »Immaculata« var jo højtideligt bleven stadfæstet af selve Kristi Stedfortræder paa Jorden.

Siden den Dag er den ubesmittet undfangnes Pris ikke forstummet. Men mest overvældende lyder den paa en af Himmelen særlig benaadet Plet Jord. De, der har været blandt de store Pilegrimsskarer i Lourdes, siger, at de aldrig har set en af saa inderlig og glad Begejstring opfyldt Mennekemængde. Ja endog vantro har indrømmet, at de ikke kendte et mere gribende Skuespil end den verdensberømte Lysprocession i Lourdes, disse Tusinder af smaa vandrende Stjerner, der fortæller om en lysere Stjerne fra en anden Verden, hvis rene Glans straalet ned i denne Tids uhyggelige Mørke.

Det kristne Folk forstaar det godt og gør vel i at ære den største og bedste af sin Slægt. Med langt større Ret end Jøderne sang for deres Heltinde Judith, synger vi for Vor Frue: »Du er Jerusalems Ære, du er Israels Glæde, du er vort Folks Hæder«.

P. Nøsen.

Om Bibellæsning.

Enhver velundervist Katholik ved, at Kirken inderligt ønsker, at de troende læser i Bibelen, som jo er den ene af vore to Troskilder. Hvad Kirken i denne Henseende forbyder, det er jo kun Læsning af Bibeloversættelser, der ikke er godkendte af den kirkelige Myndighed. Kirken godkender nemlig kun Udgaver i korrekt Oversættelse, der desuden er forsynede med vejledende Anmærkninger. I disse Anmærkninger skal nemlig den anden Troskilde komme til sin Ret, Arvelæren, der navnlig viser os, hvorledes Bibelordet er blevet forstaaet af de hellige Fædre, der var Apostlenes nærmeste Arvetagere og derfor bedre end de nyere Aarhundreders lærde Mænd kan sige os, hvorledes Apostlene selv har forstaaet Bibelen.

Bibelen i en af Kirken godkendt Oversættelse er for de menige Kristne et af de fortrinligste Midler til sand Fromhed. Man har derfor lige siden Bogtrykkerkunstens Opfindelse (ikke blot siden den saakaldte Reformation) fra katholsk Side udsendt den ene Bibeloversættelse efter den anden paa de forskelligste Tungemaal og navnlig i den nyeste Tid gjort store Anstrengelser for at fremstille billige Udgaver, især af det Nye Testamente. I selve Rom var det i den sidste Menneskealder »den h. Hieronymus' Selskab«, der søgte at udbrede en italiensk Udgave af det Nye Testamente. Disse Bestræbelser blev rost i høje Toner af Pave Leo XIII. Det samme skete fra Pius Xdes Side i 1907, da nævnte Selskab havde udbredt Evangelierne og Apostlenes Gerninger paa Italiensk i 500.000 Eksemplarer. Den nuværende Pave, Benedikt XV, fortsatte allerede en Maaned efter sin Tronbestigelse i samme Spor, idet han den 8. Oktober 1914 skrev til Selskabets Protektor, Kardinal Cassetta: »Vi ønsker inderligst og formaner Eder, at ved Eders nidkære Bestræbelse ikke blot Evangelierne maa finde den mest udstrakte Udbredelse, men at det maa lykkes Eder ogsaa at opfylde vort Hjertensønske, at de hellige Bøger finder Adgang til de kristelige Familier, og de i Lighed med hin Drakme i Evangeliet maa skattes højt, idet alle flittigt søger og omhyggeligt bevarer dem. Maatte saaledes alle troende Kristne vænnes til daglig Læsning og

Fortolkning og deraf flittigt lære at vandre værdigt og Gud velbehageligt i alt.«

I denne sørgelige Krigstid har man navnlig i Tyskland gjort sig stor Umage for at skaffe det Nye Testamente Indgang baade i Hjemmene og blandt Soldaterne. Saaledes har Biskop v. Keppler af Rottenburg til en billig ny Udgave (Stuttgart) bl. a. skrevet følgende anbefalende Ord: »Børgernes Bog i en jævn Form til laveste Pris, for at den virkelig kan blive alles fælles Eje — det er det eneste Øjemed med denne lille Udgave af det Nye Testamente. Den offentliggøres midt under Krigen. Den hellige Skrift hører jo ogsaa til det troendes Folks og til Hærens Krigsrustning. Det lille Format og den lave Pris skal muliggøre den videste Udbredelse. Snart skal den hellige Bog ikke mere mangle i noget Hus. De modne Skoleelever skal have den i deres Lomme og Soldaterne i deres Tornyster. Paa Lazaretterne skal den afkøle de brændende Saar med den barmhjertige Samaritans Vin og Olje, i Fangelejrene skal den glæde de hjemvesyge Hjerter som Hjemmets — det jordiske og det himmelske Hjem — Budbringer. Den skal styrke Folkets og Hærens Sjæl med Krigsbrød til at holde ud og føre os alle ud af Krigens Nød og Skræk og over til Fredens store Opgaver.«

Fra Aposteltiden og gennem alle Aarhundreder har Læsning af gudelige Bøger været et af de fortrinligste Midler til Fromhedens Vækst, og blandt disse Bøger har »Børgernes Bog« altid indtaget den første Plads. Forfatteren af »Christi Efterfølgelse« siger da ogsaa (IV, 11,4): »Jeg finder, at to Ting er højst nødvendige for mig i dette Liv, og uden dem vilde dette jammerfulde Liv blive mig utaaleligt. I dette Legemes Fængsel maa jeg bekende at trænge til to Ting, nemlig til Næring og til Lys. Derfor har du givet mig svage dit hellige Legeme til Vederkvælgelse for Sjæl og Legeme, og du har sat dit Ord til Lygte for min Fod.« Den fromme Forfatter stiller altsaa den h. Skrift, det skrevne Gudsord, saa at sige paa samme Trin som det menneskevordne Gudsord, vi modtager i den h. Kommunion. Han kunde næppe mere indtrængende anbefale os Læsningen af den h. Skrift, end han gør det i de anførte Ord.

P. G. Schmiderer.

„En Præst, der gaar.”

Som Ugebladets Læsere sandsynligvis af Dagbladene har erfaret, har der i folkekirkelige Kredse rejst sig ikke saa lille et Røre i Anledning af Pastor Fjords Tale ved Reformationsfesten i hans Kirker; den faldt for øvrigt ganske i Traad med de Artikler, han har skrevet i Ugebladet. Fra sine Menigheder har Pastor Fjord modtaget en Adresse med Opfordring til at tage Afsked, da han, som det ret næsvist bemærkes, »hører mere hjemme i den katolske end i den protestantiske Kirke«. Dette maa det jo dog blive Pastor Fjords egen Sag at afgøre.

Der er i Dagbladene fremkommet en Mængde Artikler om Pastor Fjord. Den interessanteste af dem alle stod under ovenstaaende Overskrift den 29. Novbr. i Aalborg Stiftstidende, hvorefter vi tillader os at gengive den i dens Helhed — den vil blive læst med Interesse af dette Blads Læsere. Pastor *B. Thorslacius-Ussing* skriver saaledes:

Ja, selvfølgelig maa Pastor Fjord, Søllested, gaa, hvad han jo ogsaa skal være villig til. Med aandelig Sandhed kan han umuligt i Dag, 25. Søndag efter Trinitatis, have staaet for Altrene i Søllested og Vedtofte Kirke og messet: »Lader os alle bede« og saa haft Hjertet med i Dagens Kollekt: »Herre Gud himmelske Fader! Vi takker dig, fordi du har ført os ud af Pavedømmets Mørke og ladet dit hellige Ord saaledes lyse for os, at vi kunne blive bevarede for Vildfarelse og Kætteri«. — — —

Jeg kender ikke den Præst, ej heller hans Kætterier eller hans Menigheds nidkære Trosiver, der nu har sat Blomst i en højtidelig affattet og endnu højtideligere overrakt Adresse om at forsvinde. Alligevel kreser mine Tanker om min ulykkelige Embedsbroder, der nu jages fra sit Hjem »som en Hindring for det aandelige Livs Udvikling her i Menigheden«. Saa ender det med, at jeg digter denne Mands Skæbne, men husk endelig: Det er blot Digt og Præk af en vaskeægte evangelisk-luthersk Præst, der sandelig ikke ønsker at gøre ham Følge for Kætterdomstolen — —.

Han blev den farende Svend, Vagabonden, i Konflikt med den aandelige Lovs nidkære Haandhævere, og det var, som altid, Sulten, der førte ham ind paa Forbryderbanen. Han sultede i disse Kirker, der — som i Menighedsadressen skrevet staar — »i mange Aar til Dels har staaet tomme«. Tarmene begyndte at knurre, til sidst skreg de ligefrem, lige meget hjalp det. Saa begyndte Hallucinationerne at indfinde sig: I den katolske Kirke var der Tro, brændende, selvopgivende, uden Akkordering og Prang: i den evangelisk-

lutherske . . . ? Jo, frostklar, tindrende Retroenhed. — — I den katholske Kirke brogede Farver, der kunde varme helt ind til Hjerteroden, den hellige Cæcilias Orgelbrus og Litanier, der steg og steg og bar og bar en stakkels frysende Præstesjæl. I den evangelisk-lutherske, hvidkalkede fugtplettede Vægge, der formelig aad den spinkle Menigheds-sang fra den »levende« Guds Menigheds evangeliske Læber, saa knap en Lyd hørtes i de dødes Rige. — I den katholske Kirke var der Krav om Faste, baade af læg og lærd. I den evangelisk-lutherske — — — nej, man vogter sig nok for at prædike Faste midt i Boghvedeøens jordiske Herligheder blandt ei madkært Folk. — I den katholske Kirke var Menighedernes Ledere Hyrder og ikke velafrettede, aandelige Nikkedukker, veldresserede Pudler, der kunde »sidde pænt« og »give Pote — — for fede Embeders Skyld, der aspireredes til. — —

Saa faldt han, den stakkels frysende Præst. Varmen og Hyggen for Kulden og Nøgenheden fristede for stærkt. Men det koster at falde: Samfundets Foragt. Og bagefter det, der sagtens bliver sværest, Turen ind i Pavedømmets ubestridelige Mørke, Vildfarelse og Kætteri.

Men de Søllested og Vedtofte Menigheder vandrer nu ind i en rig aandelig Periode, hvor Præsteindstillingens Feber sætter Sundhedens røde Pletter paa de af den aandelige Hunger blege Kinder. Kirkerne vil fyldes — — de 3 første Søndage den nye Præst prædiker. Og der er 100 Aar til næste Reformationsfest, hvor det kan ske, at en Præst i Vildelse taler om en Reformation af Reformationen. Sandelig, nu ligger alt i Lys, saafremt de da er heldige og faar en evangelisk-luthersk Præst, der kan læse Sjælemesser, saa det ikke forstyrrer de døde. Og ikke er saa uheldig at faa et saadan desperat Individ til Præst som undertegnede, der snart en Dag i sin ene tomme Kirke raaber fra Prædikestolen: »Drej Nøglen forsvarlig 2 Gange rundt i Kirkedøren, og lad den ruste fast. Lad Kalken drysse af Væggene, Musene æde Stumperne af de utændte Alterlys, Edderkoppen spinde i Ro over Fattigblokken, Møllene æde Alterdugen, og lad saa Menighedsraadet affatte en ministeriel Ansøgning om Tilladelse til at smelte Kirkeklokkerne om til et »Denkmal« for den gyldne Gullaschtid. Men skynd jer! Jo før det sker, desto før er der Haab om aandelig Hunger i Folket efter Guds levende Ord i Guds eget Hus.

Nye Bøger.

Johannes Jørgensen: Mit Livs Legende III. Vælskland. (Gyldendal 1917. 183 Sider. 4 Kr.).

Der behøves ikke nogen lang Anmeldelse af 3. Bind af Johannes Jørgensens Livslegende. I Grunden er det nok at sige dette ene: det er Skildringen af den betydningsfulde Tid, Jørgensen tilbragte i Italien sammen med sin Ven Mogens Ballin, i hvilken Grunden lagdes til hans Omvendelse fra en hedensk Livsanskuelse til den katholske Tro — saa vil sikkert alle Katholikker og mange andre med Iver gribe efter det nye Bind.

Der »sker« ikke ret meget i denne Bog, men Johannes Jørgensen skildrer med skærende Ubarmhjertighed sin egen Vankelmodighed, Svaghed og Uvederhæftighed i Domme og Opfattelser af andre, baade Personer og Ideer. Man kommer til at holde af Digteren, der ikke skaaner sig selv, man følger med Spænding og Deltagelse hans Udvikling, som han forøvrigt for nogle og tyve Aar siden i Rejsebogen allerede har givet en delvis Skildring af, og man kommer til at holde af Mogens Ballin, den frejdige troende, hvis Ord stedse er krydrede, om ikke altid af Besindighedens og Klogskabens, saa dog af Frejdighedens, Oprigtighedens og Kærlighedens friske Salt. De mange af os ældre, der kender Jørgensen og kendte hans uforglemmelige Ven Ballin, læser naturligvis med en ganske særlig Glæde disse Skildringer og Betragtninger, hvor vi Gang paa Gang saa nøjagtigt genkender de to Hovedpersoner.

Livslegendens to første Bind er begge kommet i 5 Oplag. Det er at vente og endnu mere at ønske, at det samme maa blive Tilfældet med nærværende Bog. Den kan nemlig mere end mere og interessere, den kan det største, en Bog formaar, drage det Spørgsmaal frem i et Menneskehjerte: Hvad skal jeg gøre for at vinde det evige Liv, og den kan hjælpe den søgende Sjæl til at finde det eneste fuldgyldige Svar: Alt, hvad Gud forlanger af dig.

N. H.

Tack!*)

Till Hr. Professor Hjalmar Holmqvist, Lund.

Endast ett ord kan uttrycka de känslor, som i dag fylla mitt hjärta, så att de nästan hota med översvämning.

*) Ved at oversættes paa Dansk vilde dette lille Indlæg tabe altfor meget; jeg lader det derfor fremkomme paa Originalsproget. N. H.

»Tack, o, tack!« Det är riktat till Er, Herr Professor. Er lilla bok: »Den katolske Kirkes Styrelse i det sidste Aarti« har framkallat det.

I alla nordiska trosförvanters namn tackar jag Er för detta lilla arbete, tackar Er varmt och innerligt!

Redan länge har jag känt ett stort behov att personligen tacka Er för det vackra pionjärarbete Ni utför för den katolska kyrkan här i vår kalla och karga Nord.

Ni ägnar oss katoliker så mycken älskvärd uppmärksamhet och är också ivrig att intressera allmänheten för oss, stackars små papister. Ni håller ju så många föredrag runt om i Sverige över påvar och kardinaler, jesuiter och inkvisitorer. Ni skriver böcker om oss och följer med broderligt deltagande våra små framgångar i de skandinaviska länderna. När någon av oss hostar eller harklar sig, hör Ni det. När någon av oss blinkar eller rynkar på näsan, ser Ni det — alltid med samma entusiasm! Ni har förtjänsten att ha väckt intresse för vår tro inom kretsar, där man för en femton, tjugo år sedan blott sällan ägnade den en tanke. Som sagt — redan för länge sedan hade jag för avsikt att tacka Er för så mycken oegennyttig godhet. Tyvärr blev det aldrig allvar av denna min lofvärda föresats. Men nu sedan jag har läst Er ovannämnda lilla julklapsbok till Danmarks kyrkofolk, kan jag helt enkelt inte motstå lusten att skriva ett par rader till Er. Enkelt men välment! »Tack, Herr Professor. Tack!«

Som fanatisk anhängare av papisternas sekt har jag hela detta år gått och drömt om en god folkbok för Nordens katoliker, som kunde vara värdig den stora jubileumsfesten, Ni och Edra vänner ha firat. Kort sagt en sann. »1917 års bok«, som kunde motsvara idealet. Ni känner säkert till den katolska litteratur, som under årets lopp har, utgivits här i Danmark med dylika baktankar. Er egen framställning visar, att Ni är väl informerad.

I våras kommo Pastor Maurers vackra »tankar«, i somras »Vore Helgener«, litet senare »Sincerus« och så till sist en intressant bok med historisk kulör, som ingen mindre än Poul Helgesen en gång i världen författat. Nyss utkommen är en liten älsklig andaktsbok av Baronessan Rosenörn-Lehn, och snart vänta vi den nya psalmboken och arbetet om »Knud den hellige« komplett. Detta är ju mycket av det goda. Jag har med glädje fördjupat mig i alla dessa skrifter och funnit dem utmärkta var i sitt slag. Men ingen av dem alla motsvarade mitt ideal. Jag började misströsta.

Och så i elfte timmen, i slutet av november, när december kan väntas var dag och man inte behöver resa sig på tåspetsarna för att se fram till årets slut — i elfte tim-

men kom den rätta boken, »1917 års bok«, skriven av den rätte mannen. Ni förstår vilken jag menar, och trots Er blygsamhet fattar Ni nog också, hur tacksamma alla Nordens katoliker måste vara mot Er för en så storslagen jubileumsgåva.

Tack för »Den katholske Kirkes Styrelse«! Den innehåller allt, vad en god nordisk katolik kunde önska sig av en uppfriskande och uppbygglig teologisk bok för jubelåret. De andra arbeten jag nämt ge liksom endast brottstycken av idealet. Er lilla tävlingsskrift ger det helt och hållet. Ni har överträffat dem alla! Jag hoppas att man i Rom kommer att få reda på Edra förtjänster. Då kunde Ni kanske en vacker dag få Er tillsänd den vackra medaljen: Pro Ecclesia et Pontifice.

Snälle Professor Holmqvist! Skulle jag tacka Er för allt det guld jag funnit i Er bok, kunde jag aldrig hoppas komma till punkt. Nu kan jag endast peka på en del av dess klenoder, som särskilt tilltalat mig. Jag skulle få dåligt samvete, åtminstone skulle jag känna det som en brist på god ton, om jag underlåte att tacka Er för dessa dyrbara presenter.

Alltså tack, Professor Holmqvist! Alla Nordens katoliker tacka Er! Er lilla »1917 års-bok« har först och främst mäktigt bidragit att styrka oss i vår tro. Man kan av Er framställning märka, att Ni särskilt lagt an på att göra oss denna väntjänst. Det är rätt av Er. Tron är ju det viktigaste av allt. Tron allena! Genom Ert arbete komma säkert många, som vackla mellan Luther och St. Petrus, att välja den senare, och dem som redan äro katoliker styrker och befäster Ni i deras övertygelse.

Med klokt förutseende har Ni säker beräknat denna verkan. Ni har tänkt, att Edra läsare skola resonnera som så: »Denna polemiska skrift har Professor Hjalmar Holmqvist till författare. Att han är en ovanligt berest och beläst man, märker man snart av boken. Att han är en intelligent och skicklig författare, behöver man heller inte lång tid för att komma underfund med. God vilja och energi tycks inte heller fattas honom. Trots allt detta kan han inte pressa främ ett enda vägande bevis mot den katolska trons sanning. Alltså — förlåt att jag begagnar mig av logiken — alltså!?»

Sådan har tydligen Er avsikt varit, Herr Professor, och Ni har lyckats förvånande bra med denna lilla raffinerade intrig. Ni håller Er ständigt i preferin helt och hållet behärskad av centrifugalkraften. Ni kommer med en mängd detaljer, små skandaler, intressanta anekdoter och färgrika skildringar av olika slag. Ni

hänvisar till Hall Caines och Hockings romaner som lämpliga dokument! Till och med rena skvallerhistorier och lösa förmodanden påträffar man i brokig blandning i Ert historiska mästerverk. När Ni någon gång för en stund tycks vilja närma Er centrum, vålla vackra ord och fraser med dold mening fram i Er skildring som en grumlig ström. Ack så vackert! Man följer Er hela tiden med stort intresse och känner sig, som om man sutte på en cirkus. Jonglörer, lindansare, skolryttare, taskspelare och akrobater figurera flitigt i boken under Er skickliga och erfarna ledning. Inte heller clownen, den käre Pelle Jöns, fattas för att göra illusionen fullständig. Allt detta är lustigt, humoristiskt, behagligt. Men bevisen, de vägande orden, logiken? Ja, dem söker man förgäves i Er älskvärda bok.

Gissar jag inte rätt, Herr Professor, när jag söker orsaken härtill i två ting? Ni har velat undvika att tråka ut Edra läsare i allmänhet och framförallt velat styrka oss katoliker i vår tro. Ja, än en gång upprepar jag mina tacksägelser och går över till andra delen av min skrivelse, som blir kortare men ej mindre-hjärtlig än den första.

Tack, Professor Holmqvist! Alla Nordens katoliker tacka Er. Den »1917 års bok« Ni dedicerat oss har kraftigt styrkt vårt hopp. Ni vill trösta oss, att vi äro så små och så få. Därför talar Ni utförligt om, hur mäktig vår Kyrka är ute i den stora vida världen, hur den växer och hur den närmar sig våra bygder mer och mer. Tack för det innehållsrika Kapitel 5. Ni skänkt oss. Väl ha vi känt till en del detaljer förut. Väl ha vi vetat, att det går bra för våra trosförvanter i många länder. Men en så god och trösterik översikt över vår Kyrkas nuvarande status, som den Ni i ovannämnda kapitel meddelar, ha vi aldrig förr haft lyckan att förundra oss över. Det har Ni kanske också anat och därför har Ni velat oppmuntra oss på Ert finkänsliga sätt med det präktiga Kap. 5. Ja, låt oss glädjas tillsammans, Herr Professor! I dag gäller det Österrike, Ungarn, Tyskland, England och Holland. I morgon kanske Danmark, Sverige och Norge! När vi en gång vunnit seger, hoppas jag vi få resa en staty över Er, Herr, Professor, i Lunds återerövrade katedral. Det är Ni verkligen värd. Var viss! Edra tjänster och älskvärdheter skola vi ej så snart glämma.

En tredje del. Tack, Professor Holmqvist! Känslorna bli allt varmare! Ni har i denna hatets och hämdens tid genom exempel och förmaningar lärt oss, hur sann kärlek skall övas. Tack för det! Här är det särskilt Kap. 4 b) av Er bok jag tänker på. Där talar Ni nämligen ej med beslöjade ord utan adresserar Er direkt till oss stackars förvillade

romerska kristna med en liten predikan om kärlek till nästan. Det vackraste är, att Ni därvid framhåller Er själv som exempel för oss. Ni betraktar oss ej som hemska kättare, Ni fördömer oss ej till helvetet! Nej, Ni älskar oss, Ni ser i oss själar, som söka oeh finna Gud, ja, til och med »medarbetare i Guds rike«. Käre Herr Professor! Sluta upp! Det bli för mycket! Edra vassa pilar ha träffat. Vi förstå Er mening och känna oss jupt skamsna! Ännu starkare känna vi de glödande kolen på våra huvud, när vi fortsätta läsningen av det kärleksfulla Kap. 4 b. Visst märka vi, att Ni älskar oss, när vi läsa alla de rörande anekdoter Ni berättar om oss.

Ni talar om vår »Mariedyrkelse«, om relikter och Sacré coeur, om sakramentalier och bikt. Allt med lämpliga illustrationer, som vittna om god smak och nobla avsikter. Så tangerar Ni med oföränderlig älskvärdhet det litet skandalösa, som ju alltid särskilt intresserar fromma läsare. Särskilt glädde mig interiören från den franska prästgården på Sid. 50. En sådan nobless, en så ridderlig polemik kunde man knappt ens vänta sig från Er, fast Ni är Professor i Kyrkohistoria och en så god kristen! Ännu pikantare interiörer kan Ni finna i den framstående Chiniquys fromma böcker, som ju äro så populära bland verkligt troende kristna. Exemplet ur Gury, anekdoterna om den förfärlige Alphons av Liguori och den ädle sedlighetsivraren Paul Bert äro gamla kära bekanta för var och en, som sysselsatt sig med protestantisk polemik. Men annars måste vi tacka Er, Professor Holmqvist, för många historier, som äro både nya och trevliga. De flesta av dem äro nog också till på köpat sanna. Onekligen har Ni givit oss en kraftig lektion i kärlek til nästan med det oförlikneliga Kap. 4 b. Med bevisen, den grundliga förklaringen och den opartiska blicken tar Ni det inte lika noga. Men därmed överser man gärna, ty »kärleken överskyler ju en myckenhet av överträdelser«. Vi vore verkliga vidunder av otacksamhet, om vi skulle börja polemisera mot en bok, som formligen dryper av kärlek till oss.

Ett särskilt tack till slut. Det gäller uttrycket på sid. 65 av Er bok: »våra skönaste minnen« och kommer från mig personligen. I dessa dagar har jag ofta tänkt på de händelser, som Ni, Herr Professor, sätter under rubriken: »reformationen i Norden«. Ni nämner själv et par kungar, som bröto de eder, som de högtidligen svurit Christi Kyrka. Vidare talar Ni om en del präster, som gjorde detsamma. Mer nämner Ni inte på detta ställe, men säkert tänker Ni därvid också på de många härliga kyrkor som revs ned och skövlades både i Lund och annorstädes, på oskyldiga biskopar og munkar, som drevos i landsflykt, på kyrkans nesliga

slaveri under staten, som sedan följde och mycket av samma slag! Som sagt, på sista tiden har jag ofta tänkt på dessa upplyftande händelser och lidit av, att jag ej kunde finna ett lämpligt kollektivord för dem alla. Ett riktigt vackert ord! Nu har Ni skänkt mig det nästan gratis, Herr Professor: »Våra skönaste minnen.« Tack för det liksom för allt det andra!

Törs jag till slut, Herr Professor, ytterligare upptaga Er dyrbara tid med en liten historia? Ni har berättat så många för oss. Mottag då denna till tack. Det var en gång ett intelligent och väluppfostrat djur, som hette Mickel. En vacker solskensdag fram på senhösten gick han och promenerade i den stora skogen. Hans mage skrek, ty han var hungrig. Då upptäckte hans skarpa ögon högt uppe i ett träd någonting lysande, lockande rött. Han gick närmare och ställde sig vid trädets fot. Det var rönnbär han hade funnit. Aptitliga, frestande, röda bär! Länge satt han och funderade hit og dit. Men bären kommo honom inte närmre för det, och han kunde varken flyga eller klättra i träd. Stackars hungrige Mickel! Hans mage skrek värre och värre. Till slut märkte han, att ingenting hjälpte. Mickel var klok och filosofisk. Han gick slokörad hem och skrev för sina kollegor ett litet varningsord: »De röda rönnbärens sura smak under mina sista skogs promenader.« Hur det så gick, förmåler ej sagan.

Till sist, Herr Professor: Tack, hjärtligt Tack!

Er mycket skandinaviske och ännu mer katolske beundrare

Sven Petter Nordan,
Civis Romanus necnon Lundensis.

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Onsdag d. 28. Novbr. talte Magister Ericsson fra Gøteborg i *Academicum Catholicum* om Emnet: Kan man förklara underverken med suggestion? Det dygtige Foredrag og den interessante Diskussion, som fulgte efter, blev en smuk Bekræftelse paa den venskabelige Forbindelse mellem svenske og danske katholske Akademikere, som blev knyttet ved Rusmodtagelsen d. 16. Okt., hvor Magisteren og Pastor Assarson fra Lund var Foreningens Gæster.

G. W.

— Foreningen Fidelitas havde megen Fornøjelse af sin Aftenunderholdning i Søndags Aftes, der overværedes af henad 200 Tilhørere, deriblandt Sognepræsterne fra St.

Ansgars Kirke og Sakramentskirken samt Hr. Pastor v. d. Kettenburg og Hr. Pater Koch. De forskellige optrædende spillede eller sang smukt, enkelte meget smukt, og de høstede stort Bifald. Mange fattige Børn vil komme til at fryse mindre til Vinter, takket være det sikkert ikke lille Overskud, for hvilket man ikke mindst maa være de velvilligt assisterende taknemmelig.

— Paa Højskolen i Tirsdags Aftes holdt Hr. *Fink-Jensen* Foredrag om den gamle katholske Salme »Den signede Dag«. Foredragsholderen gennemgik baade den gamle Dagvis og den nye af Grundtvig genskabte Salme for ca. 80 Tilhørere, der med Interesse fulgte Foredraget.

— I Bladet Louiseforeningen af 18. Novbr. findes en meget venlig Artikel om Mariahjemmet, hvori det bl. a. hedder: Der undervises i Madlavning, Rengøring, Opvartning, Vask, Strygning og Syning, navnlig lærer de unge Piger at stoppe og lappe og vedligeholde deres eget Tøj. I Forbindelse med Skolen og for at hjælpe lidt paa de mange Udgifter er der oprettet en udmærket Pension, hvor Damer og Herrer uden Hensyn til Trosbekendelse kan faa Ophold; alt derinde er, om man tør sige, ideelt ordnet, smukt og hyggeligt, Kosten udmærket, og der hersker en fin og god Tone, en naturlig Følge af, at en saa fint dannet og virkelig fornem Dame som Stifterinden og Forstanderinden Lehnbanonesse *Stampe-Charisius* staar i Spidsen for det hele. Baronessen har ikke alene givet Navn og Penge hertil, hun giver tillige en personlig Indsats i Gerningen, saaledes som man sjælden ser det i vore Dage. Trods udmærket Hjælp baade af ældre Elever og Venner af den smukke Gerning er Baronessen selv paa Færde fra den tidligste Morgen, og der er ikke noget af det store Arbejde, som hun ikke véd Besked med. Den dygtige Dame faar ogsaa Tid til at modtage Venner og Beundrere af »Mariahjemmet«, og ved en hyggelig Eftermiddagsthe fortæller Baronessen gerne indgaaende og elskværdigt alt, hvad man ønsker at vide om hendes Hjertebarn »Mariahjemmet« og dets Gerning. Lykkelige og taknemmelige maa baade Forældre og de unge Piger være, som netop i den ganske unge og vanskelige Alder, 15—18 Aar, kan blive moralsk og praktisk opdraget i et Hjem, hvor Aanden er saa forstaaende. M. C.

Ordруп. Kollegiets Festsal var fyldt indtil Trængsel i Fredags Aftes, da St. Andreas Fest fejredes med en vellykket Koncert af instrumentalt og vokalt Indhold. Uden at komme ind paa nogen musikkritisk Bedømmelse af Præstationerne, hvad der jo slet ikke er Ugebladets Opgave, tør maaske alligevel Musikforeningens Opførelse af Zigeuner-koret af Verdis Opera Troubadouren og Mendelssohns Sang. »Saa sagte Baaden glider« særlig fremhæves.

Tyskland. I det protestantiske Tidsskrift *Preussische Jahrbücher* har Hans Behrendt skrevet om »Protestantismens Katastrofe«, hvori det blandt andre interessante Ting hedder: Katholikkerne har baade Salmer og Prædiken som vi. Men de har noget yderst værdifuldt endnu: den symbolske Kultus, Messen. Medens Hovedstykket i den protestantiske Gudstjeneste, Prædikenen, tvinger enhver, hvad enten han vil eller ej, til en halv Times Tid at følge en Prædikants Udviklinger, hvilke enhver dannet maaske let kunde gøre Magen til, kommer man ved Messen ind i en Aarhundered igennem viet Offerkultus, hvor der bydes en religiøs-æsthetisk Opbyggelse, der aldrig kan komme ad intellektuel Vej alene.

Brevkasse. Højtærede Hr. Hvem.

Paa Grund af Hvems ærede Artikel i næstsidste Nummer tillader jeg mig følgende Bemærkning.

Det er korrekt, at alle syv Biskopper, særlig Bispen af Lolland-Falsters Stift, burde være gaaet efter Højsterets Kendelse i Arboe Rasmussens Sag.

»Ikke en eneste har Samvittigheden drevet ud af Kirken,« skriver De; det er sandt, men Biskop Sørensen i Aarhus forlod dog sit Bispedømme for at vende tilbage til den lille Landsbykirke, hvorfra han var gaaet ud. Vi, der kender protestantiske Theologers Trang til Rigdom og Magt, maa højlig beundre og ikke forglemme, naar den enkelte gør sin Pligt. *Fru Nille.*

— Jeg skal ikke nægte, at der jo var noget pænt i, at Biskop Sørensen opgav sin Bispestilling; men jeg tror paa den anden Side ikke, at han i nogen Henseende er gaaet ind til trange, knappe Kaar, ligesom selve den Omstændighed, at han stadig væk tjener i Folkekirken som Præst, ikke vidner om, at han tager alvorlig Afstand fra de i Folkekirken herskende, aandeligt uholdbare Forhold. *Hvem.*

Brugte Klæder. For et Par Uger siden stod der her i »Ugebladet« et lille Opraab til Læserne om at skænke brugt Børnetøj til Skolebørnene, særlig ved St. Josefs Skole paa Nørrebro, hvor Nøden er størst.

Desværre har jeg hidtil kun modtaget een — 1 — Gave til dem, men jeg haaber, at Børnene paa anden Maade faar Hjælp. Jeg ser, at Foreningen »Fidelitas« holder Koncert til Fordel for Børnenes Beklædning, og fra St. Josefs søstrenes Basar kommer der vel ogsaa noget, som kan gøre Gavn. Men jeg ved af egen Erfaring, at mange Mennesker har saa lidt Penge mellem Hænder, at de selv med den bedste Vilje ikke kan bidrage noget klækkeligt, heller ikke kan alle, navnlig Mødre, i denne Tid gaa til Koncert eller Basar, end ikke i det mest velgørende Øjemed.

Det er til disse Mødre, jeg henvender mig. Kender vi ikke allesammen, vi, som har Børn, at et Klædningsstykke bliver for lille, at en Kjole bliver for slidt til vore egne smaa? Maaske der er mindre Sødskende, som kan tage Tøjet i Arv, men det kan dog ogsaa være, at der ingen mindre er, eller at vi hellere vil spendere noget nyt ogsaa paa de smaa. Men hvis det sker, at en Moder staar med en gammel Bluse, et Par smaa Sko, en Kjole eller en Stortrøje og ikke synes, at hendes egen lille har saa svært megen Brug for den — husk saa paa, at stakkels smaa Piger og Drengene paa det fattige Nørrebro i disse sure, kolde Dage gaar

i slidte, lappede Dragter. med Huller i Fodtøjet, frysende, forkølede og sørgelige at se til! Mange af dem har hæderlige og stræbsomme Forældre, som under bedre Tider nok skulde have holdt deres Børn pænt, men Dyrtiden rammer ubarmhøert, og Arbejdsløshed er det store Spøgelse, som ødelægger Hjemmene.

Hvis der saa skulde være en ovenud elskværdig og velhavende Moder eller Fader, som med Tanken om, hvor godt deres egne Børn er klædte, vil lægge en Kr. eller to til sin Gave – ja, saa er vi svært godt hjulpe.

Se nu efter mellem Børnens gamle Tøj, husk paa, de skal have nyt til Jul maaske, de vokser nok ud af det gamle, lad saa et andet Barn faa det at stadse med til Jul. Ingen skal have Ulejlighed med at sende Tøjet. Skriv blot et Brevkort til undertegnede, saa bliver det afhentet. *Elisabeth Greve,*

Wiedbrechtsgaard, Utterslev, Kbhvn. L.

Unio. Alm. Møde hver Fredag (7 – 11) i Gimles Selskabslokaler, Grundtvigsvej 14.

Fredag d. 7. December Præmieskydning for Damer og Herrer om 7 Gevinster. NB. Besøgende, indførte ved et Medlem, er velkomne ved dette Møde.

K.U.F. Søndag d. 9. ds. **Nikolausfest** fra 7^{1/2} – 10^{1/2}, Indgang Stenosgade 4 B. Hr. stud. mag. Benzon: Oplæsning. Derefter Violinkoncert og Præmieskydning. **Julefesten** holdes Søndag d. 30. Decbr: Kl. 7–11 i St. Knudssalen, Stenosgade 4 B. Adgangskort (Børn under 14 Aar og Medlemmer: 25 Øre, andre: 75 Øre) faas hos Bestyrelsen og hos Portneren, Stenosgade 4 A.

Mariakongregationen for Mænd fejrer sine Titularfest Søndag d. 9 Decbr. Kl. 8^{1/2} **Fælleskommunion** i Jesu Hjerter Kirke. Kl. 6 Aften Prædiken og Festandagt i *St. Ansgars Kirke.*

Ligesom i de foregaaende Aar foranstalter vi en Uddeling af **Fødevarer til fattige** i Anledning af Julen og beder derfor alle, som har Evne og Vilje, om at yde en Skærv i nævnte Øjemed. De trængende, som ønsker at komme i Betragtning ved Uddelingen, maa **personlig** henvende sig hos en af undertegnede inden den 15. December og senere ligeledes **personlig** afhente Fødevarerne. Til Breve tages intet Hensyn, og Varerne **udleveres heller ikke til Børn.** (NB.) De trængende i *St. Annæ Sogn* maa i Aar henvende sig til undertegnede.

Fru A. Osterhammel,

Frederiksborggade 54, 3. Sal.

Frk. F. Stratbøcker,

Jægersborg Allé 19, Charlottenlund.

Baronesse Stampe Charisius,

Vestervoldgade 115.

NB. Det nye Sogn paa Nørrebro foretager endnu ikke i Aar nogen egen Juleuddeling, men regnes i denne Henseende under eet med *St. Ansgars Sogn.*

St. Josefs Gilde afholder Møde Mandag 10. December Kl. 8, Bredgade 67.

Bortkommet. En Skunk-Krave er bortkommet ved Andreas-Festen paa Kollegiet den 30. Novbr. Finderen bedes aflevere den hos Portneren paa Kollegiet eller hos Frøken L. Schneider, Vesterbrogade 2 D.

**Nyhed! Som Julegave anbefales: E. Rosenørn-Lehn
Til Jesus ved Maria.**

To historiske Foredrag og en Samling gamle og nye Bønner og Andagter. **Smukt indbundet 2 Kr. 50 Øre.**

Faas i alle Boglader. *V. Thanning og Appel,* Købmagergade 16.

Kirkelig Kalender.

9. Dec. 2. Sønd. i Advent, Marias ubesm. Undf.	16. Dec. 3. Søndag i Advent.
10. — M. Oktavdag.	17. — M. Ferialdag.
11. — Ti. Damasus I, Pave og Bekender.	18. — Ti. Ferialdag.
12. — O. Oktavdag.	19. — O. Tamperfastedag.
13. — To. Lucia, Jomfru og Martyr.	20. — To. Ferialdag.
14. — F. Oktavdag.	21. — F. Thomas, Apostel, (Tamperfastedag.)
15. — L. Oktav af den ubesm. Undf.	22. — L. Tamperfastedag.

Meddelelse om Gudstjenesten i København fandtes sidst i Nr. 45.

Den katolske Højskole.

Møde Tirsdag den 11. December Kl. 8 Aften

Baronesse Rosenørn-Lehn: Sognepræsten i Ars (B. Vianney.)
Sangbogen *Sursum corda* medtages. (Nr. 62 og 74 synges).
St. Knuds Skoles Festsal, Stenogade 4 B. Adgang 25 Øre.

Nye Testamente.

XXI + 872 Sider.

Faas i alle Boglader og koster kun

2 Kr. 50 Øre.

Det nye Testamente maa ikke savnes i noget katolsk Hjem. Bedste Julegave.

Johannes Jørgensens samlede Skrifter.

Som Supplement til forrige Uges Annonce i Omslaget bemærkes, at Udgaven uden Ungdomsskrifterne (I Bind) hæftet koster 18 Kr., indbundet i Schirting 28 Kr. og i Skind 48 Kr.

Vincentkonferensernes sidste Generalmøde

finder Sted Søndag d. 9. Dec. (efter Højmessens i St. Ansgars Kirke) Kl. ca. 11 $\frac{1}{2}$ i Bredgade 67 o. G. Til Mødet indbydes alle aktive og bidragydende Medlemmer.

Kalenderen for 1918 er nu udkommet og kan faas paa **Menighedskontoret**, Bredgade 69, 2. Sal o. G. (1-4. Telefon Palæ 654) samt ved Kirkerne og i Bogsalget. Pris **30 Øre**. Ved Indsendelse af 35 Øre i Frimærker tilsendes Kalenderen portofrit. *Ansgariusforeningen.*

St. Andreas Kirke. (Ordup.) Den 9. December, 2. Adventsøndag, fejres *den ubesmiltede Undfangelse*, begge Mariakongregationers *Titularfest*. Kl. 7 $\frac{3}{4}$ *Fælleskommunion*, Kl. 5 *Festandagt* med Optagelse af ny Medlemmer.

Sakramentskirken. Hver Torsd. sakr. Velsignelse efter 8-Messen.

Sakramentskirken. Fredag den 7. Decbr. Kl. 8 Aften foregår den højtidelige Indvielse af Korsvejstationerne.

En dybtfølt Tak bringes alle, som ved Bønner, Messeofre, Kransekort eller Kranse har tænkt paa vor hensøvede Moder, Fru Anna Schelhase, f. Feuerlein.

De efterladte.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement. 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2. S. o. G. 1-4. Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Traaffles bedst Kl. 4-6 Eftermiddag.

Nr. 50

Søndag den 16. December.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger — Von Støckens Legat. — Den katolske Kirke og Professor Hjalmar Holmqvist. — Den nye Salmebog. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. England. Syd-Amerika. — Brevkasse. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

387.

Guds Fred.

Guds Fred, som overgaar al Forstand, bevare eders Hjerter og Tanker i Kristus Jesus, vor Herre! — Saaledes slutter Søndagens Epistel.

Guds Fred? Hvad menes dermed? Den Fred, som Verden ikke kan give, men som han alene kan give, som er »Fredens Gud«. Det er den Fred, som vor Frelser omtaler, naar han siger: »Min Fred efterlader jeg eder, min Fred giver jeg eder.« Det er den Fred, som Kirken beder om, naar den hver Dag i Messen siger: »Herren skænke os sin Fred!« »Guds Lam, du som borttager Verdens Synder, giv os Fred!«

Men hvori bestaar denne Fred? Den bestaar i en af den kristelige Tro og af det kristelige Haab fremgroende Sindsligevægt, men er dog ikke fuldstændig Ro og Blikstilhed; thi, som Thomas af Kempis skriver (I, 12,2), kan man ikke have fuldkommen Tryghed og fuldkommen Fred her i denne Verden. En saadaa Fred er først mulig, naar vi i Evighed er kommet i umistelig Besiddelse af Gud. Men en Forsmag paa denne evige, himmelske Fred lader Gud undertiden allerede her i Livet blive dem til Del, som i Sandhed og Virkelighed har ham for Øje i al deres Gerning, som har ham til Udgangspunkt og ham til Maal for hvert eneste af deres Skridt her paa Livets Løbebane.

Der gives en anden Slags Fred, som er Modsætningen hertil, nemlig den Fred, som Verden undertiden tilbyder,

og som ifølge den hellige Skrift forkyndes af de falske Profeter, der taler om Fred — en Fred, som dog ikke er Fred.

Det er f. Eks. Lunkenhedens og Ligeledhedens Fred — den Tilstand, hvor man efter syndig Forsømmelse af pligtmæssige gode Gerninger trøster sig med: »Jeg har jo intet ondt bedrevet; kan man saa ikke lade mig i Fred?« Det er en falsk Fred den, og en farlig Fred.

Der er ogsaa en Fred, som kunde kaldes Karakterløshedens Fred, den Fred, som man tilstræber og bilder sig ind at komme i Besiddelse af ved at halte til begge Sider, ved at holde baade med Gud og med Ba-al, baade med Gud og med Verden. Men det er en umulig Fred, en i Længden uholdbar Fred.

Og der er den Fred, som den hellige Skrift kalder »Syndernes Fred«, og som er ensbetydende med Forstokkelse, med aandelig Døvhed og Blindhed. Det er en uhyggelig og skæbnsvanger »Fred«, der før eller senere ender med Forskrækkelse.

Vi kunde altsaa ligefrem have god Grund til at bede Herren om i sin Naade at bevare os fra nogensinde at hengive os til nogen af den Slags Fred.

Men vi maa gøre mere end at bede, vi maa ogsaa selv gøre noget for at faa Del i den sande Fred, i Guds Fred, som overgaar al Forstand, hin førnævnte Fred, der ligesom er en Forsmag paa den himmelske Fred.

Hvad vi maa gøre for at faa Del i den, det er fremfor alt: ikke at lukke vore Øjne for de Farer, som omgiver os og lurar paa at berøve os Hjertets sande Fred, ikke slumre ind i en falsk Fred, men berede os til Kamp. Thi ogsaa paa det aandelige Omraade gælder det gamle Ord: Dersom du vil Fred, saa bered dig til Kamp. Og her gælder det om altid at se Sandheden lige i Øjnene. Ja, dersom vi efterkommer Profetens Opfordring om at elske baade Fred og Sandhed (*pacem et veritatem diligite!*), saa vil vi erfare, at disse to Ting hører sammen og er afhængige af hinanden, saa vil vi blive ført ad Sandhedens trygge Vej ind i den sande Freds Havn.

Og hvad der venter os der, det udtrykker den h. Thomas af Aquin saa smukt i sin bekendte Kommunionbøn, som vi jo saa ofte beder:

Lad den (den h. Kommunion) være mig en Troens Rustning og din Naades Skjold, lad den kraftigt beskytte mig mod alle mine Fjenders Efterstræbelser, saavel de synlige som de usynlige; lad den fuldkommen berolige alle mine Ljenskaber, saavel de kødelige som de aandelige, og knytte mig fastere til dig, den ene sande Gud, og lad den blive en salig Fuldkommelse af mit Endeligt.«

Fidelis.

Von Støckens Legat.

I St. Ansgars Sogns aarlige Regnskaber staar blandt Legaterne opført: *V. Støckens Grundskat (5 0/0) 800 Kr.* Det er et af Menighedens ældste Legater; thi i Aar er det 150 Aar siden, at Legatet blev udbetalt, idet Stifterinden, Generalløjnantinde *Francisca Felicitas von Støcken*, døde d. 24. December 1766, og Aaret efter blev Pengene udbetalt. Hun var Enke efter Generalløjtnant *Gerhard Christian von Støcken*, født d. 13. Januar 1671 og død den 13. Aug. 1727.

Legatet var paa 400 Rdl. og var indsat i en 5 0/0 uopsigelig Grundskatsobligation i en Ejendom i Holmens Kanal. Legatets Stiftelse skete i Henhold til hendes Testamente af $\frac{5}{8}$ 1763 med Cod. af $\frac{21}{12}$ 1765 efter fac. test. $\frac{5}{11}$ 1751. Pengenes Sikkerhed var den bedst mulige og blev ogsaa uberørt af Pengeomvæltningen i 1813. Endnu den Dag i Dag staar Pengene i samme Ejendom.

Legatet, hvis Renter var bestemt til den anden Præst ved det » tyske Kapel «, blev overgivet til de daværende Gesandtskabspræster, og den aarlige Rente blev fra 1767 til 1813 betalt direkte til Præsterne. Fra 1813 af overtog St. Ansgars Forstanderskab Legatet, og fra det Aar gaar den aarlige Rente ind og ud af Menighedens Regnskab.

Den daværende Eksecutor i den afdødes Bo maa imidlertid have næret Betænkeligheder ved Oprettelsen af et Legat til en katholsk Præst, idet den katholske Religion den Gang i Henhold til de gældende Love delvis var forbudt. Han rettede derfor en Forespørgsel desangaaende til de vedkommende Myndigheder. Erklæringen angaaende denne Sags Afgørelse er trykt i H. Stampes Erklæringer, Breve og Forestillinger, General-Prokureur-Embedet vedkommende, V Del fra 1766 til 1768 inclusive (København 1797).

Da enkelte Punkter i Erklæringen er ret interessante, aftrykkes den her.

Erklæring over en Memorial af 12. Januar 1767 fra Højesterets Prokurator Anchersen, som indsat Executor Testamenti af afgangne General-Leutnantinde von Støcken, derudi han beretter, at udi hendes Testaments 14 Art. har hun gjort den Anordning, at 400 Rdr. bestandig skulde blive staaende paa første Prioritet i

hendes Gaard, hvoraf Eieren skal svare 5 pro Cent Rente i tvende Terminer, og betale samme til den anden katholske Præst ved det her værende tydske Capelle. I den Henseende han forespørger sig, da den katholske Religion her er forbuden ved Lovens 6. Bogs 1. Cap. og Forordningerne af 18. Juni 1745 og 19. Sept. 1766, om det skikker sig, at en Capitel sættes fast i et Huus, af hvis Renter en katholsk Præst tildels skal underholdes, da han her ikke maatte taales, om han ikke stod i en fremmed Ministers Tjeneste? Forøvrigt erklærer han, at Arvingen er villig ei allene til at udbetale disse 400 Rdr., men og at forøge dem til 500 Rdr., naar allene Gaarden maatte befries fra dette Baand.

*

*

*

Der er ingen Tvivl om, at jo afgangne General-Lieutenantinde von Støckens Testamente bør efterleves, for saavidt samme ikke indeholder eller fastsætter noget, som ved Loven er forbuden.

Ved Loven er det ikke forbuden at legere En noget, som bekiender sig enten til den katholske eller en anden fra vores forskellig Religion.

I Henseende til den, som er opfød og oplært i den lutherske Religion, men siden affalden til den katholske eller papistiske Religion, kunde derimod gøres en vigtig Indvending, i Følge af Lovens Bestemmelse i 6. Bogs 1. Cap. 1. Art.; men i Henseende til dem, som ere opfødte og oplærte i den papistiske Religion, har Loven ikke herudi fastsat noget.

Dersom nogen her i Landet faldt paa at legere noget til den romerske Pave, tænker jeg, det til ham burde udbetales, naar allene Landets Love blev iagttagne og opfyldte i Henseende til det, deraf skulde betales og erlægges.

Det er vist, at Lovens 6. Bogs 1. Cap. 3. Art i Almindelighed forbyder papistiske Gejstlige at være her i Rigerne; men, ligesom den følgende 5. Art. derudi gjør en Undtagelse i Henseende til de her residerende fremmede Ministre, saa er det og bekiendt nok, at her i Byen i lang Tid haver været et tydsk katholsk Capelle i den Kejserslige Ministers Huus. Det er og rimeligt, at et saadant Capel bestandig vil blive her, saa længe her er nogen Minister fra det Kejserslige Hof.

Jeg seer ikke, at det er forbudet at legere noget til den derved værende katholske Præst; altsaa kan det ei heller været forbudet at legere ham Renten af en vis Capital, og derhos at fastsætte, hvorledes samme Capital skal belægges, og derved gøres sikker.

Det Eneste, jeg saaledes finder herved at erindre, er, at da der kun tilfældigviis og ved det, at her er en Keiserlig Minister, er et tydsk Capelle i Kiøbenhavn, og man altsaa ikke just bør antage, at noget saadant Capelle der bestandig skulde være, saa kunde en Indskrænkning i den Henseende i Svaret tillægges.

Efter slige Omstændigheder skulde jeg allerunderdanigst indstille, om Højeste-Rets Prokurator Anchersen, som indsat Exe-

culor Testamenti af sal. General-Lieutnantinde von Stöcken, kunde tilskrives, at man her intet seer imod, at Testamentet efterleves, saaledes at den legerede Capital i Følge deraf bliver staaende i Huset, og Renten aarlig udbetales til den anden katholske Præst ved det tyske Capel, saa længe noget saadant Capel her maatte være. Kiøbenhavn den 3. Martii 1767.

Herpaa resolverede Cancelliet under 9. Martii 1767:
Expederes efter General-Prokureurens Erklæring.

Herefter blev Højeste-Rels Advocat Anchersen den 14. martii 1767 fra Geheimeraad Thott tilskreven.

Naar man gennemlæser Erklæringen, fremmanes Tiden fra før Grundloven, da den intolerante Forordning af 19/9 1766 stod ved Magt.

Selve Artiklen i Testamentet, som vedrører Stiftelsen af ovennævnte Legat, har følgende Ordlyd (Dokumentet, som opbevares i St. Ansgars Arkiv, er affattet paa Fransk):

Ekstrakt af afdøde Madame de Stöckens Testamente. København d. 5. August 1763.

Artikel 14.

Jeg ønsker og bestemmer, at man indsætter som 1. Prioritet i min Ejendom 400 Rigsdl. saaledes, at den, der køber den, skal svare til disse 400 Rigsdl. og betale 5 % aarlig Rente deraf, Halvdelen d. 11. Juni og den anden Halvdel d. 11. December; det vil andrage hvert halve Aar 10 Rigsdl. Disse 10 Rigsdl. skal betales direkte til den anden Præst ved det tyske Kapel og efter hans Død til hans Efterfølgere til evige Tider. Skulde det ske, at denne Ejendom blev lagt sammen med en af Nabo Ejendommene, det være til højre, venstre eller bagtil, eller hvis Ejendommen blev forandret til et Forretningshus, til Have eller til andet Brug, da skal ovennævnte 400 Rigsdl. stedse forblive staaende som 1. Prioritet i denne Ejendom; jeg ønsker og bestemmer endvidere, at mit store Stueur skal sendes til ovenfor nævnte Kapel og forblive der, saa længe det kan bruges; ligeledes skal man ogsaa sende min Klædning af kastaniebrunt Brokades Stof og alt, hvad der er tilovers af dette Stof.

Ifølge en Paaskrift paa Dokumentet blev Uret 'solgt ved Grev v. Welsperg, den daværende østrigske Gesandt. Om Brokadestoffets Anvendelse berettes intet.

Legatet, som nu har bestaaet i 150 Aar, og hvis Kapital stadig staar i samme Ejendom, og hvis Sikkerhed er den bedst mulige, vil saaledes efter al Sandsynlighed Aarhundrede efter Aarhundrede være et Minde om den ædle Giverinde.

Efterskrift. Generalinde von Støcken er maaske bleven begravet paa Kirkegaarden omkring Trinitatis Kirke eller i selve Kirken. I den katholske Menigheds Kirkebog er der et mægtigt Hul, fra 1730 til 1805, saa det er umuligt at finde noget om hende paa dette Sted. Men i Trinitatis Kirke havde Slægten *de Støcken* i sin Tid Begravelsesplads, og hendes Mand blev begravet der.

Gravstedet findes ikke merc i Kirken; men vi ved imidlertid, hvad der har staaet paa hans Slægts Gravmæle. I det store Folioværk fra første Halvdel af det 18. Aarhundrede, *Marmora Danica* hedder det i Tom. I, pag. 109, under »In Æde S. S. Trinitatis« bl. a.:

*Dnus Gerhardus Christianus
de Støcken.*

Ord. Danebrog. Eqv. Aur. Sacr. Reg. Maj. Dan. & Norveg. pedestris Exercitus Generalis locum-tenens ac munimenti Friderichshafniensis Gubernator Nat. die XIII Januarii Ann. MDCLXXI. mortuus die XIII Aug. Ann. MDCCXXVII. Uxorem reliquit Perillustrem & generosissimam Dominam Franciscam Felicitatem de Vekene Illustrissimi & Nobilissimi Viri Dni Justini de Vekene Principatus Geldriae Pro-Cancellarii filiam — — — Postrema defuncti in manes pietate monumentum hoc, quòd unà cum ædibus sacris & præcipua civitatis parte fatale incendium Anno MDCCXXVIII d. XX Octobr. destruxerat, de novo instauratum.

Paa Dansk :

Hr. Gerhardus Christianus
von Støcken.

Ridder af Danebroge, p. p., General i Hans Majestæt Kongen af Danmark og Norges Fodfolkshær og Guvernør over Fæstningen Frederikshavn*). Født den 13. Januar 1671 og død 13. August 1727. Han efterlod sig en meget berømt og ædel Hustru, Fru Francisca Felicitas de Vekene, Datter af den navnkundige og velædle Herre Justinus de Vekene, Prokansler for Provinsen Geldern. Ved den afdødes Kærlighed til de hensovede genrejstes dette Mindesmærke, som den skæbnesvangre Ildebrand d. 20. Oktbr. 1728 havde ødelagt sammen med dette hellige Tempel og en stor Del af Byen.

H.

*) Hermed menes Kastellet eller Citadellet ved København.

Den katholske Kirke og Professor Hjalmar Holmqvist.

Et Svar paa Tiltale.

I.

Eftersom Boghandlerne sender en lille Bog »Den kath. Kirkes Styrrelse i det sidste Aarti« rundt til flere af vore Menigheders Medlemmer, er det maaske ikke af Vejen lidt nærmere at undersøge Bogens Lødighed.

I sidste Nr. af Ugebladet har allerede en svensk Katholik paa en højst fornøjelig Maade bragt sin Landsmand, men ikke Aandsfrænde, en ironisk »Tack« for den Ulejlighed, Professoren har gjort sig med denne Julegave. Og rigtigt er det, at Holmqvist, vistnok uden at ville det, indirekte aabner manges Øjne for den katholske Kirkes vidunderlige Livskraft. Det har gamle Morten Luther ikke drømt om, at den Kirke, han mente at have givet Dødsstødet, nu i Herrens Aar 1917 til Trods for al Slags Modgang er det bedst organiserede, største og livskraftigste Religionssamfund Verden over.

Men den svenske Professor ser blot dette Fænomen, han kender ikke den virkelige Grund til Fænomenet. Og det er hans lille Bogs Tragik, at han vil forklare sine protestantiske Trosfæller noget, han selv slet ikke forstaar! — —

Hans Forklaring for vor Kirkes Stilling er: Magtsyge, Ærgerrighed og saa Jesuiter og atter Jesuiter! Ikke, som om Holmqvist tvivler om, at der hersker Fromhed indenfor vore Lejre, men altid spørger han efter »Systemet«. ¹⁾ Og Systemet er Magtsyge og Enevælde, navnlig fra Jesuiternes og den af dem beherskede Paves Side.

Men inden vi nærmere gaar ind paa enkelte Hovedpunkter, hvis Behandling ogsaa kan være af Interesse for videre Kredse, maa vi gøre Professor H. opmærksom paa nogle smaa Unøjagtigheder, der helst ikke burde findes i

¹⁾ „Kirkesystemet, hvor det mindre kommer an paa, at Retten for enhver Pris sejrer, end at Kirkens Interesser varetages“ (S. 77).

en Videnskabsmands »Oplysninger«. At Professoren gør »Studier« om den katholske Kirke, er jo meget rosværdigt, men den Slags Studier skulde helst være lidt mere grundige. At kige ind ad Kirkedørene og se en Kardinal foretage en religiøs Ceremoni, at høre paa alle Slags Sladderhistorier og at læse protestantiske Aarsberetninger om Pavernes Politik, er ikke nok.

Mærkeligt er, at Professoren selv vedgaar, at han hører paa Sladderhistorier, thi efter en længere Redegørelse om Konklavet i 1903 slutter han: »Hvor megen Sandhed, der ligger bag den Slags Sladder, er ikke godt at vide for den uindviede« (S. 10).

Ligeledes bekender han et andet Sted, da han fortæller om Jesuiternes Magt, »og at de tvang Dødsdommen over Ferrer igennem«: »Om dette forholder sig rigtigt, kan jeg ikke bedømme.« Udmærket, Hr. Professor, bare De havde sluttet hele Deres lille, dyre Bog med de samme Ord!

Men naar man gør »Studier«, skal man først gøre de elementære Studier. Naar jeg vil skrive om den danske Hær og gør »Studier« om den, maa jeg ikke lejlighedsvis røbe, at jeg efter disse Studier endnu ikke aner, om en Korporal er mere end en Kaptajn. Thi først det elementære, Hr. Professor, saa Rampollas, den »stolte«s Politik og den spekulative Dogmatik om Marias Undfangelse eller Lehmkuhls Kasuistik. Her i Danmark har vi en smuk Sang om »at blive ved Jorden, det tjener os bedst«.

Lær først, at vi Katholikker ikke læser Messer om Aftenen, ikke en Gang paa Skærtorsdag (S. 26), at vi Katholikker ikke har en kirkelig Fest- og Hviledag paa Langfredag. Da vilde Deres store Overraskelse ved at se Folk i Rom arbejde paa Langfredag (S. 28) ikke have været komisk, og den anden svenske Professor, De mødte, »en Kender af Rom«(!), kunde saa af Dem have faaet en ikke saa lille Forøgelse af sine romerske Kundskaber. —

A propos: »Kender af Rom!« Hvor mange protestantiske Englændere, Tyskere og Skandinaver indbilder sig ikke at være »Kendere af Rom«, fordi de har overværet en Gudstjeneste i San Pietro, spadseret paa Monte Pincio og kastet en Mønt i Fontana di Trevi!!

Men ogsaa andre Smaating end de netop nævnte burde Professorens katholske Studier først have beskæftiget sig med. Saaledes er vor Hellige Fader ikke født i Venedig, men langt derfra. Men for at Hjalmar Holmqvists »Studier« maa fortsættes, forraader jeg ham ikke, hvor Pave Benedikt er født, maaske vil saa ogsaa andre skæve Opfattelser kunne rettes af ham! Til disse skæve Opfattelser — der som sagt hos en Professor, ovenikøbet en, der har gjort romerske Studier, ikke virker imponerende — hører ogsaa det Studieresultat, at Pave Benedikt af Frygt for, at den russiske Kirke skulde erobre Galicien — »udnævnte Greve Wladimir Ledochowski, en østrigsk Polak fra Galicien«, til General for Jesuiterordenen.

Nej, højstærede Hr. Professor, her maa De virkelig begynde deres Studier forfra. Selv om Jesuiterne »fuldstændig regerede Portugal« (S. 100)²⁾, selv om de har en »forunderlig Evne til at udnytte de sanselige Momenter i Religionen« (S. 37, fremhævet af os), saa lader de sig ikke paatvinge en polsk Greve til General, fordi Russerne tager Galicien. Allerede Sammenstillingen er højst mærkelig. Men saaledes gaar det, naar man er altfor klog og taler om Ting, man enten ingenting har faaet at høre om eller kun Sladder.

I Virkeligheden — det kan maaske tjene Hr. Holmqvist til 2. Oplag af hans lille forkerte Bog — havde P. Ledochowski allerede længe, inden han blev General-Forstander og længe inden Verdenskrigen, en saa fremragende Stilling som Provincial og som Assistent, at hans Valg — ikke pavelig Udnævnelse, Hr. Professor! — fra Ordensbrødrenes Side havde stor Sandsynlighed. Men med Russernes Angreb i Galicien og Pavens Politik har Ledochowskis Valg ingenting at gøre. Dette er desværre ikke saa interessant, det fylder ikke saa godt i en Bog, men det gavner Sandheden, den historiske Sandhed!

Men alle disse Urigtigheder i Professor Holmqvists lille Bog er forholdsvis ubetydelige i Sammenligning med andre af dybere Natur. Thi at en Protestant hyppig tager fejl,

²⁾ Maa jeg spørge Prof. Holmqvist: I hvilke Aar regerede Jesuiterne i Portugal? Hvilke Ministerier havde de inde? Eller var det gennem Skriftestolene, Portugal regeredes?

naar han fortæller sine Trosfæller om vor Kirkes Indretninger, er vi saa aldeles vante til, skønt det altid virker lidt stødende, naar en Professor tager fejl netop i de Ting, han vil oplyse om. Til disse smaa Fejl regner vi ogsaa Oplysningen om, at Kardinal v. Hartmann blev Ærkebiskop af Köln efter at have været Kardinal i Forvejen (S. 85). Hartmann, som jeg personlig kendte, inden han blev Ærkebiskop og Biskop, var General-Vikar i Münster og Domherre. Men Professor H. tildeler ham »den røde Hat« allerede paa hin Tid, saa man lidt forundret spørger: Véd Professoren i Lund ikke, at man ikke bliver Oberst, før man har været Kaptajn o. s. v., for at bruge et militært Billede.

Men som sagt, alt dette er af mindre Betydning og vidner kun om de vanlige protestantiske Fejltagelser, der erstatter i Flothed, hvad der mangler dem af positive Kundskaber til vort Kirkeliv.

Dybere gaar unægtelig de Angreb, Holmqvist retter mod selve de kirkelige Indretninger og Andagtslivet blandt os. Her viser Professoren desværre, at han er endnu mere i Vilde-rede. Han »forklarer« paa hver Side af Bogen Ting, som han er aldeles ude af Stand til at forklare. Da vil jeg foretrække de gamle lutherske Bøger, f. Eks. den ældre Fabricius's Kirkehistorie. Der faar vi ærlig serveret de gamle gængse Vrangforestillinger og grove Urigtigheder om vor h. Kirkes Væsen og Historie. Men langt værre er det med Prof. Holmqvist. Han har stukket Næsen i katholske, endda romerske Kirker, har overværet en Audiens hos Paven og har læst noget om Modernismen og Pius d. 10.s Reformer. Men jeg er nødt til at sige, at der saa godt som overalt afgives skæve Domme om større Ting, og alligevel vil Bogen gælde som en moderne Bedømmelse af vor Kirke og sikkert gøre sin Skade i visse protestantiske Kredse. Disse holdes naturligvis borte fra en Kirke der kun er et »System«, hvor »Interesser gælder frem for Sandheden«, en Kirke, hvis Ledere, navnlig Jesuiterne, kun beherskes af »Magtsyge« og »Politik«, en Kirke, hvis Andagtsliv er »Mekanisme« og »Masseproduktion«.

Og hvem læser disse Linjer? Da jeg for kort Tid siden svarede Pastor *Morten Pontoppidan*, der i *Politiken*

havde skrevet elegisk: Vi er i vore katholske Brøders Baand, vi vil gerne forsones, men de vil ikke — og da jeg sagde, at denne Tale med hans Forudsætninger — nemlig, at vi skulde opgive den apostoliske Stol — kun var en Leg med Ord — da blev Pontoppidans Angreb og Urigtigheder spredt over hele Landet, medens vort Svar kun læstes i det lille Ugeblad. Saaledes ogsaa nu. Holmqvists Bog vil nok gøre al den Skade, den formaar, i mange lutherske Kredse og fjerne adskillige dannede og gode Protestanter fra Moderkirken, hvis klare Lære og Myndighed i og for sig kunde være en Fare for dem. Men dette mit Svar læses kun i en mindre Kreds. Alligevel skal det skrives! Og det skal siges Professoren, at han er aldeles ude af Stand til at forklare Grunden til den katholske Kirkes Livskraft. Forgæves har jeg set mig om, ikke et eneste Sted kommer Holmqvist vor Kirkes Væsen nær. Hvis den var det, han mener og skriver, saa vilde den efter 14 Dages Bestaaen være ramlet sammen.

Jeg vil i det følgende fremhæve nogle af Holmqvists vigtigste Misforstaaelser, saaledes om Skriftemaal, Cølibat, Kirkens Styrelse o. s. v., og jeg vil ogsaa underholde mig med ham om »Frihed«, thi han skriver: »Protestantismens inderste Væsen kræver aandelig Frihed« — et smukt Ord, en af de mange Talemaader, der nu til Dags forvirrer saa mange Folk. At »hele det vigtige Afladsvæsen, der er saa betydningsfuld en Magtfaktor, naar det gælder at knytte Masserne til Rom« (S. 71), ogsaa spiller en større Rolle i Professorens Fantasi end i det katholske Kirkeliv, vil jeg kun nævne. Enhver Katholik maa smile over det nævnte Citat af en lærd Professor, en, der mener at sidde inde med Viden. . . .

Naturligvis kan og vil jeg ikke svare paa alt, d. v. s. paa alle Holmqvists fejlagtige Sætninger. Da kunde der skrives en hel Bog. Bare det om Konklavet og den »stolte« *Kardinal Rampolla*, der »trak sig tilbage til klosterlig Ensomhed«, giver et saa forkert Billede som vel muligt af den virkelige Rampolla. Thi jeg kan eventuelt oplyse Professoren ud fra paalidelige Kilder om denne store fromme Mand, hvis hele Tankeliv var saa fjernt som muligt fra Professor Holmqvist's.

Men eet Punkt vil jeg straks fastslaa. Side 36 skriver Holmqvist: »Medens den k. Kirke betragter Protestantens Frelse som et særligt Guds Under og ikke udstrækker dette Under til den evangeliske Præst — der ubarmhjertigt er hjemfalden til evig Fortabelse o. s. v.

Tror De virkelig, Hr. Professor, at vi Katholikker, eller den katholske Kirke, har denne Opfattelse? Jeg har da omgaaedes mangen »ærlig from« protestantisk Præst uden at have saa lumske Tanker om hans Endeligt. Hvad nytter alle de smukke Ord, som De siger om, at »vi Protestanter« betragter en god katholsk Præst som »Medarbejder i Guds Rige«, hvis De ved den Slags forkerte Fremstillinger laver et Skræmmebillede af disse »Medarbejdere« og deres Kirke og paastaar, at Kirkens System er, at »det mindre kommer an paa, at Retten sejrer, end at Kirkens Interesser varetages«. Nej, det har ikke været Kærlighed, der indgav Holmqvist at skrive denne Bog, og heller ikke virkelig Kendskab, der førte hans Pen. F. F. M.

(Sluttes.)

Den nye Salmebog.

Til Vejledning ved Benyttelsen af den nye Salmebog i det Tidsrum, der vil hengaa inden Orgelbogens Udgivelse, kan nedenstaaende Oplysning tjene.

Af de gamle Salmer er følgende gaaet over i den nye Salmebog med helt eller næsten uforandret Melodi (det første Nummer er den gamle Salmebogs, det sidste i Parenthes den nyes):

I (1). II (2). III (3). VIII (5). X (7). XI (8). XII (9). XIII (10).

1 (17). 2 (18). 4 (20). 5 (21). 6 (22). 7 (23). 9 (25). 10 (26). 11 (27). 12 (28). 13 (29). 15 (31). 17 (33). 19 (35). 20 a (37). 20 b (38). 21 (39). 22 (41). 26 b (46). 27 (48). 28 (57). 29 (58). 45 (51). 48 (53). 50 (55). 52 (65). 53 (66). 54 (67). 55 (68). 57 a (70). 64 (77). 65 (81). 67 (78). 70 (87). 72 (40 og 86). 72 b (88). 73 a (94). 74 (89). 76 a (95). 77 (92). 79 (99). 80 (102). 81 (103). 82 a (106). 83 (104). 84 (109). 85 (110). 86 (111). 87 (113). 88 (112). 89 (130). 90 (123). 91 (124). 92 (115 a). 93 b (114). 95 (121). 96 (122). 97 (127). 99 (132).

100 (135). 101 (141). 102 (136). 103 (137). 106 a (139).

107 (142). 108 (144). 109 (147). 110 (148). 111 (150).
 113 (153). 114 (156). 119 (160). 120 (161). 121 (162).
 124 (163). 125 (164). 126 (165). 127 (166). 128 (167).
 129 b (173 og 256). 130 (175). 131 a (184). 131 b (176).
 132 (174). 133 (177). 134 a (169). 134 b (178). 135 (185).
 137 (189). 138 (199). 139 (200). 140 a (209). 140 b (223).
 141 a (208). 141 b (98). 144 (214). 145 a (202). 145 b
 (219). 146 (224). 152 (210). 153 (227). 154 (228). 155 a
 (230). 157 a (231). 158 (242). 161 (244). 162 b (247).
 163 b (248). 164 (251). 165 (252). 166 (254). 167 (268).
 168 a (270). 169 (266). 170 (267). 171 (257). 172 (265).
 173 (153). 174 (258). 175 (261). 176 (260). 178 (125).
 179 (264). 182 (278 og 279).
 214 a (206). 218 a (218). 223 (191). 225 (217).
 228 a (232).

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Kunstnerinden, Frøken Bertha Wegmann, fylder i Dag, den 16. December, 70 Aar. Det er ikke mere end billigt, at Katholsk Ugeblad benytter Lejligheden til at lykønske den dygtige Kunstnerinde i Anledning af Festdagen og atter takke hende for det smukke Billede, hun for nogle Aar siden malede af den højærværdigste Biskop. Foreløbig kommer vel det prægtige Værk ikke fuldtud til sin Ret, da Pladsforholdene i vore beskedne Menighedsrum er altfor indskrænkede til, at et stort Kunstværk kan udøve sin fulde Virkning, men vi haaber til Gud, at engang, naar Tiderne bliver bedre igen, efter at denne sørgelige Krigstid har raset ud, at da ogsaa vi danske Katholikker vil kunne opnaa vore Ønskers Maal, et værdigt Bispesæde, vort katholske Livs Midtpunkt, vor Absalonsborg. Da vil vor Overhyrdes milde, lysende Træk fra Bertha Wegmanns dejlige Billede skue ned til os fra en stolt og statelig Væg midt i denne Borgs prægtigste Festsal, og da vil vi først rigtig kunne se, hvilken dejlig Gave Kunstnerinden har givet os.

-- De øjeblikkelige vanskelige Trafikforhold er naturligvis Skyld i, at den katholske Boghandel ikke kan være saa vel forsynet i Aar som tidligere ved Juletid. Det er især indenlandske Nyheder, Opmærksomheden kan henledes paa, f. Eks. den nydelige Statuette af Knud den Hellige og den fine Relief af Biskop Johannes von Euch. Der findes ogsaa ejendommelige Vievandskar af flere danske Kunstnere, Rosenkranse, Kors m. m. Af Bøger er der jo ikke kommet saa faa i Aar af katholske Forfattere, og

desuden ogsaa en Del andre, som maa siges at have stor Interesse for katholske Læsere.

— Paa Højskolen fortalte *Baronesse Rosenørn-Lehn* i Tirsdags — efter en meget stemningsfuld Indledning i Form af en Rejseerindring fra Tyroleralperne — om den berømte Sognepræst fra Ars i Frankrig, den salige Vianney. Gennem Skildringen af hans Barndom, Ungdom og Manddomsgerning fik man et levende Indtryk af denne Mand, der var en af de mest fremragende Skikkelser i det forrige Aarhundrede. Det gribende Foredrag paahørtes under lydløs Tavshed af den meget talrige Forsamling, der gerne havde set, at det timelange Foredrag havde været eet eller to Kvarter længere. *Baronesse Rosenørn-Lehn* vil, om alt gaar vel, holde to Foredrag paa Højskolen ikke længe efter Jul og derpaa to Foredrag i Horsens og Aarhus.

England. Provinsen Essex er bleven udskilt fra Bispedømmet Westmister og gjort til selvstændigt Bispedømme under Navnet Brentwood. Mgr. Bernard Ward, Titularbiskop af Lydda, har faaet kanonisk Ud-nævnelse til Biskop over det nye Bispedømme Brentwood, der bliver ved at høre med til Kirkeprovinsen Westminster.

Syd Amerika. (Peru.) Ærkebiskoppen af Lima, Garcia Naranjo, er afgaaet ved Døden i September 1917. Den afdøde Kirkefyrste, som var født i Lima og næsten blev 80 Aar gammel, havde beklædt den ærkebiskoppelige Stol i 10 Aar. Der hører 8 Bispedømmer til Kirkeprovinsen og en Befolkning paa 250.000 Mennesker.

Brevkasse.

Hr. Redaktør. I Dagspressen saa jeg forleden fremsat et Forslag, som jeg for egen Regning vil tillade mig at sende »Nordisk Ugeblad«. Forslaget gik ud paa, at der paa samme Maade, som Tilfældet er ved borgerlige Vielser, burde optages offentlige Bekendtgørelser ogsaa for kirkelige Vielsers Vedkommende.

Jeg tror at være i god Forstaaelse med Ugebladets Læsere, naar jeg paastaar, at Indgaelse af Ægteskabet i højere Grad end mange andre kirkelige Handlinger har de manges Interesse, hvadenten denne nu udgaar fra personligt Bekendtskab eller søger sin Aarsag i Besvarelse af Spørgsmaalet om »katholsk eller blandet«?

Var det ikke en Idé og en Opgave, der kunde ligge indenfor Ugebladets Omraade, at optage en maanedlig Bekendtgørelse over indgaaede Ægteskaber indenfor vore Menigheder? Egentlig kunde man vel tillægge Sagen en vis Aktualitet netop nu, da Ungdomssagen beskæftiger saa mange af vore katholske ledende Mænd,

og Forstaaelsen af, at Fremtidens katholske Hjem gerne skulde grundlægges af vor nuværende katholske Ungdom, er bleven mere fremherskende og har skudt en Breche for et nyt Afsnit i vore Ungdomsforeningers Historie. —

Ved den foreslaaede maanedlige Meddelelse vilde Læserne blive i Stand til at kunne føre en meget interessant Statistik over ægte katholske og blandede Ægteskab,er og en saadan vil sikkert vise Tiltagen for de førstes og Aftagen for de sidstes Vedkommende. Tillige vilde Meddelelsen betyde en Fordel for de unge Ægtefolk, idet de da ikke længere vilde være udsatte for, hvad der fremdeles er Tilfældet for min Hustrus og mit Vedkommende, at den unge Frue i Følge med sin Mand et halvt Aar efter Brylluppet tiltales som Frøken, i hvert Fald ikke i katholske Krese.

Med Tak for Optagelsen

Deres ærbødige

V. Knudsen-Kallan.

— For mange Aar siden fandtes saadanne Fortegnelser i Ugebladet; men de er ophørt at komme, fordi det ikke var let at fremskaffe dem. Det maatte jo være Sognepræsternes Sag at indsende dem, men Ugebladets Redaktør har ingen Myndighed til at paalægge en saadan Pligt. Imidlertid skal Sagen nok igen blive overlagt og drøftet. Maaske vilde fjerdingaarlige Fortegnelser være at foretrække for maanedlige.

Ærbødigst N. H.

St. Knuds Kapel.

Mariabørnskongregationen af den ubesmittede Undfangelse holder Fælleskommunion Søndag d. 16. Decbr. Kl. 7 Morgen og offentligt Møde Onsdag den 19. Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften.

Mariakongregationen for Ynglinge holder *Fælleskommunion* Søndag d. 16. ds. Kl. 8 $\frac{1}{2}$ i Jesu Hjertes Kirke. Mandag d. 17. ds. *Maanedsmøde*. Hr. P. Rektor Sialm taler om *Spirilismen*.

AC. holder Møde Onsdag d. 19. Dec. Kl. 8 i Stenosgade 4. Billedhugger Skikkild taler om: »To Slags Kunst, liturgisk Kunst og profan Kunst.«

Assumptionskapellet (Amalievej 14). Fredag den 21. Decbr. Kl. 6 $\frac{1}{2}$ Messe for den nordiske Bønneforenings Anliggender, Kl. 4 $\frac{1}{2}$ fransk Prædiken og Kl. 5 sakramental Velsignelse.

Nyt!

Nyt!

Salmebog og Bønnebog

for det Apostoliske Vikariat Danmark (XX + 608 Sider) er udkommen og kan faas ved direkte Henvendelse til det Apostoliske Vikariats Forlag, Bredgade 64, Kbhvn., samt gennem alle Landets Boglader.

Prisen er pr. hæftet Eksempl.	Kr. 2,50
Indb. i Shirting med rød Snit	— 3,50
» i » » Guldsmit	— 4,50
» i Læder » »	— 6,50
» i bøjeligt Skind » »	— 7,50

Sidstnævnte to Indbindinger kan først faas fra 18. Decbr. Bestillinger modtages straks og bliver ekspederet i den Rækkefølge, i hvilken de indgaar.

Kirkelig Kalender.

16. Dec. 3. Søndag i Advent.	23. Dec. 4. Sønd. i Advent.
17. — M. Ferialdag.	24. — M. Vigilie (Fastedag).
18. — Ti. Ferialdag.	25. — Ti. Juledag.
19. — O. Tamperfastedag.	26. — O. Stephan, Martyr.
20. — To. Ferialdag.	27. — To. Johannes, Apostel og Evangelist.
21. — F. Thomas, Apostel, (Tamperfastedag.)	28. — F. Uskyldige Børn i Bethlehem.
22. — L. Tamperfastedag.	29. — L. Thomas, Biskop og Martyr.

Meddelelse om **Gudstjenesten i København** fandtes sidst i Nr. 45.

Den katolske Højskole.

Møde Tirsdag den 18. December Kl. 8 Aften

Pater Günther: Oplæsning.

St. Knuds Skoles Festsal, Stenosgade 4 B. Adgang 25 Øre.

Nye Testamente.

XXI + 872 Sider.

Faas i alle Boglader og koster kun

2 Kr. 50 Øre.

Det nye Testamente maa ikke savnes i noget katolsk Hjem. Bedste Julegave.

Johannes Jørgensens samlede Skrifter.

Som Supplement til omstaaende Annonce i Omslaget bemærkes, at Udgaven uden Ungdomsskrifterne (I Bind) hæftet koster 18 Kr., indbundet i Shirting 28 Kr. og i Skind 48 Kr.

Nyhed! Som Julegave anbefales: E. Rosenørn-Lehn

Til Jesus ved Maria.

To historiske Foredrag og en Samling gamle og nye Bønner og Andagter. **Smukt indbundet 2 Kr. 50 Øre.**

Faas i alle Boglader. *V. Thanning og Appel, Købmagergade 16.*

Om Julegudstjenesterne.

Saafermt Gudstjenesteordningen i Juletiden i Hovedstadens Kirker er **forandret** fra i Fjor (saml. S. 1019 i Fjor), bedes dette venligst meddelt Redaktionen inden Mandag d. 17. Decbr.

Unio: Alm. Møde hver Fredag (Kl. 7—11) i Gimles Selskabslokaler, Grundtvigsvej 14.

NB! Julefest Fredag d. 28. December.

Kalenderen for 1918 er nu udkommet og kan faas paa **Menighedskontoret**, Bredgade 69, 2. Sal o. G. (1-4. Telefon Palæ 654) samt ved Kirkerne og i Bogsalg. Pris **30 Øre**. Ved Indsendelse af 35 Øre i Frimærker tilsendes Kalenderen portofrit. *Ansgariusforeningen.*

Sakramentskirken. Hver Torsd. sakr. Velsignelse eller 8-Messen.

Fidelitas' Aftenunderholdning. Sofapuden er vundet paa Nr. 11.

K.U.B. (Katholsk Underretnings Bureau), et Samfund af katolske, akademiske Lægfolk, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katolikker, som maatte ønske at faa nøjere Kendskab til den katolske Kirke. Henvendelser, der alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister **Matthæus Hansen**, Hovmarksvej 30, Charlottenlund.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement. 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2 S. o. G. 1-4. Tlf. Palæ 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Rothes Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst Kl. 4-6 Eftermiddag.

Nr. 51

Søndag den 23. December.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger — Jul. — Tre Bønner. — Den katolske Kirke og Professor Hjalmar Holmqvist. — Salmesangen. — Riseberga Kloster. — Efterretninger fra Ind- og Udland; København. Ordrup. Holbæk. England. Rusland. Italien. — Julebøn fra Holbæk. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

388.

Juleaften.

»I Dag skal I vide, at Herren kommer, og i Morgen skal I se hans Herlighed.« Saaledes begynder Præsten sit Breviar Juleaften. Ja, Guds Herlighed skal vi se, aabenbaret i Julebarnet i Krybben.

Igen vil Krybben sænke sig ned paa vor Jord. Himmelsk Lys vil vælde ud fra den, og dets Straaler vil trænge igennem det Mørke, der ruger over Jorden. Lyset fra Krybben vil trænge ind i den fattiges Hytte og i den riges Slot, ind i Børnenes Hjerter og de gamles Sind; selv Skyttegrave og Fangelejre vil oplyses af dets Glans.

Mange vil se op fra deres daglige Dont og stirre ind i dette Lys. Og saa vil de høre Englenes Sang om Ære til Gud og Fred for Mennesker. De himmelske Toner vil gribe deres Hjerter; mange vil lægge deres Værktøj og begive sig paa Vej til Krybben for at se dette Barn, hvormod Englene sang.

Vi vil gaa med dem og knæle ned blandt Hyrderne og tilbedende bøje vort Hovede og fulde af Ærefrygt skjule vort Ansigt i vore Hænder. Thi Barnet i Krybben er vor Gud. Den uendelige Gud, for hvem alle Skabninger er som intet, for hvem hele Verden er mindre end det Sne-

fnug, der smelter paa vor Haand. Vor Herre og vor Gud, der hersker over Himmel og Jord, der er fra Evighed til Evighed. Længe vil vi dvæle ved Krybben! Lyset fra Julebarnets Pande skal trænge ind i vore Hjerter og tænde Troens Lys til ny Glans. Og naar vi endelig staar op, saa vil hele Verden være som forandret for vort Blik.

Menneskelivet, vi selv, vore Medmennesker, alt har faaet en ny Betydning. Hvor er det dog stort at være Menneske, siden den Dag, da Gud selv har villet være det. Eller kan der tænkes større Ære og højere Stilling end at være i Slægtskab med Gud? At Guds Søn siger Broder til dig og Søster? Det er virkelig sandt: et eneste Menneske er nu større end det umaadelige Verdensrum! Thi Gud har set ned til ham og ved Naaden gjort ham til sin enbaarne Søns Broder. Han har nu sit Hjem i Himmelen; en Trone staar der rede til ham, og en Fyrstekrone skal nu sættes paa hans Hovede. Men til denne himmelske Værdighed hører himmelsk Sind. Derfor forekommer jordisk Hæder og jordiske Titler ham saa latterlige og saa smaa; at stræbe efter dem, holder han fra nu af for Barnagtighed, og at foretrække jordisk Lyst for den himmelske Værdighed synes ham at være Vanvid.

Fra nu af kan han ikke mere begribe, at Mennesker kan ringeagte hinanden, hade hinanden, bekæmpe hinanden. Er de ikke alle Mennesker, Guds Søns Brødre og Søstre? Maa ikke alle Forskelligheder træde tilbage for dette stærke himmelske Slægtskabsbaand med Guds Søn? »Her er hverken Jøde eller Græker, hverken Slave eller fri, hverken Mand eller Kvinde; thi alle er eet i Kristus Jesus« (Gal. 3,28).

Ak, hele Livet burde være en eneste Højtid siden den Dag, da det er gaaet op for os, at Guds Søn er vor Broder. Tanken paa, at Gud er bleven Menneske og har boet iblandt os, burde opfylde os med usigelig Glæde og forvandle al Bitterhed til Salighed.

Lad os bede Barnet i Krybben om at sende lidt af denne Juleglæde i vore Hjerter. Og saa vil vi vaage over den og bevare den i vore Sjæle, saa at dens festlige Glans kan oplyse hele vort Liv og give os Glæde og Trøst i Hverdagslivets Graavejr. Saa vil vi sikkert fejre en velsignet Jul.

Jos. Koch.

JUL.

Hæn imod Solhvervstide,
 naar det er frist og sort,
 naar Næfterne er lange,
 og Dagen bli'r saa kort,
 naar Fuglesangen tier
 paa Mark, i Skov og Lund,
 da tændes Julestjernen
 en kold Decemberstund.

Den straalr gennem Mørket,
 den lyser for vor Fod,
 den giver Gro og Vished,
 den giver Haab og Mod.
 Mod til at vandre Vejen,
 Lid lil at vinde frem,
 Haab om en Gang at vinde
 et herligt, evigt Hjem.

Elisabeth Hjørthmose.

Tre Bønner.

En Julehistorie.

Det ser galt ud for os, hvordan skal vi faa noget at spise!« sagde dæmpet og med mørk Mine Arbejderen Arnold, medens hans to arbejdsdygtige, kraftige Sønner — de kunde vel tælle sytten og atten Aar — sad stille bagved Bordet i Krogen. Det var tre Dage før Jul.

»Men lille Mand, du er da ikke sagt op?« faldt hans Kone ham i Talen.

»Just ikke sagt op, men i fjorten Dage har jeg intet Arbejde og hjemme otte Munde at fylde og ikke en rød Øre i Huset, efter at Læge og Apotheker foruden Begravelsesomkostninger for Bedstemoder har taget den sidste Rest af vore Sparepenge!«

»Georg, knur ikke,« trøstede hans Kone, »det var Guds Vilje saaledes, bøj dig for den; han har taget, han vil ogsaa give os igen, hvad vi behøver. Naar man saaledes som du med sin sidste Øre plejer sine egne Forældre i Nød og Sygdom, lader den gode Gud en heller ikke i Stikken.«

»Men nu har vi tre intet Arbejde, da Fabrikken har Kasse-mangel, og alle mulige Reparationer skal foretages i den; om fjorten Dage er vi udhungrede, thi Pengene strækker ikke til i to Dage, og midt om Vinteren er det ikke til at faa Arbejde.«

»Pyt, det er jo slet ikke Vinter,« sagde Konen muntert, »det er saa varmt og lunt, at man slet ikke behøver at lægge i Kakkelovnen; dertil risler Regnen ned i Strømme; vær glad over, at det ikke er koldt, det er i det mindste en god Begyndelse.«

»Ja, men derfor falder der alligevel intet Arbejde og ingen Fortjeneste ned fra Himmelen,« brummede Manden, dog ligesom lidt formildet.

»Tab ikke Modet, den gode Gud forlader ingen, der ikke forlader ham. Jeg vil i Morgen løbe gennem alle Gader og spørge om Arbejde.«

»Og jeg ogsaa, Fader!« raabte en tiaarig Pige ud af sin Seng.

»Og jeg ogsaa!« — »Og jeg ogsaa!« — »Og jeg ogsaa!« skreg samtidig tre andre Smaa-piger paa ni, otte og syv Aar, som imidlertid var bleven vaagne, fra deres Senge.

»Gud, velsigne jer, Børn. I er min Trøst og min Glæde,« sagde nu Arnold, »saa mange I ogsaa er — jo flere, desto kærere; bed nu lidt, at den gode Gud i disse Dage maa sende jeres Fader Arbejde.«

»Ja, lille Fader, det vil vi gøre!« tonede det fra Sengene. Og straks begyndte Børnene højt og kraftigt at bede: »I Faderens og Sønnens og den Helligaands Navn. Amen. — Hvor mange Fader vor skal vi bede, kære Fader?«

»Syv,« sagde Moderen alvorligt, »til Marias syv Smerter, og de fem, som vi tilsammen plejer at bede til Jesu fem hellige Vunder.«

OG Moderens og Børnenes Bøn steg blid og rolig op til Him- melen, og ogsaa Faderen og de to Sønner knælede ned og bad med.

Dette skete i en af Europas største Hovedstæder, i en ussel Gade, i en Arbejderbolig.

*

*

*

I selv samme Time sad i sin Bolig ved Bordet Skovfoged Scharff og fortærede hastigt sin Aftensmad, medens hans Øjne medlidende og smertefulde nu og da strejfede Sengen, som var synlig i Kammeret ved Siden af. Derinde laa en udtæret, bleg ung Pige paa maaske atten Aar; den rene, engleagtige Fromhed og Uskyld saa vel som den sikre Død stod lige tydeligt skrevet i det blege, elskelige lille Ansigt.

»Fader, er der ogsaa Jagt i Morgen?« kom det sagte over den lidendes blege Læber.

»Ja, Barn, desværre; endnu i Aften maa jeg hen i Skovkroen; der bliver det afgjort, hvor naar det i Morgen tidlig skal gaa løs; jeg maa sige Herrerne Besked angaaende Vildtets Bestand og inddele deres Opstilling, og Jagten varer sikkert tre til fire Dage.«

»Ak, og Krybskytterne, Fader!« hviskede Pigen, »det er dog det værste; det er ikke Mennesker, det er« — hun for sammen med en Gysen, førend hun havde fuldendt.

»De har i dette Vejr rigtignok en gunstig Stund,« sagde Skovfogeden, »med Regnvejret følger megen Taage, saa at man ikke ser dem, og dernæst er det ikke koldt, saa at de længe kan holde ud i det fri; Vildtet er fedt og meget værd; saa det vilde da være et Under, om de ikke i Hobetal var derude, og jeg maa give dobbelt Agt.«

»Ak Fader, disse Mennesker er i Stand til alt!«

»Trøst Dig, Barn. Der bliver rigtignok i de nærmeste Dage kun lidt Ro, men mange Drikkepenge.«

»Og de stakkels Dyr derude i Skoven,« tilføjede den syge, »det gør mig saa ondt for Raadyrene.«

»Og paa mig tænker du ikke engang, Agnes!« sagde Faderen med et Forsøg paa en Søg.

»O Fader, jeg tænker jo heller ikke paa mig selv; men ved du hvad? Naar du kommer tilbage fra Jagten, er jeg i Himme- len eller i alt Fald i Skærsilden.«

»Barn, sig dog for Himmelens Skyld ikke saadant noget,«
udraabte den gamle Mand.

»Nej, kære, kære Fader, vær rolig; jeg ved for vist: naar jeg dør, er du hos mig; og at det ikke kan vare længe, det har man allerede jo ofte sagt dig, og det føler jeg ogsaa ganske godt. Kunde du i Morgen ikke blive hjemme?«

»Mit Barn, det lader sig næppe gøre. Naar de Herrer en Gang vil jage, saa lader de sig knap nok, tror jeg, tage Geværerne ud af Hænderne af Vorherre selv; og med Krybskytterne er det endnu værre, de tager slet intet Hensyn; men nu maa jeg bort.«

Skovfoged Scharff rejste sig op, traadte hen til sin Datters Seng, lagde Puderne, hvorpaa hun laa, noget højere, gav hende Haanden og sagde: »Saa snart jeg kan, kommer jeg hjem. Bliv ikke forskrækket, naar du hører mig. God Nat, min Agnes!«

Han er væk. Men den unge Pige løfter sine udtærede, magre Hænder op til Gudsmoders Billede, som, beskinnet af en lille Lampe, hænger ved Siden af Sengen, og begynder at bede: »Ihu-kom, o naadefulde Jomfru« — og hun beder den skønneste af alle Bønner til Guds Moder, for at hendes Fader dog maa være til Stede, naar hun dør; hun tror, at hun allerede i Morgen skal dø, og har været til Skrifte og Kommunion. Dette skete i Syd-Tyskland, i en skovrig Egn, i Skovfogedens Bolig.

*

*

*

Og atter i den samme Time knælede et Par Drengene i et tarveligt Kammer foran den fælles Seng, og de bad Rosenkransen sammen, medens Maanen, der lige kunde skue frem bag en Sky, kigede ind til dem gennem Tagvinduet; de bad om, at deres Fader i Overmorgen maatte faa fri; da skulde der være et smukt Juleskuespil, og Drengene skulde synge med dertil; men Faderen maatte absolut ogsaa være til Stede! Og Moderen sad i Stuen og syede og lappede og græd imellemstunder og bad, at hendes Mand dog endelig ogsaa en Gang maatte komme i Kirke og til den hellige Messe. At han Aftenen før Juledag ikke kunde være hjemme, vilde hun gerne finde sig i, naar han kun om Formiddagen kunde komme i Kirke.

Hvem er hendes Mand? Det er Jernbanekonduktør Werner; Dag og Nat har han kun liden Ro, og i Kirke kommer han kun yderst sjælden. Og saa er det nu disse skønne Fester! — Men hun stoler paa Gud og beder med sine Drengene, at hendes Mand dog snart igen maa komme i Kirke og til Julefesten.

Han ved rigtignok allerede i dette Øjeblik, hvorledes det er fat; thi det er allerede fastsat, at han Juleaften har Ekstratjeneste.

»Der har vi det«, sagde Konduktøren bedrøvet og skuffet, »nu er min Skæbne i disse Dage beseglet.«

Men hans Hustrus og hans Børns Bøn steg desuagtet op til Guds Trone.

Dette skete i en By ved Jernbanen, i Konduktør Werners Stue.

*

*

*

Og den kære Gud saa med Velbehag paa de bedende i denne Aften. Og han skuede med et almægtigt Blik ned paa Skyerne, der ustadige bølgede frem og tilbage over Jordens Overflade, og ved den gode Guds Blik kom der pludselig ret Liv i dem. Millioner af Vanddraaber i dem begyndte at fryse; tykt ælede de sig sammen ligesom en kæmpemæssig, tæt, tung Kaabe, og nu begyndte der fra dem at falde Millioner og atter Millioner Snefnug langsomt ned paa Jorden. Regnvejret, der havde hersket Uger igennem, havde i en halv Time forvandlet sig til Snefald. Menneskene lagde næppe Mærke dertil; thi først smeltede de talrige Snefnug sporløst i Jordens Smuds og Vand. Men uophorlig sank nye Myriader af Fnug ned paa de foregaaende, og langsomt begyndte Jorden at farves hvidere og hvidere: Sneen var blevet Herre. Verden sov og drømte, Sneen hvirvlede frem af det uudtømmelige Skyhav og faldt bestandig rigere, tættere, mere masseagtigt ned, tre, fire, otte Timer. — Sent blev det Dag, og da Menneskene vaagnede, laa Sneen een til to Meter høj overalt i Byen, paa Landet, i Skovene. Og endnu bestandig rislede de hvide Masser tæt og lydløst ned. Millioner Tons Sne bedækkede i sjælden Dybde og Vægt Jorden. —

Og da en af Fabriksarbejderens Sønner Klokkeren 8 om Morgenen gik ud i Storstaden, fandt han paa den nærmeste Plakatsøjle en Politimeddelelse opslaaet med følgende Indhold: »Arbejdere antages til Bortrydning af Sne fra Gaderne. Løn 30 Øre Timen.« Den næste halve Time stod Fader og Sønner paa Raadhuset og havde Arbejde — Arbejde for otte til ti Dage, og hver Dag bragte dem 7—9 Kroner til Huse.

»Ser Du, lille Mand«, sagde Konen, »der har den gode Gud dog netop ladet Arbejde falde ned fra Himmelen.« —

Og da Skovfoged Scharff om Morgenen tidlig fremstillede sig for Jagtselskabet, kunde man blot fastslaa, at intet Menneske kunde komme i Skoven og til Jagt: Sneen laa meterhøj og Hundreder af Træer var styrtet sammen under dens Byrde. Herrerne drog alle nedslagne hjem, og heller ingen Krybskytte kunde komme ud i Skoven; thi Sneen var ikke blot en beskyttende Vold, den vilde ogsaa være blevet den sikre Forræder imod enhver Vildt- og Stortyv. Og de stakkeis Dyr havde i det mindste foreløbig Ro og Foder i de nedstyrtede Træer og deres Grene.

Men Skovfogedens Datter sagde til sin Fader: »Ser du, Fader, den gode Gud har nu dog taget Geværet ud af Haanden baade paa de ærlige og uærlige Jægere; nu kan du staa mig bi under Dødskampen.« Og to Dage efter sov hun salig hen, og to Dage senere blev hun lagt til Hvile i den simple, hvide Kiste, paa hvilken den jomfruelige Myrtekrans laa, og sænket ned i den af Sne dækkede Jord. —

Og da Konduktør Werner tidlig om Morgenen besteg Toget — det var endnu Nat — havde han ikke meget Arbejde. En

Time efter kom Toget igen tilbage til Banegaarden — det kunde ikke trænge igennem Sneen. Telegram paa Telegram meldte, at alt var spærret. Da blev Folkene sendt hjem indtil Middag. Saaledes kom han først i Kirke, og da han atter stillede til Middag, var Banen endnu bestandig tilføjet; og saaledes skete det, at han om Aftenen ogsaa kunde overvære Juleforestillingen; der saa han da sine Drengene syngende som Hyrdedrengene og knæle hos Jesusbarnet og nød en rigtig Juleglæde. Saaledes viste den gode Gud da ogsaa her, at han staar over Jernbanernes Generaldirektion og kan skaffe Orlov, hvor denne ikke vil give den.

Dette er Historien om de tre Bønner og om det store Snefog. Men Englere og de hellige i Himmelen og Kirken paa Jorden sang i den daglige Lovsang paa denne Dag med særlig hellig Glæde det Vers: »Is og Sne, pris Herren i al Evighed!« K. K.

Den katholske Kirke og Professor Hjalmar Holmqvist.

Et Svar paa Tiltale.

(Fortsat — ikke sluttet.)

II.

Efter at have lært Professor Holmqvists Polemik at kende — en Polemik, der desværre ikke bygger paa indgaaende Kundskaber, men paa Rejseindtryk, Avislæsning og overfladisk Kritik af pavelige Dekreter og Reformere — vil vi ikke undres over, at han ogsaa misforstaar større religiøse Fremtoninger i vor Kirke. Thi naar en Professor, som vi sidst saa, kan påastaa om vor Kirke, at den ubarmhertigt fordømmer alle lutherske Præster til Helvede, og at Protestanterne kun ved et særligt Vidunder kan undgaa Fordømmelsen, maa vi jo være beredt paa at høre alt.

Notabene skal der dog raabes saa højt som muligt ind i Professorens og ligesindedes Øren, at vi Katholikker overhovedet ikke fordømmer nogen bestemt Person til Helvede, at vi kun gentager Herrens Bud og Advarsel, og at Kirken som saadan kun udelukker (sætter i Band) fra sit Samfund dem, der — med eller uden Skyld — ikke følger dens Lære. Dette er dog saa selvfølgelig en Sag, at enhver Forening bruger samme Fremgangsmaade overfor dem, der

ikke vil følge dens Regler. Men en personlig Fordømmelse er denne Udelukkelse fra Kirken kun, forsaavidt som den enkelte med svær Samvittighedsskyld, altsaa mod bedre Vidende, har skilt sig fra Kirken og fremturer i Ubodfærdighed indtil Døden. Men om dette sidste er Tilfældet, kan jo intet levende Menneske vide! Hvorfor vil da Hjalmar Holmqvist paadutte os en Intolerance, som vi Katholikker ikke er i Besiddelse af? Men hvis Holmqvist ønsker Eksempler paa den krasseste Intolerance, paa Fordømmelse til Helvede, saa findes saadanne i rigeligt Antal i hans kære Religionsstifters, Morten Luthers Skrifter. Men os skal Holmqvist lade være i Fred og ikke ved dens Slags falske Paastande uddybe den Kløft, der er mellem Katholikker og Protestanter. Den er, Gud bedre det, stor nok i Forvejen! —

En særlig Torn i Øjet er for Prof. H. vort Andagtsliv. Han har besøgt Kirkerne i Rom, han har der gjort sine »Studier«, men disse har kun een Gang, nemlig paa Langfredag, givet ham Indtryk af »et rent personlig religiøst Moment, som endog en Protestant kunde føle sig grebet og løftet af«. For at faa Indtryk af personlig Religiositet hos Katholikker behøvede Professoren fra Lund ikke at rejse til Rom, i enhver lille Kirke, ethvert Kapel, i enhver katholsk Familie og i ethvert religiøst Samfund vilde han finde denne Religiositet. Men Betingelsen herfor vilde være, at Professoren oftere vilde indfinde sig i en bestemt katholsk Kreds eller Menighedsgudstjeneste, ikke blot kige ind og notere Udvoresheden. Paa denne Maade vilde Professoren maaske ogsaa faa en Anelse om, hvad Aflad betyder, eller rettere sagt: hvor lidet den betyder i Forhold til hele Andagtslivet! Aflad er ingenlunde »saa betydelig en Magtfaktor, naar det gælder om at knytte Masserne til Rom«. Altid Magt, Magt! Kan da Professor H. ikke tænke sig andre Motiver til vort Kirkeliv? Kunde det ikke være muligt for een Gangs Skyld at prøve en anden Forklaring end Magt og Sanselighed? Thi dette sidste er Jesuiternes Middel til at lokke »Masserne«, efter Holmqvists Mening.¹⁾

¹⁾ Jeg anser det for haabløst at give Professoren fra Lund en Redegørelse om Aflad, al den Stund han jo bare ved en Samtale med en katholsk

Om Skriftemaalets religiøse Betydning har Holmqvist heller ingen klare Begreber. Omtalen indledes med følgende Sætning: »Afladen omfatter kun det timelige Liv og Skærsilden; den fulde Syndsforladelses Naade skænkes i normale Tilfælde ved Præstens Absolution i Skriftestolen.« Denne Sætnings Tanker er lidt skæve, thi her sættes Aflad og den »fulde Syndsforladelse i Skriftestolen« i Modsætning. Forstaar Holmqvist Ordet »fulde Syndsforladelse« som en fuldstændig Fritagelse for alle Syndens Følger og Straffe, passer Ordet ikke, han burde ligesom i vort Kirkesprog simpelthen skelne mellem Syndernes Forladelse i Skriftestolen og Aflad. Begge Ting, Syndsforladelse og Syndestraffenes eventuelle Efterladelse eller Beholdelse, findes i Bibelen. Saaledes fik David af Profeten Guds Budskab om Forladelse at høre, eftersom han havde angret sin Synd, men sandelig ingen Efterladelse af Syndens Straf, thi hans Søn skulde dø til Straf for hans Synd (2. Kong. 12, 13 og 14). Derimod gav Herren paa Korset den ene Røver baade Syndsforladelse og delvis Efterladelse for Syndestrafen, idet han lovede ham Paradiset samme Dag, dog efter Korsfæstelsens Lidelse. Denne Straf tog Røveren imod som en velfortjent Bod.

Men nu til Skriftemaalet! Professor H. beklager, at Skriftemaalet er gaaet tabt, thi han aner, at det kan medføre stor Velsignelse at betro sig til en Sjælesørger. »Men — her kommer hans »men« — det kan heller ikke nægtes, at Skriftemaalet saavel som Rosenkransen indeholder en særlig Fare for Slendrian.« — *Quod erat demonstrandum*, hvad der var at bevise! sluttede i gamle Dage en Disputats, kun at de theologiske Disputanter havde bedre Beviser paa Haanden end dette Argument. Thi hvis Prof. H. vil bevise Urigtigheden af Skriftemaalets Praksis, maa han ikke tale om Slendrian. Det forstaar han, der aldrig har skrevet, ingenting af. Heller ikke af Rosenkransen. Om denne skriver han: »Rosenkransen, som allerede i og for sig betyder en Mekanisering og Masseproduktion (af hvad??), er et for alle synligt Eksempel herpaa«, nemlig af en »kvantitativ Vurdering af det mest

Præst kan faa al ønskelig Oplysning om dens praktiske Betydning. Paa egen Haand at finde Vej derigennem lykkes ikke for ham.

aandelige indenfor Aandens Verden, Religionen« (S. 45). Hvilken Visdom! Hvilke Kundskaber om vore Bønner!! Hvis der her foretages »en kvantitativ Vurdering«, er det ene og alene i Lund, den foretages. Men jeg forstaar saa udmærket godt, hvilken Nydelse det er for den protestantiske Forfatter at bringe dette Udtryk til Torvs. Det lyder saa videnskabeligt. Hvorfor siger Professoren ikke ligeud, at vore Bønner, altsaa navnlig Rosenkransen, er en ren udvortes Snakken, der maales efter Timerne? Eller et indisk Fabrikat? Han mener jo netop dette. Han taler jo ogsaa om »den rene Magi og Fetichisme«, nemlig naar »St. Januarius græder Blod«, og naar Maria-billeder bæres ud for at standse Lavastrømmen.¹⁾

Det vilde være det samme som at spille Tid og Papir nu at skrive en Forklaring af Rosenkransbønnen, som den fromme, højt dannede Pave Leo XIII daglig bad og anbefalede ved saa mange udmærkede Rundskrivelser. Efter Holmqvists Mening øvede altsaa baade Leo XIII og alle andre fromme katholske Paver, Biskopper, Doktorer, Præster og Lægfolk »Mekanisering, Masseproduktion«, ja, vi er »Fetichister« og Troldmænd, eftersom vi øver »Magi«! Det morsomste er, at en svensk Professor, der i det Herrens Aar 1917 skriver den Slags Vrøvl om os, paatager sig at forklare, hvorfor den katholske Kirke i de sidste 10 Aar er bleven saa mægtig! Det er det morsomste ved det hele.

Men nu atter tilbage til Holmqvists Oplysninger om Skriftemaalet. »Manden« — oplyser han — »skrifter ikke sin personlige Synd, men efter et fastslaaet Skema, naar han da ikke helt unddrager sig Skriftemaalet eller (ifølge katholske Klager i Bogen) skaffer sig et Skriftemaalsbevis uden at have skriftet« (S. 47).

»Absolutionen gives lige saa skematisk.« Hvorfor? Ja, Holmqvist ved hvorfor. Han har »i sine Studier over denne Sag« faaet at vide, at det er, fordi det er »vanskeligt for Præster at være strenge i Skriftestolen, da de maa udholde Konkurrencen med de mange Munkeordener, der har Skriftemaalsret«!! — — — —

¹⁾ Tillad mig at spørge: Hvor og hvor naar »græder St. Januarius Blod«? Jeg frygter for, at H. har hørt noget om, at Byen hedder Snerpe, men ikke ved, hvor den snerper hen.

Udraabstegnene og Tankestregerne skal være vort Svar paa den Slags grove Misforstaaelser. Men det er altid godt, at Ugebladets Læsere morer sig lidt, derfor fremsættes disse »Studieresultater« af en — Professor.

Paa den anden Side kan vi saa godt se Kilden til Professorens Fejltagelser. Han har vist set i en katholsk Bønebog »et Skema for Skriftemaalet«, d. v. s. Bønnen: »Jeg arme Synder anklager mig« o. s. v. Maaske regner han ogsaa Skriftespejlet, Spørgsmaalene om de 10 Bud for »Skema«, saaledes at Manden — hvorfor kun Manden? — bruger dette »Skema« og — ikke skrifter »sin personlige Synd«. — — — Ja, det er nydelige Studier, De har gjort, Hr. Professor.

Naturligvis gaar det ogsaa ud over Præsternes Cølibat. Jeg mindes ikke at have læst et protestantisk Skrift imod Kirken, hvori ikke ogsaa dette Emne omtaltes. Holmqvist skelner — maaske paa Grund af sine udviklede Studier — mellem »vore nordiske Landes højt agtede katholske Præsteskab« og — Sydens katholske Præster. For disse sidste er Cølibatet en »uøverbindelig Hindring for den sædelige Højnelse, som Pius X satte sine Kræfter ind paa«.

Den stakkels Pius X!! Han skulde have forhørt sig hos Professoren i Lund om, hvorledes »den sædelige Højnelse« skulde opnaas, thi han selv, der var født Sydlænder og Italiener, vidste naturligvis ikke, hvorledes det skulde gøres, eftersom han, som Holmqvist bemærker, netop ivrede for Cølibatet.

Overhovedet gaar det ud over *Pave Pius X* og *Kardinal Merry del Val* i Professor Holmqvists lille Bog. Ikke som om denne frakender Paven en stor Religiositet og Energi, nej, ogsaa »Jesuiternes Fostersøn« Merry del Val faar Ros for at være »en ualmindelig Mand«.

Men det er nærmest Pius Xs Modernist-Encyklika og hans Omordning og Simplificering af de romerske Kongregationer, hvori Holmqvist ser »Absolutismen«. Hvor forkert han ser paa det hele, fremgaar af hans Udtalelse, at vor Kirkes Styrelse er »et stadig mere og mere afgjort Brud med vor Tids bedste nationale og kulturelle Værdier« (S. 131).

Det vilde blive for meget at udrede de forvirrede Traade i Holmqvists Tankegang, thi han rører i sin Bog enkelte Gange ved Tilfældigheder af tvivlsom Værd, Ting, hvorom der ogsaa indenfor Kirken kan være forskellige Meninger, og han dømmer andre Gange de mest grundlæggende og væsentlige Træk i vor Kirkes Organisation og Lære, som om de var politiske eller indrepolitiske Strømninger af tilfældig Oprindelse. Derfor bidrager Bogen kun til endnu mere at forvirre mange Protestanternes Anskuelse om vor Kirke.

Thi de faa gode Ting i Bogen forsvinder næsten overfor alt det andet. Til disse faa gode Ting hører den aabne Indrømmelse af, at den katholske Kirke er en voksende Aandsmagt i vore Dage, og at Erfaringerne fra Krigen netop gaar i samme Retning, og at der vil opstaa »Vanskeligheder for Lutherdommen, hvis Omfang vi næppe ret forstaar« (S. 130).

Deri har H. Holmqvist aldeles Ret. Ogsaa om Bibelen i Protestanternes Hænder skriver han nogle sande Ord paa Side 42. Han nævner »det protestantiske Grubleri, som stadig bliver Følgen, dersom man henviser Lægfolk til at søge Kristus gennem det frie Studium af det nye Testamente«.

For disse Ord skal Professoren i Lund have min Tak. Her rører han ved dybe Saar i Protestantismen, »hvis inderste Væsen er Frihed«. Ja, Frihed alene er en negativ Bestemmelse, nemlig: ingen Hindring. Men det alene, Hr. Professor, udgør aldrig en Religion og gør aldrig dens Tilhængere lykkelige. Der skal nemlig komme religiøs Sandhed, helst mange religiøse Sandheder til.

Og dette, nemlig religiøs Sandhed, er den virkelige og eneste Forklaring for det, Professoren fra Lund vilde forklare ved Magtsyge og Jesuiter og »System« — nemlig for den katholske Verdenskirkes, den gamle Moderkirkes Kraftudfoldelse, dens indre Naadeliv og dens ydre Vækst.

(Sluttes.)

F. F. M.

Salmesangen.

Jeg har længe haft en lille Bemærkning paa Hjerte angaaende ovennævnte Emne. Nu, da den nye Salmebog er kommen, finder jeg en god Lejlighed til at komme frem med den.

Det har al Tid undret mig, hvorfor der ved Salme-sang, og da i Særdeleshed, naar der synges en afsluttende Salme til vore Højmesser og ved alle Kirkens Andagter, kun synges et enkelt eller to, i meget sjældne Tilfælde og ved yderst højtidelige Lejligheder tre Vers af vedkommende Salme. Jeg har altid sytes, at det var en underlig haltende, meningsløs Form for Salmesang. Ganske vist er Salmesangen jo ikke hos os et saa væsentligt og uundværligt Moment af Gudstjenesten som hos Protestanter, hvor den jo sammen med Præstens Prædiken for Menigheden udgør hele Gudstjenestens Væsen. — Men den burde dog hos os repræsentere en god Del af Menighedens subjektive Andagtsydelse samt tjene til at forhøje, uddybe og festliggøre denne Menighedens Andagt; men det gør den ikke paa denne Maade. — For det første danner nemlig de to første Vers af en Salme, altsaa de, der sædvanlig synges, kun en Indledning, en Optakt til denne. Salmens Tankegang kommer man som Regel ikke ind i, og opnaar man endelig at faa et Glimt af dens Begyndelse, fuldendes den dog aldrig. Og i en saadan halvfuldent eller næppe paabegyndt Tankegang kan man ikke, som man skulde, have hele sit Hjerte med. Det bliver dernæst en søvnlig, besværlig, aandelig værdiløs Salmesang, som lige saa godt eller hellere kunde undværes. —

Dernæst faar man let et Indtryk af, at Menigheden har et alt for voldsomt Hastværk. Det ser ud, som om det ikke saa meget gælder om at lovsynge Herren og takke ham for hans Naadegaver*), som om hurtigst muligt at blive færdig og komme ud og hilse paa Venner og Bekendte. Men for et Syns Skyld og for ikke ligefrem at være uhøflige over for vor Herre afleverer man et Vers eller to af en Salme og mener dermed at have gjort sin Borgerpligt. — Særlig grelt synes jeg, dette træder frem, naar der — som jeg dybt forbavset har været Vidne til — synges to Vers af en Salme paa tre.

I Ugebladets Nr. 37 stod en Artikel, der beklagede, at Folk gik før Salmesangen. Jeg var selv engang dybt forarget over dette. »Det er dog forbistret«, tænkte jeg, »som

*) Den hellige Messe er den bedste Lovsang af Herren, og selve dens Slutningsbønner indeholder en Taksigelse for Messens Naadegaver; har man med Andagt overværet Messen, har man altsaa virkelig lovsunget Herren og takket ham for hans Naade.

de skal skynde sig. At de ikke engang kan vente og synge med.« Men nu tror jeg, jeg forstaar dem bedre. Jeg tænker mig nemlig, det er gaaet de Folk som saa. Som unge Konvertitter har de under den hellige Messe, eller hvad ellers de har været til, med Tak i deres Hjerter modtaget alle de Naadegaver, som kun Guds hellige Kirke kan byde dem. De har glædet sig dybt til at synge Salmer i Guds Kirke, til at lovsynge Herren, til at prise ham og opmuntre hinanden med Salmer og aandelige Sange. De har med hele deres Hjerter stemt i med Salmen, naar den begyndte, men forbavtede, skuffede og med lange Ansigter opdaget, at Organisten efter to Vers var træt og trængte til at rekreere Aanden i Postludiets Dybsindigheder, og at mange af Menigheden maaske allerede var trætte i Stemmen endnu tidligere, saa at de maatte udenfor og rømme sig. —

Dette har gentaget sig for dem Gang paa Gang, og til sidst er de blevet saa kede af at synge Salmer, der hverken har Hoved eller Hale, at de har tænkt: »Nej, saa maa vi hellere helt lade være.« Og nu ser man dem i Hobetal drage af, inden Salmen er begyndt. — Hvis det er deres Tankegang, er jeg inderlig enig med dem.

Saa synes jeg tillige, at man begaar en dobbelt Uret med denne Sangmetode.

Der begaas en Uret mod Salmens Forfatter. Han har maaske været en from Digter, der i sit Livs reneste og mest begejstrede Øjeblikke har udformet i Digt og Hymne, hvad der laa ham dybest i Hjertet. Det har maaske været en af Kirkens store Lærere, der har givet de evige Sandheder Udtryk i Poesi og Skønhed og smykket dem med farverige Billeder. Men hvem det end er, har han skænket Menigheden en kostelig Gave, som den bør modtage med Tak og ikke med Ligegyldighed. Og ligegyldigt er det, naar man ikke engang gider synge Salmens Hovedtanker, men kun et enkelt, tilfældigt, løsrevet Vers. —

Og man begaar ikke mindst en Uret mod Gud. Jeg tror, Guds algode, uendelig kærlige Hjerter bliver dybt skuffet, naar det, Menigheden offentligt byder ham til Tak for al hans Kærlighed, hans Naade, hans Gaver, er en Fjerdedel Salme, fordi den ikke føler sig oplagt til mere, saa hurtigt er træt af at lovsynge ham.*)

Nej, lad os ikke blive trætte, af at lovsynge Gud. Lad os synge med Kærlighed, med Varme, med Glæde og Begejstring. Og er en Salme virkelig paa 5 eller 6 Vers, saa

*) Udtrykket er her sikkert overdrevet: Har Menigheden værdig overværet Messen, har den ydet Gud en fuldtud værdig Tak for hans Kærlighed; Salmesangen efter Højmessens er i Sammenligning hermed kun en Bisag. I nogle Kirker synges ingen Salme efter Højmessens, maaske den bedste Ordning.

lad os synge den færdig. Og er Salmen paa 24 Vers, saa lad os i det mindste følge den gennem de Vers, der giver os dens Hovedtanker i Stedet for efter to Vers at tabe Vejret af Skræk over dens Længde og løbe vor Vej.

Kirken er Guds rene, uplettede, aldrig ældede Brud. Den bør ikke gengælde Brudgommens, Herrens Kærlighedsbeviser med kølig Høflighed, nej med Kærlighed, Hengivelse, med Jubel, med Længsel, med Lovsang. Lad os da gøre, som det sømmer sig for Kristi Brud, Guds udvalgte.

Stephan.

Indsenderens Mening angaaende Afsyngelsen af kun de første Vers i den enkelte Salme er sikkert rigtig. Det første Vers er som Regel kun Optakt til det egentlige Indhold, hvad dog kun gælder om de Salmer, der har et virkeligt Indhold, udtrykt i en logisk ordnet, fremadskridende Række af Tanker. Kun at synge de to eller tre første Vers af en saadan Salme er utvivlsomt en Forsyndelse baade mod Salmen og dens Forfatter. Har man ikke Tid til at synge mere, bør man tage Salmer, der kun har faa Strofer, og saa synge dem alle. Der vil indvendes: Af saadanne Salmer har vi kun faa, der burde være flere. Maaske har Indvendingen Ret; maaske vilde det forhøje vor Salmehogs Brugbarhed, om den indeholdt mange flere korte Salmer; har dette sin Rigtighed, vil det blive en af den næste Revisions Opgaver i saa Henseende at foretage det fornødne. I den nylig udkomne 6. Udgave er der ikke lagt an paa at forkorte; afdøde Kejser har aldrig paatænkt noget saadant; de Vers, han har skudt ud, fjernede han, fordi de var overflødige, men ikke, fordi han vilde indskrænke Versenes Tal.

Ved hvilke Lejligheder synger vi Salmer? Det gør vi efter Højmessens, under stille Messer, ved Aftenandagterne og i Hjemmene. Ved de tre sidst nævnte Lejligheder er der god Brug for Salmer med et større Antal Vers; ved Aftenandagterne kan man jo efter en Bøn godt fortsætte med den Salme, man har begyndt før Bønnen, og der kan ogsaa synges mange Vers hver Gang, fordi en Aftenandagt gerne maa vare lidt længere, hvad der ikke er Tilfældet med Højmessens, da Hjemmene ogsaa har deres Krav, særlig paa den Tid af Dagen. Navnlig af Hensyn hertil kunde jeg tænke mig, at man overhovedet vilde stryge Salmesangen efter Højmessens. Salmesang, hvori kun nogle faa deltager, medens det store Flertal er under Opbrud, virker ikke opbyggende.

Endnu en Bemærkning om Salmernes Længde. I den nye Udgave er de fleste Salmer forsynede med en Stjerne foran de Strofer, der angiver Salmens Hovedindhold. Der-

ved er det opnaaet, at Salmerne efter Ønske kan gøres korte; Kirketjeneren behøver blot at anbringe en Stjerne ved Salmen paa Nummer-Tavlen. G.

Riseberga Kloster.

Af *Edu. Ortv.*

Under kong sverker II Karlsons regering (1195—1210) grundlagdes et cistercienserindekloster sydvest for Hjelmarn sø i landskabet Nerike, Strengnäs stift, Edsberg sogn og tog navnet Riseberga — der fortælles, det var efter en høj, i hvilken folketroen lod jætten Rise være tilhuse. Hvorfra klostret er blevet befolket, vides ikke; muligvis er de første Nonner kommet fra Vreta.

Den fromme og kristelig stærkt interesserede konge har uden al tvivl hidraget til dets stiftelse og fundering lige så vel som sin svigerfader jarl Birger I Brosa. Dennes gavebrev er udateret, men da han døde i 1202, ligger klostrets grundlæggelse ved år 1200. I indledningen til gavebrevet¹⁾ skriver jarlen: »Da den almægtige Gud ikke ved Vore fortjenester, men af sin egen evige godhed har beriget Os rundelig, vil vi efter evne stræbe at tilbagegive Ham, hvad Han har skænket Os. Derfor forunder vi søstrene . . . « Han skænkede dem saa hele 31 ottinge jord*), dertil gården eller landsbyen Lotetorp, et møllested og halvparten af et derværende fiskeris udbytte, altsammen i Nerike, samt et laksefiskested i Vermland. |

Det ældste daterede jaktstykke er kong Erik X Knutsons værne- og gavebrev af 3. juni 1212²⁾, ved hvilket klostret får sin første besiddelse på Öland, nemlig 12 ottinge jord, og den betydelige ret til at oppebære de egent-

*) Hvor stort et areal en otting (*octonarius*) var, ved vi ikke, men det kunde variere, måske endda betydelig; dermed varierede tingens pris, foruden af hensyn til jordbonitet og beliggenhed. Det var vist altid landsbyjord, idet til anden jord målet en mark land og dettes dele benyttedes. I 1274 (D. S. I no. 582) findes ottingen vurderet til 50 m. p. ∴ op imod 25 m. s.; de hyppigst forekommende priser bevæger sig mellem 30 og 50 m. p., også da penningene i næste århundrede var sunket til 6 på 1 m. s. Da var prisen altså i virkeligheden gået ned og beløb sig til 5 à 8 m. s.

lig kongen tilfaldende bøder på klostrets samtlige ejendomme. Den slags afståelse af kgl. rettigheder måtte rigtig nok fornyes af enhver følgende konge, men det skete almindeligvis også.

Pave Innocens III udstedte 7. maj 1216 en beskyttelsesbulle for Riseberga og alle dets nuværende og fremtidige, retmæssige ejendomme⁵⁾. De ejendomme, paven opregner ved navn, er ikke de samme, som i de ovennævnte gavebreve forefindes. I denne bulle omtales første gang klostrets forstanderinde, og paven kalder hende abbedisse. Dette er bestandig hendes titel, når undtages i pave Gregor IX.s skytsbrev af 12. januar 1236⁴⁾, hvor hun benævnes priorisse. Her finder vi første gang udtrykkelig sagt, at Riseberga tilhører Cistercienserordenen. Dette siger ligeledes pave Innocens IV.s legat Vilhelm af Sabina i skytsbrevet, han i Riseberga udfærdigede klostret d. 1. februar 1248⁵⁾; det er stilet til abbedissen og nonnerne. Her omtales første gang klostres avlsgårde (grangier). Pave Martin IV.s to buller af 1284 betegner ganske vist Riseberga som værende af st. Benedikts orden, men cistercienserne er jo i virkeligheden en gren af denne. Sko giver han samme vedtegning. Vi møder da også endnu i Magnus Johannessons enke Ingeborgs testamente af 1304 både Vreta, Askeby, Gudhem, Riseberga og Fodø henførte til st. Benedikts orden⁶⁾. Paa et Stormandsmøde, Johan I Sverkerson afholdt i Riseberga 1220, udvidede han dets ølandske besiddelser⁷⁾; og Valdemar Birgerson forundte det frihed for alle kgl. byrder på alle dets ejendomme »af ærbødighed mod den hæderkronede frue og jomfru Maria«, ligesom han tilsiger konventet sin energiske beskyttelse. Derhos beder han sine efterfølgere indtrængende om, at de, »af hensyn til Gud, ved hvis nåde vi er, hvad vi er,« vil gøre mod søstrene ligesom han.⁸⁾ Ved fritagelser for ydelser til konge og land var ekstraordinære byrder, som navnlig leding medførte, ikke indbefattede, medmindre de var udtrykkelig nævnte.

Som overalt kom også her endel gaver af jordegods og også af rede penge til opnåelse af gravsted og af fastsatte sjælemesser — to ugentlige messer indtil dommedag er ingen sjældenhed. I april 1268⁹⁾ valgte Vermlands lagmand Hölde og hustru Margreta sin grav i Riseberga

og testamenterede, deres sjæle til frelse, med kongens be-seglede tilladelse 12 gårde (*mansiones*)¹⁰⁾ til klosteret, dog at ægteparret i sin levetid skulde beholde disse ejendomme, foruden hvilke de til ethvert af rigels klostre på fastlandet testamenterede 4 m. s. I 1279 valgte ligeledes Wichlog Nicolai sit hvilested i Riseberga og testamenterede det adskillig ejendom i Nerike, med møller og alt; dog først efter hans død skulde det overdrages til klostret.¹¹⁾
(Forts.)

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Førrige Søndag, den 16. Decbr., fyldte Enkefru Ronge 80 Aar, og Ugebladet bringer herved paa egne og sikkert mange Læseseres Vegne den elskværdige, stille gamle Dame en hjertelig Lykønskning. Fru Ronge har i de mange Aars Forløb taget virksom Del i det katholske Menighedsliv og været et ivrigt Medlem af mange af vore Foreninger, bl. a. af Mødreforeningen og Mariaforeningen. Fru Ronge, der er født Siegler, hørte selv til en gammel katholsk Familie, da hun i en ung Alder indgik Ægteskab med Glashandler Ronge, der ogsaa tilhørte en af de gamle katholske Familier her i Landet. Fru Ronge har fem Børn, først og fremmest dette Blads forrige Redaktør, Pastor Ronge, nu Sognepræst ved den nye smukke Kirke paa Nørrebro, dernæst Boghandler Ronge, saa to Døtre i Hjemmet og endelig en Datter, der er St. Josefssøster og for Tiden arbejder i Skolen i Esbjerg. Fru Ronge er meget afholdt af alle, der er kommet i Berøring med hende, og mange vil sikkert være kede af, at denne Ugebladets Lykønskning desværre kommer saa sent, at de ikke har kunnet sende en Lykønskning til Fødselsdagen. Fru Ronge er endnu rask og rørig og savnes næppe nogen Morgen ved den hellige Messe.

¹⁰⁾ At en *mansio* kunde være en betydelig gård, om end curia vel er større, ses bl. a. af to samtidige aktstykker. Testamentet D. S. no. 582 omhandler en *mansio* på 5 ottinger og til 250 m. p. værdi, altså henved 125 m. s. Og ved et ejendomsbytte, Riseberga afsluttede (no. 558), fastsattes 117½ m. p. som værdiforskel mellem den *mansio*, klostret afgav, og den, det købte.

— Den katholske Højskoles sidste Møde i Aar var besøgt af ca. 120 Tilhørere, der stærkt interesserede fulgte Hr. Pastor *Günthers* udmærkede Oplæsning af tre smukke Julefortællinger. Næste Møde bliver den 15. Januar.

Ordруп. Skolebladet *Højen*, Elevernes Blad paa St. Andreas Kollegium, har med det nu udsendte Nr. 12 afsluttet sin første Aargang (252 Sider). Paa Julenumrets 40 Sider fortælles der i Tekst og Billeder livligt og fornøjeligt, somme Tider lidt morsomt drillende, om Elevernes Liv og Færden paa Kollegiet. Mange Hentydninger forstaaes naturligvis ikke af alle og enhver, f. Eks. hvorfor Nisserne i »Højen« omkring deres Juletræ synger: »Er ikke Kvas, Kvas, Kvas — noget rigtigt Stads, Stads, Stads«; men Forklaringen er den, at »Kvas« er Navnet paa Skolebladet ved det nærliggende, ikke altid lige venligsindede Gymnasium. Ogsaa adskillige alvorlige Stykker baade i Prosa og Poesi er vel værd at læse, ikke mindst et stemningsfuldt lille Digt om Sønnerjyden. Naar Eleverne over Bladet ikke glemmer deres Skolearbejde, og naar de viser Takt og Skønsomhed i Valget og Behandlingen af Emnerne, kan et Foretagende som et Skoleblad være til stor Nytte og Fornøjelse for Ungdommen; i de to nævnte Henseender synes »Højen«s første Aargang i det store og hele at have undgaaet alle Skær.

Holbæk. I Begyndelsen af December Maaned har den unge Menighed i Holbæk erhvervet sig en særdeles passende Ejendom — Kastanievej No. 17 — til Kapel. Bygningen, der tidligere har været Logebygning for Odd-Fellow-Ordenen og senere er bleven benyttet af Good-Templarerne, rummer foruden en stor Sal med hvælvet Loft to Beboelseslejligheder. Den har saavel i det ydre som det indre et kirkeligt Præg og vil i Løbet af Foraaret blive smykket med en Apsis til Koret. Antagelig i Slutningen af Juli vil alt være i Orden til Indvielsen, og der vil til den Tid være gaaet to Aar, siden det nuværende »St. Lucius Kapel« blev oprettet i en lejet Villa. Skønt det maa siges, at det nye Kapel er købt til en efter Omstændighederne, billig Pris, vil det dog blive vanskeligt — ja umuligt — for Menigheden her i Byen at dække Udgifterne ved Overtagelsen og Ombygningen af Huset. I April Maaned skal der saaledes præsteres en større Udbetaling til den tidligere Ejer. Menigheden henvender sig derfor ved omstaaende Anmodning til godgørende Trosfæller.

England. Mgr. Robert Hugh Bensons mange danske Venner vil glæde sig ved at høre, at der er bleven bygget et katolsk Kapel paa den Grund, hvor Mgr. Benson i de sidste Aar af sit Liv havde faaet rejst sig sit ejendommelige, hyggelige Hjem, *Hare Street House*. Den 17. November, St. Hugh af Lincolns Fest, blev det nye St.

Hughs Kapel indviet af Ærkebiskop, Kardinal Bourne, i Overværelse af en repræsentativ Forsamling. Hovedudgiften til det nye Kapel er blevet afholdt af en fortrolig Ven af den afdøde R. H. Benson.

Rusland. Biskop Edward von Ropp af Vilna, som i tidligere Tid har maattet udstaa ikke saa faa Trængsler fra det russiske Bureaukratis Side, er af den Hellige Fader bleven udnævnt til Ærkebiskop af Mohileff og derved til de russiske Katholikkers øverste kirkelige foresatte. Mohileff er en By paa henved 50.000 Sjæle i det vestlige Rusland, som siden 1772 har været Sædet for den katholske russiske Metropolit.

Italien. Det har med Rette vakt Harmen blandt Katholikker hele Verden over, at den italienske Regering (ifølge Bolchevikernes Afsløringer) har formaaet England, Frankrig og Rusland til at understøtte den i at hindre den Hellige Fader i at foretage nogetsomhelst diplomatisk Skridt for at mægle Fred eller for efter Krigen at ordne noget med Fredsslutningen sammenhørende. De forskellige Landes Regeringer, der har ladet sig lokke med til saa afgjort Angreb paa Pavestolens Frihed og Selvstændighed, vil sikkert ved Lejlighed faa et svært Regnskab at opgøre med deres Millioner katholske Landsmænd.

Julebøn fra Holbæk.

Vi haaber, at Guds Velsignelse stedse vil være over den lille Sennepsplante, der nu — i »Reformations«-Jubilæumsaaret — har slaaet Rod i egen Jord, og at de tidligere og nye Velgørere vil betænke den unge Menighed med en Jule- eller Nytaarsgave som en væsentlig Hjælp til at komme over Foraarets Vanskeligheder. Til alle, der nu kan glæde sig over de sidste Aartiers Fremskridt i Hovedstaden og de større Byer, sender vi en lille Bøn: Hjælp af et godt Hjerte dem, der ude i Provinsen arbejder paa at fremme den dansk-katholske Kirkesag. Mange Gange syntes det at staa helt stille for os indtil nu, da Guds Forsyn sendte os »en gunstig Lejlighed« at benytte. I frejdig Tillid greb vi til, stolende paa Gud og vore Trosfæller. Nu haaber vi, at vor Tillid ikke skal blive til Skamme.

Der er ogsaa nu »en gunstig Lejlighed« inde, nemlig Julen. Send os en Julegave til vort nye Kapel, stor eller lille, vi er taknemmelige for enhver Gave. Vor Sognepræst, Hr. Pastor Wijns Adresse er endnu: Villakvarteret, Holbæk.

Paa Forhaand Tak for enhver Venlighed!

P. M. V. Axel Christiansen.

St. Elisabethsforeningen.

Kollekten paa Søndagen efter St. Elisabeths Fest (Katholsk Børnehjælpsdag) gav følgende Resultat:

St. Ansgars Kirke	292.21	Kapellet paa Østerbro	10.00
St. Josefs Kirke	40.00	Kapellet paa Jagtvejen	10.00
Sakramentskirken	52.00	Immaculatakirken	15.00
Rosenkranskirken	60.60	St. Andreas K. (Ordrup)	69.50
St. Annæ Kirke	24.00	Ialt Kr.	588.36
St. Knuds Kapel	15.05		

For dette smukke Resultat bringes herved Menighederne vor inderligste Tak. *Bestyrelsen.*

Budbringeren.

Kvartalskrift. 1 Kr. om Aaret. Januar-Hæftet 1918 er udkommet med mange gode Fortællinger og Billeder, bl. a. et udmærket Billede af Frøken H. U. Ramsing, nu Søster Clara, der vedbliver at redigere Budbringerens Ungdomsafdeling.

Gudstjenesten Juledag.

St. Ansgars Kirke. Kl. 12 Midnat Pontifikalmesse med Prædiken. Fra Kl. 7 Morgen stille Messer. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 6 Aften Festandagt.

Jesu Hjertes Kirke. Kl. 6 Morgen højtidelig Levitmesse med Prædiken; derefter stille Messer. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 6 Festandagt med Prædiken.

St. Knuds Kapel (Vestervoldgade 115). Kl. 7½ stille Messe Kl. 3 Eftermiddag Prædiken og Festandagt.

Immaculatakirken (Strandvej 91). Kl. 9 og 9½ stille Messe. Kl. 10 Højmesse med Prædiken Kl. 2½ Festandagt.

Klosterkirken paa Jagtvej. Kl. 7½ stille Messe og Kl. 8 stille Messe med Prædiken. Kl. 3 Eftermiddag Festandagt.

Sakramentskirken. Kl. 7 Højmesse, Kl. 8 stille Messe, Kl. 10 Højmesse. Kl. 6 Aften Festandagt.

St. Josefs Kirke. Kl. 5 Morgen Højmesse med Udstilling af det allerhelligste. Kl. 6 stille Messe. Kl. 9 Højmesse med Prædiken. Kl. 3 Eftermiddag Festandagt.

Rosenkranskirken. Kl. 5 Morgen Sangmesse med Prædiken; derefter stille Messer indtil den sædvanlige stille Messe ved Otte-tiden. Kl. 10 Højmesse med Prædiken. Kl. 5 Efterm. Festandagt

Assumptionskapellet (Amalievej 14). Kl. 12 Midnat Højmesse. (Kun Adgang for de med Kort forsynede. Den h. Kommunion uddeles kun til Husets Beboere.) Kl. 8 og 8½ stille Messe. Kl. 2 Efterm. Vesper og Velsignelse.

St. Annæ Kirke. Kl. 12 Midnat Højmesse med Prædiken. Kl. 7 Sangmesse med Fælleskommunion. Kl. 8 stille Messe. Kl. 10 Højmesse med Prædiken. Kl. 6 Aften Prædiken og Festandagt.

St. Andreas Kirke (Ordrup). Fra Kl. 6 stille Messer. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 5 Festandagt.

K.U.F.s Julefest holdes Søndag d. 30. ds., Kl. 7--11; Indgang: Stenogade 4B. *Program:* 1. Juletræ, 2. Chokolade, 3. Tombola og Lodtrækning, 4. Koncert af Musikforeningen Stringendo, 5. Illusionisten Hr. Adolphe Bernard. *Billetter* (Børn under 14 Aar og Medlemmer. 25 Øre, andre: 75 Øre) faas hos Bestyrelsen og hos Portneren i Stenogade 4.

St. Josefs Gilde.

Da det under de ekstraordinære Forhold har vist sig umuligt at afholde den sædvanlige Julefest for fattige katolske Børn, vil det indsamlede Beløb blive fordelt mellem de fire Skoler (Bredgade, Frederiksberg, Amager og Nørrebro). *Udvalget.*

Kirkekollekt.

Under Midnatsmesserne og Højmesserne paa Juledag afholdes der i Sognekirkerne Kollekt til Kirkernes Opvarmning.

Tak.

I Anledning af den nye Salmehogs Fremkomst har jeg haft den Glæde at modtage **10 Kr.** til *Kirkekor-Fonden* med Mottoet: »Cantate Domino canticum novum«.

Fondens Størrelse er hermed siden Nytaar vokset med **570 Kr.** til **1691,97 Kr.**

Med Takken for den anonyme Gave forbindes Haabet om, at mange andre maa føje sig dertil. *Ph. v. Kellenburg.*

**Nyhed! Som Julegave anbefales: E. Rosenørn-Lehn
Til Jesus ved Maria.**

To historiske Foredrag og en Samling gamle og nye Bønner og Andagter. **Smukt indbundet 2 Kr. 50 Øre.**
Faas i alle Boglader. *V. Thanning og Appel, Købmagergade 16.*

UNIO.

Fredag den 28. December Kl. 6 afholdes

Julefest

i »Gimles« Selskabslokaler, Grundtvigsvej 14.

Forskellige Lege og Underholdning for Børnene.

Lodtrækning for voksne og Børn.

Festen slutter for Børnene Kl. 9, men fortsættes for de voksne til **Kl. 1.**

Adgang gratis for Børn, 75 Øre for Medlemmer og Kr. 1,25 for besøgende, indførte ved et Medlem.

Billetter faas hos Bestyrelsens Medlemmer samt hos *Johs. Hoffmann & Søn, Købmagergade 48 (Tlf. 1389).*

Julebal og Aftenunderholdning.

Den 4. Januar vil der blive afholdt et Julebal med forudgaaende Aftenunderholdning i »Harmoniens« store Sal, N. Voldg. 231. Aftenunderholdningen, der begynder Kl. 6½ præcis, omfatter 4 Numre (se nærmere Programmet, der bl. a. bliver udhængt i Boghandelen).

Billetter à 1,25 Kr. (Baltegn incl.) faas i Katholsk Boghandel, hos Portneren, Stenosg. 4 B samt paa flere af vore katholske Skoler. Da der kun bliver solgt et begrænset Antal Billetter, anbefales det at sikre sig disse i Tide.

NB! Restauration forefindes. Programmer à 10 Øre faas i Lokalet. *S. P. Fornjuter. J. Høhling. H. Præstmark.*

Udmærket Jule- og Nytaarsgave.

ET GAVEKORT.

der giver Ugebladet frit tilsendt en hel Aargang.

Pris 6 Kr.

Faas **Bredgade 69, 2. o. G., Kl. 1-4** og i **Boghandelen.**

Paa **S. 951, L. 2** fra oven i forrige Nummer, skal Baand naturligvis være **Band.**

Sakramentskirken. St. Stefans Dag og Nytaarsdag er Gudstjenesten som om Søndagen. — Nytaarsaften er der Kl. 6 Andagt med Prædiken.

Kirkelig Kalender.

23. Dec. 4. Sønd. i Advent.	30. Dec. Søndag i Jul.
24. — M. Vigilie (Fastedag).	31. — M. Silvester I, Pave og Bekender.
25. — Ti. Juledag.	1. Jan. Ti. Jesu Omskærelse.
26. — O. Stephan, Martyr.	2. — O. Jesu Navn.
27. — To. Johannes, Apostel og Evangelist.	3. — To. Oktav af Johannes Evangelist.
28. — F. Uskyldige Børn i Bethlehem.	4. — F. Oktav af Uskyldige Børn.
29. — L. Thomas, Biskop og Martyr.	5. — L. Vigilie.

Katholsk Højskole. Næste Foredrag Tirsdag d. 15. Januar 1918.

Nyt!**Nyt!****Salmebog og Bønnebog**

for det Apostoliske Vikariat Danmark (XX + 608 Sider)
er udkommen og kan faas ved direkte Henvendelse til det Apostoliske Vikariats Forlag, Bredgade 64, Kbhvn., samt gennem alle Landets Boglader.

Prisen er pr. hæftet Eksempl.	Kr. 2,50
Indb. i Shirting med rødt Snit	— 3,50
» i » » Guldsnit	— 4,50
» i Læder » »	— 6,50
» i bøjeligt Skind » »	— 7,00

Bestillinger modtages straks og bliver ekspederet i den Rækkefølge, i hvilken de indgaar.

Julegaver.

- Nye Testamente. Ca. 900 Sider. 2 Kr. 50 Øre.
Messebogen. Fra 3 Kr. 50 Øre.
Kardinal Newmans Søndagsbog. 128 S. 1 Kr. 50 Øre.
Johannes Jørgensens Livslegende. Tre Bind.
Schmid: Jesu Hjerter Andagt. Fra 1 Kr. 50 Øre.
Niels Hansen: Vore Helgener. Mange Billeder. 3 Kr.
De danske Biskoppers Sendebrev. 3 Kr.
En Aargang af Budbringeren. 1 Kr.
Steidls Bog om Knud den Hellige. 50 Øre Hæftet.
Hammerstein: Sincerus. 1 Kr. 25 Øre.
Forskellige almindelige og særlige Bønnebøger.

Og mange andre!
Se vor Bogkatalog.

St. Birgittaforeningen holder sin Julefest Onsdag d. 2. Januar om Aftenen Kl. 8—10 i St. Josefskirken Præstegaard. Onsdag d. 26. Dec. (2. Juledag) gaar Foreningens Medlemmer til Fælleskommunion i St. Josefs Kirke Kl. 6 $\frac{1}{2}$.

Kalenderen for 1918 er nu udkommet og kan faas paa **Menighedskontoret**, Bredgade 69, 2. Sal o. G. (1-4. Telefon Palæ 654) samt ved Kirkerne og i Bogsalget. Pris **30 Øre**. Ved Indsendelse af 35 Øre i Frimærker tilsendes Kalenderen portofrit. *Ansargariusforeningen.*

Sakramentskirken. Hver Torsd. sakr. Velsignelse efter 8-Messen.

K.U.B. (Katholsk Underretnings Bureau), et Samfund af katolske, akademiske Lægløse, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katolikker, som maatte ønske at faa næjere Kendskab til den katolske Kirke. Henvendelser, der alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister Mathæus Hansen, Hovmarksvej 30, Charlottenlund.

Nordisk Ugeblad

for katholske Kristne.
65. AARGANG.

„Nordisk Ugeblad“ udgives af Ansgariusforeningen og udkommer hver Søndag. Abonnement. 1 Kr. 50 Ø. Kvartalet (incl. Porto), modtages paa alle Postkontorer, alle Boglader og paa Ugebladets Ekspeditionskontor (Bredgade 69, 2 S. o. G. 1-4. Tlf. Pala 654). — Under Korsbaand (i Konvolut) til Udlandet 10 Kr. aarligt. — Redaktør: Niels Hansen, cand. mag., Viggo Roth's Vej 14, Charlottenlund. Tlf. Helrup 657 y. Træffes bedst Kl. 4-6 Eftermiddag.

Nr. 52.

Søndag den 30. December.

1917.

INDHOLD: Smaa Indledninger. — Den katholske Kirke og Professor Hjalmar Holmqvist. — Nye Bøger. — Assumptionssøstrene paa Amalievej. — Riseberga Kloster. — Efterretninger fra Ind- og Udland: København. Schweiz. Rom. — Avertissementer.

Smaa Indledninger.

389.

Landet, i December 1917.

Nytaarsaften.

Kære Ven! Aaret gaar paa Held; snart ringer Sylvester-Klokkerne det til Graven, medens vi synger »Store Gud, vi lover dig!« Lovet være Gud for, hvad Aaret bragte, og lovet være han, fordi vi ved, hvad det nye bringer; vi træder ikke med Uvished eller Ængstelse over dets Tærskel — hvor er det dog uendelig megen Tak værd. Ja, du synes maaske, det lyder underligt, at jeg siger, vi ved, hvad Aaret bringer; men jeg mener, det er ganske ligetil: hver Morgen bringer det ny Naade og Kraft fra Gud; hver Morgen bringer det os Frelsen ved Jesus Christus i det hellige Messeoffer, vi overværer; hver Morgen bringer det os vort »daglige Brød«, det evige Livs Næring i den hellige Kommunion, vi modtager. Og saa ved vi, at det bringer os Guds Faderhaands Ledelse og Beskærmelse i al Livets Omskiftelighed. Og det bringer os vidunderlige stille Stunder, naar det skumrer i Kirken, og vi knæler der i hans Nærhed, som Aaret igennem ved Dag og ved Nat vaager for os og over os, skjult i Tabernaklet, det bringer os Marias milde Modersmil, naar vort Øje er blændet af Taarer; og hendes blide Haand vil stryge kærtegnende over vor Pande, stryge Trætheden og Sorgen bort. Ja, selv om Dødens Engel uset staar og venter paa os ved en af Aarets Kalenderdage, saa vil Maria være hos os og lære os at møde Engelen med Tillid og med Tak til Gud.

Jeg fandt forleden i en Bog et Stykke Papir, hvorpaa der stod skrevet en lille Lovsang, som jeg synes passer saa godt til Aarsskiftet. Jeg skriver den af til dig her:

»Livet — Døden — Evigheden.

Her er min Sjæl som Fuglen i Bur. Buret er mit Legeme. Døden nedbryder Buret, og Fuglen iler herfra for evig at forene sin spæde Sang med de himmelske Skarers Lovsangsharmonier. Lovet være Gud for Døden!

Her er min Sjæl en lille Gnist, skilt fra den himmelske Arnes Ild. Gud aander paa den lille Gnist og holder den i Live; men først naar Døden befrier mig, kastes den lille Gnist ind i den evige Kærligheds uslukkelige Ild. Lovet være Gud for Døden!

Her er min Sjæl som en lille Draabe, tilbageholdt med andre Draaber bag denne Verdens Slusebræt. Døden aabner Slusebrættet, og ned ad den rivende Strøm føres den lille Draabe ud i Havet, som den er udgaaet fra, Guds evige, bundløse, bredløse Kærlighedens Hav. Gud optager mig i sig selv. Lovet være Gud for Døden!

Her er min Sjæl som en Sten, bunden i Luften. Døden skærer Snoren, der holder mig, over, og jeg falder, uden at standse, øjeblikkeligt, i Guds Faderfavn, i hans evige Kærligheds Skød, som er min Sjæls Element, ligesom Jorden er Stenens Element. Lovet være Gud for Døden!

Her er min Sjæl en Pilegrim, en fremmed. Døden aabner Hjemmet for mig. Lovet være Gud for Døden!

Her er min Sjæl blandt Venner og Fjender. Døden forener mig med de usvigelige, himmelske Venner. Allerede i Skærsilden er jeg iblandt lutter Venner; thi de hellige Sjæle der er Guds Venner, og jeg kender ikke andre Venner end Guds Venner, Døden befrier mig for at færdes mellem Guds Fjender. Lovet være Gud for Døden!

Her er min Sjæl hvert Øjeblik i Fare for at synde. Døden befrier mig for evigt fra denne Fare som fra al Lunkenhed og anden Usseldom og Skrøbelighed. Lovet være Gud for Døden!

Døden er den sidste Bod, som jeg frivilligt kan ofre til Gud, idet jeg anerkender den som den retfærdige Straf for mine Synder. Og selve Opløsningen af mit Legeme, som jeg ved følger efter, naar min Sjæl er faret herfra, den vil jeg ikke grue for at tænke paa, men hellere takke Gud, at jeg med fuld Bevidsthed tør ofre ham denne mit Legemes Opløsning som villigt Sonoffer. Og derfor endnu en Gang: Lovet være Gud for Døden!

Aa du min evige, min elskede, min Sjæls Fader, Brudgom, Helliggører, Ophav og Maal og eneste Herre, allerheligste Treenighed, lovet være du for Døden!«

Saa siger jeg dig da Tak for det gamle Aar, kære Ven, og beder Gud velsigne det nye Aar for dig! Din Ven X.

Den katholske Kirke

og

Professor Hjalmar Holmqvist.

Et Svær paa Tiltale.

(Sluttet.)

III.

Naturligvis spækker den svenske Professor sine Angreb paa vor Kirke ogsaa med nogle Bemærkninger og Citater vedrørende Kasuistikken. Denne er et gammelt Arsenal for populær Nedrakning baade af Jesuitter og andre Theologer.

Men jeg tillader mig at tvivle paa, om Holmqvist nogen Sinde virkelig har studeret et eneste moral-theologisk Værk, specielt de nævnte af Gury og Lehmkuhl. For at ogsaa en videre Læsekreds maa forstaa denne Sag, bemærkes, at Kasuistik er Læren om Anvendelse af Moralens Principper paa enkelte Tilfælde af det praktiske Liv. Betegnelsen kommer fra det latinske Ord for Tilfælde: *casus*.

Det er klart, at der maa gives en saadan Lære baade for Jurister, Medicinere og Theologer, hvis disse sidste da virkelig skal være Folkets Lærere og Førere og ikke blot Talere eller Snakke-Mænd. Holmqvist lader til at glemme, at mange juridiske og medicinske Afhandlinger er opfyldte af enkelte praktiske Tilfælde i deres specielle Fag. Selvfølgelig er saadanne videnskabelige Udtalelser kun til Vejledning. De er ingen Lov, kun Forklaring og vel at mærke uforbindtlig Forklaring af Lovens Rækkevidde. Den juridiske, medicinske og theologiske Kasuistik har kun den Autoritet, som vedkommende Videnskabsmænd sidder inde med. Derfor kan det godt være, at en saadan Udtalelse, navnlig i den Slags Spørgsmaal, der bevæger sig paa Grænsen af en Lovs Rækkevidde, ikke svarer til andre juridiske eller theologiske Autoriteters Anskuelse om samme Sag. Ja, det har flere Gange været Tilfældet, at en theologisk Forfatters Mening viste sig at være altfor vovet og bagefter blev udtrykkelig forkastet af Myndighederne, Statens eller Kirkens. Det gaar derfor ikke an at pille en eller anden Sætning ud af en juridisk eller kirkelig Forfatters maaske meget omfattende Lærebog og saa triumferende skrive: Se det er

Statens, det er Kirkens Moral. Og selv om en Forfatter afgiver en utvivlsom eller urigtig Dom i en »Kasus«, er det er saa tilladeligt at stemple hele hans Moral, hele hans Videnskab som forkert eller letsindig??

Jeg siger til Professor Holmqvist: I Stedet for at hente en eller anden maaske urigtig eller lidt skæv Udtalelse fra vore Moraltheologers tykke Værker, og det af anden eller tredie Rangs Kilder, søg hellere at købe eller laane en af disse angrebne Theologers Bøger og studer den igennem. Saa vil Professoren finde en helt igennem op-højet og ægte kristelig Moral i alle disse Theologers Principper og principielle Afhandlinger, selv om Besvarelsen af den ene eller den anden Kasus vilde være fejlagtig. Jeg har selv studeret Gury og i flere Aar glædet mig over denne Theologs lette og koncise Behandling af et uhyre videnskabeligt Materiale. Gurys Fortrin er Inddelings og Behandlings Klarhed, medens Lehmkuhl er vanskeligere. Dog dermed er ikke givet, at jeg eller andre Præster eller andre Theologer deler disse nævnte Forfatteres Afgørelser i alle Punkter. Ja, jeg har læst Afgørelser, f. Eks. af den h. Alfons af Liguori, som i høj Grad har forundret mig, og som jeg absolut ikke istemmer. Men følger deraf, at de nævnte Forfattere ikke blot ikke personlig, men heller ikke videnskabelig fortjente Kirkens Ros og almindelig Anerkendelse for deres store Arbejder?

Det er derimod ligefrem ynkeligt at se Protestantismens Stilling til Moral- og Samvittighedsspørgsmaal. Hvor er her Autoriteterne, der kan vejlede de stakkels lidende og tvivlende Mennesker i det daglige Livs vanskelige Spørgsmaal? Hverken Luther eller Calvin formaaede at skrive en videnskabelig Moralthologi, thi de havde begge ødelagt Grunden dertil ved deres Dogmatik.*) Derfor formaar de protestantiske Theologer overhovedet ikke at fremsætte en god Kasuistik, som de ellers burde.

Og nu kommer en saadan protestantisk Professor og vover at skrive: »Kasuistik i Behandling af Synden er altid

*) Jeg beder om ikke at blive misforstaaet: Begge „Reformatorer“ prædikede Moral, men formaaede ikke paa Grund af deres Lære om „Troen alene“ og Forudbestemmelsen at begrunde Menneskets personlige Indsats i Kampen for det gode og det fuldkomne.

en kilden Sag, som vanskeliggør en virkelig sædelig Karakterdannelse, om den ikke helt umuliggør den« (S. 48)!! — Ja man kunde sætte endnu flere Udraabstegn bag saadan en anmassende Udtalelse, thi den viser, hvad vi ellers aldrig har tvivlet om, at den svenske Professor slet ikke har studeret hverken Gury eller Lehmkuhl, men kun skrevet af, hvad andre har pillet ud for ham.*)

Det er derfor slet ikke min Hensigt at gaa ind paa de nævnte casus, inden Professor Holmqvist bereder mig et Grundlag til fælles Forstaaelse om den katholske Morallære ved at sætte sig ind i den positive katholske Morallære og studere f. Eks. Göpfert: Moralthologie, 3 Bd. Paderborn, 1903 eller blot det fjerde Bind af Wilmers Lehrbuch der Religion, Münster, 1903. Disse Bøger bruges meget af katholske Præster, og det sidstnævnte Bind er netop gennemset af A. Lehmkuhl, den af Holmqvist saa miskendte Jesuit. Eller skulde Holmqvist have Tid og Alvor nok til at studere selve Lehmkuhls: *Theologia moralis*, hvis to »Volumina« ligger her foran mig? Men jeg indrømmer, at Studiet af dette store Værk slet ikke vilde gavne det 2. Oplag af hans lille Bog, hvis Tendens jo kun er at nedsætte vor Kirke, dens Styrelse og Lære i alle skandinaviske kirkelige Kredse. Et alvorligt Studium vilde nemlig fremkalde Højagtelse for disse Theologers Videnskab og Idealitet og Anger over at have angrebet dem saa overfladisk. Ud fra disse grundlæggende Indtryk kunde vi da hurtig klare de nævnte Kasus ud fra Sammenhængen. Løsrevet derfra er det let at fremstille dem, som om Gury eller Lehmkuhl lærte, at Usandfærdighed kunde være berettiget, medens de begge lærer, at Løgn er en Synd, dog at der ogsaa kan tænkes Tilfælde, hvor det af vigtige Grunde kan være ret at tie stille med det, man ved. Og den sidste Kasus, nemlig at Embedsed ikke forpligter til Gerninger, der er imod ens Samvittighed (S. 48 Quadratus), er jo aldeles ligetil. Det var jo i Kulturkampen et bekendt Middel til at blive

*) Eller skulde han monstro selv have pillet dem ud? Det vil jeg nødigere antage, fordi jeg saa maatte beskyldte Holmqvist for at have fortiet Hovedsagen, nemlig vedkommende Theologers udmærkede principielle Moral, thi „Kasus“ er jo kun Tilhæng.

fri for katholske Embedsmænd netop at fordre af dem Ting, deres Samvittighed ikke tillod.

Hele Professor Holmqvists Angreb paa vor Kirkes og specielt Jesuitternes Moral hviler ikke paa et upartisk og grundigt Studium af vor Moraltheologi. Dermed forlader vi dette Emne og ogsaa mange andre Skældsord og vil kun opholde os ved en Sætning, der vistnok er beregnet paa at skade vor Kirke i mange dannede Danskes Øjne. »Thi,« skriver Holmqvist S. 111, »dansk Aand og Kultur staar i den skarpeste Modsætning til Nutidens romersk-katholske System.«

Dette System er efter Holmqvist Magtsyge og Enevælde og Tyranni, thi Kirken »fordømmer aabent Samvittighedsfrihed«. Derimod er Protestantismens Væsen »Aandsfrihed«.

Her er vi vel ved Knudepunktet, ved Kærnen i hele Holmqvists Tankegang og Angreb. Men, Hr. Professor, hvad er da »Samvittighedsfrihed«? Hvad betyder da »Aandsfrihed«? — Det maa dog betyde: Frihed for og i ens religiøse Overbevisning, ikke sandt? Med Frihed alene kan man lige saa lidt bygge en Religion, som man kan bygge et Hus, naar man kun har Lov dertil, Frihed dertil. Der skal mange andre Ting til! Altsaa er den Snak om Frihed kun et Slagord, hvis Ordet skal skjule den religiøse Opløsning eller den Mangel paa positiv Religion, der des værre er saa udbredt. Det er ligesom den Gang, da den godmodige og uskyldige Kong Ludvig 16. henrettedes og senere saa mange uskyldige Nonner, ja Børn, medens man sang om *liberté* og *fraternité*, om Frihed og Broderskab.

Aandsfrihed fandtes ikke hos Morten Luther og Reformatorerne, Aandsfrihed fandtes ikke i de lutherske Lande, medens man stolt fremhævede Samvittighedsfrihed som et Resultat af Reformationen! Den ydre Frihed er først kommet i langt senere Tid, da de forskellige Konfessioner blev nødt til at leve i Fordragelighed, og da andre Interesser gjorde sig gældende. Men bort med den Snak om, at Aandsfrihed har været Reformatorernes Kampmaal! Nej, det var kun deres egne nye theologiske Meninger, de kæmpede for, og som de søgte

at indføre ved en grusom og haard Tyranni fra deres verdslige Medhjælperes Side. Det er den historiske Sandhed, Hr. Professor! Men ogsaa den nuværende Frihed kan alene ikke hjælpe. Vi Katholikker har baade Samvittighedsfrihed og positiv Religionslære, baade Aandsfrihed og Forpligtelse paa en bestemt Troslære. Og disse to Ting kan saa udmærket godt forenes, hvis det, der binder os, er ret og sandt. Saaledes føler jo ogsaa i Danmark alle Statsborgere sig som »frie Danske«, men er alligevel frivillig, af indre Overbevisning bundet til Statens Love eller i hvert Fald til en Lovgivning, der er Udtryk for Folkets Samhold og Kultur.

Se, det samme er Tilfældet med os Medlemmer af den katholske Kirke. Vi er frivillig, af indre Overbevisning bundet til bestemte Trossandheder og Love, der er Udtryk for vort Kirkesamfunds Indstiftelse, Formaal og Samhold. Samvittighedsfrihed er dog at kunne følge sin Samvittighed. Netop dette kan man saa udmærket indenfor vor Kirke, Hr. Professor. Et andet Spørgsmaal er, om alle Medlemmer følger deres Samvittighed. Men i protestantiske Statskirker, hvor en bestemt Bibelopfattelse ikke findes og f. Eks. Ægteskabsopløsning er Kirkelov, kan det hændes, at Kirkens Tjenere, altsaa de protestantiske Præster, ikke har Aandsfrihed, ikke har Samvittighedsfrihed indenfor deres protestantiske Kirke. Og Eksempler derpaa er netop ogsaa de to Mænd, som Professor Holmqvist i sin Naivitet regner som Vidner imod os: *Grundtvig* og *Søren Kierkegaard*. Netop disse to kom, skønt de paa Grund af Tidsforholdene ikke naaede helt over til den katholske Kirke, dog et godt Stykke henimod den, og det fordi de indsaa, at Statskirken, den protestantiske Statskirke, manglede Aandsfrihed og Oprindelighed i kristelig Forstand! — — Begge Dele besidder den af Holmqvist angrebne Moderkirke, skønt den kræver Lydighed, ja, netop fordi den er en Moder, en Vejleder, og ejer Hyrdemyndigheden! Men det lyder vistnok allfor paradokst for protestantiske Øren. Dog skal det siges for at vække baade disse og særdeles Professoren fra Lund til at lære denne Kirke bedre at kende, helst upartisk, ydmygt og — grundigt!! — —

Nye Bøger.

J. Schäfer: Der Rosenkranz ein Pilgergebet. Predigten, Lesungen und Betrachtungen. I. Die freudneichen Geheimnisse. (Freiburg im Br. 1917.)

De fleste vil vist i denne lille Bog finde nye Tanker til deres Rosenkranshøn derved, at Forfatteren lader dem aflægge Besøg paa alle de historiske Steder i det h. Land. Mindre godt lykkes det Forf. at trænge ind i det guddommelige Barns og dets Moders Tanker og Følelser; i Regelen ødelægger han ved sine dogmatiske og moralske Betragtninger pludselig den Stemning, han er ved at skabe.

Bernh. Jensen.

John Peter van Kasteren, S. J.: Wie Jesus predigte. Deutsche Bearbeitung von Joh. Spindel, S. J. (Freiburg im Br. 1917.)

Alle, der læser flittigt i deres Bibel, vil have Nytte og Glæde af den kendte hollandske Jesuits Bog om Jesu Prædiken. Det er vel at mærke denne Prædikens Form, ikke dens Indhold, som her undersøges. For at Læseren kan gøre sig en lille Forestilling om, hvorledes det sker, skal jeg anføre nogle Kapiteloverskrifter: »Mit Autorität«, »Für alle«, »Örtliches Kolorit«, »Aus Natur und Leben«. Selv om nogen ved sin Bibellæsning medtager alle vort Nye Testamentes fyldige Anmærkninger, vil han dog her staa overfor noget nyt, som vil berige ham. Tillige lærer man en Del af den nyere Bibelkritik og dens Uholdbarhed at kende. Men ganske særlig vil jeg anbefale van Kasterens Bog til dem, der ikke læser den h. Skrift; den vil sikkert kunne faa dem til endelig at begynde.

Bernh. Jensen.

H. Most: Gehe hin und künde! Eine Geschichte von Menschenwegen und von Gotteswegen (Freiburg im Br. 1917.)

»I kort Tid fuldendte hun meget.« Dette Ord, som Kirken bruger om sine unge Hellige, kan vi ogsaa bruge om Helene Most eller Sr. Regina. Hun var født Protestant, var 13 Aar gammel vantro, 15 Aar gammel naturdyrkende Pantheist, 16 Aar gammel igen troende, men Rationalist, 18 Aar Katholik, 24 Aar gammel traadte hun ind i Dominikanerindernes Orden, og med 30 Aar var hendes Liv allerede forbi. Læserne vil kunne tænke sig, at det er ikke saa lidt, den knap 150 Sider tykke, i Format lille Bog indeholder.

Udgiveren, P. Albert Maria Weiss, O. Pr., kalder Bogen i en Efterskrift »ein wertvolles Denkmal zum Studium der modernen weiblichen Psyche«: det kan man jo godt kalde den, men det er i Virkeligheden en meget daarlig Maade at karakterisere denne Selvbiografi paa. Ganske vist er det psykologiske i Bogen meget interessant, men det er dog

ikke det, der gør, at man kommer til at elske dens Forfatterinde og til med største Spænding og Deltagelse at følge hendes Ungdomsliv. Det er vel først og fremmest den store Naturlighed, der præger hele Fremstillingen, som er saa henrivende. Det eneste søgte er Bogens Titel. Ellers er her intet opstyltet, ingen Trang til at gøre sig interessant, intet Forsøg paa at blive Genstand for Læserens Beklagelse eller Beundring. Man mærker, at den beskedne Forfatterinde virkelig kun har skrevet om sig selv, fordi hendes foresatte i Klosteret opfordrede hende til det. Naar man har læst Bogen til Ende, kommer man til at tænke paa de Ord, den unge Pige bruger, da hun første Gang har været indenfor et Kloster: »Jeg havde aandet Klosterluft, den rene himmelske Luft, der omgiver alle dem, for hvem det overnaturlige er blevet naturligt.« Den samme Oplevelse har Læseren haft.

Men til Trods for al Naturlighed veksler Referatet af den sjælelige Udvikling med interessante Refleksioner og stemningsfulde Skildringer. Hvor Forfatterinden taler om sin Barndom, siger hun: »Barndommen er overhovedet ikke en Tid af ublandet Lykke, som den voksne mener, naar han ser tilbage paa den. Lykken er ubevidst, og Taarer flyder ofte. Og selv om Barnetaarer hurtigt stilles — bitre er de dog. . . Faderen i Himmelen tager maaske ofte voksne Folks Hjertesorg mindre alvorligt end den Barnesorg, vi smiler ad.« For denne selvstændige Karakter var det frygteligt 11 Aar gammel at blive sendt til en Kostskole. »Lidenskabelig bedrøvet havde jeg ogsaa tidligere ofte været, men ligesaa ofte fuld af Glæde og Lykke. Nu blev jeg et virkelig ulykkeligt Barn. . . Der, bag Fæstningsmurene, tilbragte jeg de ulykkeligste Aar af mit Liv.« Det er vist sjældent, at en trediveaarig skriver det om Barndomstiden. Følgen af disse ulykkelige to Aar i den fuldstændig religiøse Kostskole var Vantro.

En Søndag Morgen, i den Tid Helene Most gik til Præsten — skønt hun var fast besluttet paa ikke at lade sig konfirmere — blev hun sendt i Kirke. Hun fulgtes med en Veninde, men ingen af dem vilde i Kirke. De kom forbi en lille katholsk Kirke og fik den Idé at gaa ind og se paa det, saa kunde de hjemme med god Samvittighed sige, at de havde været i Kirke. Veninden havde allerede engang være derinde: »Det var til at le sig ihjel af.« Gudstjenesten var allerede begyndt. Der var mange Folk, saa at de to unge Piger næppe kunde se Alteret. Præsten sang, og Orgelet spillede. »Paa een Gang lød smaa Klokker. Da knælede hele Menigheden ned. Hvor det var pinligt at staa op mellem alle de knælende! Mange rejste sig meget snart op igen. Jeg aandede lettet. Og

alligevel — vidunderlig smukt var det, da alle disse Mennesker faldt tilbedende ned ligesom fyldte af den samme Følelse. Mon Klokkerne vilde ringe igen? Aa, bare de dog gjorde! Og de gjorde det. Igen kastede alle sig til Jorden. Ganske, ganske stille blev det saa, helligt stille. Og saa ringede de smaa Klokker i Stilheden, og de bedende bøjede sig endnu dybere. Vi to ved Indgangen bøjede os med de andre. Jeg knælte foran Gud uden selv rigtig at vide det — for første Gang i mit Liv grebet, overvældet, i tavs Tilbedelse. Ligesom i Drømme rejste jeg mig op og tænkte kun: Klokkerne — aa, een Gang til, een Gang till — Og een Gang til lød de. Kort efter var det forbi. . . Vi gik. Langt om længe sagde jeg til min Veninde: Jeg synes egentlig ikke, det var til at le ad.«

Nogen Betydning fik denne Episode slet ikke, men den er en god Prøve paa, hvor smukt Forf. kan skrive. Kort efter gik hun med Selvmordstanker og dyrkede Sudermann, Böcklin og Ibsen. Det var en katholsk Katekismus, som aabnede Helene Most Vejen til den fulde Sandhed. Hun var da 17 Aar gammel. Det gjaldt om at faa Faderens Tilladelse til at blive Katolik. Helene var dengang i en Kostskole i Berlin, og da hun kom hjem til Stettin i Juleferien, skulde Sagen afgøres. Hun havde alligevel ikke Mod til at tale med sin Fader om det, saa skrev hun en lang Afhandling og bad ham læse den. Og saa gik hun og ventede, men Faderen sagde ikke noget. Da Ferien var forbi, og Datteren igen skulde rejse, sagde han dybt grebet: »Jeg kan ikke tale om det, men skal svare dig i et Brev.« Helene gik saa i Berlin og ventede paa Brev, og langt om længe kom der et. Faderen skrev, at han kunde ikke skrive om det, han vilde komme og tale med hende. Den Samtale blev en Kamp mellem Fader og Datter. »Jeg kan ikke tillade det,« var Faderens stadige Svar. »Men naar jeg nu kommer om nogen Tid og fortæller, at jeg dog er bleven Katholik?« »Ja, saa vil jeg ikke jage dig bort af den Grund.« »Længe havde Samtalen varet. Da den sluttede, var der sket noget mærkeligt. To Hjerter havde kæmpet med hinanden og havde midt i Kampen følt, hvordan de slog for hinanden, hvor højt de elskede hinanden.«

I Dominikanerindernes Kloster i Speyer lukkede Helene Most sine Øjne som Sr. Regina den 4. Nov. 1913, kun 30 Aar gammel. Hun havde allerede et Par Aar i Forvejen sluttet et Digt om Efteraaret med følgende Strofe:

»Ich fühle mein Herz sich regen
In frohbewegtem Schlag.
Es freut sich mit grosser Freude
Auf seinen Sterbetag.» *Bernh. Jensen.*

Salmebog og Bønnebog for det Apostoliske Vikariat Danmark. (6. Udgave. 1918. XX + 608 Sider. 2,50. 3,50. 4,50. 6,50. 7,00.)

Skønt den nye Salmebog allerede har været Genstand for en ret udførlig Omtale i Ugebladet, skal den dog ogsaa have en lille Anmeldelse her under den sædvanlige Rubrik for nye Bøger.

Den nye Salmebog er i mange Henseender forskellig fra de ældre. For det første er selve Navnet blevet et andet. Før hed denne Bog Katholsk Salmebog, nu hedder den Salmebog og Bønnebog o. s. v. Det er med Rette, thi medens der i den gamle Salmebog fandtes et lille Tillæg Bønner, der kun optog $\frac{1}{7}$ af Bogens Indhold, er Bønnebogen i denne Udgave saa stor, at den optager omtrent Halvdelen, nøjagtigere $\frac{5}{12}$ af Pladsen.

For det andet er omtrent hver eneste af de 280 Salmer forsynet med en baade nydelig og tydelig Melodi, en stor Hjælp for alle, der bryder sig om at synge med. Og allermest fremtræder det nye naturligvis i den store, gennemgribende Forandring og Forbedring, der har fundet Sted med en hel Del af de ældre, kendte Salmer, og i Tilføjelsen af ikke saa faa nye og gode, undertiden fortrinlige Salmer. Nogle Salmer er meget lidt forandrede, af andre er kun en ganske enkelt Linie tilbage, som f. Eks. af Salmen: »Naar mit Skib i Havn maa sejle«, af hvilken egentlig kun den første Linje er næsten uforandret tilbage. Ogsaa »Hil dig, Havets Stjerne« er meget forandret, dog ikke saa meget som førstnævnte. Forresten er de allerfleste Salmer forandret, vel ogsaa altid forbedret; og vil maaske en eller anden ved første Øjekast finde, at de bedre kunde lide Salmen i dens gamle, kendte Form, skal de nok ved nærmere Bekendtskab opdage, at det nye betyder en Vinding baade i religiøs og poetisk Henseende.

Og for det tredje er ogsaa mange kendte Bønner i Bønnebogs-Afsnittet blevet gengivet i et langt naturligere og renere Sprog end før. Dette gælder blandt meget andet ogsaa Det lauretanske Litani. Følgende Sammenstilling kan vise nogle af Forandringerne:

Før:	Nu:
Godhedsfulde Jomfru	Milde Jomfru
Aandelige Kar	Aandens Kar
Ærværdige Kar	Ærens Kar
Hus af Guld	Gyldne Hus
De syges Frelse	De syges Helse
De bedrøvedes Trøsterinde	De nedbøjedes Trøst

Meget tvivlsomt forekommer det mig derimod, om det er en Forbedring, at vi har faaet Udtrykkene »Glorværdige Jomfru« og »Mystiske Rose« ind i Litaniet.

Længere Anmeldelse er ikke nødvendig. Der vil sikkert i Julen finde mange Sammenligninger mellem den

gamle og nye Salmehog Sted, og der vil sikkert blive ført mange Diskussioner i katholske Hjem om Salmehogen. Deres Indhold vil sandsynligvis blive ret forskelligt, men de bør alle ende — ligesom denne Anmeldelse — med en oprigtig Tak til de Herrer og Damer, som har skænket os saa udmærket en ny Udgave af vor Salmehog. N. H.

Assumptionssøstrene paa Amalievej.

I det svenske Dagblad *Nya dagligt Allahanda* har der for nylig været ført en lille Diskussion om Assumptionssøstrenes Pensionat her i København, hvor i Aarenes Løb ikke saa faa svenske unge Piger har faaet en fortrinlig Opdragelse og Undervisning. Der fandtes af Hr. E. Hederstierna i Växjö den 27. November følgende Indlæg:

Genmæle til Dr. Per Pehrsson i Anledning af en Ytring i Referat og Indtryk fra den svenske Menigheds Højtidsdag i København. — De siger: »Evangeliske Forældre overlader i Reformationens Jubilæumsaar deres Døtre til den katholske Propaganda.« Det er ganske vist sandt, at de opholder sig som Pensionærer i et Nonnekloster, men er det da sikkert, at man driver Propaganda der? De kan være vis paa, at Forældrene har forvisset sig om, at det ikke sker, inden de sendte deres Døtre derhen. De gaar endog ud fra en fejlagtig Forudsætning, naar De taler om, at svenske Piger »opfostres« i Klosteret, thi mig bekendt har endnu ikke nogen svensk evangelisk-luthersk Pige faaet sin »Opfost-ring« i Klosteret. I Regelen er det Piger i 18-20 Aars Alderen, som opholder sig der 2, højst 3 Terminer for at faa Undervisning i levende Sprog og Haandarbejder. Deres Tid er fra Morgen til Aften saa optaget af Studeringer, at de bruger deres faa ledige Timer til glad Samtale og Leg i Kammeraternes Kreds. Desuden er Antallet af Pensionærer saa stort, at Nonnerne aldrig kan faa Lejlighed til i Enrum at paavirke nogen af dem. De turde heller ikke forsøge paa noget saadant, da Klosteret derved vilde miste den gode Anseelse, det har vundet i Sverige netop ved ikke at drive nogen Propaganda.

De siger endvidere, at »det er udenlandsk«. Ja, det er sandt, men vil man lære fremmede Sprog, maa Undervisningen ske gennem indfødte Udlændinge, og i Sverige findes ikke en eneste Undervisningsanstalt, hvor der meddeles Undervisning i Fransk, Tysk, Engelsk, Italiensk, end ikke for den dobbelte Pris. Før Krigen sendtes de unge

Piger til Schweiz, til Paris og andet Steds. Tror De, at de der er udsatte for mindre Fare end i København, hvor de er Hjemmet saa nær? Farerne turde nu end yderligere mindskes, siden Pigerne i Fjor paa eget Initiativ opsøgte den svenske Kirke og Pastor Bomann. Hans og Fru Bomanns store Gæstfrihed turde ydermere give Garanti for, at Propaganda fra Klosterets Side ingen Indflydelse kan have paa de unge Piger. — — —

Disse Hr. E. Hederstjernas højst maadeholdne Ord har naturligvis ikke kunnet henstaa uimodsagte i et Land, hvor svundne Tidens protestantiske Intolerance har vist endnu større Levekraft end i vort Fædreland. En Hr. Palm tager saaledes den 8. Decbr. til Orde mod sin Landsmand og bemærker bl. a.: »Tror De virkelig, at den romerske Kirke af ren uegennyttig Kærlighed til protestantiske Piger har oprettet denne Skole? Skulde de sende deres bedste Undervisningskræfter op til Norden uden at tænke paa at vinde Fordele og Tilhængere? . . . Er det ikke Propaganda, at de daglig skal være med til den katholske Gudstjeneste, maaske endog til den Fællesbøn, som Søstrene holder foran Hostien? Er det ikke at søge at drage de unge til sig ved at vise dem de smukkeste Sider af deres Fromhedsliv, Bøn og Forbøn. . . . Nonnerne, som tager sig af de unge, ved nok, hvorledes de, uden at tale med dem enkeltvis, skal faa dem, naar de kommer hjem, til at betragte Katholicismen som den bedste Form for Kristendom, der findes. Vel opvejse denne Indflydelse nogenlunde ved vor svenske Legationspræst, som velvilligt samler de unge, men Fare er der dog for at sende sine Børn hen at fostres af en fremmed Tros ivrige Tilhængere.« — — —

Til ovenstaaende Indlæg har Ugebladet kun et Par Bemærkninger at tilføje. For det første er det en stor Misforstaaelse, hvis nogen mener, at de forskellige Ordener sender deres »bedste Kræfter« til Danmark. Det er ganske vist sandt, at vi har udmærkede Ordensfolk her i Landet, men jeg tror nok, Ordenerne i Regelen beholder deres »bedste Kræfter« i de katholske Lande, hvor der er en langt større og rigere Arbejdsmark for dem end her oppe, hvor de trods vore fri Vilkaar i mange Henseender ikke ret kan udfolde deres Virksomhed. Hvis altsaa en, der har lært vore flinke Ordensfolk at kende, vil rejse til de katholske Lande for at se, hvor elendige de i Grunden er, hvor de kommer fra, vil han faa — en lang Næse.

For det andet er det jo pænt nok af den svenske Pastor at tage sig af disse unge Piger, der i alle Henseender er beskyttede og skærmede, og her skal naturligvis ikke siges et Ord om dette Arbejde; kun vil jeg udtale

det Haab, at han ogsaa maa faa Tid og Lejlighed til at tage sig af de Hundreder og atter Hundreder unge Piger, der kommer til København fra Sverige, af hvilke mange vistnok ganske gaar til Grunde, og som i højeste Grad trænger til, at baade en Pastor og en Pastorinde vilde tage sig af dem.

Hvad for det tredje »Propaganda« angaar, skal jeg blot udtale: Propaganda ved et fromt og kærligt Kristentliv gør Søstrene, og det skal de have Lov til, og det har vi alle Lov til. Og jeg vil opfordre Hr. Palm og alle andre protesterende Kristenbrødre til at gøre det samme. Overtale nogen til at blive Katholik gør de ikke, thi vi er alle enige med den gamle Biskop, der engang sagde til mig: »Jeg vilde hellere lade mit Hovede hugge af end overtale nogen til at blive Katholik.« Men den loyale Propaganda: at vise sin Tro i sit Liv maa vi alle have Lov til, og den Propaganda lægger vi heller ikke Skjul paa, at vi — des værre ofte efter altfor ringe Evne — gør.

Niels Hansen.

Riseberga Kloster.

Af *Edw. Ortvad.*

(Fortsat.)

Enkefru Cæcilia ønskede at begraves hos sin afdøde mand Gustaf Ingeborgson og testamenterede derfor i 1304 klostret sin gård på betingelse af, at den skulde kunne frikøbes for 180 m. p., og at hun i alle fald vilde bestyre den til sin død¹²⁾. Nævnes bør det testamente, Nils Bjørnsons hustru Katharina oprettede i 1322¹³⁾. Idet hun vælger at jordfæstes i Riseberga, forskriver hun det foruden en af sine gårde en relikvie af det hl. kors og to guldspænder, af hvilke abbedissen skal lade forfærdige et værdigt relikviarium i korsform; yderligere forskrev hun 20 m. p. til glasvinduer ved st. Olafs alter¹⁴⁾ og 100 m. p.

¹⁴⁾ I de oprindelige Cistercienseres yderliggående higen efter gennemført enkelhed i alt havde generalkapitlet 1134 forbudt glasmalerier, og i 1182 påbød det, at hvad der forefandtes, skulde inden to år være fjernet. I 1240 tillades det dog at bibeholde, hvad der fandtes i abbedier, som gik over til Cistercieordenen. Munkekunstnerne fandt imidlertid på at smykke de klare eller måtte vinduesglas med blyindfatninger, der dannede ofte kunstfulde mønstre, siden ogsaa at male glasset med sorte tegninger (*grisailles*). I 14de århundrede gled man med gotiken over til de broget malede vinduer. Ruttimann: Der Bau- und Kunstbetrieb der Cistercienser, i Cistercienser Chronik 1911.

bestemte hun til sin begravelse, nemlig til at købe stoffer og voks for.

At også gejstlige kunde sætte pris på at hvile i den fredhelligede jord, viser et testamente af 1326¹⁵⁾, ved hvilket sognepræsten i By i Vermland forskriver sin gård til konventets bord med den betingelse, at hvor end han dør, skal nonnerne lade hans lig bringe til Riseberga og der jordfæste det. Abbedisse Ragnfrid selv medbesegler.

Mangen gave knyttedes der dog intet krav om gengæld til, som da Nerikes lagmand Filip Thyrneron i 1275 gav sin gård Gramhammer i Nerike med løst og fast¹⁶⁾, eller da Vestergötlands tidligere lagmand Algot Brynjulfson i 1290 skænkede en gård og 3 otting land i Östergötland¹⁷⁾, eller da hertugerne Erik og Valdemar Magnusson forinden sit store testamente af 1318, ved hvilket de tilskrev Riseberga 100 m. p. til byggeri¹⁸⁾, i 1307 skænkede det Eskeby gård i Nerike, hvis bygninger delvis overflyttedes til Riseberga¹⁹⁾. Så længe trak det ud med udbetalingen af de 100 m., at abbedisse Ragnfrid først i juli 1326 kunde kvittere for modtagelsen²⁰⁾.

Helt uden bryderier gik det at komme i besiddelse af ejendom ikke af. Allerede Magnus Ladulås havde i 1284 ved kongsdom måttet værgе Risebergas fiskeriret.²¹⁾ I 1309 havde fru Ingrid Andreasdotter testamenteret klostret sin fædrearv, Nerikegården Moa m.m. til sine egne, sin broders og sin søns synders udslettelse og for at blive jordfæstet på klostrets enemærker. Hun døde, men en arving bestred klostret dets besiddelsesret, så Ragnfrid i 1315 måtte udbetale ham 20 m. p. i form af et lån og sluttelig, halvtredie år senere, betale ham 40 m. p. for at blive arvingsskravene kvit.²²⁾

Et betydeligt bevis på velvilje modtog konventet af sin stiftsbiskop. Klostret lå som sagt i Edsberg sogn, men dette og kirken lagde Strengnäsbispen under klostret. I hvilket år det skete, ses ikke. Men i januar 1304 bevidner kong Birger Magnusson²³⁾, at sognet fra gamle dage af (*ab antiquo*) har været klostret underlagt, og at således forbliver det, men konventet skal sørge for sjælesorgen og får så

sognetienden.²⁴⁾ I lignende ordvendinger stadfæster biskop Isar i juli s. år ordningen og oplyser ved den lejlighed, at den næstforrige biskop, Kol, (omkring 1250) havde bortbyttet bispetienden til gensidig fordel mod $\frac{1}{8}$ af gården Wräk.²⁵⁾ Og et par uger senere tilføjer han²⁶⁾, at Riseberga er pligtig at holde en præst til betjening af sognefolket, og ham skal biskopperne indsætte. Ivars efterfølger Styrbjørn fremhæver udtrykkelig klostrets ret til indstilling og bispens ret til at indsætte og afsætte.²⁷⁾ Kirkepræsten, hvem Isar kaldte *vicarius perpetuus*, benævner Styrbjørn *rector ecclesiae*.

Mellem Kol og konventet havde der åbenbart bestået et inderligt forhold. Hans testamente²⁸⁾ titulerer forstanderinden, der iøvrigt var hans søster, »den ærværdige frue, af Guds nåde abbedisse i Riseberga«. Det omtaler, at han har erlagt til klostret, hvad han skulde for »Vor gnist, d. e. Vor datter«, som altså må være bleven nonne, og at han havde en sum penge beroende hos konventet. Iøvrigt testamenterer han 2 m. s. til hvert enkelt kloster af st. Benedikts regel i Strengnäs stift.

Det ældste aktstykke, der omhandler nonners indgift, er en kongsdom fra 1279.²⁹⁾ En dame ved navn Kristina var indtrådt og havde givet klostret to ejendomme i Nerike. Da dets ret imidlertid blev anfægtet, dømte Magnus Ladulås, at det omstridte rettelig tilhørte klostret. Atter i året 1300 falder der dom i en medgiftssag.³⁰⁾ Den afdøde rigsråd Werner Brunkes datter Cecilia var nemlig bleven nonne, og der medgaves hende en gård i Nerike og 40 m. p. Men disse havde hendes slægt ikke erlagt, og de dømmes nu til at betale dem inden et år. Gods i Vestergötland, i Djupadal nemlig, fik klostret i 1315 som indgift for Birgitta Hungersdotter.³¹⁾ I 1321 bekendtgør en dame, at hendes døtre Cecilia og Margretha har indviet sig til Kristus ved højtideligt løfte i Riseberga, og at hun i den anledning giver klostret $2\frac{1}{2}$ otting mark og

²⁴⁾ Sognetiender var delt i fire parter: en til stiftets biskop, en til kirkens præst, en til vedligeholdelse af gudstjenesten og bygningerne og endelig en til sognets fattige. Præste- og kirketienden tilfaldt klostrene, som havde sognekirke, fattigtien den forvaltede de; men til at komme i besiddelse af bispetienden udfordredes bispestolens og domkapitlets samtykke og dettes fornyelse af enhver ny biskop i stiftet.

eng eller 2 otting land skov. Her ses noget sjældent: foresatte fra Alvastra — nemlig abbed Birger og økonomen Hakvin — besegler.³²⁾

Et underligt aktstykke er opbevaret fra 1325.³³⁾ Ulfhild Rangvaldsdotter forklarer heri om sit forhold til Riseberga, »hvor jeg aflagde det højtidelige løfte (*votum solemne*) og valgte min bestandige bolig (*perennen mansionem*)«. Hun har, siger hun, gjort den uigenkaldelige kontrakt med abbedisse Ragnfrid og konventet, at hendes store gård Dvergstorp i Vestergötland med alt tilhørende skal være klostrets, imod at hun, sålænge hun lever, skal have underholdspenge for sig selv, to småsvende og en tærne.

Abbedissen Ragnfrid træffer vi på i tiden fra maj 1307 til oktober 1336, og dette er jo endda ikke grænserne for hendes lange embedstid. Hun har åbenbart været på sin plads og også iagttaget sit klosters ydre interesser. Vi ser således, at hun i 1314 foretog et betydeligt mageskifte, ved hvilket klostret fik en gård Eda i Vermland, der var 156 m. p. værd, imod en stor gård i Varend, som vurderedes til 160 m. p.; forskellen udbetaltes klostret.³⁴⁾ Engang solgte dette en stridshest, og køberen pantsatte 9 ørtug land*) for købeprisen, men indløste ikke pantet i tide, og abbedissen fik så i 1319 dom for ejendomsret over jorden.³⁵⁾ (Sluttes.)

Efterretninger fra Ind- og Udland.

København. Den 9de December holdt Vincentskonferenserne deres fjerde Generalmøde i Bredgade under Forsæde af Hans Højærværdighed Biskoppen, der talte om den Betydning, Konferensernes Arbejde havde for de unge, og hvor glad han var for de unge, der havde meldt sig. Vi maatte huske paa, sagde Biskoppen, hvor stort et Arbejde der udførtes af den studerende Ungdom hos Protestanterne, og vi burde gøre alt for at faa vore studerende unge med.

*) Ligesom værdier beregnedes efter mark sølv, der inddeltes i 8 ører a 3 ørtug à 8 penning, således også arealer. En mark land var en bestemt størrelse — hvor stor, ved vi ikke. Dens pris er højst forskellig, men ligger oftest mellem 16 og 36 m. s.

Schweiz. I disse sørgelige Tider, hvor Hadet imellem Folkene i somme Tilfælde endda har fundet Vejen til katholske Kredse og har givet visse ledende Personligheds Holdning og Udtalelser et forargeligt Præg, vil det maaske for mange af Ugebladets Læsere være en Trøst og en Opmuntring at erfare, at det katholske Universitet i Fribourg i Schweiz trods alt har formaaet at hævde sit internationale Præg og saaledes ene af alle højere Lærestanstalter i Verden virkeliggør Middelalderens Ideal af Videnskabens universelle, d. v. s. katholske Karakter. I det nu afsluttede Semester har der ved Universitetet været immatrikuleret 571 Studenter, deraf var 291 Schweizere og 280 Udlændinge. Heraf var 77 Franskmænd, 35 Rusere (Letter og Polakker), 29 Belgiere, 29 Tyskere, 24 fra De forenede Stater, 20 Østrigere, 19 Hollændere, 14 Englændere. 9 Luxembourgere, 4 Tyrker, 3 Italienerne, 3 Spaniere, 3 Montenegrinere, 3 Brasilianere, 2 Grækere, 2 Bulgarere, 1 Ungarer, 1 Nordmand, 1 Peruaner og 1 fra Equador. Mellem de fire Fakulteter fordelte de 571 studerende sig paa følgende Maade: Theologiske Fakultet 187, Juridiske Fakultet 149, Philosophiske Fakultet 115, Naturvidenskabelige Fakultet 104. Blandt de immatrikulerede Studenter var der 27 Damer.

Genève, d. 17. December 1917.

C. de Holstein.

Rom. Kardinal Gasquet er bleven udnævnt til Præfekt for Vatikanets hemmelige Arkiver, en Stilling, der har været ledig siden Kardinal Segnas Død. Arkivet blev grundlagt 1565 af Pave Pius IV og udvidet 1660 af Alexander VII, som indlemmede hele det pavelige Statssekretariats diplomatiske Korrespondance deri. I 1798 lod Pius VI det store Antal Dokumenter, som opbevaredes i Castel S. Angelo (Engelsborg), overflytte dertil. Siden da er Arkivet vokset med rivende Hurtighed. I 1880 lod Leo XIII Arkivet aabne for alle lærde, hvorfor Historikere den Dag i Dag er ham taknemmelige.

— Historien gentager sig selv, gør *Catholic Times* opmærksom paa i sit Nummer af 7. December. Da Napoleon I's hovmodige Politik nødte Pius VII til at ekskommunicere ham, lo den hovmodige Tyran deraf og sagde spottende. »Tror Paven maaske, at hans Ekskommunikation vil faa Vaabnene til at falde ud af mine Soldaters Hænder?« Napoleon begav sig derpaa ud paa sit russiske Felttog, under hvilket hans Magt faa Maaneder efter blev brudt. »Soldaternes Vaaben«, skriver Grev Segur, en af Napoleons Generaler, »syntes en utaalelig Vægt for deres stivfrosne Lemmer. De faldt ud af deres Hænder og forsvandt i Sneen.« Siden Pave Benedikt XV udsendte sin Fredsnote, paa hvilken hverken Stor-Brittanien eller Frankrig har

givet noget officielt Svar, er Riga og Østersøens Kyst bleven besat af Fjenderne, og Tyskerne og Østrigerne er trængt ind i Øst- og Syd-Rusland. Store Sejre er vundet over Italienerne, som har behandlet Pavestolen særligt haanligt, og den russiske Kejser, som formodedes at være en stor Hersker, da han underskrev den hemmelige, mod Paven fjendtlige Traktat, er uden Trone og uden Indflydelse. (*Qui mange le pape en meurt* — den, som spiser Paven, dør deraf, hedder et bekendt fransk Ordsprog, som Gang paa Gang er gaaet i Opfyldelse, ligefra Kejser Nero lod den første Pave korsfæste til sine Undersaatters Fornøjelse.)

Hilsen ved Aarsskiftet.

Medarbejdere, Abonnenter og Læsere bedes modtage en hjertelig Tak for alt godt i det svundne Aar og Ønsket om en glædelig Jul og et godt Nytaar. Redaktionen.

Udmærket Jule- og Nytaarsgave.

ET GAVEKORT.

der giver Ugebladet frit tilsendt en hel Aargang.

Pris 6 Kr.

faas Bredgade 69, 2. o. G., Kl. 1—4 og i Boghandelen.

K.U.F.s Julefest holdes Søndag d. 30. ds. Kl. 7—11; Indgang: Stenosgade 4B. Program: 1. Juletræ, 2. Chokolade, 3. Tombola og Lodtrækning, 4. Koncert af Musikforeningen Stringendo, 5. Illusionisten Hr. Adolphe Bernard. Billetter (Børn under 14 Aar og Medlemmer. 25 Øre, andre: 75 Øre) faas hos Bestyrelsen og hos Portneren i Stenosgade 4.

Den danske katolske Kirkesag.

(Ansgarius-Boifacius-Foreningen).

Samtlige Lokal-Komiteer gøres opmærksom paa, at deres Aarsbidrag forventes indsendt inden d. 15. Januar til Vikariats-Komiteens Kasserer, Hr. cand. phil. *Jos. L. M. Hoffmann*, Købmagergade 48, København, K.

Ansøgninger om Understøttelser til de respektive Menigheder bedes indsendt af d'Herrer Sognepræster til Hr. Pastor *A. Neuvel*, Formand for Vikariats-Komiteen, ligeledes inden d. 15. Januar.

Jesu Hjerter Andagt (4. Jan.).

St. Ansgars Kirke: Kl. 8¹/₄ Messe med sakramental Velsignelse, Kl. 8 Aften Andagt.

Rosenkranskirken: Efter 8-Messen sakramental Velsignelse, Kl. 7¹/₂ Aften Andagt.

Sakramentskirken: Efter 8-Messen sakramental Velsignelse, Kl. 8 Aften Andagt.

St. Annæ Kirke: Andagt efter Messen Kl. 8 og om Aftenen Kl. 8.

Jesu Hjertes Kirke: Efter 8¹/₂-Messen sakramental Velsignelse, Kl. 8 Aften Andagt.

St. Andreas Kirke: Efter 8-Messen sakramental Velsignelse, Kl. 7¹/₂ Aften Andagt.

Den eucharistiske Forenings Medlemmer bedes erindre Tilbedelsen i St. Ansgars Kirke Fredagen d. 4. Jan. til de aftalte Tider.

Kirkelig Kalender.

30. Dec. Søndag i Jul.	6. Jan. Søndag. Epifani.
31. — M. Silvester 1, Pave og Bekender.	7. — M. Oktavdag (Knud Hertug, Martyr.)
1. Jan. Ti. Jesu Omskærelse.	8. — Ti. Oktavdag.
2. — O. Jesu Navn.	9. — O. Oktavdag.
3. — To. Oktav af Johannes Evangelist.	10. — To. Oktavdag.
4. — F. Oktav af Uskyldige Børn.	11. — F. Oktavdag.
5. — L. Vigilie.	12. — L. Oktavdag.

Katholsk Højskole. Næste Foredrag Tirsdag d. 15. Januar 1918.

Kirkekollekt.

I de københavnske Kirker afholdes **Nytaarsdag Kollekt af Peterspenge** til den Hellige Fader.

I Vikariatets Kirker afholdes **Hellig tre Kongers Dag** ifølge pavelig Anordning Kollekt til de afrikanske Missioner.

Nytaarsaften (Mand. 31. Decbr.)**Takkegudstjeneste (ev. med Præd.) Te Deum.**

St. Ansgars Kirke Kl. 6. Rosenkranskirken Kl. 6. St. Annæ Kirke Kl. 6. Jesu Hjertes Kirke Kl. 6. St. Josefs Kirke Kl. 7 $\frac{1}{2}$. St. Andreas Kirke Kl. 7. Sakramentskirken Kl. 6.

Tak. Til Kirkekorfonden indkom der — atter anonymt — 5 Kr. med Ønsket om, at Børnene ivrigt maa tage Del i Kirkesangen, baade i Skolemessen og under Højmessén. »Lovsyng Herren, thi god er Salmesang; vor Gud være Lovprisning, liflig og skøn.« (Ps. 146,1.)
P. v. Kettenburg.

Fidelitas's Julefest afholdes Søndag den 30. Dec. efter Aftenen i St. Ansgars Kirke. Fælleskommunion Tirsdag d. 1. Jan. Kl. 8.
Bestyrelsen.

St. Ansgars Sogns Juleindsamling indbragte 1025 Kr. 19 Øre, som uddeltes kontant til 216 Familier.

St. Birgittaforeningen holder sin Julefest Onsdag d. 2. Januar om Aftenen Kl. 8—10 i St. Josefskirkens Præstegaard.

Kalenderen for 1918 er nu udkommet og kan faas paa **Menighedskontoret**, Bredgade 69, 2. Sal o. G. (1-4. Telefon Palæ 654) samt ved Kirkerne og i Bogsalget. Pris **30 Øre**. Ved Indsendelse af 35 Øre i Frimærker tilsendes Kalenderen portofrit.
Ansgariusforeningen.

Sakramentskirken. Hver Torsd. sakr. Velsignelse efter 8-Messen.

K.U.B. (Katholsk Underretnings Bureau), et Samfund af katholske, akademiske Lægløse, tilbyder at korrespondere med Ikke-Katolikker, som maatte ønske at faa næjere Kendskab til den katholske Kirke. Henvendelser, der alle behandles som fortrolige, bedes rettet til Sekretæren, Magister Matthæus Hansen, Hovmarksvej 30, Charlottenlund.

Til Abonnenterne.

Dette Nummer er paa Grund af de mange Helligdage udsendt en Dag senere end sædvanlig.